

Júu 'mí e cacuo fidiée

Comaltepec Chinantec New Testament

Contents

E lab júu ^ˆ quiá ^ˆ Dsea` Jmáang ^ˆ e cajme ^ˆ MATEO	1
E lab júu ^ˆ quiá ^ˆ Dsea` Jmáang ^ˆ e cajme ^ˆ MARCOS	69
E lab júu ^ˆ quiá ^ˆ Dsea` Jmáang ^ˆ e cajme ^ˆ LUCAS	111
E lab júu ^ˆ quiá ^ˆ Dsea` Jmáang ^ˆ e cajme ^ˆ JUAN	185
Jalé ^ˆ e cajmée ^ˆ dsea` i óo` ta` quiá ^ˆ Fidié ^ˆ	241
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` quiá <sup>ˆ</sup> Paa <sup>ˆ</sup> e catíing <sup>ˆ</sup> dsea` seeng` fi` ROMA	308
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` la'uii <sup>ˆ</sup> quiá <sup>ˆ</sup> Paa <sup>ˆ</sup> e catíing <sup>ˆ</sup> dsea` seeng` fi` CORINTO	339
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` catí` tú ^ˆ quiá ^ˆ Paa ^ˆ e catíing ^ˆ dsea` seeng` fi` CORINTO	367
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` quiá <sup>ˆ</sup> Paa <sup>ˆ</sup> e catíing <sup>ˆ</sup> dsea` seeng` fi` GALACIA	385
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` quiá <sup>ˆ</sup> Paa <sup>ˆ</sup> e catíing <sup>ˆ</sup> dsea` seeng` fi` ÉFESO	396
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` quiá <sup>ˆ</sup> Paa <sup>ˆ</sup> e catíing <sup>ˆ</sup> dsea` seeng` fi` FILIPOS	406
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` quiá <sup>ˆ</sup> Paa <sup>ˆ</sup> e catíing <sup>ˆ</sup> dsea` seeng` fi` COLOSAS	413
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` la'uii <sup>ˆ</sup> quiá <sup>ˆ</sup> Paa <sup>ˆ</sup> e catíing <sup>ˆ</sup> dsea` seeng` fi` TESALÓNICA	420
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` catí` tú ^ˆ quiá ^ˆ Paa ^ˆ e catíing ^ˆ dsea` seeng` fi` TESALÓNICA	426
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` la'uii ^ˆ quiá ^ˆ Paa ^ˆ e catíing ^ˆ TIMOTEO	430
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` catí` tú ^ˆ quiá ^ˆ Paa ^ˆ e catíing ^ˆ TIMOTEO	438
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` quiá ^ˆ Paa ^ˆ e catíing ^ˆ TITO	444
Júu ^ˆ e too ^ˆ fi` ní` jì` quiá ^ˆ Paa ^ˆ e catíing ^ˆ FILEMÓN	448
Coo ^ˆ jì` e catoeing <sup>ˆ</sup> jaléng <sup>ˆ</sup> dsea` Israel i loeing ^ˆ dsea` quiá <sup>ˆ</sup> Dsea` Jmáang ^ˆ	450
Jì` e cajme ^ˆ TIÁA ^ˆ	474
Jì` la'uii ^ˆ e cajme ^ˆ TÍ ^ˆ SIMÓN	482
Jì` e catí` tú ^ˆ e cajme ^ˆ TÍ ^ˆ SIMÓN	491
Jì` la'uii ^ˆ e cajme ^ˆ JUAN	497
Jì` e catí` tú ^ˆ e cajme ^ˆ JUAN	504
Jì` e catí` 'ní` e cajme ^ˆ JUAN	505
Jì` e cajme ^ˆ JUDAS	507
Lajíi ^ˆ júu ^ˆ e cajíng ^ˆ Dsea` Jmáang ^ˆ e nidsijé ^ˆ	510

Júu 'míi e cacuo fidiée

New Testament in Chinantec, Comaltepec (MX:cco:Chinantec, Comaltepec)

Language: Chinantec, Comaltepec

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

c359cd15-b94a-58de-8c28-7856a0c069d4

ISBN: 978-1-5313-0142-2

E lab júu` quiá' Dsea` Jmáang` e cajme' MATEO

Jaléng` 'lii` yúu`
quiá' Dsea` Jmáang`

(Lc. 3:23-38)

1 I lab jaléng` 'lii` yúu` quiá' Dsea` Jmáang` i líng` siju` 'lii` yúu` dseata` Daví` cõo`gui 'lii` yúu` Abraham. ² Jo Abraham calisf tiquiá' Isáa' jo Isáa' calisf tiquiá' Jacóo` jo Jacóo` calisf tiquiá' Judá cõo` jaléng` rúin`. <sup>3</sup> Jo Judá calisf tiquiá' Fares cõo`gui Zara jo niquiá'r` calisr` Tamar. Jo Fares calisf tiquiá' Esrom jo Esrom calisf tiquiá' Aram. ⁴ Jo Aram calisf tiquiá' Aminadab jo Aminadab calisf tiquiá' Naasón jo Naasón calisf tiquiá' Salmón. ⁵ Jo Salmón calisf tiquiá' Booz jogui niquiá'r` calisr` Rahab. Jo Booz calisf tiquiá' Obed jogui niquiá'r` calisf Rut. Jo Obed calisf tiquiá' Isaí. <sup>6</sup> Jogui Isaí calisf tiquiá' i dseata` Daví` jo íb` tiquiá' Salomón jogui niquiá'r` i calíng` dseamf` quiá' Urías.

⁷ Jo Salomón calisf tiquiá' Roboam jo Roboam calisf tiquiá' Abías jo Abías calisf tiquiá' Asa. ⁸ Jo Asa calisf tiquiá' Josafat jo Josafat calisf tiquiá' Joram jo Joram calisf tiquiá' Uzías. ⁹ Jo Uzías calisf tiquiá' Jotam jo Jotam calisf tiquiá' Acáz jo Acáz calisf tiquiá' Ezequías. ¹⁰ Jo Ezequías calisf tiquiá' Manasés jo Manasés calisf tiquiá' Amón jo Amón calisf tiquiá' Josías. ¹¹ Jo Josías calisf tiquiá' Jeconías cõo` jaléng` rúin`. Jo ie` job` mi` catõ` dsea` i seeng` fí` Babilonia fíng` dsea` Israel fí` góor` e 'núuin` do.

¹² Jo mi` cangf` gui lajo, Jeconías calisf tiquiá' Salatiel jo Salatiel calisf tiquiá' Zorobabel. ¹³ Jo Zorobabel calisf tiquiá' Abiud jo Abiud calisf tiquiá' Eliaquim jo Eliaquim calisf tiquiá' Azor. ¹⁴ Jo

Azor calisf tiquiá' Sadoc jo Sadoc calisf tiquiá' Aquim jo Aquim calisf tiquiá' Eliud. ¹⁵ Jo Eliud calisf tiquiá' Eleazar jo Eleazar calisf tiquiá' Matán jo Matán calisf tiquiá' Jacóo`. <sup>16</sup> Jo Jacóo` calisf tiquiá' Sé, jo i Sé` do íb` i calf` dseañu` quiá' Yá; jo i Yá` do, íb` i líng` niquiá' Jesús i líng` Mesías e guõng`: Dsea` i caguíng` Fidiée`.

¹⁷ Jo caliséng` guiquiuy` 'lé` íng` dsea` catí` mi` caliséng` Abraham jo cartí` mi` caliséng` dseata` Daví`, jo jié`gui guiquiuy` 'lé` catí` mi` caliséng` dseata` Daví` jo cartí` mi` cangojéeng` dsea` Babilonia jaléng` dsea` Israel fí` góor` e 'núuin`, jo jiéng`gui guiquiuy`gui 'lé` catí` mi` cangf` e catõ` dsea` Babilonia jaléng` dsea` Israel fí` góor` jo cartí` mi` caliséng` i Mesías do i caguíng` Fidiée`.

Mi` caliséng` Dsea` Jmáang`

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Lalab calf` mi` caliséng` Dsea` Jmáang`. Jo ie` jo seeng` jaang` simf` i sií` Yá` i nininée` júu` quiá' cõo` jaang` siming` i sií` Sé, dsu` nú`gui e nigüear` colíng` cangoqueeng` i Yá` do yuy` la'eáang` cõo` Jmiguí` quiá' Fidiée`. ¹⁹ Jo i Sé` do líiin` jaang` siming` i dsíng` guiúng`, joba' ja` cali'iiin` fa` e cajméer` dsee` quiá' i Yá` do fí` quini` dsea`. Joba' ca'f` dsíir` e nitiúung`nein` do e íim`jiu` e laco' ja` niliñi` dsea`. ²⁰ Jo lajee` e í` dsíi` i Sé` do e nijmér` lajo, lajee` güiín` jo caquir` e cajnéng` jaang` ángel i líng` guotii` Fidiée` i casíng` dsea` do. Jo í` casí'r` i Sé` do jo cajñi`:

—Sé, siju` dseata` Daví`, ja` jmoo` 'gó' e nicõn` Yá` e niliñi` dseamf` quií', dsuco' i jiuung` i quíiein` na ca'uiin` cõo` Jmiguí` quiá' Fidiée`. <sup>21</sup> Jo niliseeng` jaang` yuy` siñu` quiá'r`, jo 'nu` nitó' e nilisiir` Jesús, jo nilisiir` lana dsuco' nileáin` jaléng` dsea` quiá'r` jee` jalé` dsee` quíiin`.

22 Jo jalé' e cajíng' i ángel do calí' e laco' caliti júu' quía' Fidiée' e café' jaang` dsea` i café' cuaiñ` quía'r malí`gui eáang` mi` cajín' lala:

23 Jaang` simí` nidsiquieeiñ` jaang` yuu` siñuu` ,

jo mi` niliseeng` i yuu` do, nitér` e nilisi-iñ` Emanuel e guóng`:

Fidiée' seeiñ` cóo' jnea`aa'.

24 Jo mi` cajné` dsí' i Sé` do, joba' cajmée`bre jalé' e cajíng' i ángel do jogui cacóm`bre i Yá` do e nilí` dseamf` quía'r'.

25 Dsu' ja` caquiain` cóoiñ` do cartí' mi` caliséng` i yuu` i quíeeiñ` do. Jo mi` caliséng` í, joba' catée` Sé` e calisín` do Jesús.

Mi` caguilíng` dsea` i jmitíng` quía' jaléng` núu' fí' Jerusalén

2 Jo caliséng` Jesús fí' cóo` fií` e sii` Belén e née` lí` se' Judea. Jo ie` jo lííng` jaang` dsea` i sii` Herodes dseata` dsea` féng' quía' jalé' fií` e sea` fí' jo. Jo ie` job cajo caguilíng` fí' Jerusalén tú` 'ní` míng' dsea` i jmitíng` quía' jaléng` núu', jo i dsea` do huíj` eáang` jalíiñ` fí' lí' lí' guo' iee`. 2 Jo mi` caguilíiñ` fí' Jerusalén, cajmingí'r` jaléng` i dsea` seeng` fí' jo, jo cajín':

—¿Jnang` i dseata` dsea` féng' quía' dsea` Israel i nicaliséng` do? Dsucó' nicanéng`naa' núu' quía'r` fí' lí' lí' guo' iee', joba' ne`naa' e nicaliséiñ` jo lana nijáa'naa' e nijmiféng`naa're.

3 Jo mi` canúu` dseata` Herodes e júu' jo, dsíng' jo` tii` seeiñ`, jogui lajobi cajo jaléng' dsea` i seeng` fí' Jerusalén. 4 Joba' i dseata` do cató'r` jaléng' fii` jmidsea` quía' dsea` Israel cóo'gui jaléng` tifa' quía' júu' quíu' ta` quía' dsea` Israel jo cajmingí`reiñ' do jo cajín':

—¿Jie` fí' lí` niliseeng` i Mesías?

5 Joba' cañí` i dsea` do quía' i dseata` do jo casí`reiñ':

—I dsea` í niliseeiñ` fí' cóo` fií` e sii` Belén e née` lí` se' Judea; dsucó' lajob cajme' jaang` dsea` i café' cuaiñ` quía' Fidiée' malií`gui eáang` mi` cajín' lala: 6 E fií` pí' e sii` Belén do née` fí' lí` se' Judea,

dsu' e fií' jo ja` 'ga' lí' niing` lajee' lajalé' fií` e sea` fí' jo,

dsu' fí' job lí` nigüi`fíng` jaang` dseata` dsea` féng'

i nicá` nifi` quía' jaléng' dsea` quíe`e, dsea` i lííng` dsea` Israel.

7 Joba' i dseata` Herodes do cató'r` jaléng` i dsea` i jmitíng` quía' jaléng` núu' do fí' cóo` lí` ja` 'ga' lí' ní` dsea` jo cajmingí'r` dsea` do e` í' ngóo' mi` cajnéng` i núu' do. 8 Jo mi` cangf` jo, i dseata` do casíiñ` i dsea` í fí' Belén jo casí`reiñ' do lala:

—Güilíng`na' fí' jo, jo güijmidseáang` óo'na' laji` e lí'na' quía' i jiuung` do; jo mi` niguíéng`na're, jmée'na' jnea` júu', job cuóong` nii` i e nijmifén`nre cajo.

9 Jo mi` cató' sí' dseata` Herodes i dsea` do lajo, joba' catam`túiñ' do fí' ngolíiñ`. Jogui i núu' i cangáiñ` jééng` do, ngóo`biñ' do laco' ngolíiñ`, jo cóob` mi` cajé` i núu' do fí' yú' 'núu' lí` guíing` i jiuung` do. 10 Jo i dsea` do eáam` íaang` dsí'r` dsu' e níiñ` i núu' do. 11 Jo mi` caguilíiñ` fí' e 'núu' do, dsifí` ladob cangotáaiñ` e fí' dsí' sinúu' do jo cangáiñ` i jiuung` do cóo' niquiáiñ` Yá'. Jo casí'r` uó` jnir` fí' quini` i jiuung` do jogui canaaiñ` e jmiféng`neiñ' do cajo. Jo mi` calí' e cajmér` e jo, jo caneáar` guóo' quía'r` e quier` do, jo cacuo'r` i jiuung` do cunée` cóo'gui sũ` e 'mo' eáang` cóo'gui cuí' e jlo' jmeafiñ` cajo. 12 Jo mi` cangf` jo, caquím`tu` i dsea` do fí' góor`. Dsu' fí' lí' jieb' caquiíñ` do dsucó' Fidiée' cajmea'breiñ` júu' lajee` güiíiñ` do e ja` cuóong` niquing`túiñ' do fí' lí' guíing` i dseata` Herodes do.

Mi cacuii` Sé` cõo` Yá` cõo`gui i jiuung` do e cangoliin` fi` Egipto

13 Jo mi` cangî e nicangoliing` i dsea` i jmitiing` quia` jaleng` nuu` do, jo lajee` guiiing` i Sé` do, caleab`tu caquiin` jaang` angel quia` Fidiée`. Jo i` angel do casir` i Sé` do jo cajin`:

—iSé, raan` jo jéeng` i jiuung` na cõo`gui niquia`r` jo cuii`na` fi` Egipto! Jo fi` job` nijá`na` carti` mi` nijmée`e` 'nú` júu`, dsuco` i dseata` Herodes do ni`náin` i jiuung` na e nijngám`bre.

14 Joba` caráam` i Sé` do ladsifi` lado, jo uõõ` job` catain` fi` e cangojéiin` i jiuung` do cõo`gui niquiain` do fi` Egipto.

15 Jo dob` cajein` carti` mi` cajung` i dseata` Herodes do. Jo cangojée` e la e lí` laco` caliti` lajiin` júu` e cajing` Fidiée` la'eáang` cõo` jaang` dsea` i café` cuaiin` quia`r` malii`gui eáang` mi` cajin` lala: “Catõõ`ø` Jõõ`õ` e nigüi`fir` fi` Egipto.”

Mi cajnga` dsea` quia` jaleng` jiuung` ping`

16 Jo mi` calilí` i dseata` Herodes do e cajmigõõm` i dsea` i jmitiing` quia` jaleng` nuu` do ír`, joba` dsing` caliguiin`; jo caquiur` ta` jaleng` 'lée` quia`r` e nidsijngáain` jaleng` jiuung` i ping`gui laco` tú` jf` i seeng` fi` Belén cõo`gui jaleng` jiuung` ping` i seeng` fi` fií` e née` lacung` lajing` e fií` jo i ngoliing` í` lajo` cajo. Jo cajngam`bre lí` laco`gui jii` jii` e cajing` i dsea` i jmitiing` quia` jaleng` nuu` do. 17 Jo cõo` e nab` caliti` e júu` e cajme` jaang` dsea` i café` cuaiin` quia` Fidiée` malii`gui eáang` i calisf` Jeremías mi` cajin` lala:

18 Jo canú` óo` jaang` dseam` fi` cõõ` fií` e sii` Ramá, jo dsing` qui`r` jogui` oor`; Raquéeb` sii` i dseam` do jo qui`r` uii` jiuung` quia`r` dsuco` nicajúm`bing`,

jo ja` iin` nimfiin` cõ` dsing` lijiuung` dsíir`.

19 Jo mi` cangî e cajung` i dseata` Herodes do, fi` Egipto táang` i Sé` do lajee` jo. Jo cõõ` ya` lajee` e guiiin`, caquim`tur` jaang` angel quia` Fidiée`, jo í` casir` Sé` jo cajin` lala:

20 —Sé, raan`, jo quing`tu` cõo` i jiuung` na cõo`gui niquia`r` fi` lí` se` Israel, cõ` lana` nicajúm` i lamí` iing` jngáng` i jiuung` na.

21 Joba` lajob` cajmée` Sé, caráam`bre jo catõ`bre i jiuung` do cõo`gui niquiain` do fi` lí` se` Israel. 22 Jo dsu` mi` caliñir` e Arquelao niguiin` líiin` dseata` dsea` féng` quia` lí` se` Judea eáang` quia` i tiquia`r` dseata` Herodes do, joba` eáam` cafõin` jo jo` cangáin` fi` jo, cõ` Fidiée` cajme`turein` júu` lajee` guiiin` e ja` cuõõng` nidsiliin` fi` jo. Joba` fi` lí` se` Galileab` cangoliin`.

23 Jo mi` caguieng` Sé` fi` lí` se` Galilea, jo cangogüear` fi` cõõ` fií` e sii` Nazaret e née` fi` jo. Jo calí` e na e laco` caliti` jalé` júu` e café` dsea` i café` cuaiin` quia` Fidiée` malii`gui eáang` mi` cajin` e Jesús nilisiir` jaang` dsea` nazareno.

Mi canaang` Juan i seáang` dsea` jmií` e guiar` júu` quia` Fidiée`

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

3 Jo mi` cangî`gui jmguiú` jii` lajo, jo ie` jo cangî` jaang` dsea` i sii` Juan i seáang` dsea` jmií` fi` ní` guóo` uõ` quiú` fi` lí` se` Judea, 2 jo guiar` júu` jo fé`r` lala:

—Quí`r` jjing`r` yaang`na` fi` quini` Fidiée` uii`r` dsee` quii`na`, dsuco` ni` jaquieem`ba` e nicá` dsea` do nif` quia`r` lajaang` lajaang` dsea` jmigüf`.

3 Jo malii`gui eáang` caliseng` jaang` dsea` i calisf` Safí` i café` cuaiin` quia` Fidiée`, jo íb` i café` uii` quia` i Juan do mi` cajin` lala:

Ngí jaang` dsea` i fé` teá` fí` ní` guóo`
uó` quiú` jo fé`r` lala:

“Jmeáang`na` guiú` fí` jogui` nea`na`
condsée`;

co` lana` tí` lí` nijáab` Fí`naa`.”

Jo jalé` e na cajíng` Safí` fí` ní` jí` quiá`
Fidiée` do.

⁴ Jo sí` i Juan i seáang` dsea` jmií` do
lí` cóo` layaang` jnú` loo` jó` camello,
jogui` ñúú` tu`r` cóo` ñútu` e lí` cóo`
loo` jó`, jogui` jmitaang` ñia`r` cóo`
sini` i cóong` cóo`gui` ta` e dsé`r` fí`
jee` mó`. ⁵ Jo jaléng` dsea` i seeng` fí`
Jerusalén cóo`gui` jaléng` dsea` i seeng`
fí` lí` se` Judea cóo`gui` jaléng` i neáang`
quiá` gua` Jordán dsiliín` e dsinúur`
jalé` júu` e guia` i Juan do. <sup>6</sup> Jo jaléng`
i dsea` do jmóor` júu` lajii` dsee` e ni-
ca`éer` quiá`r`, jo lí` jo i Juan do seáain`
jmií` jaléng` i fí` é` gua` Jordán.

⁷ Jo mi` cangá` i Juan do e fíim` dsea`
Israel i líng` dsea` fariseo cóo`gui` dsea`
Israel i líng` dsea` saduceo jalíin` e iin`
nisáin` jmií`, joba` cajíin` casí`r` jaléng` i
dsea` do lala:

—Jóo` mi` guíng` `nú`! ¿I` nicasí`
`nú` e nileáang`na` jee` ihuú` e ni-
jaquiéeng` e nicuó` Fidiée`? <sup>8</sup> Jo ee`na`
røø` fí` quini` dsea` jo jmiliing` yaang`na`
e laco` nililí` jaléng` dsea` rúng`na`
e já`ba` e nicaquí` jím` yaang`na`
fí` quini` Fidiée`. <sup>9</sup> Jo ja` jmijlóng`
yaang`na` e fól`na`: “Jnea` lí`naa` dsea`
siju` `lii` yúu` Abraham”; co` jnea` jmi-
taa` óo`na` e Fidiée` cuóom` lí` jmér` e
cuy` née` na e ni`uíng` dsea` siju` `lii`
yúu` Abraham faco` iin` lajo.

¹⁰ Jo cajíng`gui` Juan casí`r` jaléng` i
dsea` do lala:

—Ninéeb` guiú` ñigui` quiá` Fidiée`
e niquiú`r` jalé` `ma` catí` jmó` quiá`.
Co` jalé` `ma` ofii` e ja` cuó` ofii` e
guiú` nihuí`b` jo nidsitóo` fí` ní` jí`. ¹¹ E
já`, jnea` seáan`n` `nú` jmií` jíi` cóo`
layaang` jmiib` e laco` cuó` lí` e nicaquí`
jím` yaang`na` fí` quini` Fidiée`; dsu` i

dsea` i nijáa` mi` ningíng` jnea` niseáiin`
`nú` jmií` cóo` Jmiguí` quiá` Fidiée`
jogui` cóo` jí` cajo. Jo i dsea` i dsíng`gui`
`gøin` laco` jnea` e jíi` jnea` ja` catíin`n`
co` síi` i capí` ñi` ñúú` lomíir`. ¹² Jo
quier` cóo` e jmáin` ta` quiá` e nisín`
micui`iee`, jo nisér` ca` e qui` quiá` do.
Jo dsu` e micui`iee` do ni`meár` fí` dsíi`
sinúu` jogui` e qui` do quiá` nijí` bre fí`
lí` coo` jí` e ja` tóo` jmií` yu`.

Mi` cajgáang` Jesús jmií`

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Jo mi` cangf` jo, cagüi`íi` Jesús fí` lí`
se` Galilea jo cangór` fí` lí` táang` i Juan
do fí` gua` Jordán e laco` dsea` i nisé`
jmií` quiá`r`. <sup>14</sup> Dsu` i Juan do ja` lami`
iin` e niseáiin` dsea` do jmií`, jo lalab ca-
jín` casí`reiin`:

—`Nub` dsea` catíin` e niseáan` jnea`
jmií`; jo ¿jali` ñi` e iin` e jnea`
niseáan`n` `nu` jmií`?

¹⁵ Joba` cañi` Jesús jo casí`reiin`:

—Lí` jmee` laco` e fíi` i `nu` lana; co` la
guíim` `né` jmití`ii` jalé` ta` quiu` Fidiée`
e `né` jmó`oo`.

Joba` ca`fb` dsíi` i Juan do e niseáiin`
dsea` do jmií`. ¹⁶ Jo dsifí` mi` cajgáang`
Jesús jmií`, jo cagüi`íi`bre fí` dsíi` jmf`.
Jo ladsifí` lanab cana` fí` yú` jmigüf`,
jo cangá` Jesús e cajgó` Jmiguí` quiá`
Fidiée` fí` yú` moguir` e líing` jaang`
mee`. <sup>17</sup> Jo guicanú` cóo` luu` e jáa` fí`
yú` jmigüf` jo guicajíng` lala:

—I` nab Jóo`o` i neáan`n` eáang`, jo
dsíng` iáang` dsii` cóo`r`.

Mi` cajmée` fíi` i `ling` quiij` jial` ni`é` Jesús dsee`

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

4 Jo mi` cangf` e cajgó` Jmiguí` quiá`
Fidiée` fí` yú` mogui` Jesús, jo e
Jmiguí` do cangojéeng` dsea` do fí` cóo`
guóo` uó` quiú` e laco` fii` i `ling` ni-
jmér` quiij` jial` e ni`é` dsea` do dsee`.

² Jo fi' job cateaang` Jesús lajee` tuló` jmiñ` jogui tuló` uóø` jo ja` e cagó'r` jíi' coo` lajee` jo. Jo mi` cangf`gui lajoba' cadsea` jmi'aañ` . ³ Jo lajee` job cango-quiéeng` i fii` i 'ling`^ do fi` li` sing'` Jesús e jmóor` quijí` jial ni'é` dsea` do dsee` , joba' casí'r` dsea` do lala jo cajíñ'`:

—Song já' e 'nu` lin'` i Joo` Fidiée` camfing` do, quiúu' ta` e ni'uúing` iñ' e cuú` e née` na.

⁴ Jo dsu' dsifi' lajob cañiñ` Jesús quiá' i fii` i 'ling`^ do jo cajíñ'`:

—Dsu' lalab fé' fi' ni` jì` quiá' Fidiée` : “Ja` niliseeng` jaléng` dsea` jmiğúf` juguiú` e lico' ni'í'` nidó'r` jalé' e sea` fi' jmiğúf` , co' né` e nijmitir` jalé' ta` quiu' fi' ni` jì` quiá' Fidiée` , jo lajoguiba' niliseeñ` juguiú` .”

⁵ Jo mi` cangf` jo, i fii` i 'ling`^ do cangojéeñ` Jesús fi' fiñ` güeang`^ quiá' dsea` góor` dsea` Israel e sii` Jerusalén, jo caseáañ` dsea` do cartí` yú'` guá'` fé' e si' fi' jo. ⁶ Jo lajee` niteáañ` fi' jo, lalab casí'r` Jesús jo cajíñ'`:

—Song já' e lin'` i Joo` Fidiée` camfing` do, bíng` uo'` cartí` uii` quiá' e guá'` la; dsuco' fi' ni` jì` quiá' Fidiée` fé' lala:

Fidiée` niquiú'r` ta` jaléng`^ ángeles` i líng` guotiir` e nijmér` í` 'nu` , jo nisáañ'` 'nu` coo'` guoor` lajee` guiáang`^ guo'` guiá'` güf` e laco' ja` nititaan'` cartí` ni` uó` .

⁷ Joba' cañiñ` Jesús jo casí'r` reiñ'`:

—Dsu' lala fé'gui fi' ni` jì` quiá' Fidiée` cajo: “Ja` jmoo'` jial ni'é` Fii' Fidiée` dsee` .”

⁸ Jo mi` cangf` e jo, i fii` i 'ling`^ do cangojéeñ` Jesús fi' coo` yú'` mó' e ñií` eáang` , jo ca'er` dsea` do jalé'` fiñ` e sea` fi' jmiğúf` jogui jial niing` lacoo` lacoo` ; ⁹ jo i fii` i 'ling`^ do casí'r` Jesús jo cajíñ'`:

—Jnea` nicuóø`ø` 'nu` lajalé' e móo' na song nisi' uó` jní' fi' quinií` jogui ni-jmifén'` jnea` .

¹⁰ Joba' cañiñ` Jesús jo casí'r` reiñ'`:

—Güihuúing` cáan`n, Satanás, dsuco' fi' ni` jì` quiá' Fidiée` fé'gui: “Jíi' Fidiée` dsea` guiiing` ñií' bing' nijmifén' , jo jíi' ta` quiu' í`bre e nijmití' cajo.”

¹¹ Jo dsifi' lajob cajmi'náng` 'ñia' i fii` i 'ling`^ do fi' li` sing'` Jesús, jo lí` jo caguilíng` tú` 'ni' máng`^ ángeles fi' li` sing'` Jesús e cangoto'` fiiñ` dsea` do.

Mi` canaang` Jesús jmóor` ta` quiá'r` fi` li` se' Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Jo mi` cangf` jo, jo caliñi` Jesús e 'nuñfb` ni'iuung` Juan i seáang` dsea` jmiñ` , joba' caquim` tur fi' li` se' Galilea.

¹³ Dsu' ja` cajer` fi' Nazaret, co' dob cangogüear` fi' Capernaum fi' 'ni'` guíeé` Galilea, fi' li` se' li` neáang` dsea` Israel i líng` dsea` siju` Zabulón coo'`gui Neftalí. <sup>14</sup> Jo cangojée` jalé' e jo e laco' caliti` lajíi'` júu` quiá' Fidiée` e cajme' Saí` , jaang` i café' cuaiñ` quiá' Fidiée` mali'`gui eáang` mi` cajíñ'` lala:

¹⁵ E guóo' uó` quiá' dsea` siju` Zabulón coo'`gui Neftalí née` cáang` gua` Jordán fi' 'ni'` guíeé` Galilea

fi' dsíi` li` se' Galilea cajo. Jo fi' job li` seeng` dsea` i ja` cuíng` Fidiée` .

¹⁶ Jo lafa' i seeng` fi' li` nuu` só' líng` jaléng` i dsea` í` , dsu' cangár` coo` jì` e jlo'` niing` 'gøng' . Jo jaléng` i dsea` í` líiñ` lafa' sijuúñ` uúí' dsee` quiá'r` , dsu' nicajnea` e jì` do jee` ír` .

¹⁷ Jo lajee` e niguiing` Jesús fi' Capernaumba' canaain` guiar` júu` quiá'r` jo fé'r`:

—Qui'` jíing'` yaang`na' fi' quini' Fidiée` uúí' dsee` quií`na' , dsuco' ni-jaquieem`ba' e nicá` dsea` do nifi' quiá'` lajaang` lajaang` dsea` jmiğúf` .

**Mi cató^l Jesús quiúung^l
dsea ì jmóo^l ta sáang^l 'ñu^l**

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Jo mi^l cangf^l jo, lajee^l e ngóo^l Jesús ngir^l fí 'ni^l guíee^l Galilea, cangáin^l gáng^l dsea^l ì la'ó^l rúng^l, jaang^l ì sii^l Simón jo sii^l bir Tú^l cajo, jo jaang^l gui ì sii^l Df^l. Jo laji^l huáain^l do taain^l ta^l feá^l 'máa^l fí dsí^l jmf^l quía^l e sáin^l 'ñu^l. ¹⁹ Jo Jesús casí^l rein^l jo cajín^l:

—'Nú^l nílíng^l na' cóo^l jnea^l, jo jnea^l nicuó^l 'nú^l ta^l e guá^l na' júu^l quía^l Fidiée^l fí jee^l dsea^l jmigúf^l, jo líb^l jiu e ta^l jo la lí^l ta^l sáang^l 'ñu^l.

²⁰ Joba^l ì dsea^l do dsif^l ladob catúr^l 'máa^l quía^l r^l jo cangolíim^l bre cóo^l Jesús.

²¹ Jo tí^l dobijiu níngoo^l Jesús cóo^l ì dsea^l do mi^l cangáin^l jiéng^l gui gáng^l dsea^l ì la'ó^l rúm^l cajo, jo jaaín^l do si-ir^l Tiáa^l jo jaang^l gui ì sii^l Juan. Jo laji^l huáain^l do líiin^l jóo^l jaang^l dseañu^l ì sii^l Zebedeo. Jo teáain^l fí cóo^l dsí^l móo^l colíng^l cóo^l tiquía^l r^l e jmo^l r^l jalé^l 'máa^l quía^l e sáin^l 'ñu^l. Jo Jesús cató^l rein^l do, ²² jo dsif^l lajob ca'uóo^l ñ^l do e fí dsí^l móo^l lí^l teáain^l do jo cangolíim^l bre cóo^l Jesús, jo dob caseáain^l ì tiquía^l r^l do.

**Mi ca'e^l Jesús fíng^l dsea^l
jalé^l júu^l quía^l Fidiée^l**

(Lc. 6:17-19)

²³ Jo mi^l cangf^l jo, cangi^l Jesús fí la'úng^l fí lí^l se^l Galilea e e^l r^l jaléng^l dsea^l Israel júu^l quía^l Fidiée^l fí dsí^l guá^l quía^l r^l e tée^l lacoó^l fí. Jo guiar^l júu^l quía^l Fidiée^l e nijaquíem^l ba^l e nicá^l dsea^l do nifí^l quía^l lajaang^l lajaang^l dsea^l jmigúf^l. Jogui jmi^l leaam^l bir jaléng^l dsea^l ì líng^l lí^l doñí^l ee^l jmo- huí^l osi lí^l doñí^l jíe^l lí^l cu^l quíaín^l é. ²⁴ Jo eáam^l nini^l júu^l quía^l Jesús quía^l jalé^l e guíu^l e jmóor^l do fí la'úng^l fí lí^l se^l Siria. Jo jaléng^l dsea^l ì seeng^l fí

jo dsiliín^l fí lí^l táang^l Jesús e dsijeeín^l jaléng^l dsea^l dsée^l quía^l r^l lí^l doñí^l ee^l jmohuí^l líin^l; jo quíeeng^l ì jée^l ì 'líng^l quía^l cóo^l gui jaléng^l ì joñíng^l jogui jaléng^l ì caang^l guoti^l jogui jaléng^l ì ja^l lí^l ngí^l, lí^l lajaléng^l ì na dseáng^l jmi^l leaam^l Jesús.

²⁵ Jo eáam^l fíng^l jaléng^l dsea^l ì níngí^l cóo^l Jesús; jo jaléng^l ì dsea^l f^l seeín^l do ì seeng^l fí lí^l se^l Galilea jogui seem^l bi ì jalíng^l fí jalé^l fí e tée^l fí lí^l se^l Decápolis jogui seem^l bi ì jalíng^l fí Jerusalén jogui seem^l bi cajo jaléng^l dsea^l ì jalíng^l fí lí^l se^l Judea cóo^l gui jaléng^l dsea^l ì jalíng^l lí^l lí^l 'ngóo^l laco^l iu^l gua^l Jordán.

**Jalé^l júu^l e ca'e^l Jesús dsea^l
quía^l r^l fí cóo^l yú^l mó^l**

(Lc. 6:20-23)

5 Jo mi^l cangá^l Jesús e fíng^l dsea^l ngolíng^l caluur^l laco^l ngóor^l, joba^l cajoóor^l fí cóo^l yú^l mó^l jo fí job caguár^l. Jo jaléng^l ì dsea^l quía^l r^l do cangoquíeeín^l fí lí^l guíng^l dsea^l do, ² jo Jesús canaain^l e^l rein^l do jo cajín^l:

³—Juguiú^l jiu quía^l jaléng^l dsea^l ì ní^l e 'neáin^l Fidiée^l, có^l dsea^l íb^l dsea^l ì quíe^l nifí^l quía^l r^l.

⁴ Juguiú^l jiu quía^l jaléng^l dsea^l ì dsíng^l lí^l jiuung^l dsí^l, có^l Fidiéeb^l ni- jmi^l íaain^l dsí^l jaléng^l ì dsea^l f^l.

⁵ Juguiú^l jiu quía^l jaléng^l dsea^l ì 'neáng^l Fidiée^l, có^l niñir^l e jíí^l cóo^l ja^l e quí^l r^l jmi^l jmér^l yaain^l; jo Fidiée^l bing^l ì nicuó^l jaléng^l ì dsea^l f^l jalé^l e catíin^l lí^l laco^l jíí^l júu^l e nicacuó^l rein^l lami^l jéeng^l gui.

⁶ Juguiú^l jiu quía^l jaléng^l dsea^l ì dsíng^l iing^l jmé^l jalé^l e iing^l Fidiée^l, có^l dsea^l f^l bing^l ì nijmicóo^l quía^l r^l e nilí^l bre jmér^l jalé^l e jo.

⁷ Juguiú^l jiu quía^l jaléng^l dsea^l ì fí lí^l líng^l jaléng^l dsea^l rúng^l, có^l Fidiéeb^l nilí^l fí lí^l líin^l jaléng^l ì dsea^l f^l.

⁸ 'Juguiú jiu quiá' jaléng' dseá i guing' dsí' e jmóor' jmang' jalé' e guíú, cō' jaléng' dseá í'bing' i niníng' Fidiée'.

⁹ 'Juguiú jiu quiá' jaléng' dseá i jmóo' quijí' jial niliseeng' dseá juguiú' cō' dseá rúin', cō' Fidiée'bing' nijíng' e dseá í'bing' líng' jóor'.

¹⁰ 'Juguiú jiu quiá' jaléng' dseá i dsingíng' e jmó' dseá ga' quiá'r' uí' e jmóor' jalé' e iing' Fidiée', cō' i dseá i dsingíng' jalé' e jo, Fidiée'bing' i quie' nifí' quiá'r'.

¹¹ 'Juguiú jiu quí' 'nú' mī' fé' dseá ga' uii' quí' na' jogui jmáin' 'nú' jogui sí'r' 'nú' jalé' júu' e o' já' uí' e líng' na' dseá' quie' e. ¹² Jmí'iaang' óo' na' jogui guiliseeng' na' juguiú, cō' dsíng' niguó' e ni'fíng' na' quiá' Fidiée' e si'má'r' quí' na' fí' níff'. Dsucō' jaléng' dseá i café' cuain' quiá' Fidiée' malií' gui eáang', lajob cajmeang' dseá ír' cajo.

'Nú' líng' na' laco' la lí' ní' cō' gui la lí' jí' fí' jee' jaléng' dseá jmigüf'

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ Jo casí'gui Jesús i dseá quiá'r' do lala:

—'Nú' líng' na' la lí' ní' jee' jaléng' dseá jmigüf, dsu' fíng' cajéng' e níi' e ní' do, joba' jo' quí' jmí' jóng' fa' e nilíni' tu calé' catú'. Jo cō' jo' e ta' íng' jí' cō' e ní' do, joba' nibib' fí' guíá' fí' jóng, jo jaléng' dseá i ngí' fí' jo niso'óm'bre.

¹⁴ 'Jogui 'nú' líng' na' la lí' cō' jí' jee' jaléng' dseá jmigüf. Cōfa' cō' fí' e née' fí' cō' yú' mó' ja' quí' jmí' fa' e ni'méng' 'nia' e ja' cuóong' lí' jóo' dseá'. ¹⁵ Jogui cajo ja' 'gui' dseá cō' candí' jo nísí'r' fí' cō' lí' cōong', cō' 'né' nísí' dseá cō' lí' ní'ba' do, jo lajoba' cuó' jí' e jné' dseá i neáang' fí' dsí' sinúú'. ¹⁶ Jo lajob 'nú' cajo, dseá nilíng' na' lafa' jí' fí' quini' jaléng' dseá jmigüf, jmi'úung' na' e nijmee' na' jalé' e guíú' fí' jee' jaléng' dseá rúng' na', cō' mī' niní' dseá e jmoo' na' jalé' e jo, joba'

lajim'bre nijmiféin' Tiquí'ii' dseá guing' níff' jóng.

Mí' ca'e Jesús cuain' quiá' júu quiú' ta' quiá' Fidiée' e cajme' Moi'

¹⁷ Jo lí' jo, lalab casí'gui Jesús i dseá quiá'r' do jo cajín':

—Ja' í' óo' 'nú' e cagá' a fí' jmigüf la e caga'ín' n' jalé' júu' quiú' ta' quiá' Fidiée' e cajme' Moi', o'gui e caga'ín' n' jalé' júu' e ca'e' jaléng' i dseá i café' cuain' quiá' Fidiée' malií' gui eáang'. Cō' ja' cagá' a fa' e caga'ín' n' jalé' e jo, cō' jnea' cagá' a fí' jmigüf la e lí' laco' nilítí' jalé' e júu' job. ¹⁸ Jo jmitaa' óo' na' e lajee' róo' bi guóo' uó' jmigüf, ja' quí' jmí' fa' e nijé' jí' camí' e júu' quiú' ta' do cartí' mī' nidsijée' jalé' e nísí'f' e nidsijée' do. ¹⁹ Joba' i dseá i ja' jmóo' núu' fa' camí' júu' quiú' ta' quiá' Fidiée' e cajme' Moi', doñí' fa' ja' 'ga' lí' níng' e júu' camí' do, o'gui e'r' dseá rúin' jial e nijméin' do núu'r' e júu' jo, joba' i dseá í' ni'uíin' jaang' i ja' níng' jí' capí' fí' quini' Fidiée' mī' tí' lí' nicá' dseá do nifí' quiá' lajaang' lajaang' dseá jmigüf. Dsu' jaléng' gui dseá i núu' jalé' e júu' quiú' ta' do jogui e'r' jaléng' dseá rúin' e nijméin' do lajo, joba' i dseá í' ni'uíin' dseá i níim' fí' quini' Fidiée' mī' tí' lí' nítí' í' e dseá do nicár' nifí' quiá' lajaang' lajaang' dseá jmigüf. ²⁰ Joba' fí' i 'nú' e song ja' nijmi'úung' na' e nijmee' na' núu' na' jalé' júu' quiá' Fidiée' rōo'gui laco'gui i tifa' quiá' júu' quiú' ta' quiá' dseá góo'naa' dseá Israel jo cō'gui jaléng' dseá góo'naa' i líng' dseá fariseo, joba' ja' quí' jmí' jóng' fa' e Fidiée' nicár' nifí' quí' na' mī' tí' lí' nítí' e í' jo.

Mí' ca'e Jesús jial lí' mī' guíng' dseá'

(Lc. 12:57-59)

²¹ Jo mī' cangí' jo, Jesús ca'er' e júu' la jo cajín':

—Jò 'nú', nicanáũba' lajji' júu e ca'ing' dsea` áang' quí'naa', jò e lab e jo: “Ja` jngán' dsea` rún'`, dsuco' i i j móo` lajò, joba' fí' quini` dseatab` catíng` dsér` e nitidsí' í' quiá'r` laco' catíng`.”
 22 Dsu' jnea`gui fíi' i 'nú' e doñi' i dsea` i liguíng` quiá' jaang`gui dsea` rúng', joba' fí' quini` dseatab` catíng` dsé` i dsea` í e laco' nitidsí' í' quiá'r`. Jò i dsea` i jmineang` jaang` dsea` rúng', joba' i dsea` í, dsea` cóong` i quiá' ta` quiá' dsea` Israel catíng` niquidsí' í' quiá'r`. Jogui i dsea` i cuóong' júu` 'li' jaang`gui dsea` rúng', joba' fí' lí' 'lib' catíng` i dsea` í fí' lí' coo` jì e ja` tóo` jmíi` yu'.

23 Jò mí` güilíng`na' fí' guá' e liing` ee` güicúø'na' Fidiée' fí' nife', jò lajee` jò niguiéng' óo'na' e seeng` jaang` dsea` i jmoo'na' mii' cóo', 24 joba' dob 'né` séel'na' e quié'na' do, jò nigüilíng`na' e nijmitii' óo'na' la'uii' cóo' i dsea` rúng'na' i jmoo'na' mii' cóo' do. Jò mí` ningf, joguiba' nicuóong` e güicá'na' fí' nife' jalé' e quié'na' do jóng.

25 Jò song i dsea` 'náing` 'nú' lajji' dsee` e nica'ee'na', jogui iin` e nidsijeein` 'nú' fí' quini` dseata, joba' guiá' gui jmi'úung'na' jóng e nisiing`na' røø` cóo' i dsea` do la'uii', nú'gui e nijáin` 'nú' fí' jaguó` dseata; dsuco' song ja` nijmee'na' lajò, joba' i dseata` do nijáin` 'nú' fí' quini` jaléng' í' quiá'r` jò 'nuñb` nitáin` 'nú' jóng. 26 Jò jmitaa` óo'na' e ja` ni'uóng'na' e fí' dsíi' 'nuñí' do cartí' niquí'na' jalé' cuu` e nimí' i dseata` do 'nú'.

Mí` ca'e` Jesús e ja` dseeng` e güiing` dsea` cóo' dsea` i o' quiá'r`

27 Jò mí` cangf jò, ca'e'gui Jesús e júu` la jò cajíi'`:

—Nicanáũb` 'nú' e júu` la malii`gui eáang': “Ja` 'lee' e nigüín' cóo' dseañu' osi dseamf i o' quií'.” 28 Dsu' jnea` fíi' i 'nú' e doñi' i i suung` jaang` dseamf jò

í' dsíir` e iin` güiín` cóoiñ' do, joba' líi` lafa' nicajmée`bre e jò mí' ca'f` dsíir` lajò cóo' i dseamf do, jò dseeb` nica'éer` fí' quini` Fidiée' jóng.

29 Jò lajòb líi', song jminí'na' dsée' jmoo` e niténg'na' fí' ní` dsee, joba' guiá'gui e guí'ba' jò nigüübíi'na' fí' lí' huí' laco' seeng`na' yaang`na'; dsuco' guiá'gui quí'na' e ni'íing` capí'` ngúu` táang`na' e laco'gui e nibíng`na' latøong`na' fí' lí' 'li'. 30 Jogui song guóo'na' dsée' jmoo` e niténg'na' fí' ní` dsee, joba' guiá'gui quí'na' e quiu'ba' jò nigüübíi'na' huíi' laco' seeng`na' yaang`na'; dsuco' guiá'gui e ni'íing` jji' guóo'na' e laco'gui e nibíing`na' latøong`na' fí' lí' 'li'.

Mí` ca'e` Jesús quiá' mí` tiúung` dsea` rúin`

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 Jò mí` calf` jò, cajíng'gui Jesús e júu` la:

—Lalab júu` sea` malii`gui: “Doñi' i dseañu' i tiúung` dseamf quiá', joba' 'né` cuó'bre i dseamf do cóo` mají lí' fé' quiá' e nicatiúung` rúin'.” 32 Dsu' jnea`gui fíi' i 'nú' e song jaang` dseañu' tiúuin` dseamf quiá' e ja` mí' ca'lee' i dseamf quiá'r` do e güiín` cóo' dseañu' jíéng', joba' i dseañu' do jmoo` e dseáang' e ni'léb` i dseamf do cóo' dseañu' jíéng', jò lajòba' ni'éin' do dsee` fí' quini` Fidiée'; jò i dseañu' i nicúng' guó` cóo' jaang` dseamf i nicatiúung` rúng', joba' dseeb` éer` cajo.

Mí` ca'e` Jesús quiá' mí` éeng` dsea` fii`

33 Jò mí` cangf jò, cajíng'gui Jesús e júu` la:

—'Nú' nicanáũba' lajji' júu` e fé' dsea` áang' quí'naa', jò e lab e júu` jò: “Ja` se' jji' cóo' fa' e ja` nijmée' e nicafée' e nica'een' fii'.” 34 Dsu' jnea` fíi' i 'nú': Ja` éeng'na' fii' quiá' lí' doñi'

ee: ja` éeng`na' ñiff, dsuco' fí job lí` líí` éé` quiá` Fidiéé; ³⁵ o'gui éeng`na' guóo` uó, dsuco' job lí` jmi'íng' tí` Fidiéé; o'gui éeng`na' fii` Jerusalén, dsuco' job lí` líí` fii` güeang` quiá` Fidiéé` i` quiu' ta` fí` la'úng` fí` jmi'üüf. <sup>36</sup> Jogui ja` éeng` 'nú' moguí`na', dsuco' ja` lí`-na' jmisíng`na' i` jíí` camí` jñu` guí`-na' e tee` osi e uí` é. ³⁷ Jo song fo`na' e nijmee`na', joba' jmee`na' jóng; jo song fo`na' e ja` jmee`na', joba' ja` jmoo`-na' jóng; dsuco' song jmoo`na' e jié`gui, joba' nijmoo`na' núu`na' júu` quiá` i` 'lim` jóng.

**Mí` ca'e` Jesús quiá` e ja`
'né` cóo` dsea` quiá`r`**

(Lc. 6:29-30)

³⁸ Jo mí` cangf` jo, ca'e`gui Jesús e júu` la:

—Nicanúub` 'nú' e júu` la malií`gui eáang: “Song jaang` dsea` ca'íiñ` cóo` jminí`, joba' lajob` 'né` jme` cóo` i` dsea` í; osi jaang` dsea` caffíñ` camí` majá`, joba' lajob` 'né` jme` cóo` i` dsea` í cajo.” <sup>39</sup> Dsu' jnea` fii` 'nú': Ja` cóo`na' quí`na' mí` ií` jmáng` 'nú' ga; dsu' fíng song ií` caquiúú` cataang` moní`na', joba' cuóó`na'r e cataang`gui do güiquiúú` cajo. ⁴⁰ Jogui song ií` iing` ni'níng` 'nú' fí` quini` dseata, jogui iíñ` niguir` 'mi`quí`na', joba' cuóó`na'r jóng la quie`gui 'mi`guiéé` quí`na' güiquiéé` cajo. <sup>41</sup> Jo song ií` quiu' 'nú' ta` e nigüicá`na' cóo` lee` e ngí`na' cóo` kilómetro, joba' güicá`na' jóng tú` kilómetro. ⁴² Jo fíng mí` dsea` 'nú' lí` doñí` eé, joba' cuóó`na'r jóng; jogui song ií` mí` 'nú' e líng` eé` ni-jmí`óong`na're cateá, joba' jmi'óong`-na'r jóng.

**'Né` jmi'neáang`naa' jaléng` i`
'ní` níng` jneaa`aa'**

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Jo mí` cangf` jo, ca'e`gui Jesús e júu` la jo cajíñ`:

—Nicanúub` 'nú' cajo e júu` la malií`gui eáang: “Jmi'neáang` jaléng` dsea` i` seeng` røø` cóo` jo jmee` e 'ní' man` jaléng` i` 'ní' níng` 'nú’.”

⁴⁴ Dsu' jnea`gui fii` 'nú': Jmi'neáang`na' jaléng` i` 'ní' níng` 'nú' jogui féeng`na' Fidiéé` uii` quiá` jaléng` dsea` i` jmáng` 'nú' ga, ⁴⁵ jo lajoba' ni'uíng`na' jóo` Tiquí`na' Fidiéé` dsea` guing` ñiff. Dsuco' dsea` do jmoo`bre e guo' iee` lí` seeng` jaléng` dsea` i` jmoo` jalé` e ga` jogui lí` seeng` jaléng` dsea` i` jmoo` jalé` e guiú` cajo; jogui sñim`bre jmí` cajo lí` seeng` jaléng` dsea` i` éé` e guiú` cóo`gui fí` lí` seeng` jaléng` dsea` i` ja` éé` e guiú`. ⁴⁶ Dsuco' song 'nú' jmi'neáang`na' la-jíí` dsea` i` jmi'neáang` 'nú', joba' ja` ni'íng`na' jóng lajíí` e si'íng`na' quiá` Fidiéé; có' lajob` cajo jmoo` jaléng` nod-sicuu` quiá` Roma. <sup>47</sup> Jogui song fóng`-na' lajíí` dsea` rúng`na', ¿e` e jié`gui jmoo`na' laco' doñí` ií` dsea? Có' lajob` jmoo` jaléng` dsea` i` ja` cúing` Fidiéé` cajo. ⁴⁸ Jo jmi'neáang`na' jaléng` dsea` dseáng` laco' sí` lí` laco'gui la jmoo` Tiquí`na' dsea` guing` ñiff.

**Mí` ca'e` Jesús quiá` mí` jaang` dsea`
jmicóo`r` jaang`gui i` 'né` quiá` lajo**

6 Jo mí` cangf` jo, ca'e`gui Jesús e júu` la jo cajíñ`:

—Ja` jmoo`na' jalé` e guiú` e quí` tñíng`na' jmoo`na' e lí` laco' nijóó` jaléng` dsea; có' song jmoo`na' lajo, joba' Tiquí`na' Fidiéé` dsea` guing` ñiff` ja` nicuó`r` 'nú' jalé` e niguo` e sea` quiá`r` fí` ñiff` quiá`r`.

² Joba' mí` jmicóo`na' jaléng` dsea` i` 'né` quiá` lajo, ja` jmoo`na' lí` cuóóng` jóó` dsea` fíng` lí` laco'gui la líng` dsea`

ĩ jmicang~ e jmóor` jalé` e iing~ Fidié~, dsu' o' já` e jmóor` lajo. Co' jaléng' i dsea` í jmicaiñ` e jmicóo`r` jaléng' dsea` i 'né` quiá` lajo fí` dsíí` sinúú` guá` cóo`r`gui lacaang` jee` 'núú` e lí` laco' nifé` dsea` guíú` uii` quiá`bre. Jo dsu' jnea~ jmitaa` óo`na' e cóo`r` jalé` e jmicang~ i dsea` do, nicalí`bre lajii`r` e 'nó`r` do, co' jo` ee` ni'ng`guir` jii`r` cóo` quiá` Fidié`. ³ Jo dsu' mi` jmicóo`r` 'nú` jaléng' dsea` i 'né` quiá` lajo, ja` 'né` jmée`na' dsea` júu` quiá` lajii`r` e nijmee`na' do, doñi` fa' jaang` dsea` i cuíng`na' eáang` ; <sup>4</sup> jo jmee`na' e jo e ja` ñi` dsea`. Jogui Tiquíi`na' dsea` guing~ ñiff` jóø`bre lajii`r` e jmoo`na' do, jo lajoba' nicuó`r` 'nú` lajii`r` e si`má`r` quií`na' fí` ñiff` quiá`r`.

Mi` ca'e` Jesús jial féeng`naa' Fidié`

(Lc. 11:2-4)

⁵ Jo mi` cangf` jo, ca'e`gui Jesús e júu` la jo cajíi`r`:

—Jo mi` siing~ 'nú` cóo`r` Fidié~, ja` jmoo`na' laco'gui la jmoo` i dsea` i jmicang~. Co' i dsea` í` tí` dsíir` síng` yaaiñ` e síiñ` cóo`r` Fidié` fí` dsíí` sinúú` guá` jogui lacaang` lí` seáng` dsea` fíing` i jóøng` ír` cóo`r` jalé` e jmóor` do. Jo dsu' jnea~ jmitaa` óo`na' e cóo`r` jalé` e jmicang~ i dsea` do nicalí`bre lajii`r` e 'nó`r` do, joba' jo` ee` ni'ng`guir` jii`r` cóo`r` quiá` Fidié`. ⁶ Dsu' 'nú`gui, mi` siing`na' cóo`r` Fidié~, güitáang`na' fí` dsíí` sinúú` quií`na' jo jniing` yaang`na' 'núú` jo siing`na' cóo`r` Tiquíi`na' dsea` guing~ ñiff` i seeng` cóo`r` 'nú` fí` jo. Jo co' Tiquíi`na' dsea` guing~ ñiff` jóø`bre jalé` e jmoo`na' do, joba' nicuó`r`bre 'nú` lajii`r` e si`má`r` quií`na' fí` ñiff` quiá`r`.

⁷ Jogui mi` siing`na' cóo`r` Fidié~, ja` fó`na' jmiguiú` ya` jalé` júu` e ja` uing~ sea` lí` laco'gui la jmoo` dsea` i ja` cuíng` Fidié`; co' jaléng' i dsea` í` i` dsíir`

e song jmiguiú`gui nifé`r`, joba' já`gui ninú` diéé` quiá`r` jalé` júu` quiá`r`. ⁸ Jo jie` mi` jmeaang`r` yaang` 'nú` lajo lí` la-co'gui la jmoo` i dsea` í, co' Tiquíi`na' Fidiéé` jéem` ñiñir` jalé` e 'né` quií`na' ná`gui e nimá`na're. ⁹ Joba' lalab` 'né` siing`na' cóo`r` Fidié`:

Tiquíi`r`, dsea` guini`r` ñiff`, güijmifém` jaléng` dsea` jmigüf` 'nú`, co' 'nub` dsea` fén` fí` la'úng` fí` jmigüf`.

¹⁰ Jogui güijáng`r` yaang` dsea` fí` quini`r` e laco' nicá` nifi` quiá`r` lajaang` lajaaiñ`. Jogui güijmitib` jaléng` dsea` jmigüf` jalé` e iing` 'nú` fí` jmigüf` la, lí` laco'gui liti` fí` ñiff` quií`r`.

¹¹ Jogui cuóø`r` jnea` jalé` e 'né` niquiee`naa' e jmiñ` lana.

¹² Jogui íing` dsee` uii` quí`naa' quiá`r` jalé` e ja` dseeng` e nicajmó`naa', lí` laco'gui jnea` íing`naa' dsee` quiá`r` jaléng` dsea` rú`naa' dsea` jmigüf` mi` ee`go nica`léer` quí`naa'.

¹³ Jogui jmee` í` jnea` lacaang` lí` ngi`naa'

e laco' ja` nijiu`naa' fí` ni` dsee`,

jogui jmee` í` jnea` cajo

e laco' ja` nijmeang` jaléng` i 'ling` jnea`.

Co' 'nub` i quiú` ta` røø` fí` la'úng` fí` jmigüf`

jogui i 'gøng` jogui i niing` eáang` cajo car` ngongfi` jmiñ`.

Jo lajob` nilf`.

Jo lanab` ca'e` Jesús ie` jo jial féeng`naa' Fidié`.

¹⁴ Jo mi` calf` jo, cajíng`gui Jesús:

—Jo song` 'nú` íing`na' dsee` quiá`r` jaléng` dsea` rúng`na' mi` ee`go 'léer` quií`na', joba' lajob` Tiquíi`na' dsea` guing~ ñiff` cajo ni`fim`bre dsee` quií`na'.

¹⁵ Dsu' song` 'nú`gui ja` íing`na' dsee` quiá`r` jaléng` dsea` rúng`na' mi` ee`go 'léer` quií`na', joba' lajob` Tiquíi`na' dsea` guing~ ñiff` cajo ja` ni`fiñ` dsee` quií`na'.

**Mi' ca'e' Jesús quiá'~
mi' jmóo' dsea' ayuno**

¹⁶ Jo mi' cangf'gui lajo, ca'e'gui Jesús e júu^ la jo cajín'~:

—Jo mi' jmoo' 'nú' ayuno, ja' jmeáng'~ yaang~na' e líng'na' fi'í' lí' laco'gui la jmóo' jaléng'~ dsea' i jmicaang' e jmóor' jalé' e iing' Fidiéé', dsu' o' já' e jmóor' lajo; co' jmóo' jaléng' i dsea' í lajo e lí' laco' nijóø dsea' quiá'r' e jmóor' ayuno. Jo dsu' jnea' jmitaa' óo'na' e cóo' jalé' e jmicaang' i dsea' do, nicalí'~bre lajii' e 'nór' do, jo jo' ee' ni'íng'~guir jii' cóo' quiá'~ Fidiéé'. ¹⁷ Jo dsu' 'nú'gui, mi' jmoo'na' ayuno, rúu'na' ní'na' jogui jmeáng'~na' guiú' yaang~na', ¹⁸ jo lajoba' ja' nililí' dsea' e jmoo'na' ayuno. Jo jii' Tiquí'na' Fidiéé' i seeng' cóo' 'nú', jii' íbing' i nililí' e jo, jo dsea' íb' i nicuó' 'nú' lajii' e si'má'r' qui'na' fi' ñif' quiá'r'.

Jalé' e jlo' e sea' quiá'~ Fidiéé' fi' ñif'~

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Jo mi' cangf' jo, ca'e'gui Jesús e júu^ la jo cajín'~:

—Ja' jmoo'na' e silí'na' eáng' cuu' fi' jmigú' la, dsuco' fi' jmigú' la ím' jalé' e óo' dsea' jogui seeng' cajo jaléng'~ guis' i 'léé', jogui seem' ii' cajo i dsitáai' i 'léé' fi' dsí' sinúu' quiá'~ dsea'. ²⁰ Jo guiú'guib e nijmee'na' e nilisea' qui'na' fi' ñif' jalé' e jlo', co' fi' job lí' ja' seeng' jaléng'~ guis' i 'léé', o'gui dsitáang'~ jaléng'~ ii' i 'léé' cajo. ²¹ Co' lí' sea' jalé' e lí' óo'na' do, e jobi eáng' guiing' óo'na' jóng.

**Mi' ca'e' Jesús quiá'~ cóo'~
jí cóo' e cuø e jné' dsea'**

(Lc. 11:34-36)

²² Jo mi' cangf' jo, ca'e'gui Jesús e júu^ la jo cajín'~:

—Jalé' jmini' dsea' líí' la líí' cóo' jì cóo' e cuø e jné'r' lacaang' fi' lí' ngir'; joba' song jlo' jmini'na', joba' guiú'~ jné'na' lacaang' fi' lí' ngi'na' jóng; ²³ jo dsu' song ja' dseeng' jmini'na', joba' ja' jné'na' jóng lacaang' fi' lí' ngi'na'. Jo song lajee' e jneá' røø jmini'na' ni'uíng' e ja' jné'na' jii' capí', jo song lajob líí', joba' dseáng'~ nuu'guib ni'uíng' jmini'na' jóng.

**Ja' cuøøng' e guing' dsí' dsea' Fidiéé'~
mi' eáng'gui guing' dsí' cuu'**

(Lc. 16:13)

²⁴ Jo mi' cangf' jo, ca'e'gui Jesús e júu^ la jo cajín'~:

—Jii' jaang' dsea' qui'r' jmi' fa' e nijmér' ta' fi' quini' gáng' fiir' colíing'~, dsuco' song cajméer' lajo, joba' nilí' ní' níim'~bre jaang' jogui nijmiti'~bre ta' e niquiú' i jaang'gui do. Jo co' lajob líí', joba' ja' qui' jmi' fa' e 'nú' nijmiti'na' colíing'~ jalé' ta' qui' Fidiéé' jogui nijmiti'na' cajo jalé' ta' seáng' jmguiú' cuu'.

To' íim' Fidiéé' jaléng' dsea' quiá'r'

(Lc. 12:22-31)

²⁵ Jo uí' joba' fí' i 'nú' e ja' jmee'na' fi'í' uii' quiá'~ jalé' e u' cø'na' e laco' cuø e seeng'na', o'gui quiá'~ jalé' sí'na' cajo. Co' eáng'gui laniing' e seeng' dsea' laco'gui jalé' e gø'r' do, jogui eáng'gui laniing'~ ngúu' táai' cajo laco'gui jalé' sí'r' e qui'r'. ²⁶ Quié'na' cuente quiá'~ fíng' ta' i ngi' fi' guiá'~ gúf; ja' e jni're' o'gui e sitíng'ne' o'gui 'mea're' jalé' e nidó're' fi' dsí' sinúu' quiáa're'. Dsu' Tiquí' 'nú' dsea' guiing'~ ñif' hém'~brei' do. Jogui 'nú', jeáng'gui quíng'na' laco'gui e fíng' ta'! ²⁷ Jo lajob líí' cajo, doñi' ii' i jmóo' fi'í' quiá'~ jalé' e jo, ja' qui'r' jmi' cajo fa' e nijmér' e seei' huøø'gui laco'gui jii' e sí' quiá'r' fa' jialgui la lí' dsí'r'.

28 'Joba' ja` 'né` jmee`na' fi'f' quia'` jalé' s'i'na'. Co' quie`na' cuente jial cuaang` jalé' lí e sea` fi' jee` mó'; ja` jmóo` ta` o'gui jmiliing` si'` yaang`. 29 Jo dsu' jnea`gui fii' 'nú' e ji'gui i` dseata` dsea` féng' Salomón do, dsea` i` eáang` sea` cuu`, dseáng' ja` caquí'm' 'ñia'r' 'mi' e niguó' lí' laco'gui la niguó' coo` lí'. 30 Jo song Fidié` jmóor' e eáang` niguó' si'` jalé' lí e sea` lacaang` fi' jee` mó', jo dsu' lajee` cateá'ba' e ee` e jlo' do, co' dsa'ó' iéé' fi' ni` jib` nid-sitóo', jo dsu' jeáang`guib`nijmé` Fidié` í' 'nú' laco'gui e lí do, 'nú' dsea` i` ja` 'ga' lí` ja' líng' e tiing` Fidié` jmér' lí' doñi' ee'! 31 Joba' 'nú' ja` 'né` jmee`na' fi'f' e fo'na': "¿E` niquiee`naa'? osi ¿E` ni'né'naa'? osi fo'bái' é ¿E` 'mi' niquí'naa'?" 32 Co' jaléng' dsea` i` ja` cuíng` Fidié`bing' i` jmóo` fi'f' quia'` jalé' e la-jo. Jo dsu' 'nú', seem` jaang` Tiquí'na' i` guing` ñiff, jo í'bing' i` niñi' e 'né`na' jalé' e jo. 33 Co' e laba' 'né` e jmee`na'; la'uii` e nijmi'úung`na' e seeng`na' e Fidié` quier' nifi' quí'na', jogui e jmoo`na' dseáng' lajii' ta` quia'bre ca-jo, co' lajoba' e nicuó'r' 'nú' jalé' e 'né`na'. 34 Joba' ja` 'né` jmee`na' fi'f' quia'` jalé' e nidsijéé' quí'na' e jmi` dsa'ó', co' dsa'ó' jíé'gui e lí' quí'na'. Dsuco' nitéb' jii' fi'f' dsí' e sea` lacoo` jmi'.

Ja` cuø'na' dsee` dsea` rúng'na'

(Lc. 6:37-38, 41-42)

7 Jo lalab cajíng'gui Jesús: —Ja` cuø'na' dsee` jaléng' dsea` rúng'na', jo lajoba' ja` nicuó'r' Fidié` 'nú' dsee` cajo. 2 Dsuco' Fidié` nicuó'r' 'nú' dsee` lí' laco'gui la cuø' 'nú' dsee` jaléng' dsea` rúng'na'; jogui jial tí' dsee` e cuø' 'nú' dsea` rúng'na', joba' lajob`nicuó'r' Fidié` 'nú' dsee` ca-jo. 3 Joba' ¿jiali' ca' cuente lajii' quí' iu` jmini' jaang` dsea` rún', jogui ja` ca' cuente uø' e jíé' ja` latøøng` coo` 'mab`

iu` jmini'? 4 Jo song latøøng` coo` 'mab` iu` jmini' uø', joba' ¿jial niteá' o' e nifi' jaang` dsea` rún': "Rú'uu', nea`du ne`ee', jo nigui`duu e quí' iu` jmini'?" 5; i` jmicaang` 'nú'! Jang' gui`du e 'ma` e iu` jmini' uø', jo lajoguiba' nicuóøng` e jøø' guiú` e niguí' e quí' e iu` jmini` i` dsea` rún' do.

6 'Ja` cuø'na' jalé' e güeang' quia'` Fidié` jaléng' dsea` 'ling' i` soo` dsí', dsuco' i` dsea` laf' líñi' la líng' dsii' osi la líng' cú' é, e niso'ø'bre' jalé' e güeang' quia'` Fidié` do, jogui dseáam' e nilf' 'ní' níñi` 'nú' jogui e nijmeáiñ' 'nú' ga` cajo.

Mí'na' Fidié` jalé' e 'né'na' jo nicuó'bre
(Lc. 11:9-13; 6:31)

7 Jo mi` cangí jo, lalab cajíng'gui Jesús:

—Mí'na' Fidié` jalé' e 'né'na', jo nicuó'bre; jogui mi` 'nó'na', niguié'ba' jalé' e 'nó'na' do; jogui mi` tø'na' fi' o'nú', joba' nineab' e 'núu' do. 8 Dsuco' i` dsea` i` mi' Fidié` jalé' e 'né', ngím'bre; jogui i` dsea` i` 'nó', dsé'bre e 'nó'r' do; jogui i` dsea` i` tø' fi' coo` o'nú', nineab' e 'núu' do.

9 'Jo jnea` lí' dsii` e jii' jaang` 'nú', dsea` seeng` jaléng' joo'na', e mi' nimí'r' 'nú' ir, nicuó'na'r cuu`; 10 osi mi' nimí'r' 'nú' capí' ngúu' 'ñu', jo nicuó'na'r ngúu' mi'. 11 Jo 'nú', dsea` jmoo`na' jalé' e 'lí', tiim'ba' cuø'na' jaléng' joo`na' jalé' e guiú', jo dsu' eáang`guib` jlo' jalé' e nicuó' Tiquí'na' Fidié` dsea` guing` ñiff mi' nimí'naa'r.

12 'Jo lajob` lí', joba' jmee`na' jmang' e guiú` coo' jaléng' dsea` rúng'na' lí' laco'gui iing`na' e nijmé` dsea` coo' 'nú'; co' lajob` ta` quia' júu' quia' ta` quia' Fidié`, jogui lajobi` fé' fi' ni` ji' quia' jaléng' dsea` i` café' cuaiñ` quia' Fidié` malii`gui eáang'.

Mi` ca'e` Jesús quiá' e o'nú` e dsuu`
(Lc. 13:24)

¹³ Jo mi` cangí jo, ca'e`gui Jesús e júu`
la jo cajíñ':

—Güitáang`na' fí' o'nú` e dsuu`. Dsu-
co' e fí' o'nú` e ú' cóo'`gui fí' quiá' fí'
e ú', fí' job lí' dsitáang` fíing`gui dsea` i
niteáang` fí' e ngolíng` fí' lí' 'lí'`; ¹⁴ dsu'
e o'nú` jogui e fí' e ngo' fí' lí' guiú',
dsuub` jogui huíim` eáang` cajo, joba' ja`
'leáang` dsea` i dsilíng` fí' jo.

Jalé` 'ma` ofii` cuii` dsea`
la'eáang` cóo'` ofii` e íib`

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Jo fíi`guiú' 'nú' e júu` la: Ñiing`
óo`na' cóo'` jaléng` dsea` i jmicaang` e
er` júu` quiá' Fidiéé, dsu' o' jál' jalé'
e júu` e fé'r` do. Jo mi` ngir` fí' jee`
'nú', jnéeiñ` lí' calu` la jnéeng` dsea`
guiúng` i cuiing` Fidiéé, jo dsu' cani-
ing` jíi' e 'lé`bre í' dsíir` fí' dsíi'. ¹⁶ Jo
cóo'` jalé' e jmóob` i dsea` la'f` cuóong`
jmicuíng`na'r. Jo lajob líi' cajo, 'nú' lí'-
na' jmicuína' coo'` 'ma` ofii' la'eáang`
cóo'` ofii' e íib`; dsuco' coo'` 'matóo' ja`
cuóong` fa' e ni'f` mí'` huíing` jó'` yá',
o'gui coo'` 'matóo' fí' ja` cuóong` fa' e
ni'f` güiñí'` yá'. ¹⁷ Jo lajob jalé' 'ma`
ofii' e guiú', j Mang'` ofii' e guiú'` cuo'; jo
dsu' e 'ma` ofii' e ja` dseeng', ja` dseeng`
jalé' ofii' e cuo'. ¹⁸ Jo lajob jalé' 'ma`
ofii' e guiú', ja` cuóong` fa' e nicuó` ofii`
e ja` dseeng'; jogui jalé' 'ma` ofii' e ja`
dseeng', ja` cuóong` fa' e nicuó` ofii' e
guiú'. ¹⁹ Jo nihuí'b` jalé' 'ma` ofii' e ja`
cuo' ofii' e guiú' jo fí' ni` jib` nidsitoo'.
²⁰ Jo co' lajob líi', joba' cóo'` jalé' e
jmóob` i dsea` i jmicaang` e er` júu` quiá'
Fidiéé do lí'na' jmicuíng`na'r.

Ja` lajiing` dsea` lí'r` e Fidiéé`
nicá` nifi` quiá'r` lata`

(Lc. 13:25-27)

²¹ Jo mi` cangí jo, cajíng`gui Jesús e
júu` la:

—Ja` lajiing` dsea` i sí'` jnea': "Fí'i,
Fí'i", nilí'r` e Fidiéé` nicá` nifi` quiá'r`
lata`, dsu' i dsea` i nijmé` jalé' e iing`
Tiquié'e dsea` guíing` ñiff, jíi'` íbing`
i nilí' e jo. ²² Jo mi` nitf` e í'` jo
mi` niquidsí' Fidiéé' í'` quiá'` lajaléng`
dsea` jmigüf, fíim` dsea` nisí'r` jnea`
ie` jo: "Fí'i, Fí'i, jnea` café'naa' júu`
quíi'` la'eáang` 'nu', jogui la'eáang` 'nu`
ca'uøong`naa' jaléng` i 'ling` i jée' quiá'
dsea`, jo jmiguiub` jalé' e quíi'` jmií`
e dsigá` dsíi' dsea` cajmó`naa' la'eáang`
'nu` cajo." <sup>23</sup> Dsu' jnea` ningii` quiá'` i
dsea` í' ie` jo: "Jéeng`na' fí' lí'` sín`n la;
jdo güilíng`na' lí'` do, co' dseáng` ja`
calicuíim`baa 'nú', dsea` i sitíng` 'léé'!"

Mi` ca'e` Jesús quiá'` laji` tú` tíi` fii`

(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

²⁴ Joba' fíi`guiú' 'nú' e jaléng` dsea` i
núu` jogui jmóor` lajii'` ta` quiú'`u` líiñ`
laco' jaang` dsea` i í' dsíi' guiú' jalé' e ni-
jmér. Jo i dsea` í' cajme'r` 'nur', jo ab`
tíi` fii` catá'r` quiá'` e 'núu' do. ²⁵ Jo mi`
cajá` jmíi` dsiing` jo cacuáng` jalé'` gua`
jo dsíng` caquiú'` guf` fí' lí'` si' e 'núu`
do, dsu' e 'núu' do ja` caqui'`, co' ab`
iú` tíi` fii` quiá'`. ²⁶ Jo dsu' i dsea` i li-
co' núu` júu` quié` e jo ja` jmóor` lajii'` ta`
quíú'`u, joba' i dsea` í' líiñ` laco' jaang`
dsea` i ja` í' dsíi' guiú' e nijmér. Jo ca-
jme'r` 'nur', dsu' ja` catá'r` tíi` fii` quiá'`
e 'núu' do. ²⁷ Joba' mi` cajá` jmíi` dsiing`
jo cacuáng` jalé'` gua` jogui dsíng` ca'íi`
guí, joba' caqui'b` e 'núu' do, jo dseáng`
conguiab` ca'íng` quiá'` i dsea` í'.

²⁸ Jo mi` calí` fé'` Jesús jalé'` e júu`
na, lajiim` dsea` i siseáng'` do dsíng`
cangogá` dsíir` laco' e dsea` do, ²⁹ dsu-
co' dsíng` 'gøng` jalé'` júu` quiá'r` jogui

dsíng^r tiiñⁿ er' cajo, co' ja` er' laco' e`
 i tifa' quíá' júu` quiu' ta` quíá' dsea`
 Israel.

**Mi` cajmi'leáang` Jesús jaang` dsea` i
 líng' jmohuí' 'li' f' ngúu` táang`**

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

8 Jo mi` cangf jo, cajgám` Jesús e f'
 yú' mól' do, jo fíim` dsea` ngolíng`
 caluur` laco' ngóor'. <sup>2</sup> Jo lajee` job can-
 goquiéeng` jaang` dseañu' i nilíng' jmo-
 huí' 'li' f' ngúu` táang' f' quini` Jesús,
 jo casí'r uó` jnir` f' quini` dsea` do jo
 cajín' casí'reiñ':

—Fíi'i, cuóom` lí jmi'leáan` jnea` la-
 jíi' jmohuí' e líin`n song iin` lajo.

³ Joba' Jesús cagúiiñ' capí' dsea` do
 jo cajín' casí'reiñ':

—Iim`baa jmi'leáan`n 'nu', jo lana
 ca'láam`ba' lajíi' jmohuí' e lin'.

Jo dsifí lajob ca'láang` i dsea` dsée'
 do lajíi' jmohuí' líiñ'.

⁴ Joba' Jesús casí'guir dsea` do jo
 cajín':

—Ja` fí' jíi' jaang` lajíi' e cajmé`e
 cóo' 'nu', lico' gua` güüjéeng` uó' f'
 quini` jmidsea` e laco' niliñ' i jmidsea`
 do e nica'láam`ba' lajíi' jmohuí' e lami`
 lin'. Jo mi` nilí jo, joba' güica` lajíi'
 e feá' e 'né` cuó' Fidié` lí' laco'gui e
 ta` e caquiú' Moi` ie` malii`gui do. Jo e
 job cuó` lí' f' quini` jaléng' dsea` e ni-
 ca'láam`ba' lajíi' jmohuí' e lami` lin'.

**Mi` cajmi'leáang` Jesús jaang` dsea`
 'léeng` quíá' jaang` fii' 'lée` romano**

(Lc. 7:1-10)

⁵ Jo mi` cangf jo, caguiéng` Jesús
 fí' Capernaum, jo fí' jo jaang` fii' 'lée`
 romano cangoquiéiñ' fí' lí' ngang'
 dsea` do jo camí'r dsea` do jmi'ee` ⁶ jo
 casí'reiñ':

—Fíi'i, dob ráang` dsea` 'léeng' quié`e
 dsée'r fí' quié`e, jo jíi' ja` lí' jíi' jóiñ'
 jogui dsím' cu' líiñ' cajo.

⁷ Joba' cañii` Jesús jo casí'reiñ':

—Nii`baa nijmi'leáan`nre.

⁸ Joba' cañii` i fii' 'lée` do quíá' Jesús
 jo casí'reiñ':

—Fíi'i, ja` catíng` jnea` e 'nu` ni'ú' fí'
 dsí' sinúu` quié`e; lico' féé' e ni'leáang`
 i dsea` 'léeng' quié`e do, joba' lajob
 nilí jóng. ⁹ Dsuco' seem` dsea` i teáang`
 nifi'gui i quiu' ta` quié`e, jogui seem`
 'lée` i quiá' u ta` cajo. Jo mi` fíi' jaang`
 'lée` quié`e e dsér, joba' dsé`bre jóng;
 jogui mi` fíi' jaang'gui e jáar', joba'
 jáa`bre jóng; jogui mi` fíi' dsea` 'léeng'
 quié`e e líng` e jmér, joba' jmóo`bre
 cajo.

¹⁰ Jo mi` canúu` Jesús e júu` na, eáam`
 cangogá` dsíir` jo cajín' casí'r jaléng' i
 dsea` i ngolíng` cóo'r` do:

—E já' e fíi' 'nú' e jíi' coo' ya' ja` mi`
 cajín'n jaang` dsea` góo`o dsea` Israel i
 dseáng' já' líng' júu` quié`e e lí' laco'gui
 la líng' i fii' 'lée` romano na. ¹¹ Jo fíi' i
 'nú' e jmguiub` íng' lí' nijalíng` fíng'
 dsea` i ja` líng' dsea` Israel jo nigüear`
 e nidó'r` cóo'r` jaléng' 'líi' dsea` cóong'
 quí'ii' i sii' Abraham jogui Isáa' cóo'r`gui
 Jacóo` mi` tí' lí' nití' í' e nicá' Fidié`
 nifi' quíá' lajaléng' dsea` jmgüf'. ¹² Jo
 dsu' Fidié` nibíim`bre fí' caluu' fí' lí'
 nuu` só' fíng' dsea` Israel i lami` sí'f'
 catíng` seeng` cóo'r' fí' lí' guíá' fí' lí'
 quiu'r` ta`, jo i dsea` í' dob nijeár` qui'r'
 jogui tur` majar` uí' jalé' ihuú' e ni'fíñ'
 do.

¹³ Jo lí' jo, Jesús casí'guir i fii' 'lée`
 romano do jo cajín':

—Guóng' fí' quíi' jo güilitib` lajíi' ta`
 cañi', co' jáb' nicalín' júu` quié`e.

Jo dsifí lajob ca'láang` i dsea` 'léeng'
 quíá' i fii' 'lée` romano do.

**Mi` cajmi'leáang` Jesús
 iemisé` Tú` Simón**

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Jo mi` cangf jo, Jesús cangór` fí'
 quíá' Tú` Simón. Jo mi` caguiér` fí' jo,
 dob ráang` iemisé` Tú` Simón e dsíng'

iã guíiñ. ¹⁵ Jo Jesús cagüi'r' guoo` i dseam̃ do, jo dsifí lajob caguá` e iã guíiñ do. Jo mĩ cangf jo, i dseam̃ do caróor` jo cajméer` e cagóob` jaléng' i dsea` do.

**Mĩ cajmi'leáng` Jesús
fiing` dsea` dsée`**

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Jo mĩ canũ lajo, fim` dsea` caguiliiñ fí lí guing` Jesús e jéiiñ jaléng' dsea` i teáng' i 'ling' dsí'; jo cóo' 'nia' camf' júu` e fé' Jesús, uøøm` jaléng' i 'ling' i teáng' dsí' dsea`, jogui 'láam`bi lajaléng' dsea` dsée' la'eáng` cóo' e júu` jo cajo. <sup>17</sup> Jo cangojéé` e la e laco' calití jalé' júu` e cajúng' jaang` dsea` i café' cuaiñ` quiá' Fidiéé` malii`gui eáng` i calis` Saii` mĩ cajín' lala: "Íbre ca'ín' jalé' iihuí' quí-naa' jogui cacóor` jalé' jmohuí' e lí'naa' cajo."

**Jaléng' dsea` i iing`
dsilíng` cóo' Jesús**

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Jo mĩ cangf jo, cangá` Jesús e dsíng' fiing` dsea` caseáng' fí lacúng' lajíñg` lí siñ', joba' caquiur' ta` dsea` quiá'r` e ningíiñ fí lí 'ngóo' cataang` e guiéé` do. <sup>19</sup> Jo lajee` job, cangoquiéng' fí lí siñ' jaang` tifa' quiá' júu` quiu' ta` quiá' dsea` Israel jo cajín' casí'r` dsea` do lala:

—Tifa', iim`baa nií i cóo' 'nu` lí' doní jié' fí guó'.

²⁰ Joba' cañi` Jesús quiá' i dseañu' do jo casí'r`rein':

—Jaléng' güií` seab` too` lí` güiing`ne!, jo lajobi jaléng' ta` seab` siñ`re! cajo; dsu' jnea`, dsea` gáa'a fí níif` e lín`n jaang` dsea` jmigüf, jíi' lí` quiee` e moguii` ja sea`.

²¹ Jo mĩ cangf jo, jaang` lajee` i dsea` quiá' Jesús do casí' ír` lala jo cajín':

—Fíi, cuóø' jnea` fí' jang' ni'áan`n tiquié`e, jo mĩ ningf jo, joguiba' ninii` i cóo' 'nu`.

²² Joba' lalab cañi` Jesús quiá' i dsea` do jo casí'r`rein':

—Nea` cóo' jnea` lana jo cuó' fí' e jaléng' i dsea` i líng' lafa' 'líing` ni'áaiñ` tiquíi' mĩ nitf oor` quiá'r`.

**Mĩ cajmée` Jesús e ca'uáng` e róo`
jmií jogui ca'uáng` e íi' guí'**

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Jo mĩ cangf jo, ca'ib` Jesús fí' cóo' dsíi' móo' colíing` cóo' jaléng' dsea` guitúung` quiá'r`. <sup>24</sup> Jo lajee` guíiang' e ningoliiñ` ni` jmiib` mĩ canaang` íi' guí' la huíng` jogui canaang` e róo` jmií cajo, jo mifíing` ninaang` dsi'ab` jmií fí' dsíi' e móo' do. Jo lajee` jo, güiim` Jesús ngóor`. <sup>25</sup> Joba' i dsea` quiá'r` do cañim`bre dsea` do jo cajín' casí'r`rein':

—Fíi'ii, leaang` jneaa`aa, có' ningóo' dsi'am'baa'.

²⁶ Joba' cañi` Jesús quiá' i dsea` do jo casí'r`rein':

—¿Jiali' dsíng' 'gó'na'? Jo ¿jiali' ja` 'ga' lí' já' líng`na' e jnea` quíi' i jmií e nijmee` e lí' doní eé'?

Jo mĩ calí fé'r` lana, jo caráaiñ` jo caquiur' ta` e guí' do cóo' gui e jmií do, jo dsifí lajob caquiung' e íi' guí jogui caquium`bi e róo` jmií cajo, jo tiib` ca'f.

²⁷ Jo dsíng' cangogá` dsíi' i dsea` quiá'r` do mĩ cangár` lado, jo canaaiñ` jmíngí' rúiñ' lajee' la'ó' yaaiñ':

—¿Í'gui i dseañu' na e quiu' ta` jo núu' jalé' guí cóo' jalé' jmií júu` quiá'r'?

**Dsea` i seeng` fí' Gadara i
niteáng' i 'ling' dsíi'**

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Jo mĩ tí' lí` caguié` Jesús fí' lí' lí' 'ngóo' cataang` e guiéé` do e fí' guóo' uó' lí' se' Gadara, jo fí' codsií' ca'uøøng` gáng` dsea` i niteáng' i 'ling' dsíi' jo

cangoquíeiñ' fí lí' sing' Jesús. Jo eáam' soo' dsíin' do e jíi' jaang' dseá' cuóøng' lí' ngíin' e fí' jo. ²⁹ Jo lalab canaaiñ' do áin' Jesús:

—Ja' jmiuguín' jnea', Jesús, co' ne'baa' guiá' e 'nub' dseáng' lin' Jóo' Fidiée'. Jo ¿su cañi' e ñicuóø' jnea' iihuá' e jíi' ja' mí' catf' í' lajo?

³⁰ Jo e quiá' job nitaang' i fíing' cú' i taang' ta' gø'. ³¹ Jo i 'ling' do camí' jmi'ee' Jesús jo casí' dseá' do lala:

—Song ni'uøøñ' jnea' lí' téel'naa' la, cuóø' jnea' fí' e nidsitóo'naa' fí' dsíi' i cú' i taang' do.

³² Jöba' lalab cañi' Jesús jo casí' reiñ' do:

—Güilíng'na' güitáang'na' fí' jo.

Jo ladsifí' lajob ca'uøøm' i 'ling' do fí' dsíi' i dseá' do jo cangotáaiñ' fí' dsíi' i cú' i nitaang' do. Jo dsifí' lajob canaang' i cú' do cuíi' re' cartí' cajiúng' yaang'ne' fí' dse' jíaa', jo casojiúng'ne' fí' dsíi' jmí' jo fí' job cajgó're' jmií'.

³³ Jo i dseá' i nijmóo' í' i cú' do cacuíi'bre cangolíin' fí' jee' fií'. Jo mí' caguilíin' fí' jo, canaaiñ' guiar' júu' quiá' lajíi' e calf' do cóo' i dseá' i teáang' i 'ling' dsíi' do. ³⁴ Jöba' lajiim' i dseá' i seeng' e fií' do cangolíin' fí' lí' táang' Jesús. Jo mí' cangáiin' dseá' do, jo camí'reiñ' jmi'ee' fa' e nigüi'fib' dseá' do e fí' guóo' uó' lí' táaiñ' do.

Mi' cajmi'leáang' Jesús jaang' dseá' i caang' tií'

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

9 Jo mí' cangí' jo, cajgóob'tu Jesús fí' dsíi' coo' móo' jo cangíiñ' fí' lí' 'ngóo' cataang' e guiée' do jo caguíem'tur fí' fií' lí' guíiñ'. ² Jo mí' caguíeiñ' fí' jo, jo caguilíng' dseá' i jéeng' jaang' dseá' i caang' tií' i dsíing' ni' coo' 'ma' e silíng'. Jo mí' cangá' Jesús e jo, jo co' niñi'bre e jáb' líing' jaléng' i dseá' do júu' quiá'r', jöba' lalab casí'r' i dseá' dsée' do:

—Jóo', cuó' bí' uó', co' lana nica'ím' dsee' quíi'.

³ Jo ie' jo dob niteáang' tú' 'ni' mñing' tífa' quiá' júu' quiu' ta' quiá' dseá' Israel. Jo mí' canúur' e cajíng' Jesús lajo, jöba' ca'f' dsíir' lala: “Lajíi' e nicajíng' i dseañu' na, gab' fé'r' uii' quiá' Fidiée'.”

⁴ Jo co' ñib' Jesús lajíi' e í' dsíi' i dseá' do, jöba' cajmíngi' reiñ' do lala:

—¿Jiali' jmang' e ga'ba' í' óo' 'nú'? ⁵ ¿E' e líing'na' e ja'gui huíing' e nife'ee', su e “Ni'fím'baa dsee' quíi'”, oqi e nifé'naa' é: “Ráan' jo ngí'”? ⁶ Jo dsu' lana jnea' ni'éé'e 'nú' e jneab' dseá' cagáa' fí' ñiff' e líin'n jaang' dseá' jmigúf' jo oo'baa ta' fí' jmigúf' la e ni'fím'n dsee' quiá' dseá'.

Jöba' casí' Jesús i dseá' caang' tií' do jo cajíñ':

—Ráan' jo sée' lí' ráan' jo guóng' fí' quíi'.

⁷ Jo dsifí' lajob caráang' i dseañu' do jo cangám'bre fí' quiá'r'. ⁸ Jo mí' cangá' i dseá' i teáang' do e ca'láam' i dseá' dsée' do, dsíng' cangogá' dsíir'. Jo lajiim'bre canaaiñ' jmiféiñ' Fidiée' dsuco' dseá' do cacuø'r' dseá' jmigúf' jalé' e quíiñ' jmií' do.

Mi' cató' Jesús jaang' dseañu' i sii' Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Jo mí' cangí' jo, cagüi'fií' Jesús e fí' fií' lí' guíiñ' do. Jo lajee' ngóor' guiá' fib' cangáiñ' jaang' dseañu' i sii' Mateo i niguiing' mí' cuu' e catíng' dseata' i guíing' fí' Roma. Jöba' lalab casí' Jesús i dseañu' í' jo cajíñ':

—Mateo, nea' cóo' jnea'.

Jöba' caróob' Mateo e lí' niguiiñ' do jo cangó'bre cóo' Jesús.

¹⁰ Jo mí' cangí' jo, e jmií' job cagó' Jesús fí' quiá' Mateo. Jo lajee' guíiñ' gø'r' colíing' cóo' jaléng' dseá' quiá'r', caguilíng' i fíing' nodsicuu' i jmóo' ta' cóo' i Mateo do cóo'gui jaléng' dseá' i

sea` júu` e dsíng` røøiñ` dsee`, jo caguár` colíing` cóo` Jesús e cagó`r` nĩ` mes` lí` guíing` dsea` do. <sup>11</sup> Jo mi` cangá` tú` 'ni` míng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo e guíing` Jesús gø`r` cóo` i dsea` do, joba` i dsea` fariseo do cajmíng`r` dsea` quiá` Jesús jo cajñ`:

—¿Jialí` gø` tifa` quí`na` cóo` jaléng` nodsicu` jogui cóo` dsea` i sea` júu` e dsíng` røøiñ` dsee`?

¹² Jo nicanúub` Jesús lajñ` e cajíng` i dsea` do, joba` lalab cañír` quiáñ` do jo casí`reiñ`:

—Jaléng` dsea` i guíung` ja` 'neáin` tímí`, dsu` 'neám` jaléng` dsea` dsée`.

¹³ Güilíng`na` jo güjmitíng`na` e júu` la e fé` Fidié` fí` nĩ` jĩ` quiá`r` : “Jnea` Fidié` iin` n e 'nú` nifñ` líng`na` jaléng` dsea` rúng`na`, jo o` lico` cuø`na` feá` fí` quinií`.” Jo jnea` fñ` i 'nú` e ja` cagá`a fí` jmigú` la fa` e caga`nén`n jaléng` dsea` i ée` guíú`, dsuco` jnea` caga`nén`n jaléng` dsea` dsee` dsea` quib`.

Mi` cajmíng` dsea` Jesús cuaiñ` quiá` ayuno

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Jo cóo` jmí` cangoquíéng` jaléng` dsea` quiá` i Juan i seáang` dsea` jmí` do fí` lí` sing` Jesús jo cajmíng`r` dsea` do lala:

—Jnea` colíing` cóo` jaléng` dsea` góo`naa` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo contøøm` jmoo`naa` ayuno, jo ¿jialí` jaléng` dsea` qui` 'na` ja` jmóor` lajo?

¹⁵ Joba` cañí` Jesús quiá` i dsea` do jo casí`reiñ`:

—Ja` cuøøng` nijmé` ayuno jaléng` dsea` i simíng` quiá` cóo` lí` cung` guo` dsea` lajee` seeng` i simíng` i cung` guó` do cóo`r`. Jo dsu` niguiéeb` jmí` mi` nisáng` dsea` i simíng` do, joguiba` nijmé` ayuno jaléng` i dsea` do.

¹⁶ Jo jí` jaang` dsea` to`r` cóo` 'mi` e yúu` cóo` ca`ná` 'mi` e 'mí`, dsuco` song cajméer` lajo, joba` nijóm` e 'mi`

'mí` do jogui ni`gu`bi e 'mi` yúu` do cajo, joba` lí` lí` jmiguiú`gui ni`guí`b` jóng. ¹⁷ Jo lajobi cajo ja` guié` dsea` méé` e laco` gui`ná` có` fí` cóo` dsí` loo` jó` e yúu`, dsuco` song cajméer` lajo, joba` ni`guí`ba` do jo nidsi`ñ` e méé` do jogui ni`fím` e loo` jó` do cajo. Jo co` lajob lí`, joba` guíú`gui e niguié` dsea` e méé` la-co` gui`ná` có` do fí` cóo` dsí` loo` jó` e 'mí`b`, jo lajoba` ja` dseáang` fa` e ni`guí` e loo` jó` do o`gui fa` e nidsi`ñ` e méé` do cajo.

Mi` cajmi`leáang` Jesús jóo` Jairo

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Jo lajee` sing` Jesús e gui`ná` sím`bir cóo` i dsea` i caguilíng` jmingí` do, mi` caguié` jaang` fí` féng` quiá` dsea` Israel i sii` Jairo fí` lí` sing` dsea` do. Jo casí`r` uø` jnir` fí` quini` dsea` do jo casí`reiñ`:

—Tifa`, 'micú` nabi cajúng` jaang` simí` quíe`; jo fa` nijgiéé` o` guó` güiquidsi` guóo` fí` moguir` jo nijí`tur.

¹⁹ Jo dsifib` cangó` Jesús fí` jo colíing` cóo` i dsea` quiá`r` do. ²⁰ Jo lajee` e iuuiñ` fí` ngóo`bre mi` cangoquíéng` jaang` dseam` lí` caluur` i nilíng` jmo-huú` e tuuiñ` lajñ` níngóo` mí` guitu` jí`. Jo i dseam` do catñiñ` capí` 'ni` sí` dsea` do; ²¹ co` í` dsí`r` e fa` capí`b` sí` dsea` do catñiñ`, joba` ni`leáam`bre lajñ` jmohuú` e líiñ`. ²² Jo dsifí` mi` cajméé` i dseam` do lajo, caji` Jesús nir` fí` caluur` jo cangáñ` i dseam` i catíng` sí`r` do jo casí`reiñ`:

—Cuøø` bí` uø`, jóo`o; nica`láam`ba` lajñ` jmohuú` e lamí` lín` uú` e jáb` calín` júu` quíe`.

Jo ladsifí` lajob ca`láang` i dseam` do lajñ` jmohuú` e líiñ`.

²³ Jo mi` tí` lí` caguié` Jesús fí` quiá` i fí` féng` quiá` dsea` Israel do, cangár` e niteáang` dseati` jíuúr` lúu` quiá` 'lí` co` tí` lí` ni`ám` i simí` 'lí` do, jogui jaléng` dsea` eáang` niteáañ` ta` qui`

óo. ²⁴Joba' caquiá' Jesús ta' quiá' jaléng' i dseá do jo casí' reiñ':

—Uøøng'na' lajiñg'na' e la, co' ja' 'liñg' i simí' na, co' lico' güñm'bre.

Dsu' mi' canúu' jaléng' i dseá do la-jo, lico' cangüñm'bre Jesús, ²⁵dsu' Jesús ca'uøøm'bre jaléng' i dseá do fí' lí' teáaiñ'. Jo mi' cangí' jo, ca'í'bre fí' dsí' sináñ' jo miffing' catüññ' guoo' i simí' 'lí' do, jo dsí'fí' lajob' caráaiñ' do. ²⁶Jo latøøm' lí' se' Galilea cani' júu' quiá' lajüí' e calí' do ie' jmií' jo.

Mí' cajmi'leáang' Jesús gáng' dseá tiuung'

²⁷Jo mi' cangí' e cajmijí' Jesús i simí' 'lí' do, cagüí'fí' dseá do fí' jo; jo lajee' ngóor' fí' guíá' fí', cangoquiéeng' gáng' dseá tiuung' fí' lí' ngóor', jo i dseá í' áiñ' Jesús lala:

—Fíí' güñlín' jnea', Joo' dseata' Daví'!

²⁸Jo mi' tí' lí' caguié' Jesús fí' coo' lí' si' 'núu', jo ca'í'bre fí' dsí', jo cangotáam' bi i dseá tiuung' do fí' jo cajo, jo Jesús cajmingí' dseá do:

—Su já' líng' 'nú' e qui'baa jmií' jmee' e e nilijné'tu'?

Joba' cañiñ' do:

—Dseáng' jáb' lí'naa', Fí'í'!

²⁹Jo dsí'fí' cagüí' Jesús jminiñ' do jo casí' reiñ':

—Nijmee'baa e nilijné'tu', co' jáb' calíng'na' e qui'baa jmií'.

³⁰Jo dsí'fí' cana' jmini' i dseá gáng' do. Dsu' Jesús ca'í'ri' 'goo' quiáñ' do e ja' iñ' nisíñ' jüí' jaang' quiá' lajüí' e calí' do. ³¹Dsu' i dseá do, jobi' lico' nica'uøøiñ' fí' lí' si' e 'núu' do mi' canaaiñ' ni'r' júu' fí' lacaang' fí' e néé' lí' se' Galilea quiá' lajüí' e cajmée' Jesús coo' í' do.

Mí' cajmi'leáang' Jesús jaang' dseá i ja' fé'

³²Jo lajee' e uøøng' i dseá gáng' i lami' tiuung' do, jo lajee' jo, tú' 'ní' míng' dseá cangojéeiñ' fí' quini' Jesús jaang' dseá i ja' fé' uí' e iuung' i 'líng' dsí'fí'. ³³Jo mi' calí' e cajmihuñg' Jesús i 'líng' i iuung' dsí'fí' i dseá i ja' fé' do, joguiba' canaaiñ' do café'r'. Jo jaléng' dseá i siseáng' do ie' jo dsíng' cangogá dsí'fí' jo fé'r' lala:

—Dseáng' jüí' coo' ya' ja' mí' cane'ee' fí' góo'naa' Israel lajüí' e nicalí' na jmií' na.

³⁴Jo dsu' jaléng' dseá Israel i líng' dseá fariseo i siseáng' do ie' jo fé'r' lala:

—La'eáang' coo' b' quiá' fí' i 'líng'ba' tiing' i dseañu' na e jmihufiñ' i 'líng' i teáang' dsí'fí' dseá.

Eáam' fí' líng' Jesús jaléng' dseá

³⁵Jo mi' cangí' jo, cangí' Jesús lacaang' jalé' fí' fé' coo'gui jalé' fí' pí' e er' júu' quiá' Fidiéé' fí' lacoo' lí' tée' guá' quiá' dseá góor' dseá Israel. Jogui guiar' júu' e nijaquiéem'ba' e nicá' dseá do nifí' quiá' lajaang' lajaang' dseá jmigüí', jogui jmi'leáaiñ' jaléng' dseá i líng' lí' doñí' ee' jmohufí' osi lí' doñí' jié' lí' cu' quiáñ' é.

³⁶Jo mi' cangáng' Jesús i dseá 'leáang' i siseáng' do ie' jo, eáam' calí' fí' líng'neiñ', co' dsíng' jmiquíng' dsíñ' do jogui dsíng' ljiuung' dsíñ' cajo. Co' líñ' do laco' líng' jaléng' jo'se' mi' ja' seeng' fí' re' i quie' nifí' quíaa' re'.

³⁷Joba' cajíng' Jesús casí'r' jaléng' i dseá quiá'r' do lala:

—E já' e dsíng' fñg' jaléng' dseá i iing' nijmicuíng' jnea', dsu' ja' iñ' 'ga' lí' dseá seeng' i niguiá' júu' quie' e. ³⁸Joba' 'né' nimí' 'nú' Fidiéé' e nicuøng'guir' dseá i niguiá' jalé' júu' quie' e, jo e jo lí' lafa' mi' caroo' jalé' e cajñ' jaang' dseá

jo dsu' jo' iì 'ga' lĩ seeng` ì nijmicoo'`
quiá'r` e nĩ ta' do.

**Mĩ caguíng' Jesús
dsea` guitúung` quiá'r`**

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

10 Jo mi' cangf` jo, coo` jmiĩ cató'`
Jesús lajiing` ì dsea` guitúung`
quiá'r` do, jo cacuø'reiñ' e óoiñ' do
ta' e tiiĩn' e ni'uóĩñ' jaléng' ì 'ling'`
ì teáang'` dsí' dsea, jogui e tiiĩn' ni-
jmi'leáaiñ` jaléng'` dsea` dsée' lí' doñí'
ee' jmohuí' liiñ'` osi lí' doñí' jíé' lí' cu'
quiáin'` é.

²Jo lalab siĩ jaléng'` ì dsea` apóo` ì
ni' júu` quiá'r` do: ì sing'` nifí' do siir`
Simón, jogui siĩ bir Tú' cajo, jogui jaang`
rúin'` do ì siĩ Dfí; jogui Tiáa` cóo'` jaang`
rúin'` ì siĩ Juan, jo laji' huáaiñ'` na líiĩn`
jóo'` jaang` dseañu'` ì siĩ Zebedeo; ³jogui
Liĩ jogui Bartolomé jogui Mó' jogui Ma-
teo, jaang` ì lami` jmóo'` ta' mi' cuu' e
catíng` dseata` ì guing` fí' Roma; jogui
Tiáa`, jóo'` jaang` dseañu'` ì siĩ Alfeo;
jogui Tadeo; ⁴jogui jaang` ì siĩ Simón ì
líng'` dsea` celote; jo jaang`gui ì siĩ Judas
Iscariote, dsea` ì ca'níng'` Jesús fí' quini`
dseata`.

**Mĩ casíng` Jesús dsea`
guitúung` quiá'r` e
nidsiguiain'` júu` quiá'r` Fidiée`**

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵Jo mi' cangf` jo, jo lajee` e ná'gui
e nisíng` Jesús ì dsea` guitúung` quiá'r`
do e nidsiguiain'` do júu` quiá'r` Fidiée`,
la'uii` jang'` casí'reiñ'` jalé' ta' e nidsi-
jméeiñ'` do jo lalab casí'reiñ'`:

—Jie` mi' güilíng`-na' fí' guóo'` uó`
quiá'r` dsea` ì ja' líng'` dsea` Israel, o'gui
nigüitáang`-na' fí' jalé' fii' quiá'r` dsea`
Samaria. ⁶Jo lajiĩ' ta' e nigüilíng`-na' e
güiquí'` jíing`-na' jaléng'` dsea` Israel jial
laco'` nilicuíñ'` Fidiée`, co'` ì dsea` í líiĩn`
laco'` jo'se'` ì sí'íng'`. <sup>7</sup>Jo güilíng`-na'
güiguia`-na' júu` jee` jaléng'` ì dsea` í e

nicatíb' í' e Fidiée` nicá' nifí' quiá'r`. ⁸Jo
lajee` jo, jmi'leáang`-na' jaléng'` dsea`
dsée'`, jogui jmee`-na' e nijí'tu jaléng'`
'lii', jogui jmi'leáang`-na' jaléng'` dsea` ì
líng'` jmohuí'` 'li' fí' ngúu' táang', jogui
uøøng`-na' jaléng'` ì 'ling'` ì teáang'` dsí'
dsea`. Jo ja' cá'na' e 'léeng'`-na' quiá'r`
lajiĩ' e nijmee`-na' do, co'` ja' ee' cuu`
cacóng` quí' na' e cangfíng`-na'.

⁹Jo ja' 'né cá'na' jíi' ca'íng'` cuu`
quiá'r` e 'né'na' <sup>10</sup>o'gui nosúu'` quí'na'.
Jogui jíi'` sí'na' e quí'ba' 'né cá'na',
co'` ja' 'né cá'na' e co'` cá'na'; lajobi
lomiĩ'na' cajo, lajiĩ' e ó'ba', o'gui 'né
cá'na' 'ma'u', cofa' jaléng'` dsea` jmóo`
ta' ngím`bre jalé' e gø'r'.

¹¹Jo mi' niguilíng`-na' fí' coo` fii' pí'
osi fí' coo` fii' fé' é, 'néng'`-na' jaang`
dsea` ì lí' ì ni'íng'` 'nú' fí' sinúu'` quiá'r`,
jo fí' job nijá'na' carta` taang`-na' fí' e
fii' jo. ¹²Cuóø'ba' guicá' jaléng'` dsea`
ì neáang` fí' jo mi' nigüitáang`-na' fí'
sinúu'. ¹³Jo song guíáb` ni'íng'` 'nú' ì
dsea` lí' niguilíng`-na' do, joba' juguiú`
niliseeiñ'; dsu' song ja' ni'íñ'` 'nú' cóo'`
e guíá, joba' lajob ja' juguiú` niliseeiñ`
yaaiñ` cajo. <sup>14</sup>Jogui song ja' ni'íñ'` 'nú'
guíú` o'gui iĩñ` e ninú'r` júu` quí'na',
joba' uøøng`-na' lajminá` e fí' sinúu'` jo osi
e fí' fii' jo é, jo bó'na' 'lee` tóo'` tii'na'.
¹⁵Jo jnea` jmitaa` óo'na' e mi' nitf` í'
e niquidsí' Fidiée` í' quiá'r` lajaang` la-
jaang` dsea` jmigüf, eáang`guib nicuó'r`
iihuí' ì dsea` ì ja' calijíi'` 'nú' do laco'gui
iihuí' e ca'íng'` jaléng'` dsea` ì caliséng`
fí' Sodoma cóo'`gui fí' Gomorra.

**Mĩ cajíng' Jesús e` jalé' iihuí'
ni'íng'` dsea` guitúung` quiá'r`**

¹⁶Jo mi' cangf` jo, lalab casí'gui Jesús
ì dsea` quiá'r` do:

—¡Tée' áa'na'! Jnea` nisíñ`n 'nú' jee`
dsea` ì 'ní' níng` 'nú' lafa' jaang`jo'se'`
ì ni'iuung` jee` ie'dsinúu'. Jogui jmee`-
na' lí'na' laco'gui la lí' jaang` mi',
jo 'né'bi cajo e ja' 'lee'na' dsuco'` fa'

jaang` mee` ja` 'lée're'. <sup>17</sup> Jo ñiim` áa`-na', co' nisám' dsea` 'nú' jo nidsijeáaiñ` 'nú' fí quini` dseata` quí'ii' dsea` Israel, jogui nijmihuíñ` 'nú' fí dsíi` sinúú` guá'` quiá'r` <sup>18</sup> jo jì'gui carti` nidsijeáaiñ` 'nú' fí quini` dseata` dsea` cóøng'` uíi'` e cuíng'na' jnea`. Dsu' mi` nijmeáin` 'nú' lajo, joba' cuòøng` e nifo'`na' fí quini` cóo'`gui fí quini` jaléng'` dsea` i ja` cuíng' Fidiée` jial mi` ca'uíng`-na' dsea` quié'e. <sup>19</sup> Jo dsu' mi` nijáiñ` 'nú' fí quini` dseata`, ja` jmeé'na' fí'f` jial nifí'na'r` osi jial ningü'na' quiá'r` é, co' Fidiéeb` dsea` nicuò'r` 'nú' e ñí'na' e` júú` e ningü'na' quiá'r` mi` tí lí` nitf` í' e líng` eè` nijmingí'r` 'nú'. <sup>20</sup> Co' ie` jo, Jmiguí` quiá'` Tiquí'naa' Fidiée` dsea` guíng` ñiff` e nifé'` cuaiñ` quií'na' mi` nitf` e í' jo, jo o'` yaang` 'nú' dsea` nifo'`na'.

²¹ Jo mi` tí lí` jo, seem` dsea` nijáiñ` jaléng'` rúin` e nijúuin`, jogui seem`bi` tiquiá'` dsea` nijmér` lajo cóo'` jóor`, osi jóor` é nijmér` lajo cóo'` tiquiá'r` e nijngáng'` rúin`. <sup>22</sup> Jo lajiim` dsea` jmigüf` nilf` 'ní'` níin` 'nú' uíi'` e cuíng'na' jnea`; jo dsu' i dsea` i nité'` e sin` teá' fí guíú` contøøng` cóo'` jnea`, joba' i dsea` í'bing' i nileáng` jee` jalé'` dsee` quiá'` mi` nitf` í' lajo. ²³ Jo mi` ni'øng` dsea` 'nú' fí cóo` fíi', guíú'gui e cuí'ba' jo nigüilíng'na' fí jíé'gui cóo` fíi'. Jo dsu' jmitaa` óo'na' e jnea` i cajá' fí jmigüf` la e líin`n` jaang` dsea` jmigüf`, nigáab`túu` calé'` catú'` ná'gui e niteáng'na' ngí'na' ta` guíá' júú` quié' e fí la'úng` jalé'` fíi' e téel' lí' se'` Israel.

²⁴ Co' jii'` jaang` dsea` i jmitíng`, tíng`guir laco' tifa' quiá'r', o'gui jaang` dsea` 'léeng'` fa' niing`guir laco' fiir`. ²⁵ Co' i dsea` i jmitíng` do 'néb` nijmitíñ` carti` nilitíñ` røø, jo lajoguiba' røøb` nicóin` cóo'` tifa' quiá'r` jóng. Jogui i dsea` 'léeng'` do mi` ningóo'` jmóor` ta`, ni'uíim`bre laco' i fiir` do cajo. Jo song` fé'` dsea` e fiir` i 'ling'` i

sií` Beelzebú quier` nifí` sinúú` quií'na', joba' ga'guib` nifé'` dsea` jóng uíi'` quiá'` dsea` sinúú` quií'na'.

Jial 'né` nijmi'gò` dsea` Fidiée`

(Lc. 12:2-7)

²⁶ Jo mi` cangí` jo, casí'gui Jesús jaléng'` i dsea` quiá'r` do jo cajíñ`:

—Ja` fòøng'na' quiá'` jaléng'` dsea` i 'ní'` níng` 'nú', co' ja` sea` jii'` cóo` júú` e ja` ñi' dsea' fa' ja` tóo` jmií` e niliñ' dsea', o'gui cóo` e si'ma' fa' ja` tóo` jmií` e niguié'` dsea` cajo. <sup>27</sup> Jogui jalé'` e fíi' i 'nú' e íing`, guíá'ba' júú` jee` jaléng'` dsea`; jogui jalé'` e fíi' i 'nú' fí oo` loguá'na', féel'ba' teá' jee` jaléng'` dsea`. ²⁸ Jo ja` fòøng'na' quiá'` jaléng'` dsea` i íing` nijngáng'` 'nú', co' ja` e ta` íing` quiá'r` lico' lí'r` jii'` ngúú` táang`-na'; co' Fidiéeb` dsea` 'né` i nijmi'gòo`-na', co' jii'` dsea` í'bing' cuòøng` nijngáng'` dsea` jogui ni'íin` dsea` conguaí' fí lí' 'lí'` car` ngongíi` jmií`.

²⁹ Co' cuòøm` nilóng` dsea` gáng` ta' cóo'` cóo` tú' í' lajo, jo dsu' jii'` jaang` i ta' do qui'` jmií` nidsi'íing`ne' e ja` mí` caquiú'` Tiquí'na' Fidiée` ta' lajo. <sup>30</sup> Jogui jaléng'` 'nú', jì'gui jñuguí'na' si'í' Fidiée` jó'` mí'` tíi'. <sup>31</sup> Joba' ja` fòøng'na' jii'` cóo`, co' lí'gui quíng' 'nú' fí quini` Fidiée` laco'gui i fíng` ta'.

Jaléng'` dsea` i jíng'` e cuíin` Dsea` Jmáang` fí quini` jaléng'` dsea` jiéng`

(Lc. 12:8-9)

³² Jo cajíng'gui Jesús casí'r` dsea` quiá'r`:

—Song` ii` dsea` jíng'` e cuíin` jnea` fí quini` dsea` jiéng'`, joba' lajob` nifá'` jnea` cajo e cuíim`baa i dsea` í' fí quini` Tiquié'e dsea` guíng` ñiff`; ³³ jo dsu' ii'gui i jíng'` e ja` cuíin` jnea` fí quini` dsea` jiéng'`, joba' lajob` nifá'` jnea` cajo e ja` cuíin`nre fí quini` Tiquié'e dsea` guíng` ñiff`.

**Nijíng̃ dseà lajeẽ
la'ó' rúiñ' uíi' quiá' Jesús**

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴Ja' í áa'na' fa' jneã cagá'a fí jmigüf̃ la e cagajmée'e e seeng̃ dseà juguiá' júu' røø', cø' jneã ja' cagajmée'e lajo, dsuco' uíi' jneã nijíng̃ dseà lajeẽ la'ó' rúiñ'. ³⁵Jø jóø' dseà dseañu' nijíñ cøø' tiquiá'r, jogui jóø' dseà dseamf̃ nijíñ cøø' niquiá'r, jogui dseà miloo' quiá' dseà nijíñ cøø' iemiser̃; ³⁶jø lajeẽ la'ó' dseà sináa' quiá'r nilf̃ 'ní' níng̃ rúiñ'.

³⁷Jøgui song jaang̃ dseà eáang̃'gui 'neáaiñ' tiquiá'r' osi niquiá'r' é laco'gui jneã, joba' ja' quí' jmĩ e líiiñ' dseà quié'e jóng; osi jaang̃ sejmii' dseà eáang̃'gui 'neáaiñ' jóø' dseañu' osi jóø' dseamf̃ é laco'gui jneã, joba' lajob cajo ja' quí' jmĩ e líiiñ' dseà quié'e. ³⁸Jøgui ií dseà i ja' niseáng̃ lafa' crúu' quiá'r' e laco' cuø' lí' e guia' dsíir' e ni'íñ' iihuíf̃ uíi' e líiiñ' dseà quié'e, ja' quí' jmĩ e líiiñ' dseà quié'e. ³⁹Jøgui ií dseà i í dsí' e lí'bre nileáng̃ 'nía'r' jeẽ jalé' dsee' quiá'r', joba' i dseà í conguiab' nibíiñ' fí lí' 'lí' jóng; jø dsu' ií dseà i júung̃ uíi' e líiiñ' dseà quié'e, joba' i dseà í conguiab' nitíiñ' fí quini' Fidiéẽ jóng.

**Lajíi' e catíng̃ dseà
ín' quiá' Fidiéẽ**

(Mr. 9:41)

⁴⁰Jø lalab casí'gui Jesús dseà quiá'r': —ií dseà i íng' 'nú' lacoø' lí' guilíng̃'na', joba' ím'bre jneã cajo; jogui ií dseà i íng' jneã, joba' ím'bre i dseà i casíng̃ jneã fí jmigüf̃ la. ⁴¹Jøgui ií i íng' i dseà i fé' cuaiñ' quiá' Fidiéẽ, cø' dseà íb' casíi' quiá'r', joba' i dseà i ni'íng' i dseà í røøb' ni'íñ' cajo laco'gui e cuø' Fidiéẽ i dseà i fé' cuaiñ' quiá'r' do; jogui ií i íng' jaang̃ dseà i ée' guíá', cø' guíum̃ i dseà

do, joba' røøb' ni'íng' i dseà í quiá' Fidiéẽ lí' laco'gui la íng' i dseà i ée' guíá' do. ⁴²Jøgui doñí' ií dseà i cuø' fa' capí' jmĩ i dseà quié'e i doñí' fa' ni'lé' cuíng̃ jneã, joba' jneã jmitaa' óo'na' e catíim̃ bre ni'íñ' lajíi' e si'íiñ' quiá' Fidiéẽ cajo.

**Mi' casíng̃ Juan i seáang̃ dseà jmĩ
dseà quiá'r' fí lí' táang̃ Jesús**

(Lc. 7:18-35)

11 Jø mi' tí lí' cató' e cacuø' Jesús ta' jaléng' i dseà guitúung̃ do quiá'r', joba' cangó'bre e cango'er' jogui e cangoguiar' júu' quiá' Fidiéẽ fí jalé' fíi' e tée' lí' se' Galilea.

²Jø ie' jø, 'nũñb̃' iuung̃ i Juan i seáang̃ dseà jmĩ do. Jø lajeẽ iuuiñ' fí job mi' caliñir' jalé' e quíi' jmĩ tíing̃ Dseà Jmáang̃ e jmóor', joba' casíiñ' cøø' tú' míng' dseà quiá'r' fí lí' táang̃ dseà do ³e cangojming̃' reiñ' su íb' dseà i si-jeeng̃ dseà Israel i si'íing̃ e nigüéeng̃ fí jmigüf̃ la, osi nijém' bir jaang̃'gui i jíéng' é.

⁴Jøba' lalab cañíi' Jesús quiá' i dseà do:

—Güilíng̃'na' güicoø'na' júu' quiá' i Juan do lajíi' e nicanáa'na' jogui nicanáa'na' e quíi' jmĩ e jmóo'o. ⁵Síi'gor e lijnéb'tu jaléng' dseà tíuung̃, jogui e ngíb'tu jaléng' dseà jlúung', jogui e 'láam̃ jaléng' dseà i líing̃ jmohuí' 'lí' fí ngúu' táang̃, jogui e núub'tu jaléng' dseà güiing̃, jogui e jíb'tu jaléng' 'líi', jogui cajo e guiaa' júu' quiá' jial nileáng̃ jaléng' dseà jmigüf̃ jeẽ jalé' dsee' quiá'r'. ⁶Jøgui ií quiá' jaléng' dseà i ja' litúng̃ dsíi' lajíi' fí lí' nisiñ' cøø' jneã!

⁷Jø mi' tí lí' caquing̃'tu i dseà i casíng̃ Juan i seáang̃ dseà jmĩ do, joba' Jesús canaaiñ' sí'r' jaléng' i dseà i taang̃ cøø'r' do jalé' juguiá' uii' quiá' i Juan do, jø lalab casí' reiñ' jø cajín':

—¿E⁷ caguijòø⁷ 'nú' mi⁷ canúu⁷ na' e ningí⁷ i Juan do fí⁷ jee⁷ guóo⁷ uó⁷ quiú⁷? ¿Já⁷ leáa⁷?, ja⁷ caguijòøng⁷ 'nú' jaang⁷ dsea⁷ i uaang⁷ júu⁷ quiá⁷ i jmóo⁷ lí⁷ doñí⁷ ee⁷ ta⁷ quiu⁷ dsea⁷ jiéng⁷ i líng⁷ la lí⁷ coo⁷ cuiñí⁷ e dsée⁷ cataang⁷ lí⁷ doñí⁷ jié⁷ fí⁷ lí⁷ í⁷ guí⁷; ⁸o⁷gui caguijòøng⁷ na' jaang⁷ dseañu⁷ i jlo⁷ sí⁷, co⁷ niñí⁷ 'nú' e i dsea⁷ la'f neaain⁷ quiá⁷ dseata⁷ dsea⁷ féng⁷, co⁷ í⁷bing⁷ sea⁷ jalé⁷ e jlo⁷ quiá⁷. ⁹Jo ¿í⁷ óo⁷ na' i caguijòøng⁷ na'? Jo e jáb⁷, 'nú' caguijòøng⁷ na' jaang⁷ dsea⁷ i laniing⁷ gui laco⁷ i dsea⁷ caguiaang⁷ i café⁷ cuain⁷ quiá⁷ Fidiée⁷ mali⁷ gui eáang⁷. ¹⁰Jo nab nicaliti⁷ laco⁷ fé⁷ fí⁷ ní⁷ jì⁷ quiá⁷ Fidiée⁷ cuain⁷ quiá⁷ i Juan i seáang⁷ dsea⁷ jmi⁷ do mi⁷ cajíng⁷ Fidiée⁷ e casí⁷ r⁷ Dsea⁷ Jmáang⁷ lala: Nisíin⁷ na jaang⁷ dsea⁷ i niguiá⁷ júu⁷ quié⁷ e nú⁷ gui e niguó⁷ fí⁷ jmigüí⁷ e laco⁷ niguiá⁷ guiú⁷ fí⁷ lí⁷ ningí⁷.

¹¹Jo lalab cajíng⁷ gui Jesús casí⁷ r⁷ i dsea⁷ teáang⁷ coo⁷ r⁷ do ie⁷ jo:

—Jo jnea⁷ jmitaa⁷ óo⁷ na' e lajee⁷ lajaléng⁷ dsea⁷ i nicafé⁷ cuain⁷ quiá⁷ Fidiée⁷, ja⁷ mi⁷ caliséng⁷ jaang⁷ i niing⁷ gui ta⁷ quiá⁷ laco⁷ i Juan i seáang⁷ dsea⁷ jmi⁷ do. Jo dsu⁷ i dsea⁷ i ja⁷ niing⁷ fí⁷ jmigüí⁷ la dsu⁷ Fidiée⁷ bing⁷ i quié⁷ nifí⁷ quiá⁷ r⁷, joba⁷ í⁷bing⁷ i niing⁷ gui laco⁷ i Juan do.

¹²Co⁷ ie⁷ latí⁷ mi⁷ canaang⁷ Juan i seáang⁷ dsea⁷ jmi⁷ e guiar⁷ júu⁷ e ni-jáa⁷ Dsea⁷ Jmáang⁷ jo cartí⁷ lana, eáang⁷ huíng⁷ nicangojée⁷ coo⁷ júu⁷ quiá⁷ Fidiée⁷ e quiá⁷ e quié⁷ nifí⁷ quiá⁷ dsea⁷ jmigüí⁷; jogui jaléng⁷ dsea⁷ i 'ní' ní⁷, cuo⁷ b⁷ yaain⁷ e laco⁷ iin⁷ nijmiguiéein⁷ coo⁷ e júu⁷ jo. ¹³Jo nú⁷ gui e cagüéng⁷ Juan i seáang⁷ dsea⁷ jmi⁷ fí⁷ jmigüí⁷ la, jalé⁷ e júu⁷ e caguia⁷ i dsea⁷ i café⁷ cuain⁷ quiá⁷ Fidiée⁷ jogui e júu⁷ quiu⁷ ta⁷ quiá⁷ Fidiée⁷ do, jalé⁷ e jo lico⁷ jmita⁷ dsí⁷ e Fidiée⁷ iin⁷ nicár⁷ nifí⁷ quiá⁷ la jaang⁷ la jaang⁷ dsea⁷ jmigüí⁷. ¹⁴Jo song 'nú' iing⁷ na' ni' íng⁷ na' e júu⁷ jo, joba⁷ i Juan do líin⁷ laco⁷ Lí⁷ i café⁷ cuain⁷ quiá⁷

Fidiée⁷ mali⁷ gui eáang⁷ i sí⁷ níjaa⁷ tu calé⁷ catú⁷. ¹⁵Jo jaléng⁷ 'nú', dsea⁷ sea⁷ loguá⁷ na', núu⁷ na' jalé⁷ e júu⁷ e nicafá⁷ a na.

¹⁶Jo lana nifá⁷ duu⁷ jial líng⁷ jaléng⁷ i dsea⁷ seeng⁷ jmi⁷ na, co⁷ jaléng⁷ í⁷ líin⁷ la líng⁷ jiuung⁷ i táang⁷ tacóo⁷ fí⁷ 'móo⁷, jo mi⁷ niti'áng⁷ rúin⁷ fé⁷ r⁷ lala: ¹⁷“Cajiúu⁷ jnea⁷ lúu⁷, dsu⁷ 'nú' ja⁷ cadseeng⁷ na'; jogui ca'ó⁷ naa' e o⁷ dsea⁷ lí⁷ ráang⁷ 'lí⁷, dsu⁷ 'nú' ja⁷ caquí⁷ na'.” ¹⁸Co⁷ lalab café⁷ 'nú' mi⁷ cajá⁷ i Juan i seáang⁷ dsea⁷ jmi⁷ do, ca'eeng⁷ na' r⁷ e iuung⁷ i 'ling⁷ dsí⁷ r⁷ dsu⁷ uí⁷ e ja⁷ 'leáang⁷ gó⁷ r⁷ jogui jí⁷ capí⁷ mée⁷ ja⁷ í⁷ r⁷. ¹⁹Jogui mi⁷ cagüéng⁷ jnea⁷ fí⁷ jmigüí⁷ la, jnea⁷ dsea⁷ i jáa⁷ fí⁷ ní⁷ e líin⁷ na jaang⁷ dsea⁷ jmigüí⁷ e gó⁷ baa jí⁷ laco⁷ gó⁷ dsea⁷, jo uí⁷ e lajob líí⁷, joba⁷ jaléng⁷ 'nú' ca'eeng⁷ na' jnea⁷ e líin⁷ na jaang⁷ dsea⁷ cúng⁷ i gó⁷ contòøng⁷ jogui e líin⁷ na jaang⁷ dsea⁷ íng⁷ i ngí⁷ coo⁷ jaléng⁷ dsea⁷ i ga⁷ fé⁷ dsea⁷ uí⁷ quiá⁷ r⁷ osi coo⁷ jaléng⁷ 'na' nodsicuu⁷ i jmóo⁷ ta⁷ mí⁷ cuu⁷ e catíng⁷ dseata⁷ quiá⁷ Roma é. Jo dsu⁷ coo⁷ jalé⁷ e jmóo⁷ Fidiée⁷ jmi-jnéin⁷ jial tí⁷ tíin⁷ ngáin⁷.

Dsea⁷ i ja⁷ já⁷ calíng⁷ júu⁷ quiá⁷ Dsea⁷ Jmáang⁷

(Lc. 10:13-15)

²⁰Jo ie⁷ jo, canaang⁷ Jesús 'gaam⁷ bre quiá⁷ jaléng⁷ dsea⁷ i seeng⁷ fí⁷ fí⁷ lí⁷ ni-cajméer⁷ jalé⁷ e quií⁷ r⁷ jmi⁷ e dsigá⁷ dsí⁷ dsea⁷, co⁷ jaléng⁷ i dsea⁷ í⁷ ja⁷ caquí⁷ jíng⁷ yaain⁷ fí⁷ quini⁷ Fidiée⁷. Jo lalab cajíng⁷ Jesús ie⁷ jo:

²¹—¿E ngí⁷ fí⁷ b⁷ 'nú', dsea⁷ seeng⁷ na' fí⁷ Corazín coo⁷ gui 'nú' dsea⁷ seeng⁷ na' fí⁷ Betsaida, co⁷ f⁷ mí⁷ fí⁷ Tiro coo⁷ gui fí⁷ Sidón cajmé⁷ e lajalé⁷ e guiú⁷ e quií⁷ i jmi⁷ laco⁷ gui jí⁷ e nicajmé⁷ e jee⁷ 'nú', joba⁷ i dsea⁷ í⁷ ladsifí⁷ lajo caquí⁷ jíng⁷ yaain⁷ fí⁷ quini⁷ Fidiée⁷ faco⁷ mí⁷ lajo, jo catíng⁷ e nineaain⁷ fí⁷ í⁷ b⁷ uí⁷ quiá⁷ jalé⁷ e dsee⁷ e nicaròoin⁷. ²²Joba⁷ fí⁷ i 'nú', dsea⁷ seeng⁷ na' fí⁷ Corazín coo⁷ gui

fí Betsaida, ie~ mi~ nití~ í~ e niquidsí Fidiée~ í~ quiá~ lajaang~ lajaang~ dsea~ jmiǵúf, eáang~gui nicuø~r~ 'nú~ iihuú~ la-co~gui e iihuú~ e ni'ing~ dsea~ i seeng~ fí Tiro cóo~gui fí Sidón. ²³ Jogui jaléng~ 'nú~, dsea~ seeng~na' fí Capernaum, ¿su líng~na' e 'nú~bing' i nisáng~ cartí yá~gui jee~ jaléng~ dsea? Jo o' lajo, co' 'nú~bing' i nijgiáang~ tí~ lí~ 'lí~ mi~ nití~ í~ lajo. Cofa' mí~ fí fí Sodoma calf~ lajalé~ e quíi~ jmií~ laco~gui jíi~ e nica-jmé~ e jee~ 'nú~, joba' ja' ca'ing~ e fí jo, jo siji~bi latí~ lana. ²⁴ Joba' fí títu~ 'nú~, dsea~ i seeng~ fí Capernaum, e mi~ nití~ í~ e niquidsí Fidiée~ í~ quiá~ lajaang~ lajaang~ dsea~ jmiǵúf, eáang~guib ni'ing~ 'nú~ iihuú~ laco~gui jíi~ iihuú~ e ca'ing~ jaléng~ i dsea~ i seeng~ fí Sodoma.

**Jaléng~ dsea~ i óo~ fí~ dsí~ 'né~
nijaquíeeiñ~ fí~ quini~ Jesús**

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Jo lalab cajíng~gui Jesús ie~ jo:

—Tea~, lana jmfén~n 'nu~, dsea~ Fii~ ñíff~ cóo~ jmiǵúf la, dsuco~ lana nica-jmee~ e ngám~ jaléng~ dsea~ dsee~ dsea~ qui~ jalé~ júu~ quíi~, jogui cajmee~ba' e ja~ cangáng~ júu~ quíi~ jaléng~ dsea~ i tíing~ eáang~ i jmicøong~ yaang~ fí jee~ jaléng~ dsea~ rúng~. ²⁶ E jáb~, lajob líí, Tea~, co' lajob nicali'ing~ 'nu~ e calf~.

²⁷ Jo mi~ cangf~ jo, lalab casí~ Jesús dsea~ quiá~r~:

—Tiquié~e Fidiéeb~ dsea~ nicacuø~r~ jnea~ e née~ ni~ lajalé~ e sea~ fí la'úng~ fí jmiǵúf. Jo jíi~ jaang~ dsea~ dseáng~ mí~ cuíiñ~ jnea~, dsea~ lín~n Joo~ Fidiée~ camíng~, co' lajii~ Tiquié~baa dsea~ cuíiñ~ jnea~; jogui jíi~ jaang~ dsea~ dseáng~ mí~ cuíiñ~ Tiquié~e dsea~ gui-ing~ ñíff~, co' lajii~ jneab~ dsea~ cuíiñ~re cóo~gui lajaléng~ dsea~ i nisi'ing~ quié~ e e nilicuíiñ~ dsea~ do. ²⁸ Jo jaléng~ 'nú~, dsea~ i óo~ fí~f, cóo~gui jaléng~ 'nú~, dsea~ dsingíng~na' iihuú~, qui~ jíing~ yaang~na' fí quini~, co' jneab~ dsea~

quíi~ i jmií~ nijmee~ e nitíi~ áa~na' quiá~ jalé~ e jo. ²⁹ Jogui íing~na' jalé~ júu~ quié~ e guíaa~ jee~ 'nú~, jogui ee~ba' guíú~ laco~gui jnea~, dsea~ lín~n jaang~ dsea~ féng~ dsíi~ cóo~ doñi~ ii~ jogui e ja~ jmféng~ 'niá~a cajo. Jo song nijmee~na' lajo, joba' nilí~ba' jóng e nitíi~ áa~na' uii~ quiá~ jalé~ e dsingíng~na' do. ³⁰ Co' song ii~ dsea~ i íing~ ni-jmitíng~ júu~ quié~ e jogui nijmitir~ lajii~ júu~ quiu~ ta~ quié~e, ja~ huíng~ quiá~r~ e nijmér~ lajo, co' ja~ ii~ e ta~ jo.

**Mi~ ca'éeng~ dsea~ quiá~
Jesús láa~ quiá~ cui'iee~**

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

12 Jo ie~ jo, cóo~ jmií~ lajee~ e tíing~ dsea~ Israel e jmi'íñ~, cangíng~ Jesús colíing~ cóo~ dsea~ guitúung~ quiá~r~ fí cóo~ guóo~ uó~ lí~ sijnea~ cui'iee~. Jo lajee~ ngíiñ~ fí jo, cadseá~ jmi'aang~ i dsea~ quiá~r~ do, jo canaaiñ~ do éem~bre láa~ quiá~ cui'iee~ e sea~ do jo canaaiñ~ gø~bre mí~ quiá~. ² Jo ie~ jo, co' quiá~r~ dob nitaang~ cóo~ tú~ míng~ dsea~ Israel i líng~ dsea~ fariseo jo cangá~bre e ca'éeng~ i dsea~ quiá~r~ Jesús do cui'iee~, joba' lalab casí~r~ Jesús:

—Ja~ catfíng~ jmé~ i dsea~ quíi~ na lana lajee~ jmií~ e jmi'ing~naa~, jneaa~aa dsea~ líí~ dsea~ Israel!

³ Jo lalab cañí~ Jesús quiá~r~ i dsea~ do:

—Téé~ óo~na' e nica'fba' fí ni~ jí~ quiá~r~ Fidiée~ lí~ fé~ jial cajmée~ dseata~ Daví~ mí~ cadseá~ jmi'aañ~ colíing~ cóo~ jaléng~ dsea~ quiá~r~. ⁴ Co' ie~ jo cangíiñ~ cartí dsíi~ sinúu~ guá~, jo cagø~r~ iní~ e güeang~ quiá~r~ Fidiée~ e jíi~ jmidsea~bing~ síi~ cuøong~ dó~, dsu~ cagø~bre colíing~ cóo~ i dsea~ quiá~r~ do. ⁵ Jogui téé~ óo~na' cajo jial fé~ fí ni~ jí~ quiá~r~ Fidiée~ e cajme~ Moí~, co' fí ni~ jo fé~ e ja~ dsee~ ée~ jaléng~ jmidsea~ nañí~ fa' jmóor~ ta~ fí dsíi~ sinúu~ guá~ fé~ lajee~ jmií~ e jmi'ing~ jneaa~aa, dsea~ líí~ dsea~ Israel. ⁶ Jo dsu~ jnea~ fí~ 'nú~ e ni-

inggui júu^ quié e laco'gui e guá' do. ⁷ Dsu' latí lana ja` mí cangám' bi` n'á' e` guóng' lajii' e fé' fí ni` jì quiá' Fidiéé` lí fé' lala: "Jnea` Fidiéé` iin` n e nilf` fii` líng` rúng' na', jò o' e cuø'na' feá' fí quinií`."

Jò casí' gui Jesús i dsea` fariseo do:

—Faco' mí cangáng' na' e júu` jò latí' mĩ uing~, jòba' ja` e ta` e cuø'na' dsee` jaang` dsea` i ja` mí ca'lée' jii' coo`. ⁸ Jò dsu' e jal', jnea` dsea` cagá a fí jmigüf` la e lín' n jaang` dsea` jmigüf`, oo` baa ta` e niquiá' u ta` mí jmií` e jmi'íng' jneaa`aa', dsea` líi` naa' dsea` Israel.

Mĩ cajmi'leáang` Jesús jaang` dsea` i caang` guoo`

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Jò mí cangf` jò, cangó` Jesús fí coo` dsii' sinúu` guá' quiá' dsea` góor` dsea` Israel. <sup>10</sup> Jò mí caguiér` fí jò, dob ni'iu-ung` jaang` dseañu` i caang` coo` guoo`. Jò ie` jò, dob niteáang` coo` tú` máng' dsea` Israel i líng` dsea` fariseo e siteeiñ` Jesús e iin` niní` su nijmi'leáang` dsea` do i dsea` i caang` guoo` do 'nia' ie` jmií` e jmi'íng' dsea` Israel, jò lajòba' e niguié'r` jial e ni'níiñ` dsea` do fí quini` dseata`. Jòba' cajming' r` Jesús lala:

—¿Su seab` fí e nijmi'leáang` jaang` dsea` dsée' lajee` mí jmií` e jmi'íng' naa'?

¹¹ Jòba' cañí` Jesús quiáin' do jò casí` reiñ` lala:

—Faco' 'ná' aang` na' jo'se' jò calingiing` na' e catóng' jaang` fí dsii' íi` 'nia' ie` jmií` e jmi'íng' naa', ja` lí' dsii' fa' lí' niseáang` na're' lajò, co' nigüiseáam` ba're'. <sup>12</sup> Jòba' fii` i 'ná', jial tí' laniing` gui quíng` jaang` dsea` fí quini` Fidiéé` laco'gui jaang` jo'se'. Jò lajòb` líi', seab` fí e jmé'naa' coo` e guiá' 'nia' mí jmií` e jmi'íng' naa'.

¹³ Jòba' lalab casí' Jesús i dsea` caang` guoo` do:

—Níi' guóo', dseañu`.

Jò lajòb` cajmée` i dsea` do, jò lad-sifí lanab ca'lóo` guóor` jò caliguiáb` e guóor` do lí' laco'gui e coo` do. ¹⁴ Jò mí tí' lí' ca'uøøng` jaléng' i dsea` fariseo do e fí dsii' sinúu` guá' do, jò canaaiñ` siiiñ` quiá' jial niguié'r` e nijngáin' Jesús.

Júu` e cajme' Saíi` cuaiñ` quiá' Jesús

¹⁵ Jò mí calilí' Jesús e jò, cagüi' fí bre e fí jò, jò cangór` fí lí' jíe', jò fíim` dsea` cangolíng` coo' r` ie` jò. Jò laco' ngolíiñ` teáaiñ' fí lado, jmi'leáam` dsea` do jaléng' dsea` dsée', ¹⁶ jogui quiu' r` ta` quiá' jaléng' i dsea` i jmi'leáaiñ` do e ja` niguiáin' do júu` quiá' jalé' e quíi' dsea` do jmií` jmóor`. <sup>17</sup> Jò cajméer` jalé' e jò e laco' caliti` lajii' júu` quiá' Fidiéé` e cajme' Saíi`, jaang` dsea` i café' cuaiñ` quiá' Fidiéé` malií` gui eáang` mí cajjín' lala:

¹⁸ I lab i dsea` i nicaguíin' n, i jmóo' lajii' e iin` n, jò eáam` 'neáan` nre jogui iáang` dsii' coo' r`.

Jogui eáam` nili' gøiñ' la'eáang` coo' Jmigüf` quié` e e nicuøø` øre, jogui niguiár` júu` jee` jaléng' dsea` jmigüf` e dseáng' røøb` ni'ír` í' quiá' lajaang` lajaang` dsea`.

¹⁹ Dsu' ja` nijmér` ta` jíing` o'gui ta` ta' mái';

jò jii' jaang` dsea` ja` ii` ninú` júu` quiá' r` jee` 'núu' e jmféng' 'nia' r'.

²⁰ Jò nijmicóo' bre jaléng' dsea` i í' dsii' e ja` seeng` ii` nijmicóo' quiá' r`. Jogui nijmicóo' bir cajo jaléng' dsea` i í' dsii' e ja` niquíi' r` jmií`.

Jogui niguiár` júu` jee` jaléng' dsea` car` nilita` dsíin' e dseáng' røøb` íi` í' quiá' lajaang` lajaang` dsea`.

²¹ Jò la'eáang` íb` nijá' líing` jaléng' dsea` jmigüf` júu` quiá' Fidiéé`. Jò lanab cajjng' Saíi' ie` malií` gui do.

Mi cacuø' dsea dsee Jesús e jmóor ta la'eáang cóo' i 'ling'

(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Jo mi cangí jo, cangojéeng dsea fí quini Jesús jaang dsea tiuung jogui i ja fé' cajo. Jo i 'lim' jmóo e nilíng' i dsea do lado. Jo dsu' Jesús cajmi leáam bre i dsea do, jo calijnéb' tuiñ' do jogui café' tuiñ' cajo. ²³ Jo jaléng' dsea i teáang do ie jo, eáang cangogá dsír' jo canaain' sí' ruiñ' lajee yaain' jo fé'r lala:

—Jangám song Joo' dseata dsea féng' Daví' i na.

²⁴ Jo ie jo, dob niteáang cóo' tú míng' dsea Israel i líng' dsea fariseo. Jo mi canúur sáing' i dsea do lado, joba cajín':

—La'eáang cóo' b' quía' Beelzebú i líng' fii jaléng' i 'ling', la'eáang f'bing' tiing' i dseañ' na e uøoin' i 'ling' i teáang' dsí' dsea.

²⁵ Jo co' ñib' Jesús lajii' e í dsí' i dsea fariseo do, joba cajín' casí' rein':

—Fa' cóo' fii jo jaléng' dsea i seeng' fí jo 'ní' níng' ruiñ', joba sí'fím' e fii jo jóng, co' ja seein' røø. Jo lajobi cajo fa' cóo' fii pí' osi cóo' sinúu' lí' 'ní' níng' rúng' dsea, sí'fím' cajo. ²⁶ Jo lajob lí' cajo cóo' Satanás i líng' fii i 'ling' do, song nijmihuñ' i 'ling' quía'r, joba nil' e 'ní' níng' ruiñ' jo lajoba ni'fím' b' quía'r. ²⁷ Jo 'nú' guí' fó'na' e jnea' tiiñ' jmihuñ' jaléng' i 'ling' i teáang' dsí' dsea la'eáang cóo' b' quía' fii i 'ling' i sii Beelzebú; co' faco' lajo, çí' i í óo'na' i jmicóo' quía' jaléng' dsea i ngí' cóo' 'nú' e tiiñ' bre jmóor lajo faco' lajo? Co' Fidiée' bing' i jmicóo' quía' i dsea í e tiiñ' jmóor lajo. Joba lajii' e tiiñ' do cuø' lí' e ja dseeng' laco' jii' e í áa'na'. ²⁸ Co' lajii' e jmóo' jnea' e jmihuñ' jaléng' i 'ling' i teáang' dsí' dsea, la'eáang cóo' Jmiguí' quía' Fidiée' ba' e jmóo' lajo. Jo e jo cuø' lí'

e nicatíb' í' e Fidiée' nicár' nifi quí'na' lajaang' lajaang'na'.

²⁹ Jo jing' gui Jesús:

—Jo ja nilí' jaang dsea ni'ír' fí dsí' cóo' sinúu' quía' jaang dsea i b'gui dsí' laco' ír' e ni'uør' jalé' e sea' quiaín', dsuco' la'uii' jang' 'né' ni'núum' bre i dsea b' dsí' do, jo lajoguiba' cuøng' e nijmér' lajo.

³⁰ Jo ii' dsea i ja sing' uui' quie'e, joba 'ní' níng' bre jnea'; jogui ii' i ja jmicóo' jnea' e laco' nilicuíng' dsea jnea', joba' ja siñ' uui' quie'e cajo.

³¹ 'Joba' fii i 'nú' e ím' bi Fidiée' dsee' quía' jaléng' dsea jmiguí' mi' ee'go júu' ga' fé'r uui' quía' dsea do, osi lí' doñí' ee' dsee' e éein' é; dsu' jo' ni'fiiñ' dsee' fíng' song ii' café' ga' uui' quía' Jmiguí' quía'r. ³² Joba' fii' túu' 'nú' e Fidiée' ím' bir dsee' quía' jaléng' dsea jmiguí' mi' ee'go ga' fé'r uui' quie'e, jnea' dsea gáa'a' fí' níff' e lín'n jaang dsea jmiguí'; dsu' song ii' gui café' ga' uui' quía' Jmiguí' quía' Fidiée', joba' jo' tóo' jmi' fa' ni'fíng' dsea do dsee' quía' i dsea í lata' seein' fí' jmiguí' la o'gui fí' jmiguí' cóo' cajo.

Jalé' 'ma' ofii' cuí' dsea la'eáang cóo' ofii' e íb'

(Lc. 6:43-45)

³³ Jo lalab cajíng' gui Jesús e éein' i dsea teáang' do ie jo:

—Fa' 'nú' ta'na' o' fí' í' 'ma' ofii' quí'na', joba' jlob' ofii' nicuø'; jo song ja' jmoo'na' lajo, joba' ja' 'goo' ofii' nicuø'. Co' jaléb' 'ma' ofii' cuí' dsea la'eáang cóo' ofii' e íb'. ³⁴ Joo' mi' guíim' 'nú'! Ja' cuøng' e nifo'na' jmang' juguíá', co' jmang' jalé' e ga'ba' í' áa'na'. Dsuco' lajii' e í dsíib' dsea, jii' joba' fé'r. ³⁵ Jo jaang dsea i guíung', jmang' júu' guíáb' fé'r, co' jmang' e guíá' ba' í' dsír'; jogui jaang dsea i soo' dsí', jmang' júu' gab' fé'r, co' jmang' e ga'ba' í' dsír'. ³⁶ Joba'

fíi i 'nú' e mi niguiéé jmī e niquid-sí Fidiéé í' quiá' lajaang` lajaang` dsea` jmigüf, ie` job mi` niguiéé dsea` júu` fí` quini` dsea` do jalé' e ja` íng` ta` e café'r lajee` cateaaiñ` fí` jmigüf la. ³⁷ Jo cóo` lajüi` júu` e café' dsea`, cóo` júi` job ni-ja' í' su røoiñ` dsee` osi ja` røoiñ` é mi` tí li` nitf` í' e nitidsí' í' quiá'r`.

Mi` cami' dsea` Jesús e nijmér` coo` li` e quí'r` jmī e dsigá` dsí' dsea`

(Mr. 8:12-13; Lc. 11:29-32)

³⁸ Jo mi` cangf` jo, coo` tú` máng' ti-fa' quiá' júu` quíu' ta` quiá' dsea` Israel cóo` gui coo` tú` máng' dsea` Israel i líng` dsea` fariseo cangoquiéiñ` fí` lí` sing' Jesús jo casí'r` dsea` do lala:

—Tifa', ii'naa' ne`naa' e nijme` coo` li` e quí'r` jmī e dsigá` dsí' dsea`.

³⁹ Joba' cañí' Jesús quiá' i dsea` do:

—Jaléng` dsea` seeng` jmī na dsíng' nørøoiñ` dsee` jogui ja` jmitir` júu` quiá' Fidiéé, co' lico' mi'r` jnea` e nijmee` e coo` e li` e quí'r` jmī e dsigá` dsí' dsea`. Dsu' ja` nijmee` e júi` coo` e jo fí` quini', co' nicaliseáb` e jo lami` jéeng`gui e cangongüñg` Jonás, jaang` dsea` i café' cuaiñ` quiá' Fidiéé` mali`gui eáang`.

⁴⁰ Jo laco' ca'f` Jonás 'ni` jmī jogui 'ni` uøø` fí` dsí' tu' jaang` 'ñu` dsée`, lajob jnea` cajo, dsea` cagá'a fí` ñiff` e lín'n jaang` dsea` jmigüf, ni'ú'u 'ni` jmī jogui 'ni` uøø` fí` ná' uø. ⁴¹ Jo mi` nitf` jmī e niquidsí' Fidiéé` í' quiá' lajaang` lajaang` dsea` jmigüf, i dsea` seeng` fí` fí` Nínive do nicuø'r` dsee` jaléng` dsea` i seeng` jmī na; co' mi` canúu` i dsea` f` júu` e caguia` Jonás, dsí'f` lajob caquí` jíng` yaaiñ` fí` quini` Fidiéé` uí' jalé' dsee` quiá'r`. Dsu' jnea`gui fá'a e jnea` niing`gui laco'gui i Jonás do. <sup>42</sup> Lajobi cajo ie` mali` do caliséng` jaang` reina i caquiú' ta` fí` li` huí', jo cajár` ca-janúur` jalé' júu` e tíng` jaang` dseata` dsea` féng' i sií` Salomón. Jo lajob líi', i dseamf` f` nicuø'bre dsee` cajo jaléng` i

dsea` seeng` jmī na mi` nitf` jmī e niquidsí' Fidiéé` í' quiá' lajaang` lajaang` dsea` jmigüf. Dsu' júu` quié` e niing`gui laco'gui júu` quiá' i dseata` Salomón do.

Jial lí' mi` dsitáang` tu` i 'ling' fí` dsí' dsea`

(Lc. 11:24-26)

⁴³ Jo mi` calf` cajíng' Jesús lana, jo casí'guir jaléng` i dsea` do jo cajín':

—Mi` güi'fí` jaang` i 'ling' i iuung` dsí' jaang` dsea`, ngir` fí` li` quiu` e 'nó'r` fí` li` nijmi'fín'. Jo song ja` niguié'r` li` nijmi'fín', joba' í' dsí'r': ⁴⁴ "Nínim` túu` fí` dsí' dsea` e li` cajú'u do, co' ja` li` sea` li` nijmi'fín'n." Jo mi` niguieng`-tur dsí' i dsea` do, niguiein` lafa' coo` sinúu` li` joo` jogui siquiáang` jogui silí' jlo'. ⁴⁵ Jo mi` ninir` e dsíng' jlo' dsí' e li` niguiein` do, joba' nidsér` nidsitéer` guiáng` i 'ling'gui laco' ír` e nidsitáaiñ` fí` dsí' i dsea` do, joba' ga'gui nilíng` i dsea` do laco'gui lami` iuung` jaang` i 'ling' do fí` dsí'r'. Jo lajob nidsingüñg` jaléng` i dsea` i røong` dsee` i seeng` jmī na.

Mi` cajíng' Jesús i` niquíar` jogui i` jaléng' rúin'

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Jo lajee` gui'nang' sím'bi Jesús cóo` jaléng` i dsea` teáang` do ie` jo, mi` caguié` niquíar` cóo'gui jaléng' rúin', co' iin` nisiñ` cóo' dsea` do. Dsu' ja` cangüññ' do carti` li` iuung` dsea` do. <sup>47</sup> Jo jaang` dsea` jiem`bing` cangojmée' júu` Jesús e niteáang` i dsea` sinúu` quiá'r` do fí` caluu`, jo lalab júu` quié` i dsea` do:

—Nab nicagüéng` niquí' cóo'gui jaléng` rún' e iin` siñ` cóo' 'nu', jo nab teáaiñ` fí` caluu` lana.

⁴⁸ Jo lalab cañí' Jesús quiá' i dsea` quié` júu` do:

—Jneab` níffí` i 'nu` i` niquíé` jogui i` jaléng` rún'n.

⁴⁹ Jo dsifib' ca'éeiñ` i dsea` quiá'r` do jo cajjín'`:

—I dsea` nab niquié`e cóo'`gui jaléng'` rún'n. ⁵⁰ Co' doni' i dsea` i jmiti` la-jjii' e iing` Tiquié`e dsea` guuing` ñiff`, jaléng'` dsea` f'bing' líng' rún'n jogui dsea` f'bing' líng' niquié`e cajo.

**Coo' júu` já' e lafa' júu` cuento
quiá' mĩ bĩ dsea` mijú`**

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

13 Jo 'ñaia' ie` jmiñ` jo cagui'f'ib' Jesús fí jo, jo cangór` cangogüear' fí 'ni' guieé' Galilea. <sup>2</sup> Jo co' i 'leáam`bi dsea` caseáng' fí jo, joba' Jesús cajgóor` fí yú' coo' móo' e nisi' e fí 'ni' e guieé' do jo fí job caguár`. Jo dob teáng` jaléng'` dsea` fí 'ni' jmiñ` la-jeé` jo. ³ Jo cati' job canaang` e' Jesús jaléng'` i dsea` do jmiguiub' jalé' júu` quiá'r`, jo casí`rein' coo' júu` já' e lafa' júu` cuento jo cajjín'`:

⁴—Coo' née'` jaang` dsea` cangór` cangobíur' mijú' quiá'r`. Jo mĩ tí lĩ canaain` bír` e mijú' do, e líng'` do cajiú' lĩ ngíng' fí, jo tab' cagó' jalé' e jo. ⁵ Dsu' e líng`gui e mijú' do cangotóo'` jee` cuu' fí lĩ ja' 'leáang` guóo'` née', jo e mijú' jo lajmináb` ca'iaang`, co' nib` guóo'` uó' cangotóo'`. ⁶ Jo dsu' mĩ tí lĩ cangíng` iee', lajmináb` caliquiú', co' ja' a' cangotóo'` jmó' quiá'r'. <sup>7</sup> Jo e líng`gui e mijú' do cangotóo'` jee` mijú' 'matóo', jo dsu' mĩ cacuáng` e mijú' 'matóo' do cajmée` niúm' quiá' e mijú' e guiu' do. ⁸ Jo e líng`gui e mijú' do cajiú' lĩ jlo' uó' jo jlob' cacuo' e mijú' do mĩ cacuáng`; jo e líng` e mijú' do cacuo' lí' lí cien mĩ' lacamí', <sup>9</sup> jogui e líng`gui do cacuo' jji' sesenta, jo e líng`gui jji' treinta. Joba' fii' i 'nú' jaléng'`na' e i' 'nú' dsea` sea' loguá'na', i'nú'na' jalé' júu` quie'e!

**E` uuing` e cajíng'`
Jesús jalé' e júu` do**

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jo mĩ cató' e café' Jesús jalé' e júu` na, jo cangoquiéeng'` i dsea` quiá'r` do fí lĩ guiiñ` jo cajmingi'r` dsea` do lala:

—¿Jiali' fí' jaléng'` i dsea` i caseáng'` na cóo'` jalé' júu` já' e lafa' júu` cuento?

¹¹ Jo lalab cañi' Jesús quiá' i dsea` quiá'r` do jo casí`rein':

—Jo 'nú' nicangíng`na' quiá' Fidiéé' e ngáng'`na' jalé' e ja' mĩ ñi' dsea` jéeng`gui e dsea` f' iñ` cār` nifi' quiá'` lajaang` lajaang` dsea` jmigui', jo dsu' jaléng'` i dsea` na ja' cangíiñ` e ngáiñ' e jo. ¹² Co' i dsea` i nicangíng` e ngáng'`jiur júu` quie'e jmigui'guib niñiñ` e ningáiñ' e jo, joba' laliim` nilisea` quiá'r'; jo dsu' i dsea` i ja' niñing` e ngáiñ' jji' capí' e jo, joba' nigüeb` lajji' capí' e ngíiñ` e ngáiñ' do. <sup>13</sup> Jo uii' e lajob líi', joba' fii' i jaléng'` i dsea` na cóo'` júu` já' e lafa' júu` cuento; co' jaléng'` i dsea` na líim`bre e jné'bre, dsu' ja' jné'r'; jogui líim`bre e núu'bre, dsu' ja' núur` o'gui ngáiñ' cajo. <sup>14</sup> Jo cóo'` i dsea` na liti' laco' jji' júu` e cajíng'` Saíi', jaang` i café' cuaiñ` quiá' Fidiéé' mali'gui eáang` mĩ cajjín' lala:

Jial fa' jialgui la núur` dsu' ja' e ningáiñ', jogui fa' jialgui la jóor` dsu' ja' e ninír'.

¹⁵ Dsuo' jmag'` e ja' dseem`ba' í dsii' i dsea` seeng` fí la;

jogui jni'bre loguar` co' ja' iñ` ninúr', jogui jni'bre jminir` cajo co' ja' iñ` nijóor`,

jo lajobi ja' cuóong` ningáiñ' jji' coo', jo lajobi cajo ja' niqui' jing'` yaaiñ` fí quinií`

e laco' jnea` nijmi'leáan`nre.

¹⁶ Joba' fii' i 'nú', dsea` nilíng`na' dsea` quie'e, juguiú' jiu` quii'na', co' seab` jminí'na' cóo'` e cuóong` jóo'na', jogui

seab`loguá'na' cóo' e cuòong`nú'na'.
 17 Jogui jnea`jmitaa`óo'na' e fíim`dsea`
 i café' cuain`quíá' Fidié` mali`gui
 eáang`cóo'gui jaléng`dsea` i ée`guiú`
 cali'iin`ninír`lajjí' e cangúing`'nú' e
 móo'na' jmií' na, dsu' ja`cangár'; jogui
 cali'iin` e ninúr`lajjí' e núu`'nú' lana,
 dsu' ja`canúur`cajo.

**Mi`cájíng' Jesús e`guóng' e júu`
 quiá' i dsea`b' mǐjú`do**

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 'Núu'na' júu` quié'e, lana
 nijmée'`duu`'nú' júu` e`guóng' e júu`
 quiá' i dsea`b' mǐjú`do. 19 Jaléng`
 dsea` i núu`jalé' júu` quiá' jial quié`
 Fidié` nifí' quiá' dsea` jo dsu' ja`
 ngáin` e júu`jo, joba' jaléng` i dsea`
 f'bing' i líng`laco' e mǐjú` e ca'líng`fí`
 guiá' fí' do; co' dsifí' lanab guiéé' fii`
 i 'líng`jo íim`bre lajjí' e nicangáng`
 i dsea`do. 20 Jogui e mǐjú` e cajiú' fí`
 jee`cuu`do guóng' quiá' jaléng`dsea`
 i tí' dsíi' núu`júu` quiá' Fidié` jogui tí`
 dsíir`ín' cajo; 21 jo dsu' laco' e mǐjú`do
 ja`lí' sea`lí' nisó'`jmó' quiá' jmiguiú',
 joba' lajob líí' cóo' i dsea`í, cateá'ba' e
 té'r' e siín' teá' cóo' e júu`jo; jo dsu' mi`
 dsingúin` e huíng`uí' e já' líin` e júu`
 do, joba' ladsifí' lanab tú'tur e já' líin`
 e júu`jo. 22 Jogui e mǐjú` e cajiú' fí`jee`
 mǐjú` 'matóo' do guóng' quiá' jaléng`
 dsea` i núu`júu` quiá' Fidié`, jo dsu'
 eáang`gui guíng`dsíir`jalé' ta`lí' cuu`
 fí' jmigúí' la, jogui eáam`jmigóo' e cuu`
 do quiá'r. Jo co' lajob líin`, joba' íim`
 dsíir`lajjí' e júu`do; jo lajoba' íim`
 quiá'r, co' ja`cuòr`fí' fa' e nidsicuáng`
 e júu`do quiá'r e laco' teá'gui nisín' fí`
 guiú' cóo' Fidié`. 23 Jo dsu' e mǐjú` e
 cangotóo' lí' jlo' uò' do guóng' quiá`
 jaléng`dsea` i núu`júu` quiá' Fidié`
 jogui ngám`bre jalé' e júu`jo, joba'
 eáam`dsicuáng` quiá'r cóo' e júu`jo.
 Jo i líing` i dsea` í' líin` laco' e mǐjú` e
 cacuò' laj' cien mí' lacamí' do, jogui i

líing`gui i dsea` do líin` laco' e mǐjú` e
 cacuò' jíí' sesenta mí' lacamí', jogui i
 líing`gui líing` laco' e mǐjú` e cacuò' jíí`
 treinta mí' lacamí'.

**Coo' júu` já' e lafa' júu`
 cuento quiá' onuu` guíi'**

24 Jo mi`cangá' jo, cájíng`gui Jesús
 casí'r` jaléng` i dsea` ngí' cóo'r` do
 cóo'gui júu` já' e lafa' júu` cuento jo
 cajiín':

—Lalab líí' mi` Fidié` quier` nifí`
 quiá' dsea': Jo e jo líí' laco' jaang`
 dseañu' i cangojn' micui'iee' jlo' fí' lí`
 nicajír'; 25 jo dsu' lajee` uòòb` caguié`
 jaang` i 'ní' ní' quiá' i dseañu' í' jo can-
 goteá'r` mǐjú` onuu` guíi' fí' jee` mǐjú`
 cui'iee' quiá' i dsea`do, jo mi`cangá'
 jo caquim`tur. 26 Jo mi` tí' lí' canaang`
 cacuáng` e mǐjú` cui'iee' do jo canaang`
 ca'ia` láa' quiá', jo mífíng` cajném`bi ca-
 jo e onuu` guíi' do. 27 Joba' i dsea`jmóo`
 ta` quiá' e cui'iee' do caguijmée'bre
 júu` i dsea` fii` do cuain` quiá' e onuu`
 guíi' e nica'íang` do, jo lalab casí'reiín`
 do: "Fí'íi!, jmang' mǐjú` jlo' e cagui-
 jn' 'nu' fí' ní' guóo' uò' quií' do. Joba'
 jje` lí' cajá' jju' quiá' e onuu` guíi' e ni-
 ca'íang` do?" 28 Jo lalab cañíi' i dsea`
 fii` do quiá' i dsea` 'léeng' quiá'r do:
 "Dsea` i 'ní' ní' quié'baa, íb' lí' dsii`
 i cajmée' lajo." Joba' cañíi'tu i dsea`
 'léeng' do quiá' fii' jo casí'reiín': "Cuò`
 'nu' júu', fí'i, e nidsisé'naa' jalé' e
 onuu` guíi' do." 29 Joba' cañíi'tu i dsea`
 fii` do quiá' i dsea` 'léeng' quiá'r do:
 "U, co' fíng` song` cagüitòò' e onuu` do,
 jo la quié' tí' e cui'iee' dob`dseaang`
 nigüitòò' jóng. 30 Joba' guiú'gui güisée`
 lado jo güicuaang` colíing` cartí' mi` nití`
 í' e nihuí' e cui'iee' do; jo i dsea` i
 nisíin`n i nisítíng` e jo, nifí'ire e nisó'r`
 la'uii' e onuu` guíi' do jo niguiár` tá' có`
 nibòò' jo ngí' jo nitó'r` jí; jo mi` níngá'
 joguiba' nisítíin` e cui'iee' do jo nitá'r`
 ée` quiá'."

**Coõ júu^ já^ e lafa' júu^ cuento
quíá^ coõ mijú^ e sií mostáa^**

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Jo casí^gui Jesús jaléng^ i dsea^ quiá^r do cóo^ e júu^ lajób cajo jo cajín^:

—Lalab líí^ mi^ Fidiéé^ quier^ nifí^ quiá^ dsea^: Jo e jo líí^ la líí^ coõ mijú^ e pí^ eáang^ e sií mostáa^ e jní^ dsea^ fí^ guóo^ uó^ quiá^r. ³² Jo e já^ e mijú^ jo pí^gui eáang^ lajee^ lajalé^ mijú^, jo dsu^ mi^ nicuáng^, latí^ coõ 'ma^ féb^ tí^, jo cuo^ quiá^ jaléng^ tá^ e jmo^re^ sií^re^ fí^ lacaang^ guo^ quiá^.

**Coõ júu^ já^ e lafa'
júu^ cuento quiá^ quie^ iní^**

(Lc. 13:20-21)

³³ Jo casí^gui Jesús jaléng^ i dsea^ quiá^r do cóo^ e júu^ lajób cajo jo cajín^:

—Jo lalab líí^ mi^ Fidiéé^ quier^ nifí^ quiá^ dsea^: Jo e jo líí^ la líí^ quie^ e cáng^ jaang^ dseam^ fí^ jee^ ca^ iní^ quiá^r. Jo cóo^ jíí^ capí^ e quie^ dob jmóo^ e róo^ jalé^ e ca^ iní^ do.

**E uiing^ e café^ Jesús cóo^
júu^ já^ e lafa' júu^ cuento**

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Jo jmang^ cóo^ júu^ lanab caféng^ Jesús jaléng^ i dsea^ i ngí^ cóo^r do, jo jíí^ coõ júu^ quiá^r fa^ ja^ café^r cóo^ e júu^ lajo. ³⁵ Jo e júu^ na caliti^ lí^ la-co^gui la júu^ e caguaí^ Saí^ malí^gui eáang^, jaang^ dsea^ i café^ cuain^ quiá^ Fidiéé^ mi^ cajín^ lala:

Nifá^a jmang^ júu^ já^ e lafa' júu^ cuento, jogui nijmijnéem^baa jalé^ júu^ e si^maang^ lamí^ jéeng^gui latí^ jíí^ ie^ mi^ cajméé^ Fidiéé^ jmigúf.

**Mi^ cajíng^ Jesús e^ guóng^ e
júu^ já^ e lafa' júu^ cuento
quíá^ e onuu^ guí^ do**

³⁶ Jo mi^ cangf^ jo, ca^iib^ Jesús júu^ jaléng^ i dsea^ ngí^ cóo^r do jo ca^r^ fí^ coõ dsí^ sináú^: Jo fí^ job cangoquiéng^ i dsea^ guituung^ do quiá^r jo casí^r^ dsea^ do e fa^ nijméin^ do júu^ e^ guóng^ e júu^ e cajín^ do cuain^ quiá^ e onuu^ guí^ e cajín^ dsea^ fí^ lí^ liing^ ee^ sijnéé^ dsea^.

³⁷ Jo lalab cañí^ Jesús quiá^ i dsea^ quiá^r do:

—I dsea^ i jní^ e mijú^ jlo^ do, íb^ i dsea^ i jáa^ fí^ nifí^ e líiin^ jaang^ dsea^ jmigúf, ³⁸ jo e fí^ ní^ guóo^ uó^ do guóng^ lafa^ fí^ jmigúf. Jo e mijú^ e jlo^ do guóng^ lafa^ jaléng^ dsea^ i núu^ jalé^ ta^ quiu^ Fidiéé^, jogui e onuu^ guí^ do guóng^ lafa^ jaléng^ dsea^ i líing^ dsea^ quiá^ fii^ i 'ling^ i 'ní^ níng^ Fidiéé^: ³⁹ Jogui i fii^ i 'ling^ i 'ní^ níng^ Fidiéé^ do, íb^ i cajín^ e onuu^ guí^ do. Jogui cuain^ quiá^ e sitíng^ lajíí^ e cangojneá^ do guóng^ lafa^ mi^ tí^ lí^ ni^líng^ jmigúf. Jogui jaléng^ i sitíng^ lajíí^ e caroo^ do, íb^ jaléng^ ángeles i líing^ guotii^ Fidiéé^: ⁴⁰ Jogui lí^ laco^ sitíng^ e onuu^ guí^ do jo nidsitoo^ fí^ ní^ jí^ e nicó^, lajób cajo nidsijéé^ mi^ tí^ lí^ ni^líng^ jmigúf.

⁴¹ Co^ jnea^, dsea^ i cagüéng^ fí^ jmigúf la e líin^ jaang^ dsea^ jmigúf, nisíin^ jaléng^ ángeles quie^ e jee^ jaléng^ dsea^ i quiá^ ta^ quiá^ e laco^ nisitíin^ do jaléng^ i dsea^ i jmóo^ e niténg^ jaléng^ dsea^ rúng^ fí^ ní^ dsee^ jogui jaléng^gui i quí^ tíng^ jmóo^ jalé^ e ja^ dseeng^: ⁴² Jo jaléng^ i dsea^ í^ nitáin^ fí^ lí^ coo^ jí^ e ja^ tóo^ jmií^ yu^ jo fí^ job ni^ín^ iihuí^ e eáang^ cartí^ niquí^r jogui nitú^ majar^: ⁴³ Jo dsu^ jaléng^gui dsea^ i núu^ jalé^ ta^ quiu^ Fidiéé^, dob niní^ e guí^ fí^ lí^ guing^ Tiquí^ii^ Fidiéé^ i quiu^ ta^ fí^ la^úng^ fí^ jmigúf. Jo jaléng^ i dsea^ í^, mi^ niguilíin^ fí^ jo, nilíjiiin^ lí^ laco^gui

la jing` iee. Joba' fii`i 'nú', jaléng`-
na' dsea` sea` loguá'na', ¡núu`na' júu`
quié`e!

**Coo` júu` já` e lafa' júu` cuento
quiá` coo` e 'mo` eáang` e si'ma`**

⁴⁴ Jo casí`gui Jesús jaléng` i dsea`
quiá`r do coo`gui júu` já` e lafa' júu`
cuento jo cajín` lala:

—Jo mi` Fidiée` quier` nifi` quiá`
dsea, líi` lafa' coo` e 'mo` eáang` e si'ma`
lí` ná` uó`. Jo fing jaang` dsea` cadsé`r e
si'ma` do, jo mi` cadsé`r e jo, ni`f` dsíi`r
e dob ni'meá`tur calé` catú` dseáng`
e lí` cadsé`r do; jo co` dseáng` eáam`
cali`iáang` dsíi`r dsu` e cadsé`re' do,
joba' mi` niguiein` fí` quiá`r, ni`ni` bre
lajalé` e sea` quiá`r, jo nilár` e uó` lí`
cadsé`r e 'mo` eáang` e si'ma` do.

**Coo` júu` já` e lafa' júu` cuento
quiá` coo` cuu` e 'mo` eáang`**

⁴⁵ Jo casí`gui Jesús jaléng` dsea`
quiá`r coo`gui júu` lajo jo cajín` lala:

—Jo mi` Fidiée` quier` nifi` quiá`
dsea, líi` lafa' jaang` dsea` i jmóo` ta` láa`
jogui ta` 'nii` cuu` e jlo` jogui e 'mo`.

⁴⁶ Joba' mi` tí` lí` níjiiñ` coo` cuu` e jlo`
jogui e 'mo` eáang`, joba' nidséiñ` nid-
si`nii` bre lajalé` e sea` quiá`r, jo lajoba`
nil`r` cuu` e nilár` e cuu` do.

**Coo` júu` já` e lafa' júu` cuento
quiá` coo` 'máa` e sáang` 'ñu`**

⁴⁷ 'Lalab líi` cajo mi` Fidiée` quier` nifi`
quiá` dsea: Jo e jo líi` laco` coo` 'máa` e
sáang` 'ñu` e bí` dsea` fí` é` jmiñ` jo lí`r`
langíng` íng` 'ñu`. <sup>48</sup> Jo mi` caróng` e
'máa` do e teáang` 'ñu`, joba' i dsea`
jmóo` ta` sáang` 'ñu` do ni'óm`bre e 'máa`
do fí` 'ni` jmiñ`, jo fí` job ni'uóin` jaléng` i
'ñu` i calf`r do jo nitáin` fí` dsíi` 'matá` la
lí` i guiúng`gui jogui nibíim`bre jaléng`
i ja` dseeng`. ⁴⁹ Jo lajob nidsijéé` cajo
mi` tí` lí` nití` í` e ni`líng` jmigúf; co`
ie` jo nising` Fidiée` jaléng` ángeles i

líng` guotiir` e laco` ni'náin` ca' jaléng`
i dsea` i ca'éé` ga` i seeng` jee` jaléng` i
dsea` i ca'éé` guíú`. <sup>50</sup> Jo jaléng` i dsea` i
ca'éé` ga` do nitáin` fí` dsíi` lí` coo` jí` e
ja` tóo` jmiñ` yu', jo fí` job ni'ín` iihuáí`
cartí` niquí`r jogui cartí` nitúr` majar`
uíi` jalé` e nidsingíiñ` do.

Júu` e 'mii` jogui júu` e yúu`

⁵¹ Jo cajmingí`gui Jesús jaléng` i
dsea` quiá`r do jo casí`reiñ` lala:

—¿Su nicangáng` 'nú` jalé` e júu` e
fii`i` 'nú` na?

Joba' cañíi` i dsea` do:

—¡Ngám`'baa', Fíi`ii`!

⁵² Jo cajíng`gui Jesús jo casí`reiñ`:

—Mi` jaang` tifa' quiá` júu` quiu` ta`
quiá` dsea` Israel jmitíiñ` e quiá` mi`
Fidiée` quier` nifi` quiá` dsea, joba' íb`
tifa' i líng` laco` jaang` dsea` fii` coo`
'núu` e guiar` líng` langíng` íng` e
dsé`r e fí` sinúu` quiá`r do, doñi` si` mii`
osi` yúu` é, co` dseáng` sitíi`bre lajalé`.

**Mi` caguiéng`tu Jesús fí`
góor` e siñ` Nazaret**

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Jo mi` catáng` Jesús e fé`r jalé` e
júu` já` do e líi` lafa' júu` cuento, joba`
cagúii`hí`bre fí` jo, <sup>54</sup> jo caquim`tur fí`
góor` lí` siñ` Nazaret, jo fí` job canaang`-
tur e`r` jaléng` dsea` júu` quiá` Fidiée` fí`
dsíi` sinúu` guá` quiá` dsea` góor` dsea`
Israel e si` fí` jo. Jo lajalém` i dsea` i núu`
e júu` quiá`r do, eáam` dsigá` dsíiñ` jo
fé`r lala cuaiñ` quiá` dsea` do:

—¿Jie` fí` lí` cajmitíng` i dseañu` na
lajalé` e tíiñ` na? ¿Jial tíiñ` jmóor` jalé`
e lí` e quíi`r` jmiñ` e dsigá` dsíi` dsea`?
⁵⁵ Jo ¿su o` i nabi jóo` Sé` i líng` tí`-
ma` i seeng` fí` la, jogui niquiá`r siñ` Yá`?
Jogui i nabi rúng` Tiáa` coo`gui Sé`
jogui Simón coo`gui Judas, ⁵⁶ jogui labi
neáang` i rúin` dseamf` do jee` jneaa`a`
cajo. Jo i dseañu` na ja` ní` jial jmóor` e
tá` tíng`lí`r.

⁵⁷ Jo jaléng' dseá i teáang do lajob fé'r, joba' ja' iin' fa' já' calíin' dseá do. Jo dsu' Jesús cajín' casí' reiñ' lala:

—Doñi' jiéb' jmi'gó dseá jaang dseá i fé' cuaiñ' quiá' Fidié', dsu' fíng catf' fií' góor', jíi' jaang jo' i' jmi'gó ír' jogui lajobi fíng catf' fí' quiá'r cajo.

⁵⁸ Jo e fí' jo ja' 'leáang jalé' lí' e quíi' jmií' e dsigá dsíi' dseá cajmée' Jesús, dsuco' ja' já' calíng dseá ír'.

Mi' cajúng Juan i seáang dseá jmií'

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

14 Jo ie' jo niseeng jaang dseata dseá féng' i sii' Herodes i quiu' ta' latøong lí' se' Galilea. Jo i dseata í, mi' caliñir' lajii' júu' e fé' dseá quiá' Jesús, ² joba' lalab casí'r i dseá i jmóo' ta' quiá'r do ie' jo:

—Jangám i nab i Juan i lami' seáang dseá jmií' jo e nicajb'tur calé' catú'. Joba' eám quíi' jmií' cóo' jalé' e lí' e dsigá dsíi' dseá e jmóor'.

³⁻⁴ Jo ie' lami' jéeng'gui do i dseata Herodes do 'nuñí' cataiñ' i Juan do. Jo caquiur' ta' e ca'ñung' dseá do cóo' ní' cadena fí' dsíi' 'nuñí' uíi' i dseamf' i sii' Herodías i calí' dseamf' quiá' Lii' rúng' dseá ngáang' cóo' i dseata Herodes do. Co' ie' jo i Juan do cajím bre dseata Herodes jo casí'r e ja' catfíng e jmóor' e jéeiñ' lafa' dseamf' quiá'r oó' dseañu' rúin' i ngáang' cóo'r i sii' Lii' do.

⁵ Jo mi' canúu' dseata Herodes e júu' jo, joba' dseáng' lami' iin' nijngám bre i Juan do, jo dsu' ja' cajmée'r lajo co' 'góm' bre jaléng' dseá fií'; co' lajiiim' dseá já' líiin' e i Juan do líiin' jaang dseá i fé' cuaiñ' quiá' Fidié'. ⁶ Jo jo huøø' ngó' mi' ngf' jo mi' catf' jmií' quiá' dseata Herodes e cadsí'r jii'. Jo i Herodías do niseeng jaang simf' quiá'r, jo i simf' í' cagüi'fi' e cadséiñ' dseáng' fí' quini' lí' neáang' i dseá simfíng' do. Jo co' eám catf' dsíi' i dseata Herodes do lajii' e cajmée' i simf' do, ⁷ joba'

casí' reiñ' do e dseáng' nicuó' bre lí' doñi' e mí' biñ' do. ⁸ Jo i simf' do, co' niteáaiñ' júu' quiá' niquiá'r, joba' casí'r i dseata Herodes do lala:

—Cuøø' jnea' mogui' Juan i seáang dseá jmií' e iu' fí' dsíi' cóo' huí'.

⁹ Jo dsu' i dseata Herodes do fi'fb' eáang calíin' mi' canúur' e júu' jo lí' fa' jo' nír' e jmé'bre, co' jéem' nicaçuø' júu' quiá'r fí' quini' i dseamf' do jogui fí' quini' i dseá simfíng' do e nicuó' breiñ' do lí' doñi' e mí' biñ'. Joba' jo' e mí' caliseá' quiá'r jo jíi' lajob cajmée'r. ¹⁰ Jo caquiur' ta' dseá quiá'r e caquiur' biñ' mogui' i Juan do catf' lí' iuiñ' dsíi' 'nuñí'; ¹¹ jo iu' fí' cóo' dsíi' huí' b' cacór' jo cacuø'r i dseamf' do, jo í' guib cangfíng' fí' jaguó' niquiá'r e huí' do.

¹² Jo mi' cangf' jo, caguilíng' jaléng' dseá quiá' i Juan do e fí' jo, jo cató' bre i 'líi' do e cango'áang' neiñ'. Jo mi' cangf' e ca'áaiñ' dseá do, jo cangolíim' bre cangojmée'r júu' Jesús quiá' lajii' e nicalí' do.

Mi' cahéng' Jesús 'niá' mil dseá'

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jo mi' caliñi' Jesús e nicajngam' dseá Juan i seáang dseá jmií' do, joba' cagüi'fi' bre 'niá'r e fí' lí' táaiñ' do jo cangór' fí' cóo' lí' ja' i' 'ga' lí' dseá seeng' e iuiñ' fí' dsíi' cóo' móo'. Jo dsu' mi' caliñi' jaléng' dseá i seeng' có' quiá' do e níngoo' Jesús, joba' dsifib' cangolíin' fí' lí' lí' ngóo' dseá do lí'fa' la tóo' guoo' uó'b'. ¹⁴ Jo mi' tí' lí' cagüi'fi' Jesús e fí' dsíi' móo' do, dob niteáang' i dseá 'leáang' do, jo calí' fií' líim' bre jaléng' i dseá do jo cajmi'leáam' bre lajaléng' dseá dsée' i jéeiñ' do. ¹⁵ Jo co' ie' jo níngoo' canuub', joba' i dseá quiá' Jesús do cangoquiéiñ' fí' lí' sing' dseá do jo lalab casí' reiñ':

—Fíi'ii', nicanuub' la, jo jíi' jaang dseá neáaiñ' có' quiá' la, fa' ní'í'ba'

júu^ˆ jaléng^ˆ i dseá^ˆ na e güiguiliín^ˆ fí^ˆ lí^ˆ lí^ˆ neáng^ˆ dseá^ˆ jo^ˆ fí^ˆ job nidsileáar^ˆ capí^ˆ e nidó^ˆr^ˆ, co^ˆ ja^ˆ e sea^ˆ fí^ˆ la.

¹⁶ Dsu^ˆ mi^ˆ canúu^ˆ Jesús lajo, labab cañír^ˆ quiá^ˆ i dseá^ˆ quiá^ˆr^ˆ do:

—Ja^ˆ 'né^ˆ dsilíng^ˆ i dseá^ˆ na e nid-si'néer^ˆ e dó^ˆr^ˆ, co^ˆ 'núb^ˆ 'né^ˆ cuó^ˆ'na^ˆr^ˆ e jo.

¹⁷ Joba^ˆ cañí^ˆ i dseá^ˆ quiá^ˆr^ˆ do lala:

—Jí^ˆ 'niá^ˆ iní^ˆ cō^ˆgui gáng^ˆ 'ñu^ˆ, jí^ˆ joba^ˆ sea^ˆ quí^ˆnaa^ˆ lana.

¹⁸ Joba^ˆ labab cañí^ˆtu Jesús quiá^ˆin^ˆ do:

—Cuó^ˆdu^ˆ jnea^ˆ e jo^ˆ fí^ˆ la.

¹⁹ Joba^ˆ caqui^ˆ Jesús ta^ˆ i dseá^ˆ fíng^ˆ do e nigüeái^ˆn^ˆ tá^ˆ cō^ˆ nibø^ˆ fí^ˆ jee^ˆ ñi^ˆ. Jo^ˆ mi^ˆ cang^ˆ jo, catíng^ˆ Jesús laj^ˆ 'niá^ˆ e iní^ˆ do cō^ˆgui laj^ˆ huáng^ˆ i 'ñu^ˆ do jo cajó^ˆr^ˆ fí^ˆ yá^ˆ jmigü^ˆ, jo lajob cacuó^ˆr^ˆ gui'máng^ˆ Fidié^ˆ quiá^ˆ jalé^ˆ e do. Jo^ˆ ng^ˆ jo, cafiim^ˆbre e iní^ˆ do jo cacuó^ˆr^ˆ i dseá^ˆ quiá^ˆr^ˆ do, jo í^ˆgui^ˆ cajmée^ˆ guié^ˆ jee^ˆ jaléng^ˆ i dseá^ˆ i fíng^ˆ do. ²⁰ Jo^ˆ laj^ˆim^ˆ i dseá^ˆ do cagó^ˆr^ˆ guiú^ˆ ie^ˆ jo car^ˆ calitaai^ˆn^ˆ. Jo^ˆ mi^ˆ cal^ˆ gó^ˆr^ˆ, caseám^ˆbi guitu^ˆgui 'matá^ˆ jalé^ˆ 'ná^ˆ iní^ˆ cō^ˆgui jalé^ˆ 'náng^ˆ i 'ñu^ˆ do. ²¹ Jo^ˆ lajee^ˆ laj^ˆing^ˆ dseá^ˆ i cagó^ˆ do ie^ˆ jo tí^ˆr^ˆ 'niá^ˆ mil yaang^ˆ dseañ^ˆ, jo ja^ˆ lí^ˆing^ˆ dseam^ˆ cō^ˆgui jaléng^ˆ jiuung^ˆ.

Mi^ˆ cangi^ˆ Jesús fí^ˆ ni^ˆ jmi^ˆ

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Jo^ˆ mi^ˆ cang^ˆ jo, caqui^ˆ Jesús ta^ˆ i dseá^ˆ quiá^ˆr^ˆ do e cangotáai^ˆn^ˆ do fí^ˆ dsí^ˆ móo^ˆ jo nicuá^ˆr^ˆ e guié^ˆ do jéeng^ˆguir laco^ˆ dseá^ˆ do, lajee^ˆ e táai^ˆn^ˆ e i^ˆr^ˆ júu^ˆ jaléng^ˆ i dseá^ˆ i caseáng^ˆ do ie^ˆ jo. ²³ Jo^ˆ mi^ˆ catái^ˆn^ˆ e i^ˆr^ˆ júu^ˆ jaléng^ˆ i dseá^ˆ do, joguiba^ˆ cajgó^ˆr^ˆ fí^ˆ cō^ˆyá^ˆ mó^ˆ 'niá^ˆr^ˆ lado e cangoféi^ˆn^ˆ Fidié^ˆ. Jo^ˆ cō^ˆob^ˆ mi^ˆ tí^ˆ lí^ˆ ca^ˆí^ˆ núu^ˆ, jo dobi táai^ˆn^ˆ 'niá^ˆr^ˆ e fí^ˆ yá^ˆ mó^ˆ do, ²⁴ jogui e móo^ˆ e lí^ˆ teáng^ˆ i dseá^ˆ quiá^ˆr^ˆ do ningo^ˆ huíim^ˆ laco^ˆgui 'ni^ˆ guó^ˆ uó^ˆ. Jo^ˆ lajee^ˆ jo, dsíng^ˆ niró^ˆ jmi^ˆ jogui nillea^ˆ jmi^ˆ e móo^ˆ do, co^ˆ lí^ˆ

lí^ˆ jiéb^ˆ í^ˆ guí^ˆ laco^ˆ la ngóo^ˆ e móo^ˆ do. ²⁵ Jo^ˆ ningo^ˆ nijneáb^ˆ mi^ˆ cangoquiéng^ˆ Jesús fí^ˆ ni^ˆ jmi^ˆ fí^ˆ lí^ˆ ningo^ˆ e móo^ˆ e lí^ˆ teáng^ˆ i dseá^ˆ quiá^ˆr^ˆ do jo e ngí^ˆbre cangái^ˆn^ˆ e fí^ˆ ni^ˆ jmi^ˆ do. ²⁶ Jo^ˆ mi^ˆ tí^ˆ lí^ˆ cangá^ˆ i dseá^ˆ do e ngí^ˆ Jesús ni^ˆ jmi^ˆ, joba^ˆ ladsifí^ˆ lanab ca'óor^ˆ e cafóin^ˆ jo cajín^ˆ:

—jJaang^ˆ dseá^ˆ guf^ˆ do!

²⁷ Dsu^ˆ Jesús cañír^ˆ quiá^ˆ i dseá^ˆ quiá^ˆr^ˆ do jo casí^ˆrein^ˆ:

—jTeá^ˆ teáng^ˆ óo^ˆ'na^ˆ, co^ˆ jneab^ˆ la, jo ja^ˆ fóong^ˆ'na^ˆ!

²⁸ Joba^ˆ cañí^ˆ Tú^ˆ Simón quiá^ˆ dseá^ˆ do jo cajín^ˆ:

—Fí^ˆi, song^ˆ já^ˆ e 'nu^ˆ, joba^ˆ sí^ˆ jnea^ˆ e ningí^ˆ fí^ˆ ni^ˆ jmi^ˆ cartí^ˆ nijín^ˆ'n 'nu^ˆ.

²⁹ Joba^ˆ cañí^ˆ Jesús quiá^ˆ dseá^ˆ do:

—Nea^ˆ fí^ˆ la jo.

Jo^ˆ lajob cajmée^ˆ Tú^ˆ Simón, jo cagám^ˆbre lí^ˆ dsíin^ˆ fí^ˆ yá^ˆ e móo^ˆ do jo cangoquiéin^ˆ fí^ˆ lí^ˆ sing^ˆ Jesús. ³⁰ Jo^ˆ dsu^ˆ lajee^ˆ ngóor^ˆ ngír^ˆ ni^ˆ jmi^ˆb^ˆ mi^ˆ calilí^ˆr^ˆ e dsíng^ˆ bíng^ˆ guí^ˆ e í^ˆ do, joba^ˆ cafóm^ˆ'bre; jo mifíng^ˆ ninaang^ˆ dsi'am^ˆ'bre jóng, joba^ˆ ca'óor^ˆ jo cajín^ˆ:

—jLeang^ˆ jnea^ˆ, Fí^ˆi!

³¹ Jo^ˆ dsifí^ˆ lanab catíng^ˆ Jesús guoó^ˆ Tú^ˆ Simón e laco^ˆ ja^ˆ nidsi'ai^ˆn^ˆ do jo casí^ˆrein^ˆ:

—jJialí^ˆ dseáng^ˆ ja^ˆ 'ga^ˆ lí^ˆ já^ˆ lín^ˆ júu^ˆ quié^ˆ e, jogui jialí^ˆ tú^ˆ ca'í^ˆ o^ˆ!

³² Joba^ˆ mi^ˆ tí^ˆ lí^ˆ cajgó^ˆr^ˆ laj^ˆ huái^ˆn^ˆ do e fí^ˆ yá^ˆ móo^ˆ do, ladsifí^ˆ lanab ca'uaáng^ˆ e í^ˆ guí^ˆ. ³³ Jo^ˆ jaléng^ˆ dseá^ˆ quiá^ˆ Jesús i caguiaang^ˆ do i teáng^ˆ dsí^ˆ e móo^ˆ do canai^ˆn^ˆ sí^ˆr^ˆ uó^ˆ jnir^ˆ fí^ˆ quini^ˆ dseá^ˆ do e jmiféng^ˆ'nein^ˆ jo cajín^ˆ:

—Dseáng^ˆ e jáb^ˆ e 'nub^ˆ lín^ˆ i Joo^ˆ Fidié^ˆ dseá^ˆ guing^ˆ ñifí^ˆ.

Mi^ˆ cajmi^ˆ'leáng^ˆ Jesús jaléng^ˆ dseá^ˆ dsée^ˆ fí^ˆ Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Jo^ˆ cacua^ˆ'bre e guié^ˆ do e teáng^ˆtur^ˆ fí^ˆ dsí^ˆ móo^ˆ, jo caguiliín^ˆ fí^ˆ

coq̄ lî sîi Genesaret. ³⁵Jo mi~ calilî' jaléng' dseā i seenḡ fí jo e dob táanḡ Jesús, dsifí lanab canî'r júu^ fí la'únḡ fí lî se' e fí jo jalé' e júu^ jo. Jo jaléng' i dseā í cangolîiñ cangojéeiñ jaléng' dseā dsée' i seenḡ quiá'r fí lî táanḡ Jesús, ³⁶jo camî'r dseā do fí e fa' capî' 'ni' sîb' dseā do nigüf'r; jo jaléng' i dseā i lí' güi' fa' capî' 'ni' sî' dseā do, dseáng' 'láam bre lajîi' jmohufí e líiñ.

Jial lí' mi~ jmiróng dseā dsee~ yaaiñ~
(Mr. 7:1-23)

15 Jo mi~ cangf jo, cangoquiéeng' fí lî sing' Jesús coq̄ tû mîng' dseā Israel i líng' dseā fariseo cóo' gui tû 'ni' mîng' tîfa' quiá' júu^ quiu' ta' quiá' dseā Israel, jo jaléiñ' do jalîiñ' fí Jerusalén, jo cajmingí'r dseā do lala:

—¿Jialî' jaléng' dseā quií' ja' ru'r' guoor laco' quí' tîng' 'lii dseā áang' quí' naa' mi~ nú' gui e nidó'r ir'?

³Jogui Jesús cajmingí'r i dseā do lala:

—Jo ¿jialî' 'nú' cajo ja' jmi'goo'na' lajîi' ta~ quiu' Fidiée', co' lico' jmití' na' lajîi' e quí' tîng' na' yaam'ba'? ⁴Co' lalab jîng' Fidiée': "Jmí'goo' tiquíi' cóo' gui niquíi'", jogui "I dseā i cuø' júu^ 'li' tiquiá' osi niquiá' é, ni' í' e 'né' nijúum i dseā í." ⁵Jo dsu' 'nú' fó' na' e jaang' dseā cuøom' nisí'r tiquiá'r osi niquiá'r é: "Ja' cuøong' lí jmicóo' o' 'nu' lana, co' lajib' e sea' quí'e nicacuøø Fidiée'"; ⁶jogui fó' na' cajo e lí' doní' ií i café' e júu^ la jo catíng' fa' e nijmicóo' guir tiquiá'r osi niquiá'r é. Jo lajob lí' cóo' 'nú', co' jo jî' na' fa' jmití' gui lajîi' júu^ quiá' Fidiée' e cajme' dseā malî' gui, jo jîi' e quí' tîng' na' yaam'ba' jmití' na'. ⁷Í jmicaang' i la 'nú' cóo' jalé' e fó' na'! Co' jáb' laco' jîi' júu^ e café' Saíi, jaang' i café' cuaiñ quiá' Fidiée' malî' gui eáang' mi' café'r uii' quií' na' lala:

⁸Jaléng' i dseā na lico' fé'bre e jmi'gór' jnea~ jîi' cóo' layaang~ júu^ quiá' bre,

dsu' huíim seenḡ jalé' e í dsíir' do e jmi'gór' jnea~.

⁹Jo dsu' jîi' coq̄ ja' e ta' íng' quiá'r jial e jmi'fêiñ' jnea~, co' lajîi' ta~ quiu' dseā jmigüf'ba' jmóor'.

¹⁰Jo mi~ cangf jo, cató' Jesús jaléng' i dseā i siseáng' do jo casí' reiní' lala:

—Núu' na' jogui jme' na' úung' e ningáng' na' e júu^ la: ¹¹Jîi' coq̄ e í' gø' dseā ja' cuøong' lí jmé' e nili'liiñ' fí quini' Fidiée', co' lajîi' júu^ e uøø' fí mo'oo' dseā, jîi' e joba' cuøong' lí jmé' e nili'liiñ' fí quini' Fidiée'.

¹²Jo cangoquiéeng' i dseā quiá' Jesús do fí lî sing' dseā do jo cajmingí'r reiní' lala:

—Fíi' naa', ¿ní' e 'nîb' catíng' dseā fariseo e júu^ e café' na' 'micú'?

¹³Joba' cañi' Jesús quiá' i dseā quiá'r do jo cajîñ' lala:

—Lí' doní' ee' onuu' e sea' fí guoo' uø' e o' Tiquíe' dseā guing~ níff' cajnîr, nigüitøøb' e jo catí' jmó' quiá'.

¹⁴Joba' fîi' 'nú', ja' jmi'jîng' na' jaléng' i dseā fariseo do; co' i dseā í líiñ' lafa' dseā tiuung~ i jeeng~ jaang' gui dseā tiuung~. Jo ja' lí' jîi' jaang' dseā tiuung~ nijéiñ' jaang' gui dseā tiuung~, co' fîng song cajméer' lajo, joba' lajî huáam bre dseáng' nijiúñ' fí í' jóng.

¹⁵Jo mi~ cangf jo, cajíng' Tú Simón casí'r Jesús:

—Fíi' i, ¿já' jíee' o' jméel' jnea' júu^ e guóng' e júu^ e café' na' 'micú'?

¹⁶Joba' cañi' Jesús quiá' Tú Simón:

—Jo ¿su o' gui 'nú' mí' ngám' bi' júu^ quí'e cajo? ¹⁷¿Su ja' ní' na' e lajalé' e í' gø' dseā ngíng' fí dsíi' tu'r, jo mi~ jo' ee' ta' íng', joba' uøøb' jóng fí lí' caluu'? ¹⁸Jo dsu' jalé' júu^ e uøø' fí mo'oo' dseā, fí dsíib' dseā lí' jalí' jalé' e jo, jo e joba' jmóo' e jmiróng' dsee~

yaang` dsea`. ¹⁹ Co' fi' dsii' dsea` li` jalí jalé' e ga` e í' dsíir', jo` e jo` quieéng` e jngang' dsea` rúin', osi e 'lee` dsea` e güüiñ` cóo' dsea` i o' quiá'r, osi e jmóo` dsea` jalé' e ja` tíi' ta` e lí' dsíi' ngúu' táaiñ, osi jmóor` ii` é, osi ngir' ta` quie' júu` e o' já'í, osi jmineaiñ` dsea` rúin' é. <sup>20</sup> Jo` jalé' e 'li' lanab e jmóo` e jmirøng` dsee` yaang` dsea', jo` o' uí' e ja` jmi-tir` lajii' e quí' tting` dsea` e ru'r guoór` ná' gui e nidø'r ir, co' e jo` ja` jmóo` e lirøng` dsea` dsee`.

Mi` já' calíng` jaang` dseamf` i ja` líing` dsea` Israel júu` quiá' Jesús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Jo` mi` cangf` jo, cagüi'fib' Jesús fi' jo, jo cangór' fi' li` se' Tiro cóo' gui fi' li` se' Sidón. <sup>22</sup> Jo` mi` caguiér' fi' jo, jaang` dseamf` cananea i niguiing` fi' jo cango-quiéiñ' fi' li` sing' dsea` do e áin' teá lala:

—i'Fíi'i, siju` dseata` dsea` féng' Daví', fíi` güilíin' jnea` jo` jmi'leáang` i simí' quie'e, co' jaang` i 'ling' iuung` dsíir'!

²³ Jo` dsu' jii' camí' júu` ja` e cañi' Jesús quiá'r i dseamf` do. Jo` i dsea` quiá'r` dob cangoquiéng` fi' li` siñ' jo` camí'r` dsea` do jmi'ee` jo` casí'r` dsea` do lala:

—Fíi'naa', síi'go` i dseamf` na güigüieñ', co' jáar` ta` óo` lí' calu'naa'.

²⁴ Joba' cañi' Jesús quiá'r` i dsea` quiá'r` do jo` casí'reiñ':

—Lajii' ta` e casing` Fidié' jnea` fi' jmigüf` la e quiá' nilaan` jaléng' dsea` góo'o` dsea` Israel jee` jalé' dsee` quiá'r`, co' í' líiñ` lafa' jo'se' i sí'fing`.

²⁵ Jo` dsu' mi` canúu` i dseamf` do lado, dsifí' lajob` cangór` cangosi' uø` jnir' fi' quini' Jesús jo` casí'r` dsea` do lala:

—i'Fíi'i, jíe` o' jmicóo' jnea'!

²⁶ Joba' cañi' Jesús quiá'r` i dseamf` do lala:

—Ja` dseeng` e niguí' dsea` iñi' e gø' jiuung` quiá'r` jo` nicuø'r` jaléng` dsii'.

²⁷ Joba' cañi' tu` i dseamf` do quiá'r` Jesús:

—Jáb', Fíi'naa', lajob` líi'; dsu' e já' cajo` e jiguí` dsii' sitíng'ne' jalé' e cuí' iñi' e sojiá' fi' ná' mes` quiá' fii're'.

²⁸ Joba' cañi' tu` Jesús quiá'r` i dseamf` do jo` casí'reiñ':

—i'Dseamf`, dseáng' lajam' já' lín' júu` quie'e! Jo` güilí'b` jii' laco' fó' na.

Jo` dsifí' lajob` ca'láang` i jóo' i dseamf` do.

Mi` cajmi'leáang` Jesús i fíing` dsea` dsée'

²⁹ Jo` mi` cangf` jo, cagüi'fib' Jesús fi' jo, jo caguiér' fi' 'ni' guieé' Galilea jo` fi' job` cajgóor' fi' cóo' yú' mól', jo` fi' job` caguár'. <sup>30</sup> Jo` lajee` jo, i fíing` dsea` caseáng' e fi' li` guiiñ` do e jéiñ` jaléng' dsea` dsée' quiá'r` i líing` doñi' ee` jmohuí'; do dsea` jlúung', do dsea` tiuung`, do dsea` bøøng' cóo' gui jaléng' dsea` i ja` lí' fé', jogui quiéem` bi i líing` lí' doñi' ee` jmohuí' e jíe'gui, jo` dob cajmi'leáang` Jesús lajaléng' í.

³¹ Joba' dseáng' lajiim` dsea` cangogá` dsíir' ie` jo` mi` cangár` e caféb' jaléng' dsea` i ja` lamí' fé', jogui jaléng' dsea` bøøng' ca'láam`bre, jogui jaléng' dsea` jlúung' cangi`bre, jogui jaléng' dsea` tiuung` calijné'bre. Jo` lajiim`bing' do canaaiñ` jmiféiñ' Fidiéé' quiá' dsea` Israel.

Mi` cahéng' Jesús quié` mil dsea`

(Mr. 8:1-10)

³² Jo` mi` cangf` jo, catø' Jesús dsea` quiá'r` jo` casí'reiñ':

—Eáam` fíi` lín`n` jaléng' i dsea` la, co' na níngoo' ní' jmiib` e taaiñ` fi' la cóo' jnea` jo` ja` sea` jii' cóo' e nidø'r. Jo` ja` iin`n` fa' lí' niguiéen`nre lajo` fi' quiá'r` e ja` mí' gø'r, co' dseám' fíng` ca'uó'r` quiá' fi'.

³³ Joba' lalab cañi' dsea` quiá' Jesús jo casí'r dsea` do lala:

—Jo ¿jial nijmó'oo' jóng? ¿Jie' lí' nid-silé'ee' e nidó' i dsea` fíing' na? Co' tí' lab la ja' i' dsea` seeng' có' quiá' la fa' i ni'ní'.

³⁴ Joba' cajmingí' Jesús i dsea` quiá'r do lala:

—¿Jó' jii' tí' e iní' e si'mang' 'nú' na?

Joba' cañi' i dsea` quiá'r do:

—Jii' guié' iní' tí', jogui jii' coo' tú' máing' 'ñub'.

³⁵ Jo Jesús caquiá'r ta' i dsea` fíing' do e caguáin' do fi' ni' uó'. <sup>36</sup> Jo mifíing' catíin' casá'r e guié' iní' do cóo' gui i coo' tú' máing' 'ñu' do jo mifíing' cacuó'r' gui'máang' Fidié'. Jo lí' jo cafiim'bre e iní' do jo cangíin' fi' jaguó' i dsea` quiá'r do, jo í'guib cajmée' guié' jee' lajaléng' i dsea' do. ³⁷ Jo lajiim' i dsea' do cagó'r' ie' jo car' calitaaín' guiá'. Jo caróm'bi guié'gui 'matá' mi' cangí' jo e téel' 'ná' e caseáng'. ³⁸ Jo jaléng' i dseañu' i cagó' ie' jo tí'bre la quié' mil, jo ja' lí'íng' dseam' cóo' gui jaléng' jiuung'. ³⁹ Jo mi' cangí' jo, ca'fb' Jesús júu' jaléng' i dsea' i caseáng' do, jogui mifíing' ca'ír' fi' dsí' móo' jo cangór' fi' guóo' uó' lí' se' Magdala.

Mi' cali'íing' dsea' Israel e Jesús nijmér' coo' e lí' quiá'r jmií'

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

16 Jo mi' cangí' jo, coo' jmií' cangolíng' jaléng' dsea' Israel i líng' dsea' fariseo cóo' gui i líng' dsea' saduceo fi' lí' táang' Jesús, co' iin' e niguié'r' jial e ni'níin' dsea' do fi' quini' dseata'. Joba' camí'r' dsea' do e fa' ni-jméin' coo' e lí' e quiá'r' jmií', jo lajoba' nicuó' lí' e Fidiéeb' dsea' i casí' quiá'r'.

² Jo dsu' lalab cañi' Jesús quiá' i dsea' do:

—Mi' nica'lóo' lalab fól' 'nú': "Lana ja' jmá' nitú', co' coo' jnií' fi' yú'

jmigú'"; ³ jogui mi' la'ee' fó'na' lala: "Náguiju jmií' nitú', co' eáang' nuu' jnií' téel' fi' yá' jmigú'." Jo song ngám'ba' guiá' lajii' e lí' fi' yá' jmigú', joba' ¿jiali' ja' ngáng'na' e' nid-sijéé' jmií' na? ⁴ Jo jaléng' dsea' seeng' jmií' na dsíng' niróoiñ' dsee' jogui ja' jmitir' júu' quiá' Fidié', jogui mi'r' jnea' e nijmee' e jalé' e lí' e quiá' i jmií'; dsu' ja' nijmee' e jii' coo' e jo fi' quini'r', co' nicaliseáb' e jo lamí' jéeng'gui e cangongiing' Jonás, jaang' dsea' i café' cuaiñ' quiá' Fidié' mali'gui eáang'.

Jo dob caseáain' i dsea' do, jo fi' lí' jieb' cangór'.

Jial líng' dsea' fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵ Jo mi' catáng' Jesús cóo' i dsea' quiá'r do lí' lí' 'ngóo' cataang' e guié' do, jo cadseng' dsí' i dsea' quiá'r do e ja' iní' quié'r'. ⁶ Jo casí' Jesús i dsea' quiá'r do lala:

—Ñiing' óo'na' cóo' jalé' e e' dsea' Israel i líng' dsea' fariseo cóo' gui i líng' dsea' saduceo, co' jalé' e e' i dsea' í' lí' lafa' quié' iní'.

⁷ Joba' canaang' i dsea' quiá' Jesús do sáin' lajee' la'ó' yaaiñ' jo sí' rúin':

—Uí' e ja' iní' léé'naa', joba' jing' Fí'naa' lana.

⁸ Jo co' calí'fb' Jesús lajii' e síng' i dsea' quiá'r do, joba' casí'rein' lala:

—¿Jiali' fó'na' e ja' iní' quié'na'?

¿Su dseáng' ja' já' mí' líim'bi' jalé' e quiá' i jmií' jmóo'o? ⁹ Jo ¿su latí' lana ja' mí' cangám'bi' 'nú' o'gui tóo' óo'na' cajo quiá' e 'niá' iní' e cajmítan' n laj' 'niá' mil dsea', jogui e jmigui'bi' 'matá' caseáng' e téel' 'ná' quiá' e jo?

¹⁰ Jo ¿su ja' tóo' óo'na' cajo quiá' e guié' iní' e cafiin', jo cagó' quié' mil dsea', jogui e jmigui'bi' caseáng' ie' jo? ¹¹ ¿Su dseáng' ja' cuante ca'ba' e o' cuaiñ' quiá' iní' e júu' e fál'na na? Joba' fí' i 'nú' e jmeáng' í' yaang'na' cóo' jalé'

e e' dsea` fariseo cõo`gui dsea` saduceo, co' jalé` e jo líí` lafa' quie` quiá` iní`.

¹² Joguib mi` calilí` i dsea` quiá` Jesús do lajii` e guóng` e júu` e café` dsea` do quiá` quie` iní`, co' e laba' sí` Jesús i dsea` quiá`r` do e nijméin` do í` yaain` e ja` niligõoin` cõo` jalé` júu` e e' dsea` fariseo cõo`gui dsea` saduceo.

Mi` cajíng` Tú` Simón e Jesús líiin` i dsea` i sijeeng` dsea` Israel i nicá` nifí` quiá`r`

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Jo mi` tí` lí` caguié` Jesús fí` lí` se` Cesarea quiá`r` Filipo, lalab cajmingi`r` i dsea` quiá`r` do jo cajín`:

—¿E` fé` dsea` uii` quie` jnea~, dsea` i cajá` fí` niff` jo cagüen`n fí` jmigüf` la e líin`n jaang` dsea` jmigüf`?

¹⁴ Joba' cañii` i dsea` quiá`r` do jo cajín` lala:

—I líing` dsea` fé`r` e i Juan i lami` seáang` dsea` jmiib` 'nu', jo i líing`gui fé` e Líi` 'nu', jogui i líing`gui dsea` éein` 'nu' e Jeremías osi lí` jaang`gui lajee` dsea` i café` cuain` quiá`r` Fidiée` malii`gui eáang`.

Jo ngf` jo, joba' cajmingi`r` Jesús i dsea` quiá`r` do jo cajín`:

¹⁵ —Jogui 'nú', ¿i` fó`na' e líin`n?

¹⁶ Joba' cañii` i Tú` Simón do lala:

—'Nub` i dsea` i sijeeng` jnea`, dsea` Israel, i nicá` nifí` quí`naa', jogui 'nub` cajo lin` i Jõo` camfing` quiá`r` Fidiée` i seeng` lata` do.

¹⁷ Joba' cañii`tu Jesús quiá`r` Tú` Simón jo cajín`r` casí`reñ`:

—Juguiá`jiu quí`r`, Tú` Simón, jóo` jaang`gui dseañu` i sii` Jonás, dsuco' jii` jaang` dsea` jmigüf` ja` ii` mí` ca'e' 'nu' e júu` na, co' Tiquíé`e dsea` guing` niff`bing` i nica'e' 'nu' e na. <sup>18</sup> Jo jnea` fii` i 'nu' e cüy` guóng` e sii` 'nu' cajo, jogui 'nub` dsea` i nilíng` lafa' cõo` cüy` quiá`r` tii` fii` quiá`r` guá' quie`e. Jo e guá' e ni'uíng` do quie`e líí` lafa'

jaléng` dsea` i ni'uíng` dsea` quie`e, jo ja` sea` bí` quiá`r` 'mó` fa' nijmé` e ni'uíng` e jo. <sup>19</sup> Jo jneab` nicuóø`ø` 'nu', Tú` Simón, cõo` lafa' joñi` quiá`r` niff` fí` lí` guing` Fidiée` i quiu` ta` quiá`r` lajaang` lajaang` dsea` quiá`r`. Joba' jalé` e ja` nicuó` fí` jee` jaléng` dsea` quie`e fí` jmigüf` la, ja` nicuó` Fidiée` fí` quiá`r` e jo cajo. Jogui lajalé` e nicuó` 'nu' fí` jee` jaléng` dsea` quie`e fí` jmigüf` la, joba' nicuó`b` Fidiée` fí` quiá`r` e jo cajo.

²⁰ Jo mi` cangf` jo, caquiú` Jesús ta` i dsea` quiá`r` do e ja` ii` nisfiñ` do jii` jaang` e í`bre líiin` i dsea` i sijeeng` dsea` góor` dsea` Israel i nicá` nifí` quiá`r`.

Mi` cajmée` Jesús júu` e tí` lí` nijngáng` dsea` ír`

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Jo latí` ie` job canaang` Jesús jma`r` júu` jaléng` i dsea` quiá`r` do e fí` Jerusalén 'né` dséng`tur calé` catü`, jo fí` job jaléng` i dsea` cõong` i quiu` ta` quiá`r` dsea` góor` dsea` Israel cõo`gui jaléng` fii` jmidsea` quiá`r` cõo`gui jaléng` tifa' quiá`r` júu` quiu` ta` quiá`r`, jo jaléng` í`bing` i nicuó` ír` iihuú` e eáang` cartí` nijngáin` dsea` do. Jo dsu' mi` nidsíng` 'ni` jmiñ` e cajüñ`, nijíb`tur calé` catü`. <sup>22</sup> Joba' Tú` Simón cajéein` dsea` do lí` cõo` yaain` jo cajím`jiur dsea` do jo casí`r`:

—Ja` güilii`ing` dsíi` Fidiée` e nilí` lajo, Fíi`naa`! ¡Ja` catfing` 'nu' e nilíin` lajo!

²³ Jo Jesús cangoquieein` calé` catü` fí` quini` Tú` Simón jo casí`reñ` do:

—¡Jéeng` cáan`n, Satanás! Ja` jñin`r` jnea` fí`. Co' 'nu' ja` ngáng` laco' jii` e í` dsíi` Fidiée`, co' lajii` e líí` quiá`r` dsea` jmigüf`ba' ní` 'nu'.

²⁴ Jo mi` cangf` jo, casí`tu Jesús jaléng` i dsea` quiá`r` do lala:

—Song` ii` dsea` iing` ni'uíng` dsea` quie`e, joba' güítur` jalé` e lí` dsíir` 'ni`a`r` jo güiseain` lafa' crúu` quiá`r` e la-

co' cuo' li~ e guia' dsfir' e nidsinghiin~ jalé' e huíng' uii' e líiñ' dsea' quie'e, jo lajoguiba' ningír' cóo' jnea' jóng. ²⁵ Co' lí' doñi' ii' dsea' i' i' dsii' e lí'bre nileáng' ñia'r' jee' jalé' dsee' quia'r', joba' i' dsea' f' conguiab' nibíiñ' fí' lí' 'li'; jogui lí' doñi' ii' dsea' i' nijúung' uii' e líiñ' dsea' quie'e, joba' i' dsea' f' nitífm'bre fí' quini' Fidiée' jóng. ²⁶ Jo jíi' coo' ja' ee' ta' íng' quia' dsea' jmgüf' e silíi'r' latøng' jmgüf' song ja'gui cuíñ' jnea', co' ni'ím' quia'r' mi' tí' lí' nití' í' e nijúuin~, jogui ja' cuøng' lí' quír' cuu' e laco' nitíiñ' fí' quini' Fidiée'. ²⁷ Dsuc'o' jnea', i' Jóo' Fidiée' i' cagüéng' fí' jmgüf' la e líiñ' jaang' dsea' jmgüf', nigáab'túu e nini- ing' 'gong' quia' Tiquie'e colíing~gui cóo' jaléng' ángeles i' líng' guotiir' mi' tí' lí' nití' e í' jo. Jo ie' job mi' nicuøøø dsea' lajii' e catíng' lajaang' lajaaiñ' lí' jialco' jíi' lí' ta' e nicajméer' fí' jmgüf' la. ²⁸ Jo fii' i' 'nú' lana e i' líng' 'nú' la'ó' teáng-na' la jmí' na ja' mi' júung-na' cartí' nimó'na' e nigáa' jnea', i' dsea' i' cagüéng' fí' jmgüf' la e líiñ' jaang' dsea' jmgüf', e nilíiñ' jaang' dseata' dsea' féng' i' quiu' ta'.

Mi' calisiing' jial jnéeng' Jesús

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

17 Jo mi' cangf' jñuu' jmi' lajo, catø' Jesús Tá' Simón cóo' gui Tiáa' jogui Juan i' líng' rúng' Tiáa', jo lajee' la'ó' yaam'bre cangoliñ' fí' coo' yá' mó' e ñii' eáang'. ² Jo lajee' teaiiñ' fí' jo, i' dsea' do cangár' jial calisiing' jial jnéeng' Jesús. Jo cangár' e jíing' ji' ní' dsea' do lafa' ji' iee', jogui si'r' dseáng' calité' lafa' ji' e tee' jlo'. ³ Jo lajee' job cangiñ' Moí' cóo' gui Líi' e teaiiñ' sñiñ' colíing~ cóo' dsea' do. ⁴ Joba' lalab cajiñ' Tá' Simón e casí'r' Jesús:

—Fii'i, juguiú' o' e taang'naa' colíing~ fí' la, fa' na nijmée' e 'ni' 'nú' jiu cóo'

má' 'ma~, coo' quii' 'nu~, coo'gui quia' Moí' jogui coo' quia' Líi'.

⁵ Jo lajee' gui'ná' fé'bi Tá' Simón lado, mi' cajgó' cabøø' jnií' e ji' jlo' fí' lí' teáng' dsea' do, jo fí' jee' e jnií' do guicaná' e líing' ii' guicafé' jo guicajiñ':

—I lab Jóo'o i' 'neáan' eáang' jo eáam' iáang' dsii' cóo'r'. Jmee' na' núu' na' júu' quia'r'.

⁶ Jo mi' canúu' i' dsea' gaang' quia' Jesús do lajo, dsifí' lanab casijniir' fí' ní' uó' jogui catú' guir~, co' eáam' cafóin'. ⁷ Jo cangoquieeng' Jesús fí' lí' sijnií' i' dsea' quia'r' do jo caquidsir' guóor' quiañ' do jo casí' reiñ':

—Ráang-na'; ja' føøng'na'.

⁸ Jo mi' casée' i' dsea' quia' Jesús do nir~, jíi' jaang' i' dsea' gáng' do jo ii' seeng' e fí' do; 'ñiab' Jesús sing'guir.

⁹ Jo ngf' jo cajgám'bre e fí' yá' mó' do. Jo lajee' jo caquiú' Jesús ta' quia' i' dsea' quia'r' do jo casí' reiñ' lala:

—Ja' fí'na' jíi' jaang' lajii' e cañii' na' e fí' yá' mó' la cartí' mi' nití' í' e nijí'tu jnea', dsea' cagá' a fí' ñifí' e líiñ' jaang' dsea' jmgüf'.

¹⁰ Jo mi' cangf' jo, cajmingí' i' dsea' quia' Jesús do cajmingí'r' dsea' do jo cajiñ':

—Fii'naa', çjiali' fé' i' tifa' quia' júu' quiu' ta' quí'ii' dsea' Israel e Líi'bing' i' nijáa' nifí'gui?

¹¹ Joba' cañii' Jesús quiañ' do lala:

—E jáb' e Líi'bing' i' nijáa' nifí', jo í'bing' i' niguiá' guiú' lajalé'. ¹² Jo dsu' jnea' gui fii' i' 'nú' e nicajáb' Líi', dsu' ja' calijíi' dsea' ír', jo cajméeb' dsea' la tíi' e já' dsíir' cóo' dsea' do. Jo lajob jnea' cajo, i' dsea' i' cagüéng' fí' jmgüf' la e líiñ' jaang' dsea' jmgüf', niñíim'baa iihuí' cajo e nicuø' jaléng' i' dsea' f'.

¹³ Job mi' calilí' i' dsea' quia' Jesús do e dsea' do fé'r' uii' quia' i' Juan i' lami' seáang' dsea' jmi'.

**Mi~ cajmi'leáng~ Jesús jaang`
siming' i iuung` i 'ling' dsí'**

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Jo mi~ caguiéng' Jesús cóo' i dsea` quiá'r do fi li~ teáng~ dsea` fíng', jo fi job cangoquiéng' jaang` dseañu' fi quini~ Jesús jo casí'r uó~ jnir~ fi quini~ dsea` do 15 jo casí'reiñ' do lala:

—Fí'i, fíi guilín' jó'o, có' contóom~ dsea` e joñíñ', jo seab` mi~ quiíñ' fi ni~ jì' osi fi ni~ jmií' é, jo dseáng' eám' íñ' iihuí'. 16 Jo nicagajéem'baa'r fi quini~ dsea` quií', dsu' ja` mí' cali' í fa' e nicajmi'leáng~neiñ'.

17 Joba' cañí' Jesús jo cajíñ':

—Dsíng' ja` já' líng'na' júu` quié'e, jo jmang' fi gab` iing~na' cá'na'. ¿Jial nité' lí'i e niliseen` cóo' 'nú'? Nijéeng~na' i siming' do fi la.

18 Jo mi~ caguilíñ' fi li~ sing' Jesús, joba' cajíng~ dsea` do i 'ling' i iuung~ dsí' i siming' do jo lajob cangohuíng~ i 'ling' do ladsifí' lana, jo ca'láam~ i siming' do. 19 Jo mi~ cangí jo, i dsea` quiá' Jesús do casíñ~ cóo' dsea` do lajee' la'ó' yaaiñ~ jo casí'r dsea` do lala:

—¿E' uing~ quiá' e ja` cali' jnea' fa' e cajmihuíng~naa' i 'ling' i lamí iuung~ dsí' i siming' do?

20 Joba' cañí' Jesús quiáíñ' do:

—Co' ja` leáng~ já' líng' 'nú' júu` quié'e, jo uíi' e joba' e ja` cali'na' cajmee'na' lajo; jo dsu' jnea' jmitaa' óo'na' e fa' capí'ba' já' líng'na' júu` quié'e fa' laco' jíi' e tíi' cóo' mijú' mostaa', joba' cuóom' lí quiu'na' ta' cóo' mó' e nilisíng~ ée' quiá' li' sí', jo nidsisíng' 'nia' fi li~ jíe' faço' lajo. Jo song lajo, joba' doñí' eeb' quí'na' jmií' jmee'na' jóng. 21 Co' la'eáng' cóo' e féng' dsea` Fidié' jogui jmóor' ayuno, qui' jmií' e ni'uóng~ i 'ling' lado.

**Mi~ cajmée'tu Jesús júu` e
nijnga' dsea` quiá'r**

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Jo mi~ cangí jo, lajee' e ngí' Jesús colíng~ cóo' dsea` quiá'r fi li~ se' Galilea, lalab cajíñ' casí'r i dsea` quiá'r do:

—Tí' li~ niguiéeb' í' e jnea~, dsea` i ca-já' fi níff' e líin' jaang' dsea` jmigüf, tí' li~ nitén'n fi jaguó' dsea` jmigüf 23 jo cartí' nijngám' brejnea~. Jo dsu' mi~ nití' 'ní' jmií' lajo nijí'b' túu' calé' catú'.

Jo mi~ canúu' i dsea` quiá' Jesús do lajo, joba' dsíng' fi' caliñ'.

Mi~ caquí' Jesús cuu' e catíng~ guá'

24 Jo mi~ cangí jo, caguié~tu Jesús fi Capernaum colíng~ cóo' i dsea` quiá'r do. Jo i dsea` i jmóo' ta' mí' cuu' e catíng~ guá' caguilíñ' fi li~ sing' Tú' Simón jo cajmingí'r dsea` do jo cajíñ':

—¿Su ja` quí' tífa' quií' lajíi' cuu' e catíng~ niquí' fi guá'?

25 —Quí'b~ dsea` do e jo —cañí' Tú' Simón.

Jo mi~ tí' li~ ca'í' Tú' Simón fi dsí' sinúu', cuóong' Jesúsbi canaaíñ' sí'r dsea` do jo cajíñ':

—Janú', Tú' Simón, ¿jial í' o' cuaiñ' quiá' e júu' la? Jo jee' jaléng' dseata' i quiu' ta' fi jmigüf la, ¿i' quiá' jaléng' catíng~ nicár' cuu' e 'né' quí' dsea' jogui e cuu' e íng' dsea'? ¿Su quiá' jaléng' dsea' góor' osi quiá' jaléng' dsea' i jalíng' fi caluub' é?

26 Joba' cañí' Tú' Simón jo cajíñ':

—Mó' quiá' jaléng' dsea' i jalíng' fi caluub'.

Joba' cañí'tu Jesús quiá' dsea` do jo cajíñ':

—Joba' lajíi' e catíng~ 'nu', ja` 'né' qui' jíi' cóo'. 27 Jo lico' ja' í dsí' i dsea` do ga' uii' quí'ii', gua' fi li~ née' guiéé', jo güibíi' 'máa' quií' jo guiing~ i la'uii' 'ñu' i nilí'; jo fi mo'oo' i 'ñu' í' nisicú'

cōo` cuu~, jō cōo` jīi~ e jōb nitíng` guíá~ quiá~ e nigüiquí~ quí`ii' quiá~ lajīi~ cuu~ e catīi`naa' niquí`ii' quiá~ guá~; jōba' quie` e cuu~ do jō güiquí~ jóng.

¿I~ i niing-gui fí quini Fidiée~?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

18 Jō ie` jōb cajo jaléng` dsea` quiá~ Jesús cangoquieeiñ` fí lí` sing` dsea` do jō cajmingí~r lala:

—Fíi`naa', ¿i~ líng` 'nú' i niing-gui mí Fidiée~ quier` nifí` quiá~ dsea` jmgüí~?

²Jōba' Jesús cató~r jaang` jiuung~ jō casín` i jiuung~ do fí` guíá~ jóo` laco' la teáng~ i dsea` quiá~r do <sup>3</sup>jō casí~reiñ` do lala:

—E jáb~ e fíi~ 'nú' e song ja` ni-jmísiing`na' lajīi~ e í` óo`na' jōgui song ja` ni`uíng`na' laco'gui la líng` jiuung~, jōba' ja` nilí`na' jóng e Fidiée~ nicár` nifí` quií`na'. <sup>4</sup>Jō lalab fíi~ 'nú'; i~ dsea` i ja` jmfíéng` 'ñia' jōgui ni`uíng`tur laco'gui la líng` i jiuung~ i sing` la, jōba' í`bing' i niing-gui mí Fidiée~ quier` nifí` quiá~ dsea`. ⁵Jō i~ dsea` i íng` i dsea` i líng` laco' i jiuung~ la la'eáang` cōo` jnea~, jōba' güiñiñ` guíá~ e jneab` íñ` cajo.

Jial dseáng~ e nijiúng` dsea` fí` ni` dsee`

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶Jō fíi`guíi` 'nú' e doñi` i~ dsea` i ni-jmé` e niténg` fí` ni` dsee~ jaang` jiuung~ i nijá~ líng` júu` quie`e, jōba' guíá~gui quiá~ i dsea` í` e nidsibíng` 'ñia'r fí` é` jmiñí~ e guineaang` cōo` cuu~ 'loo` fí` moluur~ e laco' nineaiñ~ cartí` uii~. ⁷Jō gab` líi` quiá~ jaléng` dsea` jmgüí~ e sea` cōo` jalé` e jmirōng` yaaiñ~ dsee~, cō' cōo` jalé` e jōb e tóin~ fí` ni` dsee~. Jō dsu' e ngí~ fíib` i dsea` i jmóo` e niténg` dsea` rúin~ fí` ni` dsee~.

⁸Jōba' fíi~ 'nú' e doñi` si guóo` osi tíi~ nijmé` e nitén` fí` ni` dsee~, jōba' jmeáng-gui quíi~ e niquíú`ba' jō nigüibi~ cartí` lí` huíi~. Cō' guíá~gui

quíi~ e niguōn` fí` lí` guíá~ e ja` sea` guóo` osi tíi~ é e laco'gui niguōn~ e la'iéb~ guotíi~ fí` lí` coo` jì` e ja` tōo` jmiñ` ya'. <sup>9</sup>Jōgui song jmiñi~ nijmé` e nitén` fí` ni` dsee~, jōba' jmeáng-gui quíi~ e nigú`ba' jō nigüibi~ cartí` lí` huíi~. Cō' guíá~gui quíi~ e niguōn` fí` lí` guíá~ e cōo` jmiñi~ e laco'gui niguōn~ cōo` la-jì` tú~ jmiñi~ fí` lí` coo` jì` e ja` tōo` jmiñ` ya'.

Cōo` júu` já~ e lafa' júu` cuento quiá~ jaang` jo'se' i si'íng`

(Lc. 15:3-7)

¹⁰Jōba' fíi`guíi` 'nú' e ja` jmi`uóng`na' jīi~ jaang` i jiuung~ na. Cō' jnea` fíi~ 'nú' e fí` ñifí~ seeng` ángeles quiá~r i neáang` colíng` cōo` Tiquié` e dsea` guing~ fí` jō. <sup>11</sup>Cō' jnea~, i dsea` i cajá~ fí` ñifí~ e lín`n jaang` dsea` jmgüí~, cagá~a e laco' nilaan~ jaléng` dsea` i si'íng` uii~ dsee~ quiá~r.

¹²Jōgui ¿jial líng` 'nú' e júu` la? Facō' jaang` dsea` áaiñ` cien jo'se', jō calingíiñ~ e cango'íng` jaang` i jo'se' do quiá~r fí` jee` mó', ¿su ja` nitiúung`tear i noventa y nueve do cateá~ lajee~ nid-sér` e nidsi`néiñ` i jaang` i cango'íng` do quiá~r? ¹³Jō song cadséiñ` í, jōba' eáang`gui nili`iáang` dsíur` uii~ quiá~ i jo'se' i cadséiñ` do laco'gui quiá~ i noventa y nueve i caseáaiñ` do. <sup>14</sup>Jō la-jōb cajo, cō' Tiquí`ii' dsea` guing~ ñifí~ ja` iin~ fa' e nidsi'íng` jīi~ jaang` i jiuung~ na.

Jial 'né` íng` dsea` dsee` quiá~ jaang` dsea` rúin~

(Lc. 17:3)

¹⁵Jō fíi`guíi` 'nú', song jaang` dsea` rúng`na' calingíiñ~ e cajmeaiñ` 'nú' ga, jōba' guíá~gui e siing`na' rōo` lajee~ cō` gáng`na', jō nifí`na're e uing~ quiá~ e cajméer` e ga` do quíi~na'. Jō song canúb~ júuiñ` quiá~ lajīi~ e cajméer` do, jōba' rōo~ niliseeng`tu'

cóo'r. ¹⁶ Jogui dsu' song ja` ni'f júuiñ` lajii' e niff're do, joba' nitó'na' jóng gáng- gaang` dsea` jiéng' i tíi' ni' i nija' júu` røð` quiá'r` lajii' e nisiing`na' do. ¹⁷ Jogui song la líim`bre líiñ` e ja` ni'f júuiñ` cóo' i dsea` f, joba' cóo' dsea` quiá'r` Dsea` Jmáam` 'né` ngíng` e júu` jo. Jogui song o' cóo' dsea` f ni'f` júuiñ`, joba' 'né` e nita` óo'na' e i dsea` f ja` cuiñ` Fidié` jogui líiñ` laco' jaang` dsea` i jmóo' ta` mí` cuu` e catíng` dseata` guing` fí` Roma.

¹⁸ 'Joba' jnea` jmitaa` óo'na' e jalé' e ja` nicuó'na' fí` jee` jaléng' dsea` quié` e fí` jmigüf` la, ja` nicuó' Fidié` fí` fí` ñiff` cajo. Jogui lajalé' e nicuó'na' fí` jee` jaléng' dsea` quié` e fí` jmigüf` la, joba' nicuó'b` Fidié` fí` cajo.

¹⁹ 'Lalab fíi`guíi` 'nú' cajo, fa' gám` 'nú' fí` jmigüf` la nisiing`na' røð` quiá'r` lajii' e nimíi'na' Fidié`, joba' Tiquié` e dsea` guing` ñiff` nicuó'bre 'nú' lajii' e nimíi'na'r` do. ²⁰ Cofa' gáng` osi gaang` dsea` siseáiñ' e jnea` quiee` niff` quiá'r`, joba' dob seeng` jnea` jee` ír` fí` lí` siseáiñ' do cajo.

²¹ Jo ie` jo cangoquiéeng` Tú` Simón fí` lí` sing' Jesús jo cajmingí'r` dsea` do:

—Fíi', ¿jó' ya' 'né` íin`n dsee` quiá'r` jaang` dsea` rún`n song cajmeáiñ' jnea` ga'? ¿Su júi' guie` néeb' júi'?

²² Joba' cañí' Jesús quiá'r` Tú` Simón jo casí'reiñ':

—Ja` fíi' i 'nu', Tú` Simón, e júi' guie` née', cò' cartí` setenta ya' siete née' 'né` íin` dsee` quiá'r` i dsea` rún` do song lí` 'né` lajo.

Coo` júu` já' e lafa' júu` cuento quiá'r` jaang` dsea` 'léeng'

²³ Jo cajíng`gui Jesús casí'r` i dsea` quiá'r` do e júu` la:

—Jo mí` Fidié` quier` niff` quiá'r` dsea`, líi' laco' mí` jaang` dseata` dsea` féng' i niseeng` dsea` 'léeng' i nirøng` quiá'r`. Jo mí` catí' í' e camíi' i dseata`

do cuu` quiá'r` lajii' e nirøng` i dsea` 'léeng' quiá'r` do, <sup>24</sup> joba' i dseata` dsea` féng' do cató'r` jaléng' i dsea` 'léeng' i nirøng` quiá'r` do e laco' nidsicóoiñ` do lajii' e røoiñ`. Jo la'uii' cató'r` i dsea` 'léeng' i nirøng` jmiguiá' cuu` quiá'r`. ²⁵ Jo cò' ja` ee` cuu` sea`gui quiá'r` i dsea` 'léeng' do fa' e nija'r` i fiir` do, joba' i fiir` do caquiur` ta` e nidsi'niim` i dsea` 'léeng' do coliiing` cóo' dseamf` quiá'r` cóo' gui jaléng' jóor` cóo' gui lajalé' e sea` quiá'r` e laco' niquí'r` lajii' e røoiñ` do. <sup>26</sup> Jo dsu' i dsea` 'léeng' do dsifí` lanab casí'r` uó' jnir` fí` quini' i fiir` do jo camí'r` dsea` do jmi'ee' jo casí'r` dsea` do lala: "Fíi', míi' i jmi'ee' 'nu' e nijmée' féng' a' uii' quié` e e ja` mí` seeng` quié` e lana e cuu` e røon` quíi', dsu' niquí'baa lajalé' e røon` do quíi' mí` niliseeng` quié` e." ²⁷ Jo i fii' do calí'b` fíi' líiñ` i dsea` 'léeng' i røong` quiá'r` do, joba' jo` camí'guir` cuu` quiá'r` jo caleám`breiñ' do cóo' júu` røð`.

²⁸ Jo cangám' i dsea` 'léeng' do, jo lajee` ngaiñ' guíá' fib' mí` cajjín' jaang`gui dsea` 'léeng' rúin' la'ó' røð` nijmóor` ta` quiá'r` fiir`, jo i dseañu' í` nirøng` capí' cuu` quiá'r`. Jo casam`bre dsea` do jo canaaiñ` güi'r` luuiñ` jo casí'r` dsea` do lala: "iQui` quié` e lajii' e røon'!" <sup>29</sup> Jo i dsea` 'léeng' rúin' do casí'r` uó' jnir` fí` quiniñ' do jo camí'r` dsea` do jmi'ee' jo casí'r` lala: "Fa' nijmée'ba' féng' o' e røom`bíi` cateá' quíi', dsu' niquí'baa lajalé' mí` niliseeng` quié` e." <sup>30</sup> Jo dsu' i dsea` 'léeng' i cajmí'øø` cuu` do jo` e caná'u' júuiñ` júi' còo', jo 'nuñib` cangojéiñ` i dsea` 'léeng' rúin' i carøong` quiá'r` do cartí' caquiñ' do e cuu` do. ³¹ Jo mí` caliñi' i dsea` 'léeng' rúin' i caguiaang`gui do e júu` jo, joba' cangosi'bre fiir` lajii' e cajmeáng' i dsea` 'léeng' rúin' i jaang`gui do. <sup>32</sup> Jo ée` jo iing` i fiir` do mí` caliñir` e júu` jo, joba' caquiur` ta` e calitéb' i dsea` i

ca'lee' do jo lalab casí'reiñ' do: "¡'Nu' lín' jaang` dsea' 'léeng' i soo' dsíí! Jo jnea' jo' camíi' i lajji' e røøn' quié' e do dsu' uíi' e camíi' jnea' jmi'ee'. ³³ Jo lajob catíng' fa' mi' cajmee' cóo' i dseañu' rún' do mi' camí'r' 'nu' jmi'ee' lí' laco'gui cajmé' jnea' cóo' 'nu'." ³⁴ Jo dseáng' la huím' eáang' caliguíng' i dsea' fii' do quiá' i dsea' 'léeng' quiá'r' i cajméé' ga' do co' jì'gui cartí' caquiá'r' ta' e cangíiñ' do iihuúí' cartí' caquiá'r' la-jíi' e røøiñ' do.

³⁵ Jo cajíng'gui Jesús casí'r' jaléng' i dsea' quiá'r' do:

—Lanab cajo nijmé' Tiquié'e dsea' guing' ñiff' cóo' jaléng' 'nú' song ja' ni'íng'na' dsee' dseáng' lajang' uii' quiá' jaang` dsea' rúng'na'.

Mi' ca'e Jesús quiá' mi' tiúung' dsea' rúin'

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

19 Jo mi' cangí' e cajíng' Jesús jalé' e júu' na, jo cagüi'í'bre fí' lí' se' Galilea jo caguié'tur fí' lí' se' Judea e née' lí' 'ngóo' cataang' laco' iu' gua' Jordán. ² Jo i 'leáam' dsea' ngolíng' laco' ngóor', jogui cajmi'leáam' bre jaléng' dsea' dsée' ie' jo.

³ Jo lajee' táang' Jesús fí' jo, cango-quiéeng' fí' lí' siñ' cóo' tú' máng' dsea' Israel i líng' dsea' fariseo e lico' iin' do e niténg' dsea' do fí' ni' dsee', joba' cajmingí'r' dsea' do lala:

—Su cuòom' quiá' jaang` dseañu' e nitiúuin' dseamf' quiá'r' fíng' lí' doñí' ee' cajmiquíng' jiu' dsíí' rúin'?

⁴ Joba' cañíi' Jesús quiá' i dsea' fariseo do lala:

—Nica'í'b' 'nú' fí' ni' jì' quiá' Fidiée' lí' fé' lala: "Jíi' lati' mi' uing' cajmeáang' Fidiée' dseañu' jogui dseamf'." ⁵ Jogui fé' cajo: "Uíi' e cúng' dseañu' guóor', joba' 'naaiñ' quiá' tiquiá' niquiá'r' e laco' niliseeiñ'

colíing' cóo' dseamf' quiá'r', jo lajoba' lafa' jaam'bre ni'uíiñ' lajee' laji' huáiñ' do." ⁶ Jo lajob fíi' i 'nú', jo' tí'guir gáíñ', co' lafa' jaam'bre nica'uíiñ'. Co' Fidiée'bing' caguia' uing' e cúng' dsea' guóor', joba' jo' cuòong' fa' e nitiúung'gui dsea' rúin' mi' cangí'gui e cacúin' guóor'.

⁷ Jo cajmingí'tu' i dsea' fariseo do Jesús:

—Jo çjali' caquiá' Moí' ta' e cuòom' tiúung' dsea' rúin' song caráang' cóo' majf' lí' fé' lajo, jo lajoba' dseáng' e cuòong' e tiúung' i dseañu' do dseamf' quiá'r'?

⁸ Jo cañíi' tu' Jesús quiáin' do:

—Jo i Moí' do cacuør' fí' e catiúung'na' dseamf' quiá'na' dsu' uíi' e 'nú' dseáng' eáam' ue' óo'na'. Co' jíi' lati' mi' uing' ja' lajo calí'ing' Fidiée' e nilí'.

⁹ Jo jnea'gui fíi' i 'nú' e doñí' i' i tiúung' dseamf' quiá' e jíi' ja' ca'lee' i dseamf' quiá'r' do e güiñ' cóo' dseañu' jíéng', jogui e nicúng'tur guóor' cóo' jaang'gui dseamf' jíéng', joba' dseeb' eer' jóng' fí' quini' Fidiée'.

¹⁰ Jogui i dsea' quiá' Jesús do casí'r' dsea' do lala:

—Song lajob líi' quiá' jaléng' dseañu' cóo'gui dseamf' quiá'r', joba' guiá'gui líng' jnea' e ja' nicúin' guóor'.

¹¹ Joba' cañíi' tu' Jesús quiáin' do:

—Ja' lajñng' dsea' catíiñ' e ngáiñ' jalé' e júu' na, co' lajji' dsea' i nicanáng' quiá' Fidiée', jíi' í'bing' i ngáng' e jo. ¹² Jo jmiguiub' uing' sea' e jmóo' huíng' quiá' jaléng' dseañu' e ja' cuòong' e nicúin' guóor': co' seem' dseañu' e lati' mi' ngáam'bre ja' si'íiñ' fa' e nicúin' guóor', jogui seem'bi cajo e dseañu' rúm'bre nicajmi'léng' ír', jogui seem'bi i ja' cuø' fí' yaang' fa' e nicúin' guóor' dsu' uíi' e Fidiée' quié' níff' quiá'r'. Jo jaléng' dsea' i qui' jmi' nijmé' lajo, joba' güjmée'bre lajo.

**Mi~ cajmigüeang^h
Jesús jaléng^h jiuung^h**

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Jo mi~ cangf̄ jo, caguilínḡ jaléng^h dsea e jéeiñ jiuung~ quiá'r̄ fí lí sing^h Jesús e laco' niquidsí' dsea` do guóor' fí yá' mogui~ lajaang` lajaang` i jiuung~ do jogui e niféiñ' Fidiée~ uii' quiáin^h do, jo lajoba' niligüeaiñ^h do. Jo dsu' i dsea' quiá' Jesús do cajníim'bre quiá' jaléng^h sejmií i jiuung~ do jogui cajíim breiñ' do cajo. ¹⁴ Jōba' cajíng^h Jesús casí'r̄ i dsea' quiá'r̄ do:

—Cuóø'na' fí jaléng^h i jiuung~ na güijaliñ fí la jo ja jni'na' quiá'r̄, co' jaléng^h dsea` i líng' laco' i jiuung~ la, f̄bing' catínḡ e Fidiée~ quie' nifí' quiá'r̄.

¹⁵ Jo caquidsib' Jesús guóor' fí yá' mogui~ lajaang` lajaang` i jiuung~ do, jo ngf̄ jo, cagüi'fí bre fí jo.

**Mi~ casínḡ Jesús cóo' jaang^h
siming^h i sea' cuu~**

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Jo mi~ cangf̄ jo, caguié' jaang^h siming^h fí lí sing^h Jesús jo cajmingí'r̄ dsea` do:

—Tifa' i guíá' dsíí, ¿e~ e guíá' 'né' jmee~ jnea~ e laco' nilí' i e niliseen~ cøøng' cóo' Fidiée~ car' ngongf̄ jmií?

¹⁷ Jōba' cañí' Jesús quiá' i siming^h do:

—¿Jiali' jnea~ jmingf̄' cuaiñ quiá' jalé' e guíá? Co' jaam` i guíúnḡ seeng` jo jii' Fidiée'bing' líng' lajo. Jo dsu' song 'nu'gui iin' e niliseen' cøøng' cóo' Fidiée~ car' ngongf̄ jmií, jōba' 'né' ni-jmití'ba' lajalé' júu' quiá' ta' quiá' Fidiée~ jóng.

¹⁸ Jōba' cañí' i siming^h do quiá' Jesús:

—¿E'gui e júu' 'né' liti~ do jóng?

Jo cañí'tu Jesús quiáin^h do jo casí'r̄ lala:

—Lalab líí jalé' e júu' 'né' liti~ do: Ja jngán' jii' jaang` dsea` rún'; jogui ja' 'lee' e nigüín' cóo' dseañu' dseamf̄ i o' quií'; jogui ja' jmoo' ii; o'gui cuø' dsea` dsee~ e ja' uuing~ sea; <sup>19</sup> jogui jmi'goo' tiquíí' cóo' gui niquíí'; jogui jmi'neáan' jaléng<sup>h</sup> dsea` rún' lí' laco'gui jmi'neáan' uø'.

²⁰ Jōba' cañí'tu i siming^h do quiá' Jesús jo casí'r̄ dsea` do:

—Lajib' e júu' e fó'na' nicajmitií; jōba' ¿e' jii' e 'né' nijmiti'guíí?

²¹ Jōba' cañí'tu Jesús quiáin^h do jo cajíñ':

—Song 'nu' iin' e niliguiún' laco' si'f' fí quini' Fidiée~, jōba' guóng' fí quií' jo güi'nií' lajalé' e sea' quií', jo jalé' e cuu~ e nilí' quiá' e jo jmee~ guíé~ jee~ jaléng^h dsea' tiñfinḡ, jo lajoguiba' nilí' e nilisea' juguíá' quií' fí ñiff' fí lí' guing~ Fidiée~. Jo mi~ ningf̄ jo, nea~ cóo' jnea~ jóng.

²² Jo dsu' mi~ canúu~ i siming^h do jalé' júu' e cajíng^h Jesús, jōba' f̄f̄b' cangáiñ, co' eáam' sea' cuu~ quiá'r̄.

²³ Jōba' casí' Jesús i dsea' quiá'r̄ do jo cajíñ' lala:

—E jal' e f̄f̄i 'nú' e huím' líí quiá' jaang` dsea` sea' cuu~ e nijáng' 'ñia'r' fí quini' Fidiée~ e laco' dsea` do nicá' nifí' quiá'r̄. <sup>24</sup> Jogui f̄f̄i túu' 'nú' calé' catú' e ja'gui huíng' quiá' jaang` jó' camello e ningíng'ne' fí dsíí toø' jmini' mocuu~ e laco'gui jaang` dsea' sea' cuu~ nijáng' 'ñia'r' fí quini' Fidiée~ e laco' dsea` do nicá' nifí' quiá'r̄.

²⁵ Jo mi' tí lí' canúu~ i dsea' quiá' Jesús do lajo, jōba' eáang'guib' cangogá' dsí'r̄ jóng, jo canaaiñ' jmingí' rúin^h:

—Jo song lajōb líí, jōba' ¿i' nilí' ni-jmé~ e nileáiñ' jee~ jalé' dsee~ quiá'r̄?

²⁶ Jo lico' cajóøm~ Jesús i dsea' quiá'r̄ do, jo cañí'r̄ quiáin^h do lala jo cajíñ':

—Jii' jaang` dsea' jmigüü' quií'r̄ jmií' nileáng' 'ñia'r' jee~ jalé' dsee~ quiá'r̄, co' jii' Fidiée'bing' quií' jmií' jmé~ lajo.

27 Joba' cañií T'á Simón quiá' Jesús jo casí'r dsea` do lala:

—Fii'ii', jnea' nicaatú'baa' lajalé' e sea' quí'naa' jo cóo' 'nub` ningi-naa' lana. Joba' ¿e` jii' e catí'naa' ni'íing'naa'?

28 Joba' lalab cañií` Jesús e casí'r` i dsea` quiá'r` do jo cajín'`:

—E laba' jmitaa` óo'na' e mi` nitf` í' e nili'míi` tu latøong` jmigüf, job mi` nimáang`na' jnea`, dsea` i cajá' fí` ñiff e lín'n jaang` dsea` jmigüf, e nin'í e niquiú'`u ta` fí` ée` lí` ning` jlo'` quié` e e sea' fí` ñiff. Jo ie` jo jaléng'` 'nú', dsea` líng'na' dsea` quié` e, niliseab` cajo gutu` ée` quií'na' fí` jo lí` nin'na' colíing` cóo'` jnea` e laco' niquidsi'na' í'` quiá'` laji` gutu` 'lé' dsea` góo'naa' dsea` Israel. 29 Jogui jaléng'` dsea` i nilíing` dsea` quié` e, jo ufi'` e jo nicaatú` jalé'` 'nur`, osi nica'naaiñ` quiá'` jaléng'` rúin'` é, osi nica'naaiñ` quiá'` tiquiá'` niquiá'` é, osi quiá'` jóo'bir` é, osi nicaatú` uó` quiá'r` é, joba' jaléng'` f'bing'` i niñíing` cien ya'` e jmiguiú'gui e laco' e catú` do jogui niñíim'bir` cajo e niliseeiñ` cøong` cóo'` Fidié` car` ngongí` jmíi`. 30 Jo i líing` dsea` i líing` e niin` eáang` fí` jmigüf la, dsu' f'bing'` jii'` capí'` ja` ee` niin` mi` nitf` e í' jo; jo dsu' i líing` dsea` i líing` e ja` ee` niin` jii'` capí'` fí` jmigüf la, joba' f'bing'` i eáang`gui nilíning` mi` nitf` e í' jo.

Coo` júu` já' e lafa' júu` cuento quiá'` dsea` jmóo` ta` quiá'` mí'` huíing` jó'`

20 Jo café'gui Jesús coo`gui júu` já'` e lafa' júu` cuento jo cajín'` lala:

—Jo mi` Fidié` quier` nifi` quiá'` dsea`, líí' laco' mi` jaang` dsea` fii` coo` uó` lí` sijnea` mí'` huíing` jó', jo i dsea` í' cagüi'fir` coo` ya'` e la'ee` e cango'neeiñ` dsea` 'léeng'` i nijmé` ta` quiá'` e mí'` huíing` jó'` do. 2 Jo casí'reiñ'` do e niquí` bre e 'léeiñ'` do quiá'` coo` jmíi` ta`. Jo mi` cangf` jo, casíim`breiñ'` do fí` jee` ta`. 3 Jo i fii` do calé'` catú` cagüi'fir`

fí` jee` 'núu` mi` catf` la ii` n'ú` e la'ee` jo cangáiñ` jíeng'gui dsea` i neáang` jøong` e ja` ta` jmóor`. 4 Jo lalab casí'r` í: “Song ja` ta` sea` jmée` 'nú', güilíing`-na' güijmee`-na' ta` quiá'` mí'` huíing` jó'` quié` e, jo niquí'baa` quií'na' laco' sí'f'.” Jo cangolím` i dsea` do cangojméer` ta`.

5 Jo mi` catf` guieñí'`, cagüi'fíb`tu i dsea` fii` do fí` jee` 'núu` e ngojmé`guir` quijí` dsea` i nijmé` ta` quiá'r`, jo caléb'` catú` cagüi'fir` mi` catf` la ii` 'ní' e ca'lóo` cajo. 6 Jo coob` mi` catf` la ii` 'niá' e ca'lóo`, jo caléb'` catú` cagüi'fir` jo cangór'` fí` 'móo'`, jo fí` job cagár` e neáang` jíeng'gui dsea` i ja` ta` sea` jmé`, joba' cajmingi'r` dsea` do: “¿Jiali'` ngíing` 'nú'` jmi` quií'na' fí` la e ja` ta` jmoo'na'?” 7 Joba' cañií` i dsea` do quiá'` i fii` do: “Co' jii'` jaang` dsea` ja` mí` cali'neaiñ` jnea'` ta`.” Joba' cajíng'` i fii` do casí'reiñ': “Güilíing` 'nú'` güijmee`-na' ta` cajo fí` lí` sea` mí'` huíing` jó'` quié` e.”

8 Jo mi` tí' lí` canuu, i fii` do caquiú'r` ta` i dsea` neé` ni` dsea` 'léeng'` do e nitóor` jaléng'` i dsea` jmóo` ta` do jo casí'reiñ'` do lala: “Tee` lajaang` lajaang` i dsea` 'léeng'` na jo quí'` quiá'r`, dsu' la'uii` ningíng` i dsea` i cangotáang'` jee` ta` la ii` 'niá' e ca'lóo` do jo lajob cartí` i cangotáang'` la'ee` do.”

9 Jo lajob cajméé` i dsea` do; jo la'uii` cangfíng` i dsea` i cangotáang'` la ii` 'niá' e ca'lóo`, jo lajaang` lajaam` i dsea` í' ca'fín' e 'léeiñ'` quiá'` latøong` jmíi`. 10 Jo mi` cató'` quiá'` í, joguiba' cangfíng` i dsea` i cangotáang'` la'ee` gui do, jo i dsea` í' ca'f` dsíur` e jmiguiú'gui nilí'r` e 'léeiñ'`. Jo dsu' o' lajo, co' røøb` ca'fín' cóo'` i nifi'gui do cajo. 11 Jo mi` tí' lí` cangf` e ca'fín'` do e 'léeiñ'`, joba' canaiñ` fé'r` ga` uii` quiá'` i dsea` fii` do 12 jo casí'reiñ'` do lala: “I dsea` 'léeng'` quií'` i caguilíing` cøong`gui na, jii'` coo` oor`ba' cajméer` ta`; jogui røøb` caqui'` quiá'` dsea` do laco'gui jnea'`,

dsea` cataang`naa' lajee` latøong` jmiĩ` e guĩi` iee.`" <sup>13</sup> Jo dsu' i fiĩ` do cañiĩr` quiá' jaang` lajee` i dsea` 'léeng' do jo casí' reiĩ': "Ruu', ofa' jnea` jmóo`o jløn' n cóo' 'nu'. ¿Su ofa' casii`naa' røø` jial tíi' 'léeng' dsea` lacoø` jmiĩ`? <sup>14</sup> Joba' fiĩ` i 'nu' lana, nab róo` e 'léen' jo nicuøom` guøñ'. Jo song jnea`gui iin` n qufi` quiá' i dsea` 'léeng' i ca'f` cajmée` ta` cøong`gui do røø` laco' jji' e nicaqufi` qufi', ¹⁵ joba' cuøom` lí' jmee` e lajo, co' cuu` quié`baa e cacuøø`øre do, o' cuu` quiá' dsea` jéng'. ¿Ofa' dsihuĩm`ba' é dsu' uúĩ' e cajmée` e guíá' cóo' i dsea` f'?"

¹⁶ Jo cajíng`gui Jesús lala:

—Jo i líng` dsea` i líng` e niĩn` eáang` fí' jmiigüf` la, dsu' f`bing' e jji' capí' ja` ee` niing` mi' nitf` e í' jo. Jo dsu' i líng` dsea` i líng` e ja` ee` niĩn` jji' capí' fí' jmiigüf` la, joba' f`bing' i eáang`gui nilini`ing` mi' nitf` e í' jo.

Mi' cajmée` Jesús júu` e catf` 'ni' ya' e tí' lí' nijngám' dsea` ír`

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Jo cóo` jmiĩ, lajee` e ni'iuung` Jesús fí' ngaiĩ' fí' Jerusalén, jo catø'r` i dsea` guitúung` quiá'r` do cóo' lico' yaaiĩ` jo casí' reiĩ' do:

¹⁸ —Jo lí' laco' jji' e móo` 'nú' jmiĩ` na, lana ningóo`naa' fí' Jerusalén, jo fí' job lí' nisáng' dsea` jnea`, dsea` i cajá' fí' nif` e llin`n jaang` dsea` jmiigüf`. Jo ni`jáiĩ` jnea` fí' jaguó` jaléng' fii' jmidsea` quiá' dsea` góo`naa' dsea` Israel cóo'gui jaléng' tifa' i e' júu` quiu' ta` quí`naa' cajo. Jo jaléng' i dsea` fb` i nicuø` júu` quiá' e nijúung` jnea`. ¹⁹ Jogui ni`jáiĩ` jnea` fí' jaguó` jaléng' dsea` i ja` cuíng` Fidiée`, jo jaléng' fb` i niløø` quié`e, jogui nijmihuĩiĩ` jnea` cajo jo jji'gui carti' niteaiĩ` jnea` fí' dse' crúu`, jo fí' job nijúun`n; dsu' mi' nitf` 'ni' jmiĩ` lajo, nijib' túu` calé' catú'.

Lajji' e camí' niquiá' Tiáa` cóo'gui Juan e camí'r` Jesús

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Jo mi' cangf` jo, i dseamf` quiá' jaang` dseañu' i sii` Zebedeo cajuquieeiĩ' fí' lí' sing' Jesús, coliiing` cóo' gáng` jóor', jaang` i sii' Tiáa` jogui jaang` i sii' Juan, jo laji' huaiĩ' do qufiĩ' jee` dsea` guitúung` quiá' Jesús, jo casí'r` uø` jnir' fí' quiniĩ', co' iĩn` líing` ee` nimí'bre dsea` do. ²¹ Joba' cajmingí' Jesús i dseamf` do jo casí' reiĩ':

—¿E' iin'?

Joba' cañiĩ` i dseamf` do quiá' Jesús jo casí'r` dsea` do:

—Jiée` o' e nicuø' fí' e laji' gáng` i jóo`o la nigüear` cóo' 'nu' fí' lí' quiu' ta` mi' niguiing`tu' fí' jo, jo jaaiĩ' la nigüear` lí' lí' dsée` jogui jaang`guir` lí' lí' tuung`.

²² Joba' cañiĩ` Jesús quiáiĩ' do lala:

—'Nú' jji' ja` nĩ'na' lajji' e mi'na' na. ¿Su líng`na' e nité'na' lajji' i ihuú' e ni`jaquieéng` quié` jnea`?

Joba' cañiĩ` i jóo` i dseamf` do jo cajjiĩ':

—Nité' lí'baa'.

²³ Jo cañiĩ'tu Jesús quiá' i dsea` do:

—E jáb' e 'nú' nimó`ba' iihuú' ca` jo lí' laco'gui nimoo` jnea`; jo dsu' e nigüear` dsea` lí' lí' dsée` osi lí' lí' tuung` é laco' guiĩn`n, ja` jnea` catfiĩn` e jo fa' e nicuøø`, co' lajji' dsea` i nicaguíng' Tiquié'e, jji' f`bing' i catíng` e jo.

²⁴ Jo mi' tí' lí' canúu` i dsea` quiá' Jesús i guíng`gui do lajji' e júu` jo, joba' caligúim`bre quiá' i gáng` do. ²⁵ Jo dsu' Jesús catø'r` jaléng' i dsea` guitúung` do quiá'r` jo casí'r` lala:

—Niĩfb` 'nú' guíá' e jee` jaléng' dsea` i ja` cuíng` Fidiée` seeng` jaléng' dseata` i quiu' ta` quiá' jaléng' dsea`, jo jaléng' i dsea` i quiu' ta` do eáam` silí'r` cóo' e ta` líiĩn' do. Jo lajob lí' cajo cóo'`

jaléng' dseata dseá féng' i quie' nifi' quia' jaléng' dseá, co' laguidseam' quia'r ta' quiaín' do. ²⁶ Jo dsu' ja' cuóong' e nidsijée' lajo jee' 'nú', co' i' iing' i nicá nifi' jee' 'nú', f'bing' i 'né' ni-jmé' ta' jmicóo' quia' i caguiaang' gui. ²⁷ Jogui i' iing' i nijmé' e niing' guir jee' 'nú', f'bing' i 'né' jme' jalé' ta' huí' jee' jaléng' i caguiaang' gui e ja' jmiféng' 'nia'r'. ²⁸ Jo lajob 'né' jmér, co' lajob ta' cagá' jnea' cajo, jnea' dseá cagá' a fi' níif' e líin' n jaang' dseá' jmigüf'. Co' jnea' ja' cagá' a fa' e jmóo' dseá ta' fi' quinií, co' jnea' cagá' a e laco' nijmicóo' o jaléng' dseá' jmigüf' jogui e nijáng' 'niá'a e nijúun' n e laco' nileáng' f'ing' dseá' jmigüf' jee' jalé' dsee' quia'r'.

Mi' cajmi'leáang' Jesús gáng' dseá tiuung'

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Jo mi' cangf' jo, mi' tí' lí' ca'uóong' Jesús cóo' jaléng' dseá' quia'r' fi' Jericó, eáam' cango'leáang' dseá' laco' ngóor'. ³⁰ Jo lajee' laco' teáaiñ' fi' lado, coob' mi' cangüiñ' lí' neáang' gáng' dseá' tiuung' i neáang' 'ni' fi'. Jo mi' tí' lí' calilí' i dseá' tiuung' do e cangüing' Jesús fi' jo, joba' ca'áiñ' dseá' do lala:

—i'Fíi'ii', siju' dseata' Daví', fíi' güilín' jnea'!

³¹ Jo dsu' jaléng' i dseá' i ngóling' cóo' Jesús do ca'gaam'bre quiaín' do e laco' jo' áng'guiñ' do dseá' do. Jo dsu' lí' lí' teá'gui canaang' óo' i dseá' tiuung' do e áin' dseá' do jo fé'tur lala:

—i'Fíi'ii', siju' dseata' Daví', fíi' güilín' jnea'!

³² Joba' cajeab' Jesús laco' fi' iuiñ' do jo cató'r' i dseá' tiuung' do jo camingí'reiñ' do:

—¿E' iing'na' e nijmee'e quíi'na'?

³³ Joba' cañí' i dseá' tiuung' do quia'r' Jesús lala:

—Fíi'ii', ii'naa' e nijmée' e nilijnéb'túu'!

³⁴ Joba' calí' fíi' líim' Jesús i dseá' tiuung' do jo lico' cagüi'r' jmini'biñ' do lajaang' lajaaiñ'. Jo dsifi' lajob ca'láang' i dseá' tiuung' do, jo calijné'bre. Jo mi' cangf' jo, cangolíim'bre cóo' Jesús.

Mi' ca'f' Jesús fí' jee' fíi' Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc.

19:28-40; Jn. 12 :12-19)

21 Jo lajee' nú'gui e niguieng' Jesús fí' Jerusalén cóliing' cóo' jaléng' dseá' i ngí' cóo'r' do, jo caguilíin' fí' coo' fíi' e sii' Betfagé e née' quia' coo' mó' e sii' Olivos. Jo tí' job caguiéng' Jesús gáng' lajee' i dseá' quia'r' do e jéeng'guiñ' ² jo casí'reiñ' do lala:

—Güilíng'na' e fí' fíi'jiu' e née' quini' na, jo fí' job niguiéng'na' jaang' bú' iee' i 'núung' cóliing' cóo' jaang' yuu' quiaa're'. Jo síing'na're' jogui tee'na're' fí' la. ³ Jo song' i' casí' 'nú' jiali' jmoo'na' lana, joba' nifi'na'r lala: "Lana 'neáang' fíi'ii' i bú' la. Dsu' mi' ningf' jo nijajeaam'túure'."

⁴ Jo cangojée' e na e laco' caliti' jii' laco' júu' e cajíng' jaang' dseá' i café' cuaiñ' quia' Fidiée' mali' gui eáang' mi' cajme'r' lala:

⁵ Síi'na' jaléng' dseá' i seeng' fí' Sión: "Lab nijáa' i dseata' dseá' féng' i quie' nifi' quí'ii',

jo jaang' dseá' i ja' jmiféng' 'niab' líiin', jogui guiñ' fí' mocóo' jaang' bú' jiuung'."

⁶ Jo mi' cangf' jo, cangolíim' i dseá' gáng' quia' Jesús do jo cajmíti'bre laco' jii' ta' caqui'u' dseá' do quia'r'. ⁷ Jo cató'bre i bú' iee' do cóliing' cóo' yuu' quiaa're' do fí' lí' sing' Jesús, jo canaaiñ' sífir' sí'r' fí' mocóo' i bú' jiuung' do jo mifíng' caguáb' Jesús fí' mocóo' i jó' do. ⁸ Jo fíim' dseá' ni'r' jalé' sí'r' lacue' quia' fí' lí' cangüing' Jesús; jo i líing'gui dseá' tu'r' guo' 'ma' e tií' jo guiar' fí'

guiá' fí lí ningíng dsea` do cajo. <sup>9</sup>Jo jaléng' i dsea` i ngolíng nifí cōo' gui i jalíng catí cøong` oor` lala:

—¡Majmiféng' naa' i Jōo' dseata` dsea` féng' Daví'! ¡Joguí juguíá' jiu quiá' i dsea` i casíng Fidiéé' fí jmigüü' la cuiá' quiá'r'! ¡Jo majmiféng' naa' Fidiéé' dsea` guíng` ñifí'!

¹⁰Jo mi` tí lí ca'f' Jesús fí dsí' fí Jerusalén, lajím` dsea` canaaiñ` ta'r` míf' jo jmingí' rúin':

—¿Í' gui i dsea` na?

¹¹Jo i líng` i dsea` do ngíur`:

—Mó' Jesús i dsea` i fé' cuiá' quiá' Fidiéeb` na, i nabi i seeng` fí Nazaret do fí lí' se' Galilea.

Mi` ca'uøong` Jesús jaléng' dsea` i jmóo` ta` 'nái' fí dsí' guá'

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹²Jo mi` cangí jo, jo cangó` Jesús fí dsí' guá' fé' quiá' dsea` góor` dsea` Israel e sí' fí Jerusalén do. Jo mi` cangár` e lafa' 'móob' lí' e fí jo, cō' teáng' dsea` ta` 'nái' joguí ta` láa', joba' ca-jmiquím' dsí' Jesús mi` cangár` lajo, jo canaaiñ` jím`bre jalé' mes` quiá' i dsea` i jmóo` ta` jmisíng` cuu` joguí jalé' 'masii' quiá' i dsea` i jmóo` ta` 'nái'ng` jaléng' mee'. ¹³Jo cajín' casí'r` jaléng' i dsea` do lala:

—Lalab fé' Fidiéé' fí ní' jì' quiá'r': "E 'nuu` la nilisii' 'nú' lí' nisíng` dsea` cōo' jnea`"; jo dsu' 'nú' nicajmi'uíng` na' cōo' 'nú' lí' teáng' jaléng' í'.

¹⁴Jo lajee` táang` Jesús e fí dsí' guá' do, job caguilíng` jaléng' dsea` tiuung` cōo' gui jaléng' dsea` jlúung', jo ca-jmi'leáng` Jesús jaléng' i dsea` í'. ¹⁵Jo mi` tí lí' cangá' jaléng' fii' jmidsea` quiá' dsea` Israel cōo' gui jaléng' tifa' quiá' júu` quiu' ta` quiá'r` lajii' e quí' Jesús jmií' jmóor` e dsigá' dsí' dsea` joguí canúu` guir e óo' jaléng' jiuung` e fí guá' do lala: "¡Güijmiféng' jaléng'

dsea` jmigüü' i Jōo' dseata` dsea` féng' Daví'!", joba' jaléng' i dsea` í' eáam` caligüüñ` ¹⁶jo casí'r` Jesús:

—¡Nuu' lajii' e fé' jaléng' i jiuung` na!

Joba' cañí' Jesús quiáin' do:

—Núu`baa, joguí ¿su ja` mí' ca'f' 'nú' lajii' e tōo' fí ní' jì' quiá' Fidiéé' lí' fé' lala?:

'Nu', Fidiéé', nicajmee'

e cōo' jalé' e ø' jaléng' jiuung` cōo' gui jaléng' yuu' nijmiféin' 'nu'.

¹⁷Jo mi` calí casí' Jesús i dsea` do lala, jo cagüü'í'bre fí fí' Jerusalén jo cangó` tur fí cōo' fí lí' sii' Betania, jo fí job cangongíin' e uøø` jo.

Mi` caliquíu` cōo' 'ma` güüñí'

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸Jo mi` cangí jo, cōo' e la'ee` lajee' e ni'iuung` Jesús fí e ningáin' fí Jerusalén, cadseá' jmi'aañ'. <sup>19</sup>Jo cōo' cangá'bre e guí cōo' 'ma` güüñí' ca' fí lana, jo cangoquíeéin' fí lí' guí do, dsu' cadsér' e jii' cōo' güüñí' ja' íí', dseáng' yaang` má' quiáb' dsí'. Joba' lalab casí'r' e 'ma` güüñí' do:

—¡Jo` nicuø'gui' jii' cōo' güüñí' lati' lana!

Jo ladsifí lanab caliquíu' e 'ma` güüñí' do. <sup>20</sup>Jo mi` tí lí' cangá' i dsea` quiá'r' do e calí lado, joba' eáam` cango'gá' dsíur' jo cajmingí'r' dsea` do lala:

—Fii'naa', ¿e' uíng` quiá' e caliquíu' ladsifí lana e 'ma` güüñí' na?

²¹Joba' cañí' Jesús quiáin' do:

—E já' e fii' 'nú' e song dseáng' já' líng`na' e quí'baa jmií' jmee' lí' doñí' ee' jo ja' jmitúng` áa'na', jo o' jii' e na niquí'na' jmií' nijmee'na' jóng lí' la-cō'gui jii' e cajmé' jnea` cōo' e 'ma` güüñí' na. Cō' song dseáng' já' líng`na' e quí'baa jmií' jmee' lí' doñí' ee', joba' cuøøm` lí' quiu'na' ta` e mó' sí' la e ní-jéng' 'ña' lí' sí' jo nidsisíng' 'ña' fí 'ni' jmií'na', joba' lajob nilí' jóng. ²²Joba'

fíi' i 'nú' lajiing'na' na e mi' fóng'na' Fidiée', míi' ba're car' ngocáng' óo'na' jogui já' líng'na' e quíib' dsea' do jmi' nijmér' lí' doní' eé', joba' nicuó'bre 'nú' jóng lajii' e mi'na' do.

**I' quiá' ta' Jesús e
jmóor' jalé' e jmóor'**

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Jo mi' cangf e cajíng' Jesús lajo, jo ca'f bre fí' dsíi' sinúu' guá' fé' e er' júu' quiá' Fidiée'. Jo lajee' iuii' fí' job, mi' cangoquíeng' jaléng' fii' jmid-sea' quiá' dsea' góor' dsea' Israel fí' lí' siñ' colíing' cóo' jaléng' dsea' cóong' quiá'r' cajo, jo cajmingí'r' dsea' do lala:

—¿I' i quiá' ta' quií' e jmoo' jalé' e na? Jo ¿i' i cacuó' 'nu' fí' e cuóong' jmee' jalé' e na?

²⁴⁻²⁵ Joba' cañii' Jesús quiáin' do jo casí' reiñ':

—Jnea' cajo seab' cóo' e nijmingí'i' 'nú'. ¿I' casíi' quiá' Juan e niseáiñ' dsea' jmi'? ¿Su Fidiée' ofa' dsea' jmigüib' é? Jo song nijmée'na' jnea' júu' i casíi' quiá'r', joba' nijmée' jnea' 'nú' júu' i quiá' jnea' ta' e jmoo'o' lajalé' e la.

Jo i dsea' do canaiñ' sñiñ' lajee' la'ó' yaaiñ' jo sí' rúin' lala:

—Song nisíi'naa'r e Fidiée'b' dsea' casíi' quiá' i Juan do, joba' nijjñ' nisí'r' jneaa'aa': “¿Jialí' ja' já' calíng'na' i dsea' f' jóng?” ²⁶ Jo ja' cuóong' nisíi'naa'r e dsea' jmigüib' casíi' quiá' i Juan do, có' fíng song casíi'naa'r lajo, dseáam' fíng eé' cajmeáng' dsea' jneaa'aa'; có' lajiim' dsea' ñir' e i Juan do café'r' cuaiñ' quiá' Fidiée'.

²⁷ Joba' cañfir' quiá' Jesús lala:

—Ja' ne'naa' jji' cóo'.

Jogui Jesús casí'tur i dsea' do jo cajjñ':

—O'gui jnea' cuóong' jmée' e 'nú' júu' cajo i' i quiá' jnea' ta' e jmoo'o' jalé' e la.

**Coo' júu' já' e lafa' júu' cuento
quiá' gáng' jóo' dsea'**

²⁸ Jo cajmingí'gui Jesús jaléng' i dsea' do lala:

—¿E' í' óo' 'nú' cuaiñ' quiá' e júu' la? Coo' née' nicaliséng' jaang' dseañu', jo i dseañu' í' nicaliséng' gáng' jóor'. Jo cóo' née' casí'r' i jóor' la'uii' do: “Jóo'o, fa' jgiée' o' güijmée' cóo' jmi' ta' fí' lí' sijnea' mí' huíng' jó' qui'ii' do.”

²⁹ Joba' cañii' i jóor' do: “¿I', dseáng' fim'baa' nii'!” Jo dsu' mi' cangf'guijia' lajo, ca'fb' dsír' cangór'. ³⁰ Jo dsu' ngf' jo i jóor' i catf' tú'gui do casí' tiquiá'r' laco' casí'r' i jóor' la'uii' do; joba' i jóor' í' cañii'bre ladsif' quiá' tiquiá'r' jo cajjñ' e nidsé'bre. Dsu' mi' ngoyúung' jo ja' cangór'.

³¹ Joba' cajmingí' Jesús i dsea' do:

—¿I' lajee' laji' gáng' i jóor' do líing' 'nú' i calinúu' júu' quiá' tiquiá'r'?

Joba' cañii' i dsea' do quiá' Jesús jo cajjñ':

—I' jóor' la'uii' do, í'bing' i calinúu'.

Jo Jesús casí'r' i dsea' do lala:

—E' já' e fíi' 'nú' e jaléng' i dsea' i jmoo' ta' mí' cuu' e catíng' dseata' dsea' féng' i guíng' fí' Roma jogui jaléng' dseamf' i jmoo' ta' 'níng' yaang', jéeng'guir' nijáng' yaaiñ' laco'gui 'nú' fí' jaguó' Fidiée' e laco' dsea' do nicár' nifí' quiáin'. ³² Có' mi' cajá' Juan i caseáng' dsea' jmi' jo ca'e'r' 'nú' jial' niliguiúng'na' fí' quini' Fidiée', dsu' ja' já' calíng' 'nú' jalé' e jo ie' jo. Jo dsu' jaléng'gui i dsea' i jmoo' ta' mí' cuu' cóo'gui jaléng' dseamf' i jmoo' ta' 'níng' yaang' jáb' calíin' ie' jo. Jo dsu' 'nú'gui, nañi' fa' cañii'ba' jalé' e jo, dsu' ja' caqui' jjiing' yaang'na' fí' quini' Fidiée', jogui dseáng' ja' já' calím'ba' júu' quiá' Fidiée'.

**Coḡgui júu^ já' e lafa' júu^ cuento
quíá' dsea' 'léeng' i soo' dsí'**

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Jo mi~ cangf jo, cajíng'gui Jesús e júu^ la:

—Núu^na, la niffi' i 'nú' coḡgui júu^ já' e lafa' júu^ cuento: Coḡ nées' jaang' dseañu' ni'oor' coḡ uḡ jo nicajme'r iá' lacúng' e uḡ quiá'r do, jo cajnr' m' huiing' jḡ' f' dsí'. Jo cajmiliin' coḡ li' ni'uḡ'r jmí', jogui caséer' coḡ 'núu' n'í' f' quiá' jo e laco' cuḡong' tí' nir' f' la'úng' e f' ni' guoo' uḡ quiá'r do li' sijnea' m' huiing' jḡ'.

'Jo mi~ cangf guijiu lajo, ca'náain' coḡ tú' máng' dsea' i nijmé' ta' uḡ quiá'r. Jo mi~ cangf jo, cagüi'f'bre cangór' f' li' huí'. ³⁴ Jo mi~ tí' li' catí' í' e caro' e m' huiing' jḡ' do, jo caguiém' i dsea' fii' uḡ do coḡ tú' máng' dsea' 'léeng' quiá'r i cangoquié' lajii' e catíin' do. ³⁵ Dsu' mi~ tí' li' caguilíng' i dsea' 'léeng' do f' li' taang' i dsea' jmóo' ta' uḡ do, dsíng' ga' cacḡoin' e caquié' i dsea' i jmóo' ta' uḡ do; i líng' cacḡong' cḡo' cuu, jogui i líng'gui dseáng' cangam'bre. ³⁶ Jo mi~ cangf jo, i fíng'gui dsea' 'léeng' caguiéng'tu i fii' do la-cḡ'gui i caguiéin' lami' uii' do. Jo dsu' lajob cajmées'tu i dsea' i jmóo' ta' uḡ do, cajmeám'tur jaléng' i dsea' 'léeng' i caguiéng' i dsea' fii' uḡ do.

³⁷ 'Jo mi~ cangf jo, jḡḡ'gui i dsea' fii' uḡ do caguiéin', cḡ' ca'f' dsíir' e f'guib fíng' nijmí'gḡ' i dsea' jmóo' ta' uḡ do. ³⁸ Jo mi~ tí' li' cangáng' i dsea' jmóo' ta' uḡ do i jḡḡ' i dsea' fii' uḡ do jo canaain' s'íin' lajee' yaain': "I siming' nabing' i nijmé' guiáa' e uḡ la mi~ tí' li' nijúung' tiquiá'r; majngáang'naa're lajminá', jo jneaa'aa' nilí'naa' nijé'ee' cḡo' e uḡ la." ³⁹ Jo rḡḡb' casíng' i dsea'

jmóo' ta' uḡ do e nijmér' lajo, jo cangojéein' i siming' do catí' 'ni' guiee' li' sijnea' e m' huiing' jḡ' do jo f' job cangang'nein' do.

⁴⁰ Jo cajíng'gui Jesús casí'r i dsea' do: —Joba' fíi' i 'nú' e mi' niguiéé' i fii' uḡ do, z'e líng' 'nú' e nijmeáin' i dsea' jmóo' ta' uḡ i ca'lee' do?

⁴¹ Joba' cañi' i dsea' do: —E nijngám' i fii' uḡ do lajaléng' i dsea' jmóo' ta' uḡ do, jogui dsea' jiém' nitáin' i nijmé' ta' e uḡ do lali' i lí' dsíir' i nija' lajii' e catíin' quiá' e niró' do quiá'r.

⁴² Joba' cañi' Jesús quiá' i dsea' do: —¿Su ja' m' ca'f' 'nú' f' ni' j' quiá' Fidiéé' li' fé' lala?

E cuu e ja' calijii' dsea' jmigüi' quiá' tí' fii' quiá' 'nur', lanagui dseáng' cuu laniim' nica'uíng' quiá' 'nú'.

Jo 'niab' Fii'naa' dsea' cajmées' e la, joba' dseáng' eám' dsí'gḡ' dsí'naa' lana.

⁴³ Jo uii' joba' fíi' i 'nú' jmi' na e nigüeáb' lajii' e si'f' niñíng'na' e Fidiéé' nicár' nif' quí'na' jo dsea' jiém' niñíng' e jo, cḡ' f'bing' já' nilíng' jogui ni'é'r rḡḡ' f' quini' dsea' do. ⁴⁴ Jogui doñi' ii' dsea' i nititaang' f' ni' e cuu e julf' na, dseáng' t'ub' nilíin'; jogui song ii' dsea' cajlíng' e cuu do, dseáng' congua' 'leeb' nilíin'.

⁴⁵ Joba' mi~ tí' li' canúu' i fii' jmidsea' quiá' dsea' Israel do cḡo'gui jaléng' dsea' i líng' dsea' fariseo lajii' e júu' e cajíng' Jesús do, joba' calilí'r e jaléng' f'bre éeng' dsea' do cḡo' e júu' quiá'r do. ⁴⁶ Joba' ie' jo lami' iin' nisám'bre Jesús, dsu' ja' cateá' dsíir' fa' cajmées' lajo, cḡ' fíim' dsea' teáng' i já' líng' e dsea' do líiin' jaang' i fé' cuain' quiá' Fidiéé'.

**Coq` júu` já` e lafa' júu` cuento
quiá' mi` cung' guó` dsea`**

(Lc. 14:15-24)

22 Jo mi` cangf jo, jo cóo` júu` lanab canaangtu Jesús sá'r jaléng` i dsea` do jo casí`reih`:

²—Jo lalab lí' mi` Fidié` quier` nifí` quiá' dsea`. Co' e jo lí' laco' mi` jaang` dseata` dsea` féng' cajméer` coq` jmií` fe' quiá' e nicúng' guó` jóor'. <sup>3</sup> Jo mi` tí` lí` ninéé' guiá' e jmií` do, joba' i dseata` do casíin` jaléng' dsea` 'léeng' quiá'r i cangoté' jaléng' dsea` simíng` e laco' nidó'r` colíng`. Dsu' i dsea` simíng` do ja` cali'iiñ` fa' cangoliñ`. <sup>4</sup> Jo mi` cangf jo, i jíéng'gui dsea` 'léeng' quiá' i dseata` do casíin` i cangoté' i dsea` nisimíng` do jo casí`reih` do jial júu` nicáin` do jo cajín' lala: "Güijméel`na' júu` i dsea` nisimíng` do e ninéeb' guiá' lajaléb' e niquiee`naa', co' nicaquiú' ta e nicajngam' dsea` güitá` quie` e cóo'gui jaléng' jó' caguiaang`gui i jlo' úung', jo lajib` ninéé' guiá' lana. Síi`gor güijaliñ, co' lana nidsitoo' jmií` quiá' e nicúng' guó` jóo'baa." ⁵ Dsu' dseáng' ja` cajmijib` i dsea` simíng` do lajii' júu` quie` i dsea` 'léeng' do. Jo jaain` do cajín': "Síi'go fii' e ja` lí` nii' i lana, co' nabi 'né` nii' i ni'éé'e uó` quie'e." Jo jaang`gui do cajín': "Síi'go fii' e ja` lí` nii' i lana, co' nabi 'né` nijóøø lajii' e 'nií'baa." ⁶ Jogui i dsea` simíng` caguiaang`gui do caquiém'bre i dsea` 'léeng' quiá' i dseata` do cartí` cajngam'breih` do. <sup>7</sup> Job mi` caliguiíng` i dseata` do e eáang` jo caquiur` ta` 'léé` quiá'r e cangojngáam'biñ' do jaléng' dsea` i ca'lee' do jogui cajf`bre fii' góoiñ' do cajo. ⁸ Jo mi` cangf jo, i dseata` dsea` féng' do casí'r` i dsea` 'léeng' quiá'r caguiaang`gui do jo cajín': "Lana ninéé' guiá' lajii' jmiñ' e niquiee`naa', dsu' i dsea` i lamí` síi' simíng` do ja` catíin` fa' e nijaliñ` e niquiee`naa'

colíng` cóo'r'. <sup>9</sup> Jo lanagui fii' i 'nú' e güilíng`na' lacaang` jee` 'núu' fí` jalé' fí' e laniing` jo güite'na' lí' doní' i dsea` i nijíng'na' jee` 'núu' do jo síi'na'r e niquiee`naa' colíng` cóo'r', co' i dsea` i lamí` síi' simíng` do ja` cali'iiñ` fa' cajiñ'. <sup>10</sup> Joba' ca'uøøm` i dsea` 'léeng' quiá' i dseata` dsea` féng' do e cajmitir` laco' jii' ta` caquiur` fiir', jo i fíim' i dsea` do cató'r, do i guiúng` jogui dogui i soo` dsí; lifa' dseáng' carøm` dsí sináú` quiá' i dseata` do e catang' jaléng' i dsea` f'.

¹¹ Jo mi` tí` lí' ca'f i dseata` do fí` lí` niteáang' i dsea` fíing` do, job cangáin` jaang` dseañu' i niquíng' jee` do i ja` qui' sí' laco' catíng` quiá' mi` tí` jmií` e cung' guó` dsea`. <sup>12</sup> Joba' i dseata` do casí'r` i dsea` f': "Ruú', ¿jial ca'f o' ca'u' fí' la ja`gui sí' quii' quiá' lí' cung' guó` dsea'?" Jo tiib` cajé` i dsea` i ja` quie' sí' laco' síi' do. ¹³ Joba' i dseata` do casí'r` jaléng' i dsea` 'léeng' i guia' guiá' mes` do: "'Nú'na' guotii' i dseañu' na jo güibíng`na'r cartí` lí' nuu` só' fí' caluu', jo fí' job lí' nijmér` ta` qui' jogui ta` tu' maja'." ¹⁴ Dsuco' tó' Fidiéé` i fíim' dsea` e nijáng' yaain` fí' jaguór, lifa' jii' tú` 'ní` máing'bing' i guíñ'.

**Mi` cajming' dsea` Jesús
cuaiñ` quiá' e catíng` dseata`**

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Jo mi` cangf e la, caseáng' coq` tú` míng' dsea` Israel i líing` dsea` fariseo jo casíng` tur røø` jial laco' nicuó'r` Jesús dsee` fí` quini` dseata`. <sup>16</sup> Jo casíim`biñ' do fí' lí` táang` Jesús coq` tú` máing' dsea` i la'ó' ír` cóo'gui dsea` quiá' dseata` Herodes, jo lalab júu` quiein' do quiá' Jesús jo casí'r':

—Tifa', ne`baa' guiá' e jmang' júu` já'ba' fó' 'nu' jogui e dseáng' lajam'ba' já' e e' jialco' iing` Fidiéé' e see`naa'. Jogui ne`bíi' cajo e ja` 'gó' 'nu' cóo' jalé' e í` dsí' dsea` osi jalé' e fé' dsea`

uuī quíí' é, cō' ja' jōō' 'nū' jīí' jialcō' lííng' dseá' líí' caluú'. ¹⁷ Jōba' iī' naa' ni-jmíngíí' 'nū' e' nifo' cuaiñ' quiá' e júu' la: ¿Su' né' niquí' naa' cuu' e catíng' dseata' i guíng' fí' Roma osi ja' 'né' quí' naa' é?

¹⁸ Jō dsu' Jesús calilí' bre lajīí' e gá' e í' dsíí' i dseá' do, jōba' cajín' casí' reiñ':

—¿I jmícaang' i la 'nú'! ¿Jialí' 'nó' na' e iing na' niguíé' na' jial e ni'níng' na' jnea' fí' quini' dseata'? ¹⁹ Ée' na' jnea' e cuu' e 'né' niquí' quiá' i dseata' do.

Jōba' i dseá' fariseo do cacuø'r dseá' do cōō' cuu' lajō. ²⁰ Jōgui Jesús casí' reiñ' do lala:

—¿Í' i táang' fí' ní' e cuu' la jōgui jial siir'?

²¹ Jōba' cañíí' i dseá' fariseo do quiá' Jesús:

—Dseata' dseá' guíng' fí' Roma táang' fí' na.

Jōba' cañíí' tū Jesús quiáíñ' do jō casí' reiñ':

—Cuøø' na' dseata' i guíng' fí' Roma lajīí' e catíng' í', jōgui lajōbì cajo cuøø' na' Fidiée' lajīí' e catíng' Fidiée'.

²² Jōba' mī' tí' lí' canúuín' do lajō, eáam' cangogá' dsíir' e jīí' o' nīr' e' nīnī' guír. Jō cangolíim' bre mī' cangí' lajō, jō 'ñiab' Jesús cajé' guír.

Mī' cajmíngíí' dseá' jial líí' mī' nijí' tū dseá' calé' catú'

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Jō 'ñia' ie' jmií' jō caguilíng' cōō' tū' míng' dseá' Israel i lííng' dseá' saduceo fí' lí' táang' Jesús. Jō cō' jaléng' i dseá' saduceo do ja' já' lííin' e jí' tū 'líí', jōba' ca'f' dsíir' e cangojmíngíí'r' Jesús jō casí'r' dseá' do lala:

²⁴ —Tifa', lalab cajíng' Moi' malíí' guí eáang' e song cajúng' jaang' dseañu' e jīí' ja' jōor' caliséng', jōba' i rúng' dseá' ngáang' cōō' i 'líí' dob 'né' nicúin' guóor' cōō' i dseam' quiá' i 'líí' do e laco' niliseeng' jōor' cōō'

ír'. Jōba' lafa' jōob' i dseañu' la'uui' do ni'uíng' i jiuung' i niliseeng' do.

²⁵ Jō lalab calí' jee' jnea'; cōō' née' caliséng' guíang' dseañu' i la'ó' rúng'. Jō i dseañu' la'uui' do cacúm' guóor', jō ja' huøø' ngó' cajúm' bre, lifa' jīí' jaang' jōor' ja' caliséng' cōō' dseam' quiá'r'. Jōba' i dseañu' rúin' i catí' tū do cacúm' bre guóor' cōō' i dseam' í', ²⁶ jō dsu' lajōb calí' tū, cajúm' bñ' do jō ja' jōor' caliséng' cajo. Jō lajōb i rúin' i catí' ní' do cajo, cacúm' bre guóor' cōō' i dseam' í', dsu' lajōbtū ca'uíng' quiá'r', cajúm' bre e jīí' ja' jōor' caliséng'. Jō lajōb calíng' lajì guíang' i dseañu' do, cajúm' bre e jīí' ja' jōor' caliséng' cōō' i dseam' do.

²⁷ Jō ja' huøø' ngó' jō cajúm' i dseam' do cajo. ²⁸ Jōba' jmíngíí' jnea' 'nū' lana e mī' nití' í' e nijí' tū dseá', ¿í' dseáng' i dseañu' do lajee' lajì guíáin' nicúng' guóor' cōō' i dseam' do? Cō' lajalém' bre cacúin' guóor' lajee' seeíñ' fí' jmígúí' la.

²⁹ Jōba' cañíí' Jesús quiáíñ' do:

—Sijgiéem' áa' 'nú', cō' ja' nñ' na' jial laco' fé' fí' ní' jì quiá' Fidiée', jōgui dseáng' ja' nñ' ba' cajo jial tí' 'gøng' dseá' do. ³⁰ Cō' ie' jō, mī' nití' í' e nijí' tū jaléng' 'líí', jaléng' dseañu' cōō' guí jaléng' dseam' jō' tōō' jmíí' fa' e nicúng' guí guóor', dsuco' lafa' ángeles quiá' Fidiée' i neáang' fí' nñfb' nilíin' ie' jō. ³¹ Jōgui 'nú' jmíngíí' na' su jí' tū jaléng' dseá' mī' níngí' e júuín', jō ¿su ja' mí' ca'f' 'nú' lí' tōō' lajīí' júu' quiá' Fidiée' e cajín' malíí' guí mī' cafér' lala?: ³² “Jnea' lín' n' Fidiée' quiá' Abraham cōō' guí quiá' Isáa' jōgui quiá' Jacóo'.” Jōba' fñ' i 'nú' lana e Fidiée' ja' lííin' Fidiée' quiá' jaléng' 'líí', cō' Fidiée' quiá' jaléng' dseá' jīb' lííin'.

³³ Jō mī' tí' lí' canú' jaléng' i dseá' do lajīí' júu' e cajíng' Jesús, jōba' dsíng' cango'gá' dsíir' jō cangolíim' bre jóng.

**E lab júu^ quiu' ta e
laniinggui quia' Fidiée'**

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Jo mi~ tí lí cangf̄ e casínḡ Jesús cóo' dsea saduceo, jo caseám' rúng' dsea fariseo mi~ tí lí caliñir' e cateá lanab cañi' Jesús lajii' júu^ e cajmingfī i dsea saduceo do. Jo i dsea f̄ cangolím bre fi lí táang Jesús. ³⁵ Jo jaang lajee' la'ó' ír i líng' tifa' quia' júu^ quiu' ta~ quia' dsea góor' dsea Israel e lí' laco' iin̄ e niténg' Jesús fi' ni~ dsee, joba' cajmingfi'r dsea do lala:

³⁶ —Tifa', ¿e e júu^ quiu' ta~ quia' Fidiée' e niinggui?

³⁷ Joba' cañi' Jesús quia' i dsea do:

—E lab e júu^ e niinggui do: “Jmi'neáang' Fíi' Fidiée' car' ngocáng' o' jogui cóo' jalé' b̄ seeng' jmiguí quí' jogui cóo' jalé' e í o'.” ³⁸ Jo e lab e júu^ e laniinggui jogui e la'uii' do cajo jee~ lajalé' júu^ quiu' ta. ³⁹ Jogui e júu^ quiu' ta~ e catí tú̄ do røøb'jiu lí' cóo' e la, jo lalab fé': “Jmi'neáang' jaléng' dsea rún' lí' laco'gui jmi'neáan' uø'.” ⁴⁰ Jo cóo' e tú̄ júu^ quiu' ta~ nab lí' júu^ tíi' fi' quia' lajalé' e caguee'gui júu^ quiu' ta~ quia' Fidiée' jogui lajalé' júu^ e ca'e i dsea i café' cuain̄ quia' Fidiée' maliñgui eáang'.

I dsea siju' líng' Dsea Jmáang'

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Jo lajee' e teám'bi jaléng' i dsea fariseo fi' do, ⁴² mi~ cajmingfi'r Jesús ír lala:

—Jo ¿e' í' óo' 'nú' cuain̄ quia' i dsea i sijeeng'na' do i nicá nifi' quí'na' do? ¿Jial laco' jáa siju'?

Joba' cañi' i dsea do quia' Jesús jo cajjín':

—Dsea siju' dseata~ dsea féng' Daví' í.

⁴³ Joba' cañi' Jesús quiaín' do:

—Jo ¿jial lí' jóng? Co' ie~ lami cateáang' dseata~ Daví' fi' jmigüf la, cajjín' la'eáang' cóo' Jmiguí quia' Fidiée' e Dsea Jmáang' líng' Fiir, co' lalab cajjín' ie~ jo:

⁴⁴ Lalab cajjng' Fidiée' casí'r Fíi':

“Ní lí' lí' dsée' laco' guin̄n cartí nijmee' e jaléng' dsea i 'ní' níng' 'nu' nisí'r uø' jnir' fi' quini' e laco' ni-jmí'gór' 'nu'.”

⁴⁵ Jo cajjng'gui Jesús e júu^ la:

—Jo song 'nia'bi dseata~ Daví' sí'r Fíi' i dsea i sijeeng'na' do i nicá nifi' quí'na' do, joba' ¿jial cuøøng' e f̄ líiñ' dsea siju' dseata~ Daví' jóng?

⁴⁶ Jo jaléng' i dsea i teáang' do ie~ jo jii' camí' júu^ ja' cadsé'r fa' cañir' quia' Jesús, jo latí ie~ job jii' jaang' dsea fa' cateá'gui dsí'r ee' nijmingfi'r dsea do.

**Mi cajjng' Jesús jalé' e ga' e
jmóo' jaléng' dsea fariseo**

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

23 Jo mi~ cangf̄ e jo, casí' Jesús jaléng' dsea i teáang' do ie~ jo cóo'gui jaléng' dsea quia'r jo cajjín' casí'rein':

²—Jaléng' tifa' quia' júu^ quiu' ta~ quia' dsea góo'naa' dsea Israel cóo'gui jaléng' dsea góo'naa' i líng' dsea fariseo óor' ta~ e er' e' guøng' lajii' júu^ quiu' ta~ quia' Fidiée'. ³ Joba' fi' i 'nú', jmee'ba' núu'na' lajii' júu^ quia'r jogui jmití'ba' lajii' e sí'r 'nú', jo dsu' jie' mí' jmoo'na' laco'gui la jmóor', dsuco' i dsea í ja' jmitir' lajii' e júu^ quia'r do.

⁴ Dsuco' i dsea í lico' tíiñ' jmér' lafa' léé' dsea cóo' jalé' e jín' e 'né' nijmiti' dsea e jii' ja' quí' dsea jmi' jmitir', jo dsu' ja' jmicóo'r dsea jii' cóo' camí' niguóor' e laco' niróo' e lee' do. ⁵ Jo lajii' e jmóor' do lico' iin̄ e jóø' jaléng' dsea jiém'. Jogui tí' dsí'r e quier' lí' tóo' júu^ quia' Fidiée' fi' guiaquí'r osi fi'

dse' cuéer' é, jo e jo tóo' cóo' júu' e ling' guiú' laco' jnéeng' huí'. Jo lacaang' fí' dse' sí'r' tí' dsíir' e í'r' lo' e cuee'. ⁶ Jo tí' dsíir' e guar' fí' lí' jlo' gui fíng dsilíin' lacaang' lí' tí' jmi' osi lí' niing' gui é fíng dsilíin' fí' sinúu' guá' quiá' dseá' góo' naa'. ⁷ Jogui iin' e jmi'gó' dseá' ír' mí' jín' rúin' jee' 'núu', jogui tí' dsíir' e fa' jalém' dseá' sí' ír' tifa'.

⁸ Jo dsu' 'nú' ja' catíng' na' fa' e nísí' dseá' 'nú' tifa', dsuco' jaam' tifa' i dseáng' seeng' quí' na', jogui lajaléng' 'nú' líng' na' laco' rúm' ba'. ⁹ Jogui 'nú', ja' catíng' na' e nífí' na' tea' jii' jaang' dseá' fí' jmigü' la, dsuco' jaam' Tiquí' na' i seeng', jo íb' Fidié' i guing' fí' nífí'; ¹⁰ o'gui catíng' na' fa' e nísí' dseá' 'nú' fí', co' jaam' Fii' na' seeng', jo íb' i dseá' i síjeeng' na' do i nicá' nífí' quí' na'. ¹¹ Jogui song' i' lajee' la'ó' 'nú' líin' e niing' guir, joba' f'bing' i 'né' nijmé' ta' jmicóo' jee' jaléng' 'nú'. ¹² Co' doñí' i' dseá' i jmféng' 'nia' jee' jaléng' dseá', joba' i dseá' í' eáam' nijgiáin' mí' nití' í' lajo. Jo doñí' i' dseá' i ja' jmféng' 'nia' jee' jaléng' dseá' rúng', joba' f'bing' i eáang' gui nilíniing' mí' nití' í' lajo.

¹³ 'E ngí' fíib' 'nú', jaléng' tifa' quiá' júu' quiu' ta' quiá' dseá' Israel cóo' gui jaléng' 'nú', dseá' Israel i líng' dseá' fariseo, co' jman' i jmicaam' 'nú'! Co' jni' ba' fí' e laco' dseá' jiéng' ja' nijáng' yaain' fí' jaguó' Fidié' e laco' dseá' do nicá' nífí' quiá'r'. Jogui jii' 'nú' ja' jáang' yaang' na' fí' jaguó' Fidié' o'gui cuø' na' fí' jaléng' dseá' i iing' nijmé' lajo.

¹⁴ 'E ngí' fíib' 'nú', jaléng' tifa' quiá' júu' quiu' ta' quiá' dseá' Israel cóo' gui jaléng' 'nú', dseá' Israel i líng' dseá' fariseo, co' jman' i jmicaam' 'nú'! Co' jmoo' na' i' 'nu' jaléng' dseam' 'nii' i tiíniing', jogui jmicaang' na' e ja' líí' lajo, jogui jmoo' na' e cuee' fa' quí' na' mí' güilíng' na' fí' guá'. Jo uí' e lajob

jmoo' na', joba' 'nú' bing' i ga' gui eáang' ní' íng' iihuí' mí' nití' í' lajo.

¹⁵ 'E ngí' fíib' 'nú', jaléng' tifa' quiá' júu' quiu' ta' quiá' dseá' Israel cóo' gui jaléng' 'nú', dseá' Israel i líng' dseá' fariseo, co' jman' i jmicaam' 'nú'! Co' jmoo' na' ta' ngí' lacaang' fí' ní' guó' uø' quiú' cóo' gui lacaang' fí' ní' jmiñí' e laco' nilí' na' jaang' dseá' i nidsitáang' cóo' 'nú'. Jogui mí' tí' lí' calí' na' i dseá' í', dseáng' líco' síng' guina' r' e catíin' tú' néel' fí' lí' 'li' laco' gui la líng' 'nú' yaang' na'.

¹⁶ 'E ngí' fíib' 'nú', dseá' líng' na' lafa' dseá' tiuung' i jéeng' jaang' gui dseá' tiuung'! Co' 'nú' fó' na' e mí' jmoo' dseá' promes e éein' guá' fé', ja' 'né' nijmitir' e jo; jo dsu' 'nú' fó' na' e mí' éeng' dseá' e cuné' e sea' fí' guá' do, joba' dseáng' 'né' e jmiti' bre jóng. ¹⁷ 'Nú' líng' na' lafa' dseá' tiuung' i íí'! ¿E' e quíng' gui quí' na' eáang' líng' na'? ¿Su cuné' o' fa' e guá' e jmigüeang' e cuné' dob é? ¹⁸ Jogui fó' bi' 'nú' cajo e doñí' i' dseá' i jmoo' promes e éein' fí' nife', ja' catíng' fa' e nijmitir' lajii' e ca' éein' do. Jo dsu' 'nú' fó' na' e song' ca'éeng' dseá' lajii' e tíng' dseá' e cuø' r' Fidié' fí' nife', joba' dseáng' 'né' e nijmiti' bre jóng lajii' e ca' éein' do. ¹⁹ 'Nú' líng' na' lafa' dseá' tiuung'! ¿E' e quíng' gui quí' na' eáang' líng' na'? ¿Su lajii' e tíng' na' cuø' na' Fidié' fí' nife' do o' fa' e nife' e lí' ligüeang' dob é? ²⁰ Jo dsu' jnea' gui fá' a e i dseá' i éeng' e nife' do, o' jii' quiá' e jo jmoo' lajo, co' lajob jmoo' cajo quiá' lajalé' e sea' e fí' ní' do. ²¹ Jogui i dseá' i éeng' guá' fé', o' jii' quiá' e guá' do jmoo' lajo, co' lajob jmoo' cajo cóo' Fidié' i seeng' fí' jo. ²² Jogui i dseá' i éeng' nífí', lajob éein' 'nia' Fidié' cajo jogui fí' lí' líí' éé' quiá' dseá' do fí' jo.

²³ 'E ngí' fíib' 'nú', jaléng' tifa' quiá' júu' quiu' ta' quiá' dseá' Israel cóo' gui jaléng' 'nú', dseá' Israel i líng' dseá'

fariseo, cō' j mang' i j micaam' 'nú'!
 Cō' cuø'na' Fidiée' cōo' lajee' gui' la-
 jii' e catfiiñ' quiá' jalé' e ro'na' do
 fa' jalé' oo' quiá' jmiñi' jogui jalé' e
 jié', jō dsu' ja' jmití'na' e júu' quiu'
 ta' quiá' Fidiée' e niing'gui e quiá' jial
 ni'é- dsea' røø' cōo' dsea' rúiiñ' jogui
 jial nilí' fii' líing' dsea' jaléng' dsea'
 rúiiñ' jogui jial dseáng' nijmitir' jalé'
 e iing' Fidiée'. Jo jalé' e nab e lani-
 ing gui e 'né' nijmití'na' lifa' ja' 'naang'-
 na' ca' jalé' e catfing' Fidiée' e nicuø'-'
 na're do. ²⁴ 'Nú'gui líing'na' lafa' dsea'
 tiuung' i jéeng' jaang'gui dsea' tiuung'
 i Jo tiim'ba' ngii'na' jalé' e ú'na' e laco'
 ja' nining'na' lu' ping', jō dsu' ním'ba'
 i jō' féng' i sii' camello!

²⁵ 'E ngi' fiiñ' 'nú', jaléng' tifa' quiá'
 júu' quiu' ta' quiá' dsea' Israel cōo'gui
 jaléng' 'nú', dsea' Israel i líing' dsea'
 fariseo, cō' j mang' i j micaam' 'nú'! Cō'
 'nú' lí' i ru' guiú' jalé' cuée' huí'
 quiá' jii' lí' caluu', jō dsu' e téé'
 dsii' do j mang' jalé' e nicajmee'na' i'
 cōo'gui jalé' e lí' óo'na' e sea' fí' jmiúí'.
²⁶ i tuu' 'nú', dsea' fariseo! Cō' la'uii'
 jang' rúu'na' lí' lí' dsii' jalé' cuée'
 huí' quií'na' do, jō lajoguiba' nijē' tee'
 fí' caluu' cajo.

²⁷ 'E ngi' fiiñ' 'nú', jaléng' tifa' quiá'
 júu' quiu' ta' quiá' dsea' Israel cōo'gui
 jaléng' 'nú', dsea' Israel i líing' dsea'
 fariseo, cō' j mang' i j micaam' 'nú'! Cō'
 'nú' líing'na' laco'gui la lí' lí' si'aang'
 'lii' e jlo' jiu tee' lí' caluu', jō dsu' lí' lí'
 dsii' layaang' mōo' 'lii'ba' téé' cōo'gui
 jalé' e 'li' e jié'. ²⁸ Jo dseáng' lajōb
 líing' 'nú' cajo, cō' guiúm'ba' jnéeng'-
 na' jōøng' dsea' 'nú' lí' caluu', jō dsu'
 dseáng' lico' j micaam'ba' cōo' jalé' e
 fó'na' jogui j mang' e 'lib' í' áa'na'.

²⁹ 'E ngi' fiiñ' 'nú', jaléng' tifa' quiá'
 júu' quiu' ta' quiá' dsea' Israel cōo'gui
 jaléng' 'nú', dsea' Israel i líing' dsea'
 fariseo, cō' j mang' i j micaam' 'nú'! Cō'
 jmo'na' lí' si'aang' jaléng' dsea' i café'

cuaiñ' quiá' Fidiée' malii'gui eáang'
 jogui jmoø'na' e silii' jlo' lí' si'aang'
 jaléng' dsea' i ca'ée' guiú' cōo' Fidiée',
³⁰ jogui fó'na' lala: "Facō' jnea' calisé'-
 naa' lajee' e caliséng' 'lii' dsea' áang'
 quí'naa', jōba' ja' cajmicōo'naa' jōng e
 cajnga' dsea' quiá' i dsea' i café' cuaiñ'
 quiá' Fidiée' malii'gui eáang' do." ³¹ Jo
 cōo' jii' e júu' nab cuø'na' lí' e dsea'
 sijú'ba' líing' i dsea' i cajngang' i dsea'
 i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' malii'gui
 do. ³² Jo cō' lajōb líi', jōba' 'nú' jmité'-
 na' náng lajii' e nicanaang' 'lii' dsea'
 cōøng' quií'na' cajméer'.

³³ 'i'Nú' líing'na' jōo' mi' guíng'
 i Jial nilí'na' e nileáng'na' lajii' iihuí' e
 ni'íing'na' fí' lí' 'li'?' ³⁴ Jōba' fii' 'nú'
 e jnea' nisíin' jee' 'nú' jaléng' dsea'
 i fé' cuaiñ' quiá' Fidiée' jogui jaléng'
 dsea' i tiing' eáang' cōo'gui jaléng'
 dsea' i e' jalé' júu' quiá' dsea' gōo'-
 naa' dsea' Israel; lifa' 'nú', nijngám'ba'
 jogui nitáang'na' fí' dse' crúub' i líing' i
 dsea' í, jogui i líing'guiiñ' do nibōøng'-
 na'r fí' dsii' sinúu' guá' jogui ni'ōøng'-
 na'r fí' laco' fii' lí' guilíiñ'. ³⁵ Jo lajōba'
 iihuí' e eáam' ni'íing'na' e jáa' quiá'
 Fidiée' uii' quiá' jalé' jmi'øøng' i dsea' i
 guiúng' e nicatuu' fí' ni' guōo' uø' la. Jo
 e jō canaang' mi' catuu' jmi' Abel i líing'
 jaang' dsea' guiúng' fí' quini' Fidiée' jō
 cartí' mi' catuu' jmi' Zacarías, jōo' jaang'
 dseañu' i calisí' Berequías, cō' i dsea' íb'
 i cajngang' 'nú' cáang' nife' quiá' siguí'
 guá' fé' e si' fí' Jerusalén. ³⁶ Jo dseáng'
 e jáb' e fii' 'nú' e i dsea' i seeng' jmiñ'
 na, íbing' i ni'íng' iihuí' uii' quiá' la-
 jalé' e jō.

**Mi' caqui' Jesús uii' quiá'
 dsea' seeng' fí' fii' Jerusalén**

(Lc. 13:34-35)

³⁷ Jo mi' cangf' jō, cajíng'gui Jesús e
 júu' la:

—i'Fiiñ' 'nú', dsea' seeng'na' fí'
 Jerusalén, fiiñ' 'nú', dsea' seeng'na'

fi' Jerusalén! Co' 'nú' i seeng` e fi' fi' lab i cajngang' jaléng' dsea i café' cuaiñ` quiá' Fidiée', jogui cuub` casilóo'na' cajo jaléng' dsea i casíng` dsea do i guai' júu` quiá'r` jee` 'nú'. Jo ja` ñii` jó'gui née' cali'lin`n e nito' ffin`n 'nú' lí' laco'gui to' fíng` jaang` tui'lee' jaléng' tuyuu` quiáa're' fi' nú' cuée're', jo dsu' ja` cali'ing`na' lajo. ³⁸Joba' latí' lana jo` i niliseeng`gui fi' guá' quií'na' la. ³⁹Joba' fíi` 'nú' e jo` nimáang`gui' jnea` cartí'mí` nifo'na' lala: "Juguiú`jtu quiá' i dsea i casíng` Fidiée' fi' jmgüf` la cuaiñ` quiá'r!"

**Mí` cajíng` Jesús e ni'íng`
guá' fé' e si' fi' Jerusalén**

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

24 Jo mi` cangf` jo, mi` tí' lí' cagüi'fi' Jesús fi' dsii' sinúu` guá' jo mifíng` ni'iuuiñ` fi' ngam'bre, mi` tí' lí' cangoquiéng` i dsea` quiá'r` do fi' lí' ngóor` jo canaaiñ` do jóor` la'úung` e guá' fé' do. ²Joba' lalab casí' Jesús i dsea i:

—¿Su jóor` 'nú' jial jlo' e guá' si' na? Jo dsu' e já'ba' e fíi' 'nú' e jíi' coo` cuu` jo` nijé` sifíng`gui rúng' quiá' e guá' e móo'na' si' na lana; co' lajib` ni'íng` jo jíi' coo` jo` e nijé` gui.

**Jalé' e lí' mi' tí' lí'
ná'gui e ni'íng` jmgüf`**

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³Jo mi` cangf` jo, cangób` Jesús fi' yá' mól' e sii' Olivos colíng` cóo' dsea` quiá'r`. Jo mi` caguilíñ` fi' jo, job caguá` Jesús, jo lajee` job cangoquiéng` i dsea` quiá'r` do fi' lí' guiiñ` do lí' coo` yaaiñ`, jo cajfñ' casí'r` dsea` do lala:

—lí' naa' fa' 'nu' nijmée' jnea' júu` ¿lí' nidsijée' lajalé' e la? ¿E' jalé' e nililí` jéeng`gui mi` tí' lí' ná'gui niñí'tu` 'nu' fi' jmgüf` la jogui mi` tí' lí' nití' í' e ni'íng` jmgüf`?

⁴Joba' cañi` Jesús quiá' i dsea` quiá'r` do jo casí'reiñ':

—Jíi' e laba' fíi' 'nú'; jmiñiing` óo'na' e jíi' jaang` dsea` ja` güijmigóoiñ` 'nú'. <sup>5</sup>Co' fíim'bing' i nijalíng` i nijmigóo` jo nijíñ': "Jneab` i dsea` i si-jeeng`na' do i nicá` nifi' quií'na'"; jo fíim` dsea` nilí'r` i niligóong`. <sup>6</sup>Jo 'nú' ninúu`na' júu` e sea` nií' fi' la fi' na; jo dsu' ja` fóong`na' mi` nití' í' lajo, co' jobi uing` jogui co' dseáng' 'né' e nidsijéeb` lajalé' e jo; dsu' o' ie' jo nití' í' e ni'íng`. ⁷Co' ie' jo jaléng' dsea` nitíñ` cóo' dsea` rúin', jogui coo` fi' nitíng` cóo' coo'gui fi', jogui nilisea` oo' fi' la fi' na, jogui jmguiub` lí' nijó' uó' e eáang` cajo. ⁸Jo jobi lí' uiim`bi jóng mi' nimó'na' e nidsijée' jalé' e iihuú' jo.

⁹Jo job mi' nitóor` jaléng' 'nú' e laco' nijmihuúíñ` 'nú' cartí' nijngáiñ' 'nú'. Jo ie' jo lajím` dsea` jmgüf` nilí' 'ní' níiñ` 'nú' uii' jnea'. ¹⁰Jo ie' jo fíim` dsea` nitú'bre e já' líiñ` júu` quié' e jogui nilí' 'ní' níng` rúng' dsea` jogui ni'níiñ` lajee' la'ó' rúin` cajo. ¹¹Jo fíim` dsea` nijalíiñ` mi' tí' lí' jo e nijmigóor` e fé'r` cuaiñ` quiá' Fidiée', jo fíim` dsea` nilí'r` i niligóong`. ¹²Jo ie' jo dseáng' jmang' jalé' e 'li'ba' nijmé' dsea`, joba' fíim` dsea` nitú'bre e jmi'neáiñ` jaléng' dsea` rúin'. <sup>13</sup>Jo dsu' i dsea` i nité' e siñ' teá' fi' guíu` lata` cóo' jnea, joba' f'bing' i niléang` jee` dsee` quiá' mi' tí' lí' jo. <sup>14</sup>Jo e júu` la quiá' jial quié' Fidiée' nifi' quiá' dsea` nini' fi' la'úng` fi' jmgüf` e laco' nilicuiñ` dsea` e júu` jo; jo joguib` mi' nití' í' e ni'íng` jmgüf` jóng.

¹⁵Jo malí'gui eáang` i dsea` i café' cuaiñ` quiá' Fidiée' i calisf` Daniel cajme'r` fi' ní' jì' quiá'r` cuaiñ` quiá' coo` e 'li' eáang` e nisí' dsea` fi' dsii' guá' fé' e si' fi' Jerusalén fi' lí' líi' e guá' güeang' quiá' Fidiée'. Jo mi' nimó'na' e jo e fi' lí' güeang' quiá' Fidiée' do —jaléng' 'nú' i i' e jì' la 'né' ningám'ba'—, ¹⁶joba' mi' nití' e í' jo, jaléng' dsea`

ī neáng' fí lī se' Judea güicuí¹⁷ bre fí jee' mó' jóng. ¹⁷ Jogui ī dsea' ī dsiing' yá' 'nú' mī tí lī jo, ja' güi' dsír' fa' e nijgiáang' guir e laco' nidsi'uóø'r' jalé' e sea' quiár'. ¹⁸ Jogui ī dsea' ī taang' fí jee' mó' e jmóor' ta~, joba' ja' güi' dsír' fa' e niqing' guir fí quiár' e fa-co' dsiquiéer' sī'r'. ¹⁹ Joba' jfíib' eáang' jaléng' dseamf' ī quiéeng' yuu' ie~ jo osi ī jéeng' yuu' ī cu' tú' é! ²⁰ Jo mii' na' Fidiée' e ja' nidsitíng' e ni'uóng' na' e cuí' na' lajee' jii' güi' osi lajee' jmií' e jmi'íng' dsea' góo' na' é; ²¹ dsuco' ie~ jo gab' eáang' nilisea' iihuíf' e ja' mī can-gá' dsea' lajii' mī catiroo' jmigüf' o'gui fa' nimí'guir calé' catí' cajo. ²² Jogui fa-co' Fidiée' nijmér' e nili'íi' eáang' e nidsijée' jalé' e jo, joba' jii' jaang' jo' ií' nileáng' gui jóng fa-co' lajo. Jo dsu' ja' ni-jmi'íiíi' e jo uí' e fíi' líiíi' jaléng' dsea' quiár' ī nicaguíi' do.

²³ Jo song ie~ jo nijmigóøng' dsea' 'nú' jo nijíi': "Jóø, ī lab ī dsea' ī si-jeeng' na' do ī nicá' nifí' quí' na'", osi "Jóø, dob nisiin' é", jo dsu' ja' jál' güilíng' na' jóng. ²⁴ Co' ie~ jo fíim' dsea' nijaliíi' jo nijmigóor' e líiíi' ī dsea' í, jogui seem' bi ī nijmigóor' e líiíi' dsea' ī fé' cuaiñ' quiá' Fidiée' cajo; jogui eáam' nijmér' jalé' e lī jogui jalé' e qui' r' jmií' e dsigá' dsí' dsea'. Jo nijmér' la-jo e lico' nijmigóo' bre jo quiáb' jiu ni-jmigóoíi' la quié' gui ī dsea' ī nicaguíng' Fidiée' do, dsu' ja' lí' jmér' lajo. ²⁵ Jo quié' na' cuente røø' quiá' jalé' júu' e nicafá' a na lana quiá' jalé' e nidsijée' cøøng' gui. ²⁶ Joba' ie~ jo, ja' güilígøøng' na' mī nifí' dsea' 'nú' lala: "Jóø' na', e dob táang' ī dsea' ī sijeeng' na' do fí' ní' guóo' uó' quié'", jo dsu' ja' güilíng' na' fa' e nigüi' néng' na' r; osi nifí' bi dsea' 'nú' lala é: "E lab si' maang' ī dsea' í", jo dsu' ja' jál' güilíng' na' e jo. ²⁷ Dsu-co' lí' laco' lí' mī líj' güi' níá' e jnéeng' fí' yá' jmigüf' e jóø' dsea' lajiiíi', lajob lí' cajo mī nigáa' tu jnea~, dsea' lín' n

jaang' dsea' jmigüf' ī jál' fí' níff'. ²⁸ Co' e jál' ba' fá' a, e jié' lí' ráang' jó' 'líi', fí' job seáng' jaléng' tujlíi'.

Jial mī nijáa' tu ī dsea' jmigüf' ī jaa' fí' níff'

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Jo cajíng' gui Jesús e júu' la:

—Jo mī tí lī casúung' e iihuíf' jo, joba' jo' jī' iee' nilisea' gui o'gui si' ca-jo fa' nicuóø' guir jir~, jogui jaléng' núu' nijiiíi' cartí' guóo' uó', jogui Fidiée' nijmér' e niguiá' jalé' e sea' fí' yá' jmigüf'. ³⁰ Jo ie~ jmií' job mī nilisea' lí' fí' yá' jmigüf' e tí lī nigáa' túu fí' jmigüf' la, jnea' dsea' lín' n jaang' dsea' jmigüf', jo lajiiim' dsea' seeng' fí' la' úng' fí' jmigüf' niquí' r' uí' e 'gó' r', jo joguiba' mī nimáang' na' jnea~, dsea' lín' n jaang' dsea' jmigüf' ī jaa' fí' níff', e nigáa' a e niquíi' n jee' cabøø' jnií' cøø' e niing' jī' e 'gøng' quiá' Fidiée'. ³¹ Jogui nisíng' Fidiée' jaléng' ánge-les ī líng' guotiir' e nijiiíi' do teá' lúu' trompé' fí' yá' jmigüf' e laco' la-jiing' dsea' jmigüf' ī nilíng' dsea' quiár' niseáiñ' colíing' mī nifí' e í' jo.

³² Jo cajíng' gui Jesús e júu' la:

—Lanagui ni'ée' e 'ná' cøø' júu' quiá' 'ma' güiíi': Co' mī ninaang' iée' jalé' guo' quiá', jo mifíng' canaang' e iáb' jalé' má' quiá' cajo, joba' nilí' 'nú' e nijaquíéem' jii' jmií' jóng. ³³ Jogui lajob lí' e júu' la cajo, co' mī tí lī nidsijée' la-jalé' e nicafá' a na, joba' niñ' ba' jóng e quiáb' nijaquíéeng' e nigáa' jnea~, dsea' ī líng' jaang' dsea' jmigüf' ī jaa' fí' níff'. ³⁴ Co' dseáng' jál' ba' fá' a e dseáng' nidsijéeb' jalé' e jo nú' gui e nijúung' jaléng' dsea' ī seeng' lajee' lana. ³⁵ Jo tóob' jmií' ni'íing' la' úng' yá' jmigüf' cøø' gui la' úng' guóo' uó', lifa' júu' quié' e ja' tóo' jmií' fa' e ja' nilíi'.

³⁶ Jo jii' jaang' dsea' jmigüf' níi' e' jmií' jogui e~ oor' e nidsijée' e jo, co'

jì'gui jaléng' ángeles quiá' Fidié' dsea' guing' ñiff' ja' ñi' e jo, o'gui jnea' ñii' ca-jo. Co' dseáng' lajii' Tiquí'ii' dsea' guing' ñiff', jii' f'bing' dseáng' ñi' e jo.

³⁷ Jo mi' tí' lí' nití' í' e nigáa'túu fí' jmigüf' la, jnea' dsea' líin'n jaang' dsea' jmigüf' i' jaa' fí' ñiff', nilf' lí' laco'gui calf' ie' lamí' cateáng' Noé fí' jmigüf' la. ³⁸ Co' ie' jo, lajee' e ná' gui e ca'á' jmii' fí' la'úng' fí' guóo' uó', í' gøb' dsea' laco' sí'f', jogui cúin' guóor' ca-jo, lí' coøb' mi' catf' í' e ca'f' Noé fí' dsí' coø' móo' e dséé' coø' jaléng' dsea' sinúu' quiá'r'; ³⁹ jo dsu' lajee' e ja' ñiing' dsíib' dsea', mi' catf' í' e ca'á' jmii' fí' la'úng' fí' guóo' uó', jo job lí' cajúng' la-jaléng' dsea' lí' coø' gui'ná' i' seeng' fí' jmigüf'. Jo dseáng' lajob dseáng' nid-sijéé'tu calé' catú' mi' tí' lí' nigáa'túu fí' jmigüf' la, jnea' dsea' líin'n jaang' dsea' jmigüf' i' jaa' fí' ñiff'. ⁴⁰ Co' ie' jo gáng' dsea' taang' jmóo' ta' quiá' fí' jee' mó': jo jaain' do nidsém'bre, jogui jaang'guiin' do nijé'bre. ⁴¹ Jogui lajobi cajo gáng' dseamf' teáng' ta' dsí': jo jaain' do nidsém'bre, jogui i' jaang'gui do nijé'bre.

⁴² Joba' fii' i' 'nú', ñiing' áa'na' contøng, co' coø' lajee' ja' lí'na', lanab mi' nigüéeng-túu. ⁴³ Jo e laba' iin' n e ñi'na', faco' jaang' dsea' ñiir' e' í' niguiéé' jaang' ii' fí' quiá'r', joba' nigüéé'bre e jmóor' í' 'nur', jo ja' nilí' i' ii' do fa' ni'uó'r' jalé' e sea' quiá' i' dsea' do. ⁴⁴ Joba' lajob cajo, dseáng' contøom' 'né' e siñiim' áa' 'nú'; co' jii' lajee' ja' ñiing' áa'na', lanab mi' nigüéeng-túu fí' Jmigüf' la, jnea' dsea' i' jaa' fí' ñiff' e líin'n jaang' dsea' jmigüf'.

Jaang' dsea' 'léeng' i' guíung' coø' gui jaang'gui dsea' 'léeng' i' soo' dsí'

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Jo mi' cangf' e jo, cajíng'gui Jesús e júu' la:

—Lalab lí' quiá' jaang' dsea' 'léeng' i' núu' jalé' ta' quiu' fiir' jogui i' guíung' coø' jaléng' dsea' 'léeng' rúin' i' caguiaang-gui. Co' mi' cagüi'fí' i' fiir' do e nidsér' fí' lí' jié', caguiar' ni' i' dsea' 'léeng' i' núu' do lajaléng' i' seeng' quiá'r' e laco' nicuó'r' reiñ' do e nidóin' mi' nitf' í' lajo. ⁴⁶ Joba' juguiá' jiu quiá' i' dsea' 'léeng' i' jmóo' ta' laco' catíing' mi' niguieng' fiir' e car' cuente. ⁴⁷ Joba' jmitaa' óo'na' e i' fiir' do dsíng' guíu' nijmér' jo nicuó'r' reiñ' do e nine' niñ' latøom' sinúu' quiá'r' coø' gui jalé' e sea' fí' jo. ⁴⁸ Jogui dsu' song i' dsea' 'léeng' do líiin' jaang' dsea' 'léeng' i' soo' dsí' jo i' dsíir' e ja' mi' guíeng' fiir' lajee' jo, ⁴⁹ joba' nináin' e ni-jmeáin' ga' jaléng' i' dsea' 'léeng' rúin' i' caguiaang-gui do, jogui e niseáin' rúin' coø' jaléng' dsea' jmóo' ta' í' e laco' ni'fí' nidó'r' colíing', ⁵⁰ jo dsu' coø' lajee' e ja' ñiing' dsíir', lanab mi' nitf' í' e niguieng'tu i' dsea' fiir' do; ⁵¹ joba' i' dsea' do iihuú'b' nicuó'r' i' dsea' 'léeng' do, co' nibíim' brein' do jee' jaléng' dsea' i' jmicaang' e jmóor' jalé' e iing' Fidié' fí' lí' nijmér' ta' qui' jogui ta' tu' maja' uí' jalé' iihuú'f' e ni'fñ' do.

Coø' júu' já' e lafa' júu' cuento quiá' guíng' simf'

25 Jo cajíng'gui Jesús e júu' la: —Lab nifá' duu jial lí' mi' tí' lí' jo, mi' Fidié' nicár' nifi' quiá' dsea' jmigüf'. Co' e jo lí' laco' guíng' simf' i' ca'uøøng' quie' jmacø' jì' candii' e cango'fiiñ' dseañu' i' cung' guó'. ² Jo dsu' 'ñiing' lajee' i' simf' do ñiing' dsíir' jogui i' 'ñiing'gui do ja' ñiing' dsíir'. ³ Joba' i' simf' i' ja' ñiing' dsíí' do ca'uøøm'bre quier' jì' candii' quiá'r' e cango'fiiñ' i' dseañu' i' cung' guó' do, jo dsu' jii' jmi-coo' e a' dsíí' candii' quiá'bre quier' co' jo' quie'guir' fa' e seáng'gui; ⁴ jo dsu' i' simf' 'ñiing' i' ñiing' dsíí' do ca'uøøm'bre cajo e quier' jì' candii' quiá'r' jo lifa'

quie'bir coo` sfi'gui e co' quier' e a~ jmi-
 coo`. <sup>5</sup> Jo co' cali'him~ i dsea` cung' guo`
 do e ja` niguien'`, joba' lajim~ i simf' do
 nicaquiain' lajee` jo. <sup>6</sup> Jo coob~, mi` catf'
 la ii` guitu' guienau', jo guicatá' mfi' lí-
 caluu' jo guicafé' dsea': "iJmijnée` áa-
 na', co' nab nijang' i dsea` cung' guo`
 do; jogu` nilfing' na' e niñi'fing' na're!"
⁷ Jo lajim~ i simf' do caráain~ jo caguiar'
 quiú' ji` candíi' quiá'r- lajaang` lajaain`.
⁸ Joba' i simf' i ja` ñiing` dsíi' do casí'r-
 i simf' i ñiing` dsíi' do: "Fa' jgiée`
 óo' 'nú' fa' nijmi'ðong'jiu' jnea' jmi-
 coo` quí'na', dsuco' cadseáb~ jmicoo`
 quiá'r candíi' quí'naa' jo jo` iing` nicó'."
⁹ Jo dsu' cañíi' i simf' i ñiing` dsíi'
 do: "U, ja` nijmi'ðong'naa' 'nú' co'
 ja` nilíng` quí'naa' o'gui quí'na' cajo.
 Co' guiú'gui quí'na' e nigüülfing'na' fi'
 tieen~ e nigüüleáa'na' e jmicoo` e 'né-
 na' do." ¹⁰ Jo lajee` cangolíng~ i simf' i
 ja` ñiing` dsíi' do fi' tieen~ e cangoleáar`
 jmicoo` quiá'r-, lajee` job mi` caguiéng`
 i dseañu' i cung' guo` do, jo i simf'
 i ñiing` dsíi' do cangotáam`bre jmi~
 colíng` cóo' i dsea` cung' guo` do, jo
 cajní'bre 'núu'. ¹¹ Jo mi'míng-guijiu la-
 jo caguilím-tu i simf' i ja` ñiing` dsíi' do
 i cangolíng` fi' tieen~ do, jo guicatór-
 caluu' 'núu' jo guicajín': "iFí'i'i, fí'i'i,
 fa' jgiée` o' e ná'go 'núu'!" ¹² Jo dsu'
 guicañíi' i dseañu' do jo cajín': "E
 já'ba' e fíi' 'nú', simf', ja` cuín'n 'nú'."

¹³ Jo cajíng'gui Jesús:

—Jo co' lajob líi, joba' fíi' 'nú' e
 jmiñiing` áa'na', co' ja` ñí'na' e~ jmi~
 jogu' e oor~ e nigüéeng` jnea~, dsea`
 líin' jaang` dsea` jmigüi' i jáa' fi' ñíff`.

**Coo` júu` já' e lafa' júu` cuento
 quiá'r dsea` 'léeng' i ca'ing' cuu`**

(Lc. 19:11-27)

¹⁴ Jo mi~ cangf' jo, cajíng'gui Jesús e
 júu' la:

—Jo mi~ Fidiée` quier' nifi' quiá'r
 dsea', jo e jo líi laco' jaang` dseañu'

i cagüi'fi' cangó' fi' lí' hufí'. Jo dsu'
 lajee` e nú'gui e nigüi'fir' nidsér-, jo
 cató'r- jaléng` i dsea` jmoo` ta` quiá'r-
 do, jo cacuø'reiñ' do cuu- e laco' ni-
 jméiñ- do ta` e nilisea'gui e dsf' quiá'r-
 e cuu- do. ¹⁵ Jo jaang` i dsea` 'léeng`
 quiá'r- do cacuø'r' 'niá` mil cuu-, jogu'
 jaang` cacuø'r' tú- mil cuu- lajo, jogu'
 i jaang'gui do cacuø'r' coob` mil cuu-,
 jo laji` gaam'biñ' do cangíiñ- cuu- lí'
 jialco' jíi' bf seem'bre. Jo ngf' joguiba',
 cagüi'fi' i dseañu' do e cangó'r' fi' lí'
 hufí'. ¹⁶ Jo i dsea` 'léeng` i cangíng` 'niá`
 mil cuu- do, eáam' guiú- cajméer- ta`
 cóo' e cuu- do, jo calí'bre jíe'gui 'niá`
 mil lajo. ¹⁷ Lajobi cajo i dsea` 'léeng` i
 ca'ing' tú- mil e cuu- do cajmée'bre ta`
 cóo' do, jo calí'bre jíe'gui tú- mil e
 cuu- do cajo. ¹⁸ Jo dsu' i dsea` 'léeng`
 i cangíng` cóo' mil e cuu- do, can-
 go'mea'bre fi' nú' uó'.

¹⁹ Jo mi~ cangf'gui lajo, caguiém-tu
 i fiir- do, jo casí'r- lajaang` lajaang` i
 dsea` 'léeng` quiá'r- do e nigüieeñ' do
 cuenta lajii' e nicajméer- cóo' cuu- e
 cangíiñ- do. ²⁰ Jo la'uii- caguié- i dsea`
 'léeng` i cangíng` 'niá` mil e cuu- do,
 jo cajá'r- fiir- 'niá'gui mil lajo e calí'r-,
 jo casí'r- dsea` do: "Fí'i, 'nu` cacuøø'
 jnea` 'niá` mil cuu-, jo nicajmé'baa ta`
 cóo' e jo, joba' lana nicalí' i 'niá'gui
 mil lajo e dsf'." ²¹ Joba' cañíi' i fiir- do:
 "Nub` jaang` dsea` 'léeng` i guiúng-,
 co' cajmee'ba' ta` røø` cóo' lajii' capí'
 cuu- e cangíiñ'. Joba' lana jmiguiub`
 jalé' e sea` quie'e e nicuøøø' 'nu' e
 nine' ní', jo lana røøb` nijmi'iaang`
 dsí'naa' náng." ²² Jo jo` huøø` lí'hi' i
 dsea` 'léeng` i ca'ing' tú- mil e cuu-
 do caguié- jo casí'r- fiir-: "Fí'i, 'nu`
 cacuøø' jnea` tú- mil cuu-, jo cajmé'baa
 ta` cóo' e jo, jo lana nicalí' i tú'gui
 mil e cuu- do e dsf'." ²³ Joba' cañíi'
 i fiir- do: "Nub` jaang` dsea` 'léeng`
 i guiúng- cajo, co' tiim'ba' jmée' ta`
 røø` cóo' capí' cuu-, joba' jmiguiub`

jalé' e sea` quié e e nicuøø'ø 'nu` e nine' ní', jø lana røøb` nijmi'iaang` dsi`-naa' náng." 24 Jø jø huøø` lí'hi` guié` i dsea` 'léeng'` jaang`gui do i cangíng` cøø` mil e cuu` do, jø lalab casí'r` fiir` : "Fíi'i, ñi'baa guiá` e jaang` dseañu` i ue'` dsíi` líng'` 'nu` e lí'` tiin'` sitíin'` lajíi'` ta` cajmée` dsea` jiém'`, jogui e ú'` cø'` jalé' ta` jmóo` dsea` jiéng'` cajo. 25 Jøba' caføm'baa 'nu`, jø fí` nú'` uøb` ca'meáa` e cuu` e cacuøø'` jnea` do. Jø lana lab quiee` e lajíi'` e cuu` jø." 26 Jøba' cañíi` i fíi'` do quiá'` i dsea` 'léeng'` quiá'r` do: "Nu` lin'` jaang` dsea` 'léeng'` i soo` dsíi` jogui i fí', jø song niñi'ba' guiá` e jnea` sitíin` n lajíi'` ta` cajmée` dsea` jiéng'` jogui e gú'` gø'ø` jalé' ta` jmóo` dsea` jiéng'`, 27 jøba' çjiali'` ja` ca'f' o' fa' mi` caguite'` cuu` quié e fí` banco? Jøba' mi` cagüean'`n, ca'íim'baa lajíi'` cuu` quié e jogui e dsí` quiá'r` cajo." 28 Jøba' casí'r` jaléng'`gui i dsea` i teáng` do ie` jø, jø cajíin'` : "Gui`na' e cøø` mil cuu` quiá'` i dsea` 'léeng'` fí'` na, jø cuøø'`na' i dsea` 'léeng'` i quie` guí` mil e cuu` na. 29 Dsucø'` i dsea` i sea` quiá'`, jmigu-ia`guib niñíin` e nilisea`, jøba' lalíim` nilisea` quiá'r`. Jø dsu'` i dsea` i ja` sea` quiá'`, nigüeáb` lajíi'` e capí'`jia e sea` quiá'r` do. 30 Jogui i dsea` 'léeng'` fí'` na guíing`na'r` fí` caluu` fí` lí` nuu` sò', jø fí` jøb` niquí'r` jogui nitúr` majar` cajo."

**Jial nilí mi` nitidsí í'`
quiá'` dsea` jmigüí`**

31 Jø cajíng'`gui Jesús e júu` la:

—Jø mi` tí` lí` nití` í'` e nigáa` jnea`, dsea` lín'n` jaang` dsea` jmigüí` i jáa` fí` ñiff`, nigáa`túu` dsu'` e niquíin'`n jee` jalé' e jlo'` e niing` 'gøng'` quiá'` Fidiéé` jogui colíing` cøø'` jaléng'` án-geles i líng'` guotíi` Fidiéé`, jø joguib mi` niníi` fí` éé` quié e lí` niing` jlo'` quiá'` Fidiéé`. 32 Jø lajíim` dsea` seeng` fí` la'úng` fí` jmigüí` niseáiin'` fí` quinií`, jø jneab` dsea` ni'naan` dsea` jie` fí` lí`

catíiin` lajaang` lajaaín` lí'` laco'gui la jmóo` jaang` dsea` i jmóo` í` jo'se'` mi` 'náaiñ` jaléng'` jo'se'` jee` jaléng'` jo'chí'`. 33 Jogui jaléng'` i dsea` i líng'` lafa' i jo'se'` do niguién'`n lí'` lí` dsée' laco'guiin`n, jogui jaléng'` i dsea` i líng'` lafa' i jo'chí'` do niguién'`n lí'` lí` tuung` laco'` jneab` jnea` dsea` lín'n` i dseata` dsea` féng'` do, niffi` jaléng'` dsea` i neáng` lí'` lí` dsée' laco'` guíin`n jø nifá'a` : "Jaléng'` 'nú', ñilíng`na' fí` la, cø'` 'nú'`bing'` i nicajmigüeang'` Tiquié`e dsea` guíing` ñiff`, jøba' íng'`na' la-jalé' e catíng`na', cø'` lajòb` nisi'íng`na' quiá'r` lajíi'` lati'` mi` caguiar` uíing` jmigüí'. 35 Dsucø'` lajee` cataan`n cøø'` 'nú'` fí` jmigüí', mi` cadseá'` jmi'aan`, jogui 'nú'` cacuøø'`ba' jnea` e cagø'ø; jogui mi` cadseá'` jmijmiin`, cacuøø'`ba' jnea` jmií` cagú'u; jogui cangf`bíi` cajo laco'` ngí` jaang` dsea` i jáa` fí` caluu`, jø dsu'` cacuøø'`ba' jnea` lí` cajmi'íin`n. 36 Jogui cali`né`bíi` sí'`i, jø cacuøø'`ba' jnea`; jogui casá`bíi` e calidsée'e, jø cato'` fíim`ba' jnea`; jogui ca'ú`bíi` 'nuñí', jø dsu'` cagui'ee`ba' jnea` cajo." 37 Jøba' jaléng'` i dsea` í` i cajmée` jalé' e iing` Tiquié`e dsea` guíing` ñiff` nijmingíir` lala jø nijín'` : "Fíi'`i!, çlí` caneeng`naa' 'nu` e jmi'aan'`, jø cacuøø'`baa' 'nu` e caquié'? Jogui çlí` caneeng`naa' 'nu` e jmijmiin'`, jø cacuøø'`baa' 'nu` jmií` e ca'í'`? 38-39 Jogui çlí` caneeng`naa' 'nu` e lín'` lafa' jaang` dsea` i jáa` fí` caluu`, jø cacuøø'`baa' 'nu` cajo lí` cajmi'íin'? Jogui çlí` caneeng`naa' 'nu` e cali`né'` sí'`, jø cacuøø'`baa' 'nu` e jø cajo; jogui e dsée'` osi e iuun` fí` 'nuñí'` é, jø cangø'ee`ba' 'nu` cajo?" 40 Jøba' ie` jø jnea`, dsea` lín'n` dseata` dsea` féng'`, lalab ningíi` quiá'r` : "E já'` e fíi` 'nú'` e lajalé' e cajmicøø'`na' i dsea` i líng'` lafa' rún'n` i dseáng'` ja` niing` jíi'` capí'`, jøba' la-jaléb' e jø quié` jneab` cajmee`na' cajo." 41 Jogui jnea` i líng'` dseata` dsea` féng'` do niffi` jaléng'` i dsea` i neáng`

lí' lí' tuung~ laco' guin~n: "Do güüling~ 'nú' lí' do, co' Fidiéé~ nicabiim~bre 'nú', jo dob catíng~ 'nú' fí' ní' jí' lí' coo' jí' e jo' tóo' jmií' yu' fí' lí' nicajme' Fidiéé~ lí' catíng~ fii' i' 'ling'~ coliing~ cóo'~ jaléng'~ ángeles i' 'ling'~ quíá'r~ ca-jo. ⁴² Co' cadseáb~ jmi'aang~ jnea~ la-jeé' cataan~ n'c'óo'~ 'nú' fí' jmií' u' la, jo dsu' ja' cacuóø'~na' jnea~ e cagø'ø; jogui cadseá' bi' jmií' jmiin~ cajo, dsu' 'nú' ja' cacuóø'~na' jnea~ jmií' e cagú' u; ⁴³ jogui cangf' bii' laco' gui jaang~ dseá' i' jáa' fí' caluu', dsu' 'nú' ja' cacuóø'~na' jnea~ lí' cajmi' fín~n; jogui cali' né' bí' sí' i, dsu' 'nú' ja' cacuóø'~na' jnea~ sí' i; jogui calidsée'~ bí' jogui ca' tú' u' 'nuñí' cajo, dsu' 'nú' ja' cagui' ee' na' jnea~." ⁴⁴ Joba' i' dseá' i' neáang' lí' lí' tuung~ do ni-jmíng' húr' lala: "Fii' i' i', ¿lí' caneeng~ naa' 'nu' e cadseá' jmi' aan'~, osi e cadseá' jmií' jmiin~ é, osi e lín' laco' jaang~ dseá' i' jáa' fí' caluu', osi e 'né' sí' é, osi e dsée'~ osi e iuun' fí' 'nuñí' bi' é, jo ja' ca-jmicóo'~naa' 'nu'?" ⁴⁵ Joba' ie~ jo lalab ningii' quíá'r~, jnea~ dseá' lín' n' dseata~ dseá' féng'!: "E jal' e fii' i' 'nú' e jalé' e ja' cajmée' na' cóo'~ jaang~ dseá' i' líng' lafa' rún' n' i' ja' niing~ jii'~ capi', joba' lajòb cajo ja' cajmee' na' cóo'~ jnea~." ⁴⁶ Joba' jaléng' i' dseá' fí' lí' 'lib'~ nidsilíin' fí' lí' ni' fín' iihuí' e ja' tóo' jmií' nité'. Jo dsu' jaléng' gui dseá' i' ja' dsee~ røong' fí' quini' Fidiéé', f'bing' i' nidsigüea' car' ngong' fí' jmií' cóo'~ dseá' do fí' ñí' fí'.

Mí' casíng~ jaléng' dseá' jial e nisáin' Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11 :45-53)

26 Jo mí' cangf e cajíng'~ Jesús jalé' e júu' na, lalab casí'r~ i' dseá' quíá'r~ do:

²—Jii'~ laco' ní' 'nú' e tú' jmií'~ba' 'né' gui e nití' e jmií' Pascua. Jo ie~ jmií'~ job mí' nijáng'~ dseá' jnea~, dseá' cagá' a fí' ñí' fí' e lín' n' jaang~ dseá' jmií' u', jo

niteáin~ jnea~ fí' dse'~ crúu' cartí' ni-jngáin'~ jnea~.

³ Jo ie~ job cajo, jaléng'~ fii' jmidsea' quíá'~ dseá' Israel cóo'~ gui jaléng'~ dseá' cóong'~ quíá'r~ caseáng'~ rúin'~ fí' lí' guing~ fii' jmidsea' laniing~ i' sii' Caifás quiu'r' ta', ⁴ jo casíin~ cuain' quíá'~ jial nilí'r' e nijmigøøin' Jesús e laco' nisáin' dseá' do jo lajòba' nijngáng'~ neiin'. ⁵ Jo dsu' sáin' e iin' jmér' lajò lajee' e o' e jmií' jo, dsuco' jial fíng' nitá' dseá' mí' fí'.

Mí' ca'éé' jaang~ dseamf jmií' jmeafii' fí' mogui' Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12 :1-8)

⁶ Jo lajee' job cangó'~ tu Jesús fí' cóo' fii' e sii' Betania; jo lajee' táain' fí' jo, dob dsitiín'~ fí' quíá'~ jaang~ dseañu'~ i' sii' Simón i' nínicalíng~ j mohuí' 'lí' fí' ngúu' táang' lami' jéeng' gui. ⁷ Jo lajee' guing~ Jesús fí' job mí' tí' lí' cangoquíeéng' jaang~ dseamf fí' lí' guíin~, jo quieín' do cóo' sí' lí' a' jmií' jmeafii' e 'mo' eáang'. Jo lajee' e guing~ Jesús gø'bre mí' ca'éé' i' dseamf do e jmií' jmeafii' e quier' do fí' mogui' dseá' do. ⁸ Jo mí' tí' lí' cangá' i' dseá' quíá'r~ do e cajmée' i' dseamf do lajò, eáam' caligüiin' jo cajín'~:

—¿Jiali' jmi' fí' i' dseamf na e jmií' jmeafii' e 'mo' eáang' na? ⁹ Cofa' mí' ja' cajméer' lana, jmií' guí' cuu' nicóng' na faco' e cango'nií', jo e cuu' jo nili' íing' ta' e nilicóo'~ jiu jaléng'~ dseá' tíñíng'.

¹⁰ Jo dsuco' Jesús lí' bre lajii'~ e síng' i' dseá' do, joba' casí' rein' do lala:

—¿Jiali' fí' 'nú' 'leáang' i' dseamf la? Co' cóo' e guí' ba' nicajméesiin' na quíe' e. ¹¹ Co' contøøm~ niliseeng' jaléng'~ dseá' tíñíng~ jee' 'nú', dsu' jnea~ gui cateá' ba' caga' ee' nii' fí' jee' 'nú'. ¹² Co' e jmií' jmeafii' e ca'éé' i' dseamf la fí' ngúu' táan' n' lí' lafa' e nicasúuin' jnea~ e jmeafii' quíá'~ mí' ni' ú' u fí' dsí' tó' éé'. ¹³ Co' e jal' e fii' i' 'nú' e doñí' jíe' fí' ní' guóo'~ uó' fí' jmií' u' lí'

niguiá dsea júu quiá jial laang dsea jee jalé dsee quiá r, ninib júu cajo quiá lajii e cajmée i dseamf na cóo r jnea, joba lajob niguiéng dsí dsea ír.

Mi camí Judas Iscariote cuu e quiá nijáin Jesús

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Jo ie jo jaang lajee dsea guitúung quiá Jesús i sii Judas Iscariote cangór fi li neáng jaléng fii jmidsea quiá dsea góor dsea Israel, 15 jo cangosí rein' do lala:

—¿Jial tíi cuu guia óo na' e nicuó na' jnea jo nijmee é úung e nijóon n Jesús fi jaguó na'?

Joba cañi i fii jmidsea do jial tíi niquír jo cajín r:

—Niquí baa quíi guigui ctee.

16 Jo latí ie job canaang i Judas do e 'nór' jial laco nicuó quiá r e nijáin Jesús fi jaguó jaléng i dsea do.

Mi cagó Jesús íi canuu cóo dsea guitúung quiá r

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13 :21-30; 1 Co. 11 :23-26)

17 Jo ie jmií la'uii quiá e jmií e gó' dsea Israel iní e ja quie quiéng do, cangoquiéng i dsea guitúung do fi lí sing' Jesús jo cajmingí r dsea do:

—Fíi'ii, ¿jie fi lí iing 'nu e nidsguiá naa' guí e niquiee ee' coliang e quiá e jmií Pascua?

18 Joba cañi dsea do quiá i dsea quiá r do jo casí rein':

—Güilíng na' fi e fií la, jo mi niguiliíng na' fi quiá i dseañu la, síi na're lala: “Lalab jing Tifa quí naa': Nijajuiéem e nití í' quie e, joba ngóo fi sinuu quíi jo fi job lí nijmee e jmií Pascua coliang cóo jaléng dsea guitúung quie e.”

19 Joba cajméeb i dsea guitúung do laco jii ta caquiú Jesús e nijmér, jo

cagua bre guí lajii e nidó' r do quiá lajii e jmií e nijaquiéng do.

20 Jo mi tí lí canuu e jmií jo, cangím Jesús fi mes coliang cóo i dsea guitúung quiá r do. 21 Jo lajee e nineaaiñ gó' bre mi tí lí cajing Jesús lala e sí r i dsea quiá r do:

—E jál e fií i 'nú e jaang lajee 'nú nijáng jnea fi jaguó dsea i 'ní níng jnea.

22 Jo mi canuu i dsea guitúung quiá r do lajo, dsing fi' calíin, jo canaaiñ casí r dsea do i lajee ír nijmé ta jo, jo lalab cajing lajaang lajaaiñ:

—Fíi'ii, ¿su o' jnea, faa aa'?

23 Joba cañi Jesús quiáin r do:

—Lí jaang i gó' cóo r jnea fi cóo cuée huí, íb nijáng jnea do. 24 Co' dseáng nisi í' ba' e lajo nidsingín n jnea, dsea i cajá fi níff e lín n jaang dsea jmigúf, lí laco gui la fé' fi ní jii quiá Fidié. Jo dsu je ngí fiib i dsea i nijáng jnea do! Co' guí guib quiá i dsea í fa' mi ja caliséin.

25 Jo i Judas i niguiá guí e nijáin dsea do, jo 'nia' biñ do cajín casí r Jesús lala:

—Fíi'ii, ¿su o' jnea, faa aa', i nijmé lajo?

Joba cañi Jesús quiáin r do:

—Nu'b nicafée' gui' lajo.

26 Jo lajee e neaaiñ gó' r íbre mi catíng Jesús cóo iní, jo cacuó' r guí máang' Fidié, jo lí jo cajmée jmá ca'ná' quiá lajaang lajaang i dsea guitúung quiá r do jo cajín casí rein':

—Quié' na' e na, co' e nab ngúu táan n.

27 Jo ngí jo catíin cóo cóo e a jmi' mí huíng jó', jo mi cangí e cacuó' r guí máang' Fidié, jo joguiba' cacuó' r lajaang lajaang i dsea guitúung quiá r do jo casí rein' do:

—Í'na' lajiing`na' e la, <sup>28</sup>co' e lab jmi'øøn e nitú` mi` nitán`n fí` dse' crúu` e laco' ni'íng` dsee` quiá'` la-jaléng'` dsea` jmigúf'. Jo e jo líi' júu` tigua` e 'máí` e jmiró` Fidiéé` cóo'` dsea` jmigúf'. ²⁹Dsu' e já'` e fíi` 'nú'` e jo` nidúu'`guí` jmá'` mí'` huiing` jó'` cartí` mi` ni'né'`túu'` colíng` e jmá'` mí'` huiing` jó'` e 'máí` mi` nitf` í'` e Tiquié`e Fidiéé` nicár` nifí` quiá'` lajaang` lajaang` dsea`.

Mi` cajmée` Jesús júu` e nijíng'` Tú` Simón e ja` cuúin` dsea` do

(Mr. 14:26-31; Lc.

22:31-34; Jn. 13 :36-38)

³⁰Jo mi` cangf` jo, ca'ør` quiá'` e jmi'féin'` Fidiéé`, jo ca'uøøm`bre jo cangolíng`tur fí` mó'` Olivos. ³¹Joba'` cajíng'` Jesús casí'r` i dsea` quiá'r` do lala:

—Lajíim` 'nú'` nitiúum`ba'` jnea` e uøø` na; co'` lalab tóo'` fí` ní` jì` quiá'` Fidiéé` lí` fé'` lala: “Nijngám'` dsea` i fii` i néé` ní` jo'se'`, jogui jaléng'` jo'se'` quiá'r` lí'` nisojóm`bre'.”

³²Jo cajíng'`gui Jesús lala:

—Dsu' mi` tí` lí` ningf` e nijí'`túu` jee` jaléng'` 'líi`, jo jéem`baa` ninii`i fí` lí` se'` Galilea jo fí` job` nijí'`tu` rú'`naa'` calé'` catú`.

³³Jo cañíi` Tú` Simón quiá'` Jesús:

—Dsu' song` i caguiaang` do nitiúuiiñ` 'nu', Fíi'i, dsu' jnea` ja` nijmee` e lajo.

Joba'` cañíi`tu` Jesús quiáin'` do:

³⁴—E laba'` jmitaa` o', Tú` Simón, e uøø` na, nú'`gui e niquí'` tuidsee`, 'nu'` nifo'` 'ní` ya'` e ja` cuúin'` jnea`.

³⁵Joba'` cañíi` Tú` Simón quiá'` Jesús:

—Fíi'i, nañí` fa'` nijngáng'` dsea` jnea` uui` 'nu', dsu' ja` nijmee` e lajo.

Jo lajob` fé'` i dsea` quiá'` Jesús i caguiaang`gui do cajo.

Mi` caféng'` Jesús Fidiéé` fí` cóo'` lí` sii` Getsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶Jo mi` cangf` jo, cangób` Jesús colíng` cóo'` dsea` quiá'r` fí` cóo'` lí` sii` Getsemaní e néé` fí` mó'` Olivos, jo lalab casí'r` i dsea` do mi` caguillíin` fí` jo:

—Lab nijá'` 'nú'` la lajee` ninii` jnea` nifón'`n Tiquié`e Fidiéé`.

³⁷Jo jíi'` Tú` Simómbing'` jéein` cóo'` gui` lajì` gáng` i jóo'` jaang` dseañu'` i sii` Zebedeo, jo mi` catf` fí` jo, canaang` e fi'fb` líng'` Jesús jogui` lijiuung` dsí'r` cajo, <sup>38</sup>jo casí'r` i dsea` gaang` do lala:

—Dsíng'` lí'i` e fi'f'` líin`n dseáng'` lafa'` jo` seem`baa` fí` jmigúf'` la lín`n. Jo lab nijá'` 'nú'` lajee` jo, jo ja` jmigúíing` yaang`na'` jo e sijnéeb` áa'`na'` cóo'` jnea`.

³⁹Jo cangób` Jesús cartí` dogui` capí'` laco'` cajé` i dsea` quiá'r` do, jo fí` job` catúuiñ` cartí` cajnúu` nir` fí` ní` uó'` jo canaain` féin'` Fidiéé` lala:

—Tea~, leang` jnea` lajíi'` iihuí'` e nijaquíéng` quié`e; jo dsu' ja` güilf` laco'` iing` jnea~, co'` güilfb` dseáng'` laco'` iing` 'nu'` e nilf`.

⁴⁰Jo mi` cangf` jo, caquim`tur` lí` caseáain` i dsea` quiá'r` do, jo cad-séng`nein'` do e tein'` güim`bre. Joba'` cajíng'` Jesús casí'r` Tú` Simón:

—¿Su dseáng'` ja` téb'` 'nú'` fa'` e ja` nigúing`na'` e neáang`jiu'` e sijnéé` áa'`na'` cóo'` jnea` jíi'` cóo'` oor'? <sup>41</sup>¿Jialí'` güíing` 'nú'`? Jminá` ráang`na'` jo féeng`na'` Fidiéé` dsea` guing` níif` uui` qui'`na'` yaang`na'`, jo lajoba'` ja` dseáang` e nijíung`na'` fí` ní` dsee`. Co'` eám` iing`na'` e nité'`na'` e sijnéé` áa'`na'`, dsu' ngúu'` táang`na'` ja` cuø'` fí'` e nijmee`na'` lajo.

⁴²Jo mi'míing`guijiu` lajo cangób`tu` Jesús e fí` jo e catí` tú` ya'` e féin'` Fidiéé` jo cajín'` lala:

—Tea~, song` ja` niquí'` jmiñ` fa'` e nileán`n jee` jalé'` iihuí'` e nijaquíéng`

quíe e, joba' lí' güilíb' laco' iing' 'nu' e nilí.

⁴³ Jo mí' tí' lí' caquing' tur fí' lí' caseáaiñ' i dsea' quiá'r do, cadséng' neiñ' e güiim'tuiñ' do, co' dseáng' eám' ja' lí' güiñ'. ⁴⁴ Jo cangób' tur e catf' 'ní' ya' e cangoféiñ' Fidiée', jo dob caseáaiñ' i dsea' quiá'r do e güiñ', jo camá' tur Fidiée' laco' nicajíñ' lami' jééng' gui do. ⁴⁵ Jo mí' cangf' jo, caquim' tur fí' lí' caseáaiñ' i dsea' quiá'r do jo lalab casí' reiñ' do:

—¿Su dseáng' mí' 'noo' bi teng' 'nú' e jmi' íng' na'? Joba' fí' i 'nú' e lanab catf' í' e nijáng' dsea' jnea' fí' jaguó' jaléng' dsea' dsee' dsea' qui', jnea' dsea' i ca-já' fí' ñiff' e líin' jaang' dsea' jmi' güi'. ⁴⁶ Jo jminá' ráang' na' jo má' aa', co' ni-jaquiém' i dsea' i nijáng' jnea' do.

Mí' casáng' dsea' Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc.

22:47-53; Jn. 18 :2-11)

⁴⁷ Jo lajee' gui'ná' sing' Jesús fé'r, job mí' caguié' Judas Iscariote, jaang' lajee' i dsea' guitúung' quiá' Jesús, jo caguiér' colíing' cóo' i fíing' dsea' i quie' jalé' ñisü' cóo' gui jalé' 'ma'. Jo jaléiñ' do ngolíñ' lajii' ta' quiu' jaléng' fii' jmidsea' quiá' dsea' Israel cóo' gui jaléng' yúu' dsea' cóong' quiá'r. ⁴⁸ Co' i Judas do jéem' nicajmea'r júu' i dsea' ngolíng' cóo'r do jo casí' reiñ' lala:

—Í' nimáang' 'nú' i nichá' u ni', íb' Jesús; jo séng' na're ladsifí'.

⁴⁹ Jo lajob' cajmée' Judas, cango-quiém' bre fí' lí' sing' Jesús mí' caguiér' jo casí'r dsea' do:

—¡Cá'!, Tifa'!

Jo mifíing' cachu'r ni' dsea' do.

⁵⁰ Joba' cañí' Jesús quiá' dsea' do:

—Ruu', jmeeb' lajii' ta' cañí'.

Jo ladsifí' lanab cangoquiéng' i dsea' caguiang' gui do, jo casam' bre dsea' do jogu' cató'r.

⁵¹ Jo lajee' jo, jaang' lajee' dsea' quiá' Jesús caguir' ñisü' quiá'r jo caquiur' cataang' logua' i dsea' 'léeng' quiá' i jmidsea' laniing' do. ⁵² Joba' cajíng' Jesús casí' reiñ'!

—Te' tu ñisü' qui' ée' quiá', dsuco' i dsea' i tíing' cóo' ñisü', cóo' e job' ní-júuiñ' cajo. ⁵³ ¿Su ja' ñí' 'nu' e cuóom' fí' jnea' Tiquié'e, jo nimán' nre lí' gui guitúung' 'lé' 'léé' i líing' ángeles i líing' guotiir, jo ladsifí' lanab nisíñ'? ⁵⁴ Jo dsu' faco' lajo, ¿jial' niliti' jóng' lajii' e fé' fí' ni' jì' quiá' Fidiée'? Co' lajalé'b' e jo dseáng' 'né' e nidsijéeb' dseáng'.

⁵⁵ Jo mí' m'fíng' guijtu lajo cajmíng' Jesús i dsea' i caguilíng' do jo casí' reiñ'!

—¿Jialí' cañilíng' 'nú' e quie' na' jalé' ñisü' jogui jalé' 'ma' e cañiséng' na' jnea'? Co' cañilíng' na' e lafa' jnea' líin' jaang' íi'. Dsu' laco' jmiib' ie' lami' jééng' gui do táang' jnea' e ee' fí' guá' fé', jo ja' cateá' óo' na' fa' caséng' na' jnea' ie' jo. ⁵⁶ Jo dsu' lajalé' e na' nidsijéé' jmi' na' e lí' laco' niliti' laco' fé' fí' ni' jì' quiá' Fidiée' e cajme' dsea' i café' cuaiñ' quiá'r malí' gui eáang'.

Jo ie' jo jaléng' i dsea' quiá'r do cacuí' bre, jo 'niab' Jesús caseáang' guir do.

Mí' caguiéng' Jesús fí' quini' jaléng' dsea' cóong'

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55,

63-71; Jn. 18 :12-14, 19-24)

⁵⁷ Jo catób' i dsea' do Jesús jo cangojeáaiñ' dsea' do fí' quini' i jmidsea' laniing' quiá' dsea' Israel i si' Caifás, co' fí' job' nisiseáng' jaléng' tifa' quiá' júu' quiu' ta' quiá' dsea' Israel cóo' gui jaléng' yúu' dsea' cóong' quiá'r cajo. ⁵⁸ Jo cangám' T'á' Simón ti' leáaiñ' laco' cangolíñ' téer' Jesús cartí' caguilíñ' fí' siguí' quiá' e 'núu' lí' guing' i jmidsea' laniing' do. Jo dob jii' caje' T'á' Simón e fí' siguí' do colíing' cóo' jaléng' i jmóo'

í guá' e sijeeiñ' lajii' júu' nitigua' quia' i jmidsea' laniing' do cóo' Jesús.

⁵⁹ Jo jaléng' fii' jmidsea' cóo' gui la-jiing' i dsea' cóong' i quia' ta' quia' dsea' Israel do 'nó'r' jial e laco' nigu- ié'r' e ni'níiñ' Jesús cóo' júu' e o' já', jo lajoba' nil'r' e nijngáiiñ' dsea' do.

⁶⁰ Jo dsu' ja' cadsér' jial laco' nijmér' lajo, nañi' fa' fíim' dsea' caguilíng' e 'níiñ' Jesús cóo' e júu' lajo cajo. Jo mi'máing' guijiñ' lajo caguilíng' gáng' gui dsea' jiéng' ⁶¹ jo cajíng' f':

—I nabi i dseañu' i cajíng' e tiim' bre quí'r' guá' quia' Fidiée', jogui nijmé'- tur calé' catú' cóo' 'ni' jmiñ'.

⁶² Jo caróo' i jmidsea' laniing' do jo camíng' Jesús lala:

—¿Jialí' ja' ngii' jii' coo'? ¿E' fó' la- jii' e júu' e fé' i dsea' na uii' quí'?

⁶³ Dsu' Jesús tiib' cajer', ja' e cañiir' jii' coo'. Joba' cajíng' tu i jmidsea' lani- ing' do:

—La'eáang' cóo' Fidiée' dsea' jí', lana quíu' ta' e nijmée' júu' já' su 'nu' i líng' i Joo' Fidiée' camíng' do i nisíng' Fidiée' i nicá' nifi' quí' i'.

⁶⁴ Joba' cañií' Jesús quiaíñ' do:

—'Nub' nicafée' gui'. Jo fii' i 'nú' lana e nimáam' ba' jnea', i líng' i dsea' i jáa' fí' níif' e líin' n' jaang' dsea' jmigüf', e guiin' n' lí' lí' dsée' laco' guíing' Fidiée' dsea' féng' dsea' níing' i 'gong' eáang', jogui nimáam' ba' jnea' cajo mi' nigáa' túu' fí' jmigüf' e quíin' n' jee' cabøø' jnií'.

⁶⁵ Jo mi' canúu' i jmidsea' laniing' do lajo, lico' casíiñ' si' bre e cuø' lí' e ligúim' bre jo cajíñ' :

—Lajii' júu' e nicafé' i dseañu' na gab' fé'r' uii' quia' Fidiée', jo jo' i 'neáang' guí' fa' i ni'níng' gui ír', co' 'núb' nicanáguí' lajii' júu' ga' e nicafé'r'. ⁶⁶ Joba' ¿jial í' óo' 'nú' cuaiñ' quia' e júu' jo?

Joba' cañií' i dsea' 'leáang' do:

—E jáb' e óo'bing' na dsee', joba' dseáng' 'né' e nijúum' bre.

⁶⁷ Jo canaaíñ' 'níim' bre dsea' do jogui jmihuúim' breiñ' cajo, jogui i líing' gui dsea' bár' moni' dsea' do ⁶⁸ jo sí'r' lala:

—Song' já' e 'nu' lin' i dsea' i sijeeng'- naa' do i nicá' nifi' quí' naa', joba' ijmee' júu' lana i cabøøng' 'nu'!

Mi' cajíng' Tá' Simón e ja' cuíiñ' Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18 :15-18, 25-27)

⁶⁹ Jo lajee' jo, dob guíing' Tá' Simón fí' siguí' fí' lí' sí' 'nu' i jmidsea' lani- ing' do fí' lí' quíu'r' ta'. Jo lajee' jo jaang' dseamf' i nijmoo' ta' e fí' jo can- goquíeeiñ' fí' lí' guíing' Tá' Simón jo casí' reiñ' :

—'Nu' cangí' ba' cajo cóo' Jesús i seeng' fí' Galilea, ¿já' leaa'?

⁷⁰ Jo Tá' Simón cañiir' quia' i dseamf' do jo cajíñ' casí' reiñ' :

—Ja' níi' ee' e fí' jnea' na, dseamf'.

⁷¹ Jo mi'máing' guijiñ' lajo cangoquíeeng' Tá' Simón fí' o' nú' quia' e 'núu' lí' guíing' i jmidsea' laniing' do e quíu'r' ta', jo fí' job' jiéng' gui jaang' dseamf' cangá' quia'r', jo cajmea'r' júu' jaléng' i dsea' caguiaang' gui do jo casí' reiñ' :

—I dseañu' na cangí' bre cóo' Jesús i seeng' fí' Nazaret cajo.

⁷² Jo caleáb' catú' cañií' Tá' Simón jo cajíñ' :

—Ni' fii' ja' i dseañu' do cuíng' jnea' la, dseamf'.

⁷³ Jo mi'máing' guijiñ' lajo i dsea' i neáang' quia' dogui cangoquíeeiñ' fí' lí' síng' Tá' Simón jo casí' reiñ' do:

—'Nu' dseañu' e já' ba' e ngi' cóo' Jesús cajo, co' cóo' lajii' jial fó', nabi nicuø' lí'.

⁷⁴ Joba' cañií' tu Tá' Simón jo casí' reiñ' do:

—¡Dseáng¹ e jáb¹ ni¹ fii¹ e ja¹ i dseañ¹ do cuíng¹ jnea¹ la!

Jo ladsifí lanab caqui¹ jaang¹ tuidsee¹.
⁷⁵ Jo joguib¹ mi¹ cadse¹ dsí¹ Táh¹ Simón e lajob¹ cajíng¹ Jesús lami¹ jéeng¹ gui mi¹ cajín¹ casí¹ r¹ dsea¹ do lala: “Lajee¹ e nú¹ gui e niquí¹ jaang¹ tuidsee¹, 'nu¹ nifo¹ 'ni¹ ya¹ e ja¹ cuín¹ jnea¹.” Jo cagüi¹ fíb¹ Táh¹ Simón fí¹ caluu¹, jo caqui¹ r¹ dseáng¹ e ngocáng¹ dsí¹ r¹ uí¹ e calfiñ¹ fí¹ eáang¹.

Mi¹ caguiéng¹ Jesús fí¹ quini¹ dseata¹ Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18 :28-32)

27 Jo mi¹ tí¹ lí¹ cajnea¹ e jmií¹ jo, lajaléng¹ fii¹ jmidsea¹ cóo¹ gui lajaléng¹ yúu¹ dsea¹ cóong¹ quíá¹ dsea¹ Israel casíiñ¹ røø¹ quíá¹ jial laco¹ niguie¹ r¹ e nijngáiñ¹ Jesús. ² Jo cató¹ bre dsea¹ do e ñúuiñ¹ jo cangojeáaiñ¹ fí¹ quini¹ jaang¹ dsea¹ i sii¹ Pilato i líng¹ jaang¹ dseata¹ romano.

Mi¹ cajúng¹ Judas Iscariote

³ Jo i dseañ¹ i sii¹ Judas Iscariote, i dsea¹ i cajáng¹ Jesús fí¹ jaguó¹ jaléng¹ i dsea¹ do, mi¹ cangár¹ e jaléng¹ i dsea¹ í¹ tí¹ lí¹ nijngám¹ bre Jesús, joba¹ job¹ mi¹ tí¹ lí¹ calilí¹ r¹ lajii¹ dsee¹ e ca'éer¹ do, jogui cajo¹ dsí¹ r¹ cóo¹ lajii¹ e nicajméer¹ do, joba¹ cajáb¹ tur¹ i fii¹ jmidsea¹ do cóo¹ gui jaléng¹ i yúu¹ dsea¹ cóong¹ quíá¹ dsea¹ Israel do lajii¹ e guiguí¹ í¹ cutee¹ e ca'fín¹ quíá¹ e cajáiñ¹ Jesús do, ⁴ jo lalab cajín¹ casí¹ rein¹:

—Nica'ee¹ baa dsee¹ e nicajáan¹ n fí¹ ni¹ 'mó¹ jaang¹ dseañ¹ i ja¹ røøng¹ dsee¹ jii¹ capí¹.

Joba¹ i dsea¹ do cañí¹ r¹ quíaiñ¹:

—¿E¹ cuaiñ¹ quí¹ jnea¹ e cajmee¹ 'nu¹ lajo? ¡Cuaiñ¹ quíib¹ 'nu¹ e jo!

⁵ Jo i Judas do fí¹ dob cabír¹ e cuu¹ do fí¹ dsí¹ sinúu¹ guá¹ fé¹ jo cagüi¹ fí¹ bre jo cangote¹ r¹ si¹ luur¹ e cangojngáang¹ 'ñia¹ r¹.

⁶ Jo jaléng¹ i fii¹ jmidsea¹ do casíiñ¹ bre e cuu¹ do jo cajín¹:

—E cuu¹ la nisi¹ lí¹ cóo¹ jmi¹ øøng¹ dsea¹, jo ja¹ cuøøng¹ fa¹ e nidsitoo¹ gui fí¹ dsí¹ guoo¹ lí¹ dsí¹ ma¹ cuu¹ quíá¹ guá¹.

⁷ Jo job¹ mi¹ casíiñ¹ røø¹ e nilár¹ cóo¹ uø¹ cóo¹ e cuu¹ do; jo e uø¹ jo sii¹ Uø¹ lí¹ uø¹ Dsea¹ Guoo¹ quíá¹ e Jmóor¹ Tu¹. Jo job¹ lí¹ cajme¹ r¹ cóo¹ codsii¹ lí¹ ni'áaiñ¹ jaléng¹ dsea¹ i jalíng¹ fí¹ caluu¹ i língiing¹ júung¹ fí¹ fí¹ do. ⁸ Joba¹ e uø¹ do sii¹ bi cajo latí¹ lana Uø¹ lí¹ Catuu¹ Jmi¹ øøng¹. ⁹ Jo job¹ caliti¹ laco¹ jii¹ e cajíng¹ i dsea¹ i calisí¹ Jeremías, jaang¹ i café¹ cuaiñ¹ quíá¹ Fidiée¹ malií¹ gui eáang¹, mi¹ cajín¹ lala: “Cacá¹ bre lajii¹ guiguí¹ cutee¹ lí¹ laco¹ gui lajii¹ 'moo¹ cacuo¹ dsea¹ Israel, ¹⁰ jo cóo¹ e cuu¹ job calár¹ e guoo¹ uø¹ e sii¹ Uø¹ lí¹ uø¹ dsea¹ Guoo¹ quíá¹ e Jmoo¹ Tu¹, lí¹ laco¹ gui ta¹ e caqui¹ r¹ Fíi¹.”

Mi¹ caguiéng¹ Jesús fí¹ quini¹ dseata¹ Pilato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18 :33-38)

¹¹ Jo mi¹ caguiéng¹ Jesús fí¹ quini¹ i dseata¹ i sii¹ Pilato do, jo í¹ cajmingí¹ r¹ Jesús:

—¿Su¹ e já¹ ba¹ e 'nu¹ lin¹ dseata¹ dsea¹ féng¹ i quie¹ nifi¹ quíá¹ jaléng¹ dsea¹ goo¹ dsea¹ Israel?

—'Nu¹ b¹ nicafée¹ gui! —cañí¹ Jesús.

¹² Jo lajee¹ e teáang¹ i fii¹ jmidsea¹ do cóo¹ gui jaléng¹ yúu¹ dsea¹ cóong¹ e jmóor¹ dsee¹ quíá¹ Jesús, dsu¹ dsea¹ do ja¹ e ngí¹ r¹ jii¹ cóo¹ quíá¹ i dsea¹ í¹. ¹³ Jo uí¹ joba¹ cajmingí¹ dseata¹ Pilato cajmingí¹ r¹ Jesús jo cajín¹:

—¿Su¹ ja¹ nuu¹ lajii¹ dsee¹ e cuø¹ i dsea¹ na 'nu¹?

¹⁴ Jo dsu¹ Jesús ja¹ cañí¹ r¹ jii¹ camí¹ júu¹ quíá¹ dseata¹ do; joba¹ i dseata¹ do eáam¹ cangogá¹ dsí¹ r¹ jo jo¹ ñír¹ e nijmé¹ guir.

Mi~cahuí' ta~ e nijúung~ Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25;
Jn. 18 :38-19:16)

15 Jo lajee~ e jmií~ e gø' dsea` Israel iní' e ja` quie'~ quieeng` jo t́ing` i dseata~ do e láaiñ` jaang` dsea` sijníng` 'nuñí' lí' doñí' ií` i niguíng` dsea` fií'. 16 Jo ie~ jo ni'iuung` jaang` dsea` i ninica'lée' eáang` i sií` Jesús Barrabás. 17 Joba' cajíng' i dseata~ do cajmingí'r` dsea` fií':

—¿I` dsea` iing` 'nú' e nilaan? ¿Su Jesús Barrabás ofa' Jesús i sií` Dsea` Jmáang` dob é?

18 Jo dsu' calíí' i dseata~ do e cajáng' i dsea` do Jesús uíi' e dsihuím`bre quiá' dsea` do.

19 Jo lajee~ guing` i dseata~ Pilato do fi' lí' quiu'r' ta~, lajee~ job caguié` júu` quiá' i dseamí` quiá'r` do jo sí'reiñ': "Ja` e jmoo' jii' coo` coo' i dseañu' i ja` dsee` røong` na, dsuco' dsilóo`bi gab` caqu'i uíi' quiá'r`."

20 Jo dsu' jaléng' i fií' jmidsea` do cóo'gui jaléng' yúu' dsea` cóong' cacóoiñ` dsii' jaléng' dsea` fií' e laco' nileáng` i Barrabás do jogui e nijúum` Jesús. 21 Jo dsu' i dseata~ Pilato do cajmingí'tur calé' catú` dsea` fií' jo cajíñ':

—¿I` lajee` i dseañu' gáng` la iing` 'nú' e nilaan? ¿Su Jesús ofa' Barrabás? Joba' i dsea` fií' do cañíir` jo cajíñ':

—¿Leaang` Barrabás!

22 Jo caleá' catú` cajmingí'tu dseata~ Pilato jo cajíñ':

—Jo ¿e`gui nijmee~ jnea~ jóng cóo' Jesús i sií` Dsea` Jmáang` la?

Joba' lajiim` i dsea` fií' do cañíir` jo cajíñ':

—¿Güitáin` fi' dse` crúu`!

23 Joba' cañii` dseata~ Pilato quiá' i dsea` fií' do jo cajíñ' casí'reiñ':

—¿E`gui e ga` e nicajméer` e catíin` lajo?

Jo dsu' caleáb`tu cacuo' i dsea` fií' do 'goo' jo cajíñ':

—¿Güitáin` fi' dse` crúu`!

24 Jo coob` mi` jo` ní` dseata~ Pilato e` nijmé`guir, co' dseáng' gab` ta' i dsea` do míi' e mir` e nitáng` Jesús fi' dse` crúu`, joba' caquiur' ta` dsea` quiár` e cangoquiein` jmií` jo caru'r` guoor` fi' quini` jaléng' dsea` fií' jo cajíñ':

—Ja` dsee` quie`e lajií' 'mó` nitáng` i dseañu' la, co' cuaiñ` quíi' 'nú' yaam`ba' na.

25 Joba' lajiim` dsea` fií' cañíir`:

—¿Jneab' coliang` cóo' jaléng' jóo`-naa' nine' ni'naa' lajií' 'mó` quiá' i dseañu' na!

26 Jo dseata~ Pilato caleám`bre Barrabás; jo caquiur' ta` e cabóom` Jesús, jo miffing` cajám`bre dsea` do e quiá' nitáin` do fi' dse` crúu`.

27 Jo jaléng' 'lée` quiá' i dseata~ do cató`bre Jesús fi' 'nuñ' jo casín' yaaiñ` lacúng' lajáng` laco' sing' dsea` do. 28 Jo i 'lée` do ca'uø'bre sií' Jesús jo ca'i-aiñ' dsea` do coo` jmáang' 'mi' e nú'.

29 Jogui catá'r` coo' lí' corona e líi' cóo' layaang` tóo' fi' mogui` dsea` do, jogui coo` sií` cacuo'r` dsea` do jo casaiñ' do fi' guoor` dsée'. Jo mi` cangf` jo, casí'r` uø` jnir` fi' quini` dsea` do jo lóoiñ` dsea` do jo sí'r` lala:

—¿Majmiféng'naa' dseata~ dsea` féng' quiá' dsea` Israel!

30 Jogui 'níim`bir dsea` do cajo, jo cóo' e sií` e cacuo'r` dsea` do, cóo' e job canaiñ` bár` fi' mogui` dsea` do.

31 Jo mi` cangf` e jmóor` ta` lóong` dsea` do, cajéb'tur e jmáang' 'mi' do jo caquíng'tur dsea` do siin` e lamí` qui'r', jo cajéem`bre dsea` do fi' lí` nitáin` fi' dse` crúu`.

Mi~catáng~ Jesús fi' dse` crúu`

(Mr. 15:21-32; Lc.

23:26-43; Jn. 19 :17-27)

32 Jo lajee~ e ningoliiñ` jeeiñ` dsea` do, cajíñ' jaang` dseañu' guiá' fi' i sií` Simón i niseeng` fi' coo` fií' e sií` Cirene;

jo caqui^u i dse^a i jeéng^e Jesús do taⁱ i dseañ^u i e cajéiñⁿ do crúu[^] quiá^t Jesús.

³³ Jo mi[~] caguiliñⁿ fi[^] coo[^] li[~] sii[^] Gólgota e guóng^l Cuo^l Mogui[~] 'Liñ[~], ³⁴ jo fi[^] job cacuo^r Jesús jmá[^] mí[^] huiñg[^] jó[^] e tí[^] e sicáang^l cóo^l jmá[^] dsi[^] e guí^l; jo coo[^] ni[^]ba^l cali^liing[~] dsea[^] do ca^lr^l, jo jo cali^liing[~] guir fa^l ca^lr^l guir.

³⁵ Joba^l mi[~] tí[^] lí[~] nicateaiñⁿ Jesús fi[^] dse^l crúu[^], i 'lée[~] do canaiñⁿ cóor[^] e la-co^l nigüéang^l i nilí[^] i nicóo[^] e si^l dsea[^] do. ³⁶ Jo mi[~] cangí[^] jo, dob caguár[^] e jmóor[^] í[^] Jesús lajee[~] táang[^] dsea[^] do fi[^] dse^l crúu[^]. ³⁷ Jo fi[^] yá[^] guí[^] dsea[^] do catéer[^] coo[^] li[~] tóo[^] júu[^] e fé[^] e uiing[~] quiá^t e jmáng[^] dsea[^] ír[^] lado, jo labab tóo[^]: "Í lab Jesús, dseata[~] dsea[^] féng^l quiá^t dsea[^] Israel."

³⁸ Jo gáng[^] iñ[~] catáng[^] fi[^] dse^l crúu[^] coliiñg[~] cóo^l Jesús cajo, jmá[^] jáng[^] crúu[^] la jaiñⁿ do, jaiñⁿ do táaiñⁿ lí[^] lí[^] dsée[^] jo jaang[~]guiñⁿ do lí[^] lí[^] tuung[~]. ³⁹ Jo jaléng[^] dsea[^] i ngüing[^] fi[^] li[~] táang[^] Jesús fi[^] dse^l crúu[^] do, gab[^] fé[^]r[^] uii[~] quiá^t dsea[^] do jo lico^l guia^lr[^] mogui[~] bre jóo^{iñ} dsea[^] do jo fé[^]r[^]:

⁴⁰ —Nu[^] dsea[^] fól[^] e niqui^l guá^l jo nijmée[^]tu^l calé[^] catú[^] cóo^l ni[^] jmiñ[~]. Jo song já^l e nu[^] lín[^] Jóo[^] Fidiée[~] i camíng^l do, joba^l leaang[~] uo^l li[~] táan^l na jóng^l!

⁴¹ Jo lajobi jaléng[^] fiñ[~] jmidsea[^] cajo cóo^l gui jaléng[^] tifa^l quiá^t júu[^] quiu^l ta[~] quiá^t dsea[^] Israel cóo^l gui jaléng[^] yá^u dsea[^] cóong^l quiá^r lóom[~] bre dsea[^] do jo fé[^]r[^]:

⁴² —Caleáam[~] bre jaléng[^] dsea[^] jiéng[^] jo lajo güileáang[^] nia^lr[^] lana. Jo song já^l e líiñ[~] dseata[~] dsea[^] féng^l quiá^t dsea[^] Israel, joba^l güijgiáang[^] nia^lr[^] lí[~] táaiñⁿ fi[^] dse^l crúu[^] na jo lajoguiba^l já^l nilí[^] iil[^] jóng e líiñ[~] i Jóo[^] Fidiée[~] camíng^l do. ⁴³ Jo song dseáng[^] já^l líiñ[~] e Fidiée[~] seeng[^] cóo^lr[^], joba^l íb[^] catíng[~] nileáng[^] ír[^] lana song dseáng[^] já^l e iing[~]neñ^l;

co^l nicajím^l bir e líiñ[~] i Jóo[^] Fidiée[~] camíng^l do, zjá[^] leáa^l?

⁴⁴ Jo jì[^]gui jaléng[^] i iñ[~] i táang[^] cáang[^] Jesús do, gab[^] fé[^]r[^] uii[~] quiá^t dsea[^] do cajo.

Mi[~] cajúng[~] Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc.

23:44-49; Jn. 19 :28-30)

⁴⁵ Jo mi[~] tí[^] lí[~] catí[^] guieñ^l jo cartí^l la iñ[~] ni[^] e ca^llloo[^] dseáng^l canuu[^] sób^l fi[^] e guóo^l uo^l jo. ⁴⁶ Jo lajee[~] job mi[~] ca^loo[^] Jesús e teá[^] jo cajíñ^l:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —e guóng^l: Fidiée[~] quié[~]e, Fidiée[~] quié[~]e, ¿jali^l nicatiu^l jnea[~]?

⁴⁷ Jo i liing[~] i dsea[^] i teáng[~] do ie[~] jo canúur[~] e cajíng^l Jesús lajo, joba^l cajíñ^l:

—Í Líi[^] tó[^] i dsea[^] na, jaang[^] dsea[^] i café[^] cuaiñⁿ quiá^t Fidiée[~] malñ[~]gui eáang[^].

⁴⁸ Jo ladsifí[^] lanab jaang[^] lajee[~] i dsea[^] do cangór[~] güi^lí[^] jo cangoquier[^] coo[^] joo[^] jo cajmí^llear[^] cóo^l jmá[^] mí[^] huiñg[^] jó[^] e tí[^] jo caquidsir[^] fi[^] coo[^] yá[^] siñ[~] jo ca^lúuiñ[^] fi[^] mo^loo[^] dsea[^] do e laco^l niyúñ^l. ⁴⁹ Jo dsu^l i dsea[^] caguiaang[~]gui do cajíñ^l:

—Jéeng[^]gui cateá[^], ne[~]duu^l su nigüéeng[~] i Líi[^] do i nileáng[^] ír[^].

⁵⁰ Jo Jesús caléb^l catú[^] ca^loor[^] teá[^] lado, jo ngí[^] jo cajúm[~]bre. ⁵¹ Jo ladsifí[^] lajob calí[^] tú[^] dseá^l jóo[^] e mi[^] e í[^] guía^l jóo[^] guá[^] fé[^] e si^l fi[^] Jerusalén, co^l casíng[^] catí[^] yá[^] jogui cartí^l uii[~]. Jogui cajo cajó[^] uo^l jogui cafiing[~] jalé[^] cuu[~] cóo^l, ⁵² jogui jalé[^] ée[^] li[~] teáng^l lí[~] canab[^]; jogui fiim[^] jaléng[^] dsea[^] quiá^t Fidiée[~] i nicajúng[~] lami[~] jéeng[^]gui cají^lbtur. ⁵³ Jo mi[~] cangí[^] e cají^ltu[^] Jesús, jo jaléng[^] i dsea[^] i cají^ltu[^] do cangoliñ[^] fi[^] Jerusalén fi[^] lí[~] lí[^] fiñ[~] güeang^l quiá^t Fidiée[~], jo fiim[^] dsea[^] i cangáng[~] ír[^] fi[^] jo.

⁵⁴ Jo mi[~] cangá[^] i fiñ[~] 'lée[~] do cóo^lgui jaléng[^] i dsea[^] i teáng[~] cóo^lr[^] do i jmóo[^]

í Jesús jial cajó^h uó^h jogui cóo^h jalé^h e calí gui do, joba^h eám^h cafóih^h jóng jo cajín^h:

—E nijáb^h e i dseañu^h na líih^h i Jóo^h Fidiée^h camíng^h do.

⁵⁵ Jo ie^h jo dob teáng^h i fíng^h dseam^h i jóo^h catí^h hufí^h i nicajalíng^h cóo^h Jesús catí^h lí^h se^h Galilea jogui i nicajmicóo^h quiá^hr cajo. ⁵⁶ Jo jee^h jaléng^h i dseam^h í quiéng^h Yá^h i seeng^h fí Magdala, jogui Yá^h niquíá^h Tiáá^h cóo^h Sé^h, jogui niquíá^h jaléng^h jóo^h yúu^h Zebedeo cajo.

Mí^h ca'áng^h Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc.

23:50-56; Jn. 19 :38-42)

⁵⁷ Jo mí^h tí^h lí^h ngóo^h ca^h núu^h, caguié^h jaang^h dseañu^h i sea^h cuu^h eáang^h i sii^h Sé^h i seeng^h fí cóo^h fií^h e sii^h Arimatea, jo í cangi^hbre cóo^h Jesús lami^h jéeng^hgui cajo. ⁵⁸ Jo i dseañu^h í cangó^hbre fí lí^h guíng^h dseata^h Pilato jo cangomir^h fí e fa^h ni'áam^hbre Jesús. Joba^h cacuøb^h i dseata^h Pilato do fí lajo. ⁵⁹ Jo cangojgiám^h i Sé^h do Jesús fí lí^h táaiñ^h fí dse^h crúu^h, jo caquíñ^h dseá^h do cóo^h cóo^h 'mí^h té^h e niguo^h, ⁶⁰ jo cango'áam^hbre dseá^h do fí cóo^h dsíí^h tó^h lí^h ja^h ií^h mí^h áang^h jíí^h jaang^h; jo uó^h quiá^hbre líí^h lí^h ca'áaiñ^h dseá^h do, jo ja^h mí^h ngóo^h eáang^h caquiú^hr ta^h e calí^h e too^h éé^h do. Jo mí^h tí^h lí^h calí^h, caquiéer^h cóo^h cuu^h e dsée^h e otoo^h éé^h do jo cangám^hbre jóng. ⁶¹ Dsu^h i Yá^h i seeng^h fí Magdala do cóo^hgui i Yá^h jaang^hgui do, dob cajer^h fí quini^h e too^h éé^h e lí^h ca'áng^h Jesús.

Mí^h cajmée^h dseá^h í^h oo^h éé^h quiá^h Jesús

⁶² Jo mí^h tí^h lí^h cajneá^h e jmií^h cóo^hgui do, jo ie^h jo cangotíng^h jmií^h e jmi'íng^h jaléng^h dseá^h Israel, job mí^h cangolíng^h jaléng^h fii^h jmidsea^h quiá^h dseá^h Israel colíng^h cóo^h jaléng^h dseá^h Israel i líng^h dseá^h fariseo fí lí^h guíng^h dseata^h Pilato jo casí^hrein^h do:

⁶³—Dseata^h quí^hii^h, tóob^h dsí^hnaa^h e ie^h lami^h seeng^hgui i dseá^h i jmigóo^h do cajín^h e mí^h níng^h 'ní^h jmií^h e cajúñ^h, nijíb^htur calé^h catú^h. ⁶⁴ Jo uíng^h e joba^h síí^hnaa^h 'nu^h e nijmé^h dseá^h íb^h e lí^h ca'áng^h dseá^h do lajee^h 'ní^h jmií^h, có^h jial fíng^h lajee^h dseá^h quiá^hbre nijalíng^h e uóø^h jo niguíng^hbre dseá^h do, jo mí^h nilicøøng^hgui lajo nijmigóo^h e nicajíb^h-tu dseá^h do. Jogui song nilí^h lajo, joba^h eáang^hgui ga^h nilí^h jóng laco^hgui latí^h mí^h uii^h do.

⁶⁵ Joba^h cañí^h dseata^h Pilato jo cajín^h:

—Lab teáng^h 'lée^h i cuøøng^h lí^h jmeáang^hna^h ta^h i nijmé^h í^h oo^h éé^h. Jo güilíng^hna^h colíng^h cóo^h jo güijmee^hna^h í^h car^h jíé^h jíí^h lí^h quí^h jmií^h fí^h jo.

⁶⁶ Jo cangolíng^hbiñ^h do cóo^h i 'lée^h do jo cajméer^h lí^h fí^h e cuu^h fé^h e jní^h e oo^h éé^h do e laco^h ja^h ií^h cuøøng^h nineá^h; jo dob caseáaiñ^h 'lée^h i caguá^h cajmée^h í^h e fí^h jo.

Mí^h cají^htu Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20 :1-10)

28 Jo mí^h tí^h lí^h cangí^h e jmií^h e jmi'íng^h jaléng^h dseá^h Israel e lí^h lí^h ngóo^h nijneá^h e jmií^h la'uii^h quiá^h se-maan^h, jo cangojóø^h Yá^h i seeng^h fí Magdala cóo^hgui i Yá^h jaang^hgui do fí lí^h ca'áng^h Jesús. ² Jo lajee^h job mí^h cajó^h uó^h e eáang^h, có^h jaang^h ángel i líng^h guotíi^h Fidiée^h cajgáng^h fí yú^h jmiguí^h ie^h jo, jo cangoquíéiñ^h fí oo^h éé^h quiá^h Jesús, jo cajé^hr e cuu^h fé^h e jní^h e oo^h éé^h do, jo fí ní^h job caguár^h. ³ Jo dseáng^h jlo^h jing^h i ángel do lí^h laco^hgui la jnéng^h jí^h mí^h jmiñeá^h güi'niá^h jí^hre^h, jogui jlo^h tee^h sí^hr cajo dseáng^h lí^h laco^h la tee^h joob^h dseáng^h. ⁴ Jo i 'lée^h i teáng^h jmóo^h í^h e oo^h éé^h do dsíng^h cajléiñ^h dsu^h uii^h e 'gó^hr jo jí^hgui cartí^h ca'íng^h dsíur^h. ⁵ Jo i ángel do casí^hr i dseam^h do jo cajín^h:

—Ja^h føøng^hna^h jíí^h cóo^h, có^h ñi^hbaa guíú^h e Jesús dseá^h 'náng^hna^h i cajúng^h fí dse^h crúu^h do. ⁶ Jo dsu^h jo^h iuuiñ^h

fí la lana, cō' nicají'bre lí' laco'gui cajín' ie~ lamí~ cangir' cōo' 'nú' do. Níling'na' níjōø'na' fí lí' ca'áang' dsea ír'. ⁷ Jōba' fíi' i' 'nú' lana, güüling'tu' la-jminá' jō güjmée'na' júu' jaléng' dsea quiá'r e nicají'b'tur jō jéeng'guir nidsér' fí lí' se' Galilea laco'gui 'nú', jō fí jōb nimáang'na're. Jō jíi' lanab júu' quiee' quíi'na' lana.

⁸ Jōba' i' dseamf do caquim'bre la-jminá' e fí' oo' ée' do, jō lajee' jō dseáng' 'gó'bre jogui dseáng' dsíng' iáang' dsír' cajo. Jō jmináb' cangolíin' e cangocōor' e júu' do fí' quini' jaléng' i' dsea' quiá' Jesús do. ⁹ Jō jō' huóø' lí'hi' lajō, cōob' mí' cajmijnéeng' 'ña' Jesús fí' quini' i' dseamf do jō caféng'neiñ' do. Jō cangoquiéem'bi i' dseamf do cajo fí' lí' sing' dsea' do jō canaaiñ' do ríir' tíi' dsea' do jō lajee' jō jmiféng'neiñ'. ¹⁰ Jōba' cajíng' Jesús casí'r i' dseamf do:

—Ja' fōøng'na' jíi' cōo', jō güüling'na' lana jō güisíi'na' jaléng' dsea' quie'e i' líng' laco' rún'n e güidsilíin' fí' lí' se' Galilea lajminá', jō fí' jōb níj' rú'naa' cōo'r'.

Lajíi' júu' quiá' 'lée' e casí'r fíi' jmidsea'

¹¹ Jō lajee' e ngolíng' i' dseamf do, i' líng' i' 'lée' i' teáang' jmóo' í' do cagüilíin' fí' jee' fíi' jō casí'r' jaléng' i' fíi' jmidsea' do laj' e calí' do. ¹² Jōba' i' fíi' jmidsea' do cangolíim'bre e cangosiin' cōo' jaléng' yúu' dsea' cōøng' quiá' dsea' Israel cuaiñ' quiá' laj' júu' e nisea' quiá' Jesús do. Jōba' casíiñ' e cacuø'r' jmiguiú' cuu' i' 'lée' do ¹³ jō casí'reiñ' do lala:

—Lalab júu' níjmitíng'na', e lajee' uóø' e teng'na' güim'ba', cagüilíng' i'

dsea' quiá' Jesús do jō caguim'bre dsea' do fí' dsíi' tó' ée'. ¹⁴ Jogui song nilíni' dseata' laj' e júu' jō, jōba' jneab' nine'naa' jial laco' nisiing'naa' cōo'r' e laco' ja' ni'uíng' huíng' quíi'na'.

¹⁵ Jō ca'ím' i' 'lée' do e cuu' do jō ca-jmée'bre laj' júu' e nisinú'r'. Jō lajōb jíi' lí' júu' e ngí' carti' jmíi' na jee' jaléng' dsea' Israel.

Lajíi' júu' e ca'íi' Jesús quiá' dsea' quiá'r'

(Mr. 16:14-18; Lc.

24:36-49; Jn. 20 :19-23)

¹⁶ Jōba' lajōb cajmée' i' dsea' guijáng' quiá' Jesús do, cangolíim'bre fí' lí' se' Galilea jō cangolíin' fí' cōo' yú' mó' fí' lí' caquiu' Jesús ta'. ¹⁷ Jō mí' tí' lí' cangáiñ' Jesús, eáam' cajmiféiñ' dsea' do, jō dsu' seem'bi i' líng' cajo i' ja' já' líng' e dsea' do Jesús. ¹⁸ Jō cango-quiéem' Jesús fí' quiá'gui laco' teáiñ' do jō casí'r' dsea' do lala:

—Fidiée' nicacuø'r' jnea' e niquiá' u ta' fí' latøøng' fí' níif' jogui fí' ní' guóo' uó' la. ¹⁹ Jōba' güüling'na' fí' jalé' fíi' e sea' fí' jmigüüf, jō jmee'na' e niqui' jíng' yaang' dsea' e laco' ni'uíñ' dsea' quie'e; jogui mííng' seaang'na'r jmíi' la'eáang' cōo' júu' quiá' Tiquié'e Fidiée' jogui la'eáang' cōo' jnea', i' Jōor' camíng' do, jogui la'eáang' cōo' Jmíguf quiá' Fidiée' cajo, ²⁰ jogui ée'na'r jial laco' ní-jmitir' lajalé' e júu' quiá' Fidiée' e nicafíi' i' 'nú' e níjmit'na'. Jogui güilíi'na' guíú' e seem'baa cōo' 'nú' laco' jmíi' laco' jmíi', jō dseáng' lajōb nilí car' ngongí' jmíi'.

Jō lajōb nilí.

Jō lanab jíi' lí' júu' quiá' Fidiée' e cajme' Mateo.

E lab júu[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[~] e cajme[^] MARCOS

Mi[~] cajá[~] Juan i seáang[^] dsea[^] jmií[^]

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9,
15-17; Jn. 1 :19-28)

1 Lalab mi[~] canaang[^] cani[^] juguiú[^]
quia[^] Dsea[^] Jmáang[~] i líng[^] JÓO[^]
camíng[^] quia[^] Fidié[^] dsea[^] guing[^]
níff[^].

² Jo lajii[^] mali[^] gui eáang[^] jaang[^] dsea[^]
i café[^] cuaiñ[~] quia[^] Fidié[^] i calis[^] Saí[^]
catéer[^] fí[^] ní[^] jí[^] quia[^] r[^] lala:

Lalab fé[^] Fidié[^] e casí[^] r[^] Dsea[^] Jmáang[~]:
Nisíin[^] n jaang[^] dsea[^] i niguiá[^] júu[^] quie[^] e
nú[^] gui e niguó[^] fí[^] jmií[^]
e laco[^] niguiar[^] guíú[^] fí[^] lí[^] ningí[^].

³ Jo fí[^] jee[~] uó[^] quiú[^] do guicanú[^] cōo[^]
luu[^] dsea[^] e fé[^] teá[^] lala:

“Jmeáang[~] na[^] guiú[^] fí[^], cō[^] tí[^] lí[^] nijáab[^]
Fí[^] naa[^];
jogui nea[~] na[^] condsée[^], cō[^] 'né[^] e
nilirøb[^] fí[^].”

Jo jalé[^] e jo cajíng[^] Saí[^] fí[^] ní[^] jí[^] quia[^]
Fidié[^].

⁴ Jo lajob lí[^] mi[~] cajá[~] jaang[^] dsea[^] i
sii[^] Juan e fí[^] jee[~] uó[^] quiú[^] do; jo ie[~] jo,
i Juan do caseáañ[~] jmií[^] jaléng[^] dsea[^],
jo sí[^] reiñ[^] e 'né[^] quí[^] jíng[^] yaaiñ[~] do fí[^]
quini[^] Fidié[^] jogui e nisáañ[~] do jmií[^],
jo lajoba[^] cuøng[^] e íng[^] Fidié[^] lajalé[^]
dsee[^] quiaañ[~]. ⁵ Jo fíim[^] dsea[^] dsilíñ[~] e
dsinúur[^] júu[^] e guia[^] i Juan do; dsilíñg[^]
jaléng[^] dsea[^] i seeng[^] fí[^] Jerusalén jogui
jaléng[^] i seeng[^] fí[^] fí[^] jíé[^] lí[^] se[^] Judea
e laco[^] jmóoiñ[~] do júu[^] lajii[^] dsee[^] e
nicaéer[^]. Jo mi[~] ningí[^] jo, i Juan do
seáang[~] neiñ[~] jmií[^] fí[^] dsí[^] gua[^] Jordán.

⁶ Jo i Juan do qui[^] r[^] 'mi[^] e lí[^] cōo[^]
jñú[^] loo[~] jó[^] camello jogui 'ñú[^] tu[^] r[^]
cōo[^] cōo[^] lo[^] ñutu[^] e lí[^] cōo[^] loo[~] jó[^],
jogui jmiitaang[~] 'ña[^] r[^] cōo[^] jaléng[^] sini[^]
i cøng[^], jogui i[^] r[^] jalé[^] jmí[^] ta[^] e dsé[^] r[^]
fí[^] jee[~] mó[^]. ⁷ Jo lalab lí[^] e júu[^] e guiar[^]

jee[~] jaléng[^] dsea[^] i dsilíñg[^] dsinúur[^] júu[^]
quia[^] r[^] do:

—Mi[~] nisóong[~] jnea[~], nijáa[^] jaang[^] i
'gøng[^] gui laco[^] jnea[~]; joba[^] jnea[~] quini[^]
i dsea[^] í[^] ja[^] e quíin[^] e cō[^] tuun[^]
e sí[^] i 'nií[~] ní[^] 'ñú[^] lomií[^]. ⁸ Cō[^]
jnea[~] nicaseán[~] jaléng[^] 'nú[^] jmií[^] cōo[^]
layaang[~] jmií[^] e laco[^] cuø[^] lí[^] e nicaquí[^]
jíng[^] yaang[~] na[^] fí[^] quini[^] Fidié[^]; dsu[^] í[^]
mi[~] nigúeíñ[~], niseáañ[~] 'nú[^] jmií[^] cōo[^]
Jmíguí[^] quia[^] Fidié[^] e laco[^] cuø[^] lí[^] e ni-
cangíng[~] na[^] Jmíguí[^] quia[^] dsea[^] do.

Mi[~] cajgáang[~] Jesús jmií[^]

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Jo ie[~] jo cagüí[^] fí[^] Jesús fí[^] Nazaret e
néé[^] fí[^] lí[^] se[^] Galilea, jo cangó[^] e fí[^]
gua[^] Jordán e néé[^] fí[^] lí[^] se[^] Judea; jo fí[^]
dsí[^] gua[^] job caseáang[~] i Juan do jmií[^] í[^] r[^].

¹⁰ Jo dsí[^] fí[^] mi[~] cagüí[^] fí[^] Jesús fí[^] dsí[^] jmí[^],
cangár[~] e cana[^] cateá[^] fí[^] yú[^] jmií[^]; jo
lajee[~] jo cajgó[^] Jmíguí[^] quia[^] Fidié[^] fí[^]
yú[^] moguir[^] e líng[~] jaang[^] mee[~]. ¹¹ Jo
guicanú[^] cōo[^] luu[~] e jáa[^] fí[^] yú[^] jmií[^] e
guicajíng[^] lala:

—'Nub[^] JÓO[^] i 'neáan[^] eáang[^]; jo
eám[^] íaang[^] dsii[^] cōo[^] 'nu[^].

Mi[~] cangó[^] Jesús fí[^] jee[~] uó[^] quiú[^]

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Jo dsí[^] fí[^] mi[~] cangí[^] jo, cajmée[^]
Jmíguí[^] quia[^] Fidié[^] e cangó[^] Jesús fí[^]
jee[~] uó[^] quiú[^]. ¹³ Jo fí[^] job cajer[^] lajee[~]
tuló[^] jmií[^] fí[^] lí[^] ngí[^] jaléng[^] jó[^] nuu[^]; jo
lajee[~] jo lamí[^] íng[^] i fii[^] i 'líng[^] i sií[^] Sa-
tanás e niténg[^] Jesús fí[^] ní[^] dsee[^], dsu[^] ja[^]
calí[^] r[^] fa[^] cajmée[^] lajo. Jo mi[~] cangí[^] job
mi[~] caguilíng[~] jaléng[^] ángeles i líng[^]
guotí[^] Fidié[^] i cangoto[^] fíng[^] dsea[^] do.

Mi[~] canaang[~] Jesús jmóor[^] ta[^] quia[^] r[^] fí[^] lí[^] se[^] Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Jo mi[~] cangí[^] gui lajo, mi[~] nicatang[^]
dsea[^] Juan i seáang[~] dsea[^] jmií[^] fí[^] dsí[^]
'nuñí[^], joba[^] cangáng[^] tu[^] Jesús fí[^] lí[^] se[^]

Galilea e cangoguiar[~] júu[^] quiá[^] Fidiéé[~] fí jo, ¹⁵jo lalab fé[^]r[~]:

—Lanab catí í[^] e nijaquiéng[^] e nicá[^] Fidiéé[~] nifí[^] quiá[^] lajaang[^] lajaang[^] dsea[^] jmigüí[^]. Jo nab tí[^]gui e qui[^] jing[^] yaang[^] na[^] fí[^] quini[^] Fidiéé[~] jogui íng[^] na[^] e ngocáng[^] óo[^] na[^] júu[^] quiá[^] r[~].

**Mí cató[^] Jesús quiúung[^]
dsea[^] i jmóo[^] ta[^] sáng[^] 'ñu[^]**

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶Jo mí[^] cangí[^] lajo, cangó[^] Jesús fí[^] lí[^] néé[^] coo[^] guiéé[^] e sií[^] Galilea. Jo mí[^] caguiér[^] fí[^] jo, lajee[^] e ngir[^] fí[^] lí[^] lí[^] 'ni[^] e guiéé[^] do, joba[^] cangáin[^] jaang[^] dseañu[^] i sií[^] Tú[^] Simón cóo[^] gui jaang[^] rúin[^] do i sií[^] Df[^]. Jo dob táain[^] do laj[^] huáain[^] e jmóor[^] ta[^] bí[^] 'máa[^] fí[^] é[^] guiéé[^] e quiá[^] e sáin[^] 'ñu[^]. ¹⁷Joba[^] casí[^] Jesús i dsea[^] do lala:

—'Ná[^] ñilíng[^] na[^] cóo[^] jnea[^], jo latí[^] lana nicuóø[^] 'nú[^] ta[^] e guiá[^] na[^] júu[^] quiá[^] Fidiéé[~] fí[^] jee[^] dsea[^] jmigüí[^], jo líb[^] jiu[^] e ta[^] jo la lí[^] ta[^] sáng[^] 'ñu[^].

¹⁸Jo dsifí[^] mí[^] canúu[^] i dsea[^] gáng[^] do e júu[^] e cajíng[^] Jesús do, ladsifí[^] lanab catúr[^] e 'máa[^] quiá[^] r[~] do jo cangolíim[^] bre cóo[^] dsea[^] do.

¹⁹Jo ja[^] huí[^] mí[^] ngolíim[^] bir mí[^] cangáng[^] Jesús jaang[^] dseañu[^] i sií[^] Tiáa[^] cóo[^] gui jaang[^] rúin[^] do i sií[^] Juan, jo laj[^] huáain[^] do láin[^] jóo[^] jaang[^] dseañu[^] i sií[^] Zebedeo, jo teáain[^] do fí[^] coo[^] dsíí[^] móo[^] e niguíar[^] guiá[^] 'máa[^] quiá[^] r[~] e quiá[^] nisáin[^] 'ñu[^]. ²⁰Jo dsifib[^] cató[^] Jesús i dsea[^] do e cangolíin[^] do cóo[^] r[~], jo ladsifí[^] lanab cangolíng[^] i dsea[^] do cóo[^] Jesús; jo dob caseáain[^] do tiquiá[^] r[~] fí[^] dsíí[^] e móo[^] do colíng[^] cóo[^] jaléng[^] i dsea[^] i jmicóo[^] gui quiá[^] r[~].

Jaang[^] dseañu[^] i iuung[^] i 'ling[^] dsíí[^]

(Lc. 4:31-37)

²¹Jo mí[^] cangí[^] jo, cangolíin[^] fí[^] coo[^] fí[^] lí[^] sií[^] Capernaum. Jo fí[^] jo mí[^] catí[^] e jmií[^] e jmi'íng[^] dsea[^] Israel, jo Jesús

ca'ír[^] fí[^] dsíí[^] guá[^] quiá[^] i dsea[^] góor[^] do, jo canaain[^] e'r[^] jaléng[^] dsea[^] i teáang[^] do ie[^] jo. ²²Jo dsíng[^] dsí[^] gó[^] dsíí[^] jaléng[^] i dsea[^] do dsu[^] e núur[^] jalé[^] e júu[^] e guíá[^] Jesús do, co[^] er[^] laco[^] jaang[^] dsea[^] i quie[^] nifí[^] e ja[^] 'gó[^] r[^], jo ja[^] er[^] laco[^] e jaléng[^] tifa[^] i e jalé[^] júu[^] quiu[^] ta[^] quiá[^] dsea[^] Israel. ²³Jo ie[^] jo e fí[^] dsíí[^] guá[^] dob ni'iuung[^] jaang[^] dseañu[^] i ni'iuung[^] i 'ling[^] dsíí[^]. Joba[^] mí[^] tí[^] lí[^] cangáng[^] i dsea[^] do Jesús, dsifí[^] ladob i 'ling[^] do cajméer[^] e ca'óo[^] i dseañu[^] do jo cajín[^] do lala:

²⁴—¿Jiali[^] ñijmiguíin[^] jnea[^], Jesús, dsea[^] seen[^] fí[^] Nazaret? ¿Su cañí[^] e ni'fín[^] jnea[^]? Cufim[^] baa[^] 'nu[^], joba[^] ne[^] naa[^] e lin[^] dsea[^] güeang[^] quiá[^] Fidiéé[~] dsea[^] guíng[^] ñifí[^].

²⁵Joba[^] mí[^] canúu[^] Jesús lajo, dsifí[^] lanab cajíin[^] i 'ling[^] i ni'iuung[^] dsíí[^] i dseañu[^] do jo cajín[^] casí[^] rein[^] lala:

—¿Catii[^] í[^] moní[^], jo tíuung[^] i dseañu[^] la!

²⁶Jo dsifí[^] lajob[^] cajméé[^] i 'ling[^] do e cadseá[^] joñíng[^] i dseañu[^] do, jo teáb[^] ca'óoin[^] do mí[^] cagüí[^] í[^] i 'ling[^] i ni'iuung[^] dsíir[^] do. ²⁷Jo jaléng[^] dsea[^] i cangá[^] e jo ie[^] jo, eáam[^] cafóin[^] jo canaain[^] jmingí[^] rúin[^]:

—¿Í[^] i dsea[^] na? ¿Co[^] fé[^] r[~] júu[^] e ja[^] mí[^] ne[^] naa[^] jogui[^] ja[^] 'gó[^] r[^] fé[^] r[~] lí[^] laco[^] jaang[^] dsea[^] i quie[^] nifí[^], jo la quie[^] gui jaléng[^] i 'ling[^] i teáang[^] dsíí[^] dsea[^] náur[^] júu[^] quiá[^] dsea[^] na!

²⁸Jo mí[^] cangí[^] jo, eáam[^] caní[^] júu[^] quiá[^] Jesús cóo[^] jalé[^] e guiá[^] e jmóor[^] do fí[^] latøng[^] lí[^] se[^] Galilea.

**Mí cajmi[^] leáang[^] Jesús
iemisé[^] Tú[^] Simón**

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹Jo mí[^] tí[^] lí[^] ca'uøoin[^] e fí[^] dsíí[^] guá[^] e sí[^] fí[^] Capernaum do, dsifí[^] lajob[^] cangó[^] Jesús cóo[^] Tiáa[^] cóo[^] gui Juan fí[^] quiá[^] Tú[^] Simón cóo[^] gui Df[^]. ³⁰Jo mí[^] caguíin[^] fí[^] quiáin[^] do, dob ráang[^] iemisé[^] Tú[^] Simón e iu[^] guíim[^] bre, jo

casí¹ i dseá do Jesús e calí cóo¹ i dseamí do. ³¹ Jōba! Jesús cangoquíeēiñ fí quíá¹ lí ráang i dseá dsée¹ do, jō catíiñ guóoiñ do jō caseáang neiñ; jō miffing caráam biñ do, jō ladsifí lanab caguá e iá guíiñ jō canaaiñ do guiar guíú e quíá¹ nihéiñ Jesús cóo¹ gui i dseá i ngí cóo¹ dseá do.

Mí cajmi'leáang Jesús i fíing dseá dsée¹

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Jō mí canuú e jmií jō e lico¹ nicad-seá ié, cangojéeng dseá i fíing dseá dsée¹ i seeng quíá¹ fí quini Jesús, jō do quíeeng jaléng dseá i teáang¹ i 'líng¹ dsíi'. ³³ Jō dseáng¹ latøøng fíib caseáng¹ e o'nú lí iuung Jesús ie jō. ³⁴ Jō fíim dseá cajmi'leáang Jesús ie jō lí doñi eé jmohuí e líng dseá, jōgui fíim bi jaléng¹ dseá i niteáang¹ i 'líng¹ dsíi cajmi'leáam Jesús cajo; dsu¹ ja cacuø¹ fí i 'líng¹ do fa' e niféiñ do e nijmér júú i dseá do, co¹ ñib i 'líng¹ do guíú i líng dseá do.

Mí cagua Jesús júú quíá¹ Fidiée fí lí se' Galilea

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Jō nú¹ gui e ngóo¹ nijneá e uøø jō, carøob Jesús jō cagüi'fí bre e fí jō, jō cangór cangoféiñ Tiquíá¹ Fidiée fí cóo lí ja 'ga' lí dsilíng dseá. ³⁶ Jō Tú Simón colíng cóo¹ jaléng¹ dseá i la'ó¹ ngí cóo¹ Jesús cangolíiñ cango'néem bre dseá do, ³⁷ jō mí cadséiñ dseá do jō casí¹ r:

—Fíi'naa', lajím dseá ngír 'naíñ' 'nu' lana.

³⁸ Dsu¹ Jesús cañír quíá¹ i dseá do jō casí¹ reiñ lala:

—Má¹ aa' fí jalé¹ fí e née¹ fí quíá¹ gui la, jō fí jōb nidsiguiá¹ naa' júú quíá¹

Fidiée, dsuco¹ ta¹ jōba' e cagá¹ jnea¹ fí jmigüí la.

³⁹ Jō lacaam lí se' Galilea ngí Jesús e guiar júú quíá¹ Fidiée lí lacaang lí téé¹ guá¹ quíá¹ dseá góor dseá Israel, jōgui jmóo¹ bir e túu jaléng¹ i 'líng¹ i teáang¹ dsíi dseá.

Mí cajmi'leáang Jesús jaang dseá i líng jmohuí 'lí'

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Jō lajee e ngí Jesús fí lí se' Galilea, cangoquíeeng jaang dseañu¹ fí lí ngóor i nilíng jmohuí 'lí' fí ngúu táaiñ. Jō mí cagüer quíá¹ lí ngóo Jesús, jōba' casí¹ uø¹ jnir jō casí¹ r dseá do lala:

—Fíi'i, cuøøm lí jmi'leaan¹ jnea¹ la-jíi¹ jmohuí e lín n song iin¹ lajō.

⁴¹ Jō Jesús calí fí lím bre i dseañu¹ do, jōba' cagüiñ dseá do jō cajín:

—Im¹ baa jmi'leáan¹ 'nu'. Jō lana ca'láam ba' lajii¹ jmohuí e lin¹!

⁴² Jō dsifí lajōb ca'láang i dseañu¹ do, jō jō e líiñ jíi¹ cóo jóng. ⁴³ Jō mí cangí jō, ca'fíb Jesús júú i dseañu¹ do e nidséiñ, jō eáam ca'fir 'goo quíaiñ do jō lalab casí¹ r:

⁴⁴—Fíi' i 'nu' e jíi¹ jaang dseá ja ií nífi¹ lajalé¹ e calí na; lico¹ güijeaang uø¹ fí quini jmidseá lí laco¹ tñng dseá góo'oo dseá Israel, jōgui líng eé nigüicá¹ quíá¹ e ca'láam ba' lí laco¹ gui ta¹ caquiú¹ Moí malii¹ gui eáang, jō lajōba' niliñ dseá e nica'láam ba' lajii¹ jmohuí e lamí lin¹.

⁴⁵ Jō cangám¹ i dseañu¹ do, dsu¹ cajmea¹ bre júú lajím dseá lajii¹ e calí do. Jōba' Jesús jō lí¹ fa' ngí guir dseáng¹ fí lí teáang dseá eáang, jō fí caluub¹ fí jíi¹ ja¹ guir fí lí ja ií 'ga' lí dseá jøø quíá¹; dsu¹ car jíi¹ jō dseáng¹ dsilíim bi dseá i 'nó' quíá¹ r.

**Mi~ cajmi'leáng~ Jesús jaang`
dseañu` i caang` tii`**

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

2 Jo mi~ cangf`gui tú~ 'ni` jmi~ lajo, cangám`tu Jesús fí` Capernaum. Jo mi~ caliñi' jaléng` dsea` e liing` jié` fí` lí` nitáang` dsea` do, ² joba' ladsifi' lanab caseáng` ffiing` dsea` e fí` 'núu` lí` iuung` Jesús e guiar' júu` quiá' Fidiée~, jo jíi' jo íng`gui dsea` fí` o'ná' quiá' e 'núu` do, co' i 'leáam` dsea` teáng' e fí` dsí' jo. <sup>3</sup> Jo lajee` jo caguilíng` quiúung` dseañu` i dsíng` jaang`gui dseañu` i caang` tii`. ⁴ Jo dsuco' eáam' ffiing` dsea` i teáng' do ie~ jo, joba' ja' cuóong` fa' e nidsijeein` i dsea` dsée' do cati' quini` Jesús. Joba' caneáar` capi' fí` yú' 'núu` dseáng' e lí` iuung` Jesús cóo' jaléng` i dsea` do, jo fí` job cajgiéer` e 'ma` lí` dsíing` i dsea` dsée' do carti' quini' laco' sing' Jesús. <sup>5</sup> Jo dsifi' mi~ calilí' Jesús jial dseáng' já' líing` jaléng` i dsea` do júu` quiá'r, joba' cajíñ' casí'r i dsea` dsée' do lala:

—Jóo'o, nica'ím`baa dsee` quií'.

⁶ Jo mi~ cajíng' Jesús lajo, joba' i líing` tifa' quiá' júu` quiu' ta~ quiá' dsea` Israel i teáng` do ie~ jo canaain` i dsír': <sup>7</sup> “¿Jial teá` dsí' i dseañu` na e fé'r lana? Co' jalé' e fé'r na, júu` gab` lí' fí` quini` Fidiée~, dsuco' dseáng' lajíi' Fidiée`bing' cuóong` lí` íing` dsee` quiá' dsea.” ⁸ Jo dsu' dsifi' lajob` calilí' Jesús lajíi' e í` dsí' i dsea` do, joba' casí' rein' do lala:

—¿Jiali' í` áa' 'nú' lana? <sup>9</sup> ¿E` e líing` 'nú' e ja`gui huíng` niffí' i dsea` caang` tii` na? ¿Su` niffí' ire: “Nica'ím`baa dsee` quií'”, osi` niffí' ire é: “Ráan' jo ngí~, jo quieé` uo' e 'ma` lí` dsíin' na”? <sup>10</sup> Jo dsu' lana jnea` ni'ée` e 'nú' e jneab` cagá` a fí` ñíff` e lín`n jaang` dsea` jmiügü` e oo`baa ta~ fí` jmiügü` la e ni'íin`n dsee` quiá' dsea`.

Jo mi~ cangf` e cajíñ' lajo, joba' casí'r i dsea` caang` tii` do lala:

¹¹ —Jnea` fíi' i 'nú', ráan' jo quieé` e 'ma` lí` dsíin' na jo guóng' fí` quií'.

¹² Joba' dsifi' ladob caráang` i dsea` caang` tii` do, jo cacór` e 'ma` lí` lami` dsíin' do la ní` jaléng' i dsea` i teáng` do ie~ jo. Jo mi~ cangá` jaléng` i dsea` do lajíi' e calí` do, joba' lajiim`bre cango'gó` dsír' jo canaain` jmi'féin' Fidiée` jo fé'r:

—Dseáng' jíi' coo' ya' ja' mi' cane`naa' lajíi' e nicalí` jmií` na.

**Mi~ cató' Jesús
jaang` dseañu` i sii` Leví**

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Jo mi~ cangf` lajo, cangób`tu Jesús fí` 'ni' guieé` e née` fí` Galilea do. Jo lajee` táain` fí` jo, dseáng' eáam` dsilíing` dsea`, joba' e'bre jaléng` dsea` i guilíng` do júu` quiá' Fidiée`. <sup>14</sup> Jo lajee` e iuung` Jesús fí` ngóor` fí` lí` jié', cangáin` jaang` dseañu` i sii` Leví, jóo' jaang` dseañu` i sii` Alfeo, e guiiñ` do fí` coo` lí` mir` cuu` e catíng` dseata` i guiiing` fí` Roma, co' líiñ' do nodsicuu`. Joba' casí' Jesús i dseañu` do lala:

—Leví, má`aa' cóo' jnea`.

Jo dsifi' ladob caróo` Leví jo cangó`bre cóo' Jesús.

¹⁵ Jo mi~ cangf` jo, Leví cató'r` Jesús e nidsé` dsea` do e nidsihér' fí` quiáin'. Jo fí` jo niguiing` dsea` do gø'r` colíing` cóo' jaléng` dsea` i ngí` cóo'r` jogui cóo' i ffiing` dsea` i mí` cuu` quiá' dseata` guiiing` fí` Roma jogui cóo' jaléng` dsea` i jiéng`gui i sea` júu` i røong` dsee` cajo. ¹⁶ Jo mi~ cangá` jaléng` dsea` Israel i líing` dsea` fariseo cóo'gui jaléng` tifa' quiá' júu` quiu' ta~ quiá'r e Jesús guiiñ` gø'r` colíing` cóo' jaléng` i dsea` do, joba' cajmingí'r i dsea` quiá' Jesús do jo casí' rein' do lala:

—¿Jialí' gø' tifa' quí'na' colíing~ cóo' jaléng' 'ná' nodsicuu~ cóo'gui jaléng' dsea' caguiaang~gui i sea' júu^ i røong` dsee'?

¹⁷ Jo mi~ canúu~ Jesús lado, joba' cañí' quíá' i dsea` do lala:

—Jaléng' dsea' i guiúng~ ja' 'neáiñ~ tímíí', dsu' jaléng' dsea' dsée'bing' i 'neáng~ í. Jo jnea~ ja' cagá~a fí jmigüí' la fa' e caga'nén'n jaléng' dsea' i ée' guiú', dsu' jaléng' dsea' dsee~ dsea' quí'bing' i caga'nén'n.

Mi~ cajmingí' dsea` Jesús uui~ quíá' jalé' ayuno

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Jo cóo` née~ cajmée` ayuno jaléng' i dsea` i ngí' cóo' Juan i seáng` dsea' jmíi' cóo'gui jaléng' i dsea' i líing' dsea' fariseo. Jo lajee~ jo, caguilíng~ i líing~ dsea' fí lí~ táang` Jesús jo cajmingí'r~ dsea' do lala:

—Jaléng' i dsea' quíá' Juan i seáng` dsea' jmíi' cóo'gui jaléng' dsea' fariseo jmóo`bre ayuno, jo ¿jialí' jaléng' dsea' quí' 'nu' ja' jmóor` lajo?

¹⁹ Joba' cañí' Jesús quíá' i dsea` do lala:

—Ja` cuøong` nijmé~ ayuno jaléng' dsea' i simíing~ quíá' cóo` lí~ cung' guo` dsea' lajee~ seeng` i siming' i cung' guó` do cóo'r; co' lajee~ siseáng' i siming' do cóo'r i dsea' simíing` do, ja' cuøong` fa' nijmé~ i dsea' simíing` do ayuno. <sup>20</sup> Jo dsu' cóob` mi~ nití' í' e nisáiñ' i siming' i cung' guó` do, jo joguib mi~ niguiéé~ jmíi' e nijmé~ dsea' ayuno.

²¹ Jo jíí' jaang` dsea' to'r cóo` 'mi' e yúu~ cóo' ca'ná' 'mi' e 'míí', dsu- có' song cajméer` lajo, joba' nijóm' e 'mi' e 'míí' do jogui ni'guí'bi e 'mi' e yúu~ do cajo, joba' lí' lí' jmi'guí'gui ni'guí'b jóng. <sup>22</sup> Jo lajobi cajo, ja' guié' dsea' méé' e laco' gui'ná' có' fí cóo` dsíí' loo~ jó' e yúu'; dsuco' song cajméer` la-

jo, joba' ni'guí'ba' do jo nidsi'íib' e méé' do jogui ni'íim~ e loo~ jó' do cajo. Jo có' lajob líí', joba' guiú'gui e niguié' dsea' e méé' laco' gui'ná' có' do fí cóo` dsíí' loo~ jó' e 'míib~, jo lajoba' ja' dseáng' fa' e ni'guí' e loo~ jó' do o'gui fa' e nidsi'íí' e méé' do cajo.

Mi~ ca'éeng~ dsea` quíá' Jesús láa' quíá' cui'iee`

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Jo cóo` ya' ie' jmíi' e jmi'íng' dsea' góo` Jesús dsea' Israel, jo caguíé' dsea' do colíing~ cóo' jaléng' dsea' quíá'r fí cóo` guiee' lí~ sijnea' cui'iee'. Jo jaléng' i dsea' quíá'r do mi~ cangíiñ' fí jo, canaaiñ' éeiñ~ láa' quíá' e cui'iee' e sea' do ie~ jo. ²⁴ Joba' jaléng' dsea' Israel i líing' dsea' fariseo cajmingí'r~ Jesús lala:

—Janú', ¿jialí' jmóo` dsea' quí' lana?, có' ja' cuøong` jmé' dsea' Israel e lana mi~ jmíi' e jmi'íng'naa'.

²⁵ Joba' cañí' Jesús quíá' i dsea` do lala:

—¿Su jíí' cóo` ya' ja' mi' ca'f' 'nú' fí ni' jì' quíá' Fidiéé' lí~ fé' e~ cajmée' dseata~ Daví' ie' malíi~ do cóo` ya' lajee~ e jmi'aang~ dsea' do cóo' dsea' quíá'r? ²⁶ Jo ie' jo jaang` dsea' i sií' Abiatar líiñ' jmidsea' laniing~, dsu' i dseata~ Daví' do ca'f' bre fí dsíí' 'nu' Fidiéé~ jo cagó'bre e íñí' güeang' quíá' Fidiéé' e sí'f' dseáng' lajíí' jmidsea'bing' cuøong` lí' dó'; jogui cacuo'bir cajo jaléng' i dsea' i ngolíng~gui cóo'r do e cagóíñ' do.

²⁷ Jo cajíng'gui Jesús cajo:

—E jmíi' e jmi'íng' dsea' cajmée' Fidiéé' e laco' nijmicóo'r dsea' jmi'güí'b, jo o' yaang~ dsea' jmi'güí' caguí'r e jmíi~ jo e laco' nijmi'íñ'. ²⁸ Jo uí' lajoba' e jnea~, i caguéng~ fí jmi'güí' la e gáa'a fí níí' e líñ'n jaang` dsea' jmi'güí', seab' fí quíé' e quí'ú' ta~ lajee~ e jmíi' e jmi'íng' dsea' góo'o dsea' Israel.

**Mi' cajmi'leáang` Jesús jaang`
dsea` i caang` guoo`**

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

3 Jo mi` cangf̄ jo, coo` jmi~ ca'fb-
tu Jesús fí' coo` dsíí' guá'` quiá'`
dsea` góor` dsea` Israel, jo fí' job ni'iu-
ung` jaang` dseañu'` i caang` coo` guoo`.
² Jo ie` jo i f̄im` dsea` sateeĩn` Jesús
fí' e guá'` jo e lí'` laco' nijóør` su ni-
jmi'leáang` dsea` do i dsea` dsée'` do 'ni-
a'` ie` jmi~ e jmi'ing'` jaléng'` dsea` góor`
dsea` Israel, co' f̄ing cajmée` dsea` do la-
jo, lajoba' líiĩn` e nilí'r` e ni'níng` neiĩn`
fí' quini` dseata`. ³ Jo mi` cangáng` Jesús
i dseañu'` i caang` guoo` do, dsifí' lajob
casí'reiñ' do lala:

—Ráan' jo síng' uø' e guiá'` jóo` do.

⁴ Jo mif̄ing` cajmingí'r` jaléng'` i dsea`
i teáang` do ie` jo, jo casí'reiñ' do lala:

—¿E' í' óo' 'nú' e cuóøng` líl' mi` jmi~
e jmi'ing'` jneaa`aa', dsea` Israel? ¿Su e
guiú' ofa' e ja` dseem` é? ¿Su 'né` e ni-
jmi'leáang`naa' jaang` dsea` rú'naa' jee`
jmohuí', osi e nibiing`naa' r' é?

Dsu' jaléng'` i dsea` do tiib` cajer'. ⁵ Jo
lí'` cajjóøm` Jesús jaléng'` i dsea` i teáang`
lacúng'` laj̄ing` do, jo caliguíim`bre
quiáiñ' do, jogui fí'f̄bi cajer` cajo, co'
dseáng'` ja` iing` jaléng'` i dsea` do
ningám`bre. Joba' lalab casí'r` i dseañu'`
i caang` guoo` do:

—Níi' guoo', dseañu'.

Joba' cani'biñ' do guoor` e caang` do,
jo ladsifí' lanab ca'lóo`. <sup>6</sup> Jo mi` cangá'
jaléng'` i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo
i teáang` do ie` jo jalé' e calí' do, dsifí'
mi` tí' lí' ca'uøøiñ` fí' jo, jo canaaĩn`
s̄iĩn` cóo'` jaléng'` dsea` quiá'` dseata`
Herodes e quiá'` jial nijmér` e laco' ni-
jngáiñ' Jesús.

**Mi' caseáng'` i f̄ing` dsea`
fí' 'ni'` guíee' Galilea**

⁷ Jo mi` cangf̄ jo, cangób`-tu Jesús
co'liing` cóo'` jaléng'` dsea` quiá'r` fí'

'ni'` guíee' Galilea, jogui i f̄im` dsea`
seeng` lacaang` f̄i' lí' se' Galilea ngolíĩn`
laco' ngóo' dsea` do. <sup>8</sup> Jo mi` caliĩn`
jaléng'` dsea` quiá'` jalé' e guiú' e jmóo`
Jesús, i f̄im` dsea` cajaliĩn` cajajóøiñ`
dsea` do; cajaliĩng` jaléng'` dsea` i seeng`
fí' Jerusalén, jogui lacaang` f̄i' jíe' lí'
se' Judea, jogui lí' se' Idumea, jogui
jaléng'` dsea` i neáang` lí'` lí' guíee' la-
co' iu` gua Jordán, jogui jaléng'` dsea`
i seeng` fí' f̄i' Tiro cóo'`gui fí' f̄i'
Sidón. ⁹ Jo casí' Jesús i dsea` quiá'r`
do e nijméiñ' do quijí' coo` móo' e
ni'ír' e lí'` laco' ja` nicúĩn` eáang` fí'
jee` i dsea` 'leáang` do; ¹⁰ dsuco' Jesús
dseáng'` i 'leáam` dsea` dsée'` i nica-
jmi'leáaiñ`, joba' jaléng'` dsea` dsée'`
dseáng'` dsiquíeeiñ' e güim`bre dsea` do.
¹¹ Jogui jaléng'` i dsea` dsée'` i jée' i
'líng'` quiá'` laco' mi` níiñ` Jesús, dsifí'
lajob sí'r` uø' jnir` fí' quini` dsea` do jo
óor` teá' jo fé'r` lala:

—'Nu' lín' i Jóo' Fidiée' camíng'` do.

¹² Jo Jesús cajmi'leáam`bre i dsea`
dsée'` do, jo jíim`bre i 'líng'` do jogui
quiú'reiñ' ta` e ja` nífeĩn` do cuaiñ`
quiá'r` 'nia'r` fí' quini` dsea`.

**Mi' caguíng'` Jesús
dsea` guitúung` quiá'r`**

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Jo mi` cangf̄gui lajo, cajgóo` Jesús
fí' coo` yú'` mó', jo fí' job cató'r` i f̄ing`
dsea` e laco' niguíñ'` i jaléng'` ni'uíing`
dsea` quiá'r`. Jo lajee' e nicaseaiñ' la-
j̄iĩn` e fí' yú'` mó' do, ¹⁴ caguíñ' lajee'
jaléng'` i dsea` i teáang` do ie` jo gui-
túung` dsea` i nisĩn` cuaiñ` quiá'r` e la-
co' nidsiguiaiñ` do júu` quiá'` Fidiée'
jee` jaléng'` dsea` jmigüí; joba' i dsea`
í' calísír` dsea` apóo', e guóng'` dsea`
si'neaang` quiá'` Fidiée' i quie' júu`
quiá'r`. <sup>15</sup> Jogui cacuo'`reiñ' do ta` e
quí'r` jmi~ e ni'uóĩn` jaléng'` i 'líng'` i
jée' quiá'` dsea`. ¹⁶ Jo lalab sii` i dsea`
guitúung` i ca'naaiñ` do: jaang` i sii`

Simón, jo mi cangir cóo Jesú calisir Tú; ¹⁷ jaang'gui i sii Tiáa cóo'gui jaang' rúin' do i sii Juan, jo laji huáain' do líin' jóo' jaang' dseañu' i sii Zebedeo, jo mi cangir cóo' Jesú laji huáain' do calisir Boanerges, e guóng' Jóo' Ji Güi'niá'; ¹⁸ jaang'gui i sii Dí, jaang'gui i sii Lii, jo jaang'gui i sii Bartolomé cóo' jaang'gui i sii Mateo, jogui jaang'gui i sii Mó, jo jaang'gui i sii Tiáa, jóo' jaang' dseañu' i sii Alfeo, jogui jaang'gui i sii Tadeo cóo' jaang'gui i sii Simón i líing' dseañu' celote, ¹⁹ jo catí li cadséng'gui Judas Iscariote i cajáng' Jesús fi jaguó' dseañu' i cajnga' quiá'r.

Mi cacuø' dseañu' dseañu' Jesús e jmóor ta la'eáang' cóo' fii i 'ling'

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Jo mi cang'gui lajo, ca' tu Jesú fi cóo' dsí' sinúu', jo dsif' lajob caseáng' tu dseañu' i 'leáang' e jii' o' cuø' fi dø'gui dseañu' do colíing' cóo' dseañu' guitúung' quiá'r. ²¹ Jo mi caliñi' i dseañu' rúing' Jesús e jo, joba' cangolíin' e cangotéer' dseañu' do ladsif' lado, co' fé'r e ngingaam'biñ.

²² Jogui lajobi cajo, lalab fé' jaléng' tifa' quiá' júu' quiu' ta' quiá' dseañu' Israel i jalíng' catí Jerusalén jo cajín':

—La'eáang' cóo' b' quiá' Beelzebú i líing' fii jaléng' i 'ling', la'eáang' f'bing' tiing' i dseañu' na e uøoin' i 'ling' i teáang' dsí' dseañu'.

²³ Joba' catøb' Jesú jaléng' i dseañu' do, jo casí'rein' do cóo' júu' já' e lafa' júu' cuento jo lalab cajín':

—¿Jial lí' Satanás niguín' 'nia'r? ²⁴ Jogui fa' dseañu' i seeng' fi cóo' fii, jo nil' e ni' ní' níing' rúin' lajee' la'ó' yaain', joba' ja' huøø' nité' e seeng' dseañu' e fi fii jo, ¿já' já'? ²⁵ Jogui lajobi fa' cóo' sinúu' quiá' dseañu' li seein' mí', ja' cuø' fi fa' e seein' juguí' fi jo, ¿já' já'? ²⁶ Lajobi lí' cóo' Satanás i líing' fii i 'ling'

do; cofa' caliséin' mí' jogui catíin' cóo' i 'ling' i líing' la'ó' 'nia'r do, joba' ja' røø' niguí'fíng' quiá'r, co' ni'fim'bre congua' jóng, ¿já' já'?

²⁷ Jogui lajobi cajo jii' jaang' dseañu' lí'r ír' fi dsí' sinúu' e nidsijméer' i' quiá' jaang'gui dseañu' i b'gui dsí' laco' ír'; co' la'uii' jang' 'né' e ni'núum'bre i dseañu' f, jo joguiba' nilí'r e nijmér' i' jóng.

²⁸ Jo jnea' jmitaa' óona' e cuøom' lí'fíng' Fidié' dseañu' quiá' jaléng' dseañu' uii' quiá' jalé' e nicajméer' cóo'gui jalé' e nicafé'r, ²⁹ dsu' song i'gui fé' ga' uii' quiá' Jmiguí' quiá' Fidié', joba' dseáng' jo' ni'fim' Fidié' dseañu' quiá' i dseañu' f, co' latab' niróin' dseañu' jóng.

³⁰ Jo lanab jii' lí' júu' e casí' Jesús i dseañu' do ie' jo ufi' e féin' do e jée' i 'ling' quiá'r.

Mi cajíng' Jesús i niquiá'r jogui i rúin'

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Jo mi cang' jo, jo lajee' e iuum' bi Jesús fi dsí' e sinúu' do, mi caguié' niquiá'r cóo'gui jaléng' rúin'. Dsu' jii' caluub' cajein' do, co' eám' fíng' dseañu' teáang' dsí' e sinúu' jo ie' jo. Joba' casíin' jaang' dseañu' i sí'r cangote' Jesús. ³² Jo i dseañu' i neáang' lacúng' lajíng' lí' sing' Jesús casí'r dseañu' do lala:

—Nab nicaguéng' niquí' cóo'gui jaléng' rún' dseañu' cóo'gui rún' dseamf' e 'náiñ' 'nu', jo nab teáain' calu' lana.

³³ Joba' cañi' Jesús quiá' i dseañu' do lala:

—¿I líing' 'nú' i líing' niquié' jogui jaléng' rún'n?

³⁴ Jogui cajøoin' i dseañu' i neáang' lacúng' lajíng' lí' guíin' do jo cajín':

³⁵ —Co' lí' doñi' i' dseañu' i jmóo' dseáng' lajii' ta' e iing' Fidié', joba' i dseañu' f'bing' i líing' rún'n jogui f'bing' i líing' niquié' e cajo.

**Coo` júu` já` lafa` júu` cuento
quíá` mí` bí` dsea` mijú`**

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

4 Jo coo`gui` née` canaang`tu` Jesús e e`r` dsea` júu` quiá` Fidiée` fí` 'ni` e guíée` do. Jo dsuco` i` fíim` dsea` caseáng`tu` e fí` jo, joba` lajee` jo ca`fb`-tu` Jesús fí` dsíi` coo` móo` e si` e 'ni` e guíée` do, jo fí` job` caguár` lajee` e jaléng` i` dsea` caguiaang` do teáaiñ` fí` 'ni` e guíée` do e núur` júu` quiáin` do. ² Jo fí` job` canaang` Jesús ca`e`r` jaléng` i` dsea` do jmiguiú` júu` já` lafa` júu` cuento, jo lalab` fé`r` e s`r` i` dsea` do:

³—Janú`, núu`na` jalé` e nifá`a` la: Coo` ya` caguii`fí` jaang` dsea` quíe` mijú` e ngojñir` jma`. ⁴ Jo lajee` ngóor` jnir` jma` quiá`r`, e liing` e mijú` do cajiú` fí` lí` ngóo` fí`, jo jib` cøong` la-jo caguiliing` ta` jo cagó`bre` e mijú` do. ⁵ Jogui` sea`bi` e mijú` do e cajiú` fí` jee` cuu` fí` lí` ja` 'leáang` guóo` née`; jo e mijú` jo lajmináb` ca`iáang`, co` ja` 'leáang` 'míi` née` guóo`; ⁶ jo dsu` mí` cangáng` iee`, cacám` jo caliquiú`b`, co` ja` 'ga` lí` jmó` sea` quiá`. ⁷ Jo e liing`gui` e mijú` do cajiú` fí` jee` 'matóo`, jo co` eáang`gui` cacuáng` e 'matóo` do jo níum` ca`uíing` quiá` e mijú` e ca`iáang` do, joba` e mijú` do dseáng` ja` e cacuó`b`. <sup>8</sup> Jogui` e liing`gui` e mijú` do cajiú` fí` lí` jlo` uó`, joba` jlob` cacuáng`; jo e liing` cacuó` líi`gui` treinta lacamí`, jogui` e liing`gui` cacuó` líi`gui` sesenta lacamí`, jogui` e liing`gui` cajo` cacuó` latí` cien mí` lacamí` do.

⁹ Jo cajíng`gui` Jesús casí`r` i` dsea` do: —Jaléng` 'nú`, dsea` sea` loguá`na`, núu`na` e júu` na.

**E` uiing` e cacuó` Jesús jalé`
júu` já` lafa` júu` cuento**

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jo mí` cang` jo, mí` caje` Jesús 'ni`a`r`, jo jaléng` i` dsea` i` neáang` cáang` la-

co` guiiñ` do colíing` coo` jaléng` dsea` guitúung` quiá`r` cajming`r` dsea` do e guóng` e júu` e cajíñ` do e líi` lafa` júu` cuento. ¹¹ Joba` cañi` Jesús quiá`r` la-jaléin` do jo lalab` casí`rein`:

—Ngáim` 'nú` e cuó` Fidiée` e ní`na` jialco` quíe` Fidiée` nifi` quiá`r` dsea` e ja` mí` ní` dsea` jmigüi` lamí` jéeng`gui; dsu` jaléng`gui` dsea` i` ja` mí` íng` júu` quiá`r` Fidiée`, núur` e júu` do la`eáang` coo` júu` e líi` lafa` júu` cuento. <sup>12</sup> Co` lajob` fé` fí` ní` jì` quiá`r` Fidiée` cuaiñ` quiá`r` jaléng` i` dsea` f`:

Jo dsu` nañi` fa` jialgui` la jòø`r`, dsu` ja` niní`r`, jogui` nañi` fa` jialgui` la núur`, dsu` ja` ningáin`, e laco` i` dsea` la`f` ja` niquí`r` jíng` yaaiñ` fí` quinií`, jo o`gui` jnea` ni`íin`n` dsee` quiá`r` cajo.

**Mí` cajíng` Jesús e guóng` e júu`
quíá` i` dsea` bí` mijú` do**

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Jo cajíng`gui` Jesús casí`r` jaléng` i` dsea` do:

—¿Su` ja` ngáng` 'nú` e júu` já` e líi` lafa` júu` cuento la? Jo zjal` ningáng`-na` e caguíee`gui` do song` ja` ngáng`na` e la? ¹⁴ Jo lalab` guóng` e júu` la: I` dsea` i` jni` e mijú` do líiin` lafa` jaang` dsea` i` jmóo` ta` guíá` júu` quiá`r` Fidiée` cuaiñ` quiá`r` Dsea` Jmáang`. <sup>15</sup> Jo i` liing` dsea` líiin` laco` líi` e mijú` e cajiú` fí` guíá` fí` do, co` núur` e júu` jo, jo mí` ningf` jo, dsifi` lajob` guíée` Satanás, jo íb` jmóo` e íim`tu` dsíir` lajii` e júu` e nicanúur` do. ¹⁶ Jo i` liing`gui` dsea` líiin` laco` la líi` e mijú` e cajiú` fí` jee` cuu` lí` ja` 'ga` lí` guóo` sea`, co` i` dsea` f` núur` e júu` quiá`r` Fidiée` do, jo ladsifi` iáam` dsíir` e íñ` e júu` jo. ¹⁷ Jo dsuco` ja` mí` ca`íng`guir` dseáng` e ngocáng` dsíir` e júu` jo, joba` ja` huóø` té`r` e já` líiin`; jo mí` dsing`íiin` ee`go` e huíng` osi` e 'ni` ní` dsea` quiá`r` é` uíi` e cuíin` Dsea`

Jmáang, joba' jgiéem dsíir' cóo' e júu' jo. ¹⁸⁻¹⁹ Jogui i liing~gui dsea` líiñ' la-co' líí' e mijú' e cajiú' fí' jee' 'matóo' do, co' lico' núur' e júu' quiá' Fidiée' do, jo dsu' eáang'gui guing~ dsíir' jial nilí'r' jalé' e 'né'r', jogui eáam' jmigóoñ' yaaiñ' e dsináiñ' cuu' cóo'gui jalé' e sea' fí' jmiúif' la. Jo lajaléb' e jo jmóo' e táb'tur e júu' jo, jo ja' ee' ta' íng' quiá'r' e já' calfiñ' e júu' jo co' ja' ee' dsicuáng' quiá'r'. ²⁰ Dsu' i liing~gui dsea` núur' e júu' quiá' Fidiée' do, jo jáb' líiñ' e júu' jo, jo guiáb' uíng' quiá'r', jo i dsea' la'f'bing' líng' laco' líí' e mijú' e cajiú' fí' lí' jlo' uó' do. Jogui i liing~gui i dsea' la'f' líiñ' laco' e mijú' e cacuø' treinta lacami' do, jo i liing~gui líng' laco' e mijú' e cacuø' líí'gui sesenta lacami', jogui i liing~gui líng' laco' e mijú' e cacuø' laji' cien lacami' do.

Coo'gui júu' já' lafa' júu' cuento quiá' jial mi' jmiñeá dsea` jì

(Lc. 8:16-18)

²¹ Jogui fí' biguú' 'nú' cajo: Ja' ee' uing~ sea' e sí' dsea` cóo' candíi' mi' canuu' fí' dsíi' cóo' caja osi fí' cóo' lí' cóong' é, dsuco' cóo' lí' ñíib' 'né' sí' do e laco' cuøong' jneá' guiú' fí' latøong' sinúu'. ²² Jogui lajob líí', co' jíi' cóo' sea' e si'maang' fa' e ja' tóo' jmiñ' niliñi' dsea', o'gui jíi' cóo' júu' e ja' mí' ñi' dsea' jéeng'gui fa' ja' tóo' jmiñ' e niliñir'. ²³ Joba' fíi' 'nú', i' 'nú' dsea' sea' loguá'na', núu'na' jalé' e júu' na.

²⁴ Jo mi' cangf' jo, lalab cajíng'gui Jesús casí'r' i dsea' do jo cajíñ':

—Quié'na' cuante lajíi' e nuu'na'; co' lafa' cóo' e guia' 'nú' í', cóo' e job cajo e niguiá' Fidiée' í' ee'go nicuø'r' 'nú' jo car' jíi' líi'bi lajo nicuø'r' 'nú'. ²⁵ Dsuco' i dsea' i sea' quiá', jmiñeá'guib' niñiñ' e nilisea', joba' lalíim' nilisea' quiá'r'; jo dsu'gui i dsea' i ja' sea' quiá', nigüeáb' lajíi' capí'jiu e sea' quiá'r' do.

Coo'gui júu' já' lafa' júu' cuento quiá' mijú' e cuaang'

²⁶ Jo cajím'bigui Jesús cajo:

—Mí' quie' Fidiée' nifi' quiá' dsea', líí' la líí' quiá' jaang' dsea' i ta' mijú' fí' nú' uó'. ²⁷ Jo mi' ningf' e cajnr' e mijú' do, jo nidsém'bre fí' quiá'r'. Jo mi' nití' tú' 'ní' jmiñ' lajo, nidsi'ee'tur fí' lí' cató'r' e mijú' do, jo laco'o' jmiñ' jneá' jogui laco'o' jmiñ' nuu' cuaam'ba' do, dsu' i dsea' i cajnr' do ja' ñir' jial e cuaang', ²⁸ co' 'ñi-ab' guóo' uó' e jmóo' e cuaang' do: co' la'uii' nijnéng' sá' quiá', jo mi' ningf' jo nijáa' lí' quiá', jo mi' cangf' joguiba' nicuø' ofií'. ²⁹ Jo mi' lí' e nicaroo' e ofií' do, joba' nidsicu'bre, co' lí'r' e nicatf' í' e nisítim'ba' do.

Coo'gui júu' já' lafa' júu' cuento quiá' cóo' mijú' e sii' mostáa'

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Jo cajíng'gui Jesús:

—¿Jial líng'na' e líí' mi' jaang' dsea' quie' Fidiée' nifi' quiá'r'? Jogui ¿e' cóo' cuøong' nicøong'naa'? ³¹ Jo mi' quie' Fidiée' nifi' quiá' dsea', líí' lafa' e mijú' e sii' mostáa' e jni' dsea'. Jo e mijú' jo dseáng' pl'gui lajee' lajalé' mijú' e sea' fí' jmiúif', ³² dsu' íng' cajnr' dsea', dseáng' féb' eáang' cuaang', co' fé'gui eáang' lajee' lajalé' onuu', jogui cóob' guo' quiá' uíng' cajo e cuøong' guia' jaléng' ta' sii're' fí' yá' jee' i' quiá'.

E' uing~ e cajíng' Jesús e júu' já' do e líí' lafa' júu' cuento

(Mt. 13:34-35)

³³ Jo lajob ca'e' Jesús jaléng' dsea' júu' quiá' Fidiée' e quijgeaang' jalé' júu' já' e líí' lafa' júu' cuento lí' cartí' califíng' mogui' dsea' e jo' ningáng'guir' guíú'. ³⁴ Jo dseáng' ja' e'bre dsea' júu' quiá' Fidiée' e ja' quieeng' e júu' lajo. Dsu' lajaléb' e guóng' e júu' do jma'bre júu' condsée' i dsea' guitúung' quiá'r' do

mĩ neaain` colihng` li` ja` seeng` dsea`
jiéng`.

**Mĩ cajmée` Jesús e ca'uaáng` e íi`
guí jogui e ca'uaáng` e róo` jmiì`**

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Jo 'nia' ie` jmiì` jo, mi` tí li` ca'f`
núu`, casí` Jesús jaléng` i` dsea` gui-
túung` quiá'r` do lala:

—Má'aa' fí lí' lí' 'ngóo` cataang` e
guiéé' la.

³⁶ Joba' lajob cajmée'r: caseám`bre i`
ffing` dsea` jo cangó`bre cóo` i` dsea`
quiá'r` do, jo cangotáain` fí` dsíi` cóo`
móo` e nisi' do, jogui cangotáam`bigui
dsea` jiéng` fí` dsíi` tú` 'ní` móo` e jíé`gui,
jo cangolíim`biñ` do cóo`r` cajo. ³⁷ Jo la-
jee` ningolíin` ní` jmiìb` mí` canaang`
íi` guí e teá` eáang` jogui canaang` róo`
jmiì` cajo, jo catí` dsíi` móob` nicanaang`
dsi'a` jmiì`. ³⁸ Jo lajee` jo güiim` Jesús
ngóor` lí' to'miì` e móo` do e sijnuuiñ`
dse' cóo` to'mi'` dsíing` gui. Joba' can-
goñiñ` dsea` do ladsifí` lado jo casí` reiñ`
lala:

—¡Tifa'! ¿Su ja` dsi'gó` o' e ni-
canaang` dsi'am`baa'?

³⁹ Joba' caróo` Jesús jo caquiur` ta` e
guí do jo cajín`:

—¡Catii`!

Jogui caquiur` ta` e jmiì` do jo cajín`:

—¡Jmi'uaáng` uø`!

Jo ladsifí` ladob ca'uaáng` e íi` guí
cóo`gui e róo` jmiì, jo tiib` ca'f` jóng.

⁴⁰ Jo mi` cangf` jo, lalab cajíng` Jesús
casí'r` i` dsea` guitúung` quiá'r` do:

—¿Jiali' eáang` 'gó'na'? ¿Su ja` já`
mí` calím`bi' lajii` júu` quié'e?

⁴¹ Jo mi` canúu` i` dsea` guitúung` do
lajo cafóm`bre, có' ja` ñir` jiali' cajíng`
dsea` do lado, jo canaain` jmingf` rúin`
lajee` yaain` jo fé'r`:

—¿I` i` dseañu` la e la quié'gui tí` guí
cóo`r` jmiì` núu` júu` quiá'r`?

Jaang` dseañu` i` teáang` i` 'ling` dsíi`

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

5 Jo mi` cangf` jo, caguié` Jesús cóo`
i` dsea` quiá'r` do fí` lí' lí' 'ngóo`
cataang` e guiéé' do e fí` ní` guóo` uø`
lí` se' Gerasa. <sup>2</sup> Jo miffing` mi` tí` li` ca-
jgáng` Jesús e fí` yú' e móo` do, can-
goquiéeng` fí` lí' siñ' jaang` dseañu` i`
teáang` i` 'ling` dsíi`. Jo i` dseañu` do
lí' njar` fí` codsiib`, <sup>3</sup> có' fí` job` fí` lí`
guiiñ`. Jo jíi` jaang` dsea` ja` iì` mí` cali`
fa' e nicasang` neiñ` o'gui iì` mí` cali` fa`
ni'ñúng` neiñ` cóo` ñí` cadena cajo. ⁴ Jo
jmiguiub` ya' ninicajmée` dsea` quijí` e
ni'ñú' guotiiñ` do cóo` e ñí` jo, dsu`
dsifí` lado fiiñ` do jo dseáng` jíi` jaang`
ja` iì` mí` catée` quiá'r`. <sup>5</sup> Jo i` dseañu`
do uø` jmiìb` ngir` fí` lacaang` jee` mó`
jogui lacaang` fí` lí` si'aang` jaléng` 'lii`
e óor` jogui e jmihuíng` 'nia'r` cóo`
cuu`. <sup>6</sup> Dsu' mi` tí` li` cangáin` Jesús e
huím`bi, dsifí` lajob cacuír, jo cango-
quiéein` fí` lí` sing' dsea` do jo casí'r`
uø` jnir` e jmiféin' dsea` do, ⁷ jo lalab
casí`reiñ` e dsíng` teá` óor`:

—¡Jesús, Jóo` Fidiéé` dsea` guing`
ñifí, ja` jmiguíin` jnea'; jo mii`i` 'nu`
jmi'ee` fí` quini` Fidiéé` e ja` jmihuíin`
jnea'!

⁸ Jo cajíng` i` dseañu` i` iuung` i` 'ling`
dsíi` do lado, có' Jesús nicanaain` quiur`
ta` i` 'ling` do jo cajín` lala:

—¡I` 'ling', júu` lí` iuun` fí` dsíi` i`
dseañu` na!

⁹ Jo casí`gui Jesús i` 'ling` do:

—¿Jial sii'?

Jo cañii` i` 'ling` i` teáang` dsíi` i`
dseañu` do:

—Legióm sii', có' fii`baa'.

¹⁰ Jo i` 'ling` do, eám` mi'r` Jesús
jmi'ee` e laco` ja` nisíng` dsea` do jaléng`
í` fí` lí` huíi. <sup>11</sup> Jo có' quiá' do nisi`
cóo` mó', jo e fí` jo nitaang` i` fíng` cú`
e 'nó're' e gø're', ¹² joba' i` 'ling` do

camir' Jesús fí e nidsitáaiñ' fí dsíi' i cú do, jo casír' dsea' do lala:

—Siing' jnea' fí dsíi' i cú do, jo cuø' jnea' fí e nidsitoo' naa' fí dsíi're'.

¹³ Jo cacuøb' Jesús fí jaléng' i 'ling' do e nijméiñ' do lajo, joba' ca'uøøm' biñ' do fí dsíi' i dseañu' do, jo fí dsíi' i cú i taang' dob cangotáaiñ'. Jo dsifí lajob canaang' i cú do cufí're' fí li' quia~, jo cajiúng' ne' jáa' car' catisúng' ne' fí é' cøø' guiéé', jo fí job cajnó're' jmiñ' jo cajúm' bre' jaléng' ne'. Jo tíb' i cú i taang' do la tú mil.

¹⁴ Jo jaléng' i dsea' i táang' jmóo' f' i cú do cacufí' bre cajo, jo cangolíñ' fí li' neáaiñ' e ngoguiar' júu' quia' lajii' e calí do, jogui sí' bir cajo jaléng' dsea' i táang' jmóo' ta' lacaang' li' cangíiñ'. Jo lajiim' dsea' cangolíñ' cangojóø' fí li' cangojéé' jalé' e jo. ¹⁵ Jo mi' tí li' caguilíng' i dsea' do fí li' sing' Jesús, dob niguiing' i dseañu' i lami' teáng' jaléng' i 'ling' dsíi' do e jo' e líiñ' jii' coø', jo nilí' bre co' nínica'uøøm' lajaléng' i 'ling' i lami' teáng' dsíi' do; joba' eáam' cafóng' jaléng' i dsea' do. ¹⁶ Jo jaléng' i dsea' i cangá' jalé' e calí do quia' e ca'uøøng' i 'ling' do dsíi' i dseañu' do jo cangotáaiñ' dsíi' i cú do, lajib' e jo cajmea'r júu' jaléng' dsea' caguiaang' gui. ¹⁷ Joba' jaléng' i dsea' do canaaiñ' mi'r' jmi'ee' Jesús e nijmihuúim' ñia'r' e fí li' táaiñ' do.

¹⁸ Jo mi' tí li' caquing' Jesús e ni'f' tur fí dsíi' móo' e nidséiñ', i dseañu' i lami' teáng' i 'ling' dsíi' do camir' Jesús fí e nidsér' cøø' dsea' do. ¹⁹ Jo dsu' Jesús ja' cacuø'reiñ' do fí lajo, jo lí' casír' reiñ' do e nidséiñ' fí quia' bre jogui e nisí'r' jaléng' dsea' sinúu' quia'r' lajalé' e nicajméé' Fíi' naa' cøø' ír', jogui jial calí fí' líiñ' dsea' do cajo.

²⁰ Jo cangám' i dseañu' do i lami' teáng' i 'ling' dsíi', jo canaaiñ' guiar' júu' jo sí'r' jaléng' dsea' seeng' fí li' se' Decápolis jalé' e guiá' e cajméé' Jesús

cøø'r'. Joba' lajiim' i dsea' i núu' jalé' e jo, eáam' dsigá' dsíi'r'.

Mi' cajmi'leáng' Jesús jóø' Jairo

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Jo mi' caquing' tu Jesús fí lí' 'ngóo' cataang' e guiéé' do e iuiiñ' dsíi' móo', jo i 'leám' dsea' i caguilíng' tu fí li' siñ', jo dob caje' Jesús e fí 'ni' e guiéé' do. ²² Jo lajee' job caguie' jaang' dseañu' i siñ' Jairo i néé' ni' e guá' quia' dsea' Israel. Jo mi' tí li' cangáaiñ' Jesús, catúuiñ' cartí' uii' tí' dsea' do, ²³ jo lalab casír' dsea' do e mi'r' jmi'ee':

—Jesús, dob ráang' Mí' quie' e e jiu' jí' bre, jo fa' nijgiéé' o' jnea' niguø' e güiquidsi' guóo' fí moguir' e laco' ni'leáaiñ', jo lajoba' ja' nijúuiñ'.

²⁴ Joba' cangób' Jesús cøø' dsea' do, dsu' eáam' fíing' dsea' i ti'leáang' laco' ngóor' dseáng' e 'leng' rúm' dsea'. ²⁵ Jo jee' i dsea' i ningolíng' do, niquiéeng' jaang' dseam' i nidsée' ningóo' mí' guitu' jii' e nilíiñ' jmohuí' e tuuiñ' jmi'. ²⁶ Jo eáam' nínicajméer' quijí' cøø' jaléng' tímí' fa' e ni'leáaiñ', jo eáam' nica'íiñ' cuu' lí' laji' jii' e nisea' capí' quia'r', dsu' ja' e ta' íng' jii' coø', co' lí' li' ngóo' fí' guib' e líiñ' do.

²⁷ Jo mi' canúur' jial tí' 'gøng' Jesús, joba' cangoquieéiñ' fí lí' caluu' dsea' do lí' ngolíng' dsea' i 'leáang' do, jo catíiñ' capí' sí' dsea' do, ²⁸ co' í' dsíi' e fa' capí' sí' dsea' do catíiñ', joba' ni'leáam' bre lajii' e jmohuí' e líiñ'. ²⁹ Jo dseáng' lajee' e guiang' e catíiñ' sí' dsea' do, joba' caquium' e tuuiñ' jmi' do, jo dsifí' lajob calilí'r' e ca' láam' bre lajii' e jmohuí' e lami' líiñ' do. ³⁰ Jo dsifí' lajob calilí' Jesús e cajmeáiñ' ta' capí' e 'gøng' quia'r', co' liim' ii' cajmi'leáaiñ'; joba' caji'r' nir' lí' lacaang' lí' jalíng' jaléng' dsea' do, jo lalab cajiñ' cajmingí'r' jaléng' i dsea' do:

—¿I' i catíing' capí' sí' i?

³¹ Jo cañíi` i dsea` guitúung` do quiá'r` lala:

—¿Jiali' jmingíi' lajo, Tifa'? Ne`bíi' e dseáng' sicúum'`baa' ngóo'naa' la, jo jmingíi' bi': "¿I` i catíing` capí' s'i'?"

³² Jo dsu' Jesús j'i'r` nir` jii` ngó` catoo` e jóor` i` i` i` cagüi' capí' s'i'r`. ³³ Jo i` dseamf` i` catíing` s'i'r` do ñi`bre guiá` jalé' e calí` do, joba' dseáng' e jléeiñ` eáam` e 'gór', jo cangosi'r` uó` jnir` fi` quini` dsea` do, jo job casí`reiñ' e` dseáng' e calí` cóo'r`. ³⁴ Joba' casí` Jesús i` dseamf` do lala:

—Jóo'o, uíi' e jáb' calín' júu` quié` e, joba' nica'láam` ba' lajii'` jmohuí' e lamí` lin'. Jo lana guóng' cóo' e guiá' fi` quíi', co' jo` lin' e jmohuí' e lamí` lin' do.

³⁵ Jo lajee` fé'bi Jesús e jo mi` caguilíng` cóo` tú` máng' dsea` i` jalíng` fi` quiá' i` dsea` i` née` ni` guá' quiá' dsea` Israel do e ngojmée'r` júu` tiquiá' i` simí` jiuung` i` nidsée' do lala:

—Jmóo'naa' júu` 'nu` e nicajúm` jóo', jo jo` 'né` fa' fi'gui' i` tifa' na e nidsé`guir` fi` quíi'.

³⁶ Jo dsu' Jesús ja` cajmi'gór` lajii'` e cajíng' i` dsea` do, jo lalab casí'r` i` fi' i` née` ni` e guá' do:

—Ja` fóon', Jairo, lico' já' güilín' júu` quié` e.

³⁷ Jo jo` cacuo'guir` fi' i` fíng` dsea` i` jiéng' i` cangolíng` cóo'r', jo jii'` Tú` Simón cóo'gui` Tiáa` jogui` Juan, rúng' i` Tiáa` do, jii'` í'bing' i` cangolíng` cóo'r`.

³⁸ Jo mi` caguilíiñ` fi' quiá' i` Jairo do, jo canúur` e ninée' mii' e teáng' dsea` ta` qui'` óo` dsu' e ninicajíng` i` jiuung` simí' do. <sup>39</sup> Joba' casí' Jesús i` dsea` do lala:

—¿Jiali' eáang' ta'na' mii'` jogui` jiali'` jmoo'na' ta` qui'? Co' ja` sijúung` i` jiuung` simí' na, co' lico' güíim`bre.

⁴⁰ Jo dsu' mi` canúu` dsea` e cajíng' Jesús lajo, lico' cangíim`bre dsea` do, co' ñi`bre guiá' e nicajúm`biñ' do.

Joba' Jesús lico' cajéeiñ` jii'` tiquiáb' i` jiuung` simí' do cóo'gui` niquiáiñ' cóo'gui` i` dsea` quiá'r` i` cóo'r` do, jo cangotáam`bre e fi' dsí' li` ráang` i` jiuung` simí' i` lii' do. <sup>41</sup> Jo catíng` Jesús guoo` i` simí' jiuung` i` lii' do jo casí`reiñ' lala:

—Talita cum —e guóng': Mí', jnea` fíi' i` 'nu` e niráan'.

⁴² Jo dsifí` mi` cajíng' Jesús lado, caróob` i` jiuung` simí' do, jo canaaiñ` ngi`bre co' nicají'bre. Jo jaléng' i` dsea` i` cangá` jalé' e jo, dseáng' eáam` cangogó` dsíur'. <sup>43</sup> Jo Jesús caquiur` ta` lahuíng' quiá' jaléng' i` dsea` do e ja` ii` nisíiñ' jii'` jaang`. Jo mi` cangí` jo, caquiur` ta` e cangíng` i` jiuung` simí' do e cagó'r'. Jo i` jiuung` simí' do niningóor` guitu' jii'.

Mi` cangáng'tu` Jesús fi' Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

6 Jo mi` cangí` jo, cangám'tu` Jesús fi' góor` fi' li` cacuaiñ` fi' li` sii` Nazaret, jo cóo'bre jaléng' dsea` guitúung` quiá'r`. <sup>2</sup> Jo mi` catí` jmiñ` e jmi'ng' dsea` góo` Jesús dsea` Israel, jo canaaiñ` e'r` jaléng' dsea` jalé' júu` quiá' Fidiée` e fi' dsí' guá' e si' fi' jo. Jo dseáng' i` leáam`bi dsea` i` núu` júu` e guiar` do, jo eáam` dsigá` dsí' dsea', joba' lalab naaiñ` sfiñ` lajee` yaaiñ`:

—¿Jie` fi' li` cajmitíng` i` dseañu' na jalé' e tíiñ` na? ¿Jie` li` caguir` e tá' tíng'li'r` cóo'gui` jalé' e li' e 'gong' e jmóor` e dsigá` dsí' dsea'? ³ ¿Su o' i` nabi i` líng' ti'ma` do, jóo' Yá` jogui` rúiiñ' Tiáa` cóo'gui` Sé' jogui` Judas cóo' Simón? Jogui` ¿su o' labi neáang' jaléng' rúiiñ' dseamf` cajo jee` jnea`aa' la?

Jo uíi' e joba' e ja` 'ga' lí` iing` dsea` fa' dseáng' e cajmi'gór` dsea` do. ⁴ Joba' lalab casí' Jesús jaléng' i` dsea` do jo cajín':

—Doñi'` jieb'` jmi'gó` dsea` jaang` dsea` i` fé' cuaiñ` quiá' Fidiée`, lifa' ja` jmi'gór` dsea` do fi' li' lí' góoiñ' fi' li' caliséiñ' fi'

li~ neáang` jaléng` rúin` osi jaléng` dseá` sínúú` quiá'r` é.

⁵ Joba' ja` 'ga' lí` cajmée` Jesús jíi` coo` e 'gøng` e dsigá` dsíi` i` dseá` góor` do, co' lico' caquidsir` guóor` fí` mogui` tú` 'ní` máng` dseá` dsée` jo lajii` fbing' i` cajmi`leáaiñ`. ⁶ Jo eáam` cangogá` dsíi` Jesús quiá' jaléng` i` dseá` góor` do, co' dseáng` ja` já' lím` biñ' do lajii` júu` quiá'r`. Jo mi` cangf` jo, dséeb` Jesús lacaang` jalé' fi` pí' e née` cõ` quiá' do e dsí'e'r` dseá` júu` quiá' Fidiée`.

Mi` casíing` Jesús dseá` guitúung` quiá'r` e nidsiguiain` do júu` quiá' Fidiée`

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Jo lajee` job` catø'r` i` dseá` guitúung` quiá'r` do jo canaain` sfing` neiñ' do tá' la gáin` e nidsi'éein` do dseá` júu` quiá' Fidiée`, jogui cacuø'`birein' e quíi'r` jmiñ` cajo e quiu'r` ta` quiá' jaléng` i` 'ling`. ⁸ Jo caquiú'` Jesús ta` quiá' i` dseá` guitúung` quiá'r` do e ja` nicáin` do jíi` coo` fí` lí` nidsilíin`; jíi` coo` 'ma'u`ba' 'né` só'r', jo ja` 'né` fa' nicár` nosúu` quiá'r` o'gui ir` e nidø'r` o'gui cuu` cajo. <sup>9</sup> Jo jíi` lomii` e ø'bre 'né` cár', co' ja` 'né` fa' e nicá'guir e jié' o'gui si'r` e co' quie'guir. <sup>10</sup> Jo lalab casí'r` i` dseá` guitúung` quiá'r` do:

—Mi` nigüitáang` na' fí` quiá' dseá` lí` niguilíng` na', fí` job` nijá' na' carta` nilf` lajii` ta` güilíng` na'. <sup>11</sup> Jo song` caguilíng` na' coo` quiá' dseá` lí` ja` ín' 'nú' o'gui iin` ninúr` júu` e quie` na', joba' uøøm` ba' ladsifí` lado quiá' i` dseá` f, jo bó' na' 'lee` toq` tíi` na' e laco' cuø` lí` e Fidiée` nicuø'r` dseá` do iihuí' uíi' e jo.

¹² Jo lajob` cajmée` i` dseá` guitúung` quiá'r` do, canguia` bre júu` jee` jaléng` dseá` e quiá' e niquí'` nijíng` yaain` fí` quini` Fidiée`. <sup>13</sup> Jogui ca'uøøm` bir` jaléng` i` 'ling` i` teáang`

dsíi` dseá` lacaang` lí` guilíin, jogui cajmi`leáam` bir` i` fíing` dseá` dsée' e lico' éer` capí'` aceite fí` moguiñ` do.

Mi` cajúng` Juan i` seáang` dseá` jmiñ` (Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Jo eáam` cani` júu` quiá' jalé' e eáang` 'gøng` e dsigá` dsíi` dseá` e jmóo` Jesús. Jo mi` caliñi` dseata` Herodes jalé' e guíu` e jmóo` dseá` do, joba' lalab cajíin`:

—Jangám` i` nab` i` Juan` i` lami` seáang` dseá` jmiñ` i` ninicají'tu` jee` jaléng` 'lii', joba' eáang` tíiin` e jmóor` jalé' e dsigá` dsíi` dseá`.

¹⁵ Jo i` líing` gui dseá` fé'r` lala:

—Líib` i` na` i` café'` cuaiñ` quiá' Fidiée` malií` gui eáang`.

Jo i` líing` gui dseá` fé'r` lala:

—Jaang` gui dseá` i` fé'` cuaiñ` quiá' Fidiéeb` i` na, lí' laco' gui i` nicajalíing` lami` jééng` gui.

¹⁶ Dsu' mi` canúu` dseata` Herodes e júu` la, joba' lalab cajíin`:

—Juan` i` lami` seáang` dseá` jmiñ` i` na, dseá` i` nicaquiú'` ta` e cahuí'` moguir, jo lífa' lanagui e nicají'tur` jee` jaléng` 'lii`.

¹⁷ Co' lami` jééng` gui do i` dseata` Herodes do caquiú'r` ta` e catáng` i` Juan` i` seáang` dseá` jmiñ` do jo ca'núung` neiñ' cõo` ní'` cadena fí` dsíi` 'nuñi'` uíi'` jaang` dseamf` i` sii` Herodías; jo i` dseamf` la líiin` dseamf` quiá'` Líi, i` rúng` dseá` ngáang` cõo'` dseata` Herodes do. Jo dseata` Herodes nicajmée'r` lafa' dseamf` quiá'` bre i` dseamf` quiá'` i` Líi` do. ¹⁸ Joba' lami` jééng` gui ninicajíng` i` Juan` i` seáang` dseá` jmiñ` do e casí'r` i` dseata` Herodes do lala:

—Ja` dseeng` e jmée'` lafa' dseamf` quií'` i` oo` dseañu'` rún'` dseá` ngáang` cõo'`.

¹⁹ Jo mi` canúu` i` dseamf` i` sii` Herodías do lado, joba' 'nib`` cangáin` i` Juan` do jóng, jo dseáng` iin` ni-

jngám' breiñ' do, dsu' huím' jiu e nilí'r' lajo, ²⁰ co' ñib' dseata~ Herodes guiá~ e jaang' dsea' güeang' l'íng' i Juan do jogui dseáng' røð' ír' í' quíá' jaléng' dsea' cajo. Jo uí' joba' ja' fí' cuø' i dseata~ Herodes do fa' ee' nijmeáng' dsea' i Juan i seáng' dsea' jmií' do. Jo nañi' fa' ja' 'ga' lí' ngáng' dseata~ Herodes lajii' júu' quíaiñ' do, dsu' tib' dsfir' e núur' jalé' e júu' jo e íaang' dsfir'. ²¹ Dsu' coøb' mí' tí' lí' calí' i dseamf' i sií' Herodías do mí' tí' lí' catf' coø' jmií' e quíá' cadsí' dseata~ Herodes jii', jo cajméer' coø' jmií' fé' jo catø'r' i fiing' dsea' laniing' i seeng' fí' lí' se' Galilea coliiing' cóo' jaléng' fii' 'léé'. ²² Jo lajee' e teáiñ' e jmií' do, ca'f' i simí' quíá' i Herodías do fí' dsíí' sinúu' e lí' teáng' jaléng' i dseañu' do e gø'r' jo cadséeiñ, jo dseáng' eáam' catf' dsíí' i dseata~ Herodes do coliiing' cóo' jaléng' dseañu' i caguiaang' gui do e cadséeng' i simí' do. Joba' cajíng' dseata~ Herodes casí'r' i simí' do lala:

—Míí' jnea' lí' doñi' ee' iin', jo nicuø' baa.

²³ Jo dseáng' cacuø' bre júu' quíá'r' i simí' do e nicuø' breiñ' do lí' doñi' ee' iin' do nañi' fa' condseá' uø' lí' quiu'r' ta'. ²⁴ Joba' mí' canúu' i simí' do lado, jo cagüi' fí' bre jo cangám' bre fí' lí' guiiing' niquíá'r' jo lalab cajming' dsea' do:

—¿E' nimíí' i dseata' do, Neaa'?

Joba' cañi' i niquíá'r' do jo lalab casí' reiñ':

—Míí'r' mogui' Juan i seáng' dsea' jmií' do.

²⁵ Jo i simí' do dsifí' ladob ngó'tur güi' fí' lí' guiiing' dseata~ Herodes, jo mí' caguiér' fí' jo lalab casí' reiñ':

—Lana iin' e nicuø' jnea' mogui' Juan i seáng' dsea' jmií' fí' coø' dsíí' huíí'.

²⁶ Jo mí' canúu' dseata~ Herodes lado, eáam' fí' calíñ, jo dsuco' jéem' nicacuø' guir júu' quíá'r' fí' quini' jaléng'

i dsea' niing' i cagó' coliiing' cóo'r' do e nicuø' bre i simí' do lí' doñi' ee' iin', joba' lajob' né' jmér'. ²⁷ Joba' dsifí' ladob casíñ jaang' 'léé' fí' lí' iuung' i Juan do fí' dsíí' 'nuñí', jo caquiur' ta' i 'léé' do e niquíiñ' mogui' i Juan do. ²⁸ Joba' cangób' i 'léé' do fí' dsíí' 'nuñí', jo cangoquiúu' bre mogui' i Juan do, jo cacór' e iu' fí' coø' dsíí' huíí', jo cajá' bre i simí' do, jo i simí' dogui' cajá'r' niquíá'r'. ²⁹ Jo mí' caliñi' jaléng' i dsea' i ngí' cóo' Juan i seáng' dsea' jmií' do e nicalí' lado, joba' dsifí' lajob' camir' fí' e nitøø' bre i 'lii' do e quíá' e ni'áang' neiñ'.

Mí' cahéng' Jesús 'ñiá' mil dseañu'

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Jo mí' cangí' jalé' e jo, caquim' tu jaléng' i dsea' guitúung' do fí' lí' cangoliiñ' e cangoguiar' e júu' do, jo caseám' tur cóo' Jesús jo cajar' júu' fí' quini' dsea' do cuaiñ' quíá' jalé' e nica-jméer' cóo' gui jalé' e nica'er' do. ³¹ Jo co' dseáng' eáam' seeng' dsea' fí' jo e jii' ja' jøøng' Jesús cóo' i dsea' quíá'r' do e co' dør' ir', joba' lalab casí' Jesús i dsea' quíá'r' do:

—Ñilíing' na', má'aa' yee' naa' e ni-jmi' íng' naa' cateá' fí' coø' lí' ja' ii' 'ga' lí' dsea' ngí'.

³² Joba' ca'fb' Jesús coliiing' cóo' i dsea' guitúung' quíá'r' do fí' coø' dsíí' móo' jo cangoliiñ' fí' coø' lí' ja' 'ga' lí' dsea' ngí'. ³³ Jo dsu' fíim' dsea' cangáng' ír' e cangoliiñ, jo calicuím' bre dsea' do, joba' lajiiim' dsea' i seeng' có' quíá' do cangoliiñ' fí' jo, jo jéeng' guib' i dsea' í' caguiliiñ' laco' gui Jesús. ³⁴ Jo mí' tí' lí' cagüi' fí' Jesús e fí' dsíí' e móo' do, jo cangáñ dseáng' i 'leáam' dsea' i caseáng' fí' jo, joba' calí' fíi' líim' breiñ' do dsuco' teáiñ' do la teáng' jo'se' i ja' seeng' i to' fíing' í're'. Joba' canaam' bre e'r' i dsea' do jalé' júu' quíá'r'. ³⁵ Jo mí' tí' lí' ca'lóo' e jmií' jo

cangoquiéng' i dseá guitúung` do fí lí sing' Jesús jo casí'r dseá do lala:

—Fíi'naa', nica'lóob` la, jo e fí lí taang`naa' la ja` ii` dseá seeng`. <sup>36</sup> I' júu` jaléng' i dseá na, jo güidsilíin` lacaang` fíi'jiu e née` có` quiá' na e laco' nid-sileáa'jiur e nidó'r.

³⁷ Jo lab cañí' Jesús quiá' i dseá quiá'r do:

—Cuóø' 'nú' jaléng' i dseá na e nidó'r.

Joba' cañí' i dseá quiá'r do lala:

—¿ling` 'nu' e nidsileá'naa' iní' cóo' doscientos cuu` denario jo nicuóø'naa' jaléng' i dseá na e nidó'r?

³⁸ Jo cañí'tu Jesús quiá' i dseá guitúung` quiá'r do jo casí'rein' lala:

—¿Jó' iní' sí'má' 'nú'? Güijóø`na' jóo' tí'.

Jo mi` caguijóø` i dseá guitúung` do jóo' iní' tí', joba' caguó' júu` e lajii' 'niáb' iní' tí' cóo'gui jii' gáng` 'ñu`.

³⁹ Jo mi` canúu` Jesús e jo, caquiur` ta` i dseá guitúung` quiá'r do e niguiéin` jaléng' i dseá do tá' có` nibøø` fí ni` ñii`. ⁴⁰ Jo lajob cajméein' do, caguá'bre tá' cien cóo'gui tá' cincuenta. ⁴¹ Jo mi` nineáang` i dseá do røø` tá' có` nibøøø, joba' Jesús catíin` laji` 'niá' e iní' do cóo'gui laji` gáng` i 'ñu` do jo cajóøø` fí yá' jmi'güf, jo lajoba' cacuø'r gui'máang' Fidiéé` quiá' jalé' e jo. Jo mi` calf` jo, caffim`bre e iní' do jo cacuø'r i dseá guitúung` do quiá'r e laco' ígui nijmé` guiéé` jee` jaléng' i dseá do. Jo gui lajobi` i 'ñu` do cajo, cacuø'bre e laco' nijméin' do guiéé` cajo. <sup>42</sup> Jo lajiim` i dseá do cagó'r ie` jo car` calitaain` guiú'. <sup>43</sup> Jo mi` calf` gó'r, lajiin` do caseáam`bi` guitú'gui 'matá' e røøng` téé' 'ná' iní' cóo'gui 'náng' i 'ñu` do. ⁴⁴ Jo lajee` lajiing` i dseá i cagó' do ie` jo, tí'bre la 'niá' mil dseañu'.

Mi` cangi' Jesús fí ni` jmi'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Jo mi` cangí lajo, caquiur` Jesús ta` jaléng' i dseá guitúung` quiá'r do e nidsitáang`túin' do fí dsí' móo' e quiá' nicuóin' do e guiéé` do jéeng`guijiur laco' ír` jo niguilíin` fí cóo' fí lí si' Bet-saida lajee` e í Jesús júu` jaléng' i dseá caguiaang`gui do. ⁴⁶ Jo mi` nica'fir` júu` jaléng' i dseá do, cajgóo`bre fí cóo' yá' mó' 'niá'r e quiá' nidsiféin' Fidiéé'. ⁴⁷ Jo mi` tí' lí canuu` e jmi' jo, catí' guiá' jóob` e guiéé` do ningóo' e móo' lí teáang` i dseá guitúung` quiá'r do. Jo fí ni` guóo' uø` quiú'bi` sing' Jesús 'niá'r. <sup>48</sup> Jo job mi` cangár` e jo` nidsijeng' fí røø` e móo' do, dsuco' lí' lí cøøm` 'lea' guf. Jo mi` tí' lí ningóo' nijneá` cangoquiéem` Jesús fí lí ngóo' e móo' do lí teáang` i dseá guitúung` quiá'r do, jo cangíin' e ngi'bre fí ni` jmi'. Jo mi` tí' lí cataain' e móo' do, cajméer` lafa' e cangíim`bre. <sup>49</sup> Jo mi` tí' lí cangá` i dseá guitúung` do quiá' e ngóor` ngir' fí ni` jmi', joba' ca'f` dsíin' do e jaang` dseá guib` do, joba' ca'óor` teá', ⁵⁰ co' lajiim`bre cangáin` dseá do, joba' eám` cafóin'. Dsu' ladsifib` cañí' Jesús jo casí'r i dseá guitúung` do lala:

—¿Teá' teáang` óo'na', jneab` la, ja` fóøng'na'!

⁵¹ Joba' ladsifí lajob cajgóor` dsí' e móo' do, jo ladsifí ladob ca'uáang` e í' guf cajo. Jo dseáng' eám` cangogá` dsí' i dseá guitúung` do, <sup>52</sup> co' ja` mí` cangám`biin' do e` guóng' e lí e quií' jmi' e cajmée` dseá do cóo' e iní' do, dsuco' dseáng' sijnib` moguin' do, jo uí' joba' e ja` ngáin'.

Mi` cajmi'leáang` Jesús jaléng' dseá dsée' fí Genesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Jo cacuø'bre cóo' dseá guitúung` quiá'r calé' catú' e guiéé` do, jo

caguiliin̄ fí guóo^l uó^l lí[~] se^l Gene-
saret, jo fí jo lí[~] cañá^r e móo^l do
fí 'ni^l e guiée^l do. ⁵⁴Jo ladsifí^l mi[~] tí^l
lí[~] cajgáin̄ e móo^l do, dsifí^l calicuíng^l
jaléng^l i dseá^l i seeng^l do Jesús. ⁵⁵Joba^l
cangí^l jaléng^l i dseá^l do fí la'úng^l fí lí[~]
se^l Genesaret, jo canaain̄ jéein̄ jaléng^l
dseá^l dsée^l quiá^r i dsiing^l ni[~] 'ma^l fí
lí[~] ñir e táang^l Jesús. ⁵⁶Jo doñi^l jíe^l lí[~]
dsée^l Jesús, si lacaang^l fií^l pí^l osi la-
caang^l fií^l cóo^l osi lacaang^l jenuu^l é,
jo dsijéeng^l dseá^l jaléng^l dseá^l dsée^l
quiá^r fí jee[~] 'núú^l, jo mi[~] dseá^l do
jmi'ee^l Jesús e fa' capib^l si^l bre nigüí^l i
dseá^l dsée^l do. Jo lajiing^l i dseá^l dsée^l i
güi^l capí^l 'ni^l si^l dseá^l do, ladsifí^l ladob
'láain̄.

Jial lí^l mi[~] jmiróng^l dseá^l dsee^l yaain̄[~]
(Mt. 15:1-20)

7 Jo mi[~] cangí^l jo, cóo^l tú^l máing^l dseá^l
Israel i líing^l dseá^l fariseo cóo^l gui
tú^l 'ni^l máing^l tifa^l quiá^r júu[^] quiu^l ta[~]
quiá^r dseá^l Israel, jo jaléin̄^l do jalíin̄^l
fí Jerusalén jo cangoquieein̄^l fí lí[~] sing^l
Jesús. ²Jo mi[~] cangá^l jaléng^l i dseá^l do
e i líing^l lajee^l dseá^l guitúung^l quiá^r
Jesús gø^r e ja^l mí^l cajmitir^l e ru^r
guóor lí^l laco^l qui^l tting^l dseá^l góor^l
dseá^l Israel, jo uí^l joba^l canaang^l i
dseá^l do fé^r ga^l uii[~] quiá^r i dseá^l i
ngí cóo^l Jesús do. ³Co^l jaléng^l i dseá^l
fariseo do cóo^l gui jaléng^l dseá^l Israel
i caguiaang^l gui mí^l 'noo^l bi jmitir^l laco^l
qui^l tting^l 'lii^l dseá^l áang^l quiá^r e ja^l
mí^l dø^r ir^l fing song ja^l mí^l cajmitir^l
e ru^r guóor dseáng^l laco^l si^l. ⁴Jogui
cajo mi[~] niquiin̄^l e dsileáar^l jalé^l e gø^r
fí 'móo^l, ja^l cuøøng^l dø^r fing song ja^l
mí^l cajmitir^l e ru^r guóor laco^l qui^l
tíin̄. Jo jmgui^l bi jalé^l e qui^l tíin̄^l
e jíe^l gui e 'né^l nijmitir^l dseáng^l laco^l
si^l, fa^l la e 'né^l ru^r jalé^l vas cóo^l gui
jalé^l dsuu^l cóo^l gui jalé^l e jmáin̄^l ta[~]
e lí^l ní^l jogui lajobi ni[~] lí[~] güiin̄^l cajo.
⁵Jo uí^l joba^l jaléng^l dseá^l Israel i líing^l

dseá^l fariseo cóo^l gui jaléng^l i tifa^l do
cajmingí^r Jesús jo casí^r dseá^l do lala:

—¿Jialí^l jaléng^l dseá^l quií^l ja^l núú^r
fa^l e jmitir^l lajii^l e qui^l tting^l 'lii^l dseá^l
áang^l qui^l naa^l, dseá^l Israel, có^l ja^l ru^r
guóor laco^l si^l ná^l gui e nidø^r ir^l?

⁶Joba^l cañi^l Jesús quiá^r i dseá^l do
lala:

—E jáb^l laco^l café^l jaang^l dseá^l i café^l
cuain̄ quiá^r Fidiée^l malii^l gui eáang^l i
calisf^l Saí^l mí^l café^r uii[~] quií^l 'nú^l e
líing^l na^l dseá^l i jmicaang^l cóo^l jalé^l e
fó^l na^l, có^l lalab cajme^l dseá^l do ie[~] jo:

Jaléng^l i dseá^l na lico^l fé^l bre e jmi^l gò^r
jneá[~] jii^l cóo^l layaang^l júu[^]
quiá^r bre,
dsu^l huim^l seeng^l jalé^l e í^l dsí^r do e
jmi^l gò^r jneá[~].

⁷Dsu^l ja^l ee^l ta[~] íing^l quiá^r jii^l cóo^l jial-
có^l jmfiein̄^l jneá[~],
có^l lico^l jmitir^l lajii^l ta[~] quiu^l dseá^l
jmgüí^l.

⁸Co^l 'nú^l tíuum^l ba^l lajii^l júu[^] quiu^l ta[~]
quiá^r Fidiée^l jo lí[^] jmití^l na^l dseáng^l la-
jii^l e qui^l tting^l la'ó^l dseá^l jmgüí^l.

⁹Jogui casí^l biguir i dseá^l do lala:

—'Nú^l, lico^l jmití^l na^l laco^l qui^l tting^l
'lii^l yáu^l quií^l ba^l jo dsu^l ja^l jmi^l-
goo^l na^l laco^l catíng^l júu[^] quiu^l ta[~]
quiá^r Fidiée^l. ¹⁰Co^l lalab cajíng^l Moí^l
malii^l gui eáang^l: “Jmi^l goo^l tiquí^l cóo^l
niquí^l”, jogui cajíng^l guir: “I dseá^l i
cuø^l júu[^] 'li^l tiquíá^l osi niquiá^l é,
joba^l íi Fidiée^l í^l e 'né^l nijjúung^l i dseá^l
la^l.” ¹¹Jo dsu^l 'nú^l fó^l na^l e jaang^l dseá^l
cuøøm^l nisí^r tiquíá^r osi niquiá^r é:
“Ja^l cuøøng^l lí^l jmicóo^l 'o^l 'nu^l lana, có^l
lajaléb^l e sea^l quié^l e lí^l Corbán” (jo e
la guóng^l e nicacuøø Fidiée^l); ¹²jogui
fó^l bi 'nú^l cajo e i dseá^l i fé^l lajo jo 'né^l
fa^l e nijmicóo^l guir tiquíá^r osi niquiá^r
é. ¹³Jo mi[~] jmoo^l 'nú^l e jo e jmití^l na^l
jalé^l e júu[^] e casée^l dseá^l mí^l áang^l quií^l-
na^l, joba^l íim^l ba^l lajii^l e júu[^] quiu^l ta[~]
quiá^r Fidiée^l. Jo jmgui^l bi jalé^l e jíe^l

e ja` dseeng` e cøøng`jiu røø` laco' e la e jmoo`gui 'nú'.

¹⁴ Jo mi` cangf`gui lajo, cató' tu Jesús lajiing` i dsea` do jo casí' r lala:

—Núu`na' júu` quié` e lajiing`na', jo jmee`na' úung` e ningáng`na': <sup>15</sup> Jíi' cøø` e í' gø' dsea` cuøøng` lí jmé` e nili'liiñ' fí` quini` Fidiéé`. Co' lí' lí' la-jíi' e ga` e í' dsí' b' dsea`, e job` e jmóo` e lí'liiñ' fí` quini` Fidiéé` jóng. <sup>16</sup> Joba' fíi` i 'nú', jaléng' 'nú' i dsí' loguá`, núu`-na' jalé' e júu` quié` e la.

¹⁷ Jo mi` cangf` jo, ca'fí` Jesús júu` jaléng' i dsea` do, jo ca'ír' fí` dsí' sinúu` cøø' lajii' dsea` guitúung` quiá' r, jo fí` jo i dsea` quiá' r do cajmingf` reiñ' cuaiñ` quiá' e júu` na. ¹⁸ Jo lalab cañi' dsea` do quiá' i dsea` quiá' r do:

—¿Su o'gui 'nú' mi` ngám' bi' lajii' e júu` la cajo? ¿Su ja` mi` ñí' na' e jíi' cøø` e jáa' fí` caluu` cuøøng` sea` lí jmé` e nisó' dsea` fí` ga` jo e nijmi'ling' yaaiñ` fí` quini` Fidiéé'? ¹⁹ Dsucø' jalé' e jo ja` dsitoo' fí` dsí' dsea`, co' lajii' fí` dsí' tub' dsea` lí` ngüing` e jo, jo mi` ningf` jo, joguiba' e uøø` fí` caluu`.

Jo cajíñ' lajo e laco' jmóor` júu` e guiúb` lajaléb' e gø' dsea`, jo ja` e si' lí' fí` quini` Fidiéé`. ²⁰ Jogui cajím' biguir cajo lala:

—Jalé' e í' dsí' dsea`, jalé' e joba' úíng` e jmi'ling' yaaiñ` fí` quini` Fidiéé` dsucø' fí` gab` cár'. ²¹ Dsucø' fí` dsí' dsea` lí` úíng` e í' dsí' r' jalé' e ga` fa' jalé' e la: e 'léé' dsea` e güiñiñ` cøø' dseañu' osi dseamf` i o' catíñiñ, jogui jmóor` ta` jngang' dsea` rúng', jogui jmóor` i' quiá' jaléng' dsea` rúñiñ' cajo, <sup>22</sup> jogui suuin` jalé' e sea` quiá' dsea` rúñiñ', jogui jmóor` jalé' e 'lí' e ja` dseeng`, jogui jmóor` ta` jmígoo`, jogui jmóor` jalé' ta` ja` dseeng` e sea` fí` jmígüf, jogui eáang` dsihuñiñ` quiá' dsea` rúñiñ', jogui eáang` tí' dsí' r' fé' r' jalé' júu` ta` júu`, jogui eáang` jmijlóng' yaaiñ~, jogui ja` mi` ca'fí` dsí' r' røø` cøø' jalé' e jmóor`.

²³ Jo jalé' e ja` dseeng` laba' e uøø` fí` dsí' dsea`, jo e joba' e jmóo` e cár' fí` ga` e laco' jmi'ling' yaaiñ` fí` quini` Fidiéé`. Jo e job` júu` quié` e.

Mi` ja' calíng` jaang` dseamf` i ja` líing` dsea` Israel júu` quiá' Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Jo mi` cangf` jo, jo cagüi'fí' b' Jesús fí` jo, jo cangó' r' fí` lí' se' Tiro cøø' lí' se' Sidón. Jo mi` caguié' r' fí` jo, ca'ír' fí` cøø' dsí' sinúu` cøø' ja` iñ' e caliñi' jíi' jaang` dsea` jie` fí` táaiñ; dsu' ja' calí' r' fa' ca'méiñ, <sup>25</sup> co' ladsifí' ladob caliñi' niquiá' jaang` simf` i ni'iuung` i 'ling' dsí' jie` fí` lí' táang` Jesús. Joba' ladsifí' ladob cangó' r' fí` quini` dsea` do jo casí' r' uø` jñir` fí` uui' tñiñ' do. <sup>26</sup> Jo i niquiá' i simf` do seeiñ` fí` lí' huí', fí' cøø` fíi` jíé' laco' góo` Jesús, fí' cøø` lí' sii` Sirofenicia. Jo mi` cangoquiééiñ` fí` lí' sing' Jesús, jo camí' r' dsea` do fa' niguíñ` i 'ling' i iuung` dsí' i simf` quiá' r do. ²⁷ Jo cañi' Jesús quiá' i dseamf` do lala:

—Cuø` fí` e cuøøng` jaléng' jóø' bi dsea` nidó' la' uui', dsucø' ja` dseeng` e niguí' dsea` e iñi' e gø' jiuung` quiá' r jo nicuø' r' jaléng' dsii'.

²⁸ Joba' cañi' i dseamf` do quiá' Jesús lala:

—Jáb', Fíi', lajob lí', dsu' e jáb' cajo e jaléng' dsii' i teáang' uui' mes` sitíñ' bre' jalé' cuí' iñi' e sojiú' quiá' jóø' dsea`.

²⁹ Joba' cañi' tu Jesús quiá' i dseamf` do:

—Jáb' quií', dseamf, nicuøom` guøn' fí` quií' lana, co' lana nicagüi'fí' b' i 'ling' i lamí' iuung` dsí' i simf` quií' do.

³⁰ Jo cangám' i dseamf` do fí` quiá' r, jo mi` caguiéiñ` fí` jo, cadséiñ` i simf` quiá' r do fí` ni` co'ma` e niguíñ' biñ' do, co' nicagüi'fí' b' i 'ling' i lamí' iuung` fí' dsí' r do.

Mi' cajmi'leang' Jesús jaang` dseà` güiing` jogui i ja` lí` fé`

³¹ Jo mi' cangf'gui lajo, cagüi'hib' Jesús e fi' guóo' uó' lí' se' Tiro, jo cangüiñ' fi' lí' se' Sidón cóo' gui jalé' fi' e née' fi' lí' se' Decápolis, jo caguié-tur e fi' lí' née' e guiéé' Galilea do. ³² Jo fi' job caguilíng' dseà` i jéeng' jaang` dseañu' i güiing` jogui i ja` lí' fé'. Jo camí' jaléng' i dseà` do e fa' Jesús niquidsir' guóor' fi' mogui' i dseà` dsée' do. ³³ Joba' cajéeng' Jesús i dseañu' do fi' lí' lacaang' lí' siñ' fi' lí' ja` teáang` dseà` jéng', jo catá'r niguóor' fi' dsí' tó' logua' i dseañu' do, jogui ca'níir' capí' jo cóo' capí' jme'e'r' cagüi'r' nisí' i dseañu' do. ³⁴ Jo mi' cangf' jo, caséer' nir' fi' yá' jmigüf' jo caseáang' dsí'r' casí'r' i dseañu' do:

—¡Efata! —e guóng': ¡Güineab` loguá'!

³⁵ Jo dsifí' mi' café'r' lajo, ladsifí' lanab cana' logua' i dseañu' do jogui canaang' fé' bir' guiú' cajo. ³⁶ Jo caquiú' Jesús ta' jaléng' i dseà` do e ja' iñ' nisíñ' jíi' jaang`. Dsu' fa' jmiguiú'gui ya' e quiú' Jesús ta' e ja' niguiá' jaléng' i dseà` do júu', eáang' guib' guiá' i dseà` do. ³⁷ Jo eáam' dsigá' dsí' jaléng' i dseà` i cangá' jalé' e jo, jo lalab fé'r':

—Lajaléb' e jmóo' i dseà` na eáam' guiú', co' lí' bre jmér' e ninú'tu jaléng' dseà` güiing` jogui jmér' cajo e nifé'tu jaléng' dseà` i ja` lí' fé'.

Mi' cahéng' Jesús quiú' mil dseà`

(Mt. 15:32-39)

8 Jo mi' cangf' jo, jo cóo' jmiñ' caseáng'tu dseà` calé' catú' fi' lí' táang' Jesús, jo co' ja' sea' e nidó' guiñ' do, joba' cató' Jesús i dseà` guitúung' quiá'r' do jo casí'reiñ' lala:

² —Eáam' fñi' lñi'n jaléng' i dseà` na, co' lana catí' ni' jmiñ' e taaiñ' la cóo' jneaa'aa' jo jíi' cóo' ja' e sea' dó'r'; ³ jogui song jnea' niguiéen'nre fi' quiá'r'

e nidsihér' ir', dseáam' ni'uó'r' guiá' fi', co' seem'biñ' na e jalíiñ' lí' huí'.

⁴ Jo cañíi' i dseà` guitúung' quiá'r' do lala:

—¿Jial í' óo' 'na', Fíi'naa', e cuóøng' nihéng'naa' i dseà` na? co' fi' la ja' seeng' dseà` i 'nñi' e gø' dseà`.

⁵ Jo cajmingí' Jesús i dseà` guitúung' quiá'r' do lala:

—¿Jó' iñi' si'mang' 'nñi'?

Jo cañíi' i dseà` quiá'r' do:

—E guié' ba' sea'.

⁶ Joba' caquiú' Jesús ta' e nigüéá' jaléng' i dseà` do tá' có' nibøø' fi' ni' uó', jogui miffing' casá'bre laji' guié' e iñi' do jo cajóor' fi' yá' e cuø'r' gui'máang' Fidiéé'. Jo ngí' jo, cañíiñ' e iñi' do jo miffing' cacuø'r' i dseà` guitúung' quiá'r' do, jo í'guib' cajmée' guiéé' e do jee' jaléng' i dseà` do, <sup>7</sup> jogui nisi'mam'bir' jaang' gáng' nñi' cajo. Joba' lajob' cajmée' Jesús cóo'iñ' do cajo, jang' cacuø'r' gui'máang' Fidiéé', joguiba' caquiú'r' ta' dseà` quiá'r' e nijméiñ' do guiéé' jee' jaléng' dseà`.

⁸ Joba' lajiim'bre cagó'r' ie' jo car' calitaaiñ' guiú', jo casé'bi guié'gui 'matá' e téé' jalé' 'ná' e casé'gui do. ⁹ Jo jaléng' i dseà` i cagó' ie' jo tí'bre jia' ja' quiú' mil. Jo mi' cangf' e cagó'iñ' do, ca'hib' Jesús júu' e dsilíiñ' do. <sup>10</sup> Jo ngí' jo, cajgóob' Jesús calé' catú' fi' ni' móo' colíing' cóo' jaléng' dseà` guitúung' quiá'r' jo cangoliñ' fi' lí' se' Dalmanuta.

Mi' camí' dseà` fariseo cóo' e lí' e quií' jmiñ'

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Jo lajee' e nitáang' Jesús fi' ni' guóo' uó' jo, job mi' caguilíng' dseà` góor' i líing' dseà` fariseo e canaaiñ' dsihuíng' júu' quiá'r' cóo' dseà` do. Jo la-co' niguié'r' jial ni'níiñ' dseà` do fi' quini' dseata', joba' camí'r' dseà` do e fa' nijméiñ' do cóo' e lí' e quií'r' jmiñ', jo

lajoba' nicuó^o li^o e Fidiéeb^o dsea` casí^o quiá^or^o. ¹²Joba' caseáang^o dsí^o Jesús e la-
jang^o, jo ngí^o jo cajín^o:

—¿Jiali' mii^ona' jnea^o e nijmee^o e coo^o
li^o e quí^oi jmi^o, co' jnea^o dseáng^o
fá^obaa condsee^o e jí^o coo^ogui lajo ni-
jnee^o e fi^o quini^ona'?

¹³Jo dob caseáai^o i dsea` do jo ca'fb-
tur fi^o dsí^o móo^o jo cangó^o lí^o lí^o 'ngóo^o
cataang^o e guiéé^o do.

Jial líng^o dsea` fariseo

(Mt. 16:5-12)

¹⁴Jo ie^o jo nica'im^o dsí^o dsea` quiá^or^o
fa' e nicár^o e nidó^or^o, jo la nitíng^o coo^o
iñí^oba' niquíe^oguir fi^o dsí^o e móo^o do.

¹⁵Jo cajíng^o Jesús casí^or^o i dsea` gui-
túung^o quiá^or^o do:

—Niing^o óo^ona' coo^o jalé^o e e' dsea` Is-
rael i líng^o dsea` fariseo coo^ogui jalé^o e
e' dseata^o Herodes, co' jalé^o e e' jaléng^o
i dsea` í lí^o lafa' quie^o iñí^o.

¹⁶Jo i dsea` guitúung^o do lí^o cajer^o
síi^o lajee^o la'ó^o yaam^obre cuai^o quiá^o
e ja' quier^o iñí^o, ¹⁷dsu' calilí^o Jesús la-
jí^o e síng^o i dsea` do, joba' casí^orein^o do
lala:

—¿Jiali' fól^o 'nú^o e ja' iñí^o quie^o-
na'? ¿Su ja' mí^o cangám^obi^o o'gui mí^o
calilí^obi^o? ¿Su dseáng^o eáam^o sijní^o
moguí^ona'? ¹⁸Co' téeb^o jminí^o 'nú^o, dsu'
ja' jné^ona'; jogui dsí^obi loguá^ona' ca-
jo, dsu' ja' nuu^ona'. ¿Su ja' tóo^o óo^o-
na'? ¹⁹¿Jóo^o 'matá^o e røong^o tée^o 'ná^o
e caseáng^ogui jo casitíng^o 'nú^o ie^o mí^o
cafiing^o jnea^o 'niá^o iñí^o e cagó^o 'niá^o mil
dseañ^o?

Jo cañí^o i dsea` guitúung^o do:

—Tíib^o guitú^o do.

²⁰—Jogui mí^o cafiing^o jnea^o e guié^o
iñí^o do e cagó^o laj^o quiú^o mil dsea,
¿jóo^ogui 'matá^o e røong^o tée^o 'ná^o
casití^ona'?

Jo cañí^otu i dsea` do:

—Tíib^o guié^o.

²¹Joba' casí^oturei^o lala:

—¿Su ja' mí^o ngám^obi^o lati^o lana jóng^o?

**Mí^o cajmi^oleáang^o Jesús jaang^o
dsea` tiuung^o fi^o Betsaida**

²²Jo mí^o cangí^ogui lajo, caguilíng^o
Jesús coo^o dsea` quiá^or^o fi^o Betsaida. Jo
lajee^o e nitaai^o fi^o jo, caguilíng^o dsea`
jéei^o jaang^o dsea` tiuung^o fi^o quini^o Jesús,
jo mí^or^o dsea` do fa' e nigüfi^o capí^o i
dsea` tiuung^o do. ²³Joba' catíng^o Jesús
guoo^o i dsea` tiuung^o do jo cangojéei^o fi^o
lí^o 'ni^o fi^o. Jo cajmijmí^or^o jmini^o dsea`
do coo^o jme^or^o, jo ngí^o jo caquidsir^o
guóor^o fi^o mogui^o; jo mí^o calí^o jo, ca-
jmingí^orein^o su nilí^o jóor^o capí^o. ²⁴Joba'
cajíng^o i dsea` tiuung^o do e nicuøom^ojiu
lí^o jóor^o jo cajín^o:

—Nimáam^obaa jaléng^o dsea`. Jóø^o e
jneéng^o lafa' 'ma' e ngí^o.

²⁵Joba' calé^o catú^o caquidsí^o Jesús
guóor^o fi^o ní^o jmini^o i dsea` do, jo ladsifí^o
lanab calijné^o i dsea` do jo ca'láam^obre,
jo dseáng^o røøb^o nijóor^o jóng^o. ²⁶Jo
caqui^o Jesús ta^o e cangám^obi^o do fi^o
quíá^or^o jo casí^orein^o do lala:

—Ja' güiguiá^o júu^o, melé^o, coo^o jalé^o
e cajmé^o e coo^o 'nu^o.

**Mí^o cajíng^o Tú^o e Jesús
líi^o Dsea` Jmáang^o**

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷Jo mí^o cangí^ogui lajo, Jesús colíing^o
coo^o jaléng^o dsea` guitúung^o quiá^or^o can-
golíi^o lacaang^o jalé^o fi^ojiu e née^o lí^o se^o
Cesarea quiá^o Filipino. Jo lajee^o ngolíi^o e
teáai^o fi^o, cajmingí^o Jesús i dsea` gui-
túung^o quiá^or^o do lala:

—¿Í^o í dsí^o dsea` e líng^o jnea^o?

²⁸Joba' cañí^o i dsea` guitúung^o do lala:

—Í^o líng^o dsea` fé^or^o e lin^o Juan i
lami^o seáang^o dsea` jmi^o, jogui i líng^ogui
fé^o e lin^o Lí^o, jogui i líng^ogui fé^o e
lin^o jaang^ogui dsea` i café^o cuai^o quiá^o
Fidiéé^o mali^ogui.

²⁹—Jogui 'nú^o, ¿í^o fól^ona' e líng^o
jnea^o?

Jō cañi Tù Simón quiá Jesú lala:

—Nub` dsea` i líng` Dsea` Jmáang` i casing` Fidié` cuaiñ` quiá`r e laco` ni-laan` dsea` jmigüf`.

³⁰Jō caquiú` Jesú ta` i dsea` quiá`r` do e ja` nifé` dsea` do júu` uii` quiá`r` fa` nisé`r` dsea` jiéng`.

**Mi` cajméè` Jesú júu` e tí`
nijngáng` dsea` ír`**

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹Jō coob` mi` canaang` Jesú e`r` jaléng` dsea` guitúung` quiá`r` e dseáng` nisi`ím`bre e ni`ín` ihuú` dseáng` e eáang`, íb` dsea` i cajár` fí` ñiff` e líiñ` jaang` dsea` jmigüf`, jogui e jaléng` yúu` dsea` cóong` i teáang` nifí` quiá` dsea` góor` dsea` Israel cóo`gui jaléng` fii` jmidsea` quiá`r` cóo`gui jaléng` tifa` quiá` júu` quiú` ta` quiá`r` nilf` 'ní` níim`bre dsea` do. Jogui casí`guir` i dsea` quiá`r` do e nijngám` dsea` ír`; jō dsu` mi` nitf` 'ní` jmiñ` lajō, nijíb`tur` calé` catú`. <sup>32</sup>Jō dseáng` júu` røøb` cajmea`r` i dsea` guitúung` quiá`r` do. Jō mi` canúu` Tú` Simón lajō, cajéiñ` Jesú fí` coo` lí` ja` ií` núu`, jō canaaiñ` jím`bre dsea` do. <sup>33</sup>Dsu` caji`tu` Jesú nir` fí` lí` caseáaiñ` dsea` quiá`r` i caguiang` guí do jō ca-jóøng` neiñ`, jogui cajíiñ` Tú` Simón jō casí`r` lala:

—¡Jéeng` cáan`n, Satanás! Ja` jniñ`r` jnea` fí`, co! 'nu` ja` ngáng` laco` jjí` e í` dsíí` Fidié`, co! lajjí` e líí` quiá` dsea` jmigüf`ba` ñí` 'nu`.

³⁴Jō mi` cangf` jō, cató`r` Jesú dsea` guitúung` quiá`r` cóo`gui jaléng` dsea` caguiang`gui jō casí`reiñ` do lala:

—Song` ií` dsea` iing` ni`uúing` dsea` quié`e, güitúr` jalé` e lf` dsír` 'ñia`r` jō güiseaiñ` lafa` crúu` quiá`r` e laco` cuø` lí` e guia` dsír` e nidsing`íiñ` jalé` e huíng` uú` e líiñ` dsea` quié`e, jō la-joguiba` níngír` cóo`r` jnea` jóng. <sup>35</sup>Co! lí` doñi` ií` dsea` i í` dsíí` e lí`bre nileáng` 'ñia`r` jee` jalé` dsee` quiá`r`, jō dsu` i

dsea` í` conguiab` nibíiñ` fí` lí` 'lí`<sup>^</sup>; jogui doñi` ií` dsea` nijúuiñ` uú` e líiñ` dsea` quié`e jogui uú` e ni`r` júu` quiá`r` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r`, joba` i dsea` í` nitíim`bre fí` quini` Fidié` jóng. <sup>36</sup>Co! ¿e` ta` íng` quiá`r` jaléng` dsea` jmigüf` e seeiñ` e silí`r` jmigu-ia` fí` jmigüf` la song` si`naam`bre lata` cóo`r` jnea` mi` nijúuiñ`? ³⁷Osi` jial tí` cuøøng` sea` lí` quí` jaang` dsea` e laco! nilí`r` nitíiñ` fí` quini` Fidié` é? ³⁸Co! song` jaang` dsea` jmóor` i` líiñ` uú` quié`e jogui uú` quiá`r` jalé` júu` quié`e e guiaa` fí` quini` jaléng` dsea` dsee` dsea` quí` i ja` já` líng` e júu` jō, joba` lajob` jnea` cajo, dsea` lín`n` jaang` dsea` jmigüf` i jáa` fí` ñiff`, nijmee`baa` i` lín`n` quiá`r` i dsea` í` mi` tí` lí` nitf` í` e nigáa`túu` calé` catú` fí` jmigüf` la e gáa`a` jee` e niing` jí` niguó` quiá`r` Fidié` cóliing` cóo`r` jaléng` ángeles` quiá`r`.

9 Jogui casí`bígui` Jesú cajo` jaléng` i dsea` quiá`r` do:

—E laba` jmitaa` óo`na` e i líing` 'nú` la'ó` teáang`na` la jmiñ` na ja` mi` nijúung`na` cartí` mi` cangf` cangíng`na` jial nicá` Fidié` nifí` quiá`r` dsea` la'eáang` cóo`r` e laniing` 'gøiñ` do.

Mi` calisíng` jial jnéeng` Jesú

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

²Jō mi` cangf`gui` jñúu` jmiñ` lajō, cangó` Jesú fí` coo` yá` mó` e níí`, jō lajjí` Tú` Simómbing` jéiñ` cóo`gui` Tiáa` jogui Juan. Jō lajee` e niteáiñ` e fí` yá` mó` do, canaang` calisíng` jial jnéeng` Jesú. ³Jō calisíng` jial líí` sí`r` jō dseáng`r` cajnéng` e jí` jogui e tee` eáang` e jíí`r` jaang` dsea` ja` lí`r` sér` tee` lado mi` ru`r`. ⁴Jogui cangáañ` Líí` cóo`gui` Moí` e teáiñ` sñiñ` cóo`r` Jesú. <sup>5</sup>Jogui lalab` cajíng` Tú` Simón casí`r` Jesú:

—Tifa`, ¡eáam` íaang` dsii` e taang`naa` cóliing` fí` la! Jō majmóo`naa` 'ní` 'núu`jiu` lí`

nitaang~na': coo` quíi', coo`gui quiá' Moí` jogui coo`gui quiá' Líi'.

⁶Jo cajíng' T́á` Simón lajo co' ja` ñí`guir e` nijín', co' dseáng' eáam' cafóin' lajì` gaain' do, T́á` Simón jogui Tiáa` cóo' Juan. <sup>7</sup>Jo lajee` job mi` cajgó` cabøø` jníi' fí` yá' jmigüf, jo jee` job caquín' lajaléin' do. Jo fí` jee` e jníi' do guicanú' e guicafé' dsea` lala:

—I lab Jóo`o i` 'neáan'n eáang', jo núu`-na' lajii' júu` quiá'r.

⁸Jo mi` tí` lí` cajøø` i` dsea` gaang` do lacúng' lajiiing` e lí` teáain' do, jíi' jaang` i` dsea` gáng` do jo` i' cangáng` guir cáang` Jesús, jo jíi' 'ñiab' dsea` do cajé`guir.

⁹Jo lajee` cajgáin` e fí` yá' mó' do, caquiú' Jesús ta` quiá' i` dsea` gaang` do quiá'r e ja` niguiáin' do júu` lajii' e nicangár` do, co' cartí` mi` ningf e nijí'tu i` dsea` i` jáa' fí` ñiff i` líng` dsea` jmigüf, joba' nicuøøng` e nijméein' do júu` quiá' jalé' e jo. <sup>10</sup>Joba' lajob cajmée` i` dsea` gaang` do, ja` caguiar` e júu` jo nañi' fa' jmingí' bre rúin' lajee` la'ó' yaain` e` guóng' e jing' dsea` do e nijí'tur calé' catú'. ¹¹Jo lalab cajmingí' i` dsea` gaang` do Jesús:

—¿Jiali' fé' jaléng' tifa' quiá' júu` quiú' ta` quí`ii', dsea` Israel, e Líi'bing' 'né` nijáa'tur nifi' fí` jmigüf la?

¹²Joba' cañii` Jesús quiá' i` dsea` quiá'r do, jo lalab casí`rein' do:

—E jáb' e nifi' nijáa'tu Líi', jo íb` dsea` i` niguiá` guiú` lajalé'. Jo ¿jiali' fé' fí` ni` jì` quiá' Fidiée` e jnea~, dsea` lín'n jaang` dsea` jmigüf i` jáa' fí` ñiff, guíim'ba' 'né` e nicaa` iihuú' e eáang` cartí` nijngáng' dsea` jnea'? <sup>13</sup>Dsu' jnea` fá'a e fíi' i` 'nú' e nicajáb` Líi', jo cajméeb` dsea` la tíi' e já` dsíir` cóo' dsea` do lí' lacó`gui la fé' fí` ni` jì` quiá' Fidiée` e nifi' i` e nidsingíng` dsea` do.

Mi` cajmi'leáang` Jesús jaang` siming' i` iuung` i` 'ling'` dsíi'

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴Jo mi` cangf` jo, caquing' Jesús cóo' T́á` Simón jogui Tiáa` cóo`gui Juan fí` lí` táang` jaléng' dsea` guitúung` quiá'r i` caguiaang` gui do, jo cadseín' dsea` do jee` cabøø` jaléng' dsea` jiéng', jogui i` líng` tifa' quiá' júu` quiú' ta` quiá' dsea` Israel teáain` sfiin` cóo' jaléng' i` dsea` do. <sup>15</sup>Jo mi` tí` lí` cangáng` jaléng' i` dsea` do Jesús, ladsifí` ladob cangojmijín' dsea` do e féng`nein' jogui dseáng' eáam` dsigá` dsíir` cajo. <sup>16</sup>Joba' lalab cajmingí' Jesús i` dsea` quiá'r do:

—¿E` teáang` 'nú' jmoona' cuee` júu` cóo' jaléng' i` dsea` do?

¹⁷Joba' cañii` jaang` lajee` i` dsea` fíing` do lala:

—Tifa', lab nijeen` jaang` jóo`o, jo i` 'lim' iuung` dsíir', jo nicajméein' do e ja` lí` fé' jóo`o, ¹⁸jo doñi' jíe' sim' jóo`o, jmóo` i` 'ling' i` iuung` dsíir' do e quiin' fí` ni` uó'; jogui uøø` ja' fí` mo'oor-, jogui tur` majar~, jo dseáng' i' teá` guotiir-. Joba' nicamí' i` i` dsea` quií' na fa' e niguín' i` 'ling' na, dsu' ja` mí` cali'r.

¹⁹Joba' cañii` Jesús quiáin' do lala:

—¿Dseáng' ja` já' lím` 'nú' júu` quié'e? ¿Lí` jmií` e nilinúu'na' dseáng' lajang' júu` quié'e? ¿Jogui ¿lí` tí` jmií` nijmee` e té'e cóo' 'nú'? Nijéeng`na' fí' la i` siming' na.

²⁰Joba' cangojéeng` i` dsea` do i` siming' i` dsée' do fí` quini` Jesús. Dsu' mi` tí` lí` cangáng` i` 'ling' i` iuung` dsíi' i` siming' do Jesús, dsifí` ladob cajméein' do e cadseá` tu joñíng` i` siming' do, jo caquím'biñ' do fí` ni` uó` e beár', jogui e uøø` ja' fí` mo'oor-. ²¹Joba' cajmingí' Jesús tiquíá' i` siming' do:

—¿Lí` lajii' líng` i` siming' quií' e la? Joba' cañii` i` tiquíáin' do quiá' Jesús:

—Latí jii' mi' jiuum'biñ' líiñ' lana; 22 jo jmiguiub' ya' nicajméeiñ' e nicabíng'neiñ' fí' ni' jì' jogui fí' dsí' jmf' e laco' nilí'r' nijngáng'neiñ'. Joba' mfi'naa' 'nu' jmi'ee' fa' 'nu'bi nilí' nijmi'leáan're, fii' güilín' jnea' jo jmicóo' jnea'.

23 Joba' cañi' Jesús quiá' i dsea' do lala:

—¿E lí' song lí'baa fó' 'nu'? ;Co' lajib' cuøong' sea' lí' jmee' jnea' quiá' ii' dsea' i jál' líng' jú' quié'e!

24 Joba' cañi' tiquiá' i siming' i dsée' do e teá':

—¿Jáb' líng' jnea' jú' qui' , Fii'naa', jogui jmicóo' jnea' e laco' jál'gui nilíin' n e jo!

25 Jo mi' cangá' Jesús e eáam' ngóo' seáng' dsea' fí' jo, joba' cajiiñ' i 'ling' i iuung' dsí' i siming' do jo casí'r' lala:

—Dsea' 'ling' i jmóo' e ja' lí' fé' jogui ja' lí' ná' i siming' na, jnea' quiá' 'u' 'nu' ta' e nijúu' lí' iuun' dsí' i siming' na, jogui e jo' qui' jmi' fa' e ni'ú'tu' calé' catú'.

26 Jo dsifí' lajob ca'óo' teá' i 'ling' do, jo cajméeiñ' do e cadseáb'tu' joñíng' i siming' do. Jo mi' cangá' joguiba' cagüi'fiin' do fí' lí' iuuiñ', dsu' i 'ling' do caseáiñ' i siming' do dseáng' lafa' 'lím'biñ' e lí' laco' lajiing' dsea' do nifé'r' e cajúm'biñ' do. 27 Dsu' Jesús ladsifí' ladob catíiñ' guoo' i siming' do, jo caseang'neiñ'; jo caráam' i siming' do jo casím'bre.

28 Jo mi' cangá' jo, ca'f' Jesús fí' dsí' sinúu' còo' dsea' guitúung' quiá'r', jo fí' jo i dsea' quiá'r' do cajmingí'r' dsea' do lajee' la'ó' yaaiñ':

—¿Jiali' jnea' ja' calí'naa' fa' cagúing'naa' i 'ling' i iuung' dsí' i siming' do?

29 Joba' cañi' Jesús quiáiñ' do jo cajíñ':

—I 'ling' i lado líb' ni'uóñ' dsu' la'eáang' còo' e féng' dsea' Fidié' jogui jmóor' ayuno.

Mi' cajmée'tu Jesús jú' e nijnga' dsea' quiá'r'

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Jo mi' ca'uøøiñ' e fí' jo, cangám'tur fí' lí' se' Galilea. Jo dsu' Jesús dseáng' ja' iim'bre fa' e caliñí' jii' jaang' dsea' jie' fí' lí' táaiñ', 31 co' iin' e e'r' lajii' i dsea' guitúung' quiá'bre. Jo lajee' táaiñ' fí' jo, lalab sí'r' jaléng' i dsea' quiá'r' do:

—E laba' fii' i 'nú' e jnea' i cagüéng' fí' jmgüf' la i jaa' fí' ñifí' e lín'n jaang' dsea' jmgüf', jo 'né'ba' e nijám' dsea' jnea' fí' quini' dsea' i 'ni' nii' quié'e cartí' nijngáiñ' jnea'; jo dsu' mi' ningf' 'ni' jmi' lajo, nijíb'túu' calé' catú'.

32 Dsu' ja' cangáng' i dsea' guitúung' do e uing' e cajíng' Jesús lado, jogui 'gól'bir cajo fa' e nijmingí'r' dsea' do.

¿I i laniing'gui fí' quini' Fidié'?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Jo mi' cangá' jo, jo mi' tí' lí' caguilíng'tur fí' Capernaum, jo cangíiñ' fí' dsí' sinúu'. Jo mi' niteáiñ' fí' jo, lalab cajmingí'r' Jesús i dsea' guitúung' quiá'r' do:

—¿E e ñilíng' 'nú' jing'na' lacuee' guiá' fí'?

34 Jo mi' canúu' i dsea' guitúung' quiá'r' do lado, lí' cajer' tiib', dsuco' lajee' teáiñ' do fí' e jalíiñ' sfiin' e i i laniing'gui lajee' la'ó' yaaiñ'. 35 Joba' caguáb' Jesús jo cató'r' i dsea' guitúung' do quiá'r' jo casí'reiñ' do lala:

—Song ii' dsea' iin' e líiñ' dsea' laniing'gui, joba' güi'f' dsí'r' e íb' i dsea' i catí' lí' dséng'gui, jogui íb' dsea' cajo i nijmé' jalé' ta' quiá' jaléng' dsea' jiéng' e 'né' jmér'.

36 Jo mi' cangá' jo, casing' Jesús jaang' jiuung' pí' fí' guiá' jóo' lí' teáiñ' do,

jo casaiñ^r i jiuung[~] do jo cataiñ^r cuéer[´], jo casí^r i dsea[´] quiá^r do lala:

³⁷—I dsea[´] i íng^ˆ i jiuung[~] la la'eáang[´] cóo^ˆ jnea[~], lajob cajo ín^ˆ jnea[~]; jogui i dsea[´] i íng^ˆ jnea[~], güiliñi^ˆ bre guiú^ˆ e o^ˆ jíi^ˆ jnea[~] ín^ˆ, co^ˆ lajob cajo ín^ˆ Tiquié^e dsea[´] guing[~] ñiff^ˆ, dsea[´] casíñ^ˆ jnea[~] fí^ˆ jmigü^ˆ la.

I dsea[´] i ja^ˆ 'ní^ˆ níing[~] jneaa[~]aa^ˆ sitáam^ˆbre cóo^ˆ jneaa[~]aa^ˆ

(Lc. 9:49-50; Mt. 10 :42)

³⁸Jo mi^ˆ cangf jo, e lab cajíng^ˆ Juan casí^r Jesús:

—Tifa^ˆ, jnea^ˆ nicaneem^ˆbaa^ˆ jaang^ˆ dseañ^ˆ i jmóo^ˆ ta^ˆ uóong^ˆ jaléng^ˆ i 'ling^ˆ la'eáang^ˆ cóo^ˆ 'nu^ˆ, jo co^ˆ ja^ˆ ngí^ˆ guir coliing^ˆ cóo^ˆ jneaa[~]aa^ˆ, joba^ˆ ni-cajñiim^ˆbaa^ˆ quiá^r e nijmér^ˆ lajo.

³⁹Joba^ˆ lalab cañií^ˆ Jesús quiá^r i dsea[´] quiá^r do:

—Ja^ˆ jniing^ˆna^ˆ quiá^r i dsea[´] do, co^ˆ ja^ˆ seeng^ˆ jíi^ˆ jaang^ˆ dsea[´] i nijmé^ˆ cóo^ˆ e lí^ˆ e dsigá^ˆ dsíi^ˆ dsea[´] la'eáang^ˆ cóo^ˆ jnea[~], jo mi^ˆ nilicóong^ˆgui lajo nifé^r ga^ˆ uii^ˆ quié^e. ⁴⁰Co^ˆ i dsea[´] i ja^ˆ fé^ˆ ga^ˆ uii^ˆ quí^ˆii^ˆ, joba^ˆ cóo^ˆ jneaa[~]aa^ˆ sitáaiñ^ˆ.

⁴¹Jogui i dsea[´] i cuo^ˆ 'nú^ˆ fa^ˆ lab cóo^ˆ vas jmií^ˆ uíi^ˆ e 'nú^ˆ líng^ˆna^ˆ dsea[´] quié^e, joba^ˆ jnea[~] jmitaa^ˆ óo^ˆna^ˆ e seab^ˆ guié^e quiá^r mi^ˆ nitf^ˆ fí^ˆ jmigü^ˆ cóo^ˆ.

Jial dseáang^ˆ e nijiúng^ˆ dsea[´] fí^ˆ ní^ˆ dsee^ˆ

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴²Jogui song i dsea[´] jmóor^ˆ jial e niténg^ˆ fí^ˆ ní^ˆ dsee^ˆ doñi^ˆ i jiuung[~] lala i nijá^ˆ líng^ˆ júu^ˆ quié^e, joba^ˆ guiú^ˆ guib ni'uúing^ˆ quiá^r i dsea[´] f^ˆ e nidsibíng^ˆ 'ñi-a^r fí^ˆ é^ˆ jmií^ˆ e guinee^ˆ cóo^ˆ cyu^ˆ 'loo^ˆ fí^ˆ moluur^ˆ. ⁴³Jo song guóo^ˆ nijmé^ˆ e nitén^ˆ fí^ˆ ní^ˆ dsee^ˆ, joba^ˆ quiú^ˆ jóng; co^ˆ guiú^ˆ gui quií^ˆ e nitáang^ˆ fí^ˆ jmigü^ˆ la cóo^ˆ cóob^ˆ guóo^ˆ, jo ja^ˆ guien^ˆ fí^ˆ lí^ˆ 'lí^ˆ fí^ˆ lí^ˆ coo^ˆ jí^ˆ cóo^ˆ laj^ˆ tú^ˆ guóo^ˆ mi^ˆ nitf^ˆ oor^ˆ quií^ˆ. ⁴⁴Co^ˆ e fí^ˆ jo jo^ˆ tóo^ˆ jmií^ˆ

fa^ˆ e nijúung^ˆgui jaléng^ˆ jóo^ˆ o^ˆgui fa^ˆ e niyu^ˆgui jí^ˆ. ⁴⁵Jogui song tii^ˆ nijmé^ˆ e nitén^ˆ fí^ˆ ní^ˆ dsee^ˆ, joba^ˆ quiú^ˆ jóng; co^ˆ guiú^ˆgui quií^ˆ e nitáang^ˆ fí^ˆ jmigü^ˆ e jlúun^ˆ e laco^ˆgui e niguon^ˆ cóo^ˆ laj^ˆ tú^ˆ tii^ˆ fí^ˆ lí^ˆ 'lí^ˆ ⁴⁶fí^ˆ lí^ˆ teáang^ˆ jóo^ˆ i ja^ˆ tóo^ˆ jmií^ˆ nijúung^ˆ jogui fí^ˆ lí^ˆ coo^ˆ jí^ˆ e jo^ˆ tóo^ˆ jmií^ˆ yu^ˆ. ⁴⁷Jogui song jmini^ˆ jmóo^ˆ e nitén^ˆ fí^ˆ ní^ˆ dsee^ˆ, joba^ˆ gui^ˆ jóng; co^ˆ guiú^ˆgui quií^ˆ e Fidié^ˆ quier^ˆ nifi^ˆ quií^ˆ e ja^ˆ sea^ˆ cóo^ˆ jmini^ˆ e laco^ˆgui téeb^ˆ laj^ˆ tú^ˆ jmini^ˆ niguon^ˆ fí^ˆ lí^ˆ 'lí^ˆ ⁴⁸fí^ˆ lí^ˆ teáang^ˆ jóo^ˆ i ja^ˆ 'mó^ˆ sea^ˆ quiá^r jogui fí^ˆ lí^ˆ coo^ˆ jí^ˆ e ja^ˆ tóo^ˆ jmií^ˆ yu^ˆ.

⁴⁹Jo ligüeang^ˆ jaléng^ˆ dsea[´] quié^e e la'eáang^ˆ cóo^ˆ jalé^ˆ e huíng^ˆ e ds-ingíiñ^ˆ lí^ˆ laco^ˆgui ligüeang^ˆ jalé^ˆ feá^ˆ la'eáang^ˆ cóo^ˆ ñi^ˆ jogui jí^ˆ. ⁵⁰Jo eáam^ˆ íing^ˆ ta^ˆ jalé^ˆ ñi^ˆ, jo dsu^ˆ song ca'íng^ˆ laj^ˆ jí^ˆ e ñii^ˆ do, joba^ˆ jial nilí^ˆ 'nú^ˆ nijmee^ˆna^ˆ e niliñi^ˆ tu^ˆ calé^ˆ catú^ˆ? Joba^ˆ fí^ˆ 'nú^ˆ e güi'uúing^ˆna^ˆ laco^ˆ lí^ˆ ñi^ˆ e guiú^ˆ do, jo güiliseeng^ˆna^ˆ juguiú^ˆ júu^ˆ rø^ˆ lajee^ˆ la'ó^ˆ rúng^ˆna^ˆ.

Mi^ˆ ca'e Jesús quiá^r mi^ˆ tiúung^ˆ dsea[´] rúñ^ˆ

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

10 Jo mi^ˆ cangf jo, cagüi^ˆñib^ˆ Jesús fí^ˆ Capernaum jo cangó^ˆ tur fí^ˆ guóo^ˆ uó^ˆ lí^ˆ se^ˆ Judea jogui e fí^ˆ guóo^ˆ uó^ˆ e née^ˆ lí^ˆ lí^ˆ guié^e laco^ˆ iú^ˆ gua^ˆ Jordán. Jo fí^ˆ job caseáng^ˆ tu^ˆ jaléng^ˆ dsea[´], jo canaañ^ˆ e^r jaléng^ˆ i dsea[´] do júu^ˆ quiá^r Fidié^ˆ lí^ˆ laco^ˆ litíiñ^ˆ do. ²Jo lajee^ˆ jo cangoquiéeng^ˆ jaang^ˆ gáng^ˆ dsea[´] Israel i líng^ˆ dsea[´] fariseo fí^ˆ lí^ˆ sing^ˆ Jesús e lí^ˆ laco^ˆ niguié^r jial ni'níiñ^ˆ dsea[´] do fí^ˆ quini^ˆ dseata^ˆ. Joba^ˆ cajming^ˆ dsea[´] do e su seab^ˆ fí^ˆ e nitiúung^ˆ dseañ^ˆ dseam^ˆ quiá^r. ³Joba^ˆ lalab cañií^ˆ Jesús quiá^r i dsea[´] do:

—¿E^ˆ ta^ˆ caquiú^ˆ Moí^ˆ e nijmee^ˆna^ˆ quiá^r e jo?

⁴Jo jaléng^ˆ i dsea[´] do cañiir^ˆ lala:

—Moī cacuøbre e líbʰ jaang` dseañuʰ nitiúuiñ` dseamf quiáʰr lífaʰ 'né` seáiñ` cõo` majf lí féʰ lajo.

⁵Joba' cañíi` Jesús quiáʰr i dsea` do lala:

—Moī cacuøʳ e júu` jo, cõʰ ñír e dseángʰ eáang` ueʰ óo` 'núʰ. <sup>6</sup>Jõ dsuʰ lajjī` ie` mī catiroo` jmgüif, “Fidiée` cajmeáaiñ` dseañuʰ` cõoʰ`gui dseamf”. ⁷“Jõ ufī` e joba' e cúngʰ` dseañuʰ` guóor` jõ 'naaiñ` quiáʰr` sejmiir` e lacoʰ` niliseeiñ` coliiing` cõoʰ`` dseamf quiáʰr. ⁸Jõ lajī` huáaiñ` do lafa' jaam`bre nica'uiiñ` jóng.” Joba' jõ tí`guir gáng` dsea, cõʰ` lafa' jaam` dsea` ca'uiiñ. <sup>9</sup>Cõʰ` Fidiée`bingʰ` caguiaʰ` uuing` e nicúngʰ` dsea` guóor`, joba' jõ cuóøng` fa' e nitiúuung`gui dsea` rúiiñ` mī` nicangf e cacúngʰ` guór`.

¹⁰Jõ mī` cangf jo, jõ ca'íʰ-tu Jesús fiʰ` dsíi` sinéu` coliiing` cõoʰ`` dsea` guitúung` quiáʰr, jõ lajee` jõ caléʰ` catú` cajmingfī` i dsea` quiáʰr` do cuaiñ` quiáʰ` e júu` e ngóo` do. ¹¹Joba' Jesús cañíir` quiáʰr` i dsea` do lala:

—Iī` dseañuʰ` i tiúung` dseamf quiáʰr` jõ cúiiñ` guór` cõoʰ`` dseamf i jíéngʰ, joba' ée`bre dsee` fi` quini` Fidiée` uii` quiáʰr` i dseamf la'uii` do; <sup>12</sup>jõgui song jaang` dseamf catiúuiñ` dseañuʰ` quiáʰr` jõ cacúiiñ` guóor` cõoʰ`` jaang`gui dseañuʰ, joba' ée`bre dsee` cajo fi` quini` Fidiée`.

**Mī` cajmigüeangʰ`
Jesús jaléngʰ` jiuung`**

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³Jõ lajee` jõ fñim` dsea` cangojéeiñ` jiuung` quiáʰr` fi` lí` táang` Jesús e lacoʰ`` niquidsi` dsea` do guóor` fi` moguiñ` e lacoʰ`` niligüeaiñ` do, dsuʰ` i dsea` guitúung` quiáʰr` Jesús do canaaiñ` jiiim`bre jaléngʰ` i dsea` i dsijéeng` jiuung` quiáʰr` fi` do. <sup>14</sup>Jõ mī` cangá` Jesús e jõ, eáam` caligüiñ` jõ lalab casíʰr` i dsea` quiáʰr` do:

—Cuóøʰ`na' fi` e jalíing` jaléngʰ` i jiuung` na fi` quini` jõ ja` jñíngʰ`na' quiáʰr, dsucoʰ` Fidiée`bingʰ` i quie` nifi` quiáʰr` jaléngʰ` i dsea` i lííng` lacoʰ` i jiuung` la. ¹⁵Jõ dseángʰ` fáʰ`baa e iī` ja` iing` niʰngʰ` e Fidiée` nicá` nifi` quiáʰr` lacoʰ`gui íngʰ` jaang` jiuung`, joba' ja` too` jmī` e Fidiée` nicá` nifi` quiáʰr` cajo.

¹⁶Jõ mī` cangf jo, casángʰ` Jesús la-jaang` lajaang` i jiuung` do, jõ cataiñ` güeaʰ` lajaléiñ` do e licoʰ`` caquidsir` guóor` fi` moguiñ`.

**Mī` casíing` jaang` dseañuʰ` i
sea` cuu` cõoʰ`` Jesús**

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷Jõ mī` cangf jo, lajee` e núʰ`gui niʰf` Jesús fiʰ` e nidsér` fi` iuuiñ, ladsifi` ladob caguié` jaang` dseañuʰ` i cuiī, jõ casíʰr` uó` jñir` fi` quini` dsea` do jõ cajmingfī`r` dsea` do lala:

—Tifaʰ` i guiáʰ` dsíi, ¿e` 'né` nijmee` jnea` e lacoʰ`` nilíʰ`i e niliseen` cøøng` cõoʰ`` Fidiée` car` ngongfī` jmī`?

¹⁸Jõ cañíi` Jesús quiáʰr` i dseañuʰ` do lala:

—¿Jialíʰ` fiʰ` jnea` e guiáʰ` dsii`? E jábʰ` dseángʰ` jaam` dsea` guiúng` i seeng`, jõ íb` Fidiée`. <sup>19</sup>Jõ niñíʰ` lajjī` júu` quiaʰ` ta` quiáʰr` Fidiée`: “Ja` jnganʰ` dsea` rúnʰ; ja` 'leeʰ` e nigüínʰ` cõoʰ`` dseañuʰ`` õsi dseamf i õʰ` quíiʰ; ja` jméeʰ` iī; ja` cáʰ` júu` e õʰ` jáʰ` e enʰ` jaléngʰ` dsea` rúnʰ; ja` jmgíøonʰ` dsea` rúnʰ; jõgui jmiʰ`goo` tiquíiʰ` cõoʰ`` niquíiʰ.”

²⁰Jõ cajíngʰ` i dseañuʰ` do lala:

—Tifaʰ`, lajalébʰ` e jõ nicajmiti`baa latí` jjī` mī` simímʰ`baa.

²¹Joba' cajóøng` Jesús i dseañuʰ` do e íaang` dsíir, jõ cañíir` quiáiñ` do lala:

—Cõoʰ`gui sea` e 'né` fñi` 'nu` e 'né` quíiʰ: guóngʰ` jõ güi`ñii` lajaléʰ` e sea` quíiʰ, jõ e nilíʰ` do nijméeʰ` guié` jee` jaléngʰ` dsea` tiñíing`. Jõ lajoba' nilisea` juguiáʰ` quíiʰ` fi` ñifi` mī` nití` fi` jmgüiñ`

cōo. Jō mī ningf̄ e nijme^h e nicaffī i 'nū na, joba' neā jō ningí^h cōo^h jneā.

²²Jō dsu' mī canúū i dseañū do lado, eáam' fi'f' caliñ̄; jō jō iáang' dsíir' cangáiñ' fi' quiá'r, cō' líiñ̄ jaang' dseá i eáam' seā cuū.

²³Jō mī cangf̄ jō, cajóō Jesús lacúng' lí' siñ', jō casí'r̄ i dseá' guitúung' quiá'r̄ do lala:

—¡Eáam' huñing' líi' quiá'r̄ jaléng' dseá' seā cuū e nijáng' yaaiñ' fi' quini' Fidiée' e laco' dseá' do nicá' nifi' quiá'r̄!

²⁴Jō mī canúū i dseá' guitúung' do lala, eáam' cangogá' dsíir'. Jō dsu' caléb'tu casí'r̄ Jesús i dseá' quiá'r̄ do lala:

—Jóo'o, jeáam' huñing' e ni'ing' dseá' e Fidiée' nicá' nifi' quiá'r̄! ²⁵Cō' ja'gui huñing' quiá'r̄ jaang' jó' camello e ningíng'ne' fi' dsíi' tó' jmini' quiá'r̄ mocuu' 'mi' 'mi' e laco'gui jaang' dseá' seā cuū nilí'r̄ e ni'ín' e Fidiée' nicá' nifi' quiá'r̄.

²⁶Jō mī canúū dseá' guitúung' quiá'r̄ e jō, eáang'guib cangogá' dsíir', jō canaaiñ' jmingí'r̄ rúñ' lajee' la'ó' yaaiñ' lala:

—Jō j̄ī i nilí' e nileaiñ' jee' jalé' dsee' quiá'r̄?

²⁷Joba' cajóong' Jesús i dseá' do, jō cañír' quiáiñ' lala:

—Huñim' líi' quiá'r̄ jaléng' dseá' jmigüf, dsu' ja' líi' lajō quiá'r̄ Fidiée', cō' lajib' quíi' dseá' do jmiñ' lí' jmér'.

²⁸Jō mī cangf̄ jō, Tá' Simóngui canaaiñ' sí'r̄ dseá' do lala:

—Fii'naa', jnea' nicatá'baa' lajaléb' e sea' quí'naa', jō joguiba' cangf̄naa' cōo' 'nū.

²⁹Joba' cañí' Jesús quiáiñ' do:

—Dseáng' e jál' e ffī i 'nú' e doñí' ī i catú' jalé' e sea' quiá'r̄ osi góor' osi ca'naaiñ' quiá'r̄ jaléng' rúñ' osi quiá'r̄ tiquiá'r̄ niquiá'r̄ osi quiá'r̄ jaléng' joor'

osi catúr' jalé' uó' quiá'r̄ dsu' ufi' e ca'ín' jnea' jogui ufi' e ni'r' júu' quiá'r̄ jial laang' dseá' jee' jalé' dsee' quiá'r̄, ³⁰joba' i dseá' í' ni'ím'bre fi' jmigüf la cien née'gui e jmiguiú' quiá'r̄ jalé' e catúr' do, nañí' fa' gab' jmáng' dseá' ír'; jogui mī nitf' fi' jmigüf cōo, ni'ím'bre e seeiñ' cōong' cōo' Fidiée' lata' cajo. ³¹Jō i liing' dseá' i líng' e niñ̄ eáang' fi' jmigüf la, jō dsu' f'bing' jii' capí' ja' ee' niing' mī nitf' e í' jō. Jō dsu' i liing' dseá' i líng' e ja' ee' niñ̄ jii' capí' fi' jmigüf la, jō f'bing' i eáang'gui niliniing' mī nitf' e í' jō.

Mī catf̄ 'ni' ya' e cajíng' Jesús e nijnga' dseá' quiá'r̄

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³²Jō mī cangf̄ jō, iuung' Jesús fi' e ngóor' fi' Jerusalén coliing' cōo' dseá' quiá'r̄, jō 'niab' Jesús ngóor' nifi' ie' jō, jō caluu'gui lajō ngolíng' dseá' guitúung' quiá'r̄, jō i dseá' la eáam' dsigá' dsíir'. Jō caluu' i dseá' guitúung' do ngolíng' dseá' quiá'r̄ caguiaang'gui, jō i dseá' la dseáng' 'gó'bre. Jō Jesús ca'naam'bre calé' catú' cōo' i dseá' guitúung' quiá'r̄ do jō casí'reiñ' do lajii' e nidsijée' cōo'r̄ jō lalab cajíñ'.

³³—Jō lí' laco' jii' e la móo' 'nú' jmiñ' na, lana ningóo'naa' fi' Jerusalén, jō fi' fi' job lí' nijáng' dseá' jneā, dseá' gagá' fi' niñ' e líñ'n jaang' dseá' jmigüf, jō fi' jaguó' jaléng' fii' jmid-sea' quiá'r̄ dseá' góo'baa' cōo'gui fi' jaguó' jaléng' tifa' quiá'r̄ júu' quiu' ta' quí'baa' lí' nijaiñ' jneā jō nicuó'r̄ jneā dsee' e dseáng' 'né' nijúum'baa; jō nijaiñ' jneā fi' jaguó' dseá' i ja' líng' dseá' góo'naa' dseá' Israel, ³⁴jō nilóom'bre jneā, jogui ni'nín' jneā, jogui ni-jmihuiñ' jneā cartí' nijngám'bre jneā; dsu' mī nisúung' 'ni' jmiñ' lajō, nijib'túu calé' catú'.

Mi camí Tiáa cóo Juan cóo jmi'ee'
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Jo mi cangf jo, cangoquiéng' Tiáa cóo'gui Juan fí lí sing' Jesús, jo lajì huáaiñ' do líiñ' jóo' jaang' dseañu' i sii Zebedeo, jo lalab cajng' i dsea' do casí'r Jesús:

—Tifa', ii'naa' e nijmití' cóo' jmi'ee' lajì' e nimí'naa' 'nu'.

³⁶ Joba' cañí' dsea' do:

—¿E' iing'na' e nijmicó'o' 'nú'?

³⁷ Joba' cañí' i dsea' gáng' do quiá' Jesús:

—Cuóo' jnea' e nití'naa' fí ñíff' quií' mi niguing' tu' fí jo e ni'íe'naa' jaang' lí' lí' dsée' jogui jaang' lí' lí' tuung'.

³⁸ Joba' cañí' Jesús quiáin' do lala:

—'Nú' jii' ja' ní'na' lajì' e mi'na' na. ¿Su líng'na' e nité'na' lajì' e iihuí' e nijaquíéng' quié' e jogui e nité'na' e nijmeáng' dsea' 'nú' ga' lí' laco'gui nidsing' jnea'?

³⁹ Joba' cañí' i dsea' gáng' do quiá' Jesús lala:

—Lí'baa'.

Joba' cajng' tu' Jesús casí'reiñ':

—E jáb' e 'nú' nimó'na' iihuí' cajo lí' laco'gui nimoo' jnea', jogui e gab' nijmeáng' dsea' 'nú' lí' laco'gui nijmeáng' dsea' jnea'; ⁴⁰ jo dsu' e nigüea' dsea' lí' lí' dsée' osi lí' lí' tuung' é laco' guin'na, ja' jnea' catí'n'na fa' e nicuøø' e jo, có' nigüea' fí jo jaléng' i dsea' i nisi'íng' i niñíng' e jo.

⁴¹ Jo mi tí' lí' canúu' i dsea' quiá' Jesús i guíng'gui do e cajmée' Tiáa cóo'gui Juan lajo, joba' eám' caliguiñ' quiáin' do. ⁴² Jo dsu' Jesús cató'bre jaléng' i dsea' guitúung' do quiá'r jo casí'reiñ' lala:

—Niñí' 'nú' guiú' e jee' jaléng' dsea' i ja' cuiíng' Fidié' seeng' jaléng' dseata' i quiu' ta' quiá' jaléng' dsea', jo jaléng' i dsea' i quiu' ta' do eám' silí'r cóo' ta' líiñ' do. Jo lajob lí' cajo cóo' jaléng'

dseata' dsea' féng' i quie' nifi' quiá' jaléng' dsea', có' laguidseam' quiu'r ta' quiáin' do. ⁴³ Jo dsu' ja' cuóong' e nidsijéé' lajo jee' 'nú', có' ii' i iing' i nicá' nifi' jee' 'nú', f'bing' i 'né' nijmé' ta' jmicó'o' quiá' i caguaiang'gui; ⁴⁴ jogui ii' i iing' i nijmé' e niing' guir jee' 'nú', f'bing' i 'né' jme' jalé' ta' huí' jee' jaléng' i caguaiang'gui e ja' jmiféng' 'ña'r'. ⁴⁵ Jo lajob 'né' jmér', có' lajob ta' cagá' jnea' cajo, jnea' dsea' cagá' a fí ñíff' e lí'n'na jaang' dsea' jmigüf'; có' jnea' ja' cagá' a fa' e jmóo' dsea' ta' fí quini', có' jnea' cagá' a e laco' nijmicó'o' jaléng' dsea' jmigüf' jogui e laco' nijáang' 'niá'a' e nijúun'na e laco' nileáng' fíng' dsea' jmigüf' jee' jalé' dsee' quiá'r.

Mi cajmi'leáng' Jesús jaang' dsea' tiuung' i sii Bartimeo

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Jo mi cangf jo, caguié' Jesús cóo' dsea' quiá'r fí Jericó. Jo lajee' e uøøiñ' e fí jee' fii' jo cóliíng' cóo' dsea' quiá'r cóo'gui i fíng'gui dsea' i jiéng' cajo, jo jaang' dsea' tiuung' i sii Bartimeo, jóo' jaang' dseañu' i sii Timeo, guiiñ' 'ni' fí e jmóor' ta' mí' cuu'. ⁴⁷ Joba' mi tí' lí' calilí' i dsea' tiuung' do e quiá' ningóo' Jesús dsea' seeng' fí Nazaret, joba' canaaiñ' óo'bre jo fé'r lala:

—¿Jesús, dsea' siju' dseata' Daví', fii' güilín' jnea'!

⁴⁸ Jo i fíim' dsea' cajíin' i dsea' tiuung' do e laco' jo' nifé'guiñ' do lado, jo dsu' i dsea' tiuung' do lí' lí' teá'gui canaaiñ' ám'bre dsea' do jo café'tur lala:

—¿Jesús, dsea' siju' dseata' Daví', fii' güilín' jnea'!

⁴⁹ Joba' Jesús caquium'bre fí iuiiñ' jo cajín':

—Jéeng'na're fí la.

Joba' cató' jaléng' i dsea' i ngolíng' cóo' Jesús i dsea' tiuung' do jo casí'reiñ' do lala:

—Cuóø¹ b¹ uø¹ jø ráan¹, co¹ dob tó¹ Jesús 'nù¹.

⁵⁰ Jøba¹ cab¹ caquiéer¹ e 'mi¹ j¹líi¹n¹ do, jø lico¹ ca¹íim¹ bre jø caguiéer¹ catí¹ quini¹ Jesús. ⁵¹ Jøba¹ cajmingí¹ Jesús i dseá¹ tiuung¹ do lala:

—¿E¹ iing¹ 'nù¹ e nijmee¹ e quí¹?

Jøba¹ cañí¹ i dseá¹ tiuung¹ do quiá¹ Jesús lala:

—Tifa¹, iin¹ e nijmée¹ e nilijné¹ baa.

⁵² Jøba¹ cañí¹ Jesús quiá¹ i dseá¹ tiuung¹ do lala:

—Nicuóøm¹ guøn¹ náng, co¹ nica¹ láam¹ ba¹ uí¹ e jáb¹ calín¹ júu¹ quíe¹.

Jø ladsifí¹ lado calijné¹ i dseá¹ do, jø cango¹ leáam¹ bre laco¹ ngóo¹ Jesús lajii¹ fí¹ iuung¹ dseá¹ do.

Mí¹ ca¹í Jesús fí¹ jee¹ fií¹ Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc.

19:28-40; Jn. 12 :12-19)

11 Jø mi¹ cangí¹ jø, mi¹ tí¹ lí¹ niteáain¹ quiá¹ jee¹ fií¹ Jerusalén jø e fí¹ lí¹ née¹ e fií¹ e sii¹ Betfagé cóo¹ gui e fií¹ e sii¹ Betania, quiá¹ fí¹ mó¹ e sii¹ Olivos, jø fí¹ jø casiing¹ Jesús gáng¹ lajee¹ dseá¹ guitúung¹ quiá¹ r¹, ² jø lalab casí¹ r¹ i dseá¹ do:

—Güilíng¹ na¹ e fí¹ fií¹ pí¹ e née¹ quini¹ na, jø mi¹ nigüitáang¹ na¹ fí¹ jee¹ fií¹, nimáang¹ na¹ jaang¹ bú¹ iee¹ i sing¹ 'núung¹ e jii¹ jaang¹ dseá¹ ja¹ i¹ mí¹ caguá¹ fí¹ mocóo¹ re¹. Jø síng¹ na¹ re¹ jø tee¹ na¹ re¹ fí¹ r¹. ³ Jø song¹ i¹ dseá¹ jín¹ sí¹ r¹ 'nú¹ jiali¹ jmoó¹ na¹ lana, jøba¹ sí¹ na¹ re e ta¹ quiu¹ Fíi¹ baa¹, co¹ 'neám¹ bre i jó¹ la cateá¹, jø mi¹ ningí¹ jø, nijjajeaam¹ ture¹ calé¹ catú¹ fí¹ ée¹ quíaá¹ re¹.

⁴ Jøba¹ lajob cajmée¹ i dseá¹ gáng¹ quiá¹ Jesús do; cangolíim¹ bre, jø mi¹ cangotáain¹ fí¹ jee¹ fií¹, cangáin¹ jaang¹ bú¹ i sing¹ 'núung¹ fí¹ jee¹ 'núú¹ cáang¹ o¹ nú¹ quiá¹ coo¹ 'núú¹, jøba¹ casim¹ bre i bú¹ do lí¹ laco¹ ta¹ sinú¹ r¹ quiá¹ Jesús.

⁵ Jø i líing¹ dseá¹ i cangá¹ mi¹ casing¹ i dseá¹ do i bú¹ do cajín¹:

—¿E¹ gui jmoó¹ 'nú¹, dseá¹? ¿Jiali¹ síng¹ na¹ i bú¹ na?

⁶ Jøba¹ cañí¹ i dseá¹ gáng¹ do jø casí¹ rein¹ lajii¹ júu¹ e nicasí¹ Jesús í¹ lamí¹ jéeng¹ gui; jøba¹ calí¹ bre cató¹ r¹ i bú¹ do. ⁷ Jø cató¹ bre i bú¹ do fí¹ lí¹ sing¹ Jesús jø caguiar¹ sí¹ r¹ fí¹ mocóo¹ i bú¹ do, jø miffing¹ caguáb¹ Jesús. ⁸ Jø fíim¹ dseá¹ cani¹ r¹ sí¹ r¹ lacuee¹ guiá¹ fí¹, jøgui seem¹ bi dseá¹ caquiur¹ guo¹ ma¹ e jiu¹ jø caguiar¹ guiá¹ fí¹ cajo. ⁹ Jø jaléng¹ dseá¹ i ngolíing¹ nifí¹ cóo¹ gui i jalíing¹ cøøng¹ canaain¹ oor¹ teá¹ jø fé¹ r¹ lala:

—iMajmifém¹ baa¹ i dseá¹ güeang¹ na i jaa¹ fí¹ ñiff¹ cuain¹ quiá¹ Tiquí¹ ii¹ dseá¹ guing¹ fí¹ jø! ¹⁰ Co¹ nicatí¹ í¹ e nijáa¹ i dseá¹ sijú¹ quiá¹ dseá¹ áang¹ quí¹ ii¹ i calisí¹ Daví¹ do i sí¹ íing¹ e niquié¹ ta¹ quiá¹ dseá¹ jmigüí¹. iMajmiféng¹ naa¹ jøgui majmi¹ goo¹ naa¹ Fidiée¹ dseá¹ guing¹ ñiff¹!

¹¹ Jø mi¹ caguié¹ Jesús fí¹ jee¹ fií¹ Jerusalén, cangó¹ r¹ fí¹ dsí¹ sinú¹ guá¹ fé¹ quiá¹ dseá¹ góor¹ dseá¹ Israel e sí¹ fí¹ jø; jø cajóø¹ r¹ fí¹ la fí¹ na e fí¹ jø, jø mi¹ cangí¹ jø, cangó¹ tur¹ fí¹ Betania colíing¹ cóo¹ i dseá¹ guitúung¹ quiá¹ r¹ do, co¹ nica¹ lóob¹ ie¹ jø.

Coo¹ 'ma¹ güiñí¹ e ja¹ dsi¹ güiñí¹ quiá¹

(Mt. 21:18-19)

¹² Jø mi¹ cajneá¹ e jmi¹ jø, mi¹ tí¹ lí¹ ca¹ uøøin¹ fí¹ Betania, cadseá¹ jmi¹ aang¹ Jesús. ¹³ Jø lajee¹ e teáain¹ fí¹, huíim¹ bi cangá¹ Jesús e gui¹ coo¹ 'ma¹ güiñí¹ e dsi¹ má¹; jøba¹ cangojóø¹ catí¹ quiá¹ su dsi¹ güiñí¹ quiá¹ e 'ma¹ do, dsu¹ ja¹ ee¹ cadsé¹ r¹ jii¹ coo¹ mi¹ tí¹ lí¹ caguié¹, dseáng¹ lajii¹ má¹ ba¹ dsi¹, co¹ o¹ jii¹ e dsi¹ güiñí¹ ie¹ jø. ¹⁴ Jøba¹ café¹ Jesús quiá¹ e 'ma¹ güiñí¹ do lala:

—Jii¹ jaang¹ dseá¹ jø¹ nidó¹ guir güiñí¹ quií¹.

Jø canúub⁻ dsea⁻ guitúung⁻ quiá⁻ Jesús e café⁻r⁻ lajo.

Mi⁻ ca⁻uøøng⁻ Jesús jaléng⁻ dsea⁻ i jmóo⁻ ta⁻ 'nái⁻ fí⁻ dsíi⁻ guá⁻

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2 :13-22)

¹⁵ Jø mi⁻ cang⁻ e caguilíng⁻ tur⁻ fí⁻ Jerusalén, jøb mi⁻ ca⁻ r⁻ tu Jesús fí⁻ dsíi⁻ sinúu⁻ guá⁻ fé⁻ quiá⁻ dsea⁻ góor⁻ dsea⁻ Israel, jø canaaín⁻ uøøm⁻ bre jaléng⁻ dsea⁻ i niteáng⁻ ta⁻ 'nái⁻ jogui ta⁻ láa⁻ e fí⁻ dsíi⁻ sinúu⁻ guá⁻ do, jogui canaaín⁻ jím⁻ bre jalé⁻ mes⁻ quiá⁻ jaléng⁻ i dsea⁻ i neáng⁻ ta⁻ jmifíng⁻ cuu⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea⁻ jogui mes⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea⁻ i neáng⁻ ta⁻ 'nái⁻ mee⁻ cajo. ¹⁶ Jø dseáng⁻ jø cacuø⁻r⁻ fí⁻ jii⁻ jaang⁻ dsea⁻ fa⁻ e nidsi-cá⁻ gui dsea⁻ fí⁻ dsíi⁻ sinúu⁻ guá⁻ jii⁻ coo⁻ e 'nái⁻r⁻. ¹⁷ Jø lalab canaaín⁻ e⁻r⁻ jaléng⁻ i dsea⁻ do ie⁻ jø:

—Lalab fé⁻ Fidié⁻ fí⁻ n⁻i⁻ jì⁻ quiá⁻r⁻: “Fí⁻ dsíi⁻ sinúu⁻ quié⁻ e la íng⁻ ta⁻ e jmiféng⁻ dsea⁻ jnea⁻ lí⁻ lajaléng⁻ dsea⁻ i seeng⁻ fí⁻ la'úng⁻ fí⁻ jmigüi⁻”; dsu⁻ 'nú⁻ gui nica-jmee⁻ na⁻ e 'núu⁻ la lafa⁻ too⁻ lí⁻ neáng⁻ jaléng⁻ iib⁻.

¹⁸ Jø jaléng⁻ fii⁻ jmidsea⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea⁻ Israel coo⁻ gui jaléng⁻ tifa⁻ quiá⁻ júu⁻ quiu⁻ ta⁻ quiá⁻ dsea⁻ Israel canúu⁻ bre júu⁻ quiá⁻ Jesús, jogui canaaín⁻ 'nó⁻r⁻ jial nijngái⁻n⁻ dsea⁻ do, co⁻ 'góm⁻ bre dsea⁻ do, co⁻ dseáng⁻ eáam⁻ dsí⁻ gó⁻ dsíi⁻ jaléng⁻ dsea⁻ quiá⁻ lajii⁻ e e⁻ dsea⁻ do. ¹⁹ Jø mi⁻ tí⁻ lí⁻ ca⁻ f⁻ náu⁻, cagüi⁻ iib⁻ Jesús coliing⁻ coo⁻ dsea⁻ quiá⁻ r⁻ e fí⁻ jee⁻ fii⁻ jø.

Mi⁻ caliquiú⁻ e 'ma⁻ güiñí⁻ do

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Jø mi⁻ cajneá⁻ e jmií⁻ coo⁻ gui do e la'ee⁻, cangíng⁻ tu Jesús coo⁻ dsea⁻ quiá⁻ r⁻ fí⁻ lí⁻ gui⁻ e 'ma⁻ güiñí⁻ do, joba⁻ cangár⁻ e nicaliquiú⁻ ba⁻ do catí⁻ jmó⁻ quiá⁻. ²¹ Jø job mi⁻ tí⁻ lí⁻ cadseng⁻ dsíi⁻ Tú⁻ Simón, joba⁻ casí⁻ r⁻ Jesús lala:

—Tifa⁻, íng⁻ na jøø⁻ e 'ma⁻ güiñí⁻ e café⁻ ga⁻ uii⁻ quiá⁻ lado guié⁻: Nicaliquiú⁻ lana.

²² Joba⁻ cañí⁻ Jesús quiá⁻ Tú⁻ Simón: —Já⁻ güilíng⁻ na⁻ lajii⁻ júu⁻ quiá⁻ Fidié⁻. ²³ Dseáng⁻ e já⁻ ba⁻ fii⁻ 'nú⁻ e doñí⁻ i⁻ níjng⁻ e nísí⁻ e mó⁻ la: “¡Jéng⁻ 'nú⁻ fí⁻ na jø güiteáng⁻ uø⁻ fí⁻ 'ní⁻ jmiñí⁻!”, jø song coo⁻ ba⁻ i⁻ dsíi⁻ jogui já⁻ líiñ⁻ e lajii⁻ e nicafé⁻ r⁻ do dseáng⁻ nilitib⁻, joba⁻ lajob nilí⁻ jóng. ²⁴ Joba⁻ fá⁻ guí⁻ e fii⁻ 'nú⁻ e lajalé⁻ e mi⁻ 'nú⁻ lajee⁻ e fong⁻ na⁻ Fidié⁻, jø song já⁻ líng⁻ na⁻ e nicaíim⁻ ba⁻ e jø, joba⁻ lajob nilí⁻ jóng. ²⁵ Jogui mi⁻ fong⁻ na⁻ Fidié⁻ cajo, song ja⁻ guiú⁻ seeng⁻ na⁻ coo⁻ i líing⁻ dsea⁻ rúng⁻ na⁻, íng⁻ na⁻ dsee⁻ uii⁻ quiá⁻ i dsea⁻ í, jø lajoba⁻ Tiquí⁻ na⁻ dsea⁻ guing⁻ ñíff⁻ ni⁻ íim⁻ bre dsee⁻ quií⁻ na⁻ cajo. ²⁶ Jogui song 'nú⁻ ja⁻ íng⁻ na⁻ dsee⁻ quiá⁻ dsea⁻ rúng⁻ na⁻, joba⁻ lajob nijmé⁻ Tiquí⁻ na⁻ dsea⁻ guing⁻ ñíff⁻ coo⁻ 'nú⁻ cajo, ja⁻ ni⁻ íiñ⁻ dsee⁻ quií⁻ na⁻.

I⁻ quiu⁻ ta⁻ Jesús e jmóor⁻ jalé⁻ e jmóor⁻

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Jø mi⁻ cang⁻ gui lajo, caquim⁻ tur⁻ fí⁻ Jerusalén. Jø lajee⁻ e ngí⁻ Jesús fí⁻ sinúu⁻ guá⁻ fé⁻, jø cangoquiéng⁻ fí⁻ lí⁻ sin⁻ jaléng⁻ fii⁻ jmidsea⁻ quiá⁻ dsea⁻ góor⁻ dsea⁻ Israel coo⁻ gui jaléng⁻ tifa⁻ quiá⁻ júu⁻ quiu⁻ ta⁻ quiá⁻ r⁻ coo⁻ gui jaléng⁻ dsea⁻ cøong⁻ quiá⁻ r⁻ cajo, ²⁸ jø lalab camingí⁻ r⁻ dsea⁻ do:

—¿I⁻ i quiu⁻ ta⁻ quií⁻ e jmoo⁻ jalé⁻ e na? ¿I⁻ i cacuø⁻ 'nú⁻ fí⁻ e cuøøng⁻ jme⁻ jalé⁻ e na?

²⁹ Jø lalab cañí⁻ Jesús quiá⁻ i dsea⁻ do:

—Jø jnea⁻ iim⁻ baa jmee⁻ e camí⁻ júu⁻ coo⁻ 'nú⁻ cajo, jø e laba⁻ iin⁻ n jmingí⁻ i 'nú⁻: ³⁰ ¿I⁻ i caquiú⁻ ta⁻ quiá⁻ Juan i caseáng⁻ dsea⁻ jmií⁻ do? ¿Su Fidié⁻ osi dsea⁻ jmigüi⁻ é? Jø song nilí⁻ na⁻ ningí⁻ na⁻ quié⁻ e lana, joba⁻ jnea⁻ níffí⁻ 'nú⁻ i i quiu⁻ ta⁻ quié⁻ e jmóo⁻ o jalé⁻ e na.

31 Jo lí' canaang` i dsea` do sñiñ` lajee`
la'ó' yaam`bre jo sí' rúin` lala:

—Song nifé'naa' e Fidiéeb` casí`
quíar', joba' lalab niñr` quí'naa':
“¿Jialí' ja` já' calng`na' lajii' júu`
quíar' i dsea` í?” 32 ¿Osi nisí'`bí're é e
dsea` jmigüf`bing' caquiú' ta` quíar' e
jmóor' lajo?

Jo co' 'góm'bre jaléng` dsea`, dsu-
co' lajalém' dsea` já' lñiñ` e i Juan
do dseáng'` já'ba' e fé'r` cuaiñ` quíar`
Fidiéé', 33 joba' lalab cañií' i dsea` do
quíar` Jesús:

—Ja` ne`naa' jii' coo`.

Joba' cañií' Jesús quíaiñ` do:

—O'gui jnea` cuøong` lí' fñi` i 'nú' i` i`
quiú' ta` quíe` e e jmóo`o jalé' e la.

**Coo` júu` já' lafa' júu` cuento
quíar` dsea` 'léeng' i soo` dsíi'**

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

12 Jo lajee` e táam`bi Jesús fí`
Jerusalén, jo canaañ` féin`
jaléng` dsea` cóo' jalé' júu` já' e líí`
lafa' júu` cuento jo lalab casí'reiñ` do:

—Coo` née' caliséng` jaang` dseañu`
malí`gui i cajñ` jmag'` huiñg` jól' fí`
ni` guóo' uó` quíar'; jo cajme'r` coo`
iá, jogui cajme'r` coo` fí' lí' niniúung`
e nicuø` jmí' e mí' huiñg` jól' do,
jogu' cajme'bir coo` lí' nigüeár` e quíar`
nijmér' í. Jo mi` cangf` jo, cacuø'r`
dsea` i cajméé` ta` e uó` quíar' do, jo
cagüi'ñi`bre 'ñia'r` cangór' fí' lí' huií'.
2-3 Jo mi` tí' lí' catf` í' e nisitñing`, co' ni-
caroob` lajii' e cajñr` do, joba' casíng`
i dsea` fii' uó` do jaang` dsea` 'léeng`
quíar' e nidsimíiñ` lajii' e catfñg` i
dsea` do quíar` jalé' e caroo` e ni` guóo`
uó` quíar' do. Jo mi` tí' lí' caguié` i
dsea` 'léeng` do quíar', i dsea` i jmáng`
ta` uó` do cajmihuñm`bre i dsea` 'léeng`
do, jo caguiém'tureiñ' e ja` quíeéiñ` do
jii' coo`. 4 Job mi` casíng` i dsea` fii`
uó` do jaang`gui dsea` 'léeng` quíar`
e quíar` nidsimíiñ` do lajii' e catfññ` ,

dsu' cuub` catéé` i dsea` jmóo` ta` uó` do
mogui` í cajo, jo júu` 'léb' casí'reiñ' do.

5 Jo mi` cangf` í, i dsea` fii' uó` do casíiñ`
jiéng`gui jaang` dsea` 'léeng` quíar'. Jo
mi` tí' lí' caguié` í, cajúm`bre, co' ca-
jngab' i dsea` jmáng` ta` uó` do quíar'.
Jo mi` cangf`gui lajo, i dsea` fii' uó` do
i fñm`bi dsea` 'léeng` quíar` casíiñ`; jo
i liing` lí' calihuñm`bre, jogui i liing`
dseáng` cajngab' i dsea` do quíar`.

6 Jo coo`b` mi` jaang` jóo`b` i dsea` fii`
uó` do seáng`gui, jo íb` i dseáng` i
'neáiñ` eáang`. Jo ca'f` dsíir` e i jóor`
dob nisíñ, co' lñiñ` e i jóor` doguñbing`
i nijmi'gó` jaléng` i dsea` do. 7 Dsu`
i dsea` jmáng` ta` uó` do casíiñ` la-
jee` yaaññ: “I jóor` nab i nine' ni`
latøong` e guóo' uó` na; joba' guiá'gui
e nijngáam`baa're, jo lajoba' jneaa`aab`
dsea` nilí'naa' e guóo' uó` la.” 8 Joba'
casam`bre i jóo` i dsea` fii' uó` do, jo ca-
jngam`breiñ` do, jo cangojéeng`neiñ` do
fí' lí' caluub` e guóo' uó` quíaiñ` do.

9 Jo mi` cangf` e fé' Jesús e júu` jo, jo
cajming'` jaléng` i dsea` do lala:

—¿E líing` 'nú' e nijmé` i dsea` fii`
guóo' uó` do? E jáb' nidsé`bre jo nidsi-
jngáam`bre jaléng` i dsea` jmóo` ta` uó`
quíar' do, jo i jiém' nitáiñ` i nijmé` ta`
e fí' ni` guóo' uó` quíar' do.

Joba' cajng`gui Jesús lala:

10 —¿Su ja` mí' ca'f` 'nú' lajii' e too`
fí' ni` ji' quíar` Fidiéé` lí' fé' lala?:

E cuu` e ja` calijii' jaléng` dsea` jmo`
'núú',

lanagui dseáng` cuu` laniim` nica'uíng`
quíar` 'núú'.

11 Jo 'ñiab' Fii'naa' dsea` cajméé` e la,
joba' dseáng` eáam` dsigá` dsí'naa'.
Jo lanab too` fí' ni` ji' quíar` Fidiéé`.

12 Jo job mi` cajméé` quijí` jaléng`
fii` jmidsea` quíar` dsea` Israel jogui
jaléng` tifa' quíar` cóo'gui jaléng`
dsea` cóong` quíar` jial e nisaiñ' dsea`
do, co' calilí'bre e caféiñ' do e eéiñ`
jaléng` íb`. Jo dsuco' 'góm'bir jaléng`

dsea` i núu` júu` quiá' dsea` do, joba' catíuum`bre dsea` do jo cangolíim`bre jóng.

**Mi` cajmingí' dsea` Jesús
cuaiñ` quiá' e catíing` dseata`**

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Jo mi` cangf`gui lajo, i dsea` i quie` nifi` quiá' dsea` Israel casíñ` fí` lí` táang` Jesús coo` tú` mńing` dsea` fariseo coo`'gui coo` tú` mńing` dsea` quiá' Herodes e laco' ni'nóin' do jial nisí'r Jesús e laco' niguié'r' jial ni'níin` dsea` do fí` quini` dseata`. ¹⁴ Jo mi` caguilíin` fí` lí` sing' dsea` do lalab casí`reín':

—Tifa', ne`naa' e jmang` júu` já'ba' fó' 'nu', jogui e ja` 'gó' coo' jalé' e í` dsíi' dsea` jogui jalé' e fé'r' uíi' quií', jogui dseáng` e já'ba' e røøb` fí` 'nu' í' quiá' jaléng` dsea`, co' ja` jøø` 'nu' jíi' jialco' líing` dsea` lí' caluu', jogui e e' jial e niliseeng` dsea` dseáng` laco' iing` Fidiéé. Joba' jmingí'naa' 'nu' e júu` la: ¿Su` 'né` qui'naa' cuu` e catíing` dseata` i guing` fí` Roma osi ja` 'né` qui'naa' é?

¹⁵ Jo co' calilí' Jesús lajii' e iing` i dsea` do jmicaaiñ, joba' casí'r` dsea` do lala:

—¿Jiali' 'nó'na' e iing`na' niguié'na' jial e ni'nńing`na' jnea` fí` quini` dseata'? Fing na cuøø'na' jnea` coo` cuu` jo nijøø'ø.

¹⁶ Joba' ca'e'bi i dsea` do coo` cuu`, jo cajøøb` Jesús, jo mi` cangf` jo cajmingí'r` jaléng` i dsea` do lala:

—¿I` moni` tóo` e ni` cuu` la?, jogui ¿e` júu` e silí' fí` ni` la?

Joba' cañii` i dsea` do lala quiá' Jesús:

—Ni` dseata` dsea` guing` fí` Romab tóo`.

¹⁷ Joba' cañii`tu Jesús quiá' jaléng` i dsea` do:

—Cuøø'na' dseata` dsea` guing` fí` Roma lajii' e catíing` í, jogui cuøø'na' Fidiéé cajo lajii' e catíing` Fidiéé.

Jo eáam` cangogá` dsíi' jaléng` i dsea` do mi` canúur` lajii' e júu` e cañii` Jesús do.

**Mi` cajmingíi` dsea` jial líi`
mi` nijí'tu dsea` calé' catú`**

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Jo mi` cangf`gui lajo, cangolíing` coo` tú` mńing` dsea` Israel i líing` dsea` saduceo fí` lí` táang` Jesús. Jo i dsea` do fé'r' e jo` jíi'tu jaléng` 'líi', joba' e job e iin` nijmingí'r` Jesús jo casí'r` dsea` do lala:

¹⁹ —Tifa', Moí` caséer' e toø` fí` ni` jíi` quiá'r` e song cajúng` jaang` dseañu', jo caseáain` dseamf` quiá'r` e ja` mí` seeng` jóor', joba' rúng` i dseañu` do 'né` nicúng` guór` coo' i dseamf` 'níi` i caseáng` do; jo mi` caliseeng` jóor` coo' í, joba' lafa' jóob` i dseañu` quiá'r` mi` uii` do nilíing` i jiuung` do. ²⁰ Jo lafa' e já', coo` ya' caliséng` guiáng` dseañu` i la'ó' rúng', jo i dseañu` la'uii` do cacúm` guóor', dsu' jo` huøø` ngó` cajúm`bre la ja` mí` seem`bi jóor'.

²¹ Joba' i dseañu` i catf` tú` do cacúm` guóor` coo' i dseamf` 'níi` do, jo lajob cajo cajúm`bre jo jíi' camíing` jóor` ja` mí` lí` sém`bi; jo lajob calf` coo' i dseañu` i catf` 'ni' do cajo. <sup>22</sup> Jo lajob laji` guiám` i dseañu` do cacúng` guóor` coo' i dseamf` do, dsu' jíi' jaaíin` do fa' caliséng` jiuung` quiá'r`. Jo mi` lí` cóng`guijia lajo, cajúm` i dseamf` do 'ni` a'r' cajo. <sup>23</sup> Joba' mi` tí` lí` nijí'tu jaléng` i dsea` do calé' catú` fí` fí` coo', ¿i` lajee` laji` guiáng` i dseañu` do ni`uíng` dseáng` dseañu` quiá' i dseamf` do?

²⁴ Joba' cañii` Jesús quiáin` do lala:

—Sijgiéem` áa' 'nú', dsuco' ja` ní'na' jial laco' fé' fí` ni` jíi` quiá' Fidiéé, o'gui ní'na' jial tíi` 'gøng' dsea` do cajo. <sup>25</sup> Dsuco' mi` nijí'tu jaléng` 'líi' fí` jmigiú' coo', jo` nicúng`gui guoo` dseañu` o'gui dseamf`, lí' laco' dsingíng` jaléng` ángeles quiá' Fidiéé i

seeng` fí` ñiff`. <sup>26</sup> Jogui e cuaiñ` quiá´ e fíng jí´tu jaléng` 'lii` do, ¿su ja` mí` ca´f 'nú´ jalé´ e toq` fí` ní` jì` quiá´ Moí` jial mi` caféng´ Fidiéé` ír` catí` lí` sí´ coq` 'matóq` e ia` jì`? Jo` lalab casí´reiñ` do ie` jo: “Jneab` líñ`n Fidiéé` i` jmiféng´ Abraham cóq´gui Isáa` jogui Jacóo` ca-jo.” <sup>27</sup> Jo` Fidiéé` ja` líñiñ` Fidiéé` quiá´ jaléng` 'lii`, co´ Fidiéé` quiá´ dsea` jíb` líñiñ` ; joba` sijníeem` jalé´ e í´ óo´ 'ná´.

E lab e júu` laniing`gui quiá´ Fidiéé`
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Jo` lajee` jo` caguié`gui jaang` lajee` la'ó´ tifa´ quiá´ júu` quiu´ ta` quiá´ dsea` Israel, jo` mi` calilí´r` e cañiib` Jesús røø` lajii´ e júu` do, joba` i` dsea` f` cango-quiéieñ` cáang` Jesús jo` cajmingí´r` dsea` do lala:

—¿E` e júu` laniing`gui lajee` lajalé´ e júu` quiá´ Fidiéé`?

²⁹ Joba` cañií` Jesús quiáñ` do:

—E lab e júu` e laniing`gui do quiá´ lajee` lajalé´ e júu` jo, jo` lalab fé´: “Núu`-na´ dsea` Israel e Fii`-naa´ Fidiéé` jíi´ íb` dseáng´ i` líng´ Fii`-naa´. ³⁰ Jmi`neáang` Fíi´ Fidiéé` car` ngocáng` o´ jogui cóq´ lajì` jmiguí` quií´ jogui cóq´ lajì` e í´ a´ jogui cóq´ lajì` bí` seen´.” Jogui e nab e júu` laniing` do. ³¹ Jogui e lab e júu` laniing` e catf` tú´ do: “Jmi`neáang` jaléng´ dsea` rún´ lí´ laco´gui jmi`neáan´ uø´.” Jo` e nab e júu` quiá´ Fidiéé` e laniing`gui eáang´ do lajee` lajalé´.

³² Joba` lalab cañií` i` tifa´ do jo` cajíñ´:

—Eáam` guiú´ lajo, Tifa´, dseáng´ jáb´ júu` quií´ e já´ba´ e jaam` Fidiéé` seeng`, jo` ja` seeng` i` jiéng`gui. ³³ Jogui e jáb´ e `né´ e nijmi`neáang`-naa´ Fidiéé` dseáng´ e ngocáng` dsi`naa´ jogui cóq´ lajì` e í´ dsi`naa´ jogui cóq´ lajì` bí` seé`-naa´, jogui e jmi`neáang`-naa´ jaléng´ dsea` rú´naa´ laco´gui ií`-naa´ e nijmi`neáang` dsea` jneaa´-aa´, jo` lajalé´ e la eáang`gui quíng´ laco´gui lajalé´ feá´

e cuøø`-naa´ Fidiéé`, fa´ la mi` jngang´-naa´ jó´ fí` quinir` osi` mi` ee`go` e ju`naa´ fí` nife` é.

³⁴ Jo` mi` calilí´r` Jesús e guiúb` cañií` i` dsea` do, joba` casí´reiñ` do lala:

—Na` jaquíeem` e tí´ lí` nicá´ Fidiéé` nifi` quií´.

Jo` mi` cangf` jo, jíi´ jaang`gui i` dsea` do fa´ cateá´gui dsír´ ee` nijmingí´r` guir` Jesús.

I` dsea` siju` líng´ Dsea` Jmáang`
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Jo` lajee` e iuung` Jesús fí` guá´ fé´ quiá´ dsea` góor` e sí´ fí` Jerusalén e e´r` dsea` júu` quiá´ Fidiéé`, jo` lalab cajmingí´r` jaléng´ i` dsea` i` teáang´ do:

—¿Jial líí` quiá´ i` tifa´ quiá´ júu` quiu´ ta` quí´ii´, dsea` Israel, e fé´r` e Dsea` Jmáang` líñiñ` siju` dseata` Daví´? <sup>36</sup> Co´ 'ñiab´ dseata` Daví´ cajíñ´ la'eáang` cóq´ Jmiguí` quiá´ Fidiéé` lala:

Lalab cajíng´ Fidiéé` casí´r` Fíi´i: “Ní´ lí´ lí´ dsée´ laco´ guiin` cartí´ nijmee` e jaléng´ dsea` i` 'ní´ níng´ 'nu` nisi´r` uø´ jnir` fí` quiní´ e laco´ nijmi´gór´ 'nu´.”

³⁷ Jo` cajíng´gui Jesús e júu` la:

—Jo` song` 'ñia´bì dseata` Daví´ sf´r` Dsea` Jmáang` Fíi´i, joba` ¿jial cuøøng` e Dsea` Jmáang` líñiñ` dsea` siju` dseata` Daví´ jóng´?

Jo` lajaléng´ i` dsea` fíng´ i` teáang` núu` do eáam` íáang´ dsír´ e núur` jalé´ júu` e fé´ Jesús.

Jalé´ e ga` e jmóo` jaléng´ tifa´ quiá´ júu` quiu´ ta` quiá´ dsea` Israel
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jo` mi` cangf` jo, lalab café´ Jesús jeeng` júu` quiá´r` e er´ do:

—Ñiing` óo´na´ cóq´ jaléng´ tifa´ quiá´ júu` quiu´ ta` quí´ii´, dsea` Israel, co´ lí´ tí´ dsír´ e ngir´ e jlo´ siliím`bre, jogui eáang´ iññ` ií` nijmi´gó´ ír` lacaang´

jee~ 'núu' lí ngír, ³⁹jogui iin~ güeár` ní` 'masií` e jlo`gui fí` lacaang` dsíí` guá'` quiá'r, jogui iin~ e nigüeár` cajo dseáng'` la jmang'` lí` jlo`gui fíng catí` e nidó'r, ⁴⁰jogui gui`bre 'nu~ jaléng'` dseamf` i` 'nái, jogui jmicaaiñ~ e fé'r` fa'` e cuee` fí` quini` dsea`. Dsu' jaléng'` i` dsea` la'fb` ni'fng'` ihuúí` e eáang`gui mi~ nití` í'` lajo.

Jaang` dseamf` 'nái` i` catá'` cuu` fí` dsíí` guóo` quiá'` guá'`

(Lc. 21:1-4)

⁴¹Jø mi~ cangf` jø, coo` ya'` guing~ Jesús fí` ca'` guóo'` lí` ta'` dsea` cuu~ quiá'` guá'` e si'` fí` Jerusalén, jø jøø` jial dsitea'` dsea` cuu~ fí` jø. Jø lajee` jø jaléng'` dsea` sea` cuu~ eáam` dsitea'r` cuu~ fí` jø. ⁴²Jø coo` caguiéb` jaang` dseamf` i` 'nái` i` tiñíng` eáang`, jø catá'r` e fí` dsíí` guóo` do tú~ cuu~ e ja` ee` 'ga'` lí` quíng. <sup>43</sup>Jøba'` cató'` Jesús i` dsea` guitúung` quiá'r` do jø casí`reín'` do lala:

—Dseáng'` e já'` e fíi` i` 'nú'` e i` dseamf` 'nái` la nicató'r` jmiguiú`gui cuu~ e fí` dsíí` guóo` quiá'` guá'` la laco'gui dsea` caguaang`gui; <sup>44</sup>co'` jaléng'` dsea` sea` cuu~ cuør` lajii'` e seáang` quiá'`bre; dsu' i` dseamf` 'nái` la lajib` lajii'` e sea` quiá'r` e 'né'r` nicatá'r` e fí` dsíí` guóo` la.

Mi~ cajíng'` Jesús e ni'fíng` guá'` fé'` e si'` fí` Jerusalén

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

13 Jø lajee` ni'iuung` Jesús fí` e güi'fír` fí` dsíí` guá'` fé'` quiá'` dsea` góor` dsea` Israel e si'` fí` Jerusalén, jø jaang` lajee` dsea` guitúung` quiá'r` casí'r` dsea` do lala:

—i`Tifa', fíng na jøø` jalé'` cuu~ cóo'` e niguo'` e silíi` e guá'` la!

²Jø cañíi` Jesús quiá'` i` dsea` quiá'r` do:

—Jøø` jial jlo'` cóo'` e silíi` e guá'` na. Dsu' latøøng` e guá'` na jii'` coo` cuu~

jø` e nijé`gui sifíng` quiá'` rúng'`, co'` dseáng'` lajib` ni'fíng` mi~ nití` í'` lajo.

Jial nilf` mi~ nijaquiéng'` e tí` lí` ni'fíng` jmigüí`

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³Jø mi~ cangf` jø, cangób` Jesús cóo'` dsea` guitúung` quiá'r` fí` yú'` mó'` e sií` Olivos e si'` fí` lí'` quini` laco'` si'` e guá'` do. Jø lajee` e taang` Jesús e fí` yú'` mó'` do, jø jøb` mi~ cangoquiéng'` Tá` Simón cóo'`gui Tiáa~ jogui Juan cóo'` Df` fí` lí` guíng` dsea` do, jø casí`reín'` lala coo` yaaiñ`:

⁴—Íi`naa'` e jmeel'` jnea'` júu', Tifa', lí` e nidsijée` jalé'` e fól'` 'nu` na. Jø çé` e nicuø` lí` quiá'` e jø` huøø` róo` jmigüí` jogui e nijaquiéng'` e tí` lí` nidsijée` jalé'` e jø?

⁵Jøba'` cañíi` Jesús quiá'` do lala:

—Ñiing` áa'na'` e jii'` jaang` ja` ii` ni-jmigøøng` 'nú'. <sup>6</sup>Dsuco'` fíim`bing'` i` ni-jalíng` i` jmigóo` e jín'` e í`bre líiín'` Dsea` Jmáang` jø nífé'r': “Jneab` i` dsea` í”;

jø fíim` dsea` niligøøiñ` jø jáb'` nilíin` e júu` e o'` já'` do mi~ niguiée` e jmií` jø.

⁷Jø mi~ ninúu` 'nú'` júu` quiá'` e ninée` 'nií` fí'` la fí` na, ja` føøng'`na'` jóng, co'` lajòb` nisi'f` quiá'` Fidiée` e nidsijée'; dsu' lí'` uiim`bi` jóng ja` mí` tí` lí` íim`bi.

⁸Dsuco'` mi~ ná'`gui e ni'fíng` jmigüí', eáam` nitíng` dsea` lajee` la'ó'` rúin'`; co'` nitíng` coo` fíi` cóo'` jé'`gui coo` fíi, jogui lajòbi coo` góo` dsea` cóo'` jé'`gui coo` góo` dsea'; jogui jmiguiub` lí` nijó'` uø` e eáang`, jogui jmiguiub` lí` nijáa` jii'` oo` cajo. Jø dsu' lí'` uiim`bi` jóng mi~ tí` lí` nidsijée` jalé'` e ihuúí` na.

⁹Dsu' eáang` 'né` ñiing` áa' 'nú'` mi~ nití` í'` lajo, co'` nijáng'` dsea` 'nú'` fí` quini` dseata~, jogui nijmihuúíin` 'nú'` fí` lacaang` dsíí` sinúu` guá'`. Jø uii` e já'` líng`na'` júu` quíe`e, jøba'` nidsijeaiñ` 'nú'` fí` lacaang` quini` dseata` dsea` cóøng'` cóo'`gui fí` quini` jaléng'` dsea` féng'`. Jø mi~ nijmér` lajo, jøba'` cuøøng`

e niguiá 'nú' júu' quíe e fí' quini' jaléng' i dseata do. ¹⁰ Dsucó' ná'gui e tí' lí' ní'ling' jmigüf, dseáng' 'néb' e nini' júu' quíe e jee' jaléng' dseá' fí' la'úng' fí' jmgüf e quía' jial nileáang' dseá' jee' jalé' dsee' quía'r'. ¹¹ Jo mí' tí' lí' nitóø' 'nú' fí' quini' dseata e ni-jáin' 'nú', jo ja' jmeé'na' fí'f' fa' ja' nĩ'na' eé' ningii'na' quía'r', co' dseáng' ja' 'né' f' áa'na' lajo, dsucó' Fidiéeb' dseá' nijmicóo' quíi'na' e ningii'na' quía'r' mí' nitf' í' lajo; dsucó' o' dseáng' 'nú' i nifé' mí' nitf' í' lajo, co' 'ñiab' Jmiguf quía' Fidiéé' nifé', jo eáam' nijmicóo' 'nú' jóng. ¹² Dsucó' mí' nitf' í' lajo, jaléng' dseá' ni'lé'bre quía' rúin' e ni-jáng'neiñ' quía' e nijúuiñ, jogui la-jo cajo jaléng' tiquía' dseá' nijám'bre jaléng' jóoø' e nijúuiñ; jogui jaléng' jóo' dseá' nitíng' nijín' cóo' jaléng' sejmiir' jo cartí' nijngám'breiñ'. ¹³ Jogui jaléng' dseá' jmgüf nilí' 'ni' níiñ' 'nú' uúí' e já' líng'na' júu' quíe; jo dsu' i i' teáang' teá' cóo' júu' quíe e carta' seein' fí' jmgüf la, joba' nileám'bre jee' jalé' dsee' quía'r'.

¹⁴ Jo 'nú', mí' nimó'na' coo' e ga' eáang' e nijmé' dseá' fí' dsí' guá' fé' e sí' fí' Jerusalén fí' lí' lí' e guá' güeang' quía' Fidiéé' lí' laco' cajme' jaang' i café' cuain' quía' Fidiéé' malii'gui eáang' i calisí' Daniel —güingáng'na' e júu' la, 'nú', dseá' f'na' e la—, jo mí' nitf' e í' jo, jaléng' dseá' i neáang' fí' lí' se' Judea güicuí'bre fí' jee' mó'. ¹⁵ Jogui song i i' dseá' dsíiñ' fí' yú' 'nú' mí' nitf' e í' jo, ja' güijgiáin' fa' e nidsi'uóø'r' jalé' e sea' quía'r', co' 'né' cuí'bre; ¹⁶ jogui song i i' dseá' taang' jmoo' ta' fí' jee' mó', joba' ja' güi'f' dsíir' fa' e niqing'guir' fí' quía'r' e fa' e nidsiquiéer' jalé' sí'r'. ¹⁷ Lí' e ngí' fíi' jaléng' dseamf' i jobi quieéng' yuü' mí' tí' lí' jo osi dseamf' i jobi cuø' yuü' tú' é! ¹⁸ Jo nab tí'gui e mĩ'na' Fidiéé' e ja' dsijéé' jalé' e la dseáng' lajee'

jii' güíi', ¹⁹ dsucó' ie' jo dseáng' eáam' iihuí' ní'ing' jaléng' dseá' e ja' mí' can-gongíiñ jii' coo' ya' lati' mí' catiroo' jmgüf, o'gui nidsingíiñ mí' ningí' jo. ²⁰ Jo faco' Fíi'naa' nijmi'íiñ eáang' e nidsijéé' jalé' e jo, joba' jii' jaang' jo' i i' nileáang' jóng' faco' lajo; dsu' nicajmitiñ jalé' e jo uúí' e 'neáaiñ' jaléng' dseá' quía'bre i nicaguíñ' lamí' jéeng'gui.

²¹ Jo ie' jo, song i i' dseá' nijmigóøng' 'nú' jo nisí'r' 'nú' lala: "I lab i dseá' i si-jeeng'na' do", osi "Dob siñ'?" é, dsu' ja' já' güilíng'na' jii' coo', co' o' já' e la-jo. ²² Co' fíim'bing' nijalíng' i nijmigóo' e nijmicaain' e líiñ' Dseá' Jmáang', osi nijmigóoø' e líiñ' dseá' i fé' cuain' quía' Fidiéé' é; jo nijmé'bre jalé' lí' e quí'r' jmiñ' e dsigá' dsíi' dseá' e lí' laco' i iñ' e niligóøng' dseá' jo dseáam' e niligóøng' la quí'gui i dseá' i nicaguíng' Fidiéé' i nilíng' dseá' quía'r'. ²³ Jo lana fíi' 'nú', 'né' e eáam' síniing' óo'na', co' nical-iúum'baa 'nú' e júu' la lamí' jéeng'gui.

Jial mí' nijáa'tu i dseá' i jáa' fí' ñiff' i líng' dseá' jmgüf

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Jo mí' nitf' e jmiñ' jo, mí' nisóong' jalé' e iihuí' e nijáa' do, jo jo' nicuø'gui iee' jir', o'gui sí' nicuø'guir' jir' cajo. ²⁵ Jogui nijjúm' jaléng' núu' i sitóng' fí' yú' jmgüf, jogui niguiá' fí' yú' jmgüf. ²⁶ Jo joguib' mí' nitf' í' e nigáa'tu jnea' fí' jmgüf la, dseá' líin'n jaang' dseá' jmgüf i jáa' fí' ñiff', jo nigáa'a' fí' jee' cabøø' jni' cóo'gui jalé' e 'gøng' jogui e ji' laniing' güea' ji' níguo' quía' Fidiéé'. ²⁷ Jo job' mí' nitf' í' e nisíng' Fidiéé' jaléng' ángeles quía'r'; jo i ángeles do niseáin' jaléng' dseá' i nicaguíng' Fidiéé' lamí' jéeng'gui fí' laji' quí' quíuung' jmgüf, catí' lí' huí'gui quía' guóo' uø' jogui catí' lí' huí'gui quía' yú' jmgüf cajo.

²⁸ Jo téé' óo'na' la'eáang' cóo' e júu' quía' 'ma' güiñí': Mí' nidsi' guo' e sí'

quia¹, jogui ni¹ia¹ ma¹ e si¹ quia¹ ca-jo, joba¹ niñi¹ 'nú' e quia¹b¹ nijaquiaéeng¹ jii¹ jmá¹ jóng. ²⁹ Jo lajob lí¹ cóo¹ e júu¹ la; co¹ mi¹ nimoo¹ 'nú' e nidsijée¹ jalé¹ e jo, joba¹ nicuø¹ li¹ jóng e quia¹b¹ nigáa¹, jnea¹ dsea¹ lín¹n dsea¹ jmigüü¹ i¹ jáa¹ fi¹ ñiff¹. ³⁰ Co¹ dseáng¹ já¹'ba¹ fá¹'a e dseáng¹ 'né' e nidsijéeb¹ jalé¹ e jo nú¹'gui e nijúung¹ jaléng¹ dsea¹ i¹ seeng¹ lajee¹ lana. ³¹ Co¹ ni¹'fim¹ fi¹ la'úng¹ jmigüü¹ jogui lajobi¹ la'úng¹ fi¹ yá¹'¹ jmigüü¹ cajo, dsu¹ ja¹ tóo¹ jmi¹' fa¹ e ja¹ niliti¹ jalé¹ júu¹ quie¹ e.

³² Jo dsu¹ jii¹' jaang¹ dsea¹ ja¹ ii¹ ñi¹ e júu¹ jo¹ jéeng¹ gui¹ cuaiñ¹ quia¹ e¹ jmi¹' jogui e¹ í¹ e nidsijée¹ jalé¹ e jo, jo¹ jii¹'gui lati¹ jaléng¹ ángeles quia¹ Fidiée¹ ja¹ ñir¹ e jo, o¹'gui jnea¹ cajo, dsea¹ lín¹n i¹ jóo¹ Fidiée¹ camíng¹ do, ja¹ ñii¹, co¹ dseáng¹ lajii¹' Tiquí¹'ii¹ Fidiée¹ dsea¹ guing¹ ñiff¹ bing¹ ñi¹ e jo.

³³ Joba¹ fii¹ i¹ 'nú' e dseáng¹ 'né' e ñing¹ óo¹'na¹ contøom¹ e sijeeng¹'na¹ jalé¹ e jo, jogui féeng¹'na¹ Fidiée¹, co¹ ja¹ ñi¹'na¹ røø¹ li¹ dseáng¹ e nidsijée¹ jalé¹ e jo. ³⁴ Co¹ e la lí¹ lafa¹ jaang¹ dsea¹ i¹ ni¹' fi¹ dsé¹ fi¹ li¹ huí¹, jo¹ lajee¹ e ná¹'gui nigüü¹'fir¹ fi¹ quia¹'r¹, jo¹ caseáaiñ¹ dsea¹ 'léeng¹ quia¹'r¹, jo¹ cacuø¹'r¹ ta¹ lajaang¹ lajaañ¹ do, jogui caseáaiñ¹ jaang¹ dsea¹ i¹ jmoo¹ í¹ jaléng¹ i¹ dsea¹ jmoo¹ ta¹ do.

³⁵ Joba¹ lalab cajíng¹ i¹ dsea¹ i¹ née¹ ni¹ dsea¹ 'léeng¹ do casí¹'r¹ jaléng¹ i¹ dsea¹ jmoo¹ ta¹ do: Jmiñiing¹ óo¹ 'nú', melé¹, co¹ ja¹ ñi¹'na¹ li¹ e nigüéang¹ tu¹ i¹ dsea¹ fii¹ 'núu¹' la, su milí¹ na¹ osi¹ uøø¹ guie¹ náub¹ é, osi¹ téé¹ ogoo¹ mi¹ niquí¹ tú¹ é, osi¹ dsa¹'ee¹ guib¹ é; ³⁶ co¹ jial¹ fíng¹ lajee¹ teng¹' 'nú' güiim¹'ba¹ nigüéaiñ¹'. ³⁷ Jo lajii¹' e fii¹ i¹ 'nú' la, lajob lí¹ júu¹ quie¹ e cóo¹' dsea¹ jiéng¹'gui cajo: ¡Lí¹ 'né'ba¹ e jmiñiing¹ óo¹'na¹!

Mi¹ casíng¹ dsea¹ e nisaiñ¹' Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11 :45-53)

14 Jo tú¹ jmi¹'ba¹ jmoo¹'gui e nití¹ cóo¹ jmi¹' quia¹' dsea¹ Israel e sii¹ Pascua e gø¹'r¹ iñi¹' e ja¹ quie¹' quieéng¹. Jo jaléng¹ fii¹ jmidsea¹ cóo¹'gui jaléng¹ tífa¹' quia¹' júu¹ quiu¹' ta¹ quia¹' dsea¹ Israel canaaiñ¹ 'nó¹'r¹ jial¹ nigüé¹'r¹ e nisaiñ¹' Jesús e nijmigüü¹ dsea¹ do e laco¹ nilí¹'r¹ nijngáng¹'neiñ¹'. ² Jo lalab síng¹ i¹ líing¹:

—Ja¹ nijmó¹'oo¹ e jo¹ lajee¹ jmi¹' Pascua e laco¹ ja¹ dseáng¹' quí¹'ii¹ e nitá¹' dsea¹ mí¹'.

Mi¹ ca'éé¹ jaang¹ dseamí¹ jmi¹ jmeafii¹ fi¹ mogui¹ Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12 :1-8)

³ Jo mi¹ cangí¹ jo, Jesús cangó¹' cóo¹' dsea¹ quia¹'r¹ fi¹ Betania fi¹ quia¹' jaang¹ dseañu¹' i¹ sii¹ Simón, jaang¹ dsea¹ i¹ lami¹ líing¹ jmohuí¹' 'li¹' fi¹ ngúu¹ táang¹. Jo mi¹ caguié¹ Jesús fi¹ jo, lajee¹ e guiiñ¹ fi¹ 'ni¹' mes¹ e gø¹'r¹ ir¹, caguié¹ jaang¹ dseamí¹ i¹ quie¹ cóo¹ sí¹ e lí¹ cóo¹' cóo¹ cuu¹' niguó¹' e sii¹ alabastro e a¹ jmi¹' jmeafii¹ e lí¹ cóo¹' layaang¹ nardo e 'mo¹' eáang¹. Jo i¹ dseamí¹ do caffim¹'bre e sí¹ do jo¹ ca'éer¹ e jmi¹' jmeafii¹ do fi¹ mogui¹ Jesús. ⁴ Jo i¹ líing¹ dsea¹ i¹ cangá¹ e cajmée¹ i¹ dseamí¹ do lajo caligüüm¹'bre eáang¹, jo¹ canaaiñ¹ síiñ¹ lajee¹ la'ó¹' yaaiñ¹:

—¿Jiali¹' nicango¹'í¹ e jmi¹' jmeafii¹ na? ⁵ Co¹ jmáang¹'gui fa¹ mi¹ ii¹ ca¹'nái¹, jo¹ jmiguiú¹'gui laco¹ trescientos cuu¹ denario nilí¹'r¹ jóng e laco¹ sea¹'jiu¹ e nilicóo¹' jaléng¹ dsea¹ tiñíng¹.

Joba¹ i¹ dsea¹ i¹ teáang¹ do ie¹ jo¹ gab¹ fé¹'r¹ uii¹ quia¹' i¹ dseamí¹ do.

⁶ Jo dsu¹ lalab cañii¹ Jesús quia¹' i¹ dsea¹ do:

—¿Jiali¹' jmigüíng¹'na¹ i¹ dseamí¹ na? ¡Ja¹ e fi¹'na¹'r¹ jii¹' cóo¹! Co¹ lajii¹' e nica¹ jméer¹ quie¹ e na eáam¹ guíú¹. ⁷ Jo jaléng¹ dsea¹ tiñíng¹ nab¹ ñi¹ 'nú' ee¹ cajmee¹'na¹ cóo¹'r¹, co¹ cuøom¹ lí¹ jmée¹'na¹ e

guiú cõo' r' li' iing' na', dsu' jnea' gui ja' contøng' seen' jee' 'nú'. ⁸ Co' i dseamf' na nicajmêe' bre lajii' e tiiin': jo nicasuu' bre jmiî jmeafiî ngúu' táan' n nâ' gui e ni' áang' dseá' jnea'. ⁹ Co' jnea' jmitaa' óo' na' e doñi' jíe' fiî li' niguiá' dseá' júu' quiá' r' jial nileáng' dseá' jee' jalé' dsee' quiá' r', niliseab' júu' ca- jo lajii' e cajmêe' i dseamf' na, jo lajõba' niguiéng' r' dsí' dseá' i dseamf' na.

Mi' ca'níing' Judas Iscariote Jesús fi' quini' jaléng' jmidsea'
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Jo mi' cangf' jo, Judas Iscariote, jaang' dseá' i quíing' jee' dseá' guitúung' quiá' r' Dseá' Jmáang', cangór' cangosiin' cõo' r' jaléng' fi' jmidsea' quiá' r' dseá' Israel e laco' nisíin' rø' jial nijáin' Jesús fi' jaguó' dseá' do. ¹¹ Jõba' mi' tí' li' canúu' i dseá' í, eáam' cali' áang' dsíir', jo casí' r' Judas e nicuó' reiñ' cuu'. Jõb mi' canaang' Judas 'nó' r' jialco' cuøøng' nijáin' Jesús fi' jaguó' i dseá' do.

Mi' cagó' Jesús í' canuu' cõo' r' dseá' guitúung' quiá' r'
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13 :21-30; 1 Co. 11 :23-26)

¹² Jo mi' cangf' jo, canaang' la' uui' jmiî e quiá' r' gø' dseá' Israel iní' e ja' quie' quiéng', jogui e jngang' dseá' Israel jaléng' jo' se' jjuung' quiá' e jmiî jo. Jõba' lalab cajmingí' i dseá' guitúung' quiá' r' Jesús cajmingí' r' dseá' do jo cajín' r':

—Fii' naa', ¿jie' fi' fó' 'nu' e nidsé' naa' nidsiguiá' naa' guiú quiá' r' e niquiee' naa' í' canuu' quiá' r' jmiî Pascua?

¹³ Jõba' casíng' Jesús gáng' i dseá' guitúung' quiá' r' do jo casí' reiñ' do lala: —Güüling' na' fi' fiî Jerusalén, jo fi' jõb niguiéng' na' jaang' dseañu' i quieé' cõo' dsuu' e a' jmiî; jo nigüüling' na' la-

co' ngang' i dseá' do. ¹⁴ Jo mi' nigu- illíng' na' fi' li' ni' r', síi' na' i fiî 'núu' jo: “Lalab jíng' Tifa' quí' naa': ¿Jie' fi' li' si' 'núu' li' nidóø' fi' canuu' quiá' r' jmiî Pascua colíing' cõo' r' dseá' quie' e?” ¹⁵ Jo joguib ni' é' i dseá' do cõo' 'núu' yá' e nisíling' guiú, jo fi' jõb niguiá' na' guiú e niquiee' naa' do.

¹⁶ Jo mi' cangf' jo, ca'uøøm' i dseá' gáng' do cangolíin' fi' fiî jo, jo cad- sém' bre i dseañu' do dseáng' lí' laco' nicajíng' Jesús e nicasí' reiñ' do; jõba' fi' jõb caguia' i dseá' gáng' do guiú quiá' r' e nidó' r' lajaléin' do í' canuu' colíing' cõo' r' Jesús ie' jmiî Pascua do.

¹⁷ Jõba' mi' canuu' e jmiî jo, caguié' Jesús colíing' cõo' r' dseá' guitúung' quiá' r' fi' jo. ¹⁸ Jo lajee' mi' nineáaiñ' fi' 'ni' mes' e ninaaiñ' gø' r', lalab cajíng' Jesús casí' reiñ' do:

—Dseáng' e já' e fiî 'nú' e jaang' lajee' la' ó' 'nú' i neáang' gø' cõo' r' jnea' lana, íb' i nijáng' jnea' fi' jaguó' dseá' i 'ni' ní' quie' e.

¹⁹ Jo mi' canúu' i dseá' guitúung' do lado, eáam' fi' í' caliín', jo canaaiñ' jmingí' r' dseá' do lajaang' lajaaiñ':

—¿Su jneab', faa' aa'?

Jo jíéng' gui jaang' cañi':

—¿Si jneab' é'?

²⁰ Jõba' cañi' Jesús:

—Lí' jaang' 'nú' la' ó' guitúung' na' na, jaang' i gø' cõo' r' jnea' fi' cõo' cuéé' huí, íb' i ni' lé' do. ²¹ Co' jáb' e jnea', dseá' lín' n jaang' dseá' jmingí' i cajá' fi' ñif', dseáng' 'né' e nidsingíim' baa lí' laco' gui la fé' fi' ni' jì' quiá' r' Fidiéé; dsu' jnea' fá' a, je ngí' fiib' i dseá' i ni' lé' do! Co' guiú guib quiá' r' i dseañu' í' fa' mi' ja' caliséin'.

²² Jo lajee' e neáaiñ' gø' bre, catíing' Jesús cõo' iní' jo cacuø' r' gui' máang' Fidiéé, jo mi' cangf' e jo, cañim' bre jo cajmêe' r' guieé' quiá' r' i dseá' quiá' r' do, jo casí' reiñ' do lala:

—Quié'na' e iñí' la, co' ngúu' táam'baa la.

²³ Jo mi' cangí jo, catíiñ coo' cóo' e a' jmi' mí' huiing' jó', jo cacuø'r' gui'máang' Fidiée' cajo miffing' cajmeér' guíee', joba' lajiim'bre ca'í'r' e a' dsí' e cóo' do. ²⁴ Jo casí'r' i dsea' quiá'r' do lala:

—E lab e jmi'øøn' e laco' nicuø' lí' quiá' júu' tigua' e 'mfi', jo fíim' dsea' ni-jmicóo' quiá'r' lajii' e jmi'øøn' e nitú'. ²⁵ Co' dseáng' já'ba' e fii' 'nú' e jo' nidúu' guí' e jmi' mí' huiing' jó' la cartí' mi' niti' jmi' e nidúu' u' jmi' mí' huiing' jó' e 'mfi' mi' niti' í' e niquíu' Fidiée' ta' fí' la'úng' fí' jmigüf'.

Mi' cajmée' Jesús júu' e nijíng' Tú' Simón e ja' cuíiñ' dsea' do

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13 :36-38)

²⁶ Jo mi' cangí e ca'ø'r' e jmiféiñ' Fidiée', jo cangolíim'tur' fí' mó' Olivos. ²⁷ Jo fí' job casí' Jesús i dsea' quiá'r' do lala:

—Lajiim' 'nú' nitiúung'na' jnea' e uøø' na lí' laco'gui' la fé' fí' ni' jii' quiá' Fidiée': “Nijngám' dsea' i fii' i jmóo' í' jo'se', jogui jaléng' jo'se' quiá'r' lí' nisojóm-bre'.” ²⁸ Dsu' mi' ningí e ni-jí'túu, fí' lí' se' Galileab nini'i calé' catú' jéeng'gui laco' 'nú'.

²⁹ Joba' cañí' Tú' Simón quiá' dsea' do lala:

—Nañí' fa' lajiim' nitiúung' 'nu', Fii'i, dsu' jnea' ja' nijmee' e lajo.

³⁰ Joba' cañí' Jesús quiá' Tú' Simón:

—Dseáng' e já' e fii' 'nu', Tú' Simón, e 'nia' e uøø' na e ná'gui e niquí' tuid-sée' tú' ya', 'nu' nifo' 'ni' ya' e ja' cuíin' jnea'.

³¹ Jo cuø'bi Tú' Simón 'goo' dsea' do jo sí'reiñ' lala:

—Nañí' fa' nijúum'baa colíing' cóo' 'nu', dsu' ja' nifá'a e ja' cuíin' 'nu'.

Jo lajob cajíng' lajiing' i dsea' quiá'r' caguiaang'gui do cajo.

Mi' caféng' Jesús Fidiée' fí' coo' lí' sii' Getsemaní

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Jo mi' cangí jo, jo cangó' Jesús colíing' cóo' dsea' quiá'r' fí' coo' lí' sii' Getsemaní e née' fí' mó' Olivos, jo fí' jo casí'r' i dsea' quiá'r' do lala:

—Ní'na' e la lajee' ni' jnea' nisiin' cóo' Tiquié'e Fidiée'.

³³ Jo jíi' Tú' Simón coo'gui Tiáa' jogui Juan, jíi' f'bing' cajéiñ', jo Jesús miffing' e ninaang' e líiñ' fí' e eáang' jogui e jiuung' dsír' cajo. ³⁴ Jo lalab cajíñ':

—Dsíng' lí'i e fí' lí' lín'n dseáng' lafa' jo' jmigüf' la seem'baa lín'n. Jo lab nijá' 'nú' lajee' jo, jo ja' jmigüiing' yaang'na'.

³⁵ Joba' Jesús cangó'r' catí' doguijia, jo catúuiñ' cartí' cajnúu' dsequíir' fí' ni' uøø', jo camí'r' Fidiée' fa' ja' ni'íñ' iihuú' lajii' e nisijée' quiá'r' mi' niti' í' lajo.

³⁶ Jo lalab caféiñ' Fidiée' ie' jo:

—Teaa', lajib' cuøøng' sea' lí' jmée' 'nu', joba' mí'i 'nu' e jmi' lana e ni-laang' jnea' jee' e iihuú' e eáang' e ni-jaquíéeng' quíe'e, dsu' ja' güilf' laco' iing' jnea', co' iin' e nilf' dseáng' laco' iing' 'nu'.

³⁷ Jo mi' caquing'tu Jesús fí' lí' caseáiñ' i dsea' gaang' do, jo cad-séng'neiñ' do e teiñ' güiim'bre, joba' casí'r' Tú' Simón lala:

—Simón, ¿su güiim'ba'? ¿Su dseáng' ja' té'ba' fa' e sijnée' o' jíi' coo' oor'?

³⁸ Jmijnée' óo'na', jogui mí'na' Fidiée' e laco' ja' nijíung'na' fí' ni' dsee'. Dseáng' e jáb' iáam' óo'na' e jmée'na' jalé' e guíú', dsu' ngúu' táang'na' ja' cuø' fí' e nijmée'na' lajo.

³⁹ Jogui cangób'tu Jesús calé' catú' cangoféiñ' Fidiée' laco'gui nicangoféiñ' lami' jéeng'gui do. ⁴⁰ Jo mi' tí' lí' caquing'tur' fí' lí' neáang' i

dsea` gaang` quiá'r do, jo caléb` catú`
cadséng` turein` do e güüm` biñ', co'
dseáng` eám` jo` téin` do e jalgüññ`.
Joba' ja` ñir` e` niñir` quiá` dsea` do.
⁴¹ Jo caquim` tu Jesús e catf` 'ni` ya' jo
lalab casí` reiñ` do:

—¿Su mi` 'noo` güüm` bi` 'nú' jogui
jmi'íng` na'? Dsu` nitéb` jjí` lana, co'
dseáng` lanab catf` í' e fí` jaguó` dsea`
dsee` dsea` quib` nijáng` dsea` jnea, i
dsea` i` cagüéng` fí` jmi güüf` la e lín` n
jaang` dsea` jmi güüf`. <sup>42</sup> Jminá` ráang` na'
na, jo má` aa', co' nab nijáa` i` dsea` i` ni-
jáng` jnea` fí` jaguó` jaléng` dsea` i` 'ní'
nii` quié` e.

Mi` casang` dsea` Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc.

22:47-53; Jn. 18 :2-11)

⁴³ Jo lajee` e fé` bi` Jesús, mi` tí` lí`
caguié` Judas Iscariote i` quíng` jee`
dsea` guitúung` quiá'r, jo i` fíim` dsea`
cóo'r i` quié` ñisuy` cóo` gui jalé` 'ma',
co' ta` quiu' jaléng` fii` jmidsea` ba' e
ngolíng` i` dsea` do cóo` gui jaléng` tifa'
quiá` júu` quiu' ta` quiá` dsea` Israel
cóo` gui jaléng` dsea` cóong` quiá'r` cajo.
⁴⁴ Jo Judas Iscariote lami` jéeng` gui,
lalab casí` jaléng` i` dsea` i` jeeiñ` do
e nijmér` cóo` lí, jo nijín` jnang` i` siñ`
Jesús, co' cajín` ie` jo:

—Í` i` nimó` 'nú' i` nichá` u` ni, íb`
Jesús, joba' séng` na're jóng, jo tee` na're
e 'ñúuññ` guiá`.

⁴⁵ Jo mi` tí` lí` cangáin` Jesús, jo can-
goquiééiñ` fí` quini` dsea` do jo casí` r`
lala:

—¿Tifa'!

Jo mifíng` cachu'r` ni` dsea` do. ⁴⁶ Jo
casam` jaléng` i` dsea` do Jesús ladsif`
lado jo e 'ñúung` biñ` do cató` r`.

⁴⁷ Dsu' jaang` lajee` la' ó' dsea` quiá`
Jesús caguir` ñisuy` quiá'r, jo caquiur`
dseáng` logua` jaang` dsea` i` jmóo` ta`
quiá` i` jmidsea` i` laniing`. ⁴⁸ Jo Jesús ca-
jmingí` r` jaléng` i` dsea` do lala:

—¿Jiali' nicañilíng` na' e quié` na'
jalé` ñisuy` cóo` gui jalé` 'ma' e laco'
nitø` na' jnea` e 'ñúun` n laco` gui la
cáng` dsea` jaang` jí? <sup>49</sup> Co' laco` jmiib`
nicangí` jnea` jee` 'nú' e ée` e 'nú' júu`
quiá` Fidiéé` fí` dsii` sináuu` guá` fé`
quf` ii', dsu' ja` ca' f` óo` na' fa' lajji` ie`
jo caséng` na' jnea`. Dsu' lanagui` nilitib`
náng laco` gui la fé` fí` ni` jì` quiá`
Fidiéé`.

⁵⁰ Joba' lajiim` i` dsea` quiá` Jesús do
catiúum` bre dsea` do jo cacuí` bre. ⁵¹ Jo
dsu' jaang` siming` cangó` bre ti` leaaiñ`
laco' cangáng` Jesús, jo lico' íaiñ`
cóo` jmóo` 'mi' lajob. Jo casam` bre i`
siming` do cajo; <sup>52</sup> dsu' i` siming` do
catú` bre e jmóo` 'mi' do jo cacuí` bre la
ringúuññ` lado.

Mi` caguiéng` Jesús fí` quini` jaléng` dsea` cóong`

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55,

63-71; Jn. 18 :12-14, 19-24)

⁵³ Jo cató` bre Jesús fí` quini` fii`
laniing` quiá` jaléng` jmidsea` quiá`
dsea` góor` dsea` Israel; jo fí` job
caseáng` jaléng` fii` jmidsea` quiá` r`
cóo` gui jaléng` dsea` cóong` quiá` r`
jogui jaléng` tifa' quiá` júu` quiu`
ta` quiá` dsea` Israel cajo. ⁵⁴ Jo dsu'
cangób` Tú` Simón jib` cóo` in` laco'
cangó` Jesús carti` caguiññ` e fí` siguí`
fí` lí` guing` i` jmidsea` laniing` do, dsu'
fí` caluub` cajé` Tú` Simón colíing` cóo`
i` dsea` i` néé` ni` e guá' fé' quiá` dsea`
Israel i` neáng` jmi guaiáng` fí` ca' lí` coo`
jì`.

⁵⁵ Jo jaléng` fii` jmidsea` quiá` dsea`
Israel cóo` gui lajaléng` dsea` cóong` i`
quiu' ta` quiá` r` canaaiñ` 'nó` r` e jalé`
dsee` sea` quiá` Jesús e laco' nilí` r` e
nijngáin` dsea` do, jo dsu' ja` cadsé` i`
dsea` do jí` cóo`. <sup>56</sup> Jo fíim` dsea` 'ññiñ`
Jesús cóo` júu` e o' jal', dsu' jmaquíim`
júu` fé` r` lajaang` lajaaiñ` jo jí`
jaañ` ja` cuó` júu` rúin`. <sup>57</sup> Jo caróo` bi` jaang`

gáng dseà e 'nńiĩn` Jesús cóo` júu` e o' já' jo cajĩn` lala:

⁵⁸—Jnea` caná`naa' e cajng` dseà` na lala: “Jo ni`fĩm`baa guá' fé' quí'ii' e si' fí` Jerusalén e cajme' jaléng` dseà`, jogui lajee` 'ní` jmiĩ` lajob nijmée` túu` cóo`gui e ja` nitaan`n jjí' jaang` dseà` jmiğũf e jme'r.”

⁵⁹Jo dsu` dseáng` ja` cuøb` júu` rúng` jí' jaang` i dseà` do cóo` lajĩ' e sfiĩn` do.

⁶⁰Joba' caróo` i jmidsea` laniing` do jee` jaléng` i dseà` do, jo lalab ca-jmingí'r` Jesús:

—¿Su jí' cóo` ja` iin` ngii'? ¿E` e fé' jaléng` i dseà` na e 'nńiĩn` 'nu`?

⁶¹Dsu` jí' cóo` ja` ee` cańiĩ` Jesús quiáin` do, jo lí' cajer` tiib`. Joba' caleáb`tu cajmingí' i jmidsea` laniing` do jo cajmingí'r` dseà` do lala:

—¿Su já'ba' e 'nub` lin' Dsea` Jmaang` i nisíng` Fidiée` i nicá` nifi` quí` jnea`, jogui lin' i Jóo` Fidiée` camíng` i dseáng` i güeang` do?

⁶²Joba' cańiĩ` Jesús quiáin` do lala:

—E jáb`, jneab` í, jogui 'nú' nimáam`ba' jnea`, i dseà` jmiğũf i jáa' fí` nifi, e guiin`n lí' lí' dsée` laco'gui la guing` Fidiée` i quí' jmiĩ` jmé` lí' dońi' ee', jogui e nigáa`a fí` yá' jmiğũf fí` jee` cabøø` jnii'.

⁶³Job mi` i jmidsea` laniing` do canaain` siĩn` si'r` dsu' e guĩĩn` jo cajĩn` lala:

—¿E`gui e güijeeng`guí' e niline`guí'? <sup>64</sup>Nab nicanú`na' jial nicafé'r` júu` ga` uii` quiá' Fidiée`. ¿Jial í` oo' 'nú' cóo` jalé' e nicafé'r` na?

Jo lajĩm` i dseà` do casfiĩn` røø` e røøm` dseà` do dsee`, joba' 'né` e nijúum`bre.

⁶⁵Jo i liĩng` i dseà` do canaain` 'ńiĩm`bre Jesús, jogui qui'r` ni` dseà` do jogui naain` jnoór` moniĩn` jo jmingí'r` dseà` do lala:

—¿Ne`duu' su já' quí' ní' i i cabá` moni'!

Jogui jaléng` i jmóo` í` e guá' fé' do canaain` jnoór` moni` dseà` do cajo.

Mĩ` cajíng` TÁ` Simón e ja` cuĩĩn` Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18 :15-18, 25-29)

⁶⁶Jo có' dobi guing` TÁ` Simón e fí` sigui` do ie` jo, jo lajee` jo mi` tí` lí` caguié` jaang` dseamf` i jmóo` ta` quiá' i jmidsea` laniing` do. ⁶⁷Jo mi` cangáin` TÁ` Simón e dob guiĩn` do 'ni' jì` jmiğuiáin`, lí' cajer` jøøm`bre dseà` do jo casí'r` lala:

—Cangí` já' 'nu` cóo` Jesús i seeng` fí` Nazaret do, ¿já` já'?

⁶⁸Dsu` TÁ` Simón cańiĩr` quiá' i dseamf` do lala:

—Ja` cuĩng` jnea` i dseà` í, dseamf`. Ja` nii` e`gui e fó' na.

Jo cagüi`hí` TÁ` Simón fí` lí' o`nú`, jo job mi` caqui' jaang` tuidsée`. <sup>69</sup>Joba' cajøøng`tu i dseamf` do ír`, jo miffiĩng` canaain` sí'r` i dseà` teáng` do ie` jo:

—I cangi` cóo` Jesús i dseañu` la cajo.

⁷⁰Dsu` TÁ` Simón cajĩn` calé` catĩ` e ja` cuĩĩn` dseà` do. Jo mi`míng`guijũu` la-jo cajíng` i teáng` do cajo casí'r` TÁ` Simón lala:

—E jáb` dseáng` 'nub` i cangi` cóo` Jesús do, ¿já` já'?, có' dseà` Galileab lin'.

⁷¹Joba' TÁ` Simón canaain` jmi`lim` 'ńia'r` e jíĩn` e dseáng` ja` nĩr`, jo casí'r` dseà` do:

—Ni` fii`. Dseáng` ja` cuĩm`baa i dseañu` i éeng` 'nú' na.

⁷²Job mi` tí` lí` caqui' tuidsée` e catf` tú` ya', jo joguib`cadseng` dsí' TÁ` Simón cajo e cajĩm` Jesús la ná`gui do lala: “Nú'gui e niquí' tuidsée` e nitf` tú` ya', 'nu` nifo' 'ní' ya' e ja` cuĩin` jnea`.”

J_o mi[~] cadseng^l dsíir[~] guiá[~] e j_o, canaaín[~] qui[~]bre jóng dseáng^l e ngocáng[~] dsíir[~].

Mi[~] caguiéng^l Jesús fí[~] quini[~] dseata[~] Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18 :28-38)

15 J_o mi[~] cajneá[~] e jmií[~] j_o, jaléng^l fii[~] jmidsea[~] quiá[~] dsea[~] Israel caseáng^l yaaín[~] cóo^l jaléng^l dsea[~] cóong^l quiá[~]r cóo^lgui tifa[~] quiá[~] júu[~] quiu[~] ta[~] quiá[~] dsea[~] Israel, lí[~] lajiing[~] i dsea[~] Israel i quie[~] nifi[~] i quiu[~] ta[~], j_o cató[~]bre Jesús e ñúuiñ[~] fí[~] quini[~] dseata[~] Pilato. ²J_o mi[~] caguilíng[~] jaléng^l i dsea[~] í fí[~] j_o, j_o dseata[~] Pilato cajmingí[~]r Jesús lala:

—¿Su já[~]ba[~] e 'nub[~] i líng[~] dseata[~] dsea[~] féng^l quiá[~] dsea[~] Israel?

J_o Jesús cañíir[~]:

—E jáb[~]. Lajob líí[~] lí[~] laco[~]gui la ni- cafée[~] na.

³J_o c_o jmguiub[~] dsee[~] cuo[~] jaléng^l i fii[~] jmidsea[~] do Jesús, ⁴j_oba[~] cajmingí[~]tu dseata[~] Pilato Jesús lala:

—¿Su jíí[~] cóo[~] ja[~] e iin[~] ngii[~]? C_o dseáng^l jmguiub[~] dsee[~] jmóo[~] jaléng^l i dsea[~] la quíí[~].

⁵Dsu[~] Jesús caleáb[~]tu ja[~] ee[~] cañíir[~] jíí[~] cóo[~]; j_oba[~] eáam[~] dsigá[~] dsíí[~] dseata[~] Pilato.

Mi[~] cahuí[~] ta[~] e nijúung[~] Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18 :38-19 :16)

⁶J_o lajee[~] e tí[~] e jmií[~] j_o, nitíng[~] dseata[~] Pilato e láaiñ[~] jaang[~] dsea[~] i sijníng[~] lí[~] doñí[~] ií[~] i míng[~] dsea[~] fíí[~].

⁷J_o ie[~] j_o ni[~]iuung[~] jaang[~] i sijníng[~] i sií[~] Barrabás colíng[~] cóo[~] jaléng^l i ni- jmóo[~] ta[~] jngang[~] jaléng^l dsea[~] fí[~] jee[~] mii[~]. ⁸J_oba[~] mi[~] casimó[~] dsea[~], j_o camí[~]r dseata[~] Pilato e nijmé[~] dsea[~] do laj_o, e nileáiñ[~] jaang[~] i dsea[~] sijníng[~] do la- c_ogui jíí[~] e quí[~] tiiñ[~]. ⁹J_oba[~] cañíí[~]

dseata[~] Pilato quiá[~] jaléng^l i dsea[~] do lala:

—¿Su iing[~] 'nú[~] e nilaan[~] i dseata[~] dsea[~] féng^l quiá[~] dsea[~] góo[~]na[~] dsea[~] Israel?

¹⁰J_o c_o calilí[~]b[~] i dseata[~] do jééng[~]gui e lí[~] uíí[~] e dsihuíim[~] jaléng^l i fii[~] jmid- sea[~] do quiá[~] Jesús, j_oba[~] cajáng[~]neiñ[~].

¹¹Dsu[~] jaléng^l i fii[~] jmidsea[~] do canaaín[~] ta[~]r mii[~] j_o canaaín[~] sí[~]r jaléng^l dsea[~] jíéng[~]gui e guiá[~]gui e nileáng[~] Barrabás.

¹²J_oba[~] cajmingí[~]tu dseata[~] Pilato lala:

—J_o ¿e[~] iing[~] 'nú[~] e nijmee[~] e cóo[~] i dsea[~] i fí[~] 'nú[~] dseata[~] dsea[~] féng^l quiá[~] dsea[~] góo[~]na[~] dsea[~] Israel?

¹³J_o cañíí[~]tu jaléng^l i dsea[~] do cóo[~] júu[~] teá[~]:

—¿Güütáíñ[~] fí[~] dse[~] crúu[~]!

¹⁴J_o cañíí[~]tu dseata[~] Pilato:

—¿E[~]gui e ga[~] e nicajmée[~] i dseañu[~] na?

Dsu[~] i dsea[~] do caleáb[~]tu canaaín[~] ta[~]r mii[~] j_o fé[~]r:

—¿Güütáíñ[~] fí[~] dse[~] crúu[~]!

¹⁵J_o c_o i dseata[~] Pilato do contó[~]m[~] iin[~] e seeíñ[~] guiá[~] cóo[~] jaléng^l dsea[~], j_oba[~] caguíim[~]bre i Barrabás do dsíí[~] 'nuñí[~]; j_o mi[~] cangí[~] e j_o, caquiú[~]r ta[~] e calihuíng[~] Jesús cóo[~] 'nii[~] j_o ca- jáng[~]neiñ[~] do e quiá[~] nitáng[~] dsea[~] do fí[~] dse[~] crúub[~] jóng.

¹⁶J_o jaléng^l i 'léé[~] do cajéem[~]bre dsea[~] do fí[~] ní[~] 'núu[~] j_o fí[~] j_o caseáiñ[~] lajiing[~] 'léé[~]. ¹⁷J_o caquíng[~]neiñ[~] do cóo[~] 'mi[~] e nú[~], j_ogui catá[~]r fí[~] moguí[~] dsea[~] do cóo[~] lí[~] corona e líí[~] cóo[~] layaang[~] 'matóo[~].

¹⁸J_o mi[~] cangí[~] j_o, canaaín[~] fé[~]r teá[~] lala e lóøng[~]neiñ[~]:

—¿Güüliseem[~] dseata[~] dsea[~] féng^l quiá[~] dsea[~] Israel!

¹⁹J_o bár[~] sií[~] moguí[~] dsea[~] do, j_ogui 'ñííñ[~] dsea[~] do, j_ogui jmicaaiñ[~] e jmiféíñ[~] dsea[~] do e sí[~]r uó[~] jnir[~] fí[~] quiniñ[~]. ²⁰J_o mi[~] cangí[~] e lóøíñ[~] dsea[~] do laj_o, cajé[~]bre e 'mi[~] nú[~] do, j_o caquíng[~]tur dsea[~] do siíñ[~] e lamí[~] quíñ[~]. J_o mi[~] cangí[~] j_o,

caguim`bre dsea` do e quia` niteain` fi` dse` cruu`.

Mi` catang` Jesus fi` dse` cruu`

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19 :17-27)

²¹ Jo lajee` e teaa`in` fi`, cajin` jaang` dseanu` i` sii` Simo`n i` seeng` fi` Cirene, tiquia` jaang` i` sii` Jaang` coo` gui` jaang` i` sii` Rufo, jo nijain` do fi` jenuu` fi` li` jmoor` ta`, jo jaleng` i` dsea` i` ngoling` do cajmeain` 'goo` i` Simo`n do e nijein` cruu` quia` Jesus.

²² Jo cajem`bre Jesus fi` coo` li` sii` Gólgota e guong` Cuo` Mogui` 'Lii`. <sup>23</sup> Jo cacuor` Jesus jmi` jmi` huing` jol` e sicang` coo` coo` oo` e sii` mirra e si`fi` ni`fi` dsea` do, dsu` Jesus ja` cali`iin` fa' e ca'fi`r` e jo. ²⁴ Jo job mi` cateaain` dsea` do fi` dse` cruu`; jo jaleng` i` 'lee` do canaain` coor` quia` e nijmer` guiee` si` Jesus, jo ne`duu` e` nili`r` nicoor` la- jaang` lajaain`.

²⁵ Jo ngoo`jiu` la ii` nu` e la'ee` mi` cateaain` dsea` do fi` dse` cruu`. <sup>26</sup> Jo cateer` coo` 'majma`jiu` fi` yu` gui` dsea` do e too` e` uiing` e jma`in` dsea` do lado, jo lalab too`: "I lab dseata` dsea` feng` quia` dsea` Israel." <sup>27</sup> Jo cateang`guir` gang` ii` coling` coo` Jesus, jma` jaang` cruu` lajaain` do, jaang` la cataang` caang` dsea` do. <sup>28</sup> Jo lajob caliti` laco` la fe` fi` ni` ji` quia` Fidiée` li` fe` lala: "Cali`iin` jee` jaleng` dsea` i` 'lee`."

²⁹ Jo jaleng` dsea` i` nging` lajee` e taang` Jesus fi` dse` cruu` lico` guia`r` gui`bre e joo`in` dsea` do jo fe`r` lala:

—Jaa`! ¿Su o' nu`bi i` fe` i` li` qui` guá' fe` quia` dsea` goo`, jogui` coo` 'ni` jmi` lajo li` jme'e`tu`? ³⁰ Jo lana leaang`uo`r`, jo guing` fi` li` taan` fi` dse` cruu` na.

³¹ Jo lajobi` jaleng` fii` jmidsea` quia` dsea` Israel coo` gui` jaleng` tifa` quia` juu` quiu` ta` quia`r` dseang` loom`bre dsea` do, jogui` siin` lajee` yaain` lala:

—Caleaam`bre jaleng` dsea` jiang`, dsu` 'nia`r` jo` quii`r` jmi` fa' e nileang`gui` 'nia`r` nang. <sup>32</sup> Song nine`naa' e nijgiaain` fi` dse` cruu` fi` li` taain`, joguiba` ja` nili`naa` jong` e fbre liin` Dsea` Jmaang`, i` dsea` i` sijeeng`naa' i` nicá` nifi` qu`ii`, jogui` i` niling`dseata` dsea` feng` qu`ii` cajo.

Jo ji`gui` carti` i` ii` i` taang` caain` do, gab` fe`r` uui` quia` dsea` do cajo.

Mi` cajung` Jesus

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19 :28-30)

³³ Jo mi` cati` guiein` e jmi` jo, dseang` latoo`ng` e fi` jo calinu` congua`, jo lajob lii` carti` la ii` 'ni` ca'loo`. <sup>34</sup> Jo e i` job mi` ca'oo` Jesus tea` jo cajin` lala:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —e guong`: Fidiée` quie`e, Fidiée` quie`e, ¿jali` nicatiu` jnea`?

³⁵ Jo i` liing` dsea` i` teang` do ie` jo canuur` e jo, jo cajin`:

—Fing na nu`na', lana to`r` i` cafe` cuain` quia` Fidiée` malii`gui` eaang` i` calis` Lii`.

³⁶ Joba` ladsifi` ladob cangó` jaang` i` dsea` do, jo cangoquier` coo` joo` e nisiya` jmi` jmi` huing` jol` e ti`, jo caquin` e joo` do fi` coo` yu` ta` jo caseer` e laco` niyu` Jesus jo cajin` lala:

—Ja` ee` cang`na're, majeeng`duu' su nijaa` i` Lii` do e nijajgiaain` dsea` na.

³⁷ Job mi` ca'oo` Jesus e tea` eaang` jo cajum`bre. <sup>38</sup> Jo mifing` job cajo casim` e 'mi` fe` e fi` fi` sinuu` guá' fe` quia` dsea` Israel e si` fi` Jerusalen jo cal` tu` foo` cati` yu` jogui` cati` uui`. <sup>39</sup> Jo mi` calili` i` fii` 'lee` romano i` sing` jmoo` i` caang` Jesus e nicajum` dsea` do, joba` cajin` lala:

—Dseang` e ja`ba' e i` dseanu` na liin` i` Joo` Fidiée` caming` do.

⁴⁰ Jogui` huui` bijiu` teang` coo` tu` ming` dseam` e joor` fi` jo; jo jee` i` quing` Ya` i` seeng` fi` Magdala,

jogui Salomé, jogui Yá, niquiá[^] Tiáa[~] i jiuung[~] do jogui niquiá[^] Sé[^] cajo. ⁴¹Jo jaléng[^] i dseamf na cangi[^]bre e jmicó^or[^] có^o l[~] ee[^]go 'né[^] Jesús ie[~] lamí cateaaiñ[^] fí l[~] se[^] Galilea. Jogui i fíim[^]bigui dseamf i jiéng[^] i teáang[~] do ie[~] jo cajo i cajalíng[^] fí Jerusalén có^or[^] dsea[^] do.

Mi[~] ca'áng[~] Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19 :38-42)

⁴²Jo jaquiéng[^] e tí l[~] ni[^]f núu[^] ie[~] guati[^]l^o jmi[~] e guia[^] dsea[^] Israel guiá[^] e nitf[^] jmi[~] e jmi[^]ñ[^]. ⁴³Jo ie[~] job[^] mi[~] caguié[^] jaang[^] dseañ[^] i sii[^] Sé[^] i seeng[^] fí có^o fí[^] e sii[^] Arimatea, jo i dsea[^] la líiñ[^] jaang[^] i niing[^] quiá[^] jaléng[^] dsea[^] có^ong[^] i quiu[^] ta[^] quiá[^] dsea[^] Israel, jo sijeem[^]bre cajo e Fidié[^] nicá[^] nifi[^] quiá[^]r[^]; jo dseáng[^] teáb[^] táang[^] dsíir[^] cangór[^] fí l[~] guing[~] dseata[~] Pilato, jo camir[^] fí e nidsi[^]áaiñ[^] Jesús. ⁴⁴Jo cangogáb[^] dsíi[^] dseata[~] Pilato e nicajúm[~] Jesús, joba[^] cató[^]r[^] i fii[^] 'lée[~] e quiá[^] ni[~]jmingí[^]reiñ[^] do jial[^] tíi[^] ningó^o e cajúng[~] dsea[^] do. ⁴⁵Jo mi[~] cajmea[^] i fii[^] 'lée[~] do júu[^] i dseata[~] do, joba[^] dseata[~] Pilato cacu^obre fí i Sé[^] do e nidsi[^]áaiñ[^] Jesús. ⁴⁶Jo i Sé[^] do calár[~] có^o 'mi[^] e niguol[^] eáang[^] e quiá[^] niquiñ[^] Jesús. Jo cangojéem[^]bre dsea[^] do fí l[~] ni[^]áaiñ[^] fí có^o dsíi[^] too[^] jiáá[^], jo cajlíir[^] e ni[~] do có^or[^] có^o cuu[~] e fe[^]. ⁴⁷Jogui Yá[^] i seeng[^] fí Magdala có^or[^] Yá[^] niquiá[^] Sé[^] i jaang[^]gui do cangá[^]bre jie[~] l[~] ca[^]áaiñ[^] dsea[^] do.

Mi[~] cají[^]tu Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20 :1-10)

16 Jo mi[~] nicasúng[~] e jmi[~] e jmi[^]ñ[^]ing[^] dsea[^] Israel, i Yá[^] i seeng[^] fí Magdala jogui Salomé có^or[^]gui Yá[^], niquiá[^] Tiáa[~], calár[~] jmi[~] jmeafí[~] e quiá[^] e nidsisuuiñ[^] Jesús fí l[~] iuung[~] dsea[^] do. ²Jo eeb[^] e jmi[~] la[^]uii[^] quiá[^] se-

maan[~] cangoliñ[^] fí l[~] ca'áng[~] Jesús, jo caguiliñ[~] e lico[^] nicaguá[^] iee[^], ³jo sñiñ[^] lajee[^] yaaiñ[^] lala:

—¿I[^] nijé[^] e cuu[~] e jli[^] fí[^] otoo[^] ée[^] l[~] ca[^]áaiñ[^] do?

⁴Dsu[^] mi[~] cangár[~] røø[^], e cuu[~] e cajlíi[^] ni[~] otoo[^] quiá[^] e ée[^] do jo[^] róo[^] ée[^] quiá[^]. ⁵Jo cangotáam[^]bre e fí[^] dsíi[^] tó[^] ée[^] do, jo fí[^] job[^] cangáiñ[^] jaang[^] siming[^] i guing[^] lí[^] lí[^] dsée[^] i qui[^] có^o 'mi[^] t[^]e e cuee[^]. Jo eám[^] caføng[^] i dseamf do, ⁶dsu[^] i siming[^] do cañiir[^] lala:

—Ja[^] føøng[^] na[^] jji[^] có^o; có[^] ñi[^]baa e 'náng[^] na[^] Jesús i seeng[^] fí Nazaret i cajúng[^] fí dse[^] crúu[^] do, dsu[^] lanagui nicajíb[^]tur, jo jo[^] iuuiñ[^] fí la lana. Fí[^] na jøø[^] na[^] e fí lí[^] catiraaíñ[^] do, jo[^] i[~] seeng[^] jji[^] jaang[^]. ⁷Güüliñ[^] na[^] jo güijmee[^] na[^] júu[^] dsea[^] guijáng[^] quiá[^]r[^], jo jee[~] jo quíng[^] T[^]ú Simón cajo, jo sñi[^] na[^]r lala: “Jéeng[^]gui nidsé[^] Jesús fí l[~] se[^] Galilea laco[^]gui 'nú[^], jo fí[^] job[^] nimáang[~] na[^]re lí[^] laco[^]gui jji[^] e cajíñ[^] ie[~] lamí[^] nú[^]gui e nijngáng[^] dsea[^] ír[^].”

⁸Jo mi[~] cangf e jo, ca[^]uøøm[^] i dseamf do e cuíir[^] e fí l[~] ca'áng[~] dsea[^] do, có[^] dseáng[^] eám[^] jléeiñ[^] e 'gó[^]r[^]. Jo jji[^] jaang[^] ja[^] i[~] cajmea[^] i dseamf do júu[^], có[^] dseáng[^] 'gó[^]bre.

Mi[~] cajmijnéeng[^] 'ñia[^] Jesús fí[^] quini[^] i Yá[^] i seeng[^] fí[^] Magdala

(Jn. 20:11-18)

⁹Jo mi[~] nicangf e nicají[^] Jesús, mi[~] cajneá[^] e jmi[~] la[^]uii[^] quiá[^] seaman[~] do, jo la[^]uii[^] cajmijnéeng[^] 'ñia[^]r fí[^] quini[^] i Yá[^] i seeng[^] fí[^] Magdala, i dseamf i ca[^]uøøng[^] guiáng[^] i 'líng[^] fí[^] dsíi[^] lamí[^] jéeng[^]gui. ¹⁰Jo i Yá[^] do ladsifib[^] cangojmée[^]r júu[^] jaléng[^] i dsea[^] i cangi[^] có^or[^] Jesús do; jo jaléng[^] i dsea[^] í[^] dseáng[^] eám[^] fí[^] lí[^] líiñ[^] jogui neáaiñ[^] ta[^] qui[^]. ¹¹Jo mi[~] canúu[~] i dsea[^] do e nicajíb[^]tu Jesús jogui e nicangám[~] i Yá[^] do, jo dsu[^] ja[^] já[^] calíng[^] i dsea[^] do ladsifí[^] lado.

**Mi cajmijnéeng`'ñaia' Jesús fi
quini` gáng` i dsea` quiá'r` do**

(Lc. 24:13-35)

¹²Jo mi` cangf e jo, cajmijnéem` 'ñaia' Jesús fi` quini` gáng` lajee` i dsea` quiá'r` do lajee` ngolfiñ` e teáaiñ` fi` fi` jee` mó'. ¹³Joba' ladsifi` ladob caquim`-tu i dsea` gáng` do, jo cangojmée'r` júu` i caguiaang` gui do; jo dsu' ja` já` calfiñ` do cajo ladsifi` lado.

**E ta` e cacuø' Jesús
jaléng` dsea` quiá'r`**

(Mt. 28:16-20; Lc.

24:36-49; Jn. 20 :19-23)

¹⁴Jo mi` cangf`gui lajo, lajee` e neáang` i dsea` guijáng` quiá'r` e gø'r` fi` 'ni' mes, jo lajee` jo mi` cajmijnéeng` 'ñaia' Jesús fi` quini` jaléng` i dsea` do, jo cajim`breiñ` do, co' dseáng` ja` já` mí` lím`biñ` do e nicajib`tur; jogui co' eáam` ue` moguiñ` cajo, joba' ja` já` calfiñ` do ladsifi` lado mi` cajíng` i dsea` i cangá` quiá'r` e nicají`tur. ¹⁵Jo casí` Jesús i dsea` do lala:

—Güilíng`na' fi` la'úng` fi` jmiçüf, jogui güiguia`na' júu` jee` jaléng` dsea` jmiçüf jial nileáng` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r`. <sup>16</sup>Jo jaléng` i dsea` i já` nilíng` júu` quié`e jogui e nisáin` jmiç` e la-co' cuø` lí` e nica`ufiñ` dsea` quié`e, joba' i dsea` f` nileám`bre jóng` jee` jalé` dsee` quiá'r`; dsu' i dsea`gui i ja` já`

nilíng` júu` quié`e, joba' i dsea` f` latab` ni'naaiñ` quiá` Fidiéé. ¹⁷Jogui niñim` jaléng` i dsea` i já` líng` júu` quié`e e nilí`bre uóin` i 'ling` i teáang` dsí` dsea` la'eáang` cóo` júu` quié`e; jogui niñim`bir cajo e nifé'r` jmiç` e ja` mí` ñir` jéeng`gui; ¹⁸jogui nilí`bir e sáin` mi` i guíng` cajo e ja` nicúin` do quiá'r, jogui song` ni`r` lafa` oguií, ja` ni`lé` quiá'r` jí` coo; jogui niñim`bir e nilí`r` jmi`leáaiñ` jaléng` dsea` dséé` cajo e li-co' niquidsir` guóor` fi` yá` moguiñ`, jo ni`leám`biñ` do jóng.

Mi` cangáng`tu Jesús fi` ñiff`

(Lc. 24:50-53)

¹⁹Jo mi` cangf e casí` Fíi`naa' Jesús jaléng` i dsea` quiá'r` do lajo, joba' cajgóo`bre fi` yá` jmiçüf` jóng, jo cangám`tur fi` ñiff` fi` lí` cajár, jo cangogüea`tur lí` lí` dséé` laco`gui la guing` Tiquiá'r` Fidiéé. ²⁰Jo mi` cangf jo, ca'uøøm` jaléng` i dsea` do fi` la'úng` fi` jmiçüf` e cangoguiar` júu` quiá'r` jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r, jo 'ñiab` Fíi`naa' jmicóo`r` i dsea` f` e guiaiñ` do júu` quiá'r, jogui ca'e`bir dsea` jmiçüf` e dseáng` e já` júu` quiá'r, co' jaléng` i dsea` do jmiçóor` jalé` e dsigá` dsí` dsea` la'eáang` cóo` güea` quiá'r` Fíi`naa'.

Jo lajob` nilí`.

Jo lanab` jí` lí` júu` quiá'r` Fidiéé` e cajme` Marcos.

E lab júu[^] quiá[˘] Dsea[˘] Jmáang^ˉ e cajme[˘] LUCAS

E uiing[˘] e cajme[˘] Lucas e jí[˘] la

1 Teófilo, niñib[˘] 'nu[˘] e fñim[˘] dsea[˘] ca-
jme[˘]r[˘] fí[˘] ni[˘] jí[˘] jalé[˘] e nicalf[˘] jee[˘]
jneaa[˘]aa', ²jo cajme[˘]r[˘] laco[˘] júu[˘] e ca-
jmée[˘] jaléng[˘] i dsea[˘] i cangá[˘] jial calf[˘]
lamí[˘] cagúéng[˘] Jesús fí[˘] jmigúf[˘] la, jo i
dsea[˘] fb[˘] i ca'e[˘] jalé[˘] júu[˘] quiá[˘] Jesús ca-
jo. ³Jo nica'nób[˘] jnea[˘] cajo, jo nicalid-
seám[˘] dsii[˘] jalé[˘] e já[˘] e calf[˘] latí[˘] mí[˘] ui-
ing[˘] jo latí[˘] lana, joba[˘] nijmée[˘] e 'nu[˘] júu[˘]
jial calf[˘] lamí[˘] cateáang[˘] Jesús fí[˘] jmigúf[˘]
la, ⁴jo lajoba[˘] dseáng[˘] lajang[˘] niliñí[˘]
jalé[˘] e júu[˘] e nica'e[˘] dsea[˘] 'nu[˘].

Jaang[˘] ángel cajmée[˘] júu[˘] e niliseeng[˘] Juan i seáang[˘] dsea[˘] jmii[˘]

⁵Jo lajee[˘] líng[˘] Herodes dseata[˘] dsea[˘]
féng[˘] quiá[˘] Judea, jo seeng[˘] jaang[˘] jmid-
sea[˘] quiá[˘] dsea[˘] Israel i sii[˘] Zacarías, i
líng[˘] dsea[˘] quiá[˘] jaang[˘] jmidsea[˘] i sii[˘]
Abías. Jo i dseamf[˘] quiá[˘] i Zacarías do si-
ir[˘] Elisabet, siju[˘] jaang[˘] jmidsea[˘] i calisí[˘]
Aarón. ⁶Jo laji[˘] huáam[˘] bre núu[˘]r[˘] jalé[˘]
ta[˘] quiu[˘] Fidiée[˘], jo eáam[˘] guiúin[˘] fí[˘]
quini[˘] dsea[˘] do cajo e laco[˘] jí[˘] jaang[˘]
dsea[˘] ja[˘] cuøøng[˘] cuø[˘]reñ[˘] do dsee[˘]. ⁷Jo
dsu[˘] ja[˘] i jóor[˘] seeng[˘], co[˘] i dseamf[˘] do ja[˘]
cuøøng[˘] nidsiquieeiñ[˘] yuu[˘], jogui[˘] dsím[˘]
nidseáaiñ[˘] laji[˘] huáaiñ[˘] do cajo.

⁸⁻⁹Jo coo[˘] jmii[˘] catíng[˘] jaléng[˘] jmid-
sea[˘] e lí[˘] quíng[˘] Zacarías do e ni-
jmiféiñ[˘] Fidiée[˘] fí[˘] dsí[˘] guá[˘] fé[˘] e sí[˘]
fí[˘] Jerusalén, jo nitíng[˘] lajee[˘] la'ó[˘] jmid-
sea[˘] e guíng[˘] yaaiñ[˘] i i nitíng[˘] e nijír[˘] su[˘]
fí[˘] nife[˘], jo Zacaríasbing[˘] catíng[˘] ie[˘] jo.
¹⁰Jo 'niab[˘] Zacarías ca'ír[˘] tí[˘] nife[˘] ie[˘] jo
e quier[˘] e su[˘] do. Jo lajee[˘] coo[˘] e su[˘] do, la-
jalém[˘] dsea[˘] teáaiñ[˘] fí[˘] caluu[˘] e jmiféiñ[˘]
Fidiée[˘]. ¹¹Jo lajee[˘] iuung[˘] Zacarías fí[˘]
nife[˘] do, jo coo[˘] cajném[˘] jaang[˘] ángel
quiá[˘] Fidiée[˘] lí[˘] lí[˘] dsée[˘] e nife[˘] e lí[˘]

iuuiñ[˘] jír[˘] e su[˘] do. ¹²Jo mí[˘] cangáng[˘]
Zacarías i ángel do, dsíng[˘] cafóin[˘] jí[˘]
ja[˘] ñir[˘] e nijmér[˘]. ¹³Jo cajíng[˘] i ángel
do casí[˘]r[˘] Zacarías:

—Ja[˘] fóon[˘], Zacarías, co[˘] nicanúub[˘]
Fidiée[˘] lají[˘] júu[˘] e nicamí[˘]na'r do, jo
lana dseamf[˘] qui[˘] nidsiquieeiñ[˘] jaang[˘]
yuu[˘] siñuu[˘] i nitó[˘] e nilisi[˘] Juan mí[˘]
niliseeiñ[˘]. ¹⁴Jo fñim[˘] dsea[˘] nili'íáang[˘]
dsí[˘]r[˘] jogui[˘] dsíng[˘] nili'íáang[˘] óo[˘] 'nú[˘] e
niliseeng[˘] i yuu[˘] qui[˘]na' do cajo, ¹⁵co[˘]
mí[˘] nicuáiñ[˘], dsíng[˘] niliféiñ[˘] fí[˘] quini[˘]
Fidiée[˘]. Jo ja[˘] méé[˘] ni'í[˘]r[˘] carta[˘] niteáiñ[˘]
fí[˘] jmigúf[˘], jogui[˘] nú[˘]gui e niliseeiñ[˘],
ni'ín[˘] Jmigu[˘] quiá[˘] Fidiée[˘] e nijmicóo[˘]
quiá[˘]r[˘] lají[˘] ta[˘] e nijmér[˘] fí[˘] jmigúf[˘] la.
¹⁶Jogui nijmér[˘] e niquí[˘] jíng[˘] yaang[˘]
fñim[˘] dsea[˘] Israel fí[˘] quini[˘] Fidiée[˘]. ¹⁷Jo
i Juan do ni'ín[˘] Jmigu[˘] quiá[˘] Fidiée[˘] la-
co[˘] ca'íng[˘] jaang[˘] dseañu[˘] i cali'gøng[˘]
eáang[˘] i calisí[˘] Lí[˘], jaang[˘] i café[˘] cuaiñ[˘]
quiá[˘] Fidiée[˘] mali[˘]gui eáang[˘]. Joba[˘] i
Juan na niguiár[˘] júu[˘] mí[˘] nijaquíéng[˘]
e nijáa[˘] Dsea[˘] Jmáang[˘] e laco[˘] røøb[˘]
nisíng[˘]tu jaléng[˘] jóo[˘] dsea[˘] cóo[˘] jaléng[˘]
sejmiir[˘], jogui e laco[˘] jaléng[˘] dsea[˘] i jo
núu[˘] júu[˘] quiá[˘] Fidiée[˘] niquí[˘] jíng[˘]
yaaiñ[˘] mí[˘] ninúr[˘] jalé[˘] júu[˘] e niguiá[˘] i
dsea[˘] í. Jo lajoba[˘] nijmér[˘] e niguiéng[˘]
guiú[˘] yaang[˘] dsea[˘] e nijmicuúñ[˘] Dsea[˘]
Jmáang[˘].

¹⁸Jo mí[˘] cató[˘] e fé[˘] i ángel do jalé[˘]
júu[˘] quiá[˘] Fidiée[˘], jo cajmingí[˘] Zacarías
i ángel do:

—¿Jial nilita[˘] dsí[˘] jnea[˘] jalé[˘] e jo,
co[˘] nidseáam[˘]baa[˘] eáang[˘] cóo[˘] dseamf[˘]
quié[˘] e?

¹⁹Jo cañí[˘] i ángel do:

—Jneab[˘] i ángel Gabriel, jo jmóo[˘]o
jalé[˘] ta[˘] e iing[˘] Fidiée[˘], jo fb[˘] dsea[˘] casíñ[˘]
jneá[˘] e cagajmée[˘] e 'nu[˘] jalé[˘] e juguiú[˘] e
nifá[˘]a na. ²⁰Jo dsu[˘] uúí[˘] e ja[˘] já[˘] calín[˘]
jalé[˘] júu[˘] quié[˘], joba[˘] latí[˘] lana nijá[˘] e
jo lí[˘] fo[˘] jí[˘] camí[˘] júu[˘] cartí[˘] niliti[˘] la-
jí[˘] júu[˘] e nifá[˘]a na, jo joguib[˘] nifo[˘]tu[˘]
jóng.

²¹ Jo lajee` s`ing` Zacarías cóo` i` ángel do, jo caluu` guá` féb` teáng` jaléng` i` dsea` i` sijeeng` ír` do. Jo lajaléng` i` dsea` do ninaang` í` dsíir` jialí` cali`iing` Zacarías eáang` fí` lí` cangór` fí` nife` do. ²² Jo dsu` mi` cagüi`hí` Zacarías fí` jo, jo` lí` fé`r`. Joba` dsifí` lajob calilí` jaléng` i` dsea` i` teáng` caluu` do e` liim`ba` e` cangáin` do e` fí` dsíi` guá` do. Jo dsifí` ladob canaang` Zacarías e` jmóor` lí` cóo` guóor` quiá` jial` e` cangár` do, jo` cangoca`bi` e` líiin` lado.

²³ Jo mi` cangf` jo, mi` catf` í` e` cad-síng` lajii` jmií` e` catíng` Zacarías e` iu-uin` fí` sinúu` guá` do, jo` cangám`bre` fí` quiá`r`. ²⁴ Jo mi` calicóng`gui` lajo, yuub` cacóng` dseamf` quiá`r`. Jo lajee` n`íing` si` jo` cagüi`hí` i` dseamf` do sinúu` quiá`r`, jo` lajee` jo` í` dsíir`: <sup>25</sup> "Gui`máam` Fidiée` quiá` e` guiú` e` jmóor` cóo` jnea` e` laco` jo` nífé` dsea` ga` uii` quié`e."

Mi` cajmée` i` ángel do júu` e` niliseeng` Dsea` Jmáang`

²⁶ Jo mi` cadsíng` jnúung` si` lajo, cóo` jmíi` casíng` Fidiée` i` ángel Gabriel do fí` cóo` fií` lí` sii` Nazaret e` née` fí` lí` se` Galilea. <sup>27</sup> Jo casíin` dsea` do fí` quiá`r` jaang` simf` i` sii` Yá` i` ninée` júu` quiá`r` cóo` jaang` siming` siju` Daví` i` sii` Sé`. ²⁸ Jo mi` caguié` i` ángel do fí` quiá`r` i` simf` do jo` casí`reiñ`:

—Juguiú` o` quíi`, simf`, có` nu`bing` i` nicaguíng` Fidiée` lajee` lajaléng` dsea` i` seeng` fí` jmigüf`, jo` Fidiéeb` nijmicóo` nu`.

²⁹ Jo mi` canúu` i` simf` do júu` quiá`r` i` ángel do, dsíng` cangogá` dsíir` jo` ca`f` dsíir` e` uing` e` cajíng` dsea` do lado.

³⁰ Jo cajíng` tu` i` ángel do:

—Ja` fóon` jii` cóo`, có` íaam` dsíi` Fidiée` cóo` nu`, ³¹ jogui` lana nigüiquiéen` jaang` yuub` siñuu`, jo` mi` niliseein`, nitó`na` e` nilisiir` Jesús. ³²⁻³³ Jo mi` nicuáin`, nijmé` Fidiée` e`

nilíin` jaang` dsea` féng` laco` calíng` i` sijur` Daví` do. Jogui` i` yuub` do quíi`r` latab` niquiú`r` ta` quiá`r` lajaléng` dsea` Israel, jogui` niquiú`r` ta` cajo` fí` la`úng` fí` jmigüf`, jogui` nilisiir` Jóo` Fidiée` dsea` guing` níif`.

³⁴ Joba` cajmingi` Yá` i` ángel do:

—¿Jial` cuóong` nilf` lajo? Ja`gui` cóo` dseañu`.

³⁵ Joba` cañii` i` ángel Gabriel do:

—Fidiée` dsea` guing` níif` nijmér` cóo` güea` 'gøng` quiá`r` e` niquin` lafa` jee` cabøø` jnií`, jo` lajee` joba` nicuø`r` nu` Jmigüf` quiá`r`, jo` joguiba` nigüiquiéen` i` yuub` güeang` i` líng` Jóo` Fidiée` do. <sup>36</sup> Jogui` i` nii` i` sii` Elisabet, jaang` dseamf` i` niyúng` eáang`, jnúung` si` ningóo` e` quíiein` jaang` yuub` siñuu`. Jo` i` dseamf` do` i` nica`éeng` dsea` eáang` e` ja` jiuung` nicóoin`, yuub` niquíiein` lana, ³⁷ có` jaléb` tíng` Fidiée` jmér`.

³⁸ Joba` cañii` Yá`:

—I` quiá`r` Fidiéeb` jnea`. Güijméeb` Fidiée` cóo` jnea` laco` nicafée` na.

Jo` mi` calf` síiin` lado, jo` cangám` tu` i` ángel do fí` lí` cajár`.

Mi` cangó` Yá` e` cango`eer` Elisabet

³⁹⁻⁴¹ Jo dsifí` mi` cangf` lajo, cangó` Yá` fí` cóo` fií` e` née` fí` jee` mó` lí` se` Judea e` cango`eer` i` níir` Elisabet i` cóo` Zacarías do.

Jo` mi` caguiér` fí` jo, jo` cangoféein` dsea` do. Jo` mi` catø` Yá` catø`r` Elisabet, dsifí` ladob cajóng` i` yuub` i` iuung` dsíi` tu` Elisabet, jogui` dsifí` ladob ca`íng` Elisabet Jmigüf` quiá`r` Fidiée`. <sup>42</sup> Joba` cajíng` i` Elisabet do casí`r` Yá` e` ngocáng` dsíir` jo` cajíin`:

—Nu`bing` i` nicajmigüeang` Fidiée` lajee` lajaléng` dseamf` i` seeng` fí` jmigüf`, jogui` nicajmigüeaín` yuub` quíi`r` cajo. <sup>43</sup> ¿I` jnea` e` nija`ee` niquíá`r` Fíi` jnea`? ⁴⁴ Có` mi` canú`u` e` cate` jnea`, dsifí` ladob cajóng` yuub` quíe` e` lí` iuuiñ` fí` dsíi` tú`u` e` íaang` dsíir`. <sup>45</sup> Joba` eáam`

juguiá quíi, co' jáb calín e niliti
jalé juu quiá Fidié e cacuø'r 'nu.

⁴⁶ Joba' cajíng' Yá:

Dsíng' jmifén' jnea Fidié,

⁴⁷ jogui dsíng' íaang' dsii cõo'r cajo,
co' íbre dsea' caleaain' jnea jee dsee
quíe.

⁴⁸ Dsu' jnea lín n jaang' dsea' quiá
Fidié

i ja' jmiféng' 'ña', jo si'ím' Fidié
jnea,

jo latí lana jo cartí rõo' jmgüf nífé'
jaléng' dsea' jmigüf juguiá uii
quíe.

⁴⁹ Co' Fidiéeb' dsea' 'gõin' fí la'úng' fí
jmgüf,

jogui jmgüüb' jalé' e nicajméer' cõo'
jnea cajo,

co' íbre dsea' güeaín' fí latøong' fí
jmgüf.

⁵⁰ Jogui contøom' nilí fí lñiñ jaléng'
dsea' i nijmi'gõ' ír.

⁵¹ Jo íbre tíiñ jmér' lí' doñí ee',
jogui cajméer' e cajgiéem' jalé' e í dsí'
dsea' i jmicøong' yaang'.

⁵² Jogui cajgiáam' bre uó' jaléng' dsea' i
óo' ta' ñí',

jogui yúb' caseaín' jaléng' dsea' i ja'
jmicøong' yaang'.

⁵³ Jogui juguiúb' cacuø'r' jaléng' dsea' i
ja' 'ga' lí' sea' quiá',

jogui cajmilím' bre guoo' jaléng' dsea'
sea' cuu'.

⁵⁴⁻⁵⁵ Jogui cajmicõo'r' jaléng' dsea'
góor' dsea' Israel

i caguín' lami' jéeng' gui i nilíng' dsea'
quíá'r,

co' lajob júu' caséer' cõo'r' 'líi' yúu'
quí'ii' i sii' Abraham e nilí fí' líng'
Fidié' jnea' aa',

jogui nijmicõo'r' jnea' aa' lata'.

Jo jalé' e júu' na cajíng' Yá' ie' jo.

⁵⁶ Jo cajeb' Yá' gaang' si' cõo'r' i
Elisabet do. Jo mi' cangí jo, joguiba'
cangáng' tur fí quiá'r.

Mi' caliséng' Juan i seáang' dsea' jmií

⁵⁷ Jo mi' cangí jo, cadsím' jmií' e
niliseeng' yuu' quiá' Elisabet, jo jaang'
yuu' siñuub' caliséng' quiá'r.

⁵⁸ Jo dsíng' cali'íáang' dsí' jaléng' rúin'
cõo'r' jaléng' dsea' i neáang' lacúng' la-

jíng' lí' neáain', co' calilí'r' e dsíng'
guiá' e cajmée' Fidié' cõo'r' i Elisabet

do. ⁵⁹ Jo mi' cadsí' i yuu' quiá' Elisa-

bet do jñiá' jmií', joba' cangojéeng' neiñ'
e nitõ' lí' fí ngúu' táain' laco' e quí'

tíng' dsea' Israel. Jo mi' cajméer' lajo,
si'f' nilisií' i yuu' do laco' si' tiquiá'r'

Zacarías. ⁶⁰ Dsu' i Elisabet do cañír' jo
casí'r' jaléng' i dsea' do:

—U, Juam 'né' nilisiín' na.

⁶¹ Joba' cajíng' i dsea' caguiaang' do
casí'r' Elisabet:

—Jo ¿jiali' nilisiir' lajo? Jjí'r' jaang' gui
dsea' sinúu' quíi' ja' siir' lajo.

⁶² Joba' cajmíngí' i dsea' caguiaang'
do Zacarías e jmóor' lí' cõo'r' guóor':

—Jo ¿jial' nilisií' i yuu' la, fó' 'nu'?

⁶³ Jo Zacarías camir' cõo' lí' nijmé'r'
jial' iin' e nilisií' i yuu' do, joba' cajme'r'
e Juam nilisiín' do. Jo dsíng' cangogá'

dsí' jaléng' i dsea' do e calisí' i yuu'
do Juan. ⁶⁴ Jo dsifí' ladob' cana' oo' luu'
Zacarías jo canaain' jmiféin' Fidié'.

⁶⁵ Jogui jaléng' dsea' i neáang'
lacúng' lajíng' lí' guíng' Zacarías

eám' cangogá' dsí'r' quiá' jalé' e calí'
do, jo lajobi' lacaang' jee' mó' lí' se'
Judea eám' caliseá' e júu' jo. ⁶⁶ Jo

lajíng' dsea' i caliñí' jalé' e calí' do
cajmíngí' rúin':

—¿E' sí'íng' i yuu' la mi' nicuáin'?

Dsucõ' eám' lí' e jmicõo'r' Fidié'
quíá'r.

Jalé' e ca'ø' Zacarías quiá' Fidié'

⁶⁷ Jo mi' cana' oo' luu' Zacarías, dsifí'
lajob' calín' Jmiguí' quiá' Fidié' jo

canaain' fé'r' jalé' júu' e cangíiñ' cacuø'
Fidié' ladsifí' lado jo cajíñ':

68 Güijmifém' jaléng' dsea` Fíi'naa' Fidiée` quiá' dsea` Israel, dsuco' nicajár` jee` jneaa`aa', dsea` líi'-naa' dsea` quiá'r', jo nicaleáam`bre jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'naa'.

69 Jo caguín' lajee` lajaléng' siju` dseata` dsea` féng' Daví' i jmóo` ta` quiu' Fidiée` do jaang` i 'gøng'gui eáang` e quiá' nileáin` jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'ii'.

70-71 Co' lajob júu` cacuø' Fidiée` jaléng' dsea` quiá'r` i nicafé` cuaiñ` quiá'r` mali'gui eáang` e nileáin` jneaa`aa' jee` jaléng' i 'ní' níng` jneaa`aa'

jogui jee` jaléng' i guíng` quí'naa' cajo, 72 jogui nilí' fí' líim`bre jaléng' 'líi` dsea` cøøng` quí'naa',

co' ja` ni'íing` dsíir` lajii' júu` e cajmirør` cøø' 'líi` yúu` quí'ii' Abraham lajii' mali'gui eáang`.

73 Jo e lab júu` e cacuø' Fidiée` i Abraham do ie` jo:

74 e nileáin` jneaa`aa' jee` jaléng' i 'ní' níng` jneaa`aa',

joba' jneaa`aa' nijmó'naa' e ngocáng` dsí'naa' lí' dseáng' laco' iing` Fidiée`,

jo jo` e 'gøng'naa' jíi' coø` i dsea` i 'ní' ní' quí'ii' do jóng.

75 Jogui lata` se`naa' fí' jmigüif` la, nise`naa' e líi'naa' dsea` güeang' quiá' Fidiée` jogui dsea` i ée` røø` laco' sí'f' fí' quini` Fidiée`.

76 Jo mi` calí' e jo, jo lalab casí' Zacarías i yuu` do:

Jogui 'nu', yuu` quí'ii', nilisii' dsea` i caguíng' Fidiée` dsea` guíng` ñiff` i nifé' cuaiñ` quiá'r';

co' 'nub` dsea` niguiéan` dsea` guiú', co' lana nijaquíéng` e tí' lí' nijáa' Fíi'-naa' Dsea` Jmáang`.

77 Jo nijmée' dsea` júu` jial nileáng` Fidiée` jaléng' dsea` jmigüif` e ni'íing` dsee` quiá'r`.

78 Jo Fidiée` nijmér` jalé' e jo, co' dsíng' 'neáaiñ` jneaa`aa', jogui eáam` fí' líiñ` jneaa`aa' cajo.

Joba' nicacuø'r` jneaa`aa' e lafa' nijneá` coø` jí' e jlo' níng` 'gøng' fí' lí' se`naa' lana,

79 jo e joba' nijmicøø' quiá' jaléng' dsea` i seeng` lafa' sijúung` lí' nuu` só'.

Jo Fidiée` ni'é'r` jneaa`aa' fí' guiú' quiá'r` e laco'

nilise`naa' juguiú' júu` røø`.

Jo jalé' e júu` na café' Zacarías ie` jo.

80 Jo cuaam` i yuu` quiá'r` do laco' ngóo' jmíi'. Jo lajee` cuaaiñ`, eáang` ngóo' licuíñ` Fidiée` jogui eáang` ngóo' liguiúin` la'eáang` cøø' Jmigüif` quiá' dsea` do. Jo mi` 'lé' cacuaiñ`, jo cangór` fí' coø` jee` mó', jo job cateáaiñ` cartí' mi` caguíe` jmíi` e nilicuí' dsea` Israel quiá'r`.

Mí' caliséng` Jesús

(Mt. 1:18-25)

2¹⁻² Jo ie` jo seeng` jaang` dseata` dsea` féng' i sii` Augusto i quiu' ta` ie` jo, jo seeng` jaang` dseata` dsea` nu'luu` quiá'r` i sii` Cirenio i guíng` líng` ta` fí' lí' se' Siria. Jo ie` jo caquiú' i Augusto do ta` e nilí'íng` jaléng' dsea`.

³ Jo jaléng' dsea` i taang` fí' lí' jíe' 'né' nidsilíin` fí' góo`bre, jo fí' job nilí'íin`.

⁴ Jo mi` cahuí' ta` lajo, joba' cagüi'fí' i Sé' do fí' lí' guíin` fí' fíi' Nazaret lí' se' Galilea, jo cangáin` fí' góor` fí' lí' se' Judea fí' coø` fíi' e sii' Belén fí' lí' caliséng` i dseata` dsea` féng' i sii' Daví' do, jaang` dsea` siju` Sé' i caliséng` mali'gui eáang`. ⁵ Jo mi` cangáng' Sé' fí' góor`, tée`bre Yá', co' ninée' júu` quiá'r` cøøin` do, jogui yuu`b` niquíeéin` do cajo.

6-7 Jo mi~ caguiliin` fi` Belén, job catf` í` e niliseeng` yuyú` quiá` Yá`, dsu` ja` li` calí`r` li` nijér`, co` dsing` fíing` jaléng` dsea` i` caseáng` e fi` fií` do ie` jo. Jo li` güiing` jaléng` cuea` güitáb` cajér`, jo job caliséng` i` yuyú` do. Jo íb` la`uii` jóo` Yá` i` caliséng`. Jo mi~ cangf` jo, caquiin` coo` 'mi', jo catiráain` dsí` coo` ni'núu` li` go` jó', dsuco` ja` li` sea` li` guiá` fa` niquiér`.

Mi~ cajnéng` ángeles fi` li` taang` dsea` jmoo` í` jo'se`

8 Jo mi~ canuu` e jmií` jo, jo nicaje` coo` tú` míing` dsea` i` jmoo` í` jo'se` quiá` fi` lí` caluu` fií` Belén. 9 Jo lajee` neáain` e canuu` e jmií` jo, coo` cajném` jaang` ángel i` casíing` Fidiéé` fi` li` neáain`, jo dsing` jlo` cajneá` e güea` quiá` Fidiéé` do lacúng` lajíng` li` neáng` i` dsea` do, jo dsing` cafóin`. 10 Jo cajíng` i` ángel do casí`r` jaléng` i` dsea` do:

—Ja` fóong` na` jíi` coo`, dsuco` juguiúb` quiee` quí`na`, jo fíim` dsea` nili`iáang` dsíir` uii` e júu` jo. 11 Co` fi` lab góo` dseata` dsea` féng` Davi`, jo lana` fi` lab nicaliséng` Dsea` Jmáang`, dsea` nileáin` 'nú` jee` jalé` dsee` quí`na`. 12 Jo niín`ba` e mi~ nigüi`néng`-na`r jo niguiéng`na`r quíin` coo` 'mi' jo ráain` dsí` coo` ni'núu` li` go` jó'.

13 Jo mi` cató` e café` i` ángel do lado, coo` cajném` ángeles i` fíing`gui` fi` li` neáng` i` dsea` do, jo lajalém` i` ángeles do canaain` e jmiféin` Fidiéé` lajaléin` do jogui` canaain` do ø` lala:

14 ¡Majmiféng`naa` Fidiéé` dsea` guing` níif`, jogui` jaléng` dsea` jmigüf` i` seeng` guiá` coo`r` güiliseem`bre juguiá` júu` røø` coo` dsea` do!

15 Jo mi` cató` e ca`ø` i` ángeles do, cangolíim`tur` fi` li` jalíin`. Jo i` dsea` i` jmoo` í` jo'se` do canaain` sáin` lajee` la`ó` yaain` jo sí` rúin` lala:

—Má`aa` fi` Belén. Mane`duu` jalé` e nicajíng` Fíi`naa` Fidiéé` quiá` jalé` e nicalí` jmií` na.

16 Jo catam` i` dsea` do fi` lajminá`, jo mi~ caguiliin` fi` Belén, cadséin` Yá` cóo` Sé` jogui` i` yuyú` do e ráain` dsí` coo` ni'núu` li` go` jó'. 17 Jo mi~ cangf` e cangáin` i` yuyú` do, jo canaam`bre ni`r` júu` lajii` e cajíng` i` ángel do cuain` quiáin` do. 18 Jo jaléng` dsea` i` canúu` e júu` jo dsing` cangogá` dsíir`. 19 Jo dsing` ca`f` dsí` Yá` quiá` jalé` e calí` ie` jo, jogui` ca`mea`bir` e júu` jo fi` dsí` moguir`.

20 Jo mi~ cangf` jo, caquim`tu` i` dsea` jmoo` í` jo'se` do. Jo lajee` ngolíin` jo ø`r` quiá` Fidiéé` jo dsing` jmiféin` Fidiéé`, co` calitib` lajii` júu` e quie` i` ángel do ie` jo.

Mi~ cangojéin` Jesús fi` guá` fé` e si` fi` Jerusalén

21 Jo mi~ cadsí` i` yuyú` do jniá` jmií`, jo cangojéeng`nein` e cató` li` fi` ngúu` táain` laco` quí` túing` dsea` Israel. Jo dsifí` ladob` catéer` e calisín` do Jesús lí` laco`gui` cajíng` i` ángel do casí`r` Yá` lajii` mi` nú`gui` e nidsiquiéein` i` yuyú` do.

22 Jo mi~ cangf` jo, mi~ cadsí` Yá` tuló` jmií` e caliséng` i` yuyú` do, cajmiti`bre lajii` júu` e caséé` Moi` e 'né` nilí`, joguiba` cangolíin` cangojéeng`nein` fi` guá` fé` e si` fi` Jerusalén e laco` nidsijeáang`nein` fi` quini` Fidiéé`. 23-24 Jo mi` nitf` í` e nidsilíing` dsea` Israel sinúu` guá` cóo` yuyú` siñuu` la`uii` i` liseeng` quiá`r`, 'né` jéeng` sejmii` i` yuyú` do gáng` bosií` osi` gáng` mee` quiá` e nijngáng` jmidsea` fi` nife` quiá` e sinúu` guá` do. Jo jalé` e jo cajmée` i` Sé` do cóo` i` Yá` do ie` jo, co` lalab` ta` caquiu` Fidiéé` malií`gui` eáang`: “Song` ií` caliséng` yuyú` siñuu` la`uii` quiá`, í`bing` i` nijmé` ta` lí` lajii` e iing` Fidiéé`.”

25 Jo ie` jo seeng` jaang` dseañu` fi` Jerusalén i` sii` Simeón, jaang` dseañu`

î guiúng̃ eáang', jò dsíng' jmfíeĩn' Fidiée', jogui sijeeĩn' î nisíng̃ Fidiée' î nileáang̃ dsea' góor' dsea' Israel jee' jalé' dsee' quíáin'. Jò jéeb' Jmiguí quíá' Fidiée' quíá' î Simeón do, ²⁶ jò la'eáang̃ cóo' e joba' calíinir' lajii' lami' jéeng'gui e ja' nijúuiĩn' e ja' mí' cangáaiĩn' Dsea' Jmáang̃, dsea' î nisíng̃ Fidiée' do. ²⁷ Jò ie' jò cajmée' Jmiguí quíá' Fidiée' e cangó' Simeón fí' guá' fé' e si' fí' Jerusalén. Jò mí' caguiér' e fí' guá' jò, fí' job nitaang̃ Yá' cóo'gui Sé' e jéeĩn' î yuu' Jesús do e jmóor' jalé' ta' e caquiú' Fidiée' e 'né' lí. ²⁸ Jò mí' cangáng̃ Simeón î yuu' do jò casang'neiĩn' jò canaaĩn' jmfíeĩn' Fidiée' jò cajjĩn'':

²⁹ Gui'máam'ba' Fíi'naa' Fidiée', có' nicalitib' lajii' júu' quíi' e cajmée' jnea' jéeng'gui.

Joba' dsíng' iáang' dsii' lana, jò nicuóom' nitø' jnea' fí' níif' quíi', jnea' dsea' î jmóo' lajii' e iing' 'nu';

³⁰⁻³¹ có' nicamám'baa î yuu' la, dsea' î nileáang̃ jnea' jee' jalé' dsee' quí'ii', dsea' see'naa' fí' jmigúĩn' la.

³² Có' î lab dsea' î líng' e ji' e jneá' jee' jaléng' dsea' jmigúĩn',

jogui la'eáang̃ î lab cajo e nijmi'gó' dsea' jaléng' dsea' quíi' dsea' Israel.

³³ Jò dsíng' cangogá' dsí' Yá' cóo'gui Sé' quíá' jalé' e cajjng' î Simeón do uii' quíá' î yuu' do. ³⁴ Jò mí' calí' e café' Simeón lajò, jò cataĩn' güea' î yuu' do cóo' sejmiĩn' jogui cajjĩn' casí'r' Yá':

—Î yuu' la nisi'fiĩn' mí' nicuáin' e niguiár' júu' jial nijmicuíng̃ dsea' Fidiée', joba' fíim' dsea' jmigúĩn' niquí' jing' yaaĩn' fí' quini' Fidiée'. Dsu' seem' dsea' î ja' ni'íng' jalé' júu' e niguiáin' do, có' ja' nití' dsíir', ³⁵ có' niguiéeb' jmiĩ' mí' nilidseáang' dsíi' jial í' dsíi' lajaang' lajaang' dsea' jmigúĩn'. Jogui 'nu' dsíng' nilijjuung' o' mí' nijmeáng' dsea' î yuu' la quíi' mí' nífeĩn'.

³⁶ Jò mí' calí' e fé' Simeón lajò, jò cajám'bre î yuu' do cóo' sejmiĩn'. Jò dsíif' ladob cangoquíeeng' jaang' dseamf' î siĩ' Aa' fí' lí' sing' Yá' cóo'gui Sé' e jéeĩn' î yuu' do, jò fé' î dseamf' î siĩ' Aa' do cuaiĩn' quíá' Fidiée' cajo, jò î dseamf' î líiĩn' jóo' jaang' dseañu' î siĩ' Fanuel î líng' dsea' sijú' jaang' dsea' î calisf' Aser. Jò î dseamf' do eám' niyúin'; ochenta y cuatro jii' ningóo' e 'níiĩn' jò le'eám'bir eáang' mí' cacúng' guór', jò guié' jii' mí' cangf'gui lajò, cajúm' dseañu' quíá'r'. ³⁷ Jò contøom' iuuiĩn' sinúu' guá' e jmitir' lajii' e iing' Fidiée' e jmfíeĩn' dsea' do jogui e jmóor' ayuno cajo. ³⁸ Jò mí' cangáin' î yuu' Jesús do, jò cacuø'r' gui'máang' Fidiée' uii' quíáin'. Jò miffng̃ canaaĩn' jma'r' júu' jaléng' î dsea' î sijeeng' î dsea' î nisíng̃ Fidiée' e quíá' nileáin' dsea' jee' dsee' quíá'r' jò cajjĩn' casí'reiĩn': "Î lab î yuu' î cajjng' Fidiée' î nisín' î ni'íng̃ dsee' quí'naa'."

Mí' cangolíng̃ tu Yá' cóo' Sé' fí' Nazaret

³⁹ Jò mí' cangf' e cajmiti' sejmiĩ Jesús jalé' e ta' huí' fí' ní' jii' quíá' Fidiée' do, cangolíng̃ tur cóo' î yuu' do fí' Nazaret fí' lí' se' Galilea. ⁴⁰ Jò cuaam' Jesús lajee' jò laco' ngóor' jmiĩ, jò dsíng' ngóo' litíiĩn', jò eám' jmigúeang' Fidiée' ír'.

Mí' cajé Jesús fí' dsíi' guá' fé' e si' fí' Jerusalén

⁴¹ Jò lacoo' jii' mí' tí' jmiĩ Pascua quíá' dsea' Israel, nitíng̃ sejmiĩ Jesús e dsilíiĩn' fí' Jerusalén. ⁴² Jò ie' mí' cad-sí' î jiuung' do guitu' jii', jò fí' job cangór' cóo' sejmiir' cóo' jaléng' dsea' sinúu' quíá'r' jogui cóo' jaléng' dsea' î neáang' fí' Nazaret. Jò fí' job cajé lajaléng' î dsea' do lajee' catí' e jmiĩ do. ⁴³ Jò mí' cadséng' e jmiĩ do, jò cangolíng̃ tur lajaléin' do fí' Nazaret, ⁴⁴ dsu' dob nicajé' î jiuung' Jesús do fí'

Jerusalén. Jo ja` nicalilí` sejmiir` e nica-
jer, co! líiĩn` e jee` i dsea` caguaiang` dob
ngaiĩ!'. Jo catam` bre fı́ lajaléiĩn` do la-
jee` coo` jmiĩ. ⁴⁵ Jo mi` caniúin` guia!`
fı́, jo ca'naĩn` Jesús jee` jaléng` i dsea`
caguaiang` do, dsu! jo` li` cadséng` neiĩ!
do. Joba! caquim` tur fı́ Jerusalén e can-
go'neéiĩn` i jiuung` do.

⁴⁶ Jo mi` caguilfing` tur fı́ Jerusalén,
jo ja` cadséng` neiĩ! dsifı́ lado car` mi`
cadsing` 'ni` jmiĩ guı́ lajo, joguiba! cad-
séng` neiĩ!. Dsu! fı́ guáb!` guiĩn` do e
núur` e síng` jaléng` tifa!` quia!` júu`
quia!` ta` quia!` dsea` Israel, jogui` jmigu-
iub` jalé!` e jmingı́!` rúng` Jesús coo!`
jaléng` i dsea` f. ⁴⁷ Jo jaléng` dsea` i
teáng` núu` jial ngı́ i jiuung` Jesús do
dsing!` dsigá` dsı́r, co! tım` bıń!` eáang`.
⁴⁸ Jo mi` cangá` sejmiĩ` Jesús e dob
guiĩn, jo dsing!` cango'gó` dsı́r jo ca-
jıng!` niquia!` cası́ reiĩ!`:

—Yuu` quı́ ii!, ¿jiali!` cajmeáan!` jnea!`
lana? Dsing!` nicajmó`oo! fı́ı` coo!`
tiquı́ı!, jo dsing!` nica'neéng!` naa!` 'nu`.

⁴⁹ Joba! cańıı` Jesús quia!` niquia!` jo`
cası́ reiĩ!`:

—¿Jiali!` ngı́ na!` 'náng` na!` jnea? ¿Su
ja` nı́ na!` e` ta` nısi'fın` n e nijmee` e
quia!` Tiquié` e dsea` guıing` nıfı`?

⁵⁰ Dsu! i` sejmiir` do ja` cangáıĩn` jiali!`
cájıng!` i jiuung` Jesús do lado.

⁵¹ Jo mi` calı́ sfiĩn` e jo, jo can-
goliim` tur laji` gaaiĩn` do fı́ Nazaret. Jo
dsing!` guıúng` Jesús coo!` sejmiir, jo
dsing!` náur` cajo. Jo eáam` íaang` dsıı`
niquia!` mi` ca'fıı` dsı́r quia!` jalé!` e
cangojée` ie` jmiĩ jo. ⁵² Jo lajee` jo
cuaam` Jesús, jo ngóo` litiing` guir lacoo`
jmiĩ, jo dsing!` íaang` dsıı` jaléng` dsea`
coo!` r, jogui` lajobı Fidiée` coo!` fı́ cajo.

**Mı́ canaang` Juan i seáang` dsea`
jmiĩ e guiar` júu` quia!` Fidiée`**

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1 :19-28)

3 Jo ie` jo ningóo` guı'niá` jiing` e líng`
Tiberio dseata` dsea` féng!` quia!` fı́

la'úng` fı́ jmigüf. Jo seeng` quiúung`
dseata` dsea` nu`luu` quia!` r, jaang` i
siı́ Poncio Pilato i guıing` líng` ta` fı́
Judea, jo jaang` i siı́ Herodes i líng` ta`
fı́ Galilea, jo seeng` jaang` rúng` dsea`
ngáang` coo!` Herodes i siı́ Lıi` i guıing`
líng` ta` fı́ Iturea coo!` r coo` li` siı́ Tra-
conite, jogui` jaang` i siı́ Lisanías i guıing`
fı́ coo` li` siı́ Abilinia. ² Jo ie` jo seeng`
gáng` jmidsea` laniing`, jaang` i siı́ Anás
coo!` guı` jaang` i siı́ Caifás. Jo ie` jo cajo i
Juan do i líng` joo` Zacarías guiĩn` fı́ jee`
uó` quiú` mi` café` Fidiée` caféng` neiĩ!
e nicatfı` fı́ e nináıĩn` do e niguiár` júu`
quia!` Fidiée` fı́ jee` dsea` jmigüf. ³ Jo
mi` cahuı!` ta` lajo, jo dsifı` lajob cangó` i
Juan do fı́ gua` Jordán, jo fı́ job canaaiĩn`
e guiar` júu` quia!` Fidiée` fı́ quini` dsea`
i caseáng` fı́ lacuee` e gua` do ie` jo. Jo
fı́ job e'r` jaléng` dsea` i guilfing` do,
jo sı́ reiĩ!` e 'né` niquı́!` jıng` yaaiĩn` fı́
quini` Fidiée`, jo lajoguiba!` e nisáıĩn` jmiĩ
e laco!` cuó` li` e cajmée` dsea` do lajo.
⁴ Jo e jo cangojée` lí!` laco!` fé!` fı́ nı`
ji` quia!` Fidiée` e cajme!` Safı́` malıı` guı
eáang`, jaang` dsea` i café!` cuaiĩn` quia!`
Fidiée`, li` fé!` lala:

Ngı́ jaang` dsea` i fé!` teá fı́ nı` guóo`
uó` quiú` jo fé!` r lala:

“Jmeáang` na!` guıı fı́,
jogui` nea` na!` condsée`,
co!` lana tí li` nijáab` Fıı` naa!`.

⁵ Jo jmiróó` na!` lacaang` guia!` fı́,
jo jmiróó` na!` lacaang` li` jung!`,
jo jmee` na!` condsée` fı́ lacaang` li` tu`
fı́,
jo jaléb!` fı́ nilıı` róó`.

⁶ Jo jalém` dsea` jmigüf nilı!` r jial
e nileáiĩn` jee` jalé!` dsee` quia!` r
la'eáang` coo!` r i dsea` f.”

Jo jalé!` e na cájıng!` Safı́` fı́ nı` ji` quia!`
Fidiée`.

⁷ Jo mi` caguilfing` dsea` i iing` nisáng`
jmiĩ e fı́ gua` li` táang` i Juan i seáang`
dsea` jmiĩ do, jo cası́!` i Juan do lajaang`
lajaang` i dsea` i caguilfing` do ie` jo:

—¡Jóo jaléng' mi' guíng' 'nú'! ¿I' cajme' 'nú' júu' e lala cuøong' nileáng' na' lajii' iihuí' e nijaquíéng' jmí' na? ⁸ Né' nijmiliing' yaang' na' e laco' nilíli' jaléng' dsea' rúng' na' e dseáng' e já' ba' nicaquí' jíng' yaang' na' fí quini' Fidiéé'. Jo ja' jmigøøng' yaang' na' e nileáng' na' jee' dsee' quí' na' dsu' uú' e Abraham líiín' 'líi' yúu' quí' na', co' e já' e fíi' 'nú' e cuøòm' jmé' Fidiéé' sjiu' Abraham jalé' cuu' e néé' la faco' iin' lajo. ⁹ Cofa' jaléng' dsea' i ja' quí' jíng' yaang' fí quini' Fidiéé' líiín' laco' e 'ma' ofii' e ja' dseeng' ofii' e cuø', joba' huí' b' e 'ma' do jo dsitoo' fí' ní' jì' lafa' cuiib' , co' ja' eé' ta' íng' jii' coo'.

¹⁰ Jo mí' canúu' jaléng' i dsea' do jalé' e café' i Juan i seáng' dsea' jmí' do, joba' cajmingí' reiñ' do lala:

—¿Jial ni'ee' jnea' guiá' coo' Fidiéé'?

¹¹ Joba' cañí' i Juan do jo casí' r' i dsea' do:

—E laba' 'né' nijmee' na': Ii' 'nú' oo' na' tú' 'mi' quí' na', 'né' nicuø' na' coo' jaang' dsea' i ja' sea' quía'; jogui ii' 'nú' sea' e cø' na', 'né' nicø' na' jmá' jiu' coo' jaléng' i ja' sea' e dø'.

¹² Jo lajee' sñing' Juan i seáng' dsea' jmí' do coo' i dsea' do, job' caguilíng' coo' tú' mñing' nodsicuu' i iing' nisáng' jmí', jo cajmingí' r' i Juan do jo cajíñ' :

—Tífa', ¿e' 'né' jmó' jnea' e laco' ni'ee' naa' guiá' coo' Fidiéé'?

¹³ Joba' cañí' i Juan do quía' i nod-sicuu' do jo casí' reiñ' :

—E laba' 'né' nijmée' 'nú': Jo' m' na' cuu' quía' dsea' e jmiguiú' gui laco' ta' quíu' fí' ní' jì' quía' dseata'.

¹⁴ Jo lajee' sñing' i Juan do coo' i nod-sicuu' do, caguilíng' coo' tú' mñing' 'lée' fí' lí' táain' jo cajmingí' reiñ' :

—Jogui jnea', ¿e' 'né' nijmó' naa' e laco' ni'ee' naa' guiá' coo' Fidiéé'?

Joba' cañí' i Juan do jo casí' r' i 'lée' do:

—E laba' 'né' nijmittí' 'nú': Ja' ee' uøø' na' quía' dsea' laguidseaang' , o'gui fong' na' dsea', o'gui jmoo' na' dsee' quía' dsea' e ngii' gui, o'gui ni' níng' na' dsea' e ja' eé' mí' cajméer' jii' coo'; jo güili' íaang' oo' na' coo' lajii' e 'léeng' na'.

¹⁵ Jo lajee' fé' i Juan do e júu' na, jo jaléng' i dsea' caguiaang' do i dsír' e nilí' jogui i dsír' su Dsea' Jmáam' i Juan i seáng' dsea' jmí' do. ¹⁶ Jo mí' calilí' i Juan do e i' dsí' i dsea' do lajo, joba' casí' reiñ' jo cajíñ' :

—E já', jnea' seáan' 'nú' jmí' coo' layaang' jmí', jo dsu' nabi ni- jáa' jaang' gui dsea' i niseáng' 'nú' jmí' coo' Jmiguí' quía' Fidiéé' jogui coo' jì. Jo i dsea' í' 'gøng' guir laco' jnea' e jii' jnea' ja' catíin' n fa' nisíi' i capí' ní' 'núu' lomíir' . Co' jnea' nicaseán' n jaléng' 'nú' jmí' coo' layaang' jmí' e laco' cuø' lí' e nicaquí' jíng' yaang' na' fí quini' Fidiéé'; dsu' ír' mí' nigüéeiñ' niseáiñ' 'nú' jmí' coo' Jmiguí' quía' Fidiéé' e laco' cuø' lí' e nicangíing' na' Jmiguí' quía' dsea' do. ¹⁷ Jo quieb' dsea' do e jmáiñ' ta' quía' e nisíñ' micui' iee', jo nisér' ca' e quí' quía' do. Jo dsu' e micui' iee' do ni' meár' fí' dsí' sináú', jogui e quí' quía' nij' bre fí' lí' coo' jì' e ja' tóo' jmí' yu'.

¹⁸ Jo jmang' coo' júu' lanaba' caféng' i Juan do jaléng' i dsea' do, jo ca'e' reiñ' jalé' júu' quía' Fidiéé' quía' jial laang' dsea' jee' jalé' dsee' quía' r'. ¹⁹ Jogui caféng' i Juan do jaléng' dsea' e ja' dseeng' laco' jmoo' i dseata' Herodes do e jéeiñ' lafa' dseamí' quía' r' oo' dseañu' rúíñ' dsea' ngáang' coo' r' i sii' Lií', jogui cajíñ' dseata' Herodes coo' jalé' e ga' e jmooiñ' do. ²⁰ Jo mí' caliñí' i dseata' do lajii' e júu' e fé' i Juan do uí' quía' r', joba' dsíng' caliguiíñ' jogui cajméer' coo' gui e ga', co' caquiú' r' ta' e catam' i Juan do, jo 'nuñí' b' catang' neiñ' do.

Mi cajgáang` Jesús jmiì`*(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)*

²¹ Jo dsu' nú'gui e ni'f i Juan do 'nuñí, lajee` cateáaiñ` fí` gua` Jordán e seáaiñ` dsea` jmiì, jo coo` jmiì` caguié` Jesús fí` jo, jo cajgáaiñ` jmiì` cajo. Jo dsifí` mi` cangf e jo, jo caféng'` Jesús Fidiée` dsea` guing` ñiff, jo lajee` jo cana` cateá fí` ñiff, <sup>22</sup> jo fí` job cajgó` Jmiguí` quiá'` Fidiée` e liing` jaang` mee` fí` yú'` mogui` Jesús, jo canú'` e liing` i` guicafé'` fí` yú'` jmigúf jo guicajfín':

—'Nub` JÓo` i` 'neáan`n eáang', jo dsíng'` iáang` dsii` cóo'` 'nu`.

Jaléng` 'lii` yúu` quiá'` Jesús*(Mt. 1:1-17)*

²³ Jo guigui` jii` ñingóo` Jesús mi` canaaiñ` jmóor` ta` e si'fiñ`. Jo jaléng'` dsea` líiñ` e i` Sé` do tiquiá'` Jesús. Jo tiyúu'` quiá'` Jesús siir` Elí, <sup>24</sup> jo tiquiá'` Elí siir` Matat, jo tiquiá'` Matat calisír` Leví, jo tiquiá'` Leví calisír` Melqui, jo tiquiá'` Melqui calisír` Jana, jo tiquiá'` Jana calisír` Sé, <sup>25</sup> jo tiquiá'` Sé` calisír` Matatías, jo tiquiá'` Matatías calisír` Amós, jo tiquiá'` Amós calisír` Nahum, jo tiquiá'` Nahum calisír` Esli, jo tiquiá'` Esli calisír` Nagai, jo tiquiá'` Nagai calisír` Maat, ²⁶ jo tiquiá'` Maat calisír` Matatías, jo tiquiá'` Matatías calisír` Semei, jo tiquiá'` Semei calisír` Sec, jo tiquiá'` Sec calisír` Judá, ²⁷ jo tiquiá'` Judá calisír` Joanán, jo tiquiá'` Joanán calisír` Resa, jo tiquiá'` Resa calisír` Zorobabel, jo tiquiá'` Zorobabel calisír` Salatiel, jo tiquiá'` Salatiel calisír` Neri, ²⁸ jo tiquiá'` Neri calisír` Melqui, jo tiquiá'` Melqui calisír` Adi, jo tiquiá'` Adi calisír` Cosam, jo tiquiá'` Cosam calisír` Elmodam, jo tiquiá'` Elmodam calisír` Er, ²⁹ jo tiquiá'` Er calisír` Josué, jo tiquiá'` Josué calisír` Eliezer, jo tiquiá'` Eliezer calisír` Jorim, jo tiquiá'` Jorim calisír` Matat, ³⁰ jo

tiquiá'` Matat calisír` Leví, jo tiquiá'` Leví calisír` Simeón, jo tiquiá'` Simeón calisír` Judá, jo tiquiá'` Judá calisír` Sé, jo tiquiá'` Sé` calisír` Jonám, jo tiquiá'` Jonám calisír` Eliaquim, <sup>31</sup> jo tiquiá'` Eliaquim calisír` Melea, jo tiquiá'` Melea calisír` Mainán, jo tiquiá'` Mainán calisír` Matata, jo tiquiá'` Matata calisír` Natán, <sup>32</sup> jo tiquiá'` Natán calisír` Daví, jo tiquiá'` Daví` calisír` Isai, jo tiquiá'` Isai calisír` Obed, jo tiquiá'` Obed calisír` Booz, jo tiquiá'` Booz calisír` Salmón, jo tiquiá'` Salmón calisír` Naasón, jo tiquiá'` Naasón calisír` Aminadab, ³³ jo tiquiá'` Aminadab calisír` Aram, jo tiquiá'` Aram calisír` Esrom, jo tiquiá'` Esrom calisír` Fares, jo tiquiá'` Fares calisír` Judá, ³⁴ jo tiquiá'` Judá calisír` Jacóo, jo tiquiá'` Jacóo` calisír` Isáa, jo tiquiá'` Isáa` calisír` Abraham, jo tiquiá'` Abraham calisír` Taré, jo tiquiá'` Taré calisír` Nacor, ³⁵ jo tiquiá'` Nacor calisír` Serug, jo tiquiá'` Serug calisír` Ragau, jo tiquiá'` Ragau calisír` Peleg, jo tiquiá'` Peleg calisír` Heber, jo tiquiá'` Heber calisír` Sala, ³⁶ jo tiquiá'` Sala calisír` Cainán, jo tiquiá'` Cainán calisír` Arfaxad, jo tiquiá'` Arfaxad calisír` Sem, jo tiquiá'` Sem calisír` Noé, jo tiquiá'` Noé calisír` Lamec, ³⁷ jo tiquiá'` Lamec calisír` Matusalén, jo tiquiá'` Matusalén calisír` Enoc, jo tiquiá'` Enoc calisír` Jared, jo tiquiá'` Jared calisír` Mahalaleel, jo tiquiá'` Mahalaleel calisír` Cainán, jo tiquiá'` Cainán calisír` Enós, ³⁸ jo tiquiá'` Enós calisír` Set, jo tiquiá'` Set calisír` Adán, jo tiquiá'` Adán` ñia'` Fidiée`.

**Mi cajmée` fii` i` 'ling'` quijí` jial
niróng` Jesús dsee`***(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)*

4 Jo ie` jo, mi` cangf e cangíng` Jesús do cangojéeng` ír` fí` jee` uó` quiú, ² jo fí` job cajer` lajee` tuló` jmiì. Jo lajee`

jo ja` e cagó'r` jji` capí`^ . Jo lajee` táaiñ`
fí' jo, jo caguié` fii` i` 'ling`^, jo cajméer`
quijí` jial e niróng` dsea` do dsee` . Jo mi`
cangf` e tuló` jmi` do, joguiba` cadseá`
jmi'aang` Jesús jóng. <sup>3</sup> Jo dsifí` lajob ca-
jng` fii` i` 'ling`^ casí`r` dsea` do:

—¡Song já` e 'nu` lin` i` JÓO` Fidiée`
camíng` do, joba` jmee` e ni'uíng` iñí`
e çuú` néé` la!

⁴ Joba` cañí` Jesús quiá` fii` i` 'ling`^
do jo casí` reiñ`:

—Lalab fé` fí` ni` jì` quiá` Fidiée` : “Ja`
niliseeng` jaléng` dsea` jmigüf` juguiá` e
lico` ni`í` nidó`r` jalé` e sea` fí` jmigüf` .
Co` 'né` nijmiti` bre jalé` ta` quia` fí` ni`
jì` quiá` Fidiée` , jo lajoguiba` e niliseeñ`
juguiá` jóng.”

⁵ Joba` cajmée` tu fii` i` 'ling`^ quijí` jial
e niróng` dsea` do dsee` , jo cangojéeñ`
dsea` do fí` çoo` yá`^ mó` e ñíí` eáang` ,
jo ca'e` reiñ` jalé` fii` e sea` fí` la'úng` fí`
jmgüf` dseáng` lajee` cateá` . ⁶ Jo cajjñ`
casí`r` dsea` do:

⁷ —Jalé` e la nicuøø` quíí` çoo`
jalé` gui e jlo` e sea` fí` jo song nisi`^ uø`
jni` jo nijmifén` jnea` , ço` e quie` baa
lajalé` e na, jo jneab` cuøøng` jmee` e
guiéé` jo cuøøm` cuøøø` doñí` ií` i` iin` n.

⁸ Dsu` dsifí` ladob cañí` tu Jesús quiá`
fii` i` 'ling`^ do jo casí` reiñ`:

—Güihuíng` cáan` n, Satanás, dsuco`
lalab fé` gui fí` ni` jì` quiá` Fidiée` cajo:
“Jjii` Fidiée` dsea` guíng` ñifí` bing` ni-
jmifén` , jo jji` ta` quia` fí` bre e nijmiti`
cajo.”

⁹ Jo mi` cangf` jo, cajmée` tu fii` i` 'ling`^
quijí` jial niróng` Jesús dsee` , jo cango-
jéeñ` dsea` do fí` yá`^ guá` fé` e si` fí`
Jerusalén jo cajjñ` casí`r` dsea` do:

—Song já` e 'nu` lin` i` JÓO` Fidiée`
camíng` do, laco` téé` ee` tí` yá` la
bíng` uø` cartí` uii` , ¹⁰ ço` lalab fé` fí`
ni` jì` quiá` Fidiée` :

Fidiée` niquiá`r` ta` jaléng` ángeles
quia`r` e nijmér` í` 'nu` ,

¹¹ jo nisaiñ` 'nu` çoo` guóor` lajee`
guiáang` guo` guiá` güf` ,
jo lajoba` ja` nilihuññ` mi` nititáan` fí`
ni` uø` .

¹² Dsu` Jesús cañí` tur quiá` fii` i`
'ling`^ do jo casí` reiñ`:

—Dsu` lalab fé` gui cajo fí` ni` jì` quiá`
Fidiée` : “Ja` jmoo` jial ni` é` Fíi` Fidiée`
dsee` .”

¹³ Jo çoo` e jo ço` catf` 'ni` néé` e jmoo`
fii` i` 'ling`^ quijí` jial e niróng` Jesús
dsee` , dsu` jji` çoo` néé` ja` calí`r` lajo.
Jo mi` cangf` jo, mi` jo` ñi` fii` i` 'ling`^
jial nijmér` e niróng` Jesús dsee` , joba`
catiúum` bre dsea` do, jo cangoñuñ` bre
lajee` cateá` .

Mi` canaang` Jesús jmóor` ta` quiá`r` fí` lí` se` Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Jo mi` cangf` jo, cangám` tu Jesús
fí` lí` se` Galilea, jo la'eáang` çoo` jalé`
bí` 'gong` quiá` Jmiguí` quiá` Fidiée`
canaang` ni` júu` quiá`r` fí` lacoø` fii` e
néé` fí` la'úng` lí` se` fí` jo. ¹⁵ Jo mi` nigu-
iéer` lacoø` fii` lí` dséer` , dsifí` ladob ír`
fí` dsíí` guá` quiá` dsea` góor` dsea` Is-
rael, jo fí` job e'r` jaléng` dsea` i` dsilíng`
fí` guá` do jalé` júu` quiá` Fidiée` . Jo
jaléng` dsea` i` núu` júu` quiá`r` eáam`
jmiféñ` dsea` do.

Mi` cangáng` tu Jesús fí` Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Jo ie` jo, lajee` ngí` Jesús fí` lí` se`
Galilea, jo caguiéng` tur fí` Nazaret fí` lí`
cacuaiñ` . Jo mi` jmi` e jmi'ing` jaléng`
dsea` góor` dsea` Israel, dséer` fí` Sinúu`
guá` laco` jji` e tñiñ` 'ñia`r` . Jo lajee`
táaiñ` fí` e sinúu` guá` do, jo casing` 'ñi-
a`r` jee` jaléng` dsea` góor` , ¹⁷ jo ca'ín`
çoo` jì` e ca'ír` lí` tóo` jalé` júu` quiá`
Fidiée` e cajme` Saíí` , jaang` dsea` i` café`
cuaiñ` quiá` Fidiée` mali` gui eáang` . Jo
mi` caneáar` e jì` do, joba` cadse`r` lí` tóo`
lala jo ca'ír` :

18-19 E Jmiguá quiá' Fii Fidiée' baa' e jéeng` jnea~,
 co' caguíng' Fidiée' jnea~ e laco' nigu-
 iaa` jalé' juguíá' quiá'r- fí jee~
 jaléng' dsea` tíñíng`:
 joguí nicasiñ` jnea~ cajo e laco' nigu-
 iaa` juguíá' quiá' e nileáng` jaléng'`
 i dsea` i lafa' 'ñúung'` cóo'` dsee~
 quiá',
 joguí e nijmee` e e nilijné` tu jaléng'`
 dsea` tiuung`,
 joguí e nilaan` jaléng'` dsea` i íng'` iihuíí
 quiá' dsea` rúng'`,
 joguí e nijmée' e júu` e nicatíb` í' e ni-
 jmé` Fidiée' e ni'uíng` guíá' quiá'`
 dsea` jmgíuf`.
 Jo lanab jíí' líí júu` e fé' fí ní` jí` quiá'`
 Fidiée`.

20 Jo mi~ calí e í Jesús e júu` do, jo
 cajniib` tur e jí` do jo cajá'r` i dsea` née'
 ní` e guá' do, jo caguáb` tur. Jo jalém'`
 i dsea` teáng'` sinúu` guá' do teáiñ`
 jóoiñ` Jesús. 21 Joba' canaang` Jesús sí'r`
 jaléng'` i dsea` do jo cajín'`:

—E jmií` na nicaliti` jalé' e nicanúu`
 'nú' e tóo' e fí ní` jí` la.

22 Jo jaléng'` dsea` i teáng'` dsíí' e
 guá' do dsíng'` dsigá` dsíir` jalé' júu`
 quiá'` Jesús, joguí jmang'` juguíáb` fé'r`
 quiá'` dsea` do, joguí jming'` rúin'` la'ó'
 yaaiñ`:

—¿Su o' i nabi jóo' Sé` i guíing` fí fíí`
 la?

23 Joba' cañí` Jesús casí'r` jaléng'` i
 dsea` do jo cajín'`:

—Ja` ngám` nisí'` 'nú' jnea~ jíí' laco'
 júu` róo': "Timí', jmee` mí' quií' uo'";
 osi nifo'` bi' é: "¿Jiali'` ja` jmée'` fí` góo'`
 la lajalé' e nicajmee'` fí` Capernaum?"

24 Jo cajíng'` gui Jesús casí'r` jaléng'` i
 dsea` do:

—Jo jnea~ jmitaa` óo'na' e jíí' jaang`
 dsea` i fé' cuaiñ` quiá'` Fidiée' ja` íng'`
 dsea` góor` ír'. 25 ¿Já` tóo' óo'na' jalé' e
 fé' fí ní` jí` quiá'` Fidiée' e calí malí' gui
 eáang` mí` cajá` Lii` i café' cuaiñ` quiá'`

Fidiée'? Co' ie` jo ja` catuu` jmíí' fí' Is-
 rael lajee` 'ní' jiiing` dsí' ca'ná'`, joguí
 dsíng'` cajá` oo` cajo. 26 Jo dsu' ie` jo
 ja` caquiú'` Fidiée' ta` fa' e cajmée` Lii`
 e guíá' quiá'` i dseamf` dsea` góor` i 'nii`
 co' caquiú'` dsea` do ta` e cajmée` i Lii`
 do e guíá' dsu' quiá'` jaang` dseamf` i
 'nii` i guíing` fí' lí` huíí` eáang' fí` coo' lí`
 sií` Sarepta quiá'` lí` née' fíí` Sidón. 27 Jo
 lajob calí cajo ie` malí' gui eáang' mí`
 cajá` Cheey`, jaang` dsea` i café' cuaiñ`
 quiá'` Fidiée'. Co' fíim' dsea` Israel dsea`
 góo' Cheey~, calidsée'r` e cacár` jmo-
 huíí' 'lí' fí` ngúu' táaiñ` ie` jo, dsu' jíí'`
 jaang` i dsea` góor` fa' cajmi'leáiñ`. Co'
 camíng'` dsea` i sií` Naamán i guíing` tí'
 lí` huíí` eáang', tí' lí' se' Siria, jíí'` í'bing'
 i ca'láang`, co' lajob ta` caquiú'` Fidiée`.

28 Jo mi~ canúu` jaléng'` i dsea` i
 teáng'` dsíí' sinúu` guá' do jalé' júu`
 quiá'` Jesús jo dsíng'` caliguiñ`. 29 Joba'
 caguíim` bre dsea` do sinúu` guá'`, jo
 ca'óong` neiñ' catí' guíée'` fíí', joguí can-
 gojéeng` neiñ' cartí' coo' yá'` jíáa'. Jo
 fí' job lí` lamí` iin` nibííñ` dsea` do,
 co' i` dsíir` e nijngám'` breiñ'. 30 Jo mi~
 caguíliñ` tí' e yú'` jíáa' do e lí' í' dsíir` e
 nibííñ` dsea` do, jo dsu' Jesús caquim`-
 tur jo cangíiñ` jee` jaléng'` i dsea` do, jo
 jíí'` coo' jo` ee` cajméeiñ'` do quiá'r`.

Jaang` dseañu' i jée' i 'ling' quiá'

(Mr. 1:21-28)

31 Jo mi~ cangf` jo, jo cangób` tu Jesús
 fí' Capernaum fí' lí' se' Galilea. Jo mi~
 caguiér` e fí' jo, jo ca'ír` fí' dsíí' sinúu`
 guá' quiá'` dsea` góor` dsea` Israel, jo
 fí' job canaaiñ` e'r` jaléng'` i dsea` f`
 jalé' júu` quiá'` Fidiée' lajee` jmií` e
 jmi'íng'` jaléiñ'` do. 32 Jo dsíng'` dsigá`
 dsíí' jaléng'` dsea` i núu` júu` quiá'r`, co'
 fé'r` lí' laco' jaang` dsea` i óo' ta`.

33 Jo e fí' guá' do e lí' caguié` Jesús e
 cango'ée'r` dsea` júu` quiá'` Fidiée', jo fí'
 job nising'` jaang` dseañu' i jée' i 'ling'`
 quiá'`. Jo cajmée` i 'ling'` do e ca'óo' i

dseañu` do ga` eáang´, jōgui café`r` jō cajjĩn` lala:

³⁴—Jéeng` na, Jesús, dsea` seeng` fí Nazaret. ¿Jialí` ñijmiguíin` jnea`? ¿Su cañí` e ni`fin` jnea`? Cufim`baa' 'nu`, joba' ne`naa' e lin` dsea` güeang` quiá` Fidié` dsea` guing` ñiff`.

³⁵Jōba' cajjĩng` Jesús i` 'ling` do jō casí` reiñ`:

—j`Tii` íí moní`, jō tiúung´ i` dseañu` na lana!

Jō mi` cajjĩng` Jesús lajō, jō dsif` ladob cajméé` i` 'ling` do e caquing` i` dseañu` do fí quini` jaléng` i` dsea` teáang` dsí` sinúu` guá` do. Jō jōguiba' catiúung` i` 'ling` do i` dsea` do, jō jji` cōo` jō eé` cajmeáin` i` dseañu` do. ³⁶Jō dsing` cafōng` jaléng` dsea` jō jmingi` rúin` lala:

—j`I` i` dsea` na, faa`aa', e quiu`r` ta` la-cō' jaang` dsea` i` óo` ta`, jōgui quií` bre jmii` e jmilhuíin` jaléng` i` 'ling` i` jée` quiá` dsea`, jō dsif` lajōb dsihuíng` jaléng` i` 'ling` do?

³⁷Jō mi` calí` lado, dsing` canil` júu` la`úng` fí lí` se` Galilea quiá` jalé` e guiú` e jmóo` Jesús fí Capernaum.

Mi` cajmi'leáang` Jesús iemisé` Tú` Simón

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸Jō mi` cangf` jō, jō cagüi`fíb` Jesús lí` iuuiñ` fí dsí` guá` quiá` dsea` góor` i` seeng` fí Capernaum, jō cangór` fí quiá` Tú` Simón. Jō mi` caguiér` fí jō, nidséeb` iemisé` Tú` Simón e dsing` iu` guíin`. Jō cōo` tū` máng` dsea` i` teáang` e sinúu` do camí`r` Jesús jmi`eé` fa' e ni-jmi`leáaiñ` i` dseamf` do. <sup>39</sup>Jōba' cangó` Jesús fí lí` ráang` i` dsea` dsée` do. Jō mi` caguiér` lí` ráaiñ` do, jō cajjĩn` e jmohuí` e líng` i` dsea` do. Jō dsif` ladob ca`láang` i` dseamf` do, jō cajém` e iu` guíin` do. Jō mi` cangf` lado, jō caróo` bre jō cajméer` e cagó` Jesús cōo` i` dsea` caguiaang` gui do.

Mi` cajmi'leáang` Jesús fíing` dsea` dsée`

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰Jō mi` canuu` e jmii` jō, jō fíim` dsea` caguilíin` e 'náiñ` Jesús, jō jéein` jaléng` dsea` dsée` quiá`r` e laco` nijmi`leáang` dsea` do. Jō mi` caguilíin` fí lí` guing` Jesús, jō camí`r` dsea` do jmi`eé` lajji` ta` ngolíin`; joba' lí` jō caquidí` Jesús guóor` fí moguí` lajaang` lajaang` i` dsea` dsée` do, jō dsif` ladob 'láaiñ`. ⁴¹Jō jee` i` dsea` dsée` do niquiéeng` dsea` i` jée` i` 'ling` quiá`. Jō laco` ngóo` Jesús e jmi`leáaiñ` lajaang` lajaang` i` dsea` do, jō lajōb dsihuíng` jaléng` i` 'ling` do, jō sóong` óor` ti`áiñ` Jesús jō fé`r`:

—'Nub` dsea` lin` Dsea` Jmáang` i` Jōo` Fidiéé` camíng`.

Jō dsif` mi` canúu` Jesús e fé` i` 'ling` i` jée` quiá` i` dsea` do lado, dsifib` ca`gaañ` quiáin` jō jō cacuø`r` fí fa' eé` café`guiñ` do, cō' líb` i` 'ling` do e Jesús líiñ` Dsea` Jmáang` i` cajjĩng` Fidiéé` i` nisíñ` fí jmigüi` la lajji` lamali`gui eáang`.

Mi` caguia` Jesús júu` quiá` Fidiéé` fí lí` se` Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴²Jō mi` cajneá` e jmii` e cajmi`leáang` Jesús jaléng` i` dsea` dsée` do, cagüi`fíb` Jesús e fii` do, jō cangór` fí cōo` lí` cateáaiñ` 'ñia`r`. Dsü` dsif` ladob caguilíng` jaléng` dsea` e 'náiñ` dsea` do calé` catú`, jō jniñ` dsea` do e laco` ja` nidséin` fí lí` jíé`. ⁴³Jōba' cajjĩng` Jesús casí`r` jaléng` i` dsea` do:

—'Né` ninii` i` lacoo` lacoo` fii` e niguiaa` júu` quiá` jial` íing` Fidiéé` dsee` quiá` dsea` e laco` cuøng` nicár` nifi` quiáin`.

⁴⁴Jōba' canaañ` ngir` lacoo` fii` e guiar` e júu` jō fí lacoo` guá` quiá` dsea`

góor` dsea` Israel e tée` fí` la'úng` fí` lí` neáng` dsea` do.

**Mi` cajmée` Jesús e calí`
Tá` Simón` 'ñu` i líí` eáang`
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)**

5 Jo cõõ` jmiî` cangõ` Jesús fí` 'ni` cõõ` guieé` fé` e sii` Genesaret, jogui sii` bi guieé` Galilea cajo, jo caguilíng` fíing` dsea` e iin` ninúr` jalé` júu` quiá` Fidiée` e e` dsea` do. Jo dsíng` fíing` i dsea` i caguilíng` do, joba` dsíng` sicúung` Jesús jee` jaléng` i dsea` do. ² Jo lajee` jo, cangá` Jesús tú` móó` e tée` quiá` 'ni` jmiî, jo i dsea` fii` e móó` do nini-ca'uõõm`bre dsíí, jo dob nitaaiñ` ru'r` 'máa` quiá`r` 'ni` e guieé` do. ³ Joba` camí` Jesús fí` e cajgóor` dsíí` cõõ` e móó` do e quiá` Tá` Simón, jo caguá`bre fí` dsíí, jo casí`r` i dsea` do fa' e nidsi-huíng`-guiju e móó` do fí` 'ni` uõ` quié`. Jo mi` cajé` e móó` do ni` jmiî, jo tí` job ca'e' Jesús jaléng` i dsea` i teáang` 'ni` jmiî do jalé` júu` quiá` Fidiée`. <sup>4</sup> Jo mi` cató' e e' Jesús jaléng` i dsea` do jalé` júu` quiá` Fidiée`, jo casí`r` i Tá` Simón do jo cajíñ`:

—Jmee` e nidsé` e móó` la tí` dóo` tí` lí` ni'a'gui quiá` e guieé` la. Jo mi` nigui-íée` lí` ni'a'gui, nibí`na' 'máa` quíí`na' jo nijmang`na' 'ñu`.

⁵ Joba` cañí` Tá` Simón jo casí`r` Jesús:

—Tífa', lata` uõõb` nicataang`naa' jmoo`naa' ta` bí` 'máa', jo jíí` jaang` 'ñu` ja` mí` cali`naa'. Dsu` 'nu`gui quié` ta` lana, joba` nibí`baa` 'máa` quié`e.

⁶ Joba` cangoliiñ` cartí` lí` ni'a'gui quiá` e guieé` do, jo job cabír` 'máa` quiá`r` fí` lí` ca'e` Jesús, jo i líí` 'ñu` calí`r`. Jo mi` canaaiñ` õõin` e 'máa` do, jo canaang` 'guii`ba' do, cõ` dsíng` fíing` i jó' do nicangotáang`ne' fí` dsíí` e 'máa` do. ⁷ Joba` cató`r` i dsea` la'ó' jmoo` ta` cõõ'r` i teáang` dsíí` e móó` e cõõ`gui do, jo íb` cangolíng` e cangojmicõõ`

quiá`r` e quiá` e caguá` e 'máa` do. Jo mi` caguir` e 'máa` do, jo canaaiñ` uõõin` i 'ñu` do, jo catáng`neiñ` do fí` dsíí` e móó` do car` carõng` laji` tú`. Jo jiu` ja` cango`ang` e móó` do, cõ` dsíng` fíing` i 'ñu` do calí`r`. <sup>8</sup> Jo mi` cangá` Tá` Simón jalé` e do, dsifí` lajob casí`r` uõ` jnir` fí` quini` Jesús lacõ` teáaiñ` dsíí` e móó` do, jo casí`r` dsea` do jo cajíñ`:

—Fíi`i, ja` catíñ` sin` cáan`n, cõ` jaang` dsea` dsee` dsea` quib` líing` jnea`.

⁹ Jo cajíng` Tá` Simón lajo, cõ` dsíng` cangogá` dsíir` colíing` cõõ` jaléng` i dsea` caguiaang`gui do dsu` e calí`r` jaléng` i 'ñu` do ie` jmiî jo. <sup>10</sup> Jo jee` i dsea` í` nitaang` gáang` dseañu` i jmoo` ta` colíing` cõõ` Tá` Simón, jaiñ` do si-ir` Tiáa` jo jaang`gui i sii` Juan, jo laji` huáaiñ` do líiñ` jóõ` jaang` dseañu` i sii` Zebedeo. Joba` cajíng` Jesús casí`r` Tá` Simón:

—Ja` fõõn`, Tá` Simón, cõ` lati` lana nitú` e ta` jmoo` na, jogui nicuõõ` 'nu` cõõ`gui ta` e líib`jiu` la líí` e ta` na cajo, cõ` nijmée` ta` guia` júu` quié` e jee` jaléng` dsea` jmigüf`.

¹¹ Jo mi` cangf` jo, cangolíim`tur` fí` 'ni` uõ` quié` cõõ` laji` tú` e móó` do, jo job catú` i dsea` do laji` tú` e móó` do cõõ` lajalé` e sea` quiá`r`, jo cangolíim`bre cõõ` Jesús.

**Mi` cajmi`leáang` Jesús jaang`
dsea` i líing` jmohuí` 'lí`**

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Jo mi` cangf` jo, jo lajee` táang` Jesús fí` cõõ` fii` lí` se' Galilea, jo caguié` jaang` dseañu` i líing` jmohuí` 'lí` fí` ngúu` táang`. Jo mi` caguié`r` quiá` lí` sing` Jesús, jo casí`r` uõ` jnir` jo catúuiñ` cartí` ni` uõ` jo camí`r` jmií`ee` dsea` do jo cajíñ` casí`reñ`:

—Fíi`naa', cuõõm` lí` jmií`leáan` jnea` song iin` lajo.

¹³ Joba` cagüing` Jesús i dsea` dsée` do jo cajíñ` casí`reñ`:

—Iim̄baa jmi'leáan̄n 'nũ. Jõba' latí' lanab ni'leáan̄ lajiī' jmohuí' e lin'.

Jõ dsifí' mī cajíng' Jesús lajõ, cajém' e jmohuí' e líng' i dsea`dsée' do, jõ jiī' capí' jõ ee' líng' guir e jmohuí' 'li' do. <sup>14</sup> Jõba' caquiú' Jesús ta` i dseañú' do e ja` iī' nisí'r' jiī' jaang` lajiī' e calí' do, jõ casí'reiñ' do jõ cajjín' lala:

—Guá jõ güiáang' uõ' fí' quinī' jmidsea` quí'ii', jogui 'né' líng' ee' coõ' nigüicá' e quía' e nicuõ' gui'máang' Fidiée' lí' laco'gui ta` caquiú' Moí. Jõba' i jmidsea` do nijjín' e nica'láam̄ba' lajiī' jmohuí' e lin', jõ lajõb jaléng' dsea` ninír' e jõ lin' jiī' coõ'.

¹⁵ Jõ dsu' dsifí' ladob cani' júu' e dsíng' 'gõng' Jesús. Jõ dsíng' fíing' dsea` cangolíng' e 'náin' dsea` do e iin̄' ninúr' jalé' júu' quía' Fidiée', jogui iin̄' e nijmi'leáang' dsea` do lajiī' jmohuí' e líin' do. <sup>16</sup> Jõ dsu' tá' co' jeeng' jmi'nám' 'ñaia' Jesús, jõ 'nór' lí' ja` iī' dsea` seeng', jõ fí' jõb dséer' dsisiin̄' coõ' Fidiée'.

Mī cajmi'leáang' Jesús jaang` dseañú' i caang' tii'

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Jõ mī cangf' jõ, coõ' jmī' lajee' e' Jesús jaléng' dsea` jalé' júu' quía' Fidiée', jõ fí' jõb neáang' coõ' tú' m'íng' dsea` Israel i líng' dsea` fariseo colíing' coõ' tifa' quía' júu' quiú' ta' quía' dsea` Israel. Jõ i dsea' do, seein̄' do jalíin̄' fí' Jerusalén coõ' gui jalé' fi' e née' quía' lí' se' Galilea coõ' gui lí' se' Judea. Jõ dsíng' lí' e jmicóõ' quía' Jesús e güea' 'gõng' quía' Fidiée', co' dsíng' tiiin̄' e jmi'leáain̄' jaléng' dsea` dsée'. <sup>18</sup> Jõ lajee' jõ caguilíng' tú' 'ní' m'íng' dseañú' fí' lí' táang' Jesús e dsíin̄' jaang' dseañú' i caang' tii', co' iin̄' midsijeein̄' i dsea` dsée' do fí' quinī' Jesús. ¹⁹ Dsu' ja` lí' cadsé' i dsea` do fí' lí' ningíin̄', co' dsíng' fíing' dsea` i teáang' e sinúu' do ie' jõ. Jõba' cajgóõ'

i dsea` jéeng' i dsea` dsée' do fí' yá' 'núu' lí' røø'. Jõ mī caguilíin̄' fí' jõ, jõ ca'õr' coõ' too', jõ fí' jõb cangíin̄' i dsea` dsée' do laco' dsíin̄' do e fí' ni' lí' ráain̄', jõ cajgiáang' neiin̄' do jee' jaléng' i dsea` i teáang' e dsí' sinúu' do dseáng' fí' quinī' Jesús. ²⁰ Jõ mī' catísíng' i dsea` dsée' do cartí' ni' uõ', dsifí' ladob calilí' Jesús e jáb' líng' i dsea` dsée' do coõ' i dsea` dsí' quía'r' do e quíib' dsea' do jmī' e nijmi'leáain̄' jaléng' dsea` dsée'. Jõba' casí'r' i dsea` dsée' do jõ cajjín':

—Ni'fím̄baa dsee' quíi', Ruu'.

²¹ Jõ mī' canúu' jaléng' tifa' quía' júu' quiú' ta' quía' dsea` Israel coõ' gui jaléng' i dsea` fariseo do e cajíng' Jesús lajõ, jõ canaain̄' i' dsíur' jõ sáin̄' la'ó' yaain̄': “¿I' i dseañú' la e jafée'r' jalé' júu' e jiī' Fidiée' dsea` catíin̄' fé'r'? Co' jiī' Fidiée' dsea` guing' ñif' catíin̄' ni'fíin̄' dsee' quí'naa'.”

²² Dsu' Jesús calilí'bre jalé' e i' dsí' i dsea' do, jõba' casí'reiñ' jõ cajmingí'reiñ' lala:

—¿Jialí' i' óo'na' lana? ²³ ¿E' e líng'-na' e ja'gui huíng' e nifé'naa': su e “Ni'fím̄baa dsee' quíi'”, osi e nifé'naa' é: “Ráan' jõ ngi'”? ²⁴ Dsu' lana jnea' ni'ée' e 'nú' e jnea', i cajá' fí' ñif' e líin̄' jaang' dsea' jmi'güf, oo'baa ta' e ni'fín' n dsee' quía' jaléng' dsea' jmi'güf.

Jõba' casí' Jesús i dsea' i caang' tii' do jõ cajjín':

—Ráan', Ruu', jõ uõø'ba' nicó' e lí' dsíin' na, jõ guõng' fí' quíi' náng.

²⁵ Jõ mī' café' Jesús lado, dsifí' ladob caróõ' i dsea' caang' tii' do jee' jaléng' i dsea' i teáang' do, jõ case'r' e lí' dsíin̄' do, jõ cangáin̄' fí' quía'r'. Jõ lajee' ngain̄' jõ jmi'féin̄' Fidiée' dsu' uíi' e ca'láain̄'. ²⁶ Jõ lajalém' i dsea' i teáang' do dsíng' cangogá' dsíur', jõ canaain̄' cuõ'r' gui'máang' Fidiée' jogui jmi'féin' dsea' do cajõ dsu' e ca'láang' i dseañú' i caang' tii' do, jõ sáin̄' lajee' yaain̄':

—Jíi' cōo` née' ja` mí' cane`naa' e
guiú' e la jmóo` i dseañu' na.

**Mi` cató' Jesús
jaang` dseañu' i sii` Leví**

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Jo mi` cangf jo, jo cagüi'fíb' Jesús
lí' iuuiñ do, jo cangór' fí' lí' jié'. Jo
lajee' iuuiñ fí' ngóor', cangáin' jaang`
nodsicuu` i sii' Leví i guing' fí' lí' mir`
cuu' e catfing` dseata` i guing' fí' Roma.
Jo cató' Jesús i dseañu' do jo casí' reiñ':

—Leví, má'aa' cōo' jnea'.

²⁸ Jo mi` canúu' Leví e tó' Jesús, jo
dsifí' ladob catúr' ta` jmóor' cōo' jalé'
e sea` quiá'r jo cangó`bre cōo' Jesús.

²⁹ Jo mi` cangf jo, fí' quiá' Leví ca-
jméer' cōo' jmií' fe' e quiá' e jmi'gór`
Jesús, jogui cató'r jaléng`gui nodsicuu`
i cuiñ' e cagó'r coling~, jogui fíim`bi
dsea` jiéng' i caseáng' fí' jo ie` jo.

³⁰ Jo lajee' jo, dob neáng' jaléng' dsea`
fariseo cōo' jaléng' tifa' quiá' júu`
quiú' ta` quiá' dsea` Israel. Jo mi`
cangár' e gø' Jesús cōo' jaléng' nod-
sicuu` cōo'gui jaléng' dsea` i sea` júu` e
dsíng' røoiñ` dsee, joba' canaañ` éeiñ`
Jesús jo casí'r i dseañu' i caguilíng` cōo`
dsea` do:

—¿Jiali' í' gø' tifa' qui'na' cōo`
jaléng' nodsicuu` cōo'gui jaléng' dsea`
i sea` júu` e dsíng' røoiñ` dsee?

³¹ Jo mi` canúu' Jesús e fé' i dseañu` do
lado, jo cañiir' quiáñ' jo casí' reiñ':

—Jaléng' dseañu' guíung` ja` neáññ`
timí', cō' lajíi' dseañu` dséel'bing' i
'neáng` timí'. <sup>32</sup> Jo jnea` ja` cagá'a fí'
jmigüf' la e caga'nén'n jaléng' dseañu`
guíung`, cō' jaléng' dseañu` dsee` dseañu`
qui'bing' i caga'nén'n e laco' niquí' ni-
jíng' yaañ` fí' quini' Fidié' dseañu` gui-
ing` ñifí'.

**Mi` cajmingí' dseañu' Jesús
cuaiñ` quiá' ayuno**

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Jo mi` cangf e cajíng' Jesús lajo,
jo caleáb` catú' cajmingí' tu i dseañu' Israel
i líng' dseañu' fariseo do jo cajíñ' lala e
cajmingí'r Jesús:

—Jaléng' dseañu' i ngí' cōo' Juan
i seáng' dseañu' jmií' cōo'gui jaléng`
jneal', dseañu' lí'naa' dseañu' fariseo, dsíng`
jmoo'naa' ayuno jogui dsíng' fé'naa`
fa', jo ¿jiali' jaléng' dseañu' i ngí' cōo`
'na' laco` jmií' í' gø'r, jo ja` jmóor`
ayuno laco' jnea'?

³⁴ Joba' cañi' tu Jesús quiá' i dseañu` do
jo cajíñ' casí' reiñ':

—Fa' mi` jmoo' 'na' jmií' e cunf`
guoo` dseañu', joba' ja` cuóong` e
niseáng`na' jaléng' i dseañu' simíng`
do e nijmér' ayuno lajee' neáañ` cōo`
i simíng' i nicúng' guo` do. <sup>35</sup> Jo dsu`
niguiéeb' jmií' mi` nitó` dseañu' i simíng`
do, jo ie` jo mi` nijmé' ayuno i dseañu`
simíng` do.

³⁶ Jogui ca'e'gui Jesús jaléng' i dseañu`
do jalé' júu` já' e lafa' júu` cuento jo
cajíñ':

—Mi' 'né' te' dseañu' cōo' 'mi', ja`
jmóor' fa' e quiú'r ca'ná' 'mi'qui' e
'mí' jo nite'r cōo' cōo' 'mi'qui' e yúu'.
Cō' song cajméer' lajo, ni'fíim' e 'mi'qui`
e 'mí' do, jogui ni'fíim' e 'mi'qui' e yúu`
do cajo, cō' mi' nijgí', nijóm' e 'mi`
'mí' e sito' do, jo nilife'gui e lí' si'guii`
do. Jo mi' niliquiú' jo jo` ee` ta` íng' jíi`
capí' jóng.

³⁷ Jogui cajíng'gui Jesús casí'r
jaléng' i dseañu` do:

—Jo lajobi cajo, ja` guié' dseañu' jmi`
mí' huiñg` jó' e laco' gui'ná' có' fí'
cōo` dsíi' loo` jó' e yúu', dsuco' song
cajméer' lajo, joba' ni'guí'ba' do jo nid-
si'fíb' e jmi' do jogui ni'fíim' e loo` jó`
do cajo. Jo cō' lajob lí', ³⁸ joba' guié'gui
e niguié' dseañu' e jmi' mí' huiñg` jó' do

laco' gui'ná' có' fí coo` dsíí loo~ jó' e 'mñib~, jo lajoba' ja` dseáang' fa' e ni'gui' e loo~ jó' do o'gui fa' e nidsi'fí' e jmi' do cajo. ³⁹ Jogui jíí~ jaang` dsea, mi~ nican-goyúung~ e ca'í'r jmi' mí' huiing` jó' e nicó', iing~guir fa' ni'í'r jmi' e ja` mí líí lajo, co' jalém' dsea` fé'r: "Eáang'gui jlo' jmi' mí' huiing` jó' e nicó' la-co'gui jmi' e ja` líí lajo."

Jo jalé' e júu' na ca'e' Jesús jaléng' i dsea` do ie~ jo.

Mi~ ca'éeng` dsea` quiá'
Jesús láa' quiá' cui'iee`

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

6 Jo mi~ cangf jo, coo` jmi~ la-
jee' e jmi'ing' jaléng' dsea` Is-
rael, cangíng` Jesús cóo' jaléng' dsea`
quiá'r fí 'ni' lí~ sijnea~ cui'iee'. Jo
lajee' teáaiñ~ fí lado, jaléng' i dsea`
do canaaiñ` éeiñ` láa' quiá' cui'iee', jo
guiú' fí jaguór` jo jíúur` qui' quiá', jo
cu'r e micui'iee` do. <sup>2</sup> Jo dob ngolíng`
tú' 'ni' mñing' dsea` Israel i líng` dsea`
fariseo. Jo mi~ cangár` e éeng` jaléng' i
dsea` do láa' quiá' cui'iee', jo dsifí ladob
cajmingi'reiñ' jo cajíñ' lala:

—¿Jiali' jmoo` 'nú' coo` e ja` catíng`
nijmé` dsea` mi~ jmi' e jmi'ing'naa',
dsea` líí naa' dsea` Israel?

³ Joba' cañí' Jesús quiá' i dsea` do jo
casí'reiñ' jo cajíñ':

—¿Su ja` mí ca'f 'nú' fí ni` jì quiá'
Fidiée' lí fé' jial cajmé` dseata~ dsea`
féng' Daví' cóo' jaléng' dsea` quiá'r
mi` cadseá' jmi'aañ'? ⁴ Co' ie~ jo i
dseata~ Daví' do ca'ír fí dsíí sinúu`
guá' quiá' dsea` góor` dsea` Israel, jo
cami'r jmidsea` i née' ni` guá' do iñí' e
güeang' e tñng` dsea` e cuø'r Fidiée',
jo cagø'r cóo' jaléng' i dsea` i cóo'r do.
Jo niñib` 'nú' e ja` cuøong` dø' lí' doñí'
ii` dsea` e iñí' do, co' lajíí' jmidsea`bing'
cuøong` lí dø' e jo. Dsu' cangím` i
dseata~ dsea` féng' Daví' do e cagø'r e

iñí' do ie~ jo colíing` cóo' jaléng' dsea`
quiá'r.

⁵ Jo lalab cajíng'gui Jesús:

—Jo jnea~, i cagüéng` fí jmigüí la e
gáa' fí ñíff` e lín'n jaang` dsea` jmigüí,
seab` fí quié` e e quiú'u ta` lajee' e jmi'
e jmi'ing' dsea` góo` dsea` Israel.

**Mi~ cajmi'leáang` Jesús jaang`
dseañu' i caang` guoo`**

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Jo mi~ cangf jo, mi~ caguié` coo`gui
jmi' e jmi'ing' jaléng' dsea` Israel, jo
ca'f Jesús fí dsíí coo` guá' quiá' dsea`
góor` dsea` Israel, jo canaaiñ` e'r jaléng'
dsea` jalé' júu` quiá' Fidiée'. Jo job
nitáang` jaang` dseañu' i nicaang` guoo`
dsée'. ⁷ Jo jaléng' tifa' quiá' júu` quiú'
ta~ quiá' dsea` Israel cóo'gui jaléng'
dsea` Israel i líng` dsea` fariseo dob ngir`
e téeiñ` Jesús, jo iñ~ e nijøør` su ni-
jmi'leáang` dsea` do i dsea` dsée' do la-
jee' mi~ jmi' e jmi'ing' jaléng' dsea` Is-
rael; jo faco' lajo, niguié'r jial e ni'níñ`
dsea` do. ⁸ Jo dsu' Jesús lí'bre jalé' e
i' dsíí jaléng' i dsea` do, jo casí'r i
dseañu' i caang` guoo` do jo cajíñ':

—Ráan' jo ñising' uø' fí quini`
jaléng' i dsea` la.

Jo dsifí ladob caróo` i dseañu' i
caang` guoo` do, jo cangó'r fí lí` cajíng`
Jesús. ⁹ Jo mi~ caguié'r fí lí' e' dsea` do,
joba' cajíng' Jesús casí'r jaléng' i dsea`
i teáang' dsíí e sinúu` guá' do:

—Sea` coo` e nijmingí'i 'nú' jaléng`-
na' na. ¿E' ta~ quiú' fí ni` jì quiá' Moí`
e cuøong` jmó'oo' mi~ jmi' e jmi'ing`-
naa', su jalé' e ga` ofa' jalé' e guiúb` é?
¿Su e jngáang`naa' jaléng' dsea` dsée'
ofa' e jmi'leáam`baa'r é?

¹⁰ Jo mi~ calf` e fé' Jesús lajo, jo ca-
jóoiñ` jaléng' i dsea` i teáang' dsíí e
sinúu` guá' do, jo casí'r i dsea` caang`
guoo` do jo cajíñ':

—Níí' guoo', dseañu'.

Jō mi~ cani' i dseà do guóor` e caang` do, dsifí ladob ca'lóo~, jō jíi' cōo` jō eē líí. <sup>11</sup> Jō mi~ cangá jaléng' i tifa' quíá' júu` quiu' ta~ quíá' dseà Israel cōo'gui jaléng' dseà Israel i líing' dseà fariseo e cajmi'leáam` Jesús i dseà dsée' do, dsíng' caligufiñ` jō canaaiñ` sfiin` lajee` yaaiñ` jial laco' cuóong` e nijmeaiñ' dseà do.

**Mi~ caguíng' Jesús
dseà guitúung` quíá'r`**

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Jō mi~ cangí jō, cōo` jmiñ` cangó Jesús fí cōo` yá' mól', jō fí job cateaaiñ` lata~ uóø` e sfiin` cōo' Fidiéé` dseà guing` ñiff'. ¹³ Jō mi~ cajneá~ e uóø` jō, jō cató'r` jaléng' dseà i ngí' cōo'r` do. Jō mi~ caguilíñ' do fí lí' siñ', jō caguíñ' guitúung` i dseà do i ni'uúing` dseà apóo` i nijmé~ ta~ ní' júu` quíá'r`. ¹⁴ Jō lalab sií i dseà guitúung` do: jaang` i sií Simón, jō mi~ canaaiñ` ngir' cōo' Jesús jō calisír` Tú'; jaang`gui i sií Df', rúng' dseà ngáang' cōo' i Simón do; jaang`gui i sií Tiáa~, jaang`gui i sií Juan, jaang`gui i sií Lií, jō jaang`gui i sií Bartolomé, <sup>15</sup> jaang`gui i sií Mateo, jaang`gui i sií Mó~, jaang`gui i sií Tiáa~, jōo` jaang` dseañu' i sií Alfeo; jaang`gui i sií Simón i líing' dseà celote; <sup>16</sup> jaang`gui i sií Judas, rúng' dseà ngáang' cōo' i Tiáa~ do; jō lí' cad-séng`gui jaang`gui i sií Judas Iscariote, dseà i cajáng' Dseà Jmáang` fí jaguó` jaléng' dseà cōong' quíá' dseà Israel.

**Mi~ ca'e'l` Jesús fíing` dseà
jalé' júu` quíá' Fidiéé`**

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Jō mi~ cangí jō, cajgám`tu Jesús fí e yá' mól' do cōliing` cōo' dseà quíá'r` jō catisfiin' cōo` lí' iu` cōo` míi` røø, jō fí job cajer` e ca'e'l'reiñ' do jalé' júu` quíá' Fidiéé`. Jō lajee` jō caguilíng` jaléng' dseà i jalíng` fí Jerusalén cōo'`

jalé'gui fii` jíé' e tée' lí' se' Judea cōo'` jaléng' dseà i neáang` fí 'ni' jmiñí' fí Tiro cōo'gui fí Sidón. Jō jaléng' i dseà do caguilíñ` 'naíñ' Jesús, cō' iin` e ninúr` jalé' júu` quíá' Fidiéé` e e' dseà do. Jōgui fíim`biñ' do jéeiñ` jaléng' dseà dsée', cō' niñir` e jmi'leáam` Jesús jaléng' i dseà la'f` lí'f` doñi' eē` jmohuí' e líiñ'. <sup>18</sup> Jōgui jaléng' dseà i jée' i 'líng' quíá' cajmihuúim` Jesús i 'líng' do, jō lajōba' ca'láam` jaléng' i dseà do. <sup>19</sup> Jō jalém' dseà iē` jō iin` nidsilíñ` cáang` Jesús, jō iin` niguí'r` fa' capí' sīb' dseà do, jō lajōba' ni'leáaiñ` lí'f` doñi' eē` jmo-huí' e líiñ' la'eáang` cōo' güea' 'gøng' quíá' dseà do.

I` jaléng' i seeng` juguíá`

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Jō lajee` sing' Jesús cōliing` cōo' i dseà quíá'r` do, jō cajóong`neiñ' jō casí'r` dseà do lala:

—Juguíá` jiu quíi` 'nú', ja` e líí jialgui la tíñíng`na', cō' Fidiééé` dseà niquie' nífi quíi`na' lana.

²¹ Juguíá` jiu quíi`na', 'nú' dseà móo`na' oo~, cō' Fidiééé` nicuó' 'nú' lalíng` mi` nití' f' lajō.

'Juguíá` jiu quíi`na', 'nú' dseà jiuung` óo`na' car` quíi`na', cō' 'nú'bing' i níngí' mĩ niguíéé` jmiñ'.

²² Juguíá` jiu quíi`na' mi` 'ní' níng` jaléng' dseà 'nú' uii` quíé` jnea~, osi mi` øøiñ` 'nú' fí caluu` fii` lí' seeng`na', osi mi` jmíneaiñ' 'nú', osi mi` níjíng` jaléng' dseà e 'líim`ba' dsu' uúí' e núu`na' jalé' júu` quíé`e, dseà i casíng` Fidiéé` fí jmígú' la e líín`n jaang` dseà jmígú'. ²³ Jō e jmiñ` e mi` nijmeáng' dseà 'nú' jalé' e ga` lajō, güilí'íáang` óo`na' dsuco' niliseab` guíéé` quíi`na' mi` nití' fí ñiff'. Dsuco' lajōb cajmée` jaléng' i 'líi` yá'u' quíá' jaléng' i dseà i 'ní' níng` 'nú' do iē` lamí` cajmeaiñ' ga` jaléng' i dseà i café' cuaiñ` quíá' Fidiéé` malí'gui eáang`.

Jō mi~ calí e ca'e Jesús jalé' e júu^ na, jō lalab cajíng' guir:

²⁴—E ngí fíi 'nú', jaléng' dsea` sea` cuu~, cō' nicañí'ba' e sii' juguíá`.

²⁵'E ngí fíi 'nú', dsea` sea` e cø'na' lalíng' lana, cō' niguiéé' jmií~ mi~ nimó`-na' oo`.

'E ngí fíi 'nú', dsea` jmi'iaang` óo`-na' cōo' jalé' e sea' fí' jmigúí' la, cō' niguiéeb' jmií~ mi~ nilijiuung` óo'na' car` niquí'na' uii' quíá' jalé' e jō.

²⁶'E ngí fíi 'nú' mi' fé' jaléng' dsea` jmang' e guíá' uii' quí'na', cō' lajōb cajméé' 'líi' yáú' quíá'r cōo' jaléng' dsea` i cajmícaang` e café'r' cuaiñ' quíá' Fidiéé' malií'gui eáang'.

**'Né~ nijmi'neáang`naa' jaléng' i
'ní' níng` jneaa`aa'**

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷Jō mi~ calí e cajíng' Jesús lajō, jō caféng' guir jaléng' i dsea` do jō cajíñ' casí' rein':

—Núu`na' jalé' júu^ quíe'e: 'Né~ nijmi'neáam`ba' jaléng' i 'ní' níng` 'nú', jogui jmeé-na' jmang' e guíá` cōo' jaléng' dsea` i 'léé' quí'na', <sup>28</sup>jogui féeng'na' Fidiéé` uii' quíá' jaléng' i cuø' 'nú' júu^ 'lí', jogui mii'na' Fidiéé` jalé' e guíá' uii' quíá' jaléng' i jmineang' 'nú'. <sup>29</sup>Song ií` caquiúú` cataang` moní'na', jōba' cuøø'na'r e cataang'gui do guíiquiúú` jóng. Jō song ií` cagui' 'mi'guiéé` quí'na', jōba' cuøø'na'r la quíe' 'mi'quí'na' cajo. <sup>30</sup>Cuøø'na' jaléng' i mi' 'nú' lí' doní' ee` mir', jō song ií` cacá` ee`go e sea` quí'na', jō guímíi'na'r. ³¹Jmicóo'na' jaléng' dsea`, jō jmeé-na' jmang' e guíá' cōo'r lí' laco'gui iing`na' e nijmér` cōo' 'nú'.

³²Jō song 'nú' 'neáang`na' lajji' i 'neáang` 'nú', jōba' ja` güií'f' óo'na' e jmoo`na' e guíá`, cō' lajōb jmoo` cajo jaléng' dsea` dsee` dsea` quí'. <sup>33</sup>Jogui song jmicóo'na' lajji' dsea` i jmicóo'

'nú', jōba' ja` güií'f' óo'na' fa' e jmoo`-na' e guíá`, cō' lajōb jmoo` cajo jaléng' dsea` dsee` dsea` quí'. <sup>34</sup>Jogui mi~ ee`go jmi'øøng` rúng'na' jō jmoo`na' lajō cōo' i dsea` i líng`na' i niquí' e dsí' quí'na', jōba' ja` güií'f' óo'na' jóng fa' e jmoo`na' e guíá`, cō' lajōb jmoo` cajo jaléng' dsea` dsee` dsea` quí', jō jmoo'r lajō uíi' líng` ee' sijear` e ni'íñ' quíá' dsea` rúñ'.

³⁵'Dsu' 'nú' 'né' nijmi'neáang`na' jaléng' i 'ní' níng` 'nú', jogui jmang' e guíá' 'né' nijmeé-na' cōo' lajaléng' dsea`. Jogui jaléng' dsea` i líng` ee`-go jmi'øøng` 'nú', ja` güií'f' óo'na' fa' dseáng' e niquí'tur quí'na'. Jō song nijmití'na' jalé' e nicafá'a na, jōba' dseáng' niliseab` guíeé` quí'na', jō lajōguíba' nilíng`na' jōo' Fidiéé` dsea` guíing` níff', cō' jji' íb` dsea` guíúng` cōo' jaléng' dsea` doñi' fa' soo` dsíir` osi ja` cuø'r' gui'máang' dsea` do é mi~ ee`-go íñ'. <sup>36</sup>Jō jmeé-ba' fíi` líng` rúng'na' laco'gui Tiquí'ii' dsea` guíing` níff' fíi` líiñ' 'nú'.

Ja` cuø'na' dsee` dsea` rúng'na'

(Mt. 7:1-5)

³⁷Jō ja` cuø'na' dsee` dsea` rúng'na', jō lajōba' Fidiéé` ja` nicuø'r` 'nú' dsee` cajo. Jō ja` fó'na' júu^ ga` quíá' dsea` rúng'na', jōba' Fidiéé` ja` nijmér` lajō cōo' 'nú'. Íng`na' dsee` quíá' jaléng' dsea`, jō lajōb ni'íng` Fidiéé` dsee` quí'na' cajo. <sup>38</sup>Cuøø'na' jaléng' dsea` ee`go e 'né', jō lajōb niñíng`na' quíá' Fidiéé` cajo; jō nijmér` lajō cōo' 'nú' lafa' mi~ cuø'na' dsea` micuí' e néé' í' cōo' 'ma' í' cuií, jō mi~ nidsitoo', 'né' e ni'iéng` e 'ma' í' cuií do, jō mi~ caróng` 'né' e nidsitoo' teá, jō mi~ calí jō, 'né' e nilí' guisó' guíá'. Jō Fidiéé` nijmér` cōo' 'nú' lí' laco'gui la jmoo`na' cōo' jaléng' dsea` rúng'na'.

³⁹Jō mi~ calí e cajíng' Jesús jalé' e júu^ na, jō ca'e' guir jaléng' i dsea` do jō casí' rein' lala jō cajíñ':

—Song jaang` dsea` tiuung` nijéin` jaang`gui dsea` tiuung`, joba` dseang` fí` fiib` nijiuin` laji` huaiin` do. ⁴⁰ Jogui` jii` jaang` dsea` i` jmitiing`, tiing`guir laco` tifa` quia`r lajee` e` jmitiin`. Dsu` mi` ca'e` i` tifa` do lajalé` e` tiiin`, joguiba` røøb` nilitiin` jóng.

⁴¹ Jo` zjiali` ca` cuente lajii` qui` iu` jmini` jaang` dsea` rún`, jo` dsu` ja` ca` cuente uø` e` jie` ja` latøøng` coo` 'mab` iu` jmini`? <sup>42</sup> Jo` song ja` lí` cá` cuente uø` jial` tí` fe` e` iu` jmini`, joba` zjial` niteá` o` e` nifi` jaang` dsea` rún` lala: "Rú`uu!, nea`du ne`ee!, jo` nigui`duu e` qui` iu` jmini`"? i` jmicaang` 'nu`! Jáng` guí`du e` 'ma` e` iu` jmini` uø`, jo` la` joguiba` nicuøøng` jøø` guíu` e` nigui` e` qui` e` iu` jmini` i` dsea` rún` do.

Jalé` 'ma` ofii` cuii` dsea` la'eáang` cóo` ofii` e` fiib`

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Jo` mi` calí` jo, jo` cajíng`gui Jesús` casí`r jaléng` i` dsea` do:

—Ja` sea` 'ma` ofii` e` guíu` e` cuø` ofii` e` ja` dseeng`, o`gui sea` 'ma` ofii` e` ja` dseeng` fa` e` cuø` ofii` e` guíu`. <sup>44</sup> Co` jalé` 'ma` ofii`, mi` cacuo` ofii` quia`r, joguiba` nilil` dsea` su guíu` o`si ja` dseeng` e` 'ma` ofii` do. Co` ja` cuø` guíin` yú` 'matóo, o`gui mí` huíing` jø` fi` yú` 'matóo` fí'. <sup>45</sup> Jo` jaang` dsea` i` guíung` fé`r jalé` e` guíu`, co` jmang` e` guíub` i` dsíir. Jogui` jaang` dsea` i` soo` dsíi` jmang` e` gab` fé`r, co` jmang` e` gab` i` dsíir. Co` dseang` lajii` e` i` dsíib` dsea` e` fé`r.

Jial` líi` mi` núu` dsea` júu` quia` Fidié`

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ zJiali` fi`na` jnea`, "Fíi, Fíi", song ja`gui núu`na` jalé` ta` quíu`? ⁴⁷ Nifá`duu i` líing` la líing` jaang` dsea` i` núu` júu` quie` e` jogui` jmitir` jalé` e` fá`a: ⁴⁸ i` dsea` í` líiin` la líing` jaang` dsea` i` cajme` coo` 'núu`. Jo` i` dsea` í`, nú`gui

e` nijmé`r e` 'núu` do, catá`r tíi` fií` e` a` jogui` caséer` cóo` cuu` e` cóo` eáang`, joguiba` cajme`r e` 'núu` do. Jo` mi` ca` ja` jmíi` dsiing`, dsíng` ca`r jmií` e` tíi` e` 'núu` do, jo` dsu` jii` coo` ja` ee` calíng`, co` teáb` eáang` si`. ⁴⁹ Jogui` i` dsea` i` ja` núu` jalé` júu` quie` e` o`gui` jmitir` jalé` e` fá`a, i` dsea` í` líiin` la líing` jaang` dsea` i` cajme` coo` 'núu`, jo` ja` catá`r tíi` fií`. Jo` mi` cajá` jmíi` dsiing`, eáang` ca`r jmií` tíi` e` 'núu` do, jo` ca`fm`ba` do co` caquf`b`.

Jo` jalé` e` júu` na` ca'e` Jesús` jaléng` i` dsea` do e` fí` e` míi` røø` do ie` jo.

Mi` cajmi`leáang` Jesús` jaang` dsea` 'lééng` quia`r` jaang` fii` 'lée` romano

(Mt. 8:5-13)

7 Jo` mi` cató` e` caféng` Jesús` jaléng` i` dsea` do, jo` cangám`tur cóo` dsea` quia`r` fí` Capernaum. ² Jo` e` fí` fií` Capernaum do nitáang` jaang` fii` 'lée` i` niseeng` fí` Roma. Jo` niseeng` jaang` dsea` 'lééng` quia`r` i` iin` dsíng`, jo` i` dsea` í` niráaiin` dsée`r, jo` dseang` tí` lí` nijúum`bre co` eáam` líiin`. <sup>3</sup> Jo` mi` caliin` i` fii` 'lée` do e` caguiéng` Jesús` fí` Capernaum, jo` dsifí` ladob` casíin` tú` 'ní` máng` dsea` cóøng` quia`r` dsea` Israel e` cangoféiin` Jesús` fa` e` nidsér` e` nidsijmi`leáaiin` i` dsea` dsée`r do. <sup>4-5</sup> Jo` mi` caguilíng` i` dsea` cóøng` do fí` lí` sing` Jesús, jo` camí`r dsea` do jmi`ee` lajii` ta` ngolíin` jo` cajíin`:

—I` fii` 'lée` i` casíi` quí`naa` do, dsíng` guíiin` cóo` jaléng` dsea` góo`naa` dsea` Israel, co` í`bre caquiur` ta` e` calíi` guáí` quí`naa', joba` iin`naa` e` nijmicóo`re lana.

⁶ Jo` mi` canúu` Jesús` jalé` e` cajíng` i` dsea` do, jo` cangó`bre cóo`in` do. Dsu` ná`gui e` niguiéé` Jesús` fí` quia`r` i` dsea` do, cajíin` tú` 'ní` máng` dsea` i` casíing` i` fii` 'lée` do i` quie` júu` quia`r`, jo` cajíin` casí`r Jesús` lala:

—Lalab jing' fii'naa': ⁷ “Fii'i, ja`jmée' fii' fa' ni' ti' quie'e, co' ja' catin' fa' e ni'úun' sinúu' quie'e, co' dsea' 'gøm' 'nu', o'gui fa' e catea' dsii' e caga'nén'n 'nu' 'niá'a, co' dsea' fém' 'nu'. Jo lico' féel' e ni'leáang' dsea' dsée' quie'e, jo ni'leáam' bre jóng. ⁸ Dsuco' jnea' seem' dsea' i' quia' ta' quie'e, jogui seem' dsea' i' quia' ta' cajo. Jo mi' fii' i' jaang' dsea' quie'e e gua, joba' dsifi' lajob dséer; jogui mi' fii' guí i' jiéng' e nea', joba' dsifi' lajob jáar' cajo; osi mi' fii' i' jaang' dsea' 'léeng' quie'e e jmeel' e la, joba' dsifi' lajob jmóor' cajo; jo jalém' dsea' quie'e e núu' r' júu' quie'e.”

Jo jaléb' e júu' na quie' i' dsea' i' cangojmijing' Jesús do.

⁹ Jo mi' canúu' Jesús lado, jo dsing' cangogá' dsir' jo caji'r' nir' cajóøin' jaléng' i' dsea' i' cóo'r' do jo casí'rein' jo cajín' lala:

—Lajee' lajaléng' dsea' góo'naa' dsea' Israel ja' mi' cajín'n jii' jaang' i' dseáng' lajang' já' líng' júu' quie'e laco'gui i' dsea' romano la.

¹⁰ Jo cangoliim'tu i' dsea' do fi' quia' i' fii' 'lée' do. Jo mi' caguiliin', jo' ee' líng' i' dsea' dsée' do jii' cóo', co' nínica'láam' bre.

Mi' cajmée` Jesús e caji'tu jóo' jaang' dseam' i' 'nií'

¹¹ Jo mi' cang' jo, cangó' Jesús fi' cóo' fii' e si' Naín cóo' dsea' guitúung' quia'r', jo dsing' fii'ng' dsea' i' ngoliing' cóo'r' ie' jo. ¹² Jo mi' caguier' quia' e fii' do, jo cajín' cabøø' dsea' i' jéeng' jaang' 'lii', jo teáaiñ' do fi' e ningoliin' fi' cod-sii'. Jo dsing' qui' niquia' i' 'lii' do, co' jii' dob jóor' i' niseeng', jo jii' jaang' jo' i' seeng' quia'r', co' nínicajúm' dseañu' quia'r' cajo. ¹³ Jo mi' calilí' Jesús e jo' ii' seeng' quia' i' dseam' 'nií' do, jo dsing' calí' fii' líng' neiñ', jo casí'r' i' dseam' do lala:

—Jo' qui'.

¹⁴ Jo mi' cajín' lado, jo cangoquieein' quia' li' ngóo' e guóo' e iuung' i' 'lii' do, jo cagüi'r' e dse' guóo' do. Jo i' dsea' i' jée' quia' i' 'lii' do, dsifi' ladob cajer'. Jo cajing' Jesús caféin' i' 'lii' do:

—Siming', jnea' tóøø' 'nu': ;Ráan' na!

¹⁵ Jo dsifi' ladob caji' i' 'lii' do, jogui caguár' jo canaain' fé'r'. Jo Jesús cajáin' i' siming' do cóo' niquiaín'. ¹⁶ Jo mi' cangá' jaléng' i' dsea' do e caji' i' 'lii' do, joba' dsing' cangogá' dsir' jogui dsing' cafóin' cajo. Jo canaain' jmiféin' Fidiée' jo síiin' lajee' yaain':

—Jaang' dsea' i' 'gøng' eáang' i' fé' cuaiñ' quia' Fidiée' nicaguéin' jee' jneaa'aa' lana.

Jogui fé'guir' cajo lala:

—Fidiéeb' nicaguéin' e nijmicóo'r' jaléng' dsea' góor'.

¹⁷ Jo jalém' dsea' i' seeng' fi' jalé' fii' e nee' fi' li' se' Judea cóo'gui fi' lacúng' jo, caliñir' e júu' jo lajii' e cajmée' Jesús do.

Mi' casíng' Juan i' seáang' dsea' jmií dsea' quia'r' fi' li' táang' Jesús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Jo lajee' jo caliñi' Juan i' seáang' dsea' jmií' do jalé' e jmóo' Jesús, co' e júu' jo cajmée' i' dsea' quia' i' Juan do. ¹⁹ Joba' cató' i' Juan do gáang' dsea' quia'r', jo casíng' neiñ' fi' li' táang' Jesús e cangojmingi'r' dsea' do su' f'bing' i' caji'ng' Fidiée' i' nigüéeng' fi' jmgüf' la, osi 'né' e nijém' bir jaang' gui' i' jiéng' é. ²⁰⁻²¹ Jo mi' caguiling' i' dsea' quia' i' Juan do fi' li' táang' Jesús, jo gui' nang' jmóo' dsea' do mí' quia' jaléng' dsea' dsée' i' líng' doní' ee' jmohuí': seeng' dsea' tiuung' jogui seeng' dsea' i' jée' i' 'ling' quia'. Joba' cangáb' i' dsea' gáang' do mi' cajmi'leáang' Jesús jaléng' i' dsea' dsée' do. Jo cangoquieeng' i' dsea' quia' i' Juan do fi' li' sing' Jesús jo cajmingi'r' dsea' do:

—I Juan i seáang`dsea`dseá`jmií` do castiñ` jnea` e cajajmingí`naa` 'nu, ¿su 'nuð` dsea` i cajíng` Fidiéé` i nigüéeng` fí` jmgüü` la, osi` né` e nijeem`baa` jaang` i jíeng`gui` é?

²² Joba` cañí` Jesús castí`r` i dsea` do:

—Güüling`na` güüjmée`na` i Juan do júu` jalé` e nicañí`na` jogui` jalé` e nicanáa`na` na: güüjmée`na`r` júu` jial` lijné`tu` jaléng` dsea` tiuung`, jogui` jial` ngí`tu` jaléng` dsea` jlúung`, jogui` jial` linúub`tu` jaléng` dsea` güüing`, jogui` jial` 'láang`tu` jaléng` dsea` líng` jmhóuú` 'lí` fí` ngúu` táang`, jogui` jial` jí`tu` jaléng` 'líi`, jogui` jial` guíaa` júu` cajo` quíá` jial` nileáng` jaléng` dsea` dsee` dsea` quí` jee` jalé` dsee` quíá`r`. ²³ Jo` juguiú` jiu` quíá` jaléng` dsea` i ja` litúng` dsíi` cóo` jalé` júu` quíe`.

²⁴ Jo` mí` calí` e fé` Jesús lado, jo` cangolíim`tu` i dsea` quíá` i Juan i seáang` dsea` jmií` do, jo` Jesús canaaíñ` sí`r` jaléng` i dsea` i taang` cóo`r` do jalé` juguiú` uii` quíá` i Juan do, jo` castí` reiñ` do jo` cajíñ` lala:

—¿E` caguijòø` 'nú` mí` canúu`na` e ningí` i Juan i seáang` dsea` jmií` do fí` guóo`r` uó` quíú`? ¿Já` leáa`?, ja` caguijòøng` 'nú` jaang` dsea` i uaang` júu` quíá` i jmóo` lí` doní` ee` ta` quíu` dsea` jíeng` i líng` la lí` cóo` cuíñí` e dsée` cataang` lí` doní` jíe` fí` lí` fí` guí, <sup>25</sup> o`gui` caguijòøng`na` jaang` dseañu` i jlo` sí` i seeng` juguiú`, co` niñí`b` 'nú` e i dsea` laf` neaíñ` quíá` dseata` dsea` féng`. ²⁶ Jo` ¿í` í` óo`na` i caguijòøng`na`? Jo` e já`, 'nú` caguijòøng`na` jaang` dsea` i laniing`gui` laco`gui` i dsea` caguiiang` i café` cuaiñ` quíá` Fidiéé` malí`gui` eáang`. <sup>27</sup> Jo` nab` nicaliti` laco` fé` Fidiéé` fí` ní` jì` quíá`r` cuaiñ` quíá` i Juan i seáang` dsea` jmií` do mí` cajíñ` lala:

Nisíñ`n` jaang` dsea` i niguiá` júu` quíe` e nú`gui` e niguóo` fí` jmgüü` e laco` niguiár` guíú` fí` lí` ningí`.

Jo` lanab` fé` fí` ní` jì` quíá` Fidiéé` uii` quíá` i Juan do.

²⁸ Jo` castí`gui` Jesús jaléng` i dsea` do jo` cajíñ` lala:

—Lajee` lajaléng` dsea` i nicafé` cuaiñ` quíá` Fidiéé`, ja` mí` caliseng` jaang` i niing`gui` ta` quíá` laco` i Juan i seáang` dsea` jmií` do. Jo` dsu` i dsea` i ja` niing` fí` jmgüü` la, dsu` Fidiéé`bing` i quíe` nífi` quíá`r`, joba` í`bing` i niing`gui` laco` i Juan do.

²⁹ Jo` jaléng` dsea` i canúu` júu` quíá` i Juan do ie` jo` cajgáam`bre` jmií`, jogui` laco` job` cajmée` cajo` jí`gui` jaléng` nodsiicu` i jmóo` ta` quíá` dseata` quíá` Roma, co` calí`r` e Fidiéé`bing` i ée` røø` laco` catíng`. ³⁰ Dsu` jaléng` i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo` cóo` jaléng` i tifa` quíá` júu` quíu` ta` quíá` dsea` Israel ja` calí`iñ` fa` cajgáaiñ` jmií` mí` cajá` i Juan do, co` ja` calí`iñ` lajíi` e lami` sí`iñ` ní`iñ` quíá` Fidiéé`.

³¹ Jo` cajíng`gui` Jesús:

—¿Í` nífá`a` i líng` la líng` jaléng` i dsea` i seeng` lana? ³² Co` jaléng` í` líiñ` la líng` jiuung` i taang` tacóo` fí` 'móo`, jo` mí` niti`áng` rúñ` jo` fé`r` lala: “Jnea` cajiúu`naa` lúu`, dsu` ja` cadseeng`na`; jo` ca`ø`naa` jalé` e ø` dsea` lí` ráang` 'líi`, dsu` ja` caquíi`na`.” ³³ Co` lalab` café` 'nú` mí` cajá` i Juan i seáang` dsea` jmií` do, co` ca'eeng`na`r` e jée` i 'líng` quíá`r` dsu` uíi` e ja` 'leáang` gø`r` jogui` jíi` capí`r` jmií` mí` huiing` jø`r` ja` í`r`.

³⁴ Jogui` cagá` jnea` fí` jmgüü` la e líñ`n` jaang` dsea` jmgüü` e gø`baa` jíi` laco` gø` dsea`, jo` dsu` jaléng` 'nú` ca'eeng`na` jnea` e líñ`n` jaang` dsea` cúng` i gø`r` contøøng`, jogui` e líñ`n` jaang` dsea` íng` i ngí` cóo` jaléng` dsea` i sea` júu` e dsíng` røøiñ` dsee`, osi` cóo` jaléng` 'ná` nodsiicu` é i jmóo` ta` mí` cuu` e catíng` dseata` quíá` Roma é. ³⁵ Jo` dsu` cóo` jalé` e jmóo` Fidiéé`, jmiñéeiñ` jial` tíi` tíiñ` ngáiñ`.

**Mi` cagó` Jesús fí` quiá` jaang`
dsea` fariseo i` sii` Simón.**

36-37 Jo mi` cangf` jo, jaang` dsea` fariseo i` sii` Simón cató`r` Jesús fí` quiá`r` e cagó`r` íí` e jmií` jo. Jo e fí` góo` i` Simón do niseeng` jaang` dseamf` i` ni-jmóo` ta` 'nñing` 'ñia`. Jo mi` nicaliñi` i` dseamf` do e nidsé` Jesús fí` quiá` i` dsea` fariseo do, jo cangó` bre cajo. Jo lajee` guing` Jesús e gó`r` cóo` jaléng` i` dsea` do, caf` i` dseamf` do fí` li` guing` Jesús jo quier` cóo` síí` e a` jmií` jmeafíi` e 'mo` eáang`. 38 Jo mi` caguié` i` dseamf` do tí` li` guing` Jesús, jo casí`r` uó` jnrí`, jo canaañi` qui`r`. Jo laco! qui`r`, jalé` jmií` e íi` jminir` do tí` fí` tíi` Jesús, jo cóo` e jmií` jo canaañi` ru`r` tíi` dsea` do, jogui cajmiquiur` tíi` dsea` do cóo` jñuguir`. Jo mi` calf` lajo, jo cachu`r` tíi` dsea` do, jo casúur` e jmií` jmeafíi` e quier` do fí` tíi` dsea` do. 39 Jo mi` cangá` i` dsea` fariseo do i` cató`r` Jesús fí` quiá`r` do jalé` e cajmée` i` dseamf` do quiá`r` Jesús, joba` canaañi` i` dsíir`: "Faco! já` i` fé` cuain` quiá`r` Fidiéé` i` dseañu` la, joba` nilí` bre jóng e` jalé` dsee` røong` i` dseamf` i` güi` tíir` na." 40 Joba` Jesús casí`r` i` dsea` do jo cajíñ`:

—Simón, sea` cóo` e 'né` nifíi` i` 'nu`.

Joba` cañíi` i` dsea` fariseo i` sii` Simón do jo cajíñ`:

—¿E` nifo`, Tifa`?

41 Joba` cajíng` Jesús casí`r` reiñ`:

—Coo` née` caliséng` gáng` dsea` i` røong` cuu` quiá`r` jaang` dseañu` i` jmóo` ta` jmi`óo` cuu`. Jo jaain` do røoiñ` 'ñiá` ciento cutede, jo jaang` guíiñ` do røoiñ` jíi` cincuenta cutede. 42 Jo mi` camíi` i` dsea` do cuu` quiá`r`, jíi` jaang` i` dsea` do ja` eé` sea` quír` quiáñi`. Joba` jo` eé` camíi` i` dsea` fii` cuu` do cuu` quiá`r`, jo caláam` i` dsea` do, jo jo` eé` caquiír` jíi` cóo` 'ñiá`. Féé` du` 'nu` ne` du`: ¿I` lajee` laji` huáang` i` dsea` do eáang` gui` 'neáang` i` dsea` cacuo` cuu` do?

43 Joba` cañíi` i` Simón do jo cajíñ`:

—Jnea` lín` n e i` dsea` i` carøong` jmigu-ia` gui do.

Joba` cañíi` Jesús quiáñi` do jo cajíñ`:
—E uii`, jáb`r` quií`, lajob` líi`.

44 Joba` cajøong` Jesús i` dseamf` i` guing` uii` tíir` do, jo casí`r` Simón jo cajíñ`:

—¿Jøong` i` dseamf` la? Mi` ca`úu`u sinúu` quií`, ja` cacuo` jnea` jmií` fa` e carúu`u tíi` laco` tíng` jneaa` aa` fí` la; dsu` i` dseamf` la, dsea` i` co` jáab` la, nicaru`bre tíi` cóo` jmií` íi` jminir` jogui nicajmiquiur` cóo` jñuguir`. 45 Jogui ja` cachu`r` 'nu` níi` laco` tíng` jneaa` aa` fí` la mi` neeng` rú`naa`; dsu` i` dseamf` la ja` mí` caquiuiñ` e chu`r` tíi` laco` mí` ca`úu`u sinúu` quií`. 46 Jogui ja` casúu`r` jmií` jmeafíi` moguii` laco` tíng` jneaa` aa` fí` la; dsu` i` dseamf` la cagüéin` quier` cóo` síí` e a` jmií` jmeafíi` e 'mo` eáang`, jo nicasúur` tíi`. 47 Dsu` jnea` nifíi` i` 'nu` e já` i` dseamf` la dsíng` nicarøoiñ` dsee`, dsu` jnea` nica`ím`baa jalé` e dsee` jo quiá`r`, joba` dsíng` jmi`neáañi` jnea` lana; dsu` jaléng` gui` i` dsea` i` líng` e ja` 'ga` lí` dsee` røoiñ` e laco` jnea` ní`fín`n jalé` e jo, joba` ja` 'ga` lí` jmi`neáañi` jnea` jóng.

48 Joba` cajíng` Jesús casí`r` i` dseamf` do:

—Nica`ím`baa jalé` dsee` quií`.

49 Jo jaléng` i` dsea` i` neáang` gui do cóo` Jesús canaañi` síiñ` lajee` yaain`:

—¿I` i` dseañu` la e íiñ` dsee` quiá`r` jaléng` dsea`?

50 Dsu` Jesús casí`r` guir` i` dseamf` do jo cajíñ`:

—Jnea` nica`ín`n jalé` dsee` quií` dsuco` jáb`r` calñ` jalé` júu` quié` e; joba` lana guøng` cóo` e guiá` fí` quií`.

**Jaléng` dseamf` i`
cajmico` quiá` Jesús**

8 Jo mi` cangf` jo, cangó` Jesús laco` fíi` e cóo` cóo` jalé` fíi` e pí` quiá` e

guiar' jalé' júu' quiá' Fidié' e quiá' jial
 quie' dsea' do nifí' quiá' jaléng' dsea'.
 2-3 Jo cóo' bre jaléng' i dsea' guitúung'
 do quiá'r, jogui ngolíim' bi cajo jaléng'
 dseamf' i nicajmi'leáng' Jesús lí' doñí'
 ee' jmohuí' líiñ' , fa' jaléng' i jée' i
 'ling' quiá' lami' jéeng'gui. Jo jee' jo
 quieéng' jaang' dseamf' i sii' Yá' i seeng'
 fí' Magdala i ca'uóong' guiáng' i 'ling'
 quiá'; jo jaang'gui dseamf' i sii' Sihuóo'
 i líng' oo' jaang' dseañu' i sii' Chuza i
 jmóo' ta' laniing' quiá' dseata' Herodes;
 jo jaang'gui i sii' Susana, jo fíim' bi
 jaléng' dseamf' i jéng'gui i ngolíng' ie'
 jo, jo jmico' Jesús cóo' jalé' e sea'
 capí' quiá'r.

**Mi' ca'e' Jesús cóo' júu' já' e lafa'
 júu' cuento quiá' mi' bí dsea' mijú'**

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Jo cóo' jmi' ie' jo, mi' caliñí' jaléng'
 dsea' jie' fí' lí' táang' Jesús, jo ca'uóoiñ'
 cango'neeiñ' dsea' do; jo dsíng' fíing'
 dsea' caseáiñ' ie' jo, joba' ca'e' Jesús
 jaléng' i dsea' do cóo' júu' já' e lafa' júu'
 cuento jo casí'r dsea' do lala:

5—Jaang' dseañu' cangór' cangobíir'
 mijú' quiá'r fí' lí' nicajfír'. Jo mi' cabír'
 e mijú' do, sea' e cajiú' lí' ngíng' fí'. Jo
 mi' cangíng' jaléng' dsea', caso'om' bre
 jalé' e mijú' do, jo e líng'gui cagó'
 ta' cajo. 6 Dsu' sea' bi e cajiú' ní' cuu'
 lí' ja' leáng' guóo' nee'; joba' mi'
 ca'íang', dsífib' caliquí' c' ja' sea' lí'
 nisó' jmó' quiá' lí' gúí', joba' ca'ím' ca-
 jo. 7 Jogui sea' bi e mijú' do e cajiú' jee'
 mijú' 'matóo'; jo mi' ca'íang' e mijú' do,
 jéeng'gui e mijú' 'matóo' do cacuáng' jo
 ca'ím' e mijú' e cabí' i dsea' do jee' e
 mijú' 'matóo' do. 8 Dsu' seab' e mijú' do
 e cajiú' lí' jlo' uó'; jo mi' cacuáng' jo
 jlob' cacuó'; sea' e cacuó' laji' cien mí'
 lacamí' mijú'.

Jo mi' calí' fé' Jesús jalé' e júu' na,
 jo casí' guir jaléng' i dsea' do, jo café'r
 laco' ninú' i dsea' do røø' jo cajín':

—Íi' 'nú' sea' loguá'na', núu'na' jalé'
 júu' quie' e.

**E uing' e ca'e' Jesús jalé'
 júu' já' e lafa' júu' cuento**

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

9 Jo mi' cangf' jo, jo cajmingí' i dsea'
 guitúung' do cajmingí'r Jesús e' guóng'
 e júu' e ca'er' do. 10 Joba' cajíng' Jesús
 casí'r i dsea' guitúung' do:

—Quiá' Fidié' nicangíng' 'nú' e
 ngáng'na' jalé' e ja' mí' ní' dsea'
 jéeng'gui, e dsea' í' iñ' c'ar' nifí' quiá'
 lajaang' lajaang' dsea' jmigúf'. Dsu' jnea'
 ée' e jaléng' i dsea' na cóo' júu' já' e
 lafa' júu' cuento e laco' mí' ninír', nijér'
 lafa' ja' ee' cangá' bre, jogui mí' ninúr',
 nijér' lafa' ja' ee' canúu' bre cajo.

**Mi' cajmée' Jesús júu' e' guóng' e
 júu' quiá' i dsea' bí mijú' do**

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 Joba' cajíng' Jesús casí'r i dsea'
 guitúung' do:

—Lalab guóng' e júu' e ca'é' e na
 'micú': E mijú' do lí' lafa' júu' quiá'
 Fidié'. 12 Jo e cajiú' lí' ngíng' fí' do
 lí' lafa' i dsea' i núu' e júu' do, jo dsu'
 lajmináb' güéeng' fii' i 'ling', jo dsífi'
 lajob' jmóor' e ja' já' líng' i dsea' do
 e júu' jo, jo lajoba' ja' nileáiñ' do jee'
 jalé' dsee' quiá'r. 13 Jogui e mijú' e
 cajiú' fí' ní' cuu' do lí' lafa' jaléng'
 dsea' i íang' dsíí' íng' jalé' e júu' jo,
 jo dsu' ja' huóø' ee' e já' líiñ', c'ó' mí'
 huíng' dsijée' quiá'r uí' e já' líiñ' júu'
 quiá' Fidié', joba' dsífi' lajob' tútur e
 júu' jo, jo i dsea' íbing' i líng' la lí' e
 mijú' e ja' leáng' jmó' sea' do. 14 Jo
 e mijú' e cajiú' jee' mijú' 'matóo' do
 lí' lafa' jaléng' dsea' i núu' júu' quiá'
 Fidié' jo ca'ím' bre e júu' jo, jo dsu' la-
 co' ngóo' jmíng', eéang'gui guíng' dsíir'
 jalé' fí' dsíí' sea' quiá'r jogui quiá'
 jalé' ta' lí' cuu' jogui cajo e quiá' jial
 nijmi'íang' dsíir' cóo' jalé' e sea' fí'

jmigüf. Jo cõ' lajob líiñ, joba' ja` cuø' fí quiá'r fa' e nidsicuáng`gui e júu` quiá' Fidié` e já' líiñ do. ¹⁵ Jogui e mijú' e cajiú' lí' jlo' uø' do lí' lafa' jaléng' dsea` i dsíng' íaang` dsí' íñ' júu` quiá' Fidié`, jogui eáam` jmóor` núu'r` jalé' júu` quiá' dsea` do, cõ' ja` litúng` dsír' jalé' e jo. Jo i dsea` íbing' i teáang` teá cõo' júu` quiá' Dsea` Jmáang`, jogui eáam` dsicuáng` e júu` jo quiá'r.

Cõo' júu` já' e lafa' júu` cuento quiá' jial mi` jmiñeá dsea` jì

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Jo mi` calí e fé' Jesús júu` quiá' mi` bí dsea` mijú', jo cajíng' guir casí'r jaléng' i dsea` do:

—Jí' jaang` dsea` ja` 'gui'r` cajlí' quí' e mi` nicoo` jo nijlí'r` o'gui nisí'r` cõo' lí' cõong', cõ' iin` e jneá' fí' la'úng` sinúu` quiá'bre. Cõ' 'né' niquidsí' e quí' do cõo' lí' ní' e lacõ' jneá' mi` dsitáaiñ', jo lajoba' jné' jaléng' dsea` i dsitáang' e sinúu` do. ¹⁷ Jo lajob lí' cõo' júu` quié'e: Ja` sea` jalé' júu` quié' e fa' e si'ma` e ja` niní' dsea`, o'gui sea` jalé' júu` quié' e fa' e ja` tõo' jmiñ` niliñ' dsea` jaléiñ'. ¹⁸ Joba' fí' jneá' 'nú', núu'na' júu` quié'e; cõ' jaléng' dsea` i ninúu' júu` quié'e, jmiguiá'gui niñíñ' e ngáiñ', jo dsu' jaléng' dsea` i ja` núu' júu` quié'e, joba' ni'ím- lají' e ni'í' dsír' e ngáiñ' do.

Mi` cajá' niquiá' Jesús cõo' jaléng' rúin'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Jo lajee` táang` Jesús e e'r` jaléng' i dsea` do, caguié` niquiá'r` cõo' jaléng' rúin' e 'náin' dsea` do. Jo cõ' ja` cuøong`gui fa' e nidsiquiéiñ' do tí' quiá' lí' sing' dsea` do, cõ' dsíng' fíng' dsea`, <sup>20</sup> joba' jaang` i dsea` do cajmea'r`

Jesús júu` jo casí'r` dsea` do jo cajíñ' lala:

—Na nicagüéng` niquí' cõo'gui jaléng' rún' e 'náin' 'nu', jo nab teáaiñ` caluu` lana.

²¹ Dsu' Jesús cañír` jo casí'r` i dsea` do jo cajíñ':

—Jaléng' dsea` i núu` júu` quiá' Fidié` jo jmitir` e júu` jo, jaléng' i dsea` íbing' líng' niquié' e jogui rún'n.

Mi` cajmée` Jesús e ca'uaáng` e í' guí' jogui ca'uaáng` e rõo' jmiñ'

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Jo mi` cangf` jo, lajee` e táang` Jesús fí' Galilea, jo cõo' jmiñ' ca'ír' fí' dsí' cõo' móo' cõo' i dsea` guitúung` quiá'r` do jo casí'r` reiñ':

—Má'aa' lí' 'ngóo' cataang` e guié' la.

Jo dsifí' ladob cangolíñ` fí' lí' e Jesús. <sup>23</sup> Jo lajee` ngolíñ` ni` jmiñ` jo caquiam' Jesús. Jo lajee` güiing` dsea` do, jo dsíng' canaang` í' guí', jo mifíng` canaang` dsi'a` jmiñ` dsí' e móo' do, jo cafóm' i dsea` guitúung` do, cõ' fõ' nid-si'am' e móo' lí' teáaiñ' do. <sup>24</sup> Joba' cangoñiñ` Jesús jo cajíñ' casí'r` dsea` do:

—iTifa'! iTifa', nicanaang` dsi'am'baa'!

Jo carõo` Jesús, jo caquiá'r` ta` e guí' do cõo' e jmiñ` do. Jo dsifí' ladob cahuíng' e í' guí' jo cahuím' e rõo' jmiñ` cajo, jo tiib` ca'f. ²⁵ Jo casí' Jesús i dsea` do jo cajíñ' lala:

—¿Jna` gui e fõ'na' e já' líng'na' júu` quié'e?

Dsu' i dsea` guitúung` do dsíng' cafóin' jo cangogá' dsír' jo cajmingi' rúin':

—¿I' i dseañu' la e quiá'r` ta` jo núu' jalé' guí' cõo' jalé' jmiñ` júu` quiá'r'?

**Jaang` dseañu` i seeng` fi`
Gadara i nijée` i `ling`` quiá`**

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Jo mi` caguié` Jesús cóo` dseañ` quiá`r` fi` lí` ngóo` cataang` e guiée` do, jo caguiliñ` fi` cóo` fi` lí` sii` Gadara. <sup>27</sup> Jo mi` cagjáiñ` e móo` do, jo cangoquiéeng` jaang` dseañu` i niseeng` e fi` do i nijée` i fñing` i `ling`` quiá`` lajii` maliib`jiu eáang`. Jo ja` ee` si`r` qui`r`, o`gui` guiiñ` fi` quiá`r`, jo jii` fi` lí` áang` `liib` güiiñ`. ²⁸ Jo mi` cangáng` i dseañ` do Jesús, jo cangoquiéeiñ` fi` quini` dseañ` do jo cas`r` uó` jni`r`, jo canaaiñ` fé`r` teá` jo sí`r` dseañ` do lala:

—iJesús, Jóo` dseañ` guing` ñiff`, ja` jmiguín` jnea`! iJo mii` i` nu` jmi`ee` fa` nijíee` o` e ja` nijmeáan` jnea` ga`!

²⁹ Jo i `ling`` i jée` quiá`` i dseañ` do café`r` lado, có` Jesús nicanaaiñ` quiu`r` ta` i `ling`` do e nitiúuiñ` do i dseañ` do. Có` lami` jéeng`gui, eáang` jmigu`iú` née` nicajmée` i `ling`` i jée` quiá`` i dseañu` do e ga` eáang`; jo nañi` fa` jaléng` dseañ` nicasaiñ` i dseañu` do, jo nica`nú`r` guoo` tiiñ` cóo`` ñi` cadena e laco` jo` nijméiñ` ga`, dsu` dsifí` ladob fiiñ` do jalé` ñi` cadena, jo jmóo` i `ling`` do e dsée` i dseañu` do fi` lí` ja` i` dseañ` seeng`. ³⁰ Jo lalab cajíng` Jesús cajming` reiñ`:

—¿Jial sii`?

Joba` cañii` i `ling`` i jée` quiá`` i dseañu` do:

—Legióm sii` naa`!

Jo cajíng` i `ling`` do lado, có` dsíng` fñiñ` jéer` quiá`` i dseañ` do. <sup>31</sup> Jo jaléng` i `ling`` do camí`r` Jesús e ja` niquiú` dseañ` do ta` e nidsiliñ` do fi` lí` `li`. <sup>32</sup> Jo có` dsíng` fñing` cú` nitaang`ne` gø`re` nuu` fi` dse` cóo` mó` quiá`` lí` táang` Jesús, joba` camí` i `ling`` do jmi`ee` camí`r` dseañ` do e nicuó`r` fi` e nidsitáaiñ` do dsíi` jaléng` i cú` do. Joba` cacuø` Jesús

jaléng` i `ling`` do fi` lajo. <sup>33</sup> Jo dsifí` ladob catiúung` jaléng` i `ling`` do i dseañ` do, jo cangotáaiñ` dsíi` jaléng` i cú` do. Jo mi` cangotáang` i `ling`` do fi` dsíi` jaléng` i jó` do, jo dsifí` ladob cacuí`re`, jo cabíng` yaang`ne` fi` `ni`` jiáa`, jo cajiúng`ne` fi` dsíi` jmf, jo cajgó`bre` jmiñ` jóng.

³⁴ Jo mi` cangá` jaléng` i dseañ` i jmóo` í` i cú` do lajii` e calf` do, dsifí` ladob cacuí`r` cangoliñ` fi` fi`, jo caguia`r` júu` lajii` e calf` cóo`` i cú` do, jogui` cajmea`r` júu` jaléng` dseañ` i cajjín` guia`` fi` cóo`` fi` jee` mó` laco` ngoliñ`. <sup>35</sup> Jo mi` caliñi` jaléng` i dseañ` seeng` fi` jo jalé` e calf` e jmiñ` jo, jo dsifí` ladob cangoliñ` fi` lí` táang` Jesús. Jo mi` caguiliñ` fi` lí` táang` dseañ` do, jo cangár` e dob niguing` i dseañ` i lami` jée` i `ling`` quiá`` do colíing` cóo`` Jesús, jo niqui`bre` si`r`, jo jo` ee` líiñ` jii` cóo`. Jo dsíng` cafóng` jaléng` i dseañ` i caguiliñ` do. ³⁶ Jo jaléng` dseañ` i cangá` jial ca`láang` i dseañu` i lami` jée` i `ling`` quiá`` do, dsifí` ladob caguia`r` júu` jial calf`. <sup>37</sup> Jo mi` calf` lado, jaléng` i dseañ` i seeng` fi` Gadara do camí`r` jmi`ee` Jesús e nigüi`lib` dseañ` do e fi` lí` táaiñ` do, có` dsíng` `gó` jaléng` i dseañ` do. Jo mi` cajíng` i dseañ` do lado, jo dsifí` ladob ca`rtu` Jesús dsíi` e móo` do, jo ca`fr` fi` e nidsém`tur` fi` Galilea.

³⁸ Jo i dseañu` i lami` jée` i `ling`` quiá`` do camí`r` Jesús jmi`ee` e nidsér` cóo`` dseañ` do, dsu` ja` cacuø` Jesús fi` lajo. Jo caquiú`r` ta` i dseañu` do e cangáiñ` do fi` quiá`r`, jo casí`reiñ` jo cajjín`:

³⁹—Guóng` fi` quii`, jo güigüia` júu` jalé` e guiú` e nicajmée` Fidiée` cóo`` `nu`.

Jo cangám` i dseañu` do, jo camiti`bre` jalé` ta` e caquiú` Jesús, jo caguia`bre` júu` jalé` e guiú` e cajmée` dseañ` do cóo`r`.

Mi cajmi'leáng Jesús jóo Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Jo mi caguiéng¹ tu Jesús fí Galilea, jo dsíng¹ fíng¹ dseà ì niteáang¹ gúijéé¹ quiá¹r. Jo dsíng¹ íáang¹ dsí¹ jaléng¹ ì dseà do dsu¹ caguiéng¹ tu Jesús fí do. ⁴¹ Jo lajee¹ jo, caguié¹ jaang¹ dseañu¹ ì sii Jairo ì líng¹ fii¹ féng¹ quiá¹r guá¹ quiá¹r dseà Israel. Jo mi caguié¹ fí quini¹ Jesús, jo casí¹r uó¹ jnr¹ fí quini¹ dseà do jo camí¹ jmi¹'ee¹ fa¹ e nidsé¹ dseà do fí quiá¹r, co¹ seeng¹ camíng¹ simí¹ jiuung¹ quiá¹r ì ningóo¹ guitú¹ jii¹ jo niráaiñ¹ do dsée¹r eáang¹ e dseáng¹ tí lí¹ nijúum¹ bre. ⁴² Jo lajee¹ ngóo¹ Jesús fí quiá¹ Jairo, dsíng¹ fíng¹ dseà ngoliñ¹, jo dsíng¹ sicúung¹ Jesús jee¹ jaléng¹ ì dseà do.

⁴³ Jo jee¹ jaléng¹ ì dseà ì jée¹ quiá¹r Jesús ningóo¹ jaang¹ dseamf¹ ì nilíng¹ jmohuí¹ e tuuiñ¹ lajii¹ ningóo¹ mi¹ guitú¹ jii¹. Jo lamí¹ jéeng¹ dsíng¹ nica¹'iñ¹ cuu¹ quiá¹r cóo¹ jaléng¹ tímí¹, jo jii¹ jaang¹ ja¹ ii¹ mí cali¹ fa¹ ì nicajmi'leáang¹ ír. ⁴⁴ Jo guidseam¹ cali¹ ì dseamf¹ do cangíiñ¹ jee¹ jaléng¹ ì dseà do, jo cangoquiéiñ¹ fí lí¹ caluu¹ Jesús jo catíiñ¹ capí¹ 'ni¹ sí¹ dseà do, jo dsifí¹ ladob ca'láaiñ¹, jo jii¹ capí¹ jmi¹ jo¹ e tuuiñ¹ jóng. ⁴⁵ Jo Jesús dsifí¹ ladob cajmingí¹r jaléng¹ ì dseà ì cóo¹r do jo cajíñ¹:

—¿Í¹ ì catíng¹ capí¹ sí¹?

Jo co¹ jaléng¹ ì dseà do cañí¹r e jii¹ jaang¹ ja¹ ii¹ cajmée¹ lajo, joba¹ cañí¹ Tú¹ Simón:

—Tifa¹, ¿jiali¹ jmingí¹ ì catíng¹ capí¹ sí¹? Co¹ jalém¹ dseà 'leng¹ rúin¹ fí¹ la fí¹ na.

⁴⁶ Joba¹ cañí¹ tu Jesús jo cajíñ¹:

—Líim¹ bing¹ ii¹ cagüi¹ sí¹ ì, co¹ 'niá¹ a calilí¹ i e líim¹ bing¹ ì nicajmi'leáan¹ n cóo¹ e 'gøn¹ n.

⁴⁷ Jo ì dseamf¹ do, mi¹ canúur¹ e calilí¹ Jesús e líing¹ ii¹ catíng¹ sí¹ r, joba¹ dsíng¹ cafóñ¹ jo dsíng¹ jléeiñ¹

cangór¹ fí¹ quini¹ Jesús, jo casí¹r uó¹ jnr¹ fí¹ quini¹ dseà do. Joba¹ cajmée¹ júu¹ fí¹ quini¹ jaléng¹ ì dseà do jiali¹ cagüi¹ r sí¹ Jesús, jo jial ca'láaiñ¹ ladsifí¹ lado e jmo-huí¹ e lamí¹ líiñ¹.

⁴⁸ Joba¹ cajíng¹ Jesús casí¹r ì dseamf¹ do:

—Jóo¹, uí¹ e jáb¹ calín¹ júu¹ quié¹ e, joba¹ nica'láam¹ ba¹ lajii¹ jmohuí¹ e lamí¹ lín¹. Joba¹ lana guóng¹ cóo¹ e guíú¹ fí¹ quí¹.

⁴⁹ Jo laco¹ gui'nam¹ bi síng¹ Jesús cóo¹ ì dseamf¹ do, mi¹ caguié¹ jaang¹ dseà sinúu¹ quiá¹ Jairo e quier¹ júu¹ cuaiñ¹ quiá¹ ì simí¹ do, jo lalab casí¹r dseà do:

—Jo¹ taan¹ ì tifa¹ na e dsér¹ fí¹ quí¹, co¹ nicajúm¹ simí¹ jiuung¹ quí¹.

⁵⁰ Dsu¹ mi¹ canúu¹ Jesús lado, dsifí¹ ladob casí¹r Jairo:

—Ja¹ fòon¹ jii¹ coo¹, lico¹ 'né¹ e jáb¹ nilíñ¹ e quí¹ baa jmi¹ nijmee¹ e e ni'leáang¹ ì simí¹ jiuung¹ quí¹, jo lajob nilí.

Jo mi¹ cajíng¹ Jesús lado, dsifib¹ cangór¹ fí¹ quiá¹ Jairo.

⁵¹ Jo mi¹ caguié¹ Jesús fí¹ quiá¹ dseà do, jo ja¹ cacuør¹ fí¹ fa¹ e cangotáang¹ dseà jíéng¹ gui¹, jii¹ Tú¹ Simón cóo¹ Tiáa¹ cóo¹ Juan cóo¹ sejmii¹ ì simí¹ jiuung¹ do, jii¹ fbing¹ ì cangíng¹ fí¹ e cangotáang¹ fí¹ dsí¹ sinúu¹ e lí¹ ráang¹ ì 'líi¹ do. ⁵² Jo jaléng¹ ì dseà sinúu¹ quiá¹ Jairo dsíng¹ qui¹ r jogu¹ dsíng¹ jiuung¹ dsí¹ r dsu¹ e nicajúñ¹ ì jiuung¹ simí¹ do. Joba¹ cajíng¹ Jesús casí¹r jaléng¹ ì dseà do:

—Ja¹ qui¹ na, co¹ ja¹ sijúung¹ ì jiuung¹ na co¹ lico¹ güim¹ bre.

⁵³ Dsu¹ jaléng¹ ì dseà do lí¹ cangíim¹ bre Jesús mi¹ cajíng¹ dseà do lado, co¹ ní¹ bre e nicajúm¹ ì jiuung¹ do. ⁵⁴ Jo lajee¹ e jmóo¹ ì dseà do lajo, jo Jesús catíiñ¹ guoo¹ ì jiuung¹ do, jo cató¹ reiñ¹ la'úung¹ jo casí¹ reiñ¹ lala:

—¿Ráan¹ na, Mí¹!

⁵⁵ Jo mi~ cajíng' Jesús lado, dsifí ladob cají'tu i simí do jo caróo bre. Jo dsifib' caquiú' Jesús ta~ e cangíiñ' do e cagó'r. ⁵⁶ Jo mi~ cangá sejmii i jiuung~ do e cají'b'tuiñ' do, joba' dsíng' cangogá dsíiñ'; dsu' Jesús caquiú'r ta~ sejmii i simí do e ja' iñ' nisiñ' do jíi' jaang' lajíi' e cajméer' e sinúu' do ie~ jmiñ jo.

**Mi~ casiing` Jesús dsea` guitúung`
quíá'r` e niguiáin`
do júu` quiá'r` Fidiée`**

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

9¹⁻² Jo mi~ cangf jo, caseáng' Jesús jaléng' dsea` guitúung` quiá'r, jo caquiú'reiñ' ta~ e nidsiguiáaiñ' do júu' quiá'r jial iing~ Fidiée' e nicár' nifí quiá'r dsea', jogui cacuø'reiñ' do bí e quiíiñ' do jmiñ e ni'uóin~ jaléng' i 'líng' i jée' quiá'r dsea', jogui e nijmi'leáaiñ' do jaléng' dsea' dsée' i líng' doñí ee' jmo-huí. ³ Jo lalab casí' Jesús i dsea' guitúung` do quiá'r jo cajíñ':

—Nigüilíng-na' jo ja' ee' 'né cá'na' jíi' coo` quiá'r guiá'r fí: ja' 'né cá'na' 'ma'u' o'gui nosúu' o'gui íi' o'gui ñinée. Jogui jíi' sí'na' e quií'ba' nicá'na', co' ja' 'né fa' cá'na' tũ neáang' sí'na'. <sup>4</sup> Jo mi~ niguilíng-na' fí coo` fii', jo 'né ni'no'na' coo` 'núu' lí' nijá'na' carta~ taang'na' e fii' jo, jo ja' jmisíng'na' lí' já'na'. ⁵ Jo jíe' go fii' lí' niguilíng-na' lí' ja' ni'íng' dsea' 'nú', joba' uøng'na' e fii' jo, jo mi~ niteáang'na' 'ni' e fii' do, bó'na' 'lee' e too' tíi'na' laco' cuø' lí' e ja' ca'ée' i dsea' do guiú' coo' 'nú'.

Jo jalé' e ta~ na caquiú' Jesús quiá'r jaléng' i dsea' guitúung` do.

⁶ Jo ca'uøom` i dsea' guitúung` do mi~ cangoyúung' e ca'íñ' jalé' ta~ nijmér, jo cangolíim~bre fí jalé' fii' e guiar jalé' júu' quiá'r Fidiée' quiá'r jial laang` dsea' jee~ jalé' dsee~ quiá'r, jogui jmi'leáam bir cajo jaléng' dsea' i líng' doñí ee' jmo-huí.

**Mi~ cangogá dsíi' Herodes jial
fé' dsea' uii' quiá'r` Jesús**

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷⁻⁸ Jo ie~ jo nicanúu` dseata~ Herodes jalé' e síng' dsea' quiá'r jalé' e guiá' e jmóo` Jesús, jo jíi' ja' ñi' i dseata~ do e~ nijmér, co' seeng` dsea' dsicóor júu' e nicají'tu jaang` lajee~ lajaléng' dsea' i café' cuaiñ' quiá'r Fidiée' mali'gui eáang', jogui seeng` dsea' fé'r e nica-jném tu Líi', jaang` dsea' i café' cuaiñ' quiá'r Fidiée' mali'gui eáang' cajo, dsu' seem'bi dsea' i fé' e Juan i seáang' dsea' jmiñ'bing' i nicají'tu calé' catú'. ⁹ Jo mi~ canúu` i dseata~ do e fé' dsea' e nicají'b'-tu i Juan i seáang` dsea' jmiñ' do, joba' eáam` cangogá dsíi'r jo cajíñ':

—Jneab~ dsea' caquiú'u ta~ e cahuí' moluu~ i Juan do. Jo jíi' i éeng` jaléng' dsea' i ngí jmóo` jalé' e guiá' jogui quií'r jmiñ e jmóor' lí' doñí ee'?

Joba' lajíi' ie~ job cajmi'úung` dseata~ Herodes e 'nó'r jial niníiñ` Jesús.

Mi~ cahéng' Jesús 'niá' mil dseañu`

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jo mi~ calicóng`gui lajo, caguilíim~-tu i dsea' guitúung` do e cangocóor júu' fí quini~ Jesús jalé' e guiá' e cajméer` lacoo` fii' lí' cangolíiñ. Jo mi~ calí féng' rúñ', jo cajéem Jesús i dsea' guitúung` do fí coo` lí' ja' iñ' 'ga' lí' dsea' ngí, quiá'r coo` fii' lí' sii' Bet-saida. <sup>11</sup> Jo mi~ caliñi' jaléng' i dsea' i seeng` e fii' jo jie~ fí' lí' nitáang` Jesús, joba' fíim` dsea' cangolíiñ' fí' lí' táang` dsea' do. Jo Jesús ca'ím'bre jaléng' i dsea' do mi~ caguilíiñ', jo canaaiñ' e'r júu' quiá'r jial iing~ Fidiée' nicár' nifí quiá'r jaléng' dsea', jogui cajmi'leáam bir jaléng' dsea' dsée' i quiéeng` jee~ i dsea' do cajo.

¹² Jo mi~ níngoo' ca'lóo~ e jmiñ jo, cangoquiéeng` i dsea' guitúung` do fí lí' sing' Jesús jo casí'r dsea' do jo cajíñ':

—I' júu^ jogui síi~ jaléng' i dsea` na güiguiíin jo güiguijméer~ quijí~ lí~ nijér~ cóo'~gui jalé` e nidó'r~ jié` fí lí lí'r` e téé` 'núu', có' fí lí taang`naa' la ja` ee` sea` e niquiee`naa' cóo'r`.

¹³ Joba' cañií Jesús casi'r~ i dsea` guitúung` do:

—'Náb' 'né` cuó`na' e nidó' jaléng' i dsea` la.

Jo cañií tu i dsea` guitúung` do:

—¿Jial nilf`gui jo? Có' jíi' 'niá` iní`ba' sea` cóo'~gui gáng` 'ñu', jo fíng` ja` 'né` dsé`baa' e dsileá`naa' e nidó' jaléng' i dsea` na.

¹⁴ Có' dsíng' fíng` jaléng' i dsea` do; tíi`bre la 'niá` mil jíi' dseañu' jo ja` íng` jaléng' dseam` o'gui jaléng' jiu-ung` cajo.

Dsu' Jesús casi'r~ jaléng' i dsea` quiá'r` do:

—Síi`na' jaléng' dsea` güigüear` tá' có` nibøø` tá' cincuenta dsea`.

¹⁵ Jo lajob` cajmée` i dsea` guitúung` do, jo caguáb` i dsea` do laco' ta` caquiú' Jesús. <sup>16</sup> Jo mi` calí` caguá` jaléng' i dsea` do tá' có` nibøø` lacúng' lajiiing` lí` sing' Jesús, joba' catíng` dsea` do laji` 'niá` e iní' do cóo'~gui laji` huáng` i 'ñu` do, jo cajóor` fí` yá' jmigüf, jo lajoba' cacuø'r` gui`máng' Fidiée` quiá' e do. Jo mi` calí` jo, cajméer` jmá'jiu e do jee` jaléng' i dsea` guitúung` do, joba' f`guib` cajmée` guiée` jee` lajaléng' i dsea` fíng` do. ¹⁷ Jo jalém' i dsea` do cagó'r` car` calitaain` guiú'. Jo mi` calí` gó'r` lajiiin` do, caseám`bi` guitú' `matá'gui e røong` téel` 'ná` iní' cóo'~gui 'náng' i 'ñu` do.

Mi~ cajíng' Tú` Simón e Jesús líiin` Dsea` Jmáang`

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Jo mi` cang` jo, cóo` jmií` taang` Jesús e féin' Fidiée`, jo cóo'~bre i dsea` guitúung` quiá'r` do. Jo lajee` jo cajmingi' Jesús jaléng' i dsea` quiá'r` do jo cajíin`:

—¿I' jnea` fé' jaléng' dsea`?

¹⁹ Joba' cañií jaléng' i dsea` guitúung` do:

—Seeng` dsea` dsicueáaiñ` 'nu` cóo' i Juan i seáng` dsea` jmií` do, jo seeng`gui dsea` dsicueáaiñ` 'nu` cóo' Líi` i café` cuaiñ` quiá' Fidiée` malií`gui eáang`, jogui seem`bi` dsea` dsicueáaiñ` 'nu` e lin' jaang`gui i nicafé' cuaiñ` quiá' Fidiée` jogui e nicají'tur` lana.

²⁰ Joba' cajmingi'tu Jesús i dsea` guitúung` do jo cajíin`:

—Jogui 'ná', ¿i' fó'na' e líin`n?

Joba' cañií` Tú` Simón quiá' Jesús:

—'Nub` dsea` i líing` Dsea` Jmáang` i casíng` Fidiée` dsea` guiing` ñiff` cuaiñ` quiá'r`.

²¹ Dsu' Jesús ca'fir` 'goo' quiá' jaléng' i dsea` guitúung` do e ja` ií` nisiñiñ` do jíi' jaang` e f`bre líiin` Dsea` Jmáang`.

Mi~ cajmée` Jesús júu^ e tí` nijngáng' dsea` ír`

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9 :1)

²² Jo mi` calí` cajíin` lado, jo casi'~guir i dsea` guitúung` do lala:

—E jáb' e jnea` líin`n i dsea` i cajá` fí` ñiff` e líin`n jaang` dsea` jmigüf. Jo dsíng' 'né` nimoo`o` ilhuí` e eáang`, có' jaléng' dsea` cóong' quiá' dsea` góo`o` dsea` Israel nilí` 'ní' ním`bre jnea~, jogui lajob` nijmé` jaléng' dsea` quie` nif` quiá' jaléng' jmidsea` quí`ii' cóo'~gui jaléng' tífa' quiá' júu` quiú' ta` quí`ii'. Jo jaléng' f`bing' i nijngáng' jnea`; jo dsu' mi` nití` 'ní' jmií` lajo, nijíb'túu` calé' catú`.

²³ Jo mi` calí` jo, cangób`-tur` cóo' i dsea` guitúung` do fí` lí` teáang` jaléng' i dsea` fíng` do jo casi`rein`:

—Song` ií` dsea` iing` ni'uíng` dsea` quie`e, joba' güitúr` jalé' e lf` dsíir` 'ni-a'r', jogui laco` jmií` güiseain' lafa' crúu` quiá'r` e laco' cuø` lí` e guía` dsíir` e nidsingíiin` jalé' e huíng` uúí' e líiin` dsea` quie`e, jo lajoguiba' ningí` cóo'~

jnea~ jóng. ²⁴ Co' iì dsea` i i' dsii` e lí`bre nileang` ñia'r` jee~ jalé` dsee~ quia'r`, joba' i dsea` í conguiab` nibíin` fí lí` 'li`'; jo dsu' iì dsea` nijúuiñ` uii` e líiin` dsea` quie` e osi uí` e ni'r` júu` quia` jial niliseeng` dsea` cøong` cøo` Fidiée~, joba' i dsea` í nitíim`bre fí quini` Fidiée` jóng. ²⁵ Jo ja` eè` ta` íng` quia` jaang` dsea` e silí`r` jalé` e sea` fí jmigüf` song ja`gui cufiñ` jnea~, co' fí lí` 'lib` nidséin` mi` nití` í` e ni-júuiñ`, jo doguib` lí` ninír` iihuú` lata`. ²⁶ Jogui song iì i' gó` nifé` e líiin` dsea` quie` e, osi i' líiin` e nifé` r` e já` líiin` júu` quie` e é, joba' lajob` nijmee~ jnea` cøo` i dsea` í cajo, jnea` dsea` gáa` a fí ñiff` e líin` n jaang` dsea` jmigüf`; co' lajob` nijmee` e mi` nigáa` túu` fí jmigüf` e niniing` 'gøin`' quia` Tiquie` e Fidiée` jogui cøo` jaléng` ángeles i güeang` cajo. ²⁷ E já` e fí i` 'nú` e i líing` lajee` i dsea` i teáng` la ja` mí júuiñ` carti` ninír` jial lí` mí nicá` Fidiée` nifi` quia` lajaang` lajaang` dsea` jmigüf`.

Jo jalé` e júu` na cajíng` Jesús casí`r` jaléng` i dsea` do ie` jo.

Mí calisíng` jial jnéeng` Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jo mí cangf` jniá` jmií` e cajíng` Jesús lajo, jo cajgóor` fí cøo` yá` mó` e cangoféeiñ` Fidiée~, jo cøo`bre Tú` Simón cøo` Tiáa` jogui Juan. <sup>29</sup> Jo lajee` táang` Jesús e féiñ` Fidiée~, tá` jiu` ladob` jnéeng` calisíng` jial jnéeng` nir` jogui calisíng` sí`r` cajo, jo cajnéng` e tee` jlo` lafa' joo`, jogui calijíin` laco' jing` iee`. <sup>30-31</sup> Jo lajee` jo cajnéng` gáng` dseañu` i síng` cøo`r`, jo ni` Moib` do cøo`gui ni` Líi`, jo laji` huáiin` do líiin` dsea` i café` cuaiñ` quia` Fidiée` mali`gui eáang`, jo jlob` jing` i dseañu` do cajo, jo sñiin` quia` jalé` iihuú` e nicá` Jesús fí Jerusalén mi` nití` í` e nijngáng` dsea` ír`. <sup>32</sup> Jo dsu' laji` gaang` i dsea` quia` Jesús i jéeiñ` do dsíng` cajá` e jaligüiñ`

dsu' caje`bre e sijnée` dsíir`, joba' cangár` e jlo` jing` Jesús jo la quie`gui i dsea` gáng` do jiiñ` cajo. ³³ Jo mí cangá` Tú` Simón e catang` fí i dsea` gáng` i teáng` cøo` Jesús do, joba' dsifi` lala casí`r` Jesús jo cajíñ`:

—Tifa', jdsíng` juguiá` dsu' taang`naa' cøo` i dsea` na fí la! Fa' na nijmée`naa' 'ni` 'núu`jiu` cøo` má` 'ma`, cøo` quí` jogui cøo` quia` Moí` jogui cøo` quia` Líi` cajo.

Dsu' jii` ja` calilí` Tú` Simón e café`r` lado. ³⁴ Jo lajee` gui`nang` fé`bir mi` cajgó` cabøø` jnií`, jo caquiñ` lajee` teáiñ` fí e yá` mó` do, jo dsíng` cafóng` Tú` Simón cøo` Tiáa` cøo`gui Juan. <sup>35</sup> Jo lajee` teáiñ` jee` e jnií` do, guicanú` cøo` luu` dsea` fí yá` jmigüf` jo guicajíng`:

—I lab` Jóo`o` i camíng` i 'neáan`n eáang`. Jmee`na' núu`na' jalé` ta` quíu`r`.

³⁶ Jo mí cangoyúung` e canú` e luu` dsea` do, cangá` i dsea` gaang` do e jo jnéeng`gui Moí` o`gui Líi` fí do, jo 'ni-ab` Jesús sing`guir. Jo mí cangf` jo, jii` jaang` dsea` ja` ií` cajmea`r` júu` jalé` e cangár` e fí yá` mó` do ie` jmií` jo.

Mí cajmi`leáang` Jesús jaang` siming` i iuung` i 'ling` dsii`

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Jo mí cajnea` cøo`gui jmií`, jo cagám`bre e fí yá` mó` do. Jo dsíng` fíng` dsea` cajíñ` i ngolíng` ngo`néé` quia`r`. <sup>38</sup> Jo jaang` dseañu` lajee` lajaléng` i dsea` fíng` do catø`r` Jesús e teá eáang` jo cajíñ`:

—Tifa', jjá` jmée` uí` diée` fa' ñi-jmee` mñ` quia` jóo`o`? co' camíng` siming` labing` i seeng` quie` e; ³⁹ jo jaang` i 'ling` jee` quia`r`, jo yejib` jmóoiñ` do e dsea` joníin`, jo óor` teá jogui iéng` jalé` ja` fí mo'oor` lajee` jo, jo dsíng` jmihuúng`neiñ', jo ja` iin` do nitúur`. ⁴⁰ Jo nicamá`baa` jmi`lee` dsea`

quí' fa' e nijmihuíin̄ i 'ling' do, dsu' ja' mí cali'r'.

⁴¹ Joba' lalab casí' Jesús jaléng' i dsea' do jo cajín':

—Dsing' ja' já' líng'na' jnea~, jo jmang' fí' gab' iing'na' cá'na! ¿Jial nité' lí'i e niliseen' cōo' 'nú'? Nijéeng' i siming' quí' do fí' la.

Jo dsifí' ladob cangojéeng' i dseañu' do i dsea' dsée' quíá'r' do.

⁴² Jo mí cangoquíéeng' i dsea' dsée' do quíá' lí' sing' Jesús, dsifí' ladob cabí' i 'ling' do cabíin̄ i siming' do fí' ní' uó', jo cajméer' e cadseá' tu joñíin' do. Jo dsifí' ladob ca'gaang' Jesús cajíin̄ i 'ling' do, jo ngohuíin̄ biñ' do quíá' i siming' do, jo ca'láam biñ' do. Jo ng' joguiba' cajáng' Jesús i siming' do cōo' tiquiá'r'. ⁴³ Jo dsing' cangogá' dsíi' jaléng' dsea' i cangá' e jo ie' jo, cō' dsing' 'gøng' Jesús laco' 'gøng' Tiquiá'r' dsea' guing' ñiff'.

Mí cajmée' tu Jesús júu' e nijnga' dsea' quíá'r'

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Jo lajee' teáng' jaléng' i dsea' do e dsigá' dsíir' quíá' jalé' e cajmée' Jesús cōo' i siming' do, jo lajee' jo cajíng' Jesús casí'r' jaléng' dsea' quíá'r':

⁴⁴ —Núu' na' røø' jalé' e nifá'a la lana, jo ja' güi'íng' óo'na' lata~ taang'na' fí' jmigüf; cō' lana tí' lí' nigúiee' jmií' e nisáng' dsea' jnea~, dsea' gáa' a fí' ñiff' e líin' n jaang' dsea' jmigüf.

⁴⁵ Dsu' mí canúu' jaléng' i dsea' guitúung' do jalé' e cajíng' Jesús, jíi' jaaiñ' do ja' cangáin̄ jíi' camí' júu' jiali' cajíng' dsea' do lado, cō' ja' mí cangáin̄ fa' nicacuø' Fidiée' e ningáin̄' e júu' jo, jogui' ja' teá' dsíir' fa' e nijmingüf' jiali' cajíng' dsea' do lado.

¿I' i niing'gui fí' quini' Fidiée'?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Jo mí cang' jo, cōo' jmií' canaang' i dsea' guitúung' do e guíng' rúin̄' i' i niing'gui lajee' lajaléin̄' do. ⁴⁷ Jo dsu' calilí' Jesús jalé' e síng' dsea' quíá'r', joba' dsifí' ladob catø'r' jaang' jiuung' jo casíng' neiñ' cáaiñ', ⁴⁸ jo casí'r' jaléng' i dsea' quíá'r' do jo cajín':

—Doñi' i' i íng' dsea' i lííng' laco' lííng' i jiuung' la la'eáang' cōo' jnea~, joba' güliñir' jóng' e jneab' ín'; jo i' dsea' i íng' jnea' güliñir' e ím'bre Fidiée' dsea' guing' ñiff', dsea' casíin̄' jnea' fí' jmigüf' la. Jogui' doñi' i' i ja' jmiféng' 'ñaia' jee' jaléng' dsea' rúng', í'bing' i niing'gui lajee' lajaléng'.

Doñi' i' dsea' i ja' fé' ga' uii' quí'ii', joba' uii' quí'baa' siñ'

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Joba' cajíng' Juan casí'r' Jesús:

—Tifa', jnea' nicaneem'baa' jaang' dseañu' i jmóo' ta' uøøng' jaléng' i 'ling' la'eáang' cōo' 'nu', jo cō' ja' ngí'guir' colíing' cōo' jneaa'aa', joba' nicajníim'baa' quíá'r' e nijmér' lajo.

⁵⁰ Joba' lalab cañi' Jesús quíá' i dsea' quíá'r' do:

—Ja' jníng'na' quíá' i dsea' do, cō' ja' seeng' jíi' jaang' dsea' i nijmé' cōo' e lí' e dsigá' dsíi' dsea' la'eáang' cōo' jnea~, jo mí nilicøøng'gui lajo, nifé'r' ga' uii' quíe' e. Cō' i dsea' i ja' fé' ga' uii' quí'ii', joba' uii' quí'baa' siñ'.

Mí ca'gaang' Jesús quíá'r' Tiáa' cōo'gui quíá'r' Juan

⁵¹ Jo mí cang' jo, nijaquíéeng' jmií' e nidséng' tu Jesús fí' ñiff', jo teáb' née' dsíir' cangór' fí' Jerusalén, cō' niñi'bre e fí' job' nijngáng' dsea' ír'. ⁵² Jo nifib' casíin̄' dsea' quíá'r' i cangojmée' quijí' lí' nijér' lajee' uøø'. Jo cangolíng' i dsea' do fí' cōo' fí' pí' e née' fí' lí' se' Samaria.

⁵³ Jo mi~ caguilíng~ i dsea` quiá~ Jesús do fí jo, ja` ca'íng'neiñ` do o'gui cacuør` li~ nijeiñ` do, co' calilí'r` e iuung~ Jesús fí e ngóor` fí Jerusalén. <sup>54</sup> Jo mi~ canúu~ Tiáa` cõo'gui Juan e ja` li~ cangáiiñ` do li~ nijér` fí jo, joba' casí'r` Jesús:

—Tifa', ¿su iin' e niquiú'naa' ta~ e nijiu' jì fí yú' jmigüf jo nicáng` jaléng' i dsea` do laco'gui cajmée` Lí' malii`gui eáang`?

⁵⁵ Jo mi~ canúu~ Jesús e cajíng' i dsea` quiá'r` do lado, dsifí ladob cajíng' 'ñia'r` jo ca'gaañ` quiáñ` do jo casí'reiñ`:

—¿I' júu` quiá' jmití' 'nú'? <sup>56</sup> Co' ja` cagá' jnea~ fí jmigüf la e líin'n jaang` dsea` jmigüf fa' e nijngán'n jaléng' dsea` jmigüf, co' jnea~ cagá'a e lí' laco' nilaan`re jee` jalé' dsee` quiá'bre.

Jo mi~ calí` cajíng' Jesús lado, jo fí li~ jiéb' cangoliiñ` e ngojméer` quijí li~ cajer' e uóø` jo.

Jaléng' dsea` i iing` nidsilíng` cõo' Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Jo lajee` iuung~ Jesús fí cõo' dsea` quiá'r` e ngóor` fí Jerusalén, jaang` dseañu' cangoquiéeiñ` fí li~ ngóo' dsea` do, jo casí'reiñ` lala jo cajíñ`:

—Tifa', iim~ jnea~ nii' cõo' 'nu' doñí' jjié' fí li~ guó'.

⁵⁸ Joba' cañíi` Jesús quiá' i dseañu' do jo casí'reiñ`:

—Jaléng' güíi' seab` too` li~ güüing`ne', jogui jaléng' ta' seab` sii`re', jo dsu' jnea~, dsea` gáa'a fí ñiff` e líin'n jaang` dsea` jmigüf, jíi' li~ quiee`e moguii' ja` sea`.

⁵⁹ Jo malii`guijiu lajo cajíng' Jesús e sí'r` jaang`gui dsea` lala:

—Nea~ cõo' jnea~ lana.

Jo dsu' i dsea` do cañíi' quiá' Jesús jo cajíñ` lala:

—Fii'i, cuóø' jnea~ fí e jang' ni'áan`n tiquié`e, jo mi~ ningf` jo, joguiba' ninii' i cõo' 'nu`.

⁶⁰ Jo dsu' Jesús cañíi' quiá' i dsea` do jo casí'reiñ`:

—Lí' 'nu' gua~ lajminá` güigüia~ júu` quiá' jial iing~ Fidiée` nicár` nifi` quiá' dsea`, jo cuó' fí e jaléng' i dsea` i líing` lafa' 'líing` ni'áaiñ` tiquíi' mi~ nitf` oor` quiá'r`.

⁶¹ Jo ngf` jo jaang`gui dsea` casí'r` dsea` do jo cajíñ`:

—Fii'i, iim~ jnea~ ninii' i cõo' 'nu', dsu' lifa' la'uii` cuóø' jnea~ fí e jang' ni'f'i júu` jaléng' dsea` sinúu` quié`e.

⁶² Joba' cañíi` Jesús quiá' i dsea` do jo casí'reiñ`:

—Jo i dsea` i já' nicalíng~ júu` quiá' Fidiée~, jo dsu' mi' 'noo'bi guíing~ dsíir` jalé' e sea` fí jmigüf, joba' i dsea` f` ja` ta` íing` e nicá' Fidiée` nifi` quiá'r`. Jo e la líi' lafa' mi` jíi' dsea` cõo' güitá`, co' ja` cuóøng` fa' e nijóør` fí lí' caluu` lajee` e jíir`.

Mi~ casíng` Jesús setenta dsea` quiá'r` i cangoguia` júu` quiá' Fidiée`

10 Jo mi~ cangf` jo, caguíng' Jesús setenta dsea` lajee` lajaléng' dsea` i ngí' cõo'r~, jo caquiur` ta` e cangoliiñ` do tá' gáiiñ` nifi`gui laco' ngóor` 'ñia'r` e cangoguiaiiñ` do júu` e nijaquieém'ba' e ningf` dsea` do laco` laco` fíi'. <sup>2</sup> Jo mi~ cató' e caguíng' Jesús jaléng' i dsea` do jo cajíñ` casí'reiñ`:

—E já' e dsíng' fíing` jaléng' dsea` i iing~ nijmicuíng` jnea~, dsu' ja` ií` 'ga' lí' dsea` seeng` i niguiá` jalé' júu` quié`e. Joba' 'né` nimíi' 'nú' Fidiée` e nicuóng`guir dsea` i niguiá` jalé' júu` quié`e. Co' líi' la líi' fa' mi~ caroo` jalé' e cajñ' jaang` dsea`, jo jo` ií` 'ga' lí' dsea` seeng` i nijmicõo' e nisítíng`, joba' 'né` nimíiñ` i fíing`gui dsea` i nijmicõo' quiá'r` e ni` ta` do. ³ Jo lana nigüilíng`na', jo quie`na' cuente e nisíin`n 'nú' lafa' síin`n jaang` jo'se` jee` jaléng' ie'dsinúu`. ⁴ Jo ja` 'né` cá'na'

jaléⁿ nosúu^u o'gui ñinée^e o'gui 'né^e cá^a-
na' tú^u neáng^g lomiiⁱna', jogui jíiⁱ síⁱ-
na' e quíiⁱba' cá^ana'. Jogui ja^a jmiⁱhing^g
yaang^gna' e siing^gna' cóo^o doñiⁱ iiⁱ
dsea^a i nijíng^gna' guíá^a fi'. ⁵Jo miⁱ
niguilíng^gna' quíá^a dsea^a laco^o fiⁱ liⁱ
nisínⁿ 'nú', joba' síiⁱna're ladsifi^f lala:
“Güiliseem^mba' juguíá^a júu^u røø.” ⁶Jo
song guíáb^b ni'íng^g i dsea^a liⁱ niguilíng^g-
na' do 'nú', joba' juguíáb^b niliseeiñⁿ; jo
dsu^u song ja^a ni'ínⁿ 'nú' cóo^o juguíá^a,
joba' lajob^b ja^a juguíá^a niliseeiñⁿ yaaiñⁿ
cajo. ⁷Jo miⁱ niguilíng^gna' liⁱ nicuó^o
dsea^a 'núu', jo job^b nijá^ana' carta^a taang^g-
na' e fiⁱ jo, jogui jalé^e e íⁱ gø^ø i dsea^a
do e joba' ni'u^u nicø^øna' cajo; dsuco^o
lafa' jaang^g dsea^a i jmóo^o ta^a ngím^mbre
e 'léeiñⁿ, jo lajobiⁱ 'nú' cajo. Jo ja^a
'né^e ngíⁱna' la guiⁱ 'núu'. ⁸Jo miⁱ nigu-
ilíng^gna' cóo^o fiⁱ liⁱ iing^g dsea^a 'nú',
quíé^ena' doñiⁱ ee^egø cacuø^ø i dsea^a do
'nú'. ⁹Jogui jmiⁱleáng^gna' jaléng^g dsea^a
dsée^e i seeng^g fiⁱ jo, jo síiⁱna' jaléng^g
i dsea^a do lala: “Lana nijaquíéng^g e
nicá^a Fidiéé^e nifi^f quíá^a lajaang^g lajaang^g
'nú’.” ¹⁰Dsu^u íng^g caguilíng^gna' cóo^o fiⁱ
liⁱ ja^a íng^g dsea^a 'nú', dsifi^f uøøng^gna'
e fiⁱ do, jo lajee^e jo niff^fna' jaléng^g
dsea^a i nijíng^gna' e jee^e fiⁱ do: ¹¹“Lana
nicabó^onaa' 'lee^e quíá^a jee^e fiⁱ góo^o-
na' e nicaséng^g lomiiⁱnaa'. Jo latiⁱ lana
niliing^g jaléng^g dsea^a i seeng^g e fiⁱ la
e ja^a íñⁿ jalé^e júu^u quíá^a Fidiéé^e, dsu^u
güilíñⁿna' guíá^a e nijaquíéem^mba' e nicá^a
Fidiéé^e nifi^f quíá^a lajaang^g lajaang^g dsea^a
jmigüf^f.” ¹²Jo lana fiⁱguíⁱ 'nú' e miⁱ ni-
jáa^a jmiⁱ e nicá^a dsea^a iihuíⁱ uiiⁱ quíá^a
jalé^e dsee^e quíá^ar^r, eáang^ggui iihuíⁱ nicá^a
i dsea^a seeng^g e fiⁱ liⁱ ja^a ca'ínⁿ 'nú'
laco^ogui iihuíⁱ e cacá^a jaléng^g dsea^a i
caliséng^g fiⁱ Sodoma maliⁱgui eáang^g.

Dsea^a i ja^a já^a calíng^g júu^u quíá^a Dsea^a Jmáang^g

(Mt. 11:20-24)

¹³Jo miⁱ calíⁱ jo, jo canaang^g Jesús e
jíiñⁿ jaléng^g dsea^a i seeng^g fiⁱ fiⁱ liⁱ seeng^g
jaléng^g dsea^a i ja^a já^a calíng^g jalé^e júu^u
quíá^ar^r jo cajíñⁿ:

—Ífiⁱ jaléng^g 'nú', dsea^a seeng^gna' fiⁱ
Corazín cóo^o jaléng^g 'nú' dsea^a seeng^g-
na' fiⁱ Betsaida! Cofa^a miⁱ cajmé^e e cóo^o
jaléng^g dsea^a seeng^g fiⁱ Tiro cóo^ogui fiⁱ
Sidón lajalé^e e guíá^a e quíiⁱ i jmiⁱ e
nicajmé^e e cóo^o 'nú', joba' dsifi^f lajob
caquíⁱ jíng^g yaaiñⁿ fiⁱ quiniⁱ Fidiéé^e
faco^o miⁱ lajo, jo catíng^g e nineáaiñⁿ
fiⁱ eáang^g uiiⁱ quíá^a jalé^e dsee^e e ni-
carøøiñⁿ. ¹⁴Joba' fiⁱ 'nú', dsea^a seeng^g-
na' fiⁱ Corazín cóo^ogui fiⁱ Betsaida, ie^e
miⁱ nitíⁱ íⁱ e niquidsíⁱ Fidiéé^e íⁱ quíá^a
lajaang^g lajaang^g dsea^a jmigüf^f, eáang^ggui
nicuó^or^r 'nú' iihuíⁱ laco^ogui e iihuíⁱ e
ni'íng^g dsea^a i seeng^g fiⁱ Tiro cóo^ogui
fiⁱ Sidón. ¹⁵Jogui jaléng^g 'nú', dsea^a
seeng^gna' fiⁱ Capernaum, ¿su líng^gna'
e 'nú'bing^g i nisáng^g cartiⁱ yú^ugui jee^e
jaléng^g dsea^a? U^u, o' lajo, co^o 'nú'bing^g i
nijgiáang^g tíⁱ liⁱ 'liⁱ miⁱ nitíⁱ e íⁱ jo. Co-
fa^a miⁱ fiⁱ fiⁱ Sodoma calíⁱ lajalé^e e quíiⁱ
jmiⁱ laco^ogui jíiⁱ e nicajmé^e e jee^e 'nú',
joba' ja^a ca'íng^g e fiⁱ jo, jo sijiⁱbiⁱ jaléng^g
i dsea^a do latiⁱ lana.

Jo cóo^o júu^u lanab cajíng^g Jesús
jaléng^g dsea^a i ja^a já^a calíng^g júu^u quíá^ar^r.

Jo miⁱ calíⁱ jo, jo casíⁱguir jaléng^g i
dsea^a setenta do lajee^e nú^ugui e ni'uóñⁿ
do e nidsilíñⁿ e nidsiguiar^r júu^u quíá^a
Fidiéé^e jo cajíñⁿ:

¹⁶—Íiⁱ dsea^a i já^a canúu^u júu^u quíiⁱna',
jáb^b ninúr^r júu^u quíé^e jnea^a cajo; jogui
jaléng^g dsea^a i ja^a íng^g 'nú', ja^a íñⁿ jnea^a
cajo colíng^g cóo^o Fidiéé^e dsea^a guíng^g
ñiff^f, dsea^a i casíng^g jnea^a fiⁱ jmigüf^f la.

Jo miⁱ calíⁱ e cajíng^g Jesús lajo, jo can-
gólím^m jaléng^g i dsea^a setenta do laco^o ta^a
cahuíⁱ ie^e jo.

Mi caguilíng tu jaléng i dsea setenta do

¹⁷ Jo mi li cóng gui lajo, caguilím tu i dsea setenta do fi li táang Jesús, jo dsíng íáang dsíur mi caguilíng, jo casíur dsea do jo cajín:

—Tifa', dsíng íáang dsí'naa' jó'naa' lana, co' jì gui jaléng i 'ling' i jée' quíá' dsea calínúur jalé' júu quí'naa' mi casí'naa' r e ngóo'naa' lafa' guóo' 'nu'.

¹⁸ Joba' cañí' Jesús casí' r i dsea setenta do jo cajín:

—Lajob líí, jo camób jnea mi catóng' fii i 'ling' fi li lamí' guíin' fi níff, jo catóin' lafa' mi casí' coo' jì güi'niá'. ¹⁹ Jogui jnea nicacuóó' 'nú' e niquí'na' jmí' jogui e nilí'ba' jaléng' i 'ling' mi jmáin' jaléng' dsea jmigúf, jogui ja' ee' nilíng'na' nañí' fa' nicúng' jaléng' mi' guíng' 'nú' osi nilíng' jaléng' tacú' 'nú' é. ²⁰ Jo dsu' ja' güilí'íáang' óo'na' e lico' nilí'na' uóong'na' i 'ling' i jée' quíá' dsea, co' güilí'íáang' gui óo'na' e niteáang'na' fi ni' jì quíá' Fidié' fi li niteáang' jaléng' dsea quíá' r i nidsilíng' fi níff.

Mi cali'íáang dsí' Jesús

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Jo ie' jo, dsíng' cali'íáang' dsí' Jesús la'eáang' coo' Jmiguf quíá' Fidié', jo cajín' casí' r Tiquíá' dsea guíng' níff:

—Teaa', lana jmífen' n 'nu', dsea Fii' guóo' uó' jmigúf la, dsuco' lana nica-jmee' e ngám' jaléng' dsea dsee' dsea quí' jalé' júu quíi', jogui cajmee'ba' e ja' cangáng' júu quíi' jaléng' dsea i tíng' eáang' i micóong' yaang' fi jee' jaléng' dsea rúng'. Jo lajob líí, Teaa', co' lajob cali'íáang' o' e nilí'.

²² Jo mi calí' cajíng' Jesús jalé' e júu' na, jo cajíng' guir casí' r jaléng' dsea i teáang' coo' r do ie' jo:

—Nicacuó' Tiquíé' e jnea e née' ní' jalé' e sea' fi' la'úng' fi' jmigúf. Jo jíi' jaang' dsea dseáng' mi' cuíin' jnea, dsea lín' n Joo' Fidié' camíng', co' la-jíi' Tiquíé'baa dsea cuíin' jnea; jogui jíi' jaang' dsea dseáng' mi' cuíin' Tiquíé' e dsea guíng' níff, co' lajíi' jneab' dsea cuíin' nre coo' gui lajaléng' dsea i nisi'íng' quíé' e e nilicuíin' dsea do.

²³ Jo mi calí' cajíng' Jesús lana, jo ca-jóoin' lajíi' dsea quíá' r jo casí' rein':

—Juguí' jiu quíi' 'nú', dsea máang'na' jnea jogui calicuíng'na' jnea, co' cangíng'na' e ngám' jiu' júu quíé' e. ²⁴ Dsuco' dsíng' cali'íng' jaléng' dsea i café' cuain' quíá' Fidié' malí'gui eáang' coo' jaléng' dseata' dsea cóong' fa' mi' cangár' jalé' e móo' 'nú' jmí' ná, dsu' ja' cangár'; jogui eáam' cali'íin' fa' mi' canúur' jalé' júu quíé' e, dsu' ja' canúur'.

Mi ca'e' Jesús jial nijmi'neáang' dsea rúin'

²⁵ Jo mi calí' caféng' Jesús jaléng' dsea quíá' r, jo cangoquíéng' fi li' sin' jaang' tifa' quíá' júu quíu' ta' quíá' dsea góor' dsea Israel, co' iin' do e niguié' r jial ni'níin' dsea do coo' la-jíi' júu' e ein', jo cajmíng' r dsea do jo cajín:

—Tifa', ¿e' 'né' nijmee' e e laco' níin' n e niliseen' cóong' coo' Fidié' lata'?

²⁶ Joba' cañí' Jesús quíá' r i tifa' do jo casí' rein':

—¿E' jalé' e fé' fi' ni' jì quíá' Fidié' jo jial ngán'?

²⁷ Joba' cañí' i tifa' do jo casí' r Jesús:

—“Né' jmi'neáang'naa' Fidié' quí' i' car' ngocáng' dsí'baa' jogui coo' jalé' b' seeng' jmiguf quí'naa' jogui coo' jalé' b' se'naa' jogui coo' jalé' e i' dsí'naa'; jogui 'né' jmi'neáang'naa' jaléng'

dsea` rú'naa' lí' laco'gui jmi'neáng` yee'naa'."

²⁸ Joba' cañíi` Jesús quiá' i dsea` do jo cajíin'':

—Lajob líi' laco' fól' na. Jo song nica-jmití' jalé' e jo, joba' niñiin' e niliseen' cõong` cõo' Fidié` lata`.

²⁹ Jo dsu' i tifa' do iin` e ninf` jaléng' i dsea` do e fbre tiing'guir laco' Jesús, joba' casí'r` dsea` do jo cajíin'':

—¿I' dsea` i 'né' nijmi'neáan` jóng, Tifa'?

³⁰ Joba' cañíi` Jesús quiá' i dsea` do jo casí'reiñ':

—Cõo` née' jaang` dsea` Israel cagüi'fir' fí' Jerusalén jo cangór' fí' Jericó. Jo lajee` ngóor' guiá' fí', catóo' i quiá'r` i ca'uø' jalé' e quier', jo j'gui s'i' i dsea` do ca'uø'r', jo caquiéng` neiñ' jo jiu` ja` cajngam'bre i dsea` do. Jo mi` calí' jo, jo cangolím'bre, jo dob caseáaiñ` i dsea` sihuíng` do 'ni' fí'.

³¹ Jo cõ'ná' lajob cangotíng` cangíng` jaang` jmidsea` quiá' dsea` Israel fí' lí' ráang` i dsea` sihuíng` do. Jo mi` caguiér' fí' lí' ráaiñ' do, cajméer` lafa' ja` cangám`breiñ', jo cangám`bre; ja` eé` cajmicõo'r` i dsea` sihuíng` do. ³² Jo mi'míng`guijiu lajo cangíng` jaang` dsea` levita. Jo mi` caguiér' lí' ráang` i dsea` sihuíng` do, cajméer` lafa' ja` cangám`breiñ' do cajo, jo cangám`bre; ja` eé` cajmicõo'r` i dsea` do cajo.

³³ Jo dsu' mi'míng`guijiu lajo caguié` jaang` dseañu' i seeng` fí' Samaria i la'ól' 'ní' níng` rúng' cõo' dsea` Israel. Jo mi` cangáin` i dsea` sihuíng` do, dsíng' calí' fí' líng`neiñ'. <sup>34</sup> Jo cangoquiéein' fí' lí' ráaiñ' do. Jo mi` cangár' e sihuím` i dsea` do, jo dsif' lajob cajméer` mii' quiáin', jo ca'nñá'r` lacaang` lí' sihuíng` quiáin' do. Jo mi` calí' e cajméer` mii' quiá' i dsea` do, jo caseáng`neiñ' fí' mocóo' bú' quiá'r', jo cató'reiñ' fí' lí' seeng` dsea` fí' lí' cajméer' í' i dsea` do, jo job cajer`

cõoiñ' do ie` canuu` e jmiñ' jo. ³⁵ Jo mi` cajneá' e jmiñ' jo, mi` caguiá' i dsea` seeng` fí' Samaria do guiú' e nidséin', caguir' cuu` quiá'r' jo caquíur' quiá' i dsea` lí' cajer' do quiá' e nito' fíin' do i dsea` sihuíng` do. Jo casí'r` i dsea` fii' 'núu' do jo cajíin'': "Jmee' í' i dseañu' la, jo song ca'fíng'gui' cuu` quiá' cõo' jalé' mii' quiá'r', jneab` niquí'i quií' mi' nigüéeng` túu calé' catú'."

³⁶ Jo mi` calí' e cajíng' Jesús lajo, jo cajmingí'r` i tifa' do jo cajíin'':

—¿I' lajee' laji' gaang` i dsea` do i líin' i cajmi'neáng` i dsea` sihuíng` do?

³⁷ Joba' cañíi' i tifa' do jo casí'r` Jesús:

—I dsea` i calí' fí' líng` ír', f'bing' ca-jmi'neé' quiá'r'.

Joba' cañíi' Jesús jo casí'r` i dsea` do:

—Guõng' jo güijmi'neáng` jaléng' dsea` laco' cajméé' i dsea` seeng` fí' Samaria do cõo' i dsea` sihuíng` do.

Mi' caguié` Jesús fí' quiá' Marta cõo'gui Yá'

³⁸ Jo mi` cangí' jo, jo cangób`tu Jesús laco' iuuiñ' fí' e ngóor' fí' Jerusalén. Jo lajee` ngoliiñ' fí' jo, caguiliiñ' fí' cõo' fii' lí' niseeng` jaang` dseamf` i sii' Marta cõo' jaang` rúin' dsea` ngáang' cõo'r` i sii' Yá'. Jo mi' caliñi' i dseamf` do e caguilíng` Jesús cõo' dsea` quiá'r' fí' jo, dsif' lajob cató'r` dsea` do fí' quiá'r'.

³⁹ Jo mi' caguié` Jesús fí' jo, dob caguá' Yá' quiá' lí' guíng` Jesús e núur` jalé' júu' e e' dsea` do. ⁴⁰ Jo lajee' jo iuung` Marta e ja` dsiníin' e guiar' guiá' jalé' e nidó' Jesús cõo' jaléng' dsea` quiá'r'. Joba' cangoquiéein' lí' guíng` Jesús, jo casí'r` dsea` do jo cajíin'':

—Tifa', ¿su ja` cuø' fí' uø' e ni-jngáng' 'niá'a e ni' ta' la? Cõ' nab guíng` i rún'n na ja` eé' jmijír' fa' e ni-jmicõo'r` jnea` cõo' jalé' e jmóo' o la. Jiéé' o' sii'gor güijmicõo'r` jnea` lana.

⁴¹ Joba' cañíi' Jesús casí'r` i dseamf` do jo cajíin'':

—Marta, Marta, dsing¹ guing[~] o¹ dsu-
co¹ ja¹ nidsiñin¹ e nijmee¹ jalé¹ e líf¹
quíí¹. ⁴²Dsu¹ sea¹ coo¹ e niing[~]gui eáang¹
e 'né¹ ninúu¹, jo Yá¹ rún¹ nicagui¹bre e¹
e niing[~]gui e 'né¹ jmér[~], jo jíí¹ jaang¹ jo¹
ii¹ cuóøng¹ lí jning[~] quiá¹r¹.

Jo lanab cajíng¹ Jesús casí¹r¹ i dseam¹
gáng¹ do ie¹ jo.

**Mi¹ ca'e¹ Jesús jial
nisi¹ naa' coo¹ Fidiée¹**

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

11 Jo coo¹ jmií¹, mi¹ cangí¹
e caféng¹ Jesús Fidiée¹,
cangoquíeeng¹ jaang¹ dseá¹ quiá¹r¹ fí lí¹
siñ¹ jo casí¹r¹ dseá¹ do jo cajíñ¹:

—Tifa¹, mi¹ cateáang¹ i Juan i
caseáang¹ dseá¹ jmií¹ do fí jmigüí¹ la,
ca'e¹r¹ jaléng¹ dseá¹ quiá¹r¹ jial nisiñ¹
coo¹ Fidiée¹. Jo ¿su ja¹ é¹ 'nu¹ jnea¹
cajo?

²Joba¹ cajíng¹ Jesús casí¹r¹ jaléng¹ i
dseá¹ do:

—Mi¹ iing[~]na' siing[~]na' coo¹ Fidiée¹,
lalab 'né¹ naang[~]na' fo¹na':
Tiquí¹ii', dseá¹ guiin[~] ñiff[~],
güijmifém¹ jaléng¹ dseá¹ jmigüí¹ 'nu¹, co¹
'nub¹ dseá¹ fén¹ fí la'úng[~] fí jmigüí¹.
Jogui güijáng¹ yaang[~] dseá¹ fí quiní¹
e laco¹ niquiú¹ ta¹ quiá¹r¹ lajaang¹
lajaaíñ¹.

Jogui güijmitib¹ jaléng¹ dseá¹ jmigüí¹
jalé¹ e iing[~] 'nu¹ fí jmigüí¹ la
lí¹ laco¹gui líti¹ fí ñiff[~] quíí¹.

³Jogui cuóø¹ jnea¹ jalé¹ e 'né¹
niquiee¹ naa' e jmií¹ lana.

⁴Jogui íng¹ dsee[~] uii¹ quí¹naa' quiá¹
jalé¹ e ja¹ dseeng[~] e nicajmó¹naa',
lí¹ laco¹gui jnea¹ íng¹naa' dsee[~] quiá¹
jaléng¹ dseá¹ rú¹naa' dseá¹ jmigüí¹
mi¹ ee¹go nica¹léer¹ quí¹naa'.

Jogui jmee[~] í¹ jnea¹ lacaang[~] lí¹ ngí¹naa'
e laco¹ ja¹ nijjú¹naa' fí ní¹ dsee[~],
jogui jmee[~] í¹ jnea¹ cajo e laco¹ ja¹ ni-
jmeáng¹ jaléng¹ i 'ling¹ jnea¹.

Jo lanab ca'e¹ Jesús ie¹ jo jial féeng¹ naa'
Fidiée¹.

⁵Jo mi¹ calí¹ jo, Jesús casí¹guir
jaléng¹ i dseá¹ do jo cajíñ¹:

—Majmó¹naa' cuente e jaang¹ 'nú¹
seeng¹ jaang¹ cabóo¹ quíí¹na', jo i cabóo¹
do niguiéer¹ e tó¹r¹ 'nú¹ fí quíí¹na'
e guiáang¹ uóø¹ guienúú¹ jo nijíñ¹:
“Cabóo¹, ¿su ja¹ jié¹ o¹ fa' jmi¹øon¹
jnea¹ 'ní¹ íí, ⁶co¹ dob nicaguié¹ i cabóo¹
quíe¹ e do fí quíe¹ e i iuung[~] fí jang¹ fí
lí¹ huíí¹ eáang¹, jo ja¹ ee¹ sea¹ cuóø¹øre
e nidó¹r¹?” ⁷Jogui jíí¹ jaang¹ 'nú¹ ja¹
ningüí¹na' quiá¹ i cabóo¹ quíí¹na' do
jo niff¹na'r: “Ja¹ ñijmiguíí¹, cabóo¹,
co¹ uóøb¹ eáang¹, jogui lanabi guiáang¹
güiing¹ jaléng¹ jiuung[~] quíe¹ e, jo dsing¹
fín¹ n niráan[~] nicuóø¹ø 'nu¹ jalé¹ e fó¹
na.” ⁸Dsu¹ jnea¹ fíí¹ i 'nú¹ e doní¹ fa' ja¹
ráang[~]na' uíí¹ e líng¹ i dseá¹ do cabóo¹
quíí¹na', dsu¹ niráam[~]ba' nicuóø¹na'r e
mí¹r¹ 'nú¹ do e laco¹ jo¹ siñ¹ jmigüíí¹
'nú¹. ⁹Jo lajob¹ fíí¹ i 'nú¹: Míí¹na' Fidiée¹
jalé¹ e 'né¹na' jo nicuóø¹bre; jogui mi¹
'nó¹na' e 'né¹na', niguié¹ba' jalé¹ e 'nó¹-
na' do; jogui mi¹ tó¹na' fí o¹nú¹, joba¹
nineab¹ e 'núú¹ do. ¹⁰Dsuco¹ ii¹ dseá¹ i
mi¹ Fidiée¹ jalé¹ e 'nér¹, ngíim¹bre; jogui
ii¹ dseá¹ i 'nó¹, niguié¹bre e 'nó¹r¹ do;
jogui ii¹ dseá¹ i tó¹ fí o¹nú¹, nineab¹ e
'núú¹ do.

¹¹Jo ja¹ lí¹ dsii¹ e seeng¹ jaang¹ 'nú¹,
dseá¹ aang[~]na' jaléng¹ jiuung[~], e mi¹
nimí¹r¹ 'nú¹ ir[~], jo nicuóø¹na'r cuu¹,
osi mi¹ mí¹r¹ 'nú¹ capí¹ ngúú¹ ñú¹, jo
nicuóøng¹na'r mi¹, ¹²osi nicuóøng¹na'r
jaang¹ tacú¹ mi¹ nimí¹r¹ 'nú¹ coo¹ motu¹.
¹³Jo co¹ 'nú¹, dseá¹ si'ling¹na' fí quini¹
Fidiée¹, tiim¹ba' cuóø¹na' jaléng¹ jóo¹-
na' jalé¹ e guíú¹, jo dsu¹ eáang¹gui jlo¹
nicuóø¹ Tiquí¹ii' dseá¹ guing[~] ñiff[~] mi¹
nimí¹na'r, co¹ nicuóø¹bre 'nú¹ Jmigüí¹
quíá¹r¹.

**Mi cacuø' dsea dsee Jesús e jmóor
ta la'eáang' cõo' i 'ling'**

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Jo mi cangf jo, cõo' jmi caguing` Jesús jaang` i 'ling' i jée' quiá' jaang` dseañu', jo i 'ling' do ninicajméer` e ja` lí fé' i dseañu' do jii' camf` júu`. Dsu' mi caguing` Jesús i 'ling' i jée' quiá' i dsea do, dsif ladob canaang` fé'tuiñ' do. Jo dsing` cangogá dsí jaléng' i dsea i teáang` do mi calf lado, <sup>15</sup> dsu' i liing` i dsea do cajín' ca'éieñ Jesús:

—La'eáang' cõo' b' quiá' Beelzebú i líng' fii jaléng' i 'ling', la'eáang' f'bing' tiing` i dseañu' na e uøoin` i 'ling' i teáang' dsí dsea`.

¹⁶ Jogui i liing`gui i dsea` do e laco' niguié'r jial ni'nfiñ Jesús f' quini` dseata, joba' camir` dsea` do e fa' ni-jméiñ' cõo' e li` e qui'r` jmiñ, jo lajoba' nicuø` li` e Fidiéeb` dsea` casii` quiá'r`. <sup>17</sup> Jo dsif ladob calilí' Jesús jalé' e í dsí i dsea` do, joba' cajín' casí'reiñ'.

—Niñib` 'nú' jialco' lí' cõo' fii li` ja` sning` dsea` røø, co' seeng` jmaquing` dsea` i quiu' ta` quiá'r, jo ja` ee` juguié` seeng` jaléng' i dsea` do. Jogui niñi'bi cajo jialco' lí' quiá' dsea` i seeng` cõo' sinúu' i teáang' ta` jing, ja` ee` juguié` seeiñ, co' ja` røø` sfiñ. ¹⁸ Jo song lajob lí' cõo' fii i 'ling' i siñ Satanás e quiá'r ta` condseá' dsea` quiá'r e nijmeáin` dsea` ga, jogui condseá'gui dsea` do e nijmicõo'r` dsea`, joba' ja` e ta` íng` quiá'r song cajméer` lajo, co' ni'fim` laji tú` e ta` do, jo jo` ee` b' seeiñ jii' cõo' jóng. Joba' nicaffi` 'nú' jalé' e na, co' fíng` 'nú' fó'na' e la'eáang' fii i 'lim'ba' e tiin` uøon` jaléng' i 'ling' i jée' quiá' dsea`; <sup>19</sup> dsu' fa'jiu e jmicõo'r` fii i 'ling' quié` laco' fó'na' na, joba' çí i líng`na i jmicõo'r` quiá' jaléng' dsea` góona' i nica'uøøng` jaléng' i 'ling' i jée' quiá' dsea'? Co' i dsea` í e'r` 'nú' e o' lajo e í óona'. ²⁰ Dsu' song

jnea` tiin` uøon` jaléng' i 'ling' i jée' quiá' dsea` la'eáang' cõo'` güea' quiá' Fidiéé` dsea` guing` niñi, joba' nicatib` í` jóng e nijáang` yaang`na' f' quini` Fidiéé` e laco' nicár` niñi quiá'na' la-jaang` lajaang`na'.

Jo mi calf e cajing` Jesús lana, jo casí'guir jaléng' i dsea` do jo cajín':

²¹ —Jo mi seeng` jaang` dseañu' i 'gøng' jogui óor` jalé' e cõo'` nijmi'øng' 'ña'r` mi jmi'ø'r` jalé' e sea` quiá'r, jo líiñ` e jo` i` qui' jmiñ` nicó' quiá'r. <sup>22</sup> Jo dsu' fíng` caguié` jaang`gui dsea` i 'gøng'gui eáang', jo nili`bre tíñ` cõo'` i dsea` jaang`gui do, joba' ni'uø'bre jalé' e sea` quiáin` do.

²³ Joba' fii` 'nú' e i` i ja` sing' uii` quié`e, joba' 'ní' níim`bre jnea` jóng, jogui i` i ja` jmicõo'` jnea` e laco' nilicuing` dsea` jnea`, joba' ja` siñ` uii` quié`e cajo.

**Jial lí' mi dsitáang' tu i
'ling' f' dsí dsea`**

(Mt. 12:43-45)

²⁴ Jo mi calf cajing` Jesús lana, jo casí'guir jaléng' i dsea` do jo cajín':

—Mi` güi'fi` jaang` i 'ling' i iuung` dsí jaang` dsea, ngir` f' li` quiu` e 'nó'r` f' li` nijmi'ín'. Jo mi ngir` e ja` niguié'r li` nijmi'ín', joba' i` dsír: "Ním`túu` f' dsí dsea` e li` cajú` u do, co' ja` li` sea` li` nijmi'ín'." <sup>25</sup> Jo mi niguieng`tur dsí i dsea` do, niguiéin` lafa' cõo' sinúu` li` siquiáang` guiá' jo silí jlo'. <sup>26</sup> Jo mi` ninir` e dsing` jlo' dsí i dsea` do li` ni'f tur, jo nidsér` nidsitéer` guiáng` i 'ling'gui laco' ír` e nidsitáin` dsí i dsea` do. Joba' ga`guib` nilíng` i dsea` do jóng laco'gui lamí iuung` jaang` i 'ling' do f' dsír'.

**Jial lí' mi dseáng' e
já' e íaang` dsí dsea`**

²⁷ Jo lajee` gui'nang' e fé'bi Jesús e júu` na mi` tí` lí` guicafé' jaang` dseamf`

e teá eáang' jee jaléng' i dsea do jo guicajín':

—Juguiú o' quíá' niquíí', dsea cangoquieeíñ 'nu jogui cajmicuáaiñ 'nu cajo!

²⁸ Jo dsu' Jesús cañíir' quíá' i dseamf do jogui casí'r jaléng' i dsea do jo cajín':

—Jo dsu' juguiú'gui quíá' jaléng' i dsea i núu jalé' júu quíá' Fidiéé jogui jmitir jalé' e jo cajo!

Mí camí' dsea Jesús e nijmé dsea do lí e já'ba' e tíiñ

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jo lajee jo, dsíng'gui caguilíng' dsea fí lí táang' Jesús, joba' canaang tu dsea do e e'guireiñ jo cajín':

—Jaléng' dsea i seeng' jmí na dsíng' nirøøiñ dsee, joba' mi'r jnea e nijmee e lí e já'ba' e tíiñ, dsu' nicaliseáb jalé' e lajo lami jéeng'gui. Téé' óo'na' mi cajá Jonás, jaang dsea i café' cuaiñ quíá' Fidiéé mali'gui eáang'. ³⁰ Jo laco' Fidiéé casíiñ i Jonás do e niguiáin' do júu quíá' dsea do jee jaléng' dsea i caliséng' fí Nínive, jo lajob cajo casíng' Fidiéé jnea, dsea i cajá fí níff e líi'n jaang dsea jmigüf, e niguiaa júu quíá'r jee jaléng' 'nú'.

³¹ Jo mali'gui eáang' cajo caliséng' jaang dseamf i ca'ée cõõ ta' fé' fí lí huíí eáang'. Jo ie jo seeng' jaang dseata dsea féng' fí Israel i calisf Salomón i tíng' eáang'. Jo i dseamf do cangór cangonáur e júu quíá' i dseata Salomón do. Jo dsu' mí niguiéé jmí e niquidsí Fidiéé í' quíá' jaléng' dsea uíí jalé' dsee quíá'r, joba' i dseamf do nicuø'r 'nú' dsee, cõõ ja' núu'na' jalé' júu quíé e. ³² Dsucõ' mí cajá i Jonás do e caguiar júu quíá' Fidiéé fí Nínive, lajalém' i dsea seeng' e fí jo dsífi lajob caquí' jíng' yaaiñ fí quini Fidiéé, joba' i dsea í'bing' nijmé gui dsee quíí'na' mí niguiéé jmí

e niquidsí Fidiéé í' quíá' jaléng' dsea jmigüf. Jo dsu' jnea niing'gui laco' i Jonás do.

Mí ca'e Jesús jial líí mí jmijneá dsea jí

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Jo mí cal' jo, jo canaang Jesús cõõ 'lé'gui júu quíá'r jo cajín':

—Mí jmijneá jaang dsea cõõ candíi quíá'r, 'né nisí'r cõõ lí níí, joba' nijneá fí la'úng sinúu quíá'r. Jo ja' jmijneár e jí do e laco' nisí'r fí cõõ dsíí cajo o'gui e ni'mear fí cõõ lí ja' jnéng', cõõ iíñ e jnéb' jaléng' dsea i dsítang' fí dsíí sinúu quíá'r. ³⁴ Jo jalé' jminí dsea íng' ta' e jné'r laco'gui ta' íng' e candíi do e jneá mí canuu. Jogui jaléng' dsea i guíú jminí, jlo'gui jné'r lacaang fí lí ngír laco'gui jaang dsea i jo 'ga' lí dseeng' jminí, cõõ i dsea í jo 'ga' lí røø jné'r lacaang fí lí ngír. ³⁵ Jo lajob líí cõõ 'nú' mí já' líng'na' jalé' júu quíé e quíá' jial laang Fidiéé dsea jee jalé' dsee quíá'r, cõõ e jo líí lafa' mí jneá cõõ jí dsíí cõõ sinúu e nuu. ³⁶ Joba' 'né níing' óo' 'nú' jie' mí jmee'na' e ja' já' líng'na' e júu quíé e do, cõõ e jo líí lafa' mí ja' jneá jí dsíí cõõ sinúu e nuu eáang'.

Mí cajíng' Jesús jaléng' dsea fariseo cõõ jaléng' tífa' quíá' júu quíú' ta' quíá' dsea Israel

(Mt. 23:1-36; Mr.

12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Jo mí cangf e cajíng' Jesús lado, jaang dsea Israel i líng' dsea fariseo catø'r Jesús fí quíá'r e nidø'r. Jo mí caguié dsea do fí quíá' i dsea fariseo do, jo cangíim bre dsíí sinúu jo cangíiñ caguár lí nidø'r. ³⁸ Jo i dsea fariseo do dsíng' cangogá dsíir mí cangár e ja' cajmítí Jesús fa' caru'r guóor laco' tíng' jaléng' dsea Israel.

³⁹Joba' cajíng' Jesús casí'r- i dsea` fariseo do:

—Jaléng' 'nú', dsea` fariseo, rúu' na' jalé' cuéé' huí' quí' na' jí' lí' caluu', jo dsu' eáam' 'li' lí' dsí'. Jo lajob líng' 'nú' yaang~na' cajo, co' guiáb- tíng' na' rúu' na' ní' na' jee~ jaléng' dsea` mi' ja` lí' dsea` jial tii' jmoo' na' ii' quíá' r- jo eé'gui jalé' 'li' rúng' na' jmoo' na' cóo' jaléng' dsea'. ⁴⁰ Dsinóo' 'nú'! ¿E- ta` íng' quí' na' e jmoo' na' lajo? Co' fí' quini' Fidiée' 'né' e tee' laji' tú' taam'. <sup>41</sup> Jo mi' líng' e cuo' na' jaléng' dsea` i ja' seá' e 'né' quíá', joba' 'né' jmeé' na' lajo e ngocáng' óo' ba', jo lajoba' ni' uíng' guí' quí' na' fí' quini' Fidiée'.

⁴² 'jE ngí' fíib- 'nú', jaléng' dsea` fariseo! Co' dsíng' guíng' óo' na' e nicuó' na' Fidiée' dseáng' ca' íng' la- jee' gu' íng' lajalé' oo' quíá' jmiñi' e ro' na', jo dsu' ja' e guíng' óo' na' fa' e ni' fí' na' i' røø' quíá' jaléng' dsea` rúng' na' o' gui e jmi' neáang' na' Fidiée'. Co' lajalé' e joba' 'né' nijmiti' na' cóo' gui jalé' e caguíe' gui do cajo.

⁴³ 'jE ngí' fíib- 'nú', jaléng' dsea` fariseo! Co' iing' na' ní' na' jí' 'masii' e jlo' quíá' dsea` laniing' mi' nití' fí' guá', jogui jmoo' na' e 'nú' bing' i ni- íng' gui mi' nití' fí' jo cajo. Jogui la- jobi mi' jíng' na' jaléng' dsea' guíá' fí', jmoo' na' e jmiféin' 'nú' lafa' jí' 'nú' bing' i cóong' gui fí' la' úng' jmi' gíi'.

⁴⁴ 'jE ngí' fíib- 'nú', jaléng' na' dsea` fariseo! Co' dsíng' jmi' góong' na' jaléng' dsea' cóo' jalé' e jmoo' na'. Co' 'nú' líng' na' la lí' lí' si' aang' 'lii', co' dsíng' jlo' jíng' tee' lí' lí' ni', jo dsu' lí' lí' dsí' jolíng' téé' nguú' jmé' e teáang' jóo'.

⁴⁵ Jo mi' canúu' i tifa' quíá' júu' quíu' ta' quíá' dsea' Israel e cajíng' Jesús lado, joba' dsifí' ladob' ní' catíin' júu' quíá' dsea' do, jo cañiir' quíá' Jesús jo cajíin':

—Tifa', mi' fó' lana la quíé' jneab' jminean' cajo.

⁴⁶ Joba' cañi' Jesús quíá' i dsea' do jo cajíin' casí' rein':

—jE ngí' fíib- 'nú' cajo, jaléng' tifa' quíá' júu' quíu' ta' quíá' dsea' Israel! Co' cuo' na' lee~ laguidseang' jaléng' dsea' jiéng' e jí' jaang' ja' ii' quí' jmiñi' niró', jogui jí' yaang' na' ja' iing' na' fa' taang' na' guóo' na' e niró' e lee' do.

⁴⁷ 'jE ngí' fíib- 'nú' jaléng' na', co' jmoo' na' jlo' lí' si' aang' jaléng' dsea' i café' cuaiñ' quíá' Fidiée', jo jaléng' dsea' íb' i cajngang' 'lii' dsea' cóong' quí' na' ie' malí' gui do! ⁴⁸ Dsu' jalé' e jmoo' na' do guóng' e lafa' røøb' siing' na' cóo' jaléng' 'lii' dsea' cóong' quí' na' jo e lafa' 'núb' cajngang' na' jaléng' i dsea' do cajo.

⁴⁹ Jo co' lajob líi', joba' Fidiée' dsea' eáang' tíin' cajíin' lala: "Nisfín' n' jaléng' dsea' i fé' cuaiñ' quíé' e cóo' gui jaléng' dsea' apóo' i si' íng' e ni' júu' quíé' e jee' 'nú', jo dsu' 'nú', seem' biñ' do i nijmeáang' na' la tí' e já' óo' na', jogui seem' biñ' do cajo i nijjúng' fí' jaguóo' na' cartí' nijngám' ba'r." ⁵⁰ Jo dsu' Fidiée' nijmér- e niquí' jaléng' dsea' seeng' jmiñi' na jalé' e cangongíng' jaléng' dsea' i café' cuaiñ' quíá' r- i nicaliséng' lají' mi' catiroo' jmi' gíi' jo latí' lana ⁵¹ jo latí' mi' cajnga' dsea' quíá' Abel jogui cartí' mi' cajnga' dsea' quíá' Zacarías fí' jeeng' lí' guíá' jaléng' dsea' jalé' e cuo' r' Fidiée'. Joba' fíi' i 'nú' e nijméb' Fidiée' e niquí' jaléng' dsea' seeng' jmiñi' na jalé' e cangongíng' i dsea' do.

⁵² 'jE ngí' fíib- 'nú', jaléng' tifa' quíá' júu' quíu' ta' quíá' dsea' Israel! Co' 'núb' dsea' quíé' na' jalé' jì' lí' too' jalé' júu' quíá' Fidiée', jo dsu' ja' iing' 'nú' jmití' na' laco' fé' e fí' ní' jì' do, o' gui cuo' na' fí' e nijmiti' jaléng' dsea' i iing' jmé' lajo.

⁵³ Jo mi' cató' e cajíng' Jesús jaléng' i dsea' fariseo cóo' jaléng' i tifa' do, jo jaléng' i dsea' do canaiñ' jmi' quim' dsíir' cóo' jalé' júu' e cajíng' Jesús, jo

jmiguiub' jalé' e canaaín` jmingíir` la-
co' e nijmigiúin` dsea` do; ⁵⁴co' jaléng'`
i dsea` fariseo do cóo'` jaléng'` i tifa'` do
'nór' jial ni'náin` Jesús fí' quini` jaléng'`
dseata` quiá'r` cóo'` jalé' e fé' dsea` do.

**Mi~ ca'e' Jesús e ja` dseeng`
jmijlõng'` yee`naa' jee` jaléng'` dsea`**

12 Jo lajee` e fé' Jesús jalé' e júu`
na, caseáng'` lí' lí' tú' 'ní' mil
dsea. Jo laco'` ngóo'` seáng'` jaléng'` i
dsea` do, dsíng'` ninaaín` 'leng'` rúin',
co'` lajalém'`bre iin` ninúr` jalé'` júu`
e e' Jesús. Jo lajee` jo canaang` Jesús
féin'` jaléng'` dsea` gúitúung` quiá'r` jo
casí'rein':

—Ñiing` óo'na' cóo'` jalé' e fé'
jaléng'` dsea` Israel i líing'` dsea` fariseo,
co'` jii'` yaain` ja` já'` líin` jalé' e fé'r',
jo jalé' e jo íing` ta` quiá'r` e lico'
jmijlõng'` yaam`bre fí' quini` jaléng'`
dsea` fii'. <sup>2</sup>Dsuco'` ja` sea` coo'` e sii`
jneaa`aa' e iing` e ja` tóo'` jmii` niliñí'
jaléng'` dsea, o'gui coo'` e si'má'`naa'
e ja` tóo'` jmii` niní' jaléng'` dsea` ca-
jo. ³Joba' jalé' e nicafée'` 'nú' e iing`,
niliñib' jaléng'` dsea; jogui lajobi jalé' e
nicafée'`na' fí' sinúu` quí'na', niliseab`
júu` latøng` fii' cajo.

I` i catiing` e 'gõng'`naa'

(Mt. 10:28-31)

⁴Jo lala fii` i jaléng'` 'nú', dsea`
rú'naa'; ja` fõong'`na' jaléng'` i iing`
jngáng'` 'nú', co'` jii'` e joba'` tiiin`
jmér'. ⁵Dsu' lana nijmée'`e 'nú' júu` i` i
catiing` i niféng'`na': guíféng'`na' i dsea`
i niquíu'` ta` lí' nijúung`na' jogui quí'r`
jmii` e guiéin'` dsea` fí' lí' 'li'`. Joba'` fii` i
'nú'` jguíféng'`na' i dsea` fí'!

⁶Jo niñib` 'nú' e 'nám' dsea` tá'` la
'níing` ta` cóo'` tú' 'ní' í'` cuu`. Dsu' e
já'ba' e jii'` camíng'` i ta` do ni'íing`
dsíi' Fidiée' laco'gui ja` ni'íing` dsíir' jii'`
jaang` 'nú' cajo. <sup>7</sup>Jo jì'gui jalé'` jñuguí`
'nú' si'í'` Fidiée'` tá'` camí'`. Joba'` fii` i

'nú' e ja` fõong'`na' mi` iing` dsea` ni-
jngáin'` 'nú', co'` eéang'gui quíng` 'nú'
laco'gui fíing` ta`.

**Jaléng'` dsea` i ja` i'` líing` e
cuiin` Dsea` Jmáang`**

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Jogui jaléng'` 'nú', dsea` i ja` i'`
líing`na' e nijmée'`na' dsea` júu` e
cuíng'na' jnea` fí' jmigúf` la, joba'` jnea`
dsea` cagá'a fí' ñiff` e líin`n jaang`
dsea` jmigúf, lajob nijmee'e cajo fí'
quini` jaléng'` ángeles quiá'` Fidiée'` mi`
niguilíng` 'nú' fí' jo. <sup>9</sup>Dsu' jaléng'`
dsea` i nijíng'` e ja` cuiin` jnea` jee`
jaléng'` dsea` jmigúf, joba'` lajob nifá'a
fí' quini` jaléng'` ángeles quiá'` Fidiée'` e
ja` cuiin`nre cajo.

¹⁰Jogui doñí'` i'` i 'ní'` níing` jnea`
dsea` gáa'a fí' ñiff` e líin`n jaang` dsea`
jmigúf, ni'íim` Fidiée'` dsee` quiá'r`; jo
dsu' i'` i café'` ga` uii'` quiá'` Jmigúf
quíá'` Fidiée', joba'` jo` quí'` jmií'` fa' e
ni'íing`gui Fidiée'` dsee` quiá'r`.

¹¹Jo jaléng'` 'nú', song cajiúng'`na' fí'
jaguó dseata` quiá'` guá'` quí'naa'` osi fí'
jaguó dsea` i quidsí'` í'` osi dseata`bi é,
joba'` ja` fõong'`na' fa' e ja` ñí'na' jial ni-
jmi'õng'` yaang`na' o'gui jial ningii`na'
quíá'r` mi` nijming'í'r` 'nú'. <sup>12</sup>Co'` mi`
niteáang`na' fí' quini` jaléng'` i dseata`
do, dsifí' lajob nijmé'` Jmigúf quiá'r`
Fidiée'` jial ningii`na' quiá'r` mi` ni-
jming'í'r` 'nú'.

**Eáam` dseáang'` mi`
óo` dsea` cuu` eáang`**

¹³Jo mi` cangí' e cajíng'` Jesús jalé'`
e júu` na, jo jee` jaléng'` i dsea` i
teáang` núu` jalé' e júu` jo guicatø`
jaang` dseañu'` jo guicajíin'` casí'r` Jesús:

—Tifa', sii'`go rún`n dsea` ngáang'`
cóo'`o guicuø'r` jnea` guiée'` quíe`e jalé'
e casée'` 'lii'` tiquíe'`e mi` cajúin`.

¹⁴Joba'` cañii` Jesús quiá'` i dseañu'`
do jo casí'rein':

—Ja` casíng` Fidiée` jnea` jee` 'nú' fa' e lín`n dseata` i cajajmée` jmá` jiu jalé' e sea` quií`na'.

¹⁵ Jogui casí`guir jaléng` i dsea` teáang` do jo cajjín`:

—Ñiing` óo`na' jo ja` jmee`na' e dsináang`na' jalé' cuu` o'gui doñi` ee` e sea` fi` jmigüf, co' jji` jaang` dsea` ja` quí` jmií` e niquír` quiá' e niteáang` guir huóø` fi` jmigüf la fa' jialgui la sea` quiá'r.

¹⁶ Joba' ca'e' Jesús jaléng` i dsea` do coo` júu` já' e lafa' júu` cuento e fé' lala jo cajjín`:

—Coo` née` caliséng` jaang` dseañu` i sea` cuu` eáang` jo óor` uó` e jlo' eáang` cajo, jo catáin` dsea` 'léeng` quiá'r i cajmée` ta` e uó` do. Jo mi` caroo` jalé' e cajnr` do, dsíng` jlo' cacuø` e uó` do, jo dsu' jo` lí` sea`gui e ni'mea` i dsea` sea` cuu` do jalé' e caro'r'. ¹⁷ Joba' canaaín` í` dsiir: “¿E` nijmee` e cóo` jalé' e caró'o e jji` lana? Co' ja` sea` lí` ni'mea` jalé' e jo.” ¹⁸ Jo coob` mi` ca'óng` dsiir` jial nijmér, joba' cajjín`: “Nica'óm` dsií` jial nijmee`e. Nijiéem`baa 'núu` quiá' cuí` quié`e e téé` lana, jo nijmée' e e cóo'gui eáang`, jo job` ni'mea` jalé' e caró'o do cóo` laji` e sea` quié`e. ¹⁹ Jo mi` ni'iéng` e 'nuu` do jogui mi` nitée' líng` jalé' e sea` quié`e, dsíng` juguiá` niliseen` jo jji' coo` fi'f' jo` ee` nijjáa` quié`e jóng. Joguiba' nijmi'ín`teáa tú` 'ní` jing`, jo lajee` jo nidúu` nidóø`ø` jalé' e sea` quié`e jo dsíng` nijmi'iaang` dsií` lajee` jo.” <sup>20</sup> Jo dsu' uóø` job` cajjín` Fidiée` casí'r i dseañu` do: “Dsea` tunung~, náb nití` í' e nijúun`, jo ¿e` ta` íing` quií` jalé' e oo' lana mi` niguøng` fi' jmigüf coo`?” ²¹ Jo lanab dsing`ing` jaléng` dsea` i silí`li cuu`, co' o' cóo` e jo nitíin` fi` quini` Fidiée` mi` nití` oor` quiá'r.

To' fíim` Fidiée` jaléng` dsea` quiá'r`
(Mt. 6:25-34)

²² Jo mi` cangí` jo, jo caféng`gui Jesús jaléng` dsea` guitúung` quiá'r` jo casí`reín`:

—Lala fíi` i 'nú': ja` jmee`na' fi'f' quiá' jalé' e nicø'na' o'gui jmee`na' fi'f' quiá' jalé' sí'na'. ²³ Co' eáang`gui laniing` 'né` e jmita` óo`na' e nigüülfim`ba' fi` lí` guiá' mi` nití` fíi` coo` e laco'gui e nijmee`na' fi'f' quiá' jalé' e nicø'na' cóo'gui quiá' jalé' sí'na'. <sup>24</sup> Jo quie`na' cuente quiá' jaléng` quiee`; ja` jié' jji're' o'gui jié' téé' jalé' e gø're' o'gui 'mea're' jalé' e nidø're', dsu' Fidiée` ñi`bre e` héin` jaléng` i jó' do quiá'r. Jo eáang`gui quíing` 'nú' fi' quini` Fidiée` laco'gui lajee` fíing` ta` i seeng` fi' jmigüf! ²⁵ Jo ¿i` jaang` 'nú' niquí' jmií` nijmee`na' e nicuáng`guina' ca'ná' metro laco'gui jji' tíi`na' lana? ²⁶ Jo song` ja` quíi`na' jmií` jmee`na' e capí' lajo, joba' ¿jialí' guíing` óo`na' jalé' e líi` seeng`na'?

²⁷ Jo quie`na' cuente jial jlo' jalé' lí' e sea` fi' jmigüf, jogui ja` ee` ta` jmoo` o'gui quie` fi'f' jial ni'uíng` e jlo'. Jo dsu' car` jji' dseata` Salomón cóo` jalé' e jlo' e caliseá` quiá'r` ja` casíng` 'ñia'r` e jlo' lí' laco'gui la jnéeng` coo` lí'. ²⁸ Cofa' jlob' cajmée` Fidiée` e jnéeng` jalé' lí' e ja` huóø` té', dsu' jaléng`gui 'nú', dsea` i ja` mí` teáang` teá` cóo` júu` quié`e, jmiguiá'gui niñíng`na' quiá' Fidiée` jalé' e 'né`na'. <sup>29-30</sup> Joba' fíi` i 'nú' lana, ja` jmée`na' fi'f' quiá' jalé' e ni'u' nicø'-na', dsuco' lajob` jmoo` jaléng` dsea` jmigüf i ja` cuíng` Fidiée`. Jo dsu' 'nú' seem` jaang` Tiquíi`na' dsea` guíing` ñiff` i niñi` jalé' e 'né`na' lacoo` jmií` lacoo` jmií'. ³¹ Jo fíi`guíi` 'nú' lana e 'né` nijmi'úung`na' e Fidiée` dsea` nicá` nifi` quií`na', jo lajoba' niñíng`na' jalé' e 'né`na' lacoo` jmií`.

Jalé' e catíng' dsea' quíá'
Fidié' fí' jmgüü' cõo'

(Mt. 6:19-21)

³² Jo ja` jmeé` 'nú' fí'í', dsea` i ja` fíng' mí' cuíng` jnea~, cõ' Tiquíí'na' dsea` guíng` ñíff` i quíe` níff` quíí'na' nica'f dsíir` e nicuó'í' 'nú' lajíí' e catíng`-na' e íáang` dsíir`. ³³ Joba' 'né' e 'níí'-na' jalé' e sea` quíí'na' jo níjmicõo'na' jaléng' dsea` i lí' 'né' quíá' lajo; cõ' ja` eè' ta` íng` quíí'na' fíng` tá' ca'meá' lí' cuu` cõo' jalé' e sea` fí' jmgüü' la, cõ' dsíng' fõ' níca' jaléng' ìì jalé' e sea` quíí'na' osi nidõ' jaléng' guísf` i 'lée' é. Cõ' guíú`guíb e níjmeé`na' e nílisea` quíí'na' fí' ñíff` jalé' e jlo', dsuco' fí' jo jò seeng` ìì o'gui fa' dseáang` e ní'lé'gui guísf`. <sup>34</sup> Cõ' lí' sea` jalé' e lf` a' do, e jobi guíng` a' jóng.

Dseáng' 'né' e síniing` dsí'naa'

³⁵⁻³⁶ Joba' fíí' i nú' e 'né' neáang`na' laco' guíng` jaang` dsea` 'léeng' i guíng` fí' quíá' fíí' e güíjeeíñ` e nineár` 'núú' mí' níguieng' fíir` i ngí' fí' lí' cung' guoo` dsea, jo 'né' síjeeng` i dsea` 'léeng' do e jneá' jib` guííñ~, joba' dsífb' nineár` 'núú' mí' níguieng' fíir` e níto'r. ³⁷ Jo juguíú' jiu quíá' jaléng' dsea` 'léeng' i síjnée` dsíí' mí' níguieng' fíir`. Cõ' jnea` jmitaa` óo'na' e dsíng' níli'íáang` dsíí' i fíir` do jo níto'ør` jaléng' i dsea` 'léeng' i síjnée` dsíí' do e nído'r` colíing` cõoíñ` do e uõø` jo. ³⁸ Jo juguíú' jiu quíá' jaléng' i dsea` 'léeng' i síjnée` dsíí' do mí' níguieng' fíir~, nañí' fa' níguieíñ' do guíenúú' osi téé` ogóo' é. <sup>39</sup> Joguí' cajo fa' jaang` dsea` níñíir` e oor` níguíéé' jaang` ìì fí' quíá'r~, níjé`bre e jo nígüííñ` e uõø` jo, jo lajoba' ja` nicuó'r` fí' e ní'uó' i ìì do jalé' e sea` quíá'r`. <sup>40</sup> Joba' lajob` 'né' neáang` 'nú' e síniing` óo'ba'; cõ' jnea~, dsea` i cajá' fí' ñíff` e líín'n jaang` dsea` jmgüü', nígáa'túu

calé' catú' fí' jmgüü' la lajee` e ja` níing` óo'na'.

Jaang` dsea` 'léeng' i guíúng` cõo'
jaang`gui dsea` 'léeng' i soo` dsíí'

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Jo dsífi' mí' cató' e ca'e Jesús jalé' e júu` na, jo dsífi' lajob` cajmíngíí' Tá' Simón cajmíngí'r` Jesús jo cajíñ':

—Tífa', jalé' e júu` e nica'él' na, ¿su ca'ée' jíí' jnea' dsea` guítúng`naa' ofa' quíá' lajíim` dsea` é?

⁴² Jo lalab cañíí' Jesús:

—Lalab líí' quíá' jaang` dsea` i néé' ní' jaléng' dsea` 'léeng' i núú'gui jalé' ta` quíu' fíir~, jo guíúng` guír` cõo' jaléng' dsea` 'léeng', joguí' nicuó'í' reíñ' do e nído'íñ' mí' nítf` oor` e gø' dsea. Jo mí' cagüí'íí' i fíir` do e nídsér' fí' lí' jíé', caséer` jalé' ta` quíá'r` jo caguíar` ní' i dsea` i néé' ní' jaléng' dsea` 'léeng' do, jo joguíba' cangó'r` jóng. <sup>43</sup> Jo mí' níguieng' tu` i fíir` do, juguíú' o' quíá' i dsea` i néé' ní' dsea` 'léeng' do song nícató' jalé' ta` e caséé' fíir` mí' cagüí'íí' cangó'r`. ⁴⁴ Jo já'ba' fíí' i 'nú' e dsíng' níli'íáang` dsíí' i fíir` do, cõ' calítib` jalé' ta` e caséer` cõo' i dsea` néé' ní' jaléng' dsea` 'léeng' quíá'r` do, jo joguíba' nicuó'í' reíñ' do e níne' níñ' do jalé' e sea` quíá'r`. ⁴⁵ Jo dsu' fíng` song ja` cajmítí' i dsea` néé' ní' i dsea` 'léeng' do lajíí' ta` caquíu' fíir~, cõ' ca'f` dsíir` e ja` mí' níguieng' fíir` lajminá~, jo lajee` jo cajméer` soo` dsíir` cõo' jaléng' dsea` 'léeng' i néé' ní' r~, joguí' canáíñ' í' gø'r` jalé' e sea, joguí' cajméer` ta` í' méé'; <sup>46</sup> jo dsu' lajee` jmóo' i dsea` néé' ní' i dsea` 'léeng' do jalé' e jo, lajee` job` caguíéng' fíir~, jo dsíng' nícalígüííñ' do, jo íihuí' nicuó'í' reíñ' do lí' laco' catíng` e níñíing` jaang` dsea` i ja` núu' jalé' júu' quíá' fíir`.

⁴⁷ Jo i dsea` 'léeng' i ní' jial líí' jalé' e íing` fíir` e nílf` jo dsu' ja` caguíar` guíú' o'gui calínúu'r` e níjmér` jalé' ta`

caquiá' fiir, joba' dsíng' niñiñ` iihuá' jóng. <sup>48</sup> Jo dsu' i dsea' 'léeng' i ja' ñi' jalé' e nijmér` jo eáam' ca'leer' quiá' fiir, joba' i dsea' i ja' gui niñiñ` iihuá' laco'gui i jaang` do. Jo i dsea' i cangáing` jmiguiá, jmguiá'gui catáing` niguiéer` cuente mi' nitf' í' lajo; jogui i dsea' i ée' guiú' cóo' lajii' ta' e cangáiiñ` e née' nir, joba' eáang'gui guiú' 'né' guiér` cuente mi' nitf' í' lajo.

**Nijíng` dsea' lajee`
la'ó'` rúiiñ'` uii'` Jesús**
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Jo mi' calf` e cajíng' Jesús jalé' e júu` na, jo casí'guir jaléng' i dsea' do jo cajíñ'`:

—Jnea` cagá'a lafa' e caga'uun` jì' fi' jmgüf` la; jo i dsíng' lî' dsii' fa' jiu` nicoo` lana! <sup>50</sup> Co' ná'bi nicaa` iihuá' e eáang', jo i dsíng' lî' jiuung` dsii' cartí' niliti' lajalé' e jo! <sup>51</sup> Jo dsu' jaléng' 'nú' i' óo'na' e cagá'a fi' jmgüf` la e gajmée` e liseeng`na' juguiú` júu` røø, dsu' o' la-jo; co' uii' jnea` ná'bi nijmé` dsea' máii' cóo' dsea' rúiiñ'. ⁵² Co' lati' lana gaang` dsea' nijñ` cóo' gáng` dsea' la'ó' dsea' sinúu` quiá'r. ⁵³ Co' tiquiá' dsea' nijñ` cóo' jór` dseañu', jo jaléng' jór` dsea' dseañu' nijñ` cóo' tiquiá'r; jogui niquiá' dsea' nijñ` cóo' jór` dseamf, jo jaléng' jór` dsea' dseamf nijñ` cóo' niquiá'r; jogui iemisé` dsea' nijñ` cóo' dsea' miloo` quiá'r, jogui jaléng' dsea' miloo` quiá' dsea' nijñ` cóo' iemisér', co' ja' nisiñ` røø uii' quie` jnea` cóo' jalé' júu` quie` e.

**'Né` óng'` dsii' dsea' e`
jalé'` dsijée'` jmií' na**
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Jo casí'gui Jesús jaléng' i dsea' do jo cajíñ'`:

—Mí' móo' 'nú' e ta' jnií' nuu' fi' yú' jmgüf, joba' dsifí' lajob fól'na' e nitú' jmií', jo lajob dsitíng` jóng. ⁵⁵ Jogui mi'

móo' 'nú' e fi' guí' quiuu', dsifí' lajob fól'na' e ja' nitú' jmií', jo lajob dsitíng` cajo. <sup>56</sup> iJ jmicang` 'nú'! Co' ní'ba' jalé' e dsijée' fi' yá' jmgüf` jogui fi' guóo' uó'; joba' jiali' ja' ñi'na' e uuing` quiá' jalé' e dsijée' jee' 'nú' lana?

**Jmi'úung`na' e niliseeng`na' juguiú`
cóo'` jaléng'` dsea' i` ní'` níng'` 'nú'`**
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Jo mi' cangf` jo, cajíng'gui Jesús e júu` la:

—Jo jiali' ja' lí'na' guí'na' jnang` e guiú' jogui jnang` e ja' dseeng` e dsijée' qui'na'? <sup>58</sup> Co' song ii' dsea' i' ní' níng` 'nú' cangojéeiñ` 'nú' fi' quini' dseata, joba' jmi'úung`na' e nisiñg`tu' røø cóo'r` lajee` nú'gui e niguilíng`na' fi' quini' i dseata` do. Dsuco' song caguilíng`na' fi' lí' guiiñ, joba' niquiá'r` ta' jaléng' fi' quiá'r` e nisiáin' 'nú' jo nitáin' 'nú' dsí' 'nuñí' jóng. ⁵⁹ Joba' fii' 'nú' e ja' nijúu'na' e fi' dsí' 'nuñí' do cartí' niquiá'na' jalé' cuu` e nimír, co' lajob lí' fíng` catf` fi' quini' dseata`.

**Dsíng'` 'né' e niquí'` jíng'`
yaang` dsea' fi' quini' Fidiée`**

13 Jo ie` jo caguilíng` cóo' tú` máng' dsea' fi' lí' táang` Jesús i jmóo' júu' jalé' e ga' e cajmée` dseata` Pilato cóo' dsea' Israel, co' caquiá'r` ta' e cajúng` cóo' tú` máng' dsea' Israel i seeng` fi' Galilea, jo e jmi'øong` i dsea' Israel i cajngaiñ' do cacáin' cóo' jmi' jó' i cajngaiñ' fi' nife' quiá' guá' e si' fi' Jerusalén do. <sup>2</sup> Joba' cañii' Jesús casí'r` jaléng' i dsea' do jo cajíñ'`:

—Ja' í' óo'na' e calíng` jaléng' i dsea' do jalé' e fól'na' na dsu' uii' e røøng`guir dsee` lajee` lajaléng' dsea' jmgüf, ³ co' o' lajo; jo song 'nú' ja' niquí' jíng' yaang`na' fi' quini' Fidiée', joba' fi' lí' 'lib' nigüilíng`na' dsifí' mi' nijúung`na'. <sup>4</sup> Jo çsu ja' tóo' óo'na' mi' cajláng` gui-

jñíng` dsea` coo` 'núu' e ñíí' eáang` quiá'`
ojmá' Siloé e si' fí' dsíí' fíi' Jerusalén?
Ja' í' óo'na' e cajúng` jaléng'` i dsea` do
dsu' uúí' e røong`guir dsee` eáang` lajee`
lajaléng'` dsea` seeng` fí' Jerusalén, ⁵co'
o' lajo. Jo 'nú', song ja` niquíí'` jíng'`
yaang`na' fí' quini'` Fidiée`, joba' fí' lí`
'lib'` nigüüling`na' dsifí' mi` nití' oor`
quíí'na'.

**Mí' ca'e' Jesús quiá'` 'ma`
güíñí'` e ja` ee` cuo`**

⁶Jo casí'`gui Jesús jaléng'` i dsea` do
coo` júu` já'` e lafa' júu` cuento jo cajíñ'`:
—Coo` née'` jaang` dseañu'` nicajnr`
coo` 'ma` güíñí'` fí' uó` quiá'`r. Jo mí`
catí'` í' e lííñ'` e ni'fí', jo cangojoo`bre su
ni'fí'` ofíi'` quiá'` e 'ma` güíñí'` do. ⁷Jo
mí` caguié`r, jo casí'`r` i dsea` née'` ní`
e uó` quiá'`r` do jo cajíñ'`: “Lajee` 'ni`
jii` ningóo` e gaa` coo` née'` lacoo` jii`
e gajóo`-ø fa' ni'fí'` ofíi'` quiá'` e 'ma` la,
dsu' jíí'` coo` ja` mí'` cadsé'e. Joba' fíi'` i
'nu' e ni'né` nihuí'b', co' ja` tá'` jmóo`
jíí'` quiá'` e ni` uó` la.” ⁸Jo dsu'` i dsea` i
jmóo` í' e uó` do cajíñ'` casí'`r` fiir`: “Fíi'`i,
güigui`gui cateá'` lajee` jii` lana, jo lajee`
jo niylén'`n i'` jo nitá'`a o'”. <sup>9</sup>Jo ne`duu'
fing lajogui ni'f'` ofíi'` quiá'`; jo song ja`
ee` lí'` ni'f', joguiba' nihuí'` jóng.”

**Mí' cajmi'leáang` Jesús jaang`
dseamí'` i tu` cogui`**

¹⁰Jo mí` cangí'` jo, coo` jmií` lajee` e
jmi'íng'` dsea` Israel, ca'e'` Jesús jaléng'`
dsea` do júu` quiá'`r` fí' dsíí'` coo` guá'`
quíá'` dsea` góor` dsea` Israel. ¹¹Jo jee`
jaléng'` i dsea` i teáang` fí' guá'` do
niquíéeng` jaang` dseamí'` i nijée'` i 'líng'`
quíá'`, jo ningóo` mí'` guijñia'` jii'` e nica-
jmée'` i 'líng'` do e calitú'` cogui'` i
dseamí'` do, jo jíí'` capí'` ja` e lí'` niñ'`
do. ¹²Jo mí` cangáng` Jesús i dseamí'`
do, dsifí'` ladob cató'`reíñ'` fí' lí'` siñ'` jo
casí'`reíñ'`:

—Dseamí'` rú'`uu', jmií'` na ni'leáan`
lajíí'` jmohuí'` e quié'` na.

¹³Jo caquidsir` guoor` fí' mogui'` i
dseamí'` do, jo dsifí'` ladob cangohuíng`
i 'líng'` do, jo canim'` i dseamí'` do, jo
canaaiñ` jmiféiñ'` Fidiée'` jóng. ¹⁴Jo dsu'
dsíng'` caliguíng` i dsea` i née'` ní` e guá'`
do dsu'` e cajmi'leáang` Jesús i dseamí'`
do lajee` jmií'` e jmi'íng'` jaléng'` dsea`
góor` dsea` Israel. Joba' casí'` i dsea` i
née'` ní` guá'` do jaléng'` dsea` i teáang`
do ie` jo, jo cajíñ'`:

—Lacoo` seamaan` sea` jñúu` jmií'` e
jmóo` dsea` ta`, jo lajee` joba' e catíng`
e ñilíng`na' e nilí'` mí'` quíí'na', jo dsu'
ja` ñilíng`na' mí'` jmií'` e jmi'íng'`naa'.

¹⁵Jo mí'` cajíng'` i dsea` née'` ní` guá'`
do lado, joba' dsifí'` lajob cañíi'` Jesús
casí'`reíñ'` jo cajíñ'`:

—i jmicang` 'nú'! ¿Su ja` güüling`-
na' e güü'íng'`na' güütá'` quíí'na' jmií'` osi
bú'` quíí'na' é lacoo` jmií'` mí'` catíng`
e jmi'íng'`naa'? <sup>16</sup>Dsu'` i dseamí'` la lííñ'`
sijú` Abraham, jo ningóo` guijñia'` jii'` e
cajmée'` Satanás e calidsée'r` jo cajer` tu-
iñ'`. Jo laco'` güijéeng` 'nú'` jó'` quíí'na' e
dsí'f'`re'` jmií'` mí'` jmií'` e jmi'íng'`naa', la-
job catíng` e nilaang` jnea` i dseamí'` la
fí' jaguó` Satanás mí'` jmií'` e jmi'íng'`naa'
cajo.

¹⁷Jo mí'` cajíng'` Jesús lado, dsíng'`
calí'` i'` líng` jaléng'` i dsea` i 'ní'` níi`
quíá'`r` do. Jo dsu'` lajaléng'` i dsea`
caguiaang`gui do dsíng'` calí'`iáang`
dsí'` dsu'` e cangár` jalé'` e jlo'` e
cajmée'` Jesús ie` jmií'` jo.

**Mí' ca'e' Jesús quiá'` coo`
mijú'` 'ma' e sii'` mostáa`**

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸Jo mí'` calí'` jo, jo cajíng'` Jesús:

—¿Jial líng`na' e líí'` mí'` quié'` Fidiée`
nifí'` quiá'` jaang` dsea'? Jogui` ¿e` coo'`
cuøong` nicøong`naa'? ¹⁹Co'` e jo líí'` la
líí'` camí'` mijú'` 'ma' e sii'` mostáa`; jo
e mijú'` quiá'` e 'ma' do pl'`gui lajee`

lajalé' mijú' 'ma' e sea' fí' jmigüf. Jo dsu' mi' nijn' dsea' e mijú' do, féb' cuaang' lafa' coo' 'ma', jo fí' yú' e 'ma' do dsiling' jaléng' ta' e jmo're' shi're'.

Mi' ca'e Jesús quiá' quie' iní'

(Mt. 13:33)

²⁰ Jogui cajíng'gui Jesús casí'r jaléng' i dsea' do:

—Jo ze' coo' cuõong' l' cuõong'naa' mi' quie' Fidiée' nifí' quiá' jaang' dsea'? ²¹ Co' e jo lí' la lí' capí' quie' iní' e cáng' dsea' jee' fí' iní' quiá'r e laco' niróo' jalé' e ca' iní' do, jo jí' ja' ní' dsea' jiali' calí' lajo. Jo dseáng' lajob lí' cajo mi' Fidiée' quie' nifí' quiá' dsea'.

Coo' o'nú' e dsuu'

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Jo mi' cang' jo, lajee' iuung' Jesús fí' e ngóor' fí' Jerusalén, ja'bre e e'r' jaléng' dsea' jalé' jú' quiá'r mi' ngíiñ' jalé' fí' pí' osi jalé' fí' coo' é. ²³ Jo coo' fí' lí' caguié', cangoquieéng' jaang' dsea' fí' lí' cajer', jo cajmingi' i dsea' do ír' jo cajín':

—Fí'i, ¿su jí' tú' 'ní' mím' tí' dsea' i laang' jee' jalé' dsee' quiá'?

Joba' cañí' Jesús quiá' i dsea' do jo casí' reiñ':

²⁴ —Jmí'úung'na' e nigüitáang'na' fí' o'nú' e dsuu', dsuco' dsíng' fíing' dsea' nijmér' quijí' e nidsitáañ' fí' jo, dsu' jí' tú' 'ní' míing'bing' i nilí'. ²⁵ Co' mi' nitf' oor' e nijní' i dsea' fí' do e o'nú' do, jaléng' 'nú', dsea' nijá'na' fí' caluu', nitó'na'r jo nifí'na'r lala: “Janú', Éé', jmee' uí' diée' nea'go e o'nú' la.” Jo dsu' lalab niñ' i dsea' fí' e o'nú' do jo nijín': “Ja' cuín'n 'nú'.” ²⁶ Jo mi' ninú'na' e nijín' lajo, jo ninaan' 'nú' nifí'na'r: “Coliim' nica'ie'e' e nica'nee' caquiee'ee', jogui 'nub' dsea' nica'le' fí' jee' fí' góo'naa'.” ²⁷ Joba' niñ' i dsea' fí' e o'nú' do calé' catú': “Nica'fá'baa e ja' cuín'n 'nú'. iDo güilíng'-

na' lí' do jaléng' 'nú', dsea' i sitíing' 'lée'!” ²⁸ Jo job mi' niqui' 'nú' jo dsíng' nilíjuung' óo'na' jogui nitá'na' majá'na' mi' nimáang'na' Abraham coo' Isáa' coo' Jacóo' coo' jaléng' dsea' i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' mali' gui eáang'; co' jaléng' i dsea' la nineáañ' coliing' coo' Fidiée' fí' nifí' lana, jo dsu' 'nú' fí' caluub' ni'õong'na'. ²⁹ Jo nijalíng' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' fí' la'úng' fí' jmigüf e nigüear' e nidó'r' ir' coliing' coo' Fidiée' fí' nifí'. ³⁰ Jo i líing' dsea' i líing' e niñ' eáang' fí' jmigüf la, dsu' í'bing' i jí' capí' ja' ee' niing' mi' nitf' í' jo. Jo dsu' i líing' dsea' i líing' e ja' ee' niñ' jí' capí' fí' jmigüf la, jo í'bing' i eáang'gui niliniing' mi' nitf' e í' jo.

Mi' caqui' Jesús uii' quiá' dsea' i seeng' fí' Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Jo e jmi' jo caguilíng' coo' tú' míing' dsea' Israel i líing' dsea' fariseo fí' lí' táang' Jesús jo casí'r dsea' do lala jo cajín':

—'Né' niguó' fí' lí' jíé', co' lana niguia' dseata' Herodes guiá' e nijngáañ' 'nu'.

³² Joba' cañí' Jesús quiá' i dsea' do jo casí' reiñ':

—Güilíng'na' güisí'na' i 'ná' dsinóo' í': “Lajee' jmi' e sea'gui la 'né' nijmité' e lají' ta' cagá' fí' jmigüf la e nijmi'leáan' jaléng' dsea' dsée' jogui nijmihuí'n jaléng' i 'líng' i jée' quiá' dsea'.” ³³ Dsu' lajee' jo 'né' nigüiee' e lají' lí' iuun' fí' ngóo'o, co' ja' catíng' jaang' i fé' cuaiñ' quiá' Fidiée' e nijúuin' fí' caluu' fí' Jerusalén.

³⁴ Jo dsíng' fí' lín'n jaléng' 'nú', dsea' seeng'na' fí' Jerusalén, co' 'núb' dsea' nicajngang'na' jaléng' dsea' i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' jogui nica'íloo'na' cuu' jaléng' i cajmicoo' quiá' jaléng' i dsea' í' cajo. Jo jnea', ja' niñ' jó'gui née' cali'íin' e nitó'

fíin`n 'nú' laco' to' fíing` jaang` tu-
i'iee` jaléng' tuyuu` quiáa re' fí` nú'
cuée`re', jo dsu' ja` cali'iing`na' lajo. ³⁵ Jo
lana tí` lí` ni'nám`baa jee` 'nú', jo jo`
nimáang`gui' jnea` cartí` niguiéé` oor` e
nifo`na' lala: “¡Juguiú` o` quiá' i` dsea`
i` casíng` Fidiéé` fí` jmigüüf` la cuiñ`
quiá'r!”

**Mi` cajmi'leáng` Jesús
jaang` dseañu` i` yaang`**

14 Jo mi` cangf` jo, coo` jmií` la-
jee` e jmi'íng' dsea` Israel, cató`
jaang` fii` quiá' jaléng' dsea` Israel i`
líng' dsea` fariseo cató'r` Jesús e nidó`
dsea` do íí` fí` quiá'r`. Jo lajee` jo, dob
teáang` jaléng' dsea` Israel i` líng' dsea`
fariseo i` caguiaang` do cóo` tifa' quiá'
júu` quiu' ta` quiá'r` e téeiñ` Jesús la-
jee` jo. <sup>2</sup> Jo jee` jaléng' i` dsea` teáang` do
niquiéeng` jaang` dseañu` i` nilíng' jmo-
huí` e yaaiñ`. ³ Jo mi` cangáng` Jesús
i` dsea` dsée` do, dsifí` lajob` cajmingi'r`
jaléng' i` dsea` neáang` do jo casí` reiñ`:

—¿Su cuóong` e nijmi'leáan`n jaang`
dsea` dsée` lajee` jmií` e jmi'íng'naa' o-
fa' ja` cuóong` é?

⁴ Dsu' tiib` caje` jaléng' i` dsea` do,
jíi' camí` júu` ja` eé` cañíir`. Jo dsifí`
lajob` catíng` Jesús i` dsea` dsée` do,
jo ca'láam`biñ` do lajíi' e jmohuí` e
lami` líiññ`. Joba' caquiú' Jesús ta`
e cangám`biñ` do. ⁵ Jogui` dsifí` ladob
casí` Jesús jaléng' i` dsea` i` teáang` do
jo cajíñ`:

—¿Já` já? jíi' jaang` 'nú' ja`
niseáang`na' jóo`na' osi` jó' núu`
quíi`na' song` calingiing`na' e catóññ`
osi` catóng`ne' fí` coo` dsíi' hí` lajee` jmií`
e jmi'íng'naa'.

⁶ Dsu' caléb`tu` jíi' jaang` i` dsea` do ja`
eé` cañíir` jíi' camí` júu` quiá' Jesús.

**Jaléng' dsea` míng`
quiá' dsea` cung' guó`**

⁷ Jo lajee` jo cajíng' i` dsea` fii` jaléng`
dsea` Israel i` líng' dsea` fariseo do e
nigüea` dsea` e nidó'r`, jo jalém' i` dsea`
do cagui'r` lí` niing`gui` nigüea'r`. Jo mi`
cangá` Jesús e cajmée` jaléng' i` dsea` do
lado, joba' ca'e`reiñ` e júu` la jo cajíñ`:

⁸—Mi` jaang` dsea` i` cung' guó` tó'r`
'nu` fí` quiá'r`, jo mi` niguié' quiá' i`
dsea` í, ja` jmee' fa' ningiñ` e niní` lí`
niing`gui, co' jialfa' caguié` jaang` dsea`
míng' i` niing`gui laco' 'nu` fí` quiá' i`
dsea` do. <sup>9</sup> Jo song` 'nu` niguiñ` lí` ni-
ing`gui, joba' i` dsea` cató'r` 'nu` do 'né-
nisí'r` 'nu` e nijéen` lí` niguiñ` do, jo
nigüea` i` dsea` jaang` do, jo job` lí` nicá`
'nu` fí'i' mi` nijéen` e lí` niguiñ` do,
jo nigüini' cartí` coong`gui fí` lí` neáang`
dsea` i` ja` niing`. ¹⁰ Dsu' mi` tó' i` dsea`
do 'nu` fí` lí` née` júu`, 'né` niní` cartí`
coong`gui lí` neáang` dsea` i` ja` niing` mi`
niguié' quiá' i` dsea` í. Joba' mi` niníññ`
'nu`, nitó'r` 'nu` jo nijíñ`：“Fí` la ngíing`
co' fí` lab` lí` gua` dsea` i` niing`gui.” Joba`
niní` lí` niing`gui jee` jaléng' dsea` i`
míng` i` nineáang` quiá'r` do. ¹¹ Dsuco`
jaléng' dsea` i` jmicóong` yaang` jee`
jaléng' dsea` rúng', íbing' i` nicá` fí'i', jo
jaléng' dsea` i` ja` jmicóong` yaang` jíi`
capí', íbing' i` niing`gui lajee` lajaléng`
dsea` jmigüüf`.

¹² Jogui` casí` Jesús i` dsea` i` cató`
quiá'r` do jo cajíñ`:

—Mi` jmoo` 'nu` jmií` jo iin` nihéen`
jaléng' dsea`, ja` 'né` nitó'r` jaléng' i`
cuíñ` o'gui jaléng' rún` o'gui jaléng`
i` sea` cuu`. Dsuco' song` cajmee' lajo,
joba' lajob` nitó'tu` jaléng' i` dsea` do
'nu` mi` nijmér` jmií` lajaang` lajaaiñ`
fí` quiá'r`. ¹³ Co' guié`gui e mi` nijmée`
'nu` jmií`, nitó'r` jaléng' dsea` i` ja` cuíñ`
jogui jaléng' dsea` tiñing` cóo' jaléng`
dsea` i` ja` lí` ngí` cóo' jaléng' dsea`
bóong` jogui jaléng' dsea` tiuung`. ¹⁴ Jo

joguiba' dsíng' nílí'íáang` o' jóng dsu-
co' ja lí niquí' jaléng' i dsea` do táa'
quí' fa' nicuø'r` nu' laco' cacuøø're. Jo
dsu' Fidiée` dsea` guing` ñíff', íb' dsea`
i nicuø'` nu' mĩ niguiéé` oor` e nijí'tu
calé' catú' jaléng' dsea` i nisiguiúng` fí
quini' Fidiée`.

**Mĩ jaang` dsea` cahéin'
fíing` dsea` fí quiá'r`**

15 Jo mĩ canúu` jaléng' i dsea` do
jalé' júu' quiá' Jesús, jaang` i dsea` la'ó'
neáaiñ` gø'r` do cajín' casí'r` Jesús:

—Juguiá` o' quiá' jaléng' i nitíng`
nidó' colíing` cóo' Fidiée` fí ñíff' mĩ
nitf` oor` quiá'r`.

16 Joba' casí'gui Jesús jaléng' i dsea`
do jo cajín':

—Coo` née' caguia' jaang` dseañu'
guiú` e nidó' fíing` dsea` i máing` fí
quíá'r`. 17 Jo mĩ catf` oor` e nidó'r`,
jo casíin` jaléng' dsea` 'léeng' quiá'r`
e cangotéer` jaléng' i dsea` nisimíng`
do. Jo mĩ caguié` i dsea` 'léeng'
do fí quiá' lajaang` lajaang` i dsea`
nisimíng` do, jo casí'reiñ': "Güüling`na'
lajminá`, co' dob nigüüjee` fíi' e nicø'-
na' colíing` cóo'r`." 18 Jo dsu' jíi' jaang`
i dsea` do jo calí'íin` fa' cangolíin`. Jo
i la'uui` do cajín': "Síi'go fíi' güijmée`-
gor féng' dsír' e ja` nilí` níi'i, co' nabi
nicalá'a coo` jmáang' uø, jo jobi 'né` ni-
jóø`ø` lajminá`." 19 Jo jaang`gui cajíng':
"Síi'go fíi' güijmée`gor féng' dsír' e
ja` nilf` níi'i, co' nabi nicalón`n` ñiá'
jmíing` güitá` quié'e, jo f'bi 'né` ni-
moo`o` jial jíi're'." 20 Jogui jaang`gui ca-
jíng': "Güisí'go fíi' e ja` nilf` níi'i,
co' la güeam`bíi e ngocúun`n` guóo`o,
jo güijmée`gor féng' dsír' uui` quié'e."
21 Jo mĩ caguiéng' i dsea` 'léeng' do
fí lí guing` fiir` e cangocóor` júu` e
jíi' jaang` i dsea` do ja` nilf` guilíin`,
joba' dsíng' caliguiíng` i fiir` do mĩ
canúur` lajo, jo caquiur` ta` i dsea`
'léeng' do quiá'r` jo casí'reiñ': "Gua`

güingí` lajminá` lacaang` jee` 'núu', jo
güite' jaléng' dsea` tiíing` cóo' jaléng'
dsea` i ja` lí ngf` cóo' jaléng' dsea` tiu-
ung` cóo' jaléng' dsea` bóøng', jo güi-
jalíin` e nidó'r` fí quié'e." 22 Jo cangób`
i dsea` 'léeng' do cangojméer` laco' ta`
caquiur` fiir`. Jo malí` gui lajo caguiém`-
tur` fí lí guing` fiir` jo casí'reiñ' do
lala: "Níangotée`baa jaléng' i dsea` i
café'e` do 'mfí, jo nab nineáaiñ` lana,
dsu' jóo`bi lí nigüéá'gui dsea`." 23 Joba'
cajíng' i fiir` do jo casí'reiñ': "Gua`
güingí`gui la'ung` lacaang` lí ja` mí
caguié'e, jo güite'gui jaléng' dsea`, jo
güijalíin` líing` güirøøng` sínúu` quié'e.
24 Dsucø' jíi' jaang` i dsea` i catøø`ø`
la'uui` do jo nidó'r` jíi' capí' fí quié'e."

**'Né` f` dsíi' dsea` røø` song íin`
nijmicuíin` Dsea` Jmáang`**

25 Jo mĩ cangf` jo, dsíng' fíing`
jaléng' dsea` ngolíin` fí lí ngóo` Jesús.
Joba' cajer` jo casí'r` jaléng' i dsea` do jo
cajín':

26—Song íi` íing` ni'uíng` dsea`
quíé'e, 'né` nílí'íing`guir` jnea` laco'gui
tiquiá'r` osi niquiá'r` osi jaléng' rúin`
osi dseamf` quiá'r` osi dseañu' quiá'r` é
osi jaléng' jóor`, jogui 'né` nílí'íing`guir`
jnea` laco'gui 'ñia'r` cajo. 27 Jo song íi`
dsea` i ja` niseáng' lafa' crúu` quiá'r` e
laco' cuø` lí e guia' dsír' e nidsingíin`
e huíng` uíi' e líiin` dsea` quié'e jogui
ja` níngf` cóo' jnea`, joba' i dsea` f` ja`
quí' jmií` e nilíin` dsea` quié'e. 28 Fa'
jaang` 'nú' íing`na' nijmée'na' coo`
'núu', 'né` nijmée'na' cuante quí'na'
su seab` cuu` quiá' e ninaang`na'
e nijmée'na' e 'núu' do car` nité'.
29 Dsucø' fa' lí' canaang` e líi' e 'núu'
do lajo e ja` mí calíi` cuante røø` jial
tíi' cuu` nílí'né, jo jialfa' ja` cató',
jo dsíng' níngíng` dsea` i dsea` fíi' e
'núu' e gui'ná' líi' do 30 jo níjín': "Í
dseañu' do nícajmícaaiñ` e cajme'r`
'nur` ofa' nisea` cuu` e nijmité'r` car`

ca'ieeng'." ³¹ Osi jaang` dseata` iin` nijmér` mhi` cóo' jaang`gui dseata` i jiéng', joba' 'né' ni'f` dsíir' su niquí' jmií` e nitíin` cóo' i dseata` do song i dseata` í` jéeiin` tú` 'lé'gui dsea` laco'gui 'nia'r'. ³² Jo song calilí' i dseata` do e ja` niquí' dsea` quiá'r` jmií` e nitíin` cóo' i fíing`gui do, joba' 'né' nisín` dsea` quiá'r` e nidsimiin` do jmi'ee` e jo` nitíin` cóo' i dseata` i jaang`gui do. ³³ Jo lajob` líí', doní' i' 'nú' i ja` ni'náng` ca'` lajalé' e lí' dsíir' e sea` fí' jmgüf` la, joba' ja` quí' jmií` jóng e nilíin` dsea` quíe` e.

Jial mi` jo` dseeng` ñi`

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴⁻³⁵ Jo cajíng`gui Jesús casí'r` jaléng' i dsea` do lala:

—Dsíng' íng` ta` jalé' ñi~, jo dsu' song ca'íng` lajii' e ñii` do, joba' jo` ee` ta` íng` jii' cóo` jóng, jo lico' nibí' dsea`, dsuco' ja` mii' sea` quiá' fa' e nilíini` tu. Joba' fii' 'nú' e ii' 'nú' sea` loguá'na', núu`na' jalé' júu` quíe` e.

Mi` ca'e` Jesús júu` quiá'` jaang` jo'se' i si'íng`

(Mt. 18:10-14)

15 Jo ie` jo dsíng' fíing` jaléng' nodsicuu` quiá' Roma cóo'gui jaléng' dsea` i sea` júu` e dsíng' røøin` dsee` ngolíin` fí' lí' sing' Jesús e núur` jalé' júu` quiá' dsea` do. ² Jo mi` cangá` jaléng' dsea` Israel i líing` dsea` fariseo cóo'gui jaléng' tifa' quiá' júu` quiu' ta` quiá'r` e ngolíing` jaléng' i dsea` do fí' lí' sing' Jesús, joba' canaaiin` do éein` Jesús jo fé'r`:

—I dseañu` na colíim` ngir` jogui gø'r` cóo' jaléng' dsea` sea` júu` e dsíng' røøin` dsee`.

³ Jo mi` canúu` Jesús e fé' jaléng' i dsea` do lado, joba' ca'e'rein' júu` já' e lafa' júu` cuento jo cajíin`:

⁴—Faco' jaang` 'nú' aang`na' cien jo'se', jo calíngiing`na' cango'íing` jaang` lajee` taang`na' e móo`na're', 'né' nitiúung`tea' i caguiaang`gui do lajee` nigüi'néng`na' i cango'íing` do cartí' niguiéng`na're'. ⁵ Jo mi` niguiéng`na're', dsíng' nili'iaang` óo'na' jo nitø`na're' e dsíng`ne' yá' 'ná'na'. <sup>6</sup> Jo mi` niguillíng`na' fí' quí'na', niseaang`na' jaléng' dsea` cuíng`na' jo nifi'na'r: "Lana nijmi'iaang` dsí'naa', co' cadsém`baa jaang` jo'se' quíe` e i calíngiin` cango'íing`." ⁷ Jo laco' lí'iaang` óo' 'nú' mi` dséng`na' jaang` jo'se' i dsí'íng` quí'na', joba' lajob` lí'iaang` dsí' Fidié` colíing` cóo' jaléng' i neaang` fí' ñifi` quiá'r` mi` caquí' jíng' 'nia' jaang` dsea` i calilí' e líiin` dsea` dsee` dsea` quí' fí' quini'r` laco'gui noventa y nueve dsea` i líing` e ja` líiin` lajo` fí' quini' Fidié`.

Mi` ca'e` Jesús júu` quiá'` cóo' cuu` e si'íng`

⁸ Joba' cajíng`gui Jesús casí'r` jaléng' i dsea` do:

—Fa' jaang` dseamf` i óo` guí` cunée`, jo calíngiíin` e cango'íing` cóo` e cuu` do fí' dsí' sinúu` quiá'r`. Joba' dsifí' nijmijneár` cóo` jì` jo ni'r` niquiaaiin` røø` la'úng` e sinúu` do, jo ni'nó'r` e cuu` do car` niguié'r'. ⁹ Jo mi` niguié'r` e cuu` do, jo nitø'r` jaléng' dsea` i cuiin` jo nisí'reiin': "Lana nijmi'iaang` dsí'naa', co' cadsé'baa cóo` cunée` quíe` e e calíngiin` cango'íing`." ¹⁰ Jo laco' lí'iaang` dsí' jaang` dsea` i dsé' cuu` quiá'r', joba' lajob` lí'iaang` dsí' jaléng' ángeles quiá' Fidié` mi` caquí' jíng' 'nia' jaang` dsea` i calilí' e líiin` dsea` dsee` dsea` quí' fí' quini' Fidié`.

**Mi ca'e Jesús quiá' jaang`dseañu`
i ca'íng`dsee` quiá' jaang`jóor`**

¹¹ Jo mi calí jo, jo ca'e'gui Jesús jaléng` i dseañ` do coo`gui júu` já` e lafa' júu` cuento jo cajín`:

—Coo` née` caliséng` jaang`dseañu`, jo caliséng` gáng` jóor`dseañu`. <sup>12</sup> Jo i jiuung`gui do coo` née` casí`r` tiquiá'r` jo cajín`": "Teaa~, mi nijúung` 'nu, 'né nilf` jmá'` jiu røø` jalé` e sea` quíi` lana. Joba' fíi` i 'nu` fa' jmée`ba' jmá'` jiu jalé` e jo na la seeng`gui." Jo dsifí` lajòb cacuø` i tiquiá'r` do lajii` e catíiñ` do.

¹³ Jo mi cangí` tú` 'ni` jmiñ` lajo, ca'nñib` i siming` do jalé` e nicangíiñ` cacuø` tiquiá'r`, jo coo` jalé` e cuu` e calí`r` do cagüi`fí`bre góor` jo cangór` fí` lí` huíi` eáang`, jo fí` job ca'íiñ` jalé` e cuu` quiá'r` do, jo cajmirøng`dsee` 'ni` a'r` coo` jalé` e 'li` e sea` fí` jmigüf`.

¹⁴ Jo dsu' mi cangí` e cadseá'r` jalé` e cuu` quiá'r` do, lajee` job cali'øøng` jalé` e gø'` dseañ` e fí` lí` táaiñ` do, jo coo` mi cangir` e jo eé` sea` dór`. ¹⁵ Jo joguiba' cajméer` quijí` ta` nijmér` coo` jaang`dseañu` i seeng` e fí` lí` táaiñ` do, jo cangíiñ` coo` ta` e jmóor` í` cú`.

¹⁶ Jo dsíng` lí` dsíir` fa' nidø`r` bijíur` jalé` e gø'` i cú` do lacoo` jmiñ`, co'` ja` eé` 'ga'` lí` ngíiñ` e nidø`r` 'ni`a'r`. <sup>17</sup> Jo lajee` jo dsíng` cajo` dsíir` quiá'` jalé` e cajméer` lamí` jéeng`gui do jo ca'f` dsíir`:

"¡Ja` ní` jøng`gui dseañ` jmóo` ta` quiá'` tiquié` e jo seab` e gø'r` lalíng` lana, jo dsu' jnea` lab` táan`n` nijúun`n` oo`!

¹⁸ Joba' ními` túu` fí` góo`o` jo ni`nem` túu` tiquié` e jo nifí``ire: Teaa~, dsíng` nica`jmíøøng`dsee` 'ni`a'`a` fí` quini` Fidié` jogui` fí` quini` cajo. <sup>19</sup> Jo lana gán`n` e iin`n` nijmées` e ta` lafa' jaang`dseañ` 'léeng` quíi`ba', jo jo` jmée`r` cuente e jóo` jnea`." ²⁰ Jo mi cangí` e ca'f` dsíir` lado, dsifí` lajòb cangáng`tur` fí` góor`, jo cango`néeng`tur` tiquiá'r`.

'Jo jaquíem` niguiein` quiá'r` mi` tí` lí` cangá` tiquiá'r` e ningaiñ`. Jo dsíng` calí` fíi` líng` i dseañu` do i jóor` do, jo e cuí`bre cangojmíng`nein` jo carøøng` rúin`. ²¹ Joba' cajíng` i siming` do casí`r` tiquiá'r`": "Teaa~, dsíng` nica`lee` e fí` quini` Fidié` jogui` nica`lee`baa` fí` quini` cajo, jo jo` jmée`r` cuente e jóo` jnea`." ²² Dsu' i tiquiá'r` do dsifí` lajòb caquiur` ta` dseañ` 'léeng` i née` ni` sinúu` quiá'r` jo casí`reiñ`": "Güiquie`du' 'mi' e jlo`gui lajee` lajalé` e sea` jo niquí` i jóo`o` la, jogui` güiquie`na' coo` ní` iu` niguoo` jo nicuøø`na'r, jogui` cuøø`na'r` caneáang` miloo` e 'mí` e ni'ø'r`. ²³ Jogui` güitee`na' jaang` güitá` jiuung` i ni`úung`gui lajee` lajaléng`ne', jo nijngáang`na're' jo nilíng`ne' jmiñ`. ¡Ná` nijmó`oo' coo` jmiñ` jo ni`né` niquie`naa' lajalé`naa'! ²⁴ Dsucø` i jóo`o` la huíi` eáang` nicangór` jogui` huøøb` eáang` nican`go`íiñ`; jo lajee` jo ca'f` dsii` e nica`júm`bre, jo lana lín`n` e lafa' nicají`tur` e nisiñ` la." Jo lajalém` i dseañ` do canaaiñ` guiar` guiá` e cajmeáin` jmiñ` i siming` i caguiéng` do.

²⁵ Jo lajee` jo dob` nitáang` i rúin` dseañ` féng` do fí` lí` jmóor` ta` quiá'` tiquiá'r`. Jo mi cangoquieein` fí` quiá'r` mi` tí` lí` canuu`, jo canúur` e ii` lúu` jo ninaang` e née` tadséng` fí` quiá'r`.

²⁶ Jo mi caguiéin` quiá'` o`nú` quiá'r`, jo job` sing` jaang`dseañ` 'léeng`, jo camingí`r` i dseañ` do jo casí`reiñ`": "¿E`gui` jmoo`na' teáang`na' na?" <sup>27</sup> Joba' cañii` i dseañ` 'léeng` do jo cajín`": "Mí` cagüeang` i siming` rún` i tá` cangongí` do. Joba' dsíng` cali`iáang` dsii` tiquíi`, jo caquiur` ta` e cajúng` jaang` güitá` jiuung` i niguang`gui lajee` lajaléng` i seeng` quíi`, joba' jmóor` jmiñ` lana." <sup>28</sup> Jo dsu' mi` canúu` i siming` do lado sóong` caligüiñ`, jo jo` cali`iñ` fa' ca'f`guir` e sinúu` lí` née` jmiñ` do. Jo mi` calilí` tiquiá'r` e táang` i jóor`

do caluú, dsifí lajòb cagüi'fir' jò caguitée'rein'. ²⁹Joba' cajíng' i siming' do casí'r tiquiá'r: “Contøom- nicajmé e ta quíi' jò jíi' coo' née' ja' mí' cajmé e fa' e ja' núu' u jalé' ta' quiá', dsu' jíi' coo' née' ja' mí' cajmeáan' jnea' jmií', o'gui mí' cacuóon' jnea' fa' jaam' jochí' quií' e laco' nijmeáang' 'niá'a jmií' coo' jaléng' dsea' cufin'n. ³⁰Jò dsu' lanagui e nicagüeang' tu i rún' na, dsea' nica'fiin' jalé' cuu' quií' coo' jalé' e 'li' e sea' fí' jmigüf, jò 'nu' nicajngang' jaang' güitá' jiuung' i niguo'gui lajee' lajaléng' i seeng' quí'ii'.”

³¹Jòba' cañíi' tiquiá'r' jò casí'r-rein': “Yuu' quí'ii', contøom- guing' 'nu' coo' jnea', jò jalé' e sea' quié' e quií'ba' cajo. ³²Jò dsu' lana e nicagüeang' i rún' na dsi' í' e nijmeáang' naa'r jmií' jò nijmi'iaang' dsi'naa' jalé'naa'. Co' huóob- nicango'fiin', jò lajee' jò nica'f dsi'naa' e nicajúm-bre; jò dsu' lanagui e nicagüeang' tur, líi' e lafa' nicajíb'tur.”

Mí' ca'e' Jesús quiá' jaang' dsea' 'léeng' i ja' cajmée' ta' røø' quiá' fiir'

16 Jò mí' cangí' jò, jò ca'e'gui Jesús jaléng' dsea' i núu' jalé' júu' quiá'r' coo'gui júu' já' e lafa' júu' cuento jò casí'r-rein':

—Coo' née' caliséng' jaang' dseañu' i sea' cuu', jò seeng' jaang' dseañu' i jmóo' ta' contøong' quiá'r' i née' ní' jalé' e sea' quiá'r'. Jò coo' jmií' caguilí' dsee' quiá' i dsea' 'léeng' do e lí' nica'dseá'r nica'fiin' lajò jalé' e sea' quiá' fiir'. ²Jò dsifí' lajòb cató' i dsea' sea' cuu' do cató'r' i dsea' 'léeng' quiá'r' do jò casí'r-rein': “¿Su' jáb' jalé' dsee' e nicajmée' jaléng' dsea' uii' quií'? Lana nijáa' jnea' cuente quiá' jalé' e sea' quié' e, co' lati' lanab' jò' nijmée' ta' coo' jnea' co' jò' 'neán' n' nu'.” ³Jò mí' cangí' jò, mí' caguiéng' i dsea' 'léeng' do fí' quiá'r', jò canaaín' í' dsíir': “¿E'gui nijmee' e náng? Ná' la' catúun' e jò' ee'

ta' cuó' dsea' jnea'. Dsíng' fín' n' nijmee' e ta' jenuu', jogui' dsíng' i' lín' n' nimíi' cuu' fí' jee' 'núu'. ⁴Dsu' nica'óm' dsií' e' nijmee' e laco' niliseeng' dsea' i niliguiúng' coo' jnea' mí' níngf' e jò' ta' sea' jmee' e.” ⁵Jòba' canaaín' tó'r' lajaang' lajaang' i nirøong' quiá' fiir'. Jò mí' caguié' la'uii' i dsea' i nirøong' do jò cajmingí' rein': “¿Jial' tíi' røong' 'nu' quiá' fií'?” ⁶Jòba' cañíi' i dsea' do: “Cien' síi' e a' aceite røon' quiá'r'.” Jò dsifí' lajòb cajíng' i dsea' 'léeng' do casí'r' i dsea' do: “Lab' røo' jì' lí' táan' e røon'. Téé' lana e røon' jíi' cincuenta síi'.” ⁷Jò mí' cangí' lajò, cajmingí'r' jaang' gui' i dsea' i røong' do jò casí'r-rein': “Jogui' 'nu' ¿jial' tíi' røon'?” Jòba' cañíi' i dsea' do: “Cien' cuée' micui'iee'.” Jòba' casí'r' i dsea' do jò cajíi'n': “Lab' røo' jì' lí' táan' e røon', jò téé' e røon' jíi' ochenta.” ⁸Jòba' caliíi' i fii' quiá' i dsea' 'léeng' do e ja' ca'eein' do røø' coo' ta' quiá'r', jò lifa' eáam-bre lí'r' coo' jalé' e cajméer' do. Jò lajòb líi' cajo coo' jaléng' i dsea' i ja' cuíng' Fidiée', eáang'gui lí'r' jmóor' jalé' e jmigóo'in' dsea' rúin' laco'gui i dsea' i nilíng' dsea' quiá' Fidiée'.

⁹Jòba' líuun' n' 'nú' e jméaang' na' ta' jalé' e sea' e fí' jmigüf lí' seeng' dsea' dsee' dsea' qui' e laco' nilí' na' jaléng' dsea' i niliseeng' guiá' coo' 'nú'. Jò lajòba' mí' niguiá' jalé' e sea' quií' na' fí' jmigüf, niliseem'bing' i ni'íng' 'nú' mí' nití' fí' fii' coo' jóng.

¹⁰Jò íi' i ca'ée' jmang' e guiá' coo' capí' e sea' quiá'r', jòba' lajòb ni'ér' mí' nisea' jmiguiú' quiá'r' cajo. Jò íi' i ja' jmóo' e guiá' coo' capí' e sea' quiá'r', jòba' lajòb ja' jmér' e guiá' fa' jialgui' la jmiguiú' e sea' quiá'r'. ¹¹Jò song' ja' jmoo'na' e guiá' coo' jalé' e sea' quií' na' fí' jmigüf lí' seeng' dsea' dsee' dsea' qui', jòba' lajòb ja' nicuó' Fidiée' 'nú' lajíi' e catíng' na', dsea' líng' na' dsea' quiá'r'. ¹²Jò song' ja' ee'na' røø' coo'

jalé^o e sea` quiá<sup>o</sup> dsea` jiéng^o, joba^o ǰi^o i nicuó^o 'nú^o jalé^o e catíng^o na^o do jóng?

¹³ Jo cajíng^o gui Jesús e júu^o la:

—Jíi^o jaang^o dsea` léeng<sup>o</sup> ja` quí^o jmi^o fa^o nijmér^o ta` fí quini` gáng^o fiir^o colíng^o, dsuco^o song cajméer^o lajo, joba^o nilf^o 'ní^o níim^o bre jaang^o jogui nijmiti^o bre ta` e niquíú<sup>o</sup> i jaang<sup>o</sup> gui do. Jo cō<sup>o</sup> lajōb líí, joba<sup>o</sup> ja` quí^o jmi^o fa^o e nijmiti^o na^o jalé^o ta` quiú<sup>o</sup> Fidiée<sup>o</sup> jogui e nijmiti<sup>o</sup> na<sup>o</sup> cajo jalé<sup>o</sup> ta` seáng^o jmiguiú^o cuu^o fí jmigüf.

¹⁴ Jo mi^o canúu^o jaléng^o dsea` Israel i líng<sup>o</sup> dsea` fariseo e cajíng^o Jesús jalé^o e júu^o na, joba^o dsifí^o lajōb canaaiñ^o e lōōiñ^o dsea` do, cō<sup>o</sup> eáam<sup>o</sup> lí dsíiñ<sup>o</sup> jalé<sup>o</sup> cuu<sup>o</sup> quiá<sup>o</sup> r. <sup>15</sup> Jo lalab cajíng<sup>o</sup> Jesús casí<sup>o</sup> r jaléng<sup>o</sup> i dsea` do:

—'Nú^o bing^o i tí dsíi^o i ngí jmiylōng^o yaang^o e ee^o na^o rōø^o fí quini` jaléng<sup>o</sup> dsea` jmigüf, jo dsu^o Fidiée^o dsea` guing<sup>o</sup> ñiff<sup>o</sup> niñi<sup>o</sup> bre guiú<sup>o</sup> jial líng<sup>o</sup> na<sup>o</sup> la jaang<sup>o</sup> lajaang<sup>o</sup> na<sup>o</sup>. Jo jalé<sup>o</sup> e jmi'gō<sup>o</sup> dsea` eáang^o fí jmigüf la, dseáng^o 'ní^o níim^o Fidiée^o jalé^o e jo.

Eáam^o niing^o jalé^o júu^o quiú^o ta` quiá^o Moí^o

¹⁶ Jo mi^o cangí^o e cajíng^o Jesús lajo, jo casí^o guir jaléng^o i dsea` do jo cajíñ^o:

—Mí^o cajá^o Juan i seáang^o dsea` jmií<sup>o</sup>, lajji<sup>o</sup> júu<sup>o</sup> quiú<sup>o</sup> ta` quiá^o Moí^o ba^o mí^o sea` cō<sup>o</sup> gui jalé<sup>o</sup> júu<sup>o</sup> e café<sup>o</sup> i dsea` i café^o cuaiñ^o quiá^o Fidiée^o malií^o gui eáang^o. Jo latí^o ie^o job^o jáa^o e guia^o dsea` júu<sup>o</sup> quiá<sup>o</sup> Fidiée<sup>o</sup> quiá<sup>o</sup> jial íng<sup>o</sup> dsea` do dsee^o quiá^o dsea` jmigüf jogui jial iñ<sup>o</sup> nicár<sup>o</sup> niff<sup>o</sup> quiá<sup>o</sup> lajaang<sup>o</sup> lajaang<sup>o</sup> dsea`. Jo latí^o ie^o job^o cuó^o bí^o yaang^o dsea` e nitiñ<sup>o</sup> fí quini` Fidiée^o.

¹⁷ Jo eáang^o gui ja` huíng<sup>o</sup> e ni'íng<sup>o</sup> guóo<sup>o</sup> uó<sup>o</sup> jmigüf e laco<sup>o</sup> gui ja` niliti^o fa^o camí^o júu^o quiú^o ta` quiá^o Moí^o.

Mí^o ca'e^o Jesús e ja` cuóong<sup>o</sup> e nitiúung<sup>o</sup> rúng<sup>o</sup> dsea` i nisisúng^o guó^o

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Jo mi^o cangí^o e cajíng^o Jesús lajo, jo casí^o guir jaléng^o i dsea` do jo cajíñ^o lala:

—Song jaang^o dseañu^o catiúuiñ^o dseamf^o quiá^o r jo nicúng^o tur guóor^o cō^o jaang^o gui dseamf^o i jiéng^o, joba^o 'lée^o bre jóng^o fí quini` Fidiée^o, cō^o dseeb^o éer^o. Jogui i dseañu^o i cúng^o guoo^o cō^o jaang^o dseamf^o i catiúung^o dseañu^o quiá^o, joba^o 'lée^o bre cajo, cō^o dseeb^o éer^o fí quini` Fidiée^o.

Jaang^o dseañu^o i sea` cuu^o cō^o jaang^o dseañu^o i tiñíng^o

¹⁹ Jo mi^o cangí^o e cajíng^o Jesús jalé^o e júu^o na, jo casí^o guir jaléng^o i dsea` do jo cajíñ^o:

—Cō^o née^o caliséng^o jaang^o dseañu^o i sea` cuu^o eáang^o, jo dsíng^o jlo^o jalé^o sí^o r e quier^o, jogui laco^o jmiib^o jmáng^o jmií^o 'ñia^o r. ²⁰ Jogui cajo seeng^o jaang^o dseañu^o dsea` dsée<sup>o</sup> i sii<sup>o</sup> Lázaro i tiñíng<sup>o</sup> eáang<sup>o</sup> i líng<sup>o</sup> 'mi<sup>o</sup> latøong<sup>o</sup>. Jo laco<sup>o</sup> jmií<sup>o</sup> gua<sup>o</sup> i dsea` dsée^o do fí o'nú^o quiá^o i dsea` sea` cuu^o do ²¹ e güijer^o fa^o niñíñ^o nidó^o r jalé^o e sojiá^o 'ni^o mes^o quiá^o i dsea` sea` cuu^o do lajee^o guiiñ^o e gø^o r; jo jí^o gui jaléng^o dsii^o dsilíng^o ne^o e 'lu^o re^o lacaang^o lí lí^o 'mi^o quiá^o i dsea` dsée<sup>o</sup> do. <sup>22</sup> Jo cō<sup>o</sup> mi<sup>o</sup> caguié<sup>o</sup> jmií<sup>o</sup> e cajúm<sup>o</sup> i dsea` dsée^o do, jo casíng^o Fidiée^o jaléng^o ángeles quiá^o r jo catø^o reiñ^o do fí lí^o guing^o Abraham fí ñiff^o. Jo jo^o huøø^o ngó^o mi^o cajúng^o Lázaro jo cajúm^o i dsea` sea` cuu^o do cajo. Jo jaléng^o dsea` rúíñ^o cangojéeng^o neiñ^o do fí codsii^o jo ca'áam^o breiñ^o do.

²³ Jo mi^o cajné^o dsíi^o i dsea` sea` cuu^o do fí jmigüf cō^o, joba^o fí lí^o 'lib^o ni'iu^o uíñ^o jóng, jo nicár^o jalé^o iihuí^o. Jo lajee^o jo caséer^o nir^o fí yú^o jo cangáiñ^o Abraham cō^o Lázaro e neáiñ^o do colíng^o fí ñiff^o. ²⁴ Joba^o canaang^o i dsea` sea`

cuu do áin̄ i dseá do jo casí¹-reiñ: “Tea~ Abraham, fñi güilíin̄ jnea~ jo síing go Lázaro fa' nicuó¹r jnea~ capí¹ jmñi, co' nili'lea nísí'i, co' dsíng¹ quiee~ iihuí e fí nĩ jì la.” ²⁵Joba' cañií Abraham quiá¹ i dseá sea` cuu do jo casí<sup>1</sup>-reiñ: “Jóo<sup>o</sup>, téé<sup>e</sup> o', eáam juguíá cataang~ 'nu' fí jmgüí<sup>1</sup>, joguí Lázaro eéam cangár iihuí<sup>1</sup> lajee` jo. Jo lanaguíba' nínf Lázaro juguíá, dsu' 'nu' nabi nicatf í' e nimó¹ jalé¹ iihuí¹. ²⁶Jogui jíi¹ jaang` jneaa'aa' ja' cuóong` ngüing`naa' lacataang` cataang`, co' coo' 'ni' e a' eáam líí jee` laco' teáang`na' joguí laco' née` jnea', jo ja' cuóong` fa' i dseá neáang` la ningíin̄ fí na o'gui i dseá teáang`na' cuóong` jalíin̄ fí la.”

²⁷⁻²⁸Joba' cañií i dseá sea` cuu do quiá<sup>1</sup> Abraham jo casí<sup>1</sup>-reiñ: “Su ja' jíe` o', Tea~ Abraham, fa' niguiéen¹ Lázaro fí jmgüí¹ fí lí neáang` 'ñiing` rún'n dseá ngáang` cóo<sup>o</sup> e nidsijmée<sup>1</sup>-reiñ! júu` jial niteáin̄ fí jmgüí¹, jo lajoba' nitíin̄ fí lí guíá¹ mi` nijúuin̄, jo ja' nijalíin̄ fí lí iuun` lana e quiee~ jalé¹ iihuí¹.” ²⁹Joba' cañií Abraham quiá¹ i dseá sea` cuu do jo casí<sup>1</sup>-reiñ: “Dob sea` jalé¹ jì lí fé¹ jalé¹ júu` quiá<sup>1</sup> Moí cóo<sup>o</sup>gui jalé<sup>1</sup> júu` quiá¹ jaléng` dseá i café<sup>1</sup> cuain̄ quiá<sup>1</sup> Fidiée<sup>e</sup> maliígui eáang`, jo güijmitir` jalé<sup>1</sup> e jo.” <sup>30</sup>Jo cañií tu i dseá sea` cuu do jo casí¹-r Abraham: “Lajob líí, Tea~ Abraham. Dsu' eáang`gui ja' huíng` níquí¹ ni-jíng` yaain̄ fí quini` Fidiée^e fíng song caguiéng` jaang` 'líi jo niguiár` júu` e jalé¹ iihuí¹ e cá dseá fí la.” ³¹Joba' cañií tu Abraham quiá¹ i dseá sea` cuu do jo casí<sup>1</sup>-reiñ: “Song ja' jíi<sup>1</sup>r o'gui já<sup>1</sup> líiin̄ jalé<sup>1</sup> júu` quiá¹ Moí cóo^ogui jalé¹ júu` quiá<sup>1</sup> jaléng` dseá i café¹ cuain̄ quiá¹ Fidiée^e maliígui eáang`, joba' lajob ja' niljii<sup>1</sup>r o'gui já<sup>1</sup> nilíin̄ cajo nañí fa' jaang` 'líi nijí¹r jo niguieng`tur fí jmgüí calé¹ catú¹.”

Jial dseáang¹ e nijiúng¹ dseá fí nĩ dsee^e

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

17 Coo^o née¹ cajíng¹ Jesús casí¹-r jaléng` dseá quiá¹r:

—Contoem` nilisea` jalé¹ e sea` fí jmgüí<sup>1</sup> e nijmé<sup>e</sup> e nijiúng` dseá fí nĩ dsee^e, jo dsu' e ngí fñi i dseá i nijmé^e e niténg` jaang`gui dseá rúin̄ fí nĩ dsee^e. ²Jo i dseá i nijmé^e lajo, guíá gui ni'uíng` quiá<sup>1</sup>r e ni'ná<sup>1</sup> dseá fí moluur` coo^o cuu` fé<sup>1</sup> jo nidsibíin̄ fí é<sup>1</sup> jmiñí<sup>1</sup> e laco'gui e nijmér` e niténg` fí nĩ dsee<sup>e</sup> jaang` dseá i ja' mí ngóo` eáang` já¹ líing` júu` quiee. ³Joba' dsíng¹ 'ne` ñiing` óo'na' cóo^o jalé¹ e jmoo'na'. Jo song jaang` dseá rúng`na' ca'éer` dsee<sup>e</sup>, joba' síi<sup>1</sup>na'r e ja' dseeng` e jmér` lajo. Joguí song caquí<sup>1</sup> jíng` 'ñia'r fí quini` Fidiée<sup>e</sup> uí<sup>1</sup> e dsee<sup>e</sup> do, joba' íing`na' dsee^e uii` quiá<sup>1</sup>r jóng. <sup>4</sup>Jo doní<sup>1</sup> fa' ca'léer` qui¹na' guíe` née<sup>1</sup> lajee` coo^o jmñi, joguí guie` née<sup>1</sup> cajár` cajasí¹r 'nu': “Íing` dsee<sup>e</sup> uii` quiee` quiá<sup>1</sup> jalé<sup>1</sup> e nicajmeáan`n 'nu', dsu' lana jo` nijmee`guí¹”, joba' 'nú' 'né` fim`ba' dsee^e uii` quiá¹r laco^o née¹ e já¹ jamí¹r 'nú' jmi'ee^e.

Jial 'gøng¹ mi` já<sup>1</sup> líing` dseá jalé¹ júu` quiá¹ Fidiée^e

⁵Jo mi` cangf jo, cajíng<sup>1</sup> i dseá guítúung` do casí¹-r Jesús:

—Jmee^e e já¹ nilíng`guí<sup>1</sup> jalé<sup>1</sup> júu` quií¹.

⁶Joba' cañií Jesús casí¹-r i dseá quiá¹-r do:

—U, fa' cóo^o capí¹ba' e já¹ líing`na' júu` quiee, joba' cuóom` nífi<sup>1</sup>na' e 'ma' fé<sup>1</sup> si' la e niráang` 'ñia' catí jmó¹ jo nidsisíng` 'ñia' fí nĩ jmiñí¹, jo dsifí lajob nilíti jalé¹ e ta' e níquiá¹na' do.

**E jalé e catiing e nijmé
jaang dsea léeng**

⁷ Jo mi cangf jo, jo cajing gui Jesús e júu la:

—Fa 'nú' seeng jaang dsea léeng quí'na i jmóo jalé ta caluu cóo jalé ta sinúu quí'na, jo lacoo jmi mi niniúin ta jfi osi ta nf güitá é, ja nitø na'r e ni'í nidø'r cóo 'nú', ⁸ co' niquí'na're ta jo niff'na'r: “Guia guíu e nidøø jo ningin fi quini jalé e jo. Jo mi ningf joguiba ni'ul nicø' nu uø'.” ⁹ Jo mi cató' e jmóor jalé e jo, ja ngiin gui máang quí' fiir, co' jii do ta quí'bre. ¹⁰ Jo lajob catiing nijmée 'nú' cajo mi ningf e jmití'na jalé ta quiu' Fidiée, co' 'né fo'na: “Jii dsea léeng lí' jnea, co' ja caqui'naa jmi e nijmó'naa lí'gui, co' lico' nicajmó'naa jii laco' catim'baa.”

**Mi cajmi'leáng Jesús guing
dsea i líng jmohuí 'li'**

¹¹ Jo mi cangf jo, lajee iuung Jesús fi e ngóor fi Jerusalén, cangiin jee uø li iáng' Samaria cóo Galilea. ¹² Jo mi cangiin cóo 'ni' fi, job ca'uøøng guing dsea dsée i líng jmohuí 'li' fi ngúu táang. Jo mi cangáin Jesús, huilb cajer e áin dsea do ¹³ jo casí'r:

—i Tifa' Jesús, fi güilín' jnea e lí'naa lala!

¹⁴ Jo mi canúu Jesús e tø i dsea do, dsifí ladob casí'rein':

—Güilíng'na güijeaang yaang'na fi quini jmidsea lí' laco' ta quiu' fi ni' jii quí' Moí'.

Jo dsifí ladob caqing' laji guing i dsea dsée do e nijmitir lajii ta caqui' Jesús. Jo lajee teáain' fi, ladob ca'láain' lajii jmohuí e líin' do. ¹⁵ Jo dsifí mi calilí' jaang i dsea dsée do e ca'láain', dsifí lajob caqing'tur fi lí' sing' Jesús jo canaain' jmiféin'

Fidiée e ngocáng dsí'r. ¹⁶ Jogui casí'r uø jnir fi quini Jesús, jo catúuin' car' cajnúu nir tí' ni uø, jo lajob cacuø'r gui máang' dsea do e cajmi'leáng-nein'. Jo i dseanu' do seein' fi Samaria, dsea i 'ní' níng-rúng' cóo dsea Israel. ¹⁷ Jöba' cajing' Jesús casí'r i dseanu' do:

—¿Su o' guing 'nú' tí'na dsea ca'láang'na lajii jmohuí e lami líng'na? Jo zjang'gui i níng'gui do? ¹⁸ ¿Su jii 'nub' dsea seen' fi Samaria dsea cañijmiféng' Fidiée dsea guing niff'?

¹⁹ Jöba' cajing' Jesús casí' guir i dsea do:

—Raan' jo guøng' fi quí', co' nica'láam'ba' lajii jmohuí e lami lin', co' jáb' calín' lajii júu quí'e.

**Jial mi nijáa'tu Dsea
Jmáang fi jmigüf la**

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Jo cajming' tu dsea Israel i líng' dsea fariseo cajming' Jesús jo cajin': —¿Li nináng e nicá Fidiée niff' quí' jaléng' dsea jmigüf?

Jöba' cañi Jesús quí' i dsea do jo casí'rein':

—Mi nináng e jo jee jaléng' dsea jmigüf, ja lí' la lí' cóo e cuøøng lí' jøø'na; ²¹ o'gui cuøøng' nijing' dsea: “Lab canaang”, osi “Dob canaang é”; co' latí lanab ninaang e quie Fidiée niff' jee 'nú'.

²² Jogui canaang Jesús sí'r jaléng' i dsea quí'r do jo cajin':

—Nigüiee' jmi mi nili'ing'na e nimáang'gui' jnea, dsea i jáa' fi niff' e lín'n jaang' dsea jmigüf, jo dsu' jo quí' jmi fa' e nimáang'gui' jnea, co' jo seen' fi jmigüf la ie jo. ²³ Jogui fíng' dsea nijmigóor jo nijin': “Fí lab táain”, osi: “Fí dob táain é”, dsu' ja' já' güilíng'na, o'gui güilíng'na fi lí' nitø'r 'nú'. ²⁴ Dsuco' la jnéeng' fi yá' jmigüf mi jmi jnea' güi'niá' jire', lajob

nilf mi~ nigáátúu fí jmigüf la, jnea~ dsea` lín'n jaang` dsea` jmigüf i jáa' fí ñíf. <sup>25</sup> Jo dsu' nú'gui e nidsijéé' jalé' e jo, 'né' nicaa~ jalé' iihuí', jo fím' dsea` jmigüf nilf 'ní' níin' jnea~. ²⁶ Jo laco' calf mi~ cateáng' Noé fí jmigüf la malií'gui eáang', lajob nijmé` dsea` jmigüf cajo lajee` nú'gui e nigáa' jnea~ calé' catú' fí jmigüf, jnea~ dsea` lín'n jaang` dsea` jmigüf i jáa' fí ñíf. ²⁷ Co' ie` jo cajméé` dsea` e jo` e guing` dsíir' e jíé', co' lico' guing` dsíir' quíá' jjí' e ni'í' nidó'bre jogui quíá' e nicúng' guó` jóor'; jo lajob cajméer` cartí mi~ caquiá' Fidiéé' ta~ quíá' Noé e ni'ír' cóo' dsea` sinúu' quíá'r' fí dsíir' e móo' e nicajme'r' do. Jo lajee` jo catf í' e tuu` jmí' jo ca'á' jmií' la'úng' fí jmigüf, jo jalém' dsea` jmigüf cajúin' ie` jo. Jo dseáng' jjí' Noé cóo' dsea` sinúu' quíá'bre caláain' ie` jo. <sup>28</sup> Jo lajob cajméé` dsea` cajo mi~ cateáng' jaang` i calisf Lot fí jmigüf la; jo` eé` guing` dsíir' e jíé', co' lico' guing` dsíir' jjí' e ni'í' nidó'bre cajo, jogui e teáain' ta~ 'ní' jogui ta~ láa' jalé' e sea` fí jmigüf, jogui jmóor` ta~ jni' jalé' e sea` jogui ta~ jmo' jalé' 'núu' e jlo' cajo. <sup>29</sup> Jo coob` mi~ caquiá' Fidiéé' ta~ e cagüí'fí Lot fí fií Sodoma, jo jmií' job cajméer` e cajiá' jí e quiéeng` azufre fí yú' jmigüf, jo lajoba' ca'ím` conguiá' lalaléng' i dsea` i neáng' fí fií Sodoma ie` jo. <sup>30</sup> Jo laco' cajméé` dsea` ie` jo, lajob nijmé` tu dsea` jmigüf mi` tí lí nijaquíéeng' e nigáátúu fí jmigüf la, jnea~ dsea` lín'n jaang` dsea` jmigüf i jáa' fí ñíf.

³¹ 'Jo mi~ niguiéé' e jmií' jo, ií dsea` i taang` fí caluu' osi fí yú' 'núu' é, óong`gui quíá'r' güücuí'bre jo ja` güí'f' dsíir' fa' e niquíin' e nidsi'uóor' jalé' e sea` quíá'r'. Jogui ií dsea` i táang` fí lí jmóor` ta~ quíá'r', óong`gui quíá'r' güücuí'bre jo ja` güí'f' dsíir' fa' e nidséng'guir fí quíá'r'. ³² Jo téé' óona' jial cangongúng` dseamf quíá' Lot mi~ ca-

jóor` jial sojiú' jí jee` fií Sodoma. ³³ Jo jaléng' dsea` i líng` e quí'bre jmií' e nileáng` yaain~, joba' íbing' i nijúung` mi~ nitf' í' lajo. Jogui jaléng' dsea` i lí' e ja` quí'r' jmií' e nileáng` yaain~, joba' íbing' nitfing' fí quini' Fidiéé' mi~ nitf' í' lajo.

³⁴ 'Joba' fií' 'nú' lana, mi~ niguiéé' e oor` jo, gáng` dsea` tein' jmi'ín' fí ni~ co'ma; jo jaain' do nijér-, jogui jaang`guir nidséin' cóo' jnea` fí ñíf. <sup>35</sup> Jo gáng` dseamf i teáng' dsí' coling`; jaain' do nijér-, jogui i jaang`gui do nidséin' cóo' jnea~. ³⁶ Jo gáng` dseanu' taain' coling` e jmóor` ta` quíá'r'; jaain' do nijér-, jogui i jaang`gui do nidséin' cóo' jnea~.

³⁷ Jo mi~ canúu` jaléng' i dsea` do e cajíng' Jesús lado, joba' cajmingi'r' dsea` do lala:

—Fíí'í, zjie` fí lí nidsijéé' jalé' e jo, faa`aa'?

Joba' cañí' Jesús quíá' jaléng' i dsea` do jo cajín':

—Jié' lí róo` ngúu' jmé', fí job lí niseáng' jaléng' tujlí'.

Mi~ ca'e Jesús quíá' jaang` dseamf i 'ní'

18 Jo mi~ cangf jo, canaang` Jesús e'r' jaléng' i dsea` do cóo` júu` já' e lafa' júu` cuento, jo ca'e'rein' e 'né' féin' Fidiéé' contóong` e ngocáng` dsíir', ² jo lalab casí'r':

—Coo` née' caliséng` jaang` dsea` i quidsí' í' fí cóo' fií, jo i dsea` do ja` eé` jmiféin' Fidiéé' jjí' capí' o'gui jmi'gór` jaléng' dsea` rúin'. <sup>3</sup> Jo fí job niseeng` jaang` dseamf i 'ní', jo ninicajméer` mí' cóo' jaang` dsea` góor'. Joba' i dseamf do contóom` dséer' fí quíá' i dsea` i quidsí' í' do e dsimí'rein' fa' e niquidsin' do í' lajji' e lí' seein'. ⁴ Jo huóob` jiu cangoca` ja` eé` jmijí' i dsea` i quidsí' í' do lajji' júu` quíá' i dseamf do, jo dsu' coob` mi~ calf dsíir': "Ja` iing`

jnea~ jmfén' n Fidiéé' o'gui jmi'goo~ jji'~
jaang~ dseá' jmgüf', ⁵ dsu' ná' gui e nigu-
iá' féng' dsii' cóo' i dseamf' 'nái' la,
nijmi'óm' baar e laco' jo' ningf' guir ta~
jmgüfing~ jnea~ lacoó' jmií'."

⁶ Jo mi~ calf' e cajíng' Jesús e júu' na,
jo casí' r' jaléng' i dseá' do jo cajín' r':

—Lanab jji'~ líí' e cajíng' i dseá' i
ja' quidsí' í' laco' catfíng' do. ⁷ Jo dsu'
eáang' gui jmi'óng' Fidiéé' jaléng' dseá'
quíá' r' i féng' í' r' uóò' jmfí'. ⁸ Co' fíí' i 'ná'
e ja' nijmi'íiín~ lajji'~ jmi'ee' e nilimf' r'.
Dsu' mi' nigáa' tu jnea' calé' catú', jnea~
dseá' lín' n jaang' dseá' jmgüf' i jáa' fí'
níff, ne~duu' su niguiéng' guí' cóo' tú'
míng' dseá' i já' líng' júu' quíe' e.

Mí' ca'e' Jesús júu' quíá' jaang' dseá' fariseo cóo' jaang' nodsicuu'

⁹ Jo mi~ cangf' jo, ca'e' gui Jesús
cóo' gui júu' e catfíng' jaléng' i dseá'
i jmóo' ta~ jmicóong' yaang~ jogui e
góòm' níín~ dseá' caguiaang~, jo lalab
casí' r' i dseá' í':

¹⁰ —Coo' née' cangolíng' gáng'
dseañu' e cangoféiín' Fidiéé' fí' guá':
jo jaaiín' do líiín' dseá' Israel i lííng'
dseá' fariseo, jo i jaang' do jmóor' ta~
mí' cuu' e catfíng' dseata' seeng' fí'
Roma. ¹¹ Jo laco' sim' i dseá' Israel
i lííng' dseá' fariseo do mi~ canaaiín'
fé' r' fa' quíá' r' jo cajín' r' lala: "Fidiéé'
quf' ii', gui' máam' ba' 'leáang' co' ja'
lííng' jnea~ laco' lííng' dseá' caguiaang~;
co' seeng' dseá' i jmóo' íí' jogui seeng'
dseá' i soo' dsíí' jogui seeng' dseá' i
ngí' 'lée' e güíiín' cóo' dseañu' osi
dseamf' i o' quíá' r'. Jogui ja' lín' n jji'
capí' laco' lííng' 'ná' nodsicuu' i sing'
do. ¹² Co' jnea~ jmóo' o' ayuno tú' née'
lacoó' seaman~, jogui cuóò' baa' 'nu'
lajji'~ e sea' jiu quíe' e laco' gui ta~ huí'
fí' ní' jì' quíá' r' Moí'." ¹³ Jo lajee' fé' i
dseá' Israel i lííng' dseá' fariseo do lado,
huíim' jiu caje' i nodsicuu' do, jo ja'
cateá' dsíí' r' fa' caséer' nir' fí' yú', jo

lico' catú' gui bre jo canaaiín' quíá' r'
nidsíí' r' jo lajee' jo fé' r': "í' Fíí' i Fidiéé'
dseá' guíiín' níff, ííng' dsee' uii' quíe' e,
co' dseá' dsee' dseá' quib' lín' n!"

¹⁴ Jo lalab cajíng' gui Jesús:

—Lala fíí' i 'ná' e iáam' dsíí' i nod-
sicuu' do mi~ cangáiín' fí' quíá' r', co' ni-
ca' íim' Fidiéé' dsee' quíá' r', jo dsu' ja'
ca' líng' re' r' dsee' quíá' r' i dseá' fariseo
do. Jo lajob nidsingíng' jaléng' dseá'
i jmicóong' yaang~, co' f'bing' i nicá'
fí' i', jo dsu' jaléng' dseá' i ja' jmicóong'
yaang~ jji'~ capí', f'bing' i niliniing' gui
fí' quini' Fidiéé' mi' nítí' í' lajo.

Mí' cajmigüeang' Jesús jaléng' jiuung'

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Jo mi~ cangf' jo, fííng' dseá'
caguilíín' e jéeiín' jaléng' jiuung~ quíá' r'
fí' lí' táang' Jesús e iíín' e nijmigüeang'
dseá' do jaléng' i jiuung~ do. Jo mi~
cangá' i dseá' guitúung' do e jmóo' dseá'
lajo, joba' canaaiín' 'gaam' bre quíá' r'
jaléng' i sejmií' i jiuung~ do. ¹⁶ Jo dsu'
dsifí' ladob cató' Jesús jaléng' i dseá'
quíá' r' do jo casí' rein':

—Cuóò' na' fí' jaléng' i jiuung~ na güi-
jalíín' fí' la, jo ja' jniíng' na' quíá' r'. Dsu-
co' jaléng' dseá' i lííng' laco' la lííng' i ji-
uung~ na, f'bing' i catfíng' e Fidiéé' quíe'
nifí' quíá' r'. ¹⁷ Jo jnea~ jmitaa' óo' na' e
dseáng' íí' i ja' iíng' ní' íng' e Fidiéé'
nicá' r' nifí' quíá' r' laco' gui íng' jaang'
jiuung~, joba' ja' too' jmií' e ní' íng'
Fidiéé' dseá' do cajo.

Mí' casííng' Jesús cóo' jaang' dseañu' i sea' cuu'

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Jo mi~ cangf' jo, cangoquíéng' fí' lí'
táang' Jesús jaang' dseañu' i lííng' jaang'
fíí' quíá' r' jaléng' dseá' i née' ní' guá'
quíá' r' dseá' Israel, jo cajmíng' r' dseá' do
jo cajín' r':

—Tifa' i guiú' dsí', ¿e' 'né' nijmee' e laco' nilí' i e niliseen' cøong' cõo' Fidié' car' ngongí' jmií'?

¹⁹ Joba' cañí' Jesús quiá' i dseañu' do jo casí' reiñ':

—¿Jiali' fi' jnea' e guiú' dsii'? Co' jji' Fidiéeb' dsea' guing' ñifí' bing' i líng' lajo. ²⁰ Jo niñí' 'nu' jalé' júu' quiu' ta' quiá' Fidié' e fé' lala: "Ja' 'lee' e güñ' cõo' dseamf' osi dseañu' i o' quií'; ja' jngán' dsea' rún'; ja' jmée' í; ja' cá' júu' e o' já'; jogui jmi'goo' tiquí' cõo' niqúí'."

²¹ Jo dsifí' ladob cañí' i dseañu' do quiá' Jesús jo casí' r' dsea' do:

—Lajaléb' e jo nicajmé' e núu' u latí' jji' mĩ' simim' baa.

²² Jo mi' canúu' Jesús e cajíng' i dseañu' do lado, jo dsifí' ladob cañí' tur quiáin' do jo casí' reiñ':

—Cõo'gui 'né' e nijmití': guóng' fi' quií' jo güi'nií' lajalé' e sea' quií', jo e nilí' quiá' e jo güijmee' guié' jee' jaléng' dsea' tiñíng', jo joguiba' nilisea' juguiá' quií' mĩ' nití' fi' jmigüí' cõo'. Jo mi' calí' e nijmé' lajo, joguiba' niñí' jo dsé'ee' cõo' jnea' jóng.

²³ Dsu' mi' canúu' i dseañu' do e cajíng' Jesús lado, dsíng' calí' jiuung' dsí' r', co' dsíng' sea' cuu' quiá' r'. ²⁴ Jo mi' cangá' Jesús e calí' jiuung' dsí' i dseañu' do dsu' canúu' lado, joba' dsifí' ladob casí' r' jaléng' i dsea' i teáang' do jo cajín':

—¿Dsíng' huíng' lí' quiá' jaléng' dsea' sea' cuu' e nijáng' yaain' fi' jaguó' Fidié' e laco' dsea' do nicá' nifí' quiá' r'!

²⁵ Jo eáang'gui ja' huíng' e jaang' jó' camello ningíng' ne' fi' dsí' too' jmini' mocuu' e laco'gui jaang' dsea' sea' cuu' nijáng' 'nia' r' fi' jaguó' Fidié' e laco' dsea' do nicá' nifí' quiá' r'.

²⁶ Jo mi' canúu' jaléng' i dsea' i teáang' do e cajíng' Jesús lado, dsifí' ladob cajmíngi' r' dsea' do jo cajín':

—Jo ¿i' jaléng' i nitíng' fi' quini' Fidié' jóng song lajobi nilí'?

²⁷ Joba' cañí' Jesús quiá' jaléng' i dsea' do jo casí' reiñ':

—Jalé' e ja' quií' dsea' jmigüí' jmií' nijmér', lajib' cuøong' lí' jmé' Fidié' dsea' guing' ñifí'.

²⁸ Jo mi' canúu' i Tú' Simón do e cajíng' Jesús lado, jo dsifí' ladob casí' r' dsea' do jo cajín':

—Fíi' i, jnea', dsea' ngí' naa' contøong' cõo' 'nu', nicatá' baa' lajalé' e sea' qui' naa', co' i' naa' e ngí' naa' cõo' 'nu' latab'.

²⁹ Joba' cañí' Jesús quiá' i Tú' Simón do jo casí' reiñ':

—E já' e fíi' 'nú', doní' i' 'nú' catúu' na' 'nú' na', osi ca'naang' na' quiá' tiquí' na' osi niqúí' na' osi jaléng' rúng' na' osi dseamf' quií' na' osi jaléng' jóo' na' é dsu' uí' e nicajáang' yaang' na' fi' jaguó' Fidié' e laco' quier' nifí' quií' na', jo i' dsea' i nijmé' lajo, ³⁰ í'bing' i niñíng' jalé' e 'né' r' fi' jmigüí' la; jo mi' nití' fi' jmigüí' cõo', niñí' e nilisee' cøong' cõo' dsea' do lata'.

Mĩ' cajmé' tu Jesús júu' e nijngáng' dsea' í' r'

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Jo mi' cangí' jo, lajee' iuung' Jesús fi' e ngóor' fi' Jerusalén cõo' jaléng' dsea' i ngolíng' cõo' r', jo lajee' jo co' cató' bre i dsea' guitúung' quiá' r' do jo casí' reiñ':

—Lana ningóo' fi' Jerusalén fi' lí' nilití' jalé' júu' e cajíng' uii' quié' e jaléng' i dsea' i café' cuaiñ' quiá' Fidié' mali'gui eáang', jnea' dsea' gáa' a fi' ñifí' e lín' n jaang' dsea' jmigüí'. ³² Jo fi' job lí' nijáng' jaléng' dsea' góo' naa' jnea' fi' jaguó' jaléng' dsea' i ja' cuíng' Fidié'. Jo jaléng' i dsea' í' niløoiñ' jnea' jogui nijmineaiñ' jnea' jogui ni'niñ' jnea' ³³ jo nijmihuíiñ' jnea' la tí' e já'

dsiir' carti' nijngáin' jnea~; jo dsu' mi' nití' 'ni' jmií' lajo e nijngáng' dsea` do jnea~, joba' nijíb' túu calé' catú'.

³⁴ Jo mi' canúu` i dsea` guitúung` do e cajíng' Jesús lado, jíi' camí' júu` ja` cangáin` o'gui nír' e` uing` quiá' e café' dsea` do lado.

Mi' cajmi'leáng` Jesús jaang` dsea` tiuung` fi' Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Jo mi' cangf` e casíng` Jesús cóo' i dsea` guitúung` do, catam' tur fi' teáain' jo caguilíin' quiá' cóo' fi' lí' sii' Jericó. Jo 'ni' fi' niguiing` jaang` dsea` tiuung` e mir' jalé' e 'nér' cóo' jaléng' dsea` i ngíing` e fi' lí' guíin' do. ³⁶ Jo mi' canúu` i dsea` tiuung` do e dsíng' fíng' dsea` guijalíng` fi' lí' guíin', jo cajmíng' i dsea` i ngíing` quiá' do e`gui calí' e jalíng` fíng' dsea`. ³⁷ Joba' cajme' dsea` júu` i dsea` tiuung` do e Jesús dsea` seeng` fi' Nazaret gui'ná' ngíin' fi' do cóo' dsea` quiá'r'. <sup>38</sup> Jo mi' canúu` i dsea` tiuung` do lado, jo canaain' áin' Jesús jo casí'r` dsea` do:

—Jesús, siju` dseata` Daví', fíi' guilín' jnea'!

³⁹ Jo dsu' mi' canúu` i dsea` ngolíng` nífi' do e canaang` i dsea` tiuung` do e áin' Jesús, joba' canaain' 'gaam`bre quiáin' do e laco' jo` nífé' guíin' lajo. Jo dsu' i dsea` tiuung` do lí' lí' teá'gui canaain' ám'bre dsea` do jo fé'tur lala:

—Jesús, siju` dseata` Daví', fíi' guilín' jnea'!

⁴⁰ Jo dsifi' mi' canúu` Jesús e tó` i dsea` tiuung` do, dsifi' ladob cajer', jo caquiur' ta` e cangotée` dsea` i dsea` tiuung` do jo cangojéeng`nein' tí' quiá' lí' sing' Jesús. Jo mi' caguiéin' do quiá', jo cajmíng' rein'!

⁴¹ —¿E` iin' e nijmee` e quií'?

Joba' cañi' i dsea` tiuung` do jo casí'r` Jesús:

—Fíi', iin` n e nijmée' e nilijné' baa.

⁴² Joba' cañi' Jesús casí'r` i dsea` tiuung` do:

—¿Guilíjné' jo! Jo nica'láam`ba', co' jáb' nicalín' júu` quié`e.

⁴³ Jo dsifi' lajob calijné' i dsea` tiuung` do, jo canaain' jmiféin' Fidié` lajee` e ngóor' cóo' Jesús. Jo jaléng' dsea` i cangá' e cajmée` Jesús ie` jo, cajmifém'bre Fidié` cajo.

Jesús cóo' jaang` nodsicuu` i sii' Zaqueo

19 Jo mi' cangf` jo, caguié` Jesús fi' Jericó. Jo mi' cangíin' jee` fi', dsíng' fíng' dsea` caseáin'. ² Jo e fi' jo niseeng` jaang` fi' jaléng' nodsicuu` i sii' Zaqueo i sea` cuu` eáang', <sup>3</sup> jogui eáam' iin' do nijmicuíin' Jesús, dsu' ja` lí'r` niníin' dsea` do co' dsíng' fíng' dsea` caseáin' ie` jo, jogui Zaqueo líiin' jaang` dseañu' i ja` 'ga' lí' féng'. ⁴ Jo mi' calilí'r` e ja` tiiin' fa' niníin' Jesús, jo cangojém`bre quiá' jaléng' i dsea` do, jo cajoóor' fi' cóo' yú' 'ma` e sii' sicómoro, co' calilí'r` e fi' job cuóong` niníin' dsea` do. ⁵ Jo jo` huóo` lí'hi' cangíng` Jesús uii' e 'ma` lí' dsíng` Zaqueo do, jo cajoóong`nein' do lí' dsíin' jo casí'rein'!

—Jminá` guíng` lí' dsíin' na, Zaqueo, co' lana 'né' nijaa` fi' quií'.

⁶ Jo mi' canúu` Zaqueo lajo, guiúb` jmóor', jo dsifi' ladob cajgáin` e cango'fíin' Jesús, jo colíim` cangáin' cóo' dsea` do fi' quiá'r'. <sup>7</sup> Jo mi' cangá' jaléng' dsea` e cangó` Jesús fi' quiá' i nodsicuu` i sii' Zaqueo do, dsifi' lajo canaain' éein' Jesús, jo fé'r` e dsea` do cangojer` fi' quiá' jaang` dsea` i røong` dsee` eáang'. <sup>8</sup> Jo mi' nineáain' fi' quiá' Zaqueo, lalab cajíin' do casí'r` Fíi'naa' Jesús:

—Janú', Fíi', lana nicuó` jaléng' dsea` tiíng` condseá' jalé' e sea` quié`e, jo quiá' lajaang` lajaang` dsea` i nicajmé` e jíi' quiá', lana nijaa` are quiú` 'lé'gui laco' jíi' e nicacá` a quiá'r` do.

⁹ Jō mī canúū Jesús lajō, lalab casí'r dseá do:

—Jmiī na niseeng` dseá e fí dsí' sinúū la i nicaláang` jee` jalé` dsee` quiá' r, cō' i dseañū na nicajmilir̄ e líim`bre sijū` 'liī yúu` Abraham cajo. ¹⁰ Cō' jneā, dseá i jáa' fí ñiff` e líin`n jaang` dseá jmigüī, cagá'a e lí' laco' caga'nén`n jogui e cagaleaan` jaléng` dseá i røng` dsee` fí quinī Fidiée`.

Mī ca'e Jesús e ta` e cajméé` dseá cō' cuu` quiá' dseata`

¹¹ Jō mī cangf̄ jō, lajee` iuung` Jesús fí e ngóor` cō' dseá quiá' r fí Jerusalén, jō ca'e'r` jaléng` dseá do cō' júu` já' e lafa' júu` cuento, dsuco' ni-jaquiéem` e niguilíin` fí Jerusalén, jō fí job` i dsíi' jaléng` dseá e Jesús niquiá' r ta` jee` jaléng` dseá góor` dseá Israel lí' laco'gui la jmóo` jaang` dseata` dseá féng' i seeng` fí jmigüī la. <sup>12</sup> Jō lalab casí'r jaléng` i dseá do:

—Cō' née` caliséng` jaang` dseá 'goo', jō cali'iiñ` e nilíin` dseata` dseá féng' fí cō' fiī lí huí'. Jō mī ca'ín' e ta` do, 'né` niquim`tur fí góor, cō' fí job` lí nilíin` dseata` dseá féng'. ¹³ Dsu' nú'gui e nigüi'fir̄ lí nidsi'íin` e ta` do, cató'r` guíng` dseá 'léeng' quiá' r, jō cacuø'reiñ' do jmá' cō' cuu` e 'mo' eáang` lajaang` lajaaiñ` jō cajín' casí'reiñ': "Jmee`na' ta` cō' e cuu` la lajee` nini'i jō cartí nigüeáng` túu." <sup>14</sup> Jō dsu' jaléng` dseá góo` i dseata` dseá féng' do ja` iiñ` e nilíin` do e ta` jō, cō' dsíng` 'ní' níng`neiñ', joba' casíin' do nifí'gui tú' 'ní' míng` dseá i cagui-jmée' júu` i dseá nija' ta` do e ja` jí'r i dseá góor` do fa' e i do nilíng` dseata` dseá féng' quiá' r.

¹⁵ Jō dsu' ja` lí cacōng', cō' calím` i dseá do dseata` dseá féng' lají' laco' ta` cahuí'. Jō mī cangoyúung` jō, cangám`tur fí góor`. Jō mī caguiéin' fí quiá' r, jō caquiur' ta` e calité' i

dseá guíng` i cacuø'r` cuu` do lami` nú'gui e nigüi'fir̄ nidsér, cō' cali'iiñ` e calidseáng` dsíir` jial tíi` cuu` ni-calíin` do lajaang` lajaaiñ`. ¹⁶ Jō mī caguié` i la'uii` do, joba' cajín' casí'r i dseata` dseá féng' do: "Fíi'i, cajmé'baa ta` cō' e cuu` e casee' cō' jnea` do, jō nicalí'baa guí 'lé'gui e laco' jíi' e casee' do." ¹⁷ Joba' cajíng` i dseata` dseá féng' do casí'r i dseá 'léeng' quiá' r do: "Eáam` guíú' lajō, 'nub` jaang` dseá 'léeng' i guíng`, cō' tiim`ba' jmé' ta` cō' capí' cuu`, jō lana nicuøø' 'nu` e nilíin` jaang` dseata` quiá' r guí fiī."

¹⁸ Jō mī cangf̄ jō, caguié` jaang`gui i dseá 'léeng' do, jō casí'r i dseata` dseá féng' do jō cajín': "Fíi'i, cajmé'baa ta` cō' e cuu` e casee' cō' jnea` do, jō lana nicalí'i 'niá' 'lé'gui lajō." ¹⁹ Joba' cañíi' i dseata` dseá féng' do quiá' i dseá 'léeng' quiá' r do jō casí'reiñ': "Nicuøø'baa 'nu` e nilíin` dseata` quiá' 'niá' fiī cajo." ²⁰ Jō mī cangf̄ jō, caguié` jaang`gui i dseá 'léeng' do, jō casí'r i dseata` dseá féng' do jō cajín': "Fíi'i, lab quiee` e cuu` quií' e casee' cō' jnea` do. Ca'meá'baa laco' mī ca'íin`n do, <sup>21</sup> cō' 'góm'baa 'nu`, cō' lí' tí' o' e sitíng' jalé' ta` jmóo` dseá jíem'."

²² Joba' cañíi' i dseata` dseá féng' do quiá' i dseá 'léeng' quiá' r do jō casí'reiñ': "Nub` jaang` dseá 'léeng' i fí' i soo' dsíi', jō lana nijmiti'baa lají' e nicafee' na. <sup>23</sup> Song niñ`'bi' e sitiin`n cuu` quiá' jalé' ta` jmóo` jaléng` dseá jíéng', joba' 'zjali' ja` caguite' e cuu` quie` do fí banco e laco' sea'ba' e dsí mī cagüean`n?" <sup>24</sup> Joba' caquiur' i dseata` dseá féng' do ta` quiá' jaléng` i dseá i teáang` do jō casí'reiñ': "Gui'na' cuu` e quier` na, jō cuøø'na' i dseá i quie' jmiguiur' na." <sup>25</sup> Jō mī canúu` jaléng` i dseá do e cajíng' i dseata` dseá féng' do lado, jō cañiir` lajaléin' do jō cajín': "Fíi'naa', jialí' e i na niñíin', cō' guí'gui cuu` niquier'." ²⁶ Joba' cañíi'

ĩ dseata dseá féng' do quiá' ĩ dseá do jo casí' reiñ': "Niñib^ 'nú' e jaléng' dseá ĩ sea quiá', jmigui'gui nilisea quiá'r; dsu' jaléng' dseá ĩ ja sea quiá', conguiab' ni'íing~ e capí' e sea quiá'r. ²⁷ Jo lana niñijéeng~ du' jaléng' dseá ĩ ja cali'íing~ e nilíin~ n dseata dseá féng', jo nijngáng' na'r fí' quiniĩ la lana."

Mĩ ca'f' Jesús fí' jee' fiĩ Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Jo mi cangf e ca'e' Jesús jaléng' ĩ dseá do e júu' na, joba' ca'ib~ tur fí' iuiiĩ e ngóor' fí' Jerusalén. ²⁹ Jo mi nijaquíéeng' e niguiéer' fí' quiá' coo' fiĩ e siĩ Betania cõo' coo'gui fiĩ e siĩ Betfagé, fiĩ e nee' tĩ' mól' e siĩ Olivos quiá' fiĩ Jerusalén, jo fí' job casíin' gáng~ ĩ dseá guitúung~ quiá'r do ³⁰ jo cajĩn' casí' reiñ':

—Güilíing~ du' e fiĩ e nee' quiá' gui na, jo mi niguilíing~ na' fí' jo, jo nimáang~ na' jaang~ bú' ĩ sing' 'núung' ĩ ja ĩ' mi' caguá' jĩ' jaang~. Jo síing' na're' jo ñijéeng~ na're' fí' la. ³¹ Jo song ĩ' jmingí' 'nú' jialí' síing' na're', joba' nifí' na'r: "E Fíi' baa' 'neáng' tear ĩ bú' la lana."

³² Jo mi cangoyúung' e canúu~ ĩ dseá gáng~ do lado, jo cangolíim~ bre jóng. Jo mi caguilíin~ e fiĩ do, job caliti~ jĩ' laco' cajíng' Jesús lamí' jéeng' gui do. ³³ Jo lajee' e taaiñ' e si'r li' 'núu' quiá' ĩ bú' do, dob caguilíing~ dseá fiĩ ĩ jó' do, jo casí'r ĩ dseá gáng~ do jo cajĩn':

—Jiali' síing' na' bú' quí' naa'?

³⁴ Joba' cañiĩ ĩ dseá gáng~ do quiá' ĩ dseá fiĩ bú' do jo casí' reiñ':

—Co' lana 'neáng' tea Fíi' naa' ĩ bú' la, joba' síing' na're'.

³⁵ Jo catób~ ĩ dseá gáng~ do ĩ jó' do, jo casífir' tú~ 'ní' sī'r fí' mocóoiñ' do. Jo mi caguilíin~ fí' li' táang~ Jesús, mifíing~ caguiéem~ bre dseá do. ³⁶ Jo laco' iuung~ Jesús fí' e ngóor' fí' Jerusalén, lajaléng' dseá ĩ ngolíing~ cõo'r do

canaaiñ' ni'r jalé' sī'r quiá' fí' fí' li' ningíng~ dseá do. ³⁷ Jo mi canaang~ jgáang~ lajaléng' ĩ dseá do fí' dse' mól' Olivos, canaaiñ' ti'áiñ' Fidiée' e íaang~ dsíir' jogui jmiféiñ' dseá do quiá' jalé' e quí' jmiĩ e nicajmée' dseá do e dsigá' dsíi' dseá. ³⁸ Jo jalém' ĩ dseá do canaaiñ' fé'r jo cajĩn':

—ĩMajmiféng' naa' ĩ dseata dseá féng' ĩ güeang' ĩ jáa' cuaiñ' quiá' Fidiée'! ĩ Jo lana juguiú' jiu quiá' dseá fí' ñifí', jo güijmi' goo' baa' Fidiée' dseá guing' fí' jo!

³⁹ Jo mi canúu~ jaléng' dseá Israel ĩ líing' dseá fariseo ĩ ngolíing~ do e fé' jaléng' ĩ dseá do lado, joba' casí'r Jesús lala jo cajĩn':

—Tifa', jíing' jaléng' dseá qui' laco' jo güijmiféng' lir 'nu'.

⁴⁰ Dsu' Jesús cañiir' quiá' ĩ dseá Israel ĩ líing' dseá fariseo do jo casí' reiñ' jo cajĩn':

—Lí' jĩ' laba' lí', co' fíng song jo jmiféng' jaléng' ĩ dseá la jnea~, joba' jalé' cuub~ nirõo~ jóng jo nifé' e jmiféng' jnea~.

⁴¹ Jo maliĩ~ guijiu lajo, mi caguilíin~ quiá' Jerusalén fí' li' nijnéeng~ e fiĩ jo, jo canaang~ Jesús qui' bre uii' quiá' jaléng' dseá ĩ neáang~ fí' jo ⁴² jo cajĩn':

—ĩFa' jiu e já' líng' 'nú', dseá neáang~ na' fí' na, jalé' júu' quí' e, joba' lati' lanab jóng niliseeng~ na' juguiá' júu' rø' cõo' Fidiée'! Jo dsu' lana ja' qui' jmiĩ ningáng' na' jalé' júu' quí' e, co' ja' iing~ na' núu' na'. ⁴³ Jo dsu' niguiéeb' jmiĩ mi' nidsingíing~ na' iihuí' mi' tí' li' nifí' jaléng' dseá ĩ 'ní' níng~ 'nú' lacúng' lajüing~ e fiĩ la, jo nijmér~ mí' cõo' 'nú', ⁴⁴ jo nijngáiñ' jaléng' 'nú'. Jo lí' jo, niquí'r jalé' 'nú' na' catí' tĩ' fiĩ, jo jĩ' coo' cuu~ jo' nisér~ fa' e sífíing~ gui e quí' gui eáang~ 'nú' na', dsu- co' ja' calicuíing~ na' jnea~ e líin~ n Dsea' Jmáang~ mi' cataan~ n jee' 'nú' fí' jmiguiĩ la.

Mi ca'uøong` Jesús jaléng` dsea` i jmóo` ta` 'nii` fi` dsii` guá`

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2 :13-22)

45 Jo mi` cangf jo, mi` caguié` Jesús fi` Jerusalén, dsifi` ladob ca'lr` fi` dsii` sinúu` guá` quia` dsea` góor` dsea` Israel. Jo mi` cangáin` jaléng` dsea` i teáang` ta` jmóo` 'moo` cóo` jalé` e 'nii`, jo dsifi` ladob ca'øong`neiñ' 46 jo cajññ` casí` reiñ`:

—Lalab fé` fi` ni` ji` quia` Fidiéé` : “E fi` dsii` sinúu` guá` quie` e la íing` ta` e jmiféng` dsea` jneab`”; jo dsu` 'nú` nica-jmee` na` lí` cúng` seáng` jaléng` ñ` cóo` jalé` e jmoo` na` lana.

47 Jo mi` cangf jo, lacoo` jmii`b` dséé` Jesús e dsi'éé`r` jaléng` dsea` jalé` júu` quia` Fidiéé` e fi` guá` do. Jo lajee` jo jaléng` fii` jmidsea` cóo`gui jaléng` tifa` quia` júu` quiu` ta` quia` dsea` Israel cóo`gui jaléng` dseata` i seeng` fi` Jerusalén jmóor` quijñ` quia` jial ni-jngáin` dsea` do, 48 jo dsu` ja` liing` nigu-ié`r` jial nijmér` lajo, co` jalém` i dsea` teáang` núu` do tib` dsii`r` e núur` jalé` júu` e e` dsea` do.

I` quiu` ta` quia` Jesús e jmóor` jalé` e jmóor`

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

20 Jo cóo` jmii` mi` cangf e jo, lajee` e táang` Jesús fi` guá` e er` jogui guiar` júu` quia` Fidiéé` jee` jaléng` dsea` quia` jial nileáang` dsea` jee` jalé` dsee` quia`r`, jo lajee` job caguilíng` jaléng` fii` jmidsea` cóo`gui jaléng` tifa` quia` júu` quiu` ta` quia` dsea` góor` dsea` Israel cóo`gui jaléng` yuu` dsea` cóøong` quia` e guá` do, 2 jo casí`r` Jesús lala jo cajññ`:

—Jmee` júu` i` quiu` ta` quii` e jmoo` jalé` e jmoo` na. Jo ¿i` cacuo` 'nu` e ta` na?

3 Joba` caññi` Jesús quia` jaléng` i dsea` do jo casí`reiñ`:

—Sea`bi cóo` e 'né` nijmingíi` jnea` 'nú` cajo. Nii`na` quie`e lana. 4 ¿i` i caquiu` ta` quia` i Juan e caseaaiñ` dsea` jmii`? ¿Su Fidiéé` ofa` dsea` jmigüü`b` é?

5 Jo mi` canúu` jaléng` i dsea` do e cajíng` Jesús lado, jo lajee` yaam`bre canaaiñ` sñiñ` jo sí` rúñ`:

—¿Jial nisíi`naa`r, faa`aa'? Song casíi`naa`r e Fidiéé`b` casíng` dsea` do, joba` nijññ` nisí`r` jneaa`aa` jóng: “¿Jiali` ja` já` calíng`na` jalé` júu` quia`r?” 6 Jo song nisíi`na`r e dsea` jmigüü`b` caquiu` ta` quia` i Juan do, joba` jaléng` i dsea` la fø`r` nijngám`bre jneaa`aa` jóng cóo` jmang` cuu`, co` ñi`bre guii` e cajá` i Juan do e fé`r` cuaiñ` quia` Fidiéé`.

7 Jo jññ` jaang` i dsea` do ja` cateá` dsíi`r` fa` ee` caññi`r` quia` Jesús cuaiñ` quia` i Juan do, jo lí` casí`r` dsea` do e ja` ñi`bre. 8 Joba` caññi` Jesús quia` i dsea` do jo casí`reiñ`:

—O`gui jnea` nijméé` 'nú` júu` cajo i` i quiu` ta` quie` e e` jmóo` jalé` e jmóo` la lana.

Júu` quia` dsea` 'léeng` i soo` dsii`

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Jo dsifi` mi` cangf jo, jo canaang` Jesús e e`r` jaléng` i dsea` do cóo` júu` já` e lafa` júu` cuento, jo casí`reiñ` do lala jo cajññ`:

—Coo` néel` nicaliséng` jaang` dseañu` jo nicajññ`r` jmang` huiñg` jø` latøøong` fi` ni` uø` quia`r`. Jo mi` cató` e caguia`r` guii` lajalé` e do, jo catáin` dsea` 'léeng` i cane` ni` latøøong` e uø` do i nijmé` ta` jmá`jiu. Jo mi` calf` jo, jo cagüü`ññ`bre jo cangóor` fi` lí` huññ`. 10 Jo mi` catí` i` e caroo` e mí` huiñg` jø` do, jo caguieññ` jaang` dsea` quia`r` e tí` lí` táaiñ` do i cangomii` lajññ` guieé` quia`r` e catíiñ` quia`r` e ta` jmá`jiu e jmóo` i dsea` do fi` ni` guóo`r` uø`

quiá'r. Jo dsu' mi' caguiéng' i dsea` quiá'r do e lí taang~ i dsea` jmóo` ta` e uó` do, caquié'biñ' do quiá'r e lafa' e nicuó'reiñ' do lajii' guiée` quiá' i dsea` fii` uó` do, jo caguiém'breiñ' do calé' catú' fí lí cajár, jo ja' ee` cacuó'reiñ' do jii' coo`. <sup>11</sup> Jo mi' caliñi' i dsea` fii' uó` do e calí lado, dsifi' ladob caguiéiñ' jaang`gui dsea` quiá'r i cangomiñ' guiée` quiá'r quiá' lajii' ta` jmóo` uó` quiá'r. Jo dsu' mi' caguiéng' i dsea` quiá'r do fí lí taang~ i dsea` jmóo` ta` do, cacóom'bre cajo lí' la-co'gui cangongíng~ i dsea` la'uui' do, jo jii' coo` ja' ee` cacuó'reiñ' do cajo. ¹² Jo mi' caliñi'tu i dsea` fii' do e calí lado, jo caguiém'bre jaang`gui dsea` quiá'r. Jo dsu' gab` cajmée` i dsea` jmóo` ta` do cóo' i dsea` do cajo, co' caquiém'breiñ' jogui cacuing'neiñ', jo ja' ee` cacuó'reiñ' do jii' coo` cajo, jo ca'óom'breiñ' do.

¹³ Jo mi' cangí jo, jo ca'f' dsii' i dsea` fii' uó` do: "¿E` nijmee` e náng? Jo seem` camíng' joo' o` i 'neáan` eáang', jo íb` niguiéen`n lana, jo jangám` í guib` i nijmi'gór'." <sup>14</sup> Jo dsu' mi' caguiéng' i siming' do lí taang~ i dsea` jmóo` ta` do, jo dsifi' ladob canaaiñ' do siiiñ` lajee` yaaiñ': "Jii' i nabing' i seeng` i nilíng~ fii` e uó` la mi' nijúung` tiquiá'r. Joba' majngáang`naa'r lana, ná la caguiéiñ' fí la, jo jnea' dsea` nilí'ii' fii' latóong` e uó` la." ¹⁵ Jo mi' cangoyúung' e casíng~ i dsea` do røø` lado, jo caguim`bre i siming' do jee` e uó` e lí sijnea` e huíi` huíing` jó' do jo fí job` cajngang`neiñ'.

Jo mi' cató' e jmóo` Jesús e júu` na, jo cajmingi'r lajaléng' i dsea` i teáang~ do jo casí'reiñ' lala jo cajíñ':

—¿E` líng`na' e nijmé` i dsea` fii' e uó` do mi' niliñir' e nicajngam' jaléng' i dsea` 'léeng' do jóor'? ¹⁶ Co' nid-sém'bre, jo mi' niguiéiñ' nijngám'bre lajaléng' i dsea` 'léeng' do, jo i jiem' nitáiñ' i nijmé` ta` e uó` quiá'r do.

Jo mi' canúu` jaléng' i dsea` i teáang~ do e cajíng' Jesús lado, lajalém'bre cañiir' jo cajíñ':

—Ja' güili'ing` dsii' Fidiée` e nilí lajo.

¹⁷ Jo mi' canúu` Jesús e cajíng' jaléng' i dsea` do lado, jo lí' ca-jóom`breiñ' do, jo lí' jo casí'reiñ' do lala jo cajíñ':

—¿E` e líng`na' e guóng' e tóo` fí ni` jii' quiá' Fidiée` lí fé' lala?:

E cuu` e ja' calijí' i dsea` i jmo' 'núu', lana nilí' coo` cuu` e niing`gui quiá' tí' fii'.

¹⁸ Jo doñi' ii' i catitaang` e fí ni' e cuu` do, joba' cuib' nilíiñ` jóng. Jogui fing song e cuu` do cató' jo cajíng~ jaang` dsea`, joba' conguaí` táub' nilíiñ` jóng.

Mi' cajmingi' dsea` Jesús cuaiñ` quiá' e catíng` dseata`

(Mt. 21:45-46, 22:15-22; Mr. 12:13-17)

¹⁹ Jo mi' canúu` jaléng' fii' jmidsea` cóo' jaléng' tifa' quiá' júu` quiu' ta` quiá' dsea` Israel e cajíng' Jesús lado, joba' lajmináb` lamí` iin` nisaiñ' dsea` do, co' calilí'r e uii' quiá'bre café' dsea` do. Jo dsu' jii' coo` ja' ee` cateá' dsii'r fa' ee` cajmeaiñ' dsea` do, co' 'góm'bre jaléng' dsea` fii' i tí' dsii' núu` jalé' júu` quiá' Jesús.

²⁰ Jo mi' cangí jo, jaléng' i tifa' do cóo'gui jaléng' jmidsea` casíiñ` lajee` la'ó' yaaiñ` e casíiñ` coo` tú` máng' dsea` i nijmé` lafa' dsea` guiá' dsii' cóo' Jesús, jo cajméer` lajo quiá' e nijméiñ' do quijí' jial nifé' dsea` do júu` guíi', co' í' dsii'r e fa' lajo nilí'r e nitisiñg' dsea` do fí quini' dseata`. <sup>21</sup> Joba' mi' caguiiñ' do fí lí táang` Jesús, jo cajmingi'r dsea` do lala jo cajíñ':

—Tifa', nineb` jnea' røø` e jmang' júu` jáb' jalé' e e` 'nu', jogui ja' jóø` 'nu' cajo jial líng` dsea` lí' caluu', jogui 'nu' e' jnea' jial dseáng' laco' iing` Fidiée` e se`naa'. ²² Joba' cajajmingi'naa' 'nu': ¿Su` né' niqui'naa' cuu` e

catíng̃ dseatã dsea` féng' í guing̃ fí' Roma osi ja` 'né' quí'naa' é?

²³ Jo dsu' dsifí' ladob calilí' Jesús e iing̃ í dsea` do nijmigóøng'nein', joba' cajín' casí'rein':

²⁴ —Ée'na' jnea` cōo` cuũ. Joba' ne`-duu' jial líí', jo ǐ̃ dsea` í táang' fí' ní' la jogu' jial siir'?

Joba' cañí' í dsea` do casí'r̃ Jesús jo cajín':

—Dseatã dsea` féng' í guing̃ fí' Romab táang' fí' na.

²⁵ Joba' cañí' tu Jesús jo casí'r̃ í dsea` do:

—Lajíí' e catíng̃ dseatã dsea` féng', cuoø'na' dseatã dsea` féng'; jogui lajíí' e catíng̃ Fidié̃, cuoø'na' Fidié̃ cajo.

²⁶ Jo dsíng' cangogá' dsíí' í dsea` í téeng̃ Jesús do mi` cañí' dsea` do lado fí' quini` jaléng' í dsea` í teáng̃ do, co' lí' lí' cango'gó'gui dsíí'bre lajíí' e cañí' dsea` do, jo tiib̃ cajer' lajííiñ do.

**Mi` cajmingí' dsea` jial líí'
mi` nijí' tu dsea` calé' catú'**

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Jo mi` cangf̃ jo, caguilíng̃ cōo` tú' míng̃ dsea` Israel í líng̃ dsea` saduceo fí' lí' táang̃ Jesús. Jo jaléng' í dsea` saduceo do ja` já' lííiñ e nijí' tu jaléng' 'líí'. Joba' cangojmingí'r̃ dsea` do jo cajín':

²⁸ —Tifa', Moí' cajme'r̃ fí' ní' jì' quiá'r̃ e song cajúng̃ jaang̃ dseañu' jo ja` jóor' caliséng' cōo' dseamf̃ quiá'r̃, joba' 'né' nicúng' guó' í dseamf̃ 'nái' do cōo' rúng' dsea` ngáang' cōo' í 'líí' do. Jo í yũ la'uii' í niliseeng̃ quiá'r̃ cōo' í dseañu' do, 'né' nijmér' e lafa' jóob' í dseañu' quiá'r̃ lamí' uii' do, co' lanab fé' fí' ní' jì' quiá' Moí'. ²⁹ Joba' síí'na' 'nu' e júu' la: Cōo' ya' caliséng̃ guiáng̃ dseañu' la'ó' rúin', jo í dsea` níí' do cacúm' guóor', jo ja` e huøø' cateaaiñ fí' jmigüf̃ la co' cajúm̃ bre, jo jíí' jaang̃ jóor' ja` ii' caliséng'. <sup>30</sup> Jo mi`

cangf̃ e cajúng̃ í dseañu' do, jo cacúm' guoø' í dseamf̃ 'nái' do cōo' rúng' í 'líí' dseañu' quiá'r̃ í catf̃ gáng̃ do. Jo dsu' lajob cangongíiñ cajo, co' cajúm̃ bre, jo jíí' jaang̃ jóor' ja` ii' caliséng'. <sup>31</sup> Jo mi` cangf̃ jo, cacúm' tu guoø' í dseamf̃ do cōo' í rúng' í 'líí' dseañu' quiá'r̃ í catf̃ gaang̃ do, jo ja` huøø' cangó' jo cajúm̃ bre cajo, jo jíí' jaang̃ jóor' ja` ii' caliséng'. Jo lajob cangongíiñ lajaléiñ do. Jo cōob̃ mi' cató' júuiñ lajì' guiáiñ do, jo jíí' jaang̃ jóor' ja` ii' caliséng'. ³² Jo dsu' jo' huøø' ngó' mi' cangf̃ jo, jo cajúm̃ í dseamf̃ do cajo. ³³ Joba' jmingí'naa' 'nu' lana jial líí' mi' nitf̃ fí' cōo'. ǐ̃ dseáng' dseamf̃ quiá' nilíng̃ í dseamf̃ do lajẽ lajì' guiáng̃ í dseañu' do? Co' lajì' guiám̃ bre cacúng' guóor' cōo' í dseamf̃ do fí' jmigüf̃ la.

³⁴ Joba' cañí' Jesús quiá' í dsea` saduceo do jo cajín' casí'rein':

—Cum' guoø' jaléng' dseañu' dseamf̃ fí' jmigüf̃ la. ³⁵ Jo dsu' jaléng' dsea` í nííng̃ e nijí' tur calé' catú' jee' jaléng' 'líí' fí' jmigüf̃ cōo' jo' nicúng' gui guoor' fí' jo, <sup>36</sup> jogui ja` quí' jmi' fa' e nijúung̃ guir, co' lajob líng̃ jaléng' ángeles quiá' Fidié̃ fí' níí', ja` cúng' guóor' o'gui júuiñ; jogui jóo' Fidié̃ nilíng̃ jaléng' í dsea` do uí' e nicají' tur calé' catú'. ³⁷ Jo jì' gui Moí' cajme'r̃ fí' ní' jì' quiá' Fidié̃ e nijí' tu 'líí', co' ie' lami' cangár' e gui cōo' 'matóo' e gui' jì', jo jee' e jì' do café' Fí'naa' jo cajméer' júu' e fbre lííiñ Fidié̃ quiá' Abraham cōo' gui Isáa' jogui Jacóo'. ³⁸ Dsuco' Fidié̃ lííiñ Fidié̃ quiá' jaléng' dsea' jí', jo ja` lííiñ Fidié̃ quiá' jaléng' 'líí', co' jmang' dsea' jí'bing' í seeng̃ cøøng' cōo' Fidié̃.

³⁹ Jo mi' canúu' í líing̃ tifa' quiá' júu' quiu' ta' quiá' dsea' Israel do e cajíng' Jesús lado, joba' dsifí' ladob cañíir̃ quiá' Jesús jo casí'r̃ dsea` do lala jo cajín':

—Eáam' guiú' laco' café' na, Tifa'.

⁴⁰ Jo mi' cangf jo, jii' jaain' do jo' ee' cateá'gui dsír' fa' ee' cajmingi'guir Jesús.

¿I' dsea' siju' líng' Dsea' Jmáang'?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Jo mi' cangf jo, jo cajmingi' Jesús jaléng' i' dsea' do jo cajín' casí' rein':

—¿Jiali' fé' dsea' e siju' dseata' Daví' líng' Dsea' Jmáang'? ⁴² Co' lalab cajng' dseata' Daví' fi' ni' ji' quiá' Fidié':

Lalab cajng' Fidié' casí' Fíi':

“Ní lí' lí' dsée' laco' guin' n

⁴³ cartí' mi' nijmee' e jaléng' dsea' i' 'ní' níng' 'nu'

nisí' r' uó' jnir' fi' quini' e laco' ni- jmi'gór' 'nu'.”

⁴⁴ Joba' jmingi' jnea' e song 'nia' bi dseata' Daví' sí' r' Dsea' Jmáang' Fíi', joba' ¿jial cuóong' e Dsea' Jmáang' líiín' dsea' siju' dseata' Daví' jóng?

Jalé' e ga' e jmóo' jaléng' tifa' quiá' júu' quiu' ta' quiá' dsea' Israel

(Mt. 23:1-36; Mr.

12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Jo lajee' jo, fíim' dsea' teáain' e núur' jalé' júu' quiá' Jesús, jo cajng' dsea' do casí' r' jaléng' dsea' i' ngí' cóo' r' do lala:

⁴⁶ —Niing' óo' na' cóo' r' jaléng' tifa' quiá' júu' quiu' ta' quiá' dsea' góo' naa' dsea' Israel, co' jaléng' í' tí' dsír' e ngir' quier' jalé' sí' dsea' 'goo', jogui dsíng' iín' e nijmiféng' dsea' í' r' mi' jé' jín' dsea' lacaang' fi' jee' 'núu', jo mir' 'masii' e niing' gui mi' dsilíiín' fi' sinúu' guá', jogui mi' tí' jmi' e ngíiín' e gø' r', mir' lali' lí' jlo' gui e nigüear', jo lajoba' e jlo' gui jnéiín' fi' quini' jaléng' dsea' rúin'. ⁴⁷ Jogui uø' r' jalé' e sea' quiá'

jaléng' dseamf i' 'nii', jogui jmicaain' e fé' r' fa' e cuee' eáang' fi' quini' dsea'. Jo co' dseáng' lajob líiín', joba' í' bing' i' eáang' gui ni' íng' iihuú' mi' nití' í' lajo.

Mi' cacuo' jaang' dseamf i' 'nii' cuu' quiá' r' fi' guá'

(Mr. 12:41-44)

21 Jo mi' cangf jo, lajee' táang' Jesús fi' sinúu' guá', jo cangár' e dsitea' dsea' sea' cuu' jmiguiú' cuu' quiá' r' fi' dsí' guóo' quiá' r' guá'. ² Jo dsu' lajee' job mi' cangáin' jaang' dseamf i' 'nii' i' tíniing' eáang' i' catá' r' dsí' e guóo' do tú' cuu' e jiáang' eáang' e quíng' cóo' ninée'. ³ Jo mi' cangá' Jesús e calf' lado, jo casí' r' jaléng' i' dsea' i' teáang' do jo cajín':

—Dseáng' e já' e fíi' i' 'nú' e i' dseamf 'nii' nabing' i' nicacuø' jmigu- iú' gui cuu' lajee' lajaléng' i' dsea' sea' cuu' i' níngíng' na. ⁴ Co' jaléng' i' dsea' sea' cuu' na nicacuø' r' jalé' e niseáng' quiá' bre, jo dsu' i' dseamf 'nii' na ni- cacuø' r' jalé' e sea' quiá' r' jo cóo' r' e naba' sí' í' nilár' capí' e ni' í' r' nidó' r'.

Mi' cajng' Jesús e ni' íim' guá' fé' e sí' fi' Jerusalén

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Jo mi' cangf jo, fíim' dsea' i' la' ó' ngí' cóo' r' Jesús teáain' siiiín' cuain' quiá' r' e guá' fé' e sí' fi' Jerusalén jogui dsigá' dsír' e dsíng' jlo' e guá' do, co' dsíng' r' niguo' r' jalé' cuu' cóo' r' e sí' ieeng' e guá' do, jogui sím' bir cajo quiá' r' jalé' e jlo' e nicacuø' dsea' quiá' r' e silí' e guá' do. Jo mi' canúu' Jesús e síng' jaléng' i' dsea' do lado, joba' cajín' casí' rein':

⁶ —Niguiéeb' jmi' mi' niquí' r' jalé' e móo' 'nú' e tée' na, jo jii' cóo' r' cuu' jo' nijé' fa' e sífíng' gui rúng' lí' laco' jlo' r' jnééng' e na lana.

**Jial nilî mi nijaquiéeng e
tî lî ni'íng jmgüüf**

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Jo mi canúu jaléng i dsea do e cajng Jesúš lado, jo cajmingi' dsea do jo cajñi':

—Tifa', ¿lî nilî jalé' e fô' na? ¿Jial nililî mi nijaquiéeng e nidsijée' jalé' e jo?

8 Joba' canñi' Jesúš quiá' i dsea do jo cajñi' casí' reiñi':

—Dsíng' 'né ñiing' óo' 'nú' jo ja güiligøng'na', co' fíim' dsea' nijalíng' jo nijñi': "Jneab' Dsea' Jmáang'", jogui nijng' guir: "Lanab nicaguié' oor' e ni'íng' jmgüüf." Jo dsu' ja' jmiñiing'na'r jñi' coo', jo jie' mí' ligøng'na'. 9 Jogui mi' ninúu'na' e nijáa' mñi' jo ninée' ta' tñng', ja' fòøng'na' jñi' coo', co' jalé' e jo 'né' nilitib' lajee' nú'gui e ni'íng' jmgüüf.

10 Jogui cajng'gui Jesúš casí'r jaléng' i dsea do:

—Jaléng' dsea' i neáang' coo' fiñ nitñi' coo' jogui fiñ, jogui coo' 'lé' dsea nitñi' coo'gui 'lé' dsea cajo.

11 Jogui eáang' teá' nijó' uó' fí' la fí' na, jogui nijáa' oo', jogui nilísea' jmguiñ' íng' j mohuñ' la'úng' fí' jmgüüf, jogui jmguiñ' ím' jalé' e nijnéng' fí' yú' jmgüüf, jo dsíng' níféng' jaléng' dsea mi' niní' jalé' e jo.

12 Jo dsu' nú'gui e nidsijée' jalé' e nifá' a na, fíing' dsea' nili'ni' níñi' 'nú', dsea' cúing'na' jnea', jo dsíng' ga' nimeáñi' 'nú' uñi' jnea'. Jo nidsijeeñi' 'nú' fí' sinúu' guá' e laco' ni'níñi' 'nú' fí' quini' jaléng' dsea', jogui nitáñi' 'nú' fí' dsí' 'nuñi', jo lî' jo nidsijeeñi' 'nú' fí' quini' jaléng' dseata' dsea' cøøng' uñi' e líng'na' dsea' quié' e. 13 Jo mi' nidsingíng'na' jalé' e na, job mi' nili'na' nífong'na' jaléng' i dsea do jial ca'uíng'na' dsea' quié' e. 14 Jo ja' jmee'na' fí' fa' e ja' ñi'na' jial ningñi'na'

quiá' jaléng' i dsea do mi' nijmingi'r 'nú' quiá' jalé' dsee' e niñiing'na'. 15 Co' jneab' nijmee' e e niliñi'na' jial ningñi'na' quiá'r', jogui nijmee' e e tiing'na' eáang', jo jñi' jaang' i dsea i 'ni' níng' 'nú' do ja' niqúñi'r jmiñ' fa' e niñi' quiñi'na'. 16 Jo dsíng' niliseeng' i 'ni' níng' 'nú', co' jñi'gui jaléng' riquí'na' jogui niqúñi'na' jogui jaléng' rúng'na' jogui jaléng' i cúing' 'nú' nijmér' lajo coo' 'nú' jo jñi'gui carti' nijngáñi' i líng' 'nú'. 17 Jo lajalém' dsea' jmgüüf nili'ni' níñi' 'nú' uñi' e líng'na' dsea' quié' e. 18 Jo dsu' jñi' camí' jñugú'na' ja' nidsi'íng'. 19 Jo jie' mí' litúng' áa'na' e fí' niteáang'na' coo' jnea', co' lajoba' e cuøøng' e nitíng'na' fí' quini' Fidié' mi' nitf' í' lajo.

20 Jo mi' nimó'na' e nijalíng' jaléng' 'lée' e nirí' latøøng' fiñ Jerusalén, joba' güilíñi'na' jóng' e jo huóø' róo' e fiñ jo, co' tî' lî' ni'íim'. 21 Jo co' lajob nilî, joba' dsí' lajob 'né' uóng' jaléng' dsea' i neáang' jee' fiñ Jerusalén e nicuñi' fí' jee' mó' nú'gui e nirí' jaléng' 'lée' lacúng' lajñng' e fiñ jo. Jo jaléng' dsea' i taang' jmóo' ta' fí' caluu' fiñ jo' güi'f' dsí' fa' e niqúing' guir fí' jee' fiñ, co' lî' güicúñi'bre cajo. Jogui jaléng' dsea' i neáang' latøøng' lî' se' Judea 'né' nicuñi'bre cajo e laco' cuøøng' nijmi'øng' yaaiñ. 22 Co' ie' job mi' ni'íng' dsea' iihuñi', jo lajoguñi' e niliti' jñi' laco' fé' fí' ni' jñi' quiá' Fidié'. 23 Jo dsu' dsíng' fiñ jaléng' dseamf' i ngí' quiéng' yuu' osi i ngí' jéng' yuu' cu' tñi' ie' jo! Co' dsíng' nicá' dsea' iihuñi' la'úng' fí' jmgüüf, jo dsu' eáang'guib' nicá' i dsea' i seeng' fí' Jerusalén la iihuñi' lajee' lajaléng' dsea' jmgüüf. 24 Jo fíim' dsea' nijúuñi' fí' jee' mñi', jogui fíim' dsea' niteñi' jo nidsilíñi' 'nuñi' fí' fiñ lî' jé'; jo jaléng' dsea' i jalíng' fí' lî' huñi' i ja' cúing' Fidié' nijaso'øøm'bre fiñ Jerusalén carti' mi' nidsíng' e í' e nisí'f' quiá'.

Jial mi~ nijáa'tu Dsea` Jmáang`

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵Jo dsíng' nílísíng` jial jnéeng` iee` cóo'gui si' cóo'gui jaléng` núu'. Jogui dsíng' nidsigá` dsí' dsea` jogui niféin' cajo uí' e ga` niróo` jmiñi' jogui ga` nitá' mñi'. <sup>26</sup>Jo dsíng' niféng' dsea` jo fñim` dsea` ni'fing` dsír' cóo' jalé' e fò' do mi` ni'f` dsír' jalé' e nilf` ie` jo, co' jì'gui jalé' e sea' fi' yá' jmigüf` nijó' lafa' mi` jò' uó'. <sup>27</sup>Jo joguiba' mi` nimáang`na' jnea~, dsea` lñin`n jaang` dsea` jmigüf` i` jáa' fi' ñiff, e nigáa`a niquíin`n jee` cabøø` jnií' cóo' e ning` jì' e 'gong` quiá' Fidiée'. <sup>28</sup>Jo mi` nináng` e nidsijée' jalé' e nicafá'a na, joba' cuøø' bñ yaang`na' jóng, jogui jòø'na' yejí' fi' yá' jmigüf, co' ni-jaquíeem`ba' e nileáang`na' congúia' jee` jalé' dsee` quií'na'.

²⁹Jo lí' jo casí' Jesús jaléng` i` dsea` do cóo'gui júu` jo cajñi' casí'reiñ':

—Quiè'na' cuente jial lí' jalé' 'ma` güññi' osi lí' doñi' eé' 'ma' é. <sup>30</sup>Jo mi` móo' 'nú' e ninaang` iée' jalé' má' e sí' quiá', 'nú' niñi'na' e jii' jmñib` ni-jaquíeeng` jóng. <sup>31</sup>Jo mi` canaang` liti` jalé' e nicafá'a na, joba' güññi'na' guíü' e nijaquíeem`ba' e nicá' Fidiée' níf' quiá' lajaang` lajaang` dsea` jmigüf.

³²Jo e já' e fñi' 'nú' e jalé' e na 'né' nilitib` nú'gui e nijúung` jaléng` dsea` i` seeng` jmií' na. ³³Jo ni'fim` la'úng` jmigüf` la cóo'gui la'úng` yá' jmigüf, jo dsu' jalé' júu` quié' e ja` tóo' jmií' fa' e ja` niliti' lajalé' e jo.

³⁴⁻³⁵Jo co' lajob nilf, joba' fñi' 'nú' e dsíng' 'né' ñiing` óo'na' jo ja` cuø' fi' yaang`na' jii' capí' e niróng`na' dsee` cóo' jalé' e 'li' e sea' fi' jmigüf. Jo ja` jmoo'na' ta` í' méé' o'gui ngí'na' e eáang`gui guíng` óo'na' jial niliseeng`na' fi' jmigüf` la, jo lajoba' ja` nidsingüing`na' la dsingüing` jaang` nóo' i` quiéé' lí' róo' cóo' leá'. Co' jaléb' e

jo nilf` mi` niguiéé' e jmií' jo jee` jaléng` dsea` i` seeng` fi' la'úng` fi' jmigüf. ³⁶Joba' liúun`n 'nú' e dseáang` la guíim`ba' 'né' e neáang`na' e née' guíü' quií'na' contøøng, jo contøøng` 'né' mñi'na' jmi'ee' Fidiée' uii' quií'na' e laco' ja` güitüing`na' jalé' e nilf` ie` jo jogui e laco' cuøøng` nigüiquiéeng`na' fi' quinií', jnea' dsea` lñin`n jaang` dsea` jmigüf` i` jáa' fi' ñiff.

Jo jalé' e júu` na ca'e Jesús ca'e'r` jaléng` i` dsea` do ie` jmií' jo.

³⁷Jo mi` cangf` jo, lacoø' jmií' dsi'ée' Jesús jaléng` dsea` jalé' júu` quiá' Fidiée' fi' guá' fé' e si' fi' Jerusalén. Jo lacoø' 'lloo` dséer` dsijer` fi' cóo' yá' cuo' e sii' Olivos e fi' 'ni' fií' Jerusalén do. ³⁸Jo lajalém` dsea` dsiliñi` e fi' guá' do laca'ee' e dsinúur` jalé' júu` e guia' Jesús.

Mi` casíng` jaléng` dsea` jial e nisáin' Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11 :45-53)

22 Jo ie` jo nijaquíeeng` cóo' jmií' e sií' Pascua quiá' jaléng` dsea` Israel, jo ie` jmií' jo gø'r` iñi' e ja` quié' quiéeng`. ²Jo lajee` jo canaang` jaléng` fii' jmidsea` cóo'gui jaléng` tifa' quiá' júu` quiü' ta' quiá' dsea` Israel e sñiñ` jial niguié'r' e nijngáin' Jesús, jo dsu' ja` teá' dsír' e nijmér` jalé' e 'li' e í' dsír' do, co' dsíng' 'góñi' jaléng` dsea` i` seáang' fi' Jerusalén lajee' e jmií' jo.

³Jo lajee` jo ca't' fii' i` ling' i` sii' Satanás fi' dsí' Judas Iscariote, jaang` lajee` dsea` guítuung` quiá' Jesús. <sup>4</sup>Jo dsifí' lajob cangór` cangosiñ` cóo' jaléng` fii' jmidsea` cóo'gui jaléng` dseata` quiá' guá' quiá' dsea` Israel quiá' jial nilí'r` nisáin' Jesús e laco' ni-jáin' dsea` do fi' quini' i` dsea` í. ⁵Jo dsíng' cali'iaang` dsí' jaléng` i` dsea` do mi` canúur` e júu` jo, jogui cacuø' júu` quiá'r' e nicuø'r` Judas Iscariote cuu` e

'leein̄ do e quiá' e nijáin̄ Jesús. ⁶Jo ca'ib̄ dsír' quiá' rúin̄ e nijmér̄ lajo, jo mífinḡ canaanḡ Judas e 'nó'r̄ jial e nijáin̄ Jesús fí jaguó' jaléng' i dsea' do.

Mī cagó' Jesús í' canuu' cōo' dsea' guitúung' quiá'r

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13 :21-30; 1 Co. 11 :23-26)

⁷Jo mī cangf̄ jo, 'nia' iē jmī e gø' jaléng' dsea' Israel in̄i' e ja' quiéng' quie', jogui iē job cajo 'né e nijngáin̄ jaang' jo'se' jiuunḡ laco' sinúu' quiá'r e nijmér̄ e jmī Pascua do, ⁸jo 'nia' iē jmī jo caquiá' Jesús ta' quiá' Tá' Simón cōo' gui Juan jo cajín̄ casí'rein̄: —Güilínḡ na' jo güiguiá' na' guiá' lí' nijmó'naa' jmī Pascua, jo fí job niquiee'naa' colíinḡ canuu' na.

⁹Joba' cajmingí' i dsea' gánḡ do Jesús jo casí'r̄ dsea' do:

—¿Jie' fí lí' iinḡ 'nu' e nidsiguiá'naa' guiá' jalé' e jo?

¹⁰Joba' cañi' Jesús quiá' i dsea' do jo casí'rein̄:

—Mī nigüitánḡ na' jee' fi' Jerusalén, job nimáanḡ na' jaanḡ dseañu' i ngang' quie' cōo' dsuu' e a' jmī, jo nigüilíim̄ ba' laco' ngaiñ', jo e 'núu' lí' ni'ír̄ do, job nigüitánḡ na' cajo. ¹¹Jo nifí'na' i dsea' fi' e 'núu' do: “Lalab jíng' tifa' qu'ii': ¿Jie' sinúu' lí' nijmee' e jmī Pascua cōo' jaléng' dsea' guitúung' quie'e?” ¹²Jo ni'é'r̄ 'nú' cōo' 'núu' yú' lí' nisiliinḡ guiá', jo fí job niguiá'na' guiá' quiá' e niquiee'naa' do.

¹³Jo cangolíim̄ i dsea' gánḡ do mī cangoyúung' e cajíng' Jesús lajo, jo cadsém'bre i dsea' do, jo calitib̄ laco' cajíng' Jesús jéeng' gui do. Jo fí job caguiar' guiá' e nidó'r̄ iē canuu' jo.

¹⁴Jo mī nijjaquíéng' oor' e nidó'r̄, jo cangolíim̄ Jesús cōo' i dsea' guitúung'

do fí lí' ninée' guiá' e nidó'r̄. Jo mī caguiliin̄ jo caguá'bre mes' lajaléin̄ do, ¹⁵jo canaanḡ Jesús sí'rein̄ do lala:

—¿Dsíng' cali'in̄ e nijmee' e jmī Pascua la cōo' 'ná' ná'gui e nijúun̄! ¹⁶Cō' jo' nijmee' e jmī jo cōo' 'ná' cartí mi' nití' í' e nijí'tu rú'naa' fí níf' quie'e.

¹⁷Jo lí' jo catfiin̄ cōo' cōo' e a' jmi' m' huiinḡ jó' jo cacuø'r̄ gui'máang' Fidiée', jo lí' jo casí'r̄ jaléng' i dsea' quiá'r do jo cajín̄:

—Jó' o' e cōo' la, jo jmee'na' jmá'jiu e a' dsí' lajee' lajaléng'na' na. ¹⁸Dsu-co' jo' nidúu' u e jmi' m' huiinḡ jó' la cartí nijí'tu rú'naa' fí níf' quie'e.

¹⁹Jo mī cangf̄ jo, jo casá'r̄ cōo' in̄i' jo cacuø'r̄ gui'máang' Fidiée'. Jo mī cangoyúung' jo, jo cajméer' jmá'jiu e in̄i' do lajee' lajaléng' i dsea' guitúung' do. Jo lí' jo casí'rein̄ jo cajín̄:

—Quié'na' e in̄i' la, cō' e la lí' e ngúu' táan̄ na, dsea' nijúun̄ na uii' quiá' jaléng' dsea' jmigüí. Jo jalé' e la 'né' nijmee'na' e laco' niguiéng' óo'na' jnea'.

²⁰Jo mī cangoyúung' e cagó'r̄ e in̄i' do, jo catínḡ tur e cōo' e lí' a' jmi' m' huiinḡ jó' do jo cajín̄:

—E a' dsí' e cōo' la lí' cōo' júu' m' e jmirø' Fidiée' cōo' dsea' jmigüí. Jo e júu' jo nilití' mi' nitú' jmi'øon̄ ufi' dsee' quiá' jaléng' dsea' jmigüí. ²¹Jo dsu' lana, lab guíng' i dsea' i ni'nánḡ jnea' fí quini' jaléng' dsea' i 'ní' ní' quie'e. ²²Dsuo' lana jnea', dsea' lín̄ na jaanḡ dsea' jmigüí i jaa' fí níf', 'né' nidsinḡin̄ lí' laco' la fé' fí ni' j' quiá' Fidiée'. ¿Jo dsu' e ngí' fí i dsea' i ni'nánḡ jnea' fí quini' jaléng' i dsea' í'!

²³Jo mī canúu' i dsea' guitúung' do e cajíng' Jesús lado, jo canaain̄ jmingí' rúin̄:

—¿I' jaanḡ jneaa'aa', faa'aa', dsea' née'ee' la i ni'nánḡ naa' Fíi'naa' Jesús?

Ī i niing̃gui

²⁴ Jo mī cangoyúung̃ e cagó'r, jo canaang̃ i dseā guitúung̃ do jmiquíuim̄ dsíir̄ quiá' uíi' e s̄iĩn̄ quiá' ī i niing̃gui lajee' la'ó' ír̄.

²⁵ Jōba' cañiĩ' Jesús quiá'ĩn̄ do jo casí'reiĩn̄:

—Jaléng' dseatā i quiu' tā quiá' jaléng' dseā i ja' cuíng' Fidiée' jmóor' laguidseaang̃ e jmitī dseā jalé' tā e quiu'r. Jo jalém' i dseā do 'né' fé'r e eám' guí' jogui e eám' jlo' laco' tā quiu' dseatā quiá'r. ²⁶ Jo dsu' 'nú', dseā líng'na' dseā quié'e, ja' cuóong' fa' e líng'na' lajo. Co' ī 'nú' i iing̃ i niliniing̃gui, 'né' nijmee'na' laco' jmóo' jaang̃ dseā i ja' niing̃; jogui ī 'nú' iing̃ i niquiú' tā, 'né' nijmee'na' lajii' tā e iing̃ dseā rúm'ba'. ²⁷ Co' e ja' e í' dsíi' dseā e eáang'gui niing̃ i dseā i guing̃ gø' laco'gui i dseā i caguié' e jmiĩn̄ do. Dsu' jneā sín'n la jee' 'nú' lí' laco' jaang̃ dseā i jmóo' lajii' e iing̃ dseā rúng'.

²⁸ Jo co' nicangí'ba' cōo' jneā con-tōong̃ lajee' nicangong̃n̄ jalé' iihuú' fí' jmigú' la, ²⁹ jo uíi' e lajob' nicajmee'na', jōba' nicuóøø' 'nú' e niquiú'na' tā coliiing̃ cōo' jneā fí' niff' lí' laco'gui la nicangíng̃ jneā quiá' Tiquié'e Fidiée' dseā guing̃ niff' e niquiú' u tā cajo. ³⁰ Jo coliiim̄ ni'né' niquiee'naa' cōo' jneā fí' jo, jogui røøb' niquidsi'naa' í' cajo quiá' laji' guitu' 'lé' dseā Israel.

Mī cajmée' Jesús júu' e nijíng' Tú' Simón e ja' cuiĩn̄ dseā do

(Mt. 26:31-35; Mr.

14:27-31; Jn. 13 :36-38)

³¹ Jo mī calí' jo, cajíng'gui Jesús casí'r Tú' Simón:

—Simón, Simón, lana nicamíng̃ Satanás 'nú' e niguia' ji'r 'nú' lafa' mī ji' dseā qui' cui'iee'. ³² Jo dsu' jneā nicamí' i Tiquié'e dseā guing̃ niff' uii'

quíi' e laco' ja' güilíin' e nilitúng̃ a' júu' quié'e. Jo 'nu', mī nifo'tu' calé' catú' e lín' dseā quié'e, jōba' jmicōo' jóng' jaléng' dseā rún' e laco' teá'gui nisíin̄ cōo' júu' quié'e.

³³ Jōba' cañiĩ' Tú' Simón jo casí'r Jesús jo cajíin̄:

—Fíi'i, teáb' dsí' jneā e nini'i cōo' 'nu' fí' 'nuĩ' fíng song casáng' dseā 'nu', jogui coliiim̄ nijjú'naa' fíng cali'né' lajo.

³⁴ Jōba' cañiĩ' Jesús quiá' Tú' Simón jo casí'reiĩn̄:

—Tú' Simón, e laba' fíi' 'nu', e dsa'ó' góo' na, nú'gui e niquí' tuidsee', 'nu' nifo' 'ni' née' e ja' cuiin̄' jneā.

Mī nijaquíéeng' oor' e nidsing̃ng̃ Jesús jalé' iihuú'

³⁵ Jo lí' jo, cajmíng' Jesús jaléng' i dseā quiá'r do jo cajíin̄ casí'reiĩn̄:

—Mī casíin̄ 'nú' e ja' quié'na' nosúu' quíi'na' o'gui cuu', jogui jíi' lomii'na' e ø'ba', jōba' jíi' cōo' ja' ee' cali'né'gui, ¿já' leáa'?

Jōba' cañiĩ' i dseā do jo casí'r Jesús:

—Dseáng' lajob' líi', Fíi'ii'.

³⁶ Jōba' cajíng'tu' Jesús casí'r jaléng' i dseā do:

—Jo dsu' lana fíi' 'nú', jaléng' 'nú' i sea' nosúu' quiá' cōo'gui lí' té'e' cuu' quíi'na', jōba' quié'na' jalé' e jo; jogui ī 'nú' i ja' sea' n̄isú' quiá', jōba' 'niĩ'na' cōo' 'mi'guié'e quíi'na' jo leáa'na' cōo' e n̄' jo. ³⁷ Dsūco' lana tí' nilití' jalé' e fé' fí' ni' jì' quiá' Fidiée' lí' fé' lala uii' quié'e: “Jo jee' jaléng' dseā i soo' dsíi' cali'íin̄”. Dsūco' lajalé' e fé' fí' ni' jì' quiá' Fidiée' uii' quié'e, dseáng' 'né' nilitib' e jo.

³⁸ Jōba' cañiĩ' i dseā do quiá' Jesús jo cajíin̄:

—Fíi'i, lab sea' tú' n̄isú'.

Jōba' cañiĩ' tu' Jesús jo cajíin̄:

—Nitéb' jíi' lana.

**Mi casíng Jesús cóp[~]
Fidiéé fí mó[~] Olivos**

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Jo mi[~] cangí e cajíng[~] Jesús e júu[^] jo, dsifí[~] ladob cagüi[~]hir[~] jo cangó[~]tur fí mó[~] Olivos lí[~] laco[~]gui[~] jíí[~] e qui[~] tiiín[~] e jmóor[~]. Jo cangolíim[~] jaléng[~] i dsea[~] quiá[~]r do cajo ti[~]leáaiñ[~] laco[~] cangó[~]dsea[~] do. ⁴⁰ Jo mi[~] caguillíin[~] e fí mó[~] jo, job[~] cajíng[~] Jesús casí[~]r i dsea[~] quiá[~]r do:

—Féeng[~]na[~] Fidiéé[~], jo lajoba[~] ja dseáang[~] e nijiúng[~]na[~] fí ni[~] dsee[~].

⁴¹ Jo lí[~] jo, dob catiúung[~]tear i dsea[~] quiá[~]r do, jo 'nia[~]'bre cangór[~] tí doguijju lí[~] laco[~] í[~] e tí[~] cóp[~] cuu[~] e bí dsea[~] cóp[~] guóor[~]. Jo casí[~]r uó[~] jnir[~] jo canaaiñ[~] féiñ[~] Fidiéé[~] jo cajíñ[~]:

⁴² —Teaa[~], song iin[~] joba[~] cuóom[~] lí laan[~] jnea[~] jee[~] jalé[~] iihuí[~] e tí lí[~] nidsingíin[~]; jo dsu[~] ja[~] güilí[~] laco[~] iing[~] jnea[~], có[~] güilitib[~] jial dseáng[~] jíí[~] iing[~] 'nu[~] e nilíti[~].

⁴³ Jo mi[~] cajíng[~] Jesús lajo, jo dsifí[~] lajob cajnéng[~] jaang[~] ángel i casíng[~] Fidiéé[~], jo cacuó[~]r dsea[~] do bí e quiá[~] e nité[~]r cóp[~] jalé[~] iihuí[~] e tí lí[~] nidsingíiñ[~]. ⁴⁴ Jo lajee[~] jo eáang[~]gui canaang[~] Jesús jmiféiñ[~] Tiquiá[~]r, jo canaang[~] sojiúin[~] jmiguiee[~] e lí[~] la lí[~] jmi[~]øøiñ[~] cartí ni[~] uó[~].

⁴⁵ Jo mi[~] calí e féiñ[~] Tiquiá[~]r, jo cangám[~] tur fí lí[~] caseáaiñ[~] i dsea[~] quiá[~]r do, jo cadséng[~]nein[~] do e güim[~]biñ[~] do lajaléiñ[~], có[~] dsíng[~] nicalijiuung[~] dsíir[~]. ⁴⁶ Joba[~] cató[~] Jesús i dsea[~] do jo casí[~]rein[~] lala jo cajíñ[~]:

—¿Jiali[~] güiing[~] 'nú[~]? Jminá[~] ráang[~]na[~] jo féeng[~]na[~] Fidiéé[~] dsea[~] guiing[~] ñíff[~] uii[~] qui[~]na[~] yaang[~]na[~], jo lajoba[~] ja dseáang[~] e nijiúng[~]na[~] fí ni[~] dsee[~].

Mi casang[~] dsea[~] Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18 :2-11)

⁴⁷ Jo laco[~] gui[~] nang[~] e fé[~]bi Jesús e júu[^] na, mi[~] canaang[~] güilíng[~] fíing[~] dsea[~]. Jo jaang[~] lajee[~] lajaléng[~] i dsea[~] guitúung[~] do i sií Judas Iscariote, íbing[~] i quie[~] nifí[~] quiá[~] i dsea[~] do. Jo cangoquíeíñ[~] fí lí[~] sing[~] Jesús jo cachu[~]r ni[~] dsea[~] do. ⁴⁸ Jo dsu[~] lalab cañíñ[~] Jesús quiáíñ[~] do:

—Judas, ¿su cóp[~] e chu[~] ni[~]baa e nijáan[~] jnea[~] fí jaguó[~] jaléng[~] i 'ní[~] níing[~] jnea[~], dsea[~] i jáa[~] fí ñíff[~] i líng[~] jaang[~] dsea[~] jmigüf[~]?

⁴⁹ Jo mi[~] cangá[~] dsea[~] guitúung[~] quiá[~] Jesús e calí lado, jo cajmingí[~]r Jesús jo cajíñ[~]:

—Fíi[~]naa[~], ¿su nitíñ[~]naa[~] cóp[~] ñisü[~]?

⁵⁰ Jo jaang[~] i dsea[~] guitúung[~] do caguir[~] ñí[~] quiá[~]r, jo caqui[~]r logua[~] dsée[~] quiá[~] jaang[~] dsea[~] i jmóo[~] ta[~] quiá[~] i jmidsea[~] i laniing[~] do. ⁵¹ Jo dsifí[~] lajob cajíng[~] Jesús casí[~]r i dsea[~] quiá[~]r do:

—Jo e cang[~]na[~]r jíí[~] cóp[~]; nilí[~]b jíí[~] lana.

Jo dsifí[~] lajob cagüi[~] Jesús e lí[~] 'ná[~] quiá[~] i dsea[~] sicuáng[~] do, jo ladsifí[~] lanab ca[~]lloo[~] loguaiñ[~] do. ⁵² Jo lí[~] jo, casí[~] Jesús jaléng[~] fí[~] jmidsea[~] cóp[~] jaléng[~] i née[~] ni[~] guá[~] cóp[~]gui jaléng[~] dsea[~] cóong[~] quiá[~] guá[~] quiá[~] dsea[~] góor[~] dsea[~] Israel, có[~] lajalém[~] i dsea[~] í caguillíin[~] e nitóor[~] Jesús, jo cajíñ[~] casí[~]r i dsea[~] do:

—Lana cagüilíng[~] 'nú[~] e quie[~]na[~] jalé[~] ñisü[~] cóp[~]gui jalé[~] 'ma[~] e nijmang[~]na[~] jnea[~] lafa[~] jaang[~] íí[~]. ⁵³ Jo laco[~] jmi[~] laco[~] jmi[~] ca[~]éé[~] e 'nú[~] júu[^] quiá[~] Fidiéé[~] fí[~] guá[~] qui[~]naa[~], jo dsu[~] ja[~] cateá[~] óo[~]na[~] fa[~] e caséng[~]na[~] jnea[~] lajee[~] jo; jo dsu[~] lanagui cagüeá[~] oor[~] e güijé[~] 'nú[~], có[~] Fidiéeb[~] dsea[~] nicacuó[~]r fí lajo e i 'líim[~] niquiú[~]r ta[~] e uó[~] lana.

**Mi cajing' Tâ Simón
e ja' cuiñ' Jesús**

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54,
66-72; Jn. 18 :12-18, 25-27)

⁵⁴ Jo dsifí lajob casaiñ' Jesús, jo cató' dsea` do fí' quiá' i jmidsea` lani-ing` quiá' dsea` Israel. Jo huíim` ngang' Tâ Simón e ti'leáaiñ' laco' ngolíng` i dsea` do e téer` Jesús. ⁵⁵ Jo mi` caguilíñ' fí' jo, jo canaang` i dsea` i casó' quiá' Jesús do e jí'r' jí' fí' guiá' joo` siguí, jo caguár` lacúng' lajáng` e jí' do mi` cacóo`. Jo dob caguá' Tâ Simón cajo jee` jaléng' i dsea` do. ⁵⁶ Jo mi` cangá' jaang` dseamf` i jmoo` ta` quiá' i jmidsea` do e dob guing` Tâ Simón jee` jaléng' i dsea` i neáng` do, jo canaaiñ` jmicuíng` neiñ' jo casí' reiñ':

—Jaa, cangib` i dseañu' la cóo' Jesús cajo.

⁵⁷ Jo mi` canúu` Tâ Simón lado, jo dsifí lajob cajín' casí'r` i dseamf` do:

—Ja` cuiñ' jneaiñ' do, dseamf`.

⁵⁸ Jo mi` máing` guijiu lajo, jiéng' gui calicuí' quiá'r` jo cajín':

—Dsea` quiá' Jesús líng' gui 'nu' cajo.

Jo mi` canúu` tu Tâ Simón lado, jo dsifí ladob cañí'tur jo cajín':

—Ja` jee` i do quíng' jnea~, dseañu'.

⁵⁹ Jo mi` cangá' cóo` oor` lajo, jiéng' gui jaang` dsea` cajín':

—E já' ba' líng` i dseañu' la dsea` quiá' Jesús, có' i seeng` fí' Galileab la cajo.

⁶⁰ Joba' cañí'tu Tâ Simón jo casí'r` i dsea` do jo cajín':

—Ja` níi' ee` e fó' na, dseañu'.

Jo ja` mí' cató' bi e fé' i Tâ Simón do lajo mi` tí' lí' caqui' jaang` tuidsee`. ⁶¹ Jo job mi` caji' Jesús nir` jo cajóoiñ` Tâ Simón tí' lí' siñ', jo dsifí lajob cadseng' dsí' i Tâ Simón do e cajing' Jesús lamí' neáaiñ` gó'r` do: “Dsa'ó' góo' na, ná' gui e niquí' tuidsee`, 'nu' nifo' 'ní' nee' e ja' cuiñ' jnea~.” ⁶² Jo mi` cadsen-

g' dsí' i Tâ Simón do e cajing' Jesús lajo, jo dsíng' calijiuung` dsír', jo dsifí lajob cagui'fir' jo dsíng' canaaiñ` qui'r` jóng.

Mi cajmeáng` dsea` Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Jo mi` cangá' jo, jaléng' i dsea` i jée' quiá' Jesús canaaiñ` lóoiñ` dsea` do jogui bóong` neiñ', ⁶⁴ jo cajní'r` jmini` dsea` do jo cabár` moniñ' jo camingi'reiñ' lala jo cajín':

—¿I' i cabóong` 'nu'? ¡Jmee` júu, ne'ee'!

⁶⁵ Jo jmigui' bi jalé' e fé'r` e jmineaiñ' dsea` do lajee` jo.

Mi cangojéeiñ` Jesús fí' lí' siseáng' jaléng' dsea` cóong' quiá' guá'

(Mt. 26:59-66; Mr.

14:55-64; Jn. 18 :19-24)

⁶⁶ Jo mi` cajneá' e jmií' jo, jo caseáng' jaléng' dsea` cóong' quiá' dsea` Israel cóo' jaléng' fí' jmidsea` cóo' gui jaléng' tifa' quiá'r`, jo cató'r` Jesús fí' lí' nisiseáiñ' do, jo camingi'r` dsea` do lala jo cajín':

⁶⁷ —Jmee` júu, ne'ee', ¿su 'nub` Dsea` Jmáang'?

Joba' cañí' Jesús quiá' jaléng' i dsea` do jo cajín':

—Song nijmee` jnea` júu` røø, ja` já' nilíng` 'nú' júu` quié e jóng. ⁶⁸ Jogui song ee` nijmingí'i 'nú', ja` e ní' na' ningíi na' quié e cajo. ⁶⁹ Jo dsu' latí' lana jnea~, dsea` cagá' a fí' níff` e líin' n jaang` dsea` jmigüf, níni' i lí' lí' dsée' laco' guing` Fidiée` dsea` guing` níff`, dsea` i 'gøng' eáang' la'úng' fí' jmigüf.

⁷⁰ Jo mi` canúu` jaléng' i dsea` do e cajing' Jesús lado, jo lajalém' bre camingi'r` dsea` do jo cajín':

—Jo ¿su 'nub` Jóo' Fidiée` dsea` guing` níff` liya?

Joba' cañí'tu Jesús quiá' jaléng' i dsea` do jo cajín':

—Dseáng^r lajob líí lí[^] laco[!] la ni-caféé^r na[!] na.

⁷¹ Jo mi[~] canúu[~] jaléng[^] i dseá[^] do e cajíng^r Jesús lajo, jo casíiñ[~] lajee[~] la-jaléiñ^r do jo cajíñ^r:

—¿E[~]gui ta[~] e 'neáng[~]guí[!] jaléng[^] dseá[^] i tíí[~] ni[~]? Co[!] yee[~]baa[!] nicanú[~]uu[!] náng[~] jial laco[!] líí[~] júu[^] quiá^r.

Mi[~] caguiéng^r Jesús fí[~] quini[~] dseata[~] dseá[^] féng[^] i sii[~] Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr.
15:1-5; Jn. 18 :28-38)

23 Jo mi[~] cangf[~] jo, lajalém[^] i dseá[^] do cangojéeiñ[~] Jesús fí[~] quini[~] jaang[^] dseata[~] dseá[^] féng[^] i sii[~] Pilato. ² Jo mi[~] caguiliñ^r do fí[~] do, jo canaañ[~] jmóor[~] dsee[~] quiá^r dseá[^] do jo cajíñ^r:

—I dseañu[~] la ngir[~] lacaang[~] jee[~] 'núu[^] ta[~] jmiguíng[~] jaléng[^] dseá[^] i seeng[~] fí[~] lí[~] quiú[^] 'nu[~] ta[~]. Jogui ngir[~] fé[^]r[~] e ja[~] 'né[~] niquí[~]naa[!] cuu[~] quiá^r i dseata[~] dseá[^] féng[^] i guing[~] fí[~] Roma, jogui fé[^]bir ca-jo e íbre líiñ[~] Dseá[^] Jmáang[~] i nisíng[~] Fidiéé[~] i nicá[^] nifí[~] quiá^r jaléng[^] dseá[^] góo[~]naa[!] dseá[^] Israel.

³ Jo mi[~] canúu[~] i dseata[~] Pilato do lado, jo cajmingi^r Jesús jo cajíñ^r:

—¿Su 'nub[~] dseá[^] i quie[~] nifí[~] quiá^r dseá[^] Israel?

Joba[!] cañí[~] Jesús jo cajíñ^r:

—Dseáng^r lajob líí lí[^] laco[!] la ni-caféé^r 'nu[~] na.

⁴ Jo mi[~] canúu[~] Pilato e cajíng^r Jesús lajo, jo casí^r jaléng[^] i fii[~] jmidsea[^] do cóo[^]gui jaléng[^] i dseá[^] i teáang[~] do jo cajíñ^r:

—Ja[~] niguié[^] jnea[~] jíi[~] coo[~] dsee[~] e sea[~] quiá^r i dseañu[~] la.

⁵ Jo mi[~] canúu[~] jaléng[^] i dseá[^] do lado, jo eáang[~]gui canaañ[~] jmóor[~] dsee[~] quiá^r Jesús jo cajíñ^r:

—I dseañu[~] na eáang[~] ngir[~] ta[~] jmiguíng[~] dseá[^] cóo[^] jalé[^] e er[~]. Jo canaañ[~] jmóor[~] lajo catí[~] lí[~] se[^] Galilea

cartí[~] caguéiñ[~] fí[~] la, fí[~] lí[~] se[^] Judea, e jmóor[~] lajo.

Mi[~] cangojéeiñ[~] Jesús fí[~] quini[~] jaang[^] dseata[~] i sii[~] Herodes

⁶ Jo mi[~] canúu[~] Pilato e café[^] dseá[^] la-jo, jo cajmingí^r su fí[~] lí[~] se[^] Galileab seeng[~] Jesús. ⁷ Jo mi[~] cajíng^r dseá[^] e fí[~] job seeiñ[~], joba[!] casíñ[~] dseá[^] do cóo[^] jaang[^] dseata[~] i sii[~] Herodes i lííng[~] dseata[~] dseá[^] féng[^] quiá^r Galilea, co[!] ie[~] jo dob nitáang[^] i dseata[~] do fí[~] Jerusalén.

⁸ Jo mi[~] cangá[~] Herodes e cangáiñ[~] Jesús, dsíng^r calí[^]íáang[^] dsír[~], co[!] líi[~]b[~] nicajá[~] e iñ[~] e niníñ[~] dseá[^] do, co[!] fíim[^] dseá[^] dsicóor[~] júu[^] quiá^r jalé[^] e guiú[^] e nica-jmée[~] dseá[^] do, jogui guíjer[~] fa[~] ee[~] nijm[~] dseá[^] do e lí[~]. ⁹ Jo jmiguiub[~] jalé[^] e cajmingi^r dseá[^] do, dsu[^] jíi[~] camí[^] júu[^] ja[~] ee[~] cañí[~] Jesús quiáñ^r do. ¹⁰ Jo lajee[~] jo, dob teáang[^] jaléng[^] fii[~] jmidsea[^] quiá^r dseá[^] Israel cóo[^] jaléng[^] tifa[^] quiá^r, jo dseáng^r eáam[~] teáañ[~] do jmóor[~] dsee[~] quiá^r Jesús. ¹¹ Jo mi[~] cangá[~] Herodes e ja[~] ee[~] ngí[~] Jesús, joba[!] cajmicóo[^] rúñ[^] cóo[^] jaléng[^] 'lée[~] quiá^r e canaañ[~] lóoiñ[~] dseá[^] do, jo caquñ[^] dseá[^] do caneáang[~] sí[^] dseata[~] dseá[^] féng[^]. Jo lí[~] jo, i dseata[~] do caguiéng^r tur Jesús fí[~] lí[~] guing[~] dseata[~] Pilato calé[^] catú[~]. ¹² Jo ie[~] jmiñ[~] jo røøb[~] casíng[~] tu dseata[~] Herodes cóo[^] dseata[~] Pilato, co[!] lamí[~] jéeng[~]gui 'nfb[~] nicangáng[~] rúñ[^].

Mi[~] cahuí[^] ta[~] e nijúung[~] Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15;
Jn. 18 :39-19 :16)

¹³ Jo mi[~] caguiéng^r tu Jesús fí[~] lí[~] guing[~] dseata[~] Pilato, jo caquiñ[~] do ta[~] e caseáng[~] jaléng[^] fii[~] jmidsea[^] cóo[^]gui jaléng[^] dseata[~] jogui cóo[^] jaléng[^] dseá[^] fii[~]. ¹⁴ Jo mi[~] caseáng[~] jaléng[^] i dseá[^] í, jo lalab cajíñ^r casí^r reiñ[~]:

—'Nú[^] cañijéeng[~] na[!] i dseañu[~] la fí[~] la e jmoo[~] na[!] dsee[~] quiá^r e ngir[~] jmiguiñ[~] jaléng[^] dseá[^] fii[~]; jo jnea[~] nicajmingí^r

jalé^h e júu^h jò fí quini^h 'nú^h lajaléng^h-na' na, jò dsu' jii^h còo^h dsee^h ja' mí cadsé^h e e røøiñ^h lí^h laco' jii^h e 'níng^h-na're. ¹⁵ Jogui nicasíim^h b'ír fí lí^h guing^h dseata^h Herodes, dsu' o'gui i dseata^h í liing^h ee^h dsee^h cadsé^h r' quiá^h dsea^h la, jòba' fí lab nicaguiéng^h tureiñ^h. Jò niñí^h ba' e jii^h còo^h ja' ee^h mí cajméer^h fa' cuøøng^h e nijngáang^h naa'r, ¹⁶ jò dsu' nicuøø^h baar iihuú^h, jò lí^h jò nilaam^h tur calé^h catú^h.

¹⁷ Jò lajee^h e jmi^h jò tíing^h dseata^h Pilato e jmi^h láaiñ^h dsíi^h jaléng^h dsea^h fií jò láaiñ^h camíing^h dsea^h i iuung^h fí dsíi^h 'nuñí^h. ¹⁸ Jò dsu' jaléng^h i dsea^h fií^h do canaañ^h óor^h teá^h jò fé^h r' e éeiñ^h Jesús:

—Ja' laan^h i dseañu^h ná! ¡Leaang^h Barrabás!

¹⁹ Jò i Barrabás do nica^h r' 'nuñí^h dsu' uii^h e 'ní^h níiñ^h jaléng^h dseata^h jogui e nicaingaiñ^h dsea^h cajo. ²⁰ Jò dsu' dseata^h Pilato eáang^h gui iñ^h e nileaiñ^h Jesús laco'gui i Barrabás do, jòba' casí^h tur dsea^h fií^h calé^h catú^h. ²¹ Jò dsu' jéeng^h gui i dsea^h fií^h do canaañ^h fé^h r' còo^h júu^h teá^h gui jò cajíñ^h e éeiñ^h Jesús:

—Fí dse^h crúu^h teáaiñ^h na! Fí dse^h crúu^h teáaiñ^h na!

²² Jò lí^h jò, catí^h 'ní^h née^h cajíng^h tu dseata^h Pilato casí^h r' jaléng^h dsea^h fií^h:

—Jò ¿e'gui dseáng^h e ga' nicajméer^h? Ja'gui ee^h dsee^h niguié^h jnea^h e røøiñ^h fa' e cuøøng^h e nijúuiñ^h. Dsu' lifa' nicuøø^h baar iihuú^h, jò lí^h jò, nilaam^h tur calé^h catú^h.

²³ Jò dsu' jaléng^h dsea^h fií^h còo^h gui jaléng^h fií^h jmidsea^h eáang^h gui canaañ^h ta' r' míi^h e mí^h tur e nitáng^h Jesús fí dse^h crúu^h, jò lajòb^h cajméer^h cartí^h calí^h r' lajii^h e mir^h do. ²⁴ Jò lajòb^h cajméer^h dseata^h Pilato lí^h laco' jii^h e mí^h i dsea^h i teáang^h do, ²⁵ jò caleáam^h bre i Barrabás do, dsea^h i 'ní^h níng^h jaléng^h dseata^h jogui nicajngaiñ^h dsea^h, cò^h uuiing^h quiá^h e jòba' e iuuiñ^h 'nuñí^h, jò cajám^h bre Jesús fí jaguó jaléng^h dsea^h i 'ní^h níng^h dsea^h do; jò ca-

jméer^h lajò còo^h jaléng^h dsea^h fií^h, cò^h lajòb^h cali^h iñ^h do.

Mi^h catáng^h Jesús fí dse^h crúu^h

(Mt. 27:32-44; Mr.

15:21-32; Jn. 19 :17-27)

²⁶ Jò mi^h cangí^h jò, jò cangojéem^h bre Jesús fí lí^h nitáin^h fí dse^h crúu^h. Jò lajee^h teáaiñ^h do fí e ngolíñ^h, cajíñ^h jaang^h dseañu^h i laco' nijang^h jee^h ta' quiá^h i sií^h Simón i seeng^h fí còo^h fií e sií^h Cirene, jò caquiur^h ta' e cajéeng^h i dseañu^h do crúu^h quiá^h Jesús laguidseaang^h; jò cangór^h caluu^h laco' ngóo^h dsea^h do.

²⁷ Jò fíim^h dsea^h i ngolíng^h laco' ngóo^h Jesús, jogui dsíng^h fíing^h dseamí^h i ngolíng^h qui^h jò tí^h óor^h e lijjuung^h dsíir^h uii^h quiá^h Jesús. ²⁸ Dsu' Jesús cají^h nir^h cajøøiñ^h jaléng^h i dseamí^h do jò cajíñ^h casí^h reiñ^h:

—Dseamí^h i seeng^h fí^h Jerusalén, ja' qui^h na' uii^h jnea^h, dsu' qui^h na' uii^h qui^h na' yaang^h na' jogui uii^h quiá^h jòo^h na'. ²⁹ Cò^h niguiéeb^h jmí^h mí^h nifé^h jaléng^h dsea^h: “Juguiú^h jiu^h quiá^h jaléng^h dseamí^h i ja' cuøøng^h nidsiquieeng^h yuu^h, jò ja' ií^h caliséng^h quiá^h r' i cacuø^h r' tú^h.”

³⁰ Jò ie^h jòb^h mí^h nináng^h jaléng^h dsea^h e nimí^h r' jalé^h mó^h jò nijíñ^h: “Liing^h güijíú^h sií^h lí^h née^h naa^h!”; jogui nisí^h r' jalé^h mó^h: “Meeng^h jnea^h lajminá^h.” ³¹ Cò^h song lanab^h cuø^h na' jnea^h iihuú^h, dsea^h ja' dsee^h røøn^h, jòba' jial^h tí^h gui nidsingíng^h 'nú^h, dsea^h røøng^h na' dsee^h.

³² Jò jaléng^h i dsea^h i ngolíng^h do jéeiñ^h gáng^h ií^h i nidsijngáaiñ^h coliing^h còo^h Jesús. ³³ Jò mí^h caguiliñ^h còo^h cuo^h lí^h sií^h Cuo^h Mogui^h 'Lií^h, jò fí^h jòb^h cateáaiñ^h Jesús fí dse^h crúu^h còo^h lajì^h gáng^h i ií^h do, jmá^h jáng^h crúu^h lajaiñ^h do: jò jmá^h jáng^h i ií^h do catáin^h lacataang^h cáang^h Jesús, jaang^h lí^h lí^h dsé^h jogui jaang^h lí^h lí^h tuung^h. ³⁴ Jò lajee^h gui^h ná^h e táang^h Jesús fí dse^h crúu^h cajíñ^h:

—Teaa, íng dsee uii quíá jaléng í dsea na, cõ e ja lí'biñ na jalé e jmóor.

Jõ mi calí e cateáaĩ dsea do fí dse' crúu, jaléng í 'lée do canaaĩ cõor quíá í nilí lajee lajaléiñ do í nicõõ sũ Jesús fí quíá'r. ³⁵ Jõ lajalém dsea teáaĩ e jõør jalé e calí, jõ jaléng í dseata do canaaĩ lõõĩñ Jesús jõ s'í'r dsea do lala jõ fé'r:

—Caleáam bre jaléng dsea jíéng, jõba' güileáang 'ñia'r náng, song dseáng j'á e f bre líiĩñ Dsea Jmáang, dsea í casíng Fidiéé fí jmgüf la.

³⁶ Jõ jaléng í 'lée do lõõm bre dsea do cajo, jõ dsiquiéiĩ quíá lí táang dsea do fí dse' crúu, jõ cuø'r dsea do jmí' mí' huiĩng j'õ' e tí'. ³⁷ Jõgui s'í'r dsea do lala jõ fé'r:

—Leaang uø' náng song dseáng j'á e 'nu' lin' í dsea í quíe nifí quíá dsea Israel.

³⁸ Jõgui tóõ cõõ 'majmá yá' gui crúu lí táaiĩ lí silí cõõ jalé jmí' griego cõõ gui jmí' latín jõgui cõõ jmí' hebreo, jõ lalab guõng: "Í lab í dsea í quíe nifí quíá dsea Israel."

³⁹ Jõ jaang í ñi í taang fí dse' crúu do gab fé'r uii quíá Jesús cajo, jõ s'í'r dsea do lala:

—Song dseáng j'á e 'nu' lin' Dsea Jmáang, jõba' leaang uø' jõng jõgui leaang jnea'.

⁴⁰ Jõ dsu' í ñi í jaang gui do ca' gaam bre quíá í ñi rúĩñ do jõ cajĩñ casí'reiñ:

—¿Su ja' jaa' quí' fa' e 'gõng' Fidiéé dsea guing ñifí, 'nu' dsea táan fí dse' crúu la cajo? ⁴¹ E liĩng uim'ba' e taang jnea' la, cõ' laguib quí'naa' quíá jalé' e nica'lee'naa', dsu' í dseañu' la jíi' cõõ ja' ee' mí' ca'leer'.

⁴² Jõba' cajĩñ casí'r Jesús:

—Jesús, güigüiéng' o' jnea' mi' ni-naan' niquíu' ta' la'úng fí jmgüf.

⁴³ Jõba' cañi' Jesús quíá í dseañu' í jõ cajĩñ casí'reiñ:

—E j'á e fí' 'nu' dseañu', e náb nid-si'ie'ee' cõõ jnea' fí ñifí lí guing Tiquié'e.

Mi' cajúng Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr.

15:33-41; Jn. 19 :28-30)

⁴⁴ Jõ lajee táang Jesús fí dse' crúu mi' catí guieñí' joo, jõb mi' ca'f' nãu' fí guoo' uø' jõ, jõ cateá' cartí' la íi' 'ní e ca'lóo'. ⁴⁵ Jõ cajlíng iee, jõ lajee jõ casíng tú' dseá' joo' e 'mi' e í' guíá' joo' guá' e si' fí' Jerusalén. ⁴⁶ Jõb mi' ca'oo' Jesús jõ cajĩñ:

—Teaa, fí' jaguoo'ba' nisée e jmgüf quíe e náng.

Jõ dsifí' mi' cajĩñ' lajõ, jõ cajúm bre.

⁴⁷ Jõ mi' cangá' fii' 'lée quíá' dsea romano e calí lado, jõguiba' cajmiféiñ' Fidiéé jõ cajĩñ:

—Dseáng j'á'ba' e ja' dsee nirøõng í dseañu' na.

⁴⁸ Jõ jaléng í dsea í teáang do cangá'bre jalé' e calí do, jõ mi' caquiĩñ' e ngoliĩñ, jõba' canaaĩ b'ár fí' nidsí'r, cõ' fí' b' eáang calíiñ. ⁴⁹ Dsu' jaléng dsea í cangi' cõõ Jesús cõõ gui jaléng dseamf í cajalíng cõõ dsea do catí lí' se' Galilea, huíib' cajer' jõør jalé' e calí do ie' jõ.

Mi' ca'áng Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr.

15:42-47; Jn. 19 :38-42)

⁵⁰ Jõ ie' jõ seeng jaang dseañu' í guíung eáang í sii' S'e' í caliseng fí' cõõ fí' lí' sii' Arimatea fí' lí' se' Judea. Jõ líiĩñ' do jaang dsea féng' í quiu' ta' quíá dsea Israel. ⁵¹ Jõ í dseañu' do güi-jé bre e nicá' Fidiéé nifí quíá' lajaang lajaang dsea jmgüf, jõgui ja' calijí'r cajo dsu' e cahu' ta' e nijúung Jesús lí' laco'gui casíng í dseata caguiaang rúĩñ' do. ⁵² Jõba' mi' cajúng Jesús,

cangó i Sé do fi' quini' dseata Pilato, jo camir' fi' e ni'áaiñ Jesús, jo cacuø'bi i dseata i fi' e nijmé Sé lajo. ⁵³Jo dsifi' lajob cangór' fi' li' táang' Jesús fi' dse' crúu', jo cajiáaiñ dseá do, jo caquiñ' cõo' 'mi' té e niguó', jo cangojéeiñ dseá do e ca'áiñ fi' dsí' cõo' too' jáá', cõ' lajob qui' tting' jaléng' dseá Israel e áaiñ 'lii' quiá'r'. Jo e fi' jo jí' jaang' 'lii' ja' mi' ca'áang' lami' jéeng'gui. ⁵⁴Jo ie' jmiñ jo nilí' e guati'ló' jmiñ e jmi'íng' jaléng' dseá Israel.

⁵⁵Jo jaléng' i dseamf i cajalíng' cõo' Jesús catí li' se' Galilea cangolím'bre cajo, joba' cangá bre jie' li' ca'áng' Jesús jogui jial caquiee' dseá do dsí' e too' do. ⁵⁶Jo mi' calitá dsí' i dseamf do jie' li' ca'áng' Jesús, joba' cangolím'bre jóng fi' li' neáaiñ fi' Jerusalén, jo cangoguiar' guiú' jalé' jmiñ jmeafiñ cõo' gui jalé' noo' jmeafiñ e nidsisuiñ dseá do mi' ningf jmiñ e jmi'íng' jaléng' dseá Israel, cõ' lajob qui' tting' jaléng' dseá ie' jo cõo' jaléng' 'lii' quiá'r'. Jo cajmi'ím' i dseamf do mi' catí í' lajo lí' lacõ'gui ta' quiu' fi' ni' jì quiá' Fidiée'.

Mi' cají'tu Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20 :1-10)

24 Jo mi' cangf e jmiñ e jmi'íng' jaléng' dseá Israel, jo jmiñ la'uii' quiá' seamaan' la'ee' eáang' jaléng' i dseamf i cajalíng' cõo' Jesús catí Galilea do caleáb' catú' cangolím' fi' li' si'aang' Jesús, jo quiér' jalé' jmiñ jmeafiñ cõo' gui jalé' noo' jmeafiñ e nicaguiar' guiú' lami' jéeng'gui do quiá' e si'f' nisúuiñ dseá do. ²Jo mi' caguiiñ e too' jáá' li' ca'áng' Jesús, jo cangár' e nisinab' e oo' ée' do, jo cab' niróo' e cuu' e cajni' mi' ca'áng' dseá do. ³Jo cangotáam'bre fi' dsí' e ée' do, dsu' jo' cadséiñ' Jesús fi' dsí' jo. ⁴Jo mi' cangá i dseamf do lajo, jo dsíng' cafóin' jí' jo' ñir' e nijmér'. Jo lajee' jo cõo' cangá bre e cajnéng'

gáng' dseañu' quiá' lacõ' teáaiñ, jo i dseañu' do qui'r' 'mi' té e jí' jlo'. ⁵Jo dsíng' cafóng' i dseamf do mi' tí' li' cangiñ i dseañu' do, jo catúuiñ cartí ni' uó' dsu' e cafóin' dseá do. Joguiba' café' i dseañu' do e caféin' i dseamf do jo cajín'.

—¿Jiali' ngi'na' 'náng'na' jee' jaléng' 'lii' i dseá i jí' lana? ⁶Cõ' nicajíb'tur calé' catú, joba' jo i seeng' fi' la. Téé' óo'na' jial cajín' lami' cateáaiñ cõo' 'nú' fi' Galilea, ⁷mi' cajín' e ír', dseá cagüeiñ fi' jmgüf e jáar' fi' ñiff' e líiñ jaang' dseá jmgüf, dseáng' 'néb' e nijáng' dseá ír' fi' jaguó' jaléng' dseá dsee' dseá qui' cartí nijnga' dseá do quiá'r' fi' dse' crúu', jo dsu' mi' nidsíng' 'ní' jmiñ lajo, nijíb'tur calé' catú.

⁸Jo mi' canúu' i dseamf do e júu' na, joguiba' cadseng' dsíur' jalé' júu' quiá' Jesús. ⁹Jo dsifi' lajob caquing' tur, jo cangojmée' júu' i dseá gui-jáng' quiá' Jesús cõo' gui jaléng' i dseá caguiaang'gui do. ¹⁰Jo jaléng' i dseamf i caguicõo' júu' do siir' Yá i seeng' fi' Magdala, jaang'gui i sii' Sihuoõ, jaang'gui i sii' Yá niquiá' Tiáa', jogui quíim'bi dseamf i caguiaang'gui cajo. ¹¹Jo mi' canúu' i dseá guijáng' do lado, ca'f' dsíur' e ngaam' i dseamf do, jo ja' ee' já' calíñ lajii' júu' e quieeiñ' do.

¹²Jo dsu' Tú' Simón dsifib' cangór' güi'fí' e cangojõø' e fi' too' ée' do. Jo mi' caguiér' fi' jo, jo catúuiñ' cajõø' jo cangár' e jí' e 'mi' e caquing' dseá doba' née'gui. Jo dsifi' ladob cangáng' tur, jo dsíng' cangogá dsíur' quiá' jalé' e cangár' do.

Mi' cangolíng' gáng' dseá quiá' Jesús fi' Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³Jo e jmiñ jo, gáng' lajee' la'ó' i dseá i cangf cõo' Jesús do cataiñ' fi' e cangolím' fi' cõo' fi' li' sii' Emaús e née' guicõ' kilómetro lí' lí' caluu' fi'

Jerusalén. ¹⁴ Jo lajee` teáng` i dseá` do fi, jo ngoliñ` sñiñ` quiá` jalé` e nicalf` fi Jerusalén lajee` e jmiñ` jo. ¹⁵ Jo lajee` ngoliñ`, cangoquiéeng` Jesús, jo canaain` ngir` colihng` cóoiñ` do. <sup>16</sup> Jo jóom` i dseá` gáng` do Jesús, dsu` ja` cangáñ` fa` e calicufiñ` dseá` do ladsifi` lado. <sup>17</sup> Jo cajmingi` Jesús i dseá` gáng` do jo casí` reiñ` jo cajín`:

—¿E` jalé` e siing` 'nú` lajee` teáng` na` fi? ¿Jiali` líng` na` fi'?

¹⁸ Jo jaang` i dseañu` do i nisi` Cleofas cañir` quiá` Jesús, jo casí` r` dseá` do jo cajín`:

—Lajim` dseá` niñir` jalé` e nicalf` fi Jerusalén lajee` e jmiñ` e cangfing` na. Jo ¿su` jii` 'nub` dseá` guin` fi` Jerusalén e ja` ñi` jalé` e nicalf` fi` jo?

¹⁹ Joba` cajmingi` tu Jesús quiá` i dseá` do jo cajín` casí` reiñ`:

—¿E` jalé` e nicalf` fi` jo?

Joba` cañi` i dseá` gáng` do jo cajín`:

—Mó` jaa` naa` siñ` naa` jalé` e calíng` Jesús i seeng` fi` Nazaret, jaang` dseá` 'gøng` i café` cuaiñ` quiá` Fidié`, jo cajméer` jalé` e qui` r` jmiñ` e dsigá` dsii` dseá`, jogui` eáang` 'gøng` jalé` júu` e café` r` cajo; <sup>20</sup> jogui` siñ` naa` jial` cajméé` jaléng` fi` jmidsea` cóo` gui` jaléng` dseata` qu` ii` mi` cajáñ` dseá` do fi` jaguó` jaléng` dseá` fiñ` e laco` niteáñ` dseá` do fi` dse` crúu` carti` ni-jngáng` neiñ`. ²¹ Jo jnea` nisita` dsí` naa` e fbre` dseá` i nileáng` jnea`, dseá` líf` naa` dseá` góor` dseá` Israel. Jo dsu` lana` ningóo` 'ni` jmiñ` e cangojéé` jalé` e jo. <sup>22</sup> Jo cóo` tú` míng` dseamf` i quíng` jee` jnea` nicaguiliñ` 'ma` ee` e fóiñ` jnea`, có` nicangoliñ` e ja` mi` jnea` rø` fi` li` caláng` dseá` do, <sup>23</sup> jo dsu` jo` seeng` i 'liñ` do e too` li` ca` r` do mi` caguiliñ`. Joba` mi` caquing` tur, quiéer` júu` e cangáñ` ángeles quiá` Fidié` i cajíng` e nicajib` tu Jesús calé` catú`. <sup>24</sup> Jo lí` jo, cangolíng` fi` jo cóo` tú` míng` dseá` i la` ó` ngi` cóo` naa` e fi` do, jo cangá` bre

cajo dseáng` jii` laco` júu` e quiéer` i dseamf` do, jo dsu` ja` cangáñ` Jesús.

²⁵ Joba` cajíng` Jesús casí` r` i dseá` gáng` do:

—¿Sóong` ja` iing` 'nú` e ningáng` na` jalé` ee` líf`, jogui` dsíng` jmiñ` iing` na` e ja` nilíng` na` jalé` júu` e caguia` jaléng` dseá` i café` cuaiñ` quiá` Fidié` mali` gui` eáang`! <sup>26</sup> Có` dseáng` 'né` ba` e cangongfing` Dseá` Jmaang` jalé` e jo nú` gui` e nidséng` tur calé` catú` fi` ñiff` quiá` r`.

²⁷ Jo dsifi` ladob` canaang` Jesús e sí` r` i dseá` gáng` do jalé` júu` e fé` uii` quiá` r` fi` ni` ji` quiá` Fidié`, jo canaain` catí` júu` quiá` Moí` cóo` gui` jalé` júu` caguiee` gui` e cajme` i dseá` i café` cuaiñ` quiá` Fidié`.

²⁸ Jo maliñ` gui` lajo, mi` caguilíng` i dseá` gáng` do e fiñ` lí` ngoliñ` do, jo cajméé` Jesús e lafa` e ngóo` bir` tí` lí` huí` gui, ²⁹ dsu` i dseá` gáng` do cajméer` e cajeb` Jesús e fiñ` do jo casí` reiñ` do:

—La` je` cóo` jnea`, có` nica` lóob` eáang` jo` tí` lí` ni` f` núub`.

Jo mi` cajíng` i dseá` do lado, jo cajeb` Jesús fi` lí` cajé` i dseá` gáng` do. <sup>30</sup> Jo mi` tí` lí` caguár` e nidó` r` ir` e canuu, jo catíng` Jesús cóo` iñi` jo cacuø` r` gui` máang` Fidié`, jo lí` jo caffíñ` e iñi` do jo cacuø` r` i dseá` gáng` do. <sup>31</sup> Jo mi` cajméé` Jesús lado, job` mi` calilí` i dseá` gáng` do e ni` dseáng` Jesús i dseá` do. Jo dsu` dsifi` ladob` cango` iing` dseá` do e laco` gui` ná` jóom` bir. <sup>32</sup> Jo dsifi` ladob` canaang` i dseá` gáng` do sí` rúñi`:

—Lado` 'miñ`, lajee` téel` naa` fi`, dsíng` cali` iáang` dsí` naa` mi` cajmea` r` jnea` aa` júu` jalé` e fé` fi` ni` ji` quiá` Fidié` uii` quiá` r`, dseá` líñiñ` Dseá` Jmaang`, ¿já` já`?

³³ Jo jo` cajmiñing` yaang` i dseá` gáng` do, có` dsifi` ladob` caquing` tur cangoliñ` fi` Jerusalén fi` lí` caseáng` tur cóo` jaléng` i dseá` guijáng` do cóo` gui` dseá` caguiaang` i ngi` cóo` r` do. ³⁴ Jo

dsifí' mi~ cangáng- rúin~, jò lalab cajíng' i dsea` fíing' do jò casí'reiñ':

—E já'ba' e nicají'tu Fíi'naa', co' Tú' Simón nicangá- quiá'r'.

³⁵ Jò joguiba' cajmée` i dsea` gáng- do júu` jalé' e calíñ- guiá' fi', jò jial calicuíñ Jesús mi' tí' lí' caffíng` dsea` do iní' e nidø'r'.

Mi~ cajmijnéng` 'nia' Jesús fi' quini~ dsea` quiá'r'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20 :19-23)

³⁶ Jò lajee' gui'ná' sím'bi i dsea` do jalé' e júu` na, coo` cajném` Jesús jò casing' 'nia'r' jee~ jaléng' i dsea` do jò casí'reiñ' do lala:

—Güiliseem` 'nú' juguiá' júu` røø'.

³⁷ Jò mi~ cangáng- i dsea` do Jesús, dsíng' cafóin' jò canaain` í' dsíir' e jøøin` jaang` dsea` guí'.

³⁸ Joba' cajíng' Jesús casí'r' jaléng' i dsea` do:

—¿Jiali' 'gó'na'? Jò ¿jiali' jmoona' e ja` já' líng'na' e jnea~? <sup>39</sup> Fíng na jøø-du' guóo` coo'gui tí'i, co' dseáng' jneab` la. Güing'na' jnea~ jogui jøøng`na' jnea~, co' jaang` dsea` guí' ja` teáain' móo` o'gui sea` loo` táain` laco' móo` 'nú' e sea` quié' e lana.

⁴⁰ Jò mi~ cajíng' Jesús lado, jò ca'e'r' jaléng' i dsea` do laji` tú' guoor` coo'gui tíir'. <sup>41</sup> Jò dsu' i dsea` do ja` já' calím` bir uí' e dsíng' dsigá` dsíir' jogui e íaang` dsíir' cajo. Joba' cajíng' Jesús casí'r' jaléng' i dsea` do:

—¿Su ja` eè` sea` cuó'jiu' døø'ø` lana?

⁴² Joba' i dsea` do cacuo'r' Jesús ca'náang' 'ñu` i cuíng` coo'gui ca'ná' mi' e a` ta'. ⁴³ Jò calím' Jesús e do, jò cagó'bre do fi' quini~ jaléng' i dsea` do. <sup>44</sup> Jò mi~ cangoyúung' e cagó'r', jò casí'r' jaléng' i dsea` do jò cajín':

—Lajalé' e nicalín`n, e job e caffí' i 'nú' lamí~ cangá'naa' colíing` e dseáng'

'né' e nilitib~ jalé' e fé' uii~ quié' e fi' ni~ jì' quiá' Fidiée` e cajme' Moí~ jogui fi' ni~ jì' e cajme' dsea` i café' cuain~ quiá' Fidiée` jogui e fé' fi' ni~ jì' e sii` salmos.

⁴⁵ Jò lí' jò, cajmée` Jesús e cangáng' jaléng' i dsea` do jalé' e fé' fi' ni~ jì' jò uii~ quiá'r'. Jò lí' jò casí'reiñ' lala jò cajín':

⁴⁶ —Lajob too~ fi' ni~ jì' quiá' Fidiée` e dseáng' nisi'ba' e cajún`n, jnea` dsea` lín`n Dsea` Jmáang' i casing` Fidiée` fi' jmigúf` la, jò mi~ catf` 'ni' jmi~ la-jò, cají'b'túu` calé' catú'; <sup>47</sup> jogui 'né' e nini' dsea` júu` quié' e lacoo` fi' fi' la'úng' fi' jmigúf, jò 'né' nináng` e jò catí' Jerusalén e laco' niquí' jíng' yaang` dsea` fi' quini~ Fidiée~, jò la-joguiba' quí' jmi~ e ni'íing` dsee` quiá'r'. <sup>48</sup> Jò 'núb' nicañí'na' jalé' e nicalín`n. ⁴⁹ Jò jnea~ nicuøøø` 'nú' e cajíng' Tiquié' e lamí` jééng'gui e nicuøø'r' 'nú', dsu' fi' Jerusalén labi 'né' já'na' cartí' ni'íing'na' e Jmiguí' 'gøng' quiá' Fidiée` e jáa' fi' ñiff`, jò e job e nijmicoo' 'nú' lata~.

Mi~ cangáng' Jesús fi' ñiff'

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Jò mi~ cangf` jò, cajééng` Jesús i dsea` quiá'r' do fi' caluu' fi' Jerusalén, jò cangolíñ` fi' coo` lí' sii` Betania. Jò mi~ caguilíñ` fi' jò, jò caséé` Jesús guoor` fi' yú' jò lajob catain` güea' i dsea` quiá'r' do. <sup>51</sup> Jò lajee' gui'ná'bi táin' güea' i dsea` quiá'r' do, mi~ canaain` soor` fi' yú' e cangáin' fi' ñiff'. ⁵² Jò dsu' lajaléng' i dsea` guijáng` do caquim'-tur fi' Jerusalén mi~ cangoyúung' e cajmiféin' dsea` do, jò dsíng' íaang` dsíir' cangolíñ'. ⁵³ Jò mi~ cangf` jò, sojiéb' niteáain' fi' dsí' sinúu` guá' e jmiféin' Fidiée~.

Jò lajob nilf'.

Jò lanab jí' lí' júu` e cajme' Lucas.

E lab júu[^] quiá[˘] Dsea[˘] Jmáang[˘] e cajme[˘] JUAN

Lajjí[˘] mi[˘] nú[˘]gui e nitiroo[˘] jmigüf[˘] ba[˘] e niseeng[˘] Dsea[˘] Jmáang[˘]

1 Jo júi[˘] latí[˘] mi[˘] uim[˘] nisea[˘] e sii[˘] Júu[˘] do, jo e jo líng[˘] Joo[˘] Fidiée[˘]; jo cøom[˘] seeng[˘] cõo[˘] Fidiée[˘], cõ[˘] íb[˘] dseáng[˘] Fidiée[˘] cajo. ²Jo colíim[˘] seeng[˘] e Júu[˘] do cõo[˘] Fidiée[˘] lajjí[˘] latí[˘] mi[˘] uing[˘]. ³Jo la'eáng[˘] cõo[˘] e Júu[˘] dob camjée[˘] Fidiée[˘] lajalé[˘] e sea[˘] fí[˘] jmigüf[˘]; joba[˘] lajalé[˘] e sea[˘] fí[˘] jmigüf[˘] cajmée[˘] Fidiée[˘] colíing[˘] cõo[˘] e Júu[˘] do. ⁴Jo la'eáng[˘] cõo[˘] e Júu[˘] daba[˘] cuø[˘] e see[˘]naa[˘] fí[˘] jmigüf[˘], jogui íb[˘] cajo i líng[˘] i Jíng[˘] quiá[˘] Fidiée[˘] i cuø[˘] e tíing[˘] ngáng[˘] jaléng[˘] dsea[˘] jmigüf[˘]. ⁵Jo i Jíng[˘] quiá[˘] Fidiée[˘] do jmoo[˘] e lijneá[˘] lacaang[˘] lí[˘] nuu[˘] sò[˘], jogui e nuu[˘] sò[˘] do ja[˘] mí[˘] caquí[˘] jmí[˘] fa[˘] nijmé[˘] e niyúng[˘] i Jíng[˘] quiá[˘] Fidiée[˘] do.

⁶⁻⁷Jo malí[˘]gui caliséng[˘] jaang[˘] dseañu[˘] i calisí[˘] Juan i seáang[˘] dsea[˘] jmí[˘]; jo Fidiée[˘] caguíng[˘] ír[˘] jogui casíng[˘]neiñ[˘] e laco[˘] dsea[˘] do nini[˘]r[˘] júu[˘] quiá[˘] i Jíng[˘] quiá[˘] Fidiée[˘] do, jogui e laco[˘] ninú[˘] jogui e já[˘] nilíng[˘] jaléng[˘] dsea[˘] lajjí[˘] júu[˘] e niguiá[˘] dsea[˘] do. ⁸Jo dsu[˘] i Juan i seáang[˘] dsea[˘] jmí[˘] do ja[˘] líiñ[˘] dseáng[˘] i Jíng[˘] quiá[˘] Fidiée[˘] do, cõ[˘] líiñ[˘] jaang[˘] dsea[˘] i casíng[˘] Fidiée[˘] e laco[˘] nini[˘]r[˘] júu[˘] quiá[˘] i Jíng[˘] do jee[˘] jaléng[˘] dsea[˘] góor[˘] dsea[˘] Israel. ⁹Jo caguéng[˘] i dseáng[˘] já[˘] Jíng[˘] quiá[˘] Fidiée[˘] do fí[˘] jee[˘] dsea[˘] jmigüf[˘] e laco[˘] nijmér[˘] jial e niliseeng[˘] dsea[˘] fí[˘] lí[˘] jneá[˘] jí[˘].

¹⁰Jo i dsea[˘] i líng[˘] Júu[˘] quiá[˘] Fidiée[˘] do niseem[˘]bre lajjí[˘] latí[˘] mi[˘] uing[˘]; jo nañí[˘] fa[˘] la'eáng[˘] cõo[˘] íbre cajmée[˘] Fidiée[˘] lajalé[˘] e sea[˘] fí[˘] jmigüf[˘], jo dsu[˘] jaléng[˘] dsea[˘] jmigüf[˘] ja[˘] já[˘] calíñ[˘] júu[˘]

quíá[˘] dsea[˘] do. ¹¹Jogui dseáng[˘] fí[˘] góo[˘]bre caguéiñ[˘] cajo, dsu[˘] ja[˘] ca'íng[˘] dsea[˘] góor[˘] ír[˘]. ¹²Jo dsu[˘] jaléng[˘] i dsea[˘] i ca'íng[˘] ír[˘] jogui i já[˘] calíng[˘] júu[˘] quiá[˘], joba[˘] cacuø[˘]reiñ[˘] fí[˘] e ca'uíñ[˘] do jóo[˘] Fidiée[˘]. ¹³Jogui líiñ[˘] do jóo[˘] Fidiée[˘] dsu[˘] o[˘] uí[˘] e caliséiñ[˘] fí[˘] jmigüf[˘] la, o[˘]gui fa[˘] líng[˘] i quiu[˘] ta[˘] quiá[˘] e ca'uíñ[˘] lajo, dsuco[˘] líiñ[˘] do lajo uí[˘] e 'ñiab[˘] Fidiée[˘] cajméer[˘] e ca'uíñ[˘] do jóo[˘].

¹⁴Jo e Júu[˘] do ca'uíng[˘] dseáng[˘] jaang[˘] dsea[˘] jmigüf[˘], jo caliséng[˘] jee[˘] jneaa[˘]aa[˘] fí[˘] jmigüf[˘] la, jogui dsíng[˘] jmi'neáng[˘] jneaa[˘]aa[˘], jogui jmang[˘] júu[˘] já[˘] quié[˘]. Jo mí[˘] calicuíng[˘]naa[˘] e Júu[˘] do i líng[˘] Joo[˘] Fidiée[˘] i camíng[˘] do, joba[˘] caline[˘]baa[˘] jóng[˘] jial dseáng[˘] jlo[˘] niñ[˘], jo dsu[˘] e jo catíiñ[˘] jí[˘] dseáng[˘] 'ñia[˘]bre e cacuø[˘] Tiquiá[˘] ír[˘], cõ[˘] dseáng[˘] eáam[˘] 'néé[˘] dsea[˘] do quiá[˘]. ¹⁵Jo lalab cajíng[˘] Juan i seáang[˘] dsea[˘] jmí[˘] do cuaiñ[˘] quiá[˘] dsea[˘] do mí[˘] cajíñ[˘] lala:

—Jo i lab i dsea[˘] i éeng[˘] jnea[˘] do ie[˘] lami[˘] cafá[˘]a lala: “Jo i dsea[˘] i ni[˘]jáa[˘] cøong[˘]guijiu[˘] laco[˘]gui caguéng[˘] jnea[˘] fí[˘] jmigüf[˘] la niing[˘]guir eáang[˘] laco[˘] jnea[˘], dsuco[˘] lajjí[˘] mi[˘] nú[˘]gui eáang[˘] e niliseeng[˘] jnea[˘]ba[˘] e niseeiñ[˘].”

¹⁶Jo cõ[˘] eáam[˘] guíung[˘] dsea[˘] do cõo[˘] jneaa[˘]aa[˘], joba[˘] cuø[˘]r[˘] jneaa[˘]aa[˘] jalé[˘] güea[˘] quiá[˘] cõo[˘]gui jalé[˘]gui e 'né[˘] quí[˘]ii[˘] dseáng[˘] lalíng[˘] e jí[˘] ja[˘] catí[˘]naa[˘] lajo. ¹⁷Jo la'eáng[˘] cõo[˘] Moí[˘] cacuø[˘] Fidiée[˘] jneaa[˘]aa[˘] júu[˘] quiu[˘] ta[˘] quiá[˘]; jo dsu[˘] la'eáng[˘] cõo[˘] Dsea[˘] Jmáam[˘]ba[˘] e nicaline[˘]naa[˘] jial tí[˘] 'neáng[˘] Fidiée[˘] jneaa[˘]aa[˘] jogui la'eáng[˘] cõo[˘] íb[˘] cajo e lití[˘] júu[˘] quiá[˘] Fidiée[˘]. ¹⁸Jo jí[˘] jaang[˘] dsea[˘] jmigüf[˘] ja[˘] mí[˘] cangáaiñ[˘] dseáng[˘] 'ñia[˘] Fidiée[˘], dsu[˘] jí[˘] i jóo[˘] camíng[˘] do i líng[˘] Fidiée[˘] cajo, jí[˘] íbing[˘] i nicajmijnéeng[˘] jial líng[˘] Tiquiá[˘] Fidiée[˘] uí[˘] e dseáng[˘] cøom[˘] seeiñ[˘] cõo[˘] dsea[˘] do.

Mi café Juan i seáng dsea jmií cuaiñ quía Dsea Jmáang

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Jo cōo jmií jaléng i dsea i quie nifi quía jaléng dsea Israel i seeng fi Jerusalén casiñ cōo tú míng jmid-sea quía r cōo gui jaang gáng dsea levita fi lí táang i Juan i seáng dsea jmií do e cangojmingí r dsea do lala:

—¿I dsea lin'?

20 Jōba cañi tu i Juan do dseáng la lí jo casí reiñ do lala:

—O jnea i Dsea Jmáang i í áa'na i nising Fidiée i nicá nifi quí'na!

21 Jo cajmingí tu i dsea do i Juan do calé catú jo cajín:

—Jo ¿i dseáng líng nu jóng? ¿Su Lí i café cuaiñ quía Fidiée mali'gui eáang?

Jōba cañi tu i Juan do jo cajín:

—U, o í jnea.

Jōba calé catú cajmingí tu i dsea do jo cajín lala:

—¿Osi nu'bi i dsea i caguíng Fidiée i nifé cuaiñ quía r i sijeeng'naa' fi jmií la?

Jōba cañi tu i Juan do quíañ do jo cajín:

—U, o í jnea cajo.

22 Jōba i dsea do calé catú cajmingí r i Juan do jo cajín:

—Jo song o lajogui, jōba ¿i gui dseáng líng nu jóng? Jo cō dseáng la guim' né lé'naa' jú i dseáng líng nu quía i dsea i casing' jnea' do, jōba ¿e fó' nu uo' e lin'?

23 Jōba cañi tu i Juan do quíañ do:

—Jnea lín n jaang i fé i cagüéng fi ni guóo uó quí, jo quie jú quía Fidiée e catíng nu' e fé lala: “Nea'na' condsee cōo fi, cō t' lí nijáab Fí'naa'” —lí laco' cajíng Fidiée fi ni j' quía r e cajme' Saí, jaang dsea i café cuaiñ quía Fidiée ie mali'gui eáang.

24 Jōba i dsea i casing' dsea fariseo fi lí táang i Juan i seáng dsea jmií do cangosiñ cōo dsea do 25 jo cajmingí tureiñ:

—Jo song ja líng'gui i Dsea Jmáang i nising Fidiée fi la i nicá nifi quí'naa' o'gui Lí o'gui i dsea i fé cuaiñ quía Fidiée, jōba ¿jali' jmo' ta seáng dsea jmií jóng?

26 Jōba cañi tu i Juan do quíañ do jo cajín:

—Jnea seán n dsea jmií jí' cōo layaang jmií; jo dsu' jee nu' niseem jaang i ja mí cuíng'na. 27 Jo lana t' lí nilicuíim'ba i dsea f, cō t' lí ninám bre ta quía r. Jo jnea fi quini' í ja ee quín n, cō j' gui cō nisí' ní nu' lomíir ja quín n.

28 Jo jalé e la cangojéé fi cōo fi lí sii Betania e néé lí lí ngóo gua Jordán, cō fi jōb lí táang i Juan i seáng dsea jmií do ie jo.

Jesús líiñ i Jo'se Jiuung quía Fidiée

29 Jo mi cajneá cōo gui jmií lajo, i Juan do cangár e nijaquíéng Jesús fi lí siñ'. Jōba café r uii' quía dsea do, jo casí r jaléng i dsea i teáng cōo r do lala:

—Fing na jōo'na', dob nijáa i líng i Jo'se Jiuung quía Fidiée i íng jalé dsee e rōong dsea jmií. 30 Jo i dsea lab i ééng jnea do ie lami' café a lala: “Mi nisóong jnea, nijáa jaang i nising gui eáang laco' jnea, dsuco' i dsea í laj' mi nu' gui eáang e niliseeng jnea'ba' e niseeiñ.” 31 Jo jí' jnea ja' mí caliñ bí i dseáng dsea do, jo dsu' cagá a fi jmií la e gaseán n dsea jmií e laco' jaléng dsea góo dsea Israel nilicuíñ dsea do.

32 Jo cajíng gui i Juan do lala cajo:

—Cōo jmií camó jnea Jmiguí quía Fidiée e cajgó fi nif' jo cajé fi yá' gui Jesús e líng jaang mee. 33 Jo la-

jee e nú⁻gui lajo ja` mí ñi` jnea` i` líng` dsea` do, jo dsu⁻ Fidiée` i` casí` quié` e e cagaseáan`n dsea` jmií` casí`r` jnea` lala: “I dsea` i` nimáan` i` ni-
jgiée` Jmiguí` quié` e fí` yá[^] gui` , i` dsea` í`bing` i` niseáng` dsea` jmií` cóo<sup>-</sup> Jmiguí` quié` e.” <sup>34</sup> Jo camób` jnea` mí` cango-
jée` jalé<sup>-</sup> e jo, joba` dseáng⁻ lajam[^] nita` dsii` e Jesús líiín` dseáng<sup>-</sup> i` Jóo⁻ Fidiée` camfing⁻ do.

La'uii` dsea` i` ca'uíng` dsea` quiá⁻ Jesús

³⁵ Jo mí` cajnea` cóo⁻gui jmií` lajo, i` Juan i` seáng` dsea` jmií` do táaiñ` colíing` cóo⁻ gáng` dseañu<sup>-</sup> i` nilíng` dsea` quiá⁻r`. <sup>36</sup> Jo lajee` job` cangár` e cangíng` Jesús, joba` cajín⁻ casí⁻r` i` dsea` quiá<sup>-</sup>r` do e fé⁻r` uii` quiá⁻ dsea` i` cangíng` do jo cajín⁻:

—Fíng na jóo⁻na⁻, i` dsea` ngóo` dob i` líng` i` Jo'se⁻ Jiuung` quiá<sup>-</sup> Fidiée` i` íng` jalé⁻ dsee` e røong` dsea` jmiguí⁻.

³⁷ Jo dsifí` mí` canúu` i` dsea` gáng` do lajii⁻ e cajíng` i` Juan do, joba` la-jmináb` cangolíin` tí`leáiñ` laco` ngóo` Jesús. <sup>38</sup> Jo mí` calilí⁻ Jesús e líng` i` ngolíng` caluur`, joba` dsifib` cají⁻r` nir` e cajóoíñ` i` dsea` do jo cajmingí`reíñ`:

—¿I` nilíng` na` 'náng<sup>-</sup>na`?

Joba` cañí<sup>-</sup> i` dsea` do quiá⁻ Jesús jo cajín⁻:

—Tífa⁻, ¿jie` fí` quií⁻?

³⁹ Joba` cañí<sup>-</sup> Jesús quiá<sup>-</sup> i` dsea` do jo casí<sup>-</sup>reíñ`:

—Má⁻aa' cóo⁻ jnea`, jo lajob` niliñí⁻na⁻.

Jo colíim` cangolíin` cangojmiñir` jie` quiá⁻ Jesús, jo fí` job` cajer` colíing` lata` e jmií` jo, có⁻ la ií` quié` e ca'lóob` níngóo` ie` jo.

⁴⁰ Jo jaang` lajee` i` dsea` gáng` i` canúu` júu` quiá⁻ Juan i` seáng` dsea` jmií` do siir` Df` i` nilíng` dsea` ngáang` cóo⁻ jaang`gui dseañu<sup>-</sup> i` sii` Simón, jo íb` i`

cangotáang` cóo<sup>-</sup> Jesús do. <sup>41</sup> Jo dsifí` lajob` cangó` Df` e cango`néeiñ` i` rúin` i` sii` Simón do, jo mí` cadséng`neíñ` do lalab` casí<sup>-</sup>r`:

—Janú⁻, Simón, lana nicalicuím`baa i` dsea` i` cajíng⁻ Fidiée` i` nisín` fí` jmiguí` la i` sii` Dsea` Jmáang` i` nicá` nifí` quí⁻il` do.

⁴² Jo dsifí` lajob` i` Df` do cangojéeíñ` i` rúin` i` sii` Simón do fí` lí` guíng` Jesús; jo mí` tí` lí` cangá` dsea` do quiá<sup>-</sup> Simón lalab` cajín⁻ casí⁻reíñ`:

—Jo `nub` i` sii` Simón, jo lin⁻ jóo⁻ jaang`gui i` sii` Juan, jo dsu<sup>-</sup> latí` lana nilisii⁻ Cefas` osi` Tí` cóo<sup>-</sup> jmií` griego` é.

Mí` cató<sup>-</sup> Jesús Lii` cóo⁻ Natanael

⁴³ Jo mí` cajnea` cóo⁻gui jmií` la-jo, ca<sup>-</sup>f` dsí⁻ Jesús e cangó⁻tur` fí` lí` se<sup>-</sup> Galilea, jo fí` job` cajíng` rúin` cóo<sup>-</sup> jaang` dseañu⁻ i` sii` Lii`, jo lalab` casí⁻reíñ` do:

—Má⁻aa' cóo⁻ jnea`.

⁴⁴ Jo i` Lii` do niseeiñ` fí` cóo` fií` e sii` Betsaida, jo dsea` góo`bre nilíng` i` Df` do cóo⁻gui Tí` Simón, có<sup>-</sup> cóob` fií` lí` seeíñ`. <sup>45</sup> Jo dsifí` lajob` cangó` Lii` e cango`néeiñ` jaang`gui dseañu⁻ i` sii` Natanael, jo mí` cajíng`neíñ` do, lala casí<sup>-</sup>reíñ`:

—Lanab nicalicuíng`naa' i` dsea` i` ca'éeng` Moi` fí` ní` jì` quiá<sup>-</sup>r` malií`gui eáang`, jogui` cajo` i` ca'éeng` jaléng` dsea` i` café<sup>-</sup> cuaiñ` quiá⁻ Fidiée` lí<sup>-</sup> laco<sup>-</sup>gui cajme<sup>-</sup>r` fí` ní` jì` malií`gui eáang`. Jo i` dsea` íb` i` sii` Jesús i` seeng` fí` Nazaret i` líng` jóo⁻ Sé⁻.

⁴⁶ Jo mí` canúu` Natanael e júu` jo, joba` cajín⁻ lala:

—Ja` lí<sup>-</sup> dsii` e fí` Nazaret nigüi`fí` jaang` i` ni'é` guié` cóo<sup>-</sup> dsea` rúng⁻.

Joba` cañí<sup>-</sup> Lii` quiá⁻ i` dsea` do jo cajín⁻:

—Má⁻aa' fí` lí` guíñ`, jo lajoba` nilicuín` dsea` do.

47 Jo mi~ cangá~ Jesús e nijaquíéng` dsea` do fí` lí~ siñ', joba' cajín` lala e café'r uii~ quiá' Natanael:

—I nab dseáng` lajang` jaang` dsea` góo`naa' dsea` Israel i ja` quie` júu` ta` júu`.

48 Jo mi~ canúu` Natanael e jo, joba' cañir` quiá' Jesús jo cajmingi`r` dsea` do lala:

—Jo ¿jial nicuín` jnea` jial lín`n?

Joba' cañi` Jesús quiáin` do jo cajín`:

—Co' lajii` nú`gui e nitó' Lii` 'nu', jém` nicamáng` jnea` 'nu` e guiin` uii` 'ma` güiñi`.

49 Joba' cañi`tu Natanael quiá' Jesús jo casí`r` dsea` do lala:

—Tifa', 'nub` dseáng` i líng` Jóo` Fidiée`, jogui 'nub` cajo dsea` lin` dseata` dsea` féng` quiá' jaléng` jneaa`aa', dsea` lí`ii` dsea` Israel.

50 Joba' cañi`tu Jesús quiá' i dsea` do calé` catú` jo casí`reiñ`:

—¿Su já' lín` lana dsu' uii` e fá'a e camán`n 'nu` e guiin` uii` 'ma` güiñi`? Jo dsu' jnea` fii`i 'nu` e nábi nimó` jalé` e niing`gui eáang` e tiin` jmee`e.

51 Jo lalab cajíng`gui Jesús cajo e casí`r` lajaléin` do:

—Jo lalab jmitaa` óo`na' cajo e nimó`ba' jial jnéeng` fí` ñiff` fí` lí` guing` Fidiée`, jogui jial soo` jogui jgáang` jaléng` ángeles quiá' Fidiée` fí` lí` sín`n, jnea` dsea` gáa` fá` fí` ñiff` e lín`n jaang` dsea` jmigiíf`.

Mi~ cajmée` Jesús la'uii` e quí`r` jmi~

2 Jo mi~ cangí` 'ni` jmi~ lajo, jo ie` jo caliseá` coo` jmi~ e cung` guó` dsea` fí` coo` fii`jiu e sii` Caná e née` lí` se` Galilea. Jo ie` jo dob táang` Yá`, niquiá' Jesús, 2 jo Jesús cóo`gui i dsea` quiá'r` do líiin` dsea` i simíng` quiá' e jmi~ e tí` do, joba' fí` dob quijgeáain` cajo. 3 Jo lajee` e teáain` e jmi~ do, coob` mi~ cadseá` e jmi` mí` huíng` jó` e jmáin`

ta` do, joba' niquiá' Jesús cajín` casí`r` dsea` do lala:

—Ngóo` cadseáb` e jmi` mí` huíng` jó` e jmáang` ta` do.

4 Joba' cañi` Jesús quiá' i niquiá'r` do jo cajín` casí`r` dsea` do lala:

—Neaa`, ¿jiali` fí` jnea` lana? Co' lana ja` mí` catf`bi í` e nijmee` e lajii` ta` e si`fín` do.

5 Joba' cajíng`tu niquiá' Jesús e sf`r` i dsea` i jmóo` ta` jmicóo` e sinúu` do:

—Jmee`na' lajaléb` ta` quiá' i Jesús na.

6 Jo ie` jo nitée` jñuu` tu' cóo` e líi` cóo` layaang` cuu`, jo e jo íng` ta` e a` jmi~ e jmáng` dsea` Israel ta` e la-co' jmguiúng` yaain` fí` quini` Fidiée`, co' lajob qui` tñiin` e jmóor`. Jo lacoo` e dsíi` tu' cuu` do ab`jiu la cincuenta si la setenta litro jmi~. 7 Jogui Jesús casí`r` jaléng` i dsea` i jmóo` ta` e sinúu` do lala:

—Jmiróong`na' jmi~ lacoo` lacoo` e tu' na.

Joba' dsifí` lajob cajmiróong` i dsea` do dseáng` la cól` e tu' do. 8 Jo mi~ cangí` jo, cajíng`tu Jesús casí`reiñ`:

—Lana fii`i 'nú` güiseáng`jiu e nicaguiée`na' dsíi` e tu' do, jo güica`na' quiá' i dsea` née` ni` e jmi~ la.

Joba' lajob cajméein` do.

9 Jo i dsea` i quie` nifi` quiá' e jmi~ do ca'í`bre capí` e do, jo dsu' jmi` mí` huíng` jó` nica'uúing` do, jo jii` ja` ñir` jial ca'uúing` do lajo. Jo jii` i dsea` jmóo` ta` sinúu` dobing` i ñi` jial ca'uúing` jmi` mí` huíng` jó` e jmi~ do, dsuco' yaam`bre cajmiróoin` jmi~ e dsíi` tu' do. Jo mi~ ca'í` i dsea` quie` nifi` e jmi~ e ca'uúing` jmi` mí` huíng` jó` do, joba' dsifí` lanab cató`r` i siming` i cacúng` guó` do 10 jo casí`reiñ`:

—Lajim` dsea` cuo`r` la'uii` e jmi` mí` huíng` jó` e jlo`gui, joba' mi` tí` lí` nica'í` i dsea` simíng` do jmiguiúung`jiu e jmi` e jlo` do, joguiba' e niguié`r` e jmi` mí` huíng` jó` e uóng`gui do

quíá' i dsea` simfing` do. Jo dsu' 'nu` nica'meá'ba' e jmi' m' huiing` jò' e jlo'gui do quiá' tí' lí' ningóo` dséng` jmi'.

11 Jo e la cajmée` Jesús fí' e fi' e sii` Caná e née' lí' se' Galilea. Jo e lab la'uii` e qui'r` jmi' e dsigá` dsí' dsea` e cajmíeér' fí' jmigüf' la, jo lajoba' cajmi- néiein` jial tí' 'gøin'. Jo jaléng' dsea` quiá'r` jáb' calfiin` júu` quiá' dsea` do.

12 Jo mí' cangf' jo, Jesús cangór' fí' cõõ' fi' e sii` Capernaum colíing` cõõ' niquiá'r' cõõ'gui jaléng' rúin' jogui cõõ' jaléng' dsea` quiá'r' cajo; jo fí' job cajer' cõõ' tú' jmi' lajo.

Mi` ca'uøøng` Jesús jaléng' dsea` i jmoo` ta` 'nii' fí' guá'

(Mt. 21:12-13; Mr.

11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Jo mí' cangf'gui lajo, cõ' nijaquíeém'bi e jmi' quiá' dsea` Israel e sii` Pascua, joba' Jesús cagüi'fí' fí' Capernaum jo cangór' fí' Jerusalén.

14 Jo mí' tí' lí' caguiér' fí' jo, dsifib' cangór' fí' guá' fé' e si' fí' jo, jo fí' siguí' job cadséin' jaléng' dsea` i teáang' ta` 'nfiing` jaléng' güitá' cõõ'gui jaléng' jo'se' jogui jaléng' mee'. Jogui cangáin` cajo jaléng' i neáang' ta` jmisfiing` cuu` e 'né' jaléng' dsea` i dsitáang' fí' e guá' fé' do.

15 Joba' mí' tí' lí' cangáng` Jesús jaléng' i dsea` fí, dsifí' lalab casá'r` cõõ' tú' 'nii' jo catáin' 'máang' jo cõõ' e job ca'uøøin` i dsea` do colíing` cõõ' i jó' núu` i jéiein' do e 'nfiin'. Jogui cajíim` Jesús jalé' mes` quiá' jaléng' i dsea` i neáang' ta` jmisfiing` cuu` do, jo caguiáb' e cuu` do fí' ní' uø. 16 Jogui lalab casí' Jesús jaléng' i dsea` i jmoo` ta` 'nfiing` jaléng' mee` do jo cajíin':

—iUøøng'na' jaléng' i mee` na, jo ja' jmoo'na' 'moo' fí' guá' lí' jmiféng' dsea` Tiquié'e Fidié'e!

17 Jo dsifí' lajob cadseng' dsí' i dsea` quiá'r` do lajii' e tóo' fí' ní' jì' quiá' Fidié'e lí' fé' lala: “Ligüim` jnea` mí' ja' jmi'gõ' dsea` guá' lí' jmiféng' dsea` Tiquié'e.”

18 Joba' i dsea` Israel i quie' nifi' do cañiir` quiá' Jesús jo casí'reiin' do lala:

—¿E` quí' jmi' nijmée' e laco' nilita` dsí'naa' e cangfiin' fí' e cajmee' lajalé' e ná?

19 Joba' cañiit'u Jesús quiá' i dsea` do:

—Íing'na' e guá' fé' e si' la, jo jnea'gui quí'baa jmi' e nijmiliing` túu cõõ' 'ní' jmi'.

20 Joba' cañiit'u i dsea` Israel do quiá' Jesús:

—Jial lí' e lajo, cõ' tuló' dsí' jññu` jii' cali'fi' jnea' e calfi' e guá' fé' na, jogui 'nu' fó' lana e cõõ' 'ní' jmiib' lí' nijmiliing` tú'.

21 Jo dsu' café' Jesús lajo e éeng` 'nia'r' cõõ' ngúu' táam`bre mí' cajíin' cuaiin` quiá' e guá' fé' do. 22 Jo dsu' cartí' mí' cangf' e cajíit'u Jesús, jo lajoguiba' e cadseng' dsí' i dsea` quiá'r` do lajii' júu` e cajíng' dsea` do ie` jo, ie` lamí' cajíin' e cõõ' 'ní' jmiib' nilí'r' e nijmiliing` tur e guá' fé' do. Jo joguiba' dseáng' já' calíng` i dsea` quiá' Jesús do lajii' júu` e silí' fí' ní' jì' quiá' Fidié'e cõõ'gui jalé' júu` e cajíng' dsea` do lajee` cateáaiin' fí' jmigüf' la.

Niñib` Jesús jial líing` dsea` lajiiin`

23 Jo lajee` táam`bi Jesús fí' Jerusalén, lajee` jmi' e quí' tíing` dsea` Israel e jmóor` jmi' e sii` Pascua do, jo lajee` jo jmiguiub' jalé' e quí' Jesús jmi' cajmíeér' fí' quini' jaléng' i dsea` i siseáng' do ie` jo, joba' i fíim' i dsea` fí' já' calíng` júu` quiá' dsea` do. 24 Jo dsu' Jesús ja` ta` dsíir' cõõ' i dsea` do cõ' nicuíim`brein' do guíu' jial líiin' do lajiiin'. 25 Jo cõ' niñi'bre 'nia'r' guíu' jial líing` dsea` jmigüf', joba' ja` 'neáin` dsea`

jiéng^l i nijmeá^l júu^l ír^l jial í^l dsí^l dsea^l jmigüf^l.

Mi casíng^l Nicodemo cóo^l Jesús

3 Jo mi^l cang^l jiu lajo, lajee^l e táam^l bi Jesús fí^l Jerusalén, jo ie^l jo nitáang^l fí^l jo jaang^l dsea^l Israel i si^l Nicodemo i nilíng^l dsea^l fariseo, jo i dsea^l í^l líiñ^l jaang^l dsea^l i laniing^l jee^l jaléng^l dsea^l góor^l dsea^l Israel. ²Jo cóo^l lajee^l e uóó^l cangór^l e cango^l eer^l Jesús, jo mi^l caguiér^l fí^l jo lalab casí^l r^l dsea^l do:

—Tifa^l, nineb^l jnea^l røø^l e Fidiéeb^l dsea^l casíñ^l 'nu^l fí^l jmigüf^l la e cañí^l ée^l jnea^l, dsuco^l jíí^l jaang^l dsea^l jmigüf^l ja^l quí^l r^l jmií^l fa^l líng^l ee^l lí^l nijmér^l e dsigá^l dsí^l dsea^l jíí^l laco^l quí^l 'nu^l jmií^l e jmoo^l fíng song ja^l jmicóo^l Fidiée^l quiá^l r^l.

³Joba^l cañí^l Jesús quiáiñ^l do jo cajín^l:

—E laba^l jmitaa^l o^l, e doñí^l ií^l dsea^l i ja^l niníng^l tu calé^l catú^l e ni^l uíñ^l jaang^l dsea^l i 'míng^l la'eáang^l cóo^l Fidiée^l, joba^l ja^l quí^l r^l jmií^l jóng fa^l e dsea^l do nicá^l níff^l quiá^l r^l.

⁴Joba^l cajmingí^l r^l Jesús jo cajín^l:

—¿Jial quí^l r^l jmií^l e jaang^l dsea^l yúu^l niquíng^l tur fí^l dsí^l tu^l niquíá^l r^l jo niníng^l tur calé^l catú^l?

⁵Joba^l cañí^l tu Jesús quiá^l Nicodemo jo cajín^l casí^l reiñ^l:

—E laba^l jmita^l guí^l o^l cajo, e doñí^l ií^l dsea^l i ja^l ngáang^l la'eáang^l cóo^l jmií^l jogui cóo^l Jmiguí^l quiá^l Fidiée^l, joba^l ja^l quí^l r^l jmií^l fa^l e nilí^l r^l e Fidiée^l nicá^l níff^l quiá^l r^l. ⁶Co^l doñí^l ií^l dsea^l i níng^l quiá^l tiquíá^l niquíá^l, joba^l jíí^l dsea^l jmigüf^l líiñ^l; jo dsu^l jaléng^l i dsea^l i liseeng^l la'eáang^l cóo^l Jmiguí^l quiá^l Fidiée^l, joba^l Jmiguí^l job^l jée^l quiá^l r^l. ⁷Jo ja^l güidsigá^l o^l dsu^l uí^l e fí^l i 'nu^l na, e lajím^l dsea^l 'né^l e niliseeng^l tur e laco^l ni^l uíñ^l dsea^l 'míng^l la'eáang^l cóo^l Fidiée^l. ⁸Cofa^l guí^l fí^l la fí^l nab í^l, jo lico^l

nuu^l baa^l e ií^l dsu^l ja^l jnéeng^l e jóó^l naa^l jie^l fí^l ngóo^l osi jie^l fí^l jáa^l é. Jo dseáng^l lajob líí^l cajo cóo^l i dsea^l i uíng^l dsea^l 'míng^l la'eáang^l cóo^l Jmiguí^l quiá^l Fidiée^l, co^l ja^l lí^l dsea^l jóor^l jial mi^l uíng^l dsea^l lajo.

⁹Joba^l cajmingí^l tu Nicodemo cajmingí^l r^l Jesús calé^l catú^l jo casí^l r^l dsea^l do:

—¿Jial cuóong^l e nilí^l e fó^l na, Tifa^l?

¹⁰Joba^l cañí^l tu Jesús quiá^l dsea^l do jo cajín^l casí^l reiñ^l:

—¿Jaang^l tifab^l líng^l 'nu^l quiá^l dsea^l Israel, jo ja^l ngám^l bi^l jalé^l e fá^l a la?

¹¹Jo jnea^l jmitaa^l o^l e lají^l e neb^l jnea^l, jíí^l joba^l fé^l naa^l, jogui lají^l e nuu^l naa^l jogui ne^l naa^l, lají^l e job júu^l e guia^l naa^l jee^l 'nú^l; jo dsu^l 'nú^l ja^l jal^l líng^l na^l lají^l júu^l e fé^l naa^l do. ¹²Jo song 'nú^l ja^l jal^l líng^l na^l mi^l fá^l a júu^l cuaiñ^l quiá^l fí^l jmigüf^l la, joba^l ¿jial jal^l nilíng^l na^l jóng mi^l fá^l a cuaiñ^l quiá^l fí^l níff^l?

¹³Jo jíí^l jaang^l dsea^l ja^l mi^l cajgóor^l fí^l níff^l, co^l dseáng^l lají^l 'niá^l baa dsea^l gáa^l a fí^l jo; jo cagüén^l fí^l jmigüf^l la e lín^l n jaang^l dsea^l jmigüf^l. ¹⁴Jo lí^l laco^l cajmée^l Moí^l ie^l lami^l cajmeáiñ^l jaang^l mi^l cóo^l layaang^l ní^l jo cateáiñ^l fí^l yú^l cóo^l 'ma^l, jogui dseáng^l lajob 'né^l nidsingíng^l jnea^l cajo, jnea^l dsea^l gáa^l a fí^l níff^l e lín^l n jaang^l dsea^l jmigüf^l, co^l niteáng^l dsea^l jnea^l fí^l cóo^l dse^l 'ma^l cajo ¹⁵e laco^l doñí^l ií^l dsea^l i jal^l nilíng^l júu^l quíe^l e quí^l r^l jmií^l e niliseeíñ^l cøong^l cóo^l Fidiée^l lata^l.

Dsíng^l 'neáang^l Fidiée^l jaléng^l dsea^l jmigüf^l

¹⁶Jo co^l eám^l 'neáang^l Fidiée^l jaléng^l dsea^l jmigüf^l, joba^l cacuóñ^l i Jóor^l camíng^l do e laco^l cajúng^l dsea^l do cuaiñ^l quiá^l jaléng^l dsea^l jmigüf^l; jo lajoba^l jaléng^l dsea^l i jáng^l yaang^l fí^l jaguó^l dsea^l do ja^l quí^l r^l jmií^l fa^l e ni^l naíñ^l quiá^l Fidiée^l, co^l cøom^l

niliseeiñ` còq' dsea` do lata`. 17 Dsuco' Fidiée` ja` casiiñ` i` Jòor` do fí` jmigüf` la e laco' ni'f` dsea` do í' e nidsilíing` dsea` fí` lí' 'li', co' casiiñ` dsea` do fí` la e lí' laco' nileaiñ` dsea` jee` jalé' dsee` quiá' biñ'.

18 Jo` doñi' ii` dsea` i` jáng' 'ñia' fí` jaguó' i` Jóo' Fidiée` do, joba' i` dsea` fí` ja` ni'ñiñ` iihuif` uii` quiá' jalé' dsee` quiá'r` mi` nitf` í' lajo; jo` dsu' i` dsea` i` ja` jáng' 'ñia' fí` jaguó' i` Jóo' Fidiée` do, joba' i` dsea` fí` ni'fm`bre iihuif` uii` quiá' jalé' dsee` quiá'r`, co' ja` mí` cajáng' 'ñia'r` fí` jaguó' i` Jóo' Fidiée` camíng' do.

19 Joba' lajaléng' dsea` i` ja` jáng' yaang` fí` jaguó' Fidiée`, nibíiñ` fí` lí' 'li' uii' e eáang`gui catf` dsíur` e cajmeer` jalé' e ja` dseeng`; co' ie` mi` cagüéng` fí` jmigüf` la i` Jíng' quiá' Fidiée` do, ja` calijíi' jaléng' dsea` i` dsea` fí, co' e lí' nuu` só' dob` cajmeéang`gui quiá'r` e laco'gui i` Jíng' quiá' Fidiée` do é. 20 Jo` jaléng' dsea` i` jmóo' jmang' e 'li' 'ni' níim`bre i` Jíng' quiá' Fidiée` do, jo` jíi' capí' ja` iin` nidsiquíeeiñ` fí` cáang` dsea` do, co' ja` iin` e nilíli' dsea` jmigüf` jalé' e 'li' e jmóor` do. 21 Jogui dsu' jaléng' i` dsea` i` seeng` cøong` còq' júu` quiá' Fidiée` laco' catíng`, joba' tib` dsíur` e dsiquíeeiñ` fí` quini` i` Jíng' quiá' Fidiée` do e laco' cuø` lí' quiá'r` e jaléb' e jmóor` do cøom` røø` laco'gui jíi' e iing` Fidiée` e nilf`.

Mí` café'tu Juan i` seáang` dsea` jmiñ` do cuaiñ` quiá' Jesús

22 Jo` mi` cangf`guijju lajo, cangób`tu Jesús colíing` còq' jaléng' dsea` quiá'r` fí` lí' se' Judea, jo` fí` job` cajer` huøom` jju e seáaiñ` jmiñ` jaléng' dsea` i` guilíing` fí' do. 23 Jo` ie` job` cajo i` Juan do táaiñ` ta` seáang` dsea` jmiñ` fí` quiá' cøo` fiñ` lí' sii` Enón` ca' lí' née' cøo` fiñ` e sii` Salim, co' fí` job` lí' sea` jmiñ` jmigu-iúung`, jogui fíim` dsea` dsilíiñ` fí` jo` e sáaiñ` jmiñ`. 24 Jo` jalé' e la calf` lajee` nú'gui e nitáaiñ` i` Juan do fí` dsíi' 'nuñi'.

25 Jo` i` líing` i` dsea` i` ngi' còq' i` Juan do canaiñ` jíiñ` còq' jaang`gui dsea` Israel` cuaiñ` quiá' jalé' e qui' tñiñ` jmóor` e laco' liguiúin` fí` quini` Fidiée`. 26 Joba' cangolíim`bre e cangosíi'r` i` Juan do, jo` lalab` casí'r` dsea` do:

—Tifa', i` dsea` i` lami` táang` còq' 'nu` lí' lí' 'ngóo' gua` Jordán` do i` ca'eeng` 'nu` do jogui i` nicafée' uii` quiá' do, lana dsea` fí` dob` nitáaiñ` seáaiñ` dsea` jmiñ, jo` fíing`gui dsea` nidsiqui'r` ír` laco'gui 'nu`.

27 Joba' lalab` cañiñ` Juan quiá' i` dsea` do:

—Lajim` dsea` lí'r` jalé' e sea` quiá'r` dsu' uii' e Fidiée`bing' i` jmicòq' quiá'r` e lí'r` jalé' e jo. 28 Jo` 'núb' dsea` nicanúu`na' røø` mi` cafá'a e o' jnea` Dsea` Jmáang`, co' jnea` lín`n jaang` i` casíng` Fidiée` i` cagüéng` jéeng`gui laco' dsea` do e laco' cagaguaia` guíú' fí` quiá' dsea` do. 29 Cøfa' cøo` lí' cung' guó' dsea, jo` i` siming' do í`bing' i` jée' quiá' i` simí' i` cacúng' guó' còq'r` do, jogui i` dsea` i` ngóo' caluu` i` siming' do eáam` lí'íáang` dsíur` mi` núur` e sñiñ` do. Jogui dseáng' lajob` lí' quié' jnea` lana, co' dseáng' eáam` íáang` dsii` mi` núu`u lajo. 30 Jo` dsea` do eáang`gui ngóo' líniiñ, jo` dsu' jnea` lí' lí' ngóo' lí'uøng`guñi.

Dsea` i` jáa' fí' ñiff`

31 Jo` lalab` cajíng`gui Juan:

—Jo` i` dsea` i` jáa' fí' ñiff` niing`guir`jee` jaléng' dsea` jmigüf`; jogui i` dsea` i` líing` dsea` jmigüf`, jmang' júu` quiá' fí` jmigüf`ba' quier'. Jo` i` dsea` i` jáa' fí' ñiff` do, niing`guir`jee` jaléng' dsea` jmigüf`. 32 Jo` íb` dsea` i` fé' quiá' la` jíi' e nicangár` jogui lajíi' e nicanúur` fí' lí' guíing` Tiquiá'r` fí' ñiff, jo` dsu' jíi' jaang` dsea` ja` jíi'r` lajíi' júu` e fé' dsea` do. 33 Jo` dsu' doñi' ii` dsea` i` já' líng` júu` quiá' dsea` do, joba' tíi` nir` e jmang' júu` já'ba' fé' Fidiée`. 34 Jo` i` dsea` i` nicasíng` Fidiée` fí`

jmigüüf la, jmangí^r júu[^] quiá^r dsea[^] íba[^] fé^r, dsuco[^] Fidiée[^]bing[^] i cuø[^] dsea[^] do laling[^] Jmiguí[^] quiá^r. ³⁵ Jo Fidiée[^] eáam[^] 'neáaiñ[^] i Jóor[^] camíng[^] do, jogui cacuø^r dsea[^] do e óoiñ[^] ta[^] e ninée[^] niñ[^] lajalé[^] e sea[^] fí[^] jmigüüf. ³⁶ Jo doñí[^] ií[^] dsea[^] i jáng[^] yaang[^] fí[^] jaguó[^] i Jóo[^] Fidiée[^] do, joba[^] niliseeiñ[^] cøong[^] cøo[^] dsea[^] do lata[^]; jo dsu[^] i dsea[^] i ja[^] iing[^] jáng[^] yaang[^] fí[^] jaguó[^] i Jóo[^] Fidiée[^] do, joba[^] ja[^] quí[^] jmií[^] fa[^] e niliseeiñ[^] cøong[^] cøo[^] Fidiée[^] lata[^], cø[^] lí[^] lí[^] latab[^] niñíñ[^] iihuí[^] eáang[^] e cuø[^] Fidiée[^] jaléng[^] i dsea[^] la[^]f.

Mí cangíng[^] Jesús fí lí se[^] Samaria

4 Jo mí cangí[^]gui lajo, lajee[^] e táam[^]bi Jesús fí lí se[^] Judea, calií[^] jaléng[^] dsea[^] Israel i líng[^] dsea[^] fariseo e fíng[^]gui dsea[^] nidsiquí[^] quiá^r Jesús e sáaiñ[^] jmií[^] laco[^]gui i dsea[^] i dsiquí[^] Juan i seáang[^] dsea[^] jmií[^] do. ² Jo dsu[^] e já[^], o[^] dseáng[^] Jesús dsea[^] i seáang[^] dsea[^] jmií[^] do, cø[^] dsea[^] quiá^r bre i jmóo[^] ta[^] lajo e júu[^] sinú[^]r[^] quiá^r dsea[^] do. ³ Joba[^] mí caliñí[^] Jesús lají[^] e í dsí[^] i dsea[^] Israel i líng[^] dsea[^] fariseo do uii[^] quiá^r, joba[^] cagüí[^]fi bre colíing[^] cøo[^] dsea[^] quiá^r fí lí se[^] Judea, jo cangolíng[^] tur fí lí se[^] Galilea.

⁴ Jo dseáng[^] la guíim[^] 'né[^] ngíñ[^] fí lí se[^] Samaria lajee[^] e teáaiñ[^] fí e ngolíñ[^] fí lí se[^] Galilea. ⁵ Jo lajob[^] caguíñ[^] fí cøo[^] fií[^] e née[^] dsí[^] lí se[^] Samaria lí sii[^] Sicar, fí quiá^r lí røo[^] guóo[^] uø[^] quiá^r 'líí[^] yáu[^] Jacóo[^] e cangíñ[^] fí jaguó[^] i jóor[^] i sii[^] Sé[^] do lají[^] malí[^]. ⁶ Jo fí job lí líí[^] cøo[^] too[^] e a[^] eáang[^] lí níng[^] jmií[^], jo fí job lí calí[^] ojmf[^] quiá^r 'líí[^] yáu[^] Jacóo[^]. Jo nijaquíéng[^] guieñ[^]fb mí cagüíe[^] Jesús colíing[^] cøo[^] dsea[^] quiá^r e fí ojmf[^] do, jo fí job cajmí[^]ng[^] dsea[^] do cø[^] eáam[^] nifíñ[^] e ngír[^], jo dob caguár[^] cáang[^] e too[^] a[^] jmií[^] do. ⁷⁻⁸ Jo lajee[^] jo i dsea[^] quiá^r do cangolíñ[^] e cangoleár[^] jalé[^] e nidø[^] e fí fií[^] Sicar do.

Jo e fí ojmf[^] dob cajé[^] Jesús 'ñia[^]r lajee[^] jo, jo cø[^] ná[^] lajob cagüíe[^] jaang[^] dseam[^] i seeng[^] fí lí se[^] Samaria e fí ojmf[^] do, joba[^] lalab casí[^] Jesús i dseam[^] do:

—¿Já[^] cuø[^] jiu[^] jnea[^] jmií[^] dúu[^] u?

⁹ Jo cø[^] jaléng[^] dsea[^] Israel dseáng[^] ja[^] røø[^] seem[^] bre cøo[^] jaléng[^] dsea[^] i seeng[^] fí lí se[^] Samaria, joba[^] i dseam[^] do cañí[^] quiá^r Jesús lala:

—¿Jial cuøong[^] fo[^] lajo? Cø[^] jaang[^] dsea[^] Israel líng[^] 'nu[^], jo ja[^] litíng[^] 'nú[^] fa[^] líng[^] e e[^] mii[^] na[^] jnea[^], dsea[^] líí[^] naa[^] dsea[^] Samaria.

¹⁰ Joba[^] cañí[^] tu Jesús quiá^r i dseam[^] do:

—Faco[^] jiu[^] ñí[^] 'nu[^] jalé[^] e guíu[^] e iing[^] Fidiée[^] e cuø[^] 'nu[^], jogui faco[^] ñí[^] cajo i jnea[^] dsea[^] i mii[^] 'nu[^] jmií[^], joba[^] faco[^] lajo, 'nu[^] dsea[^] catíñ[^] e nimí[^] jnea[^] jmií[^] jóng[^], joba[^] jneab[^] nicuøø[^] 'nu[^] e jmií[^] cøo[^] e cuø[^] e seeng[^] dsea[^] lata[^].

¹¹ Joba[^] cañí[^] i dseam[^] do quiá^r Jesús jo casí[^] dsea[^] do lala:

—Fíí[^], jíí[^] cøo[^] ja[^] quié[^] 'nu[^] cøo[^] e niguí[^] jmií[^] fí dsí[^] e too[^] la, jo dsíng[^] a[^]. Joba[^] ¿e[^] cøo[^] niquíñ[^] e jmií[^] e fó[^] e nicuø[^] jnea[^] do? ¹² Jo 'líí[^] yáu[^] quí[^]ii Jacóo[^] caséer[^] e ojmf[^] la quí[^]ii, cø[^] fí lab lí cacár[^] jmií[^] e jmáíñ[^] ta[^] cajo, jogui lajobi jaléng[^] jóor[^] cøo[^]gui jaléng[^] jó[^] núu[^] i ca'eáaiñ[^], fí lab lí ca'uø[^] jmií[^] e ca'íng[^] neiñ[^] do. Jo ¿su[^] 'nu[^] í o[^] e níng[^]gui laco[^] i dsea[^] í?

¹³ Joba[^] cañí[^] tu Jesús quiá^r i dseam[^] do jo cajíñ[^]:

—Jaléng[^] dsea[^] i í[^] jmií[^] e uøø[^] dsí[^] e too[^] la niguiáb[^] tu jmíjmiíñ[^] calé[^] catú[^]; ¹⁴ jo dsu[^] i dsea[^]gui i ni'í[^] e jmií[^] e nicuøøø[^] do, joba[^] jo tóo[^] jmií[^] fa[^] e niguiá[^]gui jmíjmiíñ[^]. Dsuco[^] e jmií[^] jo líí[^] lafa[^] e contøom[^] sea[^] jmií[^] fí dsí[^] tu[^] r cøo[^] e cuø[^] e seeíñ[^], jo e jo líí[^] e contøom[^] seeíñ[^] cøong[^] cøo[^] Fidiée[^] lata[^].

¹⁵ Joba[^] cañí[^] tu i dseam[^] do quiá^r Jesús jo casí[^] dsea[^] do lala:

—Fíi'i, iim̄baa nicuó^o jneā e jmī e fó^o na e laco^o jo^o niguiá^ogui jmīm̄h̄n̄ o^ogui 'né^ogui fa' e gáa'a tí^o la e gaquieē jmī.

¹⁶ Jōba' cajíng^o Jesús casí^or̄ i dseam̄f do:

—Guóng^o cateá^o jō güiteē dseañu^o quí^o jo n̄ilíng^o tu' fí^o la.

¹⁷ Jōba' cañí^o i dseam̄f do quíá^o Jesús:

—Ja' cóo^o dseáng^o dseañu^o quié^o e.

Jōba' cañí^o tu Jesús quiá^o dseá do:

—Jáb^o laco^o café^o na, dseam̄f, e o^o dseáng^o dseañu^o quí^o i cóo^o lana; ¹⁸ dsuco^o lam̄ jéeng^o gui 'níng^o gui dseañu^o i nicacúng^o guóo^o cóo^o, jōba' i dseañu^o i cóo^o na lana ja' líiñ^o dseáng^o dseañu^o quí^o.

¹⁹ Jō mī tí^o lí^o canú^o i dseam̄f do e cajíng^o Jesús e júu^o jō, jōba' cañí^o r̄ quiá^o dseá do lala:

—Fíi'i, lanab calilí^o e 'nú^o lin^o jaang^o dseá i fé^o cuaiñ^o quiá^o Fidié^o. ²⁰ Jō jaléng^o 'líi^o yúu^o quí^o ii', dseá Samaria, quí^o t̄iñ^o e jmiféiñ^o Fidié^o fí^o nī e mó^o la, jō dsu^o jaléng^o gui 'nú^o, dseá Israel, fó^o na e jí^o fí^o Jerusalén lí^o 'né^o e nijmiféng^o naa' Fidié^o.

²¹ Jōba' cañí^o tu Jesús quiá^o i dseam̄f do jō casí^o reiñ^o:

—Já^o güilín^o júu^o quié^o e, dseam̄f, e nijaquíem^o e nití^o í^o e 'nú^o nililí^o na' e ja' 'né^o nigüilíng^o na' fí^o e yá^o mó^o na e güijmiféng^o na' Tiquí^o ii' Fidié^o, o^ogui 'né^o fa' e nigüilíng^o na' cartí^o Jerusalén cajo e laco^o güijmiféng^o na' dseá do. ²² Co^o 'nú^o, jaléng^o dseá Samaria, jí^o ja' cúing^o na' i i jmiféng^o na' do; jō dsu^o jaléng^o jnea^o, dseá lí^o naa' dseá Israel, nicuí^o m̄baa' i i 'né^o jmiféng^o naa' do, co^o jee^o jnea^o, dseá lí^o i dseá Israel, jōb lí^o caguíng^o Fidié^o jaang^o i nileáng^o dseá jee^o jalé^o dsee^o quiá^o r̄. ²³ Jō catí^o e í^o jō, jō dseáng^o lanab líy, e jaléng^o dseá i dseáng^o lajang^o júu^o i jmiféng^o Tiquí^o ii' Fidié^o 'né^o nijmér

dseáng^o laco^o sí^o la'eáang^o cóo^o Jmiguí^o quiá^o dseá do, dsuco^o dseáng^o lajōb iing^o Tiquí^o ii' Fidié^o e nijmé^o jaléng^o dseá i jmiféng^o í^o. ²⁴ Dsuco^o Fidié^o líiñ^o Jmiguí^o, jōba' jaléng^o dseá i jmiféng^o í^o, 'né^o nijmér^o lajō la'eáang^o cóo^o Jmiguí^o quiá^o dseá do dseáng^o laco^o sí^o.

²⁵ Jōba' cañí^o tu i dseam̄f do quíá^o Jesús jō cajíñ^o:

—Niñib^o jneā e tí^o lí^o nijáab^o i cajíng^o Fidié^o i nisíñ^o do i líng^o Dseá Jmáang^o i nicá^o nifí^o quí^o ii', jōba' mí^o tí^o lí^o nigüéeng^o dseá do fí^o la, fguib dseá i ni'é^o jnea^o jalé^o e jō.

²⁶ Jōba' cañí^o tu Jesús quiá^o iñ^o do jō cajíñ^o:

—Dseá f̄bi jneā i sing^o síng^o cóo^o 'nú^o lana.

²⁷ Jō lajee^o gui' nang^o fé^o Jesús e jōb, mí^o caguilíng^o i dseá quiá^o r̄ do i cangolíng^o e cangoleáa^o e nidó^o r̄, jō mí^o cangáiñ^o Jesús e táang^o dseá do s̄iñ^o cóo^o jaang^o dseam̄f, jōba' eám^o cangogá^o dsí^o r̄ mí^o cangár^o lajō. Jō dsu^o jí^o jaang^o dseá do ja' cateá^o dsí^o r̄ fa' e e nijmingí^o r̄ Jesús uii^o quiá^o i dseam̄f i sing^o do, osi e quiá^o e s̄iñ^o do é. ²⁸ Jō ngf jō, jō dob casé^o i dseam̄f do e dsu^o quiá^o r̄ do e lí^o sí^o niguié^o r̄ jmī do, jō caquim^o tur fí^o jee^o fí^o; jō mí^o caguieíñ^o fí^o jō, canaaíñ^o guiar^o júu^o jee^o jaléng^o dseá góor^o jō sí^o reiñ^o lala:

²⁹—Má^o aa', jō majmicuíng^o naa' jaang^o dseañu^o i nicamán^o n i nicajmea^o jneā júu^o quiá^o jalé^o ba' e nicajmé^o e jéeng^o gui, jō jangám^o f̄b i dseá i cajíng^o Fidié^o i nisíñ^o fí^o jmiguí^o la i líng^o Dseá Jmáang^o i nicá^o nifí^o quí^o ii'.

³⁰ Jō mí^o canú^o i dseá góor^o do e júu^o jō, dsifib^o ca'uóñ^o fí^o jee^o fí^o colíng^o cóo^o i dseam̄f do jō cangolíñ^o fí^o lí^o táang^o Jesús. ³¹ Jō dsu^o lajee^o nú^o gui e niguilíñ^o do fí^o lí^o táang^o Jesús, i dseá quiá^o Jesús do casí^o r̄ dseá do jō cajíñ^o:

—¿Já^o c̄'jiu^o í^o, Tifa^o?

³² Jōba' dseá do cañí^o r̄ lala:

—Seab` cōo` e jíe`gui e 'né` nidóø`ø e jíi` 'nú` ja` ñí`na' jial líí`.

³³ Jo mi` tí` lí` canúu` i` dsea` quiá'r` do e jo, joba' canaaiñ` sñiñ` lajee` la'ó' yaaiñ` jo` jmingí` rúin`:

—Jangám` song` liing` ií` nijaca` e nicagó'r`.

³⁴ Joba' cañiñ` Jesús quiá' i` dsea` quiá'r` do jo casí` reiñ`:

—'Né` nijmee` e lajii` e iing` i` dsea` i` casíng` jnea` do, jogui e nijmité` e lajii` ta` e cangiñ`n` quiá' dsea` do, joba' e job e líi` lafa' mi` gó`ø` ií` e litaan`n` guíu`. <sup>35</sup> Jo dsu' 'nú` fó`na' lala: "Né` bi` quiúung`gui si` e nicuó` lajii` e cangojnea` do"; jo dsu' jnea`gui fíi` 'nú` e 'né` cá`na' cuente e lajii` e sijnea` do nicalineáng`, joba' nicuó` lí` jóng e nicatfb` í` e nisitíng`. <sup>36</sup> Dsucó` i` dsea` i` jmóo` ta` e sitíng` lajii` e roo` do, joba' ím`bre lajii` e catíiñ` quiá' e ta` e jmóor` do. Co' jalé` e roo` e sitíiñ` do líi` laco' jaléng` dsea` i` liseeng` cōong` cōo` Fidiée` lata`. Jo co' lajob` líi`, joba' i` dsea` i` jni` do cōo`gui i` dsea` i` sitíng` do, røøb` nili'íang` dsíur` laji` tú` íiñ` do mi` caroo` e cajni`r` do. ³⁷ Co' e jáb` dseáng` lajii` e júu` rōo` e fé` lala, "I` jiém` i` dsea` i` jni` do, jogui i` jiém`bi` i` nisití` mi` niró`." <sup>38</sup> Jo jneab` dsea` casíñ`n` 'nú` e caguisitíng`na' lajii` e caroo` do e jíi` 'nú` ja` caquie`na' ta` quiá' jial cangojnea` jalé` e jo, co' i` jiém` i` dsea` i` cajmée` ta` jo, jogui 'núb` dsea` i` nicali'øong` lajii` ta` e cajmée` i` dsea` í`.

³⁹ Jo i` fíim` dsea` i` seeng` e fií` Sicar do jáb` caliñ` júu` quiá' Jesús la'eáng` cōo' júu` e cajmée` i` dseamf` do ie` mi` cajíñ` lala: "I` dseañu` do nicajmea`bre jnea` júu` quiá' jalé`ba' e nicajmé` e jéeng`gui." <sup>40</sup> Jo mi` tí` lí` caguilíng` i` dsea` gōo` i` dseamf` samaritana do fi` lí` táang` Jesús, joba' camir` jmi'ee` fa' ni-jé`bi` dsea` do cōo` ír`. Joba' lajob` cajmée` dsea` do, caje`bre cōoiñ` do lajee` tú` jmií`, ⁴¹ jo i` fíim`bi` i` dsea` í` cajáng`

yaaiñ` fi` jaguó` Jesús mi` canúur` lajii` júu` e fé` dsea` do. <sup>42</sup> Jo lalab` casí` i` dsea` do i` dseamf` dsea` gōor` do:

—Jo lana` dseáng` lajang` júu` nijá' líi`naa' júu` quiá' i` dsea` na, co' dseáng` nicanú`baa' yee`naa' jial líi` júu` quiá'r`, jo o' jíi` e júu` e cajmée` 'nu` jnea' do. Joba' nine`baa' jogui nita`bi` dsí`naa' ca-jo e dsea` íb` i` láang` dsea` jmi'gúf` jee` jalé` dsee` quiáin`.

Mi` cajmi'leáng` Jesús jaang` siming` jiuung`

⁴³ Jo mi` cangf` e tú` jmií` e cajé` Jesús cōo' i` dsea` do, cagui'fí`bre e fi' guóo' uó` lí` se' Samaria do jo ca'fb`tur` fi' e ngóor` fi' lí` se' Galilea. ⁴⁴ Dsucó' lí' laco'gui jíi` júu` e tíing` Jesús, e jíi` jaang` dsea` i` fé' cuaiñ` quiá' Fidiée` fa' jmi'gó` dsea` gōor` ír`. <sup>45</sup> Jo dsu' mi` caguie`ng` Jesús fi' gōor` fi' lí` se' Galilea, jalém` i` dsea` i` seeng` fi' jo guíub` ca'íñ` dsea` do, co' jaléng` i` dsea` í` cangolíim`bre fi' Jerusalén e catf` jmií` Pascua, jogui cangá`bre jalé` e quií` jmií` e cajmée` Jesús ie` jo.

⁴⁶ Jo lajee` jo caquim`tu` Jesús fi' e fií` e sií` Caná do e née` lí` se' Galilea e fi' lí` cajmée` e ca'uíng` jmi' mí` huíng` jó` e jmií` do. Jo fi' job` niseeng` jaang` dsea` nu'luu` quiá' jaang` dseata` dsea` féng`, jo dsea` í` niseeng` jaang` siming` jiuung` quiá'r` i` niráang` dsée' fi' e fií` e sií` Capernaum. ⁴⁷ Joba' mi` tí` lí` caliñi` dsea` do e nitáang` Jesús e fi' fií` jo e jaiñi` fi' lí` se' Judea, joba' cangó`bre fi' lí` táang` dsea` do, jo camir` dsea` do jmi'ee` fa' e nidséiñ` do fi' quiá'r` e nidsijmi'leáaiñ` i` siming` jiuung` quiá'r` do, co' ráaiñ` do e tí` lí` nijúum`bre. <sup>48</sup> Joba' cañiñ` Jesús quiá' i` dsea` do jo cajíñ`:

—'Nú` ja` já` nilíim`bi` fíng` song` ja` nimó`na' jalé` lí` e quií` i` jmií` jmóo`o.

⁴⁹ Joba' cañiñ`tu` i` dsea` nu'luu` do quiá' Jesús jo casí'r` dsea` do:

—Fíi'i, fa' jgiée` o' e guó`ba' lajminá' fí' quié`e nú'gui e nijúung` i jiuung` quié`e do.

⁵⁰Joba' lalab cañi` Jesús quiá' i dseañu' do jo casí`reiñ':

—Quíing`tu fí' quií', co' nica'láam` jóo'.

Joba' lajob cajmée` i dseañu' do, caquim`tur fí' quiá'r, co' jáb' calfiñ` lajii' júu` e casí' Jesús ír'. ⁵¹Jo lajee` iuuiñ` fí' e ngaiñ` fí' quiá'bre mi' cajín' quiá' fí' i dseá' 'léeng` quiá'r i jalíng` fí' jo, jo lalab cajíng` dseá' do mi' cajín':

—Nica'láam` jóo'.

⁵²Jo mi' canúu` i dseá' do e júu` jo, joba' cajmingí`reiñ' do e í' dseáng` e ca'láang` i jóor` do.

Joba' lalab cañi' i dseá' 'léeng` do quiá'r:

—Lado guiée` la ii` coo` e ca'lóob` caguá' iu` guíiñ` jo ca'láam`bre.

⁵³Jo mi' canúu` i tiquiá' i jiuung` do e júu` jo, joba' dseáng` calilí'r e dseáng` e í' job mi' casí' Jesús ír' e nica'láam` jóor`. Joba' i dseá' do colíing` cóo' jaléng` dseá' sinúu` quiá'r cajám' yaaiñ` fí' jaguó` Jesús ie` jo.

⁵⁴Jo cóo' e nab catí` tu` e li` e quií' Jesús jmií` e cajméer` ie` mi' caquing`-tur fí' li` se' Galilea e jaiñ' fí' li` se' Judea.

Mi' cajmi'leáang` Jesús jaang` dseá' i caang` tii`

5 Jo mi' cangf`gui lajo, mi' catí`tu í' e jmóo` dseá' Israel jmií' fí' Jerusalén, joba' fí' job caquing`tu Jesús e ngotíiñ' e jmií' jo. ²Jo ie` jo, e fí' dsíi' iá' cuu` e si' lacúng' Jerusalén do, quiéeng` coo` o'nú' fí' li` ngíing` jaléng` jo'se' jiuung` i tíng` dseá' Israel jngaiñ' mi' tí' jmií'. Jo quiá' e o'nú' do silíi` coo` li` a` jmií' e fe' eáang` e sii' Betzata cóo' jmií' hebreo. Jo e fí' 'ni' e li` a` jmií' do quiéeng` 'niá' ni'núu`jiu, ³jo fí' job seeng` fíing` dseá' dsée' e lí' doñi' ee' jmohuí' liiñ'; do i

tiuung`, dogui i jlúu', dogui i caang` tii` i teng' ni` uó'. Jo jaléng' í' sijeeiñ` e nijó' e jmií' do. <sup>4</sup>Co' fé' dseá' e seab` mi' jgáang` jaang` ángel fí' dsíi' e jmií' do, joba' nijó'b' e jmií' do mi' nijgiáang` í; jo mi' cal' jo, i dseá' la'uii` i ni'f' fí' dsíi' e jmf' do, joba' ni'leáam`bre jóng lí' doñi' ee' jmohuí' liiñ'.

⁵Jo jee' jaléng' i dseá' dsée' do niquiéeng` jaang` dseañu' i nidsée' lajii' ningóo' guigui` dsé jniá' jii'.

⁶Jo mi' caguíe` Jesús fí' jo, cangáin` i dseañu' i dsée' do e dob ráaiñ' jogui caliñir` e lajii' lii`ba' nidsée' i dseá' do, joba' cajmingí`reiñ' do jo casí`reiñ':

—¿lin' e ni'leáan` lajii' jmohuí' lin'?

⁷Joba' cañií' i dseá' dsée' do quiá' Jesús lala:

—Fíi'i, ja' ii` seeng` fa' ii` nijmicóo' jnea` e ni'úu` fí' dsíi' e jmií' do mi' cangf` e nijó', jo co' lacoo` ya' mi' iin`n ni'úu` fí' jo, dseá' jiém' dsijéeng` quié`e.

⁸Joba' cañií' Jesús quiá' i dseá' do:

—Ráan`, jo see` e 'ma' lí' dsíin` na jo guóng'.

⁹Jo dsífi' lanab ca'láang` i dseañu' do, jo cacó`bre e 'ma' lí' dsíiñ` do, jo canaaiñ` ngi`bre jóng. Jo ie` jo dseáng` cangotíng` jmií' e jmi'íng' dseá' Israel. ¹⁰Joba' mi' cangá' i dseá' quié` nifí' quiá' dseá' Israel e niquié` i dseá' ca'láang` do e 'ma' lí' dsíiñ` do, joba' lalab casí'r` dseá' do:

—Jmií' e jmi'ím' dseá' lana, joba' ja` cuóong` fa' e co' e 'ma' na.

¹¹Jo dsu' lalab cañií' i dseá' i lami` dsée' do quiá' i dseá' góor` dseá' Israel i casí' ír' lajo:

—Jo i dseá' i cajmi'lee` quié`e do casí'r` jnea` lala: "Ráan`, jo see` e 'ma' lí' dsíin` na jo guóng'."

¹²Joba' cajmingí`tu i dseá' Israel do i dseañu' do jo cajín':

—¿I'gui i dseá' i casí' 'nu` e nicó' e 'ma' lí' dsíin` do jogui e niguón'?

¹³Jō dsu' i dseañu' do jii' ja' nīr' i i cajmi'leáng- ír' do, cō' ladsifib' cango'íngtu Jesús jee' i dseañ' fíng' i siseáng' do ie' jo. ¹⁴Jō mi' cangf' jo, dob cadséng'tu Jesús i dseañ' i cajmi'leáiñ' do fí' dsí' sinúu' guá' fé' e si' fí' Jerusalén jo lalab casí'reiñ' do:

—Janú', lana nica'láam'ba' lajii' jmohufi' e lami' lin', jo jie' mi' ee' tu' dsee' calé' catú', dsuco' fíng song cajmee'tu' lajo, joba' huíng'guib nidsijé' quíi' jóng.

¹⁵Jō ngf' jo, cangób- i dseañu' i lami' dsée' do e cangojmea'r' júu' jaléng' i dseañ' i quie' nif' quíá' dseañ' Israel e Jesús sii' i dseañ' i cajmi'leáng- ír' do. ¹⁶Joba' jaléng' i dseañ' Israel do ningir' 'náiñ' Jesús e laco' nijmeáiñ' dseañ' do ga' ufi' e cajmée' dseañ' do e jo 'nia' ie' jmi' e jmi'íng' jaléng' dseañ' góor' dseañ' Israel. ¹⁷Jō dsu' Jesús lalab casí'r' jaléng' i dseañ' do:

—Tiquié'e ja' mi' catúr' jii' cateá' ta' quíá'r', jogui lajob jmóo' jnea' cajo.

¹⁸Jō mi' canúu' jaléng' i dseañ' i quie' nif' quíá' dseañ' Israel do e cajíng' Jesús lajo, joba' eáang'guib ca'f' dsír' e nijngáiñ' dseañ' do, cō' o' jii' e cajmi'leáiñ' i dseañ' dsée' do 'nia' ie' jmi' e jmi'íng' dseañ' góor' dseañ' Israel, cō' lajob cajo fé'r' e røb' líiñ' cōo' Fidié' mi' fé'r' e Fidiéeb' dseañ' líng' Tiquiá'r'.

Ja' jmóo' i Jóo' Fidié' i camíng' do la tíiñ' 'nia'r'

¹⁹Jō cō' niñib' Jesús jial' í' dsí' i dseañ' do, joba' lalab casí'r' dseañ' do:

—E laba' jmitaa' óo'na', e jii' cōo' cuøøng' lí' jmee' jnea' la tíiñ' 'niá'a, jnea' dseañ' líiñ' n' Jóo' Fidié' camíng', cō' dseáng' lajii' e móo'o e jmóo' Tiquí'ii', lajii' e joba' e jmóo'o cajo. Cō' jalé' e móo' jnea' e jmóo' Tiquí'ii', joba' e job jmóo'o cajo. ²⁰Cō' Tiquí'ii' eáam' 'neáiñ' jnea', jogui e'bre jnea' jalé' e jmóor'; jogui ni'é'bir jnea' ca-

jo jalé' e niing'gui e laco' nidsi'gó' óo' 'nú' eáang'gui. ²¹Cō' lí' laco' jmóo' Tiquí'ii' e jmi'í'tur jaléng' 'lí' jogui e cuø' e niliseeng'tuiñ', joba' lajobi jnea', dseañ' líiñ' n' Jóo', lajob jmóo'o cōo' jaléng' dseañ' i iin' n' jmee' cōo' lajo. ²²Jō Tiquí'ii' ja' quidsir' í' quíá' jii' jaang' dseañ' ufi' dsee' quíáiñ', cō' jneab' dseañ' nicangfíñ' n' quíá'r' e ta' jo e catfíñ' n' ni-jmee' e lajo. ²³Jō cajmée' Tiquí'ii' lajo e lí' laco' lajiing' dseañ' nijmi'gór' jnea' lí' laco'gui jmi'gó' dseañ' ír'. Dsuco' i dseañ' i ja' jmi'gó' jnea', dseañ' líiñ' n' Jóo' Fidié', joba' lajob cajo ja' jmi'gór' Tiquí'ii', dseañ' i casíng' jnea' fí' jmi'gúf' la.

²⁴Jō e laba' jmitaa' óo'na', e doñi' ii' dseañ' i já' líng' júu' quie' e jogui núu'r' júu' quíá' i dseañ' i casíng' jnea' fí' jmi'gúf' la, joba' jaléng' dseañ' f' niñiim'bre e seeiñ' cøøng' cōo' Fidié' lata' jo ja' nidsiliñ' fí' lí' 'lí'; cō' lí' lafa' lami' sijúum'bre, jo dsu' lana lí' lafa' nica'jii'tur la'eáang' cōo' Fidié'. ²⁵Jogui dseáng' jmita'baa óo'na' e tí' lí' nití' í' jo dseáng' lanab liy e jaléng' dseañ' i lafa' 'líng' ufi' jalé' dsee' quíá'r' ninúr' júu' quie' e, dseañ' líiñ' n' Jóo' Fidié'; jogui jaléng' dseañ' i ni'íng' e júu' jo, niliseem'bre la'eáang' cōo' jnea'. ²⁶Jō lí' laco' Tiquí'ii' Fidié' 'nia'bre dseañ' cuø' e seeng' dseañ', joba' lajob cajo dseañ' f'bing' i nicacuø' jnea', dseañ' líiñ' n' Jóo', e laco' 'niá'baa dseañ' cuøøø dseañ' e seeiñ'. ²⁷Jogui nicacuø'bir jnea' e oo' ta' e niquidsii' í' quíá' jaléng' dseañ' jmi'gúf' uii' quíá' jalé' dsee' quíáiñ', cō' jneab' dseañ' cagá'a fí' niíf' e líiñ' n' jaang' dseañ' jmi'gúf'. ²⁸Jō ja' güidsigá' óo'na' quíá' jalé' e fí' 'nú' la, cō' nigu-iéeb' jmi' mi' jaléng' dseañ' i ni'líng' ninúr' júu' quie' e ²⁹jo ni'uóíñ' fí' dsí' ée' quíá'r'. Jo ie' jo jaléng' i dseañ' i ca'é' jmang' e guíá' nijii'tur e laco' niliseeiñ' cøøng' cōo' Fidié', jo dsu' jaléng' i

dsea` i cajmée` jalé` e ja` dseeng` nijí`-
tur e lí` laco' ni'íñ` iihuá'.

**Jie` fí` lí` jáa` fí` quía`- Jesús
còo` jalé` e jmóor`**

³⁰Jo fíi` túu` 'nú` e jíi` còo` cuòong`
lí` jmee` jnea` la ñii` 'niá'a. Co' jnea`
mí` quidsii` í` quía` jaléng` dsea`, e jo
jmóo` laco' ta` quia` Tiquí`ii' Fidiéeb`,
jogui dseáng` ròob` jalé` e jmóo` do ca-
jo. Jo ja` jmóo` la tiin` 'niá'a jalé` e
jo, co' lajíi` e iing` Tiquí`baa' e jmóo`,
co' dsea` íb` i casíng` jnea` fí` jmigúf`
la. ³¹Jo faco' jnea` fá'a juguiá` cuaiñ`
quíe` e 'niá'a, joba' ja` e quíng` jíi` coo`
e júu` do fí` quini` 'nú` jóng. ³²Jo dsu`
seem` jaang`gui i fé'` guíá` uii` quíe`e,
jogui tab` dsii` e jalé` e júu` do quíim`
fí` quini` 'nú`. <sup>33</sup>Jo 'núb` dsea` casíng`-
na' dsea` i cangojmingíi` i Juan i seáng`
dsea` jmií` do i` dseáng` jnea`, jo tab`
dsii` e jmang` júu` jáb` dseáng` fé'` i
Juan do. ³⁴Jo dsu` jnea` ja` 'neán`n dsea`
jíéng` i nijmé` júu` uii` quíe`e i` dsea`
líng` jnea`; jo fá'a e júu` la e lí` la-
co' 'nú` nilí`na' leáng`na' jee` jalé` dsee`
quí`na'.

³⁵Jo jalé` júu` e caguia` i Juan do líi`
laco' cajlíi` quíi` e coo` e laco' e' dsea`
fí`; jo 'nú` lajee` cateá'ba' cajmi`iáang`
óo`na' còo` jalé` e júu` e caguia` i
Juan do. ³⁶Jogui jalé` e jmóo` jnea` do
eáng`gui cuø` lí` i` jnea`, jo eáng`guib`
niing` laco' e júu` e cajíng` i Juan do uii`
quíe`e; co' lajíi` e jmóo` jnea`, ta` job` e
cacuø' Tiquí`ii' Fidiéé` jnea` e nijmee`e.
Jo jalé` e jmóo` do cuø` lí` e Tiquí`ii'
Fidiéeb` dsea` casíñ` jnea` fí` jmigúf` la.
³⁷Jo i Tiquí`ii' do, dsea` íb` i fé'` juguiá`
uii` quíe`e. Jo dsu` 'nú` ja` mí` canáa`na'
júu` quía`r` o'gui mí` cañíng`na're cajo,
³⁸o'gui seeng`na' e jmití`na' júu` quía`r`
dsea` do, co' ja` mí` ca'íng`na' jnea`
dsea` casíñ` fí` jmigúf` la. ³⁹Jogui 'nú`
dseáng` tá` camí` júub` jmitíng`na' e
fé'` fí` ní` jí` quía`r` Fidiéé`, co' sijeeng`na'

e fa' lajob` niliñ`na' jial` cuòong` e seeng`-
na' cuòong` còo` dsea` do lata`; jo dsu`
jalé` e júu` do lajíi` uii` quíe`baa` e fé'`.
⁴⁰Jo dsu` 'nú` ja` iing`na' fa' nijáang`-
yaang`na' fí` jaguóo` e laco' niliseeng`-
na' cuòong` còo` Fidiéé`.

⁴¹Jo fíi` guíi` 'nú`, ja` e líi` quíe` jnea`
jial` líi` jalé` e fé'` dsea` jmigúf` uii`
quíe`e, <sup>42</sup>dsu` nicufím` jnea` 'nú` guíá`
jial` líng`na', jo ñii`baa` guíá` e ja`
'neáng`na' Fidiéé`. ⁴³Jo jnea` cagá`a
fí` jmigúf` la cuaiñ` quía` Tiquíe`e, jo
dsu` 'nú` ja` íng`na' jnea`. Jogui faco`
jaang`gui dsea` i nijáa` i ja` íi` seeng` i
síi` quía`r`, jo dsu` ni'ím`ba' i dsea` í.

⁴⁴Jo jial` já` nilíng` 'nú` júu` quíe`e
fíng` song` lico' jmiféng` rúng`na' lajee`
la'ó` yaang`na' jo dsu` ja` jmi'goo`na' 'ni-
a' Fidiéé` dsea` fé'r` guíá` uii` quí`na'?

⁴⁵Jo ja` í` óo`na' e jnea` ni'ñiñ`n 'nú`
fí` quini` Tiquíe`e, co' 'líi` yáa` quíi`-
na' i síi` Moí` dsea` ca'ñiñ` 'nú` còo`
júu` quia` ta` e cajme'r` do, jo íb` i si-
jeeng` 'nú` i nijmicòo` quíi`na'. ⁴⁶Cofa`
'nú` já` calíng`na' lajíi` júu` e cajme'r` i
Moí` do fí` ní` jí` quía`r`, joba' lajob` já`
líng`na' jnea` cajo, co' e fí` ní` júu` jo
cuaiñ` quíe`baa` e fé'`. ⁴⁷Jo song` 'nú` ja`
já` líng`na' e júu` e cajme'r` í, joba' jial`
cuòong` e já` nilíng`na' lajíi` júu` e fíi` i
'nú` jóng?

Jo lanab` jíi` líi` júu` quía`r` Jesús e
casí'r` dsea` i quíe` níi' quía`r` dsea` Is-
rael íe` jo.

**Mí` cahéng` Jesús 'niá` mil dseañu`
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)**

6 Jo mí` cangí` jo, còo` jmií` cangó`
Jesús lí` lí` 'ngóo` e guíeé` e síi`
Galilea do, jogui síi`bi cajo Tiberias. ²Jo
fíim` dsea` ngolíiñ` fí` lí` ngóo` dsea`
do, dsuco' jééng`gui nicangár` jalé` e
lí` e quíi` dsea` do jmií` e jmóor` mí`
jmi'leáiñ` jaléng` dsea` dsée'`. ³Jo mí`
caguíe` Jesús colíng` còo` dsea` quía`r`
fí` lí' lí' 'ngóo` e guíeé` do, jo cangolíiñ`

fi' cōq̄ yá' mól', jō mi' caguilíin' fi' jō, dob caguár' colíing' cōq̄in' do. ⁴Jō nijaquíeng' jmi' Pascua ie' jō e quí' tíng' dseá Israel e jmóor' fi' Jerusalén.

⁵Jō lajee' guíing' Jesús e fi' yá' mól' do, cangár' e i' fíing' dseá nijalíing' fi' lí' guíin', jōba' lalab casí'r' jaang' lajee' i' dseá quiá'r' do i' sii' Lii' jō cajín':

—¿Jie' fi' nidsileá'aa' jalé' e nidó' i' dseá 'leáang' i' nicagüilíing' la lana?

⁶Dsu' cajíng' Jesús e jō e lí' laco' niliñir' e' nijíng' i' Lii' do cuaiñ' quiá' e jō, cō' niñi' bre guiá' 'ñia'r' quiá' jial ni-jmér' cuaiñ' quiá' e do. ⁷Jō lalab cañí' Lii' e casí'r' Jesús:

—Nañí' fa' nili'lee' cabøø' iní' e nidsé' lajì' cuu' e 'léeng' dseá lajee' guiáng' sí', dsu' ja' nilíim'bi' quiá' la-jjìng' i' dseá na e nitíin' jmá' capí' la-jaang' lajaaiñ'.

⁸Jō mi' canúu' e júu' jō i' dseá jaang'gui' quiá' Jesús i' sii' Df', i' líing' rúng' Tú' Simón, jōba' lalab casí'r' Jesús:

⁹—Lab sing' jaang' jiuung' i' quie' 'ñiá' iní' e líí' cōq̄' mí' cebada cōq̄'gui' gáng' 'ñu' i' nicuíng', jō dsu' e la ja' jíé' lí' nidsibó' jee' i' dseá fíing' na.

¹⁰Jōba' cañí'tu' Jesús quiá' i' dseá quiá'r' do jō cajín':

—Sí'go' jaléng' i' dseá na güi'né'r' lí' nigüear' lajaang' lajaaiñ'.

Jō e fi' mól' jō ia' sea' nuu' rø', jōba' fi' jōb caguá' jaléng' i' dseá do, jō jee' i' dseá do quíng' jíé' ja' 'ñiá' mil dseañu'. ¹¹Jō mi' cangf' jō, ca'ím' Jesús e iní' e se' i' jiuung' do jō cacuø'r' gui'máang' Fidiée'; jō mi' cangf' jō, canaaiñ' jmóor' guiée' jee' jaléng' i' dseá i' caseáng' do ie' jō. Jō lajōb cajo cajméer' cōq̄' i' 'ñu' do, cajmée'bre guiée' jee' jaléng' i' dseá do car' jíé' jji' iní' do. ¹²Jōba' mi' tí' lí' calitaang' i' dseá do guiá', lalab cajíng' Jesús casí'r' i' dseá quiá'r' do:

—Sití'na' jalé' 'ná' e caseáng'gui' na, jō tea'na' líing', cō' jji' ca'ná' ja' 'né' nidsitøng'.

¹³Jōba' lajōb cajmée' i' dseá do, casitím'bre jalé' e 'ná' e caseáng'gui' do quiá' lajì' 'ñiá' e iní' cebada do, jō guitu' 'matá'gui' caróng' cōq̄' e 'ná' e caseáng' do. ¹⁴Jō mi' tí' lí' cangá' i' dseá fíing' do e lí' e quí' Jesús jmi' e cajméer' do, jōba' canaaiñ' sñiñ' lajee' yaaiñ' jō fé'r':

—I' nab dseáng' dseá i' cajíng' Fidiée' i' nisín' fi' jmigüf' la i' nifé' cuaiñ' quiá'r'.

¹⁵Jō niñib' Jesús e i' dseá i' fíing' do iní' nitøø'bre ír' la'úung' e laco' nicár' nifí' quiáin' do, jōba' cajmi'nám'tu' 'ñi-a'r' jee' i' dseá do, jō cajgóor' calé' catú' cartí' yá' e mól' do e laco' niliúng' 'ñia'r'.

Mi' cangí' Jesús fi' ní' jmi'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶Jō mi' tí' lí' jaquíeng' e ni'f' náu' e jmi' do, i' dseá quiá' Jesús do catisím'bre fi' lí' née' e guiée' do. ¹⁷Jō mi' caguilíin' fi' 'ni' e guiée' do, cangotáam'bre fi' dsí' cōq̄' móo', jō canaaiñ' cua'bre e guiée' do e teáaiñ' fi' ngolíin' fi' Capernaum. Jō cōq̄b' mi' ca'f' náu', jō dsu' Jesús ja' mí' cajím'bi' rúin' cōq̄' i' dseá quiá'r' do. ¹⁸Jō lajee' ngolíng' i' dseá quiá' Jesús do e teáaiñ' fi' dsí' e móo' do, jō cōq̄' canaang' e fi' guf' e teá' eáang', jōba' canaang' e rōq̄' jmi'.

¹⁹Jō lajee' ningolíin' e fi' ní' jmi' do tíib'jiu' la 'ñiá' osi jñuu' kilómetro, jō cōq̄' cangám'bre Jesús e nijaquíeng' dseá do fi' quiá' e móo' do e nijaiñ' ngír' fi' ní' jmi'. Jō mi' cangáng' i' dseá do Jesús e jang' dseá do ngír' fi' ní' jmi', jōba' ca-já' e 'gō'bre. ²⁰Jōba' dsifí' lanab cajíng' Jesús casí'r' i' dseá do lala:

—Jneab' la, jō ja' føøng'na'!

²¹Jō i' dseá quiá'r' do e íaang' dsí'bre ca'ín' dseá do fi' dsí' e móo' lí' teáaiñ' do; jō dsu' lajee' jōb e jji' ja' lí' lanab

catfiin' lajaléin' do fi' uó' quiú' e fi' lí' si'í' nitiin' do.

Mi' canaang' i dsea' fíing' do 'náiin' Jesús

22 Jo mi' cajneá' e jmiin' jo, jaléng' dsea' i sijeeng' Jesús lí' lí' 'ngóo' cataang' e guié' do calil'r' e jaléng' i dsea' quiá' Jesús do nicangolíim'bre cóo' e móo' cóo' 'nia' e si' do jéeng'gui, jo dsu' Jesús ja' mi' cangaiin' cóo' i dsea' quiá'r' do. 23 Jo lajee' job' caguilíng' jíéng'gui dsea' i teáng' dsii' móo' i jalíng' fi' cóo' fi' e si' Tiberias, jo caguilíin' fi' guóo' uó' quiú' quiá' fi' lí' cagó' i dsea' i fíing' do mi' cangf' e cacuø' Fii'naa' Jesús gui'máang' Fidiéé. 24 Joba' mi' tí' lí' calilí' i dsea' fíing' do e jo' seeng' Jesús fi' do o'gui i dsea' quiá'r' do, joba' cajgóo'bre fi' dsii' cóo' móo', jo cangolíin' cango'néem'bre dsea' do fi' Capernaum.

Jesús líiin' laco' e iní' e cuø' e seeng' dsea' lata'

25 Jo mi' tí' lí' caguilíng' i dsea' fíing' do fi' lí' lí' 'ngóo' cataang' e guié' do, joba' fi' job' cajjín' Jesús jo lalab cajming'í'r' dsea' do:

—Tifa', ¿lí' cañing' 'na' fi' la?

26 Joba' cañi' Jesús quiá' jaléng' i dsea' do jo cajjín':

—E laba' jmitaa' óo'na' e 'nú' 'náng'tu' jnea' lana, dsuco' lado guiéé' caquié'na' car' caróm'ba', jo dsu' ja' 'náng'na' jnea' uing' quiá' e nicangáng'na' e' guóng' jalé' e lí' e quií' i jmiin' e nicajmé' e do. 27 Joba' fii' i 'nú' ja' jmiquíng' lí' óo'na' cuaiin' quiá' jalé' e go' dsea' e ja' huøø' ee', có' 'nú' lí' lí' 'né' e guing' óo'na' cuaiin' quiá' jalé' e taang' dsea' e sea' contøøng-, có' e joba' e cuø' e seeng' dsea' cøøng' cóo' Fidiéé' lata'. Jo e joba' nicuøø' jnea' jaléng' dsea', jnea' dsea' gáa'a fi' niff' e líin' jaang' dsea' jmigüf', có' ta' joba'

casíng' Tiquí'ii' Fidiéé' jnea' fi' jmigüf' la.

28 Joba' cajming'í'r' i dsea' do Jesús, jo casí'r' dsea' do lala:

—¿E' 'né' nijmó' jnea' e laco' niliti' jalé' e iing' Fidiéé' e nijmó'oo'?

29 Joba' lalab cañi' Jesús quiá' dsea' do:

—E lab e iing' Fidiéé' e 'né' nijmee'na', e ni'fíng'na' jnea', dsea' i casíin' fi' jmigüf' la.

30 Joba' cañi' tu' i dsea' do quiá' Jesús, jo casí'r' dsea' do lala:

—Jogui 'nu', ¿e' lí' e quií' jmiin' cuøøng' lí' jméel' quí'naa' la e laco' já' nilí'naa' júu' quií'?, jogui ¿e' jalé' jmoo' 'nu'? 31 Có' lalab júu' sea' quiá' 'lí' dsea' áang' quí'ii' e cangíin' e cagó'r' iní' e si' maná lajee' cangir' fi' ni' guóo' uó' quiú' malii'gui lí' laco'gui la fé' fi' ni' jii' quiá' Fidiéé' lí' fé': “Jo Fidiéé' dsea' cacuø' jaléng' i dsea' do iní' e cagó'r' e jáa' fi' niff'.”

32 Joba' lalab cañi' Jesús quiá' i dsea' do jo cajjín':

—E laba' iin' jmitaa' óo'na', e o' Moí' i cacuø' i dsea' áang' quií'na' do e iní' e cajalí' fi' niff' do, dsuco' 'niab' Tiquié'e Fidiéé' dsea' cuø' e iní' e já' e jáa' fi' niff' do. 33 Dsuco' jnea', dsea' gáa'a fi' niff', líin' laco' e iní' e cuø' Tiquí'ii' Fidiéé' do e laco' liseeng' dsea' cøøng' cóo'r' lata'.

34 Joba' i dsea' do camí'r' Jesús lala jo cajjín':

—Fii'i, cuøø' jnea' contøøng' e iní' jo.

35 Joba' casí' Jesús jaléng' i dsea' do jo cajjín':

—Jneab' dsea' líin' e iní' e cuø' e seeng' dsea' lata'; jogui i dsea' i já' líng' júu' quié' e jogui nicajáng' yaaiin' fi' jaguóo, joba' jo' tóo' jmiin' fa' niguiá'gui jmi'aa'in' o'gui jmiijmiin'. 36 Jogui lí' laco' jii' e nicafii' i 'nú', nañi' fa' nicañim'ba' jnea', dsu' ja' já'

líim`bi' jnea~. <sup>37</sup>Jo jaléng' dsea` i nicacuøng' Fidiée' jnea~, joba' jaléng' dsea` í ím`bre jnea~; jogui jaléng' i dsea` í ni`íim`baare cajo. <sup>38</sup>Co' jnea~ ja` cagá` a fí` níff` e cagajmée`e lajji~ e iin`n `niá`a, co' cagá` a e lí` laco' cagajmée`e lajji~ e iing` Tiquié`e e nijmee`baa, co' íb` dsea` í casíng` jnea` fí` jmigüf` la. <sup>39</sup>Jo i dsea` i casíng` jnea` fí` jmigüf` la iin` e ja` ni`íing` jii~ camíng' i dsea` i nicacuøin` jnea` do, co' lí` lí` iin` e nijmee`e e nijji`tur mi` tí` lí` jo. <sup>40</sup>Co' lajji~ e iing` Tiquié`e Fidiée` e jaléng' dsea` i jáng' yaang` fí` jaguóo`o jogui já` líiin` júu` quíe`e, jnea` dsea` líin`n Joo' Fidiée~, joba' iing` Fidiée` `nia`r` e jaléng' i dsea` í ni`íim`bre e niliseein` cøong` cóo`r` lata~; jogui jnea~ nijmee`e e nijji`tur mi` tí` lí` nití` í` lajo.

⁴¹Jo mi` tí` lí` canúu` i dsea` Israel do e júu` quíá` Jesús do, joba' canaaín` éein` dsea` do lajee` la'ó` yaaiñ~, co' dsea` do fé`r` e íbre dsea` líiin` e iin`r` e cajgó` fí` níff`. ⁴²Joba' canaaín` sí` rúin` lala:

—Jo ¿su o' i Jesús labi i líing` i jóo` Sé` do? Co' jneaa`aa` cuíim`baa' i` niquiá`r` jogui i` tiquiá`r`, jo ja` ne`naa' jiali` fé`r` e jáar` fí` níff`.

⁴³Jo mi` canúu` Jesús e júu` jo, joba' casí`reín` do lala:

—Túu`na' e éeng`na' jnea~. ⁴⁴Jo fii` i `nú` e jii~ jaang` dsea` cuøong` lí` jáng' `nia`r` fí` jaguóo`o fíng` song` Tiquí`ii' Fidiée` i casíng` jnea` fí` jmigüf` la ja` nijajéng` i dsea` í fí` quini; jogui jneab` dsea` nijmée`e e nijji`tu jaléng' i dsea` í mi` tí` lí` jo. ⁴⁵Jo lalab` fé` fí` ní` jii` quíá` Fidiée` e cajme` i dsea` i café` cuaiñ` quíá`r` mali`gui eáang` ie` lamí` cajjín` lala: “Fidiée`b` dsea` ni`é`r` lajaang` lajaang` dsea`.” Joba' jaléng' dsea` i ninú` júu` quíá` Tiquí`ii' do jogui nilitíiin` guíú` quíá` dsea` do, joba' cóo`r` jneab` nijataaiñ` jóng`.

⁴⁶Jo dsu` ofa` fá`a e seeng` dsea` i nicangáng` Tiquí`ii', co' lajji~ jnea`bing` i

nicangáng` dsea` do, jo íb` dsea` i casíng` jnea` fí` jmigüf` la. ⁴⁷Jo e laba' jmitaa` óo`na' e jaléng' dsea` i já` líing` júu` quíe`e, joba' cøong` liseein` cóo`r` Fidiée` lata~.

⁴⁸Jo dseáng' jneab` líin`n e iin`r` e cuø` e seeng` dsea` lata~. <sup>49</sup>Jo jaléng' `lii` yáuu` quíi` `nú` cagó`bre e iin`r` e sií` maná do ie` lamí` cangir` fí` ní` guóo`r` uø` quíú` do, jo dsu` nañi` fa' cagó`r` e jo co' cajúm`bre mi` catf` í` quíá`r`; ⁵⁰jo dsu' jnea`gui fá`a quíá` e iin`r` e jáa` fí` níff` do, co' i` dsea` i ni`íng' e nidó`r` e jo, joba' ja` tóo` jmií` fa' nijúuin`. <sup>51</sup>Jogui co' jneab` dsea` líin`n e iin`r` e nicajá` fí` níff` e laco' cuø` e seeng` dsea` lata~, joba' doñi` i` dsea` i ni`íng' e nidó`r` e iin`r` jo, joba' dseáng' lata~ niliseein` cøong` cóo`r` Fidiée`. Jo e iin`r` jo líi` ngúu` táam`baa, co' e joba' nijáa` e laco' cøong` niliseeng` dsea` cóo`r` Fidiée` lata~.

⁵²Jo mi` tí` lí` canúu` i dsea` Israel do e júu` jo, joba' canaaín` tíing` júu` quíá`r` lajee` la'ó` yaaiñ` uii` quíá`r` Jesús, jo jmingí` rúin` lala:

—Jo ¿jial` cuøong` e i dseañu` na nicuø`r` ngúu` táaiñ` e lafa' niquiee`naa`?

⁵³Joba' cañi`tu Jesús quíá`r` i dsea` do jo casí`reín`:

—Dseáng' e laba' jmitaa` óo`na', e song` `nú` ja` ni`íing`na' jnea~ laco`gui mi` jmitaang` yaang`na' guíú` cóo`r` e iin`r` do, o`gui ni`u`na' jmi`øøñ~, jnea` dsea` cagá` a fí` níff` e líin`n jaang` dsea` jmigüf`, joba' ja` quíi` jmií` jóng` e nili`na' e niliseeng`na' cøong` cóo`r` Fidiée` lata~. ⁵⁴Co' i dsea` i íng' jnea~ lí` laco`gui mi` jmitaang` yaaiñ` guíú` jogui í`r` jmi`øøñ~, joba' dsea` íb` i ni`íing` e niliseein` cøong` cóo`r` Fidiée` lata~; jogui jneab` nijmee`e e nijji`tu jaléng' í` mi` nití` í` lajo. ⁵⁵Dsucó' mi` íng' dsea` jnea~, líi` cóo` e gø` dsea` e laniing` íing` ta` quíá`r`, jogui e jmi`øøñ` do, líi` cóo` e í` dsea` e laniim` cajo. ⁵⁶Co' i dsea` i íng'

jnea~ lí' laco'gui mi~ jmítaang~ yaang~ dsea' guiú' jogui i í' jmi'øøn~ do, joba' cøøm~ niliseeĩn' cõo'~ jnea~, jogui lajobi jnea~ cajo cøøm~ niliseen' cõo'~ ír'.

⁵⁷ Jo Tiquí'ii' Fidiée~ i casíng' jnea~ fí' jmigui' la contøøm~ seeĩn', jogui la'eáang' í'ba' seeng' jnea~ cajo; jogui lajobi jaléng' i dsea' i íng' jnea~ laco'gui mi~ jmítaang' yaaiñ~ guiú' dseáng' contøøm~ niliseeĩn' la'eáang' cõo'~ jnea~. ⁵⁸ Jo fá'a e júu^ na cuaiñ~ quiá' e iñí' e cajgõ' fí' ñiff', cõ' e iñí' la ja' lí' laco' e iñí' e sii' maná do e cagõ' 'lii' yáú' qui' na' lajee' cangir' fí' ní' guóo' uó' quiú', cõ' nañí' fa' cagõ' bre e jo, jo dsu' cajúm~ bre mi~ catf' í' quiá'r; dsu' jaléng' i dsea' i íng' jnea~ laco'gui mi~ jmítaang' yaaiñ~ guiú' cõo' e iñí' do, joba' dseáng' latab~ niliseeĩn' cøøng' cõo'~ Fidiée~.

⁵⁹ Jo lanab jjí' lí' júu^ quiá' Jesús e ca'e'r' jaléng' dsea' i caseáng' e fí' sinúu^ guá' quiá' dsea' Israel e si' fí' Capernaum.

Seem` dsea` i ja` íng' júu` quiá' Dsea` Jmáang`

⁶⁰ Joba' mi~ tí' lí' canúu~ i dsea' do la-jjí' e cajíng' Jesús do, i fíim' jaléng' i dsea' do i lami' ngí' cõo'r~ do cajín' lala:

—Dsíng' huíng' e ni'fíng' naa' lajjí' e júu^ e fé'r' na, jo ja' lí' dsí'naa' e seeng' dsea' i ja' nilíng' lajjí' júu^ quiá'r.

⁶¹ Jo cõ' niñib' Jesús lajjí' e ée' i dsea' do quiá'r, joba' cajming'r' dsea' do lala:

—¿Su 'ní' máam' 'nú' e júu^ quié e la?

⁶² ¿E~ ni'f' áa' na' fíng song nimáang~ na' jnea~ e niníng' túu' fí' lí' lami~ guiiñ' fí' ñiff', jnea~ dsea' cagá'a fí' jo e lín'n jaang' dsea' jmigui'f? ⁶³ Jo e Jmiguí' quiá' Fidiée~ e cuø' e seeng' dsea' lata~, jo dsu' ja' quí' dsea' jmigui' jmií' fa' e nijmér~ e niliseeng' dsea' lata~; jogui jalé' júu^ e nicaffi' i 'nú' na lí' la'eáang' cõo' Jmiguí' quiá' Fidiée~, jogui cajo cuø' e liseeng' dsea' lata~. ⁶⁴ Jo dsu'

seem' 'nú' i ja' mi' ca'ím' bi júu^ quié e latí' lana.

Jo cajíng' Jesús lajo cõ' ñi'bre guiú' latí' mi~ uing~ i jaléng' i dsea' do i dseáng' ja' ni'íng' ír', jogui i i nijáng' ír' fí' jaguó' jaléng' dsea' cøøng' e quiá' e nijúuiñ~.

⁶⁵ Jogui lalab cajíng' guir:

—Jo uí' e lajob lí' joba' nicaffi' i 'nú' e jjí' jaang' dsea' cuøøng' lí' jáng' 'ñi-a'r' fí' jaguó'o' fíng song ja' nijajéeng' Tiquí'ii' Fidiée' ír' fí' quinií'.

⁶⁶ Jo latí' ie' job, i fíim' dsea' i lami' ngí' cõo' Jesús catiúum~ bre dsea' do, jo caquium' bre e ngir' cõo' dsea' do. ⁶⁷ Jo cõ' calilíb' Jesús e jo, joba' cajming'r' i dsea' guitúung' quiá'r do jo cajín':

—Jo ¿su la quié 'núb' iing~ na' nijmi'-naang' yaang~ na' quié e cajo?

⁶⁸ Joba' cañí' Tá' Simón quiá' Jesús jo cajín':

—Fíi'naa', dseáng' ja' í' dsí'baa' e nid-sitáang~ naa' cõo' dsea' jíéng', cõ' jjí' 'núb' dsea' cuø' júu^ quiá' jial seeng' dsea' cøøng' cõo' Fidiée~ lata~. ⁶⁹ Joba' jnea', nicajáang~ yee~naa' fí' jaguó'o', cõ' dseáng' nitab' dsí'naa' e 'núb' lín' dsea' i casíng' Fidiée' fí' jmigui' la e lín' dsea' güeang' quiá'r.

⁷⁰ Joba' lalab cañí' Jesús quiá' i dsea' quiá'r do:

—Jneab~ dsea' nicaguífin' n 'nú' e nilíng' na' dsea' guitúung' quié e, jo dsu' jee~ 'núb' quijgeáang' jaang' i nilíng' dsea' quiá' fii' i 'ling'.

⁷¹ Jo mi~ cajíng' Jesús lajo, café'r' dsu' e éeĩn' i Judas i líng' jóo' Simón Iscariote, jo ja' e lí' e i Judas do quíim' bir jee~ i dsea' guitúung' do, dsu' dsea' í'bing' i nijáng' Jesús fí' quini' dsea' cøøng' e quiá' e nijúuiñ~.

Ji' gui jaléng' rúng' Jesús ja' ja' líiñ' júu^ quiá' dsea' do

7 Jo mi~ cangí'gui lajo, dob ngí' Jesús fí' jalé' fíi' e téel' lí' se' Galilea e

jmóor` lajǵí' ta` síná'r. Jò ie` jò ja` iin` dsér` fí lí` se' Judea, cò' jaléng` dsea` góor` dsea` Israel i` teáang` nifí` i` seeng` fí' jò 'náin` dsea` do e iin` nijngám` brein`.<sup>2</sup> Dsu' ie` jò nijaquíéeng` jmi` quiá' dsea` Israel e qui'` tiiin` jmo'r` 'núu` má'` 'ma` e laco'` jmiguiéng` dsíur` jial` mi` cangir` fí' ní` guóo'` uó` quiú` malii`gui eáang',³ joba' lalab cajíng` jaléng` i` rúng` Jesús do jò casí' reín`:

—Ja` guing` já'` fí' la, jò fí' lí' se' Judeab guóo', jò lajoba' jaléng` dsea` i` tí` dsí'` núu` júu` quiú'` i` seeng` fí' jò nijóor` jalé'` e quií'` jmi'` jmoo'.<sup>4</sup> Cò'` mi` jaang` dsea` iin` e nilicuí'`gui dsea` quiá'r', joba' fí' lí' jóo` dseab` 'né` jmér` jalé'` e jmóor` do. Jò cò'` 'nu` jmoo'` jalé'` e dsigá` dsí'` dsea', joba' fí' quini` dsea` fíim` 'né` jmé'` jalé'` e jò.

⁵ Jò fé'r` lajò cò'` jì'gui jaléng` i` rúng` Jesús do ja` já'` líiin` júu` quiá'` dsea` do.

⁶ Jò lalab cañí'` Jesús quiá'` i` rúin` do jò cajín`:

—Ja`gui mí` catí'` í'` quié` e e nijmi-jnéeng` 'niá'a` fí' quini` fíing` dsea', jò dsu' quií'` 'nú'` doñi'` ee` jmiib` cuóong` lí'` güüling`-na'` jié'` fí' lí'` iing`-na'.<sup>7</sup> Jò fí'` i` 'nú'` e ja` ee` uing` sea` quiá'` jaléng` dsea` jiéng` e nilí'` 'ní'` níin` 'nú'`, jogui dsu'` jnea`gui contóom` 'ní'` níing` dsea', cò'` jnea` jmóo'o` e líin'` dsea` røø` uii'` quiá'` jalé'` e ga` e jmóor`.⁸ Joba' fí'` i` 'nú'` e cuóom` lí'` güüling`-na'` e jmi'` jò, jò dsu'` ja` lí'` níi'` jnea` lajminá', cò'` nabi ja` mí'` catí'` í'` quié` e e nijmee` e lajò.

⁹ Jò lanab casí'` Jesús i` rúin` do, jò dob cajer` fí' lí'` se'` Galilea, jò i` rúin` do can-golíim`bre fí' lí'` tí'` jmi'`.

Mí` cangotíng` Jesús jmi'` quiá'` 'núu` má'` 'ma` fí'` Jerusalén

¹⁰ Jò mi` cangí` e cangolíing` i` rúng` Jesús do fí' lí'` catí'` jmi'`, joguiba'` cangó` Jesús fí' jò, jò ja` fíing` dsea` i` ngolíing` cóo'r', cò'` ja` iin` dsér` fí' jò jee` dsea` fíing`.¹¹ Jò lajee` tí'` e jmi'` do, jaléng`

dsea` quié'` nifí'` quiá'` dsea` Israel ngir` ta` 'náng'` Jesús, jò sñiin` lajee` la'ó'` yaaiin` jò fé'r` lala:

—¿Jie` fí'` iuung` i` dseañu'` do?

¹² Jò eáam` sñing` jaléng` i` dsea` Israel i` siseáng'` do cuain` quiá'` jalé'` e jmóo` Jesús. Jò jee` do quiéeng` i` liing` dsea` i` fé'r` lala: “Jaang` dseañu'` i` guiúu` líiin` do”; jogui jee` dobi quiéeng` dsea` i` fé'` cajo: “I` dseañu'` í'` ja` dseeng` éer', jogui lico'` ngir` ta` jmigóong` jaléng` dseab`.”

¹³ Jò jee` jaléng` i` dsea` do jii'` jaaiin` teá` dsíur` nifé'r` uii'` quiá'` Jesús, cò'` 'gó'`bre fing` ee` cajmée` i` dsea` Israel i` quié'` nifí'` do quiá'r` song` canúur` jalé'` e sñiin` do.

¹⁴ Jò ningóo'` guiáam` e jmi'` do mi` caguié` Jesús fí'` dsí'` sínúu` guá'` fé'` quiá'` dsea` góor` dsea` Israel e sí'` fí'` Jerusalén, jò miffing` canaain` e'bre dsea` mi` caguié` fí'` jò.¹⁵ Jò eáam` dsigá` dsí'` i` dsea` quié'` nifí'` quiá'` dsea` Israel do e núur` jalé'` júu` 'goo'` e guia'` dsea` do, jò lalab sñiin` lajee` yaaiin` jò fé'r`:

—¿Jial` jmóo'` i` dseañu'` na` e tiiin` ngáin` júu` quiá'` Fidiéé', jò ja` ne`ee'` fa'` jié'` lí'` nicajmitíin`?

¹⁶ Joba' lalab cañí'` Jesús quiá'` i` dsea` do:

—O'` dseáng'` júu` quié` e lajǵí'` e ée` e 'nú'` la, cò'` e júu` la` jáa'` quiá'` i` dsea` i` casíng` jnea` fí'` jmigüf` lab.<sup>17</sup> Jò doñi'` iin` dsea` i` guia'` dsí'` e nijmitir` laco'` la iing` Fidiéé', joba' dsea` f'bing` i` níin'` su` jáa'` quiá'` Fidiéé'` jalé'` e ee` do` osi` lí'` fá'a` e la` tiiin` 'niá'`baa` é.¹⁸ Dsucu'` i` dsea` i` fé'` la` tting` 'nia'` jmóor` lajò e lí'` laco'` nijmiféng'` dsea` f'bre; jò dsu'` i` dsea` i` jmi'`úung` e nijmiféin'` i` dsea` i` casíi'` quiá'r` do, joba'` i` dsea` í'` jmang'` júu` jáb'` quier', jò jǵí'` jaang` ja` iin` cuóong` lí'` cuó'` dsee` ír', cò'` ja` dsee` sea` quiá'r`.

¹⁹ Jò cajíng'`gui Jesús:

—Jò e já'` e Moí'`bing'` cacuø'` 'nú'` e júu` quiu'` ta` quiá'` Fidiéé'` do, jò dsu'

jíi' jaang` 'nú' ja` jmití'na' e júu` jo. Jo zjialí' e iing`na' nijngáng'na' jnea`?

²⁰ Jo mí canúu` i dsea` do lajo, joba' cañír` quiá' Jesús jo cajín'`:

—I` lím'` jée' quíi' 'nú! Co' jnea` ja` í dsi'naa' fa' e nijngáng'na' 'nú`.

²¹ Joba' cañír` tu Jesús quiá' i dsea` do jo casí'reiñ':

—Mí' 'noo` dsigá'bi áa' 'nú' cóo'` lajii'` e cajmé e do 'nia'` ie` jmiñ` e jmi'ng'naa', jneaa'aa' dsea` lí'hi' dsea` Israel.

²² Jo ie` malí'gui do Moí' caquiur' ta` e nitó` cóo` e lí' fí' ngúu' táang` lajii'`

yuu` siñuu` lí' laco' quí'` tting'naa', jo dsu' e jo o' jíi'` quiá' Moí' jáa', co' jáa' tí' quiá' 'lí' yuu'` quí'ba'; jogui 'nú'`

tóo'ba' e lí' do fí' ngúu' táang` jiuung` siñuu` quí'na' mí' catí' í' quiá'r` lajo, jo ja` e lí' quí'na' nañi' fa' 'nia'` ie` jmiñ`

e jmi'ng'naa'. ²³ Jogui song 'nú'` tóo'na' e lí' do quiá' jiuung` siñuu` quí'na' dseáng'` 'nia'` ie` mí' jmiñ` e jmi'ng'na'

jneaa'aa', dsea` Israel, co' dseáng'` ie` jmiñ` jo catí' í' e nijmé'na', jo jmoo'na' lajo e lí' laco' nijmití'na' e júu` quiu'`

ta` quiá' Moí', joba' lana ja` e uing` sea` quí'na' e jmiguíng` yaang`na' cóo'` jnea` uíi'` e cajmi'leaan` i dseañu'` do 'nia'` ie` jmiñ` e jmi'ng'naa'.

²⁴ Joba' fii' i 'nú', ja` cuó'na' dsee` jaang` dsea` quiá' lajii'` e í' óo'na' e jmóor', co' 'né' jang'` jmitá'` óo'na' dseáng'` røøb` su dseeng` osí ja` dseeng` é lajii'` e jmóo' i dsea` í', jo lajoguiba' cuóong` e ni'hi'na' í' røø`.

Mí cajíng'` Jesús jie` fí dseáng'` lí jáar`

²⁵ Jo mí canúu` i líing` dsea` i neáng' fí' Jerusalén do júu` quiá' Jesús, joba' canaaiñ` jmingí'` rúiiñ'` jo jíiñ'`:

—Jo zsu o' i dseañu'` nabi i ngí' dsea` 'naíiñ' e quiá' nijngáng'neiñ'? ²⁶ Jo jíi'` jaang` dsea` ja` i jníng' quiá'r', co' dob siñ'` guiar` júu` quiá' Fidiée' jee` dsea'.

Jo jangám` í' dsíi' jaléng'` dsea` i quie` nifi' quí'ii' e dseáng'` já'ba' e dsea` dob

i Dsea` Jmáang` i sijeeng`naa' i nicá' nifi' quí'ii'. <sup>27</sup> Jo jneaa'guíi' ne'baa' røø` jie` fí' lí' jáa' i dseañu'` na, jo dsu' mí' nití' í' e nijjáa' i dsea` i sijeeng`naa' do, jíi'` jaang` dsea` ñir` jie` fí' lí' nijjáa' dsea` do.

²⁸ Jo mí tí' lí' canúu` Jesús lajii'` e sñing` i dsea` do lajee` e iuuíiñ` e'r` dsea` fí' sinúu` guá'` fé' e si' fí' Jerusalén, joba' cañír` teá` jo cajín'`:

—E já' e nicúfim'ba' jnea`, jogui niñ'bi'` jie` fí' lí' gáa'a. Jo dsu' jnea` ja` cagá'a fí' la e la ñii' 'niía'a, co' cagá'baa dsu' júu` e sinú'u' quiá' i lajang'` do e jíi'` 'nú'` ja` cuíng'na' í'.

²⁹ Jo dsu' jnea` cuíim'baare guíu', co' cuaiñ` quiá'bre e cagá'a fí' jmigúif` la, jogui dsea` í'bing' i casíng'` jnea` cajo.

³⁰ Jo mí canúu` jaléng'` i dsea` Israel do júu` quiá' Jesús, joba' lami'` iinñ` nisám'bre dsea` do, jo dsu' ja` calí'r` fa' cajméer` lajo, co' ja` mí' catí' í' quiá' dsea` do fa' e nidsing'íiñ` lajo.

³¹ Jo lajee` jaléng'` i dsea` i teáng'` núu` júu` quiá' Jesús do, fíim' i dsea` í' já' calíiñ` júu` quiá' dsea` do ie` jo, jo labab` sñiñ`:

—Mí' nigüéeng` i Dsea` Jmáang` i sijeeng`naa' i nicá' nifi' quí'ii', ja` lí' dsi'naa' e nijmér` jmiguiur'gui jalé' e lí' e quí'r' jmiñ` laco'gui la jmóo' i dseañu'` la lana.

³¹ Jo lajee` jaléng'` i dsea` i teáng'` núu` júu` quiá' Jesús do, fíim' i dsea` í' já' calíiñ` júu` quiá' dsea` do ie` jo, jo labab` sñiñ`:

—Mí' nigüéeng` i Dsea` Jmáang` i sijeeng`naa' i nicá' nifi' quí'ii', ja` lí' dsi'naa' e nijmér` jmiguiur'gui jalé' e lí' e quí'r' jmiñ` laco'gui la jmóo' i dseañu'` la lana.

³¹ Jo lajee` jaléng'` i dsea` i teáng'` núu` júu` quiá' Jesús do, fíim' i dsea` í' já' calíiñ` júu` quiá' dsea` do ie` jo, jo labab` sñiñ`:

—Mí' nigüéeng` i Dsea` Jmáang` i sijeeng`naa' i nicá' nifi' quí'ii', ja` lí' dsi'naa' e nijmér` jmiguiur'gui jalé' e lí' e quí'r' jmiñ` laco'gui la jmóo' i dseañu'` la lana.

³¹ Jo lajee` jaléng'` i dsea` i teáng'` núu` júu` quiá' Jesús do, fíim' i dsea` í' já' calíiñ` júu` quiá' dsea` do ie` jo, jo labab` sñiñ`:

—Mí' nigüéeng` i Dsea` Jmáang` i sijeeng`naa' i nicá' nifi' quí'ii', ja` lí' dsi'naa' e nijmér` jmiguiur'gui jalé' e lí' e quí'r' jmiñ` laco'gui la jmóo' i dseañu'` la lana.

³¹ Jo lajee` jaléng'` i dsea` i teáng'` núu` júu` quiá' Jesús do, fíim' i dsea` í' já' calíiñ` júu` quiá' dsea` do ie` jo, jo labab` sñiñ`:

—Mí' nigüéeng` i Dsea` Jmáang` i sijeeng`naa' i nicá' nifi' quí'ii', ja` lí' dsi'naa' e nijmér` jmiguiur'gui jalé' e lí' e quí'r' jmiñ` laco'gui la jmóo' i dseañu'` la lana.

Mí cajmé e dsea` quií'` jial nisáiiñ'` Jesús

³² Jo mí canúu` dsea` Israel i líing' dsea` fariseo lajii'` e sñing` dsea` uii' quiá' Jesús, joba' jaléng'` i dsea` í' cóo'`gui jaléng'` fii' quiá'` jmidsea` casíiñ` jaang` gáng` hí'` quiá'` guá' e laco' nidsiseeiñ'` Jesús e fí' lí' iuung` dsea` do.

³³ Jo co' niñib'` Jesús e í' dsíi' i dsea` do, joba' cajín'` casí'r` jaléng'` i dsea` teáng'` do ie` jo:

—Ja` huøø` eáng'` nitaang` jnea` cóo'` 'nú'` fí' la, jo mí' ningí' jo, niním'`túu` cóo'` i casíng'` jnea` e cagá'a fí' jmigúif` la. <sup>34</sup> Jo ie` jo, fíim' 'nú'` ni'nang'`-

³⁴ Jo ie` jo, fíim' 'nú'` ni'nang'`-

—Ja` huøø` eáng'` nitaang` jnea` cóo'` 'nú'` fí' la, jo mí' ningí' jo, niním'`túu` cóo'` i casíng'` jnea` e cagá'a fí' jmigúif` la. <sup>34</sup> Jo ie` jo, fíim' 'nú'` ni'nang'`-

—Ja` huøø` eáng'` nitaang` jnea` cóo'` 'nú'` fí' la, jo mí' ningí' jo, niním'`túu` cóo'` i casíng'` jnea` e cagá'a fí' jmigúif` la. <sup>34</sup> Jo ie` jo, fíim' 'nú'` ni'nang'`-

—Ja` huøø` eáng'` nitaang` jnea` cóo'` 'nú'` fí' la, jo mí' ningí' jo, niním'`túu` cóo'` i casíng'` jnea` e cagá'a fí' jmigúif` la. <sup>34</sup> Jo ie` jo, fíim' 'nú'` ni'nang'`-

na' jnea~ jo dsu' jo` niguiéng'na' jnea~, co' ja' qui'~ jmi~ e niguüling'na' fi' li' ninín'n.

³⁵ Jo mi~ canúu~ i dsea` i quie' nifi' quiá' dsea` Israel e jo, jo ladsifi' lanab canaaiñ` e jmingi'~ rúin' lala jo fé'r':

—¿Jie' fi' li' nidséng' i dseañu' na e jo' qui'~ jmi~ fa' e niguiéng'naa're? Jo jangám~ song nidsér' fi' guóo' uó~ li' huü' fi' li' neáng' jaléng' dsea' góo'naa' dsea` Israel e nidsi'ée'r' jaléng' dsea` i ja' líng' dsea' góo'naa' i neáng' fi' jo. ³⁶ Jo ¿e' guóng' mi' fé' i dseañu' na e ni'náng' dsea' ír' jo dsu' ja' i~ niguié' quiá'r', jogui e ja' cuóøng` i~ nidsilíng` fi' li' niguiéin' do?

Jo lanab casíng~ i dsea` quie' nifi' quiá' dsea` Israel do ie~ jo.

**Jial lí' mi' íng' dsea`
Jmiguf' quiá' Fidiée'**

³⁷ Jo 'nia' ie~ ngóo' cadséng~ jmi~ e jmóo` dsea` Israel ie~ jo, jo dseáng' ie~ jmi~ job e í dsíir' e niing~gui lajee' e jmi~ e jmóor` do. Jo ie~ job casíng' 'nia' Jesús fi' quini' jaléng' dsea' jo café'r' teá' jo cajín'~:

—Song i~ 'nú' lí'na' e jmi~miing~na', joba' nílíng~na' fi' li' sín'n la, jo nilí'ba' jmi~ e u'na'. ³⁸ Jo lí' laco'gui la fé' Fidiée' fi' ni' jì quiá' li' fé'r' lala: “Jo mi' ja' líng' dsea' júu` quie' e, jo e jo lí' lafa' niníng' jmi~ fi' dsíir'; jo e jo cuø' e liseeiñ` cøøng` cõo' Fidiée' lata.”

³⁹ Jo cajíng' Jesús lana uúí' quiá' Jmiguf' quiá' Fidiée' e ni'íng' jaléng' dsea` i nijá' líng' júu` quiá'r'. Jo dsu' e Jmiguf' do ja' mí cagüea' jee' ír', co' ja' mí casám'bi Jesús e nidséin' fi' li' ca-jár' fi' níff' e ni'ufíng~tur dsea' laniing~.

**Mi' ca'naang' jaléng' dsea`
quiá' rúin' uii' Jesús**

⁴⁰ Jo mi~ canúu~ i dsea` do júu` quiá' Jesús, jo i líng` i dsea` í canaaiñ` sñiñ` lala:

—Dseáng' i dseañu' lab i sijeeng'naa' i nisíng` Fidiée' i nífé' cuaiñ` quiá'r'.

⁴¹ Jogui i líng~gui i dsea` do fé'r':

—I lab Dsea` Jmáang~ i sijeeng'naa' do i nicá' nifi' qu'ii'.

Jo dsu' i líng~guiñ' do fé'r':

—U~, o' Dsea` Jmáang~ i na, co' ja' cuóøng` e dsea` í nijáar' e líiñ' jaang` dsea` i seeng` fi' li' se' Galilea. ⁴² Co' lalab fé' Fidiée' fi' ni' jì quiá'r' e dseáng' 'néb' e Dsea' Jmáang' líiñ' dsea' siju' dseata` Daví', jogui 'né' e niníin' fi' Belén e fi' li' calí' góo' dseata` Daví'.

⁴³ Jo lajob jaléng' i dsea` do ca'naam`bre quiá' rúin' uúí' Jesús. ⁴⁴ Jo lajee' i dsea` í seem`biñ' do i lamí' iing` nitøø` Jesús e nijniñ` dsea` do, jo dsu' ja' calí'r' fa' cajméer' lajo.

**Jaléng' dsea` i quie' nifi'
quiá' dsea` Israel ja' íñ' Jesús**

⁴⁵ Jo mi' caguilíng~tu i íñ' quiá' guá' i casíng` dsea` Israel i líng' dsea' fariseo do i lamí' si'í' násáng' Jesús do, jo i dsea` fariseo do colíng~ cõo' jaléng' fii' jmid-sea` cajmingi'r' dsea` do jo cajín'~:

—¿Jialí' ja' catee'na're?

⁴⁶ Joba' cañí' i íñ' do quiáin' do lala:

—Jíí' jaang` dsea` ja' mí calicufíng~naa' i fé' jlo' laco' fé' i dsea' do.

⁴⁷ Joba' lalab cañí' i dsea` Israel i líng' dsea` fariseo do quiá' i íñ' do:

—Jo ¿su la quie' 'núb' cajo nicalióng'na' júu` quiá'r'? <sup>48</sup> Co' jíí' jaang` dsea` quie' nifi' qu'ii' o'gui dsea` Israel i líng' dsea` fariseo caguiaang~gui fa' ja' nicalíñ' júu` quiá' i dsea' do. ⁴⁹ Jo dsu' i dsea` i la 'nú' i ja' cuí' júu` quiu' ta' quiá' dsea` Israel, fi' li' 'lib' catíng~na' quiá' Fidiée'.

⁵⁰ Jo mi~ canúu~ i Nicodemo do, jaang` dsea` Israel i líng' dsea` fariseo i cangó` cango'ee' Jesús cõo` née', joba' dsea` í lalab cañí'r' quiá' dsea` do:

⁵¹—Lí[^] laco'gui la fé[^] fí ní jì quiá[^] júu[^] quiu[^] ta[^] quí[^]ii, e ja[^] cuóong[^] nicuóó[^]naa' dsee[^] jaang[^] dsea[^] e jíí[^] ja[^] mí cane[^]ee' róó[^] jalé[^] e jmóor[^] do, su quiá[^] osi ja[^] dseeng[^] é.

⁵²Joba' lalab cañí[^] i dsea[^] do quiá[^] Nicodemo:

—Jo ¿su dsea[^] Galileab líing[^] 'nu[^] ca-jo? Jo jminá[^] jmitíing[^] júu[^] quiá[^] Fidié[^], jo lajoba' niliñí[^] e jíí[^] jaang[^] dsea[^] i fé[^] cuaiñ[^] quiá[^] Fidié[^] ja[^] mí cajáar[^] fí lí se[^] Galilea.

⁵³Jo mí[^] cangf[^] jo, lajaléng[^] i dsea[^] do caquiñí[^] cangolíñ[^] fí quiá[^]r.

**Jaang[^] dseamf[^] i catáng[^]
i iuung[^] ta[^] 'lée[^]**

8 Jo mí[^] cangf[^] e cangolíng[^] jaléng[^] i dsea[^] do, ca'fb[^] Jesús fí[^] e cangór[^] fí[^] cōó[^] yú[^] mó[^] e sii[^] Olivos. ²Jo mí[^] cajneá[^] e jmiñ[^] cōó[^]gui do, joba' caquim[^]-tur fí[^] guá[^] fé[^] e si[^] fí[^] Jerusalén, jo mí[^] caguiéñ[^] fí[^] jo, fíim[^] dsea[^] i cango-quiéng[^] fí[^] lí[^] siñ[^], joba' caguár[^] lana jo mifíing[^] canaaiñ[^] e'bre i dsea[^] do júu[^] quiá[^] Fidié[^].

³Jo lajee[^] e guing[^] Jesús e e'r[^] i dsea[^] do, caguilíng[^] cōó[^] tú[^] máing[^] dsea[^] Israel i líing[^] dsea[^] fariseo colíing[^] cōó[^] tifa[^] quiá[^] júu[^] quiu[^] ta[^] quiá[^] dsea[^] Israel, jo jéeñ[^] jaang[^] dseamf[^] i nini-catóñ[^] i iuung[^] ta[^] 'lée[^] cōó[^] jaang[^] dseañ[^] i o' quiá[^]r. Jo mí[^] caguilíñ[^] fí[^] jo, dob casíñ[^] i dseamf[^] do jee[^] i dsea[^] i teáng[^] do ie[^] jo, ⁴jo lalab casí[^]r Jesús:

—Tifa[^], i dseamf[^] la nicatóong[^]naa're lajee[^] e guíang[^] iuuiñ[^] ta[^] 'lée[^] cōó[^] jaang[^] dseañ[^] i o' quiá[^]r. ⁵Jo fí[^] ní[^] júu[^] quiu[^] ta[^] e cajme[^] Moi[^] fé[^] e jaléng[^] i dseamf[^] i jmóo[^] lajo 'né[^] niquíung[^] dsea[^] ír[^] cūyū[^] cartí[^] níjúuiñ[^]. Jogui 'nu[^], ¿jial fó[^]?

⁶Jo cajíng[^] i dsea[^] do lana e lí[^] laco[^] 'nó[^]r[^] jial niguié[^]r e nicuó[^]r Jesús dsee[^] fí[^] quini[^] dseata[^]. Jo dsu[^] Jesús dsifí[^] mí[^] canúur[^] e jo lico[^] catúum[^]bre, jo

mifíing[^] canaaiñ[^] jmo'r[^] fí[^] jee[^] 'lee[^] cōó[^] niguóor[^]. ⁷Jo cō[^] ja[^] quiung[^] i dsea[^] do e jmingí[^] bir Jesús cuaiñ[^] quiá[^] e jo, joba' casíng[^]tu 'ñia[^] dsea[^] do jo cajíñ[^] casí[^]r i dsea[^] do:

—Doñí[^] i[^] 'nú[^] e lí[^] áa'na' e ja[^] ee[^] dsee[^] rōong[^]na' jíí[^] cōó[^], joba' teáng[^]na' i dseamf[^] na la'uii[^] cū[^].

⁸Jo mí[^] cangf[^] e cajíñ[^] lajo, caléb[^]-tu catúuiñ[^] fí[^] ní[^] uó[^], jo canaaiñ[^] jmo'-tur jee[^] 'lee[^] cōó[^] niguóor[^]. ⁹Jo dsifí[^] mí[^] canúu[^] i dsea[^] do lajíí[^] e cajíng[^] Jesús, dsifí[^] lanab canaaiñ[^] dsilíñ[^] tá[^] jáiñ[^], jo la'uii[^] canaang[^] ngolíng[^] jaléng[^] i niyúu[^]gui, jo cōong[^]gui lajo cangolíng[^] jaléng[^] i le'eáng[^]gui, jo lajob[^] cajmeér[^] car[^] cató[^] uóñ[^] lajiiñ[^]. Jo cōob[^] mí[^] calilí[^] Jesús e 'ñia[^]bre catúung[^]guir cōó[^] i dseamf[^] do, ¹⁰joba' casíng[^]tu 'ñia[^]a'r, jo mifíing[^] cajmingí[^]r i dseamf[^] do jo cajíñ[^]:

—¿Jie[^] fí[^] ningotáang[^] i dsea[^] i lami[^] 'níng[^] 'nu[^] do? Jo ¿su jíí[^] jaaiñ[^] ja[^] ee[^] cajmeáiñ[^] 'nu[^]?

¹¹Joba' cañí[^] i dseamf[^] do quiá[^] Jesús jo cajíñ[^]:

—U[^], jíí[^] jaaiñ[^] ja[^] ee[^] cajmeáiñ[^] jnea[^], Fíí[^].

Joba' cañí[^]tu Jesús quiá[^] i dseamf[^] do jo cajíñ[^]:

—O'gui jnea[^] ee[^] nijmeáan[^]n 'nu[^] ca-jo, jo lana guóng[^] fí[^] quí[^], jo jo güibeáng[^]gui uó[^] dsee[^] melé[^].

**Jesús líiñ[^] e jì[^] e jneá[^]
jee[^] dsea[^] jmigüí[^]**

¹²Jo mí[^] cangf[^] jo, cangób[^]-tu Jesús fí[^] lí[^] siseáng[^] dsea[^], jo lalab casí[^]r jaléng[^] dsea[^] do:

—Jnea[^] líñ[^]n e jì[^] e jneá[^] jee[^] dsea[^] jmigüí[^]; joba' jaléng[^] dsea[^] i ngí[^] colíing[^] cōó[^] jnea[^], niliseab[^] e jì[^] do quiá[^]r cō[^] e joba' e cuó[^] e seeng[^] dsea[^] lata[^], jogui cajo jo[^] tōo[^] jmñ[^] fa[^] niliseeng[^]guir fí[^] lí[^] nuu[^] só[^].

¹³ Jo mi~ canúu~ dsea` Israel i líng' dsea` fariseo e júu` jo, joba' lalab cañiir` quiá' Jesús:

—'Nu` lico' fó' jji~ uii~ quiá' jalé' e guiú' e jmoo' uóø'ba', joba' jalé' e fó' do ja' e quíng' jji~ coo`.

¹⁴ Joba' cañií` Jesús quiáiñ' do jo cajñiñ':

—Quíim' jalé' e júu` e fá' jnea~, nañi' fa' 'niá'baa fá'a uii~ quié' e 'niá'a, co' ñi'baa guiú' jie' fí' lí' cagá' a jogui jie' fí' lí' niníng' túu' cajo; jo dsu' 'nú'gui ja' ñi'na' jji~ coo` e jo. ¹⁵ Co' 'nú' i'na' í' quiá' jaléng' dsea' lí' laco'gui la í' óo'-na' yaam`ba'. Jo dsu' jnea~gui ja' jmoo`o lajo quiá' jji~ jaang` dsea' la ñii' 'niá'a.

¹⁶ Jo song jmoo`o lajo dsu' laco' catíim~ niqidsii' í', jo ja' 'niá'a niqidsii' í' ca-jo, co' Tiquí'ii' i' casíng' jnea~ fí' jmigüf' la, íb` i' jmicóo' jnea~ e quidsii' í' quiá' dsea' laco' catíng'. ¹⁷ Jo fí' ní' júu` quiú' ta~ quií' 'nú' fé' e mi' seeng` gáng` dsea` i' tíi' ní' røø` quiá' lajji~ e calf` do, joba' quíim' e júu` do laco' sí'í'. <sup>18</sup> Jo jnea~ lín'n jaang` i' tíi' ní' quiá' jalé' e jmoo`o do, jogui Tiquí'ii' dsea` i' casíng' jnea~ fí' la líiñ' jaang'gui dsea` i' tíi' ní' quiá' jalé' e jo cajo.

¹⁹ Joba' cajmingí' i' dsea` do Jesús jo cajñiñ':

—Jo zjngang`gui Tiquí'ii' jóng?

Joba' cañií` Jesús quiá' i' dsea` do jo casí' reiñ':

—'Nú' ja` cuíng'na' jnea~, o'gui cuíng'na' Tiquié'e cajo; co' faco' cuíng'na' jnea~, joba' cuíim'ba' la quie' Tiquié'e cajo.

²⁰ Jo jalé' e júu` na cajíng' Jesús la-jeé' e iuuiñ' e'r' dsea' fí' dsíi' sinúu` guá' fé' e sí' fí' Jerusalén ca' e fí' lí' téé' guóo' e ta'r' cuu' quiá' guá'. Jo dsu' jji~ jaang` dsea' ja' i' cateá' dsíi' fa' casaiñ' dsea' do lajee` jo, co' ja' mí' catf`bi í' e nijmé` dsea' lajo.

“Ja` quí' jmií' nigüilíng'na' fí' lí' niníng' jnea~”

²¹ Jo mi~ cangf` jo, lalab casí'tu Jesús i' dsea` fíng' do:

—Jnea~, coøb` mi~ nití' í' e ninín'n, jo 'nú' ni'nam'ba' jnea~, jo dsu' 'nú' nijúum`ba' jee~ jalé' dsee~ quíi'na'. Co' 'nú' ja` quí' jmií' fa' e nigüilíng'na' fí' lí' niníng' jnea~.

²² Jo mi canúu~ i' dsea` Israel i' teáng` do ie` jo e júu` jo, joba' lalab cajñiñ':

—Jangám~ song í' dsíi' i' dsea` na e ni-jngáng' 'niá'r', joba' jjiñ' e ja' cuóøng` nidseá'naa' cóo'r' fí' lí' nidséiñ'.

²³ Jo mi` calilí' Jesús e fé' i' dsea` do lajo, joba' casí'r` dsea` do:

—'Nú' jji~ fí' lab jji~ lí' seeng'na', jo dsu' jnea~ fí' yúb' gáa'a; co' jji~ dsea` jmigüf' lab líng' 'nú', jo dsu' jnea~ ja' lín'n jji~ dsea` jmigüf'. ²⁴ Jo uiiing` la-joba' fíi' 'nú' e nijúum`ba' jee~ jalé' dsee~ quíi'na'; co' song ja' já' líng'na' e jneab~ dseáng' lín'n jji~ laco' fá'a e lín'n, joba' jee~ jalé' dsee~ quíi'ba' nijúung'na'.

²⁵ Joba' cañií' i' dsea` do jo cajmingí'r` Jesús lala:

—Jo, zj` dseáng' líng' 'nu` jóng?

Joba' cañií` Jesús quiá' i' dsea` do jo casí' reiñ':

—Lí' laco'gui nicafíi' i' 'nú' lami` jéeng'gui, íb` jnea~. ²⁶ Jo jmiguiub' jalé' e sea` e fíi' 'nú' jogui e niqidsii' í' quíi'na' cajo. Jo dsu' i' dsea` i' casíng' jnea~ fí' jmigüf' la jmang' e jáb' jalé' júu` quiá'r', jo lajji~ júu` e fá' jnea~ jee~ jaléng' dsea` jmigüf' røøb` laco' jji~ júu` e núu' jnea~ e fé' i' dsea` i' dseáng' casíng' jnea~ fí' jmigüf' la.

²⁷ Jo dsu' i' dsea` do ja` cangáiñ' e Jesús fé'r' uii~ quiá' Tiquiá'r'. ²⁸ Jo casí'r` Jesús i' dsea` do lala:

—Jo mi~ nitáang'na' jnea~ fí' yú', jnea~ dsea` cagá' fí' ñiíf' e lín'n jaang` dsea` jmigüf', joba' nililí'na' jóng e

jneab` dseángl` lín`n jíi` laco' fá'a e lín`n, jogui jíi` coo` ja` e jmóo` la ñii` 'ñiá'a, co' lico' fá'a lajii` e nica'e' Tiquí'ii' jneab`. ²⁹ Jo i dsea` i casíng` jnea` do, seem`bre cóo` jnea` lana; jo ja` mí` catiúuiñ` jnea` 'ñiá'a jíi` cateá`, co' dseángl` contøøm` jmóo`o lajii` e iin` e nijmee`e.

³⁰ Jo mi` tí` lí` cató' e fé' Jesús e júu` na, joba' fñim` dsea` já' calfiñ` júu` quiá' dsea` do ie` jo.

**Mi` ca'e' Jesús jial líng` dsea`
i silaang` jee` dsee` quiá'**

³¹ Jo mi` cangf` jo, casí'gui Jesús jaléng` i dsea` Israel i já' calíng` júu` quiá'r` do, jo cajín` casí'reiñ`:

—Song 'nú' nijmití'na' lí' laco' jíi` e nica'ée` e 'nú' e nijmee`na', joba' dseángl` dsea` quié`baa ni'uíng`na' jóng; <sup>32</sup> jogui lajob` niliñí'na' dseángl` la'uíng` jalé' júu` quié`e, jo lajoba' ni'uíng`na' dsea` i silaang` jee` jalé' dsee` quiá'.

³³ Joba' cañii` i dsea` do quiá' Jesús jo cajín`:

—Jnea` lí'naa' dsea` siju` 'lii` yúu` Abraham, jo jíi` coo` née' ja` mí` calf`naa' dsea` 'léngl` quiá' dsea` jíéng`; joba' jial líi` e fól` 'nú' e ni'uíng`na' lafa' dsea` silaang`?

³⁴ Joba' lalab casí' Jesús i dsea` do:

—E laba' jmitaa` óo'na', e jaléng` dsea` i beángl` dsee` yaang` líiñ` lafa' dsea` 'léngl`, co' e dsee` quiá'r` dob quiu' ta` ír. ³⁵ Cofa' jaang` dsea` 'léngl` quiá' dsea` ja` catíiñ` jalé' e sea` quiá' fiir, jo dsu' jaang` jóo` dsea` catíim`bre lajalé' e jo. <sup>36</sup> Jo lajob, song jnea` calaan` 'nú' jee` jalé' dsee` e nica'ee`na', joba' dseángl` lajangl` júu`ba' e nileáng` 'nú' jee` jalé' e dsee` quií'na' do. ³⁷ Jo niñib` jnea` guiá' e dsea` siju` 'lii` yúu` Abraham líng` 'nú'; jo dsu' 'nú' iing`na' jngangl`na' jnea`, co' ja` iing`na' íingl`na' júu` quié`e. <sup>38</sup> Jo jnea`

fá'a lajii` e nica'e' Tiquié`e jneab`, jo dsu' 'nú' jmoo`na' lajii` e fé' tiquí'ba'.

³⁹ Joba' cañii` i dsea` do quiá' Jesús jo cajín`:

—'Lii` yúu` Abrahambingl` líng` dsea` mí` áang` qui`naa'.

Jo dsu' Jesús cañiir` quiá' i dsea` do jo casí'reiñ`:

—Facó' já' e 'nú' líng`na' siju` 'lii` yúu` Abraham, joba' laco' cajmée` íb` catíng` e nijmee`na' jóng facó' lajo. ⁴⁰ Jo dsu' 'nú' iim`bi' e nijgangl`na' jnea`, nañi` fa' jmangl` júu` jáb' fá' jnea` lí' laco'gui nica'e' Fidié` jnea`. Jogui 'lii` yúu' quií'na' Abraham dseángl` ja` cajmée`bre lajo. <sup>41</sup> Co' 'nú' dseángl` laco' jmóo` tiquí'ba' jmoo`na'.

Joba' cañii` i dsea` do quiá' Jesús jo casí'r` dsea` do:

—Ja` líi` jnea` dsea` i ja` ñi` i` tiquiá'; co' jaam` Tiquí'naa' seeng`, jo íb` Fidié`.

⁴² Joba' cañii` Jesús quiá' i dsea` do jo cajín`:

—Facó' já' e Fidié` líng` Tiquí'na', joba' 'neáam` 'nú' jnea` facó' lajo, co' íb` dsea` i casíng` jnea` e cagá'a fí` jmigüf` la, jogui lab sín`n lana. Co' jnea` ja` cagá'a la ñii` 'ñiá'a, dsuco' dsea` íbingl` i casíng` jnea` fí' la. ⁴³ Joba' fá' jnea` e ja` mí` ngángl` 'nú' júu` quié`e lana, dsuco' ja` iing`na' núu`na' e jo.

⁴⁴ Jo fii` i 'lim` líng` tiquí' 'nú'; jogui co' dsea` quiá'bre líng`na', joba' jmoo`na' lajii` e iin`. Jo latí` mi` uiim` e fii` i 'lingl` jmóor` ta` jngangl` dsea`, jogui dseángl` jíi` coo` e jmóor` do ja` cóong` cóo` júu` quiá' Fidié`, jogui dseángl` jmangl` júu` e o' já'ba' quier`. Jo mi` fé'r` júu` e o' já', joba' dseángl` fé'r` laco' la líib` jóng, co' jaang` dsea` adseaam` líiñ`, jogui líiñ` tiquiá' jalé' e júu` e o' já' do. ⁴⁵ Jo jnea`gui jmangl` júu` já'ba' fá'a, dsu' ja` já' líng`na' júu` quié`e. <sup>46</sup> Jo jíi` jaang` 'nú' cuøøng` lí' fo'na' e jnea` lín`n jaang` dsea` røøng` dsee`, co' jaang` dsea` i quié' jmangl` júu` jáb'

líng' jnea~, joba' zjiali' ja` já' lím'bi' júu` quié-e? ⁴⁷ Jo jaléng' i dsea` i líng' dsea` quiá' Fidiéé` núu`bre jalé' júu` quiá' Fidiéé'; jo dsu' 'nú'gui ja` líng'-na' dsea` quiá' Fidiéé', joba' ja` iing~na' núu`na' júu` quiá' dsea` do.

Niseem` Dsea` Jmáang~ lajji' nú'gui e niliseeng` 'lii' yúu' Abraham

⁴⁸ Jo mi` canúu` dsea` Israel lajji' e ca-jíng' Jesús do, joba' casí'r dsea` do lala: —Nijáb' júu` quí'naa' e fé'naa' uii` quíi', e 'nu' lin' jaang` dsea` samaritano jogui e iuung` i 'ling' a'.

⁴⁹ Joba' cañií' Jesús quiá' i dsea` do jo casí'reiñ':

—U, jii' jaang` i 'ling' ja` i iuung` dsii' la, co' lajji' e jmóo`o e lico' jmi'goo` Tiquié`e Fidiéeb'; jo dsu' 'nú'gui ja` e jmi'goo`na' jnea` jii' capí'. <sup>50</sup> Jo dsu' jnea` ja` fá'a e iin`n e nijmi'goo`na' jnea~, jo dsu' seem` jaang` i iing` e 'nú' nijmi'goo`na' jnea~, jo dsea` íb` i quidsí' í' laco' catíng'. <sup>51</sup> Joba' jmitaa` óo`na' e doñi' i i` i` núu' júu` quié-e, joba' dsea` í ja` tóo` jmií' fa' e nijúuiñ`.

⁵² Joba' cañií' dsea` Israel quiá' dsea` do:

—Lanaguib dseáng' nicalita` dsí'naa' e i 'lim' iuung` áa' 'nu'. Co' 'lii' yúu' Abraham cóo'gui jaléng' dsea` i café' cuaiñ` quiá' Fidiéé` malii'gui eáang` cajúm`bre, jogui dsu' 'nu' fó' e doñi' i dsea` i núu' júu` quií', joba' ja` tóo` jmií' fa' e nijúuiñ`. ⁵³ Jogui 'nu', ¿su í' a' e niing`gui' laco'gui i 'lii' yúu' Abraham do? Co' í nicaajúm`bre, jogui jaléng' dsea` i café' cuaiñ` quiá' Fidiéé` malii'gui eáang` cajúm`bre cajo. Jogui 'nu', ¿í' í' o' e lin'?

⁵⁴ Joba' cañií' Jesús quiá' i dsea` do jo casí'reiñ':

—Faco' jnea` jmi'goo` 'niía'a, joba' ja` e quíng' jii' coo` e jmóo`o do faco' lajo. Jo dsu' Tiquié`e Fidiéeb' dsea` i jmi'gó` jnea~, i dsea` i fó'na' i líng' Fidiéé` quíi'

na' cajo. ⁵⁵ Jo dsu' 'nú' ja` cuíng`na' dsea` í, dsu' jnea`gui guiáb` cuíñ`nre, jogui faco' jnea` fá'a e ja` cuíñ`nre, joba' dsea` adseam` lín`n jóng` lí' laco'gui la líng' 'nú' faco' lajo. Jo dsu' jnea`gui guiáb` cuíñ`nre dsea` do jogui jmiti`baa júu` quiá'r. <sup>56</sup> Jo i 'lii' yúu' quíi'na' Abraham do, eáam` cali'íang` dsíir` mi` caliñir` jalé' e nidsingíng` jnea~, jo co' dseáng' cangá`bre e jo, joba' eáam` cali'íang` dsíir`.

⁵⁷ Jo mi` canúu` i dsea` Israel do jalé' e casí' Jesús ír', joba' cañiir` quiá' dsea` do:

—'Nu' ja` mí' guóo`bi' cincuenta jii', jo fó' e cañim`ba' 'lii' yúu' Abraham.

⁵⁸ Joba' cañií'tu Jesús quiá' i dsea` do jo casí'reiñ':

—E laba' iin`n jmitaa` óo`na' e niseem` jnea` lajji' mi` nú'gui e niliseeng` 'lii' yúu' Abraham do.

⁵⁹ Jo mi` canúu` i dsea` do e júu` jo, joba' dsifí' lajob` casitíiñ` cuu` cóo' e sí'í' nijngáin' Jesús; jo dsu' dsea` do lad-sifib' ca'méeiñ', jo cagüi'í'bre e fí' dsí' sinúu` guá' fé' do e sí' fí' Jerusalén.

Mi` cajmée` Jesús e calijné' jaang` dseañu' i tiuung`

9 Jo mi` cangf`gui lajo, coo` née' cangíng' Jesús colíng` cóo' i dsea` quiá'r do fí' quiá' lí' guíng` jaang` dsea` i tiuung` lati' mi` cangáang'. ² Joba' i dsea` quiá' Jesús do cajmingí'reiñ' lala jo cajíñ':

—Tifa', zjiali' cangáang' i dsea` na e tiuuiñ'? ¿Su calíiñ` lana uíi' dsee` quiá'r ofa' uíi' dsee` quiá' sejmií'bre é?

³ Joba' cañií' Jesús quiá' i dsea` quiá'r do jo casí'reiñ':

—Ja` líi' lajo e uíi' dsee` quiá'r calíiñ` lana, o'gui uíi' dsee` e óo` sejmiir`. Co' calíiñ` lana e lí' laco' cuo' lí' e lajib` quíi' Fidiéé` jmií' lí' jmér'. <sup>4</sup> Jo lajee` e jnea~, 'né' jmó`baa' ta` lí' laco'gui jii' júu` e sinú'naa' quiá' dsea` i casíng`

jnea~ fí jmiǵiũ la; dsuco' coob` mi~ ninú, joba' jíi' jaang` dsea` jo` qui' jmiĩ fa' nijmé` guir ta~. <sup>5</sup> Jo lajee` e táam`bfi fí jmiǵiũ la, joba' jneab` lín`n e jí e cuo' e jné` dsea` jmiǵiũ.

⁶ Jo mi~ cangf` e café` Jesús e júu` na, jo ca'níir' fí ni` uó, jo cóo' e jme'e'r' do cacáin' jee` lee, jo cajméer` capí' jíi, jo cóo' e job casúur` jmini` i dsea` tiuung` do. ⁷ Jo mi~ cangf` jo, lalab casí' reiñ' do jo cajjĩn':

—Gua~ jo güirúu' jminí' fí dsii' guieé' silíng` e sii' Siloé —jo e Siloé do guóng' Jaang` i Casíng` Dsea`.

Joba' lajob cajmée` i dsea` tiuung` do, cangó`bre e cangorúu'r' jminir', jo nijné`bre mi~ tí lí caquiĩn' fí jo. <sup>8</sup> Jo jaléng' dsea` i neáang` jíing` laco' lí gui- iñ' do cóo' gui jaléng' dsea` jiéng` i ní quiá'r` lami` jéeng`gui e guiiñ` mir' cuu~, joba' jaléng' i dsea` í jmingí' rúin' jo fé'r':

—¿Su o' i dseañu' nabi i lami~ gua` ta` mí cuu` do?

⁹ Jo i líng` i dsea` do jíin':

—Dsea` í bi na.

Jogu i líng`gui fé'':

—U~, o' í na, lí' lajojju jnéem`bre.

Jo mi~ calilí' i dsea` tiuung` do e síng` dsea` uii` quiá'r', joba' cañir` jo cajjĩn':

—Jnea`bi dsea` í.

¹⁰ Joba' cajmingí' i dsea` do i dsea` lami` tiuung` do jo casí' reiñ':

—Jo ¿jial cajmee' e calijné'tu'?

¹¹ Joba' cañi' i dsea` lami` tiuung` do quiá' i dsea` do jo casí' reiñ':

—I dseañu' i sii' Jesús dob cajmi'leáaiñ` jnea` e lico' cajméer` capí' jíi cóo' jme'e'r', jo cóo' e job casúur` jminii, jogui caquiur' ta~ jnea` e ninii` i nirúu' jminii` e fí guieé` silíng` e sii' Siloé do, joba' lajob cajmé`e. Jo dsifí mi~ calí rúu' jminii~, ladsifí lanab calijné`e.

¹² Jo mi~ cangf` jo, cajmingí'tu i dsea` do i dsea` lami` tiuung` do jo cajjĩn':

—Jo ¿jngang`gui i dseañu' í lana?

Joba' cañi' i dsea` lami` tiuung` do jo casí' reiñ':

—Ja` ñii` jnaaiñ`.

Mi~ cajjĩng' i dsea` tiuung` do i i cajmi'leáang` ír`

¹³⁻¹⁴ Jo 'nia' ie~ jmiĩ e cajmée` Jesús e jíi do cóo' e calijné' i dsea` i lami` tiuung` do, ie~ jo dseang` cangotfing` jmiĩ e qui' tting` dsea` Israel e jmi'fĩn'. Joba' jaléng' dsea` i cui' quiá' i dsea` tiuung` do cató`bre i dsea` í jo cango- jeáang`neiñ' fí quini` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo. ¹⁵ Joba' mi~ caguiéiñ' do fí jo, i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo do cajmingí' reiñ' jial calí e calijnéiñ'. Jo dsea` do cañir` quiá' i dsea` Israel do jo casí' reiñ':

—Mó', jíib` casúu` dsea` do jminii~, jo mi~ cangf` jo, cangorúu' u, jo lajoba' calijné`e.

¹⁶ Jo mi~ canúu` i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo e júu` jo, joba' i líiĩn` do cajjĩn':

—I dsea` i cajmée` e jo ja` lí' dsí'naa' líiĩn` dsea` quiá' Fidiéé', co' ja` jmi'gór` e jmiĩ e jmi'ng' jneaa`aa', dsea` lí'ii' dsea` Israel.

Dsu' caguiaang`gui i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo do fé'r` jo jíin':

—Jo ¿jial qui' i dseañu' do jmiĩ ni- jmér` jalé' e jo song jaang` dsea` dsee` dsea` quib` líiĩn'?

Jo e jo ca'uíng` e lajee` la'ó' íbre canaaiñ` e jo síiĩn` røø. ¹⁷ Jo mi~ cangf` jo, cajmingí'tur i dsea` i lami` tiuung` do jo casí' reiñ':

—Jo laco' fó' na e ca'láam`ba!. Jo ¿e` fó' uii` quiá' i dsea` i cajmi'leáang` 'nu` do?

Joba' cañi' dsea` do quiá' i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo do jo casí' reiñ':

—Jnea` lín`n e dsea` í líiĩn` jaang` dsea` i fé' cuaiñ` quiá' Fidiéé`.

18 Jo dsu' jaléng' i dseá Israel i líng' dseá fariseo do ja' iin' fa' já' calfiin' e lami' tiuung' i dseá i nijné' lana joba' cató'r sejmii' i dseá do. 19 Jo mi' caguilfiin' do, joba' cajmingí' rein' do jo cajfiin':

—¿Su jó'ba' líng' i dseañu' la? Jo jmée'na' jnea' júu' røø', ¿su dseáng' tiuuiñ' calisém'bre? jo song lajo, ¿jial calí' e lana nijné'r?

20 Joba' lalab cañii' sejmii' i dseá i lami' tiuung' do jo cajfiin':

—Cufim' jnea' guiá' jó'naa', jogui ne'baa' røø' e tiuum'bre caliséin'; 21 jo dsu' ja' ne'naa' jial e calijné'r, o'gui ne'naa' i' i cajmée' e calijné'r cajo; jo nab cuøong' nijmingí'na're n'ia'r' co' nifém'bre, jo n'ia'bre cuøong' lí' jmeá'r' 'nú' júu' dseáng' laco' calí'.

22 Jo cajíng' i sejmii' do lajo, co' 'gó'bre fíng' ee' cajmeáng' dseá Israel i líng' dseá fariseo ír'. Co' i dseá í, røøb' nicasíiñ' e song seeng' dseá i jmicuíng' Jesús e líiñ' do Dseá Jmáang' i si-jeeng' dseá Israel i nicá' nifí' quiá'r', joba' jaléng' i dseá i jmóo' lajo, jo' sea' fí' quiá'r' fa' e niquíng' guir jee' dseá Israel o'gui cuøong' fa' e nidsilíng' guir fí' guá' quiá' dseá do cajo. 23 Jo uíng' la- joba' cajíng' sejmii' i dseá i ca'láang' do e yaang' i dseá Israel i líng' dseá fariseo do 'né' nijmingí'r i jóoiñ' do co' nifém'biñ' do.

24 Jo i dseá Israel do calé' catú' cató'r i dseá i lami' tiuung' do jo lalab casí'reiñ':

—Fée' júu' já' fí' quini' Fidiée', co' nineb' jnea' røø' e i Jesús do líiñ' jaang' dseá dsee' dseá quib'.

25 Joba' lalab cañii' i dseá lami' tiuung' do quiá' dseá do jo cajfiin':

—Ja' ñi' jnea' su líiñ' dseá røøng' dsee' osi o' lajo é, lajii' e ñii' quiá'r' e jnea' lami' tiuum'baa, jogui lana nica- jmée'r e nicalijné'baa.

26 Joba' i dseá do cajmingí'tur i dseá i ca'láang' do jo cajfiin':

—¿E' jii' e cajmée' i dseá do quií' e calijné'?

27 Joba' cañiiñ' do quiá' i dseá do jo casí'reiñ':

—Nicañi'baa 'nú' lajii' e cajmée'r quié' e do, jo dsu' 'nú' ja' já' líng'na'. Joba' ¿jiali' iing'na' e nifá'túu' calé' catú' e jo? Ofa' iim'ba' é e ni'uíng'na' dseá quiá'r' cajo.

28 Jo mi' canúu' i dseá Israel i líng' dseá fariseo do lado, joba' canaaiñ' sí'r' i dseá i ca'láang' do júu' 'ní' jo sí'reiñ':

—'Nu' lin' jaang' dseá quiá' i dseá í, jo dsu' jnea'gui dseá quiá' 'líi' yúu' Moí' líi'naa'. 29 Co' jnea' ne'baa' røø' e Fidiéeb' dseá casíiñ' cóo' Moí'; jo dsu' i Jesús do jii' ja' ne'naa' jie' fí' lí' jáar'.

30 Joba' lalab cañii'tu i dseañu' i ca'láang' do quiá' i dseá do:

—Ee'bi júu' jo, e ja' ñí'na' jie' fí' lí' jáar', dsu' jnea'gui, dseá í'bing' nica- cacuø' jnea' e calijné'e. 31 Jo ne'baa' røø' e ja' núu' Fidiée' júu' quiá' jaléng' dseá røøng' dsee'; co' lajii' dseá i jmiféng' í'bre jogui i jmóo' lajii' e iin', jii' dseá í'bing' i núur' júu' quiá'. 32 Jo ja' jie' lí' mi' canú' júu' e seeng' dseá i quií' jmiñ' e nijmér' e nilijné' jaang' dseá i tiuung' lati' mi' caliséng'. 33 Cofa' i dseá la ja' jáar' e casí' Fidiée' quiá'r', joba' jii' coo' ja' e quií' jmiñ' lí' jmér' jóng' faco' lajo.

34 Jo mi' canúu' i dseá Israel i líng' dseá fariseo e júu' quiá' i dseá i ca'láang' do, joba' cajfiin' casí'reiñ' lala:

—'Nu', dseá cangáan' e eáang' silii' dsee' 'nu', jogui lana, ¿jiali' 'nu' ni'iin' e ni'é' jnea' jial 'né' jmóo'oo'?

Joba' i dseá Israel i líng' dseá fariseo do caguíiñ' i dseá i lami' tiuung' do congua' e fí' dsii' sinéu' guá' quiá'r' do.

Lafa' tiuum` dsea` mi` røøin` dsee`

³⁵ Jo mi` cangf`gui lajo, caliñi` Jesús e caguíim` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo do fí` sínúu` guá'` quiá'r` i dsea` i lami` tiuung` do, jo dseáng` jo` ing`neiñ' do. Jo mi` cajíng`tu rúng` Jesús cóo` i dsea` i lami` tiuung` do, joba' cajmíngi'r` i dsea` do jo casí`reiñ':

—¿Su já'` líng` 'nù` júu` quiá'` i dsea` i jáa'` fí` níf` e líiñ` jaang` dsea` jmigüf`?

³⁶ Joba' cañií` i dsea` do quiá'` Jesús jo cajíñ':

—Jméé'` jnea` júu` i` i dsea` f, jo lajoba' já'` nilfín`n júu` quiá'r`.

³⁷ Joba' cañií` Jesús quiáin` do jo casí`reiñ':

—Nicañiim`bi' dsea` f, jneab` f cóo` i sin'` siin` lana.

³⁸ Joba' i dseañu` i ca'lláang` do casí'r` uø` jnir` fí` quini` Jesús jo casí'r` dsea` do:

—Jáb'` lín`n júu` quií', Fíi'.

³⁹ Jo mi` cangf` jo, cajíng`tu Jesús casí`reiñ' jo cajíñ':

—Jnea` cagá'a fí` jmigüf` la e lí'` la-co'` niquidsii` í'` quiá'` jalé'` dsee` quiá'` dsea` jmigüf`, jo lajoba' jaléng` dsea` i lafa' tiuung` uúí'` dsee` quiá'r` ni'ufiñ` dsea` i lafa' i jné'`tu calé'` catú', jogui i dsea` i i` dsí'` e jné'r', joba' ni'ufiñ` dsea` i lafa' tiuung`.

⁴⁰ Jo mi` tí'` lí` canúu` e jo cóo` tú` míng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo i niteáng` cóo` Jesús ie` jo, joba' cajmíngi'r` dsea` do jo cajíñ':

—Jo, ¿su jnea` lí'`naa` lafa' dsea` tiuum` jóng?

⁴¹ Joba' cañií` Jesús quiáin` do calé'` catú' jo casí`reiñ':

—Facó'` 'nú'` líng`na' lafa' dsea` tiuum` jóna', joba' ja` e dsee` oo`na' quiá'` lajii'` dsee` quií`na' jóng. Jogui dsuco'` 'nú'` í'` óo`na' e lafa' jné'`ba', joba' seab` dsee` quií`na'.

Jaang` dsea` i jmóo` í'` guiá` jo'se` quiá'

10 Jo mi` cangf` jo, casí`gui Jesús jaléng` i dsea` i caseáng` do jo cajíñ':

—E laba' iin`n jmitaa` óo`na', e doñi'` i dsea` i iing` nicuá'` iá'` fí` lí` sijniñg` jo'se'` quié` e jo ja` 'nó'r` e ningíñ` fí` o'ia'` quiá'` e iá'` do, joba' i dsea` f líiñ` jaang` i'` 'léé'. ² Jo dsu'` i dsea`gui i í'` fí` o'ia'` quiá'` e iá'` do, joba' dsea` f líiñ` jaang` i jmóo` í'` røø` jo'se'` quiá'`.

³ Jogui i dsea` i jmóo` í'` jnf` e lí` teáng` i jo'se'` do, náa`bre o'ia'` e laco'` ningíng` i dsea` i jmóo` í'` guiá'` i jo'se'` do. Jo i dsea` i jmóo` í'` guiá'` i jo'se'` do nitó'r` lajaang` lajaang` i jo'se'` do quiá'r` lí'` laco'` la siin` do, jo jaléng` i jo'se'` do nicuú'bre'` luu` i fii're' do. Jo i fii're' do uøøm`bre i jo'se'` do e laco'` dsijéeng`neiñ' fí` jee` mó'. <sup>4</sup> Jo mi` cató'` e uøøin` do lajaléng`ne', joba' 'niab'` i dsea` do quier` nifí` quiá'` i jó'` quiá'r` do, jo lajob` nidsilíng` i jo'se'` do laco'` ngóo'` fii're', co'` guiáb` nicuúim`bre'` luu` dsea` do. <sup>5</sup> Jo dsu'` jaléng` i jo'se'` do ja` dsiqui're' dsea` i ja` cuíng`ne', co'` lí'` lí'` cuí'bre'` mi` níng`ne' i dsea` la'f, co'` ja` cuí're' luu` i dsea` la'f.

⁶ Jo Jesús casí'r` i dsea` do cóo` júu` lana, jo dsu'` i dsea` do ja` cangáiñ` e guøng` e júu` e casí'` Jesús i dsea` do ie` jo.

Jesús líiñ` jaang` dsea` i jmóo` í'` guiá` jo'se` quiá'

⁷ Jo lalab casí`gui Jesús i dsea` do jo cajíñ':

—E laba' jmitaa` óo`na': Jnea` lín`n e jnf` quiá'` e iá'` e lí` dsitáng` i jo'se'` do. ⁸ Jo jaléng` i dsea` i jmigóo` i nicajalíng` lajii'` nú'`gui e nigáa` jnea` do, jaléng` i dsea` f líiñ` i'` 'léé', jo dsu'` jaléng` i dsea` i líng` lafa' jo'se'` quié` e ja` calijii'r` júu` quiá'` dsea` do.

⁹ Jo jnea~ fá'túu e lín'n e jnî do, joba' jaléng' dsea` i íng' jnea~ jogui ningíin~ fí' e jnî' quié e do, joba' dsea` íbing' i nilí' nileáng' jee~ jalé' dsee~ quía'. Co' jaléng' i dsea` do líiin~ lafa' jo'se' quié e i cuóøng' lí dsitáang' jogui uóøng' jogui dsé'bre' e gø're'.

¹⁰ 'Dsu' lajii' ta~ quía' jaléng' i ñi do lico' jmóor' ta~ uóøng' jaléng' jo'se' quié e jogui jmóor' ta~ íng' neiñ' jogui jngang'neiñ' cajo; jo dsu' jnea~gui cagüén'n fí' jmigüí' la e lí' laco' niliseeng' dsea` cøøng' cøo' Fidiéé' lata~ dseáng' lí' laco' sí'f'. <sup>11</sup> Jo jnea~ lín'n jaang' dsea` i jmóo' í' guiú' jo'se' quía', jo cartí' jáam' 'niá'a e laco' ja' ni'íing' jii' jaang' i jo'se' quié e do. ¹² Jo dsu' i dsea`gui i ja' jii' e ta~ jo, jo lico' lí dsíir' jii' e 'léem'bre, joba' íng' caguié' jaang' ie'dsinúu' lajee' e nír' i jo'se' do jo cuí'bre jóng, jo dob tíuuiñ' i jo'se' do. Jo lajob jmóor', co' ja' líiin' dseáng' i dsea` i nî' guiú' jo'se' jogui co' o' jo'se' quía'guir cajo. Joba' cuø'bre fí' i ie'dsinúu' do e nijmeáng'ne' jogui nicúng'ne' i jo'se' do jogui e nisojóng' i caguiang'gui do fí' la fí' na. ¹³ Jo tíuum' i dsea` do i jo'se' do, co' lico' lí dsíir' cuub', jo ja' eé' fí'f' óor' quía' i jó' i jéeiñ' do.

¹⁴⁻¹⁵ Jo fí'túu 'nú' e jnea~ lín'n jaang' dsea` i jmóo' í' guiú' jo'se' quía'. Jo lí' laco' Tiquié e guiúb' cuíin' jnea~, joba' lajob jnea~ cajo guiúb' cuíin're; jogui lajobi cajo guiúb' cuíing' jnea~ jaléng' i líing' lafa' jo'se' quié e, joba' lajob cajo jaléng' í' guiúb' cuíing're' jnea~. Jogui jnea~, cartí' jáam' 'niá'a e nijúun~ uíi' jaléng' í' e laco' ja' ni'íing'ne'. ¹⁶ Jo dsu' seem'bi dsea` i nabi nilíing' lafa' jo'se' quié e i ngí' fí' calu-u'bi lana. Jo co' ja' mí' líiin' dsea` quié e, joba' 'né' nitøø'baar cajo. Jo jaléng' i dsea` i nilíing' lafa' jo'se' quié e do nilinúu'bre júu' quié e, joba' coob' 'lé'

ni'ufiñ~ lajee' lajiiñ~, jo jii' jneab' dsea' nijmee' e í' ír'.

¹⁷ Jo Tiquí'ii' eéam' 'neáiñ' jnea~ co' nijáang' 'niá'a e nijúun~ e laco' ni-jí'túu calé' catú'. ¹⁸ Jo jii' jaang' dsea` sea' fí' quía'r' e nijngáin' jnea~, co' 'niá'baa dsea` cuøø' fí' 'niá'a e nilíin~ lajo, co' seab' fí' quié e e nijáang' 'niá'a e nijúun~ jogui e nijmee' e e nijí'túu ca-jo, co' lajob ta~ caquiú' Tiquié e.

¹⁹ Jo mí' tí' lí' canúu' dsea' Israel lajii' júu' quía' Jesús, calé' catú' canaaiñ' e jo' sñiin' røø' uíi' e júu' e canúur' do. ²⁰ Joba' fíim'bre lajee' la'ó' ír' canaaiñ' sñiin' jo sí' rúin' lala:

—¿Jiali' já' nuu'na' júu' quía' i Jesús na? Co' i 'lim' iuung' dsíin' na. ¡Jaang' dsea' ngaam' líiin' na!

²¹ Jo dsu' i líing'gui i dsea` do fé'r' jo jii'f':

—Jii' jaang' dsea' lí'r' fé'r' dseáng' la-co' fé' i dseañu' na faco' já' e iuung' i 'líng' dsíir'. Co' jii' jaang' dsea` i iuung' i 'líng' dsíi' lí'r' jmér' e nilijné' jaang' dsea' tiuung' laco'gui cajmée' i dseañu' na.

Ja' jii' dsea' Israel júu' quía' Jesús

²² Jo coo' néel' mí' cangf'gui lajo, coo' e jii' güíi' lajee' e jmóo' dsea' Israel jmii' e jmiguiéng' dsíir' e caligüeang' tu calé' catú' e guá' fé' quía'r' e sí' fí' Jerusalén, co' lami' jéeng'gui gab' cajmée' dsea' fí' dsíi' jo; ²³ jo ie' jo, dob táang' Jesús fí' coo' ni'núu' quía' e guá' fé' do, jo tá' coo' íing' ngir' e fí' coo' ni'núu' quía' e guá' do, fí' lí' sii' ni'núu' quía' 'lí' yúu' Salomón. ²⁴ Jo lajee' ngí' Jesús dob mí' caríi' dsea' Israel fí' lí' sñiñ', jo cajming'í'r' dsea' do lala:

—Jo lí' catí' nijmée' júu' røø' e su 'nu' dsea` i casíing' Fidiéé' fí' la e lín' Dsea' Jmáang' i sijeeng' jnea' do i nicá' ní'f' quí'ii'? Jo lana jmee' du júu', ¿su 'nu' í'?

²⁵ Jɔba' cañií Jesús quiá' i dsea` Israel do jɔ casí' reiñ':

—Nicañií bíi 'nú' e íb` jnea~, jɔ dsu' 'nú' ja` já' calíng`na' júu` quié`e. Cɔ' jaléb' e nicañií` 'nú' e nicajmé`e, jmóo`o la'eáang` cɔo' ta` huí' quiá' Tiquié`e, jɔ lajalé' e jɔ cuø` lí` e íb` dseáng` líiñ'n; <sup>26</sup> jɔ dsu' 'nú' ja` já' líiñg`na' e íb` jnea~, cɔ' ja` líiñg`na' lafa' jo'se' quié`e. <sup>27</sup> Cɔ' i dsea` i líiñg` lafa' jo'se' quié`e do nicuñií`bre lúu'u, jogui jnea~ nicuñim`baare' cajo, jɔba' dsea` í jneab` dsiquí`re'. <sup>28</sup> Cɔ' jnea~ cuøø`baa jaléng' i dsea` í e seeiñ` cøøng` cɔo' Fidiéé` lata~, jɔ ja` tɔo` jmií` fa' ni'naiñ` quiá' Fidiéé` o'gui fa' quí' jmií` e ií` nijéng`-tu' jaléng' i dsea` í fí jaguóo`o. ²⁹ Jɔ lajii' e nicangñiñ`n e nicacuø' Tiquié`e jnea~, e jɔ líi' e niing`gui eáang` lajee` lajalé', jɔ jii' jaang` dsea` quí' jmií` fa' e nigui'guir e jɔ. ³⁰ Jɔ jnea~ cɔo' gui Tiquié`e jaam` dsea` líi'naa'.

³¹ Jɔ mi~ canúu` dsea` Israel lajii' e cajíng' Jesús, jɔba' casitíir` cuu` calé' catú` e lamí` iin~ niquiúin' dsea` do cartí` nijngáng`neiñ'. <sup>32</sup> Jɔ lalab cajíng' Jesús quiá' i dsea` Israel do jɔ casí' reiñ':

—Jmiguiab` jalé' e quí' i jmií` e nicajmé`e jee` 'nú' la'eáang` cɔo' güea' quiá' Tiquié`e. Jɔ lajee` lajalé' e jɔ, zjngang` e catíng` e nijngáng`na' jnea~ cɔo' layaang` cuu`?

³³ Jɔba' lalab cañií` dsea` Israel quiá' Jesús jɔ cajíñ':

—Ja` í dsi' jnea^ e nijngáng`naa' 'nu` uíi' jalé' e guíu` e nicajmee' do, cɔ' nijmé`naa' lajɔ uíi' e gab` líi' e júu` e fó' na fí quini` Fidiéé`. Cɔ' 'nu` jii' dsea` jmiigüí`b` lin', jogui iin' jméé'^ e røøb` cøøñ' cɔo' Fidiéé`.

³⁴ Jɔba' lalab cañií` Jesús quiá' i dsea` do jɔ casí' reiñ':

—Jɔ lalab fé' Fidiéé` fí` ní` júu` quiá' ta` quiá'r: "Jnea` fá'a e 'nú' líiñg`na' la-cɔ' diéé`." ³⁵ Jɔ nine`baa' røø lajii' e fé' e fí` ní` jii' quiá' Fidiéé` do e ja` cuøøng`

fé'^naa' e o' já'; jɔ e fí` ní` e júu` do quiá' Fidiéé` fé' e jaléng' dsea` cɔo' i casíng` Fidiéé` júu` quiá'r líiñ' laco' diéé`. <sup>36</sup> Jɔ cɔ' Fidiéé`b` dsea` caguíñ' jnea~ jogui casíñ` jnea~ fí` jmiigüí` la, jɔba', zjial cuøøng` fo' 'nú' e jnea~ fá'a júu` e ga` fí` quini` Fidiéé` mi` fá'a e Jɔo' dsea` íb` líiñ'n? ³⁷ Jɔ ja` já' güiilíng`na' jnea~ song jnea~ ja` jmóo`o dseáng' la-cɔ' la jmóo` Tiquié`e. ³⁸ Jogui dsu' song jmóo`bñi e quí' i jmií` do e nañi' fa' ja` já' líiñg`na' jnea~, jɔba' lí' já' güiilíng`na' cɔo' jalé' e quí' jmií` do e laco' niliñi'na' e jaam` dsea` líiñg` jnea~ cɔo' Tiquié`e, jogui lajɔbi` ír` cɔo' jnea~ cajo.

³⁹ Jɔ mi~ canúu` dsea` Israel lajii' e cajíng' Jesús do, jɔba' caléb' catú` lamí` iin~ e nisaiñ' dsea` do, jɔ dsu' dsea` do dsifib` caleáang` 'nia'r.

⁴⁰ Jɔ mi~ cangf jɔ, caquim'tu Jesús fí` lí' lí' 'ngóo' gua` Jordán, jɔ fí` dob cajer` e fí` lí` caseáang` Juan jmií` jaléng' dsea` lamí` jééng`gui. <sup>41</sup> Jɔ lajee` táang` Jesús fí` jɔ, i fíim` dsea` cangolíng` e iin~ ninúr` júu` quiá' dsea` do, jɔ lalab fé' i dsea` í:

—E jáb' e i Juan do ja` cajméer` jii' cɔo' e lí` e quí' jmií` lajee` cateaiñ' fí` jmiigüí` la, jɔ dsu' lajaléb' e cajíñ' uii' quiá' i dseañu' la, dseáng' jáb'.

⁴² Jɔba' ie` jɔ i fíim` dsea` i já' calíng` júu` quiá' Jesús e fí` jɔ.

Mi~ cajúng` jaang` dseañu' i sii` Lázaro

11 Jɔ mi~ cangf gui lajɔ, lajee` e táam`bi Jesús fí` jɔ, jɔ ie` jɔ niseeng` jaang` dseañu' i sii` Lázaro cɔo' gui gáng`gui dseamf` rúin', jaang` i sii` Yá` jogui jaang` i sii` Marta, jɔ laji` gaaiñ' do seeiñ' fí` cɔo' fii` lí` sii` Betania. Jɔ ie` jɔ guíang` ráang` Lázaro e dsée'r. ² Jɔ i dseamf` i sii` Yá` i rúng` Lázaro, íb` i ca'ée` jmií` jmeañi` tíi` Jesús jogui cajmiquíur` cɔo' jñuguir` tíi` dsea` do lamí` jééng`gui. ³ Jɔ cɔ'

eám' dséel'gui Lázaro, joba' i dseamf rúin' i gáng' do casíin' júu' fí' lí' táang' Jesús, jo lalab júu' quie' i dsea' do quiá' Jesús:

—E lab júu' quiee, e i dsea' i seeng' røø' cóo' do i eám' 'neáan' do i sii' Lázaro eám' líiin' lana.

⁴ Jo dsifí' mi' canú' Jesús e jo, joba' lalab cañír' quiá' i dsea' do:

—Jo e jmohuá' e líin' do ja' nijéng' ír' fí' ní' 'mó', co' e jo nilí'íng' ta' e lí' laco' nilíin' dsea' jial tí' 'gøng' Fidiée', jogui laco' nilíin' dsea' cajo jial tí' 'gøng' jnea', dsea' líin' JÓo' dsea' do.

⁵ Jo doní' fa' eám' 'neáang' Jesús i dseamf i sii' Marta do jogui i sii' Yá' jogui i dseañu' i sii' Lázaro do, ⁶ dsu' ja' cangór' dsifí' fí' quiáin' do mi' caliñír' e niráang' i Lázaro do dséel', jo camí'íim' bi' 'nia'r' tú' jmi'gui e fí' lí' táain' do. ⁷ Jo mi' cangf' e tú' jmi' do, joba' lalab casí' Jesús i dsea' quiá'r' do:

—Má' túu' fí' lí' se' Judea.

⁸ Joba' cañíi' i dsea' í' quiá' Jesús, jo casí'r' dsea' do:

—Tifa', ja' mi' ngóo' bi' eáang' e jaléng' dsea' Israel i seeng' fí' jo lami' iin' nijngáin' 'nu' cóo' layaang' cuu', jo 'nu' caléb' catú' iin' guó' fí' jo.

⁹ Joba' cañíi' Jesús quiá' i dsea' quiá'r' do jo casí' reiñ':

—E jáb' e sea' guitu' oor' lajee' e jmi'; cofa' jaang' dsea' ngír' lajee' e jmi' do, joba' ja' dseáang' niquiúin', co' jneáb' lí' ngír'; ¹⁰ jo dsu' song jaang' dsea' ngír' fí' cóo' lí' nuu', joba' quiung' guiáam' bre ngír', co' ja' sea' jì' cóo' e cuø' e jneá' lí' ngír'.

¹¹ Jo mi' cangf' e café'r' e júu' na, jo cajíng' guir' casí'r' i dsea' quiá'r' do:

—I dsea' rú'uu' i sii' Lázaro do nicaquiam' bre, jo dsu' lana ninii' e nijmijnee' túu' dsí' bre.

¹² Joba' cañíi' i dsea' quiá' Jesús do, jo cajín' casí'r' dsea' do:

—Fíi'naa', jo laco' fó' na e nicaquiam' i dseañu' í', joba' e jo cuø' lí' e nitíim' tur.

¹³ Jo dsu' cajíng' Jesús lado co' e ninicajúm' i Lázaro do, jogui i dsea' quiá'r' do i' dsír' e já'ba' e lí' güiim' Lázaro lí' laco'gui jíi' e nicajíng' dsea' do. ¹⁴ Joba' cajíng' Jesús casí'r' i dsea' quiá'r' do dseáang' lajang' jo casí' reiñ':

—Lana niráang' Lázaro 'liim' bre. ¹⁵ Jo guiú'gui quí' 'nú' e ja' mi' ngóo' fí' do latí' lana, co' lajoba' e já'gui nilíng'na' júu' quie'e, joba' eám' iáang' dsii'. Jo lanaguiba' dsé'ee' fí' quiá'r'.

¹⁶ Jo i dsea' quiá' Jesús i sii' Tomás i lineang' dsea' suung' mi' canúur' lajíi' e júu' jo, joba' casí'r' i dsea' rúin' i caguiaang'gui do lala:

—Má'aa' jnea'aa' cóo'r' cajo, jo song cajnga' dsea' quiá'r', joba' la quie' jnea'aab' nijúu'naa' cóo'r' cajo.

Jesús i cuø' e jí'tu dsea' mi' ningf' e júuin'

¹⁷ Jo mi' cagüé' Jesús colíng' cóo' dsea' quiá'r' e fí' Betania e fí' lí' cajúng' i Lázaro do, jo ningóo' quíu' jmiib' e nica'áng' dsea' do mi' caguilíin' fí' jo. ¹⁸ Jo e fii' e sii' Betania do ja' huíi' nee' laco'gui Jerusalén, co' tíib'jiu' jíi' la 'ní' kilómetro, ¹⁹ joba' fíim' dsea' Israel i neáang' fí' jo cangolfíin' e cango'leer' i Marta do cóo'gui Yá' e laco' ja' líin' do fí'f' uii' quiá' e cajúng' i rúin' i sii' Lázaro do. ²⁰ Jo mi' caliñí' Marta e ningóo' Jesús fí' do, joba' cagüi'fír' e cangojmijín' dsea' do; jogui i Yá' rúin' do, dob cajer' fí' sinúu' lajee' jo. ²¹ Joba' mi' cajíng' i Marta do Jesús, lalab casí'r' dsea' do jo cajín':

—Fa' jiu'gui mi' cagüén' jéeng'guijiu' fí' la, joba' ja' cajúng' i rún' do jóng' fa-co' lajo. ²² Jo dsu' tab' dsii' e quíb' jmi' e nijmicóo' Fidiée' jnea' song nimí' ire lajo, co' doní' ee' e míi' 'nu' dsea' do, dseáang' ngüim'ba'.

²³ Jɔba' cañiĩ` Jesús quiá' i dseamf do jɔ casí'reiñ':

—Nijí' b' tu i rún' do.

²⁴ Jɔba' cañiĩ` i dseamf do quiá' Jesús jɔ cajíñ':

—Jáb', niñi'baa e jɔ e nijí' b' tu i rún'n do mi' nitá' í' e nijí' tu jaléng' 'lii' mi' tí' lí' jo.

²⁵ Jɔ mi' cangf jɔ, lalab cañiĩ' tu Jesús quiá' i dseamf do jɔ casí'reiñ':

—Jneab` dsea` i cuo' e jí' dsea', jogui e nijí' tur mi' ningf e nijúuiñ'. Jɔba' jaléng' i dsea` i já' líng` júu` quié` e, jɔ nañi' fa' júung` jíi' nguú` táaiñ', dsu' ja' tóo` jmiĩ' fa' ni'náin` e seeiñ` cøong` còo' Fidiéé'; ²⁶ jogui jaléng' dsea` i já' líng` júu` quié` e jogui e seem` bir mi' tí' lí' jo, jɔba' ja' tóo` jmiĩ' fa' ni'náin` e seeiñ` cøong` còo' Fidiéé` cajo. Jɔba' ¿su já' líin' jalé' e júu` e fíi' i 'nu' la?

²⁷ Jɔba' cañiĩ` i dseamf do quiá' Jesús jɔ casí'r` dsea` do lala:

—Lajob líi', Fíi' i, dseáng' jáb' líng` jnea` e 'nu' b' lin' i Joo' Fidiéé` camfing' i sijeeng` jnea' i nijáa' fí' jmiñi' la i nicá' nifi' quí' i'.

Mi' caqui' Jesús tiĩ' éé` quiá' Lázaro

²⁸ Jɔ mi' cangf e síng` Marta còo' Jesús, caquim' bre e cangotéer` i rúin' i sii' Yá' do. Jɔ mi' caguiéiñ' fí' quiá'r', lalab casí'r` i rúin' do lí' ja' núu` dsea' jɔ cajíñ':

—Dob guing` i tifa' do, jɔ 'nu' b' tór' lana.

²⁹ Jɔba' dsifí' mi' canúu` Yá' e júu` jɔ, ladsifí' lanab cagüi' hir' jɔ cangór` fí' lí' tó' Jesús ír'. <sup>30</sup> Jɔ Jesús ja' mí' ca' í' bir e fí' jee` fíi' do, cò' dobi guiñ` e fí' lí' cajíng' rúin' còo' i Marta do. <sup>31</sup> Jɔ mi' tí' lí' calilí' i dsea' Israel i caguilíng` cango' ee' ír' e laco' ja' líin' do fí' í', jɔ mi' cangár` e cagüi' hí' i Yá' do lajminá' e fí' dsíi' sinúu' quiá'r` do, jɔba' cangolíim` bre ti' leáiñ' cajo laco' ngóo' i

dseamf do, cò' í' dsíir' e ngóin' do ngoquií' bre e fí' lí' ca' áng` i 'lii' rúin' do.

³² Jɔ mi' tí' lí' caguié` i Yá' do fí' lí' sing' Jesús, ladsifí' lanab casí'r` uó' jnir' fí' quini' dsea' do jɔ casí'r` dsea' do lala jɔ cajíñ':

—Facò' mi' 'nu' cagüén' jééng` guijiu fí' la, jɔba' ja' cajúng` i 'lii' rún'n do jóng facò' lajo.

³³ Jɔ mi' tí' lí' cangá' Jesús e qui' i Yá' do còo' guí' jaléng' i dsea' Israel i caguilíng` còo' r` do, jɔba' eám' calicu' dsíir' i dsea` do, jogui eám' bi calijiuung` dsíir' cajo, ³⁴ jɔba' cajmingí' r` jaléng' i dsea' do jɔ casí'reiñ':

—¿Jie' fí' lí' ca' áang` na' i dsea' do?

Jɔba' cajíng' jaléng' i dsea' do casí'r` Jesús:

—Má' aa' jɔ madsijóo' naa' fí' jo.

³⁵ Jɔ canaang` Jesús qui' bre cajo. ³⁶ Jɔ mi' calilí' i dsea' Israel do e qui' Jesús, jɔba' lalab cajíñ':

—E eám' ni' neáang` i dseañu' na i 'lii' na!

³⁷ Jɔ dsu' jee` i dsea' Israel do seem` bing' i fé' lala:

—I nabi i dseañu' i cajmée` e calijné' i dsea' i lami' tiuung` do, jɔ ja' i ní' jiali' ja' cajméer' fa' e ja' cajúng` i dseañu' i nica' áng` na.

Mi' cají' tu Lázaro

³⁸ Jɔ fí' dsíi' tó' cuub` ca' áaiñ` i 'lii' Lázaro do, jɔ o'nú' e éé` do cajníir' còo' còo' 'loo' e fe'. Jɔ eám' lijuiung` dsíi' Jesús cangoquiéiñ' e fí' lí' ca' áng` i 'lii' do. <sup>39</sup> Jɔ lalab cajíñ' casí'r` jaléng' i dsea' i teáang` do ie' jo:

—Je' na' e 'loo' e sijní' e o'nú' e éé` na.

Jɔ dsu' mi' canúu` i dseamf i sii' Marta do i rúng' i 'lii' do e cajíng' Jesús lado, jɔba' lalab casí'r` dsea' do:

—Fíi' naa', qui' jmiñ' ningóo' e ca' áng` i rún'n na, jɔ lana nisi' léb' nguú` táaiñ', faa' aa'.

⁴⁰ Jo lalab cañíi` Jesús quiá' i dseamf do:

—¿Já^ mi^ caffí i 'nu^ e song dseáng' já' líin^ júu^ quié'e, joba' nimó^ba' jóng jial tíi^ laniing^ 'gøng' Fidiée'?

⁴¹ Jo mi^ cangf jo, cajéb' i dsea` do e cuu~ e sijni^ fí' o'nú^ éé^ quiá' i Lázaro do, jogui Jesús dsifí^ lanab cajóø~ fí' yú^ jmiçúif jo cajíin^:

—Tea~, lana cuóø^ø 'nu^ gui'máang', co' jáb' canúu^ júu^ quié'e. ⁴² Jogui ñí^bái guíú^ cajo e contøøm^ já' nuu^ 'nu^ júu^ quié'e, jo dsu^ fíi^ i 'nu^ lana e lí' laco' jaléng' i dsea` i teáng~ la jmi~ na nijá' líiin^ e 'nu^ dsea` casín' jnea~ fí' jmiçúif la.

⁴³ Jo mi~ cangf e cajíng' Jesús e júu^ na, jo café'r teá jo cajíin^:

—¡Júu^ fí' lí^ iuun^ na, Lázaro!

⁴⁴ Jo mi^ calí e café' Jesús lajo, joba' dsifí^ lanab cagüi^fí i dsea` i lamí^ 'líing~ do, jo laco' sibé^'bi 'mi^' guotiir~, jogui nir~ sibé^' coø^ jmáang~ 'mi^'. Jo mi~ cangf jo, lalab cajíng' Jesús casí'r i dsea` i teáng~ do ie~ jo:

—Síl^na' e 'mi^' e sibeáng' i dsea` i cají'tu na, jo lajoba' cuóøng^ e ngír~.

Mi^ casíng~ dsea` i quié' nifí^ quiá' dsea` Israel e nisáin^' Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Jo mi^ cangf gui lajo, i fíim^ dsea` Israel i cangolíng~ coø^' Yá do já' caliín^ júu^ quiá' Jesús, co' cangá^bre jalé' e quií' dsea` do jmi~ ie~ mi^ cajméer^ e cají'tu i Lázaro do. ⁴⁶ Jo dsu^ i líing~gui i dsea` Israel i cangá^ e cajmée^ Jesús do cangocøø^ júu^ fí' quini^ jaléng' dsea` góor^ i líing^ dsea` fariseo jalé' e cangár~ do. <sup>47</sup> Jo mi^ caliín^ i dsea` fariseo do e jo, joba' casíiin^ coø^' jaléng' fii^ jmidsea` e laco' niseáng' i dseata~ i quié' nifí^ quiá' dsea` Israel e laco' nisíin^ e~ nijmér~ coø^' Jesús. Jo lalab jmingí' rúin^:

—¿E^ nijmó^oo' coø^ i dseañu^ do? Co' eám^ jmiçuiú^ jalé' e quií'r^ jmi~

jmóor^ e dsigá^ dsí' dsea`. <sup>48</sup> Jo song ja^ nijniing~naa' quiá'r^, joba' fíim^ dsea` nidsitáain^ coø^' dsea` do, jo dseám' e dseata~ i neáng^ fí' Roma nija'fíin^ guá' quí'ii' osi lajaléng'naa' dsea` líi^naa' dsea` Israel fíng song caliín^ jalé' e jo.

⁴⁹ Jo jaang~ lajee~ i fii^ jmidsea` do nisiir^ Caifás, jo líiin^ fii^ quiá' jaléng' jmidsea` ie~ jo, joba' lalab cajíin^ casí'r^ jaléng' i dsea` rúin^' caguiaang^ gui do jo café'r:

—¡Dseáng' jii' coø^ ja^ eé^ ñí^ 'nú'!

⁵⁰ Jo ja^ í' óo^na' e guiú^gui quí'ii' e nijúung~ jaang~ dsea` góo^naa' cuain^ quí'ii' lajalé'naa' e laco'gui e ni'fíng~naa' lajaléng'naa' dsea` líi^naa' dsea` Israel.

⁵¹ Jo i Caifás do ja^ cajíin^ lajo ufi' e la tíiin^ 'nia'r^, dsu^ fii^ jmidseab^ líiin^ ie~ jo, joba' Fidiéeb^ cacuø^' ír^ e cajíin^ lajo e Jesús nijúuin^ cuain^ quiá' jaléng' dsea` góor^ dsea` Israel; ⁵² jo o' jii' e nijúung~ dsea` do uii^ quiá' jaléng' dsea` góor~, co' lajob cajo nijúuin^ e laco' nitø'r^ jaléng' dsea` quiá' Fidiée~ i siguiáng' fí' la'úng~ fí' jmiçúif e laco' ni'ufiín^ do coøb^ 'lé' lajee~ lajaléin^'. <sup>53</sup> Joba' latí^ ie~ job canaang^ jaléng' i dseata~ quiá' dsea` Israel do e 'nó'r^ jial e nijngáin^ Jesús.

⁵⁴ Jo uing~ lajoba' jo 'ga' lí^ jmi-jnéeng^gui 'nia' Jesús jee~ jaléng' dsea` góor^ dsea` Israel, jo cagüi^fíbre e fí lamí^ táain^ do e lí^ se' Judea, jo fí' dob cangór^ fí' coø^ fii^ e sii^ Efraín e née' quiá' fí' guóol^ uó^ quiú^, jo fí' job cajer^ coø^' jaléng' dsea` quiá'r^.

⁵⁵ Jo mi^ cangf gui lajo, lajee~ e ni-jaquiéeng^ jmi~ e qui' tting^ dsea` Israel e jmóor^ lacoø^ jii^ e sii^ Pascua, joba' qui' ttiin^ e dsilíin^ fí' Jerusalén ná'gui e jmi~ jo e laco' jmiçuiúng~ yaain^ fí' quini^ Fidiée~ jo dsiguiar^ guiú^ lajii' e qui' ttiin^ jmóor^ do. <sup>56</sup> Jo mi^ caguilíng~ i dsea` Israel do fí' Jerusalén,

jo seem`biñ! do ngír ta` 'náng! Jesús ie` jo, jogui jmingí` rúin` lajaang` lajaain` lajee` e teáain` fí dsíí sinúu` guá` fé` e si! fí jo, jo sñiin`:

—Jo ¿e` fó` 'nú`? ¿Su nijáa`gui i dsea` f` fí la lajee` jmiñ` osi ja` nijáar` é?

⁵⁷ Jo jaléng` dsea` Israel i líing` dsea` fariseo cóo`gui jaléng` fii` jmidsea` quiá'r` nicangñiin` júu` quiá` jaléng` i dsea` i caguilíng` e jmiñ` do e song jaang` lajee` ír` nija'r` júu` jie` fí táang` Jesús, jo e guíjmée`bre júu` ladsifí, jo lajoba' e niteng` dsea` do.

**Mi` ca'ée` jaang` dseamí`
jmiñ` jmeañi` tí` Jesús**

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 Jo mi` cangf`gui lajo, jñúu` jmiñb` jmóo`gui e nitf` e jmiñ` Pascua quiá` dsea` Israel do, jo cangób`tu Jesús fí Betania e cango'ee`tur Lázaro i cajméer` e cají`tu ie` lamí` jéeng`gui do. ² Jo mi` tí` lí` caguiér` fí quiá` dsea` do, i dsea` seeng` fí sinúu` do cajméer` cóo` jmiñ` e jmi`gór` Jesús, joba' cagó'r` colíing` ie` canuu` e jmiñ` jo; jo dob guing` Lázaro e gó'r` colíing` cóo` i dsea` do cajo, jogui i rúin` i siñ` Marta do, íb` i jmóo` ta` ngúing` jmiñi` quiá` jaléng` i dsea` i neáang` gó'r` do ie` jo. <sup>3</sup> Jo lajee` guing` Jesús gó'r`, cóo` caguiéb` Yá` i rúng` Lázaro fí lí` guing` dsea` do, jo quier` cóo` dsuu` niguol` e a` trescientos gramos jmiñ` jmeañi` e líí` cóo` layaang` nardo e 'mo` eáang`, jo cóo` e job ca'éeer` fí tí` Jesús lajee` e guing` dsea` do gó'r`; jo mi` cangf` jo, cajmiquiá'r` cóo` jñuguir`. Jo latøom` e fí dsíí sinúu` do cajó` jmeá` quiá` e jmiñ` jmeañi` do ie` jo. <sup>4</sup> Jo mi` cangoyúung` e jo, jaang` lajee` dsea` guitúung` quiá` Jesús i siñ` Judas Iscariote i nisi`f` i ni'náng` dsea` do, lalab cajíng` f` ie` jo:

⁵ —¿Jialí` ja` mí` cango'nñi` e jmiñ` jmeañi` la cóo` 'ní` ciento cutee` e la-

co' nilisea` cuu` e nilicóo` jaléng` dsea` tiñíing`?

⁶ Jo cajíng` Judas Iscariote e jo dsu' o' já` dseáng` e fñi` líiin` jaléng` dsea` tiñíing`, co' jaang` iib` líiin` do, co' ie` jo íbre dsea` née` nir` taloo` tée` cuu` e líí` quiá` Jesús colíing`gui cóo` i dsea` guitúung` quiá'r` do; joba' i Judas Iscariote do guíbre e cuu` do mi` iin` 'ñia'r'. ⁷ Joba' lalab caníñ` Jesús quiá` i dsea` f`:

—Ja` e fí` jñi` cóo` i dseamf` na, co' lajñi` e nicajméer` na e nicaguiar` guíá` quíe` e mi` nitf` f` e quiá` ni'am`baa. <sup>8</sup> Jo contøom` cuóøng` lí` jmicóo` 'nú` jaléng` dsea` tiñíing`, jo dsu' jnea`gui ja` contøong` táan`n cóo` 'nú` fí` jmigúf` la.

**Mi` ca'f` dsíí` dsea` e
nijngáin` i Lázaro do**

⁹ Jo mi` cangf`guijñu lajo, i fñim` dsea` Israel caliñir` e dobi táang` Jesús e fí Betania do. Joba' cangolíin` cangojóø`bre fí jo, jo dsu' o' jñi` Jesús dseáng` i ngír 'náiñ` do, co' lajob 'náiñ` Lázaro cajo i cajmée` Jesús e cají`tu calé` catú`. ¹⁰ Joba' i fii` jmidsea` do casñiin` røø` e la quíe` tí` Lázaro nijngáin`, <sup>11</sup> co' fé` i dsea` Israel i quíe` nifí` do e uíi` íb` fñing` i dsea` góor` do ninaang` 'naaiñ` cóo` i dsea` rúin` caguiaang`gui do, jo cóo` Jesús ninaaiñ` dsitáaiñ`.

Mi` ca'f` Jesús fí` jee` fñi` Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Jo lajee` nú`gui jmiñ` Pascua e tí` fí` Jerusalén do, fñim` dsea` cangolíin` fí` jo e cangotíin` e jmiñ` do; jo mi` cajneá` cóo`gui jmiñ`, job caliñi` dsea` e tí` niguíeé` Jesús fí` Jerusalén e quiá` e jmiñ` do. ¹³ Jo mi` caliñi` i dsea` do e jo, joba' cangoquiá'u`r` moo` quíeé`, jo cangolíin` cango'iñi` Jesús catí` caluu` fñi` e quiá` nijmiféin` dsea` do. Jo mi` ca'íñ` dsea` do, lalab fé'r` teá` e iáang` dsíir`:

—¿Majmifém`baa' i dsea` na! ;Jogui juguiá`jñu quiá` i dsea` na i casíing`

Fidiée' fí jmgüf la cuaiñ' quíá'r! ;Jogui majmifém'baa'r cajo i dsea` na i líng' dsea` güeang' i quíe' nifí' quíá' jaléng' dsea` góo'naa' dsea` Israel!

¹⁴ Jo lajee' iuung' Jesús fí', lado cad-séin' jaang' bú', jo íb' caguár' lí' la-co'gui la fé' fí' ní' jì' quíá' Fidiée' e cajme' dsea' malii'gui eáang' lí' fé' lala:

¹⁵ Ja' fõøng' na' jaléng' 'nú' i seeng' fí' fíi' Sión;
jo jõø' na', lab nijáa' i dseata` dsea` féng' quíi' na' e guiiñ' fí' mocóo' jaang' bú' jiuung'.

¹⁶ Jo dsu' la'uii' ja' calilí' bi i dsea` guitúung' quíá'r do e guóng' jalé' e do; lí' mi' cangf'gui lajo, mi' cangf' e cangáng' tu Jesús fí' níff', joguib' calilí' i dsea` do e jalé' e cajmée' Jesús do ninitóob' fí' ní' jì' quíá' Fidiée' e cajme' dsea' lajii' malii'gui eáang' lí' fé' uii' quíá' Jesús.

¹⁷ Jo ie' jo, jaléng' i dsea` i cangá' mi' cató' Jesús i Lázaro do e nigüi' hiiñ' do fí' dsii' ée' quíá'r co' cají'b' tur, joba' jaléng' i dsea' íb' i cani' e júu' jo jee' jaléng' i dsea' caguiaang' gui do. ¹⁸ Jo lajob' i fíim' dsea' cangolíin' e cangojmijín' Jesús, co' caliñi' bre jalé' e quíi' dsea' do jmii' e cajméer' e fí' do ie' jo. ¹⁹ Jo i dsea' Israel i líng' dsea' fariseo do lalab' siiiñ' la'ó' yaaiñ':

—Nab nimóo' 'nú', jii' coo' ja' e quíi' naa' jmiñ' nijmó'oo' lana, co' jnéeng' ne'baa' e jia' ja' lajiim' dsea' nisitáaiñ' cóo' i Jesús na lana.

Mi' ca'nang' dsea' griego Jesús

²⁰ Jo jee' jaléng' i dsea` i cangolíing' fí' Jerusalén e cangojmiféin' Fidiée' lajee' e jmiñ' jo, jee' i dsea' íb' niquiéeng' coo' tú' máing' dsea' griego. ²¹ Jo i dsea' griego do cangoquíeein' fí' lí' sing' jaang' dsea' guitúung' quíá' Jesús i sii' Lii', jo í seein' fí' Betsaida e née' lí' se' Galilea, jogui i dsea' griego do camí'r' jmi'ee' i Lii' do jo casí' rein':

—Dsíng' ii' jnea' e nilicuíng' naa' Jesús.

²² Joba' dsifí' mi' canú' Lii' e jo, cangó-bre cangosii'r' Df' i líng' jaang'gui dsea' guitúung' rúin' cajo, joba' laji' huáam-bre cangolíin' e cangojmée'r' júu' Jesús lajii' e jíng' i dsea' griego do. ²³ Joba' lalab' cañi' Jesús quíaiñ' do:

—Lana tí' nifí' í' quíe' e e ninín' túu' fí' níff' fí' lí' cagá' a mi' cagüén' n' fí' la e líin' n' jaang' dsea' jmgüf. ²⁴ Jogui jnea' jmitaa' óo'na' e fa' camí' micui'iee' e ja' mi' cató' fí' ní' uó' jo o'gui níi' ca-jo, joba' lami' líib' lí' e camí'b' e mijú' do; jo dsu' song camí'gui e micui'iee' do catób' fí' ní' uó' jogui canii'b' , joba' jmguiub' ni'uíng' do mi' niró'. ²⁵ Co-fa' i dsea' i eáang'gui guing' dsii' jalé' e dsijée' fí' jmgüf la, joba' ni'íim' quíá' i dsea' í' mi' tí' lí' jo; jo dsu' i dsea' i ja' guing' dsii' jalé' e dsijée' fí' jmgüf la, joba' i dsea' í' guíub' ni'uíng' quíá'r mi' tí' lí' jo, co' cøøm' niliseein' cóo' Fidiée' lata'. ²⁶ Jogui song jaang' dsea' iin' e nilíin' jaang' dsea' i jmóo' lajii' e iin' n, joba' 'né' ngír' colíim' cóo' jneab'; jogui la-caang' jíe' fí' lí' seen', joba' fí' job' 'né' seein' cóo' jnea' cajo. Jo song seeng' dsea' i jmóo' lajii' e iin' n, joba' Tiquié' e dsea' guing' níff' nijmi'gó-bre i dsea' í' cajo.

Mi' cajíng' tu Jesús e nijngáng' dsea' ír'

²⁷ Jo fá'guí' lana e dseáng' dsíng' nijáa' fí' quíe' e; jo ¿e' nijmee' e? ¿Su nífá'a: "Teaa', leaang' jnea' jee' jalé' iihuí' e nidsingün' n do"? U', o' lajo, co' jnea' cagá' a fí' jmgüf la e lí' laco' nidsingün' n jalé' e jo. ²⁸ Joba' fíi' 'nú', Teaa', jmee' e laco' nijmi'gó' dsea' 'nú'.

Jo dsifí' mi' cangf' e cajíng' Jesús lajo, joba' guicanú' coo' luu' fí' yá' jmgüf, jo guicajíng' lala:

—Nicajmé baa lajo, jo dsu' tí lí ni-jmee baa calé' catú'.

²⁹ Jo jaléng' i dsea i teáng- núu` do ie~ jo cajín' e líng~ ee guicangoo' fí' yú' jmiúf; dsu' i líng~gui i dsea` do fé'r`:

—Jaang` ángel i niguicafé' na.

³⁰ Jo mi~ cangf jo, jo cañí' Jesús quiá' i dsea` do jo cajín'`:

—Ja` catfíng` jnea` e guicajíng' e luu` do, co' 'núb' dsea` catfíng` na' e jo. ³¹ Jo lanab catf í' e Fidiéé' niquidsir' í' quiá' jaléng' dsea` jmiúf uii' quiá' jalé' dsee' quiá'r, jogui lanab cajo catf í' e ni'fíng` bf quiá' fii' i 'ling' i quiu' ta' fi jmiúf la. ³² Jo dsu' mi~ ningf e niteáng` dsea` jnea` fí' dse' crúu` e laco' nijúun n, jo lajoba' nitøøø jaléng' dsea` e laco' ni'uúf dsea` quié`e.

³³ Jo cajíng' Jesús lana co' niñi'bre guiú' jial nijnga' dsea` quiá'r. <sup>34</sup> Jo mi~ tí lí canúu` jaléng' dsea` i teáng- do ie~ jo e júu` quiá' Jesús do, joba' lalab cañí' quiá' dsea` do:

—Nineb~ jnea' røø` e tóø` fí' ni~ jì' quiá' Fidiéé` e latab~ niliseeng` Dsea` Jmáang-, joba' jjali' fó' 'nu' e i dsea` i jáa' fí' ñiff` e líiñ` jaang` dsea` jmiúf 'né' nisáin' fí' yú' mi~ nijnga' dsea` quiá'r? Jogui çí' i dsea` i julf na?

³⁵ Joba' lalab cañí' Jesús quiá' i dsea` do:

—Jnea` bi e jì' e jnea` jee` 'nú' lajee` lana, jo dsu' jo' huøø` e líng` guí' lajo jee` 'nú' fí' la. Joba' jmi'úum`ba' e seem`ba' guiú' lajee` e seem`bí' jee` 'nú' fí' la e laco' ja` nilí' e lí' nuu` do 'nú'. Dsu-co' jaléng' dsea` i seeng` e fí' lí' nuu`, joba' jíí' ja` ñir` jie` fí' lí' seeiñ`. <sup>36</sup> Joba' jáang` yaang` na' e fí' lí' jnea` jì' do lajee` e seem`bí' jee` 'nú' e laco' qui' jmi~ e niliseeng` na' contøøng` fí' lí' jnea` jì'.

Jo mi~ tí lí cangf e cajíng' Jesús jalé' e júu` na, joba' cangó` bre, jo ca'náam` 'ñia'r` jee` i dsea` do.

Jiali' ja` já' líng` dsea` Israel júu` quiá' Jesús

³⁷ Jo ie~ jo, ja` e líi' e Jesús cajméer` jalé' e lí' laniing` e qui'r` jmi~ fí' quini` jaléng' dsea` góor` dsea` Israel, jo dsu' ja` já' lím`bi i dsea` do júu` quiá' Jesús; ³⁸ jo lajoba' e caliti' e cajme' Safí', jaang` dsea` i café' cuaiñ` quiá' Fidiéé` mali' gui eáang` ie~ lami~ cajín' lala:

Fí'naa', çí' i já' nicalíng` júu` qui' e guia'naa'?

Jogui çí' i nicaliñí' jial tí' 'gøn', Fí'naa' Fidiéé`?

³⁹ Jo lajob jaléng' dsea` do jíí' ja` lí'r` ningáin', co' lalab cajme'gui Safí' cajo fí' ni~ jì' quiá' Fidiéé` lí' fé' lala:

Jnea` Fidiéé` jo fá'a e júu` la:

⁴⁰ Nicajnfbaa jminir` jogui nicajnfbaa moguir` cajo

e laco' ja` cuøøng` niliñir` júu` quié` e o'gui cuøøng` e ningáin' jial lí' cajo; jo lajoba' ja` niquí' jíng' yaaiñ` fí' quinií',

jogui lajobi jnea` ja` nijmi'leáan`nre cajo.

⁴¹ Jo cajíng' Safí' lana, co' nicangá` bre jial tí' laniing` 'gøng' Jesús, joba' fé'r` uii' quiá' dsea` do.

⁴² Jo nañí' fa' cajím' i yúu' Safí' do e júu` jo, dsu' fíim' dsea` Israel já' caliñ` júu` quiá' Jesús ie~ jo, jogui fíim' dseata` dsea` Israel i laniing` já' caliñ` júu` quiá' dsea` do ie~ jo cajo. Jo dsu' ja` fé'r` lajo fí' quini` jaléng' dsea` jíéng', co' 'góm' bre jaléng' dsea` Israel i líng` dsea` fariseo e ni'uóng` neiñ' fí' dsí' sinúu` guá' quiá'r, <sup>43</sup> co' eáang` gui iin` e dsea` jmiúf'bing' nijmi'gó' ír` laco'gui e nijmé` 'ñia' Fidiéé` lajo còo'r`.

Jial dseáng' 'né' nijmi'gó` dsea` júu` quiá' Jesús

⁴⁴ Jo mi~ cangf gui lajo, lalab cajíng' Jesús còo' júu` teá':

—Jaléng` dseà ì jál` líng` júu` quié`e, joba' ì dseà` í` o' jjí` júu` quié` e jál` líiñ, co' lajob` jál` líiñ` júu` quiá' Tiquí`ii' Fidiéé` cajo, dseà` ì` casíng` jnea` fí` jmigüf` la. <sup>45</sup> Jo doñí` ii` dseà` ì` níng` jnea~, joba' ním`bre cajo ì` dseà` ì` casíng` jnea` fí` jmigüf` la. ⁴⁶ Jo jneab` dseà` líñ`n` e jì` do, jo cagá`a fí` jmigüf` la e lí` laco' jaléng` dseà` ì` jál` líng` júu` quié` e ja niliseeñ` fí` lí` nñu. <sup>47</sup> Jo ì` dseà` ì` lico' núu` jalé` júu` quié` e jo dsu' ja` jmóor` nñu`r` jalé` e jo, joba' o' jnea` dseà` niquidsii` í` quiá' ì` dseà` f. Co' ja` cagá` jnea` fí` jmigüf` la e laco' niq-uidsii` í` quiá' jaléng` dseà, co' jnea` cagá`a e lí` laco' nilaan`re jee` jalé` dsee` quiá'bre. ⁴⁸ Jo jaléng` ì` dseà` ì` ja` jjí` jnea` o'gui` jál` líiñ` júu` quié`e, joba' ì` dseà` í` niseem`bing` ì` ni'f` í` quiá'r` quiá' jalé` e dsee` e nica'éer` do; co' cóo' jalé` e júu` e nica'fá'a na, cóo' jjí` job` nitidsí` í` quiá'r` mi` tí` lí` jo. ⁴⁹ Co' jnea` ja` fá'a la ñii` 'niá'a, dsu-co' Tiquí`ii' ì` casíng` jnea` fí` jmigüf` la, íb` ì` nicaquiú' ta` quié` e lajji` e 'né` e nifá'a. <sup>50</sup> Jo lajob` niñ` jnea~, e jaléb' ta` e quiú' Tiquié`e do cuø` e liseeng` dseà` cøong` cóo' Fidiéé` lata~. Joba' lajob` líí', jaléb' e fá' jnea` dseáng' fá'a jjí' laco' ta` ca'fín`n` quiá' Tiquí`ii'.

Mi` caru' Jesús tii` dseà` guitúung` quiá'r`

13 Jo mi` cangf`gui lajo, lajee` e guati`ló` jmií` Pascua e quí` tting` dseà` Israel` jmóor` fí` Jerusalén, jo ie` jo niñib` Jesús e nica'f`b` í` quiá'r` e nitúr` fí` jmigüf` la jo nidséiñ` nid-sigüeá'tur cóo' Tiquí`ii' fí` ñíff. Jo lajee` cateáañ` fí` jmigüf` la, eáam` cajmi`neáañ` jaléng` dseà` ì` ca'uíng` dseà` quiá'r`, jo lajob` cajméer` cartí` cangáng'tur fí` ñíff. <sup>2-3</sup> Jo ie` jo, tí` lí` ni'f`b` fii` ì` líng' fí` dsí' Judas, jóo` jaang` dseañu` ì` sii` Simón Iscariote, jo ì` fii` ì` líng' do cajméer` e ca'f` dsí' ì` Judas

do e ni'nñiñ` Jesús fí` quini` jaléng` dseà` ì` quié` nifí` quiá' dseà` Israel. Jo Jesús niñi`bre guíú` e fí` lí` guing` Fidiéé` jáar` mi` cagüeiñ` fí` jmigüf` la, jogui e fí` job` nidséng'tur mi` nitf` í` quiá'r`. Jo ì` Tiquí`ii' dob` ì` nicacuø' ír` fí` e née` nir` lajalé'. ⁴ Jo ie` job` cagø` Jesús íí` canñu` cóo' dseà` guitúung` quiá'r`, jo lajee` e neáañ` gø'r` dob` mi` caráañ` e fí` lí` guiiñ` do jo caguir` e si'r` e quier` lí` lí` ni~, jogui ca'nñú'r` cóo` jmáang' 'mi' fí` 'ñúñ'. <sup>5</sup> Jo mi` cangf` jo, caguié'r` jmií` fí` dsí' cóo` úu` e ja` a' eáang', jo cóo' e job` canaañ` ru'r` tii` lajaang` lajaang` ì` dseà` guitúung` quiá'r` do, jo mi` calf` jo, cajmiquiú'r` cóo' e 'mi' e ca'nñú'r` tu'r` do.

⁶ Jo mi` tí` lí` catíng` Tú` Simón e ni-jgíi` ttiir` e nirú' Jesús, joba' lalab` cañíir` quiá' dseà` do:

—Fíi`i, ja` catíng` 'nu` e nirúu' tti`i.

⁷ Jo lalab` cañíi` Jesús quiá' dseà` do:

—Ja` mi` ngáng' 'nu` lana e` guóng` lajji` e jmóo`o` la, jo dsu' lajee` lab` ningán'.

⁸ Jo cañíi`tu` Tú` Simón quiá' Jesús jo casí'r` dseà` do:

—¡Dseáng' ja` cuø`baa fí` e 'nu` nirúu' tti`i!

Joba' lalab` cañíi`tu` Jesús quiá' dseà` do:

—Lí` jjí` e laba' líí', e song ja` nirúu`u` tti', joba' ja` quf` jmií` jóng` e líng`gui` dseà` quié`e.

⁹ Joba' cañíi`tu` Tú` Simón quiá' dseà` do jo cajíñ':

—Jo song lajob` nilí' Fíi`i, joba' guíú`-gui e nirúu`ba' la quie` guóo`o` cóo'gui` moguii` cajo.

¹⁰ Jo dsu' lalab` cañíi`tu` Jesús quiá' Tú` Simón jo cajíñ':

—Doñí` ii` dseà` ì` lal` calá', joba' ja` 'né` lá'tur ladsifí` lado, jo jjí' tti`bre 'né` nirúu'tur co' sijgám`bre latøoiñ`. Jogui 'nú' líim`ba' dseà` sijgúng`, nañi` fa' ja` lajaléng`na' líng`na' lajo.

¹¹ Jo cajíng^l Jesús lana e ja` lajiing` i dseá do líiñ dseá sijgíng[^], co' niñi bre guíú^í i dseá i ni'níng^í ír' fí' quini dseá i quie' nifi' quía^l dseá Israel.

¹² Jo mi` tí' lí' cató^l e ru^l Jesús tíi jaléng^l i dseá guitúung[^] do quía^r, joba' caquib^l tur e si^r do, jogui caguáb^l tur e fí' lí' guíiñ^í gø^r do, jo miffíng[^] cajíñ^l lala:

—¿Su ñí[^] 'nú^í e guóng^l jalé^í e nica-jmé e quí^í na' na? ¹³ Co' 'nú^í ca'fíng^l na' jnea^í e líiñ'n Fíi'na' jogui e líiñ'n Tifa' quí^í na', jo e jáb^l, lajob líí^í, co' lajob dseáng^l líiñ'n. ¹⁴ Jo co' jnea^í, dseá líiñ'n Tifa' jogui Fíi^í quí^í na', nicarúu^l baa tíi' na' lajaang[^] lajaang^{na}, joba' lajob cajo 'né' jmée^í 'nú^í, 'né' rúu^l 'ba' tíi^í dseá rúng^{na}. ¹⁵ Jo jnea^í nica'ée^í baa 'nú^í jial 'né' nijmee^í na' e laco' 'nú^í ni-jmee^í na' røb^l laco'gui jíi^l e nicajmé^í jnea^í. ¹⁶ Jo e laba' jmitaa^í óo'na', e jíi^l jaang[^] dseá 'léeng^l niing^í guir laco' fiir^í, jogui e jíi^l jaang[^] dseá i ngí' ta^í quie' júu^í niing^í guir laco'gui i dseá i casíng^í ír' do. ¹⁷ Jo song ngám^l 'ba' jalé^í e júu^í na jogui jmití^í 'bi' e íaang^í óo'na' cajo, joba' juguiáb^í niliseeng^{na} jóng.

¹⁸ Jo dsu^í e fá^í a na ja^í catíing^í 'nú^í lajiing^{na}; co' ni^í baa guíú^í i jaléng^l i nicaguíin^í n. Dsu^í dseáng^l 'né' litib^í jíi^l laco' fé^í fí' ni^í jí' quía^l Fidiée^í e cajme^í dseá malii^í gui eáang^í lí' fé^í lala: “Jaang[^] lajee^í dseá i gø^l colíing^í co^o baa lana, ni'ní^í níim^í bre jnea^í.” ¹⁹ Jo fíi^í 'nú^í e júu^í na lana e lí^í laco' niñi^í 'ba' jéeng^í mí^í tí' lí' nidsijée^í jalé^í e jo. Jo mi^í tí' lí' nilí^í lajo, joba' jáb^l nilíing^{na} jóng e jneab^í dseáng^l líiñ'n jíi^l laco' fá^í a e líiñ'n. ²⁰ Jogui e laba' jmitaa^í óo'na', e doñí^í ii^í dseá i ni'íng^í i dseá i síiñ^í n do, joba' ím^í bre jnea^í cajo; jogui doñí^í ii^í dseá i íng^í jnea^í, joba' ím^í bre i dseá i casíng^í jnea^í fí' jmigúí^í la cajo.

Mi` cajíng^l Jesús e Judas Iscariotebing^l i ni'níng^í ír'

(Mt. 26:20-25; Mr.

14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Jo mi^í cangf^í e cajíng^l Jesús lajo, joba' dseáng^l eáam^í fí^í calíiñ^í, jo cajíng^l casí^r i dseá guitúung[^] quía^r do jo casí^r reiñ^í:

—E laba' jmitaa^í óo'na', e jaang[^] lajee^í la'ó^í 'nú^í bing^í i ni'níng^í jnea^í fí' quini i dseá quie' nifi' quía^l dseá góo'naa^í dseá Israel.

²² Jo mi^í canúu^í i dseá guitúung[^] do e júu^í jo, jo lico' cajøøng^í rúm^í bre, jo dsu^í ja^í calíli^r i dseáng^l i éeng^í Jesús do. ²³ Jo jaang[^] lajee^í i dseá guitúung[^] i iing^í Jesús eáang^í do dseáng^l cáam^í dseá do guíiñ^í, jo lajoba' cuøøm^í síiñ^í co^o dseá do lajee^í e neáiñ^í gø^r. ²⁴ Jo co' huíim^í bigui guíing^í Tó^í Simón, joba' cajméer^í lí^í co^o guoor^í quía^í i dseá i guíing^í cáang^í Jesús do e laco' dseá í^í ni-jmíng^í dseá do i lajee^í ír' i éeng^í Jesús do. ²⁵ Jo i dseá i guíing^í cáang^í Jesús do cangoquíeeíñ^í quía^í gui laco' guíing^í dseá do, jo lalab cajmíng^í dseá do:

—Fíi^í, ¿i^í i dseá i julf^í na?

²⁶ Joba' lalab cañí^í Jesús quía^í dseá do:

—Lana nijmi^í leaa^í co^o 'ná^í jiu^í iní^í, jo ii^í i dseá i nicuøø^í e jo, íb^í i fá^í a na.

Jo dsifí^í mí^í café^í Jesús e júu^í jo, joba' cajmi^í lea^í bre e iní^í do, jo i Judas i líing^í jóo^í Simón Iscariote, íb^í i cacuø^r e jo. ²⁷ Jo dsifí^í mí^í ca'fíng^í i Judas do e iní^í do, joba' dsifí^í lajob ca^í fíi^í i 'ling^í i síi^í Satanás fí^í dsíir^í. Joba' lalab casí^r Jesús ír^í:

—Lajíi^í e nica^í o^í e nijmée^í, joba' jmeeb^í lajminá^í.

²⁸ Jo mi^í canúu^í i dseá i caguiaang^í gui do lajíi^í e cajíng^l Jesús do, ja^í cangáiñ^í jiali^í cajíng^l dseá do lajo. ²⁹ Jo co' ie^í jo i Judas Iscariote do líiñ^í dseá i sí^í má^í cuu^í quía^í Jesús co^o gui quía^í i dseá

guitúung` quiá'r, joba' i líing` i dsea` do ca'f dsíir` e Jesús sí'r i Judas do e líing` ee` nidsileáa` dsea` do quiá' e ni'nér` lajiiin` lajee` jmi` osi quiá' e nicuó'r jaléng` dsea` tiñíng` é.

³⁰ Jo dsifí' mi` ca'íng` Judas Iscariote e iñí' do, joba' cagüi'fí' bre e fí' lí' neáaiñ` do. Jo nicanuub`.

Júu` laniing` quiá'` Dsea` Jmáang`

³¹ Jo mi` tí' lí' cangf` e cagüi'fí' i Judas Iscariote do, joba' lalab casí' Jesús i dsea` quiá'r i cajé'gui do:

—Jo lanab nicalilí' 'nú' jial tíí' niguó' líing` Fidiéé` mi` calilí' jial tíí' niguó' líing` jnea~, dsea` cagá`a fí' ñíff` jo cagüén`n fí' jmigüf` la e lín`n jaang` dsea` jmigüf`. <sup>32</sup> Jo song lajob líí', e jnea` dsea` cagüén`n fí' jmigüf` la lín`n jaang` dsea` jmigüf` e ni'éé`e 'nú' jial tíí' niguó' líing` Fidiéé`, joba' Fidiéé` lajob nijmér` cóo' jnea` cajo, jo lajee` tab` nijmér` lajo. ³³ Jogui 'nú', dsea` líing`na' jóo'o, e laba' fíí' 'nú' e jo` huóó` táang`guíi cóo' 'nú' fí' la. Jogui 'nú' ni'nám`ba' jnea` jo dsu' jo` nigu-iéng`na' jnea`; co lí' laco'gui jíí' e nicaffí' i dsea` Israel caguaiaang`guí ie` lami` jéeng`gui do, jo lajob fíí' 'nú' lana cajo e ja` cuóøng` nigüilíng`na' fí' lí' niníng` jnea`. ³⁴ Jo uíing` e joba' e nicuóó`ø` 'nú' e júu` laniing` la e ja` mí' caffí' i 'nú' lami` jéeng`gui, jo e lab e jo: jmi'neáang`na' dsea` rúng`na'. Jo lí' laco' la 'neáang` jnea` 'nú', lajob dseáng` 'né' jmi'neáang`na' dsea` rúng`na' cajo. <sup>35</sup> Jo song lajob jmoo`na' e dseáng` jmi'neáang`na' dsea` rúng`na', joba' la-jíim` dsea` nililí'r` jóng e dseáng` dsea` quié`baa líing`na' song jmoo`ba' lajo.

Mi` cajmée` Jesús júu` e nijíng` Tú` Simón e ja` cuiñ` dsea` do

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Jo mi` canúu` Tú` Simón lajii' e cajíng` Jesús do, joba' cajmingí'r` dsea` do lala jo cajíñ`:

—Fíí'i, ¿jie` fí' lí' niguó'?

Joba' cañí' Jesús quiá' dsea` do jo casí' reiñ`:

—Ja` cuóøng` niguøng` 'nu` lana e fí' lí' ninín`n, jo dsu' mi` nilicøøng`guijia lajo, joguiba' e nicuóøng` guøn` jóng.

³⁷ Joba' lalab cañí' Tú` Simón quiá' Jesús jo casí'r` dsea` do:

—Fíí'i, ¿jiali' ja` cuóøng` e ninín`n cóo' 'nu` lana? ¿Co' guiab` dsii` e nijáang` 'niá'a e nijúun`n e laco' ni-jmicóo'`o` 'nu'!

³⁸ Joba' lalab cañí' Jesús quiá' i Tú` Simón do jo casí'r` reiñ`:

—¿Su dseáng` já' e nijmée' e laco' fó' na, Tú` Simón? Co' lana jmitaa` o' e lajee` e nú'gui e niquí' jaang` tuidsée`, 'nu` nifo' 'ni` ya' e ja` cuiñ` jnea`.

Jesús líiñ` e fí' cóo' e guilíng` dsea` fí' lí' guíing` Tiquiá'r`

14 Jo mi` cangf` e casíng` Jesús cóo' i Tú` Simón do, joba' lalab casí'guir i dsea` quiá'r` do:

—Ja` jmáang` yaang`na' fí'f' 'nú', dsea` já' nicalíng`na' júu` quiá' Fidiéé`, jogui ja` jmitúng` óo`na' cóo' júu` quié`e, co' 'né' e jáb` nilíng`na' cajo. ² Co' fí' lí' guíing` Tiquié`e fí' ñíff`, féb` jóo` e quiá' nigüéá` jaléng` dsea` quiá'r`; cofa' ja` líí' lajo, joba' ja` mí' caffí' 'nú' jóng e tí' lí' ninín`n e niguiaa` guíú` fí' lí' nigüin`na' cóo' jnea` fí' lí' guíing` Tiquié`e faco' lajo. ³ Jo mi` tí' lí' cangf` e niguiaa` guíú` e fí' lí' nigüin`na' do, joba' nigáab`túu` calé' catú' fí' la e laco' nitø` 'nú' e nigüilíng`na' cóo' jnea~, jo fí' job` nidsi'ie`ee' colíing` cóo' jnea`.

⁴Co' niñb' 'nú' jie' fí' lí' ninín' n jogui nicuí' bi' cajo e fí' e dsijéé' fí' jo.

⁵Jo mi' cangf' e cajíng' Jesús e júu' jo, joba' jaang' lajee' i dsea' quiá'r' do i sii' Tomás lalab cañír' quiá'r' dsea' do:

—Fii'i, ja' ne' jnea' jie' fí' lí' niguøng' 'nu', joba' çjial lí' e nilicuí' naa' jnang' e fí' jo?

⁶Joba' lalab cañí' Jesús quiá'r' dsea' do:

—Jneab' dsea' líin' n e fí' e laco' cuøøng' niguilíng' dsea' fí' ñiff', jogui jneab' dseáng' cuøø'ø 'nú' e líin' na' jalé' júu' quiá'r' Fidiéé', jogui jii' jnea' bi' cuøø'ø 'nú' cajo e seeng' na' cøøng' cóo' Fidiéé' lata'. Jo jii' la'eáang' cóo' jneab' cuøøng' e niguilíng' dsea' fí' quini' Tiquí'ii' Fidiéé'. ⁷Jo song nicuíim' 'nú' guié' jnea' lana, joba' nilicuíim' ba' Tiquié' e cajo; jo dsu' lati' lanab ninaang' cuíng' na' dsea' do, co' nicañíim' ba're.

⁸Jo mi' calí' fé' Jesús e júu' na, joba' lalab cañí' jaang' gui dsea' quiá'r' i sii' Lii' do jo casí'r' dsea' do:

—Fii'i, cuøø' jnea' fí' e nineeng' naa' Tiquí'ii' dsea' guíng' ñiff', jo jii' joba' mii' naa' 'nu'.

⁹Joba' lalab cañí' Jesús quiá'r' i Lii' do jo cajíin' :

—Lii', ningóob' eáang' e seen' jee' 'nú', jo çsu ja' mí' calicuíim' bi' jnea' Dsucó' jaléng' dsea' i níng' jnea', joba' i dsea' í' níim bre Tiquié' e cajo; joba' çjialí' mii' jnea' fí' e laco' nimáang' na' Tiquí'ii'? ¹⁰Jo çsu ja' jál' líin' 'nu' e jnea' cøøm' seeng' cóo' Tiquí'ii' jogui e Tiquí'ii' cøøm' seein' cóo' jnea' cajo? Co' jalé' e fii' 'nú' na ja' fá'a e la tíin' 'niá'a, co' Tiquí'ii' i seeng' cøøng' cóo' jnea' do, dsea' íb' i jmóo' lajii' ta' quiá'r'. ¹¹Jo 'né' líin' ba' e jnea' cøøm' seen' cóo' Tiquí'ii', jogui lajobi ír' seein' cøøng' cóo' jnea' cajo, jo song ja' jál' líing' na' e júu' jo, joba' lico' jál' güilíng' na' júu' quié' e mi' móo' na' jalé' e jmóo'. ¹²Jogui e

laba' jmitaa' óo' na' cajo, e doñi' ii' i jál' líing' júu' quié' e, joba' nijmé' bre jalé' e quii' jmií' lí' laco' gui jii' la nicajmé' jnea' cajo; jo dsu' sea' ba' do e nijmér' e niguø' gui eáang', co' jnea' ninín' n e nijaa' cóo' Tiquí'ii' dsea' guíng' ñiff'. ¹³Jo jalé' e nimii' na' Fidiéé' la'eáang' cóo' jnea', joba' jneab' nijmee' e jalé' e jo quí' na', jo lajoba' nijmiféng' dsea' Tiquié' e Fidiéé' la'eáang' cóo' jalé' e jmóo' jnea' do. ¹⁴Jo doñi' eeb' cuøøng' lí' jmee' jnea' song camii' na' Fidiéé' la-jo la'eáang' cóo' jnea'.

Mi' cacuø' Jesús júu' e nisíng' Fidiéé' Jmiguí' quiá'r'

¹⁵Jo fii' guí' 'nú' e song dseáng' lajang' júu' 'neáang' na' jnea', joba' nijmée' ba' núu' na' júu' quié' e jóng. ¹⁶⁻¹⁷Joba' jnea' nimii' i Tiquí'ii' dsea' guíin' ñiff' e nisín' Jaang' i nijmicóo' 'nú', jo e job líí' Jmiguí' quiá'r' Fidiéé' cóo' e cuø' 'nú' e líin' na' jalé' júu' quiá'r' Fidiéé'. Jo e Jmiguí' do contøøm' niliseeng' cóo' 'nú'. Jo jaléng' dsea' i ja' mí' ca'íng' jnea', joba' ja' quí' jmií' fa' e ni'ín' e Jmiguí' do, co' ja' mí' cangár' o' gui cuíir' cajo; jo dsu' 'nú' gui nicuí' ba' e Jmiguí' do, co' niseem' cóo' 'nú' lana, jogui tí' lí' nitf' í' e niliseem' fí' áa' na' cajo.

¹⁸Jo fii' guí' 'nú' e ja' quí' jmií' fa' niseáan' 'nú' e lafa' 'níng' na', co' nigáab' túu' calé' catú' jo niliseem' túu' cóo' 'nú'. ¹⁹Jo lajee' lab, jaléng' dsea' i ja' cuíng' jnea' jo' niníng' guír' jnea'; jo dsu' 'nú' nimáam' tu' jnea' jogui contøøm' niliseeng' na' cóo' jnea' cajo, co' seem' jnea' cóo' 'nú' lata'. ²⁰Jo ie' job nililí' na' e jnea' cøøm' seen' cóo' Tiquié' e, jogui 'nú' cøøm' seeng' na' cóo' jnea', jogui jnea' cøøm' seen' cóo' 'nú' cajo. ²¹Jogui i dsea' i íng' júu' quié' e jogui jmóor' núu' r' jalé' e júu' jo, joba' i dsea' í' cuø' lí' e dseáng' lajam' ba' e 'neáaiñ' jnea', jo

lajob Tiquié'e nijmi'neáam`bre i dsea` i jmi'neáang` jnea` do, jogui jnea` ni- jmi'neáam`baa i dsea` í cajo, jogui ni'ée`baare jial dseáng` lín'n.

²² Joba' cañíi` jaang`gui dsea` gui- túung` quiá'` Dsea` Jmáang` i sii` Judas, dsu' o' i Iscariote do, jo casí'r` dsea` do lala:

—Fíi'i, çjali'` e ni'éeng` uo'` fí` quini` jnea` jo o' fí` quini` jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` góo`naa'?

²³ Joba' cañíi` Jesús quiá'` i Judas do jo cajín'`:

—Jaléng` dsea` i jmi'neáang` jnea`, joba' jmóo`bre núu'r` jalé'` júu` quié`e; jo Tiquié'e Fidiéé` nijmi'neáam`bre i dsea` í cajo, jo lajob Tiquié'e colíing`gui cóo'` jnea` cøom` nilisee`naa' cóo'` i dsea` í.

²⁴ Jogui i dsea` i ja` 'neáang` jnea`, joba' ja` jmóor` núu'r` jalé'` júu` quié`e. Jo jaléb'` e júu` e fá'` jnea` la, o' dseáng` júu` quié`e 'niá'a` co' e quiá'` Tiquí'`baa', jo íb` dsea` i casíng` jnea` fí` jmigüi'` la.

²⁵ Jo fíi` i 'nú'` jalé'` e júu` la lajee` e táam`bíi cóo'` 'nú'` fí` jmigüi'` la; ²⁶ jo dsu' mi` ninín'`n fí` ñíí'` fí` lí` gui- ing` Tiquié'e, joba' dsea` íb` i nisíng` Jmigüi'` quiá'r` cuaiñ` quié`e e laco' ni- jmicóo'` 'nú'`, jo lajoba' niguiéng'` áa- na' jalé'` e júu` e nicañíi` i 'nú'` lajee` e nicataang`naa' colíing`, jogui ni'é'` 'nú'` jalé'` e 'né` ñí'na' cajo.

²⁷ Jo mi` tí` lí` nití` í'` e ninín'`n, joba' nisée`e cóo'` 'nú'` e niliseem`ba' juguiá'` cóo'` Fidiéé`. Jogui nicuøø`baa 'nú'` laco'gui la seeng` jnea` juguiá'` cóo'` dsea` do, jo dsu' ja` nicuøø` e jo laco'gui la cuø` dsea` i ja` cuíng` Fidiéé`. Joba' fíi`-guíi` 'nú'` e ja` jmeáang` yaang`na' fí'í' uii` quiá'` jalé'` e nids- ingüing`na', o'gui føøng`na' cajo uii` quiá'` jalé'` e jo. <sup>28</sup> Jo nicanúu`ba' e ni- cañíi` i 'nú'` lamí` jéeng`gui e ninín'`n fí` lí` guíng` Tiquí'`ii', jo dsu' nigáab`túu` jo niliseem`túu` cóo'` 'nú'` calé'` catú'. Jo fa- co' dseáng` jalé'` e 'nú'` 'neáang`na' jnea`,

joba' cali'íáam` óo`na' jóng mi` caliñí'`- na' e ninín'`n fí` lí` guíng` Tiquí'`ii' fa- co' lajo, co' íbre dsea` níng`guir laco'gui jnea`. ²⁹ Jo uíng` e joba' e fíi` i 'nú'` jalé'` e la e lí'` laco' mi` nití` í'` e nidsijéé` jalé'` e jo, jo lajoguiba' e já'` nííng`na' jalé'` e júu` quié`e do.

³⁰ Jo lana jo` 'ga' lí` síng`guíi` cóo'` 'nú'`, co' nijaquíéem` i fíi` i 'líng'` i quiu'` ta` fí` jmigüi'` la, jo dsu' nañí` fa' ja` bí` óo` i fíi` i 'líng'` do e niquiú'r` jnea` ta`, ³¹ dsu' lajob dseáng` nisi'í' e nidsi- jéé` e laco' nilíi'` jaléng` dsea` jmigüi'` e 'neáam`baa Tiquí'`ii' jogui e jmóo`o` lajii'` ta` e nicaquiú'r` quié`baa.

Jo mi` cató'` e fé'` Jesús jalé'` e júu` na, joba' cajín'` casí'r` i dsea` guijáng` quiá'r` do lala:

—Ráang`na' na, jo ma'uøø`duu'` la.

Jesús líiñ` e huíng` jø'` e jlo'` siníi'`

15 Jo mi` cangf`gui lajo, lalab ca- jíng`gui Jesús casí'r` i dsea` gui- jáng` quiá'r` do:

—Jnea` lín'n e huíng` jø'` e jlo'` siníi'`, jogui Tiquié'e líiñ` laco' i dsea` jmáng'` í'` guíú` e huíng` jø'` do. ² Jo song cóo` guo'` e huíng` jø'` quié`e do ja` cuø` mí'` huíng` jø'`, joba' niquiú'b` Fidiéé` e guo'` jo; jo dsu' song guíú`bí` cuø` mí'` huíng` jø'`, joba' Fidiéé` ni'íá'`bre jogui nisám`bre guo'` quiá'` e laco' ni'f` jmiguiú'gui. <sup>3</sup> Jogui 'nú'` lana nisiguiú'm`ba' la'eáang` e ni- ca'íing`na' lajii'` júu` e nicañíi` i 'nú'`. <sup>4</sup> Jo güiliseem`bi'` cøøng` colíing` cóo'` jnea` lí'` laco'gui la seeng` jnea` cøøng` colíing` cóo'` 'nú'`. Cofa' cóo` guáng'` quiá'` mí'` huíng` jø'` ja` quí'` jmiñ` ni'f` 'ñia'` song si'naam` e guáng'` do quiá'` e huíng` quiá'`; jo lajob líi'gui cóo'` 'nú'` cajo, ja` quí'` jmiñ` nijmee`na' e guíú` song ja` seeng`na' cøøng` colíing` cóo'` jnea`.

⁵ Jo fíi`-túu` 'nú'` e jneab` lín'n e huíng` jø'` do, jogui 'nú'` líng`na'

guáng' quiá' e huíng` do. Jo doñí' ií dsea` i seeng` cøong` cóo' jnea~, joba' jnea~ seem`baa cøong` cóo' ír` cajo, joba' eáam` íng` ta` jalé' e jmóor`; co-fa' ja` seein` cøong` cóo' jnea~, joba' jíi' cøo` e guiá' ja` ee` quí'r` jmií` jmér` jóng. ⁶ Co' i dsea'gui i litúng` dsí' e seein` cøong` cóo' jnea~, joba' i dsea` í` ní'nám`bre cóo' jnea~, joba' ní'fím` quiá'r` lí' laco'gui mí` liquiúy` e guáng' e si'naang` quiá' e huíng` jò' do, jo sitím' jalé' e jo, jo niné` fí` lí` nicób` jóng.

⁷ Jogui song 'nú' ja` tá'na' e seem`ba' cøong` colíing` cóo' jnea~ jogui e teáb` teáng'na' cóo' júu` quié'e cajo, jo song lajob jmoo`na', joba' mii`na' jnea~ ee` iing`na' jo lajob nilí. ⁸ Jogui mí` 'nú' eáam` íng` ta` jalé' e jmoo`na', jo e joba' cuó' lí' e líing`na' dseáng' lajang' dsea` quié'e, joba' nijmiféng' dsea` Tiquié'e Fidiéé` dsea` guíing` níff`. ⁹ Jo jnea~ eáam` 'neáan`n` 'nú' lí' laco'gui la 'neáang` Tiquí'ii' jnea~; joba' fíi` i 'nú' e güiliseem`bi' e ní'na' jial tíi' e 'neáan`n` 'nú'. ¹⁰ Jo song 'nú' núu`ba' jalé' júu` quié'e, joba' seem`ba' e 'neáam`bíi` 'nú' jóng lí' laco'gui la jmoo` jnea~ núu`u` lajíi' júu` quiá' Tiquié'e, joba' seem`baa e jmi'neáang` Tiquié'e jnea~.

¹¹ Jo fón`n` 'nú' lana e lí' laco' nili'íang` áa'na' laco'gui e íang` dsí` jnea~, jogui e dseáng' la iéb' nili'íang` óo'na' cajo lí' laco' catíng` e líing` dsea` quié'e. <sup>12</sup> Jogui fíi` túu` 'nú' e júu` quié'e e 'né` líti` do, jo e lab e júu` jo: 'né` nijmi'neáam`ba' dsea` rúng`na' lí' laco'gui jnea~ jmi'neáan`n` 'nú' la-jaang` lajaang`na'. <sup>13</sup> Jo e jmi'neáang` dsea` rúin` e laniing`gui eáang` líi` mí` jáng` 'nia'r` e laco' nijmicóo'r` dsea` seeng` røø` cóo'r` nañi` song cajúin` dsu' uíi' e cajméer` lajo. ¹⁴ Jo song núu`ba' jalé' júu` quié'e e nicaffi` i 'nú' e 'né` jmee`na', joba' dsea` seeng` røø` cóo'r`

jneab` líng`na' jóng. ¹⁵ Jo lana jo` líng`na' dsea` i lico' jmoo` ta` quié'e, dsu-co' i dsea` la'f` jíi' ja` ñir` e` uíing` e ta` e jmóor` quiá' i fíir` do. Dsu' lana nilíing`na' dsea` seeng` røø` cóo'r`baa, co' nicacuóø`baa 'nú' e nicaliñi`na' jalé' e júu` e ca'fin`n` quiá' Tiquié'e. ¹⁶ Jogui o' 'nú' dsea` caguíng`na' jnea~ e quíe` nífi` quíi`na', dsuco' jneab` dsea` nicaguín`n` 'nú' e laco' ní'uíng`na' dsea` quié'e, jogui nicacuóøø` 'nú' ta` e nigüilíng`na' nigüijmee`na' jmang' e nili'íng` ta` quíi`na' lata`. Jo lajoba' Tiquí'ii' Fidiéé` nicuóø`bre 'nú' jalé' e nimíi`na're la'eáang` cóo' jnea~. <sup>17</sup> Jo e lab e fíi` túu` 'nú' do calé' catú` e 'né` nijmee`na': nijmi'neáang`na' dsea` rúng`na'.

'Ní' níing` dsea` Jesús cóo'gui jaléng` dsea` quiá'r`

¹⁸ Jo fíi` guíi` 'nú', dsea` quié'e, e ja` güidsigá` óo'na' e 'ní' níing` jaléng` dsea` jmigüi` 'nú', dsu' güilíi`na' guíu` e jnea`bing' la'uii` i calí` 'ní' níing` jaléng` dsea` do. <sup>19</sup> Co' faco' 'nú' líng`na' dsea` jmigüi` i ja` cuíng` jnea~, joba' nijmi'neáam` jaléng` i dsea` í` 'nú' jóng lí' laco'gui la jmi'neáang` rúin` la'ó` yaaiñ`. Jo dsuco' jneab` dsea` caguíin`n` 'nú' jee` jaléng` dsea` jmigüi` i ja` cuíng` jnea~ e laco' ní'uíng`na' dsea` quié'e, jo uíi' e lajoba' e jaléng` i dsea` í` ní'ní` níin` 'nú', co' 'nú' jo` líng`na' laco' ír`. ²⁰ Jo téé` áa'na' lajíi' e nicaffi` i 'nú' do: "Jíi' jaang` dsea` jmoo` ta` níing`guir laco' fíir`." Jo quíe`na' cuente e gab` nijmeáng` dsea` jnea~, joba' lajob` nijmeáng` dsea` 'nú' cajo; jogui song ja` mí` calinúu'r` júu` quié'e, joba' lajob` ja` nilinúu'r` júu` quíi`na' cajo. ²¹ Jo jaléb' e ga` na` nijmeáin` 'nú' uíi' e líng`na' dsea` quié'e, jo nijmér` lajo co' ja` cuíin` i dsea` i casíing` jnea~ fí` jmigüi` la.

²² Jo faco' mí` jnea~ ja` caguén`n` fí` jmigüi` la e caga'ée` dsea` jmigüi` júu`

quíá' Fidiée', joba' ja' calilí'r' jóng e líiñ dsea' røong' dsee' faco' lajo; jo dsu- co' lanagui nicagüém' baa' fí' la e quiee' júu' quiá' Fidiée', joba' jo' cuòong' lí fé'r' náng e ja' dsee' røoiñ', co' dseáng' lajob líiñ'. ²³ Jo jaléng' dsea' i' 'ní' níng' jnea~, joba' la quie' Tiquié' e dsea' guing' ñiff' 'ní' níñ' cajo. ²⁴ Jo ja' dsee' røong' dsea' jmigüf' faco' mi' jnea' ja' cajmé' e jee' ír' jalé' e quí' i' jmií' e cajmé' e jjí' jaang' dsea' jiéng' ja' quí' r' jmií' mi' cajméer'. Jo ja' ee' lí' e n- cangáb' jaléng' i' dsea' í' jalé' e quí' i' jmií' do, jo dsu' mi' 'noo' bi' 'ní' níñ' jnea' jogui 'ní' níñ' Tiquié' e cajo. ²⁵ Jo dsijéé' jalé' e na, co' dseáng' 'néb' lití' lají' laco' tóo' fí' ní' jí' quiá' Fidiée' e cajme' dsea' malí' gui eáang' lí' fé' lala: "Eáang' calí' 'ní' níng' dsea' jnea' e jjí' ja' uing' sea'."

²⁶ Jo dsu' mi' niguiéng' túu' fí' ñiff', joba' nisíñ' n e Jmigüf' quiá' Tiquí' i' Fidiée' e sñiñ' e laco' nijmicóo' 'nú'; jo e Jmigüf' dob cajo e ní' é' 'nú' jalé' e já' jogui e ní' fé' uii' quie' e jalé' e nî' e jmóo'o. ²⁷ Jogui 'nú' cajo dsea' catíng' na' e nifo' na' uii' quie' e fí' quini' dsea' jmigüf', co' conrøob' nicalisé' naa' jjí' ie' lati' mi' calicuíng' rú' naa' do.

16 'Jo fí' i' 'nú' jalé' e júu' la e lí' la- co' ja' nilítúng' óo' na' e já' líng' na' júu' quie' e. ² Co' jaléng' dsea' góo- naa' dsea' Israel ni' uoiñ' 'nú' fí' dsí' guá' quí' naa', jo jí' gui niguiéé' jmií' e doñí' i' dsea' i' nijngáng' 'nú' ní' f' dsí' e lajoba' e jmitir' ta' fí' quini' Fidiée' fíng song cajméer' lajo. ³ Jo nijmér' jalé' e na uii' e ja' mí' calicuíim' bir' jnea' o' gui mí' calicuíñ' Tiquí' i' dsea' guing' ñiff' cajo. ⁴ Jo fí' i' 'nú' lana e lí' laco' mi' nití' í' e nidsijéé' jalé' e jo, joba' niguiéng' áa' na' e nicaí' baa' 'nú' jééng' gui e nilí' lajo.

Lají' ta' óo' Jmigüf' quiá' Fidiée'

'Jo ja' mí' caffí' i' 'nú' jalé' e na lati' mi' uing', co' lajee' jo táam' jnea' cóo' 'nú'. ⁵ Jo dsu' lanagui ngóo' catí' i' quie' e ninín' túu' fí' ñiff' e nijaa' cóo' i' dsea' i' casíng' jnea' fí' jmigüf' la, jo jí' jaang' 'nú' ja' mí' cajmingí' na' jnea' jie' fí' lí' ninín' n. ⁶ Jogui 'nú' lí' jmoona' fí' b' dsu' fí' i' 'nú' jalé' e júu' na. ⁷ Jo dsu' dseáng' jáb' júu' e fí' i' 'nú' la, e guí' gui ni' uíng' quí' na' e niním' baa. Co' fíng song ja' ninín' n, joba' ja' quí' jmií' jóng e nigüééng' i' nijmicóo' 'nú' fí' jmigüf' la, jo dsu' mi' niguiéñ' n fí' ñiff', joba' jneab' dsea' nisíñ' n i' nijmicóo' 'nú' fí' jmigüf' la. ⁸ Jo mí' nigüééng' í', joguib' nijmitar' dsí' dsea' jmigüf' jalé' dsee' quí' iñ' jogui jial lí' e seeng' dsea' e ja' éer' dsee', jogui cajo jial fí' Fidiée' í' laco' catíng'. ⁹ Jogui e Jmigüf' do nijmita' dsí' dsea' e líng' dsea' i' røong' dsee' uii' e ja' já' líiñ' júu' quie' e; ¹⁰ jogui e Jmigüf' do cajo nijmita' dsí' dsea' e jnea' ja' røon' dsee' co' niníng' túu' cóo' Tiquí' i' Fidiée' jo jo' nimáang' gui' jnea' fí' jmigüf' la. ¹¹ Jogui cajo e Jmigüf' quiá' Fidiée' doba' nijmita' dsí' dsea' jmigüf' e nica' í' b' Fidiée' í' laco' catíng' quiá' fí' i' líng' i' quí' ta' fí' jmigüf' la, co' dseáng' latab' ni' í' i' ihuá'.

¹² Jo jmigui' bi' jalé' e sea' ní' fí' i' 'nú', dsu' ja' ní' fí' i' 'nú' jalé' e jo dseáng' lana e lí' laco' ja' ni' uíng' jmigui' quí' na'. ¹³ Jo dsu' mi' tí' lí' nigüééng' e Jmigüf' quiá' Fidiée' do jee' 'nú', joba' e job e nicá' jmang' júu' já' quí' na', jogui e job cajo e ní' é' gui 'nú' jalé' e ja' mí' caffí' i' 'nú' lana; co' ja' ní' fé' jí' laco' í' dsí' 'ña' e Jmigüf' do, co' lají' júu' e ní' íng' quiá' Fidiée', jí' joba' e ní' fé'; jogui cajo ní' é' 'nú' e jalé' e nidsijéé' fí' jmigüf' lajee' lí' dsé' gui. ¹⁴ Jo e Jmigüf' do ní' fé' guí' uii' quie' e, co' nicuó' 'nú' lají' e ní' íng' quie' baa e laco' nilí' na'

jalé' e jo. ¹⁵Jo lajib` jalé' e sea` quiá' Tiquí'ii' e quié`baa líí' cajo, jo uí' e la- joba' e fá' a e lajalé' e júu` e ni'ing' e Jmiguí' do jáa' fí' quié`baa, jo jalé'b' e jo nicuó' 'nú' e ningáng'na'.

¹⁶Jo fíi`guí' 'nú' cajo e jo` huóø` táang`guí' jee` 'nú', joba' jo` nimáang`gui' jnea~; jo dsu' mi~ ningf`guijiu lajo, joba' nimáam`tu' jnea` calé' catú`.

Cateá'ba' e calíng`dsea` guijáng` quiá' Jesús fí'í'

¹⁷Jo mi~ canúu` i dsea` guijáng` do lají' júu` e cajíng' Jesús do, joba' canaaiñ` jmingí' rúin' la'ó' yaaiñ` jo síiin`:

—¿E`gui guóng' e fé' i Fíi'naa' na mi~ jíin' e jo` huóø` dsé` e táang`guir fí' jee~ jneaa`aa', joba' jo` nineeng`guí're, jo dsu' mi~ ningf`guijiu lajo, joba' ni- neem`túu're calé' catú'? jogui ¿e`gui guóng' e jíin' e nidséin' fí' lí' gui- ing` Tiquíá'r` fí' níif'? <sup>18</sup>Jogui cajo, ¿e`gui guóng' e jíin' e jo` huóø` dsé` e táang`guir jee~ jneaa`aa'? Jo lana dseáng' jíi' capí' ja` ngáng'naa' e` guóng' jalé' e fé'r' na.

¹⁹Jo dsifib` calilí' Jesús e i dsea` quiá'r` do liim` ee` iin` nijmingí'r` dsea` do, joba' lalab cañír' quiá' i dsea` quiá'r` do jo cajín`:

—Jnea` nicaffí' 'nú' e jo` huóø` dsé` e máang`gui' jnea` fí' jmigúif` la, jo dsu' mi~ ningf`guijiu lajo, nimáam`tu' jnea` calé' catú'. Jo ¿su e nab e iing`na' e níi- na' do e` guóng'? ²⁰Jo dsu' jnea` jmi- taa` óo'na' e mi~ tí' lí' nitf` e í' jo, joba' eáam` fí'í' nilíing`na' jóng co' j'gui cartí' niquí'ba', jogui ie~ jo jaléng' dsea` i ja` cúfing` jnea` eáam` nijmi'iaang` dsíir'. Jo dsu' 'nú'gui cateá'ba' nilíng`na' fí'í' ie~ jo, co' cóo' e joba' nijmé` e nili'iaang`- tu` óo'na'. <sup>21</sup>Co' e la líí' laco'gui mi~ jaang`dseamf` ín' iihuí' lajee` dsea` jmo- huí' quiá'r` e liseeng` jiuung` quiá'r'; jo

dsu' dsifí' mi~ caliséng` i yuu` do quiá'r`, joba' íim` dsíir` lají' e iihuí' e ca'ín' do, co' eáam` jmi'iaang` dsíir` dsu' uí' e nicaliséng` i yuu` do quiá'r'. ²²Jo la- job líng' 'nú' fí'í' lana, jo dsu' mi~ nimáang`tu' jnea` calé' catú', joguiba' nili'iaang` áa'na' dseáng' laco' sí'í', jo e jo jíi' jaang` cuóøng` lí' jé'gui quií'na' e íaang` óo'na' do.

²³Jo ie~ jmii` jo, jo` e nijmingí'gui' jnea` jíi' coo'; co' e jal'ba' e fíi' 'nú' e ie~ jo Tiquí'ii' nicuó'bre 'nú' jalé' e nimí'na're la'eáang` cóo' jnea`. <sup>24</sup>Jo dsu' latí' lana, jíi' coo' ja` ee` mí camí'na're la'eáang` cóo' jnea~; jo dsu' mí'na're joba' niñíim`ba', jo lajoba' nili'iaang` óo'na' dseáng' laco' sí'í'.

Jial laniing`'gøng'` Dsea` Jmáang`

²⁵Jo nicaffí' 'nú' jalé' júu` e huíng`jiu ngáng'na', jo dsu' tí' lí' nitf` í' e jo` nífong`guí' 'nú' cóo' jalé' e júu` jo, co' ie~ jo dseáng' condséeb` níffí' 'nú' cuaiñ` quiá' Tiquí'ii' dsea` guíing` níif'. ²⁶Jo mi~ nitf` e í' jo, 'nú' nimí'na're e nijmicóo'r` 'nú' la'eáang` cóo' jnea~; jo ja` fá' jnea` e nimí'í' Tiquí'ii' uíi' 'nú', <sup>27</sup>co' 'niab' Tiquí'ii' 'neáaiñ` 'nú' cajo uí' e 'neáam`ba' jnea` jogui e jal' nilíng`na' e Fidié` dsea` casíin` jnea` fí' jmigúif` la cuaiñ` quiá'r'. <sup>28</sup>Co' fí' lí' guíing` Tiquí'baa' cajú'u mi~ cagúen`n fí' jmigúif` la, jo dsu' lanagui nitá'baa fí' la e laco' niníng`túu' fí' lí' guíin` fí' níif'.

²⁹Jo mi~ cangf` e cajíng' Jesús lajo, joba' lalab cajíng' i dsea` guijáng` quiá'r` do jo casí'r` dsea` do:

—Jo lanaguiba' fó' 'nu` condsée' dseáng' laco' la ngáng'naa' náng. <sup>30</sup>Jogui lana nine`baa' cajo e lajib` ní' 'nu', joba' jo` 'né' fa' ií' nijmingí'gui 'nu', co' cóo' jíi' e júu` nab nijáb' líi'naa' e Fidiéeb` dsea` casíin` 'nu' fí' jmigúif` la cuaiñ` quiá'r'.

³¹Joba' cañiñ` Jesús quiá' i dsea` quiá'r do jo casí'reiñ':

—Jo ¿su lanaguiba' já' nilíng`na' la-jíi' júu` e fíi' 'nú'?' ³²Jo dsu' lana dseáng' ngóo' catí' í' e nináng` so-jóng`na' lajaang` lajaang`na' fí' la fí' na, joba' 'niá'baa nitiúung`guíi. Jo dsu' e já' e ja' 'niá'a seen` cajo, co' seem` Tiquí'ii' colíing` cóo' jnea` contøong`. ³³Jo fíi' 'nú' jalé' e júu' la e lí' laco' niliseeng`na' juguiá' júu` røð' la'eáang' e seeng`na' cøong` cóo' jnea`; jo 'nú' fí' jmigüf' la ni'íing`na' iihuí', jo dsu' ja' jmitúng` óo'na' uúí' e jo, co' jnea` nicalí'baa fii' i' ling' i' ngí' ta' jmigøøng` dsea' fí' jmigüf' la.

**Mi` camí' Jesús uii`
quiá' dsea` quiá'r**

17 Jo mi` cangf' e café' Jesús jalé' e júu` jo fí' quini` dsea` guijáng` quiá'r, joba' caséer` nir` fí' yú' jmigüf' jo cajíñ' lala:

—Tea~, lanab catí' í' quié'e, joba' jmi'goo' jnea` e lí' laco'gui jnea` nijmi'goo' 'nu'. ²Co' 'nu' nicacuøø' jnea` e oo' ta' jee` jaléng' dsea` jmigüf' e laco' jaléng' dsea` quií' i' nicacuøø' jnea`, nicuøø'øre e niliseeiñ` cøong` cóo' 'nu' lata~. <sup>3</sup>Jo niñiñ` e seeiñ` cøong` cóo' 'nu' lata` fíng song calicufiñ` 'nu' jogui caliñir` e jíi' 'nu' dsea' lin' Fidiéé' i' já', jogui fíng song calicufiñ` jnea` cajo e líñ'n Dsea` Jmáang` i' casíing` 'nu' fí' jmigüf' la.

⁴Jo jnea` nicajmi'goo'baa 'nu' jee` jaléng' dsea` jmigüf', co' lana nicalám'baa lajíi' ta' quié'e e casíin' jnea` e cagajmé'e fí' jmigüf' la. ⁵Joba' fón'n 'nu' lana, Tea~, e nijmi'góo' jnea` mi` niguién'túu' fí' cáan' na lí' laco'gui la jmi'goo' 'nu' jnea` fí' ñiff' quií' la jíi' ie' mi' ná'gui e catiroo' jmigüf'.

⁶Jo jaléng' dsea` i' caguíng' 'nu' jee` jaléng' dsea` jmigüf' e laco' ca'uíñ` dsea` quié'e, joba' nicajmé'baa e nicalíñir' i'

dseáng' líng' 'nu'. Jo lajíing` dsea` i' cacuøø' jnea` do, dsea` quií'ba' líñiñ', jogui lana nicalám'bre jalé' júu' quií'. ⁷Joba' lana jaléng' i' dsea` quié'e do niñir` e jalé' e nicalíng' jnea~, 'nu' dsea` nicacuøø' jnea` e jo, ⁸co' nicaní'baa jee` jaléng' i' dsea` quié'e la jalé' júu' e ca'íin'n quií', jo nicalám'bre jalé' e júu' jo. Jo dsea` do nicalilí'bre e dseáng' 'nu' dsea` casíin' jnea` fí' jmigüf' la, jogui dseáng' jáb' líñiñ` cajo e gáa' jnea' fí' lí' guíng' 'nu' fí' ñiff'.

⁹Jogui lana mii' 'nu' uii' quiá' jaléng' i' dsea' fí; jo dsu' ja' mii' 'nu' uii' quiá' jaléng' dsea` jmigüf' i' ja' líng' dsea` quií', dsu' jíi' dsea` i' cacuøø' jnea` dobing' i' mii' uii' quiá', co' jíi' f'bing' i' líng' dsea` quií'. <sup>10</sup>Jo e quíib' 'nu' lajalé' e sea` quié'e jogui e quiéb' jnea` lajalé' e sea` quií', jogui la'eáang' i' dsea` la nijnéng` jial tíi' niguó' líñ'n.

¹¹Joba' fíi'guíi' 'nu', Tea~, jo' ni-ja'gui jnea` fí' jmigüf' la, dsu' jaléng'gui i' dsea` quié'e la nijé'bir fí' jmigüf' la lajee` e niníng' jnea` e nijaa` cóo' 'nu'. Jo co' 'nu' dsea` güean', joba' mii' 'nu' e nijmé'e' í' i' dsea` quié'e la la'eáang' cóo' e 'gøñ' do lí' laco'gui e nicacuøø' jnea` e 'gøñ'n cajo, jo lajoba' niliseeng` i' dsea` quié'e la cøong` cóo' jnea` aa' lí' laco'gui la seeng' 'nu' cóo' jnea` dseáng' conrøø'. <sup>12</sup>Jo lajee` e nicataan`n fí' jmigüf' la cóo' jaléng' i' dsea` quié'e la, nicaneb' nii' re jogui nicajmé'baare í' la'eáang' cóo' e 'gøng' quií' lí' laco'gui e nicuøø' jnea` e líñ'n. Jo jíi' jaang` i' dsea` quié'e la ja' mi' ca'naaiñ` cóo' jnea~, dsu' dseáng' jíi' i' jaang` i' nijáng' jnea` fí' jaguó' jaléng' dsea` i' 'ní' níing` jnea~, jíi' f'bing' i' nica'naang` conguaí', jo dsu' nicalí' lajo e lí' laco' niliti' lajíi' e tóo' fí' ni' jì' qui'ii' e cajme' dsea` malií'gui eáang'.

¹³Jo lanagui catí' í' e ninín'n fí' lí' guíin'; jo dsu' jalé' e júu' e fál'a la, fál'a

lajee e táam`bfi fí jmigüf la e lí` la-
co' jaléng` i dsea` quié e la nili`iáang`
dsiir` dseáng` laco' síf` lí` laco'gui la
iáang` dsii` 'niá'a cajo. ¹⁴ Jo jnea` ni-
caníi`baa júu` quíi` jee` i dsea` quié e la,
jo dsu' jaléng` dsea` jmigüf i ja` cuíng`
'nu` 'ní` níim`bre jaléng` dsea` quié e la,
co' jaléin` la ja` jíi`r` jalé` e 'li` e sea` fí
jmigüf la o'gui jnea` jíi`i` jalé` e jo cajo.
¹⁵ Jo dsu' ja` mfi`i` 'nu` e laco' ni'uøon`
i dsea` quié e fí jmigüf la, co' lajíi` e
mfi`i` 'nu` e nijmée!` í` í`bre e laco' ja`
nijmigøong` i 'ling` ír`. <sup>16</sup> Jo lí` laco'gui
jnea` ja` jíi`i` jalé` e 'li` e sea` fí jmigüf
la, joba' lajob líng` i dsea` quié e la ca-
jo, co' ja` jíi`r` jalé` e jo. ¹⁷ Jo mfi`guíi`
'nu` e nijmigüeang` i dsea` quié e la e la-
co' nijmér` lajíi` ta` e niquíu` quiá`bre
la'eáang` e nica'fñ` jalé` júu` quíi`. ¹⁸ Jo
lí` laco'gui 'nu` casíin` jnea` jee` jaléng`
dsea` i ja` cuíng` 'nu` fí jmigüf la, joba'
lajob jnea` cajo nisíin`n i dsea` quié e la
jee` jaléng` dsea` i ja` cuíng` 'nu`. ¹⁹ Jo
nijáang` 'niá'a e nijmee` e lajíi` e iing`
'nu` e lí` laco' i dsea` quié e na nijáng`
yaain` e nijmér` lajíi` e iing` 'nu`. Jo
nilí` lajo la'eáang` cóo` e já` líng` i
dsea` quié e la jalé` júu` quíi`.

²⁰ Jo ja` mfi`i` 'nu` dseáng` jíi` uii`
quíá` i dsea` quié e la, co' lajob cajo
mfi`i` 'nu` uii` quiá` jaléng` i ná`gui i
nijá` líng` júu` quié e mí` tí` lí` ninúr`
e júu` e ni` i dsea` quié e la. ²¹ Jo
mfi`i` 'nu` e jaléng` i dsea` í` niliseeín`
dseáng` cøong` lajee` la'ó` rúin` e la-
co' ni'uíin` lafa' jaang` dsea` la'eáang` e
seeín` cøong` cóo` jnea`aa', Teaa`, lí`
laco'gui seeng` 'nu` cøong` cóo` jnea`
jogui jnea` seen` cøong` cóo` 'nu`. Jo
mfi`i` 'nu` e güiliseem`bre cøong` lajo
la'ó` ír` lí` dseáng` laco' síf`, jo la-
joba' nilijá` líng` jaléng` dsea` jmigüf
e 'nu` dsea` casíin` jnea` fí jmigüf
la. ²² Jogui nicacuøø`baa jaléng` i dsea`
quíé e la e niligüeain` lí` laco'gui 'nu`
nicacuøø` jnea` e nicaligüean`n, jo la-

joba' i dsea` quié e la ni'uíin` lafa' jaam`
dsea` lí` laco'gui la líng` jnea` cóo`
'nu` e jaam` dsea` lí`íi`. <sup>23</sup> Jogui niliseeng`
jnea` cøong` cóo` ír` jogui 'nu` cøong`
cóo` jnea`, jo lajoba' ni'uíng` lajíiin`
do dseáng` lafa' jaam` dsea`, jo lajoba'
nililí` jaléng` dsea` jmigüf e 'nu` dsea`
casíin` jnea` fí jmigüf la, jogui e eáam`
'neáan`re cajo lí` laco'gui la 'neáang`
'nu` jnea`.

²⁴ Jo mfi`guíi` 'nu`, Teaa`, co' 'nu`
dsea` cacuøøon` jnea` jaléng` i dsea`
quíé e la, joba' iing` jnea` e seem`bre
cøong` cóo` jnea` fí lí` niní`i, jo lajoba'
ninír` jial tíi` niguó` líin`n, jo e job e
cacuøø` 'nu` jnea` do. Co' lajíi` líi`ba'
e 'neáan` 'nu` jnea`, co' lajíi` latí` mí`
nú`gui e catiroo` jmigüf`ba' e jmoo` la-
jo cóo` jnea`. ²⁵ Teaa`, dseáng` eáam`
guiúng` 'nu`, jo fíim` dsea` i seeng` fí
jmigüf la ja` cuíin` 'nu`; jo dsu' jnea`
dseáng` lajam` cuíin` 'nu`, jogui niíi`bi
jaléng` i dsea` quié e la e 'nu` dsea`
casíin` jnea` fí jmigüf la. ²⁶ Jogui ni-
cacuøø`baa e caliñir` i dseáng` líng`
'nu`, jogui mí` 'noo`bi niffi`ire lajo ca-
jo e laco' nijmi`neáang` rúin` lí` la-
co'gui la 'neáang` 'nu` jnea`; jogui lajoba'
niliseeng` jnea` cøong` cóo` ír` cajo.

Mí` casang` dsea` Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr.

14:43-50; Lc. 22:47-53)

18 Jo mí` cangf` e casíng` Jesús
cóo` Tiquiá'r, joba' cagüi`fíbre
colíing` cóo` i dsea` guiáng` quiá`r do
e fí` dsíi` 'núu` tú` fíng` do, jo cangolíin`
lí` lí` 'ngóo` lí` iu` cøø` íi` e sii` Ce-
drón. Jo mí` catáin` lí` lí` 'ngóo` e íi`
do, jo caguilíin` fí` cøø` dsíi` iá, jo fí` job
ca'f` Jesús colíing` cóo` i dsea` quiá`r
do. ² Jogui i Judas Iscariote i nicanaang`
'náing` Jesús do, guiáb` cuíir` e fí` dsíi`
iá` jo, co' lamí` jéeng`gui jmiguiub` ya'
caseáng` Jesús cóo` i dsea` quiá`r do e
fí` jo. <sup>3</sup> Jo fí` job caguié` Judas Iscariote

ie~ jo, jo nijéeiñ` i fñing` 'lée~ quiá~ dsea` romano cóo~'gui cóo~ tú~ mñing~ dsea` i née~ ni~ guá~ quiá~ dsea` Israel i casing` fii~ jmidsea` quiá~ dsea` do coliiing~ cóo~' i dsea` góor` i líing` dsea` fariseo cajo. Jo jaléng~ i dsea` do quier` jalé~ ñisú~ cóo~'gui jalé~ quíi~ e coo~ e laco~ cuø~ jì e jné~r. 4 Jo có~' niñi~'bi Jesús jalé~ e tí lî~ nidsingíiñ~ do, joba~ mi~ calilí~r~ e caguilíng~ i dsea` do fí jo, joba~ casing~ 'ña~r~ tí~ quini~'gui laco~' la teáang~ i dsea` quiá~r~ do, jo lalab cajmingí~r~ i dsea` i caguilíng~ do jo cajíñ~':

—¿I~ ñilíng~ na~ 'náng~'na~ fí~ la?

5 Joba~ cañií~ i dsea` do quiá~ Jesús jo cajíñ~':

—Jesús i seeng` fí Nazaret 'néng~'naa~.

Joba~ cañií~ Jesús quiáiñ~ do jo casí~r~ dsea` do:

—Jnea~'bi dsea` fí.

Jo ie~ jo dob quíing~ Judas Iscariote jee~ i dsea` i caguilíng~ tøø` Jesús do. 6 Jo mi~ tí~ lî~ cajíng~ Jesús e fbre siir` lajo, joba~ lajiiim~ i dsea` i caguilíng~ do catø~ yaaiñ~ ladsifí~ lana cartí~ caneáiñ~ uø~. 7 Jo mi~ cangf~ jo, Jesús cajmingí~r~ tur i dsea` do jo casí~reiñ~:

—¿I~ dseáng~ i 'náng~'na~ fó~'na~?

Joba~ cañií~ tu i dsea` do quiá~ Jesús jo cajíñ~':

—Jesús i seeng` fí Nazaret 'néng~'naa~.

8 Joba~ Jesús cañií~ tur quiáiñ~ do calé~ catú~ jo casí~reiñ~:

—Jo nicafí~'baa 'nú~' e jneab~ dsea` fí, jo song jneab~ dsea` 'náng~'na~, joba~ cuøø~'ba~ fí~ i dsea` quié~ e la e nidsilíñ~.

9 Jo café~ Jesús e júu~ na e lí~ laco~ calití~ lajii~' júu~ quiá~r~ e café~r~ lamí~ jéeng~gui mi~ cajíñ~ lala: “Teaa~, jaléng~ i dsea` quií~ i cacuøøñ~ jnea~ do, jii~ jaang~ ja` ii~ ca'naang~ cóo~' jnea~.” 10 Jo dsifí~ lanab cagui~ Tã~ Simón ñisú~ e quier` ie~ jo, jo caquiú~r~ cataang~ logua~ dsée~ quiá~ jaang~ dseañu~ i sii~ Malco i nilíng~ dsea` 'léeng~ quiá~ i jmidsea` i laniing~ ie~ jo. 11 Jo mi~ cangá~ Jesús

quíá~ lajii~' e calí~ do, joba~ lalab casí~r~ Tã~ Simón jo cajíñ~':

—Tã~, te~tu~ ñisú~ quií~ eáang~ quiá~, có~ Tiquié~'baa i cuø~' jnea~ e ihuú~' la, joba~ 'né~ ni~'fim~'baa jii~' laco~ e nicuø~r~.

Mi~ cangojgeáiñ~ Jesús fí~ quini~ jaang~ jmidsea` i sii~ Anás

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Jo mi~ cangf~ jo, jaléng~ i 'lée~ do cóo~'gui i fii~ quiá~r~ do coliiing~gui cóo~' i dsea` Israel i née~ ni~ guá~ quiá~r~, casam~'bre Jesús jo ca'ñú~r~ guoo~ dsea` do. 13 Jo la'uii~ cangojgeáiñ~ dsea` do fí quiá~ jaang~ jmidsea` i sii~ Anás, có~ f~ nilíiñ~ ngoo~ quiá~ i jmidsea` i sii~ Caifás ie~ jo, jo i Caifás do líiñ~ jmidsea` laniing~ quiá~ dsea` Israel ie~ jii~ jo. 14 Jo i jmidsea` Caifás lab cajo, lamí~ jéeng~gui casí~r~ dsea` i quie~ nifí~ quiá~ dsea` Israel e guiá~guib~ ni'uíing~ quiá~ jaléng~ i dsea` fí e nijúung~ jaang~ dseañu~' cuaiñ~ quiá~ góor~ laco~'gui e nijúung~ i fñing~ i dsea` góor~ do.

Mi~ cajíng~ Tã~ Simón e ja~ cuíñ~ Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Jo mi~ catø~r~ Jesús fí~ quiá~ i jmidsea` Anás do, jo ti~leáam~ gáng~ dsea` quiá~ Jesús laco~' cangáng~ dsea` do, jaaíñ~ do siir` Tã~ Simón, jogui i jaang~gui do cuíim~ rúñ~ cóo~' i jmidsea` laniing~ do, joba~ ca'f~biñ~ do e fí dsí~ lî~ catø~r~ Jesús, 16 dsu~ i Tã~ Simón do fí caluú~ o'nú~ cajer~. Jo mi~ calilí~ i dsea` quiá~ Jesús i cuíing~ rúng~ cóo~' i jmidsea` laniing~ do e caluub~ cajé~ Tã~ Simón, joba~ cagui~'fí~bre fí caluú~ jo casíiñ~ cóo~' i dseamf~ i sing~' jmóo~ fí e jnã~ do e laco~' nicuøiñ~ do fí e ningíng~ Tã~ Simón fí dsí~ siguí~ quiá~ e 'núú~ do, joba~ cacuø~biñ~ do fí lajo. 17 Jogui i dseamf~ i jmóo~ fí e jnã~ do, lalab cajmingí~r~ Tã~ Simón jo cajíñ~':

—¿Su o' dsea` quiá' i dseañu' i ni'f nabi 'nu'?

Joba' cañi' Tú^ Simón quiá' i dseamf do jo casí'reiñ':

—U~, o' f jnea~.

18 Jo co' ie~ jo eáam' guíi~, joba' jaléng' dsea` 'léeng' i jmóo` ta~ sinúu^ quiá' i jmidsea` Caifás do cóo'gui jaléng' i née' ni' guá' quiá' dsea` Israel ninicaji'r' jì e sigui' do, jo fí' dob neáaiñ' jmguiáiñ' ca' jì. Jo fí' dob cajé' Tá' Simón e jmguiáiñ' cóoiñ' do cajo.

Mi~ caguiéng' Jesús fí' quini' fii' jmidsea`

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Jo lajee~ e teáang~ i dsea` i jmigu- iáng' e fí' sigui' do, joba' dob iuung~ Jesús cóo'gui i fii' jmidsea` do e fí' dsí' sinúu^ do. Jo lajee~ jo i fii' jmidsea` do canaañ' jmingí'r' Jesús uii' quiá' dsea` quiáiñ' do cóo'gui jalé' e nica'e'r' jaléng' i dsea` f' cajo.

20 Joba' lalab cañi' Jesús quiá' i dsea` do jo casí'reiñ':

—Jnea~ nica'ée~e jaléng' dsea` fí' jee~ dsea` fíim'; jogui contøom~ nica'ée~ere fí' dsí' sinúu^ guá'jiu osi fí' guá' fé' quiá' dsea` góo'naa' dsea` Israel e si' fí' Jerusalén e fí' lí' seáiñ' e laco' jmiféiñ' Fidiée~; jo ja` mí' caguiá'a jalé' e júu^ jo fa' cóo' lí' ja` lí' nú' dsea`. 21 Joba', zjiali' jnea~ jmingí' e jo? Co' cuøom` güijmingí' jaléng' i dsea` i nicanúu~ jalé' júu^ quié' e nicaguiá'a do, joba' f'bing' i nijmeá' 'nú' júu^ e jalé' e nica'fí' ire do. Co' niñib' jaléng' i dsea` f' jalé' e júu^ e nica'fá'a do.

22 Jo mí' tí' lí' cañi' Jesús quiá' i fii' jmidsea` do e júu^ jo, joba' jaang` i dsea` i née' ni' guá' quiá' dsea` Israel do cajnéer' moni~ Jesús, jo miffing` casí'r' dsea` do jo cajíñ':

—¿Su lanab ngii' quiá' i fii' jmidsea` na?

23 Joba' cañi'tu Jesús quiá' i dsea` do jo casí'reiñ':

—Song gab` líí' e júu^ e nica'fá'a na, joba' iin~n jmée' júu^ jiali' e líí' lajo e nica'fá'a na; jogui song guiáb~ lajíi' e júu^ e nica'fá'a na, joba' zjiali' caba' monii'?

24 Jo mí' cangf jo, i fii' jmidsea` Anás do caguiéiñ' Jesús e 'núung' dsea` do fí' quini' i fii' jmidsea` rúñ' i si' Caifás do.

Mi~ cajíng' tu Tá' Simón e ja' cuíñ' Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Jo lajee~ jo, dobi sing' Tá' Simón e jmguiáiñ' fí' 'ni' jì e fí' sigui' do, jo cóo' cajmingí' i dsea` teáang~ do ír' jo cajíñ':

—¿Su o' quíim' bi 'nu' jee~ dsea` quiá' i dseañu' i iuung~ do?

Joba' cañi' Tú^ Simón quiáiñ' do jo casí'reiñ':

—U~, o' f jnea~.

26 Jo mí' cangf jo, jaang'gui dsea` 'léeng' quiá' i jmidsea` laniing~ do i líing' ee~ i dseañu' i caqui' Tá^ Simón logua~ do, jo dsea` f' cajmingí'r' Tá^ Simón lala jo cajíñ':

—¿Su o' 'nu'bi i camán~n mí' cangoséng'naa' i Jesús na e fí' dsí' íá' do?

27 Jogui calé' catu~ cajíng' Tá^ Simón e o' dsea` f' líiñ', joba' dsí'f' mí' cangf lajo miffing` caqui' jaang` tuidsee` jóng.

Mi~ cangojgeáiñ' Jesús fí' quini' dseata~ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Jo mí' cangf jo, caguiim~bre Jesús fí' quiá' i jmidsea` Caifás do, jo cangojgeáiñ' dsea` do fí' quini' jaang` dseata~ romano i si' Pilato. Jo dsuco' ie~ jo ni-jaquiéeng' nijneáb~, jogui guati'ló~ jmiib~ cajo, joba' ja` cangotáang~ i dsea` Israel do fí' dsí' e 'nu'f' do, co' faco' mí' cajméer` lajo, joba' ja` jmitir` jóng lajíi' júu^ quiu' ta~ quiá'r' quiá' lajíi' e qui'f

tíiñ` e jmóor` mí` tí` jmiñ` Pascua; jo co' ja` cangotáang` guir fí` dsíi' jo, joba' cuóom` dó'r` e jmiñi` e silíng` e gø'r` ie` jmiñ` jo. <sup>29</sup> Jo mí` tí` lí` cangá` dseata` Pilato e nitée` dsea` Jesús, joba' cagüi'fir' jo casí'r` jaléng' i dsea` do lala:

—¿E` dsee` e cuø'na' i dseañu' na?

³⁰ Joba' cañii` dsea` Israel quiá' i dseata` Pilato do jo casí'r` rein':

—Fa' jiu' gui i dseañu' la ja` jmóor` ta` 'léé` jee` jaléng' dsea, joba' ja` jáang`naa're jóng fí` quini' faco' lajo.

³¹ Joba' lalab cañii` dseata` Pilato quiá' i dsea` Israel do jo cajíñ':

—Tee` 'nú' yaang`na' i dseañu' góo`-na' na jo quidsi'na' í' quiá'r` yaang`na' lí' laco'gui la quí' tting`na' cóo' júu` quiu' ta` quíi'na', 'nú' dsea` líng`na' dsea` Israel.

Jo mí` canúu` i dsea` Israel do e júu` jo, joba' lalab cajíñ':

—Dsu' jnea', dsea` líi'naa' dsea` Israel, ja` sea` fí` quí'naa' quiá' dsea` romano e nicuóo`naa' iihuí' lí' doñi' i dsea` carti' nijúuiñ`.

³² Jo job caliti` lajii' júu` e cajíng' Jesús lami` jeéng`gui quiá' jial líi' 'mó` e nitíiñ`. ³³ Jo mí` cangf` jo, ca'fb`tu dseata` Pilato fí` dsíi' 'nuff` quiá'r`, jo catø'r` Jesús fí` lí` quidsir' í', jo cajmingí'r` dsea` do jo cajíñ':

—¿Su` 'nub` i líng` dseata` dsea` féng' i quié` nifi` quiá' dsea` Israel?

³⁴ Joba' cañii` Jesús quiáin' do jo casí'r` dsea` do:

—¿Su` uóø'ba' iin' ní' e jmingíi' jnea` na, ofa' lí' canúu' e fé' dsea` jiém' é?

³⁵ Joba' lalab cañii` dseata` Pilato quiá' Jesús jo casí'r` dsea` do:

—Ja` dsea` Israel líng` jnea` la. Co' jaléng' dsea` góo' dsea` Israel colíing`gui cóo' jaléng' fii` jmidsea` quíi'na', dsea` í'bing' i nicajáng' 'nu' fí` quini' la lana. Jogui 'nu', ¿e` dsee` sea` quíi' quiá' e 'níng` dsea` 'nu'?

³⁶ Joba' lalab cañii'tu Jesús quiá' i dseata` do jo cajíñ':

—Ja` sí'ling` jnea` e niquiú'`u ta` laco'gui quiu' ta` jaang` dsea` jmingüi' fí' la, co' faco' lajo, joba' seem` dsea` quié` e i nijmeáan`n ta` e laco' ja` nijáng` dsea` jnea` fí` quini' dsea` góo'o dsea` Israel faco' lajo. Co' lí' laco' fá'a na, e ja` sí'íin`n e niquiú'`u ta` laco' jaang` dsea` jmingüi'.

³⁷ Joba' cañii'tu dseata` Pilato quiá' Jesús jo casí'r` dsea` do:

—Jo` 'nub` dsea` lin' dseata` dsea` féng' i quié` nifi` quiá' dsea` Israel liya.

Joba' cañii'tu Jesús quiá' i dseata` do jo casí'r` rein':

—Lajob líi' lí' laco'gui nicafée'` na, e jneab` i dseata` dsea` féng' í. Co' jnea` cagá'a fí' jmingüi' la mí` cangáan`n e laco' niguiaa` jalé' júu` já'. Jo jaléng' dsea` i já' líng` e júu` jo, joba' dsea` quié`baa` líiñ, co' núu'bre jalé' júu` quié`e.

³⁸ Jo mí` canúu` dseata` Pilato lajii' júu` quiá' Jesús, joba' cajmingí'r` dsea` do lala jo cajíñ':

—Jo` ¿jngang` e júu` já' do?

Mi` cahuí' ta` e nijúung` Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr.

15:6-20; Lc. 23:13-25)

Jo mí` cangf` e cajmingíi' dseata` Pilato e júu` jo, joba' cagüi'fíb`tur calé' catú' fí' lí' teáang` i dsea` Israel do e laco' nisíng`tur cóo'iñ` do calé' catú', joba' lalab casí'r` i dsea` do:

—Jii' coo` dsee` ja` niguié' jnea` e nicafée` i dseañu' la. <sup>39</sup> Jo co' 'nú' quí' tting`na' e laan` jaang` dsea` góo'na' i sijníng` lajee` mí` tí` jmiñ` quíi'na' e catf` lana e sii` Pascua, joba' jmingíi' 'nú' lana, ¿su` iing`na' e nilaan` i dseata` dsea` féng' quíi'na' i sing' la?

⁴⁰ Jo mí` canúu` jaléng' dsea` Israel i teáang` do ie` jo e júu` quiá' i dseata` Pilato do, joba' lajii'm`bre canaain` ta'r` mí' jo fé'r':

—¡Ja` laan` i dsea` na! Jo `leang` Barrabás!

Jo i Barrabás i éeiñ` do sijníiñ` do dsu' uíi` e jmóor` ta` 'ní` níng` dseata`.

19 Jo mi` canúu` dseata` Pilato la-
jíi` júu` e casí` dsea` ír` do, joba' caquiur` ta` e nisám' i 'lée` quiár` do Jesús e laco' nibóøng` neiñ` do cóo` loo` jó' e líi` 'nií'. ² Jo mi` cangf` jo, i 'lée` do cajméer` cóo` lí` corona cóo` layaang` tóo', jo e job` catá'r` fí` moguí` Jesús, joguí` cajlíiñ` dsea` do cóo` cóo` 'mi' niung` e líi` laco' e quie` dsea` niing` i quiu' ta`. <sup>3</sup> Jo mi` cangf` jo, cango-
quíeeiñ` fí` quiá' lí` sing' dsea` do, jo lalab canaaíñ` lóøiñ` dsea` do jo sí'r` lala:

—¡Güiliseem` huóø, dseata` dsea` féng'` quiá'` dsea` Israel!

Jo lajee` jo jnóor` fí` moni` dsea` do.

⁴ Jo mi` tí` lí` cagüi'íi` tu dseata` Pilato e fí` lí` teáng` i dsea` Israel do, joba' lalab casí`-reiñ` do jo cajíñ`:

—E laba' fíi` i 'nú', e lab nisín` n i dseañu' la fí` quini`na' e laco' nilíñ`na' e jíi` cóo` dsee` ja` mí` cadsé'e quiár', co' lajib` nicajmingíi`ire.

⁵ Jo lajee` job` cagüi'íi` Jesús e ni'iu` e lí` corona e líi` cóo` yaang` tóo' do fí` moguír, joguí` jlíiñ` e 'mi' e niung` huíng` do. Jo lajee` nising'` Jesús fí` quini` i dsea` do, lalab cajíng` dseata` Pilato e sí'r` jaléng'` i dsea` teáng` do ie` jo:

—¡Lab nising'` i dseañu' la fí` quini`na' náng!

⁶ Jo mi` tí` lí` cangá` jaléng'` fíi` jmid-sea` quiá'` dsea` Israel cóo`gui` jaléng'` dsea` i` nées` ní` guá'` quiár` e nising'` Jesús do, joba' lalab canaaíñ` áiñ` i dseata` do jo fé'r`:

—¡Fí` dse'` crúu` teáng` i dsea` na!

Joba' cañii` dseata` Pilato quiá'` i dsea` teáng` do ie` jo, jo casí`-reiñ`:

—Tee ba're, jo yaam`ba' güiteáng`-na're fí` dse'` crúu`, co' jnea` ja` mí` cad-

sé'e jíi` cóo` dsee` quiár` quiá'` lajíi` e nicajmingíi`ire.

⁷ Jo dsu' lalab cañii` i dsea` Israel i teáng` do ie` jo quiá'` dseata` Pilato jo casí'r` dsea` do:

—Seab` cóo` júu` quiu' ta` quí` jnea', dsea` líi'íi` dsea` Israel, jo lalab líi': Song jaang` dsea` fé'r` e røøb` cóøiñ` cóo` Fidiée', joba' 'né` nijúum` bre jóng. Jo la-
job` líi` cóo` i dsea` na, joba' dseáng'` 'né` nijúum` bre.

⁸ Joba' mi` tí` lí` canúu` dseata` Pilato e júu` jo, eáang`gui` cafóñiñ` jóng. <sup>9</sup> Jo ca'íb`-tur e fí` lí` quiu' ta` do colíing` cóo` Jesús, jo fí` job` cajmingí'r` dsea` do jo cajíñ`:

—¿Jie` fí` lí` níi'` 'nu`?

Jo dsu' Jesús jíi` cóo` ja` e cañiir` quiá'` dsea` do. ¹⁰ Joba' cañii` tu dseata` Pilato jo casí'r` Jesús jo cajíñ`:

—¿Su ja` iin` ngíi` jíi` cóo` quíe` e jóng? ¿Su ja` ní'` 'nu` e cuóøm` níííi` dsea` quíe` e e niteáiñ` 'nu` fí` dse'` crúu`, joguí` cuóøm` bi` cajo e níííi`ire e nileáiñ` 'nu` faco' lajo?

¹¹ Joba' lalab cañii` Jesús quiá'` i dseata` do jo casí'r` dsea` do:

—Jíi'` cóo` bí` ja` sea` quíi'` e niquiú' ta` quíe` e faco' ja` Fidiée` nicacuø'r` 'nu` e catíin` lajo; joba' i dsea` i cajáng'` jnea` fí` jaguóo', eáang`gui`b` røøiñ` dsee` la-
co'gui` 'nu`.

¹² Jo job` mi` canaang` dseata` Pilato e 'nó'r` jial nileáiñ` Jesús, jo dsu' mi` calilí'` i dsea` Israel do e jo, joba' canaaíñ` ta'guir` míi'` jo sí'r` dsea` do lala:

—Song nilaan` i dsea` na, joba' líi` lafa' 'ní` máam`ba' jóng i dseata` dsea` féng'` i guíing` fí` Roma, co' lí` doñi'` i dsea` i` jíng` e líiíiñ` jaang` dseata` dsea` féng', joba' líi` lafa' e 'ní'` níim`-bre i dseata` i guíing` fí` Roma do.

¹³ Jo mi` tí` lí` canúu` dseata` Pilato e cajíng` i dsea` Israel do lajo, joba' caquiur` ta` e niguím`-biñ` do Jesús jo

nidsijeein` dsea` do dseang` li` quidsi` dseata` Pilato í` quiá` dsea` fí` cõõ` li` sii` Gabata, jõ cõõ` jmií` hebreo guõng` Guiá` fí` li` Siníi` Cuu`. <sup>14</sup>Jõ ie` jõ dseang` guati`lõ` jmií` Pascua quiá` dsea` Israel, jõ nú` guieñib` ningõõ` mi` cajng` dseata` Pilato e casí`r` i` dsea` Israel do:

—iLab sing` i` dseata` dsea` féng` i` quie` nifi` quí`na`!

¹⁵Jõ dsu` jaléng` i` dsea` do canaain` ta`tur` mii` jõ fé`r`:

—iGüijúung` i` dseañu` na fí` dse` crúu`!

Jõba` cajmingi` dseata` Pilato jaléng` i` dsea` do jõ casí`r` rein`:

—iSu` jneab` catin`n` nijngán`n` jaang` dseata` dsea` féng` i` quie` nifi` quí`na`?

Jõba` cañii` jaléng` fii` jmidsea` i` teáng` do ie` jõ, jõ casí`r` i` dseata` do lala:

—iDseang` jji` dseata` dsea` féng` i` guing` fí` Roma, jji` dseata` í`bing` i` seeng` quí`naa`!

¹⁶Jõba` dseata` Pilato cajám`bre Jesús fí` quini` jaléng` i` dsea` do ie` jõ, jõ i` dsea` do cangojéem`bre Jesús fí` li` nitáng` dsea` do fí` dse` crúu`.

Mi` catáng` Jesús fí` dse` crúu`

(Mt. 27:32-44; Mr.

15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷Jõba` ca`uõõm` i` dsea` do jéein` Jesús, jõ `niab` dsea` do dsíin` crúu` quiá`r` cangór` fí` cõõ` li` sii` Cuõ` Mogui` `Lii` e sii`bi` Gólgota cõõ` jmií` hebreo e fé` dsea` Israel. ¹⁸Jõ mi` caguiliin` fí` jõ, jõba` fí` job` cateáain` dsea` do fí` dse` crúu`, jõ jaang`gui` dsea` taang` la cataang` cáaiin` fí` dse` crúu` ca-jõ. ¹⁹Jõ ie` jõ i` dseata` Pilato do caquiur` ta` e nitõ` fí` yá` gui` crúu` quiá` Jesús e júu` la: “Jesús i` seeng` fí` Nazaret, dseata` dsea` féng` quiá` dsea` Israel.” ²⁰Jõ e jõ catõ` cõõ` `ni` íing` jmií`, jmií` latín cõõ` jmií` hebreo jogui` jmií` griego.

Jõ fíim` dsea` Israel ca`r` e júu` jõ ie` jõ, cõõ` e fí` li` catáng` Jesús do ja` huí` eáang` laco` la née` fii` Jerusalén. ²¹Jõ dsu` mi` cangá` fii` jmidsea` quiá` dsea` Israel lajii` júu` e toõ` fí` yá` crúu` quiá` Jesús, jõba` lalab` casí`r` i` dseata` Pilato do jõ cajjín`:

—Guiá` gui` ja` nitõ` e júu` na, jõ güitõ` lala: “Lab` i` jmigõõ` e líiin` dseata` dsea` féng` quiá` dsea` Israel.”

²²Jõ mi` canúu` dseata` Pilato e júu` jõ, jõba` lalab` cañir` quiá` i` dsea` do jõ casí`r` rein`:

—Lajii` e júu` e nicaquiur` ta` e nicatõ` na, dseang` lanab` nijé`.

²³Jõ mi` tí` li` cangf` e cateáang` i` `léé` do Jesús fí` dse` crúu`, jõba` casitíiin` sî` dsea` do jõ cajméer` guiee` lajee` quiúuin` la`ó` líiin` `léé`, jmacõ` e `mi` do quiá`r` lajaang` lajaaín`. Jõ dsu` e sî` Jesús e cõõ`gui` do, `mi` contõõm` líi` jõ ja` sî`mi` cajo. ²⁴Jõ lajee` jõ i` `léé` do canaain` síiin` la`ó` yaaiin` lala:

—Ja` guing` nisiing`naa` e `mi` na, jõ macó`oo` ne`duu` i` nilí` nicõõ`.

Jõ cõõ` e nab` caliti` jji` laco` la fé` fí` ni` jì` quiá` Fidiée` e cajme` dsea` malii`gui` eáang` li` fé` lala: “Cajméeb` dsea` guiee` jalé` sî`i, jogui` cacóõr` quiá` i` nilí` e sî`i e contõõng` do.” Jõ lajõb` dseang` cajméé` i` `léé` do cõõ` sî` Jesús.

²⁵Jõ lajee` e táang` Jesús fí` dse` crúu`, dob` teáng` quiúung` dseamf` e tíi` laco` si` e crúu` do; jõ jaaín` do líing` niquiá` Jesús, jogui` jaang`gui` rúng` dsea` ngáang` cõõ` niquiá`r`, jogui` jaang`gui` i` sii` Yá` i` líing` dseamf` quiá`r` jaang` dseañu` i` sii` Cleofas, jõ jaang`gui` i` sii` Yá` i` seeng` fí` Magdala. ²⁶Jõ lajee` job` cangáng` Jesús niquiá`r`, jõ cáang` i` niquiá`r` do sing` jaang` dsea` quiá`r` Jesús i` eáang` `neáaiin`, jõ lajee` jõ lalab` casí` Jesús i` niquiá`r` do e éein` i` dsea` quiá`r` i` iin` eáang` do jõ cajjín`:

—Janú^l, dseamf, nab sing^r i líng^l la-co^l jóo^l do.

²⁷ Jo mi[~] cangf e jín^r e jo, joba^l casí^r r i dsea^l i iin[~] eáang^l do lala:

—Nab sing^r i líng^l laco^l niquí^l.

Joba^l mi[~] cajng^r Jesús lajo, i dsea^l i iin[~] eáang^l do ca^l ím^l bre niquíá^l dsea^l do e líiñ^r do laco^l dsea^l sínú^l quíá^r.

Mi[~] cajung[~] Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr.

15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Jo mi[~] mñng[~] guiju lajo, jo co^l niñib^l Jesús e nicatób^r jalé^l ta^l quíá^r, jogui e laco^l niliti^l jí^l laco^l fé^l fí^l ní^l jí^l quíá^r Fidié^l e cajme^l dsea^l mali[~] gui eáang^l, joba^l cajín^r lala:

—Dsing^r jmijmñn[~].

²⁹ Jo ie[~] jo nisi^l coo^l dsu[~] e røong^l a[~] jmí^l mí^l huiñg^l jó^l e niji^l, joba^l cayé^l dsea^l e jmí^l mí^l huiñg^l jó^l do coo^l coo^l joo^l, jo casiguí^r fí^l coo^l yú^l siñ[~], jo coo^l e job^l ca^l úiñ^l fí^l mo^l oo[~] Jesús. ³⁰ Jo cayub^l Jesús e jmí^l mí^l huiñg^l jó^l jí^l do. Jo mi[~] cangf jo, joba^l cajín^r:

—Nab nicató^l lají^l ta[~] cagá^a.

Jo co^l cató^l e café^r e jú^u jo, jo cajgiéer[~] moguir[~] jo miffñg^l cajúm[~] bre jóng.

Mi[~] ca^l íá^l jaang^l 'léé[~] nisú^l fí^l mo^l uóø^l Jesús

³¹ Jo 'ñia^l ie[~] jmñ[~] e cajung[~] Jesús do, líí^l e guati^l ló[~] jmñ[~] Pascua quíá^r dsea^l Israel, jo co^l ja^l quí^l tíng^l i dsea^l í^l fa^l e seáang[~] 'líi[~] quíá^r fí^l dse^l crúu^l lajee^l e jmñ[~] jo, co^l dseáng^r jmñ[~] e lani-im[~] quíá^r ie[~] jo, joba^l camí^l dsea^l Israel fí^l i dseata[~] Pilato do e nicuóñ^r do fí^l e nijér[~] tíi[~] i dsea^l taang[~] dse^l crúu^l do e laco^l nijúuiñ^r do jminá^l gui, jo lajoba^l cuóøng^l e nijgiáañ^l do e fí^l lí[~] taañ^r do. ³² Joba^l cangñm^l i 'léé[~] do fí^l e nid-silñ[~] e nijér[~] tíi[~] i dsea^l gaang^l i taang[~] dse^l crúu^l do; jogui lajob^l cajméer[~], ca-jé^l bre tíi[~] i dsea^l la^l uui[~] i táang[~] dse^l

crúu^l cáang^l Jesús do; jo mi[~] cangf jo, lajob^l cajméer[~] quíá^r i dsea^l jaang^l gui do i táang[~] dse^l crúu^l cajo^l ca^l dse^l crúu^l lí[~] táang[~] Jesús. ³³ Jo mi[~] caguññng[~] i 'léé[~] do fí^l lí[~] táang[~] Jesús fí^l dse^l crúu^l, joba^l calilí^r e ni^l liim[~] dsea^l do, joba^l jo^l e ca-jmeáñ^r dsea^l do fa^l cajéé^l guir tíiñ^r.

³⁴ Jo nañi^l fa^l e calilí^l i 'léé[~] do e ni^l liim[~] Jesús, dsu^l jaang^l lajee^l la^l ó^l í^l ca^l íár^l nisú^l fí^l dse^l mo^l uóø^l dsea^l do, jo ladsifí^l lanab catu^u jmñ[~] coo^l gui jmí^l øññ[~]. ³⁵ Jo i dsea^l i fé^l e jú^u la, dseáng^l e já^l ba^l e cangár[~] laco^l calf^l, joba^l dseáng^r jáb^r jú^u e fé^r do e laco^l jaléng^l 'nú^l jáb^r nilíñg^l na^l dseáng^r laco^l calf^l. ³⁶ Jo cangojée^l jalé^l e la e lí^l laco^l caliti[~] lají^l jú^u quíá^r Fidié^l e fé^l fí^l ní^l jí^l quíá^r e cajme^l dsea^l mali[~] gui eáang^l lí[~] fé^l lala: “Jí^l coo^l móo^l teáañ^r ja^l nijé^l.” ³⁷ Jogui fé^l bigui cajo^l lala e fí^l ní^l jí^l jo: “Nimáam^l baa^l i dsea^l i líng[~] ee^l ca^l íá^l dsea^l quíá^r.”

Mi[~] ca^l áng[~] Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr.

15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Jo mi[~] cangf e ca^l iéng[~] Jesús nisú^l, joba^l ie[~] jo cangó^l jaang^l dseañ^l i siñ^l Sé^l i niseeng^l fí^l coo^l fiñ^l e siñ^l Arimatea, jo cangór[~] cangomí^r dseata[~] Pilato fí^l e nidsijgiáañ^l Jesús fí^l lí[~] táang[~] dsea^l do fí^l dse^l crúu^l jo nidsijéeng^l neñ^l fí^l lí[~] ni^l áñ[~]. Jo i Sé^l do nilíññ[~] jaang^l dsea^l quíá^r Jesús, dsu^l jí^l la ñir^l 'ñia^l bre, co^l 'góm^l bre jaléng^l dsea^l Israel fñg^l song calíññ^r do e nilíññ^r lajo. Jo cacuøb^l dseata[~] Pilato fí^l lajo, jo cangób[~] Sé^l e cangojgiáañ^l Jesús fí^l lí[~] táang[~] dsea^l do fí^l dse^l crúu^l, jo miffñg^l cangojéeñ^l dsea^l do fí^l lí[~] ca^l ám[~] biñ^r. ³⁹ Jo jaang^l gui i siñ^l Nicodemo cangór[~] cajo^l colíñng[~] coo^l i Sé^l do fí^l lí[~] sing^r crúu^l fí^l lí[~] táang[~] Jesús. Jo i Nicodemo do quier^l jíé^l ja^l guiguí^l kiil[~] e jmeañ^l jlo^l e sicáng^l coo^l tú^l íñg^l mñ^l, coo^l e siñ^l mirra jogui coo^l gui e siñ^l áloe. Jo i Nicodemo la, íb^l i

cangóˉ cangosiing˘ cóoˉˊ Jesús cóoˉˊ néeˉˊ e canuˉ. ⁴⁰ Jo lajob i Sé˘ do cóoˉˊˊgui Nicodemo cajgiámˉbre Jesús fíˉ dseˉˊ crúu˘, jo mifíing˘ canaain˘ súuiñ˘ dsea˘ do jaléˊ e jmeafíi˘ do jo caquíng˘ˊneiñ˘ cóoˉˊ cóoˉˊ 'miˉˊ téˊ e siyáˊ e jmiñ jmeafíi˘ do, cóˉˊ lajob quiˉˊ tíing˘ jaléng˘ˊ dsea˘ Israel e jmóor cóoˉˊ jaléng˘ˊ 'liiˉˊ quiáˉˊr miˉˊ ni'áang˘ neiñ˘. ⁴¹ Jo e fíˉ liˉˊ cateáaiñ˘ Jesús fíˉ dseˉˊ crúu˘, fíˉ job nilíi˘ cóoˉˊ dsíi˘ iá˘, jo e fíˉ jo nisea˘ cóoˉˊ too˘ éé˘ e 'mfiˉˊ liˉˊ jíiˉˊˊ jaang˘ ja˘ iˉˉ miˉˊ ca'áng˘. ⁴² Jo e fíˉ dsíi˘ e too˘ éé˘ do cangojéeiñ˘ Jesús e ni'áiñ˘, dsucoˉˊ quiáˉˊbˉˊ liˉˊ nilíi˘ e too˘ éé˘ do, jogui cóˉˊ nijaquíem˘ cajo e jmiñ e jmi'íng˘ˊ dsea˘ Israel.

Miˉˊ cajíˉˊtu Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

20 Jo la'uiiˉˊ jmiñ˘ quiáˉˊ e semaan˘ miˉˊ cangf˘ e jmiñ˘ do, e eeˉˉbˉ eáang˘ lajee˘ núˉˊgui e nijneá˘, cangóˉˊ Yá˘ i seeng˘ fíˉ Magdala fíˉ liˉˊ ca'áng˘ Jesús; jo miˉˊ caguiérˉˊ fíˉ jo, jobaˉˊ cangárˉˊ e nisijébˉˊ e cuuˉˊ e cajlíi˘ e fíˉ ooˉˊ too˘ e liˉˊ ca'áng˘ dsea˘ do. ² Jo miˉˊ tíˉˊ liˉˊ calilíˉˊr e jo˘ seeng˘ Jesús e fíˉ dsíi˘ tó˘ éé˘ do, jobaˉˊ caquim˘ˊtur guiiˉˊfíˉ e fíˉ liˉˊ guing˘ˊ Túˉˊ Simón colíing˘ˊgui cóoˉˉˊ i dsea˘ quiáˉˊ Jesús i 'neáaiñ˘ eáang˘ do. Jobaˉˊ lalab cajíng˘ˊ i Yá˘ i seeng˘ fíˉ Magdala do miˉˊ caguiéiñ˘ˊ jo casíˉˊ reiñ˘:

—Ninicaguíim˘ dsea˘ Fíiˉˊnaaˉˊ e fíˉ liˉˊ ca'áiñ˘ do, jo ja˘ neˉˉnaaˉˊ jíeˉˊ fíˉ liˉˊ nicangojéeiñ˘.

³ Jo miˉˊ canúuˉˊ Túˉˊ Simón cóoˉˉˊˊgui i dsea˘ rúin˘ˊ i jaang˘ˊgui do lajíiˉˊˊ júu˘ e quieé˘ i Yá˘ i seeng˘ fíˉ Magdala, jobaˉˊ dsifib˘ˊ ca'uøøiñ˘ e cangoliñ˘ˊ lajminá˘ e fíˉ liˉˊ ca'áng˘ Jesús do. ⁴ Jo laji˘ huáamˉˊbre ngoliñ˘ˊ cuíir˘, lifaˉˊ i jaang˘ˊgui do jminá˘ˊgui cangórˉˊ lacoˉˊ Túˉˊ Simón, jobaˉˊ jéeng˘ˊguibre caguiérˉˊ e fíˉ liˉˊ ca'áng˘ Jesús do. ⁵ Jo miˉˊ caguiérˉˊ fíˉ jo, dsifib˘ˊ catúuiñ˘ˊ jo cajóørˉˊ fíˉ dsíi˘ e too˘ éé˘ do, jo cangárˉˊ e 'miˉˊ e cabeang˘ˊ dsea˘

do e lacoˉˊ milíib˘ˊ néeˉˊ, jo lifaˉˊ ja˘ ca'írˉˊ e fíˉ dsíi˘ too˘ éé˘ do. ⁶ Jo jiuˉˊ cøong˘ˊ lajo caguiéˉˊ Túˉˊ Simón, jo condséeb˘ˊ ca'írˉˊ e fíˉ dsíi˘ tó˘ éé˘ do miˉˊ caguiérˉˊ, jobaˉˊ cangáˉˊbre e 'miˉˊ e cabeang˘ˊ dsea˘ do cajo e lacoˉˊ milíib˘ˊ néeˉˊ; ⁷ jogui cangáˉˊbir cajo e dob róo˘ˊ e 'miˉˊ e cali'íing˘ˊ ta˘ e quiáˉˊˊ cabéˉˊ moguiˉˊ dsea˘ do, jo cangárˉˊ e ja˘ róo˘ˊ caˉˊ lacoˉˊ róo˘ˊ e 'miˉˊ e cabeang˘ˊ dsea˘ do, jo tíˉˊ doguijuiub róo˘ˊ e sibéeng˘ caˉˊ lacoˉˊ róo˘ˊ e jo. ⁸ Jo miˉˊ cangf˘ jo, ca'f˘ i dsea˘ i jaang˘ˊgui do i caguiéˉˊ la'uiiˉˊ e fíˉ too˘ éé˘ do, jobaˉˊ cangáˉˊbre jaléˊ e calf˘ e fíˉ dsíi˘ tó˘ éé˘ do, jo dseáng˘ˊ jábˉˊ calíiñ˘. ⁹ Jo dsuˉˊ i dsea˘ gáng˘ˊ do dseáng˘ˊ ja˘ miˉˊ cangám˘ˊbir lacoˉˊ la féˉˊ fíˉ niˉˊ jíˉˊ quiáˉˊˊ Fidiéé˘ e cajmeˉˊ dsea˘ maliiˉˊˊgui eáang˘ liˉˊ féˉˊ e dseáng˘ˊ si'f˘baˉˊ e nijíˉˊˊtu Jesús. ¹⁰ Jo miˉˊ cangf˘ jo, caquim˘ˊtu i dsea˘ quiáˉˊˊ Jesús i gáng˘ˊ do fíˉ quiáˉˊˊr.

Miˉˊ cajmijnéeng˘ˊ 'niaˉˊ Jesús fíˉ quiniˉˊ Yá˘ i seeng˘ fíˉ Magdala

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Jo miˉˊ caguiéˉˊtu Yá˘ e fíˉ liˉˊ ca'áng˘ Jesús, jobaˉˊ dob cajer˘ˊ quiˉˊr fíˉ caluu˘ e too˘ éé˘ do. Jo lajee˘ siñ˘ˊ quiˉˊr dob catúuiñ˘ˊ e lacoˉˊ nijóørˉˊ e fíˉ dsíi˘ tó˘ éé˘ do, ¹² jobaˉˊ cangárˉˊ e neáang˘ˊ gáng˘ˊ ángeles i quiˉˊˊ 'miˉˊˊ téˊ e fíˉ dsíi˘ tó˘ éé˘ do, jo jaiñ˘ˊ do guiiñ˘ˊ liˉˊ catiroo˘ˊ moguiˉˊ Jesús jogui jaiñ˘ˊ do guiiñ˘ˊ fíˉ liˉˊ canéˉˊ tiiˉˊ dsea˘ do. ¹³ Jo i ángeles do cajming˘ˊr i dseamf˘ do jo casíˉˊ reiñ˘:

—Janúˉˊ, dseamf˘, ¿jialiˉˊ sin˘ˊ quiˉˊˊ?

Jobaˉˊ cañíi˘ˊ i dseamf˘ do quiáˉˊˊ i ángeles do jo casíˉˊ reiñ˘:

—Quíˉˊˊ dsucoˉˉˊ ja˘ ñiiˉˊ iˉˉˊˊˊ ninicaguíng˘ˊ Fíiˉˊ i ca'áang˘ˊ dsea˘ e fíˉ dsíi˘ tó˘ na, jo ja˘ ñiiˉˊˊ jieˉˊˊ nicangojéeiñ˘ lana.

¹⁴ Jo jobi licoˉˊˊ nicatóˉˊˊ e jíñ˘ˊ e jo miˉˊ tíˉˊ liˉˊ cajing˘ˊˊ 'niaˉˊr, jo cangáiñ˘ˊ Jesús e dob nising˘ˊ dsea˘ do cáaiñ˘, jo dsuˉˊ jíiˉˊˊ ja˘ ñir˘ e íb˘ˊ dsea˘ do. ¹⁵ Jobaˉˊ cajíng˘ˊ Jesús casíˉˊrˉˊ i dseamf˘ do lala:

—Janú'ḥ, dseamḥ, ʒjiali' sin' qui'ʔ? ʒI sin' 'nán' lana?

Dsu' i dseamḥ do i' dsíur' e i dseá i jmóo' í' e dsíi' iá' dob i sing' s'íng' cóo'r do, joba' lalab casí'r dseá do:

—Janú'ḥ, éé', song 'nub' nicaguiin' i Fíi' do, joba' iin'n jmée' jnea' júu' jie' fí' lí' nicaguijéen're, joba' fí' job ni'nén'nre.

¹⁶ Joba' cañíi' Jesús quiá' i dseamḥ do lala jo casí'reiñ':

—iYá'!

Joba' cajing' 'ñia' i Yá' do jo cajíin' cóo' jmií' hebreo lala:

—iRabuni! —e guóng' tifa'.

¹⁷ Joba' cañíi' tu Jesús quiá' i dseamḥ do jo casí'reiñ':

—Ja' güín' jnea~, co' nabi ja' mí' cají' tu rú'naa' cóo' Tiquié'e. Joba' fíi' i 'nu' lana e niguøn' güijméé' júu' jaléng' dseá i nilíng' laco' rún'n e nijmijíng' tu rú'naa' cóo' i líng' Tiquié'e jogui f'bi i líng' Tiquié'na' cajo, jo íb' Fidiéé' quíe e jogui íb' Fidiéé' quíi'na' cajo.

¹⁸ Jo mí' cangḥ jo, cangám' i Yá' i seeng' fí' Magdala do jo cangojmeáa' bre júu' jaléng' i dseá quiá' Jesús do e nicangám' bre dseá do jogui casí'bireiñ' cajo jalé' e júu' e ca'fín' quiá' dseá do.

Mí' cajmijnéeng' 'ñia' Jesús fí' quini' dseá quiá'r

(Mt. 28:16-20; Mr.

16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Jo mí' ca'f' nuu' 'ñia' ie' jmií' jo, e jmií' la'uii' quiá' seamaan' do, jo ie' jo ninicasitíng' rúng' i dseá quiá' Jesús do fí' cóo' dsíi' 'núu' lí' jni' røø, co' 'góm'bre jaléng' dseá góor' dseá Israel fíng song calilí' í' e niseáng' tu rúng' i dseá do calé' catú'. Jo lajee' neáang' i dseá do, job mí' tí' lí' ca'f' Jesús fí' jo, jo casíng' 'ñia'r guiá' jóo' e lí' neáang' i dseá quiá'r do, jo lalab caféng' neiñ' do jo casí'reiñ':

—iGüiliseem'ba' juguiú' júu' røø'!

²⁰ Jo mí' cangḥ e cajíng' Jesús e júu' na, joba' canaaín' e'r' i dseá quiá'r do fí' lí' cacuí' guotiir' cóo'gui mo'uøø'. Joba' i dseá quiá'r do eámam' cali'iaang' dsíur' mí' cangáng' tur i Fiir' do. ²¹ Jo mí' cangḥ jo, lalab cajíng' tu Jesús casí'r i dseá quiá'r do:

—iGüiliseem'ba' juguiú' júu' røø'! Jo lí' laco'gui Tiquí'ii' casíin' jnea' fí' jmigúf' la, joba' lajob cajo jnea' nisíin' 'nú' fí' jmigúf' la.

²² Jo mí' cangḥ jo, cajiúur' fí' lí' neáang' i dseá quiá'r do jo casí'reiñ':

—Íng'na' Jmiguf' quiá' Fidiéé'.

²³ Jogui doñí' i' dseá i ni'fíng'na' dsee' quiá', joba' ni'fíim' dsee' quiá' i dseá í; jogui doñí' i' dseá i ja' ni'fíng'na' dsee' quiá', joba' ja' ni'fíng' dsee' quiá' i dseá í cajo.

Mí' já' calíng' Mó' e cají' tu Jesús

²⁴ Jo jaang' dseá guitúung' quiá' Jesús i sií' Mó' dseá suung~, íb' i ja' seeng' ie' lami' cajmijnéeng' 'ñia' Jesús jee' i dseá quiá'r do. ²⁵ Jo mí' cangḥ jo, lalab casí' i dseá caguiaang' do Mó' jo cajíin':

—Nicaneem'baa' Fíi'naa'.

Jo dsu' Mó' lalab cañíir' quiá' i dseá rúin' do jo casí'reiñ':

—Ja' já' nilíin' e fó'na' na song ja' nimoo' guóor' lí' ca'liá' mí' clavo, jogui song ja' nijnúu' u' niguóo' lacaang' lí' sicuí' quiá'r, jogui song ja' nigúf' i mo'uøø' e lí' ca'liá' nisú'.

²⁶ Jo mí' cangḥ jñiá' jmií' lajo, caseáng' tu rúng' i dseá quiá' Jesús do calé' catú' fí' cóo' sinúu' lí' sijni' røø, jo ie' jo quíim' Mó' cóo' i dseá rúin' caguiaang' gui do. Jo lajee' job ca'f' tu Jesús fí' dsíi' sinúu' e lí' neáain' do jo casíng' tu 'ñia'r guiá' jóo', jo lalab caféng' tureiñ' do jo cajíin':

—iGüiliseem'ba' juguiú' júu' røø'!

²⁷ Jo mí' cangḥ jo, lalab casí' Jesús i Mó' do jo cajíin':

—Jøø guóo, jogui jnúu niguóo' lí sicuí' quié e la, jogui jnúu niguóo' e lí sicuí' mo'uøø la cajo. Ja jmoo' e ja já' lín' jo já' güülín' lana. ¡Jnea bi la!

²⁸ Jo mi canúu Mó e jo, joba cañir' quiá' Jesús jo cajín':

—¡Dseáng' e já' e 'nub' Fíi' jogui 'nub' Fidié e cajo!

²⁹ Joba cañi tu Jesús quiá' Mó jo casí' r dsea do jo cajín':

—¿Su car' cañin' jnea, joguiba' já' calín' e nicajíb' túu? Dsu' juguía' gui quiá' i dsea i já' caling' e nicajíb' túu e jíi' ja mí' cangáam' bir jnea'.

E uing e cajme' Juan e ji la

³⁰ Jo lajee cateáng' Jesús f' jmigüf la, jmiguiub' jalé' e lí e quí' r' jmi' cajméer' f' quini' jaléng' dsea' guitúung' quiá' r, jo dsu' jmiguiub' bi jalé' e jo ja silí' e f' ni' ji' la. ³¹ Jo dsu' lajii' e silí' e f' ni' ji' la nicalf' e lí' laco' já' nilíng' jaléng' dsea' e dseáng' Jesús líiin' i Dsea' Jmáng' i nicá' nif' quiá' dsea' Israel jogui i líng' i Jóo' Fidié' i camíng' do, jo lajoba' jaléng' dsea' i já' nilíng' júu' quiá' dsea' do qui' jmi' e niliseiñ' cøong' cøo' Fidié' lata'.

Mi cajmijnéeng' ñia' Jesús f' lí se' Galilea

21 Jo mi cangf' gui lajo, cajmijnéem' ñia' Jesús calé' catú' f' quini' guiáng' i dsea' i la'ó' quíng' jee' dsea' guitúung' quiá' r e f' ni' cøo' guiéé' lí si' Tiberias e née' lí se' Galilea. ² Jo i lab jaléng' i dsea' i taang' do ie' jo: jaain' do siir' Tú Simón, jo jaang' gui i si' Mó i si' bi Dsea' Suung' cajo, jo jaang' gui i si' Natanael i seeng' f' cøo' fi' e si' Caná e née' lí se' Galilea, jogui gáng' gui i líng' jóo' jaang' dseañu' i si' Zebedeo, jogui gáng' gui dsea' jiéng' i quíng' jee' dsea' quiá' Jesús. ³ Jo lajee' job cajíng' Tú Simón e sí' r i dsea'

rúin' i siseáng' e f' ni' guiéé' do ie' jo, jo cajín':

—Nii' teáa ta' sáng' 'ñu'.

Joba cañi i dsea' do quiá' Tú Simón jo casí' rein':

—Ii' baa' dsé' ee' cøo' 'nu' cajo.

Joba' lajob cajméer', jo cangotáam' bre f' cøo' dsí' móo' jo cangolíin' f' lí ni' a' gui quiá' e jmi' do; jo f' job canaain' bí' 'máa' quiá' r e nisáin' 'ñu', jo dsu' e uøø jo dseáng' jíi' camíng' 'ñu' ja i' calí' r. ⁴ Jo mi ningóo' nijnea' e uøø jo, jo cajmijnéeng' 'ña' Jesús f' quiá' e guiéé' do, jo dsu' mi cangáng' i dsea' quiá' r do í' r, jíi' ja' calicuíin' dsea' do lajminá'. ⁵ Joba' cajming' Jesús i dsea' do jo cajín':

—Janú' siming', ja' mí' lí' na' 'ñu', jíá' já'?

Joba' cañi i dsea' quiá' r do jo cajín' casí' r dsea' do:

—U', jíi' jaang' ja' i' mi' cali' naa'.

⁶ Joba' cañi tu Jesús quiá' i dsea' quiá' r do jo cajín':

—Bí' na' 'máa' quí' na' f' é' jmi' lí' lí' dséé' laco' ngóo' e móo' quí' na' na, jo mó' du' fa' ja' lí' na' 'ñu'.

Joba' lajob cajméé' i dsea' do, cab' bre e 'máa' quiá' r do f' dsí' jmf; jo mi cangf' jo, i leáam' 'ñu' calí' r e jíi' o' ró' r fa' ni' òng' guir e 'máa' do dsu' e ni' i' teáng' 'ñu'. ⁷ Joba' i dsea' quiá' Jesús i iin' eáang' do lalab casí' r Tú Simón jo cajín':

—¡Fíi' baa' i sing' dóo'!

Jo dsif' mi calilí' Tú Simón e Fii' bre i sing' do, joba' lajmináb' caquí' r sí' r e ca' uø' r lajee' jmóor' ta', jo ngf' jo canaain' bár' jmi' e nidsér' f' lí' sing' dsea' do, joba' lajob cajméer'. ⁸ Jo i dsea' caguiaang' gui i cøo' Tú Simón do caguilim' bre e f' ni' jmi' do e teáain' dsí' móo' e øøin' e 'máa' do, cø' sirøøm' teáng' 'ñu', jo huíim' jiu lí' cangobíir' e 'máa' do laco' gui ni' guiéé', cø' tiib' jiu la cien metros. ⁹ Jo mi tí' lí' caquing' tur

fí uó⁻ quiú^ˆ, joba' cangár⁻ cō^o lí⁻ ninica-
ji' dsea' jì, jo e fí ní⁻ jito' quiá' e jì do
niráang' jaang' 'ñu' cō^o gui iñí'. ¹⁰ Jo
lalab cajíng' Jesús casí'r⁻ i dsea' quiá'r⁻
do:

—Cuøng⁻na' jaang' gáng⁻ 'ñu' i ni-
calí'na' na.

¹¹ Jo mi⁻ cajíng' Jesús lajo, joba' ca-
jgóo' Tá^ˆ Simón fí' yá' e móo' do quiá'r⁻,
jo ca'ò^oiñ' e 'máa' do dseáng' catí' ní⁻
tío' 'ni' jmií'. Jo dseáng' eám' ii' do,
cō' ciento cincuenta y tres 'ñu' calí'r⁻
ie[~] jo, jo jmang' i cō^om' cajo; jo dsu'
cateáb' e 'máa' do e ja' ca'guii' naní' fa'
ffim' i 'ñu' do calí'r⁻. ¹² Jo mi⁻ calí' e jo,
lalab cajíng' Jesús casí'r⁻ i dsea' quiá'r⁻
do:

—Ñilíng⁻na' ñiquié'na' íí' ta'é.

Jo jíí' jaang' i dsea' quiá'r⁻ do ja'
teá' dsí'r' fa' ee' nijmíng' dsea' do i⁻
dseáng' líng' dsea' do, cō' ñi'bre e dsea'
dob líng' Fíir'. ¹³ Jo mi⁻ cangf jo, can-
goquiéeng' Jesús fí' quini' i dsea' quiá'r⁻
do jo casí'r⁻ e iñí' do jogui casaiñ' i 'ñu'
do cajo, jo canaaiñ' jmóor' guiéé' jee[~] i
dsea' quiá'r⁻ do. Jo jalém' bre cagó'r' ie[~]
jo.

¹⁴ Jo cō^o e lab catí' 'ní' ya' e cajmi-
jnéeng' 'ñia' Jesús fí' jee[~] dsea' quiá'r⁻
ie[~] mi⁻ cangf e cají'tur calé' catú'.

Mi⁻ casíng⁻ Jesús cō^o Tá^ˆ Simón

¹⁵ Jo mi⁻ tí' lí' cangf e cagó'r' e íí' ta'é
do, lalab cajmíng' Jesús i Tá^ˆ Simón do
jo casí'r⁻ dsea' do lala:

—Tá^ˆ Simón, jó^o jaang' dseañu' i sii'
Juan, ¿su eáang'gui 'neáan' jnea' la-
cō'gui i dsea' quié' e i caguaiaang'gui la?

Joba' cañíi' Tá^ˆ Simón quiá' Jesús jo
casí'r⁻ dsea' do lala:

—Lajob líí' Fíi'i, cō' ñí'b' 'nu' guiú' e
'neáam'baa 'nu'.

Joba' cañíi'tu Jesús quiá' Tá^ˆ Simón
jo cajíi':

—Te' fíng' røø' jaléng' dsea' i líng'
lafa' jo'se' jiuung' quié'e.

¹⁶ Jo mi⁻ cangf jo, caléb'tu cajmíng'
Jesús i Tá^ˆ Simón do jo casí'tur dsea' do:

—Tá^ˆ Simón, jó^o jaang' dseañu' i sii'
Juan, ¿su 'neáan' jnea'?

Joba' cañíi'tu Tá^ˆ Simón quiá' Jesús
jo cajíi':

—Lajob líí' Fíi'i, cō' ñí'ba' guiú' e
'neáam'baa 'nu'.

Jo ngf jo, caléb'tu cajíng' Jesús
casí'r⁻ dsea' do lala:

—Jmee' í' jaléng' dsea' i líng' lafa'
jo'se' quié'e.

¹⁷ Jo cō^o e la catí' 'ní' ya' e jmíng'
Jesús i Tá^ˆ Simón do jo cajíng'tur calé'
catú':

—Tá^ˆ Simón, jó^o jaang' dseañu' i sii'
Juan, ¿su 'neáan' jnea'?

Jo mi⁻ canúu' Tá^ˆ e júu' jo calé' catú',
joba' fí'fb' calíiñ', cō' cō^o e la catí' 'ní'
yab' e jmíng' Jesús ír' su 'neáang' dsea'
do ír'.

Joba' cañíi'tu Tá^ˆ Simón quiá' dsea'
do jo cajíi':

—Fíi'i, guiúb' dseáng' ñí' 'nu' lajalé',
joba' ñí'ba' e 'neáam'baa 'nu'.

Jo ngf jo, calé' catú' cañíi' Jesús
quiá' Tá^ˆ Simón jo casí'r⁻ dsea' do lala:

—Jmee' í' jaléng' dsea' i líng' lafa'
jo'se' quié'e. ¹⁸ Jo e laba' jmitaa' o', e
ie[~] lamí' b'f'bi a', guia'ba' guiú' quií' e
guo' jíé' fí' lí' iin'; jo dsu' mi⁻ tí' lí' nid-
seáan', niníi' cuéé' jo dsea' jíém' nigu-
iá' guiú' quií', jogui nijéiñ' 'nu' jíé' fí'
lí' ja' iin' guó'.

¹⁹ Jo casí' Jesús i Tá^ˆ Simón do lana e
lí' laco' jmóor' júu' jial nijjuung' dsea' do
mi⁻ nitf' í' lajo, jogui nidsingíiñ' do la-
jo e lí' laco' nijmi'gó' dsea' Fidiéé' cō^o
e 'mó' quiá'r⁻ do. Jo mi⁻ cangf jo, ca-
jíng'gui Jesús casí'r⁻ Tá^ˆ Simón:

—Ja' güihuíin' cō^o jnea'!

I dsea' quiá' Jesús i iñ' eáang' do

²⁰ Jo mi⁻ cangf e cajíng' Jesús e
júu' na, joba' cají'tu Tá^ˆ Simón nir⁻ jo
mííng' cangáiñ' i dsea' quiá' Jesús i

eáang' 'neáaiñ' do e jáaiñ' do caluur, jo i dseá' íb' cajo i caguá' cáang' Jesús ie mi' cagó'r' í' canuu, jo cajmingí'r' dseá' do e i dseáng' lajee' la'ó' ír' i ni'níng' ír'. ²¹Jo mi' tí' lí' cangáng-tu Tú Simón i dseá' do, joba' lalab cajmingí'r' Jesús jo cajíñ':

—Fíi'i, jo i dseañu' i sing' la, ¿e' nidsingíiñ'?

²²Joba' cañí-tu Jesús calé' catú' quiá' i dseá' do jo casí'reiñ':

—Jo song jnea' iin'n e seem'bi i dseañu' la cartí' mi' nigüéeng-túu fí' jmigüf' la calé' catú', joba' ¿e' cuaiñ' quí' 'nu' uii' quiá' i dseañu' la? Lí' 'nu', ja' güihuíñ' cóo' jnea'.

²³Jo job mi' canaang' e ngí' júu' jee' jaléng' dseá' quiá' Dseá' Jmáang' e i

dseá' i iing' Jesús eáang' do ja' nijúuiñ'. Jo dsu' ja' cajíng' Jesús fa' dseáng' e ja' nijúung' i dseá' do, co' lalaba' cajíñ': “Song jnea' iin'n e seeiñ' cartí' mi' nigüéeng-túu fí' jmigüf' la calé' catú', joba' ¿e' cuaiñ' quí' 'nu' faco' lajo?”

²⁴Jo i dseá' i iing' Jesús eáang' dob cajo, f'bing' i tí' ni' jalé' e cangojée' do jogui jmo'r' jalé' e júu' la. Jogui ne'baa' røø' e jmang' júu' já'ba' fé'r'.

²⁵Jo jmigui'bi jalé' e cajmé' Jesús jíi' laco' e silí' e fí' ni' jí' la, jogui faco' nilí' fí' ni' jí' dseáng' lajalé' e cajméer' do, joba' jíi' fí' jmigüf' ja' ni'f' jalé' e jí' jo faco' lajo.

Jo lanab cadséng' jalé' júu' quiá' Dseá' Jmáang' e cajme' Juan.

Jo lajob nilí'.

Jalé` e cajmée` dsea` i óo` ta` quía` Fidiée`

**Mi` cacuø` Dsea` Jmáang` júu` quía`r`
e ni`ing` dsea` Jmiguf` quía`r` Fidiée`**

1 Jnea` Lucas nicajmée` e la`uii` cøø`
jì` e catíng` 'na`, Teófilo, li` fé` jalé`
e cajmée` Jesús jogui jalé` e ca'er` lati`
mi` canaaiñ` jmóor` ta` quía`r`² carti` mi`
caguié` jmií` e cangáin` fí` ñiff`. Dsu`
lajee` nú`gui e nidséin` do, caseáin`
jaléng` i dsea` quía`r` i caguín` i cangi`
cøø`r` do, jo la'eáang` cøø`r` Jmiguf`
quía`r` Fidiée` casí`reín` jalé` e 'né` ni-
jméin` do fí` quini` jaléng` dsea`. ³Jo
dsu` lana nijmée` e e jì` la quía`r` mi`
cangí`ba` e cajúng` Dsea` Jmáang` jogui
cajib`tur calé` catú` jo cajmijnéeng` 'ñi-
a`r` jee` jaléng` i dsea` apóo` i óo` ta`
quía`r` Fidiée` do e laco` niliñi` dsea` do e
lajam`ba` e nicajib`tur. Jo mi` cangí` jo,
cateáang`guir jíi` tuló` jmií` fí` jmigüf`
la, jo lajee` jo éeng` 'ñaia`r` jee` jaléng` i
dsea` do e dseáng` nicajib`tur, jogui la-
jee` jo ca'er` jaléng` i dsea` í` jial iing`
Fidiée` cår` nifi` quía`r` dsea` jmigüf`.

⁴Jo lajee` e táam`bi Jesús cøø` jaléng`
i dsea` quía`r` do, jo casí`r` jaléng` í` e ja`
mi` uóin` do lajminá` fí` Jerusalén, jogui
casí` guir dsea` do cajo jo cajjín`:

—Nijøøm`ba` fí` Jerusalén la carti`
niliti` lajjí` e júu` e nicacuø` Tiquié` e
'nú` lamí` jéeng`gui, lí` laco`gui jíi` e ni-
caffí` i 'nú` jéeng`gui cajo. <sup>5</sup>Dsu` e já`ba`
e i Juan do caseáin` dsea` jmií` cøø`r`
jmií`, dsu` lajee` lajminá` jnea` nicuøø`
'nú` e niñíng`na` Jmiguf` quía`r` Fidiée`.

Mi` cangáng`r` Jesús fí` ñiff`

⁶Jo mi` cangí` jo, i dsea` quía`r` Jesús
i teáang` cøø`r` do fí` mó` Olivos ie` jo
cajmingí`r` dsea` do lala:

—Fíi`ii`, ¿su lana nicatí` í` e nijmée`tu`
e ni`neeng`naa` dseata` quí`naa` yee`naa`
fí` góo`naa`?

⁷Joba` cañíi` Jesús quía`r` i dsea` do jo
cajín`:

—Ja` 'né` ñi`na` e` jmií` o`gui e` jíi` ni-
jmé` Tiquié` e Fidiée` jalé` e nijmér`, cø`
jíi` 'ñaia`bre ñir` jogui sea` fí` quía`r` e ni-
jmér` e jo. <sup>8</sup>Dsu` mi` niñíng`na` Jmiguf`
quía`r` Fidiée` lajaang` lajaang`na`, job
nilisea` bñ` quíi`na` e laco` nigüiguiá`na`
júu` quie` e fí` la'úng` jee` fí` Jerusalén
cøø`r`gui latøøng` lí` se` Judea, jogui la-
jobi cajo fí` lí` se` Samaria, jogui fí`
la'úng` fí` jmigüf`.

⁹Jo mi` lí` casí`r` lajo, lajee` teáang`
i dsea` quía`r` do jøøm`brein`, canaang`
Jesús soor` fí` yá` jmigüf` carti` caquiiñ`
jee` cabøø` jnií`, jo jo` cangáng`guir dsea`
do.

¹⁰Jo lajee` teáang` i dsea` do jøø`r` fí`
lí` cangáng`r` Jesús, cøø` cajném` gáng`
dseañu` i qui` 'mi` tē` fí` lí` teáang` i
dsea` do <sup>11</sup>jo cajín` casí`reín`:

—Dsea` Israel i seeng` fí` Galilea,
¿jiali` teáang`na` jøø`na` fí` yá`? Cø`
Fidiée` nicatø`r` fí` ñiff` i Jesús i cangi`
cøø`r` 'nú` do, jo laco` cañíi`na` jial
cajgóor` fí` yá` do, lajob nijáa`tur fí`
jmigüf` la calé` catú` mi` nití` í` lajo.

Mi` caguín` Matí` e ni`ír` cuaiñ` quía`r` Judas Iscariote

¹²Jo mi` cangí` jo, caquim` i dsea`
cangi` cøø`r` Jesús e fí` mó` Olivos do,
jo cangolíim`tur fí` Jerusalén, cø` quiáb`
néé` e fíi` jo, jogui jíi` jo cuøøng` ngí`
dsea` Israel mi` jmií` e jmi`fñ`. ¹³Jo
mi` caguilíiñ` fí` jo, cangotáaiñ` fí` cøø`
dsíi` sináhu` e tú` fíng`, cø` fí` job lí`
nineáaiñ`. Jo i dsea` i caseáng` fí` jo si-
ir` Tú` Simón jogui Jacóo` jogui Juan
jogui Dfí` jogui Lii` jogui Mó` jogui Bar-
tolomé jogui Mateo jogui jaang`gui i sii`
Jacóo` jóø` Alfeo, cøø`r`gui jaang`gui i
sii` Simón i líing` dsea` celote, jo cøø`r`

jaang`gui cajo i sii Judas rúng` Jacóó.
14 Jo jalém` i dsea` na seáin` contøng` e féin` Fidiéé` colíing` cóo` jaléng` rúng` Jesús cóo`gui Yá`, niquíá` dsea` do, cóo`gui jaléng` dseam` caguiaang`gui.

15 Jo jaléng` dsea` i caseáng` fí jo tii`bre ciento veinte. Jo nineáaiñ` la-jiim`bre mi` caráang` i Tú` Simón do jo café`r júu` quiá`r jo casí`r dsea` do:

16 —Dsea` rú`uu', ne`baa' e calitib` jalé` e cajíng` Jmiguí quiá` Fidiéé` la'eáang` cóo` i dsea` áang` quí`ii i sii Daví` i caliséng` mali` eáang`, jo caté`r fí ni` jì quiá` Fidiéé` lí` fé` uii` quiá` i Judas Iscariote do i cacá` nifí` quiá` i dsea` i `ni` cangáng` Jesús mi` casaiñ` dsea` do. 17 Jo i Judas Iscariote do líiñ` jaang` dsea` i lamí` quíing` jee` jnea`, dsea` lí`hi` dsea` quiá` Jesús, jo seab` guieé` quiá`r cóo` jalé` ta` e jmoo`-naa'. 18 Dsu` mi` cangf` e ca`nñiñ` dsea` do, jo cóo` e cuu` e calí`r quiá` lajii` e `li` e cajméer` do, calár` cóo` uó`, jo fí job ca'íng` `ñaia`r jo cajngang` `ni-a`r, jo e fí ni` uó` dob catóin` jo ca-jná` moguir` jogui tu`r ca`guiib` jo ca-júm`bre. 19 Jo mi` caliñ` jaléng` dsea` seeng` fí Jerusalén e cal` lado, joba' caté`r e nilisií` Acéldama e uó` do e guóng` cóo` jmíi` quiá`r Uó` lí` Catu` Jmíøng`.

20 Jo cajíng`gui i Tú` Simón do uii` quiá` Judas Iscariote:

—Jo tóo` cóo` fí ni` jì quiá` Fidiéé` e sii` salmos lala:

'Né` e jøb` nijé` éé` quiá`r;

jo jii` jaang` ja` ii` nigüéá`.

Jogui tóo`gui cajo:

'Né` e jaang`gui i nijmé` ta` cuaiñ` quiá`r.

Jo lajob tóo` fí ni` jì quiá` Fidiéé`.

21-22` Joba' `né` niguíng`naa' jaang`gui i ningf` cóo` jnea`aa' i ni`íing` cuaiñ` quiá` i Judas Iscariote do, jogui røb` niguíá`naa' júu` jial mi` cají`tu Jesús mi` cangf` e cajúin`. Dsu`

`né` e líiñ` jaang` i cangi` cóo` jnea`aa' lata` catí` mi` casée` Juan jmií` quiá` Jesús jogui cartí` mi` cangáin` fí` ñifí`. Jo lanab cajíng` Tú` Simón casí`r jaléng` i dsea` do ie` jo.

23 Joba' caguíng` jaléng` i dsea` do gáng` dseañu`: jaang` i sii` Sé` Barsabás jogui sii`bir Justo cajo, cóo` jaang`gui i sii` Matí`.

24-25 Jo mi` cangf` jo, jaléng` i dsea` do camí`r Fidiéé` lala jo cajíñ`:

—Fii`naa', `nub` dsea` nicuíi` dsíi` dsea` lajaang` lajaaiñ`. Mñi`naa' `nu` e nifí` jnea` i lajee` laji` huáang` i dsea` la nicaguíin` e ningír` cóo` jnea`, dsea` guijáng`naa', dsea` ca`uíng`naa' dsea` quíi`, e ni`íiñ` cuaiñ` quiá` i Judas Iscariote do, dsea` nicangáin` fí` lí` catíiñ` uii` e dsee` e ca'éer` do.

26 Jo mi` cangf` jo, cacóor` e quiá` ii` nilí` lajee` laji` huáiin` do; joba' Matí`bing` calí`, jo íb` ca'íng` cuaiñ` quiá` i Judas do, jo colíim` canaaiñ` ngír` cóo` i dsea` apóo` guijáng` do lad-sifí` lado.

Mi` ca'íng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` Jmiguí quiá` Fidiéé`

2 Jo mi` cangf` jo, jo cagüéá` cóo` jmií` quiá` dsea` Israel e sii` Pentecostés quiá` mi` catf` cincuenta jmií` e canaang` roo` jalé` e jnir`. Jo ie` jo, dob nisiseáng` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` e fí` lí` tíiñ` e seáin` do.

2 Jo lajee` teáaiñ` e fí` dsíi` sinúu` jo, cóo` canúu`bre e ii` fí` yú` jmigüf` la-có`gui ii` mi` íi` guí` e teá` eáang`, jo cóob` mi` canaang` ii` fí` la`úng` e fí` dsíi` sinúu` lí` neáaiñ` do, 3 jo cajnéng` cóo` e líi`jiu` la líi` mi` sóng` jì` fí` yú` guí` la-jaang` lajaang` i dsea` do. Jo caje` cóo` e jo quiá` lajaang` lajaaiñ` do. 4 Jo lajob ca'ín` Jmiguí quiá` Fidiéé`, jo lajaang` lajaam`bre canaaiñ` fé`r` jmíi` e jíe` e ja` mí` cuír` jéeng`gui lí` laco`gui ta` jmóo` e Jmiguí` do jee` ír`.

⁵ Jo ie~ jo teáng' fíing' dseá Israel fí Jerusalén i jalíng' fí la'úng' fí jmigüf e laco' nijmitir~ lajii~ e tíing' dseá do fí jo e jmfíéin' Fidiée'. ⁶ Jo mi~ canúur~ e ii~ do lafa' e fí guf, jo casitíng' rúin' jogui caseáng' rúin' ladsifí lado fí jo, fí li~ neáang' dseá quiá' Dseá Jmáang'. Jo mi~ caseáin' lajiiin' do e fí jo, ja' nír' jiali' núur e nifé' i dseá do jmi' quiá' lajaang' lajaaín'.

⁷ Jo dsíng' cangogá dsí' jaléng' i dseá i caseáng' do ie~ jo, co' ja' í dsíir' e nínir' jalé' e jo, jo canaaín' síiin' lajee' yaaín' lala:

—iDseá góo'naa' dseá Israel i seeng' fí Galileabi lajiing' i fé' na! ⁸ Jo çjali' nua'naa' e fé'r' jmi' quí'naa'? ⁹ Jo jmaquíim' bi li~ see'naa' lajaang' lajaang'naa', co' lab néeng'naa' lana dseá góo'naa' dseá Israel i seeng' fí Partia, jogui i seeng' fí Media, jogui dseá Elam, cóo'gui dseá Mesopotamia, jogui cóo' dseá i seeng' fí Judea, jogui i seeng' fí Capodocia, cóo'gui dseá seeng' fí Ponto, cóo'gui dseá seeng' fí Frigia cóo'gui fí Panfilia li~ se' Asia, ¹⁰ jogui cajo dseá seeng' fí Egipto, cóo'gui dseá seeng' fí li~ se' Libia quiá' laco' Cirene jogui quiém'bi dseá cajo i jalíng' fí Roma ¹¹ i líing' dseá Israel latí mi~ cangáang', jogui i líing'gui jobi nica'ufiín' laco'gui jneaa' aa', dseá Israel. Jogui quíim'bi dseá i jalíng' fí li~ se' Creta cajo cóo'gui fí li~ se' Arabia. Jo lajaang' lajaam'baa' nua'naa' e fé'r' jmi' quí'ii' e quiá' jial laniing' 'gøng' Fidiée' cóo' jalé' e jmóor' do jee' dseá.

¹² Jo dsíng' dsigá dsíir' lajiiin', co' ja' nír' jiali' calf' la do, jo síiin' lajee' yaaín':

—çE' uing' e calf' jalé' e lala, faa'aa'?

¹³ Dsu' i líing'gui i dseá i caseáng' do jmineam'brein' do jo fé'r':

—iMéeb' nica'fiin' na! çE ni'íim'biin' na! Joba' fé'r' lajo.

Jalé' e casí' Tú' Simón dseá i teáng' do ie~ jo

¹⁴ Jo mi~ canúu~ Tú' Simón e fé' i dseá do lado, joba' caráain' café'r' uii~ quiá' lajiiin' la'ó' calfiin' dseá ngí cóo' Jesús, jo lalab casí'reiin' do cóo' júu' teá':

—Dseá rú'uu' dseá Israel cóo'gui jaléng' dseá jíéng' i nineáang' fí Jerusalén la, núu'na' júu' e nifá'a la jogui quié'na' cuente røø'. ¹⁵ Co' jnea' ja' íing'naa' laco'gui la í' óo'na', co' ee'bi, nábi nití la ii~ nū' la'ee'. ¹⁶ Jo ja' líi' laco' la í' óo'na', co' lanagui niliti' laco'gui cajíng' Joel i café' cuaiín' quiá' Fidiée' malií'gui mi~ cajín' lala:

¹⁷ Lalab nidsijée' mi~ nijaquíéeng' e ni'íing' jmigüf, co' lalab cajíng' Fidiée' malií'gui: Nicuøøø Jmigüf quié' e laca'íing' dseá jmigüf;

jogui jaléng' jóo'na' dseañu' dseamf niguiár' júu' e fé'r' cuaiín' quié'e, jogui jaléng' siming' nínir' laco'gui mi~ quir' jalé' e nijmee'e, jogui jaléng' dseá yúu' niquír' jalé' e nidsijée' cøøng'gui.

¹⁸ Jogui nicuøøø jaléng' dseañu' dseamf i jmóo' lajii' e iing' jnea' Jmigüf quié'e, jo lajob niguiár' júu' cuaiín' quié'e mi~ nití í' lajo.

¹⁹ Jogui fí yá' jmigüf nijmee'e jalé' e quí'i' i jmi' e dsigá dsí' dseá, jogui fí guóo' uø' la ninf' dseá jmi'øøng' cóo'gui jì' e coo' jogui niróo' jmiñi' e 'ñuu'.

²⁰ Jo jo' nijneá'gui jì' iee', jogui si' yúum'bre nijnéin' laco'gui la líi' jmi'øøng'.

Jo nidsijée' jalé' e jo nú'gui e jmi' laniing' 'gøng' do

mi~ nijáa'tu Dseá Jmáang' fí jmigüf la e niquidsir' í' quiá' dseá jmigüf.

²¹ Jo jaléng' dseá i mi' jnea' e nijmicóo'ore,

dsea` fb` i nileang` e ja` ni`in` iihuif` mi`
nitf` i` lajo.

Jo lanab lfi` juu` quiaf` Fidiée` e ca`ing`
Joel mali`gui eáang`.

22 Jo lalab cajing`gui Tã` Simón
casf`r dsea` góor` dsea` Israel ie` jo:

—Núu`gui` jalé` e juu` e niffi`i` 'nú` la.
Lajii`baa` nine`naa` guif` jalé` e quif`
Jesús i` seeng` fi` Nazaret jmiif` jmóor`, jo
dsigã` dsif` dsea` cõo` jalé` li` e quif`r`
jmiif` jmóor` la'eáang` cõo` Fidiée`. Joba`
caline`naa` e dsea` fb` casif`n` dsea` do
fi` la. 23 Jogui` cajang` dsea` Jesús fi`
jaguóona` lí` laco` nisi`f` quiaf` Fidiée`
lami` jéeng`gui, co` lajob nisi`fiin` quiaf`
dsea` do. Jogui` 'nú` caséng`na're cartí`
cajngang`na're e cateáang`na'r fi` dse`
crúu` la'eáang` cõo` jaléng` dsea` soo`
dsif` rúng`na'. 24 Dsu` Fidiée` cajméer`
e cajif`tu` dsea` do, jogui` caleám`bre
dsea` do ni` 'mó`, dsuco` ja` cuõong` e
Jesús nijé`guir e 'liiin`. 25 Dsuco` lalab
cajing` dseata` quí`ii` Davi` mali`gui
eáang` e fé`r` cuaiñ` quiaf` Jesús mi` ca-
jif`n` lala:

Contõom` ñii` e Fii`i` Fidiée` quier` nifi`
quie` e lacaang` fi` li` ngih`,
jogui` f`bi` i` to` f`fing` jnea` jie` fi` li` seen`,
joba` dseáng` ja` e fi`f` quie` e jif` coõ`.

26 Jo dseáng` eáam` íáang` dsii` cartí` õõ`
quiaf` e íáang` dsii` do,
jo contõom` seen` e ta` dsii` e jéem` Fii`i`
jnea`.

27 Co` ja` nicuõ` Fidiée` fi` e nija` jnea` fi`
dsif` tó` ée`,
o`gui` nicuõ`r` fi` fa` lí` nijgié` lajo ngúu`
táan`n, dsea` güeán`n i` jmóo` lajif`
ta` e iing` ír`.

28 Co` dsea` fb` dsea` ca`e` jnea` jial laco`
niliseen` fi` jmigüif` cõo`r`,
jo lajoba` eáam` nili`íáang` dsii`, co`
colihim` niliseen` cõo`r`.

Jo lanab jif` lí` juu` quiaf` dseata` quí`ii`
Davi` e café`r` cuaiñ` quiaf` Jesús.

29 Jo fii`guif` 'nú`, dsea` rú`naa`,
cuõõ`tea` jnea` fi` e nifõn`n` 'nú` car`

ngocáng` dsii` e i` quí`ii` dseata` Davi`
do ja` fé`r` uii` quiaf`r` 'ñia`r`, co` e
já`ba` cajúm`bre jogui` ca`ám`bre ca-
jo, jo e ée` quiaf`r` do sijif`bi` latif` lana
jee` jneaa`aa'. 30 Dsu` i` Davi` do calif`n`
jaang` dsea` i` café` cuaiñ` quiaf` Fidiée`
mali`gui eáang`, jogui` ñi`bre guif` e
Fidiée` cacuõ`r` dseáng` juu` já` quiaf`r`
e nicuõif`n` jaang` lajee` i` dsea` sijur` do i`
nilif`ng` dseata` dsea` féng` quí`ii`, dsea`
lí`ii` dsea` Israel. 31 Jo e lafa` nijõõb` i`
dseata` Davi` do jo café`r` uii` quiaf`
Dsea` Jmáang`, i` dsea` i` casing` Fidiée`
fi` jmigüif` la e quiaf` nijif`tu` dsea` do mi`
ningf` e nijúuif`n` ie` mi` cajif`n` e ja` nijé`
i` dsea` na` fi` dsif` tó` ée` quiaf`r`, o`gui` ni-
jgié` jalé` ngúu` táaiñ` fi` dsif` e too` ée`
do. 32 Jo lajob líf`, co` Fidiée` cajméer`
e cajif`tu` Jesús mi` cangf` e cajúif`n`, jo
lajaléb` e calf` do neb` jneaa`aa` lajii`-
naa'. 33 Jogui` mi` cangf` e cajif`tur` do,
cangáif`n` fi` li` guing` Fidiée` fi` ñiff` e
ngogüeár` lí` lí` dsée` laco` guing` dsea`
do. Jo fi` job ca`ing` dsea` do e Jmigüif`
e cacuõ` Tiquiaf`r` Fidiée` e laco` nicuõ`r`
jaléng` dsea` quiaf`r` lí` laco`gui` juu` e
nicacuõ`r` lami` jéeng`gui. Jo e lab lajif`
e nicañif` 'nú` jogui` e nicanúu`na` lajee`
lana. 34 Dsuco` o` i` 'lii` dseata` Davi` i`
cangáng` fi` ñiff` la quie` ngúu` táaiñ` do
laco`gui` cangáng` Jesús, dsuco` 'ñiab` i`
Davi` do cajif`n` lala ie` jo:

'Ñia` Fidiée` casf`r` Fii`naa` jo cajif`n`:
“Fi` lab ninif`n` lí` lí` dsée` laco` guif`n` la
35 cartí` nijmee` jnea` e nilinúu` jaléng`
dsea` juu` quif`r`, jaléng` i` 'ní` níng`
'nu`.”

36 Jo güiline`baa` guif` jaléng`
jneaa`aa`, dsea` líf`ii` dsea` Israel, e i`
Jesús i` cateáang` 'nú` fi` dse` crúu`
do, f`bing` cacuõõng` Fidiée` e liiin`
Fii` quiaf` jaléng` dsea` jmigüif`, jogui`
caleáañ` jneaa`aa` jee` dsee` quí`ii`
cajo.

37 Jo mi` canúu` jaléng` i` dsea` i`
siseáng` do e juu` quiaf` i` Tã` Simón

do, dsíng¹ calíin¹ fi¹. Joba¹ cajmingí¹r¹ i Tú¹ Simón do cóo¹gui i dsea¹ apóo¹ caguaang¹gui do jo cajjín¹ casí¹reín¹:

—Dsea¹ rú¹uu¹, ¿e¹ mhí¹ sea¹ uii¹ quiá¹ jalé¹ dsee¹ e nica¹ee¹naa¹?

³⁸ Jo cañi¹ Tú¹ Simón quiá¹ jaléng¹ i dsea¹ do jo cajjín¹:

—Né¹ qui¹ jíng¹ yaang¹na¹ fi¹ quini¹ Fidié¹, jogui nisáng¹na¹ jmi¹ lajaang¹ lajaang¹na¹ laco¹ cuø¹ li¹ e nilíng¹na¹ dsea¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹, jo lajoba¹ ni¹íng¹ Fidié¹ jalé¹ dsee¹ qui¹na¹, jogui nicuø¹r¹ nu¹ Jmiguf¹ quiá¹r¹ cajo. ³⁹ Jo e Jmiguf¹ e niñíng¹na¹ do quiá¹ catím¹ba¹ cóo¹gui jaléng¹ jóo¹na¹ cajo cóo¹gui lajiing¹ jaléng¹ dsea¹ lí¹ doní¹ jíé¹ fi¹ seeiñ¹, lí¹ lajaléng¹ i nisi¹íng¹ quiá¹ Fidié¹ i ni¹uíng¹ dsea¹ quiá¹r¹.

⁴⁰ Jo cóo¹ e júu¹ lab jogui cóo¹ e jíé¹gui cajo e caliúng¹ Tú¹ Simón jaléng¹ i dsea¹ i caseáin¹ fi¹ Jerusalén ie¹ jo, jo lalab casí¹reín¹:

—Jáang¹ yaang¹na¹ fi¹ jaguó¹ Fidié¹ e laco¹ ja¹ nigüilíng¹na¹ fi¹ lí¹ lí¹ lí¹ laco¹gui dsilíng¹ jaléng¹ dsea¹ dsee¹ dsea¹ qui¹!

⁴¹ Jo lajob jíi¹ líi¹ júu¹ quiá¹ Tú¹ Simón e casí¹r¹ i dsea¹ do. Jo lajob líi¹, jaléng¹ i dsea¹ i já¹ calíng¹ lajji¹ júu¹ quiá¹ i Tú¹ Simón do, cajgáam¹bre jmi¹ e laco¹ cuø¹ li¹ e ca¹uíng¹ dsea¹ do dsea¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹. Jo ie¹ jo ni¹ milgui dsea¹ i ca¹uíng¹ dsea¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹, jo caquim¹bre cóo¹ jaléng¹ i dsea¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹ caguaang¹gui do ie¹ jmi¹ jo. ⁴² Jogui lajím¹ i dsea¹ do dseáng¹ ja¹ jmitúng¹ dsíir¹ lajji¹ e júu¹ e guia¹ jaléng¹ i dsea¹ apóo¹ do, jogui røø¹ jmóor¹ jmá¹jju cóo¹ jalé¹ e sea¹ quiá¹r¹. Jogui lajobi cajo e féin¹ Fidié¹ jogui seáng¹ rúin¹ lajjiin¹ do e gø¹r¹ ir¹ colíing¹ e laco¹ jmiguiéng¹ dsíir¹ Dsea¹ Jmáang¹.

Jalé¹ e quiá¹ e ca¹ée¹ la¹uii¹ dsea¹ i já¹ calíng¹ júu¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹

⁴³ Jo ie¹ jo lajalém¹ dsea¹ dsigá¹ dsíir¹ jalé¹ e lí¹ e qui¹ jmi¹ e jmóo¹ jaléng¹ i dsea¹ apóo¹ do. ⁴⁴ Jo lajaléng¹ i dsea¹ i nijá¹ calíng¹ júu¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹, eáam¹ quiá¹ conrøø¹ seeiñ¹, jogui jmóor¹ jmá¹jju lajji¹ e sea¹ quiá¹r¹ lajaang¹ lajaain¹; ⁴⁵ co¹ ni¹bre jalé¹ e sea¹ quiá¹r¹, jo e cuu¹ e lí¹r¹ do jmóor¹ jmá¹jju lí¹ jialco¹ lí¹ né¹ quiá¹r¹ lajaang¹ lajaain¹. ⁴⁶ Jo laco¹ jmi¹ seáng¹ rúin¹ fi¹ sinúu¹ guá¹, jo fi¹ quiá¹ la¹ó¹ rúin¹ eáam¹ íaang¹ dsíir¹ gø¹r¹ ir¹ colíing¹ e ja¹ jmijløng¹ yaain¹, ⁴⁷ jogui jmiféin¹ Fidié¹. Jo jaléng¹ dsea¹ eáam¹ quiá¹ fé¹r¹ uii¹ quiáin¹, jogui laco¹ jmi¹ laco¹ jmi¹ jmóo¹ Fidié¹ e fíng¹gui dsea¹ ca¹uíin¹ dsea¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹.

Mí¹ ca¹láang¹ jaang¹ dsea¹ jlúung¹

3 Jo cóo¹ jmi¹ i Tú¹ Simón do cóo¹gui Juan cangolín¹ fi¹ guá¹ fé¹ quiá¹ dsea¹ góor¹ dsea¹ Israel e sí¹ fi¹ Jerusalén la ii¹ ni¹ e ca¹lloo¹, co¹ e oor¹ jo tíing¹ dsea¹ Israel e dsiféin¹ Fidié¹. ² Jo e fi¹ guá¹ jo dsigüea¹ jaang¹ dsea¹ i jlúung¹ lati¹ mí¹ cangáang¹. Jo fi¹ job dsijéeng¹ dsea¹ i dseañu¹ jlúung¹ do laco¹ jmi¹, jo dsigüeein¹ fi¹ cóo¹ o¹nu¹ quiá¹ e guá¹ do e sii¹ Lí¹ Niguo¹ e laco¹ mí¹r¹ jaléng¹ dsea¹ i dsitáang¹ fi¹ jo jalé¹ e nér¹.

³ Dsu¹ mí¹ cangáng¹ i dsea¹ jlúung¹ do Tú¹ Simón cóo¹gui Juan e tí¹ lí¹ nid-sitáain¹ fi¹ dsí¹ e sinúu¹ guá¹ do, joba¹ cajíng¹ i dsea¹ jlúung¹ do casí¹r¹ i dsea¹ gáng¹ do:

—¿Já¹ cuø¹ jnea¹ lajji¹ e íaang¹ o¹?

⁴ Jo lico¹ cajøøm¹ Tú¹ Simón cóo¹gui Juan i dsea¹ jlúung¹ do, jo cajíng¹ Tú¹ Simón casí¹reín¹:

—Jøøng¹ jnea¹.

⁵ Joba¹ tiib¹ cajein¹ do lí¹ eáam¹ cango¹gó¹ dsíir¹, co¹ líin¹ e líing¹ e¹ nicuøb¹ i dsea¹ do ír¹.

⁶ Joba' casí' Tú' Simón i dsea` jlúung' do jo cajín':

—Ja` oo` cutee` o'gui cunée` fa' e nicuóó`ø` 'nu', dsu' lajii' e cuóong` cuóó` nicuóó`baa: la'eáang` cóo'` 'nia' júu` quíá' Dsea` Jmáang`, dsea` seeiñ` fí Nazaret, ráan' jo ngí`.

⁷ Jo mi` calí` fé' Tú' Simón la-jo, catíiñ` guoo` dsée' quíá' i dsea` jlúung' do jo caseang`'neiñ'; jo dsifi' la-jo catíng' b'f' tii` i dsea` jlúung' do cóo'`gui lutiir'. <sup>8</sup> Jo lico' ca'íim` i dsea` jlúung' do, jo dsifi' la-jo casíñ', jo canaañ` ngí`bre jóng. Jo mi` cangí` jo, ca'í`bre cóo'` i dsea` gáng` do fí` dsíí` sinúu` guá' e ningír', jo cangáñ' íiñ` fí` dsíí' jo e jmiféiñ' Fidiée`.

⁹ Jo mi` cangá` jaléng' i dsea` do e cangib' i dsea` jlúung' do jogui e jmiféiñ' Fidiée', ¹⁰ joba' eáam` cango'gó` dsíí' i dsea` do, jogui cafóm'bir cajo mi` cangár` e ca'láam` i dsea` jlúung' do, co' niñib' i dsea` do e i dsea` jlúung' dob i lamí` gua` e fí` o'nú` guá' lí` sii` Lí` Niguo' do e mir` jalé' e 'né'.

Mi` café' Tú' Simón júu` güf` quíá'r`

¹¹ Jo mi` cangí` jo, i dsea` jlúung' i ca'láang` do dseáng' jo` tiúum`bre Tú' Simón cóo'`gui Juan. Jogui lajiiim` i dsea` teáang` fí` do ie` jo eáam` cango'gó` dsíí', jogui canaañ` e dsilíñ` e fí` siguí` quíá' guá' fé' do fí` lí` sii` Ni'núu` quíá' dseata` Salomón, co' fí` job` taang` i dsea` gaang` do. ¹² Jo mi` cangá` Tú' Simón e guilíng` jaléng' i dsea` do fí` do, joba' casí`rein' jo cajín':

—¿Jiali' dsi'gó` óo' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` Israel, uíi' e ca'láang` i dseañu' la? ¿Jiali' jøong`na' jnea` gó`naa'? Co' o' jnea` dsea` cajmi'leáang`naa' i dseañu' la fa' cóo'` la'eáang` e gøng'naa' o'gui la'eáang` e dsíng' jmiféng'naa' Fidiée`. ¹³ Dsu' Fidiée` i cajmiféng' 'líi` yúu' quí`ii' i sii` Abraham jogui Isáa' jogui Jacóo` cóo'` jaléng'gui dsea` áang` quí`

naa', íb` Fidiée` i caguiéng` yú'gui i Fíi'naa' Jesús i jmóo` lajii' e iing` dsea` do. Dsu' 'nú' cajáang`na'r` fí` quini` jaléng' dseata`, jogui caguijeaang`na'r` fí` quini` dseata` dsea` féng' i sii` Pilato. Jo i dseata` í` lamí` iñ` e nileám`bre Jesús, dsu' 'nú' ja` cacuó`na' fí` lajo fa' e caleáañ` dsea` do. ¹⁴ Jogui lafa' e nilaang`na're dsea` líiñ` jaang` dsea` güeang' jogui éer` røø, dsu' lí' riquib' cajmee`na'. Co' 'nú' camí`na' e caláang` jaang` dsea` i 'léé' i nicajngang' dsea` rúng' lafa' e nilaang`na' ír', <sup>15</sup> jogui la-jo bi camí` 'nú' e cajnga' dsea` quíá' i dsea` i cuø'` jnea`aa' e seé`naa' cøøng` cóo'` Fidiée` lata`. Dsu' Fidiée` cajméer` e cají'tu` dsea` do calé' catú` jee` jaléng' 'líi', jo ne`baa' guiú` lajii'naa', dsea` lí'íi' dsea` apóo`, jalé' e jo. ¹⁶ Dsuco' e la'eáang` e jáb' calíng` i dsea` jlúung' i jøøng` máang`na' la e quíib' Jesús jmií` e cajmi'leáañ` dsea` do, joba' nicalibíim`tur jogui nica'láam`bre lana lí' laco'gui nicañí'na' na.

¹⁷ Jo niñi`baa` guiú`, dsea` rú'naa' dsea` Israel, e ja` nñb` 'nú' o'gui dsea` i quie` nifí` quí`ii' nír` jalé' e cajmee`na' mi` cajngang`na' Jesús. <sup>18</sup> Dsu' mi` cajngang`na're, job` dseáng' cajmíti` Fidiée` lajii' júu` e cacuø'r` lamí` jéeng`gui e caguia' jaléng' dsea` i café` cuaiñ` quíá'r` mi` cajín' lala, e dseáng' nisi'f'ba' e nijnga' dsea` quíá' i dsea` i sijeeng`naa' fí` jmigúf` la i nisíng` Fidiée` i nileáng` jnea`aa' jee` dsee` quí`ii'.

¹⁹ Joba' fíi' 'nú' e quí'` jíng' yaang`na' fí` quini` Fidiée` jogui jáang' yaang`na' fí` jaguór', jo lajoba' ni'íiñ` dsee` quí'na'. Jo jangám` Fíi'naa' Dsea` Jmáang` nijmér` e nili'íáang` óo'na' jogui e niliseeng`na' juguiú` júu` røø` cóo'r'. ²⁰ Jo Fidiée` nisíng`tur Jesús fí` jmigúf` la, jo dsea` íb` cajo i caguiéng' dsea` do lati' mi` uing` e laco' nilíiñ` dsea` quie` nifí` quí`ii', dsea` lí'íi' dsea` Israel, lí' laco'gui nicajíñ` lamí`

jeéng'gui. ²¹ Dsu' lajee' lana, fí' ñiff' bi 'né' seeiñ' cartí' mi' niguiá' tu Fidié' guiú' lajalé' e sea' fí' jmiǵuú' laco'gui too' fí' ni' jì' quiá'r' jogui laco'gui casí'r' dsea' quiá'r' i café' cuaiñ' quiá'r' malii' gui eáang', ²² lí' laco' cajíng' Moí' ie' jo ie' mi' casí'r' jaléng' 'lii' dsea' cóong' quí' naa' lala: "Fí' naa' Fidiéeb' niguíng' jaang' dsea' lajee' dsea' góo' naa' i nifé' cuaiñ' quiá'r' lí' laco'gui caguíñ' jnea' e fá' a cuaiñ' quiá'r'. Jogui 'né' jme' na' núu' ba' jalé' júu' quiá'r'. ²³ Dsuo' jaléng' dsea' i ja' nilijíi' jalé' júu' quiá'r' dsea' do, ni' íim' bre jo ni' nám' bre congua' jee' jneaa' aa', dsea' lí' íi' dsea' quiá'r' Fidié'."

Jo lanab cajíng' Moí' ie' jo.

²⁴ Jo lajiim' dsea' i café' cuaiñ' quiá'r' Fidié' malii' gui eáang', canaang' latí' cóo' Samuel cartí' lana, røøb' júu' caguiar' quiá'r' jalé' e dsijé' lajee' lana. ²⁵ Jogui 'nú' bi cajo catíing' na' lajji' júu' e cacuo' Fidié' lami' jééng'gui la'eáang' cóo' dsea' i caguia' júu' quiá'r'. Jogui nicatím' bi 'nú' cajo júu' e nisilf' quiá'r' Fidié' cóo' jaléng' 'lii' dsea' cóong' quí' ii'. Dsuo' Fidié' casí'r' Abraham ie' malii' do mi' cajíñ' lala: "Ni' ee' e guiú' cóo' lajiing' dsea' seeng' fí' la'úng' fí' jmiǵuú' la'eáang' cóo' jaang' dsea' sijú' i nijáa' mi' nitf' í' lajo." Jo lajob' cajíng' Fidié' casí'r' Abraham ie' jo. ²⁶ Jo mi' cangf' e cajmijí' tu Fidié' i jóor' Dsea' Jmáang' do, la'uii' casíñ' dsea' do jee' jneaa' aa', dsea' lí' íi' dsea' Israel, e laco' niñíng' naa' e ni' náng' naa' jee' jalé' e 'li' e jmoo' naa' lajaang' lajaang' naa'.

Jo lanab lí' jalé' júu' e caguia' Tú' Simón ie' jo.

Mi' caguiéng' Tú' Simón cóo'gui Juan fí' quini' dseata'

4 Jo lagui' ná' bi fé' Tú' Simón cóo'gui Juan júu' quiá'r' fí' quini' jaléng' dsea' e fí' guá' fé' quiá'r' dsea'

góor' dsea' Israel do, mi' caguíling' jmidsea' cóo'gui i fii' quiá'r' dsea' jmóo' í' guá' do jogui cóo'bir dsea' Israel i líing' dsea' saduceo cajo. ² Jo jaléng' i dsea' í' eáam' liguíñ' dsu' e Tú' Simón cóo'gui Juan ngir' ta' e' dsea' e quiá'r' jí' tu jaléng' dsea' mi' ningf' e júuiñ' lí' laco'gui calf' cóo' Jesús. ³ Jo casam' bre i dsea' gáng' do dsif' lado uí' e jo, jo catáng' neiñ' 'nuñ' e laco' niquidsir' í' quiáñ' do mi' nijnea', có' nica'lóob' mi' casang' neiñ' do. ⁴ Dsu' fíim' jaléng' dsea' i nicanúu' e júu' e guia' dsea' do nicajám' yaaiñ' fí' jaguó' Jesús, jo lajji' dseañu' bi cadsíñ' jiu' ja' 'niá' mil la'ó' ca'uiñ' dsea' quiá'r' Dsea' Jmáang' ie' jo.

⁵ Jo mi' cajnea' e jmiñ' jo, caseáng' jaléng' dsea' quie' nifí' quiá'r' dsea' Israel fí' do fí' Jerusalén cóo'gui jaléng' dsea' cóong' quiá'r' jogui jaléng' tifa' quiá'r' júu' quiu' ta' quiá'r' dsea' Israel. ⁶ Jo jee' job' quieéng' Anás i líing' dsea' mogui' quiá'r' jaléng' fii' jmidsea' quiá'r' dsea' Israel, jogui jmidsea' Caifás, jogui Juan, jogui Jaang', lí' lajaléng' dsea' sinúu' caguiaang'gui quiá'r' i dsea' mogui' quiá'r' jaléng' fii' jmidsea' do. ⁷ Jo jaléng' i dsea' í' caquiur' ta' e nitóor' Tú' Simón cóo'gui Juan fí' jee' lí' teáaiñ', jo fí' jee' job' casíñ' dsea' do, jo lalab' cajmingí'r' dsea' do ie' jo, jo cajíñ':

—¿I' nicacuø' 'nú' fí' e cajmi' leáang' na' i dsea' na?, osi ¿i' júu' quiá'r' é?

⁸ Jo có' Tú' Simón eáang' jmicóo' Jmiǵuú' quiá'r' Fidié' quiá'r', joba' cañfir' quiá'r' i dsea' góor' do jo cajíñ' casí'r' reiñ':

—E laba' fíi' 'nú', jaléng' dsea' teáang' na' nifí' quí' ii', cóo'gui jaléng' 'nú', dsea' cóong' quí' ii', ⁹ có' 'nú' jmingíi' na' quiá'r' jalé' e guiú' e nica-jmó' naa' cóo' i dsea' lami' jlúung' na e laco' niliñ' na' jial' calf' e ca'láaiñ'. ¹⁰ Joba' nijmób' jnea' júu' fí' quini' 'nú'

e laco' niline'naa' cóo'gui dsea` Israel caguaang'gui e i dseañu' i sing' quini'naa' lajii'naa' la'ó' tée'naa' la ca'láaiñ' la'eáang' cóo' Dsea` Jmáang' i seeng' fí Nazaret, i dsea` i cateáang' 'nú' fí dse' crúu' do, jogui i cajmijí'tu Fidiée' calé' catú'. <sup>11</sup> Jo 'nú' i 'ó'na' e i Jesús do líiñ' lafa' coo' cuu' e ja' ta' íng' quiá' tii' fii', dsu' o' já' e lajo, dsuco' dsea` do lanagui nilíiñ' lafa' e cuu' e niing' gui lajee' la-jalé'. ¹² Jo jíí' i Jesús dob dsea' cuóøng' nileaiñ' jneaa'aa' jee' jalé' dsee' quí'naa', co' jo' i seeng' i jiéng'gui fí la'úng' fí jmigüf' fa' e nicacuóøng' Fidiée' i nileáng' jneaa'aa' jee' dsee' qui'ii'.

¹³ Dsu' mi' cangá' jaléng' dsea' i teáang' nifí' quiá' dsea' Israel do e eáang' ja' 'gó' Tí' Simón cóo'gui Juan e fé'r' jalé' júu' quiá' Dsea' Jmáang', joba' eáam' cangogá' dsí' i dsea' do mi' canúur' jial tíing' Tí' Simón fé'r', co' niñi'bre e ja' 'ga' lí' mi' jmitíing' dsea' do, joba' calilí'r' e dsea' cangi' cóo' Jesús líiñ' do laji' huáaiñ'. ¹⁴ Jo jíí' ja' e bí' sea' quiá' i dsea' do fa' e nijmér' dsee' quiáin' do, co' jee' dob sing' i dsea' i nicaláang' do. ¹⁵ Joba' caquiú' i dsea' quie' nifí' do ta' e ca'uóøm' Tí' Simón cóo'gui Juan fí' caluu' lajee' cateá' fí' quini' i dsea' fíing' i siseáng' do. Jo mi' cangf' jo, jo canaang' i dsea' i siseáng' do síiñ' lajee' yaaiñ' jo sí' rúin':

¹⁶ —¿E' nijmó'oo' cóo' i dseañu' gáng' na? Co' lajiim' dsea' seeng' fí' Jerusalén nír' e nicajméeiñ' lí' lajii' e cangiíiñ' e tíiñ', jo ja' cuóøng' fé'naa' e o' já' e jo. ¹⁷ Jo e laco' jo' nini'gui lajii' júu' e guiar' do jee' jaléng' dsea', joba' nité'baa' fò' quiá'r' e laco' jo' ningf' guir' guiar' júu' cuaiñ' quiá' i Jesús do.

¹⁸ Jo lajob' cajméer'; catòb'tureiñ' do e fí' lí' siseáng' i dsea' fíing' do, jo caquiúr' ta' quiáin' do e jo' ee' nifé'guiiñ' o'gui ni'é'guiiñ' do jíí' coo' júu' cuaiñ' quiá' Jesús. ¹⁹ Dsu' i Tí' Simón do cóo'gui Juan cañiir' quiá' i dseata' quiá'r' do jo casi'reiñ':

—Íi' óo' 'nú' yaang'na' jial e guiú'gui, ¿su' guiú'gui e nijmití'naa' lajii' ta' quiú' 'nú' laco'gui e nijmití'naa' la'uii' ta' quiú' Fidiée'? ²⁰ Co' ja' cuóøng' e nitá' jnea' e nifé'naa' lajii' e nicané'naa' jogui lajii' e nicaná'naa' quiá' Jesús.

²¹ Jo mi' canúu' jaléng' i dsea' i quie' nifí' do jalé' e júu' jo, caleáb'tu casi'reiñ' do e líing' ee' nijmeáng'neiñ'; dsu' ja' cateá' dsíur' fa' cajméer' lajo, jo catiúum'breiñ' do, co' ja' cadsér' jial uing' e nijmér' lajo, co' lajiim' dsea' i teáang' do ie' jo jmi'féiñ' Fidiée' quiá' lajii' e calf' do ie' jmi' jo. ²² Jo i dseañu' i ca'láang' la'eáang' cóo' güea' quiá' Fidiée' do ningóor' lí' gui tuló' jíi'.

Mi' cami' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' Fidiée' e nijmicóo' f' quiá'r'

²³ Jo mi' ca'uóøng' Tí' Simón cóo'gui Juan e fí' lí' siseáng' dsea' do co' nisilaam'bre, joba' caseáng'tu rúin' cóo' jaléng' i apóo' rúin' caguaang'gui do, jo cajmea'reiñ' júu' jalé' e caji'ng' jaléng' fii' jmidsea' quiá' dsea' góor' dsea' Israel cóo'gui jaléng' dsea' cóøng' quiá'r'. ²⁴ Jo mi' cató' jma' rúin' e júu' do, jo caféiñ' Fidiée' congua' lajiiñ' do jo cajjñ':

—Fíi'ii', 'nub' dsea' cajmee' yú' jmigüf' cóo'gui guóo' uó' jogui jalé' jmi' lí' lajalé' e sea' quiá' laca'íng' laca'íng'. ²⁵ Jo lalab' casii' 'nu' i dseata' Daví' i cajmée' lajii' e íing' 'nu' do, jo la'eáang' cóo' Jmigu' quií' cajme'r' lala:

Ja' dseeng' e niliguiing' jaléng' dsea' jmigüf' quiá' Fidiée'.

Ja' e ta' íng' e nijmé' dsea' Israel e ni'f' dsíur' jalé' e ja' ta' íng'.

²⁶ Co' lajaléng' dseata' dsea' féng' i quiú' ta' fí' jmigüf' la jmicóøng' yaaiñ' fí' quini' Fidiée',

jo colim̄ cóo' i dsea` quie` nifi` quí'ii' ní' níin̄ 'nu', Fíi'naa', colinḡ`gui cóo' Dsea` Jmáang` i nicaguín' 'nu' do.

Jo lanab cajme' i dseata` Davi' do.

27 Jo síi'naa' 'nu', Fíi'naa', e lajob calí` mi` dseata` Herodes cóo'gui dseata` Poncio Pilato caseáng' rúin' fí' la fí' Jerusalén cóo' jaléng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel cóo'gui jaléng' dsea` góo'naa' dsea` Israel, e cajméer` ní' níin̄ Jóo' Jesús i güeang' i jmóo` lajii' e iing` 'nu' do i caguín' do. 28 Jo jaléng' i dsea` do nicajméer` jalé' e na, co' lajob sí'f quíi' 'nu' e nidsijéé' jalé' e na, jo nicalitib` lana. 29 Jogui lana, Fíi'ii', 'nu'bi dsea` ninuu' jalé' e ga` e fé' i dsea` do uii` quí'ii', joba' mii'naa' 'nu' e nicuó'ba' bí jaléng' jnea', dsea` jmoo'naa' lajii' e iin', e niguiá'guí' júu` quíi' e ja` 'gó'naa'.

30 Jogui jmicóo' jnea' cóo' güea' quíi' cajo e quíi'naa' jmií` nijmi'leáang'naa' jaléng' dsea` dsée' jogui e nijmó'naa' jalé' e li` jogui jalé' e quíi'naa' jmií` la'eáang' cóo' Jóo' Jesús i güeang' do.

Jo jii' lanab líi' júu` quía' i dsea` apóo` do e caféin̄ Fidiée` ie` jo.

31 Jo mi` cató' féng' i dsea` apóo` do Fidiée`, dsifí' ladob cajlé' fí' li` siseáng' lajiiin' do. Jo Jmiguf quía' Fidiée` eáam' jmicóo' quía'r lajiiin' e laco' guiar' júu` quía' Fidiée` fí' ní' fií' e ja` 'gó'r jii' capí'.

Jalé` e sea` quía' dsea` quía' Dsea` Jmáang` líi' e røøb` quía'r lajiiin`

32 Jo eáam' fíng' jaléng' dsea` quía' Dsea` Jmáang`, jogui røøb` dseáng' síiin̄ jogui røøb` éer` lajaléin' do. Jo jii' jaain' do ja` jmóor` e lajii' e sea` quía'r líi' quía'r yaain̄, co' jalé' e jo røøb` quía'r lajiiin'. 33 Jogui i dsea` apóo` do eáang'gui nisea` bí quía'r e guiar' júu` quía' jial mi` cají'tu Fíi'naa' Dsea` Jmáang` mi` cangf e cajúin̄; jogui

Fidiée` eáam' jmicóo'r lajiiing` i dsea` do cóo' güea' quía'r. 34 Jo lajiiim` i dsea` do sea'ba' e 'né'r, co' jaléng' i óo` uø` osi 'nur` é, joba' 'níi'bre e jo, jo e cuu` e lí'r do fí' jaguó` i dsea` apóo` dob ngíiin̄. 35 Jo fguib nijmé` jmá' jiu lajee` lajiiin̄ do lí' jialco' lí' líi' quía'r lajaang` lajaam'bre. 36 Jo lajob cajo cajmée` jaang` dsea` Israel i líing' dsea` levita i sii' Sé` i niseeng' fí' coo' lí' sii' Chipre. Jo i dsea` í calisír quía' i dsea` apóo` do Bernabé, e guóng' dsea` i jmicóo' jaléng' dsea` rúng'; 37 jo i dseañu' la ni'óo'bre coo` uø`, jo ca'níi'bre' do, jo e cuu` e calí'r quía' e uø` e ca'níir' do, fí' jaguó` i dsea` apóo` dob caguíar laji'.

Dsee` e ca'ée` Ananías cóo' Safira

5 Jo mi` cangf gui lajo, ca'níib' jaang` dseañu' i sii' Ananías colinḡ` cóo' dseamf quía'r i sii' Safira coo` uø`. 2 Jo røøb` casíing` i dseañu' do cóo' dseamf quía'r e caje`bre cóo' condseá' e cuu` e calí'r do, jo dsu' jii' condseá'ba' cacuø'r i dsea` apóo` do. 3 Joba' lalab casí' Tú` Simón i Ananías do jo cajíin̄:

—Ananías, ¿jiali' cacuøø' fí' uø' e ca'í' fii' i 'ling' i sii' Satanás fí' o' e cajmee' adseaan' quía' Jmiguf quía' Fidiée`, jogui cajé' cóo' condseá' e cuu` e calí' quía' uø` e ca'níi' do? 4 ¿Su o' quíi' e uø` do? Jogui mi` cangf e ca'níi', ¿su o' quíi' e cuu` e calí' do? ¿Jiali' ca'í' o' e cajmee' lajo? Jo o' jii' cóo' jnea', dsea` apóo`, nicajmee' adseaan', co' cóo' Fidiéeb` dsea` nica-jmee' lajo.

5-6 Jo mi` calí` núu` Ananías e júu` jo, dsifí' lajob caquíin̄ jo cajúm'bre. Jo mi` cangf jo, caguilíng` tú' ní' máing' siming', jo caquíin̄ 'mi' i líi' Ananías do jo cangojéeng'nein' fí' lí' ca'áam`brein' do. Jo jaléng' dsea` i calíni' lajii' e calí' do ie` jo dsíng' cafóin'.

7 Jo mi~ cangf 'ni' oor~ lajo, caguiéng' dseamf quíá' Ananías fí jo, jo jíi' ja nír jalé' e nicalf do. 8 Jo cajmingí' Tú' Simón i dseamf quíá' 'líi' Ananías do jo cajín':

—Jméé' jnea~ júu^, ¿su ca'nií'ba' e uó' do cóo' jíi' 'móo' e nicalfé'na' do?

Jo cañí' i dseamf do:

—E já', lajob calf, co' ca'nií'baa' cóo' jíi' e 'móo' jo.

9 Joba' casí' Tú' Simón i dseamf do:

—¿Jialí' casiing'na' røø cóo' dseañu' quíi' e cajmee'na' adseang'na' quíá' Jmiguí' quíá' Fidié'? Lana dob nijalíng' i siming' i cango'áang' dseañu' quíi' do, jogui 'nu'gui nijéin' e nidsi'áaiñ' lana.

10 Jo dsifí' lajob caquíng' i Safira do uii' tíi' Tú' Simón e ni'liim~bre. Jo mi~ caguilíng' i siming' do, ni'liim~ i dseamf do. Jo cangojéem'brein' do fí lí' ca'áaiñ' jo cataiñ' cáang' e lí' ca'áng' i 'líi' dseañu' quíá'r do. 11 Jo lajiing' dseá quíá' Dseá Jmáang' i teáang' do ie~jo cóo'gui jaléng' dseá i caliní' jalé' e calf do, eáam' cafóin'.

Jalé' e lí' e quíi' dseá apóo' jmií' e cajméer'

12 Jo mi~ cangf jo, jmiguiub' jalé' lí' e quíi' jmií' cajméé' i dseá apóo' do jee' jaléng' dseá. Jo lajiim' i dseá quíá' Dseá Jmáang' do seáiñ' fí guá' fé' quíá' dseá Israel lí' sii' Ni'núu' quíá' dseata~ Salomón. 13 Dsu' jíi' jaang' dseá jíéng' ja' teá' dsír' e nidsitáaiñ' cóo' i dseá do doñí' fa' eáam' jmi'gó'reiñ' do. 14 Jo lajee' jo ngóo' lífíim' jaléng' dseá i jáng' yaang' fí jaguó' Dseá Jmáang', do dseañu' jogui dseamf. 15 Jo jaléng' dseá uóoíñ' jaléng' dseá dsée' quíá'r e dsíiñ' ní' 'ma', jo dsijéeiñ' fí jee' 'núu' e laco' mi~ ningíng' Tú' Simón fí jo, fa' jíi' capí' i' quíá'bre nití' lí' teng' jaang' gáng' i dseá dsée' do, jo lajob ni'leáiñ' do. 16 Jogui fíim' dseá i

seeng' fí jalé' fíi' e téé' quíá' Jerusalén dsilíiñ' fí jo e jéeiñ' jaléng' dseá dsée' quíá'r cóo'gui jaléng' dseá i jée' i 'líng' quíá'. Jo lajaléng' i dseá do 'láam'bre.

Mi~ cangotáang'tu i dseá apóo' do fí dsíi' 'nuñí'

17 Jo i dseá moguí' quíá' jaléng' fíi' jmidseá quíá' dseá Israel cóo'gui jaléng' dseá Israel i líng' saduceo eáang' calf dsihuíiñ' quíá' i dseá apóo' do cóo' jalé' e jmóoiñ' do.

18 Joba' casam'bre i dseá apóo' do, jo catáng'neiñ' fí dsíi' 'nuñí' quíá' fí.

19 Dsu' lajee' teáaiñ' e dsíi' 'nuñí' dob, casiing' Fidiéé' jaang' ángel quíá'r, jo íb' i caneáa' jní' quíá' e 'nuñí' do lajee' uóø, jo ca'uóøm'bre i dseá apóo' do, jo mifíng' casí'reiñ' do lala:

20—Güilíng'tu' fí dsíi' guá' fé' do quíi'na', jo güisíi'tu' jaléng' dseá fí jo jial laco' niliseeiñ' cøøng' cóo' Fidiéé' lata'.

21 Joba' mi~ cajneá' e jmií' coo'gui do, ee'gui cangolíng' i dseá apóo' do fí lí' si' e guá' fé' do quíá'r, jo cangotáaiñ' dsíi', jo canaaiñ' e'r' jaléng' i dseá i caseáng' fí jo lí' laco'gui ta' caquiá' i ángel do.

Jo lajee' jo, i dseá moguí' quíá' jaléng' fíi' jmidseá do cóo'gui jaléng' dseá quíá'r i teáang'gui do, cató'r jaléng' dseata~ i quie' nífi' quíá' dseá Israel. Jo mi~ nisiseáiñ' lajaléiñ' do, cahuí' ta' e nidsitée' i néé' ní' guá' do i apóo' i teáang' dsíi' 'nuñí' do, jo nidsi-jgeáang'neiñ' e fí lí' siseáng' dseá do.

22 Dsu' mi~ caguilíng' i dseá néé' ní' guá' i síi' ngotée' i dseá apóo' i teáang' fí dsíi' 'nuñí' do, jo mi~ caguilíiñ' fí jo, jo i' cadséiñ' jíi' jaang'. Jo caquim'bre e quíeer' e júu' do fí quini' i dseá siseáng' do jo lalab casí'reiñ':

23—Mi~ caguié'naa', dseáng' jni' guíub' jní' quíá' e 'nuñí' do, jogui i

'leē i jmoò' í do, dob teáaiñ' fí' quini' jnfi'; dsu' mi' canea'naa', jii' jaang' jo' ii' seeng' fí' dsii' jo.

²⁴ Jo mi' canúu' i fii' jmidsea' do cóo'gui dsea' mogui' i fii' i nee' ni' guá' fé' do e júu' jo, joba' canaaiñ' siiiñ' e' nidsijee' quia'r cóo' i dsea' goor' do.

²⁵ Jo lajee' jo, coo' caguiéb' jaang' dsea' i quie' júu' e fí' lí' siseáng' dsea' do, jo lalab casí'r dsea' í:

—I dsea' i cateáng' 'nú' 'nuñ' do, dob niteáaiñ' fí' dsii' sinúu' guá' fé' quí' na' lana e e'tur.

²⁶ Joba' cangoling' i fii' nee' ni' guá' do cóo'gui jaléng' dsea' quia'r e cango'neem'breiñ' do. Jo mi' cad-séng'neiñ' do, ja' eè' cajmeaiñ' jii' coo', co' 'gó'bre fíng' casí'ló' i dsea' i teáng' do cuu' ír. ²⁷ Jo cató'breiñ' do fí' lí' siseáng' i dseata' i quie' nifi' quia'r dsea' Israel. Jo mi' caguiliñ' fí' jo, lalab casí' jaléng' i dsea' mogui' quia'r jaléng' fii' jmidsea' do ír:

²⁸ —Jnea' nicaté'baa' fò' quí' na' jéeng'gui e jo' ni'é'na' jaléng' dsea' cuaiñ' quia'r i dsea' góo'naa' i sii' Jesús do, jo jóø'na' lana e fí' latøom' fii' Jerusalén nicaguiá'na' e júu' jo, jogui la quie'gui jnea' i iing'na' cuø'na' dsee' cuaiñ' quia'r e cajnga' dsea' quia'r i Jesús do.

²⁹ Joba' cañi' Tú' Simón cóo' i apóo' caguiaang'gui do, jo cajíñ' casí'r i dsea' goor' i siseáng' do:

—Laniing'gui eáang' 'né' e jmití'naa' jalé' ta' quia' Fidiée' laco'gui e nijmití'naa' ta' quia' jaléng' dsea' jmigüf. ³⁰ Co' i Fidiée' i jmiféng' 'lii' dsea' cóong' quí'naa' do, dsea' íbing' cajmée' e cají'tu Jesús, i dsea' góo'naa' i cajngang'na' fí' dse' crúu' do. ³¹ Jogui Fidiée' nicaseáng'neiñ' do, jogui nicaguiéiñ' lí' lí' dsé' laco' guiiñ' 'ñia'r, jogui nicacuø'reiñ' do ta' e nicár' nifi' quia'r dsea' jmigüf, jogui e leaiñ' dsea' jee' jalé' dsee' quiaíñ' . Jogui ca-

jmée' Fidiée' lajo e laco' niquí' jíng' yee'naa' fí' quini', jnea'aa' dsea' líi'ii' dsea' Israel, jo lajoba' ni'íiñ' dsee' quí' ii'. ³² Jo neb' jnea' guiú' la'uiing' e júu' jo lí' laco'gui la ñi' Jmiguí' quia'r Fidiée' cajo, jo e Jmiguí' jo e nicacuø' Fidiée' jaléng' dsea' i núu' júu' quia'r .

³³ Jo mi' canúu' i dsea' Israel i siseáng' do lajii' júu' quia'r i dsea' goor' Tú' Simón do, dsifi' ladob caliguiñ' jo cartí' mi' iñ' nijngám'breiñ' do. ³⁴ Dsu' jee' i dseata' i siseáng' do niquiéng' jaang' dsea' Israel i líng' dsea' fariseo i sii' Gamaliel, jo líiñ' jaang' tifa' quia'r júu' quia' ta' quia'r dsea' goor', jo eám' jmi'gó' jaléng' dsea' i tifa' do. Jo i tifa' do caróor' lí' guiiñ' jo caquiur' ta' e ca'uøong'tea i dsea' apóo' do e lí' siseaiñ' do. ³⁵ Jo mi' cangf' jo, i tifa' fariseo do casí'r jaléng' i dsea' i siseáng' do ie' jo, jo cajíñ' :

—Dsea' góo'naa' dsea' Israel, ñiing' óo'na' cóo' jalé' e í' óo'na' nijmee'na' cóo' i dsea' góo'naa' na. ³⁶ Téé' óo'na' ie' ningóo'jiu do caseáng' i dseañu' i sii' Teudas do teá' 'ñia'r e jiiñ' e líiñ' jaang' dsea' laniing', jo fiiñ' dsea' caligóin' lí' lí' quíu' ciento dsea'bing' cangotáang' cóo'r ie' jo. Dsu' cajngam' dsea' i Teudas do mi' cangf' jo, jogui jaléng' dsea' quia'r casojóm'bing' do, jo jii' jo cad-séng' quia'r . ³⁷ Jo mi' cangf'gui lajo, coo' jmiñ' e cali'íng' dsea', caróo' jaang' dseañu' i sii' Judas i seeng' fí' Galilea i cajíng' e líiñ' jaang' dsea' laniing'; jo fiiñ' dsea' calí'r i caligóng' ie' jo. Dsu' mi' cangf'gui lajo, dseab' cajnga' quia'r cajo, jogui jaléng' i dsea' quia'r do casojóm'biñ' do cajo. ³⁸ Joba' fii' jnea' 'nú' e tiúung'na' jaléng' i dsea' na, jo ja' quíng'na' jii' coo' cóo'r . Co' faco' e júu' la quia'r lajii' yaang' dsea' jmigüf, cuøom'bi ningíng' . ³⁹ Dsu' song e júu' la e quia'r Fidiée', joba' ja' quí' jmiñ' nilí' 'nú' e ni'íng'na' . Joba' fii' 'nú' e ñiim'

óona, jo jie mi jmeena e teaangna galga uii quia Fidié.

Jo mi cal e fe i tifa Gamaliel do e juu jo, calim i dsea do juu. 40 Jo catobtur i dsea apoo do calé catu fi li siseang i dsea fimg do; jo mi niteaain do, jo cabongnein jogui calfi tur 'goo quiain do e jo niguia giiin do juu quia i Jesús do. Jo mi cangf jo, joguiba caleaangnein do. 41 Jo ca'uom i dsea apoo do e fi jo e iaang dsir, co Fidiébing i nicacu ir e laco nidsingiiin ihuuf uil Jesús. 42 Jo canaangtu i dsea apoo do e e' jaleng dsea juu quia Jesús laco jmi, jogui guar jalé e juu do fi dsir sinu guá fe quia dsea Israel e si fi Jerusalén jogui lajobi lacaang fi sinu quia dsea cajo.

Mi ca'naain guiang dsea i nijmicoo quia e nilf guiee jalé e ne

6 Jo ie jo, eam ngoffing dsea i jang yaang fi jaguo Dsea Jmaang; joba i dsea i fe jmi griego canaain jmiquim dsir quia i dsea Israel i fe jmi hebreo, jo fer e jaleng dseamf griego i nfi ja in rø laji e ngiiin e ner laco jmi. 2 Joba caseang i dsea guitung do lajaleng dsea i nilfing dsea quia Dsea Jmaang jo cas reiin do jo cajin:

—Ja dseeng e jnea nitu'naa e guianaa juu quia Fidié e laco nijmóna guiee laji e si' ninfingna. 3 Joba fi i nu', dsea ru'naa dsea quia Dsea Jmaang, neeng rung'na lajee la'ó yaangna guiang dseanu i la'ó nicuung rung'na rø coo jogui ningangna quia rung'na jogui i la'ó nijmicoo Jmigu quia Fidié quina. Joba dsea fbing niguiána ni e ta jmoo guiee na. 4 Jo jnea nijmóbfi taféng Fidié jogui ta guia juu quia Dsea Jmaang lajee jo cajo.

5 Jo lajim i dsea do casiiin rø ie jo. Joba ca'naain Té, jaang dseanu Israel i ja ling juu quia Dsea Jmaang car ngocang dsir jogui i jee Jmigu quia Fidié quia, coo gui Lii coo gui Prócoro coo gui Nicanor coo gui Timón, jogui Pármenes jogui coo Nicolás, jaang i niseeng fi Antioquia, jo i dsea f nicaqui jing 'nia' e laco nicauiin dsea Israel. 6 Jo mi cangf jo, cangosing yaain fi li teaang dsea apoo, jo fguibing cami' Fidié uii quiain do, jogui mifing caquidsir guoor moguin lajaang lajaain e laco cuo li e calin e ta do.

7 Jo lajob ngoo ni juu quia Fidié, jogui ngoo dsifimbi i dsea i jang yaang fi jaguo dsea do fi Jerusalén. Jo jigu i fim jmidsea Israel in juu quia Dsea Jmaang ie jo.

Mi casain Té

8 Jo co eam 'gong i Té do la'eang coo güea 'gong quia Fidié, joba jmoo bre jalé e quii jmi jogui jalé e li fi jee dsea seeng fi jo. 9 Jo coo jmi fim dsea Israel dsea goo i Té do canaang jmiquing dsir coo in do, jo i dsea Israel i fimg do quieeng i ling dsea i teaang jee 'lé e sii Liberto coling coo dsea i seeng fi Cirene coo gui fi Alejandria, jogui jaleng dsea seeng li se' Cilicia coo gui li se' Asia cajo. 10 Jo jaleng dsea fbing canaang jmiquing dsii coo i Té do, dsu ja li' guir fa e rø nicong juu quia r coo i Té do, co eam tiiin do la'eang coo Jmigu quia Fidié. 11 Joba i dsea f ca'naain dsea léeng i nijmé dsee uii quia in do e laco nicuor dsee i Té do e feiin do jmag juu ga uii quia Moij jogui uii quia Fidié cajo. 12 Jo lajob calf, juu job tea casá jaleng dsea Israel i seeng fi do coling coo jaleng dsea coong quia r coo gui jaleng

tifa' quíá' júú[^] quiu' ta[~] quiá'r, jo jmgang' i calí' ní' níim i Tée[~] do. Jogui jaléng' i dseá Israel do casam bre Tée[~] jo caguijeáiin[^] fí' quini[~] jaléng' dseata[~] i quie[~] nífi' quiá'r. ¹³ Jo mi[~] caguiliin[~] fí' jo, dob niteáang[~] dseá i nisisneaang[~] i nífé' ga[~] uii[~] quiá' Tée[~], ¹⁴ jo lalab cajúng' i dseá do:

—Nicanú'naa' e fé' i Tée[~] do cuaiin[~] quiá' Jesús i seeng[~] fí' Nazaret e ní'íim bre guá' fé' quí'naa' e si' fí' Jerusalén, jogui e nijmisiin[~] jalé' e quí' tti'naa' jmoo'naa' e casée' Moí' do e 'né' jmiti'naa'.

¹⁵ Jo i dseata[~] Israel do cóo'gui i dseá i neáang[~] do ie[~] jo, mi[~] cajóo[~]niin[~] Tée[~], jo cangáng[~]nein' do e lí' níin[~] laco' lí' ní' jaang[~] ángel i casíng[~] Fidiée[~].

Mi cajmi'óng' 'nia' Tée[~] cóo' layaang[~] júú'

7 Jo mi[~] cangí jo, i dseá mogui[~] quiá' jaléng' fii[~] jmidsea[~] quiá' dseá Israel do cajmingí'r i dseá góor[~] Tée[~] do song e jáb' lajii' júú[^] e nicanúur[~] fé' dseá uii[~] quiáiin[~] do. ² Joba' cañii' Tée[~] quiá' i dseá mogui[~] fii[~] jmidsea[~] do jo casí'reiin' lala:

—Núu'na' júú[^] quie[~]e, dseá cóong' quí'ii' jogui dseá rú'naa' dseá lí'ii' dseá Israel. Cajmijnéem[~] 'nia' Fidiée[~] quí'ii' i laniing[~] 'góng' do fí' quini[~] 'lii[~] yúu' quí'ii' Abraham malii[~]gui eáang[~] lajee[~] e cateáang[~] 'lii[~] yúu' do fí' Mesopotamia lajee[~] e nú'gui nidsér[~] e nidsigüear[~] fí' Harán. ³ Jo lalab casí' Fidiée[~] dseá í ie[~] jo: “Túu' góo' cóo'gui jaléng' dseá sijú', jo niguó' fí' guóo' uó[~] lí' ní'ée[~] e 'nu'.”

⁴ Jo lajob cajmée[~] 'lii[~] yúu' quí'ii' Abraham, cagüi'fí bre e fí' Caldea do jo fí' dob cangogüear[~] fí' Harán. Jo mi[~] cangí jo, cajúm[~] tiquiá'r. Jo Fidiée[~] cató' quiá' i Abraham do fí' Canaán fí' lí' née' jneaa'aa' lana. ⁵ Dsu' ja' cacuø' Fidiée[~] dseá í jii' cóo' uó[~] ie[~] jo.

Jo Fidiée[~] casí'r 'lii[~] yúu' Abraham e nicuø'bre dseá sijü[~] dseá do e uó[~] do, nañi' fa' jii' jaang[~] jóo' 'lii[~] yúu' Abraham ja' mí' seeng[~] ie[~] jo. ⁶ Jogui casí' bi Fidiée[~] i Abraham do e jaléng' dseá Israel i líng' dseá áang[~] quí'naa' nidsiliin[~] e nigüear[~] e líiin[~] dseá fii[~] jje' fí' cóo' ní' guóo' uó[~] e née' huí'. Jo fí' job ni-jmíin[~] do ta[~] laco' dseá si'niing[~] jogui gab[~] nidsingíiin[~] do lajee[~] quí'ii' ciento jii'. ⁷ Jo casí' bigui Fidiée[~] i Abraham do jo cajñi': “Jnea[~] nicuøøø iihuí' jaléng' dseá i nijmeang[~] ta[~] jaléng' dseá quie[~] e e líin[~] do dseá si'niing[~]. Jo mi[~] ningí jo, ni'uóm[~] jaléng' i dseá quie[~] e do fí' jo, jo jaléng' í nijmér[~] lajii' e iim[~]baa e fí' guóo' uó[~] na.” Jo lanab casí' Fidiée[~] i Abraham do ie[~] jo.

⁸ Jo Fidiée[~] cacuø'r júú[^] 'lii[~] yúu' Abraham, jo catigua[~] júú[^] e tóo' lí' fí' ngúu' táang[~] lajii' yúu' siñuu[~] e laco' cuø' lí' e Fidiée[~] líng' Diée[~] quiá'r, jo lajob ta[~] caquiú' Fidiée[~] quiá' 'lii[~] yúu' Abraham e nijmiti bre e jo. Joba' mi[~] tí lí' caliséng[~] jaang[~] jiuung[~] siñuu[~] quiá'r i calisí Isaa', jo cateé bre lí' fí' ngúu' táain[~] do mi[~] cadsín[~] jñiá' jmi[~] lí' laco' ta[~] cahuí' quiá'r. Jogui lajob cajmée[~] i Isaa' do mi[~] caliséng[~] jaang[~] jóor[~] siñuu[~] i calisí Jacóo', jogui lajob cajmée[~] Jacóo' cajo cóo' laji' guitúung[~] jóor[~] siñuu[~] i caliséng[~] quiá'r. Jo i guitúung[~] dseañu' íb' lí' tiquiá' laji' guitü' 'lé' dseá Israel i líng' dseá áang[~] quí'ii' do.

⁹ Jo có' jaléng' i jóo' Jacóo' i líng' dseá áang[~] quí'ii' do calí' dsihuíim bre quiá' i rúin[~] i sii' Sé' do, joba' ca'níim brein' do cóo' dseá i seeng[~] fí' Egipto, jo i dseá í fí' job cajéeng[~]nein'. Jo dsu' eáam[~] cajmicóo' Fidiée[~] quiá' i Sé' do, ¹⁰ jo caleáam brein' do jee[~] jalé' iihuí' e sí' e nidsingíiin[~] do, jogui cacuø'reiin' do e tiim[~]biñ' eáang[~], jogui cajmée[~] e guiáb[~] ca'ée[~] i dseata[~] dseá féng' quiá' Egipto cóo'r, jogui cacuø'reiin' cóo' ta[~] e líiin[~] do dseá

nũ'luu~ quiá' dseata~ dsea` féng' e fí Egipto do, jogui e née' niñ' do fí 'nũ' i dseata~ féng' do cóo'gui jaléng' i dsea` i jmóo` ta` fí jo.

11 Jo mi~ cangf jo, cajá~ jii` oo~ fí latøng~ Egipto cóo'gui fí Canaán, jo eám' iihuí' cangongiing~ dsea` cóong' quí'naa' cõ' jo' sea` e nidó'r'. 12 Dsu' mi~ caliñi' i Jacóo` do e seab` micui'iee' fí Egipto, joba' fí job casfiñ` jaléng' jór' i líng' dsea` áang' quí'ii' do. Jo e job la'uii' ya' e cangoliñi' do fí Egipto.

13 Jo mi~ cangolíng~ tu i jór' Jacóo` fí Egipto e catf tũ' ya', joguiba' ca-jmée` Sé' júu` cóo' jaléng' i dsea` f e rúin' dsea` ngáang~ cóo'bre liin' do. Jo lajob caliñi' i dseata~ Egipto do e dsea` Israel líng' Sé' laco'gui jneaa`aa'.

14 Jo mi~ cangf jo, caquiú' Sé' ta` e nid-sé` tiquiá'r` Jacóo` colíing~ cóo' jaléng' dsea` sinúu` quiá'r` fí lí` guing~ dsea` do fí Egipto. Jo lí' lajee` lajiiñ` la'ó' cangoliñ` fí jo tíi'bre setenta y cinco.

15 Jo lajob cajmée` Jacóo`, cangogüeá`bre fí Egipto cóo' jaléng' dsea` sinúu` quiá'r'. Jo fí job cajúin~, jo fí jobi cajo cajúng~ jaléng' dsea` áang' quí'naa'. 16 Jo jalé' móo` teáang' i Jacóo` do cangocóor' fí Siquem lí` se' Canaán, jo ca'óor' fí dsíi' tó` ée' lí` calá' 'líi' yúu' Abraham quiá'r' jaang` i calisf Hamor e fí Siquem do.

17 Jo mi~ nijaquiéng' e nijmiti` Fidiée' lajii' júu` e cacuø'r' 'líi' yúu' quí'ii' Abraham lamí` jéeng'gui eáang', jo eám' nicangoffing~ dsea` áang' quí'ii' dsea` Israel e fí Egipto do. 18 Jo ie~ jo mi~ caguá' jaang`gui dseata~ dsea` féng' i caquiú' ta` e fí Egipto do, jo i dseata~ f jo` calicuíñ` Sé'. 19 Jo i dseata~ f, eám' ga` ca'éer` cóo' jaléng' dsea` góo`naa' dsea` Israel, jogui caquiú' i dseata~ do ta` e 'né` nitiúuin' do jaléng' yuu` siñuu` quiá'r` e laco' nijúuin' do.

20 Jo ie~ job cajo cangáang' i yuu` siñuu` Moí` do, jo eám' iáang` dsíi' Fidiée' cóo' i yuu` do. Jo sejmii`biñ' do cajmicuóo` quiá'r` lajee` gaang` si'.

21 Jo coob` mi~ catf í' e 'né` nitiúuin' i yuu` do quiá'r', joba' cangotiúum~bre. Jo jaang` simí' quiá'r` i dseata~ dsea` féng' Egipto do, íb` cadséng' i yuu` do, jo cató`bre fí quiá'r~, jo cajmicuáang`nein' do lafa' jór'bre. 22 Jo mi~ cacuaiñ~ do, calitím`bre lajii' e tiing` dsea` egipcio, jogui eám'bi 'gøiñ' cajo e tiiñ` jalé' júu` cóo'gui jalé' e jmóo` dsea` do cajo.

23 Jo mi~ cadsí' i Moí` i líng' dsea` áang' quí'ii' do tuló` jii', ca'f dsíir' e nid-si'eer~ dsea` góor` dsea` Israel i taam`bi fí Egipto do. 24 Jo mi~ caguiér' fí jo, cangáin~ jaang` dsea` egipcio i táang` jmáng' jaang` dsea` góor` dsea` Israel. Jo cajmi'óm' Moí` i dsea` góor` do, jogui cangam'bre i dsea` egipcio do.

25 Jo í' dsíi' i Moí` do e nililí' jaléng' i dsea` góor` dsea` Israel do e la'eáang' cóo' f bre nileáang~ Fidiée' jaléin' do, jo dsu' ja` calilil' i dsea` góor` do jalé' e jo. 26 Jo mi~ cajneá` lajo, ngó-tu Moí` calé' catú' e cango'eer~ dsea` góor` dsea` Israel. Jo mi~ caguiér' fí jo, cangáin~ gáng` la'ó' dsea` góor` i taang` ta` tting', joba' cali'iiñ` e nisíng~túin' do røø` jo casí'rein': "¿Jiali' taang` 'nú' ta` tting` la'ó' rúng`na'?"

27 Joba' i dsea` i jmáng' i jaang`gui do caligúim`bre quiá'r' Moí~, jo ca'lem'brein' do jo casí'rein' lala: "¿I cagúng' 'nu' e lín' jaang` fii' quí'ii' i quidsi' í' jee~ jnea'?" 28 ¿Su í' o' e nijngan' jnea~ laco'gui cajngan' i dsea` egipcio do lado guiée'?"

29 Jo mi~ canúu~ Moí` e júu` jo, cagüi'fi'bre fí Egipto jo cangór~ cangogüeár' fí coo` guóo' uó` e née' huíi' e sii' Madián. Jo fí job caguár` laco' jaang` dsea` i jáa' fí lí' huíi'. Jo fí job caliséng` gáng` jór' siñuu`.

³⁰Jo miˉ cangfˉ tulóˉ jiiˉ lajo, cooˉ jmiˉ lajeeˉ e ngiˉ Moiˉ fiˉ cooˉ guóoˉ uóˉ liˉ jaˉ iiˉ 'gaˉ liˉ dseaˉ seengˉ fiˉ quiáˉ cooˉ móˉ' e siˉ Sinaí, jo fiˉ job cangárˉ cooˉ 'matóoˉ' e guiˉ iaˉ jiˉ dsuˉ jaˉ e cooˉ. Jo lajeeˉ job cajmijnéengˉ 'ñiaˉ' jaangˉ ángel quiáˉ Fidiéeˉ e fiˉ jeeˉ jiˉ quiáˉ e 'maˉ e guiˉ e iaˉ jiˉ do. ³¹Jo eáamˉ cangoˉgóˉ dsfiˉ Moiˉ miˉ cangárˉ e jo. Jogui miˉ cangoquiéeiˉnˉ cartiˉ quiáˉ guiˉ e lacoˉ nijóoˉrˉ guíuˉ e jo, jo canúurˉ luuˉ Fidiéeˉ e guica-jíngˉ lala: ³²“Jneabˉ Fidiéeˉ iˉ jmiféngˉ jaléngˉ' liiˉ dseaˉ cóongˉ quiˉ naˉ iˉ calisfˉ Abraham cóoˉˉ guiˉ Isáaˉ jogui Jacóoˉ.”

Jo miˉ canúurˉ Moiˉ e júuˉ jo, eáamˉ cafóinˉˉ carˉ cajlémˉbre, jo jiiˉ joˉ niteáˉ dsíurˉ faˉ nijóoˉrˉ guirˉ e liˉ guiˉ 'matóoˉ' e iaˉ jiˉ do. ³³Jo guicañiˉtuˉ Fidiéeˉ quiáˉ Moiˉ jo casíˉreiñˉ do lala: “Uóoˉˉ lomiiˉˉ, Moiˉ, dsucoˉˉ güeamˉˉ e niˉ guóoˉˉ uóˉ liˉ siˉˉ naˉ lana, coˉ quiábˉˉ sínˉˉ n. ³⁴Jo nicamóˉ baa guiúˉ jial tiiˉ iihuúˉ e íngˉ dseaˉ quiéˉ e, dseaˉ Israel, iˉ taangˉ fiˉ Egipto, jogui nicanúˉ bíi jaléˉ dseeˉ e jmóoˉ dseaˉ egipcio quiáˉrˉ. Jobaˉ cagüénˉ nˉ 'niáˉ' a e lacoˉˉ nijmicóoˉˉ baare e nileáiñˉ. Jo fiiˉ iˉ 'nuˉ e lana nisíñˉ nˉ 'nuˉ fiˉ Egipto e lacoˉˉ nigüileaanˉˉ jaléngˉ' dseaˉ quiéˉ e.”

³⁵Jo casíˉ guiˉ Tééˉ iˉ dseaˉ do e júuˉ la:

—Jo nañiˉ faˉ jaˉ caliˉiingˉ dseaˉ Israel e iˉ Moiˉ do nicárˉ nifiˉ quiáˉrˉ jogui casíˉˉ biguirˉ lala cajo: “¿Iˉ caguíngˉ' nuˉ e líinˉ' jaangˉ fiiˉ quíˉiiˉ iˉ quidsiˉ' íˉ jeeˉ jneaˉˉ?” jo dsuˉ Fidiéeˉ casíñˉ iˉ Moiˉ do jeeˉ jaléngˉ' dseaˉ quiáˉrˉ e niquiúˉrˉ taˉ jaléngˉ' dseaˉ góorˉ dseaˉ áangˉ quíˉiiˉ, jogui e nileáangˉ neiñˉ jeeˉ iihuúˉ e ínˉ' fiˉ Egipto. Jo caˉínˉ' e taˉ jo la'eáangˉ cóoˉˉ iˉ ángel iˉ cajnéngˉ fiˉ e liˉ guiˉ 'matóoˉ' e iaˉ jiˉ do jo dsuˉ jaˉ cooˉ. ³⁶Jo iˉ Moiˉ do bingˉ' ca' uóongˉ jaléngˉ' dseaˉ áangˉ quíˉiiˉ dseaˉ Israel fiˉ Egipto, jo íbingˉ' lajeeˉ tulóˉ jiiˉ cajméerˉ jaléˉ e liˉ jogui jaléˉ e quíˉrˉ jmiˉ la'eáangˉ cóoˉˉ güeaˉ quiáˉ Fidiéeˉ lajeeˉ jeeiñˉ dseaˉ áangˉ quíˉiiˉ miˉ cacuoˉrˉ fiˉ mar Rojo jogui miˉ cangárˉ fiˉ

jeeˉ uóˉ quiúˉ. ³⁷Jogui iˉ Moiˉ do biˉ cajo iˉ casíˉ jaléngˉ' dseaˉ góorˉ dseaˉ Israel cóoˉˉ e júuˉ la: “Fidiéeˉ nijmérˉ e fiˉ jeeˉ 'nuˉ' nigüiˉíiˉ jaangˉ dseaˉ iˉ niféˉ cuaiñˉ quiáˉˉ dseaˉ do lacoˉˉ guiˉ la jmóoˉ jneaˉˉ.” ³⁸Jogui Moiˉ biˉ cajo iˉ caˉíngˉ' júuˉ quiáˉˉ iˉ ángel do fiˉ yáˉ móˉ Sinaí; jo liˉ jo cangíiñˉ quiáˉˉ liiˉ dseaˉ áangˉ quíˉiiˉ dseaˉ Israel lajeeˉ e siseáiñˉˉ do fiˉ niˉ guóoˉˉ uóˉ quiúˉ. Jo Moiˉ biˉ cajo iˉ caˉíngˉ' e júuˉ quiáˉˉ Fidiéeˉ cóoˉˉ e cuoˉ e seeˉ naaˉ cóongˉ cóoˉˉ Fidiéeˉ lataˉ, jo íbiˉ cajo dseaˉ cangíiñˉ fiˉ jaguóoˉ naaˉ e júuˉ jo, dseaˉ líiˉ naaˉ dseaˉ góorˉ dseaˉ Israel.

³⁹Dsuˉ jaˉ caliˉiingˉ jaléngˉ' liiˉ dseaˉ áangˉ quíˉnaaˉ faˉ calinúurˉ júuˉ quiáˉˉ dseaˉ do oˉgui calijúurˉ júuˉ quiáiñˉˉ do cajo, coˉ caliˉiñˉ e niqumˉ tur caléˉ catúˉ fiˉ Egipto. ⁴⁰Jo iˉ dseaˉ Israel do casíˉrˉ Aarón, jaangˉ rúngˉ' dseaˉ ngáangˉ cóoˉˉ Moiˉ do, jo casíˉreiñˉ lala: “Jmiliingˉ diéeˉ quíˉiiˉ iˉ niˉéˉ jneaˉˉ aaˉ fiˉ. Coˉ jaˉ neˉ naaˉ e calí cóoˉˉ iˉ Moiˉ do iˉ ca' uóongˉ jneaˉˉ aaˉ fiˉ Egipto, coˉ jaˉ miˉ cagüeamˉ birˉ e fiˉ yáˉ móˉ liˉ cangórˉ do”. ⁴¹Jobaˉ cajmeáangˉ iˉ dseaˉ Israel dseaˉ áangˉ quíˉiiˉ do jaangˉ diéeˉ iˉ língˉ la língˉ güitáˉ jiuungˉ cóoˉˉ layaangˉ cunéeˉ. Jo miˉ cangfˉ e cajmiliñiñˉ iˉ diéeˉ do, jo canaaiñˉ jmifémˉ breiñˉ do, jo jngaiñˉ jaléngˉ' jóˉ e cuoiñˉ iˉ diéeˉ do, jogui jmóorˉ jmiˉ e jmiféiñˉ iˉ diéeˉ í cajo iˉ cajmeáiñˉ cóoˉˉ layaangˉ guóorˉ do.

⁴²Jo uiiˉ jobaˉ ca' náamˉ ñiaˉ Fidiéeˉ cóoˉˉ jaléngˉ' dseaˉ quiáˉrˉ dseaˉ Israel dseaˉ áangˉ quíˉiiˉ, jo jaˉ cajniurˉ fiˉ quiáiñˉˉ do e nijmiféiñˉ jaléngˉ' núuˉ iˉ sitóngˉ yáˉ jmgüiˉ; coˉ lajob tooˉ fiˉ niˉ jiˉ quiáˉˉ Fidiéeˉ e cajmeˉ iˉ dseaˉ iˉ caféˉ cuaiñˉ quiáˉrˉ maliñˉ guiˉ eáangˉ miˉ cajíñˉ lala: Dseaˉ Israel:

'Nuˉ', lajeeˉ tulóˉ jiiˉ e cangfˉ naˉ fiˉ niˉ guóoˉˉ uóˉ quiúˉ, jaˉ cajmiˉ gooˉ naˉ jneaˉ faˉ cajngangˉ naˉ jóˉ iˉ cacuoˉongˉ naˉ jneaˉ.

43 Co' 'nú' ie~ jo cajmée'na' 'núu' lí~ cajmiféng'na' i diée~ i sií Moloc cóo'gui núu' quiá' i diée~ i sií Refán.

Jo laji huáang~ i diée~ í yaam~ 'nú' cajmeaang'na're.

Jo uúí' joba' nisín^'n 'nú' cartí coo' guóo' uó' lí' huú' tí' dogui laco' lí' se' Babilonia.

Lanab too~ e fí' ní' jí' do.

44 Jo café'bi Téé~ júu^ quiá'r~ jo casí'reiñ' jo cajjín':

—Jo lajee~ ngí jaléng' 'líi~ dsea' cóong' quí'naa' fí' jee~ guóo' uó' quiú', quier' coo' 'núu' e líi' cóo' layaang~ 'mi', jo fí' dsíi' job jmiguiéng' dsíir' jalé' júu^ e cacuo' Fidiée' ír' lamí' jééng'gui. Jo e 'núu' do calíi~ dseáng' laco' ta~ caquiú' Fidiée' quiá' Moí' lí' laco'gui jíi' í' e ca'íng' dsea' do quiá' Fidiée' mí' cangár' jalé' e jo. 45 Jo mí' cang' jo, jaléng' dsea' áang' quí'naa' ca'ím'bre e 'núu' 'mi' do. Jo mí' caguüilíiñ' cóo' Josué e fí' guóo' uó' la, quieé'bre e 'núu' 'mi' do, jo quie'bre cajo mí' calí'r' jalé' uó' quiá' jalé' fíi' e caguiee'gui e cacuo' Fidiée' jaléng' i dsea' í. Jo lajobi jmóor' latí' mí' catí' í' e caquiú' dseata' Daví' ta~. 46 Jo eáam' calí'íáang' dsíi' Fidiée' cóo' i dseata' Daví' do, jogui Daví' calí'íiñ~ cajme'r' coo' 'núu' fí' lí' nijmiféng' dsea' i Fidiée' quí'ii' jogui i líng' Fidiée' quiá' 'líi~ yúu' Jacóo' cajo. 47 Jo dsu' i jóo' Daví' i sií Salomón, í'bing' i cajme' e 'nú' Fidiée' do. 48 Jo dsu' Fidiée' dsea' féng' dsea' ñíng' ja' seeiñ' fí' dsíi' 'núu' e jmo' dsea' jmgüü' yaaiñ' lí' laco'gui cajjíng' i dsea' áang' quí'ii' i café' cuaiñ~ quiá' Fidiée' malíi'gui eáang' i calis' Saíi' mí' cajjín' lala:

49 Jnea~ Fidiée~, jo fí' ñifíi~ lí' guiin~n quiú'~ ta~, jogui fí' guóo' uó' la lí' jmi'íng' tíi'.

Jogui 'nú', dsea' Israel, ¿e~ íng' 'núu' e nijmée' 'nú' quie'e?,

jogui, ¿jie' fí' lí' nijmi'ín'n cajo?

50 Dsucó' 'niáb' jnea~ cajmé~ e lajalé' e sea' fí' la'úng~ fí' jmgüü'.

Jo lanab jíi' líi' júu^ quiá' Fidiée' e cajme' Saíi' fí' ní' jí' quiá'r' malíi'gui eáang'.

51 Jo café'bi Téé~ júu^ quiá'r~ jo cajjín':

—Dsu' 'nú' quie'na' logua~ dsea' i ja' cuíng' Fidiée' jogui dsíi' dsea' i ja' cuíng' dsea' do cajo, co' saam' áa'na' jmoo'na'. Jogui røøb' líing' 'nú' cóo' jaléng' 'líi~ dsea' áang' quí'naa', co' contøøm~ 'ní' máang'na' Jmgüü' quiá' Fidiée'. 52 Co' jaléng' i dsea' í'bing' eáam' ga' cajmeaiñ' jaléng' dsea' i café' cuaiñ~ quiá' Fidiée' malíi'gui jo cajnгам'bre jaléng' dsea' í' mí' caféiñ' cuaiñ~ quiá' i dsea' i ja' røøng' dsee~ i tí' lí' nijáa' do. Jogui lanagui nicaguéüem~ fí' jmgüü' la i dsea' i ja' røøng' dsee~ do, jo dsu' 'nú' 'níb' cañíng'na're cartí cajnгам'ba're. 53 Jo nañi' fa' e ni-ca'íng'na' júu^ quiú' ta~ quiá' Fidiée' la'eáang' cóo' jaléng' ángeles quiá'r', jo dsu' ja' cajmee'na' núu'na' e jo.

Mí' cajnga' dsea' quiá' Téé~ cóo' layaang' cuu'

54 Jo mí' canúu~ jaléng' i dsea' quie' nífi' quiá' dsea' Israel e júu^ quiá' Téé~ do, dsíng' caligüiñ~ quiá' dsea' do car-jí tur' majar'. 55 Dsu' i Téé~ do eáam' jée' Jmgüü' quiá' Fidiée' quiá'r', jo caséer~ nir' fí' yú' jmgüü' jo cangár~ cateá' fí' lí' laniing~ 'gong' quiá' Fidiée', jogui cangáiñ~ Jesús e sing' dsea' do lí' lí' dsée' cáang' Tiquiá'r' Fidiée'.

56 Jo casí' Téé~ i dsea' siseáang' do:

—jJøø'na! Lana móo'o fí' ñifí', jo dob máan'n i dsea' i cajá' fí' ñifí' e líiñ' jaang' dsea' jmgüü'; jo máan'nre e siñ' fí' lí' lí' dsée' laco' guing~ Fidiée'.

57 Jo dsu' i dsea' i teáang~ do i 'níng' Téé~ cajni'bre loguar~ jo canaaiñ~ guiar' 'goo' lajiiñ' do e nisaiñ' Téé~

jo casam^lbre. ⁵⁸Jo caguíng`neiñ<sup>l</sup> do fi<sup>l</sup> caluu<sup>l</sup> e fiñ<sup>l</sup> jo, jo canaañ<sup>l</sup> táang`neiñ^l cuu^l; jo jaléng^l i dsea^l i ní^l ní^l quiá^lr do caséer^l s^lr^l cóo^l jaang^l siming^l i siñ^l Saulo lajee^l e táang`neiñ^l do cuu^l.

⁵⁹Jo lajee^l jo canaang^l Téé^l e feñ^l Fidiée^l jo cajñ^l:

—Fíi^l Jesús, íñ^l jmiguf^l quíe^l e jmiñ^l na.

⁶⁰Jo mi^l cangf^l e café^lr e jo, casí^lr uó^l jñir^l jo canaañ^l fé^lr teá^l:

—Fíi^l i, ja^l jmée^l cuenta e dsee^l e ca^lée^l i dsea^l la.

Jo mi^l calí^l café^lr e júu^l na, jo cajúm^lbre.

Mi^l cajmeáng^l Saulo ga^l jaléng^l dsea^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l

8 Jo røøb^l casíng^l i Saulo do cóo^l jaléng^l i dsea^l i cajnga^l quiá^l i Téé^l do.

Jo 'ñia^l ie^l jmiñ^l jo canaang^l jaléng^l i dsea^l do jmáñ^l jaléng^l dsea^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l i neáng^l fí^l Jerusalén. Jøba^l casojóm^l jaléng^l i dsea^l í, jo cangolíñ^l fí guóo^l uó^l lí se^l Judea cóo^lgui lí se^l Samaria; jo jíi^l i dsea^l apóo^l dobing^l caje^lgui fí jo. ²Jo cóo^l tú^l mñng^l dsea^l i jmi^lgó^l Fidiée^l, íb^l ca^láang^l i líi^l Téé^l do, jo eám^l calijiuung^l dsíir^l uii^l quiáñ^l do cajo. ³Jo lajee^l jo i Saulo do ngír^l la cóo^l sinúu^l quiá^l jaléng^l dsea^l i cúing^l Dsea^l Jmáang^l e jmáñ^l ga^l jaléng^l dsea^l do jogui^l tóø^l laguidseaang^l jaléng^l í jo dsijeáañ^l fí dsí^l 'nuñ^l; jo do quíeng^l jaléng^l dseañu^l jogui^l jaléng^l dseam^l.

Mi^l caguia^l dsea^l júu^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l fí lí se^l Samaria

⁴Jo lajee^l jo, jaléng^l dsea^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l i ca^luøøng^l fí Jerusalén do naañ^l guiar^l júu^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l lacoo^l fí lí guilíñ^l quiá^l jial nileáng^l jaléng^l dsea^l jee^l jalé^l dsee^l quiá^lr. ⁵Jo jee^l i dsea^l í quíeng^l jaang^l i sii^l Lii^l, jo í cangór^l fí cóo^l fiñ^l laniing^l lí se^l

Samaria, jo fí^l job canaañ^l e^lr jaléng^l dsea^l júu^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l. ⁶Jo fñim^l dsea^l seáñ^l e fí lí táang^l i Lii^l do, jo lajñiñ^l do eám^l ngocáng^l dsíir^l núur^l júu^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l e guia^l dsea^l do, jogui^l n^lbir cajo jalé^l lí e quíi^l jmiñ^l e jmóo^l dsea^l do. ⁷Jo ie^l jo i fñim^l dsea^l i jée^l i 'ling^l quiá^l cajmi^lleáng^l i Lii^l do, jo jaléng^l i 'ling^l do dsíng^l oor^l mi^l uóñ^l lí teáañ^l dsí^l jaléng^l i dsea^l do. Jogui^l ca^lláam^lbi jaléng^l dsea^l i caang^l tiñ^l cóo^lgui jaléng^l dsea^l i ja^l lí ngí^l jíi^l capí^l. ⁸Jo jaléng^l i dsea^l i seeng^l fí jo eám^l cali^líang^l dsíir^l cóo^l jalé^l e cajmee^l i Lii^l do ie^l jo.

⁹Dsu^l e fí^l fiñ^l jo niseeng^l jaang^l dseañu^l i sii^l Simón, jo nijmóor^l ta^l dsea^l láang^l latí^l maliib^l; jo ninicajár^l ta^l jmigóøng^l jaléng^l dsea^l i seeng^l e fiñ^l lí se^l Samaria do, jo fé^lr e jíi^l íbre líñiñ^l jaang^l dsea^l i niing^lgui lajee^l lajñng^l. ¹⁰Jo jaléng^l dsea^l dseáng^l cóo^lgui^l náb^l núur^l e ngocáng^l dsíir^l lajñi^l júu^l e guia^l i Simón do, jo lalab^l fé^lr cuaiñ^l quiáñ^l do:

—I nab dseañu^l i sii^l i 'gøng^l eáng^l quiá^l Fidiée^l.

¹¹Jo lajalém^l i dsea^l do já^l líñiñ^l júu^l quiá^l i Simón do, có^l la^leáng^l cóo^l e láañ^l do nicalí^lbre nicajmigóøñ^l dsea^l lajñi^l maliib^l eáng^l. ¹²Jo dsu^l mi^l já^l calíng^l jaléng^l i dsea^l í jalé^l júu^l e guia^l i Lii^l do quiá^l jial iing^l Fidiée^l cár^l nifí^l quiá^l lajaang^l lajaang^l dsea^l jmiguf^l, jogui^l cuaiñ^l quiá^l Jesús i líng^l Dsea^l Jmáang^l i sijeeng^l dsea^l Israel, joba^l dseañu^l dseamí^l jáng^l yaañ^l fí jaguó^l Fidiée^l mi^l núur^l jalé^l júu^l e guia^l i Lii^l do, jo mifñng^l casaam^lbre jmiñ^l e lacoo^l cuø^l lí e nilíñiñ^l dsea^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l. ¹³Jo jíi^lgui i Simón do já^l calíñ^l jalé^l júu^l e caguia^l i Lii^l do, jo cajgám^lbre jmiñ^l cajo, jo canaañ^l ngír^l cóo^l i Lii^l do doñí^l jíé^l fí lí ngiñ^l do, jo sóong^l dsigá^l dsíir^l nír^l jalé^l e lí e quíñiñ^l do jmiñ^l jmóor^l.

14 Jō mi~ caliñi jaléng` i dsea` apóo` i neáng` fí Jerusalén do e ca'íng` jaléng` dsea` i seeng` fí lí` se' Samaria jalé` júu` quiá' Fidiée~, joba' casíñ` Tá` Simón fí jo cóo'gui Juan. 15 Jō mi~ caguilíñ` do fí jo, canaaiñ` mi'r` Fidiée~ uii` quiá' jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i seeng` fí Samaria do e laco' ni'fñ` do Jmigu'f quiá' Fidiée~, 16 co' lami` jéeng'gui jíi' jaang` ja` i' mi' ca'íng` Jmigu'f quiá' dsea` do, co' lico' nicajgáaiñ` jmi'bi e laco' cuø` lí` e nilíiñ` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`. 17 Jō Tá` Simón cóo'gui Juan caquid-sir` guóor` fí mogui` lajaang` lajaang` i dsea` quiá' Dsea` Jmáang` do, jo lajob ca'fñ` do Jmigu'f quiá' Fidiée~ lajaang` lajaañ`.

18 Jō mi~ calilí` i Simón do e ím' jaléng` i dsea` do Jmigu'f quiá' Fidiée~ e lico' quidsi' i dsea` apóo` do guóor` fí moguiñ`, joba' dsifí lajob casí'r` i dsea` do jo cajíñ`:

19 —Nicuøø`baa 'nú` cuu` e nijmee-na' e nilí'b' jnea` cajo e nicuøø`jaléng` dsea` Jmigu'f quiá' Fidiée~ e lico' ni-quidsii` guóo`o moguir` laco'gui la jmoo` 'nú` na.

20 Joba' cañi` Tá` Simón quiá' i Simón do jo casí'reiñ`:

—iNe`duu' e 'lí` nilíin` cóo' cuu` qui'f, co' ca'f o' e cóo' cuu` qui'ba' nilí' lajíi' e ngíng` dsea` cuø` Fidiée`!

21 Ja` eé` catíng` 'nu` jíi' capí' e ta` la, dsuco' ja` í o' laco' catíng` fí quini` Fidiée`. 22 Túu' lajíi' e 'lí' e í o' na, jo mii' Fidiée~ e ni'fíng`guir dsee` qui'f quiá' lajíi' e ca'fii' o', jo ne`duu' su cuøøng`gui lajo quiá'r`. 23 Co' nilí'baa e dsíng` dsihuín' laco' sin' na, jogui dsee` qui'f jéeng` 'nu` lafa' níuum`ba'.

24 Jō cañi` i Simón do quiá' Tá` Simón jo casí'reiñ`:

—Féeng`na' Fíinaa' Fidiée~ uii` quié` e laco' ja` güigüiee` güilíin`ñ jalé' e nicafee`na' na.

25 Jō mi~ cangf` jo, mi~ cangoyúung` e cajmée` i dsea` apóo` do júu` quiá' jalé' e guiú` e nicajmée` Fidiée~ cóo'r` jogui caguiar` júu` quiá' Fíinaa' Jesús fí jo, jo lajee~ e niteáaiñ` fí e ngolíiñ` fí Jerusalén canaaiñ` guiar` júu` quiá' Fíinaa' Jesús fí jmiguiub` jalé' fii' pí' e téé' lí` se' Samaria cartí caguilíng`tur fí Jerusalén.

Lii` cóo' jaang` dseañu' i seeng` fí Etiopía

26 Jō mi~ cangf` jo, casíng` Fidiée~ jaang` ángel i cajmijnéeng` 'ñia' fí quini` i Lii` do, jo lalab cajíñ` casí'reiñ`:

—Gua` guiú` qui'f, jo gua` fí lí' lí' uøø` laco' ngóo' fí Jerusalén e guiée' cartí fii' Gaza; jo e fí jo ngíng` la tóo` ni` guóo' uø` quié`.

27 Jō lajob cajmée` Lii~, caguiéem` guiú` 'ñia'r', jo cangó`bre fí lí` caquiú' i ángel do ta`. Jō guiá' fib` cajíng` rúin` cóo' jaang` dseañu' i niseeng` fí Etiopía i nilíng` jaang` dseata` dsea` féng' i jmóo` ta` 'mea' cuu` quiá' reina Candace e fí góor` do. Jō i dseañu' do nicangór` fí Jerusalén e cangojmiféin' Fidiée~, 28 jo e ni'huuiñ` fí e ngang'tur fí góor` e guiiñ` fí cóo' ni` bøø' e jñu` cuea`. Jō lajee` jo, ngaiñ' ir` cóo` jí' e cajme' Safí, jaang` dsea` i café' cuaiñ` quiá' Fidiée~ mali'gui eáang`. 29 Jō cajíng` Jmigu'f quiá' Fidiée~ casí'r` i Lii` do:

—Gua` jo güiquiéeng` laco' ngo' e bøø' do.

30 Jō mi~ cangoquíeeng` Lii` fí jo, joba' canúur` e í i dseañu' do e jí' e cajme' i Safí do, joba' cajmingi'reiñ' do jo cajíñ`:

—¿Su ngám`ba' e í' na?

31 Jō cañi` i dseañu' do quiá' Lii` jo cajíñ`:

—Ú, ja` ngán`n, co' jíi' jaang` ja` i' seeng` nijmeá' jnea` júu` e` guóng` jalé' e toø` la.

Jogu i dseañu^l etiope do cató^r Lii[~] e caguaiñ^l do ni[~] e bó^o do coliiñ[~] cóo^r.

³² Jo lalab fé^l e fi[~] ni[~] ji[~] li[~] gui^l ná^l ir[~] do:

Cangojeéng[~] dseá[~] ir[~] fi[~] li[~] nijúuiñ[~] laco^l gui^l la jééng[~] dseá[~] jaang[~] jo^l se^l i dsijngáaiñ[~];

jo jí^l capí^l ja[~] eé[~] ca^ooor[~] laco^l gui^l ja[~] óo[~] jaang[~] jo^l se^l mi[~] sitfíng[~] dseá[~] jñú[~] re^l.

³³ Jo gab[~] cajmeáng^l dseá[~] ir[~], jo jí^l jaang[~] ja[~] seeng[~] i quidsí[~] í[~] quiá[~] rø[~].

Jo jí^l jaang[~] jo[~] i[~] quíi[~] jmiñ[~] nijmé[~] júu[~] cuaiñ[~] quiá[~] jaléng^l dseá[~] sijur[~] co^l cajnga^l dseá[~] quiá[~] r[~],

joba^l congua^l cango^l iñ[~] fi[~] jmigüí[~] la.

Jo lanab lí[~] júu[~] e í[~] i dseata[~] etiope do.

³⁴ Jo mi[~] calí[~] ir[~] e ji[~] do, jo cajmingí[~] i dseata[~] do cajmingí[~] r[~] Lii[~] jo cajjñ[~]:

—Jmee[~] uui[~] dié[~], jmeé[~] jnea[~] júu[~] cuaiñ[~] quiá[~] fé^l i Saí[~] do e fi[~] ni[~] ji[~] la. ¿Su quiá[~] r[~] 'ñia[~] ofa[~] quiá[~] i jiém[~] é?

³⁵ Joba^l canaang[~] Lii[~] jma[~] r[~] júu[~] i dseañu[~] do e cuaiñ[~] quiá[~] Jesús guóng^l e fé^l e fi[~] ni[~] ji[~] li[~] iñ[~] do; jo ngí[~] jo casi[~] reiñ[~] quiá[~] jial láang[~] Jesús jaléng^l dseá[~] jee[~] jalé[~] dsee[~] quiáiñ[~]. ³⁶ Jo lajee[~] teáaiñ[~] fi[~] la do, coo[~] caguilím[~] bre lí[~] sea[~] jmiñ[~], joba^l lalab cajíng^l i dseata[~] etiope do casi[~] r[~] Lii[~]:

—Lab sea[~] jmiñ[~] e la. ¿Já[~] cuóøng[~] nisán[~] n jmiñ[~], faa[~] aa[~]?

³⁷ Joba^l cañí[~] Lii[~] quiá[~] i dseañu[~] do jo casi[~] reiñ[~]:

—Song já[~] lín[~] e ngocáng[~] o[~] júu[~] quiá[~] Jesús, cuóøm[~] nisán[~] jmiñ[~].

Joba^l cañí[~] i dseata[~] do:

—Jáb[~] lín[~] e i Jesús do líiñ[~] i Jóo[~] Fidié[~] camíng[~] do.

³⁸ Jo dsifí[~] ladob caquiñ[~] i dseata[~] do ta[~] e cajé[~] e bó^o lí[~] dsíiñ[~] do; jo cajgáiñ[~] e fi[~] lí[~] sea[~] jmiñ[~] do, jo fi[~] job caseáng[~] Lii[~] jmiñ[~] i dseata[~] do e laco^l cuo[~] lí[~] e ca[~] uíiñ[~] do dseá[~] quiá[~] Dseá[~] Jmáang[~].

³⁹ Jo mi[~] calí[~] uóøiñ[~] fi[~] dsíi[~] jmí[~], jo

Jmiguí[~] quiá[~] Fidiéeb[~] cacó[~] quiá[~] Lii[~], jo jo[~] cangáng[~] gui[~] i dseata[~] do í[~]; jo ca[~] lb[~] tuiñ[~] do fi[~] iuiñ[~], jo dsíng[~] íaang[~] dsíi[~] cangáiñ[~] fi[~] góor[~]. ⁴⁰ Jo catí[~] coo[~] fiñ[~] e siñ[~] Azoto nicaguié[~] Lii[~], jo fi[~] job canaaiñ[~] ngir[~] fi[~] laco^o laco^o fiñ[~] e guiar[~] júu[~] quiá[~] Dseá[~] Jmáang[~] cartí[~] caguiér[~] fi[~] coo[~] fiñ[~] lí[~] siñ[~] Cesarea.

Mí[~] cajáng[~] 'ñia[~] Saulo fi[~] jaguó[~] Dseá[~] Jmáang[~]

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

9¹⁻² Jo co[~] ie[~] jo ja[~] mí[~] caquiñ[~] bi dsíi[~] Saulo e í[~] dsíi[~] e nijngáiñ[~] jaléng^l dseá[~] quiá[~] Dseá[~] Jmáang[~], joba^l cangó[~] fi[~] quini[~] dseá[~] mogui[~] quiá[~] jaléng^l fiñ[~] jmidsea[~] quiá[~] dseá[~] Israel ie[~] jo e cangomir[~] fi[~] e nidsér[~] fi[~] laco^o guá[~] quiá[~] dseá[~] góor[~] dseá[~] Israel e té[~] fi[~] fiñ[~] Damasco e nidsisiéiñ[~] jaléng^l dseañu[~] dseamí[~] i já[~] líng[~] júu[~] quiá[~] Dseá[~] Jmáang[~], jo nitóø[~] reiñ[~] do e 'núuiñ[~] fi[~] dsíi[~] 'nuñí[~] e té[~] fi[~] Jerusalén.

³ Jo cangíim[~] Saulo fi[~] e nijmér[~] lajo, joba^l fi[~] Damasco cangó[~]. Jo dsu[~] mi[~] nijaquiéem[~] e niguiéer[~] e fi[~] jo, coo[~] cajeáb[~] coo[~] ji[~] e teá[~] eáang[~] lacúng[~] lajíng[~] e lí[~] ngóor[~] do, jo e ji[~] do jnéeng[~] jáa[~] catí[~] yú[~] jmigüí[~]. ⁴ Jo dsifí[~] lajob caquíng[~] Saulo fi[~] ni[~] uó[~], jo miffíng[~] canúur[~] e líng[~] i[~] guicafé[~] fi[~] yú[~] jmigüí[~] jo guicajjñ[~] sí[~] r[~] Saulo:

—Saulo, Saulo, ¿jali[~] jmáan[~] ga[~] jnea[~]?

⁵ Joba^l cañí[~] Saulo quiá[~] i guicafé[~] do jo cajjñ[~]:

—¿Í[~] 'nu[~], Fíi[~]?

Jo cañí[~] tu[~] i guicafé[~] do jo cajjñ[~]:

—Jneab[~] Jesús i ngí[~] 'nu[~] jmáan[~] ga[~] lana, jo ja[~] ta[~] íng[~] quíi[~] e jmoo[~] lajo, co[~] lí[~] lí[~] eáang[~] gui[~] jmáang[~] uóø[~] ba[~] e jmoo[~] lajo.

⁶ Jo dsíng[~] cafóng[~] Saulo mi[~] canúur[~] lado, joba^l cañí[~] jo cajjñ[~]:

—Fíi[~], ¿e[~] iin[~] e nijmee[~] e?

Joba^l cañí[~] tu[~] i guicafé[~] do jo cajjñ[~]:

—Ráan¹, jo gua² fí Damasco, jo fí job nihuí³ ta⁴ e⁵ 'né⁶ nijmée⁷'.

⁷Jo jaléng⁸ dsea⁹ i ngolíng¹⁰-gui cóo¹¹ Saulo ie¹² jo dsíng¹³ cafóin¹⁴, có¹⁵ canúu¹⁶ bre e luu¹⁷ e guicafé¹⁸ do, dsu¹⁹ jíi²⁰ jaang²¹ ja²² i²³ cangáin²⁴. ⁸Jo mi²⁵ caróo²⁶ Saulo e lí²⁷ caquíin²⁸ do, jo mi²⁹ née³⁰ júu³¹ e cajóor³² dsu³³ jo³⁴ nijneá³⁵ jminir³⁶ jíi³⁷ capí³⁸ có³⁹ nitium⁴⁰ bre. Jo i⁴¹ dsea⁴² i ngolíng⁴³ cóo⁴⁴ r⁴⁵ dob ca'méeng⁴⁶ ír⁴⁷ cartí⁴⁸ caguiér⁴⁹ cartí⁵⁰ Damasco. ⁹Jo fí job cajer⁵¹ 'ní⁵² jmií⁵³ tóong⁵⁴ e ja⁵⁵ jné⁵⁶ r⁵⁷ jíi⁵⁸ capí⁵⁹ o⁶⁰ gui í⁶¹ g⁶² o⁶³ r⁶⁴ cajo.

¹⁰Jo e fí Damasco do niseeng⁶⁵ jaang⁶⁶ dseañu⁶⁷ i líng⁶⁸ dsea⁶⁹ quía⁷⁰ Dsea⁷¹ Jmáang⁷² i nisii⁷³ Ananías. Jo cóo⁷⁴ jmií⁷⁵ ca-jmijnéeng⁷⁶ 'nia⁷⁷ Dsea⁷⁸ Jmáang⁷⁹ fí⁸⁰ quini⁸¹ i dsea⁸² í⁸³ lafa⁸⁴ mi⁸⁵ quir⁸⁶, jo casí⁸⁷ r⁸⁸ dsea⁸⁹ do lala:

—i Ananías!

Joba⁹⁰ cañií⁹¹ Ananías quía⁹² dsea⁹³ do jo cajín⁹⁴:

—Lab sín⁹⁵ 'n, Fíi⁹⁶.

¹¹Jo cajíng⁹⁷ Fíi⁹⁸ naa⁹⁹ Dsea¹⁰⁰ Jmáang¹⁰¹ casí¹⁰² r¹⁰³ i Ananías do:

—Ráan¹⁰⁴, jo gua¹⁰⁵ fí cóo¹⁰⁶ jee¹⁰⁷ 'núu¹⁰⁸ lí¹⁰⁹ sii¹¹⁰ Derecha. Jo mi¹¹¹ niguié¹¹² quía¹¹³ jaang¹¹⁴ dsea¹¹⁵ i sii¹¹⁶ Judas, jo nijmingín¹¹⁷ jaang¹¹⁸ dseañu¹¹⁹ i sii¹²⁰ Saulo i seeng¹²¹ fí Tarso, có¹²² lana guiiñ¹²³ féin¹²⁴ jnea¹²⁵. ¹²Jo jnea¹²⁶ nicajmé¹²⁷ e e nicangáng¹²⁸ Saulo 'nu¹²⁹ lafa¹³⁰ mi¹³¹ quir¹³² e guie¹³³ fí lí¹³⁴ guiiñ¹³⁵, jo niquid-si¹³⁶ guóo¹³⁷ fí moguir¹³⁸, jo lajob nilijné¹³⁹ tur calé¹⁴⁰ catú¹⁴¹.

¹³Jo mi¹⁴² canúu¹⁴³ Ananías e jo, lalab cañií¹⁴⁴ jo cajín¹⁴⁵:

—Fíi¹⁴⁶, fíim¹⁴⁷ dsea¹⁴⁸ nicajmea¹⁴⁹ r¹⁵⁰ jnea¹⁵¹ júu¹⁵² uii¹⁵³ quía¹⁵⁴ i dseañu¹⁵⁵ í¹⁵⁶ quía¹⁵⁷ jalé¹⁵⁸ e ga¹⁵⁹ e nicajmeáin¹⁶⁰ dsea¹⁶¹ quíi¹⁶² fí Jerusalén. ¹⁴Jogui lana nijáar¹⁶³ fí la e niquier¹⁶⁴ júu¹⁶⁵ quía¹⁶⁶ jaléng¹⁶⁷ fii¹⁶⁸ jmidsea¹⁶⁹ e nisáin¹⁷⁰ jaléng¹⁷¹ dsea¹⁷² quíi¹⁷³ jo nid-siteáng¹⁷⁴ neiñ¹⁷⁵ fí dsíi¹⁷⁶ 'nuñí¹⁷⁷.

¹⁵Joba¹⁷⁸ cañií¹⁷⁹ Fíi¹⁸⁰ naa¹⁸¹ Dsea¹⁸² Jmáang¹⁸³ quía¹⁸⁴ Ananías jo cajín¹⁸⁵:

—Gua¹⁸⁶, jo güijmití¹⁸⁷ lajíi¹⁸⁸ ta¹⁸⁹ quiú¹⁹⁰ u¹⁹¹, có¹⁹² jnea¹⁹³ nica'náan¹⁹⁴ n i dseañu¹⁹⁵ do e niguiár¹⁹⁶ jalé¹⁹⁷ júu¹⁹⁸ quie¹⁹⁹ e jee²⁰⁰ jaléng²⁰¹ dsea²⁰² i ja²⁰³ líng²⁰⁴ dsea²⁰⁵ Israel cóo²⁰⁶ gui jaléng²⁰⁷ dseata²⁰⁸ dsea²⁰⁹ cóong²¹⁰ quía²¹¹ r²¹² jogui fí quini²¹³ jaléng²¹⁴ dsea²¹⁵ Israel cajo. ¹⁶Jo jnea²¹⁶ bi²¹⁷ ni'éé²¹⁸ e Saulo jial tíi²¹⁹ iihuái²²⁰ 'né²²¹ nidsingíin²²² uii²²³ quie²²⁴ e.

¹⁷Jo dsifí²²⁵ ladob cangó²²⁶ Ananías fí lí²²⁷ niguiing²²⁸ i Saulo do. Jo mi²²⁹ caguiér²³⁰ fí jo, caí²³¹ bre fí dsíi²³² sinúu²³³ lí²³⁴ guiiñ²³⁵ do, jo caquidsir²³⁶ guóor²³⁷ moguiñ²³⁸ do, jo cajín²³⁹ casí²⁴⁰ reiñ²⁴¹:

—Saulo, rú²⁴² uu²⁴³, i Fíi²⁴⁴ naa²⁴⁵ Jesús i ca-jmijnéeng²⁴⁶ 'nia²⁴⁷ lajee²⁴⁸ iuun²⁴⁹ fí e ñi²⁵⁰ fí la casíin²⁵¹ jnea²⁵² lana e nijmee²⁵³ e e nilijné²⁵⁴ tu²⁵⁵ calé²⁵⁶ catú²⁵⁷ jogui e niñin²⁵⁸ Jmiguf²⁵⁹ quía²⁶⁰ Fidiée²⁶¹.

¹⁸Joba²⁶² caquidsí²⁶³ Ananías guóor²⁶⁴ fí yá²⁶⁵ mogui²⁶⁶ Saulo, jo dsifí²⁶⁷ lajob caso-jjá²⁶⁸ e líi²⁶⁹ la líi²⁷⁰ hui²⁷¹ 'ñu²⁷² jmini²⁷³ dsea²⁷⁴ do, jo dsifí²⁷⁵ ladob calijné²⁷⁶ r²⁷⁷. Lí²⁷⁸ jo caróor²⁷⁹ jo miffíng²⁸⁰ cajgáaiñ²⁸¹ jmií²⁸² e laco²⁸³ cuó²⁸⁴ lí²⁸⁵ e ca'uiñ²⁸⁶ dsea²⁸⁷ quía²⁸⁸ Dsea²⁸⁹ Jmáang²⁹⁰. ¹⁹Jo mi²⁹¹ cangí²⁹² jo, cagó²⁹³ r²⁹⁴ ir²⁹⁵ jo catíim²⁹⁶ tur bí²⁹⁷ quía²⁹⁸ r²⁹⁹. Jo caje³⁰⁰ bir cóo³⁰¹ tú³⁰² jmií³⁰³ mi³⁰⁴ cangí³⁰⁵ jo cóo³⁰⁶ jaléng³⁰⁷ dsea³⁰⁸ quía³⁰⁹ Dsea³¹⁰ Jmáang³¹¹ i neáng³¹² fí Damasco.

Mi³¹³ caguia³¹⁴ Saulo júu³¹⁵ quía³¹⁶ Dsea³¹⁷ Jmáang³¹⁸ fí³¹⁹ Damasco

²⁰Jo lajee³²⁰ job canaang³²¹ Saulo guar³²² júu³²³ quía³²⁴ Dsea³²⁵ Jmáang³²⁶ laco³²⁷ guá³²⁸ quía³²⁹ dsea³³⁰ góor³³¹ dsea³³² Israel e tée³³³ fí Damasco, jo sí³³⁴ r³³⁵ jaléng³³⁶ dsea³³⁷ e i dsea³³⁸ góor³³⁹ Jesús do líng³⁴⁰ i Joo³⁴¹ Fidiée³⁴² camíng³⁴³ do. ²¹Jo jaléng³⁴⁴ dsea³⁴⁵ i núu³⁴⁶ e júu³⁴⁷ quía³⁴⁸ r³⁴⁹ do, sóong³⁵⁰ dsigá³⁵¹ dsír³⁵² jo fé³⁵³ r³⁵⁴:

—¿Su o³⁵⁵ i nabi i dseañu³⁵⁶ i ngí³⁵⁷ jmáng³⁵⁸ ga³⁵⁹ jaléng³⁶⁰ dsea³⁶¹ quía³⁶² Dsea³⁶³ Jmáang³⁶⁴ i neáng³⁶⁵ fí Jerusalén? Jo ¿su o³⁶⁶ i nabi cajo i cagüeng³⁶⁷ fí Damasco la e nitóor³⁶⁸ e 'núung³⁶⁹ jaléng³⁷⁰ dsea³⁷¹ quía³⁷² Dsea³⁷³ Jmáang³⁷⁴ fí quini³⁷⁵ jaléng³⁷⁶ fii³⁷⁷ jmidsea³⁷⁸ quía³⁷⁹ dsea³⁸⁰ Israel fí Jerusalén?

²² J_o dsu' lajee' j_o, eáang'gui cuø' bĩ 'ñia' Saulo e guiar' e júu' do. J_o jalém' i dsea' Israel i seeng' fí Damasco do cajer' júi' ja' ñir' e' dseáng' niñir', cø' i Saulo do guiar' júu' e dseáng' jáb' e Jesús líiñ' Dsea' Jmáang' i sijeeng' dsea' Israel.

Mi' caláang' Saulo fí jaguó' dsea' góor' dsea' Israel

²³ J_o mi' cangf'gui laj_o, jaléng' dsea' Israel i seeng' fí Damasco do canaañ' sñiñ' røø' jial nijngáñ' i Saulo i líing' dsea' góor' do. ²⁴ J_o dsu' ca'óm' Saulo júu' lajii' e i' dsí' i dsea' do e ni-jmeáng' neiñ'. J_o uøø' jmíib' neáang' i dsea' i siteeng' ír' do fí oo' iá' cuu' e ñií' eáang' li' güi'fing' jee' fiñ' Damasco e quiá' siteeñ' e nijngáng' neiñ'. ²⁵ Dsu' cøø' uøø' jaléng' i dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i neáang' fí Damasco do catañ' Saulo fí dsí' cøø' 'matá' e fe', j_o cajgiáang' neiñ' do fí dse' e iá' cuu' e si' lacúng' fiñ' do, j_o laj_ob caleáañ' dsea' do.

Mi' caguiéng' tu Saulo fí Jerusalén

²⁶ J_o mi' cangf' j_o, caguiém' tu Saulo fí Jerusalén, j_o cali'iñ' e niseáñ' coliiñ' cøø' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i neáang' fí j_o; dsu' lajiim' i dsea' do 'góm' breñ', cø' ja' jál' líiñ' e niíing' Saulo dsea' quiá' Dsea' Jmáang'. ²⁷ J_o dsu' jaang' dseañu' i sii' Bernabé caguijéiñ' Saulo fí quini' jaléng' dsea' apóo' i neáang' fí Jerusalén, j_o cajmea'reiñ' júu' jial cangáng' Saulo Fíinaa' Dsea' Jmáang' lajee' iuuiñ' fí e ngóor' fí Damasco, jogui jalé' e caféng' Fíinaa' Dsea' Jmáang' ír', jogui jial teá' dsíir' guiar' júu' quiá' Jesús e fí Damasco do. ²⁸ J_o laj_ob mi' cajé' Saulo fí Jerusalén, j_o coliiñ' canaañ' ngír' cøø' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i neáang' fí j_o. ²⁹ J_o dseáng' ngocáng' dsíi' bre guiar' jogui sñiñ' júu' quiá' Dsea' Jmáang' jee'

jaléng' dsea' Israel i fé' jmíi' griego. J_o dsu' lajaléng' i dsea' í jmóor' úung' e nijngám' bre Saulo. ³⁰ J_o mi' calilí' i dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i caguiaang' do e i' dsíi' i dsea' do lado, j_oba' caguim' bre Saulo fí fiñ' Jerusalén, j_o cangojéeng' neiñ' do fí Cesarea; j_o mi' cangf' j_o, caguiéng' neiñ' do fí góor' li' sii' Tarso.

³¹ J_o jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i seeng' fí lacaang' li' se' Judea cøø' li' se' Galilea cøø' gui li' se' Samaria juguiá' júu' røøb' niseeñ', jogui eáang'gui ngóo' lijá' líiñ' jalé' júu' quiá' Dsea' Jmáang' car' ngocáng' dsíir'. J_o lajalém' bre jmóor' úung' e jmiféñ' Fíinaa' Dsea' Jmáang', j_o laj_ob ngóo' lifíing' dsea' i jáng' yaang' fí jaguó' Dsea' Jmáang' lacøø' jmiñ' lacøø' jmiñ' la'eáang' cøø' Jmiguí' quiá' Fidié'.

Mi' cajmi'leáang' Tú' Simón jaang' dseañu' i caang' tii'

³² J_o lajee' j_o ngí' i Tú' Simón do e dsi'eer' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', j_o lajee' j_o cangór' fí cøø' fiñ' li' sii' Lida e cango'eer' jaléng' dsea' íb' cajo i neáang' fí j_o. ³³ J_o mi' caguiér' fí j_o, cadséiñ' jaang' dseañu' i caang' tii' i sii' Eneas, j_o ningóo' mí' jñiá' jii' e niráañ' do cøø' li' ráañ'. ³⁴ J_o lalab' casí' Tú' Simón i dseañu' í j_o cajñi':

—Eneas, Dsea' Jmáang' nijmi'leáañ' 'nu' jmiñ' ná. Ráan', j_o séel' li' ráan'.

J_o dsifí' laj_ob carøø' Eneas e li' ráañ' do. ³⁵ J_o lajalém' dsea' seeng' fí Lida cøø' gui fí Sarón cangár' e carøøb' i Eneas do, j_oba' cajám' yaañ' fí jaguó' Dsea' Jmáang' ie' j_o.

Mi' cajmijí' tu Tú' Simón jaang' dseamf' i sii' Dorcas

³⁶ J_o ie' j_o niseeng' jaang' dseamf' i líing' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' fí cøø' fiñ' li' sii' Jope. J_o i dseamf' do nisi-

ir` Tabita, e guóng` Dorcas cóo`r` jmií` griego. Jo i dseamf í contøom` jmóor` jalé` e guiá` jogui jmicóo`r` jaléng` dsea` i ja` sea` e `né`. <sup>37</sup> Jo ie` jo nicalidséeb` i Dorcas do, jo cajúm` bre. Jo jaléng` dsea` i seeng` cóo`r` do ie` jo caláng` neiñ', jo caquiáng` neiñ' fí` dsíi` sinúu` `núu` yá`. ³⁸ Jo e fii` Jope do quiáb`r` née` la-có`gui` née` e fii` Lida e fí` lí` táang` i Tú` Simón do. Jo có` caliñib` jaléng` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang` i neáng` fí` Jope e fí` Lidab táang` Tú` Simón, joba` dsifib` casiñ` gáng` dseañu` fí` do; jo mi` caguiliñ` fí` jo caguisíi` reiñ' do lala:

—Tú` Simón, má`aa` fí` Jope lajminá`.

³⁹ Jo cangób` Tú` Simón cóo`r` i dsea` do fí` Jope. Jo mi` caguié`r` fí` jo, jo cagui-jéeng` neiñ' do fí` lí` ráang` i dseamf` `lii` do. Jo jaléng` dseamf` `nhí` i niteáng`r` lí` ráang` i `lii` do dsíng`r` qui`r` carfir` lacúng`r` lajíng` lí` sing`r` Tú` Simón mi` caguié` dsea` do fí` do; jo ca'e`reiñ' jalé` mi`núung`r` cóo`r`gui` jalé` `mi` e jíe` e nica`mi` i Dorcas do jogui e nicangíiñ` cuo` dsea` do lami` seeiñ`. ⁴⁰ Jo ngf` jo, caquiú` Tú` Simón ta` e ca`uøom` jaléng` i dsea` i teáng`r` e sinúu` do fí` caluu`. Jo lí` jo, casí`r` uo` jnir` jo canaaiñ` féiñ' Fidiéé`, jo lí` jo, miffíng` cajóøiñ` i `lii` do jo cajín`r` casí`reiñ':

—i Tabita, ráan`!

Jo dsifí` ladob caneáa` i dseamf` do jminir`, jo mi` cangáiñ` Tú` Simón, caróo` bre jo caguár`. <sup>41</sup> Jo Tú` Simón catíiñ` guoo` i dseamf` do jo casíng` neiñ'. Jo lí` jo, catø`tur` jaléng` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang` i ca`uøøiñ` e fí` sinúu` do cóo`r`gui` jaléng` dseamf` `nhí` i teáng`r` do, jo ca`eiñ' jaléng` i dsea` do i dseamf` do e nicají`biñ' do. <sup>42</sup> Jo jalém` dsea` seeng` fí` Jope caliñir` jalé` e calí` do ie` jo, jo fíim` dsea` cajáng`r` yaaiñ` fí` jaguó` Dsea` Jmáang` ie` jo. <sup>43</sup> Jo mi` cangf` jo, huøom` bi` cajé` Tú` Simón e fí` fii` jo fí` quiá`r`

jaang` dseañu` i sii` Simón i nijmóo` ta` jmi`ua` loo` jó`.

Tú` Simón cóo`r` jaang` fii` `lée` i sii` Cornelio

10 Jo ie` jo niseeng` jaang` dseañu` i sii` Cornelio fí` cóo` fí` lí` sii` Cesa-rea i nilíng`r` fii` quiá`r` cóo` `lé` e sii` italiano. <sup>2</sup> Jo i Cornelio do colíing` cóo`r` jaléng` dsea` sinúu` quiá`r`, røøb` eám`r` jmiféiñ' Fidiéé` jogui eám`r` núu`r` jalé` júu` quiá`r` dsea` do, jogui jmicóo`r` bir cóo`r` cuu` jaléng` dsea` Israel i ja` sea` e `né`, jogui contøom` féiñ' Fidiéé` cajo. <sup>3</sup> Jo cóo`r` jmií` ngóo` jiu` la ii` `ni` e ca`lloo` i Cornelio do líing` ee` cangár` lafa` mi` quir`, jo dseáng`r` røøb` cangáiñ` jaang` ángel i líing` guotii` Fidiéé` i ca`f` fí` lí` guiiñ` jo cajíng`r` dsea` do lala:

—i Cornelio!

⁴ Jo dob cajé` i Cornelio do jóøiñ` i án-gel do, jo eám`r` `gór`r` cajmingí`r` dsea` do lala:

—¿E` `né` jmee`e, Fíi`i?

Jo cañii` i ángel do quiá`r` Cornelio jo cajín`:

—Ninúub` Fidiéé` jalé` júu` quií`r` mi` fón`re, jogui ní`bre jalé` e guiá` e jmoo` e jmicóo`r` jaléng` dsea` i `né` licóo`r`. ⁵ Jo lana nisfín` dsea` quií`r` fí` Jope jo nid-site`r` Simón i sii` Tú` cajo e nijaiñ` fí` la. <sup>6</sup> Jo lana dob guiiñ` fí` quiá`r` jaang`r`gui` i sii` Simón cajo, jaang` dseañu` i guiiing` fí` `ni` jmiñi`r` i jmóo` ta` jmi`ua` loo` jó`.

⁷ Jo mi` cangoyúung`r` e cangáng`r` i án-gel i café`r` quiá`r` do, dsifí` lanab catø`r` i Cornelio do gáng` dsea` `léng`r` quiá`r` cóo`r`gui` jaang` `lée` i nicuíiñ`r` guiá`r` jogui i eám`r` jmi`gó` Fidiéé` cajo. ⁸ Jo mi` calí`r` jma`reiñ' do júu` jalé` e cangár` do cóo`r`gui` e cajíng`r` i ángel do, jo casíim`breiñ' do fí` fii` Jope.

⁹ Jo mi` cajneá` e jmií` jo, lajee`r` gui`-nang`r` teáaiñ`r` do fí` jo nijaquíem`r` nigu-illíiñ` fí` Jope, jo níngoo`r` guieñi`r` ie` jo, jo lajee`r` job cajgóo`r` i Tú` Simón do fí`

yú^h 'núu' e lí^h guiiñ^h do fí^h Jope e can-
goféiñ^h Fidiée^h. ¹⁰ Jo sóong^h nijmi^h aaiñ^h
lajee^h jo, jo ni^h iñ^h dó^h r i bre. Jo lajee^h
guiiñ^h dob, lajee^h e nee^h guiá^h e nidó^h r,
canaang^h nír^h jalé^h e cacuø^h Fidiée^h e
si^h iñ^h e ninír^h lafa^h mi^h qui^h dsea^h. ¹¹ Jo
cangár^h e cana^h fí^h yú^h jmigüf^h, jo jnéeng^h
cajgó^h coo^h e lí^h laco^h coo^h 'mi^h e fe^h, jo
jnéeng^h 'núu^h laji^h quiá^h quiúung^h. ¹² Jo
e dsí^h 'mi^h do jnéeng^h teáng^h langíing^h
íing^h jó^h nuu^h i dsí^h tú^h guoo^h jogui tú^h
tií^h, jo quiéeng^h gui cajo jaléng^h mi^h cóo^h
jaléng^h qui^h jogui langíing^h íing^h tá^h.
¹³ Jo canúur^h e cajíng^h jaang^h i guicafé^h
jo guicajíñ^h do:

—Ráan^h, Tú^h Simón, jngang^h i jó^h na
jo quié^h.

¹⁴ Jo Tú^h Simón cañíur^h jo cajíñ^h:

—U^h, Fíi^h, jíi^h cóo^h nee^h ja^h mi^h
cacún^h n jaléng^h i jó^h na, co^h lajo ta^h huí^h
fí^h ni^h júu^h quiu^h ta^h qui^h naa^h, jnea^h dsea^h
lí^h naa^h dsea^h Israel.

¹⁵ Joba^h guicajíng^h tu i guicafé^h do:

—Jalé^h e jíng^h Fidiée^h e cuøom^h lí^h
co^h, ja^h e ta^h e fo^h 'nu^h e ja^h cuøong^h.

¹⁶ Jo mi^h catí^h 'ni^h nee^h e guicafé^h i
dsea^h do e júu^h jo, cangób^h tu e 'mi^h do
fí^h yú^h jmigüf^h. ¹⁷ Jo caje^h Tú^h Simón í^h
dsíur^h e guóng^h jalé^h e cangár^h do. Jo la-
jee^h jo caguilíim^h i dsea^h quiá^h Cornelio
do fí^h quiá^h i Simón do e ningí^h cangír^h
jmingíur^h. Jo mi^h caguilíñ^h fí^h lí^h guing^h i
Tú^h Simón do, ¹⁸ jo cajmingíur^h cóo^h júu^h
teá^h su dob lí^h guing^h jaang^h dseañu^h i
si^h Simón i si^h bi Tú^h cajo.

¹⁹ Jo lajee^h jo, dobi sing^h Tú^h Simón e
í^h dsíur^h quiá^h jalé^h e cangár^h do mi^h tí^h
lí^h café^h Jmiguá^h quiá^h Fidiée^h jo casí^h
ír^h lala:

—Janú^h, Tú^h Simón, nab teáng^h
gaang^h dseañu^h i 'náng^h 'nu^h. ²⁰ Ráan^h jo
guó^h cóo^h r, jo ja^h ee^h í^h o^h jíi^h coo^h, co^h
jneab^h dsea^h casíñ^h n i dsea^h na fí^h la.

²¹ Jo cajgám^h i Tú^h Simón do lí^h dsíñ^h,
jo cango^h líñ^h i dsea^h quiá^h Cornelio do
jo cajíñ^h casí^h reiñ^h:

—Jneab^h i ngí^h na^h 'náng^h na^h. ¿E^h júu^h
quié^h na^h?

²² Jo cañí^h i dseañu^h gaang^h do jo
cajíñ^h:

—Jáa^h naa^h ta^h quiá^h jaang^h fí^h 'lé^h
quí^h naa^h i si^h Cornelio, jaang^h dseañu^h i
guiúng^h eáang^h jogui contøom^h jmiféiñ^h
Fidiée^h. Jo jaléng^h dsea^h góo^h dsea^h Israel
eáam^h jmi^h gó^h r dsea^h do jogui 'neáaiñ^h ca-
jo. Jo jaang^h ángel^h quiá^h Fidiée^h casí^h
ír^h e nitó^h r 'nu^h fí^h quiá^h r jo ninúr^h lají^h
júu^h quií^h e 'né^h nifí^h re.

²³ Jo catób^h Tú^h Simón i dseañu^h
gaang^h do fí^h sinúu^h lí^h guiiñ^h, jo dob ca-
jer^h colíing^h e uøø^h jo. Jo mi^h cajnea^h la-
jo, cangób^h Tú^h Simón cóo^h i dsea^h do
fí^h Cesarea, jogui cangolíim^h bi cóo^h r coo^h
tú^h máng^h dsea^h quiá^h Dsea^h Jmáang^h i
neáang^h fí^h Jope.

²⁴ Jo mi^h cajnea^h coo^h gui jmi^h la-
jo, joguiba^h caguilíñ^h cartí^h Cesarea fí^h
lí^h niguiing^h i Cornelio do sijeeng^h ír^h
colíing^h cóo^h jaléng^h dsea^h sinúu^h quiá^h
cóo^h gui jaléng^h dsea^h i cuiñ^h eáang^h i
cató^h r fí^h quiá^h e laco^h ni^h iñ^h i Tú^h
Simón do. ²⁵ Jo mi^h caguíe^h i Tú^h Simón
do fí^h jo, dob nising^h i Cornelio do
o^h nú^h e nigüiijeeng^h neiñ^h. Jo mi^h cangáng^h
rúñ^h, dsí^h ladob casí^h Cornelio uø^h jnir^h
fí^h quini^h i Tú^h Simón do e laco^h ni-
jmiféng^h neiñ^h. ²⁶ Dsu^h Tú^h Simón dsí^h
ladob caseang^h neiñ^h jo casí^h reiñ^h:

—Ráan^h, Cornelio, co^h jnea^h líñ^h n
jaang^h dsea^h jmigüf^h laco^h 'nu^h.

²⁷ Jo lajee^h gui^h ná^h síñ^h ladob, ca^h
Tú^h Simón fí^h dsí^h sinúu^h, jo fíim^h dsea^h
nisiseáng^h fí^h jo mi^h cangotáaiñ^h. ²⁸ Jo
lalab casí^h Tú^h Simón i dsea^h do:

—Niñ^h b^h 'nú^h e jnea^h, dsea^h líñ^h naa^h
dsea^h Israel, ja^h cuøong^h e dsítóo^h naa^h
dsí^h sinúu^h quiá^h dsea^h la 'nú^h i ja^h líng^h
dsea^h Israel, o^h gui cuøong^h síing^h naa^h
cóo^h dsea^h la 'nú^h cajo. Dsu^h lana Fidiée^h
nica^h e^h r jnea^h e jo^h cuøong^h e nifá^h a e
dsea^h la 'nú^h i ja^h líng^h dsea^h Israel fa^h
e uøng^h na^h. ²⁹ Joba^h mi^h caguilíng^h dsea^h

quí' e tó'r' jnea~, dsifib' cagá- a cóo'r~, jo jíi' coo' ja' ee' dsee- casée' e. Joba' iin- n dseáng' dsii- e ta~ cate' na' jnea~.

³⁰ Joba' cañii' Cornelio quiá' Tú' Simón jo cajín'':

—Ningóo' quiú' jmií' lana, jo e í' la- co' ngóo' lana, lab guiin- n fí' sináú' la e jmifén' n Fidiée' la ii' 'ni' e ca'lóo'. Jo lajee' jo, coo' cajném' jaang' dseañu' i qui' coo' 'mi' e ji' eáang', ³¹ jo cajín' casí'r' jnea~: “Cornelio, nicanúub' Fidiée' jalé' júu' quií', jogui nicaliñi' bre jalé' e guiú' e nicajmee' cóo' jaléng' dsea' i ja' sea' jalé' e 'né'. ³² Quiúu' ta~ dsea' quií' jo güiguilíin' fí' Jope, jo güi- guite'r' jaang' dseañu' i sií' Simón, si- i' bir Tú' cajo, i táang' fí' quiá' jaang' gui dseañu' i sií' Simón i guiiing' 'ni' jmiñi' i jmóo' ta~ jmi'ua~ loo' jó'.” ³³ Joba' dsifí' lajob casíin- n dsea' quié' e e cagui- téer' 'nu', jo eáam' guiú' la nicajmee' e nicañi' ba'. Jogui lana lab nisee- naa' la- jii' naa' fí' quini' Fidiée', jo eáam' ii' naa' nú' naa' jalé' júu' e ca'íing' 'nu' quiá' Dsea' Jmáang- e catíi' naa' e ninú' naa'.

Jalé' júu' quiá' Tú' Simón e café'r' fí' quiá' Cornelio

³⁴ Jo mi~ cató' fé' i Cornelio do, jo canaang' Tú' Simón fé'r' júu' quiá'r' jee~ jaléng' i dsea' i siseáng' fí' quiá' i Cor- nelio do jo cajín'':

—Ná' guiba' ningán' n røø' e doñi' iib' dsea' íng' Fidiée' ja' e líi' ii' dsea', ³⁵ co' ím' Fidiée' dsea' i jmi'gó' ír' jogui i jmóo' e guiú' cóo'r' doñi' jié' fí' lí' seeiñ'. ³⁶ Jo Fidiée' cangíiñ' júu' quiá'r' la'eáang' cóo' jaléng' jnea', dsea' líi- naa' dsea' Israel, quiá' jial niliseeng' dsea' juguiú' júu' røø' la'eáang' cóo' Dsea' Jmáang-, co' íb' Fii' jaléng' dsea' jmigüí'. ³⁷ Jo guiúb- ñi' 'nú' jalé' e calí- ie~ ja' mi' ngóo' eáang' fí' guóo' uó' qui- naa', jnea' dsea' líi' naa' dsea' Israel, jo canaang' jalé' e jo catí' Galilea mi' cangí' e caguiá' Juan júu' quiá'r' e 'né' nisáng'

dsea' jmií' e laco' cuø' lí' e quií' jíng' yaaiñ' fí' quini' Fidiée'. ³⁸ Jo niñib' 'nú' cajo jial cacuø' Fidiée' Jmiguí' quiá'r' Jesús i cacuáng- fí' Nazaret, jo cóo' e bí' jo cajmée' Jesús jmang' e guiú', jogui cajmi'leáaiñ- jaléng' i íng' iihuú' uúí' e fii' i 'ling' quiú' ta~ quiá'r'; jo jalé' e jo calí'r' cajméeer', co' seem' Fidiée' contøøng- cóo' ír'. ³⁹ Jo caneb' jnea' jalé' e guiú' e cajmée' Jesús ie~ jo fí' Jerusalén, lí' latøøng' lí' se' Judea. Jo mi' lí' cøøng' lajo, cateáang' dsea' ír' fí' dse' crúu' jo fí' job cajúin-. ⁴⁰ Dsu' Fidiée' cajméeer' e cají'b' tu dsea' do mi' cadsíng- 'ni' jmií' lajo, jogui cajméeer' e cajnéng- dsea' do jee~ jnea'. ⁴¹ Dsu' ja' cajmijnéeng' 'nia'r' jee' lí' doñi' ii' dsea', co' lajíi' jee~ jneab' cajmijnéeng' 'nia'r', dsea' i nicaguíng' Fidiée' lajíi' lami' jéeng' gui quiá' e nijmó' naa' júu' røø' jalé' e calí' cóo' Jesús. Jo jneab' dsea' ca'né' caquiee- naa' cóo'r' mi' cangí' e cají'tur calé' catú'. ⁴² Jogui Jesús casíiñ- jnea' e niguiá' naa' júu' quiá'r' jee~ jaléng' dsea', jogui e nijmó' naa' júu' røø' e Fidiéeb' dsea' casíiñ- dsea' do e niquidsir' í' jee~ jaléng' dsea' jmigüí' i jíi' gui cóo' gui jaléng' i ni'liiing' mi' catí' í' lajo. ⁴³ Jo jaléng' dsea' i nicafé' cuaiñ- quiá' Fidiée' lajíi' mali' eáam' café'r' cuaiñ- quiá' Jesús, jogui cajím' bir cajo e doñi' ii' dsea' i jáng' yaang' fí' jaguó' Jesús ni'íim' dsee- quiá'r' la'eáang' cóo' dsea' do.

Mi' ca'íng' jaléng' dsea' i ja' líing' dsea' Israel Jmiguí' quiá' Fidiée'

⁴⁴ Jo laco' gui'nang' sim' bi Tú' Simón e fé'r' jalé' júu' quiá' Dsea' Jmáang- fí' jee~ i dsea' i siseáng' do, mi' tí' lí' cangíng' jaléng' i dsea' do Jmiguí' quiá' Fidiée'. ⁴⁵ Jo jaléng' i dsea' Is- rael i nilíing' dsea' quiá' Dsea' Jmáang- i caguilíng- cóo' Tú' Simón fí' quiá' i Cornelio do, eáam' cangogá' dsíir' mi' calilí'r' e cangíim' jaléng' dsea' i ja' líing'

dsea` Israel Jmiguŕ quiáƒ Fidiéƒ cajo, <sup>46</sup> cō' núur` sŕing` ĩ dsea` do cōo' jmií' e jié'gui laco' jmií' quiáƒ' jogui jmféiñ' Fidiéƒ cajo. ⁴⁷ Joba' cajíng' ĩ Tŕú Simón do casíƒr' ĩ dsea` do ladsifí' lado:

—Jíi' jaang` ja` ĩi` cuøong` jníng` e nisáng` ĩ dsea` la jmií' e laco' cuø` lí' e nilíiñ' dsea` quiáƒ' Dsea` Jmáang` , cō' nica'fm'bre Jmiguŕ quiáƒ' Fidiéƒ laco'gui nica'fíng' jnea' cajo.

⁴⁸ Jo caquiũ' Tŕú Simón ta` e cajgáam` ĩ dsea` do jmií' e laco' cuø` lí' e nilíiñ' dsea` quiáƒ' Dsea` Jmáang` . Jo mi` cangf` jo, jaléng' ĩ dsea` do camíƒr' Tŕú Simón e fa' nijé'bi dsea` do cōo' tú' jmií' cōo'ƒ' fí' jo.

E` uiiing` e caguiar' júu` quiáƒ' Dsea` Jmáang` fí' jee` dsea` ĩ ja` líing` dsea` Israel

11 Jo mi` cangf` jo, jaléng' dsea` apóo` cōo'gui jaléng' dsea` quiáƒ' Fidiéƒ caguaang'gui ĩ neáng' lacaang` lí' se' Judea, caliñir' júu` e jaléng' dsea` ĩ ja` líing` dsea` Israel nica'fm'bre cajo júu` quiáƒ' Dsea` Jmáang` . ² Jo mi` caguiéng'tu` ĩ Tŕú Simón do fí' Jerusalén, ĩ líing` dsea` Israel ĩ líing` dsea` quiáƒ' Dsea` Jmáang` canaaiñ' cuø'reiñ' dsee` ³ jo sf'reiñ':

—¿Jiali' caguié' lacaang` quiáƒ' jaléng' dsea` ĩ ja` líing` dsea` Israel jo caguiquié' cōo'ƒ'?

⁴ Jo canaang` Tŕú Simón jma'reiñ' júu` lati' uiiing` quiáƒ' jalé' e calf` do jo cajín':

⁵—Lajee` táan`n fí' Jope, jo lajee` guiaang` e fón'n Fidiéƒ , camó'o líing` ee` camó'o lafa' mi` qui' dsea` ; jo camó'o cajgó' fí' yú' jmgüŕ cōo' 'mi' e fe' eáang` , jo 'núu' laj' quiú' quiúung' , jo catisíi' fí' lí' sín'n. <sup>6</sup> Jo mi` cajøøø røø` dsí' e 'mi' do, jo camó'o e teáang' langíng` íing' jó' nuu' ĩ dsí' tú' guoo` jogui tú' tí' cōo'gui jaléng' mi' jogui jaléng' qui' cōo' langíng` íing' ta'.

⁷ Jo canú'u e líing` ĩi` guicafé' jo guica-jín': “Ráan` na, Tŕú Simón, jngan' ĩ jó' na jo cun're!” <sup>8</sup> Jo cafá'a: “U` , Fíi'i, jíi' cōo' nées` ja` mi' cacún'n jaléng' ĩ jó' na, cō' lajo ta` huí' fí' ní' júu` quiu' ta` quí'naa', jnea' dsea` líi'naa' dsea` Israel.” <sup>9</sup> Joba' canú'túu` e luu' e guicafé' fí' guiaá' güŕ do jo casíƒ' jnea` lala: “Jalé' e jíng' Fidiéƒ e cuøong` lí' cø' , ja` ta` e fo' 'nu' e ja` cuøong` jme' lajo.” ¹⁰ Jo 'ni' née' catf` e jgóo' e 'mi' do; jo mi' cangoyúung' , jo cajgóob-tu` fí' yú' jmgüŕ. ¹¹ Jo lajee` guiaang` e móo'o jalé' e jo, caguilíng` gaang` dseañu' ĩ 'náng' jnea` ĩ jalíng` tí' Cesarea caguilíñ' fí' lí' guin`n do. <sup>12</sup> Jo caquiũ' Jmiguŕ quiáƒ' Fidiéƒ ta` jnea` e cangó'o cōo' ĩ dsea` do e ja` casée'e jíi' cōo' ta` uii' e ja` líing` dsea` do dsea` Israel. Jo cōo'baa` jñúung'gui ĩ dsea` quiáƒ' Dsea` Jmáang` la cangó'o. Jo mi' caguié' e fí' Cesarea, lajalé'baa' cangotóo'naa' fí' quiáƒ' jaang` dseañu' ĩ sii' Cornelio. <sup>13</sup> Jo fí' jo cajmea'r' jnea' júu` jial cangáin` jaang` ángel ĩ líing` guotiñ' Fidiéƒ fí' quiáƒ' ; jo cajíng' ĩ ángel do casíƒ'reiñ' do lala: “Síing` dsea` quií' fí' Jope, jo güiguite'r' jaang` dseañu' ĩ sii' Simón, ĩ sii'bi Tŕú cajo. ¹⁴ Jo íbing' níjng' jial cuøong` nileáng'na' jee` dsee` quií'na' colíing` cōo' jaléng' ĩ seeng` quií'na'.” <sup>15</sup> Jo mi` canaang` e fón'nre, job mi` cangfíñ' Jmiguŕ quiáƒ' Fidiéƒ lajaléiñ' do lí' laco'gui cangíng` jnea' , dsea` líi'naa' dsea` Israel, lati' mi` uiiing` . <sup>16</sup> Jo joguib` cad seng' dsii' lajji' e cajíng' Fíi'naa' Dsea` Jmáang` lamí' cateáaiñ' cōo' jnea' fí' jmgüŕ la mi' cajín' lala: “E` já'ba' e Juan caseáaiñ' dsea` jmií' , dsu' 'nú' nisáng'na' jmií' cōo' Jmiguŕ quiáƒ' Fidiéƒ .” ¹⁷ Jo song Fidiéƒ cacuø'r' ĩ dsea` ĩ ja` líing` dsea` Israel Jmiguŕ quiáƒ' laco'gui cacuø'r' jnea' , dsea` líi'naa' lajo mi' ca'fíng'naa' júu` quiáƒ' Fíi'naa' Dsea` Jmáang` , joba' ¿i' jnea` e nijniñ`n lajji' ta` quiáƒ' Fidiéƒ?

18 Jō mī canúu jaléng' i dseá Israel i líng' dseá quiá' Dseá Jmáang jalé' júu quiá' Tú Simón, dsif' lajob jō e cañír jii' coo' quiáin' do, jō canaain' jmfiein' Fidiée' jō fé'r:

—E jáb' e nicacuø' Fidiée' jaléng' dseá i ja líng' dseá Israel e niqui' nijíng' yaain' fi' quini' laco' cacuø'r' jnea', jō lajoba' ni'ufiñ dseá i catíng' seeng' cøøng' coo' Fidiée' lata'.

Jaléng' dseá quiá' Dseá Jmáang' i seeng' fi' Antioquia

19 Jō ie' do, mī cangf e cajnga' dseá quiá' i Té' do, mī canaang' jmáng' dseá ga' jaléng' dseá quiá' Dseá Jmáang', joba' i líng' i dseá í cangoliin' cartí lí se' Fenicia jogui lí se' Chipre coo' Antioquia lí se' Siria. Jō mī caguiliñ' fi' jō, canaain' e'r jaléng' dseá Israel júu quiá' Fii'naa' Jesús, dsu' jii' dseá f'bing' ca'e'r' jō ja' ca'e'r' dseá jíéng' gui. 20 Jō nañi' fa' e lajob cajmér, dsu' coo' tú míng' dseá i niseeng' fi' lí se' Chipre coo' gui fi' Cirene i nica'íng' Dseá Jmáang' ie' do caguiliñ' fi' Antioquia, jō caguia'bre júu quiá' Fii'naa' Jesús jee' jaléng' dseá i ja' líng' dseá Israel. 21 Jō eáam' cajmicoo' Jmiguí quiá' Fidiée' quiá' i dseá do, joba' fíim' dseá i ja' líng' dseá Israel caquí' cajíng' yaain' fi' quini' Fidiée' ie' jō; jogui catú'bre jalé' e lamí' tiiñ' jmóor' jíéng' gui jogui ca'ufiñ dseá quiá' Dseá Jmáang'.

22 Jō mī caliñi' i dseá quiá' Dseá Jmáang' i neáang' fi' Jerusalén do jalé' e calí' fi' Antioquia, joba' casiñ' i Bernabé do fi' jō. 23 Jō mī caguie' í fi' jō, cangár e dseáng' já'ba' e nica'uíng' dseá quiá' Dseá Jmáang' jaléng' i dseá i ja' líng' dseá Israel i seeng' fi' jō. Jō eáam' cali'íang' dsí' i Bernabé do ie' jō, jogui casí'r jaléng' i dseá do e ja' nitiúuiñ' do Dseá Jmáang', jogui e nijmiti'bir e ngocáng' dsíir' jalé' júu quiá' dseá

do cajo. 24 Jō i Bernabé do líiñ' jaang' dseañu' i guiúng' eáang', jō contøom' jée' Jmiguí quiá' Fidiée' quiá'r' coo' jalé' e jmóor' do, jogui jáb' líiñ' júu quiá' Dseá Jmáang' car' ngocáng' dsíir'; jō lajob fíim' dseá ca'ufiñ dseá quiá' Dseá Jmáang' ie' jō.

25-26 Jō mī cangf jō, jō cangó Bernabé fi' Tarso e cango'neeiñ' Saulo. Jō mī cadséiñ' dseá do, cajéem'breiñ' do fi' Antioquia. Jō fi' jōb' cajer' laji' huáaiñ' do lajee' coo' jii' tøøng' e e'r fíing' dseá júu quiá' Dseá Jmáang'. Jō e fi' Antioquia dob lí' la'uii' calisf' dseá quiá' Dseá Jmáang' jaléng' i dseá i cajáng' yaang' fi' jaguó' Jesús.

27 Jō ie' jō, coo' tú míng' dseá i jmóo' ta' e fé'r' cuaiñ' quiá' Fidiée' ca'uøøiñ' fi' Jerusalén jō cangoliin' fi' Antioquia. 28 Jō mī caguiliñ' fi' jō, jaiñ' do i sii' Agabo casíng' 'ñia'r' fi' quini'gui, jō cajíñ' la'eáang' coo' Jmiguí quiá' Fidiée' e tí' nijáa' jii' oo' fi' jō. Jō jalé' e jō cangojee' lajee' jii' quiá' jaang' dseata' dseá féng' i calisf' Claudio. 29 Joba' jaléng' dseá quiá' Dseá Jmáang' i neáang' fi' Antioquia ca'f' dsíir' e nisíñ' jalé' e nijmicoo'r' i dseá quiá' Dseá Jmáang' i neáang' fi' lí se' Judea, lí' jíe' jii' lí' quí'r' jmiñ', 30 jō lajob cajméer'. Jō la'eáang' Bernabé jogui Saulo cangolí' jalé' e do quiá' jaléng' dseá cøøng' i neáang' fi' lí se' Judea.

Mi' cajnga' dseá quiá' Jacóo'

12 1-3 Jō lajee' jō, lajee' jmóo' dseá Israel jmiñ' quiá'r' e gø'r' iñi' e ja' quie' quiéeng', jō ie' jō canaang' Herodes Agripa, jaang' dseata' dseá féng' i quiu' ta' fi' Jerusalén, jō canaain' jmáiñ' ga' i líng' dseá quiá' Dseá Jmáang' i neáang' fi' jō. Jō lajee' jō, caquiur' ta' e cajnga' dseá quiá' i Jacóo' coo' ñisuy', jaang' dseá i oo' ta' quiá' Fidiée'; jō i dseá í líiñ' jaang'

dsea` ngáang` cōo` i Juan do. Jo mi` calilí` i dseata` Herodes do e catíb` dsíí` jaléng` dsea` Israel e cajnga` dsea` quiá` i Jacoo` do, joba' caquiur` ta` e catám` i Tú` Simón do cajo. ⁴ Jo mi` catáin` dsea` do jo caquiur` ta` e dsíí` 'nuñib` ca'ín` do ladsifí` lado. Jogui miffing` caquiur` ta` guiñúung` 'lée` quiá` i nidsijmée` í` i Tú` Simón do, jogui e nijmér` dsigu-iéeng` tá` la quiúung` dsea` e laco' ja` sitúung`; jo í` dsíir` e mi` ningf` e jmií` doba' nisín` dsea` do fí` quini` jaléng` dsea` fíí`. <sup>5</sup> Jo e eáam`ba' jée` 'lée` quiá` i Tú` Simón do lí` iuiin` e laco' ja` dseáang` niliúng` 'nia'r. Jo lajee` jo, la-jalém` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` féin` Fidiée` uui` quiá` dsea` do e ngocáng` dsíir`.

**Mi` caguíng` jaang` ángel quiá`
Fidiée` Tú` Simón fí` dsíí` 'nuñí`**

⁶ Jo mi` nijnea` e uoø` joba', si'í` e nid-sijéeng` i dseata` Herodes do Tú` Simón fí` quini` jaléng` dsea` fíí` e niquidsir` í` quiáin` do. Dsu' 'nia' e uoø` jo, dob ráang` Tú` Simón güiín` fí` dsíí` e 'nuñí` do, jo 'núu` guoor` cōo` ní` cadena, jogui teáang` jmá' jáng` 'lée` i jmoo` í` ír` lacataang` cáain`, jogui jiéng`gui 'lée` i teáang` jmoo` í` e o'nú` 'nuñí` do. <sup>7</sup> Jo lajee` jo, cōo` cajném` jaang` ángel i casíng` Fidiée` fí` lí` ráang` i Tú` Simón do fí` dsíí` 'nuñí`, jo jlo` cajnea` fí` latøng` e dsíí` jo. Jo i ángel do cango-quiéein` lí` ráang` Tú` Simón jo cagui'r mo'uøø` dsea` do; jo dsifí`bi` cajné` dsíin` do lí` ráain` güiín`, jo lalab casí` i ángel do ír`:

—Jminá` ráan` na, Tú` Simón.

Jo dsifí` lajob casojiá' e ní` cadena e 'núu` guoo` Tú` Simón do. <sup>8</sup> Jo cajíng` i ángel do calé' catú` casí'r` dsea` do:

—Qui' sí' lajminá` jogui øø` lomii`.

Joba' lajob cajmée` Tú` Simón ladsifí` lado. Jo cajíng`gui i ángel do casí'r` dsea` do lala:

—Te' 'mijnú` iu` lúu` jo má`aa' cōo` jnea`.

⁹ Jo dsifí` lajob cango'leáang` i Tú` Simón do laco' cagui'íí` i ángel do, jo jíí` ja` nír` si já' si ja` já' lajíí` e jíng` i ángel do, cō' nír` e do lafa' mi` qui`bre. <sup>10</sup> Jo cangáim`bre lí` teáang` i 'lée` do la'uii`, jo lí` jo, cangáiin` lí` teáang` cōo` 'lé'gui. Jo mi` tí` lí` ningoo` uóin` fí` cōo` o'nú` lí` lí' layaang` ní` e miffing` ni'uóin` cartí` caluu', 'niab` e jn` do cana', jo ca'uøøm`bre. Jo cueeb`jiu` capí` lí` cangoliiin` e ngir` coliiing` lado. Jo mi` cangoyúung` jo, catúb` i ángel do quiá' i Tú` Simón do, jo 'nia`'bin` do cangáng`guir.

¹¹ Jo mi` calilí` i Tú` Simón do e dseáang` jáb` jalé` e cangongüiín` do joba' cajíin`:

—Nab nicamó`o e dseáang` já`ba' nicasíng` Fidiée` i ángel do quiá'r` e cajaleaaiin` jnea` fí` jaguó` i dseata` Herodes do e laco' ja` calí'r` cajmicōo` rúin` cōo` dsea` gōo` dsea` Israel fa' ee` cajmeáin` jnea`.

¹² Jo mi` cangf` e calilí'r` e jo, cond-séeb` cangáin` fí` quiá` jaang` dseamf` i sii` Yá', niquiá' jaang` dseañu` i sii` Juan, sii`bir Marcos cajo. Jo fíim` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` siseáang` fí` jo e féin` Fidiée` lajee` jo. <sup>13</sup> Jo mi` caguíng` i Tú` Simón do fí` jo, dsifí` lajob cabár` jn` o'nú` e tø'r` i dsea` teáang` dsíí` do e laco' nineain` do 'núu`. Joba' cangó` jaang` simí` i jmoo` ta` i sii` Rode e ngoñíir` i` i bá` e jn` do. <sup>14</sup> Jo dsifí` mi` calicuír` luu` i Tú` Simón do, sóong` cali'iaang` dsíir`, jo lafa' e nineár` e 'núu` do e ningíng` Tú` Simón, dsifí` lajob caquing`tur cangojmée'r` i teáang` dsíí` do júu` e Tú` Simómbing` sing` bá` e jn` do. ¹⁵ Jo cajíng` i dsea` teáang` do casí'r` i simí` do:

—iNgaam` 'nu', simí`!

Dsu' i simí` do jíin` e já`ba' e Tú` Simómbing` guising` e tør` o'nú`.

Dsu' i dsea` caguaang` do cañir`:

—O' Tú` Simón do. Jangám` i ángel i jmoó` í` quiá`bre do.

¹⁶Jo lajee` sning` i dsea` do lado, dob sing' Tú` Simón e bá`bir jn' fí` caluu`. Jo lí` mi` caneáar` e jn' do, joguib calilí`r` e Tú` Simómbing' nising', jo sóong` cafóin' mi` cangáin` dsea` do.

¹⁷Dsu' i Tú` Simón do cajméer` lí` cóo` guoór` e laco' jo` ta'li` i dsea` do mfi`. Jo mi` ni'iuuin` dsíi` sináú`, joguiba' cajmea'r` i dsea` do júu` la'uiing` laná' jial cajmicóo` Fidiée` quiá'r` e cagui'fir` dsíi` e 'nuñí` do jo cajín` casí`rein`:

—Jmée` na' júu` Jacóo` cóo`gui dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i caguaang`gui do jalé` e guiá` e cajmée` Fidiée` cóo` jnea` fí` dsíi` 'nuñí`.

Jo mi` calí` sñin` lado, jo cagui'fir`bre jo fí` lí` jié'b' cangór`.

¹⁸Jo mi` cajneá` cóo`gui jmií`, mi` cangá` jaléng' i 'lée` do e jo` Tú` Simón seeng` fí` dsíi` 'nuñí`, sóong` cangogá` dsíir` lajaléin` do, có' jíi` ja` nír` e` calí` cóo'in` do. <sup>19</sup>Jo mi` caliñi` i dseata` Herodes do e jo` Tú` Simón seeng` fí` dsíi` 'nuñí`, joba' caquiur` ta` e cali'ném`biñ' do, dsu' jo` lí` cad-séng`neiñ'; joba' cató'r` lajiing` 'lée` i síi' cajmée` í` quiá` Tú` Simón do, jo caquiur` ta` e cajúm`biñ' do lajiin` dsifí` lado uíi` e caláang` i Tú` Simón do. Jo mi` lí` cøong`gui lajo, cagui'fir` dseata` Herodes lí` guiiñ` lí` se' Judea, jo cangór` cangogüear` fí` Cesarea.

**Mi` cajung` i dseata`
Herodes Agripa do**

²⁰Dsu' ie` jo, sóong` nisiguing` i dseata` Herodes do quiá` jaléng' dsea` i niseeng` fí` Tiro cóo` Sidón, dsu' i Herodes do i 'né` nicuó` fí` e nilisea` jalé' e nidó' i dsea` seeng` fí` Tiro cóo`gui i dsea` i seeng` fí` Sidón; joba' i dsea` seeng` fí` laji` tú` fii` jo dseáng` 'néb` e niliseein` røø` cóo` i dseata`

do e laco' nilisea` jalé' e gøin' do. Jo calí`bre jaang` dseañu` i líing` jaang` dsea` nu'luu` quiá` i dseata` Herodes do i sii` Blasto, jo cacuø`rein` do cuu` e laco' niféin` do uii` quiáin`. Jo lajoguiba' calí'r` e sñin` cóo` i dseata` Herodes do. <sup>21</sup>Jo catéein` do cóo` jmií` lí` e iin` nisñin` cóo` jaléng' i dsea` do. Jo e jmií` jo, dsea` seeng` fí` Tiro cóo`gui fí` Sidón caguiliñ` fí` lí` guing` i dseata` Herodes do. Jo ie` jo i dseata` Herodes do caquí'r` síi`r` lali` e jlo`gui e sea` quiá'r`, jo caguár` ni` 'masii` quiá'r` lí` guár` mi` quidsir` í', jo canaain` bír` güi` quiá'r` jee` jaléng' i dsea` fii` do. ²²Jo mi` canúu` jaléng' i dsea` do jalé' júu` quiá' i dseata` Herodes do jo canaain` fé'r` teá` lala:

—Jaang` diée` i fé' na lana, o' dsea` jmigüi` na!

²³Jo dsifí` lajob jaang` ángel quiá` Fidiée` cajméer` e catóm' i dseata` Herodes do e dsée'r` ladsifí` lado, có' cacuø` fí` e cajmiféng' dsea` ír` laco' Fidiée` 'ñia'r`. Jo cajúm` i dseata` Herodes do cóo` jmoñi` e cacuø` i ángel do e cagø' jóo` ír`.

²⁴Dsu' lajee` jo, eáang`gui ngóo` ni' júu` quiá` Fidiée` jogui doñi` jié'b` ninúu` dsea` e júu` jo.

²⁵Jo mi` tí` lí` cató' ta` quiá' i Bernabé cóo`gui Saulo fí` Jerusalén, jo cangolíim`tur` fí` Antioquia, jo tée`bre Juan i sii`bi Marcos cajo.

**Mi` canaang` Bernabé cóo`
Saulo e guiar` júu` quiá`
Fii`naa' Jesús lacaang` fí` lí` jié`**

13 Jo mi` caguiliñ` fí` Antioquia caseáin' cóo` jaléng' dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i nineáang` fí` jo, jo jee` jo niquiéeng` jaléng' dsea` i fé' cuaiñ` quiá` Fidiée` cóo`gui jaléng' tifa' quiá' júu` quiá` dsea` do; jaain` do nisiir` Simón i sii` Simón Le', jaang`gui i sii` Lucio i caliséng`

fi' Cirene, jaang`gui i sii` Manaén i cacuáng` coliang` cóo` i dseata` Herodes do i calíng` dseata` dseá` féng'` quiá' Galilea, jogui Bernabé cóo`gui Saulo do. <sup>2</sup>Jo cóo` jmií` lajee` guiáang` teáang` i dseá` do e jmiféin' Fii'naa' Fidiée` jogui jmóor` ayuno e ja` gø'r` ir` lajee` jo, casí` Jmiguí` quiá' Fidiée` ír` lala jo cajín':

—Cuøøng`na' jnea` i Bernabé na cóo`gui Saulo quiá' e nináin` jmér` lajii` ta` e nicatøø` øre na.

³⁻⁴Jo mi` cangoyúung` e féin' Fidiée` jogui cajméer` ayuno, dsifí` lajob caquid-si' i dseá` do guóor` fi' mogui` Bernabé cóo`gui Saulo e laco' cuø` lí` quiá' lajii` ta` nidsilíin` do. Jo mi` calí` jo, ca'í`brein' do júu`, jo cangolíim`biñ' do, jo cóo`bre i Juan Marcos do i jmicóo` quiá'.

**Mi` caguia` gáng` i dseá` óo`
ta` quiá' Fidiée` júu` quiá'
Dseá` Jmáang` fi' Chipre**

⁵Jo Jmiguí` quiá' Fidiée` casíi` quiá' i Bernabé do cóo`gui Saulo fi' cóo` oo` jmií` e sii` Seleucia e née` 'ni' jmiñí'. Jo mi` caguilíin` fi' jo, cangotáain` fi' cóo` dsíi` móo` jo cangolíin` fi' cóo` oo` jmií` lí` sii` Salamina e née` fi' lí` se' Chipre. Jo mi` caguilíin` fi' jo, jo cajnám`bre e móo` do, jo dsifí` lajob cangolíin` fi' lí` téé` guá' quiá' dseá` góor` dseá` Israel jo canaain` guiar` júu` quiá' Fidiée` fi' jo.

⁶Jo mi` cangí` jo, cangíin` la'úm` e ni` uó` e née` ni` jmiñí' do cartí` caguilíin` fi' oo` jmií` e sii` Pafos. Jo fi' job cajín' jaang` dseá` Israel i sii` Barjesús, jo cóo` jmií` griego siir` Elimas. Jo i dseañu' do nilíin` jaang` dseá` láang` i ngí` ta` jmigøøng` jaléng` dseá`, co' jín' e líiin` jaang` i fé'` cuain` quiá' Fidiée`, dsu' o' já' e lajo. <sup>7</sup>Jo i dseá` láang` do nilíin` jaang` i jmóo` lajii` e iing` dseata` dseá` féng' i sii` Sergio Paulo, jaang` dseañu'

i tiing` eáang`. Jo mi` caliñi' i dseata` dseá` féng' do e fi' góo`bre nitáang` Bernabé cóo`gui Saulo, joba' catø`reiñ' co' iin` ninur` júu` quiá' Fidiée` e guiaín' do. <sup>8</sup>Dsu' i dseá` láang` do cajníim`bre quiá' i dseata` dseá` féng' do e laco' ja` já' nilíin` do júu` quiá' Fidiée` e guia' i Saulo do. ⁹Jo eáam` jéeng` Jmiguí` quiá' Fidiée` i Saulo do i sii`bi Paa` cajo, joba' cajjøøin` i Elimas do la'úung` ¹⁰jo casí'r` dseá` do:

—'Nu` lin' jaang` adsee` féng' jogui jóo` fií` i 'ling'; co' jni' fi' quiá' jaléng` dseá` i iing` jmé` e guia'. ¿Jiali' jnin' fi' quiá' jaléng` dseá` i iing` nisíng` yaang` fi' guia' cóo` Dseá` Jmáang`? <sup>11</sup>Lana Fii'naa' Fidiée` nicuø'r` 'nu` cóo` iihuúí', jo nijá' e jo` lí` jøø' jii' capí' cartí` mi` niquíá' Fidiée` ta` e nilijné`tu' calé' catú'.

Jo dsifí` lajob calinú` jmini` i Elimas do, jo canaain` jmóor` quijí` i dseá` i nisó' 'ma'u` quiá'r` co' jo` lí` jøø'r` jii' capí'. ¹²Jo mi` cangá` i dseata` dseá` féng' do e calí` lado, dsifí` lajob já' caliín` júu` quiá' Dseá` Jmáang` co' eáam` dsigá` dsíir` jalé' júu` quiá' dseá` do e e' i dseá` apóo` do.

**Mi` cangolíng` Paa` cóo` Bernabé
fi' Antioquia lí` se' Pisidia**

¹³Jo mi` calí` ta` quiá' i Paa` do cóo`gui Bernabé cóo`gui Juan Marcos e fi' Pafos do, joba' ca'uøøm`bre fi' jo e teáain` fi' dsíi` móo', jo cangolíin` fi' Perge e née` fi' lí' lí' 'ngóo' jmiñí' lí` se' Panfilia. Dsu' i Juan Marcos do jo` cangó`guir` cóoín` do, jo caquim`tur fi' Jerusalén. <sup>14</sup>Jo mi` cangí` jo, ca'uøøm` i Paa` do cóo`gui Bernabé fi' Perge, jo cangolíin` fi' cóo`gui fií` lí` sii` Antioquia e née` lí` se' Pisidia. Jo mi` caguilíin` fi' jo, cóo` jmií` lajee` e tiing` dseá` góor` dseá` Israel e jmi'ín', cangotáain` fi' guá' quiá' dseá` do, jo fi' job caguár` jee` jaléng` dseá` i teáang` do ie` jo.

¹⁵ Jo mi~ cangoyúung' e ca'f i dseà do e júu^ quiu' ta~ quiá' Fidiée' cóo'gui e júu^ quiá' jaléng' dseà i café' cuaiñ~ quiá' Fidiée' do maliñ~gui eáang', jo mi~ cangf jo, i dseà i neé' ni' e guá' do casí'r i dseà gáng~ do jo cajín':

—Rú'uu', song sea júu^ e iing~na' fong'na' jaléng' dseà góo'na' la e laco' nijmicóo' quiá'r, cuòom' fong'na'r lana.

¹⁶ Jo dsifí' lajob caróo~ i Paa~ do lí' guiin~, jo cajméer' lí' cóo' guóor' e laco' ninú i dseà do júu^ quiá'r, jo lalab cajín' casí'r i dseà do:

—Núu'na' júu^ quié' e jaléng' 'nú', dseà góo'oo' dseà Israel, jogui jaléng' 'nú' dseà ja líng'na' dseà Israel i jmi'goo'na' Fidiée' quí' jnea': ¹⁷ Lajíi' mali' eáang' Fidiée' caguín' 'lii' dseà cóong' quí'ii', jo lajee' e neáaiñ' fí' Egipto, cajmée' Fidiée' e eáam cangofíiñ', doñí' fa' líiñ' dseà seeng' fí' fi' lí' o' góor'. Jo mi~ cangf jo, ca'uòom'bre i dseà do fí' Egipto la'eáang' cóo' e 'gòin' do. ¹⁸ Jo lajee' tuló' jii' e cangiñ' do fí' ni' guóo' uò' quiú', cajmées' Fidiée' féng' dsíir' uii' quiáin' do. ¹⁹ Jo mi~ caguilíng' i dseà cóong' quí'ii' dseà Israel do fí' lí' se' Canaán, ca'fím' Fidiée' jaléng' dseà i neáang' fí' jo; guié' fi' ca'fiñ' ie~ jo e laco' caliseá' uò' e cacuo'r 'lii' dseà cóong' quí'ii' e fí' lí' se' Canaán do. ²⁰ Jo mi~ cangf cuatrocientos cincuenta jii' e caguá' dseà cóong' quí'ii' dseà Israel fí' Egipto, joguib cacuo'ng' Fidiée' lajiing' dseà í' dseà i cacá' nifí' quiá' dseà góor' i líng' dseà cóong' quí'ii' do. Jo dseà góo'oo' i sii' Samuel i fé' cuaiñ~ quiá' Fidiée', í'bing' cacá' nifí' quiá' dseà áang' quí'ii' do cartí' lí' cadséng'. ²¹ Jo mi~ cangf joguiba' dseà góo'oo' camiiñ' Fidiée' jaang' dseata~ dseà féng' i niquí' ta~ quiá'r jee' la'ó' dseà góo'oo' do. Joba' Fidiée' cacuo'oiñ' jaang' dseata~ dseà féng' i calisí' Saúl, jóo' jaang' dseañu' i calisí' Cis, siju~

Míng~, jaang' lajee' guitúung' 'lé' dseà áang' quí'ii' do; jo i Saúl dob caquiñ' ta~ quiá' dseà áang' quí'ii' lajee' tuló' jii'. ²² Jo mi~ cangf jo, caguíim' Fidiée' i dseata~ Saúl do e liiñ' ta~, jo caguíeéiñ' jaang' dseañu' i sii' Daví' i nilíng' dseata~ dseà féng' quiá' dseà Israel, jóo' jaang' dseañu' i sii' Isaf. Jo lalab cajíng' Fidiée' e éeiñ' i dseata~ Daví' do ie~ jo: "Eáam' íaang' dsii' cóo' Daví' i líng' jóo' Isaí, co' nijmíti'bre lajii' e iin'n." ²³ Jo jaang' lajee' dseà siju' i dseata~ Daví' do, íb' dseà góo'oo' Jesús i cajíng' Fidiée' lajii' lamali'gui do i nisín' fí' jmgüf la e nileáin~ jneaa'aa' jee' dsee' quí'ii', dseà lí'ii' dseà Israel, lí' laco'gui jii' júu^ e nicacuør' jéeng'gui. ²⁴ Dsu' nú'gui e caguéng' Jesús fí' jmgüf la, cangí' jaang' dseà góo'oo' i sii' Juan e ni'r' júu^ jee' jnea' dseà Israel quiá' jial 'né' niquí' jíng' yaang' dseà fí' quini' Fidiée' jo lajoguiba' cuòong' nisáin' jmi'. ²⁵ Jo mi~ nijaquíem'ba' e nité' ta~ quiá' i Juan i seáang' dseà jmi' do, cajín' casí'r jaléng' dseà lala: "Ja' í' óo'na' e jnea' i dseà i sijeeng'na' do i jíng' Fidiée' i nisín' fí' jmgüf la, co' nabi nijáa' dseà í' cóong'guijia na, jo fí' quini' í' ja' quíng' jnea' co' sii' i capí' ñi' 'núu' lomii'r'."

²⁶ Dseà rú'uu', jaléng' jnea' dseà Israel dseà siju' 'lii' yúu' quí'ii' Abraham lí'naa', jogui jaléng' 'nú', dseà ja' líng'na' dseà Israel i jmi'gó' Fidiée', catíim' baa' lalalé'naa' e juguí' e guiaa' la quiá' jial nileáang'naa' jee' dsee' quí'naa'. ²⁷ Dsuo' jaléng' jnea' dseà Israel i seeng' fí' Jerusalén cóo' lalaléng' dseà quie' nifí' quí'ii' ja' calilí'r i dseáng' Jesús i cajíng' Fidiée' i nisín' fí' jmgüf la e laco' nileáin~ jneaa'aa' jee' dsee' quí'ii', o'gui cangiñ' jalé' júu^ quiá' Fidiée' e cajme' i dseà i fé' cuaiñ~ quiá' dseà do e í' dseà fí' laco' fí' dsii' guá' quí'ii' mi~ jmi' e jmi'íng'naa'. Dsu' mi~ cateaáin' i Jesús do fí' dse' crúu', e jii'~

yaaiñ ja` calilí`r e joguib caliti` jalé` e cajme` i dsea i café` cuaiñ quiá` Fidié` fí` ní` jì` quiá`r malí` gui eáang`.
 28 Jo nañí` fa` jíí` coo` dsee` ja` cadse` dsea` góo`oo` dsea` Israel quiá` dsea` góo`naa` Jesús e quiá` nijngáin` dsea` do, dsu` cangomáí`bre fí` dseata` Pilato e quiá` niquiú` dsea` do ta` e nijngáin` Jesús.
 29 Jo mí` cangoyúum` e caliti` jalé` e fé` fí` ní` jì` quiá` Fidié` uii` quiá` Dsea` Jmáang` lati` jíí` mali`, jo cajgiáam`bre dsea` do fí` dse` crúu` lí` cajúin`, jo cango`áain` fí` dsíí` coo` too` jiáá` laco` litíng` dsea` góo`oo`.
 30 Jo dsu` Fidié` cajméer` e cají`tu dsea` do mí` cadsí` 'ní` jmií` lajo. 31 Jo lajee` jmiguiú` jmií` cajmijnéeng` 'niá'r` jee` jaléng` dsea` i cangi` cóo`r`, tí` lí` se` Galilea jo carti` Jerusalén. Jo jaléng` dsea` íb` i` ninaang` guia` júu` quiá` Fii`naa` Jesús jee` jaléng` dsea` jmigúif` lana colíing` cóo`r` jnea`.

32-33 Jo jnea` cuoø`naa` 'nú` lana e juguiá` e cacuoø` Fidié` dsea` cóøng` quí`ii` lajíí` mali`, co` nicajmiti`bre e júu` jo quí`naa`, dsea` líí`naa` dsea` sijur`, mí` casíin` Jóor` fí` jmigúif` la lí` la-co`gui la fé` fí` ní` jì` salmo e catf` tú` do lí` fé` lala: "Nub` Jóo`o, jo jmií` na nijmée`e e niliñi` dsea` e jneab` lín`n Tiquíi`." 34-35 Jo Fidié` cajméer` e cají`tu Jesús mí` cangf` e cajúin`, jogui jo` nijúung` tur` o`gui nijgié` ngúu` táain`; co` lalab café` Fidié` fí` ní` jì` quiá`r: "Nijmíti`baa la'eáang` cóo`r` 'nu` jalé` júu` jlo` niguo` jogui já` e caffí` i dseata` Daví`". Jogui lalab café`guir` cajo: "Ja` cuoø` fí` e lí` nijgié` lajo ngúu` táang` 'nu`, dsea` güeang` quie` e i jmóo` lajíí` e iing` jnea`." 36 Jo o' quiá` Daví` fé` e júu` la, co' mí` cajmíti` i Daví` do lajíí` e iing` Fidié` e nijmér`, joguiba` cajúin`, jo fí` dob ca`áiñ` fí` cáang` lí` si`aang` 'lí` tiquiá`r, jo ngúu` táain` cajgob` fí` nú` uø`. 37 Dsu` ngúu` táang` Jesús i cajmijí` Fidié` quiá` do ja` cajgo` lajo.

38 Dsea` rú`naa', dseáng` 'né` nñb` 'nú` e jíí` la'eáang` cóo` Jesúsba` e íing` Fidié` jalé` dsee` quí`ii`. 39 Jogui doñí` i` i` já` líing` jalé` júu` quiá` dsea` do, nileám`bre jee` jalé` dsee` quiá`r` fí` quini` Fidié`; co' jíí` jaang` dsea` jmigúif` caláaiñ` jee` dsee` quiá`r` la'eáang` e jmitir` júu` quiú` ta` e cajme` Moí` do. 40 Niing` óo`na` jaléng` 'nú`, dsea` rú`naa', e ja` cuø` fí` yaang`na` e güitíng`na` laco` cajíng` jaang` dsea` i` café` cuaiñ` quiá` Fidié` mali`gui eáang` mí` cajme`r` lala:

41 Quié`na` cuente jaléng` 'nú` i` ja` jíí` júu` quie` e o`gui já` líing`na` e júu` jo. Jo güidsigá` óo`na` jogui nijúum`ba', co' jmiguiú` jalé` e nijmee` jnea` jee` 'nú` jo jíí` capí`r` ja` já` nilíing`na', fa` jial-gui la jalíing` dsea` e jma`r` 'nú` júu` røø` quiá` jalé` e jo.

Jo lanab` cajíng` Fidié` fí` ní` jì` quiá`r`. 42 Jo mí` calí` fé` i` Paa` do jalé` júu` güif` quiá`r, jo ca'uøøm`bre dsíí` e guá` do. Jo fíim` dsea` i` ja` líing` dsea` Israel cangolíin` e cangomáí`r` Paa` e nigu-íá`gui dsea` do júu` mí` nití` coo`gui jmií` e jmi'íng` dsea` Israel. 43 Jo lajee` ngolíin` do, fíim` dsea` Israel cóo` jaléng` dsea` jíéng` i` nica`uíng` dsea` Israel ngolíin` colíing` cóo`r` Paa` cóo`gui Bernabé. Jo casí`r` jaléng` i` dsea` do e ja` nijmitúng` dsíin` cóo` Fidié`, jogui e güi`fí`b` dsíur` røø` jalé` e guia` e cajmée` Fidié` cóo`r` e cangiíin` e cacuoø` dsea` do e íaang` dsíur`.

44 Jo mí` catf` coo`gui semaan` do, coo` jmií` e jmi'íng` dsea` Israel, fíing` dsea` i` seeng` e fíi` do caguilíin` e fí` guá` quiá` dsea` Israel do e caguinúur` júu` quiá` Fii`naa` Fidié` e guia` i` Paa` do, jia` ja` latøøng` fíib` caguilíing` ie` jo. 45 Dsu` mí` cangá` dsea` Israel i` ja` já` líing` júu` e guia` i` Paa` do jial` tíí` fíing` jaléng` dsea` i` caseáng` fí` dsíí` sinúu`

guá¹ quíá¹r do, sóong[^] calí¹ dsihuúíin¹ quíá¹ dseá¹ do, jo canaaiñ¹ fé¹r e jming¹ júú[^] e o' já¹ba' guíá¹ i Paa⁻ do, jogui jmineam¹bre dseá¹ do cajo. ⁴⁶Joba¹ i Paa⁻ do cóo¹gui Bernabé¹ jíí¹ capí¹ ja' 'gó¹r casí¹r jaléng¹ i dseá¹ góor¹ dseá¹ Israel do, jo cajíñ¹ casí¹reíñ¹:

—E catíñ¹ jnea¹ e 'né¹ guíá¹naa¹ júú[^] quíá¹ Fidié¹ la'uii¹ jee¹ 'nú¹. Jo dsu⁻có¹ 'nú¹ ja' iing¹na¹ íng¹na¹ e júú[^] do, jo lajoba¹ ja' catíng¹na¹ e niliseeng¹na¹ cøong¹ cóo¹ Fidié¹ lata¹, joba¹ jnea¹ fí¹ jee¹ dseá¹ i ja' líng¹ dseá¹ góo¹oo¹ dseá¹ Israel canaang¹naa¹ guíá¹naa¹ júú[^] quíá¹ Fidié¹ lana. ⁴⁷Co¹ lajob ta¹ caquiú¹ Fíi¹naa¹ Fidié¹ fí¹ ní¹ jí¹ quíá¹r malí¹gui mí¹ cajíñ¹ lala:

Jnea¹ nisíñ¹ n'nu¹ fí¹ jee¹ laca¹íng¹ dseá¹ i seeng¹ fí¹ jmigüí¹ e lin¹ lafa¹ jí¹ quíé¹e,

jogui niguíá¹ jalé¹ júú[^] quíá¹ jial nileáng¹ dseá¹ jee¹ jalé¹ dsee¹ quíá¹r.

⁴⁸Jo mí¹ canúu¹ jaléng¹ i dseá¹ i ja' líng¹ dseá¹ Israel júú[^] quíá¹ i Paa⁻ do, sóong¹ cali¹íang¹ dsíir¹, jo canaaiñ¹ fé¹r e eáam¹ guíú¹ júú[^] quíá¹ Fíi¹naa¹ Fidié¹ e guíá¹ dseá¹ do, jo dsifí¹ lajob já¹ calíng¹ e júú[^] jo lajíí¹ dseá¹ i nisi¹íng¹ i niliseeng¹ cøong¹ cóo¹ Fidié¹ lata¹. ⁴⁹Jo lajob cani¹ júú[^] quíá¹ Fíi¹naa¹ Dseá¹ Jmáang¹ fí¹ la'úng¹ e guóo¹ uó¹ do. ⁵⁰Jo dsu¹ i dseá¹ Israel do caguíféiñ¹ cóo¹ tú¹ máng¹ dseam¹ dseá¹ Israel i jmi¹gó¹ Fidié¹ jogui i si¹góng¹ e fí¹ jee¹ fí¹ do, colíing¹ cóo¹ jaléng¹ dseá¹ quíé¹ ní¹fí¹ quíá¹ e fí¹ do cajo, jo casíñ¹ røø¹ e cajmeáiñ¹ gab¹ Paa⁻ cóo¹gui Bernabé¹ cartí¹ ca'uóom¹bre dseá¹ do cartí¹ caluu¹ lí¹ se¹ e fí¹ do. ⁵¹Joba¹ dsifí¹ lajob ca'uóom¹ i Paa⁻ do cóo¹gui Bernabé¹ cóo¹gui jaléng¹ dseá¹ i jmicóo¹ quíá¹r. Jo mí¹ caguilíñ¹ 'ni¹ e fí¹ do, job cabó¹r 'lee¹ toq¹ lomíir¹ laco¹ cuø¹ lí¹ e ja' íng¹ dseá¹ ír¹ e fí¹ fí¹ e lí¹ ca'uóoiñ¹ do. Jo dsifí¹ lajob cangolíñ¹ fí¹ cóo¹gui fí¹ lí¹

sií¹ Iconio. ⁵²Jo jaléng¹ dseá¹ i nilíng¹ dseá¹ quíá¹ Dseá¹ Jmáang¹ i seeng¹ fí¹ Antioquíá, eáam¹ íang¹ dsíir¹ cajer¹, jogui eáam¹ jée¹ Jmiguí¹ quíá¹ Fidié¹ quíá¹r cajo.

Lajee¹ taang¹ Paa⁻ cóo¹ Bernabé¹ fí¹ Iconio

14 Jo mí¹ caguilíng¹ i Paa⁻ do cóo¹gui Bernabé¹ fí¹ Iconio, cangotáaiñ¹ colíing¹ fí¹ dsíí¹ guá¹ quíá¹ dseá¹ góor¹ dseá¹ Israel e si¹ fí¹ jo lí¹ la-co¹gui quí¹ tíñ¹. Jo co¹ guiar¹ jalé¹ júú[^] quíá¹ Dseá¹ Jmáang¹ la'eáng¹ cóo¹ e 'gøng¹ quíá¹ Jmiguí¹ quíá¹ Fidié¹, joba¹ fíim¹ dseá¹ Israel cóo¹gui dseá¹ i ja' líng¹ dseá¹ Israel já¹ calíñ¹ jalé¹ e júú[^] do ie¹ jo. ²Jo dsu¹ jaléng¹ dseá¹ Israel i ja' já¹ líng¹ e júú[^] e guíá¹ i dseá¹ góor¹ i sií¹ Paa⁻ do cóo¹gui Bernabé¹, canaaiñ¹ jmigóom¹bre i dseá¹ i ja' líng¹ dseá¹ Israel e laco¹ dseá¹ í¹ nijmér¹ e 'ní¹ níñ¹ jaléng¹ i dseá¹ quíá¹ Dseá¹ Jmáang¹ do. ³Joba¹ mí¹ canaang¹ calí¹ lado, huø¹bi caje¹ i Paa⁻ do cóo¹gui Bernabé¹ fí¹ jo e guiar¹ júú[^] quíá¹ Dseá¹ Jmáang¹ e ja' 'gó¹r jíí¹ cóo¹, co¹ ta¹ dsíir¹ e eáam¹ jmicóo¹ Fíi¹naa¹ Fidié¹ quíá¹r. Jo i Paa⁻ do cóo¹gui Bernabé¹ cangíñ¹ quíá¹ Fidié¹ e nijmér¹ jalé¹ e lí¹ e quíí¹ jmí¹. Jo cóo¹ jalé¹ e jo jmili¹ Fidié¹ e já¹ e júú[^] e guíá¹ i dseá¹ do quíá¹ jial 'neáng¹ Fidié¹ dseá¹ jmigüí¹. ⁴Jo jaléng¹ dseá¹ i seeng¹ e fí¹ Iconio do tú¹ 'lé¹ ca'uíñ¹; cóo¹ 'lé¹ casíng¹ uii¹ quíá¹ jaléng¹ dseá¹ Israel i ja' ca'íng¹ júú[^] e caguía¹ dseá¹ do, jogui cóo¹ 'lé¹gui casíng¹ uii¹ quíá¹ i dseá¹ apóo¹ do. ⁵Jo jaléng¹ dseá¹ Israel i ja' ca'íng¹ e júú[^] do cóo¹gui jaléng¹ dseá¹ i ja' líng¹ dseá¹ Israel casíñ¹ røø¹ cóo¹ jaléng¹ dseata¹ e quíá¹ nijmeáiñ¹ ga¹ i dseá¹ apóo¹ do, jogui nijmíhuíng¹neíñ¹ cóo¹ layaang¹ cuu¹. ⁶Jo dsu¹ mí¹ calíñ¹ Paa⁻ cóo¹gui Bernabé¹ lajíí¹ e í¹ dsíí¹ i dseá¹ do e gab¹ nijmeáng¹neíñ¹, joba¹ cangolíñ¹ e sí¹ jmi¹óng¹ yaaiñ¹ fí¹ Listra

cóo^lgui fí Derbe, cóo^l fií e née^l lí^l se^l
Licaonia, ⁷jo fí^l job caguiar^l júu^l quiá^l
Dsea^l Jmáang^l.

**Mi^l casi^lló^l dsea^l cuu^l i
Paa^l do fí^l Listra**

⁸Jo mi^l caguiliñ^l fí^l Listra, fí^l jo
niseeng^l jaang^l dseañu^l i nicaang^l tiñ^l
latí^l mi^l cangáañ^l, jo ja^l lí^l ngír^l jíí^l
capí^l. ⁹Jo dob guiiñ^l e núur^l júu^l e guia^l
i Paa^l do. Jo mi^l cangáng^l i Paa^l do
dsea^l do, dsifí^l lajob calilí^lr e i dsea^l do
jáb^l líiñ^l e quiib^l Fidiée^l jmiñ^l e ni-
jmi^lleáang^l ír. ¹⁰Jo dsifí^l lajob cajíng^l
i Paa^l do casí^lr i dsea^l jlúung^l do e fé^lr^l
teá^l jo cajíñ^l:

—iRáan^l, jo jmee^l sín^l røø^l!

Jo dsifí^l lajob ca^lfiing^l i dseañu^l do, jo
lajob casíng^l ñia^lr jo canaañ^l ngí^lbre.
¹¹Jo mi^l cangá^l jaléng^l dsea^l i teáang^l
do ie^l jo lajíí^l e cajmée^l Paa^l cóo^l i
dsea^l jlúung^l do, dsifí^l lajob canaañ^l
fé^lr teá^l cóo^l jmií^l quiá^lr e éeiñ^l i Paa^l
do cóo^lgui Bernabé jo jíñ^l:

—Gáng^l diée^l nicaguíling^l jee^l
jneaa^l a^l i líng^l la líng^l dsea^l jmigüí^l.

¹²Jo lajalém^lbre fé^lr e i Bernabé do
líiñ^l jaang^l diée^l quiá^lr i sii^l Zeus jogui
i Paa^l do líiñ^l jaang^lgui diée^l quiá^lr i
sii^l Hermes, có^l íbre dsea^l quier^l nifí^l e
guiar^l e júu^l do jee^l jaléng^l dsea^l do.

¹³Jo e guá^l fí^l lí^l jmféng^l dsea^l i diée^l
Zeus do, dob nisi^l dseáng^l lí^l f^l jee^l fií^l
do, jo i jmidsea^l i jmóo^l ta^l e fí^l guá^l jo
caguijéiñ^l jaléng^l güitá^l jogui caguicar^l
jalé^l lí^l fí^l lí^l neáang^l i dsea^l gáng^l do,
có^l í dsíur^l e nijmifém^lbreiñ^l do colíing^l
cóo^l jaléng^l dsea^l i teáang^l do ie^l jo lafa^l
jaang^l diée^l quiá^lbre; jogui lamí^l í dsíur^l
e nijngáñ^l i güitá^l do fí^l quini^l i dsea^l
gáng^l do e laco^l nijmiféng^lneiñ^l. ¹⁴Dsu^l
mi^l calilí^l i Paa^l do cóo^lgui i Bernabé
do lajíí^l e lí^l dsíi^l i jmidsea^l do cóo^lgui
jaléng^l dsea^l e nijmér^l cóoiñ^l do, dsifí^l
lajob ca^lguír^l sí^lr jo cangotáañ^l jee^l

jaléng^l i dsea^l do, jo canaañ^l sí^lreiñ^l
cóo^l júu^l e teá^l:

¹⁵—¿Jialí^l jmoo^lna^l lana? Có^l o^l diée^l
jneal^l, jneal^l líí^lnaal^l dsea^l jmigüí^l la-
có^lgui la líng^l 'nú^l. Jo cajá^lnaal^l fí^l la
uiing^l job cajo e cajasí^lnaal^l 'nú^l e 'né^l
nitá^lba^l lajíí^l e tíing^lna^l jmoo^lna^l lí^l la-
có^lgui iing^lna^l jmee^lna^l lana cóo^l jneal^l,
có^l ja^l ee^l ta^l íing^l quí^lna^l jíí^l capí^l
e jo, jo quí^l jíing^l yaang^lna^l fí^l quini^l
Fidiée^l i dseáng^l já^l do, có^l íb^l dsea^l
cajméer^l jmigüí^l cóo^lgui guóo^l uó^l
cóo^lgui jmiñí^l, lí^l lajalé^l e sea^l la^lúng^l
fí^l jmigüí^l. ¹⁶Jo nañí^l fa^l lamí^l jéeng^lgui
ja^l cajníing^l Fidiée^l quiá^l jaléng^l dsea^l e
cajméeb^l dsea^l lí^l doní^l ee^l já^l dsíur^l, ¹⁷jo
dsu^l contøøm^l nicajméer^l lí^l e seem^lbre
jee^l jaléng^l dsea^l jmigüí^l cóo^l jalé^l e
guiú^l e jmóor^l, có^l íbre dsea^l jmóor^l e
sea^l jalé^l jmíí^l, jogui e jlob^l cuó^l jalé^l
e dsijnea^l fí^l ní^l guóo^l uó^l, jogui e sea^l
laliing^l jalé^l e quiee^lnaal^l, jogui íbre
cuor^l e íaang^l dsí^lnaal^l cajo.

¹⁸Dsu^l mi^l cangí^l e caféng^l i Paa^l do
jaléng^l i dsea^l do, guidseaam^l calí^lr ca-
jniñ^l e ja^l cajngang^l i dsea^l do jaléng^l
i jó^l i síí^l nijngáñ^l e nicuóñ^l i dsea^l
gáng^l do e nijmiféng^lneiñ^l lafa^l diée^l.

¹⁹Jo mi^l cangí^l jo, caguíling^l cóo^l
tú^l máing^l dsea^l Israel i jalíing^l fí^l An-
tioquia cóo^lgui fí^l Iconio. Jo i dsea^l í
cajméer^l e calí^l 'ní^l níim^l dsea^l Listra
i Paa^l do, jogui casíiñ^l røø^l e cuub^l
nisi^lló^lr dsea^l do, jo lajob cajméer^l. Jo
mi^l cangí^l e casi^lló^lreiñ^l do cuu^l, jo ca-
jñúung^lneiñ^l fí^l caluu^l fií^l có^l líiñ^l e
cajngam^lbreiñ^l do. ²⁰Dsu^l mi^l cangí^l
jo, caguíling^l jaléng^l dsea^l quiá^l Dsea^l
Jmáang^l fí^l lacúng^l lí^l ráang^l i Paa^l do
fí^l caluu^l e fií^l do, jo dsifí^l lajob caróo^l-
túñ^l do, jo ca^líbtur^l e fí^l jee^l fií^l do. Jo
mi^l cajnea^l e jmií^l jo, ca^luøøm^l i Paa^l do
cóo^lgui Bernabé e fí^l jo, jo cangolíñ^l fí^l
cóo^l fií^l lí^l sii^l Derbe.

²¹Jo mi^l caguíliñ^l fí^l Derbe, fí^l
job canaañ^l guiar^l júu^l quiá^l Dsea^l

Jmáang, jo fí jo fíim' dsea i já' calíng- júu' e guia' dsea do ie jo, jo dsea quía' Dsea Jmáam ca'uíiñ. Jo mi cangf jo, caquim'tu i Paa do cóo'gui Bernabé fí Litra cóo'gui Iconio jogui Antioquia. ²²Jo jalé' e fiñ na cangíng-tur calé' catú, jo caféiñ' jaléng' dsea quía' Dsea Jmáang i seeng' fí jo e ja' nitiúuiñ do lajii' fí guia' li niteáaiñ cóo' Dsea Jmáang; jogui casí' guireiñ' do cajo e jaléng' dsea i iing' e Fidié' nicá nifí quía' 'né nidsingíiñ jalé' iihuí. ²³Jogui ca'náam bir fí laco' fí do cóo' tú máng' dsea cóong' i nicá nifí quía' jaléng' dsea quía' Dsea Jmáang i seeng' laco' laco' e fiñ do; jo mi calí jo, cajméer' ayuno e laco' jøong-guir caféiñ' Fidié' uii' quía' i dsea cóong' do. Jogui caseáang'neiñ' do lajaléiñ' do fí jaguó Fii'naa' Fidié', co' jáb' calíng' dsea do júu' quía' dsea í.

Mi cangolíng tu Paa cóo' Bernabé fí Antioquia li se' Siria

²⁴Jo mi cangf e cataiñ' fí, jo cangíiñ' fí guóo' uó' li se' Pisidia; jo mi cangf jo, caguilíng'tur fí Perge li se' Panfilia, ²⁵jo fí job caguiar' júu' quía' Dsea Jmáang. Jo mi cangf jo, cangolíng'tur fí cóo'gui fiñ li si' Atalia. ²⁶Jo fí job cangotáaiñ' fí cóo' dsí' móo' jo cangolíiñ' la dsí ni' jmiñ' car' caguilíng'tur calé' catú fí Antioquia li se' Siria fí li cajáng' dsea i Paa do cóo'gui Bernabé fí jaguó Fidié' quía' e cangoguiar' júu' quía' Dsea Jmáang fí jalé' e fiñ do. Jo co' catób' e ta' do quía'r, joba' caquim'tur. ²⁷Jo dsif' mi caguilíng-tu Paa cóo' Bernabé e fí Antioquia do, dsif' lajob caseáiñ' jaléng' dsea quía' Dsea Jmáang i neáang' e fí jo, jo cajmea'reiñ' júu' lajalé' e guíu' e cajmée' Fidié' cóo'r' la-caang' li cangolíiñ' do, jogui jial cacuo' Fidié' e ni'íng' jaléng' dsea i ja' líng'

dsea Israel júu' quía' Dsea Jmáang. ²⁸Jo mi cangf jo, huøø'bi cajé' Paa cóo'gui Bernabé fí Antioquia li se' Siria colíng' cóo' dsea quía' Dsea Jmáang i neáang' fí jo.

Mi caseáng' rúng' jaléng' dsea i quie' nifí quía' dsea quía' Dsea Jmáang fí Jerusalén

15 Jo ie jo ca'uøøng' cóo' tú máng' dsea Israel fí Judea jo cangolíiñ' fí Antioquia li se' Siria. Jo mi caguilíiñ' fí jo, canaaiñ' e'r' jaléng' dsea quía' Dsea Jmáang i neáang' fí jo e quía' ja' nileáiñ' do jee jalé' dsee quía'r' fíng song ja' jmitir' jalé' júu' quíu' ta' quía' Fidié' e cajme' Moí' e nitó' li fí ngúu' táang' jiuung' siññ' quía'r' lí' laco' la lífíng' dsea Israel. ²Jo mi caliñi' Paa cóo'gui Bernabé quía' jalé' e ni'e' i dsea do, joba' eám' lahuíng' casíng' i Paa do cóo' i dsea í. Joba' Paa cóo' Bernabé cali'íiñ' cóo' cóo' tú máng'gui dsea quía' Dsea Jmáang i jiéng' quía' e nidsisiñ' e júu' do fí Jerusalén.

³Jo dsea quía' Dsea Jmáang i neáang' fí Antioquíabing' caguie' quía'r'. Jo mi cangíiñ' fí li se' Fenicia cóo'gui Samaria, cajmea'r' júu' jaléng' dsea quía' Dsea Jmáang i neáang' fí jo jial nicatú jaléng' dsea i ja' líng' dsea Israel e lamí quí' tíiñ' e jmiféiñ' dié' e laco' niteáaiñ' teá' fí guíu' cóo' Fidié'. Jo jalém' i dsea quía' Dsea Jmáang do cali'íang' dsíir' mi canúur' e júu' do.

⁴Jo mi caguie'ng' Paa cóo' Bernabé fí Jerusalén colíng' cóo' i dsea caguiaang'gui do, joba' i dsea quía' Dsea Jmáang i neáang' fí do cóo'gui jaléng' dsea cóong' quía'r' cóo'gui jaléng' dsea apóo' caliñ' i Paa do cóo'gui Bernabé cóo'gui i dsea caguiaang' do fí jo. Jo Paa cóo'gui dsea caguiaang'gui do cajmea'r' júu'

jaléng' i dseá f̄ jial cajmicóo' Fidiée' quiá'r quiá' lajii' ta' e cangoliin' do. ⁵Dsu' coo' tú' máng' dseá Israel i líng' dseá fariseo i nijá' calíng' júu' quiá' Dseá Jmáang' caróor' jo café'r' júu' quiá'r' jo cajjín':

—La guíim' 'né' e jaléng' dseá i ja' líng' dseá Israel i líng' dseá quiá' Dseá Jmáang' nitó' lí' f' ngúu' táang' jaléng' jiuung' siñuu' quiá'r' lí' laco' lífíng' jnea', dseá Israel. Jogui la gufím' 'né' e nihuí' ta' quiá'r' e nijmiti bre jalé' júu' caguíe'gui e quiu' ta' quiá' Fidiée' e cajme' Moí'.

⁶Jo caseám' yaang' jaléng' i dseá apóo' do cóo'gui jaléng' dseá cóong' quiá' dseá quiá' Dseá Jmáang' i neáang' f' Jerusalén. Jo caseáin' do e laco' casíin' la'uiing' lanú' quiá' e júu' do. ⁷Jo mi' cangoyúung' e nicasíin' lahuíng', joba' caróo' Tú' Simón jo café'r' júu' quiá'r' jo cajjín':

—Dseá rú'uu', dseá quiá' Dseá Jmáang', niñib' 'nú' e ningóob' eáang' ca'náang' Fidiée' jnea' jee' 'nú' quiá' e niguiaa' jalé' juguíú' quiá'r' jee' jaléng' dseá i ja' líng' dseá Israel e quiá' jial nileáin' jee' dsee' quiá'r', jo lajob dseá f̄ ni'ufiñ dseá quiá' Dseá Jmáang'. ⁸Jo Fidiée' dseá cuí'r' dsí' lajaang' lajaang' dseá jmígúf, jo cajméer' lí' e ím'bre i dseá i ja' líng' dseá góo'oo' dseá Israel do, co' cacuo' reiñ' Jmiguf quiá'r' laco'gui nicacuo'r' jneaa'aa', dseá lí'ii' dseá Israel, lajii' i ja' líng' júu' quiá'r'. ⁹Jo jii' coo' ja' ee' cagui' Fidiée' fa' jneaa'aa', dseá Israel, lí'naa' jmaquíng' cóo' jaléng' dseá i ja' líng' dseá Israel, co' ca'fim' bre dsee' quiáin' do laco'gui ca'fiin' dsee' quí' jneaa'aa' la'eáang' e já' lí'naa' jalé' júu' quiá'r' e ngocáng' dsí'naa'. ¹⁰Jo lana, çjiali' ja' já' líng' na' lajii' e nicajmée' Fidiée' quiá' jial laang' dseá jee' dsee' quiá'r' ? 'Nú' iing'na' cuó'na' i dseá i ja' líng' dseá Israel i ja' líng' júu' quiá' Dseá

Jmáang' coo' lee' e jii' jneaa'aa', dseá Israel, o'gui 'lí' dseá cóong' quí'ii' caquí'naa' jmí' casé'ee' quiá' e niliti' jalé' e júu' quiu' ta' do. ¹¹Jo nine'baa' e røøb' nicaláang'naa' jee' jalé' dsee' quí'ii' uú' e eáam' guíung' Fii'naa' Jesús e jii' ja' catí'naa' lajo, jo ja' e lí' su lí'ii' dseá Israel osi o' lajo é.

¹²Jo dsifí' mi' cangoyúung' e café'r' i Tú' Simón do jalé' júu' quiá'r', tiib' caguá' jaléng' i dseá do; jii' coo' jo ee' cañiir'. Jo lajee' jo cajmée' i Paa' do cóo'gui Bernabé júu' quiá' jalé' e guíu' jogui jalé' lí' e quí' jmi' cajméer' jee' jaléng' dseá i ja' líng' dseá Israel lajee' cangir' lacaang' f' lí' jíe'. ¹³Jo dsifí' mi' cató' fé' i Paa' do cóo'gui Bernabé jalé' júu' quiá'r', dsifí' lajob caróo' Tiáa', jo café'r' júu' quiá'r' cajo jo cajjín':

—Núu'na' jalé' júu' quié'e, jaléng' 'nú', dseá rú'naa' dseá quiá' Dseá Jmáang'. ¹⁴Nab nicajmea' i Tú' Simón na jneaa'aa' júu' jial mi' canaang' Fidiée' e 'neáain' jaléng' dseá i ja' líng' dseá Israel, jogui nicaguíñ' jee' jaléng' dseá f̄ e laco' ni'ufiñ dseá quiá'r'. ¹⁵Jo lajaléb' e nicajíng' i Tú' Simón na lana, røøb' dseáng' lí' cóo' jalé' e cajme' jaléng' i dseá i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' lajii' lamali'gui eáang' lí' fé' lala:

¹⁶Jo mi' ningf̄ e la, jnea' Fidiée' nigáab'túu' calé' catú' jogui nijmée'túu' e 'nu' Daví' e nicaquí'; jogui nijmée'túu' røø' jalé' cuí' fiing' quiá', jogui nijmi'ieengtu røø'.

¹⁷Jo nijmé'e jalé' e jo e laco' lajalém' dseá i ja' líng' dseá Israel ni-jmicufiñ' jnea' f' la'úng' f' jmígúf.

¹⁸Jo jneab' Fidiée' i nicajmijnéeng' jalé' e na lajii' lamali' eáang', jo nicacuo'baa júu' quié' e jmee' e jalé' e jo. Jo lanab cajíng' Fidiée' f' ni' jii' quiá'r'.

19 Joba' fá' jnea~ e ja` 'né~ ni-jmiguíng'naa' jaléng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel i nicatú` jalé' e quí' tiiñ` lamí` jéeng'gui e jmiféiñ' lí' doñi' ee', jogui lana nijmiféiñ' i Fidiée` i já' do. 20 Jo masíng'naa' coo` jì` quiá'r- lí` niféeng'naa'r e jo` cuøong` e jmeáiñ' ta` jalé' e cacuo' dsea` jiéng' i diée` i o' já' i jmiféiñ' do, co' na 'lib' jalé' e jo, jogui e niquiú'm bre e éer dsee` e güiññ` coo' dseañu' osi dseamf i o' quiá'r, jogui e jo` nidó' guir jmi'øong` jó' o'gui ngu` jó' 'lii~ i siyáang' jmi'øong`. 21 Co' jalé'b' e júu` quiu' ta` na quiá' Fidiée` e cajme' Moí` nica'fb` jaléng' dsea` quie` nifi' quiá' guá' quiá' dsea` góo'oo' dsea` Israel fi' lacaang` sinúu` guá' quí'ii' e téé` fi' la'úng` jee` fií` lacoo` jmii~ mi` tí' e jmi'íng'naa'.

22 Jo dsifi' mi~ cató' e café' i Tiaá` do júu` quiá'r, lajalém' i dsea` apóo` do coo'gui jaléng' dsea` cøong' quiá' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-, lí' lajaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-, casíiñ` røø` e ca'náaiñ` coo` tú` máng' dsea` i nid-silíng` fi' Antioquía coo' Paa` coo'gui Bernabé e nidsicar` e jì` lí` too` júu` e casíiñ` do. Jo caguíñ' jaang` dseañu' i sií` Judas Barsabás jogui jaang` i sií` Silas, gáng` dseañu' i niing` eáang` jee` jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-. 23 Jo lalab fé' e jì` e quie` i dsea` do mi` cangolíñ`:

“Lajalé' jnea', dsea` apóo`, coo'gui jaléng' dsea` cøong' quiá' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i neáang' fi' Jerusalén la, guicoo'baa' jaléng' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-, dsea` ja` líng'na' dsea` Israel jogui seeng'na' fi' Antioquía coo'gui lacoo` fií` lí` se' Siria coo'gui lí` se' Cili-cia. 24 Nicalíneb` jnea' e nica'uøong` coo` tú` máng' dsea` i seeng` fi' la latíiñ` yaaiñ~, jo nicangolíñ` e nicango-jmiguíñ` 'nú' fi' na coo' júu` quiá'r. Jogui nicajmigóøiñ` 'nú' e dseáng' 'né`

e catíim`ba' e nitó'na' lí' fi' nguú` táang`-na' lí' laco' lítiing` dsea` góo'oo' dsea` Israel coo' jiuung` siñuú` quiá', jo dsu' ja` 'né~ jmee'na' lajo; jogui nica-jmigóøiñ` 'nú' cajo e 'né~ jmit'na' jalé' júu` quiu' ta` caguee`gui e cajme' Moí'. 25-26 Joba' nicasii'naa' røø` lajalé'naa' la e nica'neáang'naa' jaang` gáng` dsea` lajee` la'ó' jnea' e nidsilíñ` nidsi'eer` 'nú' fi' na. Jo nijalíñ` colíng` coo' i dsea` rú'naa' i 'neáang'naa' eáang' i sií` Paa` coo'gui i sií` Bernabé, gáng` dsea` rú'naa' i jiu` ja` mí` cajngal' dsea` quiá'r uú' e guiar` júu` quiá' Fíi'naa' Dsea` Jmáang-. 27 Jo nisíng'naa' fi' na cajo i Judas Barsabás coo'gui Silas la, jo fb` nijmeá' 'nú' júu` quiá' jalé' e la cartí` quini'na' na. 28 Co' lajii' e iing` Jmiguí` quiá' Fidiée` jogui jnea' cajo e nimíi'naa' 'nú' e jo` nijmee`gui' lajii' e ta` huí' e jíé' do: 29 Lico' 'né` e nitá'ba' e cø'na' ngu` jó' i nicacuøong' dsea` jaléng' i diée` i o' já' i ja` quí' jmií` jmé` jii' coo`, jo jo` cø'na' jmi'øong` jó' o'gui ngu` jó' 'lii~ i siyáang' jmi'øong-, jogui jo` ee'na' dsee` e güiing'na' coo' dseañu' osi dseamf i o' qui'na'. Jo song núu'ba' jalé' e júu` la, joba' guiáb` ni'ee'na'. Jo lanab jii' lí' júu` quí'ii'. Jo güilíseem`ba' coo' e guíu'.”

30 Jo dsifi' mi~ cali'íng` i dsea` quiúung` do, cangolíim`bre coo' i Paa` do coo'gui Bernabé fi' Antioquía, jo quie`bre e jì` e casíng` i dsea` neáang' fi' Jerusalén do. Jo dsifi' mi~ caguilíñ` fi' jo, dsifi' lajob caseáiñ` jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i seeng` fi' jo, jo caja'bre i dsea` do e jì` do. 31 Jo mi` ca'f jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` e jì` do, dsíng' cali'íáang` dsíur, co' jmang' juguiáb` fé' e fi' ni` jì` do. 32 Jo co' i Judas Barsabás coo' Silas do cangíiñ` quiá' Fidiée` quiá'r e eáam` tiiñ` guiar` júu` quiá' dsea` do jee` jaléng' dsea`, joba' mi` café'r júu` quiá'r, cacuo'guireiñ` bí` e laco' já'gui

nilíin^h júu[^] quiá^l Dsea^h Jmáang^h. ³³ Jo mi^h cangf^h jo, jaléng^h dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáang^h juguiú^h ca^lr^h júu[^] i dsea^h gáng^h do, dsu^l jíi^h i Judas Barsabás do cangáng^h tur fí Jerusalén, jo íb^h quíeé^h juguiú^h quiá^l jaléng^h dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáang^h i neáng^h fí Antioquía i caguiéng^h ír^h do. ³⁴⁻³⁵ Dsu^l Silas cóo^h Paa^h cóo^h Bernabé dobi cajer^h fí Antioquía; jo fíim^h bi dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáang^h i jíéng^h caje^h cóo^h e guia^h guir júu[^] quiá^l Dsea^h Jmáang^h jee^h jaléng^h dsea^h i seeng^h fí jo.

Mi^h catí^h tú^h née^h e cangi^h Paa^h ta^h guia^h júu[^] quiá^l Dsea^h Jmáang^h

³⁶ Jo mi^h lí^h cøng^h gui lajo, cóo^h jmi^h cajíng^h Paa^h lala cas^lr^h Bernabé:

—Má^h túu^l calé^h catú^h, madsí^h ee^h naa^l jaléng^h dsea^h rú^l naa^l dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáang^h i neáng^h fí lajalé^h fíi^h lí^h ni-cangí^h naa^l e e^h naa^l jalé^h júu[^] quiá^l Dsea^h Jmáang^h lami^h jéeng^h gui, jo dsine^h duu^l jial seeí^h lana.

³⁷ Jo Bernabé lami^h iin^h nijéi^h calé^h catú^h i Juan Marcos do. ³⁸ Jo dsu^l Paa^h jo^h cali^h iin^h fa^l cajéeng^h nei^h do, có^l catú^h bi^h do quiá^l r^h lami^h jéeng^h gui lami^h caguilií^h fí cóo^h guóo^h uó^h lí^h se^l Panfilia, jo jo^h eé^h cajmicóo^h i Juan Marcos do quiá^l Paa^h ni^h e ta^h do ie^h jo. ³⁹ Jo lahu^h ím^h jiu^h eáang^h casíng^h i Paa^h do cóo^h Bernabé uii^h quiá^l i Juan Marcos do. Jo e jo cajmée^h e casojóm^h bre quiá^l rú^h in^h, jo Bernabé cajéei^h i Juan Marcos do, jo cangotáai^h dsí^h cóo^h móo^h, jo cangolíim^h tur la tóo^h ni^h jmi^h in^h cartí^h lí^h se^l Chipre. ⁴⁰ Jogui^h i Paa^h do cató^h r^h i Silas do i cangó^h cóo^h r^h; jo mi^h cangoyúung^h jo jaléng^h dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáang^h caguiar^h fí jaguó^h Fidiée^h lajii^h e ta^h e nidsilií^h do, jo dsifí lajób catai^h fí. ⁴¹ Jo cangolíing^h tur lacoo^h fíi^h lí^h se^l Siria cóo^h gui lí^h se^l Cilicia e cuø^h r^h bí jaléng^h dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáang^h i neáng^h fí jo e laco^h ja^h nijmitúng^h dsíi^h l^h

lajii^h fí^h guiú^h lí^h niteáai^h cóo^h Dsea^h Jmáang^h.

Mi^h cajmicóo^h Timoteo i Paa^h do cóo^h gui Silas

16 Jo cagui^h íb^h Paa^h cóo^h Silas fí Antioquía, jo caguilií^h la^h uii^h fí Derbe. Jo mi^h cangf^h jo, caguilií^h fí cóo^h gui fíi^h e sií^h Listra; jo fí job calicufií^h jaang^h dsea^h i nilíing^h dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáang^h i sií^h Timoteo, jóo^h jaang^h dseamf^h dsea^h Israel i líing^h dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáam^h cajo, jogui tiquiái^h do dsea^h griegob nilíi^h in^h. ² Jo jaléng^h dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáang^h i seeng^h fí Listra cóo^h gui fí Iconio, guiúb^h fé^h r^h uii^h quiá^l i Timoteo do. ³ Jo cali^h iing^h Paa^h e nijéi^h Timoteo fí lí^h dsiguiar^h júu[^] quiá^l Dsea^h Jmáang^h, dsu^l nú^l gui lajo cajmitib^h i Timoteo do lajii^h e tíing^h dsea^h Israel e tóor^h lí^h fí ngúu^h táang^h lajii^h dseañu^h, jo cajméer^h lajo e laco^h ni^h ím^h dsea^h Israel lajii^h gaang^h dsea^h do cóo^h júu[^] røø^h fí lí^h niguilií^h, có^l jalém^h dsea^h seeng^h fí jo ñir^h e dsea^h griegob líing^h tiquiái^h i Timoteo do.

⁴ Jo mi^h cangf^h jo, catam^h bre fí, jo lacoo^h fíi^h e ngúii^h, s^l r^h jaléng^h dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáang^h lajii^h júu[^] e quier^h quiá^l dsea^h apóo^h cóo^h gui jaléng^h dsea^h cøng^h quiá^l dsea^h quiá^l Dsea^h Jmáang^h i neáng^h fí Jerusalén. ⁵ Jo lajob eáang^h gui já^h calíng^h i dsea^h do júu[^] quiá^l Dsea^h Jmáang^h, jo lacoo^h jmiib^h naang^h dsifíi^h in^h.

Mi^h cangáng^h Paa^h jaang^h dseañu^h i seeng^h fí Macedonia lafa^h mi^h quir^h

⁶ Jo mi^h cangf^h jo, Paa^h cóo^h i dsea^h gáng^h gui do cangíim^h bre fí lí^h se^l Frigia cóo^h gui lí^h se^l Galacia, có^l Jmiguí^h quiá^l Fidiée^h ja^h cacuø^h fí ír^h fa^h e niguiár^h júu[^] quiá^l Dsea^h Jmáang^h fí lí^h se^l Asia. ⁷ Jo caguilií^h fí^h ni^h lí^h íáng^h cóo^h Misia, có^l fí job í dsíir^h e ningúii^h fí lí^h se^l Bitinia, dsu^l calé^h catú^h Jmiguí^h quiá^l Fidiée^h ja^h

cacuø' fí ír` e ningfiñ fí jo. ⁸ Jo la-
 job cangfiñ lacue` li` se' Misia cartí
 caguiñ fí coo` oo` jmiñ li` sii Troas.
⁹ Jo fí job, coo` uøø` i Paa` do cangáñ
 jaang` dseañu` i seeng` li` se' Macedo-
 nia e lafa' mi` quir, jo i dseañu` do
 siñ' fí quini` Paa` e mir` jmi'ee` jo jín':
 "Ngiing` fí Macedonia la, jo jmicoo`
 jnea'." ¹⁰ Jo mi` cangf e cangá Paa` e
 jo lafa' mi` quir, dsifí lajob caguiá naa'
 guíu` quí naa', jnea` Lucas coo` gui Silas
 coo` gui Paa`, jo cangó naa' fí Macedo-
 nia, co' calitab` dsí naa' e Fidiée`bing' i
 cató` quí naa' do e nidsigua` naa' júu`
 quiá' Dsea` Jmáang` fí jo.

**Mi` cangolíng` Paa`
 coo` Silas fí Filipos**

¹¹ Jo dsifí lajob ca'uøø` naa' fí Troas
 e téel` naa' dsíí móo', jo ngó` baa' cond-
 sée' fí coo` guóo` uø` li` se' Samotra-
 cia e née' guiá' jóo` jmiñí'. Jo mi` ca-
 jneá` lajo, caguié` naa' fí coo` oo` jmiñ
 li` sii Neápolis. <sup>12</sup> Jo fí job ca'uøø` naa'
 dsíí móo' cangó` naa' fí Filipos, coo` fiñ
 li` quiu' dsea` Roma ta~, jogui líi coo` fiñ
 e laniing` quiá' li` se' Macedonia cajo.
 Jo fí job cajá` naa' tū` 'ni' jmiñ.

¹³ Jo lajee` taang` naa' fí do, coo` jmiñ
 lajee` e tíing` dsea` góo` naa' dsea` Israel
 e jmi'fín', ca'uøø` naa' cangó` naa' fí 'ni'
 fiñ do quiá' li` iu` coo` gua, co' fí job í
 dsí naa' e seáng' dsea` góo` naa' e féin'
 Fidiée`. Jo mi` caguié` naa' fí jo, dob
 calié` naa', jo canaang` naa' é' naa' júu`
 quiá' Dsea` Jmáang` jaléng' dseamf i
 caseáng' fí do ie` jo. <sup>14</sup> Jo jaang` lajee`
 i dseamf caseáng' do ie` jo nisiir` Lidia
 i niseeng` fí coo` fiñ li` sii Tiatira, jo
 jmóor` ta` 'niñ' 'mi' e jlo' eáng'. Jo i
 dseamf í eáng` jmiféin' Fidiée`, dsu'
 lajee` núur` júu` e guiá Paa`, Fidiée`
 cacuø'r i dseamf do e cana` moguiñ'
 e laco' ni'fín' lajji' e júu` e guiá i Paa`
 do. ¹⁵ Jo mi` ca'íng' i dseamf do júu`
 quiá' Dsea` Jmáang`, jo cajgáam` bre

jmiñ coo` gui jaléng' dsea` sinúu` quiá'r
 e laco' cuø` li` e ca'ufiñ` dsea` quiá'r
 Dsea` Jmáang`. Jo mi` cangf jo, cajíng'
 i dseamf do sí'r` jnea':

—Song 'nú' dseáng' já' líng` na' e
 jnea` lín` n dsea` quiá' Ffi'naa' Dsea`
 Jmáang`, ñilíng` na' fí quié` e jo fí job
 nijá` na'.

Jo camí'r` jnea' jmi'ee` e cajé` baa' fí
 quiá'r`.

**Mi` cajníng` Paa` coo`
 Silas fí dsíí 'nuñí'**

¹⁶ Jo coo` ya', lajee` ngóo` naa' fí li`
 seáng' dsea` góo` naa' e féin' Fidiée`, jo
 lajee` ngóo` naa' fí jo cajíng' naa' jaang`
 simf i jmóo` ta` quiá' fiir` e ja` e 'léein`
 jji' coo`; jo i 'lim'` nijée' quiá' i simf
 do, jo la'eáng` coo' i 'ling'` dob jmóor`
 jalé' e jmóor`. Jo jmóo` i 'ling'` do e lí'
 i simf do gui'r` e jalé' nilf dsa'ó' iée'.
 Jo coo' e job li' fii i simf do jmiguiú`
 cuu'. ¹⁷ Jo i simf í canaaiñ` ti'leáam` bre
 caluu` naa' jo fé'r` teá` jo jín':

—Jaléng' i dseañu` la líiñ` dsea` i
 jmóo` lajji' e iing` Fidiée` dsea` féng'
 dsea` ñíng', jogui guiar` júu` sí'r` jaléng'
 'nú' jial nileáng` dsea` jee` jalé' dsee`
 quiá'r`.

¹⁸ Jo yejib` dseáng' fé' i simf do lajo,
 jogui lajee` jmiguiub` jmiñ cajo cartí mi`
 ningóo' guiá` 'nfb' dsíí Paa`, joba' cajín`
 casí'r` i 'ling'` i jée' quiá' i simf do jo
 cajíñ':

—La'eáng' coo' júu` quiá' Dsea`
 Jmáang` quiá' u` ta` e júu` li` iuun` na.

Jo dsifí lajob catúu` i 'ling'` do quiá'
 i simf do.

¹⁹ Jo dsu' mi` cangá` i fii i simf do
 e jo` li` nilí' guir` cuu` la'eáng' coo' iñ`
 do, joba' casam` bre Paa` coo' gui Silas,
 jo cangojeáng` neiñ' fí quini` dseata`
 dseáng' guiá' jóo` e fiñ do. ²⁰ Jo i
 dseata` í guib` cangojeéng` neiñ' fí quini`
 i dseata` i quidsí' í', jo lalab cajíng' i fii
 i simf do casí'r` i dseata` quidsí' í' do:

—I dsea` Israel la ngir` jmóor` ga` jee` fií, <sup>21</sup> jogui er` jalé' e ja` cuóong` ni'íing'`naa' o'gui nijmití'naa', jneaa`aa' dsea` líí'í' dsea` romano.

²² Jo canaang` dsea` fií e iin` ni-jmeám'breiñ' do, jogui i dseata` quidsí' í' do caquiur` ta` e ni'uóin' do si' i dsea` do jogui nibóong`neiñ' do cóo'`sih'. <sup>23</sup> Jo mi` cangf e cabóong`neiñ' do eáang', jo fi` dsí' 'nuñí' catáin' dsea` do, jogui caquiur` ta` i dsea` i jmóo' í' 'nuñí' e nijmeiñ' í' dseáng' røòb' i dsea` sijníing' do. <sup>24</sup> Jo mi` ca'ing' i dsea` i jmóo' í' e 'nuñí' do e júu` jo, joba' catáin' i dsea` do cartí' a'gui dsí' e 'nuñí' do, jogui tiiñ' do cacúin' cóo'`tú' 'ma' e dsí' too'.

²⁵ Jo ie` uóò` guienúu' job, lajee` e Paa` cóo'`gui Silas féin' Fidiée` jogui ør` e quiá'` jmiféin' Fidiée` cajo, jo i dsea` caguiang`gui i sijníing' do lico' núu`bre, ²⁶ jo lajee` job, cóo` cajóòb' uó` e teá eáang' jo canaang` sojá` tii` fií quiá' e 'nuñí' do. Jo dsifí' lajob cana` jalé' jn' quiá', jogui casojiúb' jalé' ñí' cadena e 'núung' jaléng' i dsea` sijníing' do. ²⁷ Jo mi` cajné` dsí' i dsea` i jmóo' í' 'nuñí' do jogui cangár` e ni'óob' jalé' jn' quiá' e 'nuñí' do, joba' dsifí' lajob caguir` ñisú' quiá'r e si'f' nijngáng'`'nia'r, co' í' dsíir' e nicaláam` jaléng' i dsea` sijníing' do. ²⁸ Dsu' dsifí' lajob guicafé' Paa` e teá eáang' jo guicajíñ':

—Ja` e jmáang'` uó'` jii'` cóo', co' lab téel'naa' lajii'naa'!

²⁹ Joba' i dsea` jmóo' í' 'nuñí' do camir` cóo` jé, jo ca'ír` güi'í' fi' dsí' e 'nuñí' do e jléein' dsu' e 'gó'r, jo mi` caguiér` lí` teáang'` dsea` do jo catúuin' uii' tii` i Paa` do cóo'`gui Silas. ³⁰ Jo mi` cangf jo, ca'uóòm`breiñ' do fi' caluu' jo cajmingí`reiñ':

—¿E'` 'né` jmeé` e laco' nileáan` jee` jalé' dsee` quie`e?

³¹ Joba' cañí' i dsea` do:

—Já'` güilíin'` júu` quiá'` Fii'naa' Jesús jo ni'íim` dsee` quí'` cóo'`gui dsee` quiá'` jaléng'` dsea` sinúu` quí'`.

³² Jo canaain'` si'`guir dsea` do cóo'`gui dsea` sinúu` quiáin'` júu` quiá'` Fidiée`.

³³ Jo 'nia'` ie` uóò` jo, i dsea` jmóo' í' e 'nuñí' do cajméer` mí' lí' sicu'` quiá'` i Paa` do cóo'`gui Silas. Jo lí' jo, cajgáang` i dsea` jmóo' í' 'nuñí' do jmií` colíing` cóo'` dsea` sinúu` quiá'r e laco' cuø lí' e ca'uúing` jaléng'` dsea` do dsea` quiá'` Dsea` Jmáang'. ³⁴ Jo mi` cangf jo, cató'r i dsea` gáng` do fi' quiá'r` jo cacuø'reiñ' e cagó'r. Jo i dsea` í' colíing` cóo'` dsea` sinúu` quiá'r` dsíng'` cali'íáang` dsíir', co'`jáb'` calíin` júu` quiá'` Fidiée`.

³⁵ Jo mi` cajneá` lajo, i dseata` i quidsí' í' do casiin'` tú'` 'ní' máng'` í'` quiá'r` i quie'` júu` quiá'` i dsea` jmóo' í' 'nuñí' do e nileáin'` Paa` cóo'`gui Silas. <sup>36</sup> Jo lalab casí'` i dsea` jmóo' í' 'nuñí' do Paa`:

—I dseata` i quidsí' í' do nicasíin'` júu` quie`e e nilaam`ba'` 'nú'. Jo nicuóòm` güilíing`na'` juguiú'.

³⁷ Joba' cañí'` Paa` quiá'` i í'` i quie'` júu` do:

—Caquiur'` i dseata` do ta` e cabóong` dsea` jnea', dsea` calisé'naa'` fi' lí' quiu'` dsea` Roma ta`, fi' jee` dsea` fií' e jii'` ja` mí' caquidsir' í'` quí'naa', jogui catáin'` jnea'` 'nuñí'; jogui lana iin'` leáin'` jnea'` e íing', dsu' ja` uó'naa'` cartí' güilíin'` yaain' e ni'uóin'` jnea'` song lajo.

³⁸ Jo cangocóòb'` i í'` do júu` fi' lí' neáang'` dseata` i quidsí' í' do. Jo mi` canúur` júu` e quieé` i í'` do, cafóm'bre co' e canúur` júu` e dsea` i caliséng'` fi' lí' quiu'` dsea` Roma tab` líing'` i dsea` gáng` do. ³⁹ Jo cangolíing` i dseata` quidsí' í' do e ngomir` jmi'ee'` fi' quini'` Paa` cóo'`gui Silas e nijmeiñ'` do féng'` dsíir' quiá'` jalé' e calí' do. Jo mi` cangf jo, ca'uóòm`bre jo camir'` jmi'ee'` dsea` do e ni'uóòm`biñ' e fi' jee` fií' do. <sup>40</sup> Jo mi` cangf e ca'uóong` i Paa` do cóo'`gui Silas fi' dsí' 'nuñí', cangolíim`tur` fi' quiá'`

Lidia. Jo fí job cajng' tu rúin' cóo' jaléng' dseá' quíá' Dseá' Jmáang', jogui cacuø' guir bñ dseá' do cajo. Jo ngí jo, ca'uøøm' bre e fí do, jo fí lí' jiéb' cangolíin'.

Mi cateáng' Paa' fí Tesalónica

17 Jo lajee' gui'nang' e teáng' Paa' fí cóo' gui Silas, cangíiin' fí cóo' fii' e sii' Anfípolis cóo' gui Apolonia. Jo mi' cangí jo, caguilíin' fí cóo' fii' e sii' Tesalónica, jo fí job si' cóo' guá' quíá' dseá' Israel lí' féiin' Fidiée'.² Jo co' lajii' e tíng' Paa' e dséer' fí guá' quíá' dseá' góor' dseá' Israel laco'ó' née' mi' tí' jmií' e jmi'íng' jaléng' dseá' í, jo lajee' 'ni' semaan' casíiin' cóo' jaléng' i dseá' i caseáng' do cuaiin' quíá' jalé' e fé' fí ní' jì' quíá' Fidiée' e cajme' dseá' malií' gui eáang', jo sí'r' dseá' do³ e dseáng' 'né' ba' e cajúng' i Dseá' Jmáang' do; jo mi' cangí e cajúin', dseáng' 'né' e cajíb' tur. Jo casí' guir i dseá' do cajo jo cajín':

—I Jesús nab i líng' Dseá' Jmáang', i dseá' i laang' jneaa' aa' jee' dsee' quí' ii', jo júu' quíá' i nab e ngí' jnea' guiaa' jee' 'nú'.

⁴ Jo i líng' dseá' Israel jáb' calíin' júu' e guíá' i Paa' do cóo' gui Silas, jo røøb' canaaín' ngír' cóo' dseá' do. Jogui fíim' bi dseá' griego i eáang' jmi' gó' Fidiée' cóo' gui fíing' dseamf' i laniing' quíá' e fii' do, jáb' calíin' e júu' jo cajo.

⁵ Dsu' uii' e jo ca'uíng' e jaléng' dseá' Israel i ja' já' líng' e júu' do, eáam' calí' dsihuíiin' jogui caligúiin' quíá' jaléng' i dseá' i calí' já' líng' e júu' jo. Joba' caseáin' tú' 'ní' míing' 'ná' fí' i tá' teáng' jee' 'núu' e laco' i dseá' í nitá'r' mii' jogui nijmiguiin' jaléng' dseá' i neáang' fí' fii' jo. Jogui lajobi caguilíin' fí' quíá' Jasón e 'náin' Paa' cóo' gui Silas e laco' ni'uóng' nein' do jo nitøø'rein' fí' quini' dseá' fii'.⁶ Jo co' ja' cadséng' guir i dseá' i sí' í' 'náin' do,

joba' cató'r' Jasón laguidseang' cóo' gui cóo' tú' míing' gui dseá' quíá' Dseá' Jmáang' i nineáang' fí' jo ie' jo, jo cató'rein' do fí' quini' dseata' e ta'r' mii' jo fé'r' lala:

—I dseañu' do nica'lee' bre la'úng' fí' jmigüi' cóo' júu' e guiar' do, jogui fí' lab nicagüilíin' lana e iin' jmér' lajo.⁷ Jo i Jasón na nica'íng' 'nein' fí' sínúu' quíá'r', jo lajím' bre ja' jmi' gó'r' lajii' ta' quíu' dseata' dseá' féng' romano, co' fé'r' e seem' jaang' gui dseata' dseá' féng' i sii' Jesús.

⁸ Jo mi' canúu' jaléng' dseá' fii' e júu' do cóo' gui jaléng' dseá' quie' nifi' quíá' e fii' do, eáang' gui cató'r' mii'.⁹ Jo cub' caguia' i Jasón do cóo' gui i dseá' caguiaang' do fí' quini' dseata' e laco' calí'r' catúu' tu i dseá' do quíá'r'.

Mi caguilíng' gui Paa' cóo' Silas fí Berea

¹⁰ Jo mi' canúu' ie' jmií' jo, jaléng' dseá' quíá' Dseá' Jmáang' casíiin' Paa' cóo' gui Silas lajminá' fí' Berea. Jo dsí'f' mi' caguilíin' fí' jo, cangolíin' fí' guá' quíá' dseá' góor' dseá' Israel lí' laco' gui la litíiin' jmóor'.¹¹ Jo jaléng' i dseá' Israel i seeng' fí' Berea eáang' gui iin' ninúr' júu' guíá' dseá' do laco' gui dseá' seeng' fí' Tesalónica, jo lajmináb' ca'íin' e júu' jo, jogui laco' jmiib' cuør' bñ e jmitíiin' jalé' e júu' toø' fí' ní' jì' quíá' Fidiée' e gui'r' su e jáb' e júu' e caguia' Paa' do.¹² Jo lajee' i dseá' í, fíim' bre já' calíin' e júu' jo, jogui lajobi fíim' dseañu' dseamf' griego i ning' i seeng' fí' jo jáb' calíin' do júu' quíá' Dseá' Jmáang' e guíá' i Paa' do cóo' gui Silas.¹³ Dsu' mi' caliín' jaléng' dseá' Israel i seeng' fí' Tesalónica e nitáang' Paa' e guiar' júu' quíá' Fidiée' fí' Berea, joba' fí' job cangolíin' cangojméer' ga' cóo' jaléng' dseá' i seeng' fí' jo.¹⁴ Joba' dseá' quíá' Dseá' Jmáang' i seeng' fí' Berea cajméer' e lajmináb'

cagüi'fi' Paa- fi' jo, jo cangór- condsee' fi' 'ni' jmiñi', dsu' fi' Bereab cajé' Silas cóo'gui Timoteo lajee' jo. ¹⁵ Jo jaléng' dsea' quia' Dsea' Jmaang- i cóo' Paa- cangolíim-bre cóoiñ' do carti' coo' fi' e sii' Atenas. Jo mi' cangf jo, caquim'- tur fi' Berea jo niquieer' júu' quia' Paa- e Silas cóo'gui Timoteo nidsilfiñ' fi' li' táang' Paa- lajminá.

Lajee' táang' i Paa- do fi' Atenas

¹⁶ Jo lajee' táang' i Paa- do fi' Atenas e sijeieñ' Silas cóo' Timoteo, fi'fb' eáang' calfiñ, co' i dsea' seeng' fi' Atenas do jie' ja' latøong' fiib' jmiféiñ' jaléng' diée' i o' já' i ja' quíi' jmiñ' jmé' jii' coo'. ¹⁷ Joba' eáam' tting' júu' quia' cóo' i dsea' góor' dsea' Israel cóo'gui jaléng' dsea' caguiaang-gui i jmi'gó' Fidiée' fi' dsii' guá' quia' dsea' Israel. Jo dseáng' lacoo' jmiñ' lacoo' jmiib' sñiñ' e júu' do cajo cóo' jaléng' dsea' i seáng' fi' guia' jóo' fi' quia' fi' Atenas. ¹⁸ Jogui lajobi i liing' dsea' i jmitting' júu' quia' Epicuro cóo'gui dsea' estoico i jmitting' júu' quia' Zenón, canaaiñ' sí' rúin' cóo' Paa- cajo, jo i liing' i dsea' do fé'r jo sí' rúin' lajee' yaaiñ' e éeiñ' Paa' jo fé'r:

—¿E' e fé' i dsea' cuee' mi'mf na?

Jogui fé'gui i caguiaang' gui do:

—Líi' dsea' seeng' li' jieb' i na, jogui iin' nijmigøoiñ' dsea' cóo' jalé' e fé'r na e quia' jaléng' diée' i 'mfing'.

Jo fé'r e jo co' uii' e guia' Paa- júu' quia' Jesús, jogui jial mi' cajmée' Fidiée' e cají'tu dsea' do jee' jaléng' 'lii'. ¹⁹ Joba' cajeeiñ' Paa- fi' coo' yú' cuo' li' sii' Areópago fi' li' tting' jaléng' dsea' Atenas e seaiñ' e sñiñ' jalé' júu' quia'r. Jo mi' caguié' Paa- fi' jo, jo camingí' i dsea' do ír:

—¿Já' cuøong' line'naa' e jalé' júu' 'mfing' e quie' 'nu' e e' jnea'? ²⁰ Co' fó' 'nu' jmang' júu' jieb' jiu, joba' ii'naa' e nilinee' e guøng' e júu' jo.

²¹ Jo lajiing' i dsea' seeng' fi' Atenas do cóo'gui jaléng' dsea' i jaliing' fi' li' jje' i neáang' fi' do, contøom- tí' dsii' núur' jogui sñiñ' lajii' júu' 'mñ' e quie' lí' doñi' ii'.

²² Joba' caroo' Paa- jee' jaléng' i dsea' i neáang' do e fi' li' sii' Areópago, jo cajín' casí'r jaléng' i dsea' do:

—Lalab fii' i 'nú', dsea' seeng'na' fi' la fi' Atenas, e jalé' e móo'o quíi' na' e liing'na' dsea' i eáang' jmiféng' fñing' diée'. ²³ Co' cangoyé'e' fi' li' seáng' 'nú' e jmiféng'na' jaléng' diée' quíi' na', jo fi' job cadsé'e coo' nife' li' too' júu' e fé' lala: “Diée' i ja' mí' cuíng' dsea'.” E jáb' e fó' 'nú' quia' jaang' Diée' i ja' cuíng'na', quia' íb' e niffi'gui jnea' 'nú' lana.

²⁴ Jo dsea' íb' i cajmée' la'úng' jmiigüf cóo'gui jalé' e sea' fi' jo. Jogui íb' i liing' fii' jaléng' i neáang' fi' yú' jogui cóo' jaléng' i seeng' fi' jmiigüf la, jogui ja' guiiñ' lí' doñi' jje' sinúu' guá' e cajme' dsea' jmiigüf, ²⁵ o'gui 'né'r e dsea' jmiigüf nito' fñing' ír' osi i nijmicoo' ír' é, co' íbre cuø'r jaléng' dsea' e jí'r jogui guí' e cá' dsea' cóo'gui lajalé'gui e jje'.

²⁶ Co' cóo' jaang' dseañub' cajmeáaiñ' lajiing' dsea' i seeng' la'úng' fi' jmiigüf e laco' nigüear' fi' lacaang' guoo' uø'; jogui quia'r ta' jje' jii' seeng' dsea' fi' jmiigüf, jogui jie' fi' li' catting' nigüear'. ²⁷ Jo cajmeáang' Fidiée' lajiing' jnea'aa' e laco' ni'néng'naa' dsea' do, jo niguiém'baa're song ni'néng'na're. Dsaco' e jáb' e ja' huí' seeng' Fidiée' cóo' lajaang' lajaang' jnea'aa'. ²⁸ Co' la'eáang' Fidiée'ba' se'naa' jí'naa' jogui ngi'naa' lí' laco'gui cajíng' i liing' dsea' góo'na' mali' i jmo' júu' ie' mi' cajín' lala: “I siju' Fidiéeb' jnea'.”

²⁹ Jo co' e já' e líi'na' dsea' siju' Fidiée', joba' ja' cuøong' e í' óo'na' e Fidiée' líiñ' laco' jaléng' diée' i jmaang' dsea' cóo' cunee' osi cóo' cutee' osi

dsea` cuu` é, jo jmaang` dsea` jialco` iim`bre jaléng` í. <sup>30</sup> Jo Fidiée` nica-jmée`bre féng` dsíir` mali`gui eáang` cóo` jalé` e laang` dsea` cóo`r`, dsu` lana niqiu`r` ta` lajiing` dsea` i seeng` fí` la`úng` jmigüf` e niqúf` jing` yaain` fí` quinir`, jo nitár` e jmóor` jalé` e ja` dseeng`, jo lajoba` ni`fing` Fidiée` dsee` quiá`r`. <sup>31</sup> Co` Fidiée` nicatée`bre cóo` jmií` e niquidsir` í` laco` sí`f` quiá` jaléng` dsea` jmigüf` la`eáang` cóo` i dseañu` i caguñi` `ñaia`r` do; jo Fidiée` nica`e`r` jaléng` dsea` e jo mi` cajméer` e cají`tu Dsea` Jmaang` jee` jaléng` `lii`.

³² Jo mi` canúu` i dsea` seeng` fí` Atenas do e fé` Paa` cuaiñ` quiá` e jíb`tu dsea` jee` jaléng` `lii`, i liing` i dsea` do lí` calóom`bre Paa` jogui i liing`gui fé`:

—Cuóom` lí` ná`naa` e fó` na cóo`gui jmií`.

³³ Jo lí` e jo, güi`ñib` Paa` fí` do. <sup>34</sup> Dsu` i liing`gui i dsea` do jáb` calfiñ` júu` e guia` i Paa` do. Jo jee` í` quiéng` jaang` dseañu` i sii` Dionisio i liing` jaang` dseata` quiá` Areópago, jogui jaang` dseamf` i sii` Dámaris, jogui dsea` i jiéng`gui cajo.

Lajee` táang` Paa` fí` Corinto

18 Jo mi` cangf` jalé` e jo, cagüi`ñib` Paa` fí` Atenas, jo cangór` fí` cóo` fií` e sii` Corinto. ² Jo job` calicuñi` jaang` dseañu` i liing` dsea` Israel i sii` Aquila i niseeng` fí` cóo` fií` lí` se` Ponto. Jo ie` jo ja` mí` ngóo` eáang` e nicagüilíng` i Aquila do cóo`gui dseamf` quiá`r` i sii` Priscila e jalíñ` fí` Italia. Jo ca`uóoñi` fí` jo có` i dseata` quiá` Roma do i nisií` Claudio caquiur` ta` e `né` uóm` jaléng` dsea` Israel fí` Roma lí` se` Italia. Jo cóo` jmií` cangó` Paa` e cango`eer` i Aquila do cóo`gui Priscila, ³ có` røb` ta` óor` cóoñi` do e jmo`r` `núu`jiu` cóo` layaang` loo` jó` e laco` lí`r` e `né`. Jo job` ca-je` Paa` cóo` i dsea` do e laco` nijmér` ta` colíing`. ⁴ Jo lacoo` jmií` mi` tí` e

jmi`fing` dsea` góor` dsea` Israel, dsée` Paa` fí` guá`jiu` lí` seáng` i dsea` í` e féiñ` Fidiée`. Jo fí` job` féiñ` jaléng` dsea` Israel cóo`gui jaléng` dsea` i ja` líing` dsea` Israel e laco` já` nilíng` dsea` do júu` quiá` Dsea` Jmaang` e guiar`.

⁵ Jo mi` caguilíng` Silas cóo` Timoteo fí` Corinto fí` lí` guing` Paa` cóo` Bernabé e jalíñ` fí` Macedonia, jo i Paa` do catá`bre e ta` jmóor` do, jo canaañ` e guiar` júu` quiá` Dsea` Jmaang` lacoo` jmií` lacoo` jmií`, jogui sí`r` jaléng` dsea` góor` dsea` Israel e dseáng` já`ba` e Jesús líiñ` i dsea` i cajíng` Fidiée` i nisiñ` fí` jmigüf` la`lajú` mali`. ⁶ Dsu` i dsea` Israel do `nib` cangáñ` Paa`, jo canaañ` sí`reiñ` jmang` júu` ga`. Joba` Paa` cabó`r` `lee` too` sí`r` e laco` cuø` lí` e ja` jíi` dsea` í`r`, jo casf`r` i dsea` i ja` jíi` í`r` do lala:

—Dsee` qui`na` yaam`ba` e nigüilíng`na` fí` lí` `lii`, dsuco` jo` e cuaiñ` quié`e. Latí` lanab` nii`i cóo` dsea` i ja` líing` dsea` góo`o` dsea` Israel e ni`ée`ere júu` quiá` Dsea` Jmaang`.

⁷ Jo mi` cangf` jo, cagüi`ñib` Paa` fí` dsíi` e guá`jiu` do, jo cangór` fí` quiá` jaang` dseañu` i sii` Ticio Justo i jmiféng` Fidiée` contøng`, jo cáang` e guá` dob` lí` quiá`r`. ⁸ Jo jaang` fií` i néé` ní` e guá`jiu` do i sii` Crispo cóo` lajaléng` dsea` sinúu` quiá`r` jáb` calfiñ` júu` quiá` Fíi`naa` Dsea` Jmaang`. Jogui lajobi` fiim` dsea` i neáang` fí` Corinto, mi` canúur` júu` quiá` Dsea` Jmaang`, jáb` calfiñ` joba` cajgáam`bre jmií` e laco` cacuø` lí` e ca`uíñ` dsea` quiá` Dsea` Jmaang`.

⁹ Jo cóo` uøø` cajmijnéeng` `ñaia` Dsea` Jmaang` fí` quini` Paa`, jo e jo cangár` lafa` mi` quir`, jo cajíng` Dsea` Jmaang` casf`r` dsea` do:

—Ja` jmoo` `gó` jíi` capí`, jo guia`gui júu` quié`e jee` jaléng` dsea` jo ja` quiun` e jmoo` lajo. <sup>10</sup> Co` jnea` seem`baa` colíing` cóo` `nu`, joba` jíi`

jaang` dsea` ja` iì lí` nijmeáng` 'nù` ga`. Co' fíim`bi dsea` niseeng` e fí` fíi` la i ni`uíing` dsea` quíe`e.

11 Jo fí` Corintob cajé` Paa` coo` jii` dsi` ca`ná` e e'r` i dsea` seeng` fí` jo jalé` júu` quía` Fidiée`.

12 Jo coo` née` lajee` jii` e calíng` jaang` dseañu` i sii` Galión dseata` dsea` féng` quía` lí` se` Acaya, jaléng` dsea` Israel i neáng` fí` do ie` jo casíiñ` røø` e nijmér` dsee` quía` Paa`. Jo`ba' casang` neiñ` jo cangojeáiñ` fí` lí` neáng` dseata` dsea` quidsí` í`. 13 Jo mi` caguiliñ` fí` jo, lalab casí`r` i dseata` do jo cajín`:

—I dseañu` dsea` góo`naa' la ngir` ta` jmigøøng` jaléng` dsea` quía` jial e 'né` niféng` dsea` Fidiée`, dsu' ja` núu`r` la` jii` júu` quíu` ta` quí`ii'.

14 Jo si`í` niñ` Paa` e nisí`r` dseata` Galión lajii` e 'náng` i dsea` do í`r`, dsu' jéeng`gui Galión cañiir` quía` i dsea` Israel do jo cajín`:

—Song dseáng` lahuíng` nica'ée` i dsea` na osi liing` i` nicajngaiñ` é, joba' catíng` e niquidsii` í` fa' lajo. 15 Dsu' e na lí` lajii` júu` e catíng`na' yaam`ba' na quía` lajii` júu` quíu` ta` quí`na', joba' yaam`ba' catíng`na' niguíi`na' e na, co' jnea` ja` iin`n niquíñ`n e júu` na.

16 Jo caquiú` i dseata` do ta` e cagüi`fib` Paa` coo` jaléng` i dsea` caguiaang`gui e fí` lí` quidsí` i dseata` do í`. 17 Jo lajiing` i dsea` i jmóo` dsee` quía` Paa` do casaiñ` jaang`gui dseañu` i sii` Sóstenes i líng` fii` quía` guá`jiu quía` dsea` Israel e si' fí` do, jo job cabøøin` i dsea` do fí` quini` lí` neáng` i dseata` dsea` quidsí` í` do, dsu' ja` e jíng` dseata` Galión jii` coo` quía` jalé` e jmóo` i dsea` do.

Mi` caquing`tu Paa` fí` Antioquía

18 Jo mi` cangf` jo, huøø`bi cajé` Paa` fí` Corinto. Jo mi` cangf`gui lajo, ca'í`bre júu` jaléng` dsea` quía` Dsea` Jmáang`

i neáng` fí` do, jo cangoliñ` fí` coo` oo` jmiñ` e sii` Cencrea. Jo lajee` e taam`bir fí` jo, catu`r` cuo` moguir` laco' tíng` dsea` góor` dsea` Israel e laco' niliti` lajii` júu` nicacuø`r` Fidiée` lami` jéeng`gui. Jo mi` cangf` jo, cangotáaiñ` fí` dsí` móo` colíing` coo` Aquila coo`gui dseamf` quía` í` i sii` Priscila jo coliiñ` cangoliñ` fí` lí` se` Siria.

19 Jo mi` caguilíng`tur e oo` jmiñ` lí` sii` Éfeso do, job caseáng` Paa` i Aquila do coo`gui dseamf` quíañ` i sii` Priscila, jo cangó`bre 'niia`r` fí` lí` si' guá`jiu quía` dsea` góor` dsea` Israel. Jo fí` job casíiñ` coo` jaléng` dsea` í` i caseáng` fí` do ie` jo. 20 Jo i dsea` i siseáng` fí` guá`jiu do casí`r` Paa` e fa' nijé`bir huøø` coo`iñ` do, dsu' Paa` jo` cali`iñ`.

21 Jo ca'í`bre júu` i dsea` do jo casí`r`:
—Né` e seem`baa fí` Jerusalén e niti` jmiñ` e nijaquíeeng` fí` jo. Jo lí` jial ta` niquiú` Fidiée` quíe`baa e nigáa`túu` e ga'ee` e 'nú` fí` la calé` catú`.

Jo mi` cangf` jo, cagüi`fib` Paa` e fí` Éfeso do e iuiiñ` fí` dsí` móo', 22 jo cangób`tur fí` Cesarea, jo fí` job cajer` e laco' nicuø`r` guicoo` jaléng` dsea` quía` Dsea` Jmáang` i neáng` fí` jo. Jo mi` cangf` jo, cangám`tur fí` Antioquía, jo fí` job cajer` huøø`bi.

23 Jo mi` lí` cøøng`gui lajo, cagüi`fib`tur calé` catú`, jo cangi`tur laco` laco` fii` e née` fí` lí` se` Galacia coo`gui lí` se` Frigia e cuø`guir` bñ` jaléng` dsea` quía` Dsea` Jmáang` e laco' ja` nilitúng` dsíiñ` lajii` fí` niteáiñ` coo` Dsea` Jmáang`.

Mi` caguia` Apolos júu` quía` Dsea` Jmáang` fí` Éfeso

24 Jo ie` jo caguié` jaang` dseañu` dsea` Israel i sii` Apolos fí` Éfeso. Jo i dseañu` í` niseeiñ` fí` coo` fii` e sii` Alejandría e née` lí` se` Egipto. Jo dsea` do eáam` jlo` tíiñ` guiar` júu` jogui eáam` cuíir` jalé` e fé` fí` ni` jì` quía` Fidiée` e cajme` dsea` malii`gui eáang`. 25 Jogui

eáam' nicaajmitíiñ` júu` quiá' Fí'naa' Fidiée' e cajme' dsea` í, jogui dseáng' e íaang` dsí'bre fé'r, jogui dseáng' røøb` er' e júu` quiá' Jesús do, doñi' fa' jí' e ñir' do e ca'e' Juan e quiá' jial seáaiñ` dsea` jmií' lajee` cateaaiñ` fí' jmigüf` la, dsu' ja` ñir' e Jesús ca'er' e 'né` sáaiñ` dsea` jmií' e laco' cuø` lí' e líiñ` dsea` quiá'r'. ²⁶ Jo í Apolos do canaaiñ` guiar' júu` quiá' Dsea` Jmáang` dseáng' fí' dsí' guá' quiá' dsea` Israel e jí' ja' jáa' quiá'r' fa' 'gó'r'. Dsu' mi' canúu` í dseañu' Aquila cóo' gui dseanf` quiá'r' í sií' Priscila júu` e guía' í Apolos do, joba' cajéem`breiñ' fí' lí' jíe' jo casí'reiñ' dseáng' laco' la líí' e fí' e 'né` cá` dsea` e laco' niliseeiñ` cøong` cóo' Fidiée'.

²⁷ Jo mi' cangf` jo, cali'ing` Apolos e ningíiñ` fí' lí' se' Acaya. Joba' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` í seeng' fí' Éfeso do eáam' cajmicóo' reiñ', jogui casíiñ` cóo' jí' quiá' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` í seeng' fí' Acaya do e laco' ni'ing`neiñ' cóo' júu` røø` juguiú'. Jo mi' cangf` jo, cangó`bre fí' jo.

Jo mi' caguié' Apolos fí' Acaya, eáang' cajmicóo'r` jaléng' dsea` í calicuíng` Dsea` Jmáang` uíi' e eáang' guiúng` Fidiée' cóo' dsea` do. <sup>28</sup> Co' fí' quini' jaléng' í dsea` í neáang' do s'r' jaléng' í dsea' Israel e ja' í dsíiñ' dseáng' laco' catíng', jogui se'r' teá' lají' e fé' fí' ní' jí' quiá' Fidiée' e dseáng' já' ba' e Jesús líiñ` í dsea` í casíng` Fidiée' fí' jmigüf` la e laco' nileáng` dsea` jee` dsee` quiá'r'.

Mi' caguiéng'tu Paa` fí' Éfeso

19 Jo lajee` táang` í Apolos do fí' Corinto lí' se' Acaya, jo í Paa` do cangíiñ` fí' lí' líí' jee` mó', jo caguié-tur fí' Éfeso. Jo fí' job cajíñ' í fíing' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, ² jo lalab cajmingí' Paa` í dsea` quiá' Dsea` Jmáang` do jo cajíñ':

—¿Su ca'íng' 'nú' Jmiguí' quiá' Fidiée' mi' já' calíng`na' júu` quiá' Dsea` Jmáang`?

Joba' cañií' í dsea` do jo cajíñ':

—Ja` mi' nú' jnea' jí' cóo' ya' quiá' e jo. ¿E`gui e jo?

³ Jo cajmingí'tu Paa` í dsea` do jo casí'reiñ':

—¿E` uing` quí'na' mi' cajgáang`na' jmií' jóng'?

Joba' cañií'tu í dsea` do quiá' Paa` jo casí'reiñ':

—Jnea' cajgáang`naa' jmií' e casée' Juan e laco' cuø` lí' e caquí' jíng' yee`naa' fí' quini' Fidiée'.

⁴ Joba' casí'tu Paa` í dsea` do:

—Lajob líí', co' í Juan do caseáaiñ` dsea` jmií' lají' í caquí' jíng' yaang` fí' quini' Fidiée'b'; jogui casí'bir jaléng' dsea` í cajo e 'né' ni'ím'biñ' do í dsea` í nijáa' cøong`gui do mi' nisóong` ír'; jo dsea` íb` Jesús lana.

⁵ Jo mi' canúu` jaléng' í dsea` í teáang` do lajo, dsí' ladob cajgáaiñ` jmií' e laco' cuø` lí' e ca'uíiñ` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`. <sup>6</sup> Jogui mi' caquidsí' Paa` guóor' fí' mogui' í dsea` do, dsí' ladob ca'íng' í dsea` do Jmiguí' quiá' Fidiée', jo canaaiñ` fé'r' jmií' e jíe'gui laco' jmií' quiá'r', jogui sfiñ` jalé' júu' e íñ' e jáa' quiá' Fidiée'. ⁷ Jo lajee` lajíing` í dsea` do tír' guitúuiñ` yaang` dseañu'.

⁸ Jo mi' cangf` jo, lajee` gaang` si', dsée' í Paa` do fí' guá' quiá' dsea` góor` dsea' Israel, jo fí' job guiar' júu` quiá' Dsea` Jmáang` e ja' 'gó'r' jí' capí', jo s'r' jaléng' í dsea` do jogui 'nó'r' jial laco' já' nilíng` dsea` do e iing` Fidiée'b' quier' nifi' quiá' jaléng' dsea`.

⁹ Dsu' í líing` í dsea` do ja' jíi'r' e júu` do o'gui iíñ` já' nilíiñ` cajo. Jo canaaiñ` fé'r' fí' quini' jaléng' dsea` jíéng' e gab` jalé' e júu` do quiá' jial cuíng` dsea` Dsea` Jmáang`. Joba' Paa` cajmihuíim` 'ñaia'r' jee` í dsea` góor` do, jogui cajéem`bre jaléng' dsea` quiá'

Dsea` Jmáang` i caguiaang` do, jo cango-
jéeng`nein' fi' cõo` escueel` quia` jaang`
dseañu' i sii` Tirano, jo fi' job féin' i
dsea` do júu` quia` Dsea` Jmáang` lacoõ`
jmiñ` lacoõ` jmiñ`. <sup>10</sup> Jo lajob cajméer` la-
jee` tú` jiing`, joba' jaléng` dsea` Israel
cõo` gui jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Is-
rael i neáang` fi' jalé' fi' e téel' li' se'
Asia canúur` júu` quia` Ffi'naa' Dsea`
Jmáang` e caguia` i Paa` do.

¹¹ Jo lajee` jo i Paa` do jmóor` jalé'
e quíir` jmiñ` la'eáang` cõo` güea' e
cangíiñ` e cacuõ' Fidiée'. <sup>12</sup> Jo seem`
dsea` quier` jalé' paay` quia`r` osi jalé'
si'r` fi' quini` Paa` e fa' jii' capib` ni-
jnúng` dsea` do e 'mi' do, joba' i dsea`
do nicõor` fi' quia`r` fi' li' seeng` i dsea`
dsée' do, jo cõo` e jo ni'leáam` i dsea`
dsée' do lajii' jmohuí' e líiñ'. Jogui la-
jobi jaléng` dsea` i jée` i 'ling' quia` dsi-
huíim` jaléng` i quia`r` jo 'láam` bre.

¹³ Jo ie` jo, i liing` dsea` Israel i ngi'
lacoõ` fi' e jmicaaiñ` e iin` uoiñ` i 'ling'
i jée` quia` dsea`, jo iin` nijõor` su e jal' e
uõng` i 'ling' i jée` quia` dsea` la'eáang`
cõo` júu` quia` Ffi'naa' Jesús. Jo lalab
canaaiñ` si'r` jaléng` i 'ling' i jée` quia`
i dsea` do:

—La'eáang` cõo` júu` quia` Jesús e
guia` i Paa` do quia` u ta` e uõng` na' li'
teáang` na' na!

¹⁴ Jo e jo cajmée` laji` guiáng` jóo`
jaang` dseañu' Israel i sii` Esceva i
nilíng` jaang` fi' jmidsea` quia` dsea`
Israel. ¹⁵ Dsu' cõo` née' lajee` ngir` ta`
jmóo` lajo, jo i 'ling' i jée` quia` i dsea`
do cañir` quiañ` do jo cajñ`:

—Cuíim` jnea` Jesús, jogui ñi` bíi i i sii`
Paa` do, dsu' ja` ñii` iñ` 'nú'.

¹⁶ Jo dsifi' ladob i dsea` i jée` i 'ling'
quia` do canaaiñ` quíem` bre lahuíim`
jaléng` i jóo` Esceva do, jo dseáng` la-
jiiñ` biñ' do calí'r` caquiéin' cõ' dsíng`
bíiñ`. Jo cangoliiim` i dsea` sihuíng` do
fi' quia`r` mi` cangí jo, dsu' ringúum` bre
cangoliiñ`.

¹⁷ Jo lajiing` i dsea` Israel i neáang`
fi' Éfeso cõo` gui jaléng` dsea` i ja`
líng` dsea` Israel i neáang` fi' job cajo,
caliñi` bre jalé' e calí do ie` jo, joba'
eáam` cafóin'. Jo lajob ngóo' li'gõng`
júu` quia` Ffi'naa' Jesús jee` jaléng`
dsea`.

¹⁸ Jogui fíim` bi jaléng` dsea` i ja`
calíng` júu` quia` Dsea` Jmáang` ie` jo
caguiliiñ` e rõõin` dsee` quia`r` fi' quini`
jaléng` dsea` quia` jalé' e ga` e nica-
jméer` lami` jéeng` gui. <sup>19</sup> Jogui fíim` bi
jaléng` dsea` i nicajmée` ta` dsea` láang`
lami` jéeng` gui cajo caguiliiñ` quier` jì
quia`r` li' toõ` jalé' e 'li' e jmitíiñ`, jo
cajír` fi' quini` jaléng` dsea` i teáang` do
ie` jo. Jo mi` caguõ` júu` jial tíi` 'móo`
téel' e jì do, jmiguiub` eáang` cagui' íng`,
lí' lí' cincuenta mil cuteeb`. ²⁰ Jo lajob
naang` ni'gui júu` quia` Ffi'naa' Dsea`
Jmáang` fi' la fi' na, jogui jmóo` e liñi`
dsea` cajo jial tíi` 'gõng` Fidiée'.

²¹ Jo mi` cangí e cangojée` jalé' e
jo, joba' ca'f` dsii` i Paa` do e nidsé-
tur e nidsi'eer` jaléng` dsea` quia` Dsea`
Jmáang` i neáang` fi' li' se' Macedonia
cõo` gui fi' li' se' Acaya, jo e mi` ningí
jo, ningíiñ` tí' Jerusalén. Jogui fé' bir
cajo e mi` ningí e dsér` fi' Jerusalén,
dseáng` 'né' ba' e dsér` tí' Roma.

²² Jo casíñ` gáng` dsea` quia`r` fi' li'
se' Macedonia, i do i sii` Timoteo jo
jaang` gui i sii` Erasto, jo laji` huáiñ` do
jmóor` ta` jmicõo` Paa`. Jo Paa` fi' dobi
cajer` ñia`r` lajee` jo fi' li' se' Asia.

Mi` caliseá` míi` fi' Éfeso

²³ Jo ie` jo, eáam` cató' dsea` míi` fi'
Éfeso uii` quia` e fíim` dsea` ca'uíng`
dsea` quia` Dsea` Jmáang`. ²⁴ Jo e míi`
jo ca'uíng` uii` jaang` dseañu' i sii`
Demetrio i nijmóo` ta` cõo` layaang` cu-
tee`. Jo i dsea` i nijmóor` ta` jmiliing`
guá' jiu e líi' cõo` cutee, jo e job
guá' quia` i diée` i sii` Artemisa. Jo i
Demetrio do jmiguiub` quíir` e 'léeng`

jaléng' i dseá i jmóo' ta' cõo'r do.
²⁵ Jo cõo' née' caseáin' dseá i jmóo' ta' cõo'r coliiing' gui cõo' jaléng' dseá i jmóo' ta' e røøb' jiu cõo' e ta' jmóo' ír' do cajo, jo lalab casír' jaléng' i dseá do:

—Dseá rú'uu', niñb' 'nú' guiá' e la'eáang' e ta' lab joba' guiúb' sea' jalé' e 'né' quí'ii'.
²⁶ Dsu' laco'gui la júu' sea' jogui ne'naa' cajo e i Paa' do ngir' fé'r' e jaléng' i diéé' i máang' dseá cõo' guóor' ja' líiin' dseáng' diéé' já'; jo la-job nicalí'r' e nicaligõng' jaléng' dseá i seeng' fí' Éfeso la cõo'gui jaléng' dseá i seeng' jie' ja' latøøm' lí' se' Asia.
²⁷ Jo lajii' e júu' e ngí' i Paa' do fé'r', dseáam' quí'ii' fíng ca'íng' lajii' ta' quí'ii' e sea', jogui la quie'gui guá' quíá' i diéé' i sii' Artemisa do nitúb' dseá e jmicuír', jogui nitúb' dseá e jmi'gór' lajii' e 'gøng' i diéé' í, dsuco' latøøng' lí' se' Asia jmiféng' dseá ír', jo jie' ja' latøøng' jmi'güüb' cajo.

²⁸ Jo mi' canúu' jaléng' i dseá i caseáng' fí' do jalé' e jo, eáam' caliguiin', jo canaaín' oor' teá' jo fé'r':

—;Eáang' 'gøng' diéé' Artemisa quí'ii' i jmiféng' jnea', dseá Éfeso!

²⁹ Jo eáam' cangogáang' dseá cõo' jalé' e júu' jo, jogui canaang' catá'r' mii' latøøng' e fii' jo. Jo lajee' jo, la-jii'm'bre casam' i dseañu' i sii' Gayo cõo' Aristarco, gáang' dseañu' i seeng' fí' Macedonia i nicõo' Paa'. Jo ca-jnúung'neiñ' do cartí' caguiliin' fí' lí' tíing' dseá e seáin' coliiing' mi' ee'go jmoór'.

³⁰ Jo i Paa' do cali'iiñ' e ni'ír' e niféin' i dseá fíing' do, dsu' jaléng' dseá quíá' Dseá Jmáang' ja' cacuør' fí' lajo.
³¹ Jo jee' i dseata' dseá féng' quíá' lí' se' Asia do niquíéeng' cõo' tú' máing' dseá i niseeng' røø' cõo' Paa', jo casiin' júu' e sí'reiin' e guiú'gui e ja' ni'í' dseá do e lí' teáang' i dseá fíing' do.

³² Jo lajee' jo, jee' i dseá fii' do, i líing' dseá fé'r' cõo' júu' jogui i líing'gui e

jié'gui, jo dsíng' téé' mii'; jo fíim' i dseá do jii' ja' nír' e uiiing' e caseáin'.

³³ Dsu' i líing' i dseá do casír' jaang' dseañu' i sii' Jaang' jalé' e calí' ie' jo, jo í'bing' casíing' dseá Israel fí' quini' i dseá fíing' do laguidseang'. Jo mi' caguiér' fí' quini' i dseá fíing' do, jo cajméer' lí' cõo' guóor' e laco' nifé'r' uii' quíá' jaléng' dseá Israel fí' quini' jaléng' i dseá fíing' do.
³⁴ Dsu' mi' calilí' i dseá fíing' do e i Jaang' do líiin' dseá Israel, dsíng' caliguiin' jo canaaín' oor' teá' lajee' tú' oor' jo fé'r':

—;Eáang' 'gøng' diéé' Artemisa quí'ii' i jmiféng' jnea', dseá Éfeso!

³⁵ Jo mi' casõong' jiu e ta' dseá mii' do, i tiji' quíá' e fí' Éfeso do canaaín' féin' jaléng' i dseá do jo cajín':

—Dseá rú'naa' i seeng' fí' Éfeso, jalém' dseá seeng' fí' jmi'güü' nír' e i dseá seeng' fí' la née' nír' guá' quíá' i diéé' 'gøng' i sii' Artemisa la, jogui fí' yá' jmi'güüb' lí' catõin' e líiin' dseá cuu' jo catisíin' fí' la.
³⁶ Jo jii' jaang' dseá ja' cuøøng' lí' jiiñ' e o' lajo e na, joba' catii'na' jo ja' e jmoo'na' jii' cõo' e ja' mí' ca'í' óo'na' røø'.
³⁷ Co' laji' gáang' i dseañu' i nicajéeng' 'nú' fí' la ja' e mí' cajmeáin' jii' cõo' guá' quí'ii', o'gui mí' café'r' e ga' uii' quíá' i sengfí' quí'ii' do cajo.
³⁸ Jogui song i Demetrio do cõo'gui jaléng' dseá i jmóo' ta' cõo'r do nicadsér' dsee' quíá' i dseá na, dob neáang' jaléng' dseá i quidsí' í' cõo'gui lí' 'niiin' dseá fíng ee'go dsee' røøng' dseá; jo fí' job lí' catíing' e nijmér' dsee' fí' quini' i dseata' í, jogui job lí' catíing' e nijmi'øng' yaain' lajaang' la-jaiin'.
³⁹ Jogui song sea'gui júu' quie'na' e jié', dob cuøøng' lí' jmee'na' fí' ni' fii' mi' seáng' dseá fíiin'.
⁴⁰ Jogui cõo' jalé' e nicalí' na, eáam' dseáang' quí'ii' fíng ii' cajméé' dsee' quí'ii' quíá' jalé' e nicajmó'oo', co' ja' e uiiing' sea' jii' cõo' e nijmi'øng' yee'naa' fíng calingii' e uiiing' quíá' e nicató' dseá mii'.

⁴¹Jō mī calí fé' ī tijī do e júu^ na, jō ca'fī bre júu^ quiá' jaléng' ī dseá siseáng' do jō caguī'fī bre.

Mī cangó-tu Paa' fi'
Macedonia cóo' Grecia

20 Jō mī casóong e ta' dseá m̄i' do, cató' ī Paa' do jaléng' dseá quiá' Dsea' Jmáang e laco' liing ee' níféng'neiñ' do. Jō mī cangf jō, ca'fī bre júu^ ī dseá ī jō cangób-tur fi' lí se' Macedonia. ²Jō laco' laco' fī e tée' fi' jō cangór e dsi'eer jaléng' dseá quiá' Dsea' Jmáang ī neáang fi' jō, jō eáang jmicóo' rein' cóo' jalé' júu^ quiá' Dsea' Jmáang. Jō mī cangf jō caguiéb-tur fi' lí se' Grecia, ³jō fi' job cajer gaang si'.

Jō mī cangf jō, dseáng' ni'iuuiñ fi' e nisó'r móo' e nidsé-tur fi' lí se' Siria mī caliñir e jaléng' ī dseá góor dseá Israel do nicasfīñ rø' e liing ee' nijmeáin' ī Paa' do. Jōba' ca'f dsi' Paa' e caquim-tur fi' guóo' uó' jō cangfiing-tur calé' catú' fi' Macedonia. ⁴Jō cóo' bre jaléng' ī dseá la: jaang ī sii' Sópater dseá ī seeng fi' Berea, jóo' jaang dseá ī sii' Pirro; jogui Aristarco, cóo' jaang gui ī sii' Segundo ī seeng fi' Tesalónica; jogui jaang gui ī sii' Gayo ī seeng fi' Derbe; jogui Timoteo, jogui lajobi Tíquico cóo' Trófimo, dseá ī seeng fi' lí se' Asia. ⁵Jō jaléng' ī dseá quiá' Dsea' Jmáang la jéem bre cangoliñ, jō doguib cajéin jnea' cartí oo' jmī lí sii' Troas. ⁶Jōgui jnea', Lucas, cají' rú'naa' cóo' Paa' fi' Filipos, jō fi' job ca'uø'naa' cangó'naa' e tée'naa' dsi' móo' mī cangf jmī e gø' dseá iñ' e ja' quie' quiéng'. Jō lajee' ñiá' jmī guiba' caguié'naa' cartí Troas, jō fi' job cataang'naa' guié' jmī; jogui fi' job cajo cají' rú'naa' cóo' ī dseá caguiaang do.

Mī cateáng Paa' fi' Troas

⁷Jō e jmī la'uii quiá' seamaan caseáng' rú'naa' jaléng' dseá quiá' Dsea' Jmáang e quiá' niquiee'naa' i'naa' coliang e laco' jmiguiéng' dsi'naa' Dsea' Jmáang. Jō lajee' jō café' Paa' güi' quiá'r fi' quini' dseá ī caseáng' e uø' do. Jō co' iuung Paa' fi' e nigüi'fī bre mī nijneá e uø' jō, jōba' cueeb júu^ quiá'r cajméer cartí uø' guienáub'. ⁸Jō fi' job tée'naa' lajiñnaa' fi' cóo' 'nú' yú', jō fi' job seá jmigui' jì e jneá. ⁹Jō jee' jaléng' ī dseá do quiéng' jaang siming' ī sii' Eutico, jō ī siming' ī dob guin' otoo' e núur júu^ guia' Paa'. Jō co' eáam' cuee' júu^ quiá' Paa' e café'r, jōba' cajá' jaligüing ī siming' do lajee' guin' do, jō caquiam bre e eáang. Jō lajee' guing ī siming' do e güiñ lanab, cóo' catóm bre cartí ni' uó'. Jō e otoo' tí lí catóin' do gui' tí lí catí 'ní fíng e 'nú' do. Jō mī cangoseáang'neiñ' do ni'liim biñ' do. ¹⁰Jōba' cajgáng Paa' e lí iuuiñ guiar güi' do, jō cangoseáain' ī siming' do, jō caróong'neiñ' do jō cajín' casí'r ī dseá quiá' Dsea' Jmáang caguiaang do:

—Ja' fóong'na', dseá rú'naa'! Co' jíb'tu ī siming' la.

¹¹Jō mī cangf e caseang' Paa' ī siming' do, cajgóob-tur fi' lí iuuiñ guiar júu^ fi' lí catí 'ní fíng e 'nú' do. Jō fi' job caffin' iñ', jō caquiee'naa' coliang. Jō mī calí e jō, canaam-tur fé'r júu^ quiá'r cartí cajneá e uø' jō. Jō mī calí e jō, jō ngf joguiba' ca'ir fi' cangór. ¹²Jō mī cató' dseá siná' quiá' ī siming' do fi' quiá'r e nicajb-tuin', jōba' eáam' cali'íang dsi' jaléng' ī dseá do.

**Mi cagui'fi Paa' fi Troas
jo cangor' fi Mileto**

13 Jo mi cang' jo, jnea' cogo' i dsea' caguiang' gui do cangojem' baa' quia' Paa' e tee' naa' dsii' moo' carti' caguié' naa' ti' cogo' fii' e sii' Aso. Jo fi' joguib' si' i' e dsitee' naa' Paa' laco' nicasii' naa' røð' jéeng' gui, co' 'nia'r' cali' iin' e cangor' e ngir' la togo' ni' guoo' uo'. 14 Jo mi' caji' ru' naa' cogo'r' fi' Aso, jo ca' bre dsii' moo' li' tee' naa', jo cangob' baa' fi' fii' li' sii' Mitilene.

15 Jo mi' cang' jo, ca' uoø' baa' fi' Mitilene, jo mi' cajnea' e jmi' cogo' gui do, cangiing' naa' fi' quini' e fii' e sii' Quio. Jo mi' cati' tu' jmi' lajo, cangiing' naa' cogo' ni' guoo' uo' jiu e nee' ni' jmiin' e sii' Samos. Jo cogo' gui jmi' cali' h' naa' e tee' naa' fi', joguiba' caguié' naa' fi' Mileto.

16 Jo cajmoo' naa' lajo, co' i Paa' do ja' cali' iin' ngor' fi' Efeso ie' do li' la- co' ja' niquiin' eang' e dsér' fi' li' se' Asia, dsuco' iin' e niguiein' lajminab' fi' Jerusalén e nidsitiin' jmi' Pentecostés e ti' fi' jo.

**Juu' guif' e cacuo' Paa' fi' quini'
dsea' coong' i seeng' fi' Efeso**

17 Jo lajee' taang' Paa' fi' Mileto, cator' jaléng' dsea' coong' quia' dsea' quia' Dsea' Jmaang' i neaang' fi' Efeso e nidsiliin' do fi' li' taain' fi' Mileto. 18 Jo mi' caguifing' jaléng' i dsea' coong' do, jo casti' rein' jo cajin' :

— Nib' 'nu' guif' jial guif' nica' ee' cogo' jaléng' 'nu' lati' mi' caguen' n' fi' la fi' li' se' Asia. 19 Jogui contoom' nicangfi' jee' 'nu' e jmoo' o' laji' e iing' Fii' naa' Dsea' Jmaang', jogui e ja' jmiféng' 'nia' a, jogui e jiuung' dsii' baa' cogo' jalé' e lami' iing' dsea' goo' o' dsea' Israel nijmeain' jnea' uii' e guiaa' juu' quia' Dsea' Jmaang'. 20 Dsu' ja' catu' e guiaa' jalé' e juu' na, co' jmag' jalé'

juu' e guif' quiba' e nica' ee' e 'nu' lacaang' jee' dsea' jogui cajo lacaang' sinuu' quina'. 21 Jo eang' nicaffi' i jaléng' 'nu', dsea' ling' na' dsea' goo' o' dsea' Israel, cogo' gui dsea' i ja' ling' dsea' Israel, e niqui' jing' yaang' na' fi' quini' Fidié' jogui e ja' niling' na' juu' quia' Fii' naa' Dsea' Jmaang'. 22 Jogui lanagu' ni' i' fi' Jerusalén laco' ta' quia' Jmiguf' quia' Fidié' e jii' ja' nii' ee' nisijé' quie' e jogui ee' nidsingin' n' fi' jo. 23 Jo laji' e nii' e laco' fii' li' nii' i, jmb' jnea' juu' Jmiguf' quia' Fidié' e nisijé' 'nuin' quie' e osi jalé' iihuif' e jie' gui é. 24 Dsu' ja' e lii' quie' e e seen' ta' e juun' n' dsu' lifa' e jmiti' baa' jalé' e ta' na e iaang' dsii', laji' ta' e ca' fin' n' quia' Fii' naa' Jesús e nijmiti' baa' car' cató' cogo' jalé' ta' guia' juu' e Fidié' dsea' nijmi' neaain' jnea' aa' naan' fa' ja' catii' naa' e jo.

25 Jogui lana niin' baa' e jii' jaang' 'nu' jo' nimaa'ng' gui' jnea' calé' catu' fi' jmi' iin' la, dsu' lajee' taan' n' cogo' 'nu' nicanuu' na' juu' e guiaa' quia' jial iing' Fidié' quier' nifi' quia' jaléng' dsea' jmi' iin'. 26 Joba' iin' n' fii' i' 'nu' lana, jaléng' dsea' coong', e song seeng' 'nu' i ja' cajmicuifing' Dsea' Jmaang', joba' o' dsee' quie' e song lajo. 27 Dsu- co' lajib' juu' quia' Dsea' Jmaang' e si' f' guiaa' jee' 'nu' nicajmiti' baa, jo jii' cogo' fa' cajmé' e ja' cajmitii'. 28 Jo la- job eang' 'né' niing' oona', jogui jmee' i' yaang' na' cogo' gui lajaléng' dsea' i ling' dsea' quia' Dsea' Jmaang' li' laco' gui ta' nicaquif' quina' Jmiguf' quia' Fidié' e niling' na' laco' dsea' jmoo' i' guif' jo' se' quia'. Jo lajob 'né' nijmee' na' i' jaléng' dsea' quia' Dsea' Jmaang', co' la' eang' cogo' jmi' ooin' 'nia'r' dob e ca' uifing' na' dsea' quia'. 29 Jo niin' b' jnea' e mi' ning' e ninin' n' do, nijaling' dsea' jéng' gui i iing' ni- jmi' oong' 'nu', jo i dsea' i' liin' la- co' ie' dsinuu' i ni' oo' i iing' nijmigu-

iéeng` quiá' jaléng' dsea` e laco' ni-tiúung` dsea` Dsea` Jmáang`.³⁰ Jo lajee` yaam` bi' nigüéang' i líing` 'nú' i ni'é` júu` e o' já' e laco' nijmigóong`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` e nijmitir` e júu` e o' já' do.<sup>31</sup> Joba' 'né` e siñiim` áa`-na' contøng`; jogui téé` óo`na' e lajee` 'ní` jii` e calisen`n cõo'` 'nú', dseáng` ja` catú`u e fõn`n 'nú' jalé'` juguiá` júu` røø` carti` quí'`baa uii` quí'`na' na.

³² Jogui lana, dsea` rú'`naa', nijáan`n 'nú' fí` jaguó` Fidiéé` jogui cõo'` jalé'` júu` e iáang` dsii` quiá'r`. Co' jii'` íb` dsea` lí'r` e jmicõo'r` 'nú' e laco' nillicuíng`gui' Dsea` Jmáang`, jogui nicuó'r` 'nú' jalé'` e si'f` nicuó'r` 'nú', dsea` líng`na' dsea` güeang` quiá'r`, lí' laco'gui jii'` júu` e nicacuø`r` jééng`gui.³³ Dsu' ja` e mí` camí'`i 'nú' jii'` cõo', o'gui cuu` o'gui 'mi'.<sup>34</sup> Jo ja` cajmé` e lajo, co' niñí'b` 'nú' guiú` e cajmé` e ta` cõo'` layaang` guóo`baa e laco' sea`ba' jalé'` e 'né` quié` e cõo'`gui jaléng` dsea` i ngí` cõo'`o` cajo.³⁵ Jo contøom` nica'éé` e 'nú' e la-job 'né` nijmee`na' ta~, jogui e jmicõo'`-na' jaléng` dsea` 'né` quiá'` lajo, jo lajee` jo jmiguiéng` óo`na' lajii'` júu` e cajíng` Fí'naa' Jesús lajee` táaiñ` fí` jmigüf` la mí` cajín` lala: "Juguiú`gui quiá'` i dsea` i líing` eé`gõ cuø'r` dsea` rúin` laco'gui i dsea` i líing` eé`gõ íng` quiá'` dsea` rúin`."

³⁶ Jo mí` cangf` e cajíng` Paa` jalé'` e júu` na, jo casí'r` uø` jnir~, jo caféin` Fidiéé` cõo'` jaléng` i dsea` caguiaang` do.³⁷ Jo lajim` i dsea` do calijiuung` dsíir` jogui canaain` røøin` Paa` jogui casá'r` guoo` dsea` do,³⁸ jogui eáam`bi` fí'f` calíin` cajo, co' e cajíng` Paa` e jo` niníng`gui rúin` cõoqin` do. Jo mí` cangf` jo, cangojeáam` i dsea` do Paa` carti` lí` ca'f` dsea` do fí` dsii` móo'.

Mí` cangáng`tu Paa` fí` Jerusalén

21 Jo ie` jo, dob ca'f`naa' júu` jaléng` dsea` quiá'` Dsea`

Jmáang` i seeng` fí` jo, jogui jnea` cangó`baa' condsée` fí` cõo` guóo'` uø`jiu` e née` ní` jmiñí'` e sii` Cos e téé'`naa' fí` dsii` móo'. Jo mí` cajneá` lajo, caguié`naa' fí` Rodas. Jo fí` job ca'uøø`naa' e cangó`naa' fí` Pátara.² Jo fí` job cajíng`naa' cõo` móo` e iu` fí` ngóo' fí` lí` se' Fenicia, joba' cõo'` e job cangó`naa'.³ Jo lajee` ngóo`naa' ladob cane`naa' Chipre e née` ní` jmiñí'`, jo cajé` lí' lí` guóo`naa' tuung` mí` cangiing`naa' fí` jo. Jo cangó`baa' carti` lí` se'` Siria. Jo co' e móo' do ngóo' ngoca` lee` fí` cõo` oo` jmiñ` lí` sii` Tiro e née` lí` se' Fenicia, joba' cõo'` e móo' job cangó`naa'.

⁴ Jo e fí' job cajíng` rú'`naa' cõo'` jaléng` dsea` quiá'` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo, jo cõo'` íb` cajé'`naa' lajee` guié` jmiñ'. Jo Jmiguí` quiá'` Fidiéé` nini-casí'` i dsea` í` e laco' nijmeáin` do júu` Paa` e ja` nidsé` dsea` do fí` Jerusalén co' dseáam` quiá'r`.

⁵ Jo mí` casúung` e guié` jmiñ` do, ca'uøø`baa' colíing` cõo'` jaléng` dsea` quiá'` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo, jo jééin` latøøng` sinúu` quiá'`bre cangojeáain` jnea` fí` 'ni'` jmiñí'`, dseañu` cõo'` jaléng` dseamf` quiá'r` jogui jaléng` jiuung` quiá'r`, jo colíim` ca'uøø`naa' cati` 'ni'` fí' do. Jo mí` caguié`naa' fí` 'ni'` jmiñí'`, lajalé'`naa' do casí'`naa' uø` jni'`naa', jo caféng`naa' Fidiéé'.<sup>6</sup> Jo lí` jo, ca'íi'` júu` rú'`naa', jo mifíng` casó`baa' dsii` móo', jogui i dsea` do caquim`tur cangolíin` fí` quiá'r`.

⁷ Jo mí` ca'uøø`naa' fí` Tiro, jo caguié`-naa' fí` Tolemaida. Jo fí` job cató'` e ngí'naa' cõo'` móo'. Jo fí` job cajo caféng`naa' jaléng` dsea` quiá'` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo, jo cajé'`baa' cõo'r` cõo` jmiñ`.

⁸ Jo mí` cajneá` lajo, ca'uøø`baa' fí` Tolemaida, jo caguié`naa' fí` Cesarea. Jo mí` caguié`naa' fí` jo, cangó`naa'

fí quíá' i Lii do, dsea` i guía' júu` quíá' Dsea` Jmáang` i quíing' jee` dsea` guíang` i jmicóo' dsea` i oo` ta` quíá' Fidiée~, jo fí job cajé`naa' cóo'r. <sup>9</sup> Jo i Lii do niseeng` quiúung` jóor` simí` i nicangíng` e jmóor` ta` fé' cuaiñ` quíá' Fidiée~.

¹⁰ Jo níngóob`jiu` jmií` e taang`naa' fí do mi` caguié` jaang` dsea` Israel i jáa' fí Judea i nisii` Agabo; jo i dseañu' í ni'óor` ta` e fé'r cuaiñ` quíá' Fidiée~.

¹¹ Jo mi` cangoquiéeng` i dsea` do fí quini`naa', jo catíiñ` e 'mi' e 'ñúu' tu' Paa~, jo cóo' e job ca'ñá'r` guóor` cóo' ttiir` jo cajíñ':

—Lalab nicajíng' Jmigú' quíá' Fidiée~ e ni'núng` dsea` góo'oo' dsea` Israel i fii` quíá' e 'mi' 'ñúu' tu' la, jogui nijáin` dsea` do jaguó` jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel.

¹² Jo mi` caná'naa' e júu` na, jnea'` colíing` cóo' jaléng` dsea` quíá' Dsea` Jmáang` i neáng` fí Cesarea, jo camí'naa' Paa` jmi'ee' e laco' ja` ni'í'r` fí e nidsér` fí Jerusalén.

¹³ Dsu' Paa` cañiir` jo cajíñ':

—¿Jiali' jiuung` oo' 'ná' uii` quíe` jnea~, jogui jmáang`na' jnea~ e líin`n fí'r? Co' ja` e líi' quíe` jnea~ e ni'núng` dsea` jnea~, co' ja` 'gó'o e carti` jngám`bre jnea` fí Jerusalén song lajo uii' e jmóo'o ta` guía' júu` quíá' Fii'naa' Jesús.

¹⁴ Jo co' ja` calí'guíi' e ca'l' júung` Paa` fa' e ja` nidsér` fí Jerusalén, jo jíi' e laba' casíi'guíi':

—Güilb` lajíi' e iing` Fidiée~ cóo' 'nu`.

¹⁵ Jo mi` cangf` e jo, caguiá'baa' guíu` quí'naa', jo cangó'baa' colíing` cóo' Paa` fí Jerusalén. <sup>16</sup> Jo cangolíim`bi cóo' jnea'` coo` tú` mñing` dsea` quíá' Dsea` Jmáang` i neáng` fí Cesarea.

Jo mi` caguié`naa' fí Jerusalén, jo cangojé`naa' fí quíá' jaang` dseañu' i nilíng` dsea` quíá' Dsea` Jmáang` lajíi'

líi~, jo siir` Mnasón, jaang` dsea` i seeng` fí lí` se' Chipre.

Mi` cango'ee' Paa` i Tiáa` do

¹⁷ Jo mi` caguié`naa' fí Jerusalén, jaléng` dsea` quíá' Dsea` Jmáang` i neáng` fí jo ca'íñ' jnea'` e iáang` dsíir'.

¹⁸ Jo mi` cajnea` lajo, cangób' Paa` cóo' jnea'` e cango'ee'naa' i Tiáa` i quie` nifi' quíá' dsea` quíá' Dsea` Jmáang` fí Jerusalén. Jogui ie` jo, fí job siseáng' jaléng' dsea` cóong' quíá' Dsea` Jmáang` cajo. <sup>19</sup> Jo mi` caguié`naa' quíá' i dsea` do, cacuø' Paa` guicóo' jaléng' i dsea` siseáng' do. Jo mi` cangf` jo, casí'reiñ` la'uiing` lanú' jalé' e cajmée` Fidiée~ cóo' ír` lajee` e caguiar` júu` quíá' Dsea` Jmáang` jee` jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel.

²⁰ Jo mi` canúu' Tiáa` cóo' jaléng' dsea` cóong' do jalé' e guíu' e cajmée` Paa` la'eáng` cóo' güea' quíá' Fidiée~ jo canaain` jmiféiñ' Fidiée~. Joba' casí'r` Paa` jo cajíñ':

—Lajob líi', ruu'. Niñb` 'nu` e lajee` dsea` góo'oo' dsea` Israel, i lí' lí' milbing' i nijá' calíng` júu` quíá' Dsea` Jmáang`, jo lajiim` i dsea` í jmo'r' 'goo' jo fé'r e dseáng' guíim`ba' 'né` e nijmiti`bñ' jalé' júu` quíu' ta` e casée' Moí'. ²¹ Jogui nicajméeb` i dsea` na júu` e 'nu` nica'ée' jaléng' dsea` Israel i seeng` jee` dsea` i ja` líng` dsea` Israel e jo` 'né` nijmitir` lajíi' júu` quíu' ta` quíá' Fidiée~ e cajme' Moí', jogui nicasí're e ja` 'né` tér` lí' fí ngúu' táang` jiuung` siñu` quíá'r` lí' laco' litíng` jaléng' jnea', dsea` líi' dsea` Israel, o'gui 'né` jmitir` jalé' e tñi'naa', dsea` líi'naa' dsea` Israel cajo.

²² Jo ¿e`gui' nijmó'oo' jóng? Co' niliñib` jaléng' dsea` góo'naa' la e nicagüén' fí la. <sup>23</sup> Jo jíi' mñ' laba' sea` e 'né` jmée' lala: Lana seeng` quiúung` dseañu' jee` jnea`aa' e iin` nijmitir` lajíi' júu` e cacuø'r' Fidiée~ lamí` jéeng`gui. ²⁴ Joba' gua` cóo' i dsea` í jo güijmee` jalé' e

tíng` dsea` na laco' niliguiún` fí' quini` Fidiée` colíng` cóo`r. Jogui qui` quiá' jalé' e 'né` i dsea` quiúung` do e laco' niliti` lajíi' e si'f' fí' quini` Fidiée`, jo lajoba' cuóong` e nihuí' guir` e laco' cuó li' e cajmitir` e júu` do fí' quini` Fidiée`; jo lajob niliñir` lajiñiñ` e o' já' jalé' e nicajíng` dsea` góo`oo' dsea` Israel uii` quíi' do, co' nicaliñi`bre e 'nu` núu`ba' lajíi' júu` quiu' ta` quiá' Fidiée` e cajme' Moi` do. ²⁵ Jogui nicasiing`naa' júu` e nicasiñ`naa' røø` jalé'naa', dsea` tée`naa' nifi` quiá' dsea` quiá' Dsea` Jmáang, jo caguiéng`naa' júu` quiá' jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel i nijá' calíng` júu` quiá' Dsea` Jmáang` e fé' lala: Ja` cuóong` cø'na' ngúu` quiá' jaléng` jó' i nicajíng` dsea` jíéng` fí' quini` diée` quiá'r, o'gui cuóong` cø'na' jmi'øong` jaléng` jó', o'gui ngu` jaléng` jó' i nisiyáang` jmi'øong, o'gui cuóong` 'léer` e güiing` dseañu'` osi dseamf` cóo` dsea` i o' quiá'r.

Mi` casó`tu dsea` quiá' Paa` fí' dsíi` guá' fé' e si' fí' Jerusalén

²⁶ Jo lajob cajmée` Paa, cangó`bre cóo`r i dsea` quiúung` do mi` cajneá` lajo, jo cajméer` jalé' e caquiú' Moi` ta` laco' cuóong` e niliguiúng` dsea` fí' quini` Fidiée`. Jo mi` cangf` jo, ca'f`bre e dsíi` sinúu` guá' fé' e si' fí' Jerusalén do quiá' e nijmér` júu` cóo`r i dsea` quie` nifi` quiá' guá' do li` jmiñ` e i dsea` quiúung` do nijmité'r` jalé' e ta` caquiú' Moi` do e laco' cuóong` nidsicar` jalé' e si'f' e nicuø'r` Fidiée` lajaang` lajaaiñ`.

²⁷ Jo mi` nijaquiéem`ba' e nidsíng` e jmiñ` guie` do mi` cangá` i líng` dsea` Israel i seeng` fí' li` se' Asia e iuung` Paa` fí' dsíi` sinúu` guá' do. Jo dsif' lajob canaaiñ` ta'r` mñi` jee` jaléng` i dsea` i teáang` do, jo casaiñ` dsea` do, jo canaaiñ` fé'r` teá` jo cajjñ`:

²⁸ —Jaléng` dsea` rú'uu' dsea` Israel ñilíng`na' ñijmicóo`na' jnea` fí' la, co'

lab sing' i dseañu' dsea` góo`oo' i ngi` ta` guia` júu` e ja` cóong` røø` cóo`r lajii' e tíi`ñi' fí' góo`naa', o'gui cóong` røø` cóo`r júu` quiu' ta` quiá' Fidiée` e cajme' Moi` cóo`r`gui guá' quíi' cajo. Jo ja` mi` cajmi`gór` guá' güeang` quíi', co' cajajéiñ` fí' dsíi` sinúu` guá' quíi' dsea` i ja` líng` dsea` góo`oo' dsea` Israel.

²⁹ Jo café' i dsea` do lajo, co' cangár` lamí` jééng`gui e ngi` jaang` dseañu' i ja` líng` dsea` Israel i seeng` fí' Éfeso i sií` Tróximo cóo`r` Paa` fí' Jerusalén, jo líiñiñ` e caguijééng` i Paa` do i Tróximo do fí' dsíi` sinúu` guá', dsu' o' já' e cajméer` lajo.

³⁰ Jo mi` canúu` jaléng` dsea` i caseáng' ie` jo jalé' e fé' i do uii` quiá' Paa, jo sóong` canaaiñ` ta'r` mñi`. Jo dsifí' lajob caguilíng` dsea` cuíir` fí' li` sing' Paa` dsu' núur` e téé' mñi, jo caseáng' latøong` fiñ` fí' li` taang` i Paa` do. Jo jaléng` i dsea` do casam`bre Paa` jo cajñúuiñ` dsea` do cartí` caluu` e guá' do, jogui cajniñ`bre jni` quiá' e sinúu` guá' do cajo. ³¹ Jo si'f' e tí` nijngám`bre i Paa` do mi` caguié` júu` fí' quini` fií` féng' quiá' 'léé` romano e sóong` ta' jaléng` i dsea` i seeng` fí' Jerusalén do mñi`. ³² Jo dsifí' lajob cangolíñiñ` cuíir` cóo`r i 'léé` quiá'r` cóo`r`gui i quiu' ta` jee` ír` fí' li` ta' i dsea` do mñi`. Dsu' mi` cangá` jaléng` i dsea` i siseáng' fí' li` sing' Paa` do e ngolíng` i 'léé` romano do cóo`r`gui fiir`, jo caquium`bre e bøoiñ` i Paa` do dsifí' lado. <sup>33</sup> Jo i fií` féng' quiá' i 'léé` do cangoquiéiñ` fí' li` sing' Paa` jo casang`neiñ`, jo caquiú'r` ta` e ni'ñúiiñ` Paa` cóo`r` tú` ñi` cadena. Jo mi` calí` e ca'ñúiiñ` i Paa` do, jo canaaiñ` jmingí'r` i dsea` siseáng' do jo cajjñ`:

—¿I'gui i dsea` ná? ¿E'gui e nicajméer`?

³⁴ Jo teá'gui eáang` café' jaléng` i dsea` do. Jo i líng` fé' e jié', jogui e jjié'gui fé' i líng, jo ja` calí' i fií` 'léé` do fa' caliñir` e` uiing` e ta' i dsea` do

míi'. Jo lí' caquiur' ta~ e cangáng' i Paa- do fí 'núu' quiá' jaléng' i 'lée- do. ³⁵ Jo mí- caguilíng' i 'lée- i téé- Paa- do fí lí- téé' jóo- lí- soo' dsea' e nidsitáaiñ' e fí dsíi' sinúu' quiá' jaléng' i 'lée- do, jo cadsíim-bre i Paa- do fí yá' 'nar', co' dsíng' ga' jmóo' jaléng' i dsea' i teáang- do e iññ- nijmeáiñ' ga' Paa-. ³⁶ Jo lajiim' i dsea' do ngolíiñ- ti'leáaiñ- laco' ngang' i Paa- do e jée' i 'lée- do, jo ta'r' míi' jo fé'r':

—iJngang'na' i dseañu' ná!

Mí cajmi'óng' Paa- 'ñia'r' fí quini' jaléng' dsea' fii'

³⁷ Jo tí lí- nitám' i 'lée- do Paa- fí dsíi' sinúu' quiá' jaléng' 'lée- mí- caféng' Paa- i fii' 'lée- do cóo' jmií' griego jo casí'r':

—¿Su cuóong` nisiing`teáa cóo' 'nu' cateá'?

Joba' cañii' i fii' 'lée- do quiá' Paa-:

—¿Su tiim'ba' fo' jmií' griego? ³⁸ ¿Su o' 'nub' i dsea' egipto i 'ni' níng- jaléng' dseata- cóo' jaléng' dsea' ie- ja' mí- ngóo' na i calí' caseáng' quiú' mil dseañu' fí jee- mó', jo cangir' ta- jngang' dsea'?

³⁹ Jo cañii' i Paa- quiá' i fii' 'lée- do:

—U, o' í jnea-. Jnea- lín'n jaang' dsea' Israel, jo calisén'n fí cóo' fii' niing- e sii' Tarso e néé' lí- se' Cilicia. Jo car' uii' diée- cuóo'tea' jnea- fí e nifón'n jaléng' dsea' fii' lana.

⁴⁰ Jo cacuøb' i fii' 'lée- do fí e nifé' i Paa- do. Jogui dob nisiñ' cartí' yá' jóo- lí- teáang- dsea' fíing' do, jo cóo' guóo-bre cajméer- lí- e caquiung' i dsea' do e ta'r' míi'. Jo mí- ca'fii' tii', joguiba' canaang- Paa- e féiñ' jaléng' i dsea' do cóo' jmií' hebreo jo cajíñ- casí'reiñ':

22 —Dsea' rú'uu', dsea' góo'o dsea' i líing' dsea' mogui' quí'ii', núu'na' júu' quíe- e nifá'a quiá' jalé' e nicajmé-

e laco' ningáng'na' e o' já' jalé' dsee- e cuo'na' jnea-.

² Jo mí- canúu- jaléng' i dsea' Israel i teáang- do e fé' Paa- cóo' jmií' quiáiñ' do, eáang'gui tii- cajér'. Jo café'gui Paa-:

³ —Jnea- lín'n dsea' Israel laco' 'nú', jogui calisén'n fí cóo' fii' e sii' Tarso lí- se' Cilicia. Dsu' fí Jerusalén lab lí- cacuán'n, jogui cajmitíin'n cóo' jaang' tifa' i niing- quí'ii' i sii' Gamaliel. Jo fí job cajmitíin'n jalé' e tíng' dsea' góo'naa' e jmóor- lajií' tí malií- jogui latí' lana. Jogui contóom- nicajmi'úun'n e nicajmitii' jalé' júu' quiu' ta' quiá' Fidiée' car' ngocáng' dsii- laco'gui la jmoo' 'nú' lana cajo. ⁴ Jo lamí- jéeng'gui gab' cajmeáan'n jaléng' dsea' teáang- fí guiá- cóo' Dsea' Jmáang-, jogui ca'ñún'nre, jogui catán'nre dsíi' 'nuñí' cóo' gui'náb', dseañu' dseamíb', jo seem- i líing- dsea' do cartí' cajúm-bre.

⁵ Jogui jaléng' i dsea' mogui' quiá' fii' jmidsea- quí'ii' cóo'gui jaléng' dsea' cóong' quí'naa' ní-bre guiú- dseáng' e jáb' lajob cajmé-e. Dsucó' íbing' i cacuøb' jnea- jalé' jì e quíe- quiá' dseata- i neáang' fí Damasco e laco' nicuó'r- jnea- fí e nijmán'n dsea' quiá' Dsea' Jmáang- i seeng' fí jo, jo nitóore fí Jerusalén, jogui nijmíhuñ'nre fí jo cajo.

Mí cajíng' Paa- jial calicuúin' Dsea' Jmáang'

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Dsu' ie- jo, lajee' e iuun- fí ngóo'o fí Damasco, jo mí- catí' í' e guieñí' jóo', jo lajee' e nijaquieéiñ' niguiéé- e fí Damasco, cóo' cajném- cóo' jì e jì' eáang' e jáa' fí yá' jmigüf, jo dsíng' cajneá- lacúng' lajiing- lí- ngóo'naa'.

⁷ Jo dsifí' lajob caquín'n fí ni- uó-, jo canú-u e líing- ii' guicafé' fí yá' jmigüf jo guicajíñ- sí'r- jnea-: “Saulo, Saulo, ¿jiali' ngi' jmáan- jnea- ga'?”

⁸ Joba' cangii' quiá' i guicafé' do jo

cafá'a: "¿I 'nu, Fíi'i?" Joba' cañí'tu i guicafé' do jo guicajín': "Jneab' Jesús i caliséng' fí Nazaret i ngí 'nu' jmáan' ga' lana." 9 Jogui jaléng' dsea' i ngolíng' cóo' jnea' ie' jo cangá'bre e ji' do joba' eáam' cafóin', dsu' ja' canúur' luu' i guicafé' do i cató' jnea' do, jíi' jneab' dsea' canú'u. 10 Jo cangi' jnea' quiá' i guicafé' do jo cafá' a: "¿E' 'né' nijmee'e, Fíi'i?" Jo cañí'tu i guicafé' do jo guicajín': "Ráan' jo gua' fí' iuun' fí' Damasco, jo fí' job nilijmeá' júu' jalé' e 'né' nijmée'." 11 Jogui dsuco' tiuum'baa ca-já'a uíi' e ji' e ji' e cajnéng' do, joba' i dsea' i ngolíng' cóo' o do, í'bing' i cajéeng' jnea' cartí' caguié' e tí' Damasco.

12 Jo e fí' jo niseeng' jaang' dseañu' i nisi' Ananías i eáang' jmi'gó' Fidié' jogui eáam' núu'r' júu' quiu' ta' quiá' Fidié' e cajme' Moi'. Jo jaléng' dsea' góo'oo' i seeng' e fí' Damasco do guiáb' fé'r' uii' quiá' i Ananías do. 13 Jo i Ananías do cangór' fí' lí' cajá'a. Jo mi' caguiér' fí' jo, jo casí'r' jnea': "Saulo ru-u'", guülijnéb'tu' calé' catú'." Jo dsif' lajob calijné'túu, jo nicuóom' jóó'ó' calé' catú'. 14 Jo cajíng'gui i Ananías do casí'r' jnea': "Tiquí'ii' Fidié' nica'náaiñ 'nu' e laco' niliñ' jalé' e iing' Fidié' e nijmée', jogui ca'náaiñ 'nu' cajo e laco' nimáan' Dsea' Jmáang' i líng' Fidié' i ja' dsee' óo' jíi' cóo' jogui ninúu' jalé' e fé'r' dseáng' 'ni'a'r'. 15 Co' 'nub' dsea' ni'uúin' dsea' quiá'r', jogui nijmée' dsea' júu' la'úng' fí' jmigüf' la-jalé' e niñíi' jogui lajalé' e ninúu' ca-jo cuaiñ' quiá' Dsea' Jmáang'. 16 Jogui lana, ¿e' e sijeeng'gui'? Sín' jo nisán' jmí' e laco' cuó' lí' e ca'uúin' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', jogui míi' dsea' do e ni'íin' dsee' quií'."

Mi' cajmée' Paa' júu' jial mi' cango'er' dsea' i ja' líng' dsea' Israel

17 Jo mi' caquin' n e cagüean' n fí' la fí' Jerusalén, jo cangó'o fí' guá' fé' e

cangofón'n Fidié'. Jo lajee' jo camó'o líng' ee' camó'o lafa' mi' qui' dsea'. 18 Jo camán' n Fíi'naa' Dsea' Jmáang' e jíi' sí'r' jnea' lala: "Jmí'úung' quií', jo júu' lajminá' fí' na fí' Jerusalén co' ja' ni-jmijíi' jaléng' i dsea' i seeng' fí' na lajíi' júu' e guia' quié'e." 19 Joba' jnea' lalab cangi' quiá' dsea' na jo caffí' ire: "Fíi'i, ñib' i dsea' do guiá' e jnea' ngii' laco' laco' lí' té'e guá' quiá' dsea' góo'oo' e jmán' n jaléng' dsea' i cuíng' 'nu', jogui tóø're fí' 'nuñ' jogui jmihuñ'nre ca-jo. 20 Jogui ie' do mi' cajngang' dsea' i Té'e do, jaang' dsea' i cajmée' lajíi' e iing' 'nu' jogui caguiar' júu' quií' cajo, dob síng' jnea' ie' jo e cuóø' júu' quié' e e cajnga' dsea' quiá' i Té'e do. Jogui jnea' bi' cajo dsea' cajmé' e í' sí' i dsea' i cajnga' quiá' i dsea' do lajee' e cajngang' neiñ'." 21 Jo dsu' cajíng' fí' i Dsea' Jmáang' casí'r' jnea': "Teáng' fí' uø', dsuco' lana nisiñ' n 'nu' fí' fi' lí' huíi' lí' seeng' dsea' i ja' líng' dsea' góo' dsea' Israel."

Mi' casíng' Paa' cóo' jaang' fii' 'lée'

22 Jo jíi' job jíi' caquiuiñ' núur' júu' quiá' Paa', co' mi' canúur' e nidsé' dsea' do e niguiár' júu' quiá' Dsea' Jmáang' jee' jaléng' dsea' i ja' líng' dsea' Israel, joba' canaaiñ' óo'tur jo fé'r': "¡Ja' 'né' e seeng' i dsea' na fí' jmigüf' la! ¡Jngang' nañ' na!" 23 Jogui ta' biguir' míi' jogui bó'r' 'lee' toø' sí'r', jogui bí'r' 'lee' fí' yú' cóo' jaguór' co' dsíng' guíiñ'.

24 Joba' i fii' 'lée' do caquiur' ta' e nitáin' Paa' fí' dsí' 'nu' jaléng' i 'lée' do. Jogui caquiur' ta' cajo e nibóøng' dsea' do cóo' loo' e laco' dsea' do nijmér' júu' jiali' e ta' jaléng' dsea' míi' uii' quiá'r'. 25 Dsu' lajee' e ni'ñúum' Paa' røø' e lico' dsí'íng'gui e nibóøm-breñ' do, lajee' job cajmíng' Paa' i dsea' nu'luu' quiá' fii' 'lée' i sí'í' nijmeáng' ga' í'r' do jo cajín' casí'r' reiñ':

—¿Su seab` fí` quíi` 'nú` e ni-jmihuíng`na` jaang` dsea` i` caliséng` fí` lí` quiu` dsea` romano ta` e jíi` ja` mí` calita` bi` dsíi` su dseáng` óor` dsee`?

²⁶ Jo mi` canúu` i` dsea` nu`luu` quiá` i` fii` 'lée` do e cajíng` i` Paa` do lajo, joba` dsifí` lado cangáin` e cangojmée`r` júu` i` fii` 'lée` do quiá`r` jo casí`reíñ`:

—¿E` nijmée` 'nu` cóo` i` dseañu` do, co` dsea` caliséng` fí` lí` quiu` dsea` romano tab` jín` e líiñ`?

²⁷ Jo dsifíb` cangoquiéeng` i` fii` 'lée` do fí` lí` sing` Paa`, jo cajmingí`reíñ` do jo cajín`:

—¿Su jáb` e dsea` romanob líing` 'nu`? Jo cañíi` Paa` quiá` i` fii` 'lée` do jo cajín`:

—E jáb`, íb` jnea`.

²⁸ Jo cañíi`tu` i` fii` 'lée` do quiá` Paa` jo cajín`:

—Jial jnea` eáam` cacáng` cuu` quié` e e ca`uíin` n dsea` romano.

Jo cañíi`tu` Paa` casí`r` i` fii` 'lée` do:

—Dsu` jnea` líin`n dsea` romano latí` mí` cangáam`'baa.

²⁹ Jo jaléng` i` dsea` i` síi` nijmihuíng` i` Paa` do, caliúum` yaaiñ` fí` quini` dsea` do. Jo jí`gui` i` fii` 'lée` do caliúum` 'ñia`r` cajo mí` caliñir` e dsea` romanob líing` i` Paa` do; jogui ca`í`b` fò` quiá`r` dsu` e nica`núng`'neíñ` jéeng`gui.

Mi` cangojéeiñ` Paa` fí` quini` dsea` quié` nifí` quiá` dsea` Israel

³⁰ Jo mi` cajneá` e jmií` jo, co` eáam` iing` i` fii` 'lée` do e niliñir` rø` e` uing` e dsee` e jmóo` dsea` Israel quiá` i` Paa` do, jo cajé`bre e ñí` cadena e ñúung` dsea` do, jo caquiur` ta` e niseáng` jaléng` fii` jmidsea` cóo`gui jaléng` dseata` i` quié` nifí` quiá` dsea` Israel e niseáiñ` do colíing` e quiá` nisíin` uii` quiá` i` Paa` do. Jo mi` nisiseáng` jaléng` i` dsea` do, jo caquiur` ta` e cagüi`í`b` i` Paa` do fí` dsíi` 'nuñí`, jo cangojéeng`neíñ` fí` quini` jaléng` i` dsea` i` caseáng` do.

23 Joba` cajóong` Paa` jaléng` i` dsea` i` quié` nifí` quiá` dsea` Israel i` caseáng` do jo casí`reíñ`:

—Dsea` rú`'uu', eáam` guiá` nica`ee` jnea` fí` quini` Fidiée` latí` lana, co` ñi`baa e jmang` e guiá`ba` nicajmé` e fí` quini` dsea` do.

² Jo dsifí` lajob` i` dsea` mogui` quiá` jaléng` fii` jmidsea` i` síi` Ananías caquiur` ta` quiá` i` dsea` i` teáang` quiá` laco` sing` Paa` e nijneíñ` do moni` Paa`.

³ Dsu` i` Paa` do cañír` dsifí` lado, jo casí`r` i` jmidsea` Ananías do jo cajín`:

—¿Fidiéeb` nibá` quií` 'nu` cajo, dsea` jløng`! Song` 'nu` guiin` na lana quiá` niquidsi` í` lajii` laco` júu` quiu` ta` quiá` Fidiée` e laco` sí`í`b`, jo çjali` e 'nu` quiú` ta` e nibóong` dsea` jnea`? Co` fé` fí` ní` júu` quiu` ta` quiá` Fidiée` e ja` cuóong` jmé` dsea` lajo.

⁴ Joba` cañíi` i` dsea` i` teáang` do quiá` Paa` jo casí`reíñ`:

—¿Su lanab fí` dsea` mogui` quiá` jaléng` fii` jmidsea` quiá` Fidiée`?

⁵ Joba` cañíi`tu` Paa` quiá` i` dsea` do jo cajín` casí`reíñ`:

—Dsea` rú`'uu', ja` ñi` jnea` e i` dsea` na líiñ` dsea` mogui` quiá` jaléng` fii` jmidsea`, joba` cafá`a lajo, dsu` faco` ñi` jnea` e lajo, ja` cafá`a lajo jóng. Co` fí` ní` jí` quiá` Fidiée` e cajme` dsea` malíi` lalab fé`: “Ja` fo` ga` quiá` dsea` i` quiu` ta` fí` góo`.”

⁶ Jo mi` calilí` Paa` e i` líing` i` dseata` quiá` dsea` Israel i` caseáng` do líiñ` dsea` saduceo, jogui i` líing`guiíñ` do quiíñ` jee` dsea` Israel i` líing` dsea` fariseo, joba` cajíng` Paa` casí`r` i` dsea` do cóo` júu` teá` jo cajín`:

—Dsea` rú`'uu', dsea` fariseob líing` jnea` cajo, jogui dsea` siju` dsea` íb` jnea` cajo. Jogui i` dsea` na 'ñíiñ` jnea` co` e já` líin`n e jí`tu` dsea` mí` ningí` e júuiñ`.

⁷ Dsu` mí` cató` fé` Paa` e jo, jaléng` i` dsea` i` líing` fariseo do cóo`gui

jaléng' dsea` i líng' saduceo canaaiñ` e jmiquíum' dsíi' rúin' lajee` yaaiñ~, jo ca'uíng- tú- 'lé' i dsea` i caseáng' do ie` jo. <sup>8</sup> Co' jaléng' i dsea` i líng' saduceo do fé'r e jo` jí'tu dsea` mi` ningf` e ni-júuiñ~, jogui fé'r e ja` seeng` jaléng'` án-geles o'gui sea` jalé' jmiquí quiá' dsea`; dsu' jaléng'gui i dsea` i líng' fariseo do jáb- líiñ` jalé' e júu` jo. ⁹ Jo lajiim` i dsea` do cató'r` mñi` calé' catú~, jogui i líng'gui i tifa' quiá' júu` quiu' ta` quiá' dsea` Israel i quíng' jee` dsea` i líng' fariseo, íb` dsea` caróor` jo casing' yaaiñ` jo cajín':

—I dseañu' la jíi' coo` e ga` ja` e mí' cajméer; lí' jangám- song nicasíiñ- cóo' jaang` dsea` guí` osi cóo' jaang` án-gel é.

¹⁰ Dsu' eáang'gui ta' jaléng' i dsea` do mñi' lacoo` ya'. Jo i fii' 'léé- do cafóm'bre fíng cajmée` i dsea` do cui' Paa-. Joba' cató'r- tú- 'ni' mñing' 'léé- quiá'r e laco' niguíng-neiñ' lí' iuuiñ~, jo nidsijeáang-neiñ' fí' 'nu` jaléng' i 'léé- do calé' catú`.

¹¹ Jo mi` canuu` coo'gui jmiñ` lajo, cajmijnéeng` 'ña' Fí'naa' Dsea` Jmáang- fí' quini' Paa- jo casí'reiñ' jo cajín':

—Cuóo' bí' uó', Paa-, co' laco' nicaguiá' júu` quie` e e fí' Jerusalén la, lajob 'né' guiá' júu` quie` e cajo fí' Roma.

Mi` casing- dsea` jial nijngáin' Paa-

¹² Jo mi` cajneá- e jmiñ` jo, i líng` i dsea` Israel do casíiñ- røø` e nijngáin' i Paa- do, jogui cacuo' júu` rúin' lajee` yaaiñ` do e dseáng- ja` nidó'r- o'gui nilí'r` jíi' coo` cartí' nilí'r` e nijngáin' Paa-. ¹³ Jo jaléng' i dseañu' dsea` Israel i casing- lajo tíir` líi'gui lí' tuláin-. ¹⁴ Jo cangolíin` fí' quini' fii' jmidsea` quiá' dsea` góor` dsea` Israel cóo'gui fí' quini' dsea` cóong- quiá'r- jo casí'reiñ' lala:

—Jnea' nicacuó'naa' júu` quí'naa' lajee` yee'naa' e ja` ni'ne' niquiee'naa' jíi' coo` cartí' nilí'naa' nijngáng'naa' Paa-.

¹⁵ Jogui 'nú' lana cóo'gui i dseata` i quie' nifi' quí'ii' caguiaang'gui na, nifi'na' fii' 'léé- e nijajeáaiñ- i Paa- do dsa'ó' fí' quini'na', jogui nijmee'na' e niligøøiñ- lico' nifi'na'r e nijmingíi'na'r jalé' e dsee- e sea` quiá'r- la'uiing- laná'. Jogui jnea', dsea` tuláng-naa', nijmeáang- guiú- yee'naa' e nijngáang'naa'r guiá' fí' nú'gui e nigüeáin' catí' la.

¹⁶ Dsu' jaang` siming', jóo` i dseamf` rúng' Paa- do, nicaliñi'bre lajii' e guiá' guiú- i dsea` do quiá' e nijngáin' i Paa- do. Joba' cangóor` dsifí' lado fí' 'nu` jaléng' i 'léé- do fí' lí' iuung- Paa- e cangojméel'reiñ' júu`.

¹⁷ Jo mi' ca'íng' Paa- e júu` do, dsifí' lajob cató'r- jaang` dsea` nu'luu` quiá' fii' 'léé- jo casí'reiñ' jo cajín':

—Jéeng` i siming' la fí' quini' fii' quií', co' líng` ee` júu` quie'bre e catíng- í.

¹⁸ Joba' i dsea` nu'luu` quiá' i fii' 'léé- do cajéeiñ- i siming' do fí' quini' fii' quiá'r, jo lalab casí'r- i fii' quiá'r- do:

—I dsea` sijñing` i sii' Paa- do cató'r- jnea~, jo camí'r' jnea~ e cagajéen-n i siming' la fí' quini', co' líng` ee` júu` quie'r quií'ba' jín'.

¹⁹ Jo i fii' 'léé- do catíiñ- guoo` i siming' do, jo cajéeng-neiñ' fí' coo` lí' ja` i dsea` núu, jo cajmingí'reiñ' jo cajín':

—¿E` júu` quie' quie'e, siming'?

²⁰ Joba' cañi' i siming' do jo cajín- casí'reiñ':

—Fíim' dsea` góo'o dsea` Israel nicasíiñ- røø` e nimí'r- 'nu' fí' e dsa'ó' nigüieén' Paa- calé' catú- fí' quini' jaléng' dseata` i quie' nifi' quí'ii', dsea` líi'ñ' dsea` Israel. Jo i dsea` í' niguiar' guiú- e nijmigøøiñ' 'nu' e laco' nisíng-gui røø` cuaiñ- quiá' dsee- e sea` quiá' i Paa- do. Dsu' e jo nijmér- e lí' laco' 'nu` nigüieém'ba' dsea` do, jo lajob nilí'r' nijngáng-neiñ'. <sup>21</sup> Dsu' ja` já' güiíin', co' líi'gui tuláng- dsea` góo'o dsea` Israel nisijeeiñ- Paa- e iing` guiá' fí' e iñ- ni-

jngáng¹nein¹. Jogui nicacuø¹ júu¹ rúin¹ lajee¹ yaain¹ e ja¹ ni¹ nidó¹r¹ jí¹ coo¹ lajee¹ e nã¹gui e nil¹r¹ nijngáin¹ Paa¹. Jogui lana, guiúb¹ nineáain¹ e lico¹ si-je¹guir e niquiu¹ 'nu¹ ta¹ lajob e nigu-iéeng¹na' i Paa¹ na fí¹ quini¹ i dsea¹ quid-sí¹ í¹ do.

²² Joba¹ i fii¹ 'lée¹ do casí¹r¹ i siming¹ do e ja¹ i¹ nisiin¹ do jí¹ jaang¹ lají¹ júu¹ e casíin¹ do. Jo¹ mi¹ cangf¹ jo, ca¹f¹bre júu¹ i siming¹ do.

**Mi¹ caguiéin¹ Paa¹ fí¹ quini¹
dseata¹ dsea¹ féng¹ i sií¹ Félix**

²³ Jo¹ dsifí¹ lajob i fii¹ 'lée¹ do cató¹r¹ gáng¹ dsea¹ nu¹luu¹ quiá¹r¹ jo casí¹rein¹ jo cajín¹:

—Guieeng¹na' guiú¹ tú¹ ciento 'lée¹ i ngí¹ tíi¹, jogui setenta i nigüea¹ cuea¹, jogui tú¹ cientogui i nicá¹ ñisú¹, jo nid-sé¹ee' fí¹ Cesarea la i¹ ñá¹ e uóø¹ na.

²⁴ Jogui caquiú¹gui i fii¹ 'lée¹ do ta¹ quiá¹ i dsea¹ nu¹luu¹ quiá¹r¹ do e nigu-iéin¹ do guiú¹ cuea¹ i nigüea¹ i Paa¹ do. Jogui jaléng¹ i 'lée¹ do nisinú¹r¹ júu¹ e nijáin¹ Paa¹ e guiúm¹biñ¹ fí¹ quini¹ i dseata¹ dsea¹ féng¹ i sií¹ Félix i guing¹ líng¹ ta¹ fí¹ Cesarea.

²⁵ Jo¹ i fii¹ 'lée¹ do casíin¹ coo¹ jí¹ coo¹r¹ dsea¹ quiá¹r¹ e catíng¹ i dseata¹ dsea¹ féng¹ do jo lalab fé¹ e jí¹ do:

²⁶ “Jnea¹ Claudio Lisias, fii¹ 'lée¹ quiá¹r¹ dsea¹ Jerusalén. Jo¹ nisiin¹ n e jí¹ la e tíng¹ 'nu¹, Félix, dseata¹ dsea¹ féng¹ i jmi¹gó¹ dsea¹ eáang¹ lí¹ quiú¹ ta¹ fí¹ na fí¹ Cesarea. Guicóo¹'ba'. ²⁷ E laba¹ iin¹ n fí¹ 'nu¹, e jaléng¹ dsea¹ Israel i seeng¹ fí¹ la nicasaiñ¹ i dseañu¹ la i sií¹ Paa¹, jo si¹ r¹ e nijngám¹brein¹. Dsu¹ dsifí¹ mi¹ caliñi¹ jnea¹ e dsea¹ romanob líiñ¹, dsifí¹ ladob cangó¹ o coo¹r¹ 'lée¹ quie¹ e jo calaam¹baare. ²⁸ Jo¹ co¹ jnea¹ iin¹ n e calidseáang¹ dsii¹ e uuing¹ e 'niiñ¹ i dsea¹ do, joba¹ cajóon¹re fí¹ quini¹ dseata¹ i quie¹ nifí¹ quiá¹ dsea¹ Israel. ²⁹ Jo¹ job¹ caguó¹ júu¹ e ni'niiñ¹ dsea¹ do

uí¹ e ja¹ jmiti¹ Paa¹ lají¹ júu¹ quiú¹ ta¹ quiá¹ Fidié¹ e laco¹ tíng¹ i dsea¹ góor¹ dsea¹ Israel do e jmóor¹. Dsu¹ ja¹ e dsee¹ sea¹ quiáin¹ e eáang¹ fa¹ dsí¹ í¹ e nijngáng¹nein¹ o'gui e nitáng¹nein¹ fí¹ dsí¹ 'nuñ¹. ³⁰ Dsu¹ mi¹ caliñii¹ e i dsea¹ Israel do niguiar¹ guiú¹ e nijngám¹bre Paa¹, joba¹ fí¹ nab niguiéen¹ n dsea¹ do coo¹r¹ 'nu¹. Jogui nicaffi¹ bfi jaléng¹ i dsea¹ i 'náng¹ í¹ r¹ do e nab nijmér¹ júu¹ coo¹r¹ 'nu¹ e uuing¹ e jmóor¹ dsee¹ quiá¹ dsea¹ do. Jo¹ lanab jí¹ lí¹ júu¹ quie¹ e, dseata¹ Félix. Guicóo¹'ba'.”

³¹ Jo¹ 'nia¹ e uóø¹ jo jaléng¹ i 'lée¹ do cajéem¹bre Paa¹ fí¹ e fii¹ lí¹ sií¹ Antípatris lí¹ laco¹ ta¹ caquiú¹ i fii¹ quiá¹r¹ do. ³² Jo¹ mi¹ cajnea¹ e jmiñ¹ coo¹gui do, jaléng¹ i 'lée¹ i cangolíng¹ e ngí¹ do caquim¹ tur fí¹ Jerusalén fí¹ lí¹ si¹ 'nuñ¹ do. Jogui jaléng¹ i 'lée¹ i dsing¹ cuea¹ do cangolíim¹bre coo¹r¹ Paa¹ cartí¹ Cesarea.

³³ Jo¹ mi¹ caguilíng¹ i 'lée¹ i jéeng¹ Paa¹ do cartí¹ Cesarea, jo caja¹bre e jí¹ do i dseata¹ dsea¹ féng¹ i guing¹ quiú¹ ta¹ fí¹ jo, jogui cajám¹bir Paa¹ cajo.

³⁴ Jo¹ mi¹ calí¹ f¹ i dseata¹ Félix do e jí¹ do, joba¹ cajmingí¹r¹ i Paa¹ do jie¹ fii¹ lí¹ seein¹. Jo¹ mi¹ caliñir¹ e fí¹ lí¹ se¹ Ciliciab seeng¹ i Paa¹ do, joba¹ casí¹rein¹ do jo cajín¹:

³⁵ —Mi¹ nigüilíng¹ jaléng¹ i dsea¹ i jmóo¹ dsee¹ quí¹ do, joguib¹ nisiñ¹naa¹ e uuing¹ e 'niiñ¹ 'nu¹.

Jo¹ mi¹ cangf¹ jo, caquiú¹r¹ ta¹ e jéeb¹ dsea¹ quiá¹ i Paa¹ do, jo fí¹ dob cajmée¹rein¹ í¹ fí¹ dsí¹ 'nuú¹ lí¹ caquiú¹ dseata¹ Herodes ta¹.

**Mi¹ cajmióng¹ 'nia¹ Paa¹ fí¹ quini¹
dseata¹ dsea¹ féng¹ i sií¹ Félix**

24 Jo¹ mi¹ cangf¹ 'niá¹ jmiñ¹ lajo, caguié¹ i dsea¹ mogui¹ quiá¹ jaléng¹ fii¹ jmidsea¹ i sií¹ Ananías do fí¹ Cesarea colíng¹ coo¹ coo¹ tú¹ mñng¹ dsea¹ cóong¹ quiá¹ dsea¹ Israel coo¹gui jaang¹ dseañu¹ i tíng¹ féng¹ dsea¹

eáang' i sii` Tértulo. Jo jaléng' i dseá la caguiliin' fí Cesarea do, jo caguijméer' dsee` quiá' Paa` fí quini' i dseata` dseá féng' i guing' fí jo.

² Jo mi` cahuí' ta` e caguijéein' Paa` fí quini' i dseata` do e quiá' e nisíng' e júu' do, joba' canaang' i Tértulo do e 'nhiin' Paa` fí quini' i dseata` Félix do jo lalab cajín':

—'Máam' 'nu', dseata` dseá féng' quí'ii', e la'eáang' 'nu'ba' e seé' naa' juguiá' júu' røð'. Jogui la'eáang' e eáam' tiin' cajo, jmiguiub' jalé' e guiá' nica'uíng' latøng' góo'naa'. <sup>3</sup> Jo jalé'b' e jo eáam' íaang' dsi' jnea', dseata` quí'ii' Félix; jo gui'máam'ba' quiá' jalé' e jo. ⁴ Jo ja` iin' n e jmi'íing' guí' 'nu' eáang', fa' nijíeeb' o' e ninúu' lajii' júu' quí'naa' cateá' lajo. ⁵ Jo lana nicadsé'naa' jalé' e ga' e jmóo' i dseañu' na fí latøng' fí jmigui' e 'noor' mí' quiá' jaléng' dseá Israel e laco' ni'náng' dseá quiá' rúin'. Jogui líim'bir cajo dseá mogui' quiá' coo' 'lé' dseá Israel i sii' nazareno. ⁶ Jogui ja' jmi'gór' lajii' e tí'naa' fí guá' fé' quí'ii' fí Jerusalén; co' iin' nidsijeein' dseá i ja' líng' dseá Israel fí dsi' sinúu' guá' quí'ii' do, jo uing' e joba' e caséng'naa're. ⁷ Jo lamí'ii'naa' ni'f'naa' í' quiá'r' jii' laco' fé' júu' quiu' ta` quí'ii', dsu' dsif' lajob i fii' 'léé' i sii' Lisias do caguíin' dseá do laguidseang' fí jaguóo'naa'. <sup>8</sup> Jo cajín' e lajaléng' jnea' dseá cuøø'naa' dsee` catíng' e nija'níng'naa'r' fí quini'.

⁹ Jogui mi' calí' fé' Tértulo e jo, jogui café'gui jaléng' dseá Israel i teáang' gui coo'r' do, jo jín' e dseáng' já'ba' jalé' e jmóo' i Paa` do, jo røðb' dseáng' síiin' coo' i Tértulo do e jmóor' dsee` quiá' Paa`.

¹⁰ Jo mi' cang' jo, i dseata` Félix do cajméer' lí' coo' guóor' e sí'r' Paa` e cuøøm' nífé' dseá do júu' quiá'r'. Joba' caróo' Paa` jo cajín':

—Eáam' íaang' dsii' e nijmi'óng' 'niá'a' quini' 'nu', dseata` quí'ii', cuaiin' quiá' jalé' dsee' e jmóo' i dseá na quié'e. Co' ni'baa' guiá' e 'nub' dseá i quidsí' í' røð' quiá' dseá góo'naa' dseá Israel lajii' níngóob' eáang'. ¹¹ Jo cuøøm' nilidseang' o' e nabi ngóo' guitu' jmii' e caguié' e fí Jerusalén e jmifén'n Fidié'. ¹² Jo ja' cadsé' jaléng' dseá na jii' coo' dsee' e laco' ni'níin' jnea', fa' e sín'n jii'n' coo' dseá, o'gui tá'a mí' jee' jaléng' dseá fí sinúu' guá' fé' quiá' dseá góo'o e si' fí jo, o'gui fí dsi' sinúu' guá' jiu' quiá' dseá góo'o cajo, o'gui lacaang' lí' jié' fí jee' fii'. ¹³ Jo jaléng' i dseá 'níng' jnea' i teáang' la ja' niguié'r' jii' coo' dsee` quié'e e jmóor', co' ja' e røøn' jii' coo' laco'gui la fé'r'.

¹⁴ 'Dsu' e já' e jmóo'o lajii' e iing' Fidié' i jmiféng' 'líi' dseá cóong' quié'e, dseá Israel, laco' cóong' røð' coo' fí guiá' quiá' Dseá Jmáang'. Jo fé' i dseá góo'o na e jnea' ja' jmitii' lajii' júu' quiu' ta` quiá' Fidié' e cajme' Moi'; dsu' o' já' e lajo, co' jnea'gui jáb' líin' jalé' e júu' jo coo'gui jalé' e júu' e cajme' dseá i café' cuaiin' quiá' Fidié' malii'gui eáang'. ¹⁵ Jogui jáb' líin' røðb' laco'gui i dseá í' e jí'tu jaléng' 'líi' la'eáang' coo' Fidié' nañí' fa' líiin' dseá guíiung' osi i sitíng' e 'léé' é. ¹⁶ Joba' cuøø' bí dsii' e ee'e guiá' fí quini' Fidié' jogui fí quini' dseá rún'n dseá jmigui' cajo.

¹⁷ 'Dsu' mi' cang' tú' 'ní' jii' e ngii' fí lí' jié', joguiba' caquin' túu' fí Jerusalén e ngocuøø' cuu' jaléng' dseá tííng', jogui ngocuøø' Fidié' laco' litíng' dseá góo'o dseá Israel e cuø'r' dseá do. ¹⁸⁻¹⁹ Jo lajee' táan' jmóo'o jalé' e jo e níng' e caliguiún' fí quini' Fidié' laco'gui la fé' dseá góo'o dseá Israel, jo ie' jo ja' 'ga' lí' siseáng' dseá e jøø'r' quiá' lajii' e líi' quié'e, o'gui mí' tee' jii' capi' cajo. Jo job mi' caguíing'

cōo' tū' m̄iing' d̄sea' Israel i jalíing' fí' lí' se' Asia, jō cadseín' j̄nea' fí' dsí' guá' fé' e si' fí' Jerusalén do. Jō i d̄sea' íb' i catíing' e nigüilíing' fí' la e 'n̄iín' j̄nea' faco' sea' d̄see' quié' e quini'. ²⁰ Jogui cō' ja' d̄see' caliseá' quié' e, jōba' i d̄sea' i teáang' la lana cuóom' nijmér' júu' song cadseír' d̄see' quié' e e líing' ee' cajmé' e m̄i' cajéiín' j̄nea' fí' quini' d̄seata' i quie' nifí' quí' j̄nea', d̄sea' lí' i' d̄sea' Israel. ²¹ Cō' lajji' e tōo' dsii' e cafá' a cōo' júu' teá' lajee' s̄n' n' fí' quini' i d̄sea' quidsí' í' do jō cafá' a: "Lana 'ná' cuo' na' j̄nea' d̄see' dsuco' e jal' líin' e jí' tu' jaléng' 'líi' m̄i' ningf' e júuiín'."

²² Jō cō' niñib' i d̄seata' Félix do guiú' jial jalé' júu' quiá' D̄sea' Jmáang' j̄ba' m̄i' canúur' jalé' júu' e cajíng' Paa' do, caje' bi quiá' e niquidsir' í' lajminá' quiá' d̄sea' do jō casí' rein':

—M̄i' nigüéeng' i fii' 'léé' Lisias, í' guibing' nijmé' júu' rōo' j̄nea' cuaiñ' quiá' e d̄see' e sea' quií' e 'níing' jaléng' d̄sea' 'n̄u'.

²³ Jōba' casí' i d̄seata' Félix do i d̄sea' n̄u' luu' quiá' i fii' 'léé' do e güi' iu-um' bi Paa' sijníiín' lajee' jō, lífa' cuóom' e jaléng' d̄sea' i cuíng' d̄sea' do ni- jmicōo' rein' lajee' iuuiín' do.

²⁴ Jō m̄i' cangf' gui tū' 'ní' j̄mii' lajō, caguiéb' tu' i d̄seata' Félix colíing' cōo' d̄seamf' quiá' r' i sii' Drusila i líing' d̄sea' Israel, jō caguilíiín' fí' lí' tidsí' í' quiá' d̄sea'. Jō dsifí' lajōb' caquiu' i d̄seata' do ta' e nilité' Paa' e fí' lí' quidsir' í' do. Jō m̄i' caguié' Paa' fí' jō, jō canaiñ' guiar' júu' quiá' D̄sea' Jmáang' jial laco' ni- jáng' yaang' d̄sea' fí' jaguó' d̄sea' do. Jō canúub' i d̄seata' do jalé' e júu' quiá' Paa' do. ²⁵ Dsu' m̄i' canaang' Paa' e fé'r' jalé' júu' quiá' jial nisíng' yaang' d̄sea' fí' guiú', jogui jial ja' nibeáng' d̄sea' d̄see' yaaiñ', jogui jial m̄i' nití' í' e ni- quidsí' Fidiéé' í' quiá' lajaang' lajaang' d̄sea' jmigüf', jōba' m̄i' canúu' i d̄seata'

Félix do jalé' e júu' quiá' Paa' do, jō cafóm' bre jō cajíi' casí' r' Paa':

—Guóm' tu' fí' lí' iuun' do lana. Nab nijmee' e júu' lí' e jōon', joguiba' nitóo' tūu' 'n̄u' fí' la.

²⁶ Jogui cajo i d̄seata' Félix do cu- ub' íing' dsíir' e nicuó' Paa' ír' e la- cō' e nileáiín' d̄sea' do. Jō uiiing' jōba' e tō'r' Paa' sojié' e s̄iín' cōoíi' r'. ²⁷ Jō tū' jí' cangocá' e jmóor' lajō. Dsu' m̄i' cangf' jō, cagüi' fíb' i Félix do e líiín' d̄seata' d̄sea' féng' r', jō ca' f' jaang' gui d̄sea' cuaiñ' quiá' r' i sii' Porcio Festo. Jō cō' i d̄seata' Félix do iín' e guiú' nijér' cōo' d̄sea' Israel, jōba' caseám' bre Paa' lado la sijníim' biñ'.

M̄i' caguié' Paa' fí' quini' d̄seata' d̄sea' féng' r' i sii' Festo

25 Jō cōob' m̄i' catf' í' e nilíing' Festo d̄seata' d̄sea' féng' r', jō m̄i' cangf' 'ní' j̄mii' lajō cagüi' fíb' bre fí' Ce- sareia jō cangór' fí' Jerusalén. ² Jō m̄i' caguiér' fí' jō, dsifí' lajōb' jaléng' fii' jmidsea' cōo' gui jaléng' d̄sea' Israel i laniing' i neáang' fí' Jerusalén ie' jō caguilíiín' e jmóor' d̄see' quiá' Paa' fí' quini' i d̄seata' Festo do. ³ Jō jaléng' i d̄sea' jmóo' d̄see' quiá' Paa' do camí' r' jmi' ee' i d̄seata' do e laco' niquiá' d̄sea' do ta' i Paa' do e nidséng' tur' fí' Jerusalén e quiá' r' nitidsí' í' quiá' r' fí' jō, dsu' iín' jmér' lajō e lí' laco' nilí' r' e ni- jngáng' neiñ' guiá' fí' e tu' íb'. ⁴ Jōba' cañí' i d̄seata' Festo do quiá' i d̄sea' jmóo' d̄see' quiá' Paa' do jō casí' rein' jō cajíi' r':

—Fí' dob' iuung' Paa' sijníiín' fí' Ce- sareia, jō 'niá' baa' í' dsii' ninín' n' fí' do e jō jmi' iing' 'niá' a. ⁵ Jō jaléng' d̄seata' quií' na' 'né' nidsilíiín' cōo' j̄nea' fí' Ce- sareia, jō song sea' d̄see' e nica' éé' i d̄seañu' do, jōba' fí' jōb' cuóoñg' jmee' - na' d̄see' quiá' r'.

⁶ Jō caje' bi d̄seata' Festo fí' Jerusalén jñiá' si guí' j̄mii' gui. Jō m̄i' cangf' jō,

joguiba' caquiin' fi' Cesarea. Jo mi' cajneá e jmi' jo, jo cangó bre fi' li' nigüear' e niquidsir' í'. Jo caquiur' ta' e calité' Paa' fi' jo. ⁷ Jo mi' ti' li' ca' Paa' fi' jo, dob niteáng jaléng' dsea' Israel i jalíng' ti' Jerusalén i jmóo' dsee' quiá'r do, jo cangoquiéin' fi' quini' i dseata do jo canaain' jmóor' dsee' quiá' Paa', jo iib' eáang' e dsee' e cuo'rein' do, dsu' jii' coo' ja' e cadsér' fa' dseáng' e ja' lajii' e dsee' e jmóor' quiá' dsea' do.

⁸ Joba' cañi' i Paa' do fi' quini' i dseata do cóo' júu' e jmi'ong' 'nia'r jo cajin':

—Jii' coo' e ga' ja' mi' cajmé' jnea~, o'gui fa' nicafá'a ga' uii' quiá' jalé' júu' quiu' ta' quiá' dsea' góo'o dsea' Israel, o'gui fa' nicafá'a ga' uii' quiá' guá' fé' quiá' dsea' í cajo, o'gui quiá' dseata dsea' féng' i guing' quiu' ta' fi' Roma.

⁹ Jogui co' i dseata Festo do iin' e jér' guiúb' cóo' jaléng' dsea' Israel, joba' cajming' Paa' jo cajin' cas' rein' lala:

—Lin' e guó' fi' Jerusalén, jo fi' job niquidsi' jnea' í' qui' lajii' e 'ning' dsea' nu'?

¹⁰ Joba' cañi' Paa' quiá' i dseata Festo do jo cajin':

—Fi' lab iuun' fi' li' quidsi' dseata dsea' féng' dsea' guing' fi' Roma í', joba' fi' lab li' catíng' e nitidsi' í' quié'e. Jogui guiúb' n' nu' cajo, dseata' quí'ii', e jii' coo' e ga' ja' mi' cajmé' e quiá' jaléng' dsea' góo'o. ¹¹ Jogui song nica'ee' dsee' e lahuíng' e dsí' í' e ni-jngáng' na' jnea~, cuóom' lí' jmee' na' la-jo, jo ja' e fá'a jii' coo'. Dsu' song ja' gui sea' jii' coo' dsee' quié'e laco' jii' e 'ning' dsea' jnea~, jii' jaang' dsea' sea' fi' quiá'r e nijáin' jnea' fi' quini' dsea' i 'ni' ní' quié'e. Joba' mi' e 'niab' i dseata dsea' féng' i quiu' ta' fi' Roma niquidsir' í' quié'e.

¹² Jo mi' cangf' jo, i dseata Festo do casíin' cóo' jaléng' i dseata rúin'

caguiaang' gui do. Jo lí' jo cajin' cas' Paa':

—Lí' laco' nicamí' 'nu' uo' e i dseata dsea' féng' dsea' quiu' ta' fi' Roma do, í'bing' niquidsi' í' quií', jo cóo' íb' niguó' lana.

Mi' casíng' dseata Festo cóo' jaang' dseata dsea' féng' i sii' Agripa

¹³ Jo mi' cangf' tú' 'ni' jmi' lajo, i dseata dsea' féng' i sii' Agripa do colíng' cóo' i dseamf' rúin' i sii' Berenice cangolii' fi' Cesarea e cango'er' i dseata Festo do. ¹⁴ Jo huóob' jiu cajer' cóoin' do fi' Cesarea. Joba' lajee' jo, i dseata Festo do cas' i dseata dsea' féng' Agripa do lajii' e lí' quiá' i dsea' i sii' Paa' do, jo cajin' cas' rein':

—Lana lab iuung' jaang' dseañu' i sijníng' i caseáng' dseata Félix mi' cagü'íir'. ¹⁵ Jogui mi' cataan' cateá' fi' Jerusalén, jaléng' fii' jmid-sea' quiá' dsea' Israel cóo' gui jaléng' dsea' cóong' quiá'r caguilii' 'niin' i dseañu' i sii' Paa' do fi' quini', jogui camí'r jnea' e fa' niquiú'u ta' e nijúum' dsea' do. ¹⁶ Joba' cangii' quiá' jaléng' i dsea' i jmóo' dsee' quiá' Paa' do e ja' la-jo t'íng' dseata dsea' féng' i guing' fi' Roma fa' e quiu'r ta' e dseáng' nijúung' dsea' lajee' nú' gui e niquidsir' í' quiá' i dsea' røong' dsee' do jogui e nisiin' cóo' i dsea' i 'ning' ír' cajo e laco' nijmi'ong' yaain' cóo' jalé' e dsee' e 'ning' dsea' ír' do. ¹⁷ Joba' mi' cagüilíng' i dsea' i jmóo' dsee' quiá' Paa' do fi' la, jo' e cajmi'iing' 'niá'a, co' dsifí' mi' cajneá' e jmi' coo' gui do cangó' baa' fi' li' niquidsii' í', jo caquiú'u ta' e calitéb' i Paa' do fi' li' iuuiñ'. ¹⁸ Dsu' jaléng' i dsea' i caseáng' i 'ning' ír' do ja' canú'u fa' e fé'r' uii' quiá' i Paa' do laco' jii' e lami' í' dsí' jnea'. ¹⁹ Co' la-jii' dsee' e jmóor' quiáin' e quiá' la-jii' júu' e ja' líiin' quiá' Fidié' quiá'r, jogui quiá' jaang' dseañu' i sii' Jesús i

nicajung̃ do jogui fé'r e jí'biñ' do. ²⁰ Jo cō' jo ñi jneã ee' nijmeẽ e cóo'r quiá' jalé' e dseẽ e jmóo' dseã quiá'r do, joba' cajmingí' ire e song iĩ̃ e nidsér' fí' Jerusalén e nitidsí' í' quiá'r fí' jo. ²¹ Dsu' ñia'r cajín' e ja' iĩ̃ dsér', jogui nicamir' e i dseatã dseã féng' i guing̃ fí' Romabing' i niquidsí' í' quiá'r. Joba' caquiá' u ta' quiá'r e lamí' iuum' bir sijñíĩ̃ cartí' niguiéen' nre fí' quini' i dseatã dseã féng' do.

²² Joba' cañí' i dseatã Agripa do quiá' dseatã Festo jo cajín':

—Im' bi jneã nuu' u júu' quiá' i dseañu' do cajo.

Joba' cañí' dseatã Festo quiá' i dseatã dseã féng' do jo casí' rein':

—Dsa'ób' ninúu' lajii' júu' quiá'r.

Mí' caguié' Paa' fí' quini' dseatã dseã féng' Agripa

²³ Jo mí' cajneá' cóo'gui jmí' lajo, i dseatã dseã féng' Agripa do cóo'gui i Berenice do caguiliĩ̃ cangotáaiñ' la-cō' dseã 'goo' fí' sinúu' lí' tidsí' í' quiá' jaléng' dseã jo jée' jaléng' fii' 'lée' quiá'r cóo'gui jaléng' dseã ning̃ i jalíng̃ cóo'r. Jo mí' caseáng' jaléng' i dseã do fí' do, i dseatã Festo do caquiá'r ta' e cangotée' 'lée' i Paa' do jo cangojéng' neiñ' fí' lí' nisiseáng' dseã do. ²⁴ Jo mí' caguiér' fí' jo, lalab cajíng' i dseatã Festo do:

—Dseatã dseã féng' Agripa cóo'gui lajiing̃ dseã i siseáng' la lana cóo' jneaa' aa', nab nising' i dseañu' do lana. Jo lajiim' dseã Israel nicajacōor' dsee' quiá' i dseañu' na lajee' cataan' n fí' Jerusalén jogui fí' la fí' Cesarea cajo, jogui dsíng' ta'r mii' e mi'r' jneã fa' e niquiá' u ta' e nijúum' biñ' na. ²⁵ Dsu' jneã gui lín' n e ja' e mí' 'léer' jíi' cóo' fa' e dsí' í' e nijúuiĩ̃. Jo ñia'guir nicamir' e i dseatã dseã féng' dseã guing̃ fí' Romabing' i niquidsí' í' quiá'r, joba' nica'f' dsii' e fí' job niguiéen' nre. ²⁶ Jo cō'

ja' ñi'guí' e dseáng' e niffí' i i dseatã dseã féng' do cuaiñ' quiá' i dseañu' na, joba' catóo' øre la'uii' fí' quini' 'nu', dseatã dseã féng' Agripa, e laco' ni-quidsi' í' quiá'r. Jo lajoba' sea' e nitóo' jneã fí' ni' jí' e niguiéen' n quiá' dseatã dseã féng' i guing̃ fí' Roma. ²⁷ Cō' gab'jiu' lí' lín' n e niguiéen' n jaang' dseã i sijñíng̃ jogui ja' ñii' e nitóo' o fí' ni' jí' quiá' lajii' e 'níng' dseã ír' do.

Mí' café' Paa' fí' quini' dseatã dseã féng' Agripa

26 Jo mí' cangí' e café' dseatã Festo júu' quiá'r, joba' casí' dseatã dseã féng' Agripa i Paa' do jo cajín':

—Cuóom' fo' júu' qui' lana.

Jo dsifí' ladob cajmee' Paa' lí' cóo' guóor' e quiá' nifér' jo lalab canaaiñ' fé'r':

²—Dseatã Agripa, eáam' íaang' dsii' e nifá'a júu' quié' e fí' quini' 'nu' lana e nijmi'óng' 'niá'a quiá' jalé' dseẽ e nicajacã dseã góo'oo' dseã Israel quié' e.

³ Jo cō' cuíib' 'nu' jalé' e tíng' jnea', dseã lí'í' dseã Israel, cóo'gui jalé' júu' quí'ii' e sií'naa', joba' mi' jmi'ee' quini' lana e ninúu' jalé' júu' quié' e e niffí' i 'nu' car' niteám'baa.

Jial seeng' Paa' nú'gui e calicuĩñ' Dseã Jmáang'

⁴ Lajiim' dseã góo'oo' dseã Israel ñir' jial calisé'n' jee' ír' fí' góo'oo' jogui fí' Jerusalén lati' jíi' le'eáam'baa. ⁵ Jogui ñi'bi guí' jaléng' i dseã í' e dseã fariseob líng' jneã lati' jíi' malí', jogui cuóom' nijíñ' lajo song iĩ̃. Jogui lajee' jaléng' jnea', dseã lí'í' dseã Israel, dseã fariseo i lajang'gui jmiti' lajii' júu' quiá' ta' quí'ii' quiá' jial 'né' nijmiféng' dseã Fidiée'. ⁶ Jogui lanagui nicajeeiñ' jneã fí' la e quiá' nitidsí' í' quié' e, dsuco' e jneã jáb' lín' n lajii' júu' quiá' Fidiée' e casée' líi' dseã áang' quí'ii' e jí'tu' jaléng' dseã mí'

ningf e júuiñ. ⁷ Jo e lab júu^ e cacuø' Fidiée' 'lii' dsea` áang` quí'ii' do, jo laji' guitu' 'lé' dsea` góo'oo' dsea` Israel si-jeem`bre i dsea` i cajíng' Fidiée' i nisín' fí jmiǵuif la. Jøba' uøø' jmiñ' ja` tú' dsea` góo'oo' e jmiǵéiñ' Fidiée' jogui e jmóor` lajii' e iing` dsea` do. Jo uíi' e já' lliñ'n e nicaguéng` i dsea` i sijeeng`naa' do, jøba' cuø' dsea` góo'oo' dsea` Israel jnea` dsee' lana, dseata` quí'ii' Agripa. ⁸ Jøba' çjali' ja` iing` 'nú', dsea` góo'oo' dsea` Israel, já' liing`na' e Fidiée' cajméer' e cají'tu Jesús jee` jaléng' 'lii' mi` cangf e cajúin`?

Mi` cajíng' Paa` jial cajmeáin` ga` jaléng` dsea` quía' Dsea` Jmáang`

⁹ Dsu' e já'ba' e ca'f dsii' ie` lamí' jéeng`gui do e cajmeáan`n ga` jaléng` dsea` quía' Jesús i seeng` fí Nazaret. <sup>10</sup> Jo lajob cajmé e fí jee` fii' Jerusalén, e cangomiñ júu^ fí quini' jaléng` fii' jmidsea` e catán'n fíing` dsea` quía' Dsea` Jmáang` fí dsii' 'nuñí'. Jogui mi` huí' ta` e júung` jaléng` i dsea` í, dob sín'n e cuøø` júu^ quié'e cajo. ¹¹ Jogui jmiǵuiúung` née'bi cajmeáan`nre e laco' nitár` lajii' júu^ e já' lliiñ' quía' Dsea` Jmáang` do. Jo jalé' e na cajmé e fí lacoø` sinuu` guá' quí'ii', dsea` lí'íi' dsea` Israel. Jogui dseáng' eáam` 'ní' camán`nre lajaléiñ' do, ço' jì'gui ngii' e jmáan`nre ga` cartí' doñi' jíé' fí seem`bre. Lajøb cajmé e lajee` nú'gui e calicuíin`n Dsea` Jmáang`.

Mi` cajíng'gui Paa` júu^ quía' mi` calicuíiñ` Dsea` Jmáang`

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Jo çoø` ya', lajee` e iuun` fí ngóo'oo' fí Damasco cuaiñ` quía' e jmáan`n ga` jaléng` dsea` quía' Dsea` Jmáang` i seeng` fí do, jo ie` jo níngoo'oo' quiee` ta` çoø'gui júu^ quía' jaléng` fii' jmidsea` quía' dsea` góo'oo' dsea` Israel e ni-jmeáan`n ga` jaléng` dsea` cúing` Dsea`

Jmáang`. <sup>13</sup> Jo lajob fii'guí' 'nu', dseata` Agripa, e lajee` gui'ná' iuun` fí e ngóo'oo' fí Damascob, í' e ngóo' guieñi' jóob` camo'oo' çoø` jì e jì' jlo' e eáang`gui jíing` jì' laco'gui jì' iee'. Jo e jì' do jáa' fí yá' jmiǵuif, jo cajneá' fí lacúing` la-jíing` lí' ngóo'naa' do lajee` e tée'naa' fí ngóo'naa' fí Damasco. <sup>14</sup> Jo dsifí mi` cangf e cajneá` e jì' do, lajii'baa' la'ø' ngóo'naa' do caquíng`naa' fí ni` uø. Jo canú' jnea` e liing` i' guicafé' çoø' jmií' hebreo e tø'r' jnea' jo guicajín' lala: "Saulo, Saulo, çjali' jmáan` jnea` ga? Co' jalé' e jmoo' na e jmáang' uøø'ba' na, laco'gui dsingíng` jaang` güitá' mi' iá' fii're' sii' su' mo'uøø're' song ja` núu're'."

¹⁵ Jo cangiñ` quía' i guicafé' do jo cafá'a: "¿I' 'nu', Fii'?" Jo cañi'tu i guicafé' do jo guicajín': "Jneab` Jesús i ngí' 'nu' jmáan` ga` lana. ¹⁶ Jo lana, ráan' jo jmee` sín', dsuco' lana cajmijnéeng` 'niá'a' fí quini' e laco' ni-jme' lajii' e iin`n jogui niguiá' júu^ quié'e fí quini' jaléng` dsea` quía' jalé' e nicañi' la lana jogui çoø' jalé' e nabi niliñí' quié'e cajo. <sup>17</sup> Jogui lana nilaam`baa 'nu' jee` jaléng` dsea` góo' dsea` Israel i 'ní' níng` 'nu' çoø'gui jee` dsea` i ja` líing` dsea` Israel cajo. Jogui jneab` nisfín`n 'nu' jee` jaléng` dsea` i ja` líing` dsea` Israel. ¹⁸ Jo ta` la-jøba' nisfín`n 'nu' e laco' güi'ée' dsea` jial laco' ninea' moguir`, jogui e jo niliseeng`guir e dsee' quía'r` quii' ta` ír', ço' lí' lí' 'né' e niquí' jíng` yaaiñ` fí quini'baa, jo lajøba' jo niliseeíñ` e quii'gui fii' i 'ling' i sii' Satanás ta` quía'r`, jo nináin` e jnea` dsea` nicaa` nifí quía'r`. Jo nisfín`n 'nu' jee` jaléng` dsea` i ja` líing` dsea` Israel lajo e laco' já' nilíing` i dsea` í lajii' júu^ quié'e, jøba' niñiñ` e ni'íing` jalé' dsee' quía'r`, jogui ni'ín' lajii' e catíng` e cuøøø` jaléng` dsea` quié'e, dsea` i caguíng`

Fidiéé e laco' ni'uíng dsea` güeang` quiá'r."

**Mi` cajmée` Paa` núu'r`
quiá' lajii` e cangár` do**

19 Jo lajob líí, dseata` Agripa, cajmé`baa` núu'`u` lajii` e camó`o` jogui canú`u` e jáa` fí` yá'` jmigüf. 20 Jo la'uii` canaan` e jmó'o` ta` guia'` júu` quiá'` Dsea` Jmáang` fí` jee` jaléng` dsea` seeng` fí` Damasco, jogui mi` cangf` jo fí` jee` jaléng` dsea` seeng` fí` Jerusalén, lí'` latøng` lí` se'` Judea. Jogui lajobi fí` jee` dsea` góo'oo'` dsea` Israel e fí` íre e nijáng` yaaiñ` fí` jaguó` Dsea` Jmáang` jogui e niquí'` nijíng` yaaiñ` fí` quini` Fidiéé, jogui e 'né` ni'é`r` jming` e guiúb` e laco' cuó' lí` e nicaquí'` jími` yaaiñ` fí` quini` Fidiéé. 21 Jo ufi'` jalé'` e júu` e guiaa``dob, casang` jaléng` dsea` góo'oo'` dsea` Israel jnea` fí` sigui'` quiá'` guá'` quí'ii', jo jí'gui lami` iin` e nijngám'`bre jnea`. 22 Dsu'` Fidiéé` eáam` jmicóo'r` jnea`, joba'` guiúb` seen` lati'` lana. Jogui dseáng` ja` jmitúng` dsii` e guia`bfi` júu` quiá'` Dsea` Jmáang` fí` jee` lajiing` dsea`, jiuuiñ` tá'` e cóoñ'`. Jogui ja` fá'a` jíi'` coo` júu` e ja` cóong` røø` cóo'` jalé'` e café'` i` dsea` i` café'` cuaiñ` quiá'` Fidiéé` malii`gui eáang`, fa'` la Moi` e caséer` júu` e la gufim` 'né` niliti` fa'` la e fé'` lala 23 e dseáng` nisi'f'`ba'` e nijúung` Dsea` Jmáang`, dsu'` mi` ningf` e nijúuiñ` do, f'bre dsea` la'uii` nijí'`tur jee` jaléng` 'líi'. Jogui f'bre dsea` niguiár` júu` jee` jaléng` dsea` góo'oo'` dsea` Israel jial nileáng` jaléng` dsea` f' jee` dsee` quiá'r` jogui cajo jial nileáng` jaléng` dsea` i` ja` líing` dsea` Israel jee` dsee` quiá'r`. Jo e júu` e niguiá'` Dsea` Jmáang` do líí'` la líí'` coo` jí'` e jneá'` e jmicóo'` jaléng` i` dsea` f'.

**Mi` caféng` Paa` dseata`
Agripa jial ni'uíng dsea` do
dsea` quiá'` Dsea` Jmáang`**

24 Jo mi` calí` fé'` Paa` e júu` jo e jmi'øng` 'niar', jo dsifi'` lajob café'` i` dseata` Festo do cóo'` júu` teá'` jo cajjñ'`:
—i`Ngaam` 'nu', Paa`, nica'léeb` quíi'` e nicajmitfin` eáang`, jo cóo'` e jo nica'uíng` e nicalicaam`ba'!

25 Joba'` cañií` i` Paa` do quiá'` dseata` Festo jo cajjñ'` casí'` reiñ'`:

—Ja` ngaang` jnea`, dseata` quí'ii'` Festo, dsu'` 'nu'` i'` o'` lí'` rijíim`, co'` la-jalé'` e fá'` jnea` la jming` júu` guiúb` jogui jming` júu` jáb'` cajo. 26 Nab guing` dseata` dsea` féng'` Agripa, jo ñi`bre la'uíng` jalé'` e júu` na. Jo ja` 'gó'o` e fá'a` fí` quini`r, co'` ñi`baa` røø` e ñi`bre la'uíng` lanú'` cajo jalé'` e guiú` e cajmée` Jesús fí` jmigüf` la, dsuco'` jalé'` e jo o'` e calí` lí` ja` ii'` jøø` osi lí` ja` jnéeng` é. 27 Jogui 'nu', dseata` dsea` féng'` Agripa, niñib` jnea` e jáb'` líing` 'nu'` jalé'` júu` e caguaia` i` dsea` i` café'` cuaiñ` quiá'` Fidiéé` malii`gui eáang`.

28 Joba'` cañií` i` dseata` Agripa do quiá'` Paa` jo cajjñ'`:

—Jiu`ba'` ja` mi'` cali'` jnea` e ni'uíñ`n` dsea` quiá'` Dsea` Jmáang`.

29 Joba'` cañií`tu` Paa` quiá'` dseata` Agripa jo casí'` reiñ'`:

—Nañi'` si` jiu` osi` jmguiú'`bi` é` ja` mi'` cali'`i` 'nu', dsu'` iing` Fidiéé` e lajiim` 'nú'` ni'uíng`na` dsea` quiá'` Dsea` Jmáang` laco'`gui la líing` jnea`; jo dsu'` o'` laco'` jnea` lana e 'núun`n` cóo'` ñi'` cadena.

30 Jo mi` cangf` e cajíng` Paa` e júu` jo, jo caróob` i` dseata` dsea` féng'` Agripa do cóo'`gui i` dseata` Festo do colíing` cóo'` i` rúin'` dsea` ngáang` cóo'r` i` si'` Berenice lí'` lajiing` i` dsea` i` neáang` do ie` jo. 31 Jo mi` cangf` jo, ca'uøøm`bre e cangosiñ` e júu` do lajee` yaaiñ` fí` lí` jíé'`. Jo lalab` sñiñ` lajee` yaaiñ` jo fé'r`:

—I dseañu` la ja` e mi` ca`leer` jii` coo` fa` dsi` i` e nijúuiñ` o`gui e sijníng`guir fi` dsií` 'nuñi`.

³²Jogui cañi` i` dseata` dsea` féng` Agripa do quiá` dseata` Festo jo casi`reiñ`:

—Cuøom` nileáng` i` dseañu` la lana fa-co` mi` ja` mi` camir` 'ñaia`r` jéeng`gui e niquidsi` i` dseata` dsea` féng` i` guing`fi` Roma do i` quiá`r` lajii` e líi` quiá`r`.

Mi` casiñ` Paa` fi` Roma

27 Jo mi` catigua` júu` quiá`r` e nigúeiñ` jaléng` jnea` fi` Roma li` se` Italia, joba` Paa` coo` i` dsea` sijníng` caguiaang`gui do cangoliñ` e jée` jaang` fií` 'lée` i` sii` Julio; jo i` dsea` i` iuuiñ` jee` coo` íng` 'lée` quiá`r` dseata` dsea` féng` i` guing` fi` Roma.

²Jo jnea` Lucas cangó`oo` coliing` coo` Paa`. Jo cangó`naa` e téel`naa` fi` dsií` coo` móo` e jáa` fi` coo` fií` e sii` Adramitio e nisi` tí` lí` nigüi`fi` e nid-sé` fi` lacaang` oo` jmií` quiá`r` lí` se` Asia. Jogui ngóo`bi coliing` coo` jnea` jaang` dseañu` i` sii` Aristarco i` seeng` fi` Tesalónica, coo` fií` lí` se` Macedonia.

³Jo mi` cajnea` e jmií` jo, caguié`naa` fi` coo`gui oo` jmií` e sii` Sidón. Jo fi` job` i` fií` 'lée` i` sii` Julio i` jmóo` i` Paa` do cacuør` fi` Paa` e nidsi`eeiñ` jaléng` dsea` cuñiñ`, jo lajob` i` dsea` i` nijmicoo`r` dsea` do coo` jalé` e 'né` quiáñ`.

⁴Jo mi` cangf` jo, ca`uøø`naa` fi` oo` jmií` e sii` Sidón do e quíng`naa` guí, joba` cangiing`naa` fi` lí` lí` ca` fi` coo` guóo` uø` e née` ni` jmiñi` e sii` Chipre fi` lí` ja` 'ga` lí` bá` e guí` do, dsu-co` eáang` jna` laco` ngóo`naa`. <sup>5</sup>Jo cangiing`naa` fi` 'ni` jmiñi` la tóo` lí` se` Cilicia coo`gui lí` se` Panfilia carti` caguié`naa` fi` coo` fií` e sii` Mira, coo` fií` lí` se` Licia.

⁶Jo fi` job` i` fií` 'lée` i` sii` Julio do cangár` coo` móo` quiá`r` fií` e sii` Alejandría, jo iu` fi` ngóo` fi` lí` se` Italia.

Jo fi` dsií` móo` job` cangotóo`naa` e quiá`r` cangó`naa` fi` lí` si`í` ngóo`naa`. ⁷Jo jmiguiub` jmií` ngoca` e ngi`naa` tá`jiu` lado. Jo e quie` ta` eáam` caguié`naa` fi` coo` fií` lí` sii` Gnido. Jo eáam`bi íi` e guí` do laco` ngóo`naa`, joba` cayee`naa` fi` quini` coo` fií` e sii` Salmón, jo cangiing`naa` lí` lí` 'ni` e uø` e sii` Creta e née` ni` jmiñi`. <sup>8</sup>Jo cangiim`baa` guid-seaang` lado lacuee` 'ni` jmiñi` carti` caguié`naa` coo` lí` sii` Buenos Puertos, e née` quiá`r` coo` fií` lí` sii` Lasea.

⁹Jo jmiguiub` jmií` nicangoca` e téel`naa` fi` lado la tóo` ni` jmiñi`, jogui` ningóo` lidseám` cajo e téel`naa` dsií` móo`, co` ie` jo nijaquíéng` jii` güüib`, joba` eáam` nidseáang`. Joba` cajíng` Paa` casi`r` i` dsea` i` ngoliing` dsií` e móo` do ie` jo, jo cajíñ`:

¹⁰—Dsea` rú`uu', móo` jnea` e eáam` nidseáang` qu`ii` laco` ngóo`naa` la. Jo dseáang` ni`íng` qu`naa` e móo` la coo`gui jalé` lee` e quie`, jogui` la quie` tí` jneaa`aab` dseáang` qu`ii` e ni`íng`naa` cajo.

¹¹Jo dsu` i` fií` 'lée` do, eáang`gui ca-jmi`gór` dsea` fií` e móo` do coo`gui fií` i` quie` e móo` do laco`gui e cajmi`gór` Paa`. <sup>12</sup>Jo co` e oo` jmií` e sii` Buenos Puertos do ja` 'goo` fa` e fi` jo ningiñ` lajee` jii` güüi`, joba` lajiiñ` la`ó` ngoliñ` do ca`f` dsiir` e guiá`gui e ni`uøm`bre e fi` oo` jmií` jo, jo nijmér` quijj` jial` nigu-iliñ` fi` coo`gui oo` jmií` lí` sii` Fenice, coo` oo` jmií` e née` lí` se` Creta e jøøng` lí` lí` guíee` coo`gui lí` lí` ée` guóo` uø`. Joba` ja` dseáang` fa` mi` cajer` fi` jo lajee` jii` güüi`, co` fi` job` lamí` i` dsiir` nijér` lajee` jii` jo.

Mi` caroo` jmiñi` e eáang`

¹³Jo mi` canaang` e uáam`jiu` e guí` e jáa` fi` lí` lí` huøø` do, joba` ca`f` dsiir` e nitam`tur` fi`. Jo ca`uøøm`bre e fi` oo` jmií` do e teáiñ` dsií` móo`, jo cangiñ` quiáb` e 'ni` Creta do. ¹⁴Dsu` jo` huøø`

cali'hi~ ca'hi~ guí e teá eáang' e jáa' lí' lí' ñíí' laco' ngóo' e móo' do, jo fí lí' jiéb' canaang' cá' e móo' do. ¹⁵ Jo canaang' óong' fí lí' jiéb' fí lí' íí' guí. Jo dsu-co' jo' lí'naa' fa' e nidsé' gui røø' e móo' do laco' íí' guí, joba' lí' ngó'naa' jié' fí ta' quiu' guí. ¹⁶ Jo cangiing'naa' lí' caluu' coo' guóo' uø' jiu e sii' Cauda e née' ni' jmiñí'~, co' fí' job ja'gui íí' guí e teá eáang'. Jogui eáam' cacá' jaléng' i dseá' i quie' e móo' do ta' e casití' e móo' jiu e ngí' fí' caluu' móo' fé' quiá'r e laco' nileáang'naa' fíng lí' cali'né' lajo. ¹⁷ Jo mi' cangí' e caséer' e la fí' ni' móo' quiá'r, jo cajmeáin' ta' 'nii' e mi' quiá' e ni'ñá'r' e móo' fé' do laco' nicuø' bí quiá'. Jogui dsuco' 'gó'bir fíng cacung' móo' quiá'r' jee' cuu' tóo' fí' lí' sii' Sirte, joba' cabír' fí' ni' jmiñí'~ coo' 'majii' e ii' eáang' jogui neaang' rúng' coo' móo' laco' ja' ningí' jminá'. Jo cangolím-bre laco' jii' ta' quiu' guí. ¹⁸ Joba' mi' ca-jneá' e jmi' jo, eáang'gui huíng' ni'íí' guí jogui eáang'gui niróo' jmi' cajo, joba' canaain' uø'r' e lee' e téel' dsíí' e móo' do jo cabír' fí' é' jmiñí'~. ¹⁹ Jo mi' catí' 'ni' jmi' lajo, canaain' uø'bre coo' layaang' guóor' jalé' 'nii' e guiquíng' 'mi' quiá' e móo' do. ²⁰ Jo jmiguiub' jmi' cangoca' e jii' iee' ja' jnéeng' o'gui jnéeng' jaléng' náu' mi' canuu' cajo. Jo co' ja' niquiú'm' bi e íí' guí coo' gui e róo' jmi', joba' dseáang' ni'í' dsí'naa' e jo' nitíí' baa'.

²¹ Jogui co' jmiguiub' jmi' ningóo' e ja' quiee'naa' i'naa', joba' caróo' Paa' jee' jaléng' i dseá' do jo cajín' casí'rein':

—Dseá' rú'uu', guíu'guib ca'uíng' quí'ii' fa' mi' cajmee'na' náu'na' lajii' júu' quie' e ja' ca'uøø'naa' fí' oo' jmi' Buenos Puertos fí' lí' se' Creta, jo ja' cangongí'naa' e lana, o'gui ca'íng' jii' coo' quí'ii' faco' mi' canuu'na' júu' quie' e. ²² Jogui lana fii' i 'nú' e ja' jmitúng' óo'na' jii' coo', co' jii' jaang' 'nú' ja' ni-

júung'na'; jii' móo'ba' e ni'íng'. ²³ Co' dsi'lóo'bi cajnéng' jaang' ángel quiá' Fidié' quie' e i jmóo' lajii' ta' quiu' dseá' do, ²⁴ jo cajín' casí'r' jnea' lala: “Ja' fóøn'~, Paa~, co' dseáang' 'néb' e niguie' fí' quini' dseata' dseá' féng' i guíng' fí' Roma. Jo la'eáang' coo' 'nub' cajo Fidié' nileáin' lajiing' dseá' i teáang' coo'na' fí' dsí' móo' na.” ²⁵ Jo lajob líí', dseá' rú'naa', cuøø' bí yaang'na', co' jalé'ba' e jíng' Fidié' dseáang' jmiti'bre, jogui nitab' dsii' e dseáang' nilitib' laco' jii' e cajíng' i ángel do casí'r' jnea'. ²⁶ Joba' fí' coo' ni' guóo' uø' e née' ni' jmiñí'~, fí' job 'né' nidsitíng'naa', co' nifiim' móo' jéeng'gui.

²⁷ Jo coo' uøø', mi' cangí' tú' semaan' e téel'naa' fí' lado, jo caguié'naa' fí' jmiñí'~ lí' sii' Adriático; jo dseáang' lami' róo'bi jmi', joba' fí' la fí' nab dséé' móo' lí' téel'naa' coo' e guí e íí' do. Jo uøø' guienúu' quiá' e jmi' jo mi' calilí' i dseá' quie' e móo' do e nijaquieém' nitíng'naa' uø' quiú'. ²⁸ Joba' caguiar' í' jial tíí' a'gui e jmi' do, jo calilí'r' e ni'a'gui jii' guigui' dsí' jnúu' metros. Jo mi' caguilíin' tí' doguijii, jo caguia-tur í' calé' catú', jo calilí'r' e a'gui jii' guieguié' metros. ²⁹ Jo co' 'gó'bre fíng casicóong' e móo' do coo' cuu' 'loo', joba' cabír' quiú' 'lo' ní' lí' caluu' e móo' do e laco' jo' ningí' gui e móo' do. Jo lajee' jo' féin' Fidié' e jo' güilí'hi'gui e nijneá'.

³⁰ Jo dsu' i dseá' i quie' e móo' do ca'f' dsíir' e nicuí'bre jo nitú'bre e móo' do. Joba' canaain' jié'bre e móo' pí' e téel' dsíí' móo' fé' do e laco' ni-jmi'óng' yaain' ni' jmi'. Jo jmóor' lafa' e nibír' 'lo' ní' e sea' fí' quini' e móo' do. ³¹ Jo dsifí' mi' calilí' Paa' e jmóo' i dseá' do lado, joba' casí'r' i fii' 'léé' do coo' gui jaléng' 'léé' quiá'r' jo casí'rein' jo cajín':

—Song ja` nijé` jaléng` i` dsea` na dsíí` e móó` la, ja` lí` 'nú` leáng`na' cajo.

³² Joba' i` 'lée` i` ngolíng` dsíí` e móó` do caquiur' 'nii` e 'ñúu` e móó` pí` do, jo cató` fí` ni` jmiñí`.

³³ Jo lajee` e nú`gui e nijneá` ie` jo, Paa` caquiur' ta` quiá` jaléng` i` dsea` i` ngolíng` do e nidó`r` capí`'jiu jo casí`reiñ`:

—Lana ningóó` tū` seamaan` e i` dsi`-naa' e ne`duu' e` nidsijéé` quí`ii', jo jíí` i`naa' ja` mí` caquiee`naa' laco' jíí` e quí` tii`naa'. <sup>34</sup> Joba' fii` i` 'nú` lana e 'né`ba' cøb`'jiu' í`na', co' la guíim` 'né` quí`na' lajo, co' cóo` e joba' cuø` bfi quí`na' e seeng`na'; jo jneaa`aa' jíí` coo` ja` e nilíi`ii', jíí` camí` jñu` guí`naa' ja` ni`fing`.

³⁵ Jo mi` cangf` e fé` Paa` lajo, jo catíiñ` coo` iñí` jo cacuø`r` gui`maang` Fidiéé` fí` quini` jaléng` i` dsea` do. Jo lí` jo cafiñ` e iñí` do jo canaaiñ` gø`bre. ³⁶ Jo lajiiim` i` dsea` do cangotáaiñ` e cagø`bre cajo. <sup>37</sup> Jo lajii`naa' la'ó` ngóó`naa' dsíí` e móó` do tíi`baa' tú` ciento dsí` setenta y seis dsea`. ³⁸ Jo mi` cangf` caquiee`naa' guiá` lajii`naa' do, cabí`b` i` dsea` do e micui`iee` e téé` dsíí` e móó` do e laco' jo`gui`ii` e móó` do.

Mi` cango'ang' móó`

³⁹ Jo mi` cajneá` e uøø` jo, jaléng` i` dsea` i` quie` e móó` do ja` ñir` jial` sií` e uø` quíu` e tí` lí` tíiñ` do, dsu' cangá` bre coo` lí` cuøøng` e nijé` e móó` do lí` ja` téé` cuu` eáang`, joba' fí` job` ca'f` dsíí` e nitíiñ` cóo` e móó` do. ⁴⁰ Jo caquiur' e 'nii` e guineaang` 'lo` ñí` do, jo dob cajiú`r` fí` é` jmiñ`. Jogui` cajléiñ` e 'ma` e íng` ta` e quiu` ta` quiá` fí` e móó` do. Jo mi` cangf` jo, caséer` fí` yá` e 'mi` e íí` fí` quini` e móó` do, jo cacá` guí` e laco' cuøøng` ngf` jminá`gui e móó` do. Jo lajoguib` canaang` dsiquiéeng` e móó` do fí` 'ni` lí` nilíí` guóo` uø`. <sup>41</sup> Dsu' nú`gui e nitíng` uø` quíu` e móó` do, fí` jee` cuu`

tóob` nú` jmiñí` ca'f`, jo fí` job` cacú`. Jo latøøm` fí` quini` quiá` cacú` fí` jee` cuu` tóo` e jíí` jo` cuøøng` lí` jø`. Jogui` lí` lí` caluu` e móó` do canaang` licuúib` cóo` bfi quiá` e jmiñ` e róo` do.

⁴² Jo jaléng` i` 'lée` i` teáng` dsíí` e móó` do cali`iñ` e nijngám`bre jaléng` i` dsea` i` téer` 'núung` do e laco' ja` nileáng` yaaiñ` do e nicuí`r` fí` 'ni` jmiñ` mi` nináiñ` e nité`r` jmiñ. ⁴³ Dsu' i` fii` quiá` i` 'lée` do ja` cacuø`r` fí` lajo` fa' e i` 'lée` do cajméer` lajo, co' la guíim` 'né` nijáiñ` jaléng` i` dsea` i` téer` 'núung` do fí` quini` dseata`. Jo lí` caquiur' ta` quiá` jaléng` i` dsea` do e ii` jaléng` i` tíng` té` jmiñ` güidsitáam`bre dsifí` lado, jo nitíiñ` jminá`gui fí` lí` nilíí` guóo` uø`.

⁴⁴ Jogui` jaléng` i` caguiaang`gui do nité`r` jmiñ` cóo` 'majii` osi` ni` cuíi` 'majmá` quiá` e móó` do é. Jo lajob` catí`naa' cóo` e guiá` fí` lí` nilíí` guóo` uø` lajalé`naa' do.

Mi` caguié` Paa` cóo`gui i` dsea` caguiaang`gui do fí` Malta

28 Jo mi` nicaláang`naa' lajii`naa' do fí` ni` jmiñí`, joguiba' caline`naa' e nisii` Malta fí` ni` guóo` uø` lí` catí`naa' do. ² Jo i` dsea` i` seeng` fí` do eáam` guiá` ca'éer` cóo` jnea` lajii`naa' do. Jo co' jmiñ` tuu` ie` jo, jogui` dsíng` güíi` cajo, joba' i` dsea` seeng` fí` do caji`r` ji` e fe` jo cató`r` jnea` e nidsiquiéeng`naa' e fí` ca'` jì` do. ³ Jo ie` jo i` Paa` do cangoquier` coo` seang` cuiñ` quiu` jo cató`r` fí` ni` jì; dsu' lajee` job` cagui`fí` jaang` mi` i` guíng` fí` jee` e cuiñ` do mi` calilí`re' e guíi` jì, jo cacu`re' luguoo` Paa`. <sup>4</sup> Jo mi` cangá` i` dsea` i` seeng` fí` do e cacu` i` mi` do luguoo` Paa`, joba' canaang` sí` rúin` lajee` la'ó` teáiñ` do jo jíñ`:

—Líí` fíng` o' jaang` dsea` 'mób` i` dseañu` na, co' caláam`bre fí` ni` jmiñí`, dsu' cóo` e caliñ` nagui` jo` cuøøng` ii`

nileáng-ír, co' jo` catíng- e seeĩn` quiá' Fidié'.

⁵ Jo dsu' Paa- dsifí' ladob cabó'r guóor` fí' ní' jí, jo catóm' i mi' do, jo jíi' coo' ja' e calíin'. <sup>6</sup> Jo lajiim` i dsea` i seeng` fí' do sijer` fa' e niliyee` lí' cacu' i mi' do guoo` Paa- osi e nijúum` bir lajee` jo é. Jo ngocá'bijua e sije` i dsea` do su liing` ee` nilíng` Paa-, dsu' ja' e calíng` dsea` do jíi' coo'. Joba' dsifib' camisíng` i dsea` do e í' dsír', jo canaaĩn` fé'r e i Paa- do líiin` jaang` dié'.

⁷ Jo quiá' e fí' lí' tée' naa' ca' jí' do nisea` tú' 'ní' jmáang` uó' quiá' jaang` dseata` dsea` féng' i niseeng` fí' Malta i sii' Publio. Jo í' eám' guiá' ca'íin' jnea' jogui cajmicóo'r` jnea' lajee` 'ní' jmií' e cajé'naa' fí' do. ⁸ Jo ie` jo tiquiá' i Publio do niráaiñ` dsée'r e líiin` jmohuí' e iu` guíin` jogui e eáang` siuin'. Joba' cangó' Paa- e cango'eer` dsea` do. Jo mi` caguiér' fí' jo, camír' Fidié' uii' quiá' dsea` do. Jo lí' jo, caquidsir` guóor` fí' mogui` dsea` do, jo lajob cajmi'leáiin` dsea` do. ⁹ Jo mi` caliñi' jaléng`'gui dsea` dsée' i niseeng` e fí' do e ca'láang` i tiquiá' Publio do, jo cangolím` bre fí' lí' táang` i Paa- do e laco' dsea` do nijmi'leáang` neiñ' lajíi' jmohuí' e líiin'. Jo lajalém`'biñ' do ca'láaiñ' ie` jo. <sup>10</sup> Jo lajiing` i dsea` do eám' cali'íáang` dsír' coo'` jnea', jogui cajmicóo'r` jnea' cajo lajee` gaang` si' e cataang`naa' fí' Malta do. Jo mi` cangf` jo, mi` cangotóo'`túu' fí' calé' catú-, cajmicóo'`bre jnea' cajo coo'` jalé' e 'né' quí'naa' guiá' fí' lajee` e tée'naa' fí' ngóo'naa' fí' Roma.

Mi` caguié- Paa- fí' Roma

¹¹ Jo mi` cangó'naa' fí' jo, tée'naa' fí' coo'` móo' e jíé' e nicajé' fí' Malta lajee` jíi' guíi'; jo e móo' do nijáa' fí' coo' oo'` jmií' e sii' Alejandría. Jo jéeng` gáng` dié' dsea` suung` i líi', jaang` i sii' Cástor jogui jaang`gui i sii' Pólux. ¹² Jo ca'uøø`baa' fí' Malta, jo cato'`túu'

fí' e ngóo'naa' fí' Roma. Jo mi` cangf` jo, caguié'naa' fí' coo'` fií' lí' sii' Siracusa, jo fí' job cajá'naa' 'ní' jmií'. <sup>13</sup> Jo fí' job ca'uøø`túu' e tée'naa' dsíi' móo', jo cangó'naa' la tóo' 'ni' jmiñi'` cartí caguié'naa' fí' coo'` fií' e sii' Regio. Jo mi` cajnea` e jmií' jo, co' lí' lí' uøøb` jó' guf, jo mi` cajnea` coo'gui jmií' lajob caguié'naa' coo'gui oo'` jmií' lí' sii' Puteoli. ¹⁴ Jo fí' job cají'` rú'naa' coo'` jaang` gáng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`. Jo íb' cató'` jnea' e cajé'naa' coo'r' fí' jo lajee` coo'` semaan'. Jo tá'jiu lajob caguié'naa' cartí Roma. ¹⁵ Jo jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i neáang` fí' Roma niñi'bre júu` quí'naa' e tée'naa' fí'. Joba' cangoliiñ` e cangojmijín' jnea' cartí coo'` fií' lí' sii' Foro de Apio jogui fí' coo'gui lí' sii' Las Tres Tabernas. Jo mi` caneeng` rú'naa', dsifí' ladob cacuo'` Paa- gui'máang' Fidié', jogui eám' cali'íáang` dsír' cajo. ¹⁶ Jo mi` caguié'naa' fí' Roma, cacuo'b` i 'lée- do fí' e nigüea' Paa- quiá' dsea` jiéng', jogui e jaam` 'lée- i nijmé'gui í' ír.

Lajee` táang` Paa- fí' Roma

¹⁷ Jo mi` cangf` 'ní' jmií' lajo e caguié' Paa- fí' Roma, joba' camír' fí' e calité' jaléng` dsea` quie' nif' quiá' dsea` Israel i neáang` fí' Roma do. Jo mi` tí' lí' caseáng' í' lajiin` fí' jo, joba' lalab casí' Paa- jaléng' í' :

—Dsea` góo'naa', ja' e mí' jmé' jnea' jíi' coo' e ga' uii' quiá' dsea` góo'oo' dsea' Israel o'gui coo'` jalé' e tíng` jaléng' 'líi' yúu' quí'ii'. Dsu' fí' Jerusalén cajáng` dsea` góo'oo' dsea' Israel jnea' fí' jaguó' dsea` romano, <sup>18</sup> jo mi` cangf` e cajmingí' i dsea` romano do jnea' jalé' e 'níng` dsea` góo'oo' jnea', cali'íiin` fa' mi` caleám`bre jnea' co' ja' e uiiing` sea` quie' e fa' dsí' í' e nijmeáin' jnea' cartí nijúum`n. ¹⁹ Jo co' dsea` góo'oo' ja' cali'íiin` fa' e caleáang`-tu i dsea` romano do jnea' e júu` røø,

joba' cali'iing~ jnea~ 'niá'a e i dseata~ dsea' féng' i guing~ fi' Romabing' i niquidsi' í' quie'e, nañi' fa' ja' e dsee~ sea're' quie'e jji' coo, o'gui sea' jji' coo dsee' fa' e ni'níng~ jnea~ dsea' góo'o cajo cuaiñ~ quia' jalé' e júu' jo. ²⁰ Jo uing~ e joba' e catóøø 'nú' fi' la e laco' niliñi' - na' jogui nisisi' naa' coliing~ e uing~ e 'núun' n la lana, co' uing~ e já' líin' e nicagüéng~ i sii' Dsea' Jmaang~ do fi' jmiüüf la, jo fb' dsea' i sijeeng' jaléng' dsea' góo'oo'.

²¹ Jo cañi' i dsea' do quia' Paa~ jo cajñi' casí' reiñ':

—Jji' coo' jì' ja' m' ca'ling' jnea' e jáa' fi' Judea fa' e fé' uii' quii', o'gui jji' jaang' dsea' rú'naa' dsea' Israel i nigüüliing~ fi' la fa' nicajñi' júu' ga' uii' quii' cajo. ²² Dsu' ii'naa' nú'naa' júu' quii' lana quia' jalé' e í' o', co' ne'baa' guiú' doñi' jieb' fé' dsea' ga' quia' jaléng' 'nú', dsea' cuíng'na' Dsea' Jmaang~.

²³ Jo lajob cajméer, cateer coo' jmii' li' niseáng' jaléng' dsea' Israel e fi' li' guing~ Paa~. Jo mi' tí' li' niseáng' la-jiing~ dsea' fi' do, joba' canaang~ Paa~ e guiar' júu' fi' jee~ i dsea' do quia' jial iing~ Fidiée' nicár' nifi' quia' lajaang~ lajaang~ dsea' jmiüüf. Jo guia' Paa~ e júu' do tí' la'eeb' jo carti' ca'lóo'. Jo sí'r' i dsea' do e laco' já' nilfiñ' júu' quia' Jesús la'eáang' coo' júu' quii' ta' quia' dsea' Israel e cajme' Moí' coo' gui jalé' e fé' fi' ni' jì' quia' i dsea' i café' cuaiñ~ quia' Fidiée' maliñ' gui eáang'. ²⁴ Jo i liing~ i dsea' do jáb' caliñ~ e júu' e guia' Paa~ do, jogui calisém' bi cajo i ja' calijii' e júu' jo. ²⁵ Jo co' ja' røø' síng' i dsea' do laca'ling~ ca'fiñ' quia' lajji' e júu' e guia' Paa~ do, joba' canaaiñ' dsilfim'bre. Jo lalab casí' Paa~ i dsea' do:

—Lanab dseáng' cajíng' Jmiguüf quia' Fidiée' casí'r' 'lii' dsea' cøøng'

qu'naa' la'eáang' coo' jaang' dsea' féng' i café' cuaiñ~ quia' Fidiée' maliñ' gui eáang' i sii' Saíi' mi' cajñi' lala:

²⁶ Gua~ jo güisii' jaléng' dsea' Israel e nañi' fa' jialgui e ninúr' dsu' ja' iin~ ningáiñ' jji' coo';

jogui nañi' fa' jialgui e nijøør, dsu' ja' iin~ ninír' jji' coo'.

²⁷ Co' dsíng' ja' iing~ jmitíng' jaléng' i dsea' í'

jogui ja' lí'r' í' dsír' røø'

jogui jnir' loguar' coo' gui jminir' cajo e laco' ja' lí'r' núur' o'gui jøør o'gui lí'r' ningáiñ' cajo.

Jo lajob ja' lí'r' niquí' jing' yaaiñ~ fi' quinií'

e laco' jnea~ quí' jmii' nijmi'leáan~nre jóng.

Jo lanab líi' júu' quia' Saíi' e cajme'r' maliñ' gui eáang'. ²⁸ Jogui güiñiñ' 'nú' guiú' e latí' lanab ninaan~ niguiaa~ júu' quia' Dsea' Jmaang~ jee~ jaléng' dsea' i ja' líng' dsea' góo'oo' dsea' Israel quia' jial nileáng~ Fidiée' ír' jee~ jalé' dsee~ quia'r, jo i dsea' í' iim~bre núr' e júu' jo.

²⁹ Jo mi' cangf e cajíng' Paa~ e júu' jo, gui' nang' uøøm' bi i dsea' Israel do e jmiguíng~ rúin' lajee' yaaiñ~, co' ja' røø' síiñ'.

³⁰ Jo mi' cangf jo, cajé' bi Paa~ tú' jing' gui e fi' 'núu' li' quii' do e sí' fi' Roma. Jo fi' job' íñ' jaléng' dsea' i dsilíng~ i dsí'ee' ír'. ³¹ Jo dseáng' eáam' ja' 'gó'r' guiar' e júu' do quia' jial iing~ Fidiée' nicár' nifi' quia' lajaang~ lajaang~ dsea' jmiüüf. Jogui e' guir jaléng' i dsea' i guilíng~ do cajo jalé' júu' quia' Ffi'naa' Dsea' Jmaang~. Jo jji' jaang' dsea' ja' ii' jníng' quia'r' fa' ja' cuøøng' jmér' lajo.

Jo lanab jji' líi' júu' e cajme' Lucas e catíng' Teófilo.

Júu[^] e too[~] fí[~] ní[~] jí[~] quiá[~] Paa⁻ e catíng⁻ dsea⁻ seeng⁻ fí[~] ROMA

1 Jnea⁻ Paa⁻ línⁿ jaang⁻ dsea⁻ i jmóo⁻ lajíi[~] e iing⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻. Jo Fidiée⁻bing[!] i cató[^] jnea⁻ e laco[!] ca'ufínⁿ jaang⁻ dsea⁻ apóo[^] i óo⁻ ta⁻ quiá^r jogui caguíñ[!] jnea⁻ e laco[!] niguiaa⁻ júu[^] quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻ quiá^r jial laang⁻ dsea⁻ jee⁻ jalé[^] dsee⁻ quiá^r.

² Jo nicajméeb⁻ Fidiée⁻ júu[^] quiá^r jalé[^] e júu[^] quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻ na lami⁻ jéeng⁻gui la'eáang⁻ cóo[!] jalé[^] jí[~] e cajme[!] jaléng[^] dsea⁻ i nicafé[^] cuaiñ⁻ quiá^r malií⁻gui eáang⁻. ³⁻⁴ Jo e júu[^] jo fé[^] cuaiñ⁻ quiá^r Fii⁻naa⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ i líing⁻ Jóo⁻ Fidiée⁻. Jo dsea⁻ do cajár⁻ fí[~] jmigüf⁻ la e líiñ⁻ jaang⁻ dsea⁻ jmigüf⁻, dsuco[!] líiñ⁻ dsea⁻ siju⁻ dseata⁻ Daví[!]. Dsu[!] cajmijnéeng⁻ Fidiée⁻ e la'eáang⁻ cóo[!] Jmiguí⁻ quiá^r 'ñia⁻'bre e Fii⁻naa⁻ Dsea⁻ Jmáam⁻bing[!] líing⁻ i Jóor⁻ camíng⁻ i dsíng⁻ 'gøng⁻ do. Jo cajmijnéeiñ⁻ lajo ie⁻ lami⁻ cajmijíi⁻ tur i Jóor⁻ do jee⁻ jaléng[^] 'líi⁻.

⁵ Jo la'eáang⁻ cóo[!] Dsea⁻ Jmáang⁻, jogui uíi⁻ e eáang⁻ guiúng⁻ Fidiée⁻, joba[!] cacuø^r jnea⁻ e ta⁻ laniing⁻ la e ca'ufínⁿ jaang⁻ dsea⁻ apóo[^] quiá^r. Jo línⁿ lajo e laco[!] niguiaa⁻ júu[^] quiá^r jee⁻ jaléng[^] dsea⁻ jmigüf⁻, jo lajoba[!] nijá⁻ líing⁻ dsea⁻ jogui nijmér⁻ núu⁻r e júu[^] quiá^r dsea⁻ do. ⁶ Jo jee⁻ jaléng[^] i dsea⁻ f⁻ quíim⁻ 'nú[!] cajo, dsea⁻ i cató[^] Fidiée⁻ e laco[!] ca'uíng⁻ na[!] dsea⁻ quiá^r. ⁷ Jo e jí[~] la catíng⁻ 'nú[!], dsea⁻ rú⁻naa⁻ dsea⁻ quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻ i seeng⁻ fí[~] na fí[~] Roma. Jo eáam⁻ 'neáang⁻ Fidiée⁻ 'nú[!] jogui nicaguíñ[!] 'nú[!] e ni'uíng⁻ na[!] dseáng⁻ dsea⁻ quiá^r. Jo mii⁻ i Tiquí⁻'ii Fidiée⁻ cóo[!] gui Fii⁻naa⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ e ni⁻'fr güea⁻ quiá^r jee⁻ jaléng[^] 'nú[!], jogui e nicuø^r 'nú[!] e seeng⁻ na[!] juguíú⁻ júu[^] røø⁻.

Laje⁻ e iing⁻ Paa⁻ dsi⁻'eer⁻ dsea⁻ quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻ i seeng⁻ fí[~] Roma

⁸ Jo la'uii⁻ júu[^] quié⁻ e fí[~] guí⁻ 'nú[!], dsea⁻ rú⁻naa⁻ dsea⁻ quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻, quiá^r e cuøø⁻ gui'máang⁻ Fii⁻ i Fidiée⁻ uii⁻ quíi⁻ na[!] lajíing⁻ na[!] la'eáang⁻ cóo[!] Fii⁻ naa⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻, dsuco[!] fí[~] la fí[~] na fé[^] dsea⁻ jial e já⁻ líing⁻ na[!] júu[^] quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻ e car⁻ ngocáng⁻ óo⁻ na[!]. ⁹ Jo guiúb⁻ niñi⁻ Fidiée⁻ e laco[!] ya[!] mi⁻ fón⁻'nre, mii⁻'ire uii⁻ quíi⁻ na[!]. Jo jnea⁻ jmóo⁻ dseáng⁻ e ngocáng⁻ dsii⁻ lajíi⁻ e iing⁻ dsea⁻ do e guíaa⁻ e júu[^] quiá^r i Jóor⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ do. ¹⁰ Jogui mii⁻ bí⁻ yejí⁻ Fidiée⁻ cajo e song e íaang⁻ dsíur⁻ e nicuø^r jnea⁻ fí[~], joba[!] ninií⁻ i e ni'ee⁻ e 'nú[!] jøng. ¹¹ Jo eáam⁻ iin⁻ e nijmee⁻ e lajo e laco[!] cuøøng⁻ e nijmicóo⁻ 'nú[!] cóo[!] jalé[^] e guiú⁻ e ngíng⁻ naa[!] e cuø[!] Fidiée⁻ jnea⁻ aa⁻ la'eáang⁻ cóo[!] Jmiguí⁻ quiá^r. Jo la'eáang⁻ cóo[!] jalé[^] e joba[!] e nisíng⁻ gui⁻ teá⁻ fí[~] guiú⁻ cóo[!] Dsea⁻ Jmáang⁻; ¹² jo laco[!] cuøøng⁻ fá⁻ a e nijmicóo⁻ gui rú⁻ naa⁻ la'eáang⁻ e já⁻ líi⁻ naa⁻ júu[^] quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻.

¹³ Jo eáam⁻ iin⁻ e ñí⁻ na[!], dsea⁻ rú⁻ naa⁻ dsea⁻ quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻, e jmiguí⁻ ub⁻ ya[!] nica⁻ f⁻ dsii⁻ e ninií⁻ i fí[~] na e ni'ee⁻ e 'nú[!], dsu[!] cartí⁻ lana jmiguí⁻ ub⁻ e nicajníng⁻ quié⁻ e, joba[!] ja⁻ mí⁻ calí⁻ fa⁻ e nicagá⁻ a fí[~] na. Jo uiing⁻ quiá^r e ninií⁻ i fí[~] na e laco[!] nijmicóo⁻ jaléng[^] i dsea⁻ na e laco[!] ni'uíñ⁻ dsea⁻ quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻ lí⁻ laco[!] jíi⁻ e nicalí⁻ fí[~] góo⁻ dsea⁻ lí⁻ jié⁻. ¹⁴ Co[!] 'né⁻ e niguiaa⁻ baa júu[^] quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻ jee⁻ jaléng[^] dsea⁻ i neáang⁻ fí[~] góo⁻ dsea⁻ cóo[!] gui jaléng[^] dsea⁻ i neáang⁻ fí[~] jee⁻ mó⁻ lí⁻ huí⁻, jogui jee⁻ jaléng[^] dsea⁻ i tíing⁻ jí[~] cóo[!] gui jee⁻ dsea⁻ i ja⁻ líing⁻ lajo; ¹⁵ joba[!] dsíng⁻ iin⁻ e ninií⁻ i fí[~] na fí[~] Roma e laco[!] niguiaa⁻ júu[^] quiá^r Dsea⁻ Jmáang⁻ jee⁻ jaléng[^] 'nú[!], dsea⁻ neáang⁻ na[!] fí[~] na.

Jial 'gøng' júu' quiá' Dsea' Jmáang'

¹⁶ Jo fíi' guíi' 'nú', dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', jnea' dseáng' eáam' nita' dsii' cóo' júu' quiá' Dsea' Jmáang', co' la'eáang' cóo' e júu' 'gøng' do niquíi' Fidiée' jmií' e nileáiin' jaléng' dsea' jee' jalé' dsee' quiáiin'. Jo la'uui' catfing' lajo jaléng' dsea' Israel, jogui lajobi cajo jaléng' dsea' i ja' líing' lajo. ¹⁷ Jo e júu' quiá' Dsea' Jmáang' na e' jneaa' aa' e nica'fing' Fidiée' jneaa' aa' e líi'naa' dsea' i ja' røong' dsee' fí' quinir' la'eáang' e ja' líi'naa' júu' quiá'r, jo jo' ee' 'né' jmó'guíi' e jíe'gui, co' lalab fé' fí' ní' jí' quiá'r: "Jo la'eáang' e ja' líing' jaang' dsea' júu' quiá' Fidiée', joba' Fidiée' íin' i dsea' í e líiín' jaang' dsea' i ja' røong' dsee' fí' quinir'."

Jalém' dsea' jmiigüf' oor' dsee'

¹⁸ Jo ninee' jóø'baa' e Fidiée' i guing' fí' níf' íb' i guíng' quiá' jalé' e ja' dseeng' cóo' gui jalé' e 'li' e jmóo' dsea', dsuco' cóo' jalé' e 'li' e jmóo' jaléng' i dsea' í, jnáiín' quiá' jaléng' dsea' rúin' i iing' nilicuú' júu' sea' contøong' quiá' Fidiée'. ¹⁹ Co' lajalé' e cuøong' niliín' dsea' quiá' Fidiée', guiáb' niín' jaléng' i dsea' í, co' 'niab' Fidiée' nicajméer' e nicaliín' jaléng' dsea' jmiigüf' lajalé' e jo. ²⁰ Co' lajii' lati' mi' canaang' uiiín' jmiigüf', lajii' e líing' Fidiée' e ja' quií' dsea' jmií' niliínir', fa' la e 'gøin' e sea' lata' jogui e dseáng' jii' íbre líiín' Fidiée', jo lajalé' e jo cuøong' niliín' dsea' la'eáang' cóo' jalé' e nicajméer' fí' la'úng' fí' jmiigüf'. Joba' jaléng' i dsea' í ja' cuøong' fa' e nifé'r' e ja' caliínir' e seeng' Fidiée'. ²¹ Jo naíi' fa' niín' bre e seeng' Fidiée', dsu' ja' cajmi'gór' dsea' do laco' catfing', o'gui cacuø'r' dsea' do gui'máang' cóo' jalé' e guiá' e nica-jmée' dsea' do. Dsu' o' lajo, co' lí' lí' í' dsíir' jmang' júu' e ja' uiiing' seab', jogui nicajníb' moguir' fa' e ni'f' dsíir'

jalé' e guiá'. ²² Co' fé'r' yaaiín' e líiín' dsea' i tíing' eáang', dsu' o' ja' lajo, co' íib' líiín'. ²³ Dsuco' jo' jmiifeín' Fidiée' i 'gøng' i seeng' car' ngongíi' jmií', jo nicanaaiín' cajmeáiín' diée' quiá'r cóo' guóor' i líing' la líing' dsea' jmiigüf' osi i líing' la líing' tá' é, osi i líing' la líing' jó' quiá' tí' é, osi i líing' la líing' jaléng' jó' i dsijnúung' uø' é; jo lajaléng' íb' i cajmiifeín' e lafa' e nijmiifeín' Fidiée'.

²⁴ Jo uíi' e jmóo' i dsea' do jalé' e 'li' do, joba' Fidiée' nicatiúum' bre jaléng' í e laco' nijméin' do jalé' e 'li' jo e lí' dsíir', co' eáam' ga' beáng' dsee' yaaiín' lajee' la'ó' yaaiín'. ²⁵ Dsu' lafa' e nijmitir' lajii' e júu' quiá' Fidiée' e sea' contøong', jo lico' jmitir' lajii' júu' e o' jáb', jogui jmi'gór' jogui jmiifeín' lajii' e sea' fí' jmiigüf' e cajmée' Fidiée' e lafa' e nijmiifeín' 'nia' Fidiée' i cajmée' jalé' e jo. Co' jii' dsea' íb' i catfing' i nijmiiféng' dsea' car' ngongíi' jmií'. Jo lajob' 'né' lí'.

²⁶ Jo uíi' e jmóo' jaléng' i dsea' do lajo, joba' Fidiée' nicatiúum' breiín' do e laco' nijméin' jalé' e 'li' e lí' dsíin' do e quí' tiiín' jmóor'. Dsuco' la quie' cartí' jaléng' dseamf' nicatá'bre lajii' e catfing' jmóor' cóo' jaléng' dseañu', jo nicanaaiín' jmóor' lajo lajee' la'ó' dseamíiín'. ²⁷ Jogui lajobi cajo cajmée' jaléng' dseañu', nicatá'bre lajii' e catfing' jmóor' cóo' jaléng' dseamf', jo nicanaaiín' e jo téeiín' yaaiín', co' nijmóor' lajii' e ja' catfing' nijmér' lajee' la'ó' dseañuín'. Jo la'ó' dseañum' bre nijmóor' lajii' e 'li' rúin', joba' fí' ngúu' táam' jaléng' i dsea' la'f' ín' iihuú' e jáa' quiá' Fidiée' uíi' e jmóor' jalé' e 'li' lajo.

²⁸ Jo co' jo' iing'gui dsea' fa' e nijmicuúin' Fidiée', joba' Fidiée' nicatiúum' bre jaléng' í, jo jo' jnáiín' quiáiín' do e ni'f' dsíin' jalé' e 'li' e ja' dsíin', jo cóo' jalé' e í' dsíin' do canaang' jmóor' jalé' e ja' dseeng' e ja' catfing' nijmér'. ²⁹ Jo jaléng' i dsea' í

jmóor` laji` íing` e ja` dseeng` e sea`
 fí` jmigüf, jogui jmóor` laji` íing` e lf`
 dsíi` ngúu` táaiñ, jogui eáam` jmáiñ`
 ga` jaléng` dsea` rúin`, jogui eáam` dsi-
 huíin` quía` jaléng` dsea` rúin`, jogui
 jmóor` ta` jngang` jaléng` dsea` rúin`,
 jogui jmóor` ta` tting, jogui jmigóoñ`
 dsea` rúin`, jogui contøom` í` dsíir` e
 ga` quía` dsea` rúin`, jogui jmóor` ta`
 quie` adsee, <sup>30</sup> jogui fé'r` júu` ga` quía`
 jaléng` dsea` rúin`, jogui 'ni` níim` bre
 Fidiée, jogui ja` i` líiin` cóo` jalé` e
 ga` e jmóor, jogui fé'r` júu` róo` uii`
 quía`r` yaaiñ, jogui eáam` jmijlóng`
 yaaiñ` jee` jaléng` dsea` rúin`, jogui
 'nó`r` jial` nijmi`uúin` jalé` e ja` dseeng`,
 jogui ja` jmóor` núu`r` lajii` ta` quia`
 dsea` cóong` quía`r, <sup>31</sup> jogui ja` iin` e
 ningáiñ` lí` doñi` ee` e guíu, o`gui jmi-
 tir` jalé` júu` e fé'r, jogui ja` 'neáiñ`
 jaléng` dsea` rúin`, jogui ja` ttiin` íin`
 dsee` quía` jaléng` dsea` rúin` o`gui
 fi` líiin` jii` jaang` dsea` rúin` cajo.
³² Jo jaléng` i` dsea` la`f` niñi`bre guíu`
 e Fidiée` nicacuør` júu` quía`r` e doñi`
 ii` dsea` i` jmóo` lajo, dseang` 'né` e ni-
 júum`bre. Dsu' ja` ee` líi` e niñir` lajo,
 dsu' mí` 'noo`bi` jmóor` jalé` e ja` dseeng`
 lajo, jo` jiguí` carti` íaang` dsíi`bre mí`
 jmóo` jaléng` dsea` jiéng` e ga` lajo.

Fidiée`bing` i` quidsí` í` laco` catíing` quía`r` lajaléng` dsea` jmigüf

2 Joba` fii` guíi` 'nú', dsea` rú`naa', ii`
 'nú' cuø`na` dsee` dsea` rúng`na', ja`
 e líi` ii` líing`na', dsu' mí` jmoo`na` lajo,
 yaam`ba` cuø`na` dsee` yaang`na` jóng,
 dsuco' 'nú' jmoo`na` ga` líi` laco' la`jmóo`
 i` dsea` íb` cajo. <sup>2</sup> Jo nine`baa' røø` e la-
 co' catíim` quidsí` Fidiée` í` quía`r` la-
 jaléng` dsea` i` jmóo` e ga` lajo. ³ Dsu'
 'nú', dsea` cuø`na` dsee` jaléng` dsea`
 rúng`na', ja` güi`f` óo`na` fa' e ja` niq-
 uidsí` Fidiée` í` quíi`na` laco' catíing`,
 co' 'nú', røøb` jmoo`na` cajo laco' jmóo`
 jaléng` i` dsea` i` jmóo` e ga` lajo. ⁴ Jo

eáam` guíu`ng` Fidiée` cóo` 'nú', jogui
 eáam` féng` dsíir` cajo. Jo uii` e eáam`
 guíu`in` do, joba' nisijeeiñ` 'nú' carti`
 niquí`r` jíing` yaang`na` fí` quinin`. Dsu'
 'nú', ja` iing`na` jmée`na` cuente jial` tíi`
 guíu`in` cóo` 'nú'. <sup>5</sup> Jo co' jaléng` 'nú`
 eáam` ue` óo`na` jogui ja` iing`na` fa' e
 niquí`r` jíing` yaang`na` fí` quini` Fidiée`,
 joba' eáam` nijmi`míing`na` jalé` iihuúí`
 e catíing`na` mí` niti` í` e niquidsí`
 Fidiée` í` laco' catíing` quía`r` lajaang` la-
 jaang` dsea` jmigüf. ⁶ Co' ie` jmi` job
 mí` niquí`r` quía`r` lajaang` lajaang` dsea`
 líi` jialco' jii` e nica`ée` dsea` lajee` e
 seeiñ` fí` jmigüf` la. <sup>7</sup> Jo jaléng` dsea` i`
 'nó`r` jial` e nifé` Fidiée` guíu` uii` quía`r`
 jogui jial` e niñiin` quía`r` dsea` do` jalé` e
 jlo` e catíiin` jogui jial` e niliseeiñ` lata`
 uii` e cuø`r` dsíir` e jmóor` jalé` e guíu`,
 joba' lajaléng` dsea` i` jmóo` lajo, Fidiée`
 nicuø`r`bre jaléng` í` e niliseeiñ` cóong`
 cóo`r` lata`. <sup>8</sup> Jo dsu' lajaléng` dsea` i`
 jmóo` lajii` e lf` dsíir` yaaiñ` jogui ja`
 núu`r` jalé` ta` huíi`, co' líi` lí` tí`gui` dsíir`
 e jmóor` jalé` e ja` dseeng`, jo` uii` joba`
 Fidiée` eáam` nisiguiiñ` quía`r` jaléng`
 í, jo` iihuúí` e eáam` nicuø`reiñ`. <sup>9</sup> Joba`
 jaléng` i` dsea` i` jmóo` jalé` e ga` la-
 jo, eáam` fí`r` nilíin` cóo`r` jalé` iihuúí`
 e ni`ñi` e jáa` quía`r` Fidiée`, jo` jee` jo`
 quieeng` jaléng` dsea` i` líing` dsea` Is-
 rael jogui dsu' lajobi` cajo jaléng` dsea`
 i` ja` líing` dsea` Israel. ¹⁰ Dsu' jaléng` i`
 dsea` i` jmóo` jmang` jalé` e guíu`, 'ñiab`
 Fidiéeb` nicuø`r` jaléng` í` jalé` e jlo` e
 catíiin`, jogui nifé`r` guíu` uii` quíiñ`,
 jogui nicuø`r` e niliseeiñ` juguúí` con-
 tøong` cajo. Jo jee` jo` quieeng` jaléng`
 dsea` Israel, jogui dsu' lajobi` cajo jaléng`
 dsea` i` ja` líing` dsea` Israel. <sup>11</sup> Co' Fidiée`
 ja` cár` cuente jial` líing` dsea, co' røøb`
 líi`naa` lajii`naa` fí` quinin`.

¹² Jo jaléng` dsea` i` ée` dsee` e ja` mí`
 calicuúir` e júu` quia`r` ta` quía`r` Moí`,
 joba' mí` niti` í` e júuiñ` ja` ni`fi` í`
 quía`r` la`eáang` cóo`r` e júu` quia`r` ta`

do; jo dsu' jaléng' dsea` i ée` dsee` nañí' fa' nicuúí`bre jial fé' e júu` quiu' ta` do, joba' mi` nití' í' e júuín-, cóo' e júu` quiu' ta` dob ni'fí' í' quiá'r laco' catíng-. <sup>13</sup> Co' ja' ni'fíng' Fidiée` jaléng' i dsea` i lico' núu` e júu` quiu' ta` do e líiín dsea` i ja` røong` dsee` fí` quini'r, dsuco' lajii' dsea` i jmóo` núu' laco' fé' e júu` jo, jii' f'bing' i ni'fíng' Fidiée` e líiín dsea` i ja` røong` dsee` fí` quini'r. ¹⁴ Jo jaléng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel ja` sea` quiá'r e júu` quiu' ta` do; dsu' mi` jmóor` laco' fé' e júu` quiu' ta` do, jmóor` jii' laco' í' dsí'r yaam`bre, joba' lafa' yaam`bre sea` júu` quiu' ta` quiá'r jóng. <sup>15</sup> Dsuco' cóo' lajalé' e jmóor` do cuø` lí` quiá'r e dseáng' fí` dsí'bre sea` jalé' e júu` quiu' ta` do. Co' cóo' jii' e í' dsí'r yaaiñ` do nija' júu` quiá' jalé' e jo, jogui cajo cóo' jalé' e í' dsí'r do ni'níng` ír` osi nijmi'øng' ír` é. <sup>16</sup> Jo nid-sijée' lajalé' e jo lí' laco' cafa' a na mi` niguiée' jmií` e Fidiée` ni'fí' í' lí' jial-co' ca'fí` dsí' dsea` jogui jialco' cajméer` lí` ja` ní` dsea` jíéng'. Jo nijmér` lajo la'eáang` cóo' Fii'naa' Dsea` Jmaang` lí' laco' jii' lí' e júu` e guia' jnea`.

Jial seeng` dsea` Israel cóo' e júu` quiu' ta` quiá'r e cajme' Moi`

¹⁷ Jo fí'guí jaléng' 'nú', dsea` fó'-na' e líng'na' dsea` Israel jogui e teá` teáang`na' cóo' júu` quiu' ta` quiá' Moi` jogui e jmi'jlong' yaang`na' dsu' uí' e líng'na' dsea` siguáng' quiá' Fidiée'; <sup>18</sup> jogui fó'na' cajo e niñ'bi' la-jii' e iing` Fidiée` e nijmée'na', jogui e júu` quiu' ta` do jmicóo' 'nú' e nigui'na' jnang` e guiá' e nijmée'na', ¹⁹ jogui e dseáng' nitab` óo'na' e nilí'ba' nijmicóo'na' jaléng' dsea` i lafa' tiuung` uí' e ja` já' líiín e seeng` jaang` Fidiée', jogui fó'bi' cajo e lí'bi' nijmicóo'na' jaléng' dsea` i seeng` fí' lí' nua` só' uí' e eáang` beáng' dsee` yaaiñ`; ²⁰ jogui fó'-na' cajo e nitab` óo'na' e lí'ba' é'na'

jaléng' dsea` i ja` lí' gui' jnang' jalé' e guiá' e nijmér-, jogui e tiim`ba' jmée'-na' lajo cajo cóo' i dsea` i tá` caliñí' e júu` quiu' ta` quií'na' do, dsuco' e fí' ni` júu` quiu' ta` do í' óo'na' e fí' job lí' sea` uing` e laco' tiing`na' ngáng'-na' jogui e laco' líi'na' jalé' júu` já'. ²¹ Joba' fí' jaléng' 'nú' e 'núb' e'na' jaléng' dsea` jíéng', jo dsu' eáang`gui 'né' e nijmitíng'na' yaang`na'; jogui 'nú' guia'na' júu` jee` jaléng' dsea' e ja` dseeng' e jmóo' dsea` ií, jo dsu' cuøong` 'nú'bi' jmoo'na' ií` quiá' dsea` rúng'-na'; ²² jogui fí'na' dsea` e ja` dseeng` e 'léé' dsea` e güiín cóo' i o' quiá'r, jo dsu' cuøong` 'nú'bi' jmoo'na' jalé' e ja` dseeng` lajo; jogui 'ní' máang'-na' jaléng' diée` i jmaang` dsea` cóo' guóor, dsu' cuøong` 'nú'bi' jmoo'na' ií` jalé' e sea` fí' sinúu` guá' quiá' jaléng' i diée` do; <sup>23</sup> jogui eáang` jmi'jlong' yaang`na' quiá' e júu` quiu' ta` quiá' Moi` do, jo dsu' ja` jmi'goo'na' 'nia' Fidiée', co' ja' jmoo'na' núu'na' jalé' e júu` quiu' ta` do. <sup>24</sup> Co' e jáb' e líing` uiim`ba' e fé' fí' ni` jì` quiá' Fidiée' lala: "Jaléng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel gab` fé'r uii` quiá' Fidiée' uí' cóo' jalé' e ga' e jmoo' 'nú', dsea` líng'na' dsea` Israel."

²⁵ Dsuco' e jáb', doñí` ií` 'nú' i núu' e júu` quiu' ta` quiá' Moi` do, seab` lí` íing` ta` quií'na' e tóo' lí' fí' ngúu' táang'-na' lí' laco' la lífíng'naa', dsea` líi'naa' dsea` Israel. Jo dsu' song` ja` núu'na' e júu` quiu' ta` do, joba' ja` e ta` íing` quií'na' jóng e tóo' lí' fí' ngúu' táang'-na' do. ²⁶ Jo song` ií` 'nú' ja' mí' cató' lí' fí' ngúu' táang` jo dsu' jmití'ba' lajii' e júu` quiu' ta` do, joba' Fidiée' ím'bre 'nú' jóng lafa' jaang` dsea` i nicató' lí' fí' ngúu' táang`, nañí' fa' ja' mí' cali're lajo. ²⁷ Jo i dsea` i ja` tóo' lí' fí' ngúu' táang` dsu' jmiti'bre e júu` quiu' ta` do, joba' cóo' i dsea` í` cuø` lí' e jaléng' 'nú', dsea` líng'na' dsea` Israel, oo`ba' dsee` fí'

quini Fidiée. Co' nañí fa' nicatób̄ e lī do fí ngúú táanḡna' jogui e seab' quíi' na' e júú quiú' tā do, dsu' ja' jmití'na' laco' fé' e júú jo.

²⁸ Dsuco' e jáb'̄, lajob líí', jíi'̄ jaang' dsea' líiñ̄ dseáng' dsea' Israel dsu' uíi'̄ e jmóor' jíi'̄ e quí'̄ t̄íng' dsea' áang' quiá'r' fa' e tóor' lī fí ngúú táaiñ̄.

²⁹ Dsuco' ī dsea' ī dseáng'̄ já'̄ líng' dsea' Israel, fí dsí'bre lī líiñ̄ lajo, jogui e quí'̄ t̄íiñ̄ e jmóor' lī fí ngúú táaiñ̄ do, o' fí jo lī 'né' jmér' lajo, co' lafa' fí dsí'bre lī nitóo' e lī do lana, co' dsea' quiá'̄ Dsea' Jmáang'̄ nilíiñ̄, jo Jmiguf' quiá'̄ Fidiéeb' dsea' jmóo' lajo, jo o' júú quiú' tā quiá'̄ Moí' e jmóo' lajo. Jo ī dsea' ī líng' lajo, Fidiée'bing' ī fé' guiú' uii' quiá'r' jo o' dsea' jmigüf' ī fé' lajo.

3 Joba' ¿su guiú'gui e líí'naa' dsea' Israel, jogui su e quíng'gui quí'ii' e tóo' lī fí ngúú táanḡnaa' lí' laco' quí'̄ t̄íi'naa'? ² E jáb'̄, lajob líí', co' jmiguiab' uing'̄ sea' e guiú' e líí'naa' dsea' Israel, jo e laba' e niing'̄gui e jnea'bing' ī nicanáng' júú quiá'̄ Fidiée'. ³ Jo dsu' e jáb'̄, ī líng'̄ la'ó' dsea' góo'naa' dsea' Israel nicatú'bre e já'̄ líiñ̄ júú quiá'̄ Fidiée'. Dsu' Fidiée' contøom' jmitir' júú quiá'r' nañí fa' ī líng'̄ dsea' góo'naa' ja' cajméer' já'̄ líiñ̄ e júú jo. ⁴ Co' e jáb'̄, contøom' fé' Fidiée' júú já'̄, nañí fa' dsea' jmigüf' contøom' quier' júú tā júú. Co' lalab fé' fí nī jì quiá'̄ Fidiée' lī fé' cuaiñ̄ quiá'r':

Jo mī núu' dsea' júú quíi'̄ conguiab' líñir' e jmang'̄ júú já'̄ba' fó' 'nu',

jo contøom' lī mī cuø' dsea' 'nu' dsee'. Jo lanab fé' fí nī jì quiá'̄ Fidiée'.

⁵ Jo dsu' song jalé' e ga' e jmoo'naa' íng' tā e laco' eáang'gui nililí' dsea' jialco' jmóo' Fidiée' jmang'̄ jalé' e guiú', joba' ¿e nife'ee' jóng? ¿Su e gab' jmóo' Fidiée' mī cuø' iihuí' uíi'̄ jalé' e ga' e jmoo'naa' do? (Dsu' fá'a e júú la lí' laco' la fé' doñí ī dsea'

jmigüf'.) ⁶ Dsu' Fidiée' jíi'̄ coo' e ga' jmóor'. Co' faco' ja' cuø' iihuí' mī jmóo' dsea' e ga', joba' ¿jial lí'r' e ni'ír' í' røø' quiá'̄ lajaléng' dsea' jmigüf'? ⁷ Jo seem' dsea' ī fé' e cóo'̄ jalé' júú e o' já'̄ e fé'r', eáang'gui nililí' dsea' jial fé' Fidiée' jmang'̄ júú já'̄, jo lajoba' ni-jmi'gø' dsea' ír'. Jo song lajob líí', joba' ¿jiali' ngíng' ī dsea' í' dsee' e líiñ̄ jaang' dsea' dsee' dsea' qui'? ⁸ Jo song lajob líí' cajo, joba' cuøøng' fe'ee' jóng, ¿jiali' ja' jmó'oo' e ga' e laco' ni'uíng' jmang'̄ e guiú'? Jo lanab fé' ī líng'̄ dsea' e cuø'r' jnea' dsee', co' fé'r' e e júú lanaba' ée' jnea' dsea' rún'n, jo dsu' dseáng'̄ o' lajo. Jo jaléng'̄ ī dsea' ī fé' ga' lajo lí' catíiñ̄ e ni'ín̄ lajii'̄ iihuí' quiá'̄ jalé' e ga' e jmóor' do.

Jalém' dsea' røoiñ̄ dsee'

⁹ Joba' ¿su jnea'aa', dsea' líí'naa' dsea' Israel, guiúng'gui fí quini' Fidiée' laco'gui ī dsea' ī ja' líng' lajo? ¡Ū, dseáng'̄ o' lajo! Dsuco' nicaffi' baa 'nú' e lajalém' dsea' ī líng'̄ dsea' Israel jogui lajalém' dsea' ī ja' líng' lajo dseáng'̄ røøb' líiñ̄, co' jalé' dsee' quiá'̄ bre silí' ír'. ¹⁰ Co' lalab fé' fí nī jì quiá'̄ Fidiée': ¡Ja' seeng' jíi'̄ jaang' dsea' fa' e eer' røø' contøøng'!

¡Co' dseáng'̄ jíi'̄ jaang' dseáng'̄ ja' ī seeng' ī jmóo' lajo!

¹¹ Jogui ja' seeng' dsea' ī quíi'̄ jmiñ̄ ningáng',

o'gui ī iing' ni'náng' Fidiée' cajo.

¹² Co' lajiim' dsea' nicacár' fí ga', jogui lajiim' cajo ja' ee' uing'̄ sea' quiá'r' jíi'̄ coo'.

¡Co' ja' seeng' jaang' dsea' fa' ī ee' røø'! ¡Co' dseáng'̄ jíi'̄ jaang' dseáng'̄ ja' ī seeng' ī jmóo' lajo!

¹³ Jo jalé' júú e fé'r', jmang'̄ júú 'lib' líí'.

Jo eáam' jmigøoiñ̄ dsea' rúin' cóo'̄ jalé' e fé'r'.

Jo jalé' e júú jo eáam' 'lée',

lí' laco' líí' e nó' quiá' jaang` mi' i guíng`.

¹⁴ Jo lajalé' e fé'r do jming' júu' guíib`, jo cóo' jalé' e jo eáam' bíin` jaléng' dseá' rúin'.

¹⁵ Jo contóong` guíng` dsíir' e nijngáin' dseá' rúin'.

¹⁶ Jo lajíí' fí' teáain' dseáng' jming' lajíí' e 'lé'bre dseáng'.

Jo cuo' iihuí' jaléng' dseá' rúin'.

¹⁷ Jo dseáng' jíí' capí' ja' nír' jial dseáng' e seein` juguíá' cóo' Fidiée'.

¹⁸ Jogui dseáng' jíí' capí' ja' nír' e 'né' e nijmi'gór' Fidiée'.

Jo lanab líí' júu' quiá' Fidiée'.

¹⁹ Jo nine`baa' røø` e lajalé' e júu' quiu' ta` e cajme' Moi` jaléng' dseá' Israelbing' catíng` nijmiti`, jo lajoba' jíí' jaang` dseá' jmigüí' cuøøng` fa' nijín' e ja' røøin` dsee` fí' quini' Fidiée', co' dseá' í'bing' i' í' laco' catíng` quiá' lajaléng' dseá' jmigüí'. <sup>20</sup> Co' Fidiée' ja' ni'ín' jíí' jaang` dseá' e liin' jaang` dseá' i ja' røøng` dsee` fí' quini' dsu' uíí' e jmitir` e júu' quiu' ta` do. Dsuco' jíí' lí' íng` ta` e júu' quiu' ta` do e lico' line`naa' e líí'naa' dseá' røøng` dseeb`.

Jial íng' Fidiée' jneaa`aa' la'eáang' e já' líí'naa' júu' quiá'r`

²¹ Jo dsu' lana Fidiée' nicacuø'r' jneaa`aa' e nine`naa' jial e ín' jneaa`aa' e líí'naa' dseá' i ja' røøng` dsee` fí' quini'. Jo jmóor' lajo dsu' o' uíí' e jmití'naa' júu' quiu' ta` e cajme' Moi`. Jo røøb` cøøng` e júu' na laco'gui e fé' e fí' ní' e júu' quiu' ta` do jogui laco' e café' jaléng' dseá' i café' cuaiñ` quiá' Fidiée' malí'gui eáang'. <sup>22</sup> Jo røøb` íng' Fidiée' lajaléng' dseá' jmigüí' e liin' dseá' i ja' røøng` dsee` fí' quini' la'eáang' e já' lííin` júu' quiá' Dseá' Jmáang`. ²³ Co' lajím` dseá' jmigüí' nica'éer` dsee`, jo uíí' e joba' ja' catíin` e nitíin` e niliseein` cóo' Fidiée' fí' lí'

niing` 'gøng' dseá' do. <sup>24</sup> Dsu' uíí' e Fidiée' eáam' 'neáain` jneaa`aa' e jíí' ja' catíí'naa' lajo, joba' ca'ín' jneaa`aa' e líí'naa' dseá' i ja' røøng` dsee` fí' quini'. Jo cajméer' lajo la'eáang' e nicaléang` Dseá' Jmáang` jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'í' ie` lami` cajúin` fí' dse' crúu'. ²⁵ Jo Fidiée' cacuøøin` Dseá' Jmáang` e laco' cajúng` dseá' do fí' dse' crúu'. Jo la'eáang' cóo' e jmi'øøng` Dseá' Jmáang` e catuu' fí' jo, ca'íin` dsee` quiá' dseá'. Jo Fidiée' cacuøøin` dseá' do e laco' cuø' lí' e contøøm` jmóor` jming' e guíí' jogui e eáam' féng' dsíir' cajo, dsuco' ja' íu` dsíir' jalé' dsee` e ca'éé' dseá' lami` jéeng'gui. <sup>26</sup> Jo cajméer' lajo e laco' niliín' dseá' jmíí' na e ím'bre dseá' e lííin` dseá' i ja' røøng` dsee` fí' quini'. Jo e na cuø' lí' e jíí' íb` dseá' i jmóo` jming' jalé' e guíí', jogui jíí' íb` cajo i íng' doñí' íi` dseá' i já' lííng` júu' quiá' Dseá' Jmáang` e lííin' dseá' i ja' røøng` dsee` fí' quini'.

²⁷ Jo lana jíí' coo' fa' e nijmijløng' yee`naa' fí' quini' Fidiée' e í' dsí'naa' e ni'ín' jneaa`aa' dsu' uíí' e jmití'naa' e júu' quiu' ta` do, co' ni'ím'bre jneaa`aa' dsu' uíí' e já' líí'naa' júu' quiá' Dseá' Jmáang`. <sup>28</sup> Jo lanaba' nicaline`naa' røø` e Fidiée' ni'ím'bre dseá' e lííin' dseá' i ja' røøng` dsee` fí' quini' dsu' uíí' e já' lííin` júu' quiá' Dseá' Jmáang`, dsu' o' uíí' e jmitir` e júu' quiu' ta` do. <sup>29</sup> Dsu' Fidiée' ja' lííin' jíí' Fidiée' quiá' dseá' Israel, co' líim'bre cajo Fidiée' quiá' lajaléng' dseá' jmigüí'. <sup>30</sup> Co' dseáng' jaam` Fidiée' dseáng' i seeng`, jo jíí' í'bing' i íng' dseá' i já' lííng` júu' quiá' Dseá' Jmáang` e lííin' dseá' ja' røøng` dsee` fí' quini', nañí' su lííin' do dseá' Israel osi ja' lííin' lajo é. <sup>31</sup> Jo dsu' uíí' e já' líí'naa' júu' quiá' Dseá' Jmáang`, joba' dseáng' ja' cuøøng` fa' e ni'náng` ca' lajíí' e fé' e fí' ní' júu' quiu' ta` do. Co' lí' lí' jmi'goo`bí' jial tíí' niing` e fé' e júu' jo.

**Jo lí' laco' cajmée' 'lii' yúu'
Abraham, lajob 'né' jmó'oo'**

4 Jo lana, dsea` rú'naa', nisi~naa' capi' cuaiñ~ quia' e~ cal' cõo' 'lii' yúu' quí' ii' Abraham. <sup>2</sup> Cofa' mi' ca'ing' Fidiée' 'lii' yúu' Abraham e liiñ' do jaang` dsea` i ja` røong` dsee` fi' quinir` dsu' uíi' jalé' e guiá' e ca'éeiñ, joba' seab` cuõong` l'f jmiyløng' 'ña'r' jøng, dsu' o' fi' quini' Fidiée' faco' lajo. <sup>3</sup> Dsu- cõo' lalab fé' fi' ni' jì' quia' Fidiée': "Jo 'lii' yúu' Abraham jáb' calfiñ` júu' quia' Fidiée', joba' Fidiée' ca'fñ' dsea` do e liiñ' do jaang` dsea` i ja` røong` dsee` fi' quinir'."

⁴ Jo lajob líi', fa' jaang` dsea` jmóor` ta, joba' e 'léeiñ' do ja` ngfiin` lí' ta` ngfiin`, cõo' quia' lajii' ta` e jmóo`bre quia' e joba' ngfiin`. ⁵ Jo dsu' fa' jaang` dsea` já' líiñ` júu' quia' Fidiée', joba' Fidiée' ím'bre dsea` do e liiñ' do jaang` dsea` i ja` røong` dsee` fi' quinir` nañi' fa' ja` mí' cajméeiñ' do jii' cõo' e guiá'. <sup>6</sup> Cõo' caféb' dseata` dsea` féng' Davi' ie~ malii`gui do quia' jial tí' juguiú' quia' lí' doñi' ii' dsea` mi' jo` iu' dsii' Fidiée' cõo' lajalé' e nicajmée'r lamí` jéeng'gui, jogui e nica'ing'neiñ' e liiñ' do jaang` dsea` i ja` røong` dsee` fi' quinir'. ⁷ Jo lalab cajíng' i dseata` do ie~ malii`gui do:

iJo eáam` juguiú' quia' jaléng' dsea` mi' Fidiée' nica'fiñ` dsee` quia' lajalé' e ga' e nicajméeiñ,
jogui e nicaléang`neiñ' jee` jalé' dsee` quiañ'!

⁸ Jo eáam` juguiú' quia' jaléng' dsea` i jo` iu' dsii' Fii'naa' Fidiée' jalé' dsee` e nica'éeiñ.

Jo lanab jii' líi' júu' quia' dseata` dsea` féng' Davi'.

⁹ Jo e juguiú' na ja` catíng` jii' dsea` Israel i quí' tíng` tóo' lí' fi' ngúu' táang`, cõo' catíim` cajo jaléng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel dsea` i ja` quí' tíng` la-

jo. Cõo' lí' laco' la nicasii'naa' 'nú' e Fidiée' ca'ím'bre 'lii' yúu' Abraham e liiñ' do jaang` dsea` i ja` røong` dsee` fi' quinir` dsu' uíi' e já' calíng` dsea` do júu' quia' Fidiée', ¹⁰ Jo ¿lí' ca'ing' Fidiée' i 'lii' yúu' Abraham do e liiñ' do lajo? ¿Su nú'gui e catõ' lí' fi' ngúu' táaiñ` osi mi' cangf` jo é? Mó' nú'gui e catõ' lí' fi' ngúu' táam`bre ca'ing' Fidiée' ír' e liiñ' do jaang` dsea` i ja` røong` dsee` fi' quinir'. ¹¹ Jo mi' cangf` e ca'ing' Fidiée' i 'lii' yúu' do, joguiba' catõ' lí' fi' ngúu' táaiñ' do e laco' cuo' lí' e nica'ím' Fidiée' ír' e líiñ` jaang` dsea` i ja` røong` dsee` fi' quinir` dsu' uíi' e já' calfiñ' do júu' quia' Fidiée'. Jo uíi' e joba' i 'lii' yúu' Abraham do ca'uíiñ` lafa' tiquia' jaléng' dsea` i já' líng' júu' quia' Fidiée'. Cõo' Fidiée'bing' i íng' dsea` i já' líng' júu' quia'r' e laco' nilíiñ' do dsea` i ja` røong` dsee` fi' quinir', jo ja` ee` líi' fa' ja` mí' catõ' lí' fi' ngúu' táaiñ' do. ¹² Jogui i 'lii' yúu' Abraham do líim`bre cajo lafa' tiquia' jaléng' dsea` Israel i nicatõ' lí' fi' ngúu' táang`. Jo i 'lii' yúu' do líiñ` lafa' tiquia' jaléng' í dsu' o' uíi' e nicatõ' lí' fi' ngúu' táaiñ' do; cõo' 'né' e nijmiti`biñ' do cajo lí' laco' cajmée' i 'lii' yúu' Abraham do ie~ lamí' já' calfiñ` júu' quia' Fidiée' lajee' e nú'gui e catõ' lí' fi' ngúu' táaiñ'.

**Mi' cacuo' Fidiée' júu' quia'r'
'lii' yúu' Abraham**

¹³ Jo ie~ malii`gui do Fidiée' cacuo'r` júu' 'lii' yúu' Abraham cõo'gui jaléng' dsea` sijur' e niñiim`biñ' do lajalé' e sea` fi' jmiñiñ'. Jo e júu' la caliti` dsu' o' uíi' e 'lii' yúu' Abraham cajmée'r` núur' e júu' quiu' ta` e cajme' Moi'. Cõo' cal' lajo la'eáang' e jáb' calíng` i 'lii' yúu' do júu' quia' Fidiée', jo uíi' e joba' e ca'ing' dsea` do ír' e líiñ` jaang` dsea` i ja` dsee` røong` fi' quinir'. ¹⁴ Jo song lajii' dsea` i jmiti' e júu' quiu' ta`

do ni'ín' lajalé' e sea' fí' jmiǵúf, joba' cuøong` fe'ee' jóng e ja' eē' ta' íng' e já' líng' dsea' júu' quiá' Fidiée', jogui e júu' e cacuø' Fidiée' lami' jéeng'gui do ja' eē' quíng' cajo. ¹⁵ Co' song ja' jmiti' dsea' dseáng' røø' e júu' quiu' ta' do, joba' ihuúib' ín' quiá' Fidiée' jóng. Jo dsu' lí' ja' sea' e júu' quiu' ta' do, joba' ja' eē' cuøong' lí' 'lé' dsea' cóo' e jo.

¹⁶ Jo Fidiée' cacuø'r' 'líi' yúu' Abraham júu' quiá'r' uí' e já' calng' i 'líi' yúu' do júu' quiá' dsea' do. Jo cajmée' Fidiée' lajo e laco' jaléng' dsea' i líng' siju' 'líi' yúu' Abraham nita' dsír' e dseáng' nijmitib' Fidiée' e júu' jo la'eáang' e eáang' 'neáiin' jaléng' i dsea' í' e jíi' ja' catíin' do lajo. Jo lí' laco' cuøong' fe'ee' e júu' na, e jalé' e jing' Fidiée' e nicuø'r' jaléng' dsea', dsu' o' jíi' dsea' i catíng' e júu' quiu' ta' do i nicuø'r' jalé' e jo, co' nicuø'r' bre cajo jaléng' i dsea' i já' líng' júu' quiá'r' lí' laco' cajmée' i 'líi' yúu' Abraham do. Jo lajoba' i 'líi' yúu' do ca'uíin' lafa' tiquiá' jaléng' jneaa'aa', dsea' i já' lí' naa' júu' quiá' Fidiée'. ¹⁷ Jo lí' laco' la fé' Fidiée' fí' ní' jí' quiá'r' lí' fé'r' lala cuaiin' quiá' 'líi' yúu' Abraham: "Nica-jmé e e nilín' lafa' tiquiá' i fíng' 'lé' dsea' jmiǵúf." Jo lanab fé' Fidiée' fí' ní' jí' quiá'r'. Jo e júu' la calitib', co' 'niab' Fidiée' dsea' cacuø'r'. Jogui jáb' calng' Abraham e júu' e cangíin' quiá' dsea' do. Jo jíi' Fidiée'bing' i quí' jmií' e nijmij'r' jaléng' 'líi' jogui e nijmér' e nilisea' doní' eē' e ja' mí' sea' fí' jmiǵúf.

¹⁸ Jo lajee' e nidseáam' eáang' i 'líi' yúu' Abraham do, jogui jo' quí'r' jmií' fa' e niliseeng' jóor' co' eáam' níyúu'r', jo dsu' jáb' calíin' do júu' quiá' Fidiée' e quiá' niliseem' jóor' naí' fa' ja' quí'r' jmií' lajo. Jo dsu' lajob calí, jo "ca'uíin' lafa' tiquiá' i fíng' 'lé' dsea' jmiǵúf" lí' laco'gui la nicasí' Fidiée' ír' lami' jéeng'gui ie' lami' cajíng' dsea' do lala: "Lanab niliseeng' fíng' dsea' síj'." ¹⁹ Jo

dseáng' ja' calitúm' dsíi' 'líi' yúu' Abraham e já' líi' júu' quiá' Fidiée', naí' fa' ie' jo níngóor' jie' ja' cien jíi', jogui nilí' bre cóo' dseam' quiá'r' i síi' Sara do e tí' lí' níjúum' bre. Jo la-ji' gám' bre ie' jo eáam' nidseáiin', joba' jo' quí' guír' jmií' fa' e niliseeng' jóor'. ²⁰ Jo i 'líi' yúu' Abraham do dseáng' jáb' calíin' jogui dseáng' calitab' dsír' e dseáng' nijmitib' Fidiée' lajíi' júu' e cacuø'r' dsea' do, jo eáang'gui já' calíin' jogui cajmita'gui dsír' e dseáng' nijmitib' Fidiée' lajíi' e nicajín' lami' jéeng'gui do. Jo uí' joba' eáam' cajmiféin' Fidiée', ²¹ co' dseáng' nitab' dsír' e dseáng' quíib' dsea' do jmií' e nijmitir' lajíi' júu' e nicacuø'r' lami' jéeng'gui. ²² Jo uí' e já' calíin' do e júu' jo, joba' ca'íng' Fidiée' ír' e líin' do jaang' dsea' i ja' røong' dsee' fí' quinir'. ²³ Jo e ca'íng' Fidiée' i 'líi' yúu' Abraham do e líin' do jaang' dsea' i ja' røong' dsee' fí' quinir' o' jíi' quiá' 'líi' yúu' í' dseáng' fé' e júu' na, ²⁴ dsu' co' catím' jneaa'aa' e júu' na cajo. Co' ím' Fidiée' jneaa'aa' e lí'naa' dsea' i ja' røong' dsee' fí' quinir' dsu' uí' e já' lí'naa' júu' quiá'r'. Jo jáb' lí'naa' cajo e Fidiée'bing' i cajmijí'tu Fí'naa' Dsea' Jmáang' ²⁵ mí' cangf' e cacuøøin' dsea' do e cajúin' fí' dse' crúu' uí' jalé' dsee' quí'ii'. Jo mí' cangf' jo, cajmijí'tur' Dsea' Jmáang' e laco' la'eáang' í' cajméer' cóo' jneaa'aa' e nilí'naa' dsea' i ja' røong' dsee' fí' quinir'.

Jial íng' Fidiée' dsea' e líin' dsea' i ja' røong' dsee' fí' quinir'

5 Jo lana Fidiée' nica'ín' jneaa'aa' e lí'naa' dsea' i ja' røong' dsee' fí' quinir' dsu' uí' e nijá' lí'naa' júu' quiá'r'. Jo co' lajob nilí'naa', joba' juguí' júu' røø' nisee'naa' lana cóo' Fidiée' la'eáang' cóo' jalé' e nicajmée' Fí'naa' Dsea' Jmáang' cóo' jneaa'aa'. ² Jo la'eáang' cóo' Dsea' Jmáam'ba'

e nisee⁻naa' lajō cōo⁻ Fidiée⁻. Jo nican⁻gāng⁻naa' e jo uíi⁻ e já⁻ líi⁻naa' júu⁻ quiá⁻r. Jo lajōb nisee⁻naa' lana, jogui eáam⁻ iáang⁻ dsi⁻naa', cō⁻ nitab⁻ dsi⁻naa' e dseáng⁻ niliseem⁻baa' cōong⁻ cōo⁻ Fidiée⁻ fí lí⁻ niing⁻ 'gōiñ⁻ mī⁻ niti⁻ e í⁻ jo. ³Jogui o' quiá⁻ jji⁻ e na e jmi⁻iáang⁻ dsi⁻naa', cō⁻ lajōb cajo jmi⁻iáam⁻ dsi⁻naa' cōo⁻ jalé⁻ e huñing⁻ e dsijée⁻ quí⁻ii'. Cō⁻ nine⁻baa' guíu⁻ e mī⁻ ning⁻ e dsing⁻ing⁻naa' jalé⁻ e jo, jōba' eáang⁻guib niliféng⁻ dsi⁻naa' cōo⁻ doñi⁻ ee⁻ e nidsijée⁻ quí⁻ii' jóng. ⁴Jo mī⁻ jmoō⁻naa' e féng⁻ dsi⁻naa' cōo⁻ jalé⁻ e dsing⁻ing⁻naa' do, jōba' guíu⁻b fé⁻ Fidiée⁻ uii⁻ quí⁻ii' jóng. Jo mī⁻ jmóo⁻ Fidiée⁻ lajō cōo⁻ jneaa⁻aa', jōba' eáang⁻gui lita⁻ dsi⁻naa' e niliseem⁻baa' cōong⁻ cōo⁻ Fidiée⁻ fí lí⁻ niing⁻ 'gōiñ⁻'. ⁵Jo e nita⁻ dsi⁻naa' na dseáng⁻ nilitib⁻, cō⁻ la'eáang⁻ cōo⁻ Jmiguí⁻ quiá⁻r e nican⁻cacuø⁻r jneaa⁻aa' e nicaline⁻naa' jial tíí⁻ e ja⁻ cōong⁻ cōo⁻ e 'neáaiñ⁻ jneaa⁻aa' do.

⁶Jo dsu⁻ lajee⁻ e ja⁻ quí⁻guí⁻ jmi⁻fa' e nilaang⁻ yee⁻naa' jee⁻ jalé⁻ dsee⁻ quí⁻ii', jo dsu⁻ lajee⁻ job mī⁻ catí⁻ í⁻ e cagüéng⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ fí⁻ jmigüí⁻ la e laco⁻ cajáng⁻ 'ñia⁻r e cajúin⁻ cuaiñ⁻ quí⁻ii', dsea⁻ líi⁻naa' dsea⁻ dsee⁻ dsea⁻ quí⁻. ⁷Dsu⁻ huñim⁻ eáang⁻ nicuøng⁻ 'ñia⁻a' jaang⁻ dsea⁻ e nijúuiñ⁻ uii⁻ quiá⁻ jaang⁻ dsea⁻ i⁻ ée⁻ røø, jo dsu⁻ cōo⁻ jangám⁻ seeng⁻ jaang⁻ dsea⁻ i⁻ nicuøng⁻ 'ñia⁻' e nijúuiñ⁻ cuaiñ⁻ quiá⁻ jaang⁻gui dsea⁻ i⁻ dseáng⁻ lajang⁻ guíung⁻. ⁸Jo dsu⁻ lajee⁻ e líi⁻naa' dsea⁻ dsee⁻ dsea⁻ quí⁻, Fidiée⁻ ca'e⁻r jneaa⁻aa' jial tíí⁻ ja⁻ cōong⁻ cōo⁻ e 'neáaiñ⁻ jneaa⁻aa', cō⁻ casiiñ⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ e laco⁻ dsea⁻ do cajúin⁻ uii⁻ dsee⁻ quí⁻ii'. ⁹Jo lana nican⁻ca'im⁻ Fidiée⁻ jneaa⁻aa' e nilíi⁻naa' dsea⁻ i⁻ ja⁻ røong⁻ dsee⁻ fí⁻ quinir⁻ la'eáang⁻ cōo⁻ e jmi⁻øong⁻ Fii⁻naa' Dsea⁻ Jmáang⁻. Jo cō⁻ lajōb cajméer⁻ cōo⁻ jneaa⁻aa', jōba' lana eáang⁻guib nita⁻ dsi⁻naa' e Dsea⁻ Jmáam⁻bing⁻ i⁻ nileáng⁻ jneaa⁻aa' jee⁻ jalé⁻ ihuñ⁻ e nilisea⁻ mī⁻ tí⁻ lí⁻

ni⁻f Fidiée⁻ í⁻ quiá⁻ lajaléng⁻ dsea⁻ jmigüí⁻. ¹⁰Jo lajee⁻ e ja⁻ see⁻naa' røø⁻ cōo⁻ Fidiée⁻ jogui e 'ní⁻ máang⁻naa're, jo lajee⁻ job cajméer⁻ e caliséng⁻naa' juguiá⁻ júu⁻ røø⁻ cōo⁻r la'eáang⁻ e cajung⁻ Jōor⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ fí⁻ dse⁻ crúu⁻. Jo cō⁻ lajōb cajméer⁻ cōo⁻ jneaa⁻aa', jōba' lana eáang⁻guib nita⁻ dsi⁻naa' e dseáng⁻ nileám⁻baa' jee⁻ jalé⁻ dsee⁻ quí⁻ii' la'eáang⁻ e cají⁻tu Dsea⁻ Jmáang⁻ mī⁻ cang⁻ e cajúin⁻. ¹¹Jo o' jji⁻ quiá⁻ e na e jmi⁻iáang⁻ dsi⁻naa', cō⁻ lajōb jmi⁻iáang⁻ dsi⁻naa' cajo cōo⁻ lajalé⁻ e nican⁻cajmée⁻ Fidiée⁻ cōo⁻ jneaa⁻aa' la'eáang⁻ cōo⁻ Fii⁻naa' Dsea⁻ Jmáang⁻; dsuco⁻ la'eáang⁻ dsea⁻ dob e nisee⁻naa' lana juguiá⁻ júu⁻ røø⁻ cōong⁻ cōo⁻ Fidiée⁻.

Mí⁻ canaang⁻ e sea⁻ dsee⁻ fí⁻ jmigüí⁻

¹²Jo lajōb líí⁻, dsea⁻ rú⁻'naa'; jo la'uii⁻, mī⁻ canaang⁻ e caliseá⁻ dsee⁻ fí⁻ jmigüí⁻ la, calí⁻ lajō uii⁻ jaang⁻ dseañu⁻ i⁻ calisí⁻ Adán. Jo dsifí⁻ mī⁻ cang⁻ e ca'éer⁻ dsee⁻, job mī⁻ canaang⁻ e caliseá⁻ 'mó⁻; jo cō⁻ lajōb cajméeiñ⁻ do lami⁻ uii⁻, jōba' lajiim⁻ dsea⁻ latí⁻ lana sea⁻ 'mó⁻ quiá⁻r uii⁻ jalé⁻ e dsee⁻ e éer. ¹³Jo dsea⁻ dsee⁻ dsea⁻ quib⁻ nilíing⁻ dsea⁻ lajii⁻ ie⁻ nú⁻'gui e niñing⁻ Moí⁻ e júu⁻ quiu⁻ ta⁻ quiá⁻ Fidiée⁻. Jo dsu⁻ mī⁻ ja⁻ sea⁻ júu⁻ quiu⁻ ta⁻, jōba' ja⁻ cuøong⁻ lí⁻ ñing⁻ dsea⁻ dsee⁻ e ja⁻ mī⁻ cajmitir⁻ e júu⁻ jo. ¹⁴Jo lajōb líí⁻, lajaléng⁻ dsea⁻ i⁻ caliséng⁻ jji⁻ ie⁻ lami⁻ cajá⁻ Adán jo ie⁻ cartí⁻ cajá⁻ Moí⁻ caliseáb⁻ 'mó⁻ quiá⁻r, jōba' cajúm⁻ bre. Jo caliñ⁻ lajō uii⁻ jalé⁻ dsee⁻ e ca'éer⁻, lifa⁻ ja⁻ ca'éer⁻ dsee⁻ e laco⁻ dsee⁻ e ca'éé⁻ Adán, cō⁻ i⁻ dsea⁻ do ja⁻ cajméer⁻ núu⁻r cōo⁻ ta⁻ caqui⁻ Fidiée⁻. Jo i⁻ Adán labing⁻ i⁻ líing⁻ cōo⁻ e lí⁻ quiá⁻ jaang⁻ i⁻ niing⁻ i⁻ nijáa⁻ cōong⁻gui. ¹⁵Jo ja⁻ cuøong⁻ cōong⁻naa' røø⁻ e dsee⁻ e ca'éé⁻ Adán jogui e cacuø⁻r Fidiée⁻ jneaa⁻aa' e iáang⁻ dsiir⁻. Dsuco⁻ uii⁻ e dsee⁻ e ca'éé⁻ i⁻ Adán do ie⁻ jo, jōba' caliseá⁻ 'mó⁻ fí⁻ jmigüí⁻ la, jo mī⁻ calí⁻ lajō, jōba' lajiim⁻ dsea⁻ júuiñ⁻

jóng. Jøgui e cangíng`naa' quíá' Fidiéé` uíí' e 'neáaiñ` jneaa`aa' do cajmilir` la-jo cóo' jíí' 'ñia' Dsea` Jmáang`. Co' e cajmée` Dsea` Jmáang` do dseáng' ja` sea` e cuòong` líf` cóng` cóo' e jo, co' la'eáang` jíí' cóo' íb` fíim` dsea` jmigüf` tíiñ' fí' quini' Fidiéé`. <sup>16</sup> Jo e cangíng`-naa' quíá' Fidiéé` uíí' e eáang` 'neáaiñ` jneaa`aa' do ja` cuòong` líf` cóng`-naa' cóo' e dsee` e ca'ée` í Adán do. Co' mí` ca'éeiñ` do dsee`, joba' canaang` e caliseá` 'mó' fí` jmigüf`, jo uíí' joba' ca'-naam` dsea` jóng e seeiñ` cóng` cóo' Fidiéé`. Jo dsu' e cangíng`naa' quíá' Fidiéé` do jmóo` e íñ' jneaa`aa' e nilíí'-naa' dsea` í ja` røong` dsee` fí` quinir`. Jo e jo jmóo` Fidiéé` cóo' jneaa`aa' la'eáang` cóo' Dsea` Jmáang`, co' íbing' í nica'íng` lajalé' dsee` quíá' dsea` jmigüf`. ¹⁷ Jo dsu' e jáb', mí` ca'ée` í Adán do la'uii` dsee`, joba' canaang` e caliseá` bí` quíá' 'mó', co' dseáng' la-jíim` dsea` jmigüf` tíiñ` e jo. Jo dsu' eáang`guib sea` bí` quíá' lajíí' e cuò' Fidiéé` í fíng` dsea` jmigüf` e íng'neiñ' e líiñ` dsea` í ja` røong` dsee` fí` quinir`. Jo jmóo` Fidiéé` lajo la'eáang` cóo' jíí' 'ñia' Dsea` Jmáang` uíí' e eáang` guíiñ` cóo' dsea` jmigüf`. Jo co' lajob` líí', joba' røòb` ni'fíñ' í' cóo' Dsea` Jmáang` mí` nitf' í' lajo.

¹⁸ Jo co' la'eáang` cóo' e coò` dsee` e ca'ée` í Adán do, job` mí` ca'naang` dsea` e seeiñ` cóng` cóo' Fidiéé`. Jo dsu' la'eáang` cóo' e coò` e guíú` e cajmée` Dsea` Jmáang` fí` dse' crúú', joba' lana niseab` fí' e lajaléng' dsea` nilíiñ` dsea` í ja` røong` dsee` fí` quini' Fidiéé`. <sup>19</sup> Jo co' ja` cajmée`gui í Adán do núu'r` la-jíí' ta` caquiú' Fidiéé`, joba' lajalém' dsea` jmigüf` ca'uíiñ` dsea` dsee` dsea` quí'. Jøgui lajobi` cajo, la'eáang` e cajmée` Dsea` Jmáang` núu'r`, joba' íng' Fidiéé` í fíim` dsea` jmigüf` e líiñ' do dsea` í ja` røong` dsee` fí` quinir`.

²⁰ Jo mí` caliseá` e júu` quiú' ta` e ca-jme' Moi` do, joba' eáang`guib calilí' dsea` e røoiñ` dsee` jóng. Jo dsu' mí` calimíng` eáang` dsee` quíá' dsea`, joba' Fidiéé` eáang`guib caliguiúíñ` cóo' jaléng' dsea` nañi' fa' ja` catíiñ' la-jo. <sup>21</sup> Jo dsu' e jáb' e dsee` e ée` dsea` jmigüf` seab` bí` quíá', co' fí' 'mób' sí'. Jo dsu' e eáang` guíúng` Fidiéé` cóo' jneaa`aa' do eáang`guib sea` bí` quíá', co' nica'ím` bre jneaa`aa' e líí'naa' dsea` í ja` røong` dsee` fí` quinir`. Jo cajmée` lajo cóo' jneaa`aa' e laco' niliseé`-naa' car` ngongí` jmií' la'eáang` cóo' Fíí'naa' Dsea` Jmáang`.

Lafa' dsea` 'míing` nilíí'naa' la'eáang` cóo' Dsea` Jmáang`

6 Jo fíí`guíí' 'nú', dsea` rú'naa', e ja` cuòong` e nilí'gui dsi'naa' e nibeáang`gui dsee` yee`naa' e laco' eáang`gui niliguiúng` Fidiéé` cóo' jneaa`aa'. <sup>2</sup> Co' dseáng' o' lajo! Dsucu' jneaa`aa' lafa' nicajúm`baa' uíí' e nica'náng`naa' jee` jalé' dsee` e lami` quie` nifi` quí'ii'. Jo co' lajob` nilíí'naa', joba' jo` cuòong` fa' e nibeáang`gui dsee` yee`naa'. <sup>3</sup> Dsucu' nine`baa' guíú` e ie` mí` cajgáang`naa' jmií' uíí' e nilíí'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang`, joba' lafa' e cajúm`baa' jóng cóo' dsea` do fí` dse' crúú'. ⁴ Co' ie` mí` cajgáang`naa' jmií' do líí' lafa' e røòb` ca'áng`naa' cóo' Dsea` Jmáang` mí` cangf` e cajúíñ`. Jøgui mí` cají'tu Dsea` Jmáang` la'eáang` cóo' e gúea` 'gøng' quíá' Tiquiá'r` Fidiéé`, joba' lafa' cají'b'tu jneaa`aa' cajo e laco' niliseé`-naa' e nilíí'naa' lafa' dsea` 'míing`.

⁵ Jo co' lafa' cajúm`baa' ie` lami` cajúng` Dsea` Jmáang`, joba' lana lafa' jaam` dsea` nilíí'na' cóo'r`. Jo co' cají'b'-tu Dsea` Jmáang` mí` cangf` jo, joba' jneaa`aa' cajo nijí'b'túu' ie` jo e laco' niliseé`-naa' cóng` cóo'r`. ⁶ Jo nine`baa'

guiú e ie mi catáng Dsea Jmáang fí dse' crúu, cacó bre lajalé e ja dseeng e lami jmoona' do, jo lajoba' ca'im e si' fí quí ii' e ni'ee'naa' dsee do. Jo cō' lajob calí, joba' lana jo' quiu'gui ta' jneaa'aa' jalé dsee. ⁷Dsucō' fa' mi júung jaang dsea, joba' jo' cuóong fa' e nijmiróng'gui 'niar' dsee.

⁸Jogui cō' jneaa'aa' lafa' nicajúm'baa' rø' cō' Dsea Jmáang, joba' nitab dsi'naa' e dseang' nilisee'baa' cøong cō' car' ngongfi' jmií. ⁹Jo cō' cají' tu Dsea Jmáang mi' cangf e cajúin, joba' guiúb nine'naa' e jo' cuóong'gui fa' e nijúung tur calé' catú, cō' jo' sea b' quía' 'mó' fa' e niquiú'gui ta' ír. ¹⁰Jo cō' ya'ba' cajung Dsea Jmáang fí dse' crúu uí' jalé dsee quí ii', jo lajoba' ca'fiin car' ngongfi' jmií e b' quía' jalé e dsee jo. Jo mi' cangf jo, cají' tur calé' catú e laco' lana niseeiñ cøong cō' Fidié' car' ngongfi' jmií. ¹¹Jo lajob jaléng' 'nú' cajo 'né' f' óo'na' e lafa' nicajúm'ba' uí' e jo' quiu'gui ta' 'nú' jalé dsee quí'na'. Cō' lanagui 'né' f' óo'na' e seeng'na' cøong cō' Fidié' la'eáang e nilíng'na' jaang dsea cō' Dsea Jmáang.

¹²Jo cō' lajob líí, dsea' rú'naa' dsea' quía' Dsea Jmáang, joba' fi' guí 'nú' e ja' cuó'gui fí yaang'na' fa' e dsee quí'na' quiú'gui ta' 'nú' e laco' nijmit'na' lají' e lí' óo'na' yaang'na'. ¹³Jo ja' jáang' yaang'na' fí' ni' dsee e laco' nilisea' fí' quí'na' e nijmée'na' jalé' e ja' dseeng e lí' óo'na' yaang'na', dsucō' o' lajo e 'né' jmée'na' lana; cō' lí' lí' 'né' jmée'na' e nijáang' yaang'na' fí' jaguó' Fidié', cō' lana nilíng'na' dsea i' lafa' nicajung jogui i' lafa' nicají' tu calé' catú. Jo cō' lajob nilíng'na', joba' 'né' jmée'na' e nijáang' yaang'na' fí' jaguó' Fidié' e laco' dsea do nijmér' cō' 'nú' jialcō' iin e nijmée'na' jmag' jalé' e guiú. ¹⁴Jo jo' 'né' gui fa' e quiu'gui ta' 'nú' jalé' dsee quí'

na', cō' lana niseeng'na' uí' e eáang' 'neáang' Fidié' 'nú', jo' jo' seeng'na' fa' e quiu'gui ta' quí'na' e júu' quiu' ta' e cajme' Moi' do.

Jial laang dsea e seeiñ e jo' quiu' ta' dsee ír

¹⁵Jo cō' lana nisee'naa' uí' e eáang' 'neáang' Fidié' jneaa'aa' jogui e jo' quiu'gui ta' quí'ii' e júu' quiu' ta' do, joba' ja' dseeng' fa' e nibeáang'gui dsee yee'naa'. ¹⁶Jo guiúb niñ' 'nú' e song nijáang' yaang'na' e nijmée'na' ta' quía' jaang' dsea, joba' 'né' jmit'ba' jóng jalé' ta' e niquiú' i' dsea do, cō' lafa' dsea' si'niim' nilíng'na' quía' i' dsea i' líng' fí'na' do. Jo lajob líí e la, song 'nú' jmit'na' lají' ta' quiu' dsee quí'na', joba' lafa' dsea i' nisijúum líng'na' jóng, cō' nisi'naam'ba' cō' Fidié'. Jo dsu' song 'nú'gui jmoona'na' núu'na' júu' quía' Fidié', joba' ni'im'bre 'nú' jóng e líng'na' dsea i' ja' røong dsee fí' quiniir'. ¹⁷Dsu' lana gui'máam' Fidié' uii' quí'na', cō' ie' lami' jéeng'gui do dsee quí'ba' silí' 'nú', jo dsu' lanagui nicajmit'ba' e ngocáng' óo'na' lají' e júu' quía' Fidié' e nica'fing'na' do. ¹⁸Jo cō' jo' silí'gui 'nú' jalé' dsee quí'na' lana, joba' nicajáang' yaang'na' e nijmée'na' jmag' lají' e guiú. ¹⁹Jo nifá'a e júu' la cō' júu' e fé' doní' i' dsea' jmigúf e laco' ningáng'na' rø' e júu' la, cō' fing ja' nijmee' e lajo, huim'jtu líí' quí'na' e ningáng'na'. Cō' 'nú', ie' lami' jéeng'gui do, dseang' cajáang' yaang'na' e cajmee'na' jmag' jalé' e lí' e ja' dseeng'; jo dsu' lajob lana cajo 'né' e nijáang' yaang'na' fí' jaguó' Fidié' e laco' nijmée'na' jmag' lají' e guiú e iing dsea do e nijmée'na'.

²⁰Jo lajee' e silí' 'nú' jalé' dsee quí'na', ja' cajáang' yaang'na' fa' e cajmee'na' lají' e iing Fidié'. ²¹Jo jí' cō' e guiú' cadsé'na' quía' jalé' e ja'

dseeng` e cajmee`na' ie` lami` jéeng`gui do, co' lanagui ni`i' líim`ba' cuaiñ` quiá' jalé' e jo. Co' mi` jmóo`dsea` jalé' e jo, jíi' fi' 'mób` si'. ²²Dsu' lanagui jo` silíi'gui quií'na' jalé' dsee, co' lanagui nicajáang` yaang`na' fi' jaguó` Fidiée`. Jo co' lajob nicajmee`na', joba' lana dseáng` jmang` lajíi' e guiá' e iing` Fidiée` nijmoo`na' jogui e niliseeng`na' cøøng` cóo' dsea do car` ngongfi` jmií. <sup>23</sup>Jo lajob líi', dseáng` jíi' 'mó'ba' íng` dsea mi` éer` dsee. Jo dsu' la'eáang` e eáang` 'neáang` Fidiée` jneaa`aa', joba' cacuø` e íaang` dsíur` e nilisee`naa' cøøng` cóo' Fíi'naa' Dsea` Jmáang` car` ngongfi` jmií.

Júu` quiu' ta` quiá' dsea` sicúng` guó`

7 Jo jaléng` 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, nicuí'ba' røø` jial líi' jalé' júu` quiu' ta` quiá' Fidiée`, jogui niñi'bi' cajo e e júu` quiu' ta` do quiu' ta` dsea` jíi' lajee` e seeng` dsea` fi' jmigüf. ²Co' faco' jaang` dseamf` cacúng` guór, joba' dseáng` ja` cuøøng` fa' e nitiúuiñ` i dseañu' quiá'r` do lajee` e seeiñ` do fi' jmigüf, co' lajob fé' e fi' ni` e júu` quiu' ta` do. Jogui fíng song cajúng` i dseañu' do, joba' i dseamf` do jo` catíng` fa' e nijmiti` guir laco' fé' e fi' ni` júu` quiu' ta` do cuaiñ` quiá' dsea` sicúng` guó. ³Jo song i dseamf` do 'léer` e güiñiñ` cóo' dseañu' i jiéng` lajee` e seem`bi i dseañu' quiá'r` do, joba' dseeb` éer` jóng fi' quini' Fidiée`. Jogui song cajúng` i dseañu' quiá'r` do, joba' jo` catíng` guir fa' e nijmiti` laco' fé' e fi' ni` júu` quiu' ta` do cuaiñ` quiá' dsea` i sicúng` guó. Joba' ja` dsee` ni'éer` fi' quini' Fidiée` song nicúñiñ` guóor` cóo' i dseañu' i jiéng` do.

⁴Jo lajob líi' cóo' jaléng` 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, co' la'eáang` cóo' e cajúng` Dsea` Jmáang` fi' dse' crúu` do, líi' lafa' e cajúm` 'nú'

cajo. Jo lana jo` quiu'gui ta` 'nú' e júu` quiu' ta` quiá' Fidiée` do. Jo calf` la-jo e laco' nilíng`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`. Jo co' dsea` quiá' i dsea` i ca-jí'tu calé' catú` nilíng`na', joba' lajíi' e iing` Fidiée` nijmoo`na' lana. <sup>5</sup>Jo ie` lami` jmiti`naa' jalé' e ja` dseeng` e lf` dsíi` nguú` táang`naa', e júu` quiu' ta` do cali'fíng` ta` e laco' eáang`gui lf` dsí-naa' e nijmó`naa' jalé' e ja` dseeng` do. Jo jalé' e jo` dseáng` jíi' fi' 'mób` si'. ⁶Jo dsu' lana jo` quié'gui nifi' quí'ii' la-jíi' e fé' e júu` quiu' ta` do, co' nilíng`naa' lafa' dsea` i sijúum, co' jo` silíi'gui jneaa`aa' jalé' dsee` quí'ii'. Jo co' lajob nilíi', joba' lana fi' 'míib` nitée`naa' e nijmoo`naa' la'eáang` cóo' Jmiguí` quiá' Fidiée` lajíi' e iing` Fidiée` e nijmó`oo', jo o' la'eáang` cóo' e júu` yúu' quiu' ta` do.

Lajíi' dsee` e sea` quié`e

⁷Jo e laba' iin`n fíi' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, e o' dsee` e júu` quiu' ta` do. iCo' dseáng` o' lajo! Dsüco' faco' mi` ja` mi' sea` e júu` quiu' ta` do, joba' ja` tóo` jmií` caliñi` jnea` jóng e ee'e dsee. Co' mi' cajme' jnea` júu` e júu` quiu' ta` do mi' fé' lala: "Ja` jmoo" e lf` o' jalé' e sea` fi' jmigüf", joba' la'eáang` cóo' e júu` jo` caliñi` jnea` e lf` dsii` jalé' e sea` fi' jmigüf. ⁸Jo la'eáang` cóo' e júu` quiu' ta` do cali'fíng` ta` e laco' jnea` caliñiñ` e eáam` ee` dsee` fi' jmigüf la uíi' e eáang` lf` dsii` jalé' e sea` fi' jo. Dsu' mi' ja` sea` júu` quiu' ta`, joba' ja` lí' dsea` e éer` dsee` jóng. ⁹Jo nú'gui e ningán`n lajíi' ta` huí' quiá' e júu` quiu' ta` do, lín`n e seen` juguiá` júu` røøb. Jo dsu' mi' cangán`n røø` lajíi' e júu` jo, joba' eáang`gui casi' fi' quié` e jóng e iin`n ni'ee'e dsee, jogui e jíi' 'mób` nisijée' quié`e uíi' e jmóo`o jalé' e jo. <sup>10</sup>Jo lajob calf, co' e júu` quiu' ta` do e lami` lín`n e si'f` e nijmicóo' jnea` e

laco' jial niliseen̄ juguiá̄ júū røø, dsu' ja' calí lajo, co' ca'leéb' quié e e lafa' cajúm̄ baa uíí~ jalé̄ dseē e ca'lee e do. ¹¹ Dsuco' la'eáang' cóo' e júū quiu' tā do cali'fing' tā e laco' jneā caliñii e jmigóob' jalé' dseē, co' dseáng' jii' fí' 'mób' si'.

¹² Joba' fii' 'nú', dsea' rú'naa', e güeam' jalé' e júū quiu' tā do, jogui lajob líí' cajo laco' e júū tā huí' do, jogui røøb' quiu' tā quiá' dsea, jogui guíú' bi cajo. ¹³ Co' e laba' líí' e lí' laco' calilí e dseáng' lajam' ba' líí' dseē jalé' dseē quié e. Jo e dseē quié e do ca-jmeáng' tā e júū tā huí' quiá' Fidié' do e laco' casíng' jneā fí' 'mó'. Jo lajoba' la'eáang' cóo' e júū tā huí' do caja' júū e dseáng' lajam' ba' líí' jalé' dseē quiá' dsea'.

¹⁴ Jo nine' baa' røø e Fidié' bing' cacuø e júū quiu' tā do, jo dsu' jneā gui líín' n jii' dsea' jmiquí' b, jogui jaang' i jmiti' lajii' tā quiu' dseē quiá'. ¹⁵ Jo jii' 'níá' a ja' ngán' n ee' jalé' e jmóo' o, dsuco' ja' jmóo' o jalé' e iin' n 'níá' a, co' jalé' e 'ní' máam' baa, e joba' jmóo' o. ¹⁶ Jogui song jmóo' o jalé' e ja' iin' n jmee' e do, joba' cóo' e jo cuøø lí e eáam' guíú' e júū quiu' tā do. ¹⁷ Jo lajob líí', dsuco' o' 'níá' a dsea' jmóo' o jalé' e ja' dseeng' do, dsuco' dseē quié' baa e quiu' tā e jmóo' o jalé' e jo. ¹⁸ Co' nicuíim' 'níá' a e dsea' dseē dsea' quib' líín' n, joba' jii' co' e guíú' lí' i jmeē nañí' fa' eáam' iin' n e nijmee' e jalé' e guíú', lifa' dseáng' ja' lí' i e nijmee' e jalé' e jo. ¹⁹ Dsu' ja' jmóo' o jalé' e guíú' e iin' n jmee' e, co' jmang' jalé' e ga' e ja' iin' n jmee' baa, dseáng' e joba' jmóo' o. ²⁰ Jo song jmóo' o jalé' e ja' iin' n jmee' e do, joba' o' 'níá' a dsea' jmóo' o jalé' e jo, dsuco' dseē quié' baa quiu' tā jneā e jmóo' o jalé' e lajo.

²¹ Joba' nicalilí' i e nañí' fa' iim' baa jmee' e jalé' e guíú', dsu' jmang' jalé' e ga' ba' lí' i jmóo' o. ²² Dsuco' eáam' iin' n

e nijmitii' jalé' júū quiu' tā e cajme' Moí; ²³ lifa' e dseē quié e do eáam' quiu' tā jneā jogui eáam' silíí' jneā cajo, co' 'ní' níim' rúng' cóo' lajii' e í dsii' e iin' n nijmee' e.

²⁴ E ngí' fii' b' jnea' ! ; i i nileáng' jneā jee' jalé' dseē quié e e laco' ja' nijúun' n uíí' e jo? ²⁵ Jo dsu' jneā i' dsii' e nijmitii' e júū quiu' tā do, dsu' jneā, dsea' dseē dsea' quib' líín' n, joba' ja' lí' i nijmee' e lajo, co' dseē quié' baa quié' nifí' quié e. Jo lajob líí', lifa' gui' máang' Fidié' e nicaléaain' jneā jee' jalé' e jo la'eáang' cóo' Fii' naa' Dsea' Jmáang'.

Jial seeng' dsea' e Jmiguí' quiá' Fidié' quié' nifí' quiá' r'

8 Joba' fii' guíí' 'nú', dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', e lajaléng' jneaa' aa', dsea' líí' naa' dsea' i seeng' cøøng' cóo' dsea' do, jo' qui' jmií' fa' e cuø' gui dsea' dseē jneaa' aa'. ² Jo lajob nilíí' naa', co' e bí' 'gøng' quiá' Jmiguí' quiá' Fidié' cóo' e cuø' e see' naa' cøøng' cóo' Dsea' Jmáang', e joba' e nicaléaang' jneaa' aa' jee' bí' quiá' dseē jogui jee' bí' quiá' 'mó' cajo. ³ Jo e júū quiu' tā do ja' caquíí' jmií' fa' e caleáang' jneaa' aa' jee' bí' quiá' dseē quí' ií'. Co' e júū jo ja' sea' bí' quiá' fa' e cajmée' lajo uíí' e quiu' tā quiá' dsea' i lííng' dsea' dseē dsea' qui'. Jo dsu' lana Fidié' nicajmée' bre jalé' e ja' caquíí' jmií' cajmée' e júū do. Co' nicasíí' i Jóor' camíng' do e lííí' do jaang' dsea' jmiquí' i sea' ngúú' táang' la jneaa' aa'. Jo cajmée' Fidié' lajo e laco' cajáíí' i Jóor' do e cajúíí' do fí' dse' crúú', jo lajoba' ca'ííí' conguaí' e bí' quiá' jalé' dseē quiá' dsea' jmiquí'. ⁴ Jo cajmée' Fidié' lajo e laco' jneaa' aa' quíí' naa' jmií' e nijmití' naa' laco' catííng' e júū quiu' tā do. Co' jo' see' naa' fí' jmiquí' la e jmoo' guíí' jalé' e lí' dsii' ngúú' táang' naa', dsu' lana nisee' naa' e nijmoo' naa'

lí' laco' la iing~ Jmiguí' quíá' Fidiéé' e nijmó'naa'.

⁵Jo jaléng' dsea` i seeng` e guing~ dsíur' lajii' e lí' dsí' ngúu' táaiñ` li-co' seeiñ` e jmitir' dseáng' lajii' e job dseáng'. Jo dsu' jaléng'gui dsea` i seeng` lí' laco' la iing~ Jmiguí' quíá' Fidiéé' e seeiñ`, joba' dseáng' jii' e iing` e Jmiguí' do guing~ dsíur' e jmóor'. ⁶Jo dseáng' jii' fi' 'mób` dseáng' si' quíá' jaléng' dsea` i jmóo' lajii' e lí' dsí' ngúu' táaiñ`. Jo dsu' jaléng'gui i jmóo' lajii' lí' laco' la iing~ Jmiguí' quíá' Fidiéé', joba' jaléng' f' juguiá' júu' røøb` niliseeiñ` lata` cõo' Fidiéé'. ⁷Jo jaléng' dsea` i guing~ dsí' e iin~ jmér' lajii' e lí' dsí' ngúu' táaiñ`, joba' i dsea` f' 'ní' níim`bre Fidiéé', dsuco' ja' iin~ o'gui quí'r' jmiñ` fa' e nijmér' núu'r' lajii' júu' quíu' ta' quíá' dsea` do. ⁸Co' jaléng' dsea` i jmiti~ lajii' ta' quíu' e lí' dsíur' yaaiñ` ja' quí'r' jmiñ` fa' e nili'áang` dsí' Fidiéé' cõo'r'.

⁹Jo dsu' 'nú'gui, dsea` nilíng'na' dsea' quíá' Dsea` Jmáang~, jo' seeng`-na' fa' e jmiti'gui' lajii' e lí' óo'na' yaang`na', co' lana niseeng`na' e nijmoo'na' lajii' e iing~ Jmiguí' quíá' Fidiéé' e nijmée'na'. Jo lí' lajo, co' seeng` Jmiguí' quíá' Fidiéé' cõo' 'nú'. Jo i dsea` i seeng` e ja' seeng` Jmiguí' quíá' Dsea` Jmáang~ cõo'r', joba' i dsea` f' ja' líiñ` dsea' quíá' dsea' do jóng. ¹⁰Jo ja' ee' lí' e nisi'fing` e ni'fing` ngúu' táang`na' mi' nitf' í' e nijjung`na' uii' e líng'na' dsea` dsee` dsea' quí', dsuco' seem` Dsea` Jmáang~ cõo' 'nú', jogui seem` jmiguí' quí'na' cajo. Jo lí' lajo uii' e nica'ím' Fidiéé' 'nú' e nilíng'na' dsea` i ja' røøng` dsee` fi' quinir'. ¹¹Jo la'eáang` cõo' Jmiguí' quíáb' Fidiéé' ca-jméer` e cají'tu Jesús mi' cangf` e ca-júin~. Jo e Jmiguí' job cajo seeng` cõo' 'nú' lana, joba' 'ñiabl' Fidiéé' nijmér` e nijjí'tu 'nú' calé' catú' mi' nitf' í' lajo.

Jo nijmér` lajo cõo' 'nú' la'eáang` cõo' Jmiguí' quíá'r` e seeng` cõo'na' lana.

¹²Jo lajob lí', dsea` rú'naa' dsea' quíá' Dsea` Jmáang~, dseáng' lajam'ba' 'né' e see`naa' e jmoo'naa' lajii' e iing~ Jmiguí' quíá' Fidiéé' e nijmó'oo', jo dseáng' ja' catfing`naa' e nijmó'guí' lajii' e lí' dsí'naa' yee'naa'. ¹³Jo dsu' song mí' 'noo'bi' seeng` 'nú' e jmoo'na' lajii' e lí' óo'na' yaang`na', joba' dseáng' conguiab` jóng ni'náng'na' cõo' Fidiéé'. Joqui dsu' song la'eáang` cõo' Jmiguí' quíá' Fidiéé' niquiung`na' conguiá' e jmoo'na' jalé' e jo, joba' latáb` niliseeng`na' cõo' Fidiéé' jóng.

¹⁴Jo jaléng' dsea` i seeng` e Jmiguí' quíá' Fidiéé' quíe' nifi' quíá'r', joba' f'bing' dseáng' i líng' joo' Fidiéé'. ¹⁵Dsuco' Fidiéé' nicacuø'r' 'nú' Jmiguí' quíá'r` e laco' ni'uúing`na' joor' jo o' laco' e nilíí'tu 'nú' cõo' jalé' e 'gó'na' cont-øøng`. Dsuco' la'eáang` cõo' e Jmiguí' quíá' Fidiéé' do see`naa' e cuøøng` lí' sii'naa' cõo'r' jogui e síl'naa'r' lala: "¡Teaa'!" ¹⁶Jo e Jmiguí' quíá' Fidiéé' do røøb` síng` cõo' jmiguí' quí'ii' e laco' nita` dsí'naa' e dseáng' já'ba' e nilí'naa' joo' Fidiéé'. <sup>17</sup>Jo uii' e dseáng' nilí'naa' joo' Fidiéé', joba' ni'fím'baa' jalé' e catfí'naa' e sí'f' nicuø'r' jaléng' joor' lí' laco' jii' júu' e nicacuø'r' lamí' jéeng'gui. Jo jalé' e jo conrøøb` quí'ii' cõo' Dsea` Jmáang~ song dseáng' la-jang' ni'fing`naa' jalé' iihuí' uii' e lí'naa' dsea' quíá'r'. Jo song nijmé'naa' la-jo, joba' conrøøb` nilisee`naa' cõo'r' fi' lí' niing` 'gøiñ' mi' nitf' í' lajo.

Eaam' jlo' jalé' e niñfing'na' quíá' Fidiéé'

¹⁸Jo fii'guí' 'nú', dsea` rú'naa' dsea' quíá' Dsea` Jmáang~, dseáng' nitab` dsii' e lajalé' iihuí' e dsingfing`naa' la-jeé' lana fi' jmiguí' la ja' ee' tí' song nicøøng`naa' cõo' mi' tí' lí' nilisee`-

naa' cøong` cõo' Fidiée` fí` ñiff` quiá'r. ¹⁹ Jo lajalé` e cajmée` Fidiée` dseáng` eáam` nisijeeng` e jmí` e nijmijnéeng` Fidiée` jaléng` dsea` quiá'r` i` líng` jóor`. <sup>20-21</sup> Jo ni`fím` lajalé` e sea` fí` jmigüf, cõ' j mang` e cuøong` ni`fím` ba' sea`. Jo líí` lajo dsu` ofa' e lajo iing` e líí', cõ' líí' lajo uíí' e lajo cali`iing` Fidiéeb`. Jo ja` ee` líí' lí' líí' lajo, cõ' nitab` dsíí' e j mang` jalé` e 'míí` e jlo` niing` nilisea` ie` jo líí' laco`gui` nilíng` jaléng` dsea` quiá'r` Dsea` Jmáang`. <sup>22</sup> Jo guiáb` nine`ee' e cartí` lanab` lajalé` e cajmée` Fidiée` e sea` fí` jmigüf` eáam` quie` iihuíf` jogui` dsíng` seáang` dsíí' cajo dsu' uíí' e nisi-jeeng` e nileáang` jee` jalé` iihuíf` líí' laco' líí' cõo' jaang` dseamf` i` tí' lí' niliseeng` jiuung` quiá'r`. ²³ Jogui` o' jjíí` e sea` fí` jmigüf` dsing`iing` lajo, cõ' lajob` dsing`iing` jneaa`aa' cajo, dsea` nicang`iing`-naa' Jmiguí` quiá'r` Fidiée` jéeng`gui` e laco' cuø` lí' quiá'r` jalé` e niñíng`naa' cøong`gui`. Jo dseáng` eáam` nisijeeng`-naa' ie` jmíí` mí` dseáng` ni`fing` Fidiée` jneaa`aa' e líí'naa' dseáng` jóor`. Jo ie` jo nileáiñ` jneaa`aa' conguaí, cõ' ni- jmisíim` bre jialco' líí' ngúu` táang`naa'. ²⁴ Jo cõ' nicalaam`baa' jee` jalé` dsee` quí`ii', joba' nitab` dsíí'naa' e ni`fím`baa' lajjíí` e nisiijeeng`naa' do e catíí`naa' quiá'r` Fidiée`. Jo song` nijóø`baa' lajjíí` e nisiijeeng`naa' do, joba' jo` ee` ta`gui` jóng` e sijeeng`guíí' e jo. Cõ' doñí` ee` e nínf` dsea', jo` 'né`gui` fa' e nijéng`guir` e ni`fín' e jo. ²⁵ Jo cõ' ja` mí' jóø`guíí' lajjíí` e nisi-jeeng`naa' e ni`fing`naa' quiá'r` Fidiée` do, joba' 'né` e dseáng` ja` nilítung` dsíí`-naa' e sijeeng`naa' e jo.

²⁶ Jogui` e Jmiguí` quiá'r` Fidiée` e nicang`iing`naa' do, e joba' e jmicõo' jneaa`aa' uíí' e ja` quíí`naa' jmíí` jmé`-naa' yee`naa'. Cõ' facõ' mí` ii`naa' siing`naa' cõo' Fidiée`, ja` quíí`naa' jmíí` jmé`naa' laco' síí'. Joba' e Jmiguí` quiá'r` Fidiée` e seeng` cõo' jneaa`aa' do, e joba' e mí' uíí' quí`ii' laco' síí' fí`

quini` Fidiée`. Jo jmóo` lajo dseáng` e jjíí` ja` sea` júu` jial` nífé' e mí' uíí' quí`ii' e Jmiguí` do. <sup>27</sup> Jo Fidiée`bing` dseáng` i` niñí` jialco' jjíí` í` dsíí' lajaang` lajaang` dsea`, jogui` niñí`bre`guiá' cajo e` jmi`ee` mí' e Jmiguí` quiá'r` do. Cõ' e Jmiguí` do mí' jmi`ee` uíí' quiá'r` lajaléng` dsea` quiá'r` Fidiée` líí' jialco' la iing` dsea` do 'ñia'r` e nilf`.

Dseáng` líí`baa' jee` jalé` iihuíf`

²⁸ Jo guiáb` nine`naa' e lajalé` e ds- ing`íí`naa' fí` jmigüf` la, jmóo` Fidiée` lajo e laco' ni`uíng`guiá' quí`naa', dsea` líí`-naa' dsea` quiá'r` i` 'neáang` ír'. Cõ' dsea` do nicaguíñ` jaléng` jneaa`aa' e laco' nijmó`naa' jialco' iíñ` 'ñia'r` e ni`uíng`. <sup>29</sup> Jo lajjíí` latí` mí` uíing` niñí' Fidiée` i` jaléng` i` nilíng` dsea` quiá'r`. Jo la- jjíí` latí` ie` jo cajo cali`iíñ` e lajaléng` í` ni`uííñ` dseáng` laco' lííng` i` jóor` Dsea` Jmáang` do, jo lajoba' i` jóor` cam`iing` do ni`uííñ` jaang` i` niing`gui` jee` la- jaléng` i` rúíñ` do. <sup>30</sup> Jo jaléng` dsea` i` nisi`fing` quiá'r` Fidiée` jjíí` latí` mí` uíing` do, nicatõ'bre` jaléng` í` e laco' ni`uííñ` do dsea` quiá'r`. Jo jaléng` dsea` i` nicatõ'r` do nicalíng`neín' e nilííñ` dsea` i` ja` røøíñ` dsee` fí` quinir`. Jogui` jaléng` í` nicang`ííñ` quiá'r` dsea` do e nicuøong` e niliseeíñ` cõo' dsea` do fí` ñiff` quiá'r` fí` lí' niing` 'gøíñ`.

³¹ Jo cõ' lajob` líí', joba' ¿e` cuøong` lí` fé'gui` jóng? Jo cõ' Fidiée`bing` i` sing` uíí' quí`ii', joba' jjíí` jaang` jo` ii` quíí`gui` jmíí` nijme` guiáa' jneaa`aa'. <sup>32</sup> Jo Fidiée` ja` ca`áiñ` í', cõ' cacuøom`bre` i` jóor` Dsea` Jmáang` do e laco' cajáiñ` e cajuíñ` do fí` dse' crúu` uíí' quí`ii', dsea` líí'naa' dsea` quiá'r`. Jo cõ' lajob` cajméer`, joba' lana` cuøong` lí' fe`ee' e nicuø`bre` cajo e íáang` dsíí'r` la- jalé` e 'né`naa'. ³³ Jo jaléng` jneaa`aa', dsea` i` nicaguíng` Fidiée`, jjíí` jaang` cuøong` lí' cuø'gui` jneaa`aa' dsee` fí` quinir`. Cõ' 'ñiab' Fidiée` dsea` nicalíñ`

jneaa~aa' e laco' lana nilíí'naa' dsea` i ja røong` dsee` fí` quiniř'. ³⁴ Jo uíi~ e nilíí'naa' lajo, joba' jo` ii` quíi'gui jmií` fa' i nijmi'náng'gui jneaa~aa' cõo~ Fidiée`. Co' Dsea` Jmáam`bing' i cajúng` fí` dse` crúu` uíi~ dsee` quí'ii', jogui dsea` íb` cajo i cají'tu calé` catú~ mi~ canğ' jo; jo dsu` lana dob niguiiñ` fí` ñiff` lí' lí` dsé` laco' guing` Tiquiá'r` Fidiée` e mir` uíi` quí'ii', dsea` líí'naa' dsea` quiá'r`. ³⁵ Joba' lana dseáng~ nita~ dsí'naa' e jíi~ jaang` o'gui jíi~ coo` cuõong` lí` jníng` quí'ii' e 'neáang` Dsea` Jmáang` jneaa~aa' nañi' fa' e íng'naa' iihuíi' osi e huíng` dsijée` quí'ii' é, osi e jmáng` dsea` jneaa~aa' ga` dsu' uíi~ e líí'naa' dsea` quiá'r` Dsea` Jmáang` é, osi e ja` 'ga' lí' sea` e quiee'naa' é, osi e ni-jngám'bi dsea` jneaa~aa' é. Jo lajalé' e na jíi~ coo` cuõong` lí` jníng` e 'neáang` Dsea` Jmáang` jneaa~aa'. <sup>36</sup> Jo dseáng~ lajob líí' lí' laco' fé' fí' ni~ jì` quiá'r` Fidiée` lí' fé' lala:

Jo uíi~ e líí'naa' dsea` quíi~
 joba' contøom` dseáng~ see~naa',
 co' gab` jmáng` dsea` jneaa~aa'
 lí' laco' la dsingfing` jaang` jo'se' i tí' lí'
 nijngáng` dsea`.

Jo lanab fé' júu` quiá'r` Fidiée`.

³⁷ Jo lajaléb` e dsingfí'naa' lajee` see~naa' fí` jmigüf` la ja` jmóo` guiáa' jneaa~aa', co' Dsea` Jmáam`bing' i jmicõo~ jneaa~aa' uíi~ e eáang` 'neáaiñ` jneaa~aa'. ³⁸⁻³⁹ Joba' fíi` i` 'nú', dsea` rú'naa', e dseáng~ lajam` nita~ dsii` e jíi~ coo` quíi' jmií` e nijmi'náng` jneaa~aa' e eáang` 'neáang` Fidiée` jneaa~aa'; co' ja` quíi~ jmií` jmé` lajo 'mó', o'gui jalé' e dsingfing~naa' lajee` see~naa', o'gui jaléng` ángeles quiá'r` Fidiée`, o'gui jalé' guí' e íi' fí' guiá'r` güf, o'gui jalé' e dsingfí'naa' lajee` lana osi lí' dsé'gui é, o'gui jalé' e sea` fí' yú' jmigüf, o'gui jalé' e sea` fí' ná' uó~, o'gui lí' doñi' ee' e cajmée` Fidiée` e sea` fí' jmigüf. Co' jíi~ coo`

ja` cuõong` fa' e nijmé` e ni'náng~naa' e eáang` 'neáang` Fidiée` jneaa~aa'. Jo e jo nicajmitar` dsí'naa' la'eáang` cõo~ Fíi'naa' Dsea` Jmáang`.

Mi' caguíng` Fidiée` dsea` Israel e ni'uíiñ` dsea` quiá'r`

9 Jo fíi'guíi' 'nú', dsea` rú'naa', e dseáng~ júu` jáb' fá' jnea` la, co' dsea` quiá'r` Dsea` Jmáam` líiñ'n. Jogui e Jmigüf` quiá'r` Fidiée` e quie` nifi' quiá'r` jalé' e í' dsii~, e joba' tíi' ni~ e dseáng~ ja` fá'baa júu` ta` júu`. ² Jo dseáng~ eám` lijiuung` dsii` jogui dseáng~ contøong` e cu' dsii` jaléng` dsea` góo'o dsea` Israel. ³ Co' jnea` jì'gui carti' iin` n e si'lin`n fí` quiniř` Fidiée` e laco' si'naan` cõo~ Dsea` Jmáang` e faco' lajogui e nilí'i e ni-jmicõo~o` jaléng` i dsea` góo'o do e laco' ja` ni'íñ' iihuíi' uíi~ jalé' dsee` quiá'r`. <sup>4</sup> Jo dsea` siju` dsea` Israel líing` jaléng` í' lí' laco'gui la líing` jnea` cajo. Jo Fidiée`bing' i nicaguíng` jaléng` jnea` e laco' nica'uíing~naa' dseáng~ jóor`. Jo contøong` caliséng` Fidiée` fí' jee` jaléng` dsea` áang` quí'ii' e jmijnéeiñ` jial tíi' jlo' líiñ` cõo~ jalé' e quíi'r` jmií` jmóor`. Jogui cajmirør` júu` cõo~ jaléng` i dsea` í, jogui cacuø`bir cajo júu` quiá'r` ta` quiá'r`. Jogui cajím`bir jial 'né' e ni-jmiféiñ` do ír` laco' catfing~, jogui cajím`bir cajo ie` jo e nicuø`breiñ' do lajee` ngóo'guijuu jalé' e catíiñ` lí' laco' júu` e nicacuø'reiñ' lamí` jéeng`gui. <sup>5</sup> Jo jaléng` i dsea` í, dsea` siju` 'lii' dsea` cõong` quie`baa líiñ'. Jo Dsea` Jmáang` fí' jee` job cagüi'fir` cajo ie` lamí` cajár` fí' jmigüf` la e líiñ` jaang` dsea` jmigüf`. Jogui Dsea` Jmáang` Fidiéeb` líiñ` cajo i quie` nifi' quiá'r` lajalé' e sea` fí' la'úng` fí' jmigüf`. Jo co' lajob líiñ`, joba' contøom` 'né' e nijmiféng`naa're. Jo lajob 'né' lí'.

⁶ Dsu' ofa' caje` e ja` cajmiti~ Fidiée` lajíi~ júu` quiá'r` e cacuø'r` dsea` Israel; co' cajmiti~bre jalé' e júu` jo, li-

fa' e ja` lajiing` dsea` siju` dsea` Israel dseáng` já` líiñ` dsea` quíá` Fidiée`. <sup>7</sup> Jogui o' lajiing` dsea` siju` 'lii` yúu` Abraham líiñ` dseáng` jóo` dsea` do, dsuco' lami` jéeng`gui lalab casí` Fidiée` i 'lii` yúu` Abraham do: "Jaléng` dsea` i dseáng` já` i nilíng` siju` niliseeiñ` la'eáang` cóo` jóo` i sii` Isáa'." <sup>8</sup> Jo uii` e júu` na, joba' lana cuóøng` fe`ee' e o' lajaléng` dsea` siju` 'lii` yúu` Abraham dseáng` já` líiñ` jóo` Fidiée`, co' dseáng` o' lajo. Dsuco' lajii` dsea` i seeng` i já` líng` lajii` júu` e cacuø' Fidiée` i 'lii` yúu` Abraham do lami` jéeng`gui, lajii` f'bing' i dseáng` já` líng` jóo` Fidiée`. ⁹ Dsuco' e lab júu` e cacuø' Fidiée` i 'lii` yúu` Abraham do lami` casí`r lala: "Coo` lajee` lana, lajee` jii` ni'f, nigáa`túu, jo i dseamf` quíi` i sii` Sara niliseeng` jaang` yuu` siñuu` quíá`r."

¹⁰ Dsu' o' jii` e jo, co' lajob caméer` cajo cóo` i dseamf` i sii` Rebeca do i caliséng` jiuung` suung` quíá`. Jo i tiquíá` i jiuung` f, íb` i líng` 'lii` yúu` quíi` i sii` Isáa'. <sup>11-13</sup> Jo ná`gui e niliseeng` i jiuung` dsea` suung` do, lajee` e ná`gui e ja` mí` cajméeiñ` do jii` coo` e guíá` osi e ja` dseeng` é, jo lajii` latí` ie` job cajíng` Fidiée` lala e casí`r i Rebeca do: "I jiuung` dsea` suung` i niliseeng` quíi` nifi, f'bing' i nijmé` ta` quíá` i jiuung` i niliseeng` cøøng`guiju do." Jo røøb` cøøng` e júu` na lí` laco' la fé` Fidiée` fí` ní` jì` quíá`r lí` fé` lala: "Jo eáang` cajmi`neáang` jnea` i Jacóo` do, dsu' ja` cajmée` lajo cóo` i Esaú do." Jo cóo` e júu` na jmita` dsí`naa' e 'niab' Fidiée` sea` fí` quíá`r e niguíñ` dsea` i iñ` i ni'ufing` dsea` quíá`r lí` laco' iñ` e nijméiñ` do, jo ja` e líi` su nicajméer` e guíá` osi e ja` mí` cajméer` lajo é.

¹⁴ Jo uii` jalé` e na ja` cuóøng` lí` fe`ee' fa' e Fidiée` ja` ír` í` røø` laco' catíng`, jco' dseáng` o' lajo! <sup>15</sup> Co' lalab cajíng` Fidiée` ie` malii`gui do, ie` lami` casí`r

Moi` lala: "Guiúu` baa nijmee` e cóo` lajaléng` dsea` i iin`n nijmee` e cóo` lajo, jogui nilíb` fí` lín`n cajo cóo` jaléng` i iin`n i nijmee` e cóo` lajo." <sup>16</sup> Jo lajob líi', co' 'niab' Fidiée` i fí` líng` dsea` lí` jialco' iñ` e nijmér` cóo` lajaang` lajaang` dsea`. Co' ja` jmóor` jialco' iing` dsea` o'gui jialco' bí` cuø' yaang` dsea` cajo. <sup>17</sup> Jo lanab líi` e júu` na lí` laco' la fé` fí` ní` jì` quíá` Fidiée` lí` s'f' i dseata` dsea` féng` quíá` Egipto ie` malii`gui do, ie` lami` cajíñ` lala: "Cacuøø` 'nu` e lin' dseata` dsea` féng` e laco' niliñi` dsea` fí` la'úng` fí` jmigüf` jial tíi` e 'gøøng` jnea`, jogui e niliñi` dsea` cajo e jii` jneab` lín`n Fidiée` quíá` lajaléng` dsea` i seeng` fí` jmigüf`." ¹⁸ Jo lajob líi', co' Fidiée` fí` lín`bre jaléng` dsea` i iñ` nijmér` cóo` lajo, jogui jmóo`bir cajo e ue' dsí` jaléng` i dsea` i ja` iing` ninú` júu` quíá`r.

¹⁹ Jo uii` e júu` na, joba' cuóøm` sea` lí` jmingíi` 'nu` jnea` lala: "¿Jiali' cuø' Fidiée` jneaa`aa' dsee` cóo` jalé` dsee` e ee`naa'? Co' jii` jaang` cuóøng` lí` jning` jalé` e iing` dsea` do e nijmér`." ²⁰ Jo dsu' jnea` fíi` 'nu', dsea` lin' jii` dsea` jmigüf, e ja` sea` fí` quíi` fa' e nifi' Fidiée` e` uing` sea` quíá` jalé` e jmóor`. Cofa' coo` tu' ja` fí` sea` quíá` fa' e nisí' i dsea` i cajmée` do: "¿Jiali' cajmeaan` jnea` lala?" <sup>21</sup> Co' i dsea` i jmóo` tu' do seab` fí` quíá`r e nijmér` doñi` ee` iñ` cóo` e guóo` e jmáin' ta` do. Co' cóo` e guóo` job cuóøng` lí` jmér` coo` tu' e nijmeáin' ta` jii` mí` jmíi` niing` osi e nijmér` coo`gui e nijmeáin' ta` lacoo` jmíi` lacoo` jmíi` é.

²² Jo Fidiée` cali`iñ` e nijmijnéeiñ` jial tíi` 'gøiñ` jogui jial e nicuø'r` iihuí` jaléng` dsea` uii` quíá` jalé` dsee` quíáin'; jo dsu' ja` mí` cajméer` lajo uii` e eáang` jmóor` té'r` e féng` dsíir` cóo` jaléng` i dsea` i catíng` ni'íng` e iihuí` jo jogui i catíng` ni'íng` conguaí` fí` lí` 'li'. ²³ Jo Fidiée` iñ` e jmili`bre

cajo cõo~ jneaa~aa' jial tíi' jlo~ niing~ 'gõin' cõo~ jalé' e quíi~r~ jmií~ jmóor~, cõ' calí' fí' líiín~ jneaa~aa', joba' lati' mi' uim~ caguiéiín~ jneaa~aa' guiú' e la-cõ' nilisee~naa' cõo~r' fí' lí' niing~ 'gõin'.

²⁴ Jo nicatõ~ Fidiée~ jneaa~aa', dsea` i eáang' 'neáaiín~, e laco' nica'ufing~naa' dsea` quiá'r~, jõ ja` ee' líi' si líi'naa' dsea` Israel õsi ja' líi'naa' lajo é. ²⁵ Jo lajob líi' lí' laco' la fé' Fidiée' fí' ni' jì' e cajme' Oseas ie~ malií' gui do ie~ lami~ café' Fidiée' lala:

Jaléng' dsea` i ja` mi' calíng' dsea` quíe~, dsu' lana nifií'ire e dsea` quíe'baa nilíiín~; jogui jaléng' dsea` i ja` mi' cajmi'neáan~n lami~ jéeng'gui, dsu' lanagui nijmi'neáam~baa jaléng' f'.

²⁶ Jo fí' ni~ e jì' job cajo fé'gui Fidiée' lala:

Cartí' lana ja' líing'na' dsea` quíe~, jo dsu' lanagui jóo~baa nilíng'na' quíe~ jnea~, dsea` líin'n Fidiée` i seeng' car` ngongíi~ jmií~.

Jo lanab líi' júu' quiá' Fidiée' e cajme' Oseas.

²⁷ Jo lalab fé' Saíi' fí' ni' jì' quiá' Fidiée' cuaiín~ quiá' jaléng' dsea` Israel: Nañi' fa' jialgui la fíing' jaléng' dsea` Israel

lí' laco'gui la jmiguiú' tóo' e néé' fí' 'ni' jmiíi'~,

jo dsu' jíi'~ tú~ 'ni' míim'bing' i nilí' nileáng' jee~ jalé' iihuí' e nijaquiéeng'.

²⁸ Cõ' jo' huõõ nidsé'gui e dseáng' ni-jmíti~ Fidiée' laco' si'f' e 'gõo' e nica'íir~ lamí~ jéeng'gui quiá' lajaang' lajaang' dsea` jmigüf'.

²⁹ Jo lalab café'gui Saíi' ie~ malií~gui do cajo:

Jo faco' Fidiée' i quií' jmií~ jmé~ doñi' ee'

ja' caseáaiín~ tú~ 'ni' máing' dsea` siju~naa', dsea` Israel,

joba' dseáng' conguiab' nica'íiín~ jnea' jóng

lí' laco'gui cajméer` cõo~ jaléng' dsea` i caliséng' fí' Sodoma cõo'gui fí' Gomorra.

Jo lanab fé' Saíi' fí' ni' jì' quiá' Fidiée' e cajme'r' ie~ malií~gui do.

Catíim~ dsea` Israel júu' quiá' Dsea` Jmáang~ cajo

³⁰ Jo uíi' quiá' jalé' e júu' na, joba' nicuõõng' lí' fe'ee' lana e nica'ím' Fidiée' jaléng' dsea` i ja' líing' dsea` Israel e niliín' do dsea` i ja' røong' dsee~ fí' quini~ dsu' uíi' e já' calíiín' do júu' quiá' dsea` do, nañi' fa' ja' cajméeiín' do quií' jial e ni'íng' Fidiée' ír'. ³¹ Jo dsu' jaléng' dsea` i líing' dsea` Israel i eáang' cuõ' b' yaang~ e jmitir~ la'uiing~ jalé' júu' quiú' ta~ e laco' ni'íng' Fidiée' ír' e líiín' dsea` i ja' røong' dsee~ fí' quini~r~, jo dsu' ja' calí'r~ lajo. <sup>32</sup> Jo dsu' ja' calí'r~ lajo uíi' e cacuõ' b' yaaiín~ e jmitir~ laco' catíng~ e júu' quiú' ta' do e laco' lajo ni'íng' Fidiée' ír' e líiín' dsea` i ja' røong' dsee~ fí' quini~r~. Jo cõ' lajob cajmée' dsea` Israel, joba' cangongíim~bre e caquiuiín' cõo' e cuu~ e quiung' dsea`.

³³ Cõ' lalab fé' fí' ni' jì' quiá' Fidiée' lí' fé' dsea` do lala cuaiín~ quiá' Dsea` Jmáang':

Niquiee' e cõo' cuu~ fí' Sión,

jo cõo' e cuu~ jo seem' dsea` i niquiung'.

Jo dsu' jaléng' dsea` i já' líing' júu' quiá' Fíi'naa' Dsea' Jmáang',

joba' ja' niligõõiín' cõo' e jo, cõ' Dsea' Jmáam~bing' líing' lafa' e cuu~ do.

10 Dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang~, e laba' iin~n car` ngocáng' dsii' jogui míi'í Fidiée~, e jaléng' dsea' góo'o dsea' Israel nileáiín~ jee~ jalé' dsee~ quiá'r~. ² Jo jnea~ fá'a uíi' quiá'r~ e eáam' iin~ nijmér~ lajíi' e iing~ Fidiée~, lifa' ja' jmóor~ dseáng' laco' iing~ 'ñia' Fidiée' e nijmé~ jaléng'

dsea` quiá'r. <sup>3</sup> Dsuco' i dsea` í ja` iin` ningáiñ' jial e íng' Fidiée` dsea` e líiñ' do dsea` i ja` røong` dsee` fí` quinir`. Jo co' lajob líiñ', joba' yaam`bre 'nó'r' jial e ni'íng' dsea` do ír' la'eáang` cóo' jalé' e la tiiñ` yaaiñ~, jo cab' 'náaiñ` jalé' e nicagua' Fidiée` uing` e nilí' dsea` lajo. ⁴ Jo Dsea` Jmáam`bing' i ca'fing` b'f quiá' e júu` quiu' ta` do e laco' doñí' i dsea` i ja' líng` júu` quiá'r nilí'r e ni'íng' Fidiée` ír' e líiñ` jaang` dsea` i ja` røong` dsee` fí` quinir`.

⁵ Jo lalab cajme' Moí` ie` mali' gui do cuaiñ` quiá' e íng' Fidiée` dsea` e líng` dsea` i ja` røong` dsee` fí` quinir` la'eáang` e jmitir` e júu` quiu' ta` do, jo lalab fé' e júu` jo: "Jaléng` dsea` i jmitir` dseáng` røø` contøong` e júu` quiu' ta` quiá' Fidiée`, joba' la'eáang` cóo' e job niliseeiñ` cajo." ⁶ Jo dsu' lalab fé'gui cajo fí` ní` jì` quiá' Fidiée` cuaiñ` quiá' jial ni'íng' Fidiée` dsea` e líng` dsea` i ja` røong` dsee` fí` quinir` uí' e nijá' calíiñ` júu` quiá' dsea` do, jo lalab fé' e júu` jo: "Jie` mí` í` o' e júu` la: ¿I` seeng` i cuøong` nid-séng' fí` ñí'f?" —co' fíng song í` o' lajo, joba' nijmoo` jóng e lafa' nijgiám` Dsea` Jmáang` fí` lí` guiiñ`. ⁷ Osi i'bi o' é: "¿I` seeng` i cuøong` nijgiáang` fí` lí` neáang` jaléng' 'líi'?" —co' fíng song í` o' lajo, joba' nijmoo` jóng e lafa' nijí' b' -tu Dsea` Jmáang` calé' catú'. <sup>8</sup> Co' lalab fé'gui fí` ní` jì` quiá' Fidiée`: "Jo quiá' b' seeng` cóo' 'nú' e júu` quiá' Fidiée` lí' laco' la fó'na' jogui lí' laco' í` óo'na'." Jo e júu` nab e guía'naa' jee` 'nú' e quiá' jial ja' líng` dsea` júu` quiá' Dsea` Jmáang`. ⁹ Jo e júu` job e la, e song fó' fí` quini` dsea` e Jesús líiñ' Fíi' jogui ja' líiñ` car` ngocáng` o' e Fidiée` cajmijí'r dsea` do mí` cang' e cajúin', joba' nileám` Fidiée` 'nu` jóng jee` jalé' dsee` quií'. <sup>10</sup> Co' la'eáang` e ja' lí'naa' e car` ngocáng` dsi'naa' e júu` jo, joba' nilí'baa' e ni'íng' Fidiée` jneaa`aa' e líi'

naa' dsea` i ja` røong` dsee` fí` quinir`, jogui nileám` Fidiée` jneaa`aa' cajo jee` jalé' dsee` quií'naa' la'eáang` e fé'naa' fí` quini` dsea` e Dsea` Jmáam`bing' i líng` Fíi'naa'.

¹¹ Jo lalab fé'gui fí` ní` jì` quiá' Fidiée`: "Jo dsu' jaléng` dsea` i ja' líng` júu` quiá' Dsea` Jmáang`, joba' ja' quií' jmií' fa' e nilitúng` dsíir' e ja' calíiñ` e júu` jo." <sup>12</sup> Jo røøb` lí'naa' fí` quini` Fidiée`, ja' ee' líi' su líi'naa' dsea` Israel o'si ja' líi'naa' lajo é, co' jaam` Fíi'naa' Fidiée` seeng` quií'naa' lajií'naa', jo jlob' cuø` dsea` do mí` ee'go mí' dsea` ír'. <sup>13</sup> Co' lalab fé'gui fí` ní` jì` quiá' Fidiée` cajo: "Jo jaléng` dsea` i mí' Fidiée` e nileáang` neiñ' jee` jalé' dsee` quiá'r, joba' lajob nijmé` dsea` do." <sup>14</sup> Dsu' ja' cuøong` lí' mí' dsea` Fidiée` song ja' mí' ja' líiñ` júu` quiá' dsea` do; jogui ja' cuøong` fa' e nijá' líng` dsea` júu` quiá' Fidiée` song ja' mí' canú' guir e júu` jo; jogui cajo ja' cuøong` lí' núr` e júu` quiá' Fidiée` do song ja' gui i seeng` fa' i nini' e júu` quiá' dsea` do; ¹⁵ jogui ja' cuøong` e nini' e júu` quiá' dsea` do song ja' i seeng` gui fa' i nisíng` dsea` e nijmér` lajo. Jo lalab fé' fí` ní` jì` quiá' Fidiée` cuaiñ` quiá' e júu` na: "Dsíng' ia' mí' güllíng` jaléng` dsea` i quie` júu` quiá' Fidiée`." <sup>16</sup> Jo dsu' jíi' tú' 'ní' mím' dsea` Israel i ja' líng` e júu` jo lí' laco' la fé' Saí' fí` ní` jì` quiá' Fidiée` lí' fé'r' lala: "Fíi' i, jíi' tú' 'ní' míng' dsea` i ja' ni-calíng` júu` quií' e guía' jneaa'." <sup>17</sup> Jo cuøong` fe'ee' lana e la'eáang` e guía' dsea` júu` cuaiñ` quiá' Dsea` Jmáang`, joba' núu` dsea` e júu` jo; jogui la'eáang` e núu` dsea` e júu` jo, joba' ja' líiñ` e jo. ¹⁸ Jo uí' joba' jmingíi` jnea` lala: ¿Su ja' mí' canúu` dsea` Israel e júu` cuaiñ` quiá' Dsea` Jmáang` do? Mó' dseáng' nicanúu' biñ'. Jo e ja' b' e jo, co' dseáng' lajob nicalf` lí' laco'gui la fé' fí` ní` jì` quiá' Fidiée` lí' fé' lala:

Jò fí latøøng̃ jmingüüb̃ nicanúũ dseá̃
júũ quiá̃¹ i dseá̃ i guiã júũ quiá̃¹
Fidiéé̃,

jogui fí̃ dseáng̃¹ tí̃ lí̃ huú̃¹ eáang̃¹ fí̃ ní̃
guóõ¹ uó̃ nicanú̃¹ júũ¹ quiá̃¹ r̃ cajo.

¹⁹ Jò caléb̃¹ catú̃¹ jmingü̃¹ jneã: ¿Su
jã mí̃ cangám̃¹ bi dseá̃ Israel jalé̃¹ e
júũ¹ jo? Mó̃¹ dseáng̃¹ nicangám̃¹ bre, cõ¹
lalab cajmẽ¹ Moĩ¹ iẽ maliĩ¹ gui do e fé̃¹
Fidiéé̃:

Jneã Fidiéé̃ nijmeẽ e e jaléng̃¹ dseá̃ i
jã líng̃¹ dseá̃ Israel ni'ufiñ̃¹ dseá̃
quié̃ e,

jò lajobã¹ nilí̃ dsihuúing̃¹ jaléng̃¹ dseá̃ Is-
rael quiá̃¹ jaléng̃¹ i dseá̃ f̃.

Jogui nijmeẽ e cajo e niliguiñg̃¹ dseá̃ Is-
rael quiá̃¹ jaléng̃¹ i dseá̃ f̃ i jã 'goõ¹
ngáng̃¹ do.

²⁰ Jò eáam̃¹ lahuúing̃¹ fé̃¹ Saí̃¹ e júũ¹ la lí̃¹
fé̃¹ Fidiéé̃ lala:

Jò jaléng̃¹ dseá̃ i jã ca'ngáng̃¹ jneã, cad-
sém̃¹ bre jneã.

Jogui jaléng̃¹ dseá̃ i jã cajmingüing̃¹
jneã,

cajmijneém̃¹ 'niá̃¹ a jeẽ jaléng̃¹ f̃.

²¹ Jò dsũ¹ lalab cajmẽ¹ gui Saí̃¹ e fé̃¹
Fidiéé̃ cuaiñ̃¹ quiá̃¹ jaléng̃¹ dseá̃ Israel:
“Contøøm̃¹ caní̃¹ i guóõ¹ e jmicóõ¹ õ
'nú̃¹, dseá̃ saang̃¹ óõ¹ na' còõ¹ jneã jogui
dseá̃ i jã iing̃¹ jmé̃¹ núũ¹ júũ¹ quié̃ e.”

Mí̃ caguing̃¹ Fidiéé̃ jaléng̃¹ dseá̃ Israel

11 Jò cõ¹ lajob líí̃¹, jobã¹ lana
jmingü̃¹ jneã lala: ¿Su Fidiéé̃ ni-
catiúum̃¹ bre jaléng̃¹ dseá̃ quiá̃¹ r̃ dseá̃
Israel? ¡Ú̃¹, dseáng̃¹ õ¹ lajo! Cõ¹ téé̃¹
óõ¹ na' e dseá̃ Israel líng̃¹ jneã cajo,
jò dseá̃ sijú̃¹ 'lí̃¹ yúũ¹ Abraham lííñ¹,
jogui jeẽ¹ 'lé̃¹ quiá̃¹ Mim̃¹ iuuñ¹ cajo.

² Jò Fidiéé̃, lajiĩ¹ latí̃¹ mí̃¹ uiim̃¹, caguñ̃¹
jaléng̃¹ dseá̃ Israel e lacõ¹ ni'ufiñ̃¹ do
dseá̃ quiá̃¹ r̃, jogui cartí̃¹ lana jiĩ¹ coõ¹
yã¹ jã mí̃¹ catiúung̃¹ neiñ̃¹ do cajo. Cõ¹
lí̃¹ dsiĩ¹ e guíúb̃¹ ñí̃¹ 'nú̃¹ lajiĩ¹ e ca-
jng̃¹ Líí̃¹, jaang̃¹ i café̃¹ cuaiñ̃¹ quiá̃¹

Fidiéé̃¹ iẽ maliĩ¹ gui do, iẽ lamĩ¹ caféiñ̃¹
Fidiéé̃¹ e ca'níiñ̃¹ jaléng̃¹ dseá̃ Israel
lala: ³ “Fí̃¹ i, nicajngam̃¹ dseá̃ jaléng̃¹
i dseá̃ i fé̃¹ cuaiñ̃¹ quií̃¹, jogui nica-
jgiéem̃¹ bre jalé̃¹ nifẽ¹ quií̃¹ lí̃ jmféng̃¹
dseá̃ 'nú̃¹; jò lajiĩ¹ jneab̃¹ dseá̃ quií̃¹
i jã mí̃¹ cajngang̃¹ dseá̃, jò dsũ¹ la-
job iñ̃¹ nijmér̃¹ còõ¹ jneã cajo.” ⁴ Jò
dsũ¹ lalab cañí̃¹ Fidiéé̃¹ quiá̃¹ i Líí̃¹ do
jò casí̃¹ reiñ̃¹ do lala: “Líí̃¹, dsũ¹ õ¹ jiĩ¹
'nú̃¹ dseá̃ quié̃ e i seeng̃¹ gui lana, cõ¹
seem̃¹ bi guié̃¹ milgui dseá̃ quié̃ e i jã mí̃¹
casí̃¹ uó̃¹ jnĩ¹ e jmféiñ̃¹ i diéé̃¹ dseacúũ¹
i siĩ¹ Baal.” ⁵ Jò lajob líí̃¹ lana cajo,
cõ¹ seem̃¹ bi tú̃¹ 'ní̃¹ máng̃¹ dseá̃ Israel
i nicaguing̃¹ Fidiéé̃¹ e lacõ¹ nilíiñ̃¹ do
dseá̃ quiá̃¹ r̃. Jò nicalí̃¹ lajo uíĩ¹ e eáang̃¹
'neáang̃¹ Fidiéé̃¹ jaléng̃¹ i dseá̃ f̃. ⁶ Jò
Fidiéé̃¹ nicaguing̃¹ neiñ̃¹ do uíĩ¹ e eáang̃¹
'neáam̃¹ breiñ̃¹ jò õ¹ uíĩ¹ còõ¹ jalé̃¹ e nica-
jméiñ̃¹ do. Cõ¹ facõ¹ nicaguing̃¹ Fidiéé̃¹
jaléng̃¹ i dseá̃ do la'eáang̃¹ còõ¹ jalé̃¹ e
nicajméiñ̃¹ do, jobã¹ cuøøng̃¹ fẽ¹ eẽ¹ jóng̃¹
e e eáang̃¹ 'neáang̃¹ Fidiéé̃¹ jneaã¹ do
jò cuø̃¹ guir líí̃¹ tá̃¹ cuør̃¹ e iáang̃¹ dsíir̃¹
jóng̃¹.

⁷ Jò lalab líí̃¹, jã calí̃¹ dseá̃ Israel e
ni'ufiñ̃¹ dseá̃ quiá̃¹ Fidiéé̃¹ lí̃¹ lacõ¹ gui
jiĩ¹ e 'nó̃¹ r̃. Jò dsũ¹ i dseá̃ i caguing̃¹
Fidiéé̃¹ 'niá̃¹ r̃ do, calí̃¹ f̃ e ca'ufiñ̃¹ dseá̃
quiá̃¹ dseá̃ do. Jò dsũ¹ jaléng̃¹ i dseá̃
caguiaang̃¹ gui do cali'ueb̃¹ moguir̃¹, cõ¹
jã iñ̃¹ fa' canúur̃¹ júũ¹ quiá̃¹ Fidiéé̃¹. ⁸ Jò
calí̃¹ lajo líí̃¹ lacõ¹ la fé̃¹ fí̃¹ ní̃¹ jì̃¹ quiá̃¹
Fidiéé̃¹ lí̃¹ fé̃¹ lala: “Jò Fidiéé̃¹ cajméer̃¹
còõ¹ jaléng̃¹ dseá̃ Israel e uẽ¹ mogu-
iñ̃¹ e lacõ¹ jã ningáñ̃¹ lacõ¹ catíng̃¹,
jogui cajméẽ¹ bre jminiñ̃¹ cajo e lafã¹ jã
cuøøng̃¹ nijøøiñ̃¹ jogui loguaiñ̃¹ cajo e
lafã¹ jã cuøøng̃¹ ninúiñ̃¹.” Jò lanab líng̃¹
i dseá̃ f̃ cartí̃¹ lana. ⁹ Cõ¹ lalab fé̃¹ gui
fí̃¹ ní̃¹ jì̃¹ quiá̃¹ Fidiéé̃¹ e cajng̃¹ dseatã¹
dseá̃ féng̃¹ Daví̃¹:

Mí̃¹ i 'nú̃¹, Fidiéé̃¹, e lajeẽ¹ e seáng̃¹
rúng̃¹ dseá̃ góõ¹ dseá̃ Israel e gø̃¹ r̃
ir̃ colíng̃¹ jiĩ¹ lacõ¹ quĩ¹ tíiñ̃¹,

jo lajee˘ jo, lajee˘ jíí˘ e ja lí˘bre,
 mií e ni˘uíng˘ ga˘ quiá˘r˘ e laco˘ nitéiñ˘
 fí nĩ dsee˘,
 jo lajoba˘ ni˘íñ˘ iihuí˘ laco˘ catíng˘.
¹⁰ Jogui míí˘ i˘ nu˘ cajo, Fidiée˘, e lafa˘
 güijnáb˘ jminir˘ e laco˘ ja˘ cuóong˘
 nijóor˘
 jogui e lafa˘ nijúm˘ mocóor˘ conguiá˘.

**Mi˘ caleáang˘ Fidiée˘ jaléng˘ dsea˘
 i˘ ja˘ líng˘ dsea˘ Israel jee˘
 jalé˘ dsee˘ quiáñ˘**

¹¹ Jo lana nijmingí˘ túu˘ calé˘ catú˘: Jo
 mi˘ caquiung˘ dsea˘ Israel, ¿su dseáng˘
 conguiab˘ ca˘naaiñ˘ quiá˘ Fidiée˘? Ú˘,
 dseáng˘ o˘ lajo. Jo dsu˘ mi˘ cajmée˘ dsea˘
 Israel saang˘ dsíir˘ cóo˘ Fidiée˘, jo e
 jo cali˘íng˘ ta˘ e laco˘ jaléng˘ dsea˘ i˘
 ja˘ líng˘ dsea˘ Israel nitíñ˘ e nileáng˘
 Fidiée˘ ír˘ jee˘ jalé˘ dsee˘ quiáñ˘. Jo la-
 joba˘ eáam˘ nilí˘ dsihuíng˘ jaléng˘ dsea˘
 Israel quiá˘ jaléng˘ i˘ dsea˘ í˘ uíí˘ e la-
 jo nicajmée˘ Fidiée˘ cóoñ˘ do. ¹² Jo co˘
 saam˘ dsíí˘ jaléng˘ dsea˘ Israel cajméer˘
 cóo˘ Fidiée˘, joba˘ dseeb˘ ca˘éer˘. Jo dsu˘
 e jo eáam˘ cali˘íng˘ ta˘ e laco˘ ca˘uíng˘
 guiú˘ quiá˘ jaléng˘ dsea˘ jmigúí˘. Jo
 nañí˘ fa˘ ja˘ calí˘ dsea˘ Israel e ca˘íng˘
 Fidiée˘ ír˘, dsu˘ eáam˘ guiú˘ nica˘uíng˘
 quiá˘ jaléng˘ dsea˘ i˘ ja˘ líng˘ dsea˘ Israel.
 Jo co˘ lajob líí˘, joba˘ cuóong˘ lí˘ fe˘ee˘
 jóng e eáang˘gui guiú˘ ni˘uíng˘ quiá˘
 jaléng˘ dsea˘ i˘ ja˘ líng˘ dsea˘ Israel ie˘
 lami˘ nijá˘ líng˘ jaléng˘ dsea˘ Israel júu˘
 quiá˘ Fidiée˘.

¹³ Jo dsu˘ sea˘bi˘ júu˘ e˘ né˘ fíí˘ i˘
 'nú˘, dsea˘ ja˘ líng˘ na˘ dsea˘ Israel. Jo
 Fidiée˘bing˘ i˘ nicasíng˘ jnea˘ e laco˘
 niguiaa˘ júu˘ quiá˘r˘ jee˘ jaléng˘ 'nú˘. Jo
 jnea˘ eáam˘ jmí˘goo˘ e ta˘ e nicangíñ˘
 quiá˘ dsea˘ do. ¹⁴ Jo uíí˘ e jmóo˘ lajo
 cóo˘ ta˘ quié˘, joba˘ jnea˘ iin˘ e fa-
 co˘ lajogui nilí˘ i˘ e ni˘íng˘ jaléng˘ dsea˘
 góo˘ dsea˘ Israel e nileáñ˘ jee˘ jalé˘
 dsee˘ quiá˘r˘. ¹⁵ Jo uíí˘ e nica˘naam˘ 'ñi-
 a˘ Fidiée˘ e seeñ˘ cøong˘ cóo˘ dsea˘ Is-

rael, joba˘ jaléng˘ dsea˘ i˘ caguiaang˘gui
 nicalí˘bre e niseeñ˘ juguí˘ júu˘ røø˘
 cóo˘ Fidiée˘. Jo dsu˘ mi˘ ni˘íng˘ tu˘
 Fidiée˘ jaléng˘ dsea˘ Israel, e jo líí˘ lafa˘
 mi˘ jíí˘ tu˘ jaang˘ 'líí˘. ¹⁶ Jo lajob líí˘ e júu˘
 na líí˘ laco˘gui la líí˘ mi˘ jmóo˘ dsea˘
 iñí˘; co˘ song la˘uíí˘ e iñí˘ e nijmé˘ dsea˘
 do quiá˘ e nicuóor˘ Fidiée˘, joba˘ la-
 jalébb˘ e ca˘ caguíee˘ gui do güeam˘ cajo.
 Jogui song jmó˘ quiá˘ cóo˘ 'ma˘ catíng˘
 Fidiée˘, joba˘ güeam˘ cajo e guo˘ quiá˘
 e 'ma˘ do.

¹⁷ Jo cuóong˘ fe˘ee˘ e i˘ líng˘ dsea˘ Is-
 rael lííñ˘ lafa˘ guo˘ 'ma˘ ofíí˘ e cajñ˘
 dsea˘ jo dsu˘ cahuíbb˘ e guo˘ jo. Jo eáang˘
 quiá˘ e guo˘ e cahuí˘ do, fí˘ job cajé˘ e
 guo˘ 'ma˘ ofíí˘ e íáang˘ 'ñia˘ fí˘ jee˘ mó˘.
 Jo jaléng˘ 'nú˘, dsea˘ ja˘ líng˘ na˘ dsea˘
 Israel, 'nú˘bing˘ i˘ líng˘ lafa˘ e guo˘ e
 'ma˘ ofíí˘ jo. ¹⁸ Jo co˘ lajob líng˘ na˘, joba˘
 fíí˘ guíí˘ 'nú˘ jie˘ mí˘ í˘ óo˘ na˘ e niing˘gui˘
 laco˘gui e guo˘ 'ma˘ e nicahuí˘ do, co˘
 song í˘ óo˘ na˘ lajo, joba˘ 'né˘ e jmigu-
 iéng˘ óo˘ na˘ e o˘ 'nú˘ i˘ se˘ e jmó˘ quiá˘
 e 'ma˘ do, co˘ la˘eáang˘ e jmó˘ doba˘ e jíí˘
 'nú˘, dsea˘ líng˘ na˘ lafa˘ guo˘ 'ma˘ ofíí˘
 e ca˘íáang˘ 'ñia˘ fí˘ jee˘ mó˘.

¹⁹ Jo dsu˘ jangám˘ nilí˘ o˘ jo nifo˘ lala˘:
 "Cahuíbb˘ e guo˘ quiá˘ e 'ma˘ do e la-
 co˘ nija˘ jnea˘ ée˘ quiá˘ e lí˘ cahuí˘ do."
²⁰ Jo e jább˘, lajob calí˘, dsu˘ cahuíbb˘
 jalé˘ e guo˘ jo uíí˘ e ja˘ já˘ calíng˘ júu˘
 quiá˘ Fidiée˘. Jo dsu˘ 'nu˘, dsea˘ ja˘ lin˘
 dsea˘ Israel, lafa˘ casém˘ba˘ e fí˘ dse˘
 e 'ma˘ jo uíí˘ e já˘ calín˘ júu˘ quiá˘
 Fidiée˘. Jo co˘ lajob calín˘, joba˘ ja˘ 'né˘
 e jmíjlong˘ uo˘ uíí˘ quiá˘ e jo, co˘ líí˘
 lí˘ 'né˘ e ñíing˘ o˘. ²¹ Jo co˘ ja˘ cajmée˘
 Fidiée˘ féng˘ dsíir˘ cóo˘ e guo˘ 'ma˘ e
 guita˘ cajñ˘ dsea˘ joba˘ caquiú˘bre, jo
 co˘ lajob cajmée˘guir cóo˘ e guo˘ jo,
 joba˘ dseáam˘ e nijmér˘ lajo cóo˘ 'nu˘
 cajo. ²² Jo co˘ lajob líí˘, joba˘ ne˘naa˘ jial
 tíí˘ e guiúng˘ Fidiée˘ lífa˘ íí˘bre í˘ la-
 co˘ catíng˘ mi˘ ee˘go˘ jmóo˘ dsea˘ e ja˘
 dseeng˘. Jo co˘ lajob lííñ˘, joba˘ iihuíbb˘

cacuø' r' jaléng' i dseá i cajmée` saang` dsíi' cóo' r'. Jo dsu' eáam' guíiín' cóo' r' 'nú', dseá ja' líng' na' dseá Israel, lifa' 'né' e seeng' na' e contøøng` já' líng' na' júu' quiá' bre. Jo dsu' song ja' jmoo` na' lajo, joba' dseáam` jóng e lafa' ni- huíng' na' e fi' dse' i e 'ma' jo. <sup>23</sup> Jo song já' r' nilíng' jaléng' dseá Israel júu' quiá' Fidiée` jogui e niquí' r' jíng' - tu yaaiñ' fi' quini' dseá do, joba' caléb' catú' ni' uúing` tur lafa' guo' quiá' e 'ma' e lí' cahuíñ' do. Co' quíib' r' Fidiée` jmií' e nijmé` tur e niséng' tur e guo' quiá' e 'ma' e caquiur' do. <sup>24</sup> Jo co' 'nú', dseá ja' líng' na' dseá Israel, lafa' cahuíng' - na' fi' coo' 'ma' ofii' e ca' íaang' 'nia' fi' jee` mó', jo lafa' caséng' na' fi' coo' 'ma' ofii' e guita` cajni' dseá nañi' fa' ja' jmoo` re dseá lajo, dsu' lajob calí' cóo' r' 'nú'; jo co' lajob calí' cóo' r' 'nú', joba' eáang' guib ja' huíng' e lafa' niséng' tu Fidiée` e guo' e nicaquiur' do quiá' e 'ma' e guita` cajni' dseá. Jo jalé' e guo' jo, íb' lafa' jaléng' dseá Israel, jo ie` mi` nilí' lajo, joba' nisém' tu calé' catú' e guo' quiá' dseáng' e 'ma' e guita` cajni' dseá.

Nileám` jaléng' dseá Israel jee` jalé' dsee` quiá' r' mi` nití' e í' jo

²⁵ Dseá rú' naa' dseá quiá' r' Dseá Jmáang, iim' baa e ní' na' e júu' la quiá' r' Fidiée` e ja' mí' cajmijneéiñ' lamí' jéeng' gui e laco' lajo ja' nijmijlóng' yaang' na' e tiíng' na' eáang'. Jo e lab e júu' jo, e i líng' dseá Israel eáam' nicajméer' laaiñ' cóo' r' júu' quiá' r' Fidiée`, jo dsu' calí' lajo e lí' laco' ni' ié' jé' jii' r' si' í' 'né' t' i dseá i ja' líng' dseá Israel i nijá' líng' júu' quiá' r' Fidiée`. <sup>26</sup> Jo mi` ningf e nidsijée' jalé' e jo cóo' r' jaléng' dseá i ja' líng' dseá Israel, joguiba' nileáng' jaléng' dseá Israel jee` jalé' dsee` quiá' r'. Jo e na líí' lí' laco' la fé' fi' ni' ji' quiá' r' Fidiée` lí' fé' r' lala:

Jo fi' Sión lí' nijáa' i dseá i nileáng' dseá jee` jalé' dsee` quiáiñ' r'.

Jo íb' i nijé' jalé' e ja' dseeng' jee` jaléng' dseá siju' 'lii' yúu' Jacóo'. <sup>27</sup> Jo e nab e júu' e nijmirøø` cóo' r' jaléng' í

mi` nití' í' e ni' íin' n jalé' dsee` quiá' r'. Jo lanab jii' r' líí' júu' quiá' r' Fidiée`.

²⁸ Jo lati' jmií' na, i fíim' dseá Israel 'ní' ním' bre Fidiée`, co' ja' mí' ca' íñ' júu' quiá' r' dseá do e quiá' r' jial laang' dseá jee` jalé' dsee` quiá' r'. Jo líí' lajo e lí' laco' cuøøng' nijá' líng' na' júu' quiá' r' Fidiée`, 'nú' dseá ja' líng' na' dseá Israel. Jo dsu' mí' 'noo' bi' neáang' Fidiée` jaléng' dseá Israel dsu' uí' r' e caguíñ' jaléng' dseá áang' quiáiñ' r' do jogui e cajméer' júu' tigua` cóoiñ' r' do ca- jo. ²⁹ Co' jalé' e cuø' r' Fidiée` lí' doñi' ií' dseá jo' qui' jmií' fa' e niguí' tur calé' catú', o' gui fa' e nitiúung` tur jaléng' i dseá i nicatø' r' i nilíng' dseá quiá' r'.

³⁰ Jo lamí' jéeng' gui jaléng' 'nú', dseá ja' líng' na' dseá Israel, eáam' cajmee` na' e saang' oo' na' cóo' r' Fidiée`. Jo dsu' lanagui, uí' r' e lajob nicajmée` ca- jo jaléng' dseá Israel, joba' Fidiée` lana nifi' líiñ' 'nú'. ³¹ Jo lajob nicajmée` dseá Israel cóo' r' Fidiée` lana, jo dsu' calí' lajo cajo e lí' laco' lana nilí' fi' líng' Fidiée` 'nú', dseá ja' líng' na' dseá Israel, jogui calí' lajo cajo e lí' laco' lajo nilí' fi' líng' Fidiée` jaléng' i dseá Israel do. ³² Jo lajiim' dseá jmigüí' nicajméer' saang' dsí' r' cóo' r' júu' quiá' r' Fidiée`, co' lajob si' í' quiá' r' dseá do. Jo calí' lajo e lí' laco' mí' nilicøøng' gui, nilí' fi' líng' Fidiée` lajaléng' i dseá í'.

³³ Jo dseáng' ja' cøøng' cóo' r' jial tí' e guiúng' Fidiée` cóo' r' lajaléng' dseá jmigüí',

jogui lajob cajo ja' cøøng' cóo' r' jial tí' e tíiñ' ngáiñ' r'.

Jo jii' r' jaang' dseá jmigüí' qui' r' jmií' fa' e ningáiñ' r' jial laco' jii' r' e í' dsí' r'

dsea` do cōo` jalé` e nijmér, jogui jial e nijmér` lajalé` e jo.

³⁴ Cō' lalab fé` Fidiéé` fí` ni` jì` quiá'r: Jíi` jaang` dsea` jmigüü` quíi`r` jmií` fa` e niliñir` jialcō' í` dsíi` Fidiéé` o'gui cajo fa` e nijñi` e` jalé` e 'né` nijmé` dsea` do.

³⁵ Jogui jíi` jaang` dsea` jmigüü` ja` ee` mí` cacuø'r` Fidiéé` jéeng`gui e laco' dsea` do nijmér` qui'` táa` cōo` dsea` jmigüü`.

Jō lanab líi` júu` quiá'` Fidiéé` e tōo` fí` ní` jì` quiá'r`.

³⁶ Dsuco' lajaléb` e sea` fí` jmigüü` Fidiéé`bing' í` cajmée`, jogui la'eáang` f`bre e sea` jalé` e jo, jogui e quiá'`bir líi` lajalé` e jo cajo. ¡Joba' car` ngongü` jmií` 'né` e nijmiféng`naa' Fidiéé`!

Jō lajob 'né` niliti`.

Jáang` yaang` na' fí` jaguó` Fidiéé` lafa' cōo` feá'

12 Dsea` rú`naa' dsea` quiá'` Dsea` Jmáang, uíi` e eáang` fí` líng` Fidiéé` jneaa`aa', joba' mii`i 'nú` jmi'ee` e nijjáang` yaang`na' fí` jaguó'r` e líng`na' lafa' cōo` feá' e jí', jogui e güeang`na' e líng`na' dseáng` jíi` e quiá'`bre, jogui e jlo` nitf` dsíir` cajo; cō' e nab feá' e 'né` nijjíi`na' fí` quini` Fidiéé` e laco' nijmiféng`naa're. ² Jogui jie` mí` síng` yaang`na' e fí` ja` dseeng` lí` ngí` dsea` jmigüü` í` seeng` jmií` na, cō' ja` 'né` jmée`na' lajo. Cō' líi` lí` 'né` e nicuø' fí` yaang`na' e nilisíng` jialcō' í` óo`na', jo lajoba' nilisíng` jialcō' ee`na' fí` jmigüü` la, jogui cajo e quíi`na' jmií` e niliñi`na' e` e iing` Fidiéé` e nijmée`na' líi` lajalé` e guiú` jogui e jlo` e tí` dsíi` dsea` do jogui cajo e røø` e ja` cōøng` cōo`.

³ Jō Fidiéé` nicacuø'r` jnea` cōo` ta` uíi` e lajo cali`iáang` dsíir` cajmée` cōo` jnea`. Jō cō' lajob cajmée`guir, joba' fíi` í` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá'` Dsea` Jmáang, e jíi` jaang` 'nú' 'né` ni'f` áa`-

na' e niing`gui eáang` laco' jíi` e catíng` ni'f` áa`na' cuaiñ` qui`na'. Cō' 'né` e ni'f` áa`na' jíi` laco' catíim` líi` laco' jíi` tíi` e cangíng`na' quiá'` Fidiéé` e já' líng`na' júu` quiá'r`. ⁴ Dsuco' lajaang` lajaang` jneaa`aa' seab` jmini`naa' cōo`gui loguá`naa' jogui e jie`gui cajo, jo laco` e jo quí`ii' jmaquíim` ta` íing` laco`. ⁵ Jō lajob líi` jneaa`aa' cajo, dsea` líi`naa' dsea` quiá'` Dsea` Jmáang, cō' nañi` fa' fíim`baa' eáang`, dsu' lafa' jaam` dsea` líi`naa' í` já' líng` júu` quiá'` Dsea` Jmáang. Jō ja` ee` líi` lí` líi`naa' jmaquíing` lajaang` lajaang`naa', dsu' lafa' jaam` dsea` líi`naa' lajaléng`naa'.

⁶ Jō e cuø' Fidiéé` jneaa`aa' e iáang` dsíir` jmaquíim` nicangíng`naa' lajaang` lajaang`naa'. Joba' song` nicacuø'r` jneaa`aa' e tíi`naa' guia`naa' júu` quiá'r` fí` quini` dsea` jíéng`, joba' lajob 'né` jmó`oo' líi` laco' jíi` tíi` e nicangíng`na' e já' líi`naa' júu` quiá'r`. ⁷ Jogui song` nicacuø'r` jneaa`aa' e nijmé`naa' ta` e nijmicōo`naa' dsea` rú`naa', joba' lajob 'né` jmó`oo'. Jogui song` nicangíng`naa' quiá'r` e tíi`naa' e ni'e`naa' dsea` rú`naa' júu` quiá'` Dsea` Jmáang, joba' lajob 'né` jmó`oo' jóng. ⁸ Jogui song` nicangíng`naa' quiá'r` e tíi`naa' e nicuø'naa' bí` dsea` rú`naa', joba' lajob 'né` jmó`oo'. Jogui song` nicangíng`naa' quiá'r` e nijmicōo`naa' dsea` rú`naa' cōo` jalé` e sea` quí`naa', joba' lajob 'né` jmó`oo' e ngocáng` dsí`naa'. Jogui song` nicangíng`naa' quiá'r` e oø`naa' cōo` ta`, joba' eáam` 'né` e ñiing` dsí`naa' e nijmó`naa' e ta` jo. Jogui song` nicangíng`naa' quiá'` Fidiéé` e nijmicōo`naa' jaléng` dsea` rú`naa' í` lí` 'né` quiá'` lajo, joba' lajob 'né` jmó`oo' e iáang` dsí`naa'.

Jial 'né` seeng` dsea` quíá'` Dsea` Jmáang`

⁹ Jō fíi`guíi` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá'` Dsea` Jmáang, dseáng` e

ngocáng` óo'ba' 'né` nijmi'neáang`na' dsea` rúng`na', jo o' lí' júu` e fól'na' e jmoo`na' lajo. Jogui 'né` e 'ní' máam`ba' jalé` e ja` dseeng`, co' lí' lí' dseáng` jíi' e guiú`ba' 'né` nijmée`na'.¹⁰ Jogui jmi'neáang`na' dsea` rúng`na' lí' laco'gui catfing` e jmoo` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, jogui nijmi'goo` rúng`na' cajo.

¹¹ Jo ja` 'né` jmée`na' fng`na', co' lí' lí' 'né` e nicuó' b' yaang`na' e nijmée`na' jalé` ta` e nicangfing`na' quiá' Fidié`.

¹² Jo e iáang` óo'ba' 'né` seeng`na' la'eáang` e dseáng` nitab` óo'na' e niliseem`ba' cøong` cóo' Fidié` f' ñiff` quiá'r` mi` nitf` e í' jo. Jogui 'né` e jmée`na' feng` óo'ba' cóo' jalé` f'í' dsí' e dsingfng`na', jogui cajo ja` 'né` tá`na' e fong`na' Fidié`.

¹³ Jo jaléng` dsea` rúng`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i lí' sea`go f'í' dsí' quiá', joba' 'né` e nijmicóo'`baa're jóng. Jogui íing`na' cóo' júu` røð` jaléng` dsea` i guilíng` f' qui`na'.

¹⁴ Jogui míi`na' Fidié` coo` e guiú` uíi` quiá' jaléng` dsea` i jmáng` 'nú' ga, jo dseáng` lajob` 'né` jmée`na' cóo'r` jogui jie` mi` fó'na' júu` 'lí' uíi` quiá'r`.

¹⁵ Jo jmi'íáang` óo'na' cóo' jaléng` dsea` rúng`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i iáang` dsí', jogui jmee`na' f'í' fng` seeng` i líng` lajo.

¹⁶ Jo røðb` 'né` seeng`na' jee` la'ó' 'nú', dsea` líng`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`. Jo ja` 'né` e jmiylong` yaang`na', co' lí' lí' 'né` e seeng`na' e røðb` líng`na' laco'gui líng` i dsea` i ja` jmiylong` yaang` jee` jaléng` 'nú'. Jogui ja` güi'f` óo'na' e dseáng` líng`na' dsea` i tíng` ngáng`.<sup>17</sup> Jo ja` jmoo`na' qui' táa` cóo' dsea` rúng`na' song` ee`go` ca'léer` qui`na', co' 'nú' 'né` nijmi'úung`na' e nijmée`na' dseáng` jmgang` e guiúb` cóo' doñi` i dsea` rúng`na'.¹⁸ Jo jié` jíi` carti` lí' qui`na'

jmi` jmee`na' e niliseeng`na' juguiú` júu` røð` cóo' lajaléng` dsea` rúng`na'.<sup>19</sup> Jo e laba' iin`n` fñi`guí` 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i 'neáan`n` eáang`, e mi` ee`go` ca'lée' dsea` qui`na', ja` 'né` fa' e nicó'na' qui`na', co' ja` dseeng` e jmée`na' lajo; co' lí' lí' 'né` e nisée`na' f' jaguó` Fidié` e júu` jo, co' f'bing' i ní'f` í' laco' catfing`; co' lalab` fé'r` f' ní' j' quiá'r`: "Jneab` Fidié` dsea` catfín`n` e ní'í' í' laco' catfing`, jo jnea`bing' i ní'qui'` táa` dseáng` laco' sí'f'." Jo lanab` jíi` líi` júu` e jing` Fíi'naa' Fidié` f' ní' j' quiá'r`.²⁰ Jo lalab` fé'gui` cajo f' ní' j' quiá'r`: "Jo song` jaang` dsea` i 'ní' níing` 'nú' mi'r` 'nú' e nidó'r` osi e ní'f'r` é, joba' 'né` cuó'`ba're lajii' e mi'r` 'nú' do. Jo mi` nijme` lajo, lajoba' nilf` í' líng` i 'ní' níing` 'nú' do cóo' lajii' e jmóor` cóo' 'nú' do."<sup>21</sup> Jo jie` mi` cuøong` uo' fa' e jalé' e ja` dseeng` nilí' 'nú', co' la'eáang` e jmoo' jalé' e guiú', lajoba' nilí' jalé' e ja` dseeng` do.

13 Jo e laba' iin`n` fñi`guí` 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, e lajiim` 'nú' 'né` jmée`na' núu'na' jalé' ta` quiu' dseata` i seeng`. Dsucó' Fidié`bing' i nicacuó` e ta` jo quiá' jaléng` dseata, jogui cajo 'niab' Fidié` dsea` nicaguiar` uing` e seeng` jaléng` f'.² Jo co' lajob` líi, joba' jaléng` dsea` i jmoo' laang` cóo' lajii' ta` quiu' dseata, joba' ja` jmóor` núu'r` jóng` lajii' ta` e nicaquiú' Fidié`. Jo jaléng` dsea` i jmoo' lajo, joba' yaam`bre` nó'r` e nid-sijée' huíng` quiá'r, co' iihuíb` ní'f'n'.³ Dsucó' jaléng` dseata` ja` seeiñ` fa' e ní'féiñ` jaléng` dsea` i jmoo' jalé' e guiú', dsucó' jaléng` dsea` i jmoo' ga`bing' i ní'jmeáin` lajo. Jo song` 'nú' iin` e niliseen` e ja` 'gón' dseata, joba' 'né` e ní'ee' e guiúb` jóng, jo lajoba' ní'fé' dseata` guiú' uii` qui'`.⁴ Co' Fidié`bing' i caguíng` jaléng` dseata` e laco' nijmicóo'r` 'nú'. Jo dsu' song` jmoo' jalé' e ja` dseeng`,

joba' 'né' jme' 'gó'ba' cóo'r' jóng; co' e liing' ta'ba' e quie' dseata' 'ma'u' quia'r', co' cóo' e joba' e cuo' lí' ee' ta' oor', co' 'niab' Fidiée' dsea' cacuø'r' dseata' e óoiñ' do ta' e laco' nicuø'r' iihuif' jaléng' dsea' i' jmoo' laang' lajii' ta' quia'r'. ⁵ Jo ufi' e lajob líí', joba' dseáng' laguim' 'né' e nijmée' núu' jalé' ta' quia'r' dseata', dsu' o' fa' e laco' ja' ni'fiin' iihuif', co' uøø'ba' 'né' e ni'f' o' e dseáng' e guíu'ba' e nijmée' lajo. ⁶ Jo uing' e lajob cajo, joba' quíí' 'nu' cuu' e mí' dseata'; dsuco' Fidiée'bing' i' caguíng' jaléng' dseata', joba' jii' jo ta' quia'bre e quia' e quia'r' ta'.

⁷ Joba' fii'guíí' 'nú', dsea' rú'naa' dsea' quia' Dsea' Jmáang', jmití'na' lajii' e catíng'na'; joba' cuøø'na' jaléng' i' dsea' i' óo'go ta' lajii' e catíiñ' e niñíñ', fa' jaléng' i' catíng' e ni'íng' jalé' cuu' e soo' fii', joba' qui'na' e jo; jogui jalé' e cuu' e quia' ee'go ta' jmoo'na' osi ee'go sea' quíí'na', joba' qui'na' e jo cajo. Jogui jmi'goo'na' jaléng' dsea' i' óo'go ta', co' lajob catíng' e nijmée'na', jogui jmi'féng'na' lajaléng' dseata' laco' catíng' cajo.

⁸ Jo ja' jmirøng' yaang'na' cóo'r' jii' jaang' dsea', co' lí' lí' 'né' e nijmi'neáang'na' dsea' rúng'na'; dsuco' i' dsea' i' jmi'neáang' dsea' rúng' nica-jmiti'bre røø' lajii' júu' quia' ta' e cajme' Moi'. ⁹ Jo lalab fé' e júu' quia' ta' do: "Ja' 'lee' e nigüín' cóo'r' dseamí' osi dseañu' i' o' quíí', jogui jie' mí' jngán' dsea' rún', jogui ja' jmoo' íí', jogui ja' fó' júu' ta' júu' e laco' ni'lee' quia' dsea' rún', o'gui jmoo' dsihuif' quia' jaléng' dsea' rún' cajo." Jo jalé' e júu' quia' ta' na cóo'r'gui jalé'gui e júu' quia' ta' e caguíee'gui do dseáng' lalab jii' líí' cóo'r' e júu' quia' ta' e fé' lala: "Jmi'neáang' jaléng' dsea' rún' lí' laco'gui jmi'neáan' uø'." ¹⁰ Dsuco' i' dsea' i' jmi'neáang' jaléng' dsea' rúng',

jman' jalé' e guíu'bmoo'r' cóo'r' jaléng' i' dsea' í'. Co' mí' jmi'neáang' dsea' rúin' dseáng' laco' síí', joba' jmiti'bre laco' fé' jalé' júu' quia' ta' e cajme' Moi'.

¹¹ Jo sea'bi uing' quia' e nijmée'naa' lajo, co' dseáng' 'né' e ní'baa' guíu' jialco' nilíí' e see'naa' jmií' na, jogui cajo 'né' e ní'baa' e nicatíb' í' e nijmijnée' dsi'naa' contøng'. Co' dseáng' nijaquíeem' e jmií' e nijáa'tu Fii'naa' Dsea' Jmáang' fí' jmiíu' la e laco' nitøø'r' jneaa'aa', dsea' i' nicaleáaiñ' jee' jalé' dsee' quia'. Dsuco' lana dseáng' niquia'gui e jmií' jo laco'gui ie' lami' já' calí'naa' júu' quia'. ¹² Co' lana nilíí' lafa' e tí' lí' nijneá', co' nijaquíeem' e jmií' jo; joba' 'né' e nitú'baa' jalé' e ja' dseeng' e lami' jmoo'naa' e quí' tíng' dsea' jmoo'r' fí' lí' nuu', co' ja' 'né' jmó'oo' lajo. Co' lí' lí' 'né' e nijmó'oo' jalé' e quí' tíng' dsea' jmoo'r' fí' lí' jneá', e jmáang'naa' ta' jalé' e nicacuø'r' Fidiée' jneaa'aa' e laco' nijmi'øng' yee'naa' lí' laco'gui jalé' e jmáang' ta' jaang' 'lee' mí' dséer' fí' jee' 'nií'. ¹³ Jo contøom' 'né' ee'naa' røø' laco' catíng' lí' laco'gui la jmoo' dsea' i' seeng' fí' lí' jneá'; co' ja' 'né' e jmó'oo' fa' e seáng' rú'naa' e nidsi'né'naa' méé' osi e nidsé'ee' lí' tí' jmií' e ta' dsea' mii' eéang', osi e güií'naa' cóo'r' dseañu' osi dseamí' i' o' quí'naa', osi lí' doñi' ee' e 'li' e jíé'gui é, o'gui e jmoo'naa' ta' jíng' osi ta' dsihuíng' quia' dsea' rú'naa' é. ¹⁴ Co' o' lajo e 'né' jmée' 'nú', co' lí' lí' 'né' e teá'gui nisíng'na' cóo'r' júu' quia' Fii'naa' Dsea' Jmáang' e jmáang'na' ta' jalé' e jmi'øng' yaang'na' e nicacuø'r' 'nú' lí' laco'gui jalé' e jmi'øng' 'niia' jaang' 'lee'. Jogui ja' 'nó'na' jial e nijmi'íáang' óo'na' cóo'r' jalé' e ga' e lí' óo'na' e sea' fí' jmiíu' la.

**Ja`en' dsea`rún` dsea`
quia` Dsea` Jmaang`**

14 Jo fii`guí` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quia` Dsea` Jmaang`, íng`na' røð` jaléng` dsea` quia` Dsea` Jmaang` i ja` mi` 'goo` teaang` teá` cóo` júu` quia` dsea` do, jo ja` jmoo`na' ta` jíng` cóo`r` uúí` quia` jalé` e í` óo`na'.<sup>2</sup> Co' seem` dsea` quia` Dsea` Jmaang` i í` dsíí` e cuøðm` lí` dór` lí` doñí` ee` jmiñí`, jogui` dsu' seem`bi cajo` i jiu`bi mí` teá` sing` cóo` júu` quia` Dsea` Jmaang` jo í` dsíír` e jíí` ja`ba' cuøðng` lí` dór`.³ Jo co' lajob` líí`, joba' i dsea` quia` Dsea` Jmaang` i í` dsíí` e cuøðm` lí` dór` lí` doñí` ee` jmiñí`, joba' ja` cuøðng` fa' e jmiyløng` 'nia`r` uúí` quia` i dsea` rúíñ` i gø' layaang` ja` do; jogui` i dsea` i í` dsíí` e cuøðm` lí` dór` layaang` ja`, joba' ja` cuøðng` e ni'éíñ` i dsea` rúíñ` i í` dsíí` e cuøðm` lí` dór` lí` doñí` ee` jmiñí`. Jo dsu' quia` Fidiée` ja` ee` líí` e gø' dsea` lajalé', co' nica`ím`bre i dsea` i líng` lajo.

⁴ Jo ja` dseeng` fa' e ni'éen` jaang` dsea` i jmoo` ta` quia` jaang`gui dsea`. Dsuco' cuaiñ` quia` i fii` quíu' ta` quia`r` dob song ca'uíng` guíú` lajíí` ta` jmóor` osi ca'uíng` ga` é. Jo dsu' guíúb` ni'uíng` quia`r`, co' eáam` 'gøng` Fíí`naa' Dsea` Jmaang`, jo f`bing` i ni-jmicóo` e ni'uíng` guíú` quia` i dsea` do.

⁵ Jogui` cajo: Seem` dsea` quia` Dsea` Jmaang` i í` dsíí` e niing`gui e líng` jmií`, jogui` seem`bi cajo` i í` dsíí` e røðb` líí` lajalé` jmií` jo ja` sea` jmií` fa' e niing`gui. Jo dsu' lajaang` lajaam` dsea` 'né` e ta` dsíír` røð` cóo` lajíí` e í` dsíír` do.<sup>6</sup> Jo co' i dsea` quia` Dsea` Jmaang` i í` dsíí` e niing`gui e líng` jmií` jo jmóor` lajo e laco' nijmi`gór` Fíí`naa' Fidiée`. Jogui` i dsea` quia` Dsea` Jmaang` i í` dsíí` e cuøðm` lí` dór` lí` doñí` ee` jmiñí` jo jmóor` lajo e laco' nijmi`gór` Fíí`naa' Fidiéeb`

cajo, jogui` cuø`bre gui`maang` dsea` do. Jogui` i dsea` quia` Dsea` Jmaang` i í` dsíí` e lajíí` ja`ba' cuøðng` lí` dór` jo jmóor` lajo e laco' jmi`gór` Fíí`naa' Fidiée` jogui` cuø`bre gui`maang` dsea` do cajo.

⁷ Jo jíí` jaang` jnea`aa', dsea` líí`naa' dsea` quia` Dsea` Jmaang`, see`naa' la ne`naa' yee`naa' o`gui` júung`naa' la ne`naa' yee`naa' cajo.<sup>8</sup> Co' song see`naa' fí` jmigúf` la, líí` lajo e laco' e jmi`goo`naa' Fíí`naa' Dsea` Jmaang`; jogui` song catf` í` e nijúu`naa', líí` lajo e laco' e nijmi`goo`naa' Fíí`naa' Dsea` Jmaam` cajo. Jo ja` e líí` song see`naa' fí` jmigúf` la osi nijúu`naa' é, co' dsea` quia` Dsea` Jmaam` líí`naa'.<sup>9</sup> Jo cajúng` Dsea` Jmaang`, jo mí` cangf` jo, cají`tur calé` catú; jo calf` lajo e laco' nilííñ` Fíí` quí`naa', dsea` see`naa' fí` jmigúf` la, jogui` lajob` líííñ` Fíí` cajo quia` jaléng` dsea` quia`r` i nicajúng`.

¹⁰ Jo co' lajob` líí`, joba' ja` fí` sea` quíí` fa' e ni'éen` dsea` rún` dsea` quia` Dsea` Jmaang`, o`gui` fa' e nijóon`re e uøng`gui cajo. Co' téé` óo`na' e lajaang` lajaam` jnea`aa' 'né` ngiing`naa' fí` quini` Dsea` Jmaang` mí` tí` lí` nitf` í` lajo e laco' dsea` do niquidsir` í` quí`ii' laco' síf`.¹¹ Co' lalab` fé` Fíí`naa' Fidiée` fí` ni` jì` quia`r`:

Jnea` Fidiée` fá`a e dseáng` e já`ba' e seen`, jogui` fí` quini`baa` lí` nisí` lajíing` dsea` uø` jnir` e laco' nijmiféiñ` jnea`, jogui` nijíñ` e jíí` jneab` Fidiée`. Jo lanab` fé` Fidiée` fí` ni` jì` quia`r`.

¹² Jo co' lajob` nilf`, joba' lajaang` lajaam` jnea`aa' 'né` e nguiée`naa' júu` fí` quini` Fidiée` mí` tí` lí` nitf` í` e niquidsir` í` quí`ii'.

**Ja`jmoo` e niténg`
dsea`rún` fí`ni` dsee`**

¹³ Jo co' lajob` líí`, dsea` rú`na' dsea` quia` Dsea` Jmaang`, joba' ja` 'né` e éeng`naa' jaléng` dsea` rú`naa'. Co' líí`

lí 'né e nijmi'úung'na' e ja` nijmée`-na' jíí' coo` e ga` e dseáng' e niténg' dseá` rúng'na' fí' ní` dsee` osi e nitúr` e já' líiĩn` júu` quiá' Dseá` Jmáang` é. ¹⁴ Jogui jnea~, la'eáang` e líin`n jaang` dseá` i jmóo`o lajíí' e iing` Fíi'naa' Dseá` Jmáang~, joba' eáam` nita` dsii` e la-jaléb' e quiee'naa' e sea` fí' jmigúf` la jmang' e guiúb' líí'. Jo dsu' seem` dseá` i í' dsíi' e seab' e ja` dseeng`, joba' lajob` líí' dsu' lajíí' quiá' i dseá' íb'. <sup>15</sup> Jogui song cóo' jalé' e cø'na' seem` dseá` rúng'-na' dseá` quiá' Dseá` Jmáang` i ja` tí' dsíi' jalé' e jmoo`na' do, jo song lajob` líí', joba' lafa' ja` jmi'neáam`ba' i dseá` rúng'na' do jóng. Jo uíi' e lajob` líí', joba' fíi' i 'nú' e ja` cuøng` e cóo' jalé' e cø'na' nijmé` e niténg' dseá` rúng'-na' fí' ní` dsee~, co' uíi' i dseá' íbing' e cajúng` Dseá` Jmáang` fí' dse' crúu`. ¹⁶ Joba' fíi' i 'nú', ja` jmoo`na' jíí' coo` e laco' dseáang' e nifé' dseá` ga` uii` quiá' jalé' e í' óo'na' e guiú'. ¹⁷ Jo mi` Fidiéé` quier` nifí' quí'naa', jo` quiú'gui ta` quí'ii' fa' jalé' e quiee'naa' osi jalé' e 'né'naa' é, co' e laba' e eáang`gui 'né` nijmó'oo' la'eáang` cóo' Jmigúf` quiá' Fidiéé~, e seé`naa' e jmoo`naa' laco' iing` Fidiéé~, jogui e seé`naa' juguiú` júu` røø, jogui e íáang` dsi'naa' cajo. ¹⁸ Jo i dseá` i jmóo` lana cóo' lajíí' e ta` e cangfíiĩn` quiá' Dseá` Jmáang~, joba' i dseá` í` jmi'íáam`bre dsíi' Fidiéé` jogui guiúb` fé' jaléng' dseá` rúin` uíi' quiá'r` cajo. <sup>19</sup> Jo lana fíi' i 'nú', dseá` rú'naa', e contøom` 'né` e nijmi'úung`naa' e nijmó'oo' jalé' e laco' niliseé`naa' juguiú` júu` røø cóo' jaléng' dseá` rú'naa', jogui cajo e nijmicóo' rú'naa' e laco' nilí'naa' e teá'gui nisíng'naa' cóo' júu` quiá' Dseá` Jmáang~. <sup>20</sup> Jo uíi' cóo' jalé' e cø'na' ja` jmoo`na' e laco' dseáang' ni'íing` lajíí' e jmóo` Fidiéé` cóo' lajaang` lajaang` dseá` quiá'r`. Jo dseáng' e jáb', guiúb` lajalé' e gø' dseá`, dsu' e doba' ja` dseeng` e

song cóo' jalé' e cø'na' do nijmé` e niténg' dseá` rúng'na' dseá` quiá' Dseá` Jmáang` fí' ní` dsee~. ²¹ Joba' guiú'gui e ja` cø'na' ngúu` o'gui u'na' jmí' mí' huiing` jø' o'gui jmée'na' jíí' coo` e laco' dseáang' e niténg' dseá` rúng'naa' dseá` quiá' Dseá` Jmáang` fí' ní` dsee~. <sup>22</sup> Joba' fíi' i 'nú' e jíí' yaam`ba' 'né` ní'na' fí' quini' Fidiéé` jial tíi' já' líing'na' cuaiĩ` quiá' e jo. Jo eáam` juguiú` quiá' i dseá` i ta` dsíi' e guiúb` jalé' e jmóor`, co' ja` cuø' dsee` 'ñia'r' lajee` e jmóor` la-jo. <sup>23</sup> Jogui dsu' song sea` coo` jmiĩi' e ta` dsíi' i dseá` í` e ja` cuøng` lí' dø'r` jo song cagø'r` e jo, joba' dseeb' ca'éer` jóng` fí' quini' Fidiéé~, co' dseáng' ja` tab` dsír' e cajméer` e guiú' mi` cajméer` e jo.

O' jíí' uø' 'né` jmi'íáang` o', co' lajob` 'né` jme' cóo' dseá` rún'

15 Jo fíi'guií' 'nú', dseá` rú'naa' dseá` quiá' Dseá` Jmáang~, e jaléng' jneaa`aa', dseá` eáang`gui teá` nitée`naa' cóo' júu` quiá' dseá` do, 'né` e nijmicóo'baa' jaléng' dseá` rú'naa' i ja`gui teáang` teá` cóo' e júu` jo. Co' ja` 'né` jmó'oo' dseáng' la-jíí' e guiú' quí'naa' yee`naa'. <sup>2</sup> Jo lajaang` lajaang` jneaa`aa' 'né` seé`naa' e jmi'íáang`naa' dsíi' jaléng' dseá` rú'naa' e laco' ni'uíing` guiú' quiá'r`, jo lajoba' cuøng` e teá'gui nisfĩn' cóo' júu` quiá' Dseá` Jmáang~. <sup>3</sup> Co' jì'gui Dseá` Jmáang` ja` ca'no'r` jial laco' nijmi'íáang` dsír' 'ñia'r', co' lí' lí' cangongfíiĩn` jíí' laco' fé' fí' ní' jì' quiá' Fidiéé` lí' fé' lala: "Jalé' e ga` e café' dseá` uii` quií'", jneab` cangongfíing` jalé' e jo." <sup>4</sup> Jo lajalé' júu` e fé' fí' ní' jì' quiá' Fidiéé` e cajme' dseá` lamalíi'gui eáang` calí` lajo e lí' laco' e' jneaa`aa' jialco' nijmó'naa' té'ee' cóo' jalé' e huiing' e dsijéé` quí'ii', jogui cuø' jneaa`aa' bí' cajo; jo lajoba' dseáng' nita` dsi'naa' e niliseé`baa' cøng` cóo' Fidiéé` fí' níi' quiá'r` mi` nití` e í' jo. ⁵ Jo

Fidiéeb` dsea` i cuo`r` jnea`aa' e jmoo`-
 naa' té'naa' cóo`r` jalé` e dsing`ing`-
 naa' do jogui e cuo`r` jnea`aa' b` ca-
 jo. Jo uíi` e lajob` líi', joba' m`i`i dsea`
 do e güijmicóo`bre 'nú' e laco' røøb`
 niliseeng`na' lajee` la'ó' 'nú' lí' laco'gui
 ca'ée' Fíi'naa' Dsea` Jmáang`. ⁶ Jo lajoba'
 nijmiféng`naa' Fidiée`, Tiquiá' Fíi'naa'
 Dsea` Jmáang`, colíing` laji` naa'.

**Mi` canúu` dsea` i ja` líing` dsea`
 Israel júu` quiá' Dsea` Jmáang`**

⁷ Jo lajob` fíi`guíi` 'nú', dsea` rú'naa'
 dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, e íing`
 rúng`na' e íang` óo`na' lí' laco'gui
 ca'íng` Dsea` Jmáang` 'nú', jo lajoba' e
 nijmiféng` dsea` Fidiée`. <sup>8</sup> Jo jnea` fíi`i
 'nú' e Dsea` Jmáang` cagüéiñ` fí` jmigüi`
 la e laco' nijmicóo`r` dsea` Israel. Jo
 calí` lajo e lí' laco' cuo` lí` e dseáng`
 jmitib` Fidiée` júu` quiá'r` lí' laco' júu`
 e cacuo`r` 'líi` dsea` áang` qu`ii', dsea`
 Israel, ie` malíi`gui do. ⁹ Jogui cajá`bi
 Dsea` Jmáang` cajo e laco' jaléng` dsea`
 i ja` líing` dsea` Israel nijmiféiñ` Fidiée`
 uíi` e eáang` fí' líing` dsea` do jaléng` i
 dsea` í` lí' laco'gui la fé' fí` ní` jì` quiá'
 Fidiée` lí` fé' lala:

Jo nijmifén`n` nu` jee` jaléng` dsea` i ja`
 líing` dsea` Israel,
 jogui nijmifén`n` nu` cóo`r` jalé` e øø.

¹⁰ Jo lalab fé'gui cajo fí` ní` jì` quiá'
 Fidiée`:

iJmi'íáang` óo`na', dsea` quiá' Fidiée` i
 ja` líing` dsea` Israel,
 colíing` cóo`r` jaléng` dsea` i líing` dsea`
 Israel!

¹¹ Jo lalab fé'gui fí` ní` jì` quiá' Fidiée`
 cajo:

Jmiféng`na' Fíi'naa' Fidiée` jaléng`
 'nú', dsea` i ja` líing` dsea` Israel,
 i seeng` jalé' fíi`jiu` jogui jalé' fíi` cóo`r`.

¹² Jo lalab fé'gui fí` ní` jì` quiá' Fidiée`
 e cajme' Saíi`:

Nabi nijáa` jaang` dsea` siju` Isái,

jo íb` i niquiá' ta` quiá' jaléng` dsea` i
 ja` líing` dsea` Israel.

Có' cóo`r` i dsea` i nijáa` do,
 íb` i nicuo` e ta` dsíi' jaléng` i dsea` í`.
 Jo lanab fé' fí` ní` jì` quiá' Fidiée`.

¹³ Joba' m`i`i Fidiée` i cuo` e ta` dsi`-
 naa' do e güicuóo`bre 'nú', dsea` já`
 líing`na' júu` quiá'r`, e seeng`na' e íang`
 óo`na' jogui e seeng`na' juguiú` júu` røø;
 jo lajoba', la'eáang` cóo`r` b` e 'gøng`
 quiá' Jmiguf` quiá'r`, dseáng` eáang`gui
 güijmitar` óo`na' e niliseeng`na' cóo`r` fí`
 ñiff` quiá'r` mí` nití` e í' jo.

¹⁴ Dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea`
 Jmáang`, dseáng` eáam` nita` dsii` e
 'nú' eáam` guiúng`na' cóo`r` jaléng`
 dsea` rúng`na', jogui e guiáb` ñiñ`-
 na' jial` 'né` seeng`na', jogui cajo eáam`
 quíi`na' jmi` e cuo`na' b` rúng`na'.

¹⁵ Dsu` e fí` ní` jì` la nicateá` dsii` e
 nicajmée` e quíi`na' tú` 'ní` mí' júu` e
 teáb`jiu`; jo dsu` cajmé` e lajo e lí' laco'
 nijmiguién`n` áa`na' jalé' e jo. Jo lajob`
 cajmé` e uíi` e ta` e nicang`íin`n` quiá'
 Fidiée`, có' dseáng` eáam` guiúng` dsea`
 do cóo`r` jnea` e jíi` ja` catíin`n` lajo. ¹⁶ Jo
 cajmée`r` lajo cóo`r` jnea` e lí' laco' ni-
 jmee` e lajii` e iing` Dsea` Jmáang` fí`
 jee` jaléng` dsea` i ja` líing` dsea` Israel.
 Jo cang`íin`n` cóo`r` ta` quiá' Fidiée` e lí'
 laco' niníi`i` júu` quiá' jial` láang` dsea`
 do jaléng` dsea` jee` jalé' dsee` quiáin`.
 Jo jmóo`o` lajo e lí' laco' cuo`øø` ni-
 jøø'n`n` fí` quinir` jaléng` i dsea` í` e líin`
 do lafa' cóo`r` feá' e jlo`n` jmeafii` e nití`
 dsíir` jogui e nicaligüeang` la'eáang`
 cóo`r` Jmiguf` quiá'r`.

¹⁷ Jo dsea` quiá' Dsea` Jmáang` líing`
 jnea`, joba' seab` uing` quié` e eáang`
 jmi'íáang` dsii` uíi` jalé' e ta` e ni-
 cang`íin`n` e jmóo`o` quiá' Fidiée`. ¹⁸ Dsu-
 có' ja` teá` dsii` e nifá`a` jíi` cóo`r` júu`
 e jíé`gui jíi` laco' e nicajmée` Dsea`
 Jmáang` cóo`r` jnea` e quiá' e nicaguaia`
 júu` jee` jaléng` dsea` i ja` líing` dsea`
 Israel e laco' nijmeiñ` do núu`r` lajii`

ta~ quiá' Fidiée'. Jo lajɔb nicajméeiñ' do la'eáang' cɔo' jalé' júu' e nicaquiá' a cɔo' gui jial nica'ee' jee' jaléng' i dsea' í, ¹⁹ jogui cɔo' jalé' e lí' e quií' Fidiée' jmíi' e jmóor' cɔo' e güea' e 'gøng' quiá' Jmiguí' quiá'r'. Jo lanaba' guiáb' nicaatán'n e ta~ do quié' e e quiá' e níi' i júu' quiá' Dsea' Jmáang' quiá' jial laang' dsea' jee' jalé' dsee' quiá'r', jo e jo canaan' fí Jerusalén cartí' caguié' e fí lí' se' Iliria. ²⁰ Jo nicajmé' e úung' e niníi' i júu' e quiá' jial laang' dsea' jee' jalé' dsee' quiá'r' dseáng' e fí lí' ja' mí' canúu' dsea' júu' quiá' Dsea' Jmáang' jíi' cɔo' ya' lami' jéeng' gui. Jo calí' lajɔ uíi' e jnea' ja' iin' n' fa' e niníi' i e júu' jo fí lí' nicajmé' dsea' lajɔ. ²¹ Co' cajmé' e lajɔ lí' laco' caliti' laco' la fé' fí ní' jí' quiá' Fidiée' lí' fé' lala: Jaléng' dsea' i dseáng' jíi' cɔo' ya' ja' mí' canúu' júu' quiá' Dsea' Jmáang', dseáng' ninú-bre e júu' jo; jogui dseáng' ningám' e júu' jo jaléng' dsea' i ja' mí' canúu' e júu' jo cajo. Jo lanab fé' fí ní' jí' quiá' Fidiée'.

Mí' ca'f' dsii' Paa' e nidsér' fí' Roma

²² Jo uíi' e ngii' ta~ guiá' júu' quiá' Dsea' Jmáang', joba' ja' mí' cacuó' fí' quié' e fa' e niníi' i e ni'ee' e 'nú', dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i neáang' fí' na fí' Roma, nañí' fa' jmigu-iub' ya' nica'f' dsii' e nijmee' e lajɔ, dsu' ja' mí' calí' quié' e lajɔ. ²³ Dsu' lanagui nicaatób' ta~ jmóo' e fí' guóo' uó' la; jo cɔ' ningóob' jiu eáang' e í' dsii' e ni'ee' e 'nú', ²⁴ joba' sijeén' e lajɔb nilí' lajee' e iuun' fí' e ngóo' fí' guóo' uó' lí' sii' España. Jo mí' ningí' e nineeng' rú'naa' fí' na, joba' iin' e jaléng' 'nú' nijmicɔo' na' jnea' cɔo' jalé' e 'né' e lajee' e ngóo' fí' España. ²⁵ Jo dsu' nú'gui e ngóo' fí' na fí' Roma, jang' níng' teáa' fí' Jerusalén e nico' capí' jalé' e 'né' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i

tiñíng' i seeng' fí' jo. ²⁶ Dsucɔ' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i seeng' fí' Macedonia cɔo' gui i seeng' fí' Acaya ca'f' dsii' yaaiñ' e líng' e caseáiñ' capí' jogui e nisíi' quiá' dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i tiñíng' i seeng' fí' Jerusalén. ²⁷ Jo guiáb' cajmé' i dsea' í uíi' e ca'f' dsii' e nijmicɔo' i dsea' rú'naa' do lajɔ. Dsucɔ' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i líng' dsea' Israel eám' nicajmícɔo' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i ja' líng' dsea' Israel e laco' teá' gui casíi' yaaiñ' fí' guiá' cɔo' Dsea' Jmáang'. Jo uíi' e lajɔb líí', joba' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i ja' líng' dsea' Israel dseáng' 'né' ba' líng' ee' go jmicɔo' r' jíe' jíi' quií' r' jmíi' cɔo' jaléng' i dsea' Israel do. ²⁸ Joba' dsifí' mí' nité' e ta~ e nijmee' e do e quiá' nijáa' a dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i neáang' fí' Jerusalén jalé' e caseáng' do, joguiba' níjúu' u e niníi' i fí' España jóng, jo lajee' e iuun' fí' e ngóo' fí' jo, joba' í' dsii' e ningíiñ' cateá' fí' na fí' Roma. ²⁹ Jo eám' nita' dsii' e mí' niguié' e e ni'ee' e 'nú' fí' na, eám' guiá' nijmé' Dsea' Jmáang' cɔo' jnea' aa'. ³⁰ Dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', la'eáang' cɔo' Fíi'naa' Dsea' Jmáang' jogui la'eáang' cɔo' e Jmiguí' quiá' Fidiée' e cuø' jnea' aa' e eám' 'neáang' rú'naa' do, joba' lana míi' i 'nú' jmi'ee' e nijmicɔo' rú'naa' colíing' e nimíi' na' Fidiée' uii' quié' e. ³¹ Jo míi' na' dsea' do e nijmér' í' jnea' jee' jaléng' dsea' i ja' já' líng' júu' quiá' Fidiée' i neáang' fí' lí' se' Judea. Jogui míi' na' r' cajo e eáang' nili'fing' ta~ quiá' jaléng' dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i neáang' fí' Jerusalén lajíi' e quíe' quiá'r'. ³² Jo ngí' jo, song nicuø' Fidiée' fí', joba' niguié' baa' fí' na jóng cɔo' juguiá' e ni'ee' e 'nú', jo lajoba' cuøng' lí' jmi'ín' n' lajee' see' naa' colíing'. ³³ Jo míi' i Fidiée' i

cuø e seeng` dsea` juguiú` júu` røø` e
güiliseem`bre cõo` jaléng` 'nú' lata`.

Jo lajob nilf`.

**Júu` guicõo` quiá` Paa` e
catfing` dsea` seeng` fí` Roma**

16 Dsea` rú'naa' dsea` quiá` Dsea`
Jmáang` i seeng` fí` na fí` Roma,
lana ffi` 'nú' cuaiñ` quiá` jaang`
dseamf` i sii` Febe i jmóo` ta` jmicõo`
jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i
seeng` fí` Cencrea. ²Jo i dseamf` la
dsea` quiá` Dsea` Jmáam` líiñ', joba'
fím'ba're cõo` e guiú` lí` laco'gui
catfing` e íng` dsea` i dsea` laf`. Jogui
jmicõo`na're cõo` lí` doní` ee` e 'né`
dsuco' eáam` nicajmicõo`r` jaléng` dsea`
rúin` lí` laco'gui la nicajméer` cõo`
jneá`.

³Jogui guiéen`n júu` guicõo` quiá`
Prisca cõo`gui i dseañu` quiá` i sii`
Aquila, co' i dsea` na røøb` nicajmó`-
naa' ta` guia' júu` quiá` Dsea` Jmáang`
cõo`r`. ⁴Co' laji` gám` i dsea` na jü` ja`
mí` cajúum`bre dsu' uii` e nicajmicõo`r`
jneá`. Jo co' lajob nicajméer` cõo`
jneá`, joba' cuøø`øre gui'máang`;
jo dsu' o' jji` jneá` jmóo`o lajo, co'
lajob jmóo` cajo jaléng` dsea`
quiá` Dsea` Jmáang` i ja` líng`
dsea` Israel. <sup>5</sup>Jogui guiéen`n
júu` guicõo` quiá` jaléng` dsea`
rú'naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`
i seáng` fí` na fí` quiá` Prisca
cõo`gui Aquila. Jogui guiéem`
baa júu` guicõo` cajo quiá` i
seen` røø` cõo` i 'neáan` eáang`
i sii` Epeneto, co' íb` la'uii`
dsea` i calíng` dsea` quiá`
Dsea` Jmáang` fí` la'úng`
fí` lí` se' Asia. ⁶Jogui guiéem`
baa júu` guicõo` quiá` Yá`
cajo, co' eáam` nicajméer`
ta` jmicõo` jee` 'nú'. ⁷Jogui
guiéen`n júu` guicõo` quiá`
dsea` góo`o i sii` Andrónico
cõo`gui Junias, dsuco' conrøøb`
cajníng`naa' fí` dsíi` 'nuñí`
cõo`r`. Jogui jaléng` dsea`
apóo` quiá` Dsea` Jmáang`
eáam` guiú` fé'r` uii`
quiá` laji` gáng` i dsea`
góo`o na, jo i

dsea` na jééng`gui` calicuír`
júu` quiá` Dsea` Jmáang`
laco'gui jneá`.

⁸Jogui guicõob` i dsea` i sii`
Ampliato, i dsea` quiá`
Dsea` Jmáang` i eáang`
røø` seen` cõo`. ⁹Jogui
guicõob` cajo i dsea` i
sii` Urbano i jmóo` ta`
coliing` cõo` jneá`;
jogui guicõo`bi cajo i
dsea` i sii` Estaquis i
eáang` seen` røø` cõo`
cajo. ¹⁰Jogui guicõo`bi
cajo i dseañu` i sii`
Apeles i nicangüi`fi`
guiú` jee` jalé` e huíng`
e nicangongüiñ` uii`
e teá siñ` cõo` júu`
quiá` Dsea` Jmáang`;
jogui guicõob` cajo
jaléng` i dsea` sinúu`
quiá` Aristóbulo. ¹¹Jogui
guicõob` cajo i dsea`
góo`o i sii` Herodión
cõo`gui jaléng` i dsea`
sinúu` quiá` Narciso,
co' dsea` quiá` Dsea`
Jmáam` líiñ` cajo. ¹²Jogui
guicõob` Trifena cõo`
gui Trifosa, co' laji`
gám`biñ` na jmóor`
lajíi` ta` e nicangüiñ`
quiá` Dsea` Jmáang`;
jogui guicõob` cajo i
dseamf` i sii` Pérsida i
eáang` seen` røø` cõo`
co' i dseamf` na eáam`
nicajméer` ta` e
nicangüiñ` quiá`
Dsea` Jmáang`. ¹³Jogui
guicõob` cajo i dseañu`
i sii` Rufo, jaang`
dsea` i dsíng` ní`
dsea` e cuiñ` Dsea`
Jmáang` jogui e eáam`
teá siñ` cõo` júu`
quiá` dsea` do cajo;
jogui guicõob` ni
quiá`r` cajo, dsuco' í
líng` lafa' ni
quié`baa cajo. ¹⁴Jo
guicõob` Asíncrito
cõo`gui Flegonte
cõo`gui Ermes
cõo`gui Patrobas
cõo`gui Ermas
cõo`gui jaléng`
dsea` quiá` Dsea`
Jmáang` i neáang`
cõo`r` do. ¹⁵Jogui
guicõob` Filólogo
cõo`gui Julia
cõo`gui Nereo
cõo`gui i dseamf`
rúin` do, jogui
guicõo` Olimpas
cajo cõo`gui
lajiing` dsea`
quiá` Dsea`
Jmáang` i neáang`
cõo`r` lajaléng`
dsea` na.

¹⁶Jogui jaléng`
'nú', dsea` líng`
na' dsea` quiá`
Dsea` Jmáang`
laco` ya' mí`
fón` rúng`na'
se' guoo`
rúng`na'. Jo
lajaléng`
dsea` quiá`
Dsea` Jmáang`
i seeng`
fí` la guiéin`
júu` guicõo`
quí`na'.

¹⁷Dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-, iin`n nimí' i' 'nú' lahuíng' e nijmée` í` yaang`na' cóo' jaléng' i' dsea` i' ngí' ta` jmóo' 'nii' jee` jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-, jogui jmóor` qui-jí` jial nitú` dsea` fí` guiá- lí` niteáain` cóo' Dsea` Jmáang-, dsuco' cóo' jalé' e jmóor` do ja` cóong` røø` cóo' júu` quiá' Dsea` Jmáang` e nica'fing' 'nú'. Joba' fí' i' 'nú' e ni'naam` yaang`na' jee` jaléng' i' dsea` í. <sup>18</sup>Dsuco' jaléng' i' dsea` la'f ja` jmóor` ta` e nicangfíin` quiá' Fíi-naa' Dsea` Jmáang-, co' jmóor` jí' la-co' í` dsíur` yaam`bre. Jogui fé'r júu` jlo' e róo- e lí' laco' lí'r` jmigøøin` dsea` i' ja` qui' tíng` jmóo' jalé' e ga, jo la-joba' lí'r` jaléng' í. ¹⁹Jo lajiim` dsea` quiá' Dsea` Jmáang- ñir' e eáam` núu' 'nú' júu` quiá' Dsea` Jmáang-. Jo uí' e líng`na' lajo, joba' eáam` íaang` dsii` cóo' 'nú' jogui iin`n e cóo' jalé' e niñí`na' do nilí'fing` ta` qui`na' quiá' e nijmée`na' jmag' jalé' e guiá- jo o' quiá' e nijmée`na' jalé' e ja` dseeng`. <sup>20</sup>Jo Fidiée` i' cuø' e seeng` dsea` juguiú- júu` røø, lajmináb- nijjiáain` fii` i' 'ling' i' sii` Satanás cartí` uii` tí'na', jo lajoba' jo` cuøøng` fa' e nilí'guir` 'nú'. Jo mí' i' Fíi-naa' Dsea` Jmáang- e ni'fr` güea' quiá'r` fí` jee` 'nú' lajiing`na'.

²¹Jogui Timoteo, jaang` dsea` rú'naa' i' jmóo' ta` quiá' Dsea` Jmáang- colíing` cóo' jnea`, guiém'bre júu` guicóo' quií'na' cajo, jogui lajobi jaléng' i' dsea` góo' o' i' sii` Lucio cóo' gui` Jasón jogui Sosípater guiém'bre júu` guicóo' quií'na' cajo.

²²Jogui jnea` Tercio, dsea` jmo' o' e fí' ní` jì` lajalé' júu` quiá' Paa-, guiém'baa júu` guicóo' quií'na' cajo, co' dsea` quiá' Dsea` Jmáang- líin`n cajo.

²³Jogui lajobi Gayo guiém'bre júu` guicóo' quií'na' cajo, co' fí` quiá'bre

guiing` jnea` lana, jo fí` job cajo lí` seáng' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang- e jmiféin' Fidiée`. Jogui Erasto guiém'bre júu` guicóo' quií'na' cajo, jo lana líiin` dsea` i' 'mea' cuu` quiá' fí; jogui lajobi jaang` dsea` quiá' Dsea` Jmáang- i' sii` Cuarto guiém'bre júu` guicóo' quií'na' cajo. ²⁴Jo güi'fb` Fíi-naa' Dsea` Jmáang- güea' quiá'r` jee` jaléng' 'nú'. Jo lajob nilí.

Júu` lí` cadséng` quiá' Paa` e jmiféin' Fidiée`

²⁵Jo majmifém'baa' Fidiée`, co' í'bing' i' quií' jmi' i' nijmé` e teá'gui nisíng'na' cóo' júu` quiá' Dsea` Jmáang- lí' laco' la fé' e júu` quiá' Dsea` Jmáang- e guia' jnea` e quiá' jial laang` dsea` jee` jalé' dsee` quiá'r-. Jo e júu` nab lí' e júu` quiá' Fidiée` e lami` si'maang` lají' ná'gui e nitiroo` jmiigüí. Jo dsu' lanagui nicajmijnéem`bre e jo, jo e júu` job e guia' jnea` na. ²⁶Dsu' lanagui nicalíinib` dsea` e júu` na la'eáang` cóo' jalé' jì` e cajme' jaléng' i' dsea` i' café' cuain` quiá' Fidiée` mali'gui eáang`. Jo calí lajo e lí' laco' niliti` ta` e caquiú' Fidiée` i' seeng` car` ngongí` jmi' do. Jo dsu' e júu` e si'ma` quiá' Fidiée` do, nicajmijnéem`bre lana e lí' laco' lajaléng' dsea` jmiigüí` nijá' líin` e jo jogui e nijmér` núu'r` cajo.

²⁷Jo la'eáang` cóo' Fíi-naa' Dsea` Jmáang- majmifém'baa' lata` jí' Fidiée`, co' jí' íb` i' eáang` tíng` ngáng'. Jo lajob nilí.

Jo lanab cató' e jì` e cajme' Paa` e catíng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang- i' neáang` fí' Roma.

**Júu[^] e toq[~] fi[~] ni[~] ji[~] la'uii[~]
 quiá[~] Paa⁻ e catíng⁻ dsea[^]
 seeng[^] fi[^] CORINTO**

1 Jnea⁻ Paa⁻ línⁿ jaang[^] dsea[^] apóo[^] i óo[^] ta[~] quiá[~] Dsea[^] Jmáang⁻. Jo nicató[~] Fidié[~] jnea[~] e nijmee[~] e e ta[~] jo uí[~] e lajo nicali[~]iin[~]. Jo jnea[~], colíing⁻ cóo[~] i dsea[^] rú[~]naa[^] dsea[^] quiá[~] Dsea[^] Jmáang⁻ i si[~] Sóstenes, sñing[~]naa[^] e ji[~] la ² e catíng⁻ jaléng[^] 'nú', dsea[^] rú[~]naa[^] dsea[^] quiá[~] Dsea[^] Jmáang⁻ i neáang[^] fi[^] na fi[^] Corinto. Jo Fidié[~] nicató[~] 'nú' e nilíng⁻na[^] dseáng[^] jí[~] dsea[^] quiá[~] bre la'eáang[^] cóo[~] Fíi[~]naa[^] Dsea[^] Jmáang⁻. Jogui lajob nicajméer[^] cóo[~] jaléng[^] dsea[^] i seeng[^] fi[^] lí[~] jíé[~] i jmiféng[^] Fíi[~]naa[^] Dsea[^] Jmáang⁻, co[~] í[~]bing[^] i líing[^] Fíir[^] lí[^] laco[~]gui la líing[^] quí[~] jnea[~]aa[^] cajo. ³ Jo mñ[~] i Tiquí[~]ii[~] Fidié[~] jogui Fíi[~]naa[^] Dsea[^] Jmáang⁻ e ni[~]ír[^] güea[^] quiá[~]r[^] jee[~] 'nú' jogui e nicuó[~]r[^] 'nú' e niliseeng[^]na[^] juguiá[~] júu[^] røø[^].

**Júu[^] gui'máang[~] quiá[~]
 Paa⁻ e cuø[~]r[^] Fidié[~]**

⁴ Jo ja[^] mí[^] catá[~]u e cuø[~]ø[^] gui'máang[~] Fidié[~] uí[~] qui[~]na[^] uí[~] cóo[~] jalé[~] e guiú[~] e nicajméer[^] cóo[~] 'nú' la'eáang[^] cóo[~] Fíi[~]naa[^] Dsea[^] Jmáang⁻ e jí[~] ja[^] catíng[~]na[^] lajo, jo dsu[^] lajob nicajméer[^]. ⁵ Dsuo[~] la'eáang[^] cóo[~] Fíi[~]naa[^] Dsea[^] Jmáang⁻ jmigui[~]ba[^] nica[~]fíng[~]na[^] quiá[~] Fidié[~], co[~] nicangíng[~]na[^] e eáang[^] tíng[~]na[^] guiá[~]na[^] júu[^] quiá[~]r[^] jogui e eáang[^] ngáng[~]na[^] e júu[^] jo cajo. ⁶ Jo cóo[~] jalé[~] e na cuø[^] lí[~] e nicali[~]ti[~] lají[~] júu[^] e nicafá[~]a cuaiñ[~] quiá[~] Dsea[^] Jmáang⁻. ⁷ Jo lajob nicalí[~], joba[^] nicangíim[~]ba[^] lajalé[~] e cuø[^] Jmiguí[~] quiá[~] Fidié[~] lajee[~] e sijeeng[~]na[^] e jmñ[~] e nijnéng[~]tu[~] Fíi[~]naa[^] Dsea[^] Jmáang⁻ fi[^] jmigui[~] la. ⁸ Jo Dsea[^] Jmáam[~]bing[^] i nicuó[~]r[^] 'nú' bí[^] e laco[~] teáam[~]bí[^] teá[^] fi[^] guiú[~] lí[~] niteáang[~]na[^] cóo[~]r[^], jo lajoba[^] jí[~] jaang[^] ja[^] i[~] cuøng[^]

lí[^] cuø[~] 'nú' dsee⁻ mí[~] tí[~] lí[~] niti[~] í[^] e nijáa[~]tu[~] Dsea[^] Jmáang⁻ fi[^] jmigui[~] la. ⁹ Jo dseáng[^] jmitib[~] Fidié[~] jalé[~] júu[^] quiá[~]r[^] e cacuø[~] jéeng[~]gui, jogui í[~]bí[~] cajo i cató[~] jnea[~]aa[^] e nilisee⁻naa[^] cøøng[^] cóo[~] Jóor[^] Dsea[^] Jmáang⁻ i líing[^] Fíi[~]naa[^] cajo.

**E[~] uuing[~] e ja[^] sñing[~] røø[^] dsea[^]
 quiá[~] Dsea[^] Jmáang⁻**

¹⁰ Jo la'eáang[^] cóo[~] júu[^] quiá[~] Dsea[^] Jmáang⁻ mñ[~] i 'nú' e ngocáng[^] dsii[~], dsea[^] rú[~]naa[^], e nisiing[~]tu[~] røø[^], co[~] ja[^] 'né' e jmée[~]na[^] tá[~] coo[~] 'lé' lajee[~] la'ó[^] 'nú'. Co[~] 'nú' lí[^] lí[^] 'né' e seeng⁻na[^] conrøøb[^] e í[^] óo[~]na[^] jogui e ee⁻na[^] guiú[~] lajíing[~]na[^]. ¹¹ Jo uuing[~] quiá[~] e fñ[~] i 'nú' e júu[^] la, dsea[^] rú[~]naa[^], dsuo[~] dsea[^] sinú[~] quiá[~] Cloé[~] nicajmea[~]r[^] jnea[~] júu[^] e jmoob[^] 'nú' ta[~] jíing[^] jee[~] la'ó[^] 'nú', dsea[^] líing[~]na[^] dsea[^] quiá[~] Dsea[^] Jmáang⁻. ¹² Co[~] i dsea[^] í[~] nicasí[~]r[^] jnea[~] e i líing[~] 'nú' fó[~]na[^] e líing[~]na[^] dsea[^] quié[^] e, jogui i líing[~]gui 'nú' fó[~]na[^] e líing[~]na[^] dsea[^] quiá[~] Apolos, jogui i jíéng[~]gui fé[~] e líiñ[~] dsea[^] quiá[~] Tú[^], jogui i líing[~]gui dsea[^] í[~] dsíir[^] e jí[~] í[~] bre líiñ[~] dseáng[^] jí[~] dsea[^] quiá[~] Dsea[^] Jmáang⁻. ¹³ Jo ja[^] 'né' jmée[~]na[^] lajo, co[~] ja[^] fñing[^] Dsea[^] Jmáang⁻ seeng[^]; jogui o[~] jnea[~] cajo dsea[^] catáng[~] fi[^] dse[~] crúu[^] e laco[~] nileáng[~]na[^] fi[^] jee[~] jalé[~] dsee⁻ qui[~]na[^], o[~]gui cajgáang[~]na[^] jmñ[~] la'eáang[^] cóo[~] jnea[~]. iCo[~] dseáng[^] o[~] lajo! ¹⁴ Jo gui'máang[~] Fidié[~] e jí[~] jaang[^] 'nú' ja[^] mí[^] caseán[~]n[^] jmñ[~], co[~] dseáng[^] jí[~] Crispo cóo[~]gui Gayobing[^] i nicajmé[^] e cóo[~] lajo. ¹⁵ Jo uí[~] e lajob líí[^], joba[^] jí[~] jaang[^] 'nú' cuøøng[^] lí[^] fo[~]na[^] e cóo[~] júu[^] quiá[~] Paab⁻ cajgáang[~]na[^] jmñ[~]. ¹⁶ Jaa⁻, dsu[^] cadsém[~] dsii[~] cajo e caseám[~]baa[^] jmñ[~] i dsea[^] sinú[~] quiá[~] Estéfnas, jo dsu[^] jo[^] toq[~] dsii[~] fa[^] i[~] caseáng[~]guí[~] jmñ[~] i jíéng[^]. ¹⁷ Dsuo[~] ja[^] casíng[^] Dsea[^] Jmáang⁻ jnea[~] fi[^] jmigui[~] la fa[^] e nijmee[~] e ta[~] seáang[^] dsea[^] jmñ[~], co[~] casíim[~]bre jnea[~] dsu[^] quiá[~] e nigu-

iaa júu quíá' jial laang` dsea` jee` jalé' dsee` quíá' bre. Jo mi` caguiá` a e júu` jo, ja` cafa` a cóo` júu` e tiing` dsea` jmigüf e laco' ja` nijmi` uón` n jial tíi` e niing` e cajúng` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu`.

Jial 'gong' Fidiée` cóo` jalé` e tiiin`

¹⁸ Jo jaléng` i dsea` i niteáang` fí` ngolíng` fí` lí` 'lí` i` dsíir` e júu` úb` líf` e quíá' e cajúng` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu`. Jo dsu' o' lajo líf` e júu` jo quí` jneaa` aa', co' e júu` jo líf` júu` e 'gong'. Co' la'eáang` e júu` joba' nicaláang` naa' jee` jalé' dsee` quí` ii'. ¹⁹ Jo lajob líf` líf` laco' fé' Fidiée` fí` ni` jì` quíá'r` lí` fé'r` lala:

Nijmee` e ni' íim` lajii` e i` dsíi` dsea` jmigüf e tiiin`, jo cab' ni' naan` lajii` e i` dsíir` e ngáin`. Jo lanab fé' Fidiée` fí` ni` jì` quíá'r`.

²⁰ Jo zjngang` gui` i dsea` i i` dsíi` e eáang` tiiin` ngáin`? Jogui zjngang` gui` i dsea` i i` dsíi` e ñir` lajalé'? Jogui cajo zjngang` gui` i dsea` i tiing` júu` quíá' cóo` jalé' e sea` fí` jmigüf la? Jo dsu' lajalé' e i` dsíi` dsea` jmigüf e tiiin` ngáin`, Fidiée` nicajméer` e jalé' e jo líf` júu` úb`. ²¹ Jo la'eáang` e eáang` tiing` ngáng` Fidiée`, joba' caguiar` uing` e ja` nilicuíng` dsea` ír` la'eáang` cóo` jalé' e i` dsíi` dsea` e tiiin` ngáin` fí` jmigüf la. Co' líf` lí` cali` iin` e nileáin` dsea` jee` jalé' dsee` quíáin` la'eáang` e ja' líng` dsea` e júu` cuaiñ` quíá' e cajúng` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu`, nañi` fa' e júu` jo líf` lafa' júu` úb`.

²² Jo jaléng` dsea` Israel` 'náiñ' Fidiée` dsu' la'eáang` cóo` jalé' e quíi` dsea` do jmíi` jmóor` e dsigá` dsíi` dsea`. Jogui jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel` 'náiñ' Fidiée` dsu' la'eáang` cóo` e tiiin` ngáin` fí` jmigüf la. <sup>23</sup> Jo dsu' jnea` guí` naa' júu` quíá' e` uing` e cajúng` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu`. Jo dsu' e júu` jo líf` júu` e 'ní' níng` jaléng` dsea` Israel, jogui jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Is-

rael i` dsíir` e júu` úb` e jo. ²⁴ Jo lajii` e cangongíng` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu` calf` lajo e líf` laco' niliñi` dsea` jial tíi` 'gong' Fidiée` jogui jial tíi` tiiin` cóo` jalé' e jmóor`. Jo jalé' e jo catíng` jaléng` dsea` i nicató' Fidiée` e ni' uíin` dsea` quíá'r`, nañi` su líng` dsea` dsea` Israel` osi ja` líiñi` lajo é. <sup>25</sup> Jo jaléng` dsea` jmigüf i` dsíir` e júu` úb` líf` lajalé' e nicaguiá' Fidiée` uing` e nicajméer`. Jo dsu' o' ja' e líf` lajo, co' eáang` guib` tiing` ngáng` Fidiée` cóo` lajalé' e jmóor` la-co' guí` jii` e i` dsíi` dsea` jmigüf e eáang` tiiin` ngáin`. Jogui eáang` guib` 'gong' Fidiée` cóo` e guiar` uing` e jmóor` la-co' guí` jii` e i` dsíi` dsea` jmigüf e eáang` íng` ta`. ²⁶ Jo fíi` 'nú', dsea` rú' naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang`, e 'né` e tóob` áa` na' e mi` cató' Fidiée` 'nú' e laco' ni' uíng` na' dsea` quíá'r` jo jii` tú` 'ní` máng` 'nú' líng` na' dsea` i tiing` ngáng` jii` laco' i` dsíi` dsea` jmigüf, jogui jii` tú` 'ní` máim` 'ba' líng` na' dsea` i óo` ta` fí` jmigüf la osi líng` na' dsea` sinúu` quíá' jaléng` dsea` 'goo` é. ²⁷ Jo dsu' Fidiée` 'bing' i` caguíng` jaléng` dsea` i i` dsíi` dsea` jmigüf i` íi'. Jo cajméer` lajo e líf` laco' nicuó'r` fí'i' jaléng` dsea` jmigüf i` i` dsíi` i tiing` ngáng` eáang`. Jogui caguíñ` jaléng` dsea` i i` dsíi` dsea` jmigüf i` ja` 'ga' lí` ta` íng`. Jo cajméer` lajo e líf` laco' nicuó'r` fí'i' jaléng` dsea` jmigüf i` i` dsíi` e dsíng` fíñ` ta`. ²⁸ Jogui Fidiée` nicaguíñ` jaléng` dsea` i i` dsíi` dsea` jmigüf i` ja` ta` íng` jii` capí' osi i` uóng` osi i` ja` sea` uing` quíá' jii` cóo` fí` jmigüf la é, jo dsu' cajméer` lajo e líf` laco' ni' iin` jalé' e i` dsíi` dsea` jmigüf e niing` eáang`. <sup>29</sup> Jo co' lajob cajmée` Fidiée`, joba' jii` jaang` dsea` cuóong` líf` jmér` ráain` fí` quini` dsea` do.

³⁰ Jo dsu' 'ñiab' Fidiée` nicajméer` e lafa' jaam` dsea` nica' uíng` na' cóo` Dsea` Jmáang`, jogui nicajméer` cajo e laco', la'eáang` cóo` dsea` do, niline` naa' jial tíi` tiiin` ngáin`; co' la'eáang` cóo`

Dsea` Jmáam`ba' nicajméer` e nilí'naa' dsea` i ja` røong` dsee` fí` quinir` jogui e nilí'naa' dseáng` jíi` dsea` quiá'bre jogui cajo e nicaláang`naa' jee` jalé' dsee` quí'ii'. <sup>31</sup> Jo co' lajob líí', joba' fé' fí' ni` jì` quiá' Fidiée` lí' fé' lala:

Jogui song seeng` dsea` i iing` jmiféng` 'ñia',
joba' guiá`gui e güijmifém'bre Fíi'naa' Fidiée`.

Jo lanab fé' fí' ni` jì` quiá' Fidiée`.

E` uuing` e catáng` Dsea` Jmáang` fí` dse' crúu`

2 Jo téé` óo'na', dsea` rú'naa', e mi` cangó'o fí' na fí' Corinto e cangofíi` i 'nú' júu` quiá' Fidiée` quiá' e` uuing` jalé' e cangojée' cóo' Dsea` Jmáang`, jo dsu' ja` cafón'n 'nú' cóo' júu` e ñíí' o'gui cóo' júu` e 'goo` cajo. ² Jo lajee` e cataan`n jee` 'nú' ja` cafá'a júu` e jíé'gui, co' dseáng` lajii` júu` quiá' Dsea` Jmáam`ba' ca'f` dsii` e cafá'a jo dseáng` jii` e júu` quiá' e` uuing` e catáng` Dsea` Jmáang` fí` dse' crúu`. ³ Jo mi` caguié` e jee` 'nú' e quiá' e niguiaa` e júu` jo, í` dsii` e ja` 'goo` quí'í` jmíi` nijmee` e lajo jogui e jléem`bíi` cajo uíi` e 'gó'o. <sup>4</sup> Jo mi` cafón'n 'nú' e guiaa` e júu` jo, ja` cajmeáan`n ta` júu` jlo` e laco' já' nilíng`na' júu` quié` e. Co' 'nú' já' calíng`na' e júu` quiá' Fidiée` e guiaa` do la'eáang` cóo' jalé' e quií' jmíi` e cajmée` Jmiguí` quiá' Fidiée` e dsigá` dsii` dsea`. ⁵ Jo cafón'n 'nú' lajo e lí' laco' nijá' líng`na' júu` quiá' Dsea` Jmáang` la'eáang` cóo' güea` 'gong' quiá' Fidiée` jo o' la'eáang` cóo' jalé' e tiing` ngáng` dsea` jmigüí'.

La'eáang` cóo' Jmiguí` quiá' Fidiée` e licuíng` dsea` ír`

⁶ Jo dsu' jnea` siim`baa` júu` jlo` cóo' i dsea` rú'naa' i dseáng` lajang` niteáang` teá` cóo' júu` quiá' Dsea` Jmáang`, lífa' e júu` jlo` e sii`naa' do

e quiá' jial` tíi` tiing` ngáng` Fidiée`. Jo dsu' e júu` jo o' jii` júu` laco' ngáng` dsea` jmigüí' o'gui jii` laco' júu` e tiing` fé' jaléng` dsea` quiu' ta` fí` jmigüí' la, jo jaléng` i dsea` í` ja` uóø` eer` fí` jmigüí' la. ⁷ Jo dsu' jalé' júu` e guia`naa' do líí' júu` jlo` e tiing` ngáng` jii` 'ñia' Fidiée`, jo e júu` jo ja` cajmijnéeiñ` lami` jéeng`gui. Co' caguiar` uuing` lajii` mi` nú'gui e cajméer` latøong` jmigüí' e laco' nilisee`naa' cóo'r` fí' lí' niing` 'gøiñ' mi` nitf` e í' jo. ⁸ Jo jaléng` dsea` i quiu' ta` fí` jmigüí' la ja` mí` cangám`bir e júu` jo, cofa' mi` cangáin` lami` jéeng`gui, joba' ja` cateaáin` fí` dse' crúu` i Fíi'naa' Dsea` Jmáang` i jáa' fí` ñiff'. <sup>9</sup> Jo lí' laco' fé' fí' ni` jì` quiá' Fidiée` lí' fé' lala:

Fidiée` nicaguiar` guiá` e nicuø'r` i dsea` i 'neáang` ír`
jalé' e ja` mí` canga` jii` jaang` dsea` jmigüí'

o'gui mi` canúur` cajo,

jo jì'gui jalé' e ja` mí` ca'f` dsíir`.

Jo lanab fé' fí' ni` jì` quiá' Fidiée`. <sup>10</sup> Jo Fidiée` nicajméer` e nicaline`naa' lajalé' e na la'eáang` cóo' Jmiguí` quiá'r`. Jo e Jmiguí` quiá'r` doba' gui' júu` la'uiing`, jo jì'gui jmóo` lajo cóo' e ja` cøong` cóo' e í` dsii' 'ñia' Fidiée`.

¹¹ Jo lajob líí' cajo, co' jii` jaang` dsea` cuøong` liñir` jial` í` dsii' jaang`gui dsea` rúin`, co' jii` jmiguí` quiá' i dsea` do cuøong` lí` jmé` lajo. Jogui lajobi, dseáng` lajii` Jmiguí` quiáb' Fidiée` ní` lajii` e í` dsii' 'ñia' Fidiée`. ¹² Jo jaléng` jnea`aa', dsea` líi'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, ja` ca'íing`naa' jii` laco' tiing` ngáng` dsea` jmigüí', co' lajii` Jmiguí' e jáa' quiá' Fidiée`ba' nica'íing`naa' e laco' niline`naa' jalé' e cuø' Fidiée` jnea`aa' uíi` e eáang` guíiñ` cóo' jnea`aa'. ¹³ Joba' mi` guia` jnea` jalé' e júu` na, jmóo`o lajo la'eáang` cóo' jalé' e nica'e` Jmiguí` quiá' Fidiée` jo o' cóo' júu` e nicalitñ'n` jii` laco' tiing` ngáng` dsea` jmigüí'. Co' la'eáang` cóo' r`

Jmiguí quíá' Fidiée' ba' guia' naa' e júu' na jee' jaléng' dseá' i seeng' la'eáang' cóo' Jmiguí quíá' Fidiée'. ¹⁴ Jo i dseá' i ja' seeng' la'eáang' cóo' Jmiguí quíá' Fidiée' ja' lí'r' ni'fín' jalé' e cuø' Jmiguí quíá' Fidiée', có' i dseá' í' í' dsíir' e fíb' lí' jalé' e júu' jo. Jogui ja' cuøng' fa' e ningáin' e júu' jo cajo, có' jíi' la'eáang' cóo' Jmiguí quíá' Fidiée' ba' quíá' dseá' jmií' e nigui'r' jalé' e jo. ¹⁵ Jogui i dseá' i seeng' la'eáang' cóo' Jmiguí quíá' Fidiée' quíá' bre jmií' e nigui'r' lajalé'. Jo uí' e lajob líiin', joba' jíi' jaang' dseá' jmigüf i ja' seeng' la'eáang' cóo' Jmiguí quíá' Fidiée' quíá' jmií' e ni'níng' neiñ'. ¹⁶ Có' lalab fé' fí' ní' jí' quíá' Fidiée': Jo jíi' jaang' dseá' jmigüf cuøng' líinir' jialcó' í' dsí' Fidiée'; jo jíi' jaang' cajo cuøng' lí' sí' dseá' do e jalé' e 'né' nijmér'.

Jo lanab jíi' lí' júu' quíá' Fidiée'. Jo dsu' jaléng' jneaa'aa', dseá' seé' naa' la'eáang' cóo' Jmiguí quíá' Fidiée', røøb' í' dsí' naa' laco'gui í' dsí' Fíi' naa' Dseá' Jmáang'.

Jmaquíim' ta' ngíng' naa' quíá' Fidiée'

3 Dseá' rú' naa' dseá' quíá' Dseá' Jmáang', dseáng' ja' mí' calf' jnea' fa' e nicafón' n' 'nú' laco'gui fón' n' dseá' i dseáng' lajang' seeng' la'eáang' cóo' Jmiguí quíá' Fidiée'. Có' lí' lí' nicafón' n' 'nú' lafa' dseá' i mí' 'noo'bi eáang' lí' dsí' jalé' e sea' fí' jmigüf la, jogui cajo lafa' dseá' i tá'bi jal' calíng' júu' quíá' Dseá' Jmáang'. ² Jo uí' e líing' na' lajo, joba' ca'é'e 'nú' ie' jo júu' quíá' Dseá' Jmáang' cóo' júu' e ja' huím'. Có' 'nú' líing' na' lí' laco'gui la líing' jaang' yuu' i cu' tú' i ja' mí' cuøng' dó' jmií'. Jo dseáng' mí' 'noo'bi líing' 'nú' lajo cartí' jmií' na. ³ Có' 'nú' dseáng' mí' 'noo'bi seeng' na' e lí' óo' na' jalé' e sea' fí' jmigüf la. Có'

mí' jmoo' na' ta' dsihuíng' quíá' rúng' na' jogui mí' jmoo' na' ta' jíing', joba' cuø' lí' jóng e dseáng' mí' 'noo'bi jmití' na' lajíi' e lí' óo' na' yaang' na' lí' laco'gui la jmoo' doñí' i dseá' jmigüf. ⁴ Có' mí' fó' na' lala: "Jnea' líin' n' dseá' quíá' Paa'", jogui i jíéng' gui jíng': "Jnea' líin' n' dseá' quíá' Apolos", joba' cuø' lí' jóng e dseáng' lajíi' e lí' óo' na' yaam' ba' jmití' na'.

⁵ Joba' fíi' i 'nú' e jnea' cóo' gui i Apolos do lí' naa' dseá' i jmoo' lajíi' ta' e nicangíng' naa' quíá' Dseá' Jmáang', jo la'eáang' cóo' jnea' ba' e jal' nicalíng' 'nú' júu' quíá' Dseá' Jmáang'. Có' lajaang' lajaang' jnea' jmoo' naa' jíi' laco' ta' e nicacuø' Fidiée' jnea'. ⁶ Có' jnea' lafa' cajngá'a cóo' mijú', jogui i Apolos do lafa' caguiein' jmií' e mijú' do, jo dsu' Fidiée' bing' i cajmée' e lafa' e cacuáng' e mijú' do. ⁷ Joba' cuøng' lí' fe' ee' e ja' e níing' i dseá' i cajní' do o'gui i dseá' i caguieing' jmií' do, jo dsu' jíi' Fidiée' bing' i níing' gui, có' í' bing' i cajmée' e cacuáng' e mijú' do. ⁸ Jo i dseá' i jni' e mijú' do jogui i dseá' i guieng' jmií' do, røøb' ta' quíá' r'. Jo dsu' 'niab' Fidiée' dseá' nicuø' r' lajaang' lajaain' do jíe' jíi' ta' e nicajméein'. ⁹ Dsucø' jnea' cóo' i Apolos do røøb' jmoo' naa' ta' lajíi' ta' e nicacuø' Fidiée' jnea'. Jogui jaléng' 'nú' líing' na' lafa' guoo' uø' e jmáng' Fidiée' ta'. Jogui líim' ba' cajo lafa' 'nur'. ¹⁰ Jo uí' e eáang' guiúng' Fidiée' cóo' jnea', joba' cacuø' r' jnea' ta' e líin' n' lafa' jaang' tíjii' i caguia' uíing' tíi' fíi', jogui dseá' jíém' i nicaanaang' se' ie' e fí' ní' jo. Jo líifa' lajaang' lajaam' dseá' 'né' níing' dsíir' jial laco' jmo' r' e 'núu' do. ¹¹ Dsucø' ja' quí' jmií' fa' e nijmé' dseá' cóo' gui tíi' fíi' e jíe', có' 'niab' Fidiée' dseá' nicaguiar' uíing' e tíi' fíi' do, jo íb' Dseá' Jmáang'. ¹² Jo e fí' ní' tíi' fíi' e nisea' do cuøom' lí' jme' dseá' 'núu' e líi' cóo' layaang' cunée' osi cóo' cutee' osi cóo' cuu' e

'mo^h eáang' é osi cóo^h 'ma' osi cóo^h layaang^h nuu^h osi cóo^h qui^h cuiñí^h 'bi é. ¹³Jo ie^h jmií^h mi^h nigüéeng^h tu Fíi'naa' Dsea^h Jmáang^h fi^h jmigüí^h la e quiá^h niq-uidsír^h í^h quiá^h lajaang^h lajaang^h dsea^h jmigüí^h, ie^h jmií^h job mi^h nilíli^h røø^h jial líí^h jalé^h e ta^h e nicajmée^h dsea^h. Dsuo^h có^h 'ñia^h' ie^h jmií^h jo la'eáang^h cóo^h jì nilíli^h jialco^h líí^h jalé^h e ta^h jo e nica-jmée^h dsea^h. ¹⁴Jo i dsea^h i nicajme^h 'núu^h e ja^h dseéang^h e nicó^h cóo^h e jì do, joba^h i dsea^h í^h ni'ím^h bre lajii^h e catíiñ^h do. ¹⁵Jo dsu^h song nicó^h jalé^h e nicajme^h r' do, joba^h lajaléb^h ni'íing^h quiá^h r' jóng, lifa^h niléam^h bre e ja^h nicáin^h laco^h mi^h laang^h dsea^h cóo^h lí^h iu^h jì.

¹⁶Jogui 'né^h ñí'ba' cajo e 'nú^h líing^h na' lafa^h guá^h quiá^h Fidiée^h, jogui fi^h job lí^h seeng^h Jmigüí^h quiá^h Fidiée^h cóo^h 'nú^h. ¹⁷Jogui song i líing^h 'nú^h nijgiéeng^h na' e guá^h quiá^h Fidiée^h do, joba^h 'ñiab^h Fidiée^h ni'íiñ^h 'nú^h cajo. Dsuo^h có^h güeam^h e guá^h do quiá^h r', jogui 'nú^h líing^h na' lafa^h e guá^h do cajo.

¹⁸Joba^h fi^h i 'nú^h, ja^h jmigóøng^h yaang^h na' lala: e song jaang^h 'nú^h í^h óo'na' e tiing^h ngáng^h na' jii^h laco^h tiing^h ngáng^h dsea^h fi^h jmigüí^h la, joba^h 'nú^h 'né^h jmeéang^h yaang^h na' lafa^h dsea^h i ja^h tiing^h ngáng^h e lajo, jo lajoba^h dseéang^h lajang^h ni'uíing^h na' dsea^h i tiing^h ngáng^h. ¹⁹Dsuo^h có^h lajalé^h e í^h dsí^h dsea^h jmigüí^h e eáang^h tíiñ^h ngáin^h, jmang^h júu^h íib^h líí^h jalé^h e jo fi^h quini^h Fidiée^h. Co^h lalab fé^h fi^h ni^h jì quiá^h Fidiée^h: "Fidiée^h nijmeáin^h ta^h jalé^h e í^h dsí^h dsea^h e tíiñ^h ngáin^h e laco^h nijmigóøng^h yaaiñ^h." ²⁰Jogui lalab fé^h gui fi^h ni^h jì quiá^h Fidiée^h cajo: "Ñíb^h Fidiée^h e jmang^h júu^h íib^h líí^h jalé^h e í^h dsí^h dsea^h e eáang^h tíiñ^h ngáin^h fi^h jmigüí^h la." ²¹Jo uí^h e lajob líí^h, joba^h jii^h jaang^h 'nú^h 'né^h e nijmiráang^h yaang^h na' dsu^h uí^h e sitáang^h na' cóo^h doní^h i dsea^h jmigüí^h. Dsuo^h có^h lajaléb^h e sea^h e quií^h 'nú^h lajalé^h e jo; ²²dsuo^h có^h jnea^h

jogui Apolos jogui Tú^h jogui lajalé^h e sea^h fi^h jmigüí^h jogui e seeng^h na' osi e nijúung^h na' é, jogui lajee^h lana osi lí^h dsé^h gui é dseéang^h e quií^h 'nú^h lajalé^h e jo. ²³Jogui lajaléng^h 'nú^h dsea^h quiá^h Dsea^h Jmáang^h nilíing^h na', jogui Dsea^h Jmáang^h cøøng^h seeiñ^h cóo^h Fidiée^h.

Ta^h e jmóo^h dsea^h apóo^h i síing^h Dsea^h Jmáang^h cuaiñ^h quiá^h r^h

4 Joba^h fi^h i 'nú^h, dsea^h rú^h naa', e 'nú^h 'né^h ni'í^h óo'na' e jnea^h líí^h naa' dsea^h i jmóo^h lajii^h ta^h e nicacuø^h Dsea^h Jmáang^h jnea^h, jogui cajo e líí^h naa' dsea^h i sinú^h júu^h e ni'é^h naa' jalé^h júu^h quiá^h Fidiée^h e ja^h mí^h cajmijnéeiñ^h lami^h jéeng^h gui. ²Jogui jaléng^h dsea^h i nisinú^h júu^h e óor^h cóo^h ta^h, joba^h dseéang^h 'né^h jmitti^h bre laco^h síí^h e ta^h jo. ³Jogui jnea^h, ja^h dsi'gó^h dsii^h fíng^h song niquidsi^h na' í^h quié^h e osi e niquidsi^h í^h quié^h e é fi^h quini^h dseata^h dsea^h jmigüí^h i jmóo^h lajo. Co^h jì gui 'ñiá^h a ja^h í^h dsii^h fa' e nijmee^h e lajo quié^h e cóo^h lajalé^h e jmóo^h. ⁴Jo nañí^h fa' í^h dsii^h e ja^h mí^h cajmí^h e jalé^h e ja^h dseeng^h, dsu^h o^h uí^h e jo fa^h dseéang^h e nita^h dsii^h e líín^h na' jaang^h dsea^h i ja^h røøng^h dsee^h fi^h quini^h Fidiée^h. Dsuo^h có^h jii^h Fíi^h naa' Fidiée^h bing^h i quidsi^h í^h qui^h naa' dseéang^h laco^h catíing^h. ⁵Jo uí^h e lajob líí^h, joba^h 'nú^h ja^h cuøøng^h fa' e quidsi^h na' í^h quiá^h dsea^h rúng^h na' lajee^h nú^h gui e nigüéeng^h tu Fíi'naa' Fidiée^h fi^h jmigüí^h la. Dsuo^h có^h ie^h jo í^h bing^h i nijmijnéeng^h jalé^h e cøøng^h lajee^h lana, jogui nijmilir^h cajo jial dseéang^h í^h dsi^h naa' cóo^h jalé^h e jmoo^h naa'. Jo ie^h joguiba^h nifé^h Fidiée^h guiú^h quiá^h jaléng^h dsea^h i catíing^h lajo líí^h jialco^h jii^h líí^h e nicajmí^h lami^h jéeng^h gui.

⁶Dsea^h rú^h naa' dsea^h quiá^h Dsea^h Jmáang^h, fi^h i 'nú^h lajalé^h e júu^h na e líí^h laco^h ni'uíing^h guiú^h quií^h na' jogui e laco^h nijmí^h na' laco^h gui la jmóo^h jnea^h jogui laco^h gui la jmóo^h Apolos. Jo fi^h i 'nú^h lajo e líí^h laco^h ni'ee^h na' jii^h laco^h fé^h júu^h

quíá' Fidiéé, jo lajoba' jíí' jaang` 'nú' cuóong` nijmijlóng' yaang`na' dsu' uíí' e sitáang`na' cóo' jaang` dsea` rúng'na', co' e jo 'léeb' quíá' i caguiaang`gui do mi` jmoo`na' lajo. <sup>7</sup>Jo jíí' jaang` 'nú' cuóong` lí fo`na' e niing`gui laco' dsea` rúng'na' caguiaang`gui. Jogui lajalé' e sea` quíí'na', 'ñiab' Fidiéé dsea` nicacuó'r' 'nú' jalé' e jo. Jo co' lajob líí, joba' ja' 'né' nijmijlóng' yaang`na' e lafa' cóo' b'f quíí'na' yaang`na' nicalí`na' lajalé' e jo.

⁸Jo 'nú' jmicaang`na' e í óo`na' e la'iéb' nisea' quíí'na' e ngíng`na' quíá' Fidiéé, jogui í áa`na' e niseab` quíí'na' lajalé' e iing`na', jogui cajo í áa`na' e nilíng`na' dsea` 'goo' i quíu' ta' e jíí' jo 'neáng`na' jnea` fa' e nijmicóo'`guíí' 'nú'. Jo e`gui guíu' fa' dseáng'` ja' e nilíng`na' dsea` 'goo' i quíu' ta', jo lajoba' jnea` cuóong` lí dsitáang`na' cóo' 'nú' jee' e ta' jo. <sup>9</sup>Jo jnea' í dsii' e Fidiéé nicajméer` cóo' jnea', dsea' i síng` Dsea` Jmáang` cuain` quíá'r, e líí'naa' dsea' i uóong`gui i lafa' nihuí' ta' i 'né' nijúung`. Co' jnea' nica'uíng`naa' dsea' i tí' dsíí' ngíim` jaléng' dsea' jmigúí' jogui jaléng' ángeles mi' jóoín' jnea'. ¹⁰Jo uíí' e líí'naa' dsea' quíá' Dsea` Jmáang`, joba' í dsíí' dsea' jmigúí' e dsea' ííb' líí'naa'; jo dsu' 'nú' í áa`na' e uíí' e lííng`na' dsea' quíá' Dsea` Jmáang`, joba' tíing`na'. Jogui jnea' líí'naa' dsea' i ja' quíí'` jmií', jo dsu' 'nú' í áa`na' e eám' quíí'na' jmií'. Jogui eám' góong` jóong` dsea' jnea', jo dsu' eám' jmi'gó' dsea' 'nú'. <sup>11</sup>Jogui jnea' lati`lana ngí'bíí' e léé'naa' iihuí' e íing`naa' oo` jogui e jmiijmiing`naa' jogui e ja' sea` sí'naa' e 'né'naa', jogui gab` jmáng' dsea' jnea', jogui cajo ja' sea` 'nú' lí' ni'ié'naa'. ¹²Jogui dseáng' eám' jmoo`naa' ta' cóo'` layaang` guóo`naa'. Jogui mi' fé' dsea' júu' lí' uíí' quíí'naa', joba' míí'naa' Fidiéé e ni'í'r` gúea' quíá'r`

quíá' i dsea' í, jogui jmoo`baa' té'naa' cóo'` jaléng' dsea' i jmáng' ga' jnea', ¹³jogui cóo'` juguíú` ngíí'naa' quíá' i dsea' i jmíneang'` jnea'. Jogui lati' jmií' na jmáng' dsea' jmigúí' jnea' e líí'naa' lafa' quí' quíá'bre, jogui dseáng' e lafa' ja' ta' íing`naa' jíí' coob` quíá'r.

¹⁴Jo ja' jmo'`o e júu' la quíí'na' e lí' laco' nicuóó'` 'nú' fi'í', co' jmo'`o e júu' la quíí'na' e lí' laco' niliúun'`n 'nú', co' lafa' jóo'`baa lííng`na' i neáan` eáang'. <sup>15</sup>Jo nañ' fa' seeng` lí' lí guí' mil tifa' quíí'na' i e' 'nú' júu' quíá' Dsea' Jmáang`, dsu' ja' fíing' i lafa' tiquíí'na' seeng` i caguia' júu' quíá' Dsea' Jmáang`, dsuco' jíí' jneab` líín`n lafa' tiquíí'na', dsea' lííng`na' dsea' quíá' Dsea' Jmáang`. Co' jneab` dsea' caguia'a júu' jee' jaléng' 'nú' e quíá' jial nileáng`na' jee' jalé' dsee' quíí'na'. ¹⁶Jo co' lajob líí, joba' míí' i 'nú' jmi'ee' e jmée'ba' laco' jíí' e jmoo' jnea'.

¹⁷Jo uíing` e lajoba' e síín`n i Timoteo fi' na i lííng' lafa' jóo'`o i neáan` eáang', jogui i contóong` sing' teá cóo'` júu' quíá' Dsea' Jmáang`. Jo íbing' i nijmicóo'` 'nú' e nijmiguíéin'` óo`na' jial ee' jnea' dsu' uíí' e líín`n dsea' quíá' Dsea' Jmáang` lí' laco'gui jíí' e ee' jnea' jaléng' dsea' quíá' Dsea' Jmáang` i neáang' laco'` fi' lí ngíin`n.

¹⁸Jo i líing` 'nú' nicajmijlóng'` yaang`na' dsu' uíí' e í óo`na' e jo` ninii' fa' e ni'éé'guíí' 'nú' fi' na. <sup>19</sup>Jogui song Fíí'naa' Fidiéé nicuó'r` jnea' fi' lajo, joba' ngóo'baa fi' na e ni'ee' e 'nú' lajmináb` jiu jóng, jo lajoba' nimoo` quíá' jaléng' i dsea' i jmiijlóng' yaang` do jie' jíí' quíí'r` jmií' e nijmér` cóo'` jalé' e fé'r' do osi lico' eáang' jlo' mo'oor` jíí' quíá' e fé'bre é. <sup>20</sup>Dsuco' o' cóo'` la'eáang' e fé' dsea' e cuó' lí' e Fidiéé quíe' nifi' quíá'r, co' la'eáang' cóo'` b'f 'gøng' quíá' Fidiéé'ba' e lí' lajo. <sup>21</sup>Joba' fíí' i 'nú': ¿Nang` e iing`na' e nijmee' e quíí'na' mi' niguíé`

fí na? ¿Su e nijjin`n 'nú` cóo` jalé` e ga` e jmoo`na', osi e nifón`n 'nú` cóo` juguíá` uíi` e 'neáan`n 'nú` é?

**Jial tidsi` í` quiá` dsea`
i` 'lée` cóo` dseamf`**

5 Jo fíi` 'nú`, dsea` rú`naa' dsea` quiá` Dsea` Jmáang-, e nicaliseá` júu` jee` 'nú` e seeng` jaang` 'nú` e jéeiñ` lafa' dseamf` quiá`r` i` dseamf` i` cati` gáng` quiá`r` tiquiá`r`. Jo dseáng` eáam` 'li` e jo, co' jì`gui jaléng` dsea` i` ja` cúing` Dsea` Jmáang` ja` jmóor` la-jo. ²Jo dsu' 'nú` mí` 'noo`bi jmiylong` yaang`na', jo dsu' lí` lí` 'né` e ni-jmeáang` yaang`na' fi'fb` uíi` e jo. Co' i` dseañu` i` jmóo` e 'li` lajo 'né` e ni'ðom`ba're jee` 'nú`, dsea` líing`na' dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang-. <sup>3</sup>Jo dsu' e já` e ja` seeng` jnea` jee` 'nú` fí` na lajee` lana, jo dsu' lafa' seem`baa cóo`r` 'nú` fí` na, joba' la'eáang` cóo`r` Fíi`naa' Dsea` Jmáang` nica`f`baa í` la-co' catíing` quiá`r` i` dsea` i` jmóo` e 'li` lajo. <sup>4</sup>Joba' mi` seáang`r` rúng`na' la-jaléng`na', dsea` líing`na' dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang-, líi` e lafa' seem`baa jee` 'nú` jogui` cajo niliseem` cóong` cóo`r` 'nú` e güea` 'gong` quiá`r` Fíi`naa' Jesús. <sup>5</sup>Joba' i` dseañu` i` ca'ée` dsee` do 'né` ni-jáang`na'r` fí` jaguó` fíi` i` 'ling` i` sii` Satanás e laco' ni'íing` ngúu` táaiñ`. Joba' mi` nigüéeng`tu Fíi`naa' Dsea` Jmáang` fí` jmigüf` la, jangám` nileáng` jmiguf` quiá`r`.

⁶Joba' fíi` guíi` 'nú`, dsea` rú`naa', ja` 'né` fa' e nijmiylong` yaang`na' cuaiñ` quiá`r` e jo. Dsuco' niñ`ba' lajii` júu` róo` e fé` lala: "Jo cóo`r` capí`r` quieb`r` nijmé` e niróo` lajì` cã` iñi`r`." <sup>7</sup>Jo co' lajob` líi`, joba' fíi` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang-, e 'né` cab`r` sée`na' jalé` e 'li` e 'lée` quii`na' e líi` lafa' quie`r` e nisingíng`, jo lajoba' nilíing`na' lafa' e iñi` e líi` cóo`r` cã` e ja` quieéng` quie`r`

e gø`r` dsea` Israel mi` tí` jmií` Pascua. Jo dseáng`r` lafa' e iñi`r` dob` líing` 'nú'. Jo Dsea` Jmáang- i` líing` i` Jo'se' Jiu-ung` quiá`r` Fidiée`, í`bing` i` cacó` jalé`r` dsee` quíi` mi` cajáng`r` ñia`r` e cajúii` fí` dse` crúu`, <sup>8</sup>joba' 'né` e nijmó`naa' jmií` Pascua e ngocáng` dsí`naa' jogui` e guiú` dsí`naa', dsuco' e job` e líi` lafa' e iñi`r` e ja` quieéng` quie`r`, co' 'né` e ni-jmó`naa' e jmií` jo e ja` í` dsí`naa' jalé` e 'li`r` o`gui` e saang` dsí`naa', co' jalé` e 'li`r` lajo líi` lafa' e iñi`r` e quieéng` quie`r` e nisingíng` do.

⁹Jo e fí` ni` jì` quie` e e nicajmé`e` quíi`na' lamí` jéeng`gui do fíi` 'nú` e ja` quíng`na' jee` jaléng` i` dsea` i` jmóo` ta` 'lée` cóo`r` jalé` e lí` dsíi` ngúu` táaiñ`.

¹⁰Jo dsu' e júu` jo ofa' caffí` 'nú` e ni-naang` yaang`na' conguaí` cóo`r` jaléng` i` dsea` i` jmóo` jalé` e 'li` lajo, osi cóo`r` jaléng` i` eáang` iing` e silíi`r` jalé` e sea` fí` jmigüf, osi cóo`r` jaléng` i` jmóo` iñi, osi cóo`r` jaléng` i` jmiféng` jaléng` diée` i` o' já`. Co' song` iing`na' e ni-naang` yaang`na' conguaí` e quíng`na' jee` jaléng` i` dsea` lana, joba' 'né` e ni-naam` yaang`na' fí` jmigüf` la. <sup>11</sup>Jo e laba' si`f` e caffí` 'nú` e dseáng`r` ja` quíng`na' jee` i` dsea` i` jing`r` e líiñ` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang` jo dsu' jmóo`bre jalé` e 'li` e lí` dsíi` ngúu` táaiñ, osi e eáang` iñi` e silíi`r` jalé` e sea` fí` jmigüf, osi e jmiféiñ` jaléng` diée` i` o' já`, osi e ngír` ta` quie` jalé` adsee, osi e jmóor` ta` í` mée, osi e jmóor` iñi` é. Jo cóo`r` jaléng` i` dsea` lana jì`gui co' quiá`r` có`na' í`na' ja` seáang`r` rúng`na' cóo`r`. ¹²⁻¹³Jo dsu' jnea` ja` catíin`n e ni'íi` i` í` quiá`r` jaléng` dsea` i` ja` líing` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang-, co' Fidiée`bing` i` niquid-sí` í` quiá`r` lajaléng` i` dsea` í`. Jo dsu' 'nú', dsea` líing`na' dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang-, 'né` ni'íi`ba' í` jee` la'ó`r` rúng`na'. Joba' fíi` 'nú` e 'né` ni'ðom`ba' jee` 'nú` i` dsea` i` ca'ée` dsee` do.

**Dsea` quiá' Dsea` Jmáam`bing' i`
'né` ni'f' í' jee` la'ó'` rúin`**

6 Joba' fíi`guí' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang, e mi` jaang` 'nú' sea` dsee` quií'na' cóo'` jaang`gui dsea` rúng'na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang, joba' ja` cuóong` fa' e mfi'na' dsea` i` ja` cuíng` Fidiée` e ni'fr` í' quií'na', dsuco'` guiú`gui e dsea` quiá' Dsea` Jmáam`bing' i` ni'f' í' quií'na'. <sup>2</sup> Jogui` 'néb` níf` 'nú' cajo e jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáam`bing' i` ni'f' í' quiá' jaléng' dsea` jmigúf` mi` nitf` e í' jo; jo co'` lajob` nijmée`na', joba' 'né` níf`ba' jial` ni'fí'na' í' cóo'` jalé' e ja` 'ga' lí` niing` e dsijée` jee` 'nú'. ³ Jogui` 'né` níf`ba' cajo e jì'gui jaléng'` ángeles quiá' Fidiée` 'né` ni'fí'naa' í' quiá'r` mi` nitf` e í' jo. Jo co'` lajob` nilf, joba' lajang` júu`gui 'né` ni'fí'naa' í' mi` ee`go` dsijée` lajee` see`naa' fí` jmigúf` la. ⁴ Joba' song` i` líing` lajee` la'ó'` 'nú', dsea` líing`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang, jmoo`na' ta` jíing, joba' fíi` i` 'nú' e ja` dseeng` e nigüüling`na' fí` quini` dseata` i` ja` cuíng` Fidiée` e laco'` ni'fr` í' quií'na', co'` jaléng' i` dsea` í` ja` catíing` e quíin` jee` la'ó'` 'nú'. ⁵ Jo uíing` e fíi` i` 'nú' lana e lí' laco'` nicá'na' fí'fí', co'` lí' dsii` e dseáng'` seem` jaang` dsea` i` lajang` quií'` jmií` ni'f' í' jee` la'ó'` 'nú', dsea` líing`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang. ⁶ Jo dsu' o'` jii'` lico'` jmoo`na' ta` jíing` lajee` la'ó'` 'nú', dsea` líing`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang, co'` jì'gui güüling`na' fí` quini` dseata` i` ja` cuíng` Fidiée` e laco'` ni'fr` í' quií'na' cuaiñ` quiá' e ta` jíing` do.

⁷ Jo cóo'` jii'` e ta` jíing` e jmoo`na' do, cóo'` jii'` e jobi` eáam` ni'lee'` quií'na', dsuco'` guiú`gui e nijmée`na' té'ba' cóo'` jalé' e ga` e dsingíing`na', jogui` guiú`gui cajo e nijmée`ba' té'na' mi` jmoo` dsea` rúng'na' ií` quií'na'. <sup>8</sup> Jo dsu' 'nú' lí' riquí'` jmoo`na', co'` la-

jee` la'ó'` yaang`na', dsea` líing`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang, jmoo`na' ga` quiá' rúng'na' jogui` jì'gui jmoo`na' ií` quiá' rúng'na' cajo.

⁹ Jo 'nú' 'né` níf`ba' e jaléng' dsea` i` 'lee' ja` quí'` jmií` fa' e nicá` Fidiée` nifí` quiá'r`. Jo uíi' e lajob` líí', joba' fíi` i` 'nú' e ja` güijmigóong` dsea` 'nú', co'` jaléng' dsea` i` jmoo` jalé' e 'li'` lala ja` quí'` jmií` fa' e nicá` Fidiée` nifí` quiá'r`; fa' jaléng' dsea` i` jmoo` jalé' e 'li'` e lí' dsii` ngúu` táaiñ, jogui` jaléng' i` jmiféng' jaléng' diée` i` o'` já', jogui` jaléng' i` güüing` cóo'` dsea` jiéng' mi` ningf` e cacúng'` guór, jogui` jaléng' dseañu' i` tí' dsii'` jmang` yaang` lafa' dseamf, jogui` jaléng' dseañu' i` tí' dsii'` güüing` cóo'` jaléng' dseañu', ¹⁰ jogui` jaléng' i` jmoo` ií, jogui` jaléng' i` eáang` iing` silíi'` jalé' e sea` fí' jmigúf, jogui` jaléng' i` jmoo` ta` í' mée', jogui` jaléng' i` jmoo` ta` quie' júu` e o'` já', jogui` jaléng' i` jmi'í' e sea` quiá' dsea` rúin` la'eáang` e jmigóong`neiñ. Jo jaléng' i` dsea` la'f` ja` quí'` jmií` fa' e Fidiée` nicá` nifí` quiá'r`.

¹¹ Jo jalé' e 'li'` lanab lami` jmoo` i` líing` 'nú' lami` jéeng`gui, jo dsu' lana nica'ím` Fidiée` jalé' dsee` quií'na' jogui` nicajmée'r` e dseáng'` jii'` dsea` quiá'bre` nilíing`na'. Jogui` la'eáang` cóo'` Fíi'naa' Dsea` Jmáang` jogui` cóo'` Jmiguf` quiá' Fidiée` 'nú' nilíing`na' lana dsea` i` ja` dsee` røong` fí` quini` Fidiée`.

**'Né` jmi'gób` dsea` Fidiée`
cóo'` ngúu` táaiñ`**

¹² Jo fíi`guí' 'nú' e júu` la e seem` dsea` i` fé' lala: "Cuóom` lí` jmé` e lí' doní' ee` e iin`n." Jo e jáb' e jo, lifa' ja` lajì` íing` ta` quiá'r`. Jo e jáb' e cuóom` lí` jmé`naa' lí' doní' ee` ii`naa' jmé`naa', lifa' ja` 'né` cuóo'` fí` yee`naa' e niquíu' ta` jneaa`aa' jalé' e lí' dsii'` ngúu` táang`naa' do. <sup>13</sup> Jogui` fé'bi` dsea` e júu` la cajo: "Jo jalé' e quiee`naa' dsitoo'` fí`

dsíi' túl'naa', jogui e túl'naa' do íng^ ta`
 quíá' e guíng' jalé' e quíee'naa' do." Jo
 e jáb' e júu^ jo, lifa' Fidiée' tóob` jmíi`
 mí' ní'íiñ` lajì` tú` e jo. Jogui ja` cajmée`
 Fidiée' ngúu' táang` dsea' e lico' íng^ ta`
 e nijmé` dsea' jalé' e ja` dseeng`, dsu-
 co' jalé' ngúu' táang` dsea' íng^ ta` e
 nijmé` dsea' lajì' e iing` Fíi'naa' Dsea'
 Jmáang`, jogui la'eáang` cóo' Fíi'naa'
 Dsea' Jmáang`bing' cuóong` jmé'naa' la-
 jo. ¹⁴ Jogui lí' laco' cajmijí' Fidiée' i
 Fíi'naa' Dsea' Jmáang` do la'eáang` cóo`
 güea' 'gong' quiá'r` mí' cangf e cajúin`,
 joba' lajob cajo nijmér` cóo` jneaa`aa'
 mí' nítí' í' lajo.

¹⁵ Jogui 'né` nîb^ 'nú' cajo e jaléng`
 'nú', dsea' líng`na' dsea' quiá' Dsea'
 Jmáang`, líng`na' lafa' jaam` dsea' cóo`
 dsea' do. Jo co' lajob líí', joba' dseáng`
 ja` dseeng` e jaang` dsea' nigúíiñ` cóo`
 jaang` dseamf i jmóo` ta` 'níng` 'nía'.
¹⁶ Jogui 'né` nîb^ 'nú' cajo e mí' jaang`
 dseañu' güíiñ` cóo` jaang` dseamf i
 jmóo` ta` 'níng` 'nía', joba' lafa' jaam`
 dsea' uíiñ` lajee` lajì` gáin` do. Dsuco'
 lalab fé' fí' ní' jì' quiá' Fidiée': "Jo mí'
 güíing` dseañu' cóo` dseamf, uíiñ` lafa'
 jaam`bre." <sup>17</sup> Jo dsu' mí' uíng^ dsea`
 dsea' quiá' Dsea' Jmáang`, joba' jaam`
 dsea' uíiñ` cóo` dsea' do la'eáang` cóo`
 Jmiguf quiá' Fidiée'.

¹⁸ Joba' fíi` i 'nú', dsea' rú'naa',
 cúing`na' jalé' e 'lí' lajo e lf dsíi`
 ngúu' táang` dsea'. Dsuco' lí' doní' ee`
 dsee` e jíé' e ée` dsea' ja` 'lée' e jo quiá`
 ngúu' táain`, jo dsu' i dsea' i jmóo` e 'lí'
 lajo, joba' 'lée'bre cóo` ngúu' táain`.
¹⁹ Jogui 'né` nîb^ 'nú' cajo e ngúu`
 táang`na' líí' lafa' guá' quiá' Jmiguf
 quiá' Fidiée' e nicacuø'r` 'nú', jogui e
 Jmiguf doba' seeng` cøong` cóo` 'nú'.
 Jo co' lajob líí', joba' jo` líí' quíi'na'
 yaang`na' e ngúu' táang`na' do, ²⁰ co'
 Fidiée'bing' i nicalong` 'nú' cóo` coo`
 'móo' e níi' eáang`. Jo uíi' e lajob líí',
 joba' contøom` 'né' e nijmi'goo`na'

Fidiée' cóo` jalé' e jmoo`na' fí' ngúu`
 táang`na'.

Jalé' e 'né` jmiti` dsea` mí' cúin` guoor`

7 Jogui lana niquíi' i júu^ quíi'na' la-
 jíi' e cajmingíi'na' jnea' ie` lami`
 jéeng`gui do e fí' ní' jì' quíi'na' do. Jo
 jnea' lalab fíi` i 'nú' e quiá'gui quiá`
 dseañu' e ja` nigúíiñ` dseamf; ² jo dsu`
 uíi' e ja` téeng` dsea' yaain` e iin` güíiñ`
 cóo` dsea' i o' quiá'r', joba' lajaang`
 lajaang` dseañu' 'né' seeng` dseamf
 quiá'r', jogui lajaang` lajaang` dseamf
 'né' seeng` dseañu' quiá'r` cajo. ³ Jo
 i dseañu' do 'né' nijmiti`bre lajì' e
 catíiñ` cóo` i dseamf quiá'r` do; jogui
 lajobi i dseamf quiá'r` do cajo 'né' ni-
 jmiti`bre lajì' e catíiñ` cóo` i dseañu`
 quiá'r` do. ⁴ Co' i dseamf quiá' i
 dseañu' do jo` seeng`guir fa' e quiu'guir
 ta' 'nía'r` cóo` ngúu' táain`, co' quiá`
 dseañu' quiá'bre nilíí'. Jogui lajobi ca-
 jo i dseañu' quiá'r` do, jo` seeng`guir fa'
 e quiu'guir ta' 'nía'r` cóo` ngúu' táain`,
 co' quiá' dseamf quiá'bre nilíí'. ⁵ Jo co'
 lajob líí', joba' fíi` i 'nú' e ja` sée'na'
 'leáang` e nigúíng`na' colíing` cóo` i
 dsea' i nicacúung`na' guoo`na' cóo`.
 Jo dsu' cuøom` cajo e ni'naang` teá`
 yaang`na' quiá' rúng`na' e ja` nigúíng`-
 na' colíing` e laco' nijmiféng`na' Fidiée',
 lifa' røøb` 'né' siing`na' e nijmée'na' la-
 jo. Jo mí' ningf jo, 'néb` e nigúíng`tu`
 colíing`, jo lajoba' ja` dseáang` quíi'na'
 e nijmigøong` fíi` i 'líng` i sii` Satanás
 'nú' e laco' nijjúng`na' fí' ní' dsee`.

⁶ Jo lajalé' e fíi` i 'nú' na lí' júu`
 tíim`baa jo o' dseáng` fa' lana fé' fí'
 ní' jì' quiá' Fidiée' e 'né' nijmiti` dsea`.
⁷ Jo dsu' jnea' iin`n e lajalém` dsea' ja`
 nicúin` guoor` lí' laco'gui la líng` jnea`;
 jo dsu' ja` lajii`naa' cangíng`naa' røø`
 quiá' Fidiée', co' jmaquíim` cangíng`-
 naa' quiá' dsea' do lajaang` lajaang`naa'.

⁸ Jogui lana fñi i 'nú', dseà i ja mí cacung' guó, cóo' gui jaléng' dseamf i 'ñí, e guiá-gui e ja nicúng' na' guóo-na' lí' laco'gui la líng' jnea. ⁹ Jogui dsu' song ja té' na' e iing' na' güíng' na' cóo' dseañu' osi dseamf é, joba' 'né' cúum' ba' guóo' na' jóng, co' guiá-gui quí' na' e nijméc' na' lajo e laco'gui e ngi' na' suung' na' e iing' na' e nigüíng' na' cóo' dseà.

¹⁰ Jogui lana lalab fñi i 'nú', dseà i nisicúng' guó, jo dsu' o' cóo' júu' quíe e 'niá' a e fñi i 'nú' la, dsuco' Fíi' naa' Dseà Jmáam' bing' i quíu' ta' e júu' e fé' lala: "Ja' cuóøng' e jaang' dseamf nitiúuín' dseañu' quíá'r." ¹¹ Jogui dsu' song i dseamf do dseáng' catiúum' bre dseañu' quíá'r, joba' 'né' nijér' e ja nicúm' guóor' cóo' dseañu' i jiéng' osi e nisíng' tur røø' é cóo' i dseañu' quíá'r i catiúuín' do. Jogui lajob' cajo, ja' cuóøng' e jaang' dseañu' nitiúuín' dseamf quíá'r.

¹² Jo lana nifí' guí' 'nú' e júu' la la- jji' e í' dsii' 'niá' a jo o' júu' e sinú' u' quíá' Fíi' naa' Dseà Jmáang', e song jaang' dseañu' i líng' dseà quíá' Dseà Jmáang' seeng' dseamf quíá'r i ja líng' lajo, jo dsu' song i dseamf do íaam' dsíir' e seeiñ' cøøng' cóo' i dseañu' quíá'r do, joba' ja' cuóøng' fa' e i dseañu' i líng' dseà quíá' Dseà Jmáang' do nitiúuín' i dseamf quíá'r do. ¹³ Jogui song jaang' dseamf i líng' dseà quíá' Dseà Jmáang' sicúng' guór' cóo' jaang' dseañu' i ja líng' lajo, jo dsu' íaam' dsíin' do e seeiñ' cóo' i dseamf do, joba' ja' cuóøng' e i dseamf do nitiúuín' i dseañu' do. ¹⁴ Co' i dseañu' i ja líng' dseà quíá' Dseà Jmáang' ligüeam' bre fí' quini' Fidiée' la'eáang' e sicúng' guór' cóo' jaang' dseamf i líng' dseà quíá' Dseà Jmáang'. Jogui lajob' lí' cajo, song jaang' dseamf i ja líng' dseà quíá' Dseà Jmáang' sicúng' guór' cóo' jaang' dseañu' i líng' dseà

quíá' Dseà Jmáang', joba' ligüeam' bre fí' quini' Fidiée'. Jo song lajob' lí' joba' i jiuung' quíá'r i seeng' do ligüeam' bre fí' quini' Fidiée'. Jo dsu' song ja' lí' la- jo, joba' i jiuung' quíá'r i seeng' do, 'lim' bre fí' quini' Fidiée'. ¹⁵ Jogui song i dseañu' osi i dseamf i ja líng' dseà quíá' Dseà Jmáang' dseáng' jmóor' laguidseang' e nitiúung' rúin', joba' güijméc' bre lajo. Jo mí' dsijée' lajo, joba' i dseañu' osi i dseamf i líng' dseà quíá' Dseà Jmáang' do ja' 'né' e jniñ' i dseà i iing' güí' do, dsuco' Fidiée' nicatø'r' jneaa' aa', dseà lí' naa' dseà quíá'r, e laco' nilisee' naa' juguiá' júu' røø'. ¹⁶ Dsuco' ja' ñí' 'nu', dseamf i líng' dseà quíá' Dseà Jmáang', su nilí' e ni'uúing' i dseañu' quí' do dseà quíá' Dseà Jmáang'. Jogui lajobi cajo, ja' ñí' 'nu', dseañu' i líng' dseà quíá' Dseà Jmáang', su nilí' e ni'uúing' i dseamf quí' do dseà quíá' Dseà Jmáang'.

¹⁷ Joba' fñi i 'nú' e 'né' niliseeng' na' jji' laco' e cangíng' na' quíá' Fidiée', jogui lí' laco'gui la líng' na' mí' catø' Fidiée' 'nú' e ni'uúing' na' dseà quíá'r. Jo lanab jji' lí' júu' e quí' u' ta' quíá' lajaléng' dseà quíá' Dseà Jmáang'. ¹⁸ Jogui song Fidiée' nicatø'r' jaang' dseà i nicatø' lí' fí' ngúu' táang' lí' laco' quí' tñing' dseà Israel, joba' lajob' 'né' niteáiñ' fí' jmigüf' la; jogui song Fidiée' nicatø'r' jaang' dseà i ja' mí' catø' lí' fí' ngúu' táang', joba' ja' 'né' fa' e nijmitir' lajji' e jo. ¹⁹ Co' ja' e lí' song tóo' lí' fí' ngúu' táang' dseà osi ja' lí' lajo é, co' e laba' e niing' gui eáang' e 'né' nijmiti' dseà jalé' júu' quíu' ta' quíá' Fidiée'. ²⁰ Joba' 'né' jé' dseà jji' laco' líin' ie' mí' catø' Fidiée' ír' e nilíin' dseà quíá' dseà do. ²¹ Jo song dseà si' niing' i jmóo' ta' quíá' dseà líng' 'nu' ie' mí' catø' Fidiée' 'nu' e ca'uúin' dseà quíá'r, jo dsu' ja' jmoo' fí' í' e líin' lajo. Jo dsu' song sea' bi' fí' quí' e ni'náang' uø' e líin' lajo, joba'

jmí'o[^] jóng. ²²Dsucó' i dseá' i líng' dseá' si'niing' i jmóo' ta' quiá' dseá' ie' lamí' cató' Dseá' Jmáang' ír' e ca'uíin' do dseá' quiá'r', joba' lana nilíiin' do jaang' dseá' i nisilaang' i nijmóo' la-jíi' e iing' Dseá' Jmáang'; jogui la-job líi' cajo cóo' i dseá' i silaang' ie' lamí' cató' Dseá' Jmáang' ír', có' lana nilíiin' lafa' dseá' si'niing' i jmóo' la-jíi' e iing' Dseá' Jmáang'. ²³Jó có' lana Dseá' Jmáam'bing' nicalóng' 'nú' cóo' cóo' 'móo' e níi', joba' lana jo' cuó' fí' yaang'na' fa' e nijmeáng'tu' dseá' 'nú' lafa' dseá' si'niing'. ²⁴Joba' fíi' 'nú', dseá' rú'naa' dseá' quiá' Dseá' Jmáang', e lajaang' lajaam' 'nú' 'né' niliseeng'na' fí' quini' Fidiéé' lí' jíi' laco' la líng'na' ie' lamí' cató' dseá' do 'nú' e calíng'na' dseá' quiá'r'.

²⁵Jogui lana nifíi' 'nú' cuaiñ' quiá' jaléng' dseá' i ja' mí' cacung' guoo', jo nifá'a e júu' la jíi' laco' í' dsii' níiá'baa, jo o' laco' ta' quiu' Dseá' Jmáang'. Có' dseá' do nicató'r' jnea' e ni'uíin' n dseá' quiá'r' uíi' e fí' líiin' jnea', jo lajoba' cuóong' e lí' jmita' óo'na' júu' quié'e. ²⁶Jó uíi' e eáam' nihuíng' see'naa' jmíi' na, joba' jnea' í' dsii' e guiá'gui quiá' jaléng' dseañu' e nijér' jíi' laco' líiin'. ²⁷Joba' fíi' jaléng' 'nú', dseañu', e song niseeng' dseamf' quíi'na', joba' ja' tiúung'na're; jogui song ja' mí' seeiñ', joba' ja' mí' 'náng'dur lajminá'. ²⁸Jó ja' dsee' ee'na' song nicúung'na' guóo'na'; jogui lajob cajo ja' ee' dsee' ee' jaang' simf' song nicúin' guóor'. Jó dsu' jaléng' dseá' i cúng' guoo', huíim'jiu nidsijéé' quiá'r', jogui jnea' ja' iin' n e nidsingíiin' lajo.

²⁹Dseá' rú'naa' dseá' quiá' Dseá' Jmáang', lajíi' e laba' iin' n e fíi' 'nú', dsucó' jo' huóó' e róo'gui jmigüf'. Joba' jaléng' dseá' i nísicúng' guoo' 'né' seeiñ' e lafa' ja' líiin' lajo; ³⁰jogui jaléng' dseá' i seeng' fí' lí' lí' 'né' seeiñ' e lafa' teáaiñ' jmíi'; jogui jaléng' dseá' i lafa'

teáang' jmíi' 'né' e jmeáng' yaaiñ' e lafa' seeiñ' fí'í'; jogui jaléng' dseá' i jmóo' ta' láa' lí' doñí' ee', joba' 'né' seeiñ' e lafa' o' quiá'bre e jo; ³¹jogui jaléng' dseá' i jmóo' ta' jmí'óo' jalé' e sea' fí' jmigüf' la 'né' niliseeiñ' e lafa' ja' jmí'óo'bre e jo. Dsucó' e fí' jmigüf' e lí' see'naa' jmíi' na, tóob' jmíi' ni'íing'.

³²Jó jnea' iin' n e ja' ningíing'na' jalé' fí'í' dsíi' e sea' fí' jmigüf' la. Jó i dseañu' i ja' mí' cacung' guó', eáang'gui guíing' dsíir' e jmóor' jalé' e iing' Dseá' Jmáang' jogui jial e nijmi'iaaiñ' dsíi' dseá' do. ³³Jó dsu' i dseañu' i nísicúng' guó', eáang'gui guíing' dsíir' cóo' jalé' e dsijéé' fí' jmigüf' jogui jial e nijmi'iaaiñ' dsíi' dseamf' quiá'r'.

³⁴Joba' jmaquíim' guíing' dsíir' e' nijmér' laca'íing' ca'íiin'. Jó i dseamf' i ja' mí' sicúng' guó' cóo'gui i dseáng' ja' cacúng' guó', eáang'gui guíing' dsíir' e jmóor' lajíi' e iing' Dseá' Jmáang' jogui e éer' guiú' fí' quini' dseá' do cóo' jalé' e jmóor' jogui cóo' jalé' e í' dsíir'. Jó dsu' i dseamf' i nísicúng' guó', eáang'gui guíing' dsíir' cóo' jalé' e dsijéé' fí' jmigüf' jogui jial e nijmi'iaaiñ' dsíi' dseañu' quiá'r'.

³⁵Jó fíi' 'nú' e júu' na o' e laco' nijníng' quíi'na', có' jnea' fá'a e lí' laco' ni'uíing' guiú' quíi'na' jogui e laco' niliseeng'na' e ee'na' røó' e jmóo'na' e ngocáng' óo'na' lajíi' e ta' e nicanáng'na' quiá' Dseá' Jmáang'. ³⁶Jó song jaang' dseañu' í' dsíir' e dseáng' ni'néb' e nicúin' guóor' cóo' i dseamf' i síing' cóo'r' do, dsucó' tí' lí' ningáng' í' quiá' i dseamf' do e nicúin' guóor', jogui song í' dsíir' e joba' dseáng' la guíing'gui 'né', joba' güijmée'bre lajíi' e líiin' e guiá'gui do, jo güicúm'bre guóor', dsucó' ja' e dsee' e jo. ³⁷Jó dsu' i dseañu' i cóo' nica'f' dsíi' jogui ja' lí' dsíir' jalé' e iing' ngúu' táaiñ', jogui dseáng' nita' dsíir' e dseáng' ja' nicúin' guóor', có' lajob dseáng' iin' nijmér',

jɔba' guiúb̄ nijmér̄ song cajmээр̄ la-
jo. ³⁸ Jo i dseañu' i nicúng' guó' cóo' i
simí' i ninée' júu' quiár' cóo' do, jɔba'
cóo' e guiúb̄ jmóor'; jo dsu' i dseañu' i
ja' nicúng' guoo', cóo' e guiú' gui jmóor'.
³⁹ Jogui jaléng' dseamf i niscúng' guó',
dseáng' la guúim' 'né' e ja' nitiúuin̄
dseañu' quiár' lajee' e seeng' f; jo
song cajúm' bi i dseañu' quiár' do, jɔba'
cuøøm' nicúng' tur guóor' calé' catú'
cóo' dseañu' i jíéng', lifa' i dseañu' f
'né' e líiin' dsea' quiár' Dsea' Jmáam̄.
⁴⁰ Jo dsu' jnea' gui i' dsii' e nili'íang' gui
dsí' i dseamf do fíng song ja' nicúng'
tur guóor'. Jo jalé' e júu' na lí' júu'
tíim' baa. Jo jnea' i' dsii' e seem' Jmiguf
quiár' Fidiée' cøøng' cóo' jnea' cajo.

Jalé' jmiñi' e cuø' dsea' diée' i o' já'

8 Jogui lana niffi' i 'nú' cuaiñ' quiár'
jalé' jmiñi' e líí' feál' e cuø' dsea'
jaléng' diée' i o' já'. Jo e jáb' la-
co'gui fé' dsea' e lajii' baa' nine' naa'
cuaiñ' quiár' jalé' e jo; jo dsu' cóo' e
nine' naa' do jmóo' e i' dsí' naa' e nilíí-
naa' dsea' niinḡ, jo dsu' e jmi'neáng'
rú' naa' e jɔba' eáang' gui íing' ta' e nid-
sicuáng' quí'ii' cóo' júu' quiár' Dsea'
Jmáanḡ. ² Jogui song jaang' dsea' i'
dsíur' e líing' go' nitiíiin̄, jo dsu' o' já' e jo,
co' mí' 'noo' bi 'né' líñir' e laco' nilitiíiin̄
laco' sí'f. ³ Jo dsu' i dsea' i 'neáng'
Fidiée', jɔba' Fidiée' nicuíim' bre i dsea'
f.

⁴ Jogui lana niffi' i 'nú' cuaiñ' quiár'
jalé' jmiñi' e cø' na' e líí' feál' e cuø' na'
jaléng' diée' i o' já'; jo guiúb̄ nine' naa'
e jaléng' i diée' la'f ja' e ta' íin̄ jíí'
cóo' fí' jmigüf, dsuco' dseáng' jaam'
Fidiée' i dseáng' já' i seeng'. ⁵ Jo nañí'
fa' i líing' dsea' jmigüf i' dsíur' e seeng'
jaléng' diée' fí' yú' jmigüf jogui fí' ní'
guóo' uø', jo co' lajob' i' dsíur', jɔba' i
fíim' lafa' diée' quiár' seeng' jogui lafa'
fiir'. ⁶ Jo dsu' jaléng' jnea' aa', dsea' líí-
naa' dsea' quiár' Dsea' Jmáanḡ, guiúb̄

nine' naa' e jaam' Fidiée' i seeng', jogui
íb' i líing' Tiquiá' jaléng' dsea' jmigüf,
jogui jnea' aa' seē' naa' e laco' nijmó-
naa' lajii' e iin̄. Jogui cajo jaam' Fíi' naa'
seeng', jo íb' Dsea' Jmáanḡ; jo la'eáang'
íb' e sea' lajalé' e sea' fí' la'úng' fí'
jmigüf, jogui la'eáang' íb' cajo e seē' naa'
fí' jmigüf la.

⁷ Jo dsu' ja' lajiiing' dsea' nír' e júu'
na. Dsuco' i dsea' i lami' quí' tíing' e
jmiféin̄' jaléng' diée' i o' já', mí' 'noo' bi
gø' r' jalé' e jmiñi' e líí' feál' e i' dsíur'
e nicacuø' r' jaléng' diée' quiár'. Jo la-
jee' e gø' r' e jo, líiin̄' e jmi'lim' yaaiñ'
cóo' i diée' i o' já' do, co' ja' cóo' e i'
dsíur'. ⁸ Jo dsu' ja' ee' jmingí' Fidiée' ee'
jalé' e quiee' naa' e laco' ní' íñ' jnea' aa'
fí' quinir', dsuco' jo' nilíí' guí' dsea' i
guiúng' gui dsu' uíi' e quiee' naa' e jo,
jogui o' gui nilíí' naa' dsea' i ga' gui dsu'
uíi' e ja' quiee' naa' e jo.

⁹ Jo dsu' jie' mí' jmeáang' na' ta' e
fí' sea' quíi' na' do e laco' nijmée' na' e
niténg' fí' ní' dsee' jaléng' i dsea' rúng'-
na' i ja' mí' 'goo' teáang' teá' cóo' júu'
quiár' Dsea' Jmáanḡ. ¹⁰ Jo song i líing'
'nú', dsea' niñi' na' guiú' cuaiñ' quiár'
e júu' jo, jo nigüilíing' na' nigüiúquíe'-
na' fí' lí' jmféng' dsea' jaléng' diée',
jo lajee' jo jaang' dsea' rúng' na' i ja'
'goo' sing' teá' cóo' júu' quiár' Dsea'
Jmáanḡ cangáin̄' 'nú' e jmoo' na' la-
jo, jɔba' dseám' e i dsea' f' nijmér̄ la-
jo cajo e iin̄ nidø' r' jalé' e nicacuø'
dsea' diée' i o' já'. ¹¹ Jo caquié' ba' e jo
uíi' e niñi' na', jo dsu' mí' cajmee' na' la-
jo, jɔba' jmoo' na' e nicá' fí' ga' i dsea'
rúng' na' i ja' mí' 'goo' sing' teá' cóo'
júu' quiár' Dsea' Jmáanḡ do. Jo uíi' i
dsea' íb' cajo e cajúng' Dsea' Jmáanḡ fí'
dse' crúu'. ¹² Jo mí' jmoo' na' e tú' ní' f'
dsí' i dsea' rúng' na' i ja' mí' 'goo' sing'
teá' cóo' júu' quiár' Dsea' Jmáanḡ,
jɔba' dseeb' ee' 'nú' cajo fí' quini' Dsea'
Jmáanḡ. ¹³ Jo uíi' e lajob' líí', jɔba' song
cóo' r' jalé' e gø' ø' do nijmee' e e niténg'

dsea` rún'n fí` ní` dsee-, joba' guíá-guí`
quíe` e jo` nidóø`guíi e jmiñ` jo, jo la-
joba' ja` dseáang` e nijmee` e niténg`
dsea` rún'n fí` ní` dsee-.

**Lajíi` e catíng` i dsea` apóo` i síng`
Dsea` Jmáang` cuaiñ` quiá'r`**

9 Jo fíi` i` 'nú', dsea` rú'naa', e ja`
'né` guíe` e júu` lajíi` e jmóo'o,
co' dseáng` líim`baa jaang` dsea` i`
síng` Dsea` Jmáang` cuaiñ` quiá'r`.
Co' dseáng` nicamám`baa Fíi'naa' Jesús
joguí cajo, lajee` e nicajmé` e ta` jee`
'nú' e nicangfín`n quiá' Dsea` Jmáang`
joba' 'nú' nica'uíng`na' dsea` quiá'
dsea` do. <sup>2</sup>Jo jangám` seeng` dsea` i`
ja` jmicuíng` jnea` e líin`n jaang` dsea`
i` síng` Dsea` Jmáang` cuaiñ` quiá'r`
jo dsu' nijmicuíng`na' jnea` e líin`n
jaang` dsea` la'f. Jo cuø` lí` e dseáng`
lajob líin`n uíi` e la'eáang` jnea`ba'
e nica'uíng` 'nú' dsea` quiá' Dsea`
Jmáang`.

³Jo jíi` lalab líi` júu` e quíi` i` quiá'
jaléng` i` dsea` i` éeng` jnea` cuaiñ` quiá'
jalé' e jo. ⁴Jo jnea` dseáng` catíi`baa'
e ní'fíng`naa' jalé' e ní'né'` niquíee`-
naa' cuaiñ` quiá' jalé' ta` jmoo`naa'.
⁵Joguí seab` fí` quí`naa' cajo e niliseeng`
dseamf` quí`naa' i` líing` dsea` quiá'
Dsea` Jmáang` i` jeeng`naa' lacaang` fí`
lí` ngí`naa' lí' laco'gui la jmóo` i` dsea`
caguaang` i` síng` Dsea` Jmáang` cuaiñ`
quíá'r` joguí laco' la jmóo` jaléng` dsea`
ngáang` coo' Dsea` Jmáang` coo'gui
Tú` Simón. <sup>6</sup>Joguí çsu` í` óo' 'nú' e jíi`
Bernabé coo'gui jnea`bing' i` dseáng`
'né` nijmé` ta` e laco' sea` jalé' e 'né`-
naa'? ⁷Dsucó' jíi` jaang` 'lée` quíi` jalé'
e 'né` lajee` e jmóor` e ta` jo. Joguí
jíi` jaang` dsea` i` jní` mí'` huíng` jó'
fa' ja` cu'r` e jo. Joguí cajo jíi` jaang`
dsea` i` jmóo` ta` ní` jo'se'` fa' ja` í'r` fí'
quíá' i` jó' í. <sup>8</sup>Jo jie` mí` í` óo'na' e
fíi` i` 'nú' jalé' e júu` la lí' la í` dsíi`
dsea` jmigúí, dsucó' lajob fé' cajo fí`

ní` jí` quiá' Fidiée` e cajme' Moí, ⁹jo
lalab fé': "Ja` jni` mo'oo` jó' núu` quíi`
lajee` e ø're' cui'íee'." Jo fé' Fidiée`
jalé' e júu` na o' fa' í` dsíi` jíi` uíi`
quíá' jaléng` jó' núu, <sup>10</sup>co' í` dsíi`
uíi` jneaa`aa' cajo, dsea` líi'naa' dsea`
jmóo` ta` quiá'r`. Jo casée` Fidiée` e júu`
quíu' ta` na quiá'r` e laco' ní'uíng` guíá`
quí`baa', dsucó' i` dsea` i` jmóo` ta` jíi`
uø` coo'gui i` dsea` i` jmóo` ta` quiá`
cui'íee', jmóor` jalé' e jo dsu' uíi` e nisi-
jeeiñ` líing` ee' nisítím`bre mí` nítf` í`
lajo uíi` e ta` e cajméer` do. <sup>11</sup>Jo jneab`
dsea` lafa' nicajní'naa' jee` 'nú' uíi` e
nicaguiá`naa' júu` quiá' Dsea` Jmáang`
joba' í` dsíi'naa' e o' 'leáang` song líing` go
e míi'naa' 'nú' e nijmicóo'na' jnea`
coo' jalé' e 'né`naa'. <sup>12</sup>Joguí song dsea`
jíéng` seab` fí` quiá'r` e mí'r` 'nú' jalé'
e 'né`r`, joba' jnea` eáang`gui catíi`naa' e
nijmó`na' lajo coo' 'nú'.

Dsu' jnea` ja` mí` camíi`naa' 'nú' la-
jíi` e sí'f` e catíi`naa' do, co' lí' lí' ni-
ca'íng`naa' iihuí' e nicajmó`naa' ta`
jíé' e laco' sea` jalé' e 'né`naa', jo lajoba'
ja` nijniing`naa' quiá' e júu` quiá' Dsea`
Jmáang` e guí`naa' do. ¹³Jo niñb` 'nú`
e jaléng` dsea` i` jmóo` ta` fí` sinúu` guá'
cuøøm` lí` jmeáiñ` ta` jalé' e feá' e dsí-
ca` dsea` fí` jo. Co' jaléng` i` dsea` do i`
jmóo` ta` e fí` nífe' do e fí` lí` jngaiñ`
jaléng` jó' i` líing` feá', joba' cuøøm` lí`
dø'r` e ngúu` quiá' jaléng` i` jó' i` jngaiñ`
fí` jo. <sup>14</sup>Joguí lajobi cajo Fíi'naa' Dsea`
Jmáam`bing' nicaguiá` uíing` e jaléng`
i` dsea` i` jmóo` ta` guí` júu` quiá'r` 'né`
seeiñ` e ín' lajíi` e 'né`r` la'eáang` coo' e
ta` e jmóor` do. ¹⁵Jo dsu' jnea` dseáng`
ja` mí` cajmeám`baa ta` lajíi` e sí'f` e
catíin`n do, o'gui jmo'`o e júu` la quíi`na'
e laco' 'nú' líing` ee' nicuø'na' jnea` e
'né`e. iDsucó' guíá-guí` quíe` e nijúun`n
e laco'gui i` líing` dsea` nijé' e íaang`
dsii` uíi` e nicaguiá`a júu` quiá' Dsea`
Jmáang` jee` 'nú' do e jíi` coo` ja` mí`
cajmícoo'na' jnea` coo' jalé' e 'né`e!

16 Jo dsu' jnea~ ja` guiaa~ e júu` quiá~
Dsea` Jmáang~ do e laco' jmjɔng~
'niá'a, dsuco' e la guíim~baa 'né ni-
jmee~ e e ta~ jo e cangín~n quiá~ Fidiée~.
;Co' e ngi~ fíi~ jnea~ fíng song ja` nigu-
iaa~ e júu` jo! 17 Jo song guiaa~ e júu` jo
e iáang~ dsii~ 'niá'a, joba' liim~ ee~ nisea~
quié~ e ni'fin~n; jo dsu' song jmóo~o e
ta~ jo laguidseang~, dsu' dseáng~ 'né
jmee~baa, co' lajob ta~ e nicacuø' Fidiée~
jnea~. 18 Jo lajob líí, co' lajii~ e catfín~n
e 'léen~n do, e job e iáang~ dsii~ e guiaa~
júu` quiá~ Dsea` Jmáang~ e ja~ e caa~ jii~
ca'li', joba' cuøong~ fe'ee' e ja` jmáan~n
ta~ lajii~ e catfín~n e ni'fin~n do quiá~
e ta~ guia' júu` quiá~ Dsea` Jmáang~ e
jmóo~o.

19 Jo nañi' fa' ja` líin~n lafa' dsea`
si~niing~ i jmóo~ ta~ quiá~ dsea~, jo dsu'
jnea~ nicajmeáng~ 'niá'a e lafa' jaang~
dsea~ lajob líin~n quiá~ lajaléng~ dsea~ e
laco' lajo nilí'i fíing~gui dsea~ i ni'uúing~
dsea~ quiá~ Dsea` Jmáang~. 20 Co' lajee~
e seen~ jee~ jaléng~ dsea~ Israel, jmóo~o
laco' la jmóo~ jaang~ dsea~ la'íb~ e la-
co' lajo nilí'i e jaléng~ f~ ni'uúin~ dsea~
quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo jnea~ jmáang~
'niá'a e lafa' e júu` quiu' ta~ quiá~
Moi~ quiu' ta~ jnea~, nañi' fa' ja` lííre'
lajo. Co' jmóo~o lajo e laco' nilí'i e
jaléng~ i dsea~ f~ ni'uúin~ dsea~ quiá~
Dsea` Jmáang~. 21 Jogui e laco' nilí'i
i dsea~ i ja` seeng~ e quiu' ta~ quiá~
e júu` quiu' ta~ quiá~ Moi~ do, joba'
jnea~ jmáang~ 'niá'a e lafa' jaang~ dsea~
la'íb~ líin~n cajo, nañi' fa' dseáng~ e júu`
quiu' ta~ quiá~ Fidiée~ba' e quiu' ta~
quié~e, jogui lajob jmóo~ cóo~ jnea~ ca-
jo e júu` quiá~ Dsea` Jmáang~. 22 Jogui
mi~ seen~ jee~ jaléng~ dsea~ i ja` mi'
'goo~ teáng~ teá cóo~ júu` quiá~ Dsea~
Jmáang~, joba' lafa' jaang~ dsea~ la'íb~
jmáang~ 'niá'a cajo e laco' lajo nilí'i
e ni'uúing~ i dsea~ f~ dsea~ quiá~ Dsea~
Jmáang~. Joba' cuøong~ fe'ee' e nica-
jmeáng~ 'niá'a røøb~ laco' la líing~ líí'

doñi' ii~ dsea~ e líí~ laco' lajo cuøong~
nilí'i tú~ 'ni' mñing~ dsea~ i nileáng~ jee~
jalé~ dsee~ quiá~. 23 Jo jmóo~o jalé~ e na
e laco' niníi~ júu` quiá~ Dsea~ Jmáang~
jogui e laco' røøb~ ni'fing~naa' e jlo~ e
cuø~ e júu` jo.

24 Jo 'nú~ niñi~ba' e mi~ sea~ ta~ cuíi~, i
fíim~ dsea~ cuíi~, jo dsu' lífa' jaam~bing~
i nilí' i iquieng~ nifi~gui, jo lajoba'
niñiñi~ lajii~ e catfíin~. Jo co' lajob líí,
joba' fíi~ i 'nú~ e cuøø~ b~f yaang~na' e
laco' lajiim~ba' nilí'na' lajii~ e catfing~
na' do. 25 Jo jaléng~ dsea~ i guia' guíu~
quiá~ jéeng~gui e quiá~ e nicuír~, 'né
e ja~ nijmér~ e jíé~ e dseáng~ e ni'lé~
quiá~r. Jo jmóor~ lajo e laco' líing~ e iin~
e nilí'r, jo lífa' e nilí'r do tóøb~ jmi~
ni'fing~. Jo dsu' jaléng~ jneaa~aa', dsea~
líí'naa' dsea~ quiá~ Dsea` Jmáang~, cuø'
b~f yee~naa' e laco' nilí'naa' e niñiing~
naa' lajii~ e catfíi~naa' do e jo tóø~ jmi~
fa' e ni'fing~gui. 26 Jogui dsu' jnea~ ja`
cuíi~ i líí~ tá~ cuíi~, o'gui jmóo~o lafa'
ta~ tíing~ e bá'a fí~ guíá~ gúf. 27 Jo dsu'
ja` jmóo~o lajo, co' líí~ lí~ jnea~ quiá~
ta~ ngúu~ táan~n e laco' nijmé~ núu~,
jo jmóo~o lajo e laco' ja` dseáng~ e
niseáan~n ca' mi~ nicang~f e nicaguíá'a
júu` quiá~ Dsea` Jmáang~ jee~ jaléng~
dsea~.

Ja` dseeng~ e jmiféng~ dsea` jaléng~ diée~ i o' já~

10 Jo fíi~ guíi~ 'nú', dsea~ rú~naa'
dsea~ quiá~ Dsea` Jmáang~, ja`
iin~n fa' e ni'fing~ óo~na' jalé~ e can-
gongíing~ 'líi~ yúu~ dsea~ áang~ quí-
naa' ie~ lami~ ca'uøøin~ fí~ Egipto, jo
Fidiée~ ca'e'rein~ do fí~ la'eáang~ cóo~
cabøø~ jni~, jogui e lajaléin~ do cangíin~
fí~ ni~ jmiñi~ e si~ mar Rojo. 2 Jo ie~
jo lajaléng~ i dsea~ f~ ca'uúin~ dsea~
i sitáang~ cóo~ Moi~ ie~ lami~ lafa'
cajgáain~ jmi~ cóo~ e jni~ do jogui
ie~ mi~ cangíin~ e fí~ ni~ jmiñi~ do.
3 Jogui lajob cajo, lajiim~ i dsea~ do ca-

jmítaang~ yaaiñ~ cóo~ ca'ling~ jmiñi~ e canghiñ~ quiá~ Fidiéé, ⁴jogui cajo canghiñ~ quiá~ Fidiéé ca'ling~ jmiñ e ca'liéng~ fí dse~ cu~ jiáa. Jo e jiáa' doba' e jée' quiá'r~ lajee~ e ngír' fí ni~ guóo~ uó~ quiú. Jo e jiáa' jo cuóong~ lí fe'ee' e íb~ Dsea~ Jmáang~. ⁵Jo dsu' i fíim' i 'lii' yúu~ dsea~ áang' quí'naa' do cajúin~ lajee~ e ngír' fí ni~ guóo~ uó~ quiú uí~ e ja' catf' dsí' Fidiéé cóo~ jalé' e cajméeiñ~ do.

⁶Jo lajalé' e na cangojée' cóo~ i 'lii' yúu~ dsea~ áang' do e laco' cuø' coo' lí' quí' i' e ja' 'né' nijmó'oo' jalé' e ga' e lí' dsí'naa' lí' laco' cajmée' i dsea' í. ⁷Joba' ja' jmiféng~na' jaléng~ diée~ i o' jál' lí' laco'gui cajmée' i liing~ i 'lii' yúu~ dsea~ áang' do, lí' laco' la fé' fí ni~ jì quiá~ Fidiéé lí' fé' lala: "Jaléng~ dsea' caguár' ca'í' cagó'r, jo mi~ cangf' jo, caróor~ e cataiñ' jmiñ." ⁸Jogui ja' 'né' e ni'lee~naa' e nigúing~naa' cóo~ dseañu' osi dseam~ i o' quí'naa' lí' laco'gui cajmée' i liing~ i 'lii' yúu~ dsea~ áang' do ie~ jo, co' uí~ e cajmээр' lajo, joba' cajúin~ ie~ jo lí' lí' guíee' ni' mil dsea' lajee~ coo' jmiñ. ⁹Jogui ja' 'né' jmé'naa' e nisí'naa' Dsea~ Jmáang~ ne' duu jial tí' 'gøiñ' lí' laco'gui cajmée' i liing~ i 'lii' yúu~ dsea~ áang' do, co' uí~ e cajmээр' lajo, joba' cajúin~ e cacu' jaléng~ mi' guíing~ quiá'r. ¹⁰Jogui ja' jmiquíng~ áa'na' cóo~ Fí'naa' Fidiéé lí' laco'gui cajmée' i liing~ i 'lii' yúu~ do, co' uí~ e cajmээр' lajo, joba' casiing~ Fidiéé dsea' mojí' i cajnga' quiá'r.

¹¹Jo lajalé' e jo cangongíng~ 'lii' dsea~ áang' quí'naa' e lí' laco' niline~naa' e ja' 'né' jmó'oo' lajo, jogui cató' fí ni~ jì quiá~ Fidiéé cajo e lí' laco' ni'f' 'goo' quí'naa', jneaa'aa' dsea' se~naa' jmiñ na, mi~ tí' lí' ni'jaquíéng~ e ni'íing~ jmigúf. ¹²Jo co' lajob líí, song jaang~ 'nú' i' áa'na' e teáb' sing~na' cóo~ júu^ quiá~ Dsea~ Jmáang~, joba' dseáng~ eéam' 'né' e

ñiing~ áa'na' e laco' ja' niténg~na' fí ni~ dsee. ¹³Jo jíi~ jaang~ 'nú' ja' mi' cangongíng~na' e dseáang~ niténg~na' fí ni~ dsee e ja' mi' cangongíng~ dsea' rúng~na'. Jo dsu' 'nú' cuóom~ lí' jmíta~ óo'na' cóo~ júu^ quiá~ Fidiéé, co' dseáng~ jmiti~bre júu^ quiá'r. Jo ja' nicuóor~ fí fa' e nidsingíng~na' lajo eéang~gui e jíi~ laco' té'na', co' lajee~ e dsingíng~na' lajo, nijmé'bre jial té'na' e ja' niténg~na' fí ni~ dsee.

¹⁴Jo uí~ e lajob líí, dsea' rú'naa' i 'neáan~ eéang~, joba' fí'gui jaléng~ 'nú' e jmi'náng~ yaang~na' e ja' jmiféng~na' jaléng~ diée~ i o' jál'. ¹⁵Jo fí' i 'nú' lana, co' eéam~ guí~ moguí'na', jo yaam~ 'nú' cuóong~ lí' fo'na' su jál' osi o' jál' é jalé' e júu^ e fí' i 'nú' na. ¹⁶Jo mi~ cuóo'naa' gui'máang~ Fidiéé e 'né'naa' capi' jmi' mí' huíng~ jó' dsu' uí~ e jmiguiéng~ dsí'naa' e cajúng~ Dsea~ Jmáang~ fí dse' crúu^, jo mi~ jmoo'naa' lajo, joba' guóng~ e jaam~ dsea' uíng~naa' cóo~ dsea' do la'eéang~ e jmi'øoiñ~ do. Jogui mi~ fiing~naa' iní' e quíee~naa' do lajee~ jo, joba' guóng~ cajo e jaam~ dsea' uíng~naa' cóo~ dsea' do la'eéang~ cóo~ e ngúu' táaiñ~ do. ¹⁷Jo nañi' fa' fí'baa' la'ó' jneaa'aa' dsea' lí'naa' dsea' quiá~ Dsea~ Jmáang~, dsu' laji'baa' quíee~naa' coliing~ coo' iní', jo e jo guóng~ e lafa' jaam~ jneaa'aa' lí'naa' lajalé'naa' coliing~ cóo~ Dsea~ Jmáang~.

¹⁸Jo quíe'na' cuente e mi' gø' jaléng~ dsea' Israel jalé' ngu' jó' e lí' feá' e nicacuø'r Fidiéé fí nife', joba' lí' lafa' coo' cuóom~ uíng~ cóo~ Fidiéé fí nife' do. ¹⁹Jo dsu' cóo~ e júu^ la ofa' fí' i 'nú' e íng~ ta~ jaléng~ diée~ i o' jál', o'gui fa' e íng~ ta~ jalé' e feá' e cuø'r dsea' jaléng~ i diée~ í cajo. ²⁰Co' lajíi~ e júu^ laba' e iin~ e fí' i 'nú', e mi' jaléng~ dsea' i ja' cúing~ Fidiéé jmóor~ feá' ngu' jó' e cuø'r lí' doñi' i diée~ quiá'r, joba' jaléng~ i 'lim' cuø'r jalé' e jo, jo o' Fidiéé dsea' cuø'r. Jo dsu'

jnea~ ja` iin`n e quíng'na' jee~ jaléng' i` líng' . <sup>21</sup> Jòba' dseáng' ja` cuòong` fa' e ni'u'na' jalé' e jmiquíéng' óo'na' Fíi'naa' Dsea` Jmáang` jogui cajo e ni'u'na' jalé' e cuò' dsea` jaléng' i` líng' , o'gui cuòong` fa' e nicò'na' iin' e jmiquíéng' óo'na' Fíi'naa' Dsea` Jmáang` , jogui cajo e nicò'na' jalé' e feá' e cuò' dsea` jaléng' i` líng' .

²² Jò ja` jmó'naa' lajo e laco' ja` niligúing` Fidié` quí'naa' . Jò ja` güi'f` dsí'naa' e 'gøng'gui jneaa'aa' laco' dsea` f . iCo' dseáng' o' lajo!

Jalé' e cuòong` jmóo` dsea` quíá' Dsea` Jmáang`

²³ Jò dsu' seem` dsea` i` fé' lala: "Cuòom` lí' jmee` jnea` lí' doñí' ee` iin`n . " Jò dsu' e jáb' e jo, lifa' ja` lajalé' íng` ta` quí'ii' . Jogui e jáb' e cuòom` lí' jmé` dsea` lí' doñí' ee` iin` , lifa' ja` lajalé' e jo nijmicóo' quiá'r e eáang`gui nidsicuáng` quiá'r` còo' júu` quiá' Dsea` Jmáang` . <sup>24</sup> Jò dsu' ja` 'né' e lico' nijmé'naa' jmang' e guiú' e quí'naa' yee'naa' , cò' lajob` 'né' jmé'ee' guiú' quiá' jaléng' dsea` rú'naa' cajo .

²⁵ Jòba' fíi'guí' 'nú' e cò'ba' lí' doñí' ee` ngúu' e 'nhí' dsea` fí' lí' 'nár' , jo ja` jmingii'na' cuaiñ` quiá' e jo e laco' ja` ni'f` óo'na' jmiquíé' su cuòong` cò'na' osi ja` cuòong` é . <sup>26</sup> Dsucò' latøong` jmiquí' jogui lajalé' e sea' fí' jo lí' quiá' Fíi'naa' Fidié` .

²⁷ Jò song jaang` dsea` i` ja` líng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` cató'r` 'nú' e nigüiquié'na' fí' quiá'r` , jogui 'nú' iim`ba' güilíng`na' , joba' güilíng`na' jóng , jogui quié'na' lí' doñí' ee` e niguiár` fí' ni` mes` e ja` jmingii'na' jí' còo` cuaiñ` quiá' jalé' e nicuò'r` 'nú' do su cuòong` cò'na' osi ja` cuòong` é . <sup>28</sup> Jogui dsu' song jaang` dsea` casí'r` 'nú' lala: "Lajalé' e jmiñí' la nicacuò'naa' e lí' feá' jaléng' diéé` . " Jò song lajob` lí' , joba' ja` cò'na' uí' i` dsea` i` cajíng' do,

jogui cajo e laco' ja` ni'f` dsí'r` jmiquíé' cuaiñ` quiá' e jo . ²⁹ Jò dsu' cuaiñ` quiá' jial` í' dsí' i` dsea` i` cacuò' 'nú' e jmiñí' doba' e fá'a , jo o' cuaiñ` qui'na' e jial` í' óo'na' . Jò dsu' jangám` nijmingii' 'nú' lala: "Jò` jiali' éeng` i` dsea` do jnea` còo' jalé' e gò'ø uí' jmiquíé' jalé' e í' dsí'r` ? ³⁰ Cò' song cuò'baa` gui'máang' Fidiéé` cuaiñ` quiá' lají' e gò'ø do , joba' jiali' éeng` dsea` jnea` dsu' uí' e gò'ø e jo?" ³¹ Jò song cò'na' osi ú'na' osi jmoo'na' lí' doñí' ee` e jíé'gui é , joba' jmee'na' lajalé' e jo e laco' nijmiféng'na' Fidiéé` . ³² Jò jie` mi` ee'na' e ga' e laco' dseáng' e niténg' fí' ni` dsee` si jaléng' dsea` Israel osi jaléng' i` ja` líng' lajo , osi jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` caguiaang`gui é . <sup>33</sup> Cò' jnea` jmi'úum`baa` e jmóo` e jmi'iaan`n dsí' jaléng' dsea` còo' jalé' e jmóo` , jo ja` 'nó'o` jmóo` e lico' ni'uíng` guiú' quié' e 'niá'a , cò' 'nó'o` jmóo` e jial` ni'uíng` guiú' quiá' dsea` caguiaang` . Jò jmóo` lajo e lí' laco' nilí' i` dsea` f e nileáin` jee` jalé' dsee` quiá'r` .

11 Jò cò' lajob` jmóo` , joba' fíi'guí' 'nú' , dsea` rú'naa' , e 'né' ee'na' laco' la ee' jnea` , cò' jnea` ee' laco' ca'ée' Dsea` Jmáang` .

Jial` 'né` líng` dseamf` mi` jmi'féin' Fidiéé`

² Jogui lana eám` íaang` dsii` còo' 'nú' , dsucò' contøom` jmiquíéng' áa'na' jnea` jogui contøom` jmití'na' cajo jalé' júu` quiá' Dsea` Jmáang` e nicá'ée' e 'nú' lami` jéeng`gui .

³ Jò dsu' jnea` iin`n e ningám`ba' e Dsea` Jmáam`bing' líng' dsea` mogui` quiá' lajaléng' dseañu' , jogui dseañu'bing' líng' dsea` mogui` quiá' dseamf` , jogui Fidiéé' dsea` líiñ` dsea` mogui` quiá' Dsea` Jmáang` . ⁴ Jogui song jaang` dseañu' ja` guir` loguir` lajee` e féin' Fidiéé' osi mi` fé'r` júu` quiá' dsea` do é , joba' ja` jmi'gór`

dsea` mogui~ quiá'r jóng. <sup>5</sup>Jogui song jaang` dseamf ja` quidsir' 'mi' fí moguir~ mi` féin' Fidiée` osi mi` fé'r júu` quiá' dsea` do é, joba' ja` jmi'gór` i dsea` mogui~ quiá'r do. Jo song jmóor` lajo, joba' fi'ib' quiá'r, co' lí' e lafa' cahuí' cuo' moguir~. ⁶Dsuco' song jaang` dseamf ja` quidsir' 'mi' fí moguir~, joba' guiá'gui quiá'r e nijmicuó'bre moguir~ congua'. Jogui song i dseamf f' i' líim'bre e nihuí' jñuguir~ osi e nilicuo' moguir~ é, joba' guiá'gui quiá'r e güijlí'bre cóo' coo' 'mi' lajee` e jmiféin' Fidiée`. ⁷Jo jaléng' dseañu' ja` 'né' iu` loguir~ lajee` e féin' Fidiée`, dsuco' la'eáang` dseañu'ba' jmilí' Fidiée` jial líin', jogui jmijnéin` cajo jial tí' niing` 'goin'. Jo dsu' jaléng' dseamf jmilir~ jial tí' niing`gui dseañu'. <sup>8</sup>Co' ja` cajmeáang` Fidiée` la'uii` dseañu' la'eáang` cóo' dseamf, co' la'eáang` cóo' dseañu'ba' e cajmeáain` la'uii` dseamf. <sup>9</sup>Jo o' uí' dseamf e ca'uíng` dseañu', co' uí' dseañu'ba' e ca'uíng` dseamf. <sup>10</sup>Jo uí' e lajob lí', jogui uí' jaléng' ángeles quiá' Fidiée`, joba' jaléng' dseamf 'né'ba' e quier' 'mi' dsí' fí moguir~ e laco' cuø lí' e jmi'gór` dsea` mogui~ quiá'r. ¹¹Jo dsu' jee` jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` 'neám` rúng' dseañu' cóo'gui dseamf, co' ja` ee` quiá'r jmi' jmér` la` tiiin` yaaiñ. ¹²Jo nañi' fa' e jáb' e la'eáang` dseañu'ba' e ca'uíng` dseamf lami` uing~, jo dsu' e jáb' cajo e la'eáang` dseamfba' e liseeng` dseañu'. Jo lajaléb' e jo Fidiée`bing' i cagua' uing` e lí' lajo.

¹³Jogui 'nú', ¿jial fó'na'? ¿Su guiá' osi ja` dseeng` é e ja` dsí' 'mi' fí mogui~ jaléng' dseamf mi` jmiféin' Fidiée'? ¹⁴Jo yee`baa' cuøng` lí' f' dsí'naa' e fi'ib' lí' e jaang` dseañu' séer' guir~

e licuee`. <sup>15</sup>Jogui dsu' quiá' jaang` dseamf coo` e jlob' lí' e séer' guir~ e licuee`, dsuco' cangíin` quiá' Fidiée` e cuee` guir~ e laco' jmáin` ta` e jo e lafa' lí' 'mi' fí moguir~. <sup>16</sup>Jo song seeng` dsea` i iing` nidsisíi` júu` cuaiñ` quiá' e júu` la, joba' 'né' ñi'bre e o' jíi' jneaa`aa' o'gui dsea` quiá' Dsea` Jmáang` caguaang`gui quiá' tñi'naa' e jmoo`naa' cóo' 'lé'gui e jíé' e ja` røø lí' cóo' e júu` la.

Laco' sí' 'né' jmó'naa' mi' quiee`naa' i'naa' colliing`

¹⁷Jogui lana, dsea` rú'naa', e júu` e niffi' 'nú' la o'fa' e nifá'a guiá' uii` qui'na'. Co' lí' e lí' lí' 'léeb' qui'na' mi` seáang` rúng'na' e jmiféng'na' Fidiée` e lafa' e nijmé' e guiá' qui'na'. ¹⁸Jo la'uii` niffi' 'nú' e nicasi' dsea` jnea` e ja` røø siing`na' mi` seáang` rúng'na' e jmiféng'na' Fidiée`. Jo seab` mi` jáb' líing` jnea` e júu` jo. <sup>19</sup>Co' 'nú' i' óo'na' e dseáng' 'né' e sitáang`na' tá' coo' 'lé', jo lajoba' niliñi' dsea` i dseáng' lajang` líing` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`. ²⁰Jo uí' e lajob jmoo'na', joba' mi` seáang` rúng'na' e có'na' colliing~, ja` jmoo`na' fa' dseáng' e jmiguiéng' áa'na' Fí'naa' Dsea` Jmáang`. ²¹Dsuco' mi` nitf' í' e nicø' 'nú' í'na', joba' seem` 'nú' e güijéem'ba' e có'na' í'na'. Jo uí' e jmoo'na' lajo, joba' i líing` 'nú' jo` tíng`na' có'na' jíi' capí', jogui lajee` jo i líing` 'nú' jí'gui cartí' dsea` íim'ba'. ²²Jo dsu' 'nú', niseab` 'nú'na' lí' cuøng` u' có'na', joba' ¿jiali' jmoo'na' ja` jíi'na' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang~, jogui jiali' cuø'na' fi'í' jaléng' i dsea` i ja` sea` jíi' capí' quiá'? Jo uí' e lajob jmoo' 'nú', joba' jíi' ja` ñii' ee` nifá'a uii` qui'na'. Co' dseáng' ja` íaang` dsii' cóo' jalé' e jmoo'na' do!

**Mī gø' dsea` quiá' Dsea`
Jmáang` colliing` e laco'
jmiguiéng' dsíir` dsea` do**

(Mt. 26:26-29; Mr.
14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Jo lab niffi`túu` 'nú' e júu` e ca'fing` jnea` quiá' Fíi'naa' Dsea` Jmáang` lí' la-jíi' e nica'ée e 'nú' lami` jéeng`gui e fé' lala: 'Ñia' ie` uøø` e cajáng' dsea` Fíi'naa' Dsea` Jmáang`, dsea` do catíiñ` iní' ²⁴ jogui cacuø'r` gui'máang' Fidiée`. Jo mī cangf` jo, cafiñ` jo cajín' casí'r` dsea` quiá'r` lala: "Jó'o e iní' la jo quié'na'. Dsuco' e lab ngúu` táan` e ní-jáa` a mī nijúun` n uíi' dsee` qui'na'. Jo jmee`ba' laco' jíi' e jmóo'o jmī na e laco' nijmiguiéng'` óo'na' jnea`." <sup>25</sup> Jo mī cangf` e cagø'r` e í' canu` do, jo catíiñ` cøø` cóo` e a` jmi'` mí' huiing` jø' jo cajín': "E a` dsíi' e cóo` la guóng' júu` tigua` e 'míi` e nijmé` Fidiée` cøø' 'nú' la'eáang` cøø' jmi'øøñ` e nitú` mī nitán` n fí' dse'` crúu`. Joba' lacoø` yá' mī ni'u'na' e jmi'` e la a` dsíi' e cóo` la, jmee`ba' lajo e laco' nijmiguiéng'` óo'na' jnea`." ²⁶ Jo lajob líi', cø' lacoø` yá' mī cø'na' iní' quiá' Dsea` Jmáang` jogui mī u'na' e a` dsíi' cóo` quiá'r` do, joba' jmiguiéng'` óo'na' e cajúñ` fí' dse'` crúu`. Jo lajob 'né` jmée'na' cartí' mī nitf` í' e nijáa`tur fí' jmigüf` la calé'` catú`.

**Jial 'né` dø' dsea` e jmiguiéng'`
dsíir` Dsea` Jmáang`**

²⁷ Jo cø' lajob líi', joba' doñi' iñ` dsea` i ja` jmoo` laco' catíng` e jmi'gór` Dsea` Jmáang` mī gø'r` iní' quiá' dsea` do jogui mī í'r` e a` dsíi' cóo` quiáñ`, joba' dseeb` éer` cøø'` ngúu` táang` dsea` do jogui cøø'` jmi'øøñ`. ²⁸ Joba' lajaang` lajaam` dsea` 'né` í` dsíir` jial líiñ` ná'gui e nidø'r` e iní' do jogui ná'gui e ni'í'r` e jmi'` e a` dsíi' e cóo` do. ²⁹ Dsuco' song gø'r` jogui í'r` e jo e ja` í` dsíir` e` guóng'` e calí` cøø'` ngúu` táang` Dsea` Jmáang`,

joba' lico' 'nóor` e nicuø'` Fidiée` ír` iihuí'. ³⁰ Jo uíi' e lajob jmoo` 'nú', joba' fíim` 'nú' lana dsée'na' osi ua` íi' áa'na' osi nicajúm`b'i` é. <sup>31</sup> Jo facø' jang'` í` dsí'naa' røø` jial líi'naa' nú'gui e niquíee`naa', joba' ja` eè` uing` sea` e nicuø'` Fidiée` jneaa`aa' iihuí'. ³² Jo nañi' fa' cuø'` Fidiée` jneaa`aa' iihuí', dsu' jmóor` lajo e laco' ni'é'r` jneaa`aa' jial 'né` se` naa' fí' quini'r`, jo lajoba' ja` ni'níñ` jneaa`aa' ie` jo colliing` cøø'` jaléng'` dsea` i ja` cuíng` ír`.

³³ Jo cø' lajob líi', dsea` rún'n, joba' mī seáang`` rúng'na' e quiá' e nicø'`na', 'né` jøøm` rúng'na' e laco' nicø'`na' colliing` lajaléng'na'. <sup>34</sup> Jogui song i líing` 'nú' eáang` jmi'aang`na', joba' guiú`gui quií'na' e jang'` nicø'`ba' fí' quií'na', jo lajoba' ja` nicuø'` Fidiée` 'nú' iihuí' uíi' e ja` røø` jmoo`na' mī seáang`` rúng'na' quiá' e nicø'`na'. Jogui jalé' e júu` e jíé' e cajmingí'gui 'nú' jnea` do, mī niguiéé`túu` fí' na e ni'ée` e 'nú', joguiba' moo`duu` e` nilf`.

**Jalé' e ngíing` dsea` e cuø'
Jmiguí` quiá' Fidiée`**

12 Dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, e laba' iin` e ñí' 'nú' guiú` cuaiñ` quiá' jalé' e ngíing` dsea` e cuø' Jmiguí` quiá' Fidiée`.

² Jogui 'nú' ñí'ba' guiú` e ie` lami` ja` mī líing`na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, joba' cuøb' fí' yaang`na' e jmi'goo`na' jaléng'` diée` i ja` fé'. <sup>3</sup> Jo cø' lajob lami` líing` 'nú', joba' lana iin` e ñí'na' e jíi' jaang` dsea` i fé' la'eáang` cøø'` Jmiguí` quiá' Fidiée` cuøøng` lí' fé'r` jalé' júu` 'li' uii` quiá' Jesús. Jogui lajobi` ca-jo, jíi' jaang` dsea` cuøøng` lí' fé'r` e Jesús líing` Fíir` fíng song i dsea` í ja` fé'r` la'eáang` cøø'` e b'i e 'gøng' quiá' Jmiguí` quiá' Fidiée`.

⁴ Jogui e laba' fíi`gui' 'nú', e jmiguiub` íing`` sea` e cuøøng` lí' íng' dsea` e tíiñ`, dsu' lifa' jíi' Jmiguí` quiá' Fidiée`ba' e

cuø jalé' e jo. ⁵ Jogui jmiguiub' íng' ta' sea' e cuøng' lí' jmé' dsea', dsu' lifa' jíí' Fíí'naa' Dsea' Jmáam' biñ' i' cuø' jalé' e jo. ⁶ Jogui cajo jmiguiub' íng' sea' e tiing' dsea' jmóor', dsu' lifa' dseáng' laj'í' 'ñia' Fidiée'bing' i' jmóo' lajalé' e jo quiá' lajaléng' dsea'. ⁷ Jo cuøb' Fidiée' lajaang' lajaang' dsea' liing' ee' tiiñ' e laco' cuø' lí' e seeng' Jmiguf' quiá' Fidiée' cóo'r', jo lajoba' ni'uíng' guiú' quiá' lajaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang'. ⁸ Jo la'eáang' cóo'r' Jmiguf' quiá' Fidiée' i' liing' dsea' ngáíñ' e tiiñ' ngáíñ' cóo'r' jalé' e fé'r'; jogui i' liing' gui cajo, la'eáang' cóo'r' e Jmiguf' doba' e ngáíñ' e eáang' tiiñ' júu' quiá' Fidiée'. ⁹ Jo i' liing' dsea' ngáíñ' e la'eáang' cóo'r' e Jmiguf' do e ja' lííñ' e quií' Fidiée' jmí' jmér' doñí' ee'; jogui i' liing' dsea' ngáíñ' cajo la'eáang' cóo'r' e Jmiguf' do e jmi'leáiñ' jaléng' dsea' dséel'; ¹⁰ jogui i' liing' gui dsea' ngáíñ' e tiiñ' e quií'r' jmí' jmér' jalé' e dsigá' dsí' dsea'; jogui i' liing' gui dsea' ngáíñ' e tiiñ' guiar' júu' e ín' quiá' Fidiée'; jogui i' liing' gui dsea' ngáíñ' quiá' Fidiée' e ñir' su fé' i' liing' dsea' la'eáang' cóo'r' Jmiguf' quiá' Fidiée' osi la'eáang' cóo'r' jmiguf' quiá' i' 'lím' é; jogui i' liing' gui dsea' ngáíñ' e tiiñ' fé'r' jmí' e ja' ñir' jéeng'gui; jogui i' liing' gui dsea' cajo ngáíñ' e jmóor' júu' e guøng' e júu' e nicajíng' i' dsea' i' nicafé' e jmí' do. ¹¹ Jo jíí' Jmiguf' quiá' Fidiée' ba' e jmóo' lajalé' e na, jogui e Jmiguf' job cajo e cuø' lajaang' lajaang' dsea' lí' jialco' í' dsí' e guiú' gui.

Lajalém' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' lííñ' lafa' jaam' dsea'

¹² Jo nañí' fa' jmiguiub' guotii' dsea' sea', jo dsu' jaam' dsea' lííñ' cóo'r' jalé' e jo. Jogui lajob líng' Dsea' Jmáang' cajo. ¹³ Jo co' lajob líí', joba' lajalém' jneaa'aa' cajgáang'naa' jmí' la'eáang' cóo'r' jíí' Jmiguf' quiá' Fidiée' e laco' ni'uíng'naa' lafa' jaam' dsea', nañí' si

líí'naa' dsea' Israel osi ja' líí'naa' lajo, osi líí'naa' dsea' si'niing' i' jmóo' ta' osi ja' líí'naa' lajo é, jo dsu' lajalém'baa' cangíng'naa' e Jmiguf' quiá' Fidiée' do.

¹⁴ Jo dsu' lajaang' lajaang' jneaa'aa' jmiguiub' guotii'naa' sea', lifa' jaam' dsea' líí'naa'. ¹⁵ Jogui song tii' dsea' nijíng' lala: "Dsaco' ja' líí'n guoo', joba' ja' líí'n'n quiá' guotii'." Jo dsu' o' uíí' e ja' lííng' lajo fa' nijé' e jo' líí' 'náang' guotii' dsea'. ¹⁶ Jogui song logua' dsea' nijíng' lala: "Dsaco' ja' líí'n'n jminí', joba' ja' líí'n'n 'náang' quiá' guotii'." Jo dsu' o' uíí' e ja' líí' lajo fa' e nijé' e jo' líí' 'náang' quiá' guotii' dsea'. ¹⁷ Jogui fa' jíí' jminib' dsea' sea', joba' ¿jial cuøng' lí' e ninúr? Jogui fa' dseáng' jíí' loguab' dsea' sea', joba' ¿jial cuøng' e nicár' jmea? ¹⁸ Jo dsu' Fidiée' nicajméer' laco' guotii' dsea' jogui nicaséer' e jo laco' ée' quiá' jie' lí' ñir' e guiú'gui nilí'íng' ta' quiá' dsea'. ¹⁹ Jo faco' ca'íim' guotii' dsea' sea', joba' ja' seeíñ' jóng. ²⁰ Jo dseáng' e jáb' e jmiguiub' guotii' dsea' sea', jo dsu' jaam' dsea' lííñ' cóo'r' lajalé' e jo.

²¹ Jo co' lajob líí', joba' jminí' dsea' ja' cuøng' e nijíng' e nisl' guoo': "Ja' 'neán'n 'nu'", o'gui moguí' fa' e nijíng' e nisl' tii': "Ja' 'neán'n 'nu'". ²² Co' dseáng' o' lajo, co' jalé' guotii' dsea' e í' dsí'r' e ja' gui niing', e joba' e eáang'gui 'né'r'. ²³ Jogui jalé' guotii' dsea' e ja' 'ga' lí' jíí'r', e joba' e eáang'gui qui'r' røø. Jogui jalé' e guotii' dsea' e í' dsí'r' e eáang'gui ga' jnéeng', e joba' e eáang'gui tíng' jmáíñ' guiú', ²⁴ jo dsu' ja' ngí' lí' 'né' jmé' dsea' lajo cóo'r' e guotii' e guiú'gui jnéeng'. Jo dsu' Fidiée' cajméer' e laco' e guotii' dsea' e eáang'gui ja' jíí'r', e joba' e eáang'gui nijmeáiñ' guiú'. ²⁵ Jo lajob 'né' lí' e laco' ja' si'naang' quiá' rúng' jalé' guotii' dsea', co' lí' lí' 'né' e lacoob' guotii' dsea' 'né' jmé' í' quiá' rúng'. ²⁶ Jo song e liing' guotii' dsea' íng' iihuí', joba' lajaléb'

e caguiee-gui do íng' cajo; jogui song e líng-guotii dsea` eáang-gui jmáng' dsea` guíú, joba' lajaléb' e caguiee-gui do lí'íam` dsíí cajo.

²⁷ Jogui lana fá'a e lajalém' 'nú' líng'na' lafa' jaam` dsea` cóo' Dsea` Jmáang-, jogui lajaang` lajaam`ba' líng-na' lafa' jmacó` guotii dsea` do. <sup>28</sup> Jo Fidiée` nicali'iiñ` e jee` jaléng' dsea` quiá'r seeng` la'uii dsea` apóo` i síng` Dsea` Jmáang- i nijmé` ta` ni' júu` quiá'r; jogui lí` catí` tú` i dsea` i fé' cuaiñ` quiá' Fidiée`; jogui lí` catí` 'ní` jaléng' dsea` i tíng` e` júu` quiá' Fidiée`; jogui ngí` jo jaléng' i dsea` i quíi' jmií` jmóo` jalé' e dsigá` dsíí` dsea; jogui jaléng' i dsea` i jmi'leáang` jaléng' dsea` dsée'; jogui jaléng' i dsea` i jmicóo' jaléng' dsea` rúng' cóo' jalé' e 'néiñ'; jogui jaléng' i dsea` i quie` nifi` quiá' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-; jogui jaléng' i dsea` i fé' jmií' e ja` ñir` jéeng-gui. ²⁹ Jo dsu' ja` lajaléng' dsea` líiñ` dsea` i síng` Dsea` Jmáang- i nijmé` ta` ni' júu` quiá'r, o'gui lajaléng' dsea` jmóor` ta` fé' cuaiñ` quiá' Fidiée`, o'gui lajaléng' dsea` tíiñ` er` júu` quiá' Fidiée`, o'gui lajaléng' dsea` quíi'r` jmií` e jmóor` jalé' e dsigá` dsíí` dsea, <sup>30</sup> o'gui lajaléng' dsea` quíi'r` jmií` e jmi'leáaiñ` jaléng' dsea` dsée', o'gui lajaléng' dsea` lí'r` fé'r` jmií' e ja` ñir` jéeng-gui, o'gui lajaléng' dsea` fa' quíi'r` jmií' e nigui'r` e` guóng' e jmií' do. <sup>31</sup> Jo dsu' 'nú' 'né' e jmi'úung`na' e niñíng`na' e lali` e jlo'gui e cuo'` Jmiguf` quiá' Fidiée`.

Jogui lana ni'ée' e 'nú' cóo' fí` dseáng' e jlo'gui eáang'.

Jial líi` mi` 'neáang` dsea` rúin'

13 Jogui song jnea` cangñin` quiá' Fidiée` e fá'a jalé' jmií' e fé' dsea` jmiigüi` e ja` mí` cuíi` jéeng-gui, jogui jì`gui fá'a e jmií' e fé' jaléng' ángeles quiá' Fidiée`, jo dsu' ja` jmi'neáan`n jaléng' dsea` rún'n, joba'

líin`n jóng` lafa' mi` ii` ñí` osi mi` ii` ñí` chíi` e ta' mñi` eáang` mi` ii` bá'. <sup>2</sup> Jogui song jnea` ngñin`n quiá' Fidiée` e fá'a júu` e íin`n quiá'r, jogui ñii` jalé' e í` dsíir` e nijmér` cøong-gui, jogui eáang` tíin` ngán'n, jogui dseáng' e lajam`ba' já' líin`n júu` quiá'r` co' quíi'baa jmií` jmee` e nilisíng`-éé` quiá' jalé' mó', jo dsu' ja` gui` 'neáan`n jaléng' dsea` rún'n, joba' ja` ee` quíng` quie` e jíi' cóo` jalé' e jo. <sup>3</sup> Jogui song jnea` jmóo`baa jmá'jiu` jee` jaléng' dsea` tíñíng` lajii' e sea` quie`e, jogui song la quie`gui tí` 'ñiá'baa nijáang` 'ñiá'a fí` ní` jì, jo dsu' ja` gui` 'neáan`n jaléng' dsea` rún'n, joba' e jo ja` ee` ta` íng` quie` e jíi' cóo`.

⁴ Jo mi` jmi'neáang` dsea` dsea` rúin' e jo líi' e jmóo`bre féng' dsíir', jogui e eáam` guíú` dsíir', jogui ja` jmóor` dsi-huñiñ, jogui ja` jmiyløng' 'ñia'r, jogui ja` jmiráang` 'ñia'r, ⁵ jogui ja` jmóor` soo` dsíir', jogui o' jíi' uii` quiá'r` 'ñi-a'r` í` dsíir', jogui ja` 'ní' dsíir` o'gui iá` dsíir` fíng` song ee`go` cajmeáng' dsea` ír', <sup>6</sup> jogui ja` jmi'íáang` dsíir` cóo' jalé' e ga` e jmóo` dsea, jo dsu' jmi'íáam` dsíir` mi` jmóo` dsea` e guíú'. <sup>7</sup> Dsucó' mi` 'neáang` dsea` rúin', e jo líi' e ja` ni'r` júu` mi` ii` dsea` rúin' jmóo` ga', jogui ta` dsíir` cóo' dsea` rúin', jogui jmang' e guíú` sijeeiñ` quiáin' do, jogui jmóo`bre té'r` mi` jmáng' dsea` ga` ír'.

⁸ Jo dsu' e 'neáang` dsea` rúin' ja` tóo` jmií' fa' e ni'íing`. Jo dsu' tóob` jmií' e nité' e júu` e fé' dsea` e íñ' quiá' Fidiée`, jogui lajob` cajo e tíng` fé' dsea` jmií' e ja` ñir` jéeng-gui, jogui cajo jo` nili`né`gui jalé' e tíng` ngáng' dsea`. <sup>9</sup> Dsucó' jalé' e tíng` ngáng' dsea` jogui jalé' júu` e fé' dsea` e íñ' quiá' Fidiée` ja` ié' jalé' e jo. <sup>10</sup> Dsu' mi` nití` í' e ni-jmi'íé' Fidiée` lajalé', joba' niguiáb` lajalé' e ja` ca'íé' do.

¹¹ Co' jnea` ie` lami` jiuun`n do, la fé' jaang` jiuun` fá'a, jogui í` dsii' la í` dsíi'

jaang` jiuung` jogui lajob jmoó`o cajo. Jo dsu' mi` cacuan`n, cab' casee`e lajalé' e jo e jmoo` jaang` jiuung`. <sup>12</sup> Jo dsu' lanagui ja` ne`naa' røø` jial lí' lajalé', co' lí' lafa' mi` jøøng` yee`naa' fí' ni` espejo e ja` 'goo` jnéeng`. Jo dsu' niguiéeb' jmií` mi` niline`naa' jial dseáng' lí' lajalé'. Co' lana jalé' e tiin` ngán'n ja` mi` nii` dseáng' la'ie' jial lí', jo dsu' niguiéeb' jmií` mi` niliíi' jial dseáng' lí' lajalé' lí' laco' la cufing` Fidiéé` jnea`.

¹³ Jogui dsu' 'ni` íing' jjí' sea` e ja` tóo` jmií' fa' ni'íing, jo e lab e jo: e já' lí'naa' júu` quía' Dsea` Jmáang`, jogui e nita` dsí'naa' cóo'r, jogui e jmi'neáang`-naa' rú'naa'. Jo dsu' e jmi'neáang`naa' rú'naa' do, e job e niing`gui eáang` la- jee` laji` e 'ni` na.

Jial mi` ngúing` dsea` e fé'r` jmií' e ja` níir` jéeng`gui

14 Joba' fíi` guí' 'nú', dsea` rú'naa', jmi'úung`na' e nijmi'neáang`na' rúng`na', jogui jmee`na' quijí` e niíing`-na' jalé' e cuø` Jmiguf` quía' Fidiéé` e tiing` dsea', dsu' lifa' dseáng' la guíng`gui eáang` e niíing`na' e tiing`-na' fó'na' júu` e íing`na' quía' Fidiéé`. <sup>2</sup> Dsucu' i` dsea` i` cangúing` e fé'r` jmií' e ja` níir` jéeng`gui, Fidiéé`bing' i` féin' jo o' dsea` jmiguf, co' jjí' jaang` dsea` jéng` ngáng` e jmií' do. Jo i` dsea` do fé'r` e jmií' do la'eáang` cóo'r` Jmiguf` quía' Fidiéé`, jo jalé' e fé'r` do ja` mi` cajmijnéeng` Fidiéé` lamí` jéeng`gui. ³ Jo dsu' i` dsea` i` cangúing` e tiíin` fé'r` jalé' e júu` e ín' quía' Fidiéé` jmóor` lajo e laco' jmicóo'r` e teá'gui nisíng' dsea` cóo'r` júu` quía' Dsea` Jmáang`, jogui e laco' nicuø`-reiñ' b'f, jogui cajo e la- co' nijmití'r` dsíiñ'. <sup>4</sup> Jogui i` dsea` i` fé' jmií' e ja` níir` jéeng`gui, jjí' quía'r` 'ni- a'bre jmicóo'r` jalé' e jo e laco' teá'gui nisíñ' cóo'r` júu` quía' Dsea` Jmáang`. Jo dsu' i` dsea` i` cangúing` e tiíiñ` fé'r` jalé' júu` e ín' quía' Fidiéé`, jmóor`

lajo e laco' jmicóo'r` e teá'gui nisíng' i` dsea` rúin' caguaaang`gui cóo'r` júu` quía' Dsea` Jmáang`.

⁵ Jo eáam` iing` jnea` e lajím` 'nú' tiing`na' fó'na' jmií' e ja` cuí'na' jéeng`gui, dsu' lifa' eáang`gui iing` jnea` e tiing`na' fó'na' jalé' júu` e íing`na' quía' Fidiéé`, co' e joba' eáang`gui niing` laco'gui e fó'na' jmií' e ja` ní'na' jéeng`gui. Jo dsu' song seem`bi dsea` i` nijmé` júu` e guøng` e fó'na', jo lajoba' teá'gui nisíng`na' cóo'r` júu` quía' Dsea` Jmáang`. <sup>6</sup> Jo uí' e lajob lí', dsea` rú'naa' dsea` quía' Dsea` Jmáang`, joba' ja` ee` ta` nili'íing` quí'na' jjí' cóo` e jnea` ngóo'o` ni'ee` e 'nú' jo nifón'n 'nú' cóo'r` jmií' e ja` ngáng`na'. Jo dsu' eáam` nili'íing` ta` quí'na' song nifíi' 'nú' lajii' e nicajmijnéeng` Fidiéé` lafa' mi` quíi, osi e ni'ée`e 'nú' jalé' e tiin` ngán'n, osi e nifíi' 'nú' jalé' e júu` e ín'n quía'r, osi líing` ee` ni'ée`e 'nú' é.

⁷ Jo lajob lí' cajo cóo'r` lí' doñi' ee` lúu' e bó' dsea` osi e jíuur` é, co' song ja` røø` bó'r` osi jíuur` laco` laco`, joba' ja` quí' jmií' e nilicuí' dsea` e` e bó'r` do. ⁸ Jogui fa' cóo` jee` 'nií', co' song ja` røø` nijíuur` dsea` lúu' trompé' e la- co' nicuø` lí' e nináng` e 'nií' do, joba' jjí' jaang` dsea` nililí'r` e ni'né` guiéng` guíú` yaaíñ` e quía' nináng` e 'nií' do. ⁹ Jo lajob lí' cóo'r` 'nú' cajo, co' song ja` fó'na' júu` e laco' ningáng` dsea` rúng`-na', joba' ¿jial ningáin' lajii' e fó'na' do? ¡Co' mi` jmoo`na' lajo, joba' lafa' fó'na' fí' guía' gúí! ¹⁰ Jo dseáng' e jáb' e jmiguiub' jmií' fé' dsea` la'úng` fí' jmiguf, lifa' laco` jmií' e fé' dsea` seab` líing` uíing` quía'. <sup>11</sup> Jogui song jnea` ja` níi' e guøng` e júu` e sí' dsea` jnea~, joba' jnea` líin`n lafa' jaang` dsea` i` jáa' fí' lí' huíib` quía' i` dsea` i` féng' jnea` do, co' ja` ngán'n jmií' quía'r, jogui lajobi líng` jnea` quía' i` dsea` í' cajo, co' ja` ngáin' jmií' quíe. ¹² Jo co'

'nú' jmoóna' quijí e oo'na' jalé' e cuø' Jmiguí quíá' Fidiéé, joba' jmi'úung'na' e niñing'na' laling' jalé' e nilí'ing' ta' quíá' e laco' teá'gui nisíng'na' cóo' júu' quíá' Dsea' Jmáang'.

¹³ Jo jaléng' dsea' i cangíng' e fé'r' jmí' e ja' ñir' jéeng'gui, joba' 'né' mí'r' Fidiéé e nijmicóo' dsea' do quíá'r' e laco' nisí'r' dsea' rúin' e guóng' e júu' e fé'r' do. ¹⁴ Co' song jnea' fón'n Fidiéé cóo' jmí' e ja' ñii' jéeng'gui, jo dsu' jmó'o' lajo la'eáang' cóo' jmiguí quíé'baa, lifa' jíí' 'niá'baa jaá e ja' ee' ngán'n lajíí' e fá'a do. ¹⁵ Jo co' lajob líí, joba' mi' fón'n Fidiéé, 'né' jmée'e lajo cóo' jmiguí quíé'baa, jogui dsu' 'né' ngám'baa cajo lajíí' e fá'a do. Jogui mi' øø e jmifén'n Fidiéé, 'né' øø cóo' jmiguí quíé'baa, jogui dsu' 'né' ngám'baa lajíí' e øø do cajo. ¹⁶ Dsuo' song 'nu' jmifén' Fidiéé cóo' la-jíí' jmiguí quíí', jo dsu' lajee' jo ninú' jaang'gui dsea' i ja' mí' ngáng' e júu' e fól' do, joba' i dsea' í ja' cuøong' nisí'r' Fidiéé e lajob nilí, dsuco' ja' ngáin' la-jíí' e júu' e fól' do. ¹⁷ Jo jangám-, eáam' jlo' e júu' gui'máang' e cuø' Fidiéé do, jo dsu' song ja'gui ngáng' i dsea' i núu' do, joba' ja' e jmicóo' quíá'r' jíí' coø' fa' e nidsicuáng'gui quíá'r' cóo' júu' quíá' Dsea' Jmáang'. ¹⁸ Jo cuøø ø gui'máang' Fidiéé, dsuco' eáang'gui tiin' fá'a jmí' e ja' ñii' jéeng'gui laco'gui lajaléng' 'nú'. ¹⁹ Jo dsu' lacaang' jee' lí' seáng' dsea' quíá' Dsea' Jmáang-, eáang'gui iin' fón'nre cóo' tí' 'ni' mí' júu' e laco' ngáin' e lafa' e nifón'nre cóo' jmiguí júu' cóo' jmí' e dseáng' ja' ngáin'.

²⁰ Jo fíí'guí 'nú', dsea' rú'naa', e ja' í' áa'na' laco'gui í' dsíí' jaang' jiuung~, co' 'né' líing'na' lafa' jaang' jiuung~ cóo' la-jalé' e ja' dseeng~, jo dsu' la í' dsíí' jaang' dsea' féng' 'né' í' áa'na'. ²¹ Jo lalab fé' Fidiéé fí' ní' jí' quíá'r': "Nifón'n jaléng' dsea' Israel cóo' jmí' e ja' ngáin' jogui

nisíin' dsea' i ja' líing' dsea' Israel e laco' niguiar' júu' quíé' e jee' jaléng' í'r', jo dsu' ja' já' nilíim'bir' jnea'." Jo lanab jíí' fé' Fíí'naa' Fidiéé fí' ní' jí' quíá'r'.

²² Jo co' lajob líí, joba' mi' fé' dsea' jmí' e ja' ñir' jéeng'gui, e jo cuø' cóo' lí' quíá' jaléng' dsea' i ja' líing' dsea' quíá' Dsea' Jmáang- jo o' quíá' jaléng' i líing' dsea' quíá' Dsea' Jmáang-. Jo dsu' mi' fé' dsea' jalé' júu' e íñ' quíá' Fidiéé, e jo cuø' cóo' lí' quíá' jaléng' dsea' quíá' Dsea' Jmáang- jo o' quíá' i dsea' i ja' líing' lajo. ²³ Dsuo' faco' la-jee' e siseáng' jaléng' 'nú', dsea' quíá' Dsea' Jmáang-, e jmiféng'na' Fidiéé, jo teáang'na' fól'na' jmí' e ja' ñí'na' jéeng'gui, jo lajee' jo ní' fí' jo jaang' dsea' i ja' mí' ní' e'gui e fól'na' do, osi jaang' i ja' mí' já' líing' júu' quíá' Dsea' Jmáang- é, joba' i dsea' í ní' dsíir' e ja' røø lí'ba'. ²⁴ Jogui song lajiiim' 'nú' fól'na' jalé' júu' e nica'íing'na' quíá' Fidiéé jo lajee' jo ní' jaang' dsea' i ja' mí' já' líing' júu' quíá' Dsea' Jmáang- osi jaang' i ja' mí' ní' e'gui e fól'na' do, jo dsu' mi' ninú' i dsea' do e júu' jo, joba' dsíí' lajob ní' dsíir' e røøm'bre dsee-, jogui 'niá'bre ní' dsíir' jial líiin' mi' ninúr' lajíí' e fól'na' do. ²⁵ Jo mi' ninúr' jalé' e júu' do, joguiba' nilíí'r' guí' jial dseáng' líiin', jo job mi' nisí'r' uø' jnir' e nijmiféin' Fidiéé, jo joguiba' nijá' líiin' e dseáng' lajam'ba' seeng' Fidiéé jee' lajaléng' 'nú'.

Jmee'na' røø' lajíí' e catíng-na'

²⁶ Jo co' lajob líí, dsea' rú'naa' dsea' quíá' Dsea' Jmáang-, joba' fíí' 'nú' e júu' la, e mi' seáng'na' e jmiféng'na' Fidiéé, i líing' 'nú' cuøong' lí' ó'na' e jmiféng'na' Fidiéé, jogui i líing' 'nú' cuøong' lí' é'na' dsea' júu' quíá' dsea' do, jogui i líing' 'nú' cuøong' lí' fo'na' jalé' e nica'e' Fidiéé lafa' mi' quí'na', jogui i líing' 'nú' cuøong' lí' fo'na' jmí' e ja' ñí'na' jéeng'gui, jogui i líing'gui

'nú' cuøong` lí fo`na' e` guøng` e` jmií do. Jo dsu' lajalé' e` jo `né` jmée`na' e laco' nidsicuáng`gui quií`na' cóo` júu` quiá' Dsea` Jmáang`. <sup>27</sup> Jo mi` fé' dsea` jmií e ja` ñir` jéeng`gui, cuøom` lí fé' gáng` dsea` osi gaang` dsea` e` jmií do, jo dsu' lifa' `né` e` tá` jám` nijmé` la-jo; jogui cajo i` liing` `nú' `né` jmée`ba` júu` e` guøng` e` jmií do. <sup>28</sup> Jo song ja` seeng` dsea` i` nijmé` júu` e` guøng` e` jmií do, joba' guiú`gui quií`na' e` ja` ni-fo`ba' e` jmií e` ja` ñi`na' jéeng`gui do fi` lí` seáng` rúng`na', jo lí` féeng`na' Fidiée` la tiing`na' yaang`na' e` ja` núu` dsea` jiéng`.

²⁹ Jo lajob cajo, song seeng` dsea` i` fé' jalé' júu` e` íñ' quiá' Fidiée`, joba' guífé`bre gáin` osi gaain` é, jogui jaléng` dsea` i` núu` jalé' e` júu` jo, guí`b` dsíur` cuaiñ` quiá' e` júu` jo. <sup>30</sup> Jogui song Fidiée` liing` ee` ca'e'r` jaang`gui dsea` lafa' mi` quiin` lajee` e` fé'bi` i` dsea` i` ca'íng` e` júu` do, joba' guiú`gui e` niquiúm` i` dsea` i` fé' e` júu` e` ca'ín' quiá' Fidiée`. ³¹ Jo lajoba' lajaang` la-jaang` i` dsea` i` fé' júu` e` íñ' quiá' Fidiée` `né` jém`bre e` nitíin` cuaiñ` quiá'r, jo la- joba' lajiim` dsea` ninúr` e` júu` jo e` la- co' niliñir` jogui e` nicuø'gui bñ` yaain`. ³² Co' i` dsea` i` fé' jalé' júu` e` íñ' quiá' Fidiée` `né` quií`bre jmií` e` nijéin` carti` nitíin` e` nifé'r. <sup>33</sup> Jo lajob `né`, co' Fidiéeb` dsea` cuør` e` seeng` dsea` juguiú` júu` røø, jo dsu' ja` iin` e` eáang` ta' dsea` mii' e` jii' ja` ñi' dsea` jnang` i` fé'.

Jo lí` laco' quií` tting` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, ³⁴ e` jaléng` dseamf` ja` cuøong` fé'r` fi` quini` dsea` mi` tí` í' e` seáng` dsea` e` jmiifiéin` Fidiée`, dsu- co' ja` catíng` fa' e` nijmér` lajo. Co' `né` jmi`gór` dseañu' quiá' lí` laco' fé' fi' ni` júu` quiu' ta` quiá' Fidiée`. ³⁵ Jogui song jaang` dseamf` liing` ee` ja` cangáin', joba' guiú`gui e` nijming`r` dseañu' quiá'r` fi' `núu`, dsuco' ja` catíng` e` jaang` dseamf` nifé'r` fi' quini`

dsea` lajee` e` siseáng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` e` jmiifiéin` Fidiée`.

³⁶ Jogui tée` áa`na' e` o' cóo` `nú' canaang` uing` júu` quiá' Dsea` Jmáang`, o'gui jii' `nú' cajo dsea` i` nica'íng` e` júu` jo. ³⁷ Jogui song i` liing` `nú' i' áa`na' e` cangíng`na' e` tiing`na' fó'na' cuaiñ` quiá' Fidiée`, osi i' áa`na' e` cangíng`na' e` tiing`na' e` jié'gui é e` cuø` Jmiguí` quiá' Fidiée`, joba' `né` ta` óo`na' e` jalé' e` júu` e` jmo'` jnea` la lí' júu` ta` huí' quiá' Fí'naa' Dsea` Jmáang`. ³⁸ Jogui song i` dsea` f` ja` já' líiin` e` lí' lajo, joba' ja` `né` já' liing`na' e` liing` ee` cangíin` e` cuø` Jmiguí` quiá' Fidiée`.

³⁹ Jo co' lajob lí', dsea` rú`naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, joba' fñi` `nú' e` jmi'úung`na' e` niñíng`na' e` nifo`na' jalé' júu` e` íing`na' quiá' Fidiée`, jogui cajo ja` jniing`na' quiá' dsea` rúng`na' e` nifé'r` jmií` e` ja` ñir` jéeng`gui. ⁴⁰ Jo dsu' lajalé' e` jo `né` jmée`na' røø` lí' laco' catíng`.

Jial mi` cají'tu Dsea` Jmáang`

15 Jo lanagui, dsea` rú`naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, iin`n e` ni- jmiguiéng` áa`na' cuaiñ` quiá' e` júu` e` quiá' jial laang` dsea` jee` jalé' dsee` quiá'r` e` nicaguiá'a` jee` `nú'. Jo e` júu` job e` nica'íng` `nú', jogui cajo eáam` teáang`na' teá` cóo`. <sup>2</sup> Jogui lajobi ca- jo, la'eáang` cóo' e` júu` job e` nicaláang` `nú' jee` jalé' dsee` quií`na', jo lajob lí' song ja` niquing`tu' tucang`na' calé' catú'; dsuco' song cajmee`na' lajo, joba' ja` ee` ta` cali'íng` quií`na' jóng` lajii' e` nijá' calíng`na' do.

³ Jo nica'éé`baa` `nú' lajalé' júu` e` ni- ca'íin`n, jo e` lab e` júu` jo e` niing`gui: Dsea` Jmáam`bing` i` cajúng` uii' jalé' dsee` quií`naa' lí' laco' la fé' fi' ni` jì` quiá' Fidiée`. <sup>4</sup> Jo mi` cangf` e` ca- júin, joba' ca'áin, jo dsu' mi` catf` `ni` jmií` lajo, cajíb`tur` calé' catú' lí' laco'

la fé^l fí^r ní^m jí^m quiá^l Fidiéé^v cajo; ⁵jo la^uuí^m cajmijnéeng^g 'ñia^r fí^r quini^v Tá^g Simón, jo mí^m cangf^g jo, cajmijnéeng^g 'ñia^r fí^r quini^v dsea^v guitúung^g quiá^r. ⁶Jo mí^m cangf^g gui lajo, cajmijnéeng^g 'ñia^r fí^r quini^v i lí^g gui lí^g lí^g 'ñiá^v ciento dsea^v quiá^r, jo i líing^v i dsea^v í nicajúm^v bre, jo dsu^l i fíim^v bi seeng^g lana. ⁷Jo mí^m cangf^g jo, cajmijnéeng^g 'ñia^r fí^r quini^v Tiáá^v, jo mí^m cangf^g jo, cajmijnéeng^g 'ñia^r cajo fí^r quini^v jaléng^l i dsea^v caguiaang^v gui i sfiin^v cuain^v quiá^r.

⁸Jo tí^l lí^v dséng^v gui cajmijnéeng^g 'ñia^r fí^r quini^v, jnea^v dsea^v línⁿ lafa^v jaang^v jiuung^v i caliséng^v ná^l gui e catf^l í^l lajo. ⁹Jo jnea^v línⁿ jaang^v dsea^v i ja níing^v jíi^l capí^l jee^v lajaléng^v i dsea^v i síing^v Dsea^v Jmáang^v cuain^v quiá^r, jo dseáng^v ja catfíim^v baa^v fa^v e nilisií^v lajo uíi^l e lami^v jéeng^v gui gab^v cajmeáan^v n jaléng^v dsea^v quiá^r Dsea^v Jmáang^v. ¹⁰Jo oo^v e ta^v oo^v la dsu^l uíi^l e eáang^v guiúng^v Fidiéé^v cóo^l jnea^v. Jo e guiúin^v cóo^l jnea^v do eáam^v nicalí^v íing^v ta^v, có^l jnea^v eáang^v gui nicacuó^l dsii^v cóo^l e ta^v e jmóo^v o la lí^l laco^l gui i dsea^v caguiaang^v gui do. Jo nañi^v fa^v o^l jnea^v re dsea^v nicajmé^v e lajo, có^l Fidiéeb^v dsea^v nicajmicóo^l jnea^v uíi^l e eáang^v guiúin^v cóo^l jnea^v. ¹¹Jo dsu^l ja e lingíi^v su nica^v jmé^v jnea^v e ta^v jo osi^v nicajméé^v jaléng^v i dsea^v í é, có^l conrøb^v guia^v naa^v e júu^v jo, jogui e júu^v job cajo e já^l nicalíng^v na^v do.

Mí^m nijí^l tu jaléng^v 'líi^v

¹²Jogui jnea^v guia^v naa^v júu^v cuain^v quiá^r e cají^l tu Dsea^v Jmáang^v mí^m cangf^g e cajúin^v. Joba^v ¿jialí^v seeng^v i líing^v 'nú^l i fé^l e o^l já^l e nijí^l tu jaléng^v 'líi^v? ¹³Dsu^l có^l faco^l ja jí^l tu jaléng^v 'líi^v, joba^v o^l já^l e cají^l tu Dsea^v Jmáang^v. ¹⁴Jo có^l faco^l ja cají^l tu Dsea^v Jmáang^v, joba^v e júu^v e guia^v jnea^v jee^v 'nú^l ja ee^v quíing^v jíi^l cóo^l, jogui cajo ja ee^v quíing^v jíi^l cóo^l e já^l nicalíng^v na^v júu^v quiá^r dsea^v do.

¹⁵Jogui faco^l e ja já^l e jí^l tu jaléng^v 'líi^v, joba^v jnea^v lico^l líi^v naa^v dsea^v i jmígóob^v. Có^l guia^v naa^v júu^v e Fidiéeb^v dsea^v cajmijí^l tur Dsea^v Jmáang^v, jogui e o^l já^l e cajmijí^l tur faco^l dseáng^v já^l e jo jí^l tu jaléng^v 'líi^v. ¹⁶Jogui faco^l ja jí^l tu jaléng^v 'líi^v, joba^v ja cají^l tu Dsea^v Jmáang^v cajo. ¹⁷Jogui faco^l ja cají^l tu Dsea^v Jmáang^v, joba^v ja quíing^v jíi^l cóo^l quíi^v na^v e já^l líing^v na^v júu^v quiá^r, jogui cajo quíim^v bi^v jee^v jalé^l dsee^v quíi^v na^v lana. ¹⁸Jogui faco^l lajo líi^v, joba^v jaléng^v dsea^v quiá^r Dsea^v Jmáang^v i nicajúng^v lami^v jéeng^v gui, fí^r lí^v 'lib^v nicangoliin^v jóng. ¹⁹Jogui song lico^l íing^v ta^v quí^v naa^v jíi^l fí^r jmígúf^v lab e líi^v naa^v dsea^v quiá^r Dsea^v Jmáang^v, joba^v e ngí^v fíib^v jneaa^v aa^v jee^v jaléng^v dsea^v.

²⁰Jo dsu^l dseáng^v e jáb^v e cají^l tu Dsea^v Jmáang^v mí^m cangf^g e cajúin^v. Có^l íbing^v i cají^l tu la^uuí^m jee^v jaléng^v dsea^v quiá^r i nijí^l tu mí^m nití^v í^l lajo. ²¹Jo có^l uíi^l jaang^v dseañu^v e caliseá^v 'mó^v fí^r jmígúf^v la, jogui lajobi cajo uíi^l jaang^v gui dseañu^v e nijí^l tu jaléng^v 'líi^v mí^m nití^v e í^l jo. ²²Jo lajob líi^v, dsu^l có^l uíi^l e líing^v dsea^v dsea^v síju^v Adán, joba^v tfiin^v 'mó^v lajaléin^v. Jogui lajobi cajo, la'eáang^v e nilí^v naa^v dsea^v quiá^r Dsea^v Jmáang^v, joba^v nijí^l túu^v e laco^l nilisee^v naa^v cøong^v cóo^l Fidiéé^v. ²³Jo lajob nilí^v, lífa^v nijí^l tu dsea^v lí^l laco^l jíi^l e sí^l; có^l Dsea^v Jmáam^v biñ^v i la^uuí^m i cají^l tu, jogui mí^m nijáá^v tur calé^v catí^v fí^r jmígúf^v la, joguiba^v nijí^l tu jaléng^v dsea^v quiá^r. ²⁴Jo mí^m ningí^v jo, joguiba^v nití^v í^l e nilíng^v jmígúf^v. Có^l ie^v jo Fii^v naa^v Dsea^v Jmáang^v ni^v íin^v bí^v quiá^r jaléng^v dseata^v níing^v cóo^l gui bí^v quiá^r jaléng^v i 'líng^v i quíu^v ta^v, jo joguiba^v nijá^v rí^v fí^r jaguó^v Tiquí^v ii^v Fidiéé^v lajalé^v e née^v nir^v lana. ²⁵Có^l dseáng^v 'né^v e néeb^v ní^v Dsea^v Jmáang^v lajalé^v cartí^v mí^m nigu^v iéng^v Fidiéé^v fí^r uíi^l tíi^v dsea^v do lajaléng^v i 'ní^l níi^v quiá^r. ²⁶Jo Fidiéé^v ni^v íin^v 'mó^v tí^l lí^v dséng^v gui, có^l e job e 'ní^l níi^v do.

27 Jo lajaléⁿ niguiá Fidiée[˘] fí uii[˘] tii[˘] Dsea[˘] Jmáang[˘]. Jo mi[˘] jing[˘] Fidiée[˘] e niné[˘] lajaléⁿ fí uii[˘] tii[˘] Dsea[˘] Jmáang[˘] dsu[˘] ofa[˘] éeng[˘] 'ñia[˘]r cajo, dsuco[˘] 'ñia[˘] bre dsea[˘] nijméer[˘] e niné[˘] lajaléⁿ do fí uii[˘] tii[˘] dsea[˘] do. 28 Jo mi[˘] nicató[˘] e niné[˘] fí uii[˘] tii[˘] Dsea[˘] Jmáang[˘] lajaléⁿ, joguiba[˘] nijáng[˘] Dsea[˘] Jmáang[˘] 'ñia[˘]r fí jaguó[˘] Tiquiá[˘]r Fidiée[˘], co[˘] íbing[˘] i nacaguia[˘] lajaléⁿ fí uii[˘] tii[˘] dsea[˘] do. Jo lajoba[˘] jjí[˘] Fidiéeb[˘] dsea[˘] nicár[˘] nifí quia[˘] lajaléⁿ.

29 Jo song í óó[˘] 'nú[˘] e ja[˘] jí[˘]tu jaléng[˘] 'lii[˘], joba[˘] zjiali[˘] i líng[˘] 'nú[˘] cajgáang[˘] na[˘] jmi[˘] cuaiñ[˘] quia[˘] jaléng[˘] 'lii[˘]? ¿Jogui e[˘] uing[˘] quia[˘] e jmoona[˘] lajo song í óó[˘] na[˘] e ja[˘] jí[˘]tu jaléng[˘] 'lii[˘] mi[˘] nití[˘] í[˘] lajo? 30 Jogui faco[˘] ja[˘] jí[˘]tu jaléng[˘] 'lii[˘], joba[˘] zjiali[˘] contøong[˘] dseáang[˘] seeng[˘] jnea[˘] fí jmigüí[˘] la? 31 Jo lajob líí, dsea[˘] rú[˘] naa[˘] dsea[˘] quia[˘] Dsea[˘] Jmáang[˘], co[˘] lacoo[˘] jmiib[˘] dseáang[˘] seen[˘] fí jmigüí[˘] la. Jo dseáng[˘] e jáb[˘] júu[˘] e fá[˘] a la lí[˘] laco[˘]gui la iáang[˘] dsii[˘] cōo[˘] 'nú[˘] dsu[˘] uii[˘] e nilíng[˘] na[˘] dsea[˘] quia[˘] Fii[˘] naa[˘] Dsea[˘] Jmáang[˘]. 32 Jo song lico[˘] sijeen[˘] e ni[˘] íin[˘] jaléⁿ e ngúin[˘] jjí[˘] mi[˘] seen[˘] fí jmigüí[˘] la, joba[˘] ja[˘] ee[˘] ta[˘] mi[˘] cali[˘] íng[˘] jjí[˘] coo[˘] quie[˘] e jaléⁿ e ga[˘] e nicangojée[˘] quie[˘] e ie[˘] lami[˘] catíng[˘] júu[˘] quie[˘] e cōo[˘] jaléng[˘] dsea[˘] i soo[˘] dsí[˘] i seeng[˘] fí Éfeso. Co[˘] faco[˘] o[˘] já[˘] e nijí[˘]tu jaléng[˘] 'lii[˘], joba[˘] maquiee[˘] naa[˘] jogui ma[˘] né[˘] naa[˘], co[˘] dsa[˘] ó[˘] jo[˘] ñi[˘] su se[˘] guí[˘], lí[˘] laco[˘] júu[˘] róo[˘] e fé[˘] i líng[˘] dsea[˘].

33 Jo fii[˘] guí[˘] 'nú[˘], dsea[˘] rú[˘] naa[˘], e jie[˘] mi[˘] cuo[˘] fí yaang[˘] na[˘] e dsea[˘] jíéng[˘] nijmigøoiñ[˘] 'nú[˘], co[˘] íim[˘] lají[˘] e guiá[˘] e quí[˘] tíng[˘] dsea[˘] la'eáang[˘] cōo[˘] dsea[˘] rúin[˘] i ee[˘] ga[˘]. 34 Jo co[˘] lajob líí, joba[˘] fii[˘] guí[˘] 'nú[˘] e jmiñée[˘] tu óó[˘] na[˘] laco[˘] catíng[˘], jogui jo[˘] ee[˘] na[˘] dsee[˘], co[˘] i líng[˘] 'nú[˘] dseáng[˘] ja[˘] mí[˘] cuíim[˘] bi[˘] Fidiée[˘]. Jo uing[˘] quia[˘] e fii[˘] 'nú[˘] jaléⁿ e júu[˘] la e lí[˘] laco[˘] nicá[˘] na[˘] fí[˘].

Jial líng[˘] dsea[˘] mi[˘] cangí[˘] e cají[˘] tur

35 Jo jangám[˘] seeng[˘] dsea[˘] i nijmingí[˘] lala: “Jo zjial nijí[˘]tu jaléng[˘] líí jogui jial líiñ[˘] cajo?” 36 Jo júu[˘] íib[˘] líí e jmingí[˘] na[˘] do, co[˘] niñb[˘] 'nú[˘] guiá[˘] e mi[˘] áng[˘] dsea[˘] mijú[˘] fí nú[˘] uó[˘], jang[˘] 'né[˘] lafa[˘] e nijúum[˘] e mijú[˘] do, joguiba[˘] cuøong[˘] e nisáng[˘] ni[˘] quia[˘]. 37 Jo ja[˘] cuøong[˘] e nijñ[˘] dsea[˘] e sé[˘] quia[˘] mijú[˘], dsuco[˘] lají[˘] mijú[˘] ba[˘] cuøong[˘] e nijñ[˘] dsea[˘], nañ[˘] si mijú[˘] micui[˘] íee[˘] osi lí[˘] doñi[˘] ee[˘] mijú[˘] é. 38 Jo mi[˘] cangí[˘] e cangojne[˘] e mijú[˘] do, joba[˘] 'ñiab[˘] Fidiée[˘] dsea[˘] nijmér[˘] jial iñ[˘] e ni[˘] uíng[˘] e sé[˘] quia[˘] do lí[˘] laco[˘] jmóor[˘] cōo[˘] laca[˘] íng[˘] mijú[˘]. 39 Jo ja[˘] røø[˘] líí ngúu[˘] táang[˘] lajaléng[˘] i seeng[˘] fí jmigüí[˘], co[˘] e jiéb[˘] líí ngúu[˘] táang[˘] dsea[˘] laco[˘]gui ngúu[˘] táang[˘] jó[˘] nuu[˘] cōo[˘] gui quia[˘] jaléng[˘] ta[˘] cōo[˘] gui quia[˘] jaléng[˘] 'ññ. 40 Jogui lajobi cajo, seab[˘] e sea[˘] fí yá[˘] jmigüí[˘] cōo[˘] gui e sea[˘] fí ni[˘] guóo[˘] uó[˘], jo dsu[˘] jmaquím[˘] ia[˘] e sea[˘] fí yá[˘] jmigüí[˘] laco[˘]gui e sea[˘] fí ni[˘] guóo[˘] uó[˘]. 41 Jogui e jiéb[˘] jing[˘] íee[˘] laco[˘]gui e jing[˘] si[˘] osi jaléng[˘] núu[˘] é, jo jí[˘]gui jee[˘] jaléng[˘] núu[˘] e jiéb[˘] jiiñ[˘] laca[˘] íng[˘] ca[˘] íñ[˘].

42 Jo lajob líí cajo mi[˘] nijí[˘]tu jaléng[˘] 'lii[˘]. Co[˘] nijieñ[˘] ngúu[˘] táang[˘] dsea[˘] mi[˘] ningí[˘] e ni[˘] áin[˘] fí nú[˘] uó[˘], jo dsu[˘] mi[˘] nijí[˘] tur caléⁿ catú[˘], jo tōo[˘] jmi[˘] fa[˘] e nijie[˘] gui. 43 Jo e ngúu[˘] táang[˘] dsea[˘] e ni[˘] áng[˘] fí nú[˘] uó[˘] ja[˘] ee[˘] ta[˘] íng[˘] e jo, jo dsu[˘] mi[˘] nijí[˘] tu caléⁿ catú[˘], joba[˘] eám[˘] niniñ[˘]. Jogui cajo ja[˘] ee[˘] bí[˘] óó[˘] e ngúu[˘] táang[˘] dsea[˘] e ni[˘] áng[˘] fí nú[˘] uó[˘], jo dsu[˘] mi[˘] nijí[˘] tu caléⁿ catú[˘], eám[˘] ni[˘] gøng[˘]. 44 Jogui jí[˘] ngúu[˘] táam[˘] dsea[˘] e ni[˘] áng[˘] fí nú[˘] uó[˘], jo dsu[˘] mi[˘] nijí[˘] tu caléⁿ catú[˘], nilí[˘] ngúu[˘] táang[˘] dsea[˘] la'eáang[˘] cōo[˘] Jmigüí[˘] quia[˘] Fidiée[˘]. Dsuco[˘] song sea[˘] ngúu[˘] táang[˘] dsea[˘] fí jmigüí[˘] la, joba[˘] seab[˘] cajo fí jmigüí[˘] cōo[˘] la'eáang[˘] cōo[˘] Jmigüí[˘] quia[˘] Fidiée[˘].

⁴⁵ Jo lajob líí lí' laco' fé' fí' ní' jì' quiá' Fidiée' lí' fé' lala: "Í dseañu' la'uii' i calisí Adán caliséin' e quier' ngúu' táang' dseá' jmigüf; jo dsu' i dseañu' i cøong'gui do, íb' i cuø' e seeng' dseá' lata'." ⁴⁶ Jo lajee' e see'naa' fí' jmigüf' la, dseá' guóob' lí'naa'. Jo dsu' la'eáang' cóo' Jmiguf' quiá' Fidiée' nilf' ngúu' táang'naa' mí' nisee'naa' fí' jmigüf' cóo'. ⁴⁷ Jo lajob líí, co' i dseañu' la'uii' i calisí Adán, cóo' guóo'ba' cajmeáang' Fidiée' ír', co' fí' guóo' uø' jmigüf' caliséin'. Jo dsu' i dseañu' i cøong'gui do, fí' ñiffb' lí' jáa' í. ⁴⁸ Jo lajaang' lajaang' dseá' jmigüf' sea' ngúu' táain' lí' laco'gui ngúu' táang' Adán e cajmée' Fidiée' cóo' layaang' guóo'. Jo dsu' ie' jo, røøb' nilíng' lajaléng' dseá' quiá' Dseá' Jmáang' lí' laco' la líng' dseá' do 'nia'r', dseá' jáar' fí' ñiff'.

⁴⁹ Jo lana, lajee' e see'naa' fí' jmigüf' la, lí'naa' lí' laco' la líí' ngúu' táang' Adán e calí' cóo' layaang' guóo'. Jo dsu' ie' jo, nilíi'naa' lí' laco' la líng' i dseá' i jáa' fí' ñiff'.

⁵⁰ Jo e laba' iin' n fíi' i 'nú', dseá' rú'naa' dseá' quiá' Dseá' Jmáang', e jalé' ngúu' táang' dseá' cóo'gui móo' teáain' ja' catíng' fa' e nilisea' jalé' e jo mí' nitf' í' e dseáng' jjí' Fidiée' dseá' nicár' níff' quiá' lajalé'. Jogui jalé' e tóo' jmií' ni'fíng' ja' cøong' cóo' jalé' e ja' tóo' jmií' ni'fíng'. ⁵¹ Jo lana lab níffí' duu' 'nú' cóo' júu' e ja' mí' ní'na' jéeng'gui, jo e lab e júu' jo: Ja' lajii'naa' nijúu'naa', jo dsu' lajii'baa' ni'uúing'naa' dseá' i 'máing' mí' nitf' e í' jo. ⁵² Jo e jo nidsijé' dseáng' lajee' cateáb' dseáng', lafa' mí' báang'naa' jminí'naa'. Jo mí' ni'íi' fí' yú' jmigüf' e lúu' trompé' quiá' Fidiée' lí' cadséng', job mí' nijí' tu jaléng' dseá' quiá' Dseá' Jmáang' i nicajúng' lamí' jéeng'gui. Jo dsu' jo' qui' jmií' fa' e nijúung' tu jaléng' í' calé' catú'. Jogui lajaléng' jneaa'aa', dseá' lí'naa' dseá' quiá' Dseá' Jmáang', ni'uúing'naa' dseá'

i 'máing'. ⁵³ Joba' e ngúu' táang'naa' e jgo' do jo' tóo' jmií' fa' e nijié'gui, co' ni'uúing' cóo' e ja' tóo' jmií' fa' e nijié'gui. Jo ie' jo e ngúu' táang'naa' e sea' 'mó' quiá' ni'uúing' cóo' e jo' sea' 'mó' quiá'. ⁵⁴ Jo mí' nilisíng' e ngúu' táang'naa' e jgo' do, ni'uúing' cóo' e jo' tóo' jmií' fa' nijié'gui, jogui mí' nilisíng' e ngúu' táang'naa' e sea' 'mó' quiá' do jo' ni'uúing' cóo' e jo' sea' 'mó' quiá', joguiba' dseáng' niliti' jíi' laco' la fé' fí' ní' jì' quiá' Fidiée' lí' fé' lala: "Jo' tóo' jmií' fa' nilisea'gui 'mó', co' dseáng' conguiab' nica'íng' bí' quiá'." ⁵⁵ Jo co' lajob líí, joba' cuøong' fe'ee' e jo' sea'gui bí' quiá' 'mó', joba' jo' ee' quíi' jmií' fa' ee' ni'lé'gui, co' dseáng' conguiab' nica'íng' bí' quiá'. ⁵⁶ Jo la'eáang' cóo' dsee'ba' e sea' bí' quiá' 'mó', jogui la'eáang' cóo' e júu' quiu' ta' quiá' Fidiée' e cajme' Moi', cóo' e joba' e líí' dseá' e røøin' dsee'. ⁵⁷ Jo e'gui gui'máang' Fidiée' e jo' silíi'gui jneaa'aa' bí' quiá' 'mó', co' nicálí'baa' e jo' la'eáang' cóo' lajalé' e nicajmée' Fíi'naa' Dseá' Jmáang'.

⁵⁸ Jo uúí' e lajob líí, dseá' rú'naa' dseá' quiá' Dseá' Jmáang' i 'neáan' eáang', joba' fíi' i 'nú' e teáb' 'né' teáang'na' cóo' júu' quiá' Dseá' Jmáang', jogui cuø' óo'na' e jie' mí' lí' túng' áa'na' fí' lí' niteáang'na'. Jogui cajo' contøong' cuøø' bí' yaang'na' e jmée'na' e ngocáng' óo'na' lajii' e ta' e nicangíng'na' quiá' Fidiée'. Co' 'nú' ní'ba' guiá' e ja' lí' tá' jmoo'na' e ta' e jmoo'na' quiá' dseá' do.

Mí' caseáng' jalé' e 'né' dseá' quiá' Dseá' Jmáang'

16 Jo lana níffí' i 'nú', dseá' rú'naa', cuaiñ' quiá' jalé' e seáang'na' e 'né' dseá' rú'naa' dseá' quiá' Dseá' Jmáang'. Jo e jo' 'né' jmée'na' lí' laco' jíi' e nicáffí' jaléng' dseá' quiá' Dseá' Jmáang' i seeng' fí' lí' se' Gala-

cia. ²Jō lacoḡ jmiĩ domiing, lajaang lajaang 'nú' 'né' nijmiñung'na' capí' lí' jial jíi' e nicalí'na' e jmoo'na' ta'. Jō jalé' e jō 'né' 'meá'na' e laco' mi niguiéé' e fí' na, jō 'né' 'fa' e niseáng'gui'. ³Jōba' mi niguiéé' e fí' na, nisñin' n fí' Jerusalén jaléng' dsea' i niguíng' 'nú', jogui nicuḡḡore jì lí' fé' e tab' óo'na' cōḡ'r, jō nicār' jalé' e nicaseáng'na' do quiá' jaléng' i dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i neáng' fí' jō. ⁴Jogui song lajam'ba' 'né' e niniĩ' jnea' fí' jō, jōba' cuḡḡom' lí' dsilíng' i dsea' f' cōḡ' jnea' cajo.

Mí' ca'f' dsii' Paa' e nidsér' fí' Corinto

⁵Jō lajee' e iuun' fí' e ngóo' fí' na, dseáng' 'né'ba' e ningiñ' n fí' lí' se' Macedonia; jō mi' ningí' e ningiñ' n fí' jō, joguiba' niguiéé' e fí' na fí' Corinto. ⁶Jō jangám' nijaa' cōḡ' 'nú' fí' na cōḡ' tú' jmiĩ' lajō, osi jangám' bi é ningiñ' n lata' jii' güii'. Jō song lajōbi, jōba' 'núb' cuḡḡong' lí' jmicōḡ'na' jnea' cōḡ' jalé' e 'né' e lajee' e iuun' fí' e niniĩ' fí' lí' jie'. ⁷Jō dsu' jnea' , mi' niguiéé' e fí' na, ja' iin' n e lico' ningiñ' n cateá' lajō cōḡ' 'nú', cō' jnea' iin' n e nijaa' huḡḡb' jiu cōḡ' 'nú' fí' na song nicuḡ' Fidiéé' fí' lajō. ⁸Jō dsu' jnea' i' dsii' e nija' bii' fí' la fí' Éfeso cartí' e jmiĩ' e sii' Pentecostés, ⁹dsuco' lajee' lana fí' la, dsíng' sea' fí' quíe' e e nijmee' e lajii' e ta' e nicangñin' n quiá' Fidiéé', jogui ta' dsii' e guiúb' nidsijéé' quíe' e, nañi' fa' i fiiim' bre seeng' i 'ní' níng' jnea' .

¹⁰Jogui song niguiéé' Timoteo fí' na, jōba' jmi'úung'na' e niliseeñ' guiú' cōḡ' 'nú', cō' í' jmóor' ta' jíi' laco' ta' jmóo' jnea' cajo lí' laco' jíi' ta' e nicangñing'naa' quiá' Fii'naa' Dsea' Jmáang' . ¹¹Jō cō' lajōb' ta' jmóor', jōba' ja' 'né' e jḡḡong'na'r uḡ', cō' lí' lí' 'né' e nijmicōḡ'baa're cōḡ' jalé' e 'né' e laco' iuuiñ' fí' juguiú' lajee' e jáar' e nija'eer' jnea' fí' la. Cō' dseáng' nisijeem'baare

colíing' cōḡ' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i caguiaang'gui.

¹²Jogui cuaiñ' quiá' i dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i sii' Apolos, eáam' nicamí'ire jmi'ee' e nidsér' cōḡ' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' e nidsi'eer' 'nú', jō dsu' lajee' lana ja' mí' caguia' dsii' fa' e nicangór'. Jō dsu' lajōb' nijmér' mi' lí' e nicuḡ' fí' quiá'r' lajō.

Júu' guicōḡ' lí' cadséng' quiá' Paa'

¹³Jō e laba' fii'guí' 'nú', dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' , e contḡḡom' 'né' jmiñiing' áa'na'; jogui teá' síng' yaang'na' cōḡ' e júu' quiá' Dsea' Jmáang' e nijá' calíng'na' do; jogui cajo teá' teáng' óo'na' jogui cuḡḡ' b'f' yaang'na' e laco' ja' nitú'na' lajii' e fí' lí' niteáng'na'. ¹⁴Jogui lajalé' e jmoo'na', jmee'ba' e laco' jmi'neáng'na' dsea' rúng'na'.

¹⁵Jō niñí' 'nú', dsea' rú'naa', e jaléng' dsea' sinúu' quiá' Estéfnas, í' la'uii' i jál' calíng' júu' quiá' Dsea' Jmáang' fí' latḡḡong' fí' lí' se' Acaya, jogui jaléng' íb' cajo i jmóo' ta' jmicōḡ' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i lí' 'né' quiá' lajō. ¹⁶Jōba' jnea' iin' n e nijmee'na' núu'ba' júu' quiá' i dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i líng' laco' i dsea' sinúu' quiá' Estéfnas, jō lajōb' 'né' nijmee'na' cajo cōḡ' jaléng' i dsea' i jmicōḡ' jogui i jmóo' ta' lajō.

¹⁷Jogui iáam' dsii' cajo e nicagüilíng' fí' la i dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i sii' Estéfnas cōḡ'gui Fortunato jogui Acaico, cō' lí' lafa' e nicagüilíng' 'nú'ba' e nicagüilíng' í' fí' la. ¹⁸Dsuco' jaléng' i dsea' na nicacuḡ'bre jnea' b'f' e laco' nili'iaang'gui dsii' lí' laco' la nicajmeer' cōḡ' 'nú'. Jōba' catíim'ba' e nijmi'goo'na' i dsea' i líng' laco' i na.

¹⁹Jogui jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i seeng' fí' lí' se' Asia guiéiñ' júu' guicōḡ' quíi'na'. Jogui Aquila cōḡ'gui dseam' quiá'r' i sii' Prisca

cóo'gui jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i seáng' fí' quiá'r` e laco' jmiféiñ' Fidiéé, íaam` dsíir' e guiéiñ' júu` guicóo' quií'na' lí' laco' catíng` e jmóo` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`.
²⁰ Jogui íing'na' júu` guicóo' quiá' lajiing` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i seeng` fí' la fí' Éfeso. Jogui mi` jié' jing' rúng'na', joba' féeng' rúng'na' e sée' guoo` rúng'na'.

²¹ Jogui lana, jnea` Paa` jmo'o e júu` guicóo' la quií'na' cóo' guoo'o 'niá'baa.

²² Jogui song seeng` dsea` i ja' 'neáng` Fí'naa' Dsea` Jmáang`, joba' dseáng' fí'

lí' 'lib'^ catíñ. Jo dseáng' e já'ba' e tí' lí' nijáab'tu Fí'naa' Dsea` Jmáang` calé' catú'.

²³ Jo mii' Fí'naa' Dsea` Jmáang` e ni'ir` güea'^ quiá'r` fí' lí' seeng`na'.

²⁴ Jogui eáam' 'neáng` jnea` 'nú' lajiing`na', dsuco' lajii'baa' lí'naa' dsea` quiá' Fí'naa' Jesús.

Jo lajob nilf.

Jo lana cató' e jì' la'uii` quiá' Paa` e catíng` jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i seeng` fí' Corinto.

Júu e toq fí ní jì catí tú quíá Paa e catíng dsea seeng fí CORINTO

1 Jnea Paa lín n jaang dsea apóo i óo ta quíá Dsea Jmáang, co' la job cali'iaang dsí Fidié cajméer cóo jnea. Jo colíng cóo jaang dsea rú'naa' dsea quíá Dsea Jmáang i si Timoteo, jmo'o e jì la e catíng jaléng 'nú', dsea rú'naa' dsea quíá Dsea Jmáang i neáng fí na fí Corinto. Jogui cajo catíim e jì la i dsea rú'naa' dsea quíá Dsea Jmáang caguaang i neáng fí latøng fí guóo uó fí lí se' Acaya. ² Jo lana míi Tiquíi Fidié cóo gui Fíi'naa' Dsea Jmáang e guí'f'bre güea quíá' fí lí seeng'na' jogui e nicuó'r 'nú' e seeng'na' juguíú júu røð.

Jalé' iihuú' e ca'íng' Paa

³ Jo contømm 'né' jmféng'naa' Fidié i líng Tiquíá' Fíi'naa' Dsea Jmáang, co' íb' Tiquíi' i fí líng jneaa'aa' jogui íb' Fidié i jmitíi' dsí'naa' mí ee'go huíng dsijéé quí'ii'. ⁴ Jogui íb' dsea i jmitíi' dsí'naa' jee jalé' iihuú' e dsingíng'naa'; jo jmóor lajo e laco' jneaa'aa' cuøng lí nijmitíi'naa' dsí' jaléng' dsea rú'naa' i dsingíng' lajo; jo jmoo'naa' lajo cóo' dsea rú'naa' lí' laco'gui la nicajméé Fidié cóo' jneaa'aa'. ⁵ Jo lí' laco' eáng íng'naa' iihuú' dsu' uíi' e lí'naa' dsea quíá' Dsea Jmáang, joba' lajob cajo, la'eáng íb', e eáng líti' dsí'naa' lana. ⁶ Jo jnea' dsingíng'naa' iihuú' e lí' laco' nilítíi' óo'na' jogui uíi' e guí'naa' júu jee 'nú' quíá' jial nileáng'na' jee jalé' dsee quí'na'. Jogui mí jmitíi' Fidié dsí'naa', jmóor lajo e lí' laco' nilítíi' óo'na' jogui e laco' té'na' e ja' nilítíng' óo'na' jee jalé' iihuú' e dsingíng'na' lí' laco'

la dsingíng' jnea'. ⁷ Jo guíú' nita' dsí'naa' cuaiñ quí'na', co' nine'baa' e lí' laco' íng'na' iihuú' colíng' cóo' jnea', jogui lajob cajo nijmitíi' Fidié óo'na' colíng' cóo' jnea'.

⁸ Dsea rú'naa' dsea quíá' Dsea Jmáang, ii'baa' e nijmigiéng'naa' áa'na' jalé' e iihuú' e cangongí' jnea' fí lí se' Asia. Jo eám huíng jalé' e cangongí'naa' do e car' jíi' jo 'ga' lí cateá'naa', co' jí'gui ca'f dsí'naa' e jo ní'uó'naa' e fí jo e jí'naa'. ⁹ Jo ca'f dsí'naa' e dseáng' nijngám' dsea jnea'. Jo dsu' cangojéé e jo e lí' laco' calilí'naa' e ja' quí' jmií' jmó'naa' yee'naa', dsu-co' 'né' e niseáng' yee'naa' fí jaguó Fidié i jí'gui jmií' tu jaléng' líi'.

¹⁰ Jo Fidié' dsea caleáiñ' jnea' ie' jo e laco' ja' cajiú'naa' fí ní' 'mó', jogui íb' cajo i nileáng'gui jnea' lajee ngóo'guiju. Jogui dseáng' nitab' dsí'naa' cajo e dseáng' nileám'bir jnea' jee 'mó' ¹¹ fíng song jmicóo' 'nú' jnea' e nimí'na' Fidié uíi' quí'naa'. Jogui song fíim'ba' nimí'na' Fidié uíi' quí'naa', joba' fíim'ba' cajo nicuó'na' guí'máang' Fidié uíi' cóo' jalé' e guíú' e jmóor cóo' jnea'.

Jialí' ja' cangó' Paa fí Corinto

¹² Jo seab' cóo' uíng' e íaang' dsí'naa', jo e jo uíi' e nicalilí'naa' e dseáng' guíú' nica'ee'naa', jogui lí' dsíi' e eáng'gui nicajmé'naa' lajo jee 'nú'. Jo lajob jmoo'naa', dsu' o' la'eáng' cóo' jalé' e tíng'naa' ngáng'naa' yee'baa', co' líi'naa' lajo dsu' uíi' e lajo nicajméé Fidié cóo' jnea' uíi' e eáng' 'neáiñ' jnea'. ¹³ Jogui fí ní' jalé' jì e nicasing'naa' quí'na', ja' mí cajméé'naa' júu e jíé' e laco' huíng' ngáng'na' osi e ní'f'na'. Jo síjeen' e dseáng' ningám'ba' røð ¹⁴ lí' laco' la nicangám'jiu' lí líng' e mí nigüéng' tu Fíi'naa' Jesús fí jmgüí' la, lajaléng' 'nú' nilí'iaang' óo'

na' cuaiñ quí jnea' lí' laco'gui jnea' nili'íáang` dsi'naa' cuaiñ quí'na'.

¹⁵ Jo cõ' lajob nita` dsii` cõo'` 'nú'`, joba' nica'f` dsii` e jang'` nii`baa e ni'ee` e 'nú'` fí' na, jo lajoba' cuõõng` e ni'ufing` guiú` quí'na' e niti'` tú` ya'`. ¹⁶ Cõ' lami` si'f` í' dsii` e ni'ee` e 'nú'` lajee` e iuun` fí' e ngóo'õ fí' lí' se'` Macedonia, jogui e ni'ee` túu' 'nú'` mi` niqing'` túu' fí' jo, jo lajoba' cuõõng` e nijmicõo'` 'nú'` jnea` cõo'` jalé'` e 'né` e lajee` e iuun` fí' e ngóo'õ fí' lí' se'` Judea. ¹⁷ Jo ¿su` 'nú'` í' óo'na' e mi` ca'f` dsii` e nijmee` e la-jo, ja` ca'f` dsii` dseáng'` laco'` catíng`? U` , o' lajo. Cõ' jnea` ja` jmóo'õ e tú` neáang` dsii` mi` eẽgo` jmóo'õ, cõ' ja` fá'a e nijmee` e mi` í' dsii` e ja` nijmee` e.

¹⁸ Jo lí' laco'` jmiti` Fidiéé` júu` quiá'r`, lajob jmoo` jnea'` cajo, cõ' ja` sfi'`naa' 'nú'` e nijmó'naa' jogui mi` ngoyúung'` jo, ja` nijmó'naa'. <sup>19</sup> Jo jnea` cõo'`gui Timoteo jogui cõo'` Silvano guiá'naa' jee` 'nú'` e júu` quiá'` Fii'naa' Jesús i` líng` Jóo'` Fidiéé`. Jo Fii'naa' Jesús ja` tú` neáang` dsii'r, cõ' mi` jín'` eẽgo` nijmér`, joba' dseáng'` jmóo'bre. ²⁰ Cõ' la'eáang` cõo'` dsea` do e liti` lajalé'` júu` e cuõ' Fidiéé`. Jo cõ' lajob líí', joba' mi` jmiféng'`naa' Fidiéé`, fé'naa' "Lajõb nilí'" la'eáang` cõo'` Fii'naa' Jesús. ²¹ Jo Fidiéé`bing'` i` nicajmée` e teá'` tẽe'`naa' fí' guiú` cõo'` Dsea` Jmáang`, jogui f'bi cajo i` nicaguíng'` jnea'`aa' e laco'` lana nilí'naa' dsea' quiá'r`. <sup>22</sup> Jogui Fidiéé`bi cajo dsea` nicajméer` e lí' e nilí'naa' dsea' quiá'r`, jogui nicacuõ'r` jnea'`aa' Jmiguf` quiá'r` e seeng` cõõng` cõo'` jnea'`aa'. Cõ' e Jmiguf` do líí' 'náng'` quiá'r` e catíng` ni'fing'`naa' mi` niti` e í' jo.

²³ Jo dsu'` ñiab'` Fidiéé` dsea` tíi'` nir` e ñir` e` uing` quiá'r` e ja` mí' calí' e ninií'` i` fí' na fí' Corinto lí' laco'`gui jíí'` lami` í' dsii`. Jo nicalí' lajo e lí' laco'` ja` lami` iin`n e nilíng`tu'` fí'f' cõo'` jalé'` júu` e si'f` e nifíí'` i` 'nú'`. ²⁴ Cõ' jnea'` ja` ií'naa'

e niquiá'`naa' 'nú'` ta` e nijá'` líng`-na' laguidseang` jalé'` e já'` líí' jnea'`, cõ' 'nú'` teáb'` teáang`na' fí' guiú` cõo'` Dsea` Jmáang`. Cõ' jnea'` lico'` ií'naa' e nijmicõo'`naa' 'nú'` jial niliseeng`na' e íáang` óo'na'.

2 Jo uii'` e lajob líí', joba' ca'f` dsii` e ja` ninií'` túu' e ni'ee` e 'nú'` e laco'` ja` nijmijiuung` óo'na'. ² Dsucõ'` fíng song cajmé` e lajo, joba' jo` ií' seeng`gui i` cuõõng` lí' jmi'íáang`gui dsii', cõ' jo` cuõõng` lí' jmi'íáang`na' dsii'` fíng song nicajmijiuung` óo'na'. ³ Jo uing` e joba', cajmé'` e jì' la'uii'` do quí'na', dsucõ'` ja` iin`n nií'` i` e ni'ee` e 'nú'` e laco'` nijmijiuung`na' dsii', cõ' lí' lí' 'né` e nijmi'íáang`na' dsi'baa. Jo dseáng'` lami` ta` dsii` e lajii'm` 'nú'` nili'íáang` óo'na' lajii'` e íáang` dsi' jnea`. ⁴ Jo mi` cajmé'` e e jì' la'uii'` do quí'na', eáam` guing` dsii'` uii'` quí'na' jogui jmóo'`baa fí'f' cajo, cõ' jì'gui carti'` qui'`baa. Jo dsu'` ja` cajmé'` e e jì' do quí'na' e lí' laco'` nijmijiuung` óo'na', dsucõ'` cajmé'` e e jì' do e lí' laco'` nili'í'na' jial tíi'` eáang` 'neáan`n` 'nú'`.

Mi` cajmée` Paa` féng'` dsii'r` uii` quiá'r` jaang` dsea` i` ca'lee'

⁵ Jo i` dsea` i` nicacuõ'` fí'f' dsii'` do, o' jíí'` jnea` dsea` nicacuõ'r' fí'f', cõ' la-jo' 'nú'` cajo, lífa'` jiü` guijiu. Jo fá'a` jiü` guijiu e lí' laco'` ja` nilíng`na' fí'f' e eáang'. ⁶ Jo e iihuí'` e nicacuõ'` 'nú'` i` dsea` i` ca'lee'` do uii'` quiá'r` lajii'` e ga` e cajméer` do, joba' líng` jnea` e nitéb'` jíí'` lajo. ⁷ Jo lana lí' lí' 'né` íing`na' dsee` quiáb'` i` dsea' do, jogui e nijmiti'`na' dsii'r` cajo. Jo lajoba' ja` dseáang` e dseáng'` nitér` conguiá' la-jíí'` fí' guiú` lí' nisiñ'` ufi'` e eáang` líji- uung` dsii'r'. <sup>8</sup> Joba' mi'` i` 'nú'` jmi'ee` e nijmita`na' dsii'` i` dsea' do e 'neám`bi'r` lí' laco'` lami` jmoo'na' cõo'r'. ⁹ Jo lami` jéeng`gui nicaguiéem'`baa jì' quí'na' cuaiñ` quiá'r` e júu` la e lí' laco'` nili'íi'` jogui nilita` dsii'` su dseáng'` lajang'`

guia' óo'na' e nijmée^na' núu'na' jalé' júu' e liúun'n 'nú'. ¹⁰ Joba' i dsea' i ni'ling^na' dsee' quia' do, lajob nijmee' jnea' cajo, co' ni'fim^baa dsee' quia'r song sea' uing^ e nijmee' lajo. Jo nijmee' lajo uii' 'nú', jogui Dsea' Jmáam^bing' i tíi' ni' quia' e jo. ¹¹ Jo jmoo'o lajo e laco' ja' dseáang' e nijmi'óo' jneaa'aa' fi' i 'ling' i si' Satanás, co' nine^baa' guiá' jial lí' ta' quia'r.

Ja' íaang' dsii' Paa' mi' caguiér' fi' Troas

¹² Jo e laba' fi'i 'nú', e ie' mi' caguié' e fi' co' fi' e si' Troas e quia' e niguiaa' júu' quia' Dsea' Jmáang', joba' eáam' caliseá' fi' quie' e e nijmee' lajo. ¹³ Jo dsu' mi' caguié' e fi' jo, ja' íaang' dsii' dsu' uii' e ja' cadsén'n i dsea' rú'naa' dsea' quia' Dsea' Jmáang' i si' Tito. Jo uii' joba', ladsif' lajob cal'fi' júu' i dsea' i seeng' fi' jo, jo cangó'o fi' lí' se' Macedonia.

Jial lí'naa' la'eáang' cóo' Dsea' Jmáang'

¹⁴ Jo e^gui gui'máang' Fidié', co' la'eáang' cóo' Dsea' Jmáam^ba' e contøng' lí'naa' doñi' ee' dsijée' qu'ii', jogui la'eáang' cóo' jnea' e ni' Fidié' júu' quia'r. Jo e júu' quia'r do ni' jee' jaléng' dsea' lafa' co' e jlo' jmeafi'. ¹⁵ Dsuo' la'eáang' cóo' Dsea' Jmáam^ba' lí'naa' lafa' co' jmeafi' e jlo' e guil' fi' quini' Fidié', jogui e joba' e lafa' ni' jee' jaléng' dsea' i nisilaang' jee' jalé' dsee' quia' jogui jee' jaléng' dsea' i niteáang' fi' ngolíng' fi' lí' lí'. ¹⁶ Jo e jmea' e fi' do lí' lafa' co' e jmeasi' quia' jaléng' i dsea' i niteáang' fi' ngolíng' fi' lí' lí'. Jo dsu' co' e jlo' jmeafi' lí' quia' jaléng' i dsea' i nisilaang' jee' jalé' dsee' quia', co' í'bing' niteáang' fi' ngolíng' fi' lí' niliseeín' lata'. Jo i' quí' jmi' nijmé'

e ta' jo? ¹⁷ Jo ja' quí' jmi' fa' nijmé' lajo i dsea' i ngí' quia' júu' quia' Dsea' Jmáang' e quia' e lí'r' cuu' lí' laco'gui la jmoo' i fíing' dsea'. Dsu' lifa' jnea' lí' lí' ngí'naa' guia'naa' júu' e coob' í' dsí'naa', jo Fidiéeb' dsea' tíi' nir' e jmoo'naa' lajo, co' í'bre dsea' casíin' jnea' e jmoo'naa' e ta' jo uii' e lí'naa' dsea' quia' Dsea' Jmáang'.

Júu' tigua' e 'míi' e cacuo' Fidié'

3 Dsea' rú'naa', jo mi' fé' jnea' e júu' na, jie' mí' í' óo'na' e ninaang' túu' calé' catú' e nijmiféng' yee'naa', co' dseáang' o' lajo; jogui cajo ja' 'né' e nicuo'naa' 'nú' ósi e nijmí'naa' 'nú' mají' lí' fé' e ta' óo'na' cóo' jnea' lí' laco'gui la jmoo' i líing' dsea'. ² Co' yaam' 'nú' líing'na' lafa' e mají' e 'né' jnea' do, jo e mají' do lafa' nisilí' fi' dsii' jnea', jo doñi' ii' dsea' cuøng' lí' jø' jogui cuøng' lí' í' e jo. ³ Joba' guiáb' lí' e lajalém' 'nú' líing'na' lafa' co' mají' e cajme' Dsea' Jmáang' la'eáang' cóo' jnea'. Jo dsu' e mají' jo ja' calí' cóo' í' jii' laco' jmáang' dsea' ta' mi' jmo'r, co' e jo calí' la'eáang' cóo' Jmiguí' quia' i Fidié' i seeng' car' ngongí' jmi' do. Jogui cajo ja' calí' e mají' do fi' dse' cuu' e jmá', co' e jo lafa' calí' fi' dsii' dsea'.

⁴ Jo dseáang' nita' dsí'naa' cóo' Fidié' la'eáang' cóo' Dsea' Jmáang' e dseáang' lajob líing' 'nú'. ⁵ Jo dsu' jnea' jii' co' quí'naa' jmi' e nijmé'naa' e lafa' e quí'naa' yee'naa' jalé' e jo, co' la'eáang' cóo' Fidié'ba' e quí'naa' jmi' jmoo'naa' jalé' e jmoo'naa'. ⁶ Co' dsea' dob dsea' nicacuø'r jnea' e quí'naa' jmi' jmoo'naa' ta' quia' júu' tigua' e 'míi' quia'r. Jo dsu' e júu' tigua' do ja' silí' cóo' guoo' dsea', co' e jo silí' la'eáang' cóo' Jmiguí' quia' Fidié'. Co' e júu' quí' ta' quia' Moí' do jii' fi' 'mób' si', jo dsu' la'eáang' cóo' Jmiguí' quia' Fidié'ba' cuøng'

liseang` dsea` lata. ⁷Jo mi` ca'ing' Moĩ e juu` quiu' ta` e cajme' Fidiée` fi ni` e cuu` e jma, dseang` eang` jlo` ning' ji' co' jĩgui jaleng` dsea` Israel ja` cuõng` lĩ jõr` fi ni` Moĩ uĩ e eang` jing` ji'. Jo dsu' e jlo` jing` ji' do ja` huõõ` ee, co' nijem'tu. Jogui song dseang` eam` jlo` ning' ji' mi` cacuo' Fidiée` e juu` quiu' ta` e si' jii' fi 'mõ, ⁸joba' dseang` ja` cõng` coo' jial tii` ning' jlo' lĩ mi` cacuo' Fidiée` e juu` tigua` e 'mĩ do la'eang` coo' Jmiguĩ quia'r. <sup>9</sup>Joba' song dseang` eam` ning` jlo` mi` cacuo' Fidiée` e juu` quiu' ta` quia'r e si' jii' fi 'mõ, joba' ja` cõng` coo' jial tii` eang`gui ning` jlo` mi` cacuo' e juu` tigua` quia'r e 'mĩ e jmoo` e jo` rõng` dsea` dsee` fi quinir. <sup>10</sup>Jo dseang` ja` cõng` coo' jial tii` eang` ning` jlo` ie` mi` cacuo' Fidiée` e juu` tigua` e 'mĩ do laco'gui e ji' ie` mi` cacuo' e juu` quiu' ta` do. <sup>11</sup>Jogui song dseang` eang` ning` jlo` mi` cacuo' Fidiée` e juu` quiu' ta` do e nicasung`, joba' dseang` ja` cõng` coo' jial tii` ning` jlo`gui e juu` e sea` car` ngongĩ jmi` do.

¹²Jo co' nitab` dsĩnaa' e ja` tõõ` jmi` ni'ing` jalé` e jo, joba' dseang` ja` 'gõ'baa' e guia'naa' juu` quia' Dsea` Jmaang. ¹³Dsuo' jnea' ja` jmoo'naa' laco'gui cajmee` Moĩ ie` jo e caquĩ'r nir` coo' coo' 'mi' e laco' ja` nilil' dsea` gõõr` dsea` Israel e ngo'fim` e jing` ji' nir` do tá'ju. <sup>14</sup>Jo dsu' i dsea` Israel do ja` cali'iĩ cangáin, jogui lajobi lĩin` carti` jmi` na, co' mi` ir` e juu` tigua` e yuu` do, lĩ lafa' sea` coo' 'mi' e jni' fi moguir` e laco' ja` ningáin` e juu` jo, co' ja` mi` cajé'bi e 'mi' do quia'r, co' jii' la'eang` coo' Fii'naa' Dsea` Jmaam`ba' cuõng` nijé' e 'mi' jo. ¹⁵Jo latĩ jmi` na ja` mi` ngám'bi i dsea` do mi` ir` jalé' e ji' e cajme' Moĩ, co' e 'mi' dobi lafa' sijni' fi moguir` e laco' ja` ningáin'. ¹⁶Jo dsu' mi` jaang`

dsea` quĩ' jing` 'nia'r fi quini` Fidiée`, joba' dsifi' lajob lafa' je' e 'mi' do. ¹⁷Jo rõõb` cõng` Dsea` Jmaang` coo' Jmiguĩ quia' Fidiée`, joba' e fi lĩ seeng` e Jmiguĩ quia' Fidiée` do, fi job sea' fi e jo` quiu' ta` quia' dsea` e juu` tigua` e yuu' do. ¹⁸Jo co' jo` ee` sijli'gui fi ni'naa', joba' lana nilĩnaa' lafa' coo' sũ espejo lĩ jnéeng` jial tii` ning` jlo` líng` Fidiée`. Jo lajob ngõõ` uing`naa' lí' laco' la líng` Fidiée`, co' lacoõ` jmi` eang`gui ngõõ` lisea` qu'ii' jial tii' e jlo' niin` do. Jo dsu' e jo` 'niab' Fidiée` dsea` jmõõr` la'eang` coo' Jmiguĩ quia'r.

4 Jo co' eam` guiung` Fidiée`, joba' cacuo'r` jnea' e jmoo'naa' e ta` la. Jo co' lajob lĩgui, joba' dseang` ja` litung` dsĩnaa'. ²Jo dseang` ca' nica'naang`naa' lajalé` e cuõ' fi' e quĩ' tĩng` dsea` jmõõr` fi lĩ cõng'; jo ja` ngĩnaa' lĩ' jmigõõng`naa' dsea` rú'naa', o'gui guia'naa' juu` e jje' jii' laco' fé' juu` quia' Fidiée`. Co' jnea' lí' lí' guia'naa' juu` dseang` laco' lĩ juu` quia' Fidiée`, joba' guiúb` niin' dsea` rú'naa' e dseang` lajob jmoo'naa' jogui lajobi tii' ni` Fidiée` cajo. <sup>3</sup>Jo e juu` quia' Fidiée` e guia'naa' quia' jial laang` dsea` jee` jalé' dsee` quia'r lĩ e ja` 'gõõ` guõng', dsu' lĩ lajo jii' quia' jaleng` i dsea` i niteang` fi ngolĩng` fi lĩ 'li'. <sup>4</sup>Co' fii' i 'ling' i quie` nifi' fi jmigũ la, f'bing' i jmoo` e sijni' mogui jaleng` i dsea` i ja` já' líng` juu` quia' Fidiée` e laco' ja` ningáin` e juu` jo jogui e laco' ja` ninĩn` jial jlo` ning` e juu` quia' jial laang` dsea` jee` jalé' dsee` quia'r lĩ fé' jial tii` ning` jlo` líng` Dsea` Jmaang` i líng` Fidiée` cajo. <sup>5</sup>Dsu' jnea' ja` ngĩnaa' guia'naa' juu` quĩnaa' yee'naa', dsuo' jnea' guia'naa' juu` e Dsea` Jmaam` dsea` lĩin` Fii'naa', jo jnea' lico' lĩnaa' dsea` i jmoo` ta` quinina' uĩ e línaa' dsea` quia' dsea` do. <sup>6</sup>Jo Fidiée` i caqui' ta` e calisea` ji' fi lĩ nuu` sõ', íb` Fidiée` i cajmee`

cajo e lafa' nicaliseá` jì fí dsi'naa', jo la'eáang` cõo` e jo cuõong` line`naa' jial tí' jlo` niing` Fidiée` e jnéeng` fí` ní` Dsea` Jmáang`.

**Jial se`naa' la'eáang` cõo`
júu` quiá` Dsea` Jmáang`**

⁷ Jo e júu` jlo` e quíng` eáang` do, jneab` dsea` lée`naa' e jo. Jo dsu' jnea` lico' lí'naa' lafa' cõo` tu' guóo` e laco' 'niab' Fidiée` dsea` jmilir` jial tí' 'gõin' cõo` e júu` jo, jo o' yee`naa' dsea` jmoo`naa' la-jo. ⁸ Jo nañi' fa' eáam` dsingíng` jnea` jalé' iihuifí, dsu' ja' lí' jnea` jalé' e jo. Jogui seab` mi` ee`gõ fi'f' dsí' jmoo`naa', jo dsu' ja' litúng` dsi'naa' cõo` e jo. ⁹ Jogui seab` mi` 'ní' níng` dsea` jnea`, dsu' ja' yee`naa' se`naa'; jogui seab` mi` gab` jmáng' dsea` jnea`, dsu' ja' quí'r` jmí` fa' ni'fiñ` jnea`. ¹⁰ Jo doñi' jíe' ngi'naa', dseáng` dseám` se`naa', co' dseám` e nijngáng` dsea` jnea` lí' laco' cangongíng` Jesús; jo dsingíng`naa' lajo e lí' laco' nilili` e cõom` seeng` Jesús cõo` jnea`. ¹¹ Jo jaléng` jnea` dseáng` contõom` dseáng` dseáng` se`naa' dsu' uíi` e lí'naa' dsea` quiá' Jesús, jo lajoba' nilili` e seem`bre cõo` jnea`, dsea` lí'naa' jíi` dsea` jmigüf. ¹² Jo co' lajob líí, joba' dseáng` jee` 'mó` se` jnea' e laco' 'nú' lana niseeng`na' lata` cõo` Fidiée`.

¹³ Jo lalab cajme' jaang` dsea` fí` ní` jì` quiá` Fidiée` ie` lamí` café'r` lala: "La'eáang` e já' calín`n júu` quiá` Fidiée`, joba' cafá'a." Jo lajob jmoo` jnea` cajo, co' lajob já' lí'naa', jo uíi` e joba' fé'naa'. ¹⁴ Co' guiúb` nine`naa' e Fidiéeb` dsea` cajméer` e cají'tu Fíi`naa' Jesús, jogui nine`baa' cajo e lajob nijmér` cõo` jneaa`aa' lí' laco' cajméer` cõo` dsea` do; jo colíng` cõo` 'nú' nidsijeaiñ` jneaa`aa' fí` quini` dsea` do. ¹⁵ Jo lajalé' e cangongíng`naa' do, cangojée` e lí' laco' ni'uíng` guiú` quíi`naa'. Jo cangojée` lajo cajo e lí' laco' i

fíng`gui ni'íng` júu` quiá' Fidiée` quiá' jial tí' guiúñ, jo lajoba' i fíng`gui nicuó' gui'máang` Fidiée` e laco' nili`-gõo` dsea` do.

¹⁶ Jo uíi` e lajob líí, joba' ja' litúng` dsi' jnea` cõo` jalé' e dsingíng`naa'. Jo nañi' fa' ngóo` dseám` ngúu` táang`naa' laco` jmíi, jo dsu' lí' lí' dsi'naa' eáang`gui ngóo` lí' bî` dsí' laco` jmíi. ¹⁷ Jo lajalé' e iihuifí e dsingíng` jnea' fí` jmigüf la, e cateáb` jalé' e jo, jogui ja' ee' 'ga' lí' tí'; jo dsu' lajalé' e jo nili'íng` ta` quí'naa' lata` e laco' ni'uíng` guiú` quí'naa' e ja' cõong` cõo` fí` níff. <sup>18</sup> Jo uíi` e lajob líí, joba' lana jo` ta` dsi'naa' cõo` jalé' e jnéeng` jõo`naa' fí` jmigüf la, co' cõo` jalé' e ja' jnéeng` jõo`baa', cõo` e joba' e ta` dsi'naa'; dsuco' ja' uõõ` ee` lajalé' e jnéeng` jõo`naa', jo dsu' lajalé' e ja' jnéeng` jõo`naa', dseáng` latab` dseáng` sea' lajalé' e jo.

5 Jo guiúb` nine`naa', dsea` rú'naa', e lajee` se`naa' fí` jmigüf la, líi`naa' lafa' cõo` 'núu` má' 'ma' e ja' huõõ` ee`. Jo dsu' nine`bíi' cajo e mi` ni'íng` e 'núu` jo, nicajmeb' Fidiée` 'nu`naa' e jlo` e sea` lata` fí` níff` quiá'r`. Jo e 'núu` jo 'niab' Fidiée` dsea` nicajme'r', jo o' dsea` jmigüf i nicajme'. <sup>2</sup> Jo uíi` e lajob nisea` quí'ii' fí` níff, joba' lana, lajee` e se`naa' fí` jmigüf la, eáam` seáang` dsi'naa' e dseáng` ni'ii`naa' e 'núu` 'míi` e nisea` quí'ii' fí` níff. <sup>3</sup> Co' e joba' e niquíng' jneaa`aa' lafa' cõo` 'mí', jo lajoba' jo` nilíng`naa' lafa' dsea` ringúung`. <sup>4</sup> Jo lajee` e se`naa' fí` jmigüf la cõo` e ngúu` táang`naa' la, eáam` seáang` dsi'naa' dsu' uíi` e lijiuung` dsi'naa' cõo` jalé' iihuifí. Jo dsu' jneaa`aa' ja' ii`naa' fa' e nijúung`naa', co' lí' lí' ii`naa' e niquíng' jneaa`aa' lafa' 'mí' e 'núu` e sea' fí` níff` do, jo lajoba' e ngúu` táang`naa' la ni'uíng` cõo` e sea` car` ngongíi` jmíi. <sup>5</sup> Jo 'niab' Fidiée` dsea` nicaguiéiñ` jneaa`aa' guiú` quiá' e nilí` lajo, jogui f`bi dsea` nicacuó'r` jneaa`aa'

Jmiguí quíá'r e líí' 'náang' quíá' e catí' naa' ni'íing' naa' mí' nití' í' lajo.

⁶ Joba' dseáng' eám' ta' dsí' naa' contøng-, jo nine' bíí' cajo e lajee' e see' naa' fí' jmigüí' la cóo' e ngúu' táang' naa' la, sihuíim' baa' laco' fí' lí' guíing' Fíí' naa' Dsea' Jmáang-. ⁷ Jo lana ja' mí' cuøng' neeng' naa' dsea' do, co' lana see' naa' fí' jmigüí' la e já' líí' naa' jíí' júu' quíá' bre. ⁸ Jo fá' túu' calé' catú' e eám' nita' dsí' naa', jo dseáng' eám' ni'íi' naa' e nitú' naa' fí' jmigüí' la e laco' nilisee' naa' cøng' cóo' Fidiée' fí' níif' quíá'r-. ⁹ Jo uíí' e lajob ií' naa', joba' dseáng' contømm- jmoo' naa' qui- jí' e nití' dsíí' Fíí' naa' Dsea' Jmáang' cóo' jalé' e jmoo' naa' nañí' su see' naa' fí' jmigüí' la osi e nitú' naa' é. ¹⁰ Co' lajaléng' jneaa' aa' 'né' ningíing' naa' fí' quini' dsea' do fí' lí' guíí' fí' í' e laco' lajaang' lajaang' naa' ni'íing' naa' lajíí' e catíí' naa' líí' laco' jíí' líí' e cajmó' oo' lajee' e cataang' naa' fí' jmigüí' la, nañí' su guíú' osi ja' dseeng' é.

¹¹ Jo co' lajob nilí, joba' nine' baa' e contømm- 'né' nijmí' goo' naa' Fíí' naa' Dsea' Jmáang-, jogui' jnea' contømm- jmoo' naa' quijí' jial e nijá' líing' dsea' júu' quíá' dsea' do. Jo guíú' nicuíng' Fidiée' jnea' jial líí' naa', jogui' si- jeem' baa' e cuíim' 'nú' jnea' jial líí' naa' cajo. ¹² Dsu' ofa' jnea' nicanaang' túu' e jmiféng' yee' naa', co' jnea' fé' naa' e júu' na e líí' laco' 'nú' cuøng' nifo' na' guíú' uii' quí' naa', jo lajoba' quíí' na' jmíí' e ningíí' na' quíá' i dsea' i jmiráang' yaang' líí' caluu' jo o' dseáng' jial lííí' fí' dsíí'. ¹³ Jogui' song líí' jnea' lafa' dsea' caang-, dsu' jíí' cuaií' quí' baa' jogui' cóo' Fidiée' e jo; jogui' song ja' líí' naa' lafa' dsea' caang-, joba' guíú' quíí' ba' jóng. ¹⁴ Jo uíí' e eám' 'neáang' Dsea' Jmáang- jnea', joba' la guíim' 'né' jmó' naa' e ta' e jmoo' naa', dsuco' dseáng' nitab' dsí' naa' e íb' dsea' cajúíí' fí' dse' crúu' uíí' jalé' dsee-

quí' ii', jo uíí' e lajob calí, joba' lana lajaléng' jneaa' aa' lafa' nicajúm' baa' cajo. ¹⁵ Jo Dsea' Jmáam- dsea' cajúíí' uíí' dsee' quíá' lajaléng' dsea' jmigüí' jo lajoba' jaléng' dsea' i nilíing' dsea' quíá' dsea' do jo 'né' seeíí' e jmóor' lajíí' e iíí' yaaiíí', dsuco' dseáng' lajíí' e iing' dsea' doba' e 'né' jmér-. Co' íb' dsea' i cajúng' jogui' cají' tur mí' cangf' lajo uii' quíá' jalé' dsee' quíá' jaléng' i dsea' do.

¹⁶ Jo lajíí' ie' jmíí' e já' calí' naa' e lajob líí, joba' jo' í' dsí' jnea' uii' quíá' jaléng' dsea' laco' jíí' e í' dsíí' dsea' jmigüí'; jo nañí' fa' lamí' jéeng' guí' í' dsí' jnea' e Dsea' Jmáang- líííí' jíí' dsea' jmigüí' b, jo dsu' lanagui' jo' í' dsí' naa' lajo uii' quíá'r-. ¹⁷ Co' lana lajaléng' dsea' i niseeng' cøng' cóo' Dsea' Jmáang- nica' uííí' dsea' 'míim'; jo cab' nicasé' jalé' e lamí' quí' tiiíí' jmóor', jo lana nijmóor' jalé' e guíú', co' jaam' dsea' 'míing' nilíííí'.

¹⁸ Jo dsu' 'niab' Fidiée' dsea' jmóor' jalé' e jo, co' la'eáang' cóo' Dsea' Jmáam' ba' e cajméer' e lana nisee' naa' juguiú' júu' røø' cóo'r' jogui' cacuø'r' jnea' ta' e niguiá' naa' júu' quíá'r e laco' cuøng' niliseeng' dsea' juguiú' júu' røø' cóo'r' cajo. ¹⁹ Jo líí' laco' cuøng' fe' ee' e la'eáang' cóo' Dsea' Jmáang-, Fidiée' nicajméer' e niliseeng' dsea' juguiú' júu' røø' cóo'r', jo ja' mí' cajme'r' cuente lajalé' dsee' e nica'ée' dsea' jmigüí'. Jo dsea' dob' cajo dsea' nicacuø'r' jnea' ta' e laco' niguiá' naa' júu' e nicajmée' Fidiée' e niliseeng' dsea' juguiú' júu' røø' cóo'r' jee' jaléng' dsea' jmigüí'. ²⁰ Jo jnea' líí' naa' dsea' i casing' Fidiée' cuaií' quíá' Dsea' Jmáang-, jo cuøng' líí' fe' ee' e lafa' 'niab' Fidiée' mí'r' 'nú' jmí' ee' la'eáang' cóo' jnea'. Jo uíí' e lajob líí, joba' la'eáang' Fíí' naa' Dsea' Jmáang- mí' í' 'nú' jmí' ee' e nijmée' na' quijí' jial niliseeng' na' juguiú' júu' røø' cóo'r' Fidiée'. ²¹ Jo jíí' coo' dsee' ja' calé'e

Dsea` Jmáang̃, jō dsu' Fidiée` cajméer` e dsea` dobing' i cacó` lajalé' dsee` quí`ii'. Jō cajméer` lajō e la'eáang` cóo` dsea` do ni'uíng̃-naa' dsea` i ja` røong` dsee` fí` quinir`.

6 Jō lana, uíi` e jnea` lí`naa' dsea` i jmóo` ta` e nicangúng̃-naa' quiá` Fidiée`, jōba' liúung̃-naa' 'nú` e ngocáng` dsi`naa' jō sfi`naa' 'nú` e ja` lí` jmi`fi`na' lajō e guiúng̃ Fidiée` cóo` 'nú'. <sup>2</sup>Dsuo' lalab fé' Fidiée` fí` ní` jì` quiá`r': "Jō canú`baa júu` quíi` mī` catf' í` lajō; jogui cajmicóo`baa 'nu` mī` catf' í` e caláan` jee` jalé' dsee` quíi`." Jogui lanab catf' í` e ninú` Fidiée` júu` quíi`na'. Jōgui lanabi cajo dseáng` catf' í` e nileáng` dsea` jee` jalé' dsee` quiá`r'!

³Jō jnea` contøom` ee`naa' guiú` fí` quini` dsea` rú`naa' e laco' ja` nifé' dsea` ga` uii` quiá' e ta` e jmoo`naa'. ⁴Jō dsu' jnea` lí` lí` jmoo`naa' lí` e líi`naa' dsea` i jmoo` lajii` e iing` Fidiée`, co' jnea` eáam` jmoo`naa' té'naa' e féng' dsi`naa' cóo` jalé' iihuú' e dsingúng̃-naa' jogui cóo` jalé' e 'né`naa' jogui cóo` jalé' fí'í` dsi' e dsingúng̃-naa'. ⁵Jogui jmoo`baa' té'naa' cajo mī` bøong` dsea` jnea` cóo` sih, jogui mī` táng' dsea` jnea` fí` dsi' 'nuú'í, jogui mī` táng' dsea` jnea` mfi`, jogui mī` jmoo`naa' ta` ií, jogui mī` ja` 'ga' lí` güüi`naa' uøø, jogui cajo mī` ngiing̃naa' oo`. <sup>6</sup>Jogui jmoo`naa' lí` e líi`naa' dsea` i jmoo` lajii` e iing` Fidiée`, co' jnea` ja` beáang` dsee` yee`naa', jogui eáam` nine`naa' júu` quiá` Dsea` Jmáang̃, jogui eáam` guiúng̃-naa', jogui eáam` féng' dsi`naa' cóo` jaléng' dsea` rú'naa', jogui seem` Jmiguí` quiá` Fidiée` cóo` jnea', jogui dseáng` lajam`ba' 'neáang̃naa' jaléng' dsea` rú'naa', ⁷jogui dseáng` lajang` guia`naa' júu` quiá` Dsea` Jmáang̃, jogui la'eáang` cóo` bí` 'gøng' quiá` Fidiée` jmoo`naa' jalé' e quíi`naa' jmií`. Jō jmáang̃-naa' ta` e ee`naa' røø` na

e laco' jmi'øng' yee`naa' jee` jalé' e dsingúng̃-naa' jogui e laco' ningii`naa' quiá' dsea`. ⁸Jō dsu' seab` mī` jmi'gó` dsea` jnea', jogui sea`bi mī` jmáin` ga` jnea', jogui sea`bi mī` fé'r` guiú` uii` quí`naa', jogui sea`bi mī` fé'r` e ga` ca-jō. Jogui jmáin` jnea' e lafa' dsea` quie` júu` e o' ja' lí`naa', nañi' fa' júu` ja'ba' e fé' jnea'; ⁹jogui jmáin` jnea' e lafa' lí`naa' dsea` i ja` cuúim`bre, nañi' fa' guiú`b` nicuíng̃ dsea` jnea'; jogui líi`naa' lafa' dsea` i tí` lí` nijúung̃, dsu' mī` 'noo`bi see`naa'; jogui eáang` cuø'r` jnea' iihuú', dsu' ja' mī` cajngain` jnea'; <sup>10</sup>jogui lafa' fí'í` líi`naa', dsu' o' ja' lajō, co' contøom` iáang` dsi`naa'; jogui lafa' dsea` tíniing̃ líi`naa', dsu' o' ja' lajō, co' i fíim` dsea` eáang`gui nica'ín` güea` quiá' Fidiée` la'eáang` cóo` jnea'; jogui líi`naa' lafa' dsea` i ja` sea` quiá' jii` cóo, dsu' o' ja' e jō, co' lajaléb' e 'né`naa' seab`.

¹¹Jōba' fii`guíi` 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang̃ i seeng` fí` na fí` Corinto, e nicafeéng̃-naa' 'nú' dseáng` lajii` e í` dsi`baa', jogui nicasi'naa' 'nú' e júu` na uíi` e eáang` 'neáang̃naa' 'nú'. <sup>12</sup>Jō ja` sea` jii` cóo` quí` jnea' e fa' ja` 'neáang̃naa' 'nú', dsu' 'núb' dsea` i ja` 'ga' lí` 'neáang̃naa' jnea'. ¹³Jōba' mfi`i` 'nú' jmi'ee` lana lí' laco'gui jmoo` tiquiá' jaang` jiuung̃ e féin` jóor, e jmi'neáang̃na' jnea` lí' laco'gui jmoo` jnea` cóo` 'nú'.

Jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang̃ líiin` lafa' guá' lí` seeng` Fidiée`

¹⁴Jogui lana, dsea` rú'naa', e laba' fii` i 'nú' e ja` quing' yaang̃na' jee` jaléng' i dsea` i ja` ja' líng̃ júu` quiá' Dsea` Jmáang̃, co' ja` quí' jmií` e jaléng' i dsea` i ee` røø` niliseeín` cøong` cóo` jaléng' i dsea` i ja` jmoo` lajō; jogui ja` quí' jmií` cajo e nisíng̃ røø` lí` jnea` jì` cóo`gui fí' lí` nuu. <sup>15</sup>Jogui ja` quí' jmií` cajo fa' Dsea` Jmáang̃ nisíin`

røø` cõo` fii` i` 'ling`, o`gui jaang` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` fa` quí` jmi` e nijmér` lajo cõo` jaang` dsea` i` ja` já` líng` júu` quiá` dsea` do. <sup>16</sup> Jogui ja` quí` jmi` cajo` fa` e røø` lí` e guá` lí` jmfíng` dsea` Fidié` laco`gui e guá` fí` lí` teáang` jaléng` dié` dsea` cuu`. Dsucõ` jnea`aa`, dsea` lí`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, lí`naa` lafa` guá` quiá` Fidié` i` seeng` car` ngongfi` jmi` lí` la-cõo`gui cajín` 'niá'r` ie` lamí` jéeng`gui do ie` lamí` cajín` lala:

Jõ contøøm` niliseen` jogui ningi` jee` jaléng` dsea` quié` e.

Jogui jneab` dsea` nilíin`n Fidié` quiá`r` jogui íb` dsea` nilíng` dsea` quié` e cajo.

¹⁷ Jõ uí` e lajob` lí`, joba` cajíng`gui Fidié` lala:

Jmi`naang` yaang`na` jee` jaléng` dsea` i` ja` já` líng` júu` quié` e,

jogui jmihuíng` yaang`na` quiá`r`.

Jogui ja` quíng`na` jee` jalé` e 'lí` e jmoo` jaléng` i` dsea` do, jõ lajoba` ni`iin` jnea` 'nú`.

¹⁸ Jogui jneab` dsea` nilíin`n Tiquí`na`, jogui 'núb` dsea` nilíng`na` jóo`o.

Jõ lanab` fé` Fí`naa` Fidié` i` quí` jmi` jmé` lí` doní` ee`.

7 Joba` fí`i` 'nú`, dsea` rú`naa` i` 'neáan`n eáang`, e lanab` lí` júu` quiá` Fidié` e nicacuø`r` jnea`aa` e nijmitir`. Jõ uí` e lajob` lí` e júu` jõ, joba` 'né` 'naam` yee`naa` jee` jalé` e dseáang` ni`lé` fí` ngúu` táang`naa` jogui fí` jmiguf` quí`naa`, cõ` lí` lí` 'né` e nijáang` yee`naa` dseáang` congua` fí` jaguø` Fidié` e laco` nijmó`naa` jmang` e guíu` uí` e jmi`goo`naa` dsea` do.

Mí` já` calíng` dsea` Corinto júu` quiá` Dsea` Jmáang`

² Jõ fí`guí` 'nú` e nijmi`neáang`na` jnea` e ngocáng` óo`na`. Dsucõ` cõo` jii` jaang` dsea` fa` nicajmó`naa` e soo` dsí`naa`, o`gui mí` ca`lee`naa` quiá` jii` jaang` dsea`, o`gui mí` jmigøøng`naa`

dsea` cajo. <sup>3</sup> Jõ dsu` ofa` éen`n 'nú` cõo` e júu` la, cõ` lí` laco`gui la nicaffi` 'nú` ie` lamí` jéeng`gui do e dseáang` 'neáam`baa` 'nú` nañí` song` see`naa` osi` nijúu`naa` é. ⁴ Jogui dseáang` lajii` e í` dsí`baa, e joba` fí`i` 'nú`, jogui eám` iáang` dsii` cõo` 'nú`. Jogui jee` jalé` iihuí` e dsingín`n fí` la, eám` jmi`iáang` dsii` jogui cuøø` bí` 'niá`a. <sup>5</sup> Jõ lajii` ie` lamí` cagié`naa` fí` la fí` lí` se` Macedonia, ja` mí` caliseá` fí` quí`naa` fa` e nicajmí`ng`naa` cateá`, dsucõ` huíng` eáang` cangojéé` quí`naa` lacaang` lí` ngí`naa` uí` e seeng` jaléng` i` 'ní` ní` quí`naa` lacúng` lajíng` lí` ngí`naa', jogui e 'gó`baa` cajo. <sup>6</sup> Jõ dsu` Fidié` i` jmitii` dsii` jaléng` dsea` i` líng` fí`f, jõ íb` dsea` nicajmitii`r` dsí`naa` uí` e nicagiéng` i` dsea` rú`naa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` sii` Tito. <sup>7</sup> Jõ dsu` o` jii` e cagiéng` Tito fí` la e iáang` dsí`naa', cõ` lajob` lí`naa` cajo uí` e eám` iáang` dsii` i` Tito la dsucõ` cajmí`iáang`na` dsii`. Jogui cajím`biguir` cajo e eám` iing` 'nú` e nimáang`tu` jnea`, jogui cajím`bir` jalé` fí`f` dsii` e jmoo`na` uí` jnea` jogui cajo eám` guíng` óo`na` jnea`. Jõ uí` e lajob` jmoo`na', joba` cõo` e jõ eáang`gui cali`iáang` dsii`.

⁸ Jõ nañí` fa` e jì` e casín`n quí`na` do lamí` jéeng`gui cajmée` e calíng`na` fí`f, jõ dsu` ja` jó` dsii` lana uí` e cajmé` e lajõ. Jõ cajob` dsii` dsu` uí` e huøøm`jiu` cajmee`na` fí`f` cõo` jalé` e júu` e fé` e fí` ní` jì` do. <sup>9</sup> Jõ dsu` lanagui jmi`iáam` dsii`, dsu` o` uí` e calíng`na` fí`f, cõ` jmi`iáang` dsii` e la'eáang` cõo` e calíng`na` e fí`f` dsii` doba` e caquí` jíng` yaang`na` fí` quini` Fidié`. Dsucõ` lí` laco` la tí` dsii` Fidié` cajmee`na` e fí`f` dsii` e cangongfíng`na` do, joba` jnea` ja` ee` ca`lee`naa` quí`na` jii` cõo` cõo` e júu` e casii`naa` 'nú` do. <sup>10</sup> Dsucõ` e ljiuung` dsii` e íng` dsea` laco` la tí` dsii` Fidié` ja` se`r` dsee` mí` dsingíiñ` lajõ, dsu` e jõ íng` ta` e laco`

niquí¹ jing¹ yaaiñ¹ fi¹ quini¹ dsea¹ do, jo lajoba¹ nileaiñ¹ jee¹ jalé¹ dsee¹ quiá¹r, jo ja¹ jó¹ dsí¹r jalé¹ e cangongñiñ¹ do. Jo dsu¹ jaléng¹ dsea¹ i ja¹ cuíng¹ Fidiée¹, mi¹ se¹r dsee¹ dsu¹ uí¹ e in¹ jalé¹ fi¹ dsí¹, joba¹ e jo jmoó¹ e 'naaiñ¹ conguaí¹ cóo¹ Fidiée¹. ¹¹ Jo quie¹na¹ cuente e eám¹ guíú¹ nica'uíng¹ quí¹na¹ cóo¹ jalé¹ e fi¹ dsí¹ e nicangongñing¹ na¹ do! Co¹ nica'fing¹ na¹ e jo lí¹ laco¹ la tí¹ dsí¹ Fidiée¹. Dsuco¹ e jo cajmé¹ e lajang¹ júu¹ ca'íi¹ óo¹na¹ laco¹ catñing¹ jogui e cajmi¹ òng¹ na¹, jogui e cajmi¹ òng¹ na¹ jnea¹, jogui cajmé¹ e caliguiñg¹ na¹ uí¹ quí¹na¹, jogui cajmé¹ bi cajo e ca'í¹ fò¹ quí¹na¹. Jo mi¹ cang¹ jo, cali'ing¹ 'nú¹ e nimáang¹ tu¹ jnea¹, jogui ca'í¹ óo¹na¹ e nicuó¹na¹ iihuí¹ i dsea¹ i ca'ée¹ dsee¹ do. Jo cóo¹ jalé¹ e nicajmee¹ na¹ do nicajmiliing¹ yaang¹ na¹ e ja¹ e caquing¹ na¹ jí¹ cóo¹ jee¹ jalé¹ e cangojée¹ do. ¹² Jo co¹ lajob lí¹, joba¹ mi¹ cajme¹ e jí¹ e casñ¹ n quí¹na¹ do, ja¹ ca'í¹ dsii¹ uii¹ quiá¹ i dsea¹ i ca'lee¹ do o'gui uii¹ quiá¹ i dsea¹ i cangongñing¹ ga do, jo dsu¹ cajme¹ e jí¹ do e lí¹ laco¹ nilili¹ fi¹ quini¹ Fidiée¹ jial tí¹ guing¹ óo¹na¹ uí¹ quí¹naa¹. ¹³ Jo uí¹ e lajob jmoó¹ na¹, joba¹ nicalití¹ dsí¹naa¹.

Jogui o¹ cóo¹ jí¹ e jo e nicalití¹ dsí¹naa¹, co¹ eáang¹ guib nicali'íáang¹ dsí¹naa¹ dsu¹ e nicagüeng¹ Tito fi¹ la e íáang¹ dsí¹r dsu¹ uí¹ e nicacuó¹na¹ r b¹ jogui e nica'ee¹ na¹ guí¹ cóo¹ r. ¹⁴ Jo nica'fí¹ jnea¹ Tito lami¹ jéeng¹ gui e eám¹ íáang¹ dsii¹ cóo¹ 'nú¹; joba¹ ja¹ lí¹ cøong¹ ta¹ caffí¹ ire lajo. Dsuco¹ dseáng¹ júu¹ jáb¹ jalé¹ e nicasí¹naa¹ 'nú¹ lí¹ laco¹ gui jí¹ júu¹ e nicasí¹naa¹ Tito cajo cuaiñ¹ quiá¹ e eám¹ íáang¹ dsí¹naa¹ uii¹ quí¹na¹. ¹⁵ Jo lana eáang¹ guib íáang¹ dsí¹ Tito uii¹ quí¹na¹ dsu¹ uí¹ e cajmee¹ na¹ nú¹na¹ júu¹ quiá¹r, jogui e guí¹ óo¹ba¹ ca'íng¹ na¹re mi¹ caguiér¹ fi¹ na. ¹⁶ Jo jnea¹ eám¹ íáang¹ dsii¹ dsu¹ uí¹ e dseáng¹ tab¹ dsii¹ cóo¹ 'nú¹.

Mi¹ caseáng¹ cuu¹ e licóo¹ dsea¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹

8 Jo lanagui, dsea¹ rú¹naa¹ dsea¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹, ii¹naa¹ sí¹naa¹ 'nú¹ jial tí¹ guíng¹ Fidiée¹ nicajméer¹ cóo¹ jaléng¹ dsea¹ quiá¹ i neáang¹ fi¹ lí¹ se¹ Macedonia. ² Jo nañ¹ fa¹ eáang¹ nica'íng¹ jaléng¹ i dsea¹ do jalé¹ iihuí¹, dsu¹ dseáng¹ eám¹ íáang¹ dsí¹r. Jo nañ¹ fa¹ tíñim¹ bre eáang¹, jo dsu¹ e íáang¹ dsí¹bre nicaseáin¹ jalé¹ cuu¹ e laco¹ njmicóo¹ r dsea¹ rúin¹, jo nicacuø¹ e jo lafa¹ eáang¹ sea¹ cuu¹ quiá¹ r. ³ Jo tíb¹ ní¹ jnea¹ e íáang¹ dsí¹b¹ i dsea¹ do caseáin¹ jalé¹ e cuu¹ do lí¹ jie¹ jí¹ e quí¹r jmí¹, jo car¹ jí¹ lí¹gui lajo nicaseáin¹. ⁴ Jo i dsea¹ i seeng¹ fi¹ lí¹ se¹ Macedonia do, eám¹ cami¹ r jnea¹ jmi¹ee¹ e laco¹ nicuó¹naa¹ fi¹ e cuøong¹ njmicóo¹ r jaléng¹ i dsea¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹ i seeng¹ fi¹ Jerusalén. ⁵ Jo dsu¹ lí¹gui cajméer¹ jí¹ laco¹ lami¹ í¹ dsí¹naa¹, co¹ jí¹gui cajáng¹ yaaiñ¹ la'uii¹ e nijmitir¹ dseáng¹ lají¹ e iing¹ Fidiée¹, jo mi¹ cang¹ jo, cajáng¹ yaaiñ¹ fi¹ quini¹naa¹ e laco¹ nijmitir¹ lají¹ e nisí¹naa¹re e nijmér¹ lí¹ jialco¹ la tí¹ dsí¹ Fidiée¹. ⁶ Joba¹ nicamí¹naa¹ Tito jmi¹ee¹ e nisitíñ¹ lají¹ e nicaseáng¹ 'nú¹ e íáang¹ óo¹na¹ lí¹ laco¹ jí¹ e nicanaaiñ¹ sitíñ¹ ie¹ lami¹ jéeng¹ gui do. ⁷ Jo jaléng¹ 'nú¹, la'eáang¹ cóo¹ Jmiguf¹ quiá¹ Fidiée¹, quí¹na¹ jmí¹ jmeé¹na¹ doñ¹ ee¹ uii¹ e já¹ líng¹ na¹ júu¹ quiá¹ Dsea¹ Jmáang¹, jogui eáang¹ tíng¹ na¹ fo¹na¹ júu¹ quiá¹ Fidiée¹, jogui eáang¹ tíng¹ ngáng¹ na¹ e júu¹ jo, jogui eáang¹ guí¹ áa¹na¹ e jmicóo¹ na¹ jaléng¹ dsea¹ rúng¹ na¹, jogui eáang¹ 'neáang¹ na¹ jnea¹ lí¹ laco¹ jí¹ e calitng¹ na¹ quí¹naa¹, jo lajoba¹ 'né¹ e eáang¹ gui nisáng¹ na¹ cóo¹ jalé¹ e seáang¹ na¹ do.

⁸ Jo dsu¹ ofa¹ quí¹ ta¹ 'nú¹ e dseáng¹ lajo 'né¹ nijmé¹na¹; dsuco¹ lí¹co¹ jnea¹ iin¹ e nilíñi¹ su dseáng¹ lajang¹ júu¹ 'neáang¹ 'nú¹, dsea¹ rúng¹

na', e laco' nilili~ su guia' óo'na' e nijmicóo'na' dsea' rúng'na' lí' laco' jmoo' i dsea' caguiaang~ do. ⁹ Jo guiáb~ niñí' 'nú' e Fíinaa' Dsea' Jmáang~, uíi' e eáang' guíuñ~ cóo' jneaa'aa', joba' mi' cagüéiñ~ fí' jmigüi' la ca'uíiñ~ jaang' dsea' tiñíng~ uíi' jneaa'aa', nañí' fa' jaang' dsea' i niing~ eáam'bre líiñí' fí' ñíff'. Jo cajméer~ lajo e laco' la'eáang' e ca'uíiñ~ jaang' dsea' tiñíng~, joba' jneaa'aa' ni'fíng'naa' jalé' e jlo' e catí'naa'.

¹⁰ Jo e laco' ni'uíng~ guiú' quíi'na', joba' niñí' i 'nú' lajii' e i' dsií' cuaiñ~ quía' e júu' la. Co' jii' ie' mi' cajii'ba' canaang' 'nú' e caseáang'na' jalé' e cuu' jo, jo dseáng' e ngocáng' óo'ba' cajmee'na' lajo. ¹¹ Joba' lana jmité'na' cóo' lajii' e nicanaang'na' jmoo'na' do lí' laco' jii' jialco' li' dsitiíng' quíi'na'. Jogui jmee'na' lajo e iáang' áa'na' lí' laco' líng'na' ie' lami' ca'f' óo'na' e canaang'na' cajmee'na' e jo. ¹² Dsüco' mi' jaang' dsea' dseáng' lajang' iáang' dsíir e líng'gø eè' iin~ cuór~, joba' ím' Fidiéé' lajii' e cuø' i dsea' do lí' laco' jii' e dsitiíng' quía'r~, dsüco' ja' mi' Fidiéé' jalé' e ja' sea' quía' dsea'.

¹³ Jo dsu' ja' ii'naa' e fa' uíi' e 'nú' nijmicóo'na' jaléng' i dsea' rúng'na' do, jo lajee' jo 'nú' nimó'na' oo'. ¹⁴ Co' guiú'gui e nilisea' conrøø quíi'na' lajaang' lajaang'na'. Dsüco' lanagui seab' quíi' 'nú' lajii' e 'né' quía' i dsea' do. Jo dsu' mi' coø' néel'gui i dsea' íb' nilisea' quía'r~ lajii' e 'né' quíi' 'nú', jo lajoba' nilisea' conrøø quíi'na'. ¹⁵ Jo lí' laco'gui la fé' fí' ni' jì' quía' Fidiéé' lí' fé' lala: "Jo' e caseáng~ quía' i dsea' i casití' jmiguiú', o'gui cali'né'gui quía' i dsea' i casití' capí'."

Mi' cangó' Tito fí' Corinto

¹⁶ Jo cuøøø gui'máang' Fidiéé' uii' e cajméer~ e Tito ca'f' dsíir eáang' uíi' quíi'na' lí' laco' jii' e i' dsi' jnea' ca-

jo. ¹⁷ Jo ca'í'b~ dsíir e nijmér~ lajii' e caffí'ire, jogui co' eáam' guíing~ dsíir 'nú', joba' 'ñia'bre ca'f' dsíir e nidsér~ e nidsi'éer~ 'nú' fí' na.

¹⁸ Jo colíing~ cóo' Tito, nisín'n fí' na jaang' dsea' rú'naa' dsea' quía' Dsea' Jmáang~ i eáang' guiú' fé' jaléng' dsea' quía' Dsea' Jmáang~ uii' quía' uíi' cóo' jalé' e guiú' e nicajméer~ lajee' e ngir' guiar' júu' quía' jial laang' dsea' jee' jalé' dsee' quía'r~. ¹⁹ Jogui cajo jaléng' dsea' quía' Dsea' Jmáam'bing' caguíng' i dsea' do e laco' ningír~ cóo' jnea' jogui e laco' nijmicóo'r' jnea' e nidsicá'naa' jalé' e caseáng' do. Jo jalé' e jo jmoo'naa' e laco' jmi'goo'naa' Fíinaa' Fidiéé' jogui e laco' niní' dsea' jial tíi' e iáang' dsi'naa' e jmicóo'naa' dsea' rú'naa'. ²⁰ Jo ii'naa' e ja' nífé' dsea' gá' uii' quía' jial néé' ni'naa' jalé' e cuu' e seáang'naa' la. ²¹ Joba' jmi'úung'naa' e jmoo'naa' jmang' e guiú', jo o' jii' fí' quini' Fíinaa' Fidiéé' jmoo'naa' lajo, co' lajob' jmoo'naa' cajo fí' quini' jaléng' dsea' jmigüi'.

²² Jo colíing~ cóo' i dsea' gáng' na, nisín'n fí' na jaang'gui dsea' rú'naa' dsea' quía' Dsea' Jmáang~ i eáang' nicajmilí' e guia' dsíir e jmicóo'r~ jaléng' dsea' rúin'. Jo dsu' lana eáang'gui nijmilir~ e líiñí' lajo uíi' e nita' dsíir cóo' 'nú'. ²³ Jogui cuaiñ~ quía' Tito fíi' i 'nú' e líiñí' jaang' dsea' rú'naa' i ngí' jmoo' ta' colíing~ cóo' jnea' e laco' nijmicóo'naa' 'nú'. Jogui fíi' i 'nú' cuaiñ~ quía' i dsea' quía' Dsea' Jmáang~ i gáng'gui do e líiñí' dsea' i casíing' dsea' quía' Dsea' Jmáang~ i seeng' fí' la jogui e eáam' jmfíéiñ' Dsea' Jmáang~. ²⁴ Joba' fíi' i 'nú' e jmi'neáang'na' i dsea' gaang' i síing'naa' la, jo lajoba' nilita' dsíir e sea' uíing~ e jnea' eáang' iáang' dsi'naa' uíi' quíi'na'. Jo lajoba' niliñí' cajo jaléng' dsea' quía' Dsea' Jmáang~ caguiaang~gui e dseáng' lajang' júu' e 'neáang' 'nú' i dsea' gaang' na.

**Jial caseáng' jalé' e 'né'
dsea` quiá' Dsea` Jmáang'**

9 Jo lana, dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang', lín n e jo` ngií` lí` fa' 'né' e nísíng'guií` jì` quií`na' cuaiñ` quiá' jalé' e 'né` seáng' e quiá' nilicóo' i dsea` rú'naa' caguaiang` do i neáng' fí` Jerusalén, ² cõ' niñi`baa` guiú` e eáang' íáang` óo'na' e nijméé`na' la-jo. **Joba'** contøong` e íáang` dsií` fíi` i jaléng' dsea` seeng' fí` lí` se' Macedonia e jíi' i e` cajíi`ba' e íáang` óo' 'nú', dsea` seeng'na' fí` na fí` lí` se' Acaya, e nijmicóo'na' jaléng' dsea` rúng'na' dsea` quiá' Dsea` Jmáang'. Jo uíi' e la-jo i íáang` óo'na' e jmoo'na', **joba'** lajob iing` nijmé` cajo jaléng' i dsea` seeng` e fí` lí` se' Macedonia do. <sup>3</sup> Jo dsu' lanagui lab nisíin`n fí` na lajì` gaang` i dsea` quiá' Dsea` Jmáang' la, jo lajoba' nililí` e dseáng' já' lajii' júu` e nicafá'a uii` quií`na' cuaiñ` quiá' jalé' e seáng'na' do. Cõ' jnea` iin`n e neeb' guiú` quií`na' lí' laco' nicafá'a lami` jéeng'gui. <sup>4</sup> Jo la-jo i 'né` jmée`na', cõ' jial fíng song cangolíng` cõo' jnea` fí` na tú` 'ni` máng' dsea` i seeng` fí` Macedonia, jo ninír` e ja` mí` néé` guiú` quií`na'. Jo song lajob líi` quií`na', **joba'** fi'ib' nicá' jnea` jóng uíi' e eáang' nicajmita` dsi'naa' cõo' 'nú'. Jo fá'a e júu` na e laco' ja` nifá'a e 'núb' dsea` ni'íng'na' e fi'í' do. ⁵ Jo uing` e lajob, **joba'** nica'f` dsií` e dseáng' guíim` e jang' nimíi' i i dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' la e jang' nidsi'eer` 'nú' la'uii', jo lajoba' cuøong` e nijmicóo'r` 'nú' e niseáng' lajii' e nicacuø`na' júu` quií`na' lami` jéeng' e niseáng'na'. Jo lajoba' niné` guiú` la-jalé' e nicaseáng'na' do e íáang` óo'na', jo o' e 'mang' óo'na'.

⁶ **Joba'** fíi` i 'nú', dsea` rú'naa', e téé' óo'na' e júu` la: "I dsea` i ja' 'leáang` mijú` jni', **joba'** ja' 'leáang` nisitíiñ` mí` niró. Jogui i dsea` i jni' jmigu-

iu' mijú', **joba'** jmiguiub' nisitíiñ` mí` niró." ⁷ **Joba'** lajaang` lajaam` dsea` 'né` cuør` lajii' e nica'f` dsií' e nicuør', jo ja' 'né` cuør` e jo e lijjuung` dsií' osi e laguidseang` é, dsuco' eáam` 'neáang` Fidiée` jaléng' i dsea` i cuø' e íáang` dsií'. <sup>8</sup> Jo quíib' Fidiée` jmií` jmér` e nidsijée` guiú` quií`na' e laco' nilisea` jmigui`gui jalé' e 'né'na'. Jo lajoba' nilisea` quií`na' lalíng` jalé' e jo, jogui cajo niseáam` bi e laco' cuøong` nijmicóo'na' jaléng' dsea` rúng'na' i 'né` quiá' lajo. ⁹ Dsuco' lalab fé' fí` ní` jì` quiá' Fidiée`:

Jo e íáang` dsií`bre nicacuø'r` jaléng' dsea` tííng', jogui jalé' e guiú` e cajméer', dseáng' ja' tóo` jmií` fa' e ni'íng'.

¹⁰ Jo Fidiée'b` dsea` cuør` jalé' e mijú' e jni' dsea', jo íbi cajo i cuø' e laco' sea` jalé' e gø' dsea'. Jo íb` dsea` nicuø' 'nú' lajalé' e 'né` quií`na' e laco' nijngá'na', jogui dsea` íb` cajo dsea` nijmér` e nidsicuáng'gui jalé' e ro'na' e laco' cuøong` e jmicóo'na' e íáang` óo'na' jaléng' dsea` rúng'na'. <sup>11</sup> Jo lajoba' nilisea` quií`na' langíng` íng' jalé' e 'né'na' e laco' cuøong` e eáang'gui nijmicóo'na' dsea` rúng'na' e íáang` óo'na'. Jo mí` nijjáa'naa' jaléng' dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` jalé' e cuu` e nicaseáng'na' do, **joba'** eáang' nicuø'r` gui'máang' Fidiée'. ¹² Dsuco' lajii' e nidsicá'naa' do e nicuøø'naa' i dsea` rú'naa' do o' jii' lico' nijmicóo'naa'r` cõo' jalé' e 'né'r', cõ' lajob cajo, la'eáang' cõo' jalé' e nicuøø'naa'r` do, nijmé` e eáang'gui nicuø'r` gui'máang' Fidiée'. <sup>13</sup> Jo jaléng' i dsea` i ni'íng' lajii' e nicaseáng'na' do, eáang' nijmiféiñ' Fidiée', cõ' nililí'r` e dseáng' jmoo' 'nú' núu'na' e júu` quiá' Dsea` Jmáang` e nijá' calíng'na' do. Jogui lajobi i dsea` do cajo nijmi'gøbre Fidiée` uíi' jalé' e íáang` óo'na' e nicajmee`na' guiéé` jee` ír` jogui jee` jaléng' i caguaiang`gui cajo. <sup>14</sup> Jogui i dsea` do nimí'biguir Fidiée`

uuī quí̄-na' car`ngocáng`dsiír' uuí̄' jalé' e eáang' guí̄' e nicajmée' Fidiée' cóo' 'nú'.

¹⁵ Jō guí̄'máang' Fidiée' uuí̄' quí̄a' e nicacuø'r' jnea~aa' e ja`cøong` cóo' ! Jō dseáng' ja` ne~naa' e` cóo' júu` nífé~naa' cuaiñ` quí̄a' e jō!

**Mī cajmi'óng' 'ñia' Paa`
quí̄a' jaléng' dseà` i` níng' ír`**

10 Jnea~ Paa~, jō lana mí̄'i 'nú' jmi'ee' la'eáang' cóo' Dseà` Jmáang~, i` dseà` i` ja` jmiféng' 'ñia' jogui i` eáang' guí̄ng. Jō seem` dseà` i` fé' e mī` táang` jnea~ jee` 'nú', lí̄n`n jaang` dseà` i` ja` e júung, jogui mī` tán`n lí̄` huí̄, lí̄n`n jaang` dseà` i` teáb` dsíí` fé' júu` ii`. ² Jōba' mí̄'i 'nú' jmi'ee' e mī` niguiée'e e ni'ee'e 'nú' fí' na, ja` jmée'na' jí̄i' cóo' e ja` dseeng` e laco' ja` nijmee~ e ii` júu` quíe e cóo' jaléng' 'nú' lí̄' laco' i' dsii~ e nijmee~ e cóo' i` lí̄ng` 'nú' i` níng` jnea~ e jmoo~naa' jalé' e jmoo~naa' lí̄' laco' lí̄` dsí̄naa' yee~naa'. ³ Jō e ja` e lí̄'naa' dseà` jmigüí, jō dsu' ja` jmáang'naa' ta~ jalé' e tíng`ngáng' dseà` jmigüí e laco' nilí'naa' jaléng' i` ní' ní' júu` quí̄a' Dseà` Jmáang~. ⁴ Co' jnea~ ja` jmáang'naa' ta~ jalé' e quí' tíng` dseà` jmigüí jmáin' ta~ mī` 'ní' níng` rúin'. Co' jnea~ jmáang'naa' ta~ bí` 'gøng' quí̄a' Fidiée', co' e jōba' quí̄i' jmī` ní'fing` jalé' e níng' quí̄a' júu` quí̄a' dseà` do, jōgui cóo' e bí` 'gøng' doba' ní'fing`naa' jalé' e 'níng' júu` quí̄a' Fidiée', <sup>5</sup> jogui cóo' e jōba' ní'fing`naa' cajo jalé' júu` rōo~ e ja` cuø' fí' e niliñí' dseà` júu` quí̄a' dseà` do. Jogui jalé' e i' dsíí' dseà` jmigüí, fí' jaguó` Dseà` Jmáang~ guí̄a'naa' e jō e laco' nijmé` núu' jalé' ta~ quíu' dseà` do. ⁶ Jō mī` nijmoo` 'nú' núu'na' laco' síí' júu` quí̄a' Dseà` Jmáang~, jō song lajee` jō seem`bí i` lí̄ng` 'nú' i` ja` jmoo` lajō,

jōba' dseáng' néeb' guí̄' quí̄naa' e nicuø'naa' iihuí' jaléng' i` dseà` í̄.

⁷ Jō 'nú', mī` ee`go jōø~na', lico' jōø~na' jí̄i' laco' jnéeng~, dsu' ja` ca'na' cuente jial dseáng' lí̄'. Jō song i` lí̄ng` 'nú' ta~ óo'na' e lí̄ng'na' dseà` quí̄a' Dseà` Jmáang~, jōba' 'né` ñi'ba' e dseà` quí̄a' Dseà` Jmáam` lí̄ng` jnea' cajo. ⁸ Jō nañi' fa' cangī'bijui e fé'naa' guí̄u' uuī' quí̄a' e ta~ e oo~naa' jee` 'nú', jō dsu' ja` jmóo'ó i' lí̄n`n uuí̄' e nicajmée'e lajō. Dsuco' Dseà` Jmáam`bing' i` nicacuø' jnea' e ta~ e oo~naa' la e laco' nijmó~naa' e 'nú' teá'gui nising'na' cóo' júu` quí̄a'r, jō o' laco' e niqing'tu' tucang'na' fí' lí̄` niteáang`na'. <sup>9</sup> Jō ja` iin`n e í̄` óo'na' e lico' fón'na' 'nú' cóo' jalé' e jmo'ó fí' ní' jì' quíe'e. ¹⁰ Jō seem` i` fé' e eáam' ii` jogui huí' jalé' júu` e tóo' fí' ní' jì' quíe'e, jō dsu' mī` tán`n jee` 'nú' fí' na, ja` ee' tíi' jí̄i' capí', jogui ja` 'ga' lí' jmi'gō' dseà` jnea~ mī` fá'a. <sup>11</sup> Dsu' jaléng' i` dseà` i` fé' lajō 'né' e ñi'bre e lí' laco' la lí̄ng` jnea' cóo' jalé' e fé'naa' fí' ní' jì' lajee` see~naa' huí̄, dseáng' lajō lí'naa' cajo cóo' jalé' e jmoo~naa' mī` niguiée'naa' jee` 'nú' fí' na.

¹² Jō e jáb' e ja` teá' dsí̄naa' e nicøong` yee~naa' conrøø` cóo' jaléng' i` dseà` i` jmoo` ta~ jmicøong' yaang`. Co' í̄ib' jmáng' yaang` jaléng' i` dseà` i` jmoo` ta~ lajō mī` guíeeng' í' la'ó' yaaiñ` jogui mī` cøong` rúin' conrøø` quí̄a' jial lí̄iñ` lajaang` lajaaiñ`. <sup>13</sup> Jō dsu' jnea' ja` nijmīløng' yee~naa' lí'gui jí̄i' laco' síí' cóo' e ta~ e oo~naa'. Dsuco' Fidiée'bing' i` quíu' ta~ quí̄naa' jie` jí̄i' lí' catíi'naa' e nijmó~naa' ta~, jō jee` jō quíng' 'nú', dseà` seeng`na' fí' na fí' Corinto. <sup>14</sup> Jō uuí̄' e lajō lí̄', jōba' jnea' ja` cajmé~naa' ta~ lí' ja` catíi'naa' ie~ lami' calisé'naa' jee` 'nú' lami' jéeng'gui. Co' jneab` dseà` la'uii~ i` cangocã` júu` quí̄a' Dseà` Jmáang~ jee` 'nú'. <sup>15</sup> Jō jnea' ja` jmiráang` yee~naa' cóo' jalé' ta~ e nicajmée` dseà` jíéng' e jmoo~naa' ta~ lí' ja`

catí'naa'. Cò' jnea' lí' lí' sijeeng'naa' e eáang'gui nijmó'naa' ta' jee' 'nú' e lí' laco' ngóo' teá'gui síng'na' còo' júu' quiá' Dsea' Jmáang-. Jò dsu' nijmó'naa' lajò jee' 'nú' jie' jí' lí' catí'baa'.¹⁶ Jogui jnea' sijeem'baa' cajo e nigu-ia'guí' júu' quiá' jial laang' dsea' jee' dsee' quiá'r e fí' lí' huí'gui eáang' laco' neáang' 'nú', jò dsu' ja' ii'naa' nijmó'naa' lajò fí' lí' ja' catí'naa'. Dsucò' jnea' ja' ii'naa' fa' nijmiráang' yee'naa' còo' jalé' ta' e nicajmé' dsea' jiéng'.

¹⁷ Jogui song seeng' dsea' i iing' jmféng' 'nia', jòba' guiá'gui e guijmfém'bre Fí'naa' Fidié'.¹⁸ Dsucò' i dsea' i fé' Fidié' guiá' uii' quiá', i dsea' í'bing' i catíng' nili'goo', jò o' i dsea' i lico' fé' guiá' uii' quiá'r 'nia'r.

'Né' niing' dsí' dsea' còo' jaléng' dsea' i jmigóo'

11 Jò lana ne'duu' su nité' 'nú' e féng' áa'na' song lí' júu' í' jalé' e nifá'a la! Jò dseáng' jmee'ba' té'na' còo' jnea' jialcò' jí' e cuóong'.² Jò jnea' í'baa' 'goo' qui'na' e jie' mí' jmee'na' jalé' e ga'. Cò' 'nú' líng'na' lafa' jaang' simí' i ja' ee' sí'ling', jòba' nicacuóo' jnea' 'nú' júu' quié' e e ni-jéen'n 'nú' e lafa' nicúung'na' guóo'na' dseáng' còo' jaam' dseañ', jò i dseañ' í, íb' Dsea' Jmáang-.³ Jò dsu' jnea' 'gó'baa e niligóong' 'nú' còo' jalé' e í' óo'na', jò jalé' e jò nijmé' e ni'náng'na' e jmféng'na' Dsea' Jmáang' e guiá' óo'na' jogui e ngocáng' óo'na' lí' laco' calí' i mí' do cajmigóong'ne! Eva ie' malí' do.⁴ Cò' 'nú' jmoo'ba' té'na' e iáang' óo'na' còo' lí' doní' i' dsea' i guiéé' fé' júu' quiá' i jiéng'gui laco' Jesús lí' laco' e júu' e nicaguiá' jnea' jee' 'nú'; jogui e guiá' óo'ba' íng'na' jmiguí' e jie' lí' laco' e Jmiguí' quiá' Fidié' e nica'íng'na' do; jogui íng'na' cajo júu' e jie'gui quiá' jial laang' dsea' jee' jalé' dsee' quiá'r lí' laco'gui e ni-

ca'íng'na' do.⁵ Jò dsu' jnea' ja' í' dsii' fa' e uóng'guí' laco' i dsea' i jíng' e líiín' dsea' cóong' i síng' Dsea' Jmáang' cuaiñ' quiá'r còo' i güitáang' 'nú' do.⁶ Jò nañ' fa' jnea' ja' tñ'n fá'a júu' jlo' mí' guiaa' júu' quiá' Fidié', jò dsu' ja' lín'n lajò còo' jalé' e tiín' ngán'n. Jò 'núb' dsea' nicañí'na' e lajòb lí'naa' còo' jalé' e nicajmé'naa' jee' 'nú'.

⁷ Jò ja' í' áa'na' e cajmé' e ga' dsu' uii' e ja' cacá'a jí' ca'í' ie' lamí' caguiá'a jee' 'nú' e júu' quiá' jial laang' dsea' jee' jalé' dsee' quiá'r, cò' ie' jò, jnea' cajgiaang' 'niá'a' fí' quini'na' e laco' 'nú' casáng'na' yá'gui.⁸ Cò' jnea' nica'ín'n cuu' e nicacuó' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i seeng' fí' lí' jié' e laco' sea' e jmáan'n ta' lajee' e jmoo' ta' fí' quini'na'.⁹ Jò lajee' e cataan'n jee' 'nú' líim' ee' cali'né'e, jò dsu' jí' jaang' 'nú' líing' ee' camí'i, cò' mí' cagüííng' jaléng' dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i seeng' fí' lí' se' Macedonia, í'bing' i cacuó' jnea' jalé' e 'né'e. Dsucò' jnea' cajmé' e úung' e ja' ee' camí'i 'nú' e 'né'e, jogui dseáng' lajòb nijmee'guí' cajo e jí' còo' ja' ee' nimí'i 'nú'.¹⁰ Jò uii' e dseáng' eám' nita' dsii' e cuí'baa' jalé' júu' quiá' Dsea' Jmáang', jòba' jí' jaang' dsea' i seeng' fí' latóong' lí' se' Acaya cuóong' lí' jnín' quié' e e eáang' iáang' dsí' dsu' uii' e ja' mí' camí'i 'nú' jalé' e 'né'e.¹¹ Jò ¿jiali' fá'a lala líng' 'nú'? ¿Su e í' áa'na' e ja' 'neáan'n 'nú'? ¡U', dseáng' o' lajò! ¡Cò' ñib' Fidié' e eám' 'neáang' jnea' 'nú'!

¹² Jò dseáng' mí' 'noo'bi nijmee' e jí' laco' jmoo'o' jee' 'nú', jò lajòba' ja' nicuóo' fí' jaléng' i dsea' i ngí' 'nó' uing' jial e nijmi'íáang' dsí' jí' laco' e iáang' dsí' jnea'.¹³ Cò' jaléng' i dsea' í' lico' ngír' jmóor' ta' jmigóong' dseab', dsucò' ngír' fé'r e líiín' dsea' i castíng' Dsea' Jmáang' cuaiñ' quiá', jò dsu' o' já' e líiín' lajò.

¹⁴ Jo dsu' ja` dsigá` dsí'naa' e jmóor` la-
jo, dsuco' 'nía' fii` i 'ling' i sii` Satanás
cajo, jmáng' 'nía'r' e líiín' lafa' jaang`
ángel i jing' i casing` Fidiée'. <sup>15</sup> Jo ja`
'né' fa' e nidsi'gá` dsí'naa' cajo, co' la-
job líng' jaléng' i dsea` i jmoo` ta` quíá'`
fii` i 'ling' ; co' jaléng' i dsea` i jmáng'
yaaiñ` e líiín' dsea` guíúng`. Jo dsu' nigu-
iéb' jmií` mí` ni'ín' iihuúí` lí' laco'gui
catíng` cóo' jalé' e jmóor` do.

Jalé' iihuúí' e cangongíng` Paa`

¹⁶ Jo fii` túu' 'nú' calé' catú' e jíi'`
jaang` 'nú' ni'f' áa'na' e jnea` ja` røø`
lí' i ; jo dsu' song lajobi i' áa'na' e líin`n,
joba' cuøø'na' jnea` fí' e nifón'`n 'nú'
laco'gui fé' jaang` dsea` i líng' lajo, jo
lajoba' cuøøng` e nijmee` jnea` e ráan`n
capi'. ¹⁷ Jo dsu' e jmiráang` jiu' 'nía'a`
la jmoo`o lajo e lafa' ja` røø` lí'baa
jo dsu' o' laco' ta` quíu'` Fíi'naa' Dsea`
Jmáang` e nijmee`e. ¹⁸ Dsuco' fíim' dsea`
seeiñ` e jmiráang` yaaiñ` cóo' jalé' e
tíiín` ngáiñ' fí' jmigúí' la, joba' lajob ni-
jmiráang` 'nía' jnea` cajo. ¹⁹ Jo e jáb'`
e eáang` jmií' 'nú', jo dsu' jmoo`ba' té'-
na' e iáang` óo'na' cóo' jaléng' i dsea`
i ja` røø` lí', ²⁰ jogui jmoo`ba' té'na' ca-
jo cóo' jaléng' i dsea` i quíu'` 'nú' ta`
e nijmee`na' ta` fí' quinir`, osi e jmi'í'r`
jalé' e sea` quíí'na', osi e jmigøøiñ' 'nú',
osi e ja` jíi'r` 'nú', osi e jmáiñ' 'nú' ga`
é. ²¹ Jo dsu' i' líim`baa e nifíi' 'nú' e
jnea' ja` caliseá` bf` quí'naa' fa' cajmó'-
naa' lajo cóo' 'nú'.

Jo song i dsea` i caguiaang`gui do teáb`
dsíir' e jmiráang` yaaiñ`, joba' teáb` dsí`
jnea` e nijmee`e lajo cajo, nañí' fa' fá'a
la fé' jaang` dsea` i ja` røø` lí'. ²² Co'
jmiráang` yaang` i dsea` i dsu' uíi'` e
líiín' dsea` hebreo, jo dsu' lajob líng'
jnea` cajo; jogui jmiráang` yaaiñ` dsu'
uíi'` e líiín' dsea` Israel, jo dsu' lajob
líng' jnea` cajo; jogui jmiráang` yaaiñ`
dsu' uíi'` e líiín' siju'` líi' yúu'` Abraham,
jo dsu' lajob líng' jnea` cajo. ²³ Jogui

i dsea` i jmiráang` yaaiñ` e jmóor` ta`
e nicangíiín` quíá'` Dsea` Jmáang`, jo
dsu' jnea`gui eáang`gui jmoo`o e ta` e ni-
cangíin`n quíá'` Dsea` Jmáang` laco'gui
i dsea` i ; jo dsu' fá'a lana lafa' fé'
jaang` dsea` i ja` røø` lí'. Dsuco' jnea`
eáang`gui nicajmé`e e ta` jo laco'gui
i dsea` i, jogui jmiguiú'gui ya'` nica-
jníng` dsea` jnea` fí' dsíi'` 'nañí' laco'gui
i dsea` i, jogui eáang`gui nicabøøng` dsea`
jnea` laco'gui i dsea` i, jogui cajo jmigu-
iú'gui ya'` jiu'` ja` mí' cajún`n. ²⁴ Jo la-
jee` 'nía'` née'` cabøøng` dsea` judío jnea`
guigui` dsí' nái' ya'` cóo' 'nii'. ²⁵ Jogui
'ní' ya'` cabøøiñ` jnea` cóo' sii', jogui
cóo' ya'` casi'ló'r` jnea` cuu'. Jogui 'ní'
ya'` cango'ang' móo' fí' lí' iuun`, jogui
cóo' ya'` cangongiñ`n e cajáa`a fí' ní'
jmiñí'` lajee` cóo' jmií' jogui cóo' uøø'.
²⁶ Jogui eáam' nicajmé`e ta` ngí', jogui
eáam' nicalidseáang` seen` mí' cuoo'`o
jalé' gua` jogui mí' jín'`n jaléng' i`
jogui mí' seen` jee` jaléng' dsea` góo`o
cóo'gui mí' seen` jee` jaléng' dsea` i ja`
líng' lajo. Jogui lajobi nicalidseáang`
seen` fí' lacaang` góo` dsea` cóo'gui la-
caang` jee` mó' jogui lacaang` fí' ní'
jmiñí'`. Jogui nicalidseáam`bi seen` ca-
jo fí' jee` jaléng' dsea` i jmicaang` e
líiín' dsea` quíá'` Dsea` Jmáang`. ²⁷ Jo
eáang` nicajmé`e ta` ií', jogui huíng` ni-
cangojée` quíe`e, jogui jmiguiú'` ya'` ja`
mí' caliseá' fí' quíe`e fa' e güiñ` laco'
sí'f', jogui nicamó`baa oo` cóo' jalé' e
gø'ø` jogui cóo' jalé' jmií' e gú'u, jogui
jmiguiú'` ya'` nicajáa`a e ja` mí' cagø'ø`
ii', jogui nicangongíim`baa iihuúí' mí' tí'
jíi' güíi', jogui nicangongíim`baa iihuúí'
cajo uíi'` e ja` sea` sí'i. <sup>28</sup> Jo o' cóo' jíi'` e
na eáang` huíng` nicangojée` quíe`e, co'
eáang` huíng` dsijée` quíe`e lacoø` jmií'
uíi'` e guíng` dsii'` jial seeng` lajaléng'
dsea` quíá'` Dsea` Jmáang`. ²⁹ Jo song
i líng` dsea` quíá'` Dsea` Jmáang` ja`
quíi'r` jmií' cóo'` e ta` e nicangíiín` quíá'`
Fidiée`, joba' lafa' lajob líng' jnea` cajo.

Jogui song i liing~ i dsea` la'f cajméer` e catóng` jaang`gui dsea` rúin` fí` ní` dsee~, joba' eám` niliguín`n. ³⁰ Jo song seab` uing~ e nijmiráang` 'niá'a, joba' lajob nijmee`e cóo` jalé` e cuó` lí` e ja` quíi` i jmií` jmóo`o. <sup>31</sup> Jo Fidiée~, i liing` Tiquiá` Fíinaa' Dsea` Jmáang~, f'bing' i catíng` nijmiféng`naa' car` ngongfi` jmií`, jogui dsea` íb` dsea` niíi` røø` ca-jo e jmagu` júu` já`ba' nicafá`a. ³² Jo ie~ mí` cataan`n fí` Damasco, i dseata` i quia` ta` fí` jo i jmoo` ta` quia` dseata` dsea` féng` i sii` Aretas do, casíin` 'léé` quia`r` fí` tíi` jn'f` e lí` si' iá` cuu` e si' lacúng` e fii` do e laco' ja` nicuó`r` fí` e nijúu`u, co' lamí` iin~ e nisáin` jnea` jo nitøør` jnea` fí` dsii` 'nuñí`. <sup>33</sup> Jo dsu' calisém` dsea` i cajgiáang` jnea` fí` dse` e iá` cuu` quia` e fii` do e iuun` fí` cóo` dsii` 'matá`, jo lajoba' calí` i e caláan`n fí` jaguó` i dseata` do.

Jalé` e cangá` Paa`

12 Jo nañi` fa' jii` cóo` ja` ee` lí` i dsu' uii` e jmiráang` 'niá'a, jo dsu' lanagui 'né`ba' e nífi` i 'nú` jalé` e nicamó`o lafa' mí` quii` jogui jalé` e nica`ín`n e ja` mí` cajmijnéeng` Fidiée` jéeng`gui. <sup>2</sup> Co' jnea` cuíim`baa jaang` dseañu` i líing` dsea` quia` Dsea` Jmáang~, jogui lana ningóo` guiqui` jii` mí` cajéeng` Fidiée` ír` cateá` fí` lí` catí` 'ní` yú` jmigúf`. Jo dsu' ja` nií` si cangó` i dsea` do cóo`` ngúu` táain` osi lajii` jmiguf` quia`bre é, co' dseáng` lajii` Fidiée`bing` i ní` jalé` e jo. <sup>3-4</sup> Jo dsu' ñib` jnea` e i dseañu` do cangó`r` fí` ñiff`, jo fí` jo canúur` júu` e dseáng` jii` ja` ñi` dsea` jial nífé`r` uii` e jlo` eáang`, jogui e jii` jaang` dsea` jmigúf` sea` fí` quia`r` fa' e nífé`r` lajo; jo lifa' doba' ja` nií` su cangó` i dsea` do cóo`` ngúu` táain` osi jii` cóo`` jmiguf` quia`bre é, co' dseáng` lajii` 'ñiab` Fidiée` ñir` e jo. <sup>5</sup> Jo jnea` cuóom` lí` jmiráang` 'niá'a uii` quia` jaang` i dsea` la'f, jo dsu' o' ni-

jmiráang` 'niá'a uii` quie` e 'niá'a, lifa' nijmiráam` 'niá'a jii` quia` e ja` quíi` i jmií` jmee`. ⁶ Jo nañi` fa' iim`baa e nijmiráang` 'niá'a, jo dsu' song jmóo`o la-jo, ofa' e líin`n jaang` dsea` i ja` røø` lí`, dsuco' júu` já` lí` jalé` e fá`a na. Jo dsu' ja` iin`n e ní`f` dsii` dsea` e niing`guíi` jii` laco' e jnéen`n osi laco' jii` e jmóo`o osi jii` laco' e fá`a é. <sup>7</sup> Jo dsu' e laco' ja` ní`f` dsii` e niing`guíi` laco' jii` e líin`n lana dsu' uii` e ca`iin`n quia` Fidiée` jalé` e jlo` e ja` mí` cajmijnééin` jéeng`gui, joba' cangúin`n cóo` iihuúf` e líi` lafa' cóo` tóo` e ca`ién`n, jo e jo líi` lafa' cóo` e jmáng` ta` fii` i 'ling` i sii` Sattanás e jmáin` jnea` ga`. ⁸ Jo 'ní` née` nicamíi` i Fíinaa' Dsea` Jmáang` e nijé`r` e iihuúf` do quie`e, <sup>9</sup> jo dsu' ír` nicasí`r` jnea` lala: "Lajii` e guiún`n cóo` 'nu`ba' e 'né` quii`, co' la'eáang` cóo` jaléng` i dsea` i ja` quíi` jmií` yaang` cóo` jalé` e jmóo` eáang`gui jnéeng` jial tíi` 'gøñ`n." Jo uii` e lajob líi`, joba' jmi`iáam` dsii` cóo` jalé` e ja` quíi` i jmií` jmee` e 'niá'a, co' la'eáang` cóo` e joba' jmili` Dsea` Jmáang` jial tíi` 'gøin`. ¹⁰ Jogui jmi`iáam` dsii` cajo uii` quia` jalé` e ja` quíi` i jmií` jmee` e 'niá'a do, jogui lajob líin`n cajo mí` jmineang` dsea` jnea~, jogui mí` ja` 'ga' lí` sea` jalé` e 'né`e, jogui mí` jmáng` dsea` jnea` ga, jogui mí` dsijée` huíng` quie`e; jo dsu' lí`iáang` dsii` mí` dsingúin`n jalé` e na dsu' uii` e líin`n dsea` quia` Dsea` Jmáang~, dsuco' mí` lí`i e eáang`gui ja` quíi` jmií` jmee` 'niá'a, joba' eáang`gui quíi` i jmií` e jmóo`o.

Eáang` guing` dsii` Paa` jaléng` dsea` i seeng` fí` Corinto

¹¹ Jo jnea` lafa' jaang` dsea` i ja` røø` lí` líin`n uii` cóo` jalé` e nicafá`a na uii` quie`e; jo dsu' 'núb` dsea` nicacuóo`na' jnea` 'goo` e nicafá`a lana. Co' 'nú` dsea` catíng`na' e nifo`na' guíu` uii` quie`e. Jo nañi` fa' ja` 'ga'

lí niim-bi jnea, dsu' ja` uóng-guíf la-
 cō' i dsea` caguaang-gui i guítáng` 'nú'
 cō' do i ngí fé' e líiñ` dsea` cōng'
 i casíng` Dsea` Jmáang` cuaiñ` quiá'r.
 12 Jo` 'núb` dsea` tí' ní'na' e lajee` e
 nicataan`n jee` 'nú', dseáng` lajang`
 júu` líim`baa jaang` dsea` i casíng` Dsea`
 Jmáang` cuaiñ` quiá'r, cō' nicajmé`baa
 té'e cō' jalé` i ihuíf` e dsingíin`n. Jogui
 cuø` lí` cajo e líim`baa jaang` dsea` la'f
 uii` cō' jalé` e lí` e quíí`i jmií` e dsigá`
 dsíí` dsea` e nicajmé` e la'eáang` cō' b'f
 'gøng` quiá' Fidiéé'. 13 Jo` dsu' o'fa` ca-
 jmi'uóng-guíf 'nú' uúí` e ja` eé` camíí`i
 'nú' fa' e nijmicō'na' jnea` lí' laco'gui
 nicajmé` e cō' jaléng` dsea` quiá' Dsea`
 Jmáang` i seeng` f' lí` jíé'. Joba' féng`
 óo'na' uii` quié` e fíng song uúí` e joba'
 cajmiquíng` óo'na'.

14 Jogui lanagui ninéeb` guíú` quié` e
 e ni'éé` túú` 'nú' e catí` ní` ya', jo dsu'
 o'gui lana nimíí`i 'nú' jalé' e 'né` e. Dsu-
 cō' ja` 'nó' jnea` jalé' e sea` quíí` 'nú',
 dsuco' jíí' 'nú'bing` i 'nán`n. Cō' 'núb`
 dsea` líng`na' lafa' jóo`o, cōfa' jaléng`
 tiquíá' dsea` 'né` to' fíim`bre jiuung`
 quiá'r, jo o' i jiuung` quiá'r do 'né` to`
 fíng` tiquíá'r. 15 Jo` jnea` e guíú` dsí`baa
 nijmeáan`n ta` jalé' e sea` quié` e, jo
 jí'gui cartí` 'niá'a nijmeáan`n 'niá'a la-
 jo e laco' ni'uíng` guíú` quíí`na'; jo dsu'
 laco' ngóó` e eáang`gui lí'neáan`n 'nú',
 'nú' lí' riquí' jmoó'na' cō' jnea`, cō'
 júu`gui 'neáang`na' jnea` laco`o ya'.

16 Jo` e jáb' e lajee` e cataang` jnea`
 cō' 'nú' f' na, jíí' cō' ja` eé` camíí`i
 'nú' e 'né` e, jo dsu' seem` i líing` 'nú'
 i fé' e lico' cajmé` e e caligóm`ba' e
 jíí' ja` calilí`na' lajo. 17 Jo` dseáng` ja`
 mí` cajmigøøng` jnea` 'nú' cō' i dsea`
 i nicasíin`n i nicango`ee` 'nú' f' na.
 18 Jo` camíí`i Tito jmi'ee` e nidsi'éer`
 'nú' f' na, jo cōlíing` cō' ír` casíin`n i
 jaang`gui dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea`
 Jmáang`. Jo` i Tito do dseáng` ja` ca-
 jmiøøm`bre 'nú' mí` caguiér` f' na; jo

dseáng` e jáb' cajo e lají` huóo`baa' røø`
 nica'ee`naa', cō' conrøøb` í` dsí'naa'.

19 Jo` jangám` ní'f` áa'na' cō' jalé'
 e júu` la e jmi'øng` yee`naa' f' quini`-
 na', jo dsu' dseáng` o' lajo, cō' jnea`
 lí' lí` fé'naa' f' quini` Fidiéé` jalé' e
 júu` na jogui uúí` e lí'naa' dsea` quiá`
 Dsea` Jmáang` cajo. Jo` jalé' e júu` e
 síí'naa' 'nú', dsea` rú'naa' i 'neáan`n
 eáang`, e lí' laco' nidsicuáng`gui quíí`-
 na' cō' júu` quiá' Dsea` Jmáang`. 20 Jo`
 fá'a jalé' e júu` na, cō' 'gób`jiu e mí`
 niguiéé` e e ni'ee` e 'nú' f' na, ja` nigu-
 ién`n 'nú' jíí' laco' iin`n e líng`na',
 jogui 'nú' cajo ja` nimáang`na' jnea` jíí'
 laco' e í` óo'na' e líin`n. Cō' 'gób`jiu e
 jmoó'na' ta` jíing` jogui ta` dsihuúing`
 quiá' rúng` jogui ta` guíng` quiá'
 rúng` jogui ta` guíng` dsíí` jíí' cuaiñ`
 quíí`na' yaang`na', jogui e ngí'na' ta`
 quié` jalé' adsee, jogui e éeng`na' dsea`
 rúng`na', jogui e jmiráang` yaang`na',
 jogui cajo e 'lee`na' quiá' dsea` rúng`-
 na'. 21 Jogui 'gób`bí` cajo e mí` niguiéé` e
 e ni'ee` e 'nú' f' na calé' catú, Fidiéé`
 nijmér` e nilf` í' líin`n uii` quíí`na', jogui
 nijmér` cajo e nilíin`n f'í' car` niquí'í`
 uii` quiá' i fíing` 'nú' cō' jalé' e dsee`
 e nilíing`na' ee`na' malií` eáang`, cō' ja`
 mí` catúu`bi' e jmoó'na' jalé' e 'lí' e
 lí` dsíí` ngúú` táang`na' o'gui mí` catúu`-
 na' e jmoó'na' jalé' e ja` catíng` dsea`
 jmóor` cō' ngúú` táaiñ` cō' lí' doní` i`
 dsea', jogui cajo dseáng` ja` mí` catúu`bi'
 e jmoó'na' jalé' e 'lí' lana lí' laco' quíí`
 tíng`na' e jmoó'na' latí` jmií` na.

Júu` hí` 'goo` lí` cadséng` quiá' Paa`

13 Jo` nitt` 'ní` ya' e ni'ee` e 'nú' mí`
 niguiéé` e f' na f' Corinto. Jo` f'í`
 ní` jí` quiá' Fidiéé` fé' e 'neáng` gáng`
 osi fíing`gui dsea` i tíí` ní` e laco' cuøøng`
 ní'f` í' mí` eé`go ga` jmoó` dsea`. 2 Jo`
 ie` mí` cataan`n cō' 'nú' f' na e catí`
 tú` ya', cal'baa 'goo` quiá' jaléng` i
 nica'lée` lami` jéeng`gui, jo cō' lanagui

huim̄ tán̄n laco' seeng`na', joba' h̄túu 'goo' quiá' jaléng' í jogui quiá' jaléng' dsea` caguiaang`gui cajo, e mī niguiéé'túu fí na, dseáng' ngó'o e guiab' dsii' e nicuóó' ihuú' laco' catíng` la-jaléng' í, jo dseáng' ja` nijmee`baa féng' dsii'. ³ Jo dsu' uú' e 'nú' iing`na' n̄'na' røø` e su' já' e fé' Dsea` Jmáang` la'eáang' jnea', joba' dseáng' ni'ée`baa 'nú' e lajob líí'. Jo Dsea` Jmáam` ja' ua` líiín` cóo' jalé' e jmóor` jee` 'nú', co' jmiñéem`bre jial tí' 'gøiñ'. ⁴ Jo e jáb' e jaang` dsea` jmigúí` i ua` líing` Dsea` Jmáang` ie` mī cajúin` fí dse' crúu', jo dsu' seein` la'eáang` cóo' b̄f 'gøng' quiá' Fidiée`. Jogui e já' b̄i cajo e jnea' líí'naa' dsea` jmigúí` i ua` lí' laco' lamí` líing` ír', jo dsu' jnea' nilisee`naa' cóo' 'nú' fí na la'eáang` cóo' b̄f 'gøng' quiá' Fidiée` lí' laco'gui la seeng` Dsea` Jmáang` 'niá'r' e laco' cuóøng` e nijmó`-naa' ta` fí quini`na'.

⁵ Jogui lana, dsea` rú'naa', f̄i' i 'nú' e nijáang` yaang`na' su dseáng` lajang` júu` teá teáang`na' cóo' júu` quiá' Dsea` Jmáang`, jogui e nijóó'na' cajo jial í' óo'na'. Jogui cajo niñ'baa e cøøm` seeng` Dsea` Jmáang` cóo' 'nú', jo song ja` lí' lajo, joba' dseáng` nicalitúng` óo'na' lajii' e fí guiú` lí` niteáang`-na' cóo' júu` quiá' dsea` do. ⁶ Jogui dseáng` nitab` dsii' e jáb' líing` 'nú' e dseáng` ja` mí' calitúng` dsí' jnea' lajii' e fí guiú` lí` nitée`naa' cóo' dsea` do. ⁷ Joba' jnea' m̄i'naa' Fidiée` uii' quií`-na' e lí' laco' ja` nijmee`na' jii' coø` e ga`. Jo dsu' jnea' ja` jmoo`naa' lajo e lí' laco' nijmilí'naa' fí quini` dsea` rú'naa' e nicateá' lí'naa' lajii' fí guiú` lí` nitée`naa' cóo' Dsea` Jmáang`, co' jnea' m̄i'naa' Fidiée` e lí' laco' 'nú' nijmee`-na' jmang` e guiú`, nañí' fa' jnéeng`-naa' e líí'naa' dsea` i nicalitúng` dsí' lajii' fí guiú` lí` nitée`naa'. <sup>8</sup> Dsuco' jnea' catí'naa' e nijmó`naa' dseáng` jii' la-

co' fé' júu` quiá' Dsea` Jmáang`, co' ja` catíng` fa' e nijmó`naa' jalé' e jié' jii' laco' la fé' e júu` jo. <sup>9</sup> Joba' jnea' eáang` iáang` dsí'naa' mī ja' 'ga' lí' quií'naa' jmiñ` cóo' jalé' e jmoo`naa', jo dsu' lajee` jo teáb` teáang` 'nú' lajii' fí guiú` lí` niteáang`na' cóo' Dsea` Jmáang`. Jogui cajo dseáng` mí' 'noo`b̄i nimí'naa' Fidiée` e laco' nisíng`tu' teá fí guiú` cóo' dsea` do. <sup>10</sup> Jo uú' e lajob líí', joba' jmo'o` e jì' la quií'na' nú'gui e ninii' i e ni'ee' e 'nú' fí na e laco' mī niguiéé' e fí na, ja` ngií' lí' fa' 'né' e nijmeáan`n ta` e ta` e oo` la e nicang`iñ`n quiá' Dsea` Jmáang` e laco' ni'í' i 'goo' quií'na' dseáng` lahuíng`. Dsuco' Dsea` Jmáang` nicacuø'r' jnea` e ta` e oo` la e laco' nijmee` e 'nú' teágui nisíng`na' fí guiú` cóo'r' jo o' e laco' niqing`tu' tucang`na' e fí lí' niteáang`na'.

¹¹ Jo lí' ngóo' cadséng`, dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, iin`n e seeng`na' e iáang` óo`ba', jogui jmi'úung`na' e laco' nisíng`tu' teá e fí guiú` cóo' Dsea` Jmáang`, jogui cuóø' b̄f rúng`na', jogui røø` siing`na' lajaléng`na', jogui güiliseem`ba' juguiú` júu` røø` conrøø` lajiing`na'. Jo lajoba' Fidiée` i 'neáang` jneaa`aa' do jogui i cuø' jneaa`aa' e see`naa' juguiú` júu` røø', dseáng` cøøm` niliseein` cóo' 'nú'.

¹² Jogui féeng` rúng`na' e se' guoo` rúng`na' lacoø` ya' mī jié' jing` rúng`na'.

¹³ Jo lajiim` dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i seeng` fí la guiéin` júu` guicóo' quií'na'.

¹⁴ Jo m̄i' i Fii'naa' Dsea` Jmáang` e laco' niliñ'gui' jial tí' guiúin` cóo' 'nú' jogui e niliñ'gui' jial tí' 'neáang` Fidiée` 'nú', jogui cajo e laco' yejii' güiliseeng` Jmigui' quiá' Fidiée` cøøng` cóo' 'nú' lajaléng`na'.

Jo lajob nilí'.

Jò lana cató' e jì catî tú̄ quiá'̄
Paā e catînḡ jaléng'̄ dsea` quiá'̄ Dsea`
Jmáanḡ ì seeng` fí' Corinto.

Júu` e toq` fí` ní` jì` quiá` Paa` e catíng` dsea` seeng` fí` GALACIA

1 Jnea` Paa` lín`n jaang` dsea` apóo` i` óo` ta` quiá` Dsea` Jmáang`, dsu' o' dsea` jmigüü` i` ca'náang` jnea` o'gui dsea` jmigüü` i` casíng` jnea` e nijmee` e e ta` la, dsuco' Dsea` Jmáang` ñia`bre cóo'gui Tiquí`ii' Fidiée`, íbing' i` cajmée` lajo, jo Tiquí`ii' Fidiée`, íb` cajo cajméer` e cají`tu Jóor` Dsea` Jmáang` mí` cangf` e cajúin`. ²Jo jnea`, colíng` cóo' jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` caguiaang`gui i` taang` cóo` jnea` fí` la, guiéng`naa' júu` guicóo` quí`na' jaléng` 'nú', dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáang` fí` lí` se` Galacia. ³Jo nimí`i` Tiquí`naa' Fidiée` cóo'gui Fíi`naa' Dsea` Jmáang` e ni'ír` gúea` quiá'r` jee` 'nú' jogui e nicuó'r` 'nú' e seeng`na' juguí` júu` røø. <sup>4</sup>Jo Dsea` Jmáam`bing' i` cacuøøng` ñia' e cajúin` fí` dse' crúu` uíi` dsee` quí`naa' e laco' ja` nisíng` yee`naa' fí` ga` cóo` jalé' e lí' e sea` fí` jmigüü` la, co' lajob` cali`iing` Tiquí`ii' Fidiée` e cajméer`. ⁵JMajmifém`baa're lata`! Jo lajob` 'né` lí`.

Ja` sea` e jié`gui júu` laco' e júu` quiá` Dsea` Jmáang`

⁶Jo eám` dsigá` dsii` e lajmináb` catíuung` 'nú' Fidiée` e ja` mí` ngóo` eáang` e cajáang` yaang`na' fí` jaguór`, co' dsea` dobing' i` caguíng` 'nú' uíi` e eáang` guiúng` Dsea` Jmáang` cóo' 'nú'; jo dsu' lana, 'nú' ninaang`na' e já' líng`na' júu` e jié`gui laco'gui júu` quiá` Dsea` Jmáang` e quiá' jial laang` dsea` jee` dsee` quiá'r`. <sup>7</sup>Dsu' dseáng` e já' e ja` sea` e jié`gui júu`, co' dseáng` lajii` júu` quiá` Dsea` Jmáam`ba' sea`. Dsu' lajii` e lí' e seeng` dsea` i` jmicaang` quí`na' jogui iin` nijmisíin` júu` quiá' jial laang` dsea` jee` dsee` quiá'r`. <sup>8</sup>Dsu' song seeng` dsea` i` jmóo` lajo, ja` e lí'

fa' jneab` osi jaang` ángel i` líng` guotii` Fidiée` i` jáa' fí` yá' jmigüü` i` guia` júu` e jié'gui laco' júu` quiá' Dsea` Jmáang` e nicaguia`naa' jee` 'nú', jo jnea` fá'a, güügüiem` Fidiée` fí` lí' 'lí' i` dsea` í` lata`. <sup>9</sup>Jogui fíi`túu` 'nú' calé' catü` lajii` e nicaffi` 'nú' do: Lí' doñi` ii` dsea` i` guia` júu` e sisíng`gui laco' e júu` e nicafíng` 'nú' do quiá' jial laang` dsea` jee` dsee` quiá'r, jo güi`naang` i` dsea` í` quiá' Fidiée` lata`.

¹⁰Jo e já', ja` jmóo` jnea` jii` e jmi'iaang` dsíi` dsea` jmigüü', co' dseáng` lajii` e jmi'iaang` dsíi` Fidiée`ba' jmóo'o. Dsuco' faco' jnea` iin`n e lico' niliseen` guíu` cóo' jii` dsea` jmigüü', joba' ja` lín`n jaang` dsea` i` jmóo` lajii` e iing` Dsea` Jmáang` jóng.

Jial mí` ca'uíng` Paa` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`

¹¹Joba' iin`n e ñi`ba', dsea` rú`naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, e lajii` e júu` e guia` jnea` quiá' jial laang` dsea` jee` dsee` quiá'r, dsu' e júu` jo ja` lí' laco' la í` dsíi` mogui` dsea` jmigüü'. <sup>12</sup>Jogui ja` ca'íng` jnea` o'gui calitín`n quiá' lí' doñi` ii` dsea` jmigüü' cajo, co' dseáng` lajii` Dsea` Jmáam`bing' cacuø' jnea` e calicuíi` e júu` jo.

¹³Jo nicanúub` 'nú' e ie` lamí` jéeng`gui do, lajee` nú'gui e nilicuíin` Dsea` Jmáang`, cajmé`baa` úung` e cajmíti` røø lajii` e tíing` dsea` áang` quíe` dsea` Israel. Jogui eám` ga` cajmeáan`n jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` co' cartí` cajmé` e úung` e nijúum` jaléng` i` dsea` í. ¹⁴Jo ie` jo, jee` jaléng` dsea` rún`n dsea` Israel i` conrøøng`jii` cóo' jnea`, lajii` jnea`bing' i` jmiti`gui røø` jalé' e quí` tíing` dsea` góo'o dsea` Israel e jmóor, jogui cuøø`øre bí' e laco' nijmíti` laco' sí'í' e jo. <sup>15</sup>Dsu' Fidiée` caguín` jnea` e ni'uíin`n dsea` quiá'r` lati` jii` ie` nú'gui niliseem`baa, jogui co' eám` 'neáaiñ` jnea` joba' cató'r` jnea` e ni-

jmeẽ e ta~ quiá'r. Jo mi~ catfí í' e iing~
¹⁶Fidiéẽ e niliñii e Jesús líing' Jóor',
 joba' calicuíñ'nre e laco' jnea' niguiaa~
 e júu' quiá' jial láaiñ dsea' jee~ jalé'
 dsee~ quiá'r, jo nijmee~ e e jo jee~ jaléng'
 dsea' i ja' líing' dsea' Israel. Dsu' ie~ jo
 ja' cangó'o fa' e cangojmingí'i dsea'
 jiéng' quiá' e júu' jo, ¹⁷o'gui ngó'o
 fí Jerusalén ladsifí cajo e ngosiin~ n e
 júu' do cóo' jaléng' dsea' i líing' dsea'
 apóo' quiá' Dsea' Jmáang~ lajee~ ná'gui
 e nilíin~ n lajo cajo. Dsu' ja' cajmé e lajo,
 co' dsifí ladob cangó'o fí Arabia fí lí'
 ja' ga' lí' dsea' seeng', jo mi~ cangfí jo,
 caquim'túu fí Damasco.

¹⁸Jo mi~ cangfí 'ni' jii' e calicuíñ'n
 Dsea' Jmáang~, joguiba' cangó'o fí
 Jerusalén e cangojmícuíñ'n Tú' Simón,
 jo cóo' íb' cataan~ n jíi' gui'niá' jmií.
¹⁹Jo fí jo, lajii' Tiáa~ i rúng' Fíi-
 naa' Dsea' Jmáam~bing' camán~ n, jo
 ja' camán~ n dsea' apóo' quiá' Dsea'
 Jmáang~ i jiéng'gui. ²⁰Jogui dseáng'
 nitab~ dsii' fí quini' Fidiéẽ e jalé' e
 jmo' o la dseáng' e jáb', co' ja' fá'a júu'
 ta~ júu'.

²¹Jo mi~ cangfí e táan~ n fí Jerusalén,
 joguiba' cangó'o fí lí' se' Siria cóo'gui
 fí lí' se' Cilicia. ²²Dsu' ie~ jo, jaléng'
 dsea' quiá' Dsea' Jmáang~ i neáng'
 fí lí' se' Judea ja' mi' cuíñ' jnea'
 dseáng' quinií lana. ²³Jo lico' núu'
 i dsea' do e fé' dsea' jiéng' lala uii'
 quie'e: "I dseañu' i jmáng' jneaa' a'
 ga' ie' lamí jéeng'gui do, lana ningir'
 guiar' júu' quiá' Dsea' Jmáang~ røb' la-
 co' jii' júu' e já' lí' jneaa' a' do, jo
 ie~ lamí jéeng'gui do cartí jngam'bre
 jaléng' dsea' i já' líing' júu' jo, co' lamí
 iñ dseáng' ni'íim~ e júu' do congúia'."
²⁴Joba' i dsea' í' jmiféiñ' Fidiéẽ uíi' e
 nicalisíim~ jnea'.

Mi~ ca'ing' dsea' apóo'
 quiá' Dsea' Jmáang~ i
 caguiaang~gui do júu' quiá' Paa~

2 Jo mi~ cangfí guiquiú' jiiing' la-
 jo, cangób~ túu fí Jerusalén coliiing~
 cóo' jaang' dsea' rú'naa' dsea' quiá'
 Dsea' Jmáang~ i sii' Bernabé, jo jeem' bfi
 jaang'gui dsea' rú'naa' i sii' Tito cajo.
²Dsu' cangó'baa fí jo, co' lajob júu'
 jmea' Fidiéẽ jnea'. Jo mi~ caguie' e fí
 Jerusalén, caseáng'naa' fí cóo' lí' ja'
 'ga' lí' dsea' jøø cóo' coo' tú' máng'
 dsea' i si'neang' i teáng~ nifi' quiá'
 dsea' quiá' Dsea' Jmáang~ fí do, jo la-
 jee' jo caffí ire lajii' júu' e guiaa~ jee'
 jaléng' dsea' i ja' líing' dsea' Israel e
 quiá' jial laang' dsea' jee~ dsee~ quiá'r.
 Dsu' cajmé e lajo, co' ja' iin~ n e ja'
 ni'ing' i dsea' teáng~ nifi' do jalé' ta' e
 nicajmé e, co' song lajo, joba' ja' ni'ing'
 jaléng' dsea' caguiaang~gui e ta' e nica-
 jmé e do jóng. ³Dsu' jalém' dsea' i quie'
 nifi' quiá' dsea' quiá' Dsea' Jmáang~ fí
 Jerusalén røb' casíiñ cóo' jnea', jo ja'
 cajméer' laguidseang~ e ni'ing' Tito e
 lí' fí ngúu' táaiñ lí' laco' quí' tiiing'
 dsea' Israel e jmóor', co' dsea' griegob
 liiñ' do jo ja' líiñ dsea' Israel. ⁴Dsu'
 e já', i líing~ dsea' i jmicaang~ e líiñ
 dsea' quiá' Dsea' Jmáang~ cali'iiñ fa'
 Tito ni'íñ e lí' fí ngúu' táaiñ do lí' la-
 co' litiiing' dsea' Israel. Jo i dsea' do can-
 gotáaiñ' jee~ jnea' e laco' car' cuente
 jial guíú' see~naa' la'eáng' e cajáang'
 yee~naa' fí jaguó' Dsea' Jmáang~, co' i
 dsea' do iñ fa' jnea' nisiñ naa' rø e
 dseáng' 'né' nijmitíbtúu' e júu' quiú'
 ta~ quiá' Moi' do e laco' ni'íing~ dsee~
 quí'naa'. ⁵Dsu' dseáng' ja' cajmití'naa'
 jii' coo' laco' iing~ i dsea' i jmicaang~
 do e laco' ja' nilisíing~ júu' quiá' Dsea'
 Jmáang~ e guia'naa' jee~ 'nú' quiá' jial
 laang' dsea' jee~ dsee~ quiá'r, co' iñ naa'
 e ta' óo'na' e dseáng' jáb' e júu' jo, jo

cóo' jíi' e júu' job laang` dsea` jee` jalé' dsee` quiá'r.

⁶ Jo lajaléng' dsea` i si'neaang` e teáaiñ` nifi` quiá' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` ja` cajín' fa' e jnea` nijmisín`n lajii' e júu' e guiaa` do. Dsu' ja` e líí` quié` jnea` ii' i dsea` f, co' røøb` líí'naa' lajalé'naa' fi' quini` Fidié'. ⁷ Jo ja` cajmée` i dsea` do fa' cajmisíiñ` lajii' júu' e guiaa` do, co' calilí'bre e Fidié'bing' cacuø' jnea` e ta` e jmóo`o la lana quiá' e guiaa` e júu' jo fi' quini` jaléng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel, jo lajobi Fidié' ca-jo cacuø'bre Tú` Simón ta` guia' e júu' jo fi' quini` jaléng' dsea` i líng' dsea` Israel. ⁸ Jo calilí' i dsea` do e Fidié'bing' ca'náang` Tú` Simón e nilíiñ` dsea` apóo` quiá' Dsea` Jmáang` i guia' júu' quiá' dsea` do jee` jaléng' dsea` Israel, jo lajob cajo ca'náang` Fidié' jnea` e nilíiñ`n dsea` apóo` quiá' Dsea` Jmáang` e laco' niguiaa` e júu' jo jee` jaléng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel.

⁹ Jo Tiáa` cóo'gui Tú` Simón jogui Juan i si'neaang` e líiñ` dsea` teáang` nifi` jee` jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, fbing' i calilí' e Fidié'bing' i cacuø' jnea` e ta` jo e íaang` dsíir'. Jo laco' calita` dsíi' i dsea` f e røøb` ta` jmoo`naa' cóo'r, co' røøb` júu' e guia'naa' do, joba' casá'bre guóo`naa', jnea` cóo' Bernabé, jo catigua` júu' quí'naa' e jnea` nidsijmó`naa' ta` guia' júu' quiá' Dsea` Jmáang` jee` jaléng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel, jogui i dsea` f nidsijmée`r ta` lajob cajo jee` jaléng' dsea` i líng' dsea` Israel. ¹⁰ Jo jii' laba' casí'guir jnea` e nijmiguiéng' dsí'naa' e jmicóo'naa' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i tíñing` i neáang` fi' Jerusalén, dsu' jnea` jéem` nicajmi'úung`naa' e jmoo`naa' lajo.

Mí` ca'gaang` Paa` quiá' Tú` Simón fi' Antioquia

¹¹ Jo mi` cangf jo, cangó'o fi' Antioquia, jo lajee` job caguié` Tú` Simón fi' jo, jo cajíim`baare dseáng' fi' quini` lana, co' ja` dseeng` jalé' e cajmée`r do. <sup>12</sup> Co' lajee` e nú'gui niguillíng` cóo' tú` mñing' dsea` Israel i cuñing` rúng' cóo' Tiáa`, colíim` gø' Tú` Simón cóo' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i ja` líng' dsea` Israel. Dsu' mi` tí' lí' caguilíng` f, cajíim` 'ñia'r cóo' i dsea` i ja` líng' dsea` Israel do, o'gui gø'guir colíing` cóoíñ` do cajo, co' 'góm'bre jaléng' dsea` Israel i quiu' ta` e tóo' lí' fi' ngúu' táang` jaléng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel. ¹³ Jo i dsea` Israel caguiaang`gui i neáang` fi' Antioquia i líng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` canaaiñ` éer` la-co'gui Tú` Simón nañi' fa' niñi'bre'r e ja` dseeng` jalé' e jmóor` do, jo lati' Bernabé canaaiñ` éer` lajo ie` jo cajo. <sup>14</sup> Dsu' mi' calilí'i e ja` røø` ta` ée` i dsea` do, co' ja` cóøng` røø` cóo' júu' quiá' Dsea` Jmáang`, joba' ca'gaan` quiá' Tú` Simón fi' quini` jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i teáang` do ie` jo, jo caffí` ire lala: "Nu' calisén" e lin' dsea` Israel, jo nicajmee' e lafa' ja` lin' dsea` Israel, dsuco' jo` jmití' laco' jii' laco' qui' tíng` dsea` f mi' caquié' cóo' dsea` i ja` líng' dsea` Israel. Jo` zjali' lana iin' e niquiá' ta` laguidseaang` quiá' jaléng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel e laco' nijmitir` jii' laco' qui' tíng` dsea` Israel jo lajoba' uíiñ` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`? Dseáng' ja` dseeng` laco' í' o'."

Jial íng' Fidié' dsea` e ja` røøiñ` dsee` fi' quini`

¹⁵ Jogui 'nu', Tú` Simón, colíing` cóo' jnea`, dsea` Israel líí'naa' lati' mi' cangáam'baa', jogui ja` líí'naa' la líng' dsea` i ja` líng' dsea` Israel i í' dsí'naa' e líiñ` dsea` dsee` dsea` qui', co' ja` jmi-

tir jalé' júu' quiu' ta' quiá' Moí e qui' tting'naa' dsea' líi'hi' dsea' Israel. ¹⁶ Dsu' jneaa'aa' nine'baa' røø e ja' íng' Fidiéé' jíí' jaang' dsea' e líi'hi' dsea' i ja' røøng' dsee' dsu' uíí' e jmitir' e júu' quiu' ta' do, co' nine'baa' e jíí' e jáang' yee'naa' fi' jaguó' Dsea' Jmáam', lajòba' íng' Fidiéé' jneaa'aa' e ja' dsee' røø'naa' fi' quinir'. Co' Fidiéé' jíí' e jíí' jaang' dsea' líi'hi' dsea' i ja' røøng' dsee' fi' quini' dsea' do dsu' uíí' e jmitir' júu' quiu' ta' quiá' Moí.

¹⁷ Jo song jmi'úung'naa' jial ni'íng' Fidiéé' jneaa'aa' e ja' dsee' røø'naa' fi' quinir' la'eáang' cóo' Dsea' Jmáang', jo lajee' job calilí'naa' e líi'hi' dsea' dsee' dsea' qui' cajo, co' ja' cajmití'naa' e júu' quiu' ta' do, dsu' o' Dsea' Jmáang' dsea' cajméer' e jneaa'aa' calilí'naa' la-jo. ¹⁸ Jo dsea' dsee' dsea' quib' líin'n song já' nilíng'túu e ja' dsee' røø' fi' quini' Fidiéé' dsu' uíí' e jmiti' e júu' quiu' ta' quiá' Moí do mi' cangf e nicajáang' 'niá'a' fi' jaguó' Dsea' Jmáang'. ¹⁹ Dsucó' jnea', lana líí' lafa' ni'liim'baa, co' jo' seen' e e júu' do quiu'gui ta' quié'e, dsu' lanagui niseen' e jmóo'o la-jíí' e iing' Fidiéé'. Jo mi' catáng' Dsea' Jmáang' fi' dse' crúu', joba' líí' lafa' røøb' catán'n cóo'r'. ²⁰ Jo jo' seen' e la-co' iin'n 'niá'a' lana, co' Dsea' Jmáam' nijmicóo' jnea' e seen' laco' iing' ír'. Jo niseen' fi' jmigúí' la la'eáang' e cajáang' 'niá'a' fi' jaguó' Dsea' Jmáang'. Jo íb' cajo i cajmi'neáang' jnea' jo cartí' cacuøøng' 'niá'r' e cajúin' fi' dse' crúu' uíí' dsee' quié'e. ²¹ Jo ja' niguiaa' cal' lajii' e guíung' Fidiéé' cóo' jnea'. Jo faco' jaang' dsea' quií'r' jmíi' e ni'íng' Fidiéé' ír' e ja' røøiñ' dsee' dsu' uíí' e jmitir' e júu' quiu' ta' quiá' Moí do, joba' ja' cali'né' e cajúng' Dsea' Jmáang' uíí' dsee' quí'ii' faco' lajo.

Jna' e la guíng'gui

3 iI jmicaang' 'nú', dsea' gálatas! Jiali' ca'uíng' e cajgiéeng' óo'na' e jo' 'ga' lí' núu'na' júu' quiá' Dsea' Jmáang'? Dsucó' lajee' e nicaguiá' jnea' júu' quiá' Dsea' Jmáang' jee' 'nú', røøb' nica'éé'naa' 'nú' e uíing' e catáng' Dsea' Jmáang' fi' dse' crúu'. ² Jo jíí' jo' iin'n e jmiguiéng' áa'na' e ja' ca'íng'na' Jmiguí' quiá' Fidiéé' la'eáang' e jmití'na' júu' quiu' ta' quiá' Moí, co' ca'íim'ba' dsu' la'eáang' e cajáang' yaang'na' fi' jaguó' Dsea' Jmáam'. ³ Dseáng' bó'jiu líng'na', co' la'uii' ca'uíng'na' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' la'eáang' cóo' Jmiguí' quiá' Fidiéé', jogui lana líng'na' e quií'ba' jmíi' e seem'bi' cóo' Dsea' Jmáang' la'eáang' cóo' jíí' b'f quií'na' yaang'na'. ⁴ Jo ja' e ta' cali'íng' quií'na' lajii' e ca'íng'na' quiá' Fidiéé' lajee' líng'na' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' song lanagui ni'íng'na' nicá'na' fi' jíéb'. ⁵ Joba' mi' cuø' Fidiéé' 'nú' Jmiguí' quiá'r' laco' si'f' jogui jmóor' jalé' e quií'r' jmíi' jee' 'nú', dsu' ja' cajméer' lajo uíí' 'nú' jmití'na' e júu' quiu' ta' quiá' Moí, co' cajmée'bre lajo dsu' la'eáang' e cajáang' yaang'na' fi' jaguó' Dsea' Jmáang' mi' cangf e canúu'na' júu' quiá'bre.

⁶ Jo guíng'guiéng' áa'na' jial calí' cóo' 'líi' yúu' Abraham, co' lalab fé' Fidiéé' fi' ni' jí' quiá'r': "Dseáng' jáb' calíng' yúu' Abraham júu' quié'e, joba' ca'íin'nre e líi'hi' jaang' dsea' i ja' røøng' dsee'." ⁷ Joba' guíng'guiéng' óo'na' cajo e doñí' ii' dsea' i dseáng' jáng' 'niá' fi' jaguó' Fidiéé', jíí' íb' dsea' i líng' jóo' 'líi' yúu' Abraham. ⁸ Co' lami' jéeng'gui fé' Fidiéé' fi' ni' jí' quiá'r' e ni'ím'bre jaléng' dsea' i ja' líng' dsea' Israel e líi'hi' dsea' i ja' røøng' dsee', dsu' lajii' i dsea' i jáng' yaang' fi' jaguó'bre. Jo lanab líí' e júu' jlo' quiá' Fidiéé' e cacuø'r' 'líi' yúu' Abraham mi' cajíñ'

fi' ni' ji' quiá'r lala: "Ni'ee' guiá' cõo' lajĩng' dsea' seeng' fi' la'úng' fi' jmĩguĩ la'eáang' cõo' 'nu', Abraham." Jo lanab jĩĩ' líĩ' júu' quiá' Fidiée'. ⁹ Jo lajoba' jaléng' dsea' i' nijáng' yaang' fi' jaguó' Fidiée' lí' laco'gui cajáng' 'nia' 'lii' yúu' Abraham, joba' guiáb' ni'é' Fidiée' cõo' jaléng' dsea' í'.

¹⁰ Jogui jaléng' dsea' i' í' dsí' e Fidiéeb' ni'ing' ír' e líĩĩ' dsea' i' ja' røong' dsee' la'eáang' e jmitir' júu' quiu' ta' quiá' Moĩ, joba' nibĩb' Fidiée' quiá' i' dsea' í, cõ' lalab fé' fi' ni' ji' quiá'r: "Dseáng' nibĩb' Fidiée' quiá' jaléng' dsea' i' ja' jmiti' dseáng' røø' contøong' jalé' júu' quiu' ta' quiá'r e ca'ing' Moĩ". Jo dsu' jĩĩ' jaang' dsea' quĩ'r' jmiĩ' nijmér' lajo. ¹¹ Joba' nine'baa' røø' e ja' íng' Fidiée' jĩĩ' jaang' dsea' e líĩĩ' dsea' i' ja' dsee' røong' dsu' uĩ' e jmitiĩ' e júu' quiu' ta' quiá' Moĩ; dsucõ' lalab fé' fi' ni' ji' quiá' Fidiée': "Jo la'eáang' e já' líng' jaang' dsea' júu' quiá' Fidiée', joba' Fidiée' íĩ' i' dsea' í e líĩĩ' jaang' dsea' i' ja' røong' dsee' fi' quinir'." ¹² Jo e fi' ni' júu' quiu' ta' quiá' Moĩ do ja' fé' e 'né' nijáng' yaang' dsea' fi' jaguó' Fidiée'; dsucõ' lalab fé' e júu' quiu' ta' do: "Jaléng' dsea' i' jmiti' dseáng' røø' contøong' e júu' jo, joba' la'eáang' cõo' e júu' dob seeĩĩ' cajo." ¹³ Jo Dsea' Jmáam' caquĩr' dsee' qu'ii' e laco' ja' cabĩng' Fidiée' jneaa'aa', dsu' o' uĩ' e cajmiti'naa' dseáng' røø' contøong' la' jĩ' júu' quiu' ta' quiá' Moĩ, cõ' caquĩr' dsee' qu'ii' la'eáang' e cabĩng' Fidiée' ír' cuaiĩ' qu' jneaa'aa', dsucõ' lalab fé' fi' ni' ji' quiá' Fidiée': "Mĩ' júung' dsea' fi' dse' crúu', joba' cuó' lí' e Fidiéeb' bíi' quiá'r". ¹⁴ Dsu' la'eáang' e caquĩ' Dsea' Jmáang' dsee' qu'ii' fi' dse' crúu', lajoba' ée' Fidiée' guiá' cõo' jaléng' dsea' i' ja' líng' dsea' Israel laco'gui nica'éer' guiá' cõo' 'lii' yúu' Abraham lami' jéeng'gui eáang'

cajo. Jo cõ' Dsea' Jmáang' caquĩ' dsee' qu'ii' fi' dse' crúu', lajoba' ni'ing'naa' Jmĩguĩ quiá' Fidiée' la'eáang' e ca'jáang' yee'naa' fi' jaguór', cõ' lajob' júu' nicacuó'r' jneaa'aa' lami' jéeng'gui.

Mĩ' cacuó' Fidiée' júu' 'lii' yúu' Abraham

¹⁵ Joba' fĩ'guĩ 'nú', dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', cõo'gui júu' e laco' cuøong' lí' síng' dsea': Facõ' jaang' dsea' líng' ee' júu' síĩĩ' cõo' jaang'gui dsea', jogui caráang' majĩ quiá'r quiá' e júu' do, jogui catéer' niguóor' ni', jo mĩ ning' jo, joba' jo' cuøong' fa' nijgiéeng'gui jĩĩ' camí' júu' laco' jĩĩ' nitoo' e ni' majĩ do. ¹⁶ Jogui Fidiée' cajmirør' júu' cõo' 'lii' yúu' Abraham cõo'gui jaang' dsea' siju' dsea' do. Güilĩĩ'bi' cajo e ja' tõo' fi' ni' ji' quiá' Fidiée' fa' e cajmirør' e júu' do quiá' fĩng' dsea' siju' Abraham, cõ' quiá' jaam' dsea' e fé' e fi' ni' ji' do, jo íb' Dsea' Jmáang'. ¹⁷ Joba' fĩ'guĩ 'nú' e júu' la: Fidiée' cacuó'r' júu' 'lii' yúu' Abraham jogui cajmirør' júu' cõo' dsea' do cajo. Jo mĩ' cang'gui cuatrocientos treinta jĩĩ' lajo, ca'ing' Moĩ júu' quiu' ta' quiá' Fidiée'; dsu' e júu' jo ja' qu' jmiĩ' fa' niguiéng' ca' e júu' e cajmirør' Fidiée' cõo' 'lii' yúu' Abraham do lami' jéeng'gui, o'gui qu' jmiĩ' ni'náng' e jo ta' íng' e júu' jo cajo. ¹⁸ Facõ' jalé' e cuó' Fidiée' jneaa'aa' do íng'naa' la'eáang' e jmiti'naa' e júu' quiu' ta' quiá' Moĩ do, joba' ja' cacuó' Fidiée' e íaang' dsíir' e jo facõ' lajo. Dsu' Fidiée' cajmiti'bre e júu' e cajmirør' cõo' 'lii' yúu' Abraham e íaang' dsíir', cõ' lajob' júu' nicacuó'r' dsea' do lami' jéeng'gui. ¹⁹ Joba' laco' cuøong' fe'ee', jje' lí' íng' ta' júu' quiu' ta' quiá' Moĩ? Cõ' cacuó' Fidiée' e júu' quiu' ta' do mĩ' cang' e cajmér' júu' cõo' 'lii' yúu' Abraham e laco' nililí' dsea' jmĩguĩ e røoĩĩ' dsee'. Jo cali'ím' ta' e jo carti'

cagüéng̃ i dseá s̃ijur̃ do, cõ e júuˆ e cajméeˆ Fidiéeˆ cõoˆ ˆ'liiˆ yúuˆ Abraham lamiˆ jééng̃ gui do féˆ ˆ'cuaiñˆ quiáˆ i dseá s̃ijur̃ dob. Jo laˆuiiˆ cangíng̃ Fidiéeˆ quiáˆ jaléng̃ ˆ'ángeles i lííng̃ guotiir̃ e júuˆ quiuˆ ˆ'taˆ do, jo ígui cangíiñˆ quiáˆ Moĩ, jo Moĩ gui cartí quiniˆ jaléng̃ dseá Israel. 20 Dsuˆ jaˆ faˆ dseáng̃ ˆ'la guíng̃ ˆ'neáng̃ i dseá i ningíng̃ e júuˆ do miˆ e júuˆ jo jáaˆ tí quiniˆ jaamˆ dseá, cõ ˆ'niabˆ Fidiéeˆ cangíiñˆ e júuˆ jo fí quiniˆ Abraham.

Eˆ uing̃ e júuˆ quiuˆ ˆ'taˆ quiáˆ Moĩ

21 Jo ¿su cuõomˆ feˆeeˆ e e júuˆ quiuˆ ˆ'taˆ quiáˆ Moĩ do jaˆ cõong̃ rõõ cõoˆ e júuˆ e cajméeˆ Fidiéeˆ cõoˆ ˆ'liiˆ yúuˆ Abraham do? ¡Uˆ, jaˆ líiˆ lajo; Dsucõˆ faˆcõ e júuˆ quiuˆ ˆ'taˆ do cuõ e seeng̃ dseá cõong̃ cõoˆ Fidiéeˆ, jobaˆ façõ laˆjo cuõomˆ seaˆ lííng̃ Fidiéeˆ dseá e líiñˆ dseá i jaˆ rõong̃ dseeˆ song̃ jmitir̃ jaléˆ e júuˆ jo. 22 Dsuˆ líˆ lacoˆ féˆ Fidiéeˆ fí niˆ jì quiáˆ r̃, e lajiimˆ dseá jmigüf̃ dseáng̃ jmitir̃ lajiiˆ ˆ'taˆ quiuˆ dseeˆ quiáˆ r̃, jo lajobaˆ Fidiéeˆ nicuõr̃ jaléng̃ dseá i cajáng̃ yaang̃ fí jaguóˆ Dseá Jmáang̃ líˆ lacoˆ gui júuˆ cacuõr̃ lamiˆ jééng̃ gui. Cõ lajob júuˆ cajmirõˆ Fidiéeˆ lajiiˆ ˆ'ieˆ miˆ náˆ gui e nicuõr̃ Moĩ júuˆ quiáˆ r̃.

23 Jo lajeeˆ náˆ gui e nigüéng̃ Dseá Jmáang̃ fí jmigüf̃ la e lacoˆ jáˆ nilíˆ naaˆ júuˆ quiáˆ r̃, jobaˆ e júuˆ quiuˆ ˆ'taˆ quiáˆ Moĩ do jééng̃ jneaˆ ˆ'la faˆ ˆ'niúumˆ ˆ'baaˆ laˆóˆ líiˆ naaˆ dseá Israel cartí miˆ jáˆ calí naaˆ e cagüéng̃ Dseá Jmáang̃ i caleáng̃ jneaˆ ˆ'jeeˆ dseeˆ quíˆ iiˆ. 24 Jo lacoˆ jaang̃ tiquiáˆ jiuung̃ jéeiñˆ dseá ˆ'lééng̃ i jmóoˆ í quiáˆ jiuung̃ quiáˆ r̃, jogui lajob e júuˆ quiuˆ ˆ'taˆ quiáˆ Moĩ do quieˆ nifiˆ quíˆ iiˆ cartí miˆ catí íˆ e calicuíng̃ naaˆ Dseá Jmáang̃, jogui calíng̃ Fidiéeˆ jneaˆ ˆ'aaˆ e líiˆ naaˆ dseá i jaˆ rõong̃ dseeˆ laˆeáng̃ e cajáng̃ yeeˆ naaˆ fí jaguóˆ Dseá Jmáang̃. 25 Dsuˆ lanagui e nicajáang̃ yeeˆ naaˆ fí jaguóˆ

dseá do, jobaˆ joˆ ˆ'gaˆ líˆ quieˆ nifiˆ quíˆ naaˆ e júuˆ quiuˆ ˆ'taˆ do.

26 Dsucõˆ jneaˆ ˆ'aaˆ, laˆeáng̃ e nicajáang̃ yeeˆ naaˆ fí jaguóˆ Dseá Jmáang̃, jobaˆ nilíˆ iiˆ jóoˆ Fidiéeˆ lana. 27 Jo laˆeáng̃ e nicajáang̃ naaˆ jmiñˆ e cuõ líˆ e líiˆ naaˆ dseá quiáˆ Dseá Jmáang̃, jobaˆ nilíˆ naaˆ lafaˆ jaamˆ dseá cõoˆ r̃ lana. 28 Jo jaléng̃ dseá quiáˆ Dseá Jmáang̃, jaˆ e líiˆ si líiˆ naaˆ dseá Israel õsi õˆ lajo é, si dseá siˆ niimˆ ˆ'bi é õsi õˆ lajo cajo, si líiˆ biˆ dseañuˆ õsi dseamf̃ é; dsucõˆ song̃ seeˆ naaˆ cõong̃ colíing̃ cõoˆ Dseá Jmáang̃, jobaˆ lafaˆ jaamˆ dseá líiˆ naaˆ lajaléˆ naaˆ cõoˆ r̃ jóng̃. 29 Jo cõ dseá quiáˆ Dseá Jmáang̃ nilíˆ guíˆ, jobaˆ dseá s̃ijur̃ ˆ'liiˆ yúuˆ Abraham líiˆ iiˆ cajo, jobaˆ dseáng̃ catíˆ ˆ'baaˆ lajiiˆ e cajíng̃ Fidiéeˆ e nicuõr̃ dseá quiáˆ r̃ lamiˆ jééng̃ gui.

4 Jo e labaˆ iinˆ n̄ fíiˆ guíˆ ˆ'núˆ: Façõ jaang̃ dseá seeng̃ jaang̃ siming̃ jiuung̃ quiáˆ r̃, jo lajiiˆ e seaˆ quiáˆ i tiquiáˆ r̃ do, jobaˆ i siming̃ jiuung̃ dob nilíˆ quiáˆ miˆ niféng̃ guir̃; jo dsuˆ lajeeˆ e jiuuiñˆ do, líiˆ lafaˆ e õˆ quiáˆ bre, nañiˆ faˆ e quiáˆ breˆ r̃ miˆ niféiñˆ. 2 Jo lajeeˆ jo i jiuung̃ do dseá jiémˆ toˆ fíng̃ ír̃ jogui dseá jiémˆ nééˆ niˆ e siséeˆ quiáˆ r̃ do. Jo líˆ miˆ catí íˆ lajiiˆ júuˆ caséeˆ tiquiáˆ i jiuung̃ do, jobaˆ nicuõong̃ jmeáˆ r̃ ˆ'taˆ lajiiˆ e caséeˆ dseá do. 3 Jo lajob cangong̃ jneaˆ ˆ'aaˆ cajo, lajeeˆ e líiˆ naaˆ lafaˆ jiuung̃, núˆ gui e nilicuíng̃ naaˆ Dseá Jmáang̃, e dseáng̃ ˆ'néˆ jmitíˆ ˆ'baaˆ jaléˆ e quiuˆ ˆ'taˆ quíˆ iiˆ e quíˆ tiiˆ naaˆ fí jmigüf̃ la. 4 Dsuˆ miˆ catí íˆ lajo, jobaˆ casíng̃ Fidiéeˆ jóor̃ Dseá Jmáang̃ fí jmigüf̃ la e caliséiñˆ lacoˆ liseéng̃ líˆ doñiˆ iiˆ dseá jmigüf̃. Jogui cõ dseá Israel líiñˆ, jobaˆ ˆ'néˆ jmitíˆ bre e júuˆ quiuˆ ˆ'taˆ quiáˆ Moĩ do. 5 Jo lajobaˆ caleáiñˆ jneaˆ ˆ', dseá líiˆ naaˆ dseá Israel e dseáng̃ ˆ'néˆ jmitíˆ ˆ'baaˆ e júuˆ quiuˆ ˆ'taˆ do e lacoˆ nilíng̃ Fidiéeˆ jneaˆ ˆ' e líiˆ naaˆ jóor̃. 6 Jogui

calili~ e nilí'naa' jóo' Fidiée~, co' Fidiée~
 casiin~ Jmiguí' quiá'r~ la'eéang' cóo'~
 Jóor' Dsea' Jmáang~ fí' dsí'naa' lajaang~
 lajaang~naa'; joba' la'eéang' e Jmiguí'
 quiá'~ Fidiée~ do fé'naa' lala e íaang~
 dsí'naa': "¡Teaa'! ¡Teaa'!" 7 Jo lajob líí',
 jo líí'guí' dsea' i jmiti~ jalé' ta~ quiu'~
 quí'~ tíí'naa' fí' jmigüü' la, co' lana nilíí'-
 naa' jóo' Fidiée~ lajaang~ lajaang~naa',
 jo lajoba' niñíng~naa' e nicajín'~ lami~
 jéeng'gui e nicuó'r~ dsea' quiá'r~.

Jial guing~ dsí' Paa~ jaléng'
dsea' quiá'~ Dsea' Jmáang~
i seeng' fí lí se' Galacia

8 Dsu' lami~ jéeng'gui, lajee~ nú'gui
 e calicuíng' 'nú' Fidiée~, líng'na'
 lafa' dsea' si'niing~ uíi'~ e jmití'na'
 jalé' e quí'~ tíing~na' jmoo'na' cóo'~
 jaléng' diée~ i o' jál'. 9 Dsu' lanagui
 nicalicuíim'ba' Fidiée~, osi laco' cuóøng~
 fe'ee', e dsea' íb' dsea' i nicalicuíng~
 'nú'. Joba' çjali' e nijmiti'tu' calé'
 catú~ jalé' e quí'~ tíing~na' do? Co' e jo
 ja' jíé' lí íng' ta~ quií'na' jíi'~ cóo'.
 10 Co' 'nú' jmi'goo'na' jalé' jmü' osi
 jalé' si' osi jalé' jíi' é. 11 Jojoba' eáam'
 guing~ dsii' 'nú' fíng song ja' cali'íng~
 ta~ jíi'~ cóo' lajíi'~ ta~ e nicajmé e jee~
 'nú'!

12 Joba' míi' i 'nú' la guíng~, dsea'
 rú'naa' dsea' quiá'~ Dsea' Jmáang~, e
 nijmée'na' laco'gui nicajmé' jnea~ e jo'
 jmiti'tu' lajíi'~ e quí'~ tíing~na' do. Dsu'
 'nú'gui, eáam' guíú' nica'ee'na' cóo'~
 jnea'. 13 Jogui niñ'bi' cajo e jmohuíb'
 quíeē~ mí' canaan~ guíaa' júu' quiá'~
 Dsea' Jmáang~ jee' 'nú' e quiá'~ jial
 laang~ dsea' jee' dsee~ quiá'r~. 14 Dsu' ja'
 e líí' e gab' e jmohuíí' e quíeē~ do, co'
 'nú' ja' cajmee'na' fa' e ja' cajmijíng~
 na' jnea~ o'gui ca'naang~na' jnea~ ca'
 dsu' uíi'~ e líín' n e jmohuíí' do. Co' 'nú'
 guíú'b~ ca'íng'na' jnea~ laco'gui íng'
 dsea' jaang~ ángel i lííng' guotií' Fidiée~ i
 casiíng' dsea' do, osi laco' Dsea' Jmáang~

'ñia'bir é. 15 Jo çjie~ fí' ca'í' e jmi'íáang~
 óo' 'nú' cóo'~ jnea~ ie~ do? Co' lanagui jo'
 'ga' lí' íaang~ óo'na'. Dsuo' cuóøm' fá'na
 uii~ quií'na' ie~ do e dseáng' lafa' niguí'
 'nú' jminí'na' e nicuó'na' jnea~ e laco'
 cuóøng~ e nijmicóo'na' jnea~. 16 Jogui
 lanagui líí' lafa' e ni'ní' máam'baa' 'nú'
 dsu' uíi'~ e fón'n 'nú' e júu' jál' la.

17 Jo i dsea' i iing~ nijmisíng~ e júu' e
 quiá'~ jial laang~ dsea' jee' dsee~ quiá'r~
 iin~ e nigüitáang~ 'nú' cóo'~r, jo dsu'
 jaléng' i dsea' í ja' í dsí'r laco' catíng~,
 co' lico' iin~ e nimáang~ 'nú' jnea' 'nfb'.

18 Dsu' guíú'b~ cajo song seeng~ dsea' i
 iing~ e nigüitáang~ 'nú' cóo'~r, lifa' i
 dsea' í 'né' í dsí'r laco' catíng~ jogui
 'né' e contøom~ éer' guíú' cóo'~ 'nú' lí'
 laco'gui ee~ jnea~ mí' táan'n jee~ 'nú'.

19 Dsea' rú'naa' i iin~n eáang~, calé'
 catú~ caa~ iihuúí' uii~ quií' 'nú' laco'gui
 iihuúí' íng' jaang~ dseamf mí' liseeng~ ji-
 uung~ quiá'r'; jogui caa~ e iihuúí' do cartí'
 Dsea' Jmáang~ nicuó'r' 'nú' e ni'uíng~
 na' dseáng' dsea' quiá'r'. 20 Jo eáam'
 iin~n e táan'n jee~ 'nú' lana, co' jíé'gui
 líí' e sii'naa' dseáng' quini'na' lana; co'
 ja' ñii' ee' ní'f' dsii' uii~ quií'na'!

E' calí' cóo'~ Agar jogui Sara

21 Jogui iin~n e ningíi'na' quíe' e júu'
 la, jaléng' 'nú' i dseáng' iing'na' jmití'-
 na' júu' quiu' ta' quiá'~ Moí'. Jo çsu
 ja' mí' cangáng' 'nú' jial líí' e júu' jo?

22 Co' jee' e júu' jo fé' e i 'líi' yúu'~
 Abraham do caliséng~ gáng~ jóor', jaang~
 i caliséng~ cóo'~r jaang~ dseamf i sii' Agar
 i si'niing~ i jmóo' ta' huí' e ja' 'léeng'~,
 jogui i jaang~gui do caliséng~ quiá'r' cóo'~
 dseáng' dseamf quiá'r' i sii' Sara i néé'
 ní' jalé'b' e óor' cóo'~r dseañu' quiá'r'.

23 Jo i jóo' i dseamf i si'niing~ do caliséin~
 laco'gui liseeng~ lí' doñi' i jóo' dsea';
 jogui i jóo' dseáng' dseamf quiá'~ 'líi'
 yúu'~ Abraham do caliséin~ lajob cajo,
 dsu' lí' laco' niliti' lajíi'~ júu' e nicacuó'
 Fidiée~ ír' lami~ jéeng'gui. 24 Jo dsu' líim~

ee` guóng` jalé` e la; dsuco` laji` gáng` i dseamf` do liim` ee` júu` sisée` quiá`r` la- jaang` lajaaiñ`. Jo i dseamf` jaang` i sii` Agar do cuø` cõo` li` quiá`r` quiá`r` la- jii` júu` e cajmirø` Fidiée` cõo`r` Moi` fi` yá`r` mó`r` Sinaí; joba` jaléng` dsea` i níing`r` la'eáang` cõo`r` e júu` jo líiñ` lafa' dsea` si'niim`. <sup>25</sup> Jogui i dseamf` i sii` Agar do cuø` cõo` li` quiá`r` fi` yá`r` mó`r` Sinaí e si' fi` Arabia e guóng` e jaléng` dsea` Jerusalén i seeng` fi` li` se` Israel líiñ` lafa' dsea` si'niim`. ²⁶ Dsu` jaléng` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang` i catíng` e fi` Jerusalén `míi` quiá`r` Fidiée` do ja` líiñ` dsea` si'niing`. Jogui líi` lafa' niquí`baa' e fi` jo. <sup>27</sup> Co' lalab fé' fi` ni` jì` quiá`r` Fidiée`:

Jmi'íáang` o', dseamf`,
 'nu` i ja` mí` cangoqueeng` yuu`;
 jogui jmi'íáang` a' cajo e ja` mí` ca'íin`
 iihuú` laco' mí` liseeng` jiuung`
 quiá`r` dsea`.
 Dsuo' 'nu', dseamf` i catúu` dseañu`
 quíi',
 fíing`gui jóo` niliseeng` laco'gui i
 dseamf` i seeng` dseañu` quiá`r`.
 Jo lanab fé' Fidiée` fi` ni` jì` quiá`r`.

²⁸ Joba' fíi`guíi` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang`, jneaa`aa' cõliing` cõo`r` i jóo` Abraham i sii` Isáa' do líi`naa' jóo` Fidiée` e laco' niliti` la- jii` júu` quiá`r` e nicacuø`r` 'líi` yúu`r` Abraham lami` jéeng`gui. ²⁹ Jo co' ie` jo i jóo` i dseamf` si'niing` do cajmeáin` ga` i jóo` dseamf` quiá`r` 'líi` yúu`r` Abra- ham do i caliséng` la'eáang` cõo`r` ta` quiá`r` Jmiguí` quiá`r` Fidiée`, jo lajob ca- jo jmóo` dsea` sijur` cartí` lana e jmáin` ga` rúin`. <sup>30</sup> Jogui quie`na' cuente la- jii` júu` quiá`r` Fidiée` e casí`r` Abraham: "Uøøng` fi` quíi' i dseamf` i si'niing` cõliing` cõo`r` jóo`r` do, co' ja` catíng` jóo` i dseamf` do lajii`r` guíe` quiá`r` i jóo` dseáng` dseamf` quíi' i née` ni` jaléb' e sea` quíi`na', yúu`r` Abraham." ³¹ Jo la- job líi', dsea` rú`naa', ja` líi`naa' lafa' jóo`

dseamf` i si'niing`, co' lana nilíi`ii' lafa' jóo` dseáng`r` dseamf` i ja` si'niing` do.

Dsea` Jmáam`bing' láang` jneaa`aa' e laco' ja` líi`ii' dsea` i lafa' si'niing`

5 Joba' fíi`guíi` 'nú', dsea` gálatas, e Dsea` Jmáam`bing' caleáang` jneaa`aa' e laco' jo` 'ga' li` quie` nifi` quíi' e júu` quiu' ta` quiá`r` Moi` do. Joba' 'né` e niliseeng`na' e silaam`ba', jogui jo` cuø`tu` fi` yaang`na' calé`r` catú` e nijmití`tu' jalé' e júu` jo.

² Jnea` Paa`, jo núu`na' júu` quie`e, jogui quie`na' cuente røø` jalé' e nifi`i 'nú', e song cacuøø`r` fi` yaang`na' e nitõ` li` fi` ngúu` táang`na' laco'gui tíng` dsea` Israel, joba' ja` e ta` íng` quíi`na' jalé' e cangongíng` Dsea` Jmáang` uíi`r` 'nú' jóng. ³ Joba' fíi`túu` 'nú' e lí`r` doñi` i` 'nú' i tóo` li` fi` ngúu` táang`, joba' 'né` nijmití`na' dseáng`r` røøb` lajalé' e júu` quiu' ta` quiá`r` Moi` do. <sup>4</sup> Jo jaléng` 'nú' i í` dsíi' e Fidiée` ni'íñ` 'nú' e líng`na' dsea` i ja` røøng` dsee` uíi`r` e jmití`na' e júu` jo, joba' catiúum`ba' Dsea` Jmáang` jogui ca'náam` yaang`na' e laco' jo` ni'íng`na' lajii`r` e guiúng` Fidiée` do. <sup>5</sup> Dsu' jaléng` jneaa`aa' nisi- ta` dsí`naa' e Fidiée` ni'íng` jneaa`aa' e líi`naa' dsea` i ja` røøng` dsee` la'eáang` cõo`r` Jmiguí` quiá`r` jogui la'eáang` e ca- jáang`r` yee`naa' fi` jaguó` Dsea` Jmáang`. <sup>6</sup> Jogui song líi`naa' dseáng`r` lajang`r` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang`, joba' ja` e líi` nañi` fa' tóo` li` fi` ngúu` táang`naa' laco'gui litíng` dsea` Israel, dsuco' ja` e quíng` e jo; co' lajii`r` e quíng` fi` quini` Fidiée` e jáang`r` yee`naa' fi` jaguó` Dsea` Jmáam` e laco' nijmi`neáang`naa' dsea` rú`naa'.

⁷ Jogui 'nú', guiúb` lami` seeng`na' cõo`r` Dsea` Jmáang`; dsu' lanagui liim` i` nicatáng` 'nú' júu` e nicatúu`na' e jo` núu`na' lajii`r` júu` quiá`r` Dsea` Jmáang`. <sup>8</sup> Dsu' o' Fidiée` i cajéeng` 'nú' e ca- jmee`na' lajo, co' dsea` do nicatø`r` 'nú'

e laco' ni'ufing~na' dsea` quía' bre. <sup>9</sup> Jo lalab júu` róo: "Coo' capí' quieb' ni-jmē niróo` cá` quía' iñí'." ¹⁰ Dsu' jnea` tab` dsii` e la'eáang` cóo' Dsea` Jmáang` ni'f' tu` áa'na' calé' catú' laco'gui í' dsí' jnea`. Jo Fidiéeb` nicuø' iihuif` i dsea` i jmigøong` 'nú' cóo' jalé' e 'né` jmití'na', jo ja` e líí' ii` dsea`.

¹¹ Dsea` rú'naa' dsea` quía' Dsea` Jmáang`, faco' jnea` guia'bfi júu` e dseáng' la guíim` 'né` jmé` dsea` quía' Dsea` Jmáang` e lí' fí' ngúu` táaiñ` lí' laco' litíing` dsea` Israel, joba' faco' lajo, ja` e ta` e jmáng' dsea` Israel jnea` ga` jóng. Jo faco' lajob jmóo'o, joba' ja` liguíing` dsea` Israel uii` quía' jalé' e júu` e guiaa` quía' jalé' e cangongfing` Dsea` Jmáang` fí' dse' crúu` jóng. <sup>12</sup> Jogui jaléng' i dsea` i ngí' ta` jmigøong` 'nú' do e quía' e tó` lí' fí' ngúu` táang`na', iguiá`gui fa' nidsi'fim`bre congua' jo lajoba' nitiúuiñ` 'nú'!

¹³ Jogui co' 'nú', dsea` rú'naa', Fidiéé` cató'r` 'nú' e laco' jo` quia'gui ta` quíina' e júu` quia' ta` quía' Moi` do. Jo co' lajob líing`na', joba' jo` jmée`na' lí' doñí` eé` lí' óo'na' yaang`na', co' dsea` silaam` nilíing`na'. Dsuco' guia'gui e jmicóo' rúng`na' lajee` la'ó' yaang`na' uíi` e 'neáang` rúng`na'. <sup>14</sup> Co' lajaléb' lí' fé' júu` quia' ta` quía' Fidiéé', e júu` laba' eáang`gui liti': "Jmi'neáang` jaléng' dsea` rún' lí' laco'gui jmi'neáang` uø'."

¹⁵ Jo song jmoo'na' ta` jfing` osi ta` tíing` cóo' jalé' e siing`na', joba' ni'fim` lajii` juguia' júu` røø` e sea` jee` 'nú' e cangíing`na' e cacuø` Fidiéé`.

Jalé` e lí' dsii` dsea` fí' jmigúf` jogui jalé` e iing` Jmigúf` quía' Fidiéé`

¹⁶ Joba' fii`guíi` 'nú' la guíing`, dsea` rú'naa': Guiliseem`ba' contøong` la'eáang` cóo' Jmigúf` quía' Fidiéé`, jo lajoba' ja` jmití'na' lajii` e lí' óo'na'. <sup>17</sup> Dsuco' jalé' e lí' dsí'naa' do ja` cóong` røø` cóo' jalé' e iing` Jmigúf` quía'

Fidiéé`, jogui jalé' e iing` Jmigúf` quía' Fidiéé` ja` cóong` røø` cóo' jalé' e lí' dsí'naa' do. Dsuco' lajii` tú` e na ja` røø` cóong` quía', joba' ja` cuøong` e jmée` 'nú' lajii` e lí' áa'na' do. ¹⁸ Dsu' song 'nú' seem`ba' e quie` nifi` Jmigúf` quía' Fidiéé` quíina', joba' e júu` quia' ta` quía' Moi` do jo` quia' ta` quíina' lana jóng.

¹⁹ Jo ja` e huíing` e jøø`naa' quía' jaléng` dsea` i cá' fí' ga` jogui jmóor` lajii` e lí' dsíir` yaaíñ` fa' jalé' e la: mi` 'léé` jaléng' dseañu` osi jaléng' dseamf` e güiíin` cóo' dsea` i o' quía'r, osi mi` jmóo` dsea` jalé' e 'li' e jié'gui, osi mi` jmóor` jalé'gui e ja` tíi' ta` e quí' tiiñ` jmóor`, <sup>20</sup> osi mi` jmiféng' dsea` lí' doñí` eé`, jogui mi` jmóor` ta` dsea` láang`, osi mi` 'ní' ní' dsea` quía' jaléng' dsea` rúin', osi mi` jmóor` ta` jfing`, osi mi` suuiñ` laco'gui la líing` jaang`gui dsea`, osi mi` jmináb` liguiñ, osi mi` iin` e í`bre silíir` jalé' e sea, osi mi` 'naam`bre quía' rúin' co' ja` røø` siiiñ, osi mi` jii` la'ó' í`bre tí' dsíir` siiiñ, ²¹ osi mi` dsihuíiñ` quía' jaléng' dsea, osi mi` jmóor` ta` jngang` rúng', osi mi` jmóor` ta` í', osi mi` dsíng' cúin, osi mi` jmóo`biguir jalé' e ga` e jié' cajo. Joba' fii`guíi` 'nú' calé' catú' laco'gui nicaffi` i 'nú' ie` lamí` jéeng`gui do e jaléng' dsea` i quí' tñing` jmóo` jalé' e ga` lajo, joba' i dsea` í' ja` niñiñ` e Fidiéé` quie` nifi` quía'r, jogui ja` niñiñ` guieé` quía'r e cuø' Fidiéé` jaléng' dsea` quía'r cajo.

²² Dsu' mi` seeng` dsea` la'eáang` cóo' Jmigúf` quía' Fidiéé`, co' la'eáang` e Jmigúf` doba' jmi'neáang` rúin', jogui e íaang` dsíir, jogui e seeíñ` juguia' júu` røø` cóo' dsea` rúin', jogui e féng' dsíir` quía' rúin', jogui e guíiñ` cóo' jaléng' dsea` rúin', jogui guia'b` eer` cóo' jaléng' dsea` rúin', jogui jmiti`bre lajii` júu` e cuø', <sup>23</sup> jogui ja` jmicøong` yaaíñ` jee` dsea` rúin', jogui ja` jmóor` lajii` ta` quia'r yaaíñ. Jogui lajib` júu`

quiu' ta' cõong` røø` cõo' e júu` la.
²⁴ Jogui jaléng' i dsea` i líng` dsea`
 quia' Dsea` Jmaang` lafa' cató' fí dse'
 crúb` jalé' e ga' e jmóor` cõo'gui
 jalé' e lí dsíir` yaaiñ, jo lajoba' ca-
 naam`bre quia' e jo. <sup>25</sup> Jo co' la'eáang`
 cõo' Jmiguí quia' Fidiéeb` nisee`naa',
 joba' 'né` cuøø` fí yee`naa' e e Jmiguí
 dob quie' nifí` quí`ii'.

²⁶ Jogui ja' 'né` jmicøong` yee`naa'
 jee` jaléng' dsea` o'gui nijmijlõng`
 yee`naa' o'gui nijmó'oo' dsihuíng`naa'
 quia' jaléng` dsea` rú'naa' cajo.

Jmicõo'na' jaléng' dsea` rúng'na'

6 Joba' fii`guí 'nú', dsea` rú'naa'
 dsea` quia' Dsea` Jmaang`, song
 móo` 'nú' e jaang` dsea` rúng`na' ni-
 catõng` fí ni` dsee, joba' jaléng' 'nú',
 dsea` seeng`na' la'eáang` cõo' Jmiguí
 quia' Fidié, 'né` nijmicõo'ba' i dsea`
 í e laco' niliseeín` laco' la seeng` dsea`
 quia' Dsea` Jmaang`. Jo jmee`ba' e
 guíung`na' cõo'r, jogui ñiim` áa'na' e
 laco' ja` güilí e la quie' 'núb' cajo ni-
 jiúng`na' fí ni` dsee. ² Jogui jmicõo'
 rúng`na' cõo' jalé' e huíng` lí' quí-
 na', jo lajoba' dseáng` niliti` lajii' júu`
 quia' Dsea` Jmaang`.

³ Jo song jaang` dsea` í dsíir` e ni-
 ing`guir, dsu' o' já' e lajo, co' lico'
 jmigøong` 'ña'bre song í dsíir` lajo.
⁴ Dsuco' lajaang` lajaam` dsea` 'né` í
 dsíir` su guíu` jalé' e jmóor` osi ja`
 dseeng` é. Jo song í dsíir` 'ña'r e guíu`
 lajii' e jmóor` do, jo song dseáng` la-
 job líí, joba' ja` 'né` jøø` jial jmóo`
 dsea` jiéng'. <sup>5</sup> Dsuco' lajaang` lajaam`
 dsea` 'né` to' fíiñ` lajii' e líí quia'r.
⁶ Jogui i dsea` i jmitíng` júu` quia'
 Dsea` Jmaang` 'né` cuøø`bre i dsea` i e'
 quia'r do lajii' e catíiñ` do e laco' ni-
 jmicõo'`rein' do.

⁷ Jo ja` jmigøong` yaang`na' cõo' jalé'
 e jmo`na', co' jii' jaang` dsea` cuøøng`
 lí jmigøoiñ` Fidié. Cofa' lajii' e jni'

dsea` fí ni` guóo' uø` quia'r, e job cajo
 e nisitíiñ` mi` niró. ⁸ Jo lajob líí cõo'
 i dsea` i seeng` laco' lí dsíir` yaaiñ, co'
 mi` nití` í' quia'r e nijúuiñ, ni'nám`bre
 quia' Fidié`lata. Jogui i dsea` i seeng`
 laco' iing` Jmiguí quia' Fidié, joba'
 la'eáang` e Jmiguí quia' Fidié` dob
 niliseeín` cøøng` cõo' dsea` do lata.
⁹ Jogui song cuø` bí yee`naa' e jmó'oo'
 jmang' e guíu', jogui song dseáng` ja`
 jmitúng` dsí'naa' e jmó'oo' e jo, joba'
 mi` nití` í', ni'fím`baa' guíe` quí`ii'
 e cuø' Fidié` jaléng' dsea` quia'r.
¹⁰ Joba' contøom` 'né` jmó'naa' jmang`
 e guíu` cõo' jaléng' dsea` jogui e
 jmicõo'naa're, dsu' la guíng`guí eáang`
 'né` jmó'oo' lajo cõo' jaléng' dsea` rú-
 naa' dsea` quia' Dsea` Jmaang`.

Júu` íi` 'gøo` quia' Paa`

¹¹ Jo jøø`na', dsea` rú'naa', jial tíi`
 cõo' e júu` e jmo'`o la quí'na! ¹² Jo
 jaléng' i dsea` i jmóo` úung` e nitó-
 na' lí fí` ngúu` táang`na', jmóor` lajo
 e laco' nijér` guíu` cõo' jaléng' dsea`
 caguiaang`gui jogui e laco' ja` nijmeáng`
 dsea` ga` ír` uii` quia' e guiar` júu` e
 cajúng` Dsea` Jmaang` fí dse'` crúu`.
¹³ Jo jii'gui jaléng' i dsea` i jmóo` úung`
 e tóor` lí fí` ngúu` táaiñ do ja` jmitir`
 jalé' e júu` quíu' ta' quia' Moí. Dsu'
 jmóor` úung` e 'nú' nitó`na' lí fí` ngúu`
 táang`na' e laco' nijmér` ráaiñ` fí` quini`
 jaléng' dsea` jiéng' e nicalí`bre 'nú'
 e nicajmee`na' lí fí` ngúu` táang`na'.
¹⁴ Dsu' jnea, jii' cõo' ja' e jmóo`o ráan`n
 e jíe'gui; co' dseáng` lajii' e calí` cõo'
 Dsea` Jmaang` fí dse'` crúb, jii' joba'
 sée' e teá. Co' la'eáang` e catáng` Dsea`
 Jmaang` fí dse'` crúu`ba', jo` ee` ta` íing`
 quíe` e jii' cõo' jalé' e sea` fí` jmiguí la
 lana, jogui líí lafa' e cajúm`baa, co' jo`
 seen` e quíu' ta' jnea` jalé' e sea` fí`
 jmiguí. ¹⁵ Jogui jo` ee` ta` íing` quíi`na'
 song tóo` lí` osi ja` tóo` lí` fí` ngúu` táang`-
 na' é; dsuco' lajii' e quíng`gui quíi`-

na' e nicaquí' jíng' yaang~na' fi' quini' Fidiée', jo joba' nilíng'na' dsea' 'mím~ lana. ¹⁶Jo jaléng' i dsea' i seeng` la-cø' la lí' e júu^ e nicafá'a na, cóo'~gui jaléng' dsea' Israel i quie' Fidiée' nifi' quiá'r', güiliseem`bre juguiú' júu^ røø, jogui güilíb' fi' líng' Fidiée' ír` cajo.

¹⁷Lati' lana jogui li~ dsé'gui cajo jíi'~ jaang` dsea' nicuó'~guir jnea' iihuí'; cø'

jalé' e güi' e quiee~ la lana cuø' lí' e jmóo`o lajíi' e iing~ Fíi'naa' Dsea` Jmáang~.

¹⁸Joba' dsea' rú'naa', nimí'i Fíi'naa' Dsea` Jmáang~ e ni'ír~ güea'^ quiá'r~ jee' 'nú'. Jo lajob 'né' lí'.

Jo lanab jíi'~ fé' jì' quiá'~ Paa~ e catíing~ jaléng' dsea' quiá'~ Dsea` Jmáang~ i seeng` fi' lí' se' Galacia.

Júu[^] e toq̃ fí nî jî` quiá[^] Paa[^] e catíng[^] dsea[^] seeng[^] fí ÉFESO

1 Jnea[^] Paa[^] lín[^] n jaang[^] dsea[^] apóo[^] i jmóo[^] ta[^] ni[^] júu[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[^], co[^] lajob[^] ta[^] e cali[^] íaang[^] dsí[^] Fidié[^] cacuø[^] r[^] jnea[^]. Jo guiéen[^] n júu[^] guicóo[^] quí[^] na[^], jaléng[^] 'nú[^]', dsea[^] quiá[^] Fíí[^] naa[^] Fidié[^] i neáang[^] fí Éfeso i já[^] líng[^] júu[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[^]. ² Jo mfi[^] i Tiquí[^] naa[^] Fidié[^] cóo[^] gui Fíí[^] naa[^] Dsea[^] Jmáang[^] e ni[^] fr[^] güea[^] quiá[^] r[^] jee[^] 'nú[^]', jogui e nicuø[^] r[^] 'nú[^]' e seeng[^] na[^] juguiá[^] júu[^] røø[^].

Jalé[^] e guiú[^] e nicacuø[^] Fidié[^] jnea[^] aa[^]

³ Jo majmifém[^] 'baa[^] Fidié[^] i líng[^] Fidié[^] quiá[^] Fíí[^] naa[^] Dsea[^] Jmáang[^] jogui i líng[^] Tiquiá[^] r[^] cajo, dsuco[^] la'eáang[^] e lí[^] i[^] lafa[^] jaang[^] dsea[^] cóo[^] Dsea[^] Jmáang[^], lajoba[^] Fidié[^] nicacuø[^] r[^] jnea[^] aa[^] jalé[^] e guiú[^] e sea[^] quiá[^] r[^] e jáa[^] fí lí[^] guiiñ[^] e laco[^] uíng[^] guiú[^] quí[^] ii[^]. ⁴ Jo Fidié[^] caguín[^] jnea[^] aa[^] latí[^] jíí[^] mi[^] nú[^] gui e nitíroo[^] jmigúí[^] e laco[^] niliguiúng[^] naa[^] fí[^] quini[^] r[^] e ja[^] dsee[^] sea[^] quí[^] ii[^] la'eáang[^] cóo[^] Dsea[^] Jmáang[^]. ⁵ Jo co[^] eáam[^] 'neáang[^] Fidié[^] jnea[^] aa[^], joba[^] caguiar[^] guiú[^] latí[^] mali[^] e laco[^] nijéiñ[^] jnea[^] aa[^] laco[^] jóo[^] bre la'eáang[^] cóo[^] Dsea[^] Jmáang[^], lí[^] laco[^] gui jíí[^] e cali[^] íaang[^] dsí[^] r[^] 'nia[^] r[^]. ⁶ Jo cajméer[^] lajo e laco[^] nijmiféng[^] naa[^] Fidié[^], co[^] eáam[^] guiiñ[^] cóo[^] jnea[^] aa[^] nañí[^] fa[^] ja[^] catí[^] naa[^] e jo. Jo cacuø[^] r[^] jnea[^] aa[^] e jo e ja[^] 'lee[^] jíí[^] coo[^] la'eáang[^] cóo[^] Jóor[^] Dsea[^] Jmáang[^] i 'neáiñ[^] eáang[^] do. ⁷ Jo co[^] eáam[^] 'neáang[^] Fidié[^] jnea[^] aa[^] nañí[^] fa[^] ja[^] catí[^] naa[^], joba[^] nicaleáiñ[^] jnea[^] aa[^] jee[^] dsee[^] quí[^] ii[^] la'eáang[^] cóo[^] jmí[^] øng[^] Jóor[^] Dsea[^] Jmáang[^] e catuú[^] fí dse[^] crúu[^]. Jo la'eáang[^] cóo[^] e jmí[^] øng[^] dsea[^] do ca[^] íiñ[^] dsee[^] quí[^] naa[^]. ⁸ Jo co[^] eáam[^] guiiñ[^] Fidié[^]

cóo[^] jnea[^] aa[^] nañí[^] fa[^] ja[^] catí[^] naa[^], joba[^] cacuø[^] r[^] jnea[^] aa[^] e tí[^] naa[^] jogui e ngáng[^] naa[^] ⁹ jalé[^] e iñ[^] jmóor[^] 'nia[^] r[^] e ja[^] nî[^] dsea[^] jéeng[^] gui, lí[^] lajíí[^] júu[^] e nicacuø[^] r[^] jéeng[^] gui quiá[^] jalé[^] e nijmití[^] r[^] la'eáang[^] cóo[^] Dsea[^] Jmáang[^]. ¹⁰ Jo lí[^] laco[^] gui jíí[^] e nicaguia[^] Fidié[^] guiú[^] jéeng[^] gui, dseáang[^] nilitib[^] laco[^] sí[^] r[^] mî nití[^] í[^] lajo e Dsea[^] Jmáam[^] nilíñ[^] dsea[^] mogui[^] quiá[^] lajaléng[^] jogui quiá[^] lajalé[^] e sea[^] fí nî[^] fí cóo[^] gui fí nî[^] guóo[^] uó[^] la.

¹¹ Jo lajíí[^] mali[^] Fidié[^] nicaguíñ[^] jnea[^], dsea[^] lí[^] naa[^] dsea[^] Israel, e laco[^] ni[^] uíng[^] naa[^] jóor[^] la'eáang[^] cóo[^] Dsea[^] Jmáang[^] lí[^] laco[^] gui nica[^] f[^] dsí[^] r[^] jéeng[^] gui e nijmér[^]; jo jaléb[^] e jmóo[^] Fidié[^] do, jmóor[^] laco[^] jíí[^] e líiñ[^] e guíú[^]. ¹² Jo nicajméer[^] lajo e laco[^] jnea[^], dsea[^] nita[^] dsí[^] naa[^] la'uii[^] e Dsea[^] Jmáang[^] nileáiñ[^] jnea[^] jee[^] dsee[^] quí[^] ii[^], see[^] naa[^] e nijmiféng[^] naa[^] Fidié[^], co[^] íb[^] dsea[^] laniing[^] 'gøiñ[^]. ¹³ Jo lajobi jaléng[^] 'nú[^], dsea[^] ja[^] líng[^] na[^] dsea[^] Israel, mi[^] canú[^] naa[^] e júu[^] já[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[^] e quiá[^] jial laang[^] dsea[^] jee[^] dsee[^] quiá[^] r[^], jogui ca'uíng[^] na[^] jóo[^] Fidié[^], joba[^] cacuø[^] Fidié[^] 'nú[^] Jmiguí[^] quiá[^] r[^] lí[^] laco[^] gui júu[^] e nicacuø[^] r[^] jéeng[^] gui e laco[^] líng[^] na[^] e líng[^] na[^] dsea[^] quiá[^] r[^]. ¹⁴ Jo co[^] seem[^] e Jmiguí[^] quiá[^] Fidié[^] do cóo[^] jnea[^] aa[^], joba[^] líta[^] dsí[^] naa[^] e ni'íng[^] naa[^] lajíí[^] e catí[^] naa[^] quiá[^] Fidié[^] cartí[^] mî nileáiñ[^] jnea[^] aa[^] congua[^] jee[^] jalé[^] dsee[^] quí[^] naa[^], jnea[^] aa[^] dsea[^] lí[^] naa[^] dsea[^] quiá[^] r[^]. Jo lajob[^] nijmiféng[^] naa[^] re, co[^] íbre dsea[^] laniing[^] 'gøiñ[^] fí la'úng[^].

Jalé[^] e mi[^] Paa[^] Fidié[^] uii[^] quiá[^] jaléng[^] dsea[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[^]

¹⁵⁻¹⁶ Jo uii[^] quiá[^] e cajmée[^] Fidié[^] e nilíng[^] naa[^] jóor[^], joba[^] laco[^] ya[^] mi[^] fón[^] n dsea[^] do, cuøø[^] ore guí[^] máang[^] uii[^] 'nú[^] latí[^] mî caliñi[^] e cajáang[^] yaang[^] na[^] fí jaguó[^] Dsea[^] Jmáang[^]

jogui eáam' jmi'neáng' rúng'na' cóo' jaléng' dseá' quiá' Dseá' Jmáang' caguiang'gui cajo. ¹⁷ Jogui mfi' i Fidiéé' i líng' Fidiéé' quiá' Fí'naa' Dseá' Jmáang', jogui i líng' Tiquí'ii' i laniing' 'gøng' do cajo, e nicuó'r' 'nú' e tiing' ngáng'na' i dseáng' Fidiéé' la'eáang' cóo' Jmiguf' quiá'r', jo lajob nilicufing'gui'r' guiá' cajo. ¹⁸ Jogui mfi' i Fidiéé' e nicuó'r' 'nú' e nijneá' moguí'na' e laco' niliñ'na' e e nisijeeng'na' e ni'fing'na' quiá'r', co' dseá' quiá'bre nilíng'na', jogui jial tí' jlo' jogui niguó' jalé' e cuó' Fidiéé' jaléng' dseá' quiá'r' i catíng' lajo. ¹⁹ Jogui mfi' i Fidiéé' cajo e niliñ' 'nú' jial ja' cóong' cóo' 'gøng' Fidiéé', jo cóo' e 'gøiñ' do jmicóo' jneaa'aa', dseá' lí'naa' dseá' quiá' Dseá' Jmáang'. Jo cóo' e laniing' 'gøng' dseá' do, cóo' e job cajo cajméer' ²⁰ e cají'tu Dseá' Jmáang' mi' cang' e cajúin', jo caguiéiñ' lí' lí' dsée' laco' guiiñ' 'ñia'r' fi' ñiff'. ²¹ Jo cacuó' Fidiéé' Dseá' Jmáang' e í'bing' laniing'gui eáang' jee' lajaléng' i seeng' fi' yú' jmiguf', fa' jaléng' dseá' moguí', jogui jaléng' i si'neang' i quiu' ta~, cóo'gui dseá' laniing' i quiu' ta~, lí' doñí' ii' dseá' ee' ta' óor' i quiu' ta' lajee' lana osi lajee' lí' dsé'gui é. ²² Jo lajalé' niguiá' Fidiéé' fi' uii' tií' Dseá' Jmáang', jo cangiim'bir cajo e líng' dseá' do dseá' moguí' quiá' lajaléng' dseá' quiá'r'. ²³ Jo jaléng' dseá' quiá' Dseá' Jmáang' líiñ' lafa' cóo' ngúu' táain' cóo' dseá' do, joba' røøb' sea' quí'ii' laco'gui la sea' quiá' dseá' do, jo dseá' íb' dseá' moguí' quiá' lajaléng' cóo'gui lajalé' e sea' fi' la'úng'.

Fidiéeb' dseá' caleáain' jneaa'aa' jee' dsee' quí'ii'

2 Jo lami' jéeng'gui do, jaléng' 'nú' líng'na' lafa' 'liim'ba' fi' quini' Fidiéé' uii' jalé' e 'lee'na' jogui uii'

jalé' dsee' e ee'naa', ² co' caliséng'na' e jmoo'na' jialco' nirøng'na' dsee' laco'gui la jmoo' dseá' jmiguf', jogui cajmití'na' lají' ta' quiu' fií' i 'líng' i quie' nifi' quiá' jalé' gu' lí' e fi' fi' yú' jmiguf'. Jogui i fií' i 'líng' do née' nir' jaléng' dseá' i ja' jí' Fidiéé'. ³ Jo lajob cajo lami' see' jneaa'aa' lají'na' lami' jéeng'gui e jmoo'naa' lají' e ja' dseeng' e ii'naa' yee'baa', co' jmoo'naa' doñí' ee' já' dsí'naa' jogui i dsí'naa'. Jo co' lajob jmoo'naa', joba' catí'baa' e ni'fing'naa' iihuí' eáang' quiá' Fidiéé' uii' quiá' jalé' e ja' dseeng' e jmoo'naa' do lí' laco'gui iihuí' e íng' jaléng' dseá' jmiguf' i jmoo' jialco' nirøin' dsee'. ⁴⁻⁵ Dsu' Fidiéé' eáam' fi' líiñ' jaléng' jneaa'aa', jogui eáam' cali'neáain' jneaa'aa', joba' cangiing'naa' quiá'r' e see'naa' lafa' 'míim'baa' la'eáang' cóo' Dseá' Jmáang' nañí' fa' lí'naa' lafa' e 'liim'bí' uii' dsee' quí'naa'. Co' la'eáang' e guiúm' Fidiéé' cóo' 'nú' nañí' fa' ja' catíng'na', joba' nicaléáain' 'nú' jee' jalé' dsee' quí'na' lana. ⁶ Jo Fidiéé' cajméer' e lafa' røøb' cají'túu' cóo' Dseá' Jmáang' mi' cají'tu dseá' do, jogui lafa' caguiéiñ' jneaa'aa' colíing' cóo' dseá' do fi' ñiff' quiá'r'. ⁷ Jo cajméer' e jo e laco' nicuó' lí' lata' jial tí' guiúng' Fidiéé' cóo' jneaa'aa' e jí' ja' catí'naa' e eáam' 'neáain' jneaa'aa' la'eáang' cóo' Fí'naa' Dseá' Jmáang'. ⁸ Jo co' guiúm' Fidiéé' cóo' 'nú' e jí' ja' catíng'na', joba' nicangiing'na' e nileáng'na' jee' dsee' quí'na' la'eáang' e cajáang' yaang'na' fi' jaguór'. Dsu' e jo ja' calí'na' yaang'na', co' Fidiéé'bing' cacuó' 'nú' e jo e ja' 'lee'. ⁹ Jo jalé' e jo ja' lí'naa' uii' quiá' jalé' e jmoo'naa', dsuco' faco' lajo, joba' cóo' e job nijmijløng' yee'naa' jóng. ¹⁰ Dsu' Fidiéé'bing' nica-jmée' jalé' e jo quí'ii', co' cajméer' e lafa' cali'míim'baa' la'eáang' cóo' Fí'naa' Dseá' Jmáang' e laco' nijmó'oo'

jmgang^l e guíá^l lí^r laco^lgui jí^l guíá^l
nicaguiar^r quí^lii' jéeng^rgui e nijmó^{oo}'.

**Jial see^{naa}' juguiá^l júu[^] røø[^]
la'eáang^r cóo^l' Dsea^l Jmáang^r**

¹¹ Jo téé^r áa^{na}' jial líng^{na}' ie^l lami^r
jéeng^rgui do, 'nú^l' dsea^l ja^l líng^{na}' dsea^l
Israel. Jo jaléng^l' jnea^l' i líng^r' dsea^l
Israel i tíng^r tóo^l lí^r fí^r ngúu^l táang^r
lají^l' dseañu^l' e laco^l cuø^l lí^r e líí^{naa}'
dsea^l quíá^l' Fidiéé^r, jo jneab^l' ca-
jo i fé^l' e ja^l líng^r' 'nú^l' dsea^l quíá^l'
Fidiéé^r. ¹² Jo jmigiéng^r' áa^{na}' e ie^l
lami^r jéeng^rgui do ja^l mí^r cuíng^{na}'
Dsea^l Jmáang^r, jogui jmaquíim^r' i' óo^{na}'
na^l laco^lgui jnea^l', dsea^l líí^{naa}' dsea^l
siju^r dsea^l Israel, jogui ja^l catíng^{na}'
lají^l' júu[^] e cajmée^r Fidiéé^r jogui ca-
jmíró^r cóo^l' jnea^l'. Jo lami^r jéeng^rgui
dsea^l i ja^l cuíng^r Fidiéé^r lami^r líng^{na}'
na^l, o^lgui líng^r eé^r sijeá^{na}' quíá^l' Dsea^l
Jmáang^r. ¹³ Jo lami^r jéeng^rgui ja^l cuíng^{na}'
na^l Fidiéé^r, dsu^l lanagui nicuíim^{ba}'
dsea^l do la'eáang^r cóo^l' Dsea^l Jmáang^r
i catu^u' jmi^{øøng}' fí^r dse^l' crúu[^] mí^r
cajúiñ^r uí^l' jneaa^{aa}'. ¹⁴ Jogui lana,
la'eáang^r cóo^l' Dsea^l Jmáam^{ba}', røøb^l
ni^y' dsí^{naa}' lajii^{naa}', jogui jo^l 'ní^l'
néeng^r rú^{naa}'. Cø^l lami^r jéeng^rgui líí^r
lafa^l sí^l' iáb^r' e sijní^r quí^lii' laca^líng^{na}'
na^l, cø^l 'ní^l' néem^r rú^{naa}'. Jo líí^r lafa^l' Dsea^l
Jmáang^r cajgéieñ^r e iá^l do mí^r cajúíñ^r
fí^r dse^l' crúu[^]. ¹⁵ Cø^l mí^r cajúng^r Dsea^l
Jmáang^r uí^l' jneaa^{aa}', joba^l ca^luíng^r
e laco^l jo^l quíé^r nifí^r quí^lii' e júu[^] quíá^l'
ta^l quíá^l' 'líí^r Moi^r'. Jo cajmée^r lajo e la-
co^l ca^luíng^{naa}' coøb^l' 'lé^l' e 'mí^l' lajii^r
tú^l íng^{naa}' do la^ló^l' ca^luíng^{naa}' dsea^l
quíá^l' Dsea^l Jmáang^r. Jo lajob^r cajmée^r
e laco^l jo^l 'ní^l' néeng^r rú^{naa}'. ¹⁶ Jogui
la'eáang^r e cajúng^r Dsea^l Jmáang^r fí^r
dse^l' crúu[^] cuaiñ^r quí^lii', joba^l juguiá^l
júu[^] røøb^l nisee^{naa}' cóo^l' Fidiéé^r lana
lajii^r tú^l íng^{naa}', dsea^l ca^l'ní^l' néeng^r
rú^{naa}', jo cajmée^r e lafa^l jaam^r dsea^l
ca^luíng^{naa}'. ¹⁷ Jo Dsea^l Jmáang^r ca-

jár^r cajaguiar^r júu[^] jial niliseeng^r dsea^l
juguiá^l júu[^] røø[^] cóo^l' Fidiéé^r laco^lgui
'nú^l', dsea^l ja^l lami^r cuíng^{na}' Fidiéé^r,
cóo^l'gui jnea^l', dsea^l líí^{naa}' dsea^l Israel
i cuíng^r Fidiéé^r lati^r mí^r uíng^r. ¹⁸ Cø^l
la'eáang^r cóo^l' e cangongíng^r Dsea^l
Jmáang^r fí^r dse^l' crúu[^] cuaiñ^r quí^lii',
joba^l lajaang^r lajaang^r jneaa^{aa}', dsea^l
líí^{naa}' dsea^l Israel osi^l o^l lajo^l é, nicuøøm^r
síí^{naa}' cóo^l' Tiquí^l'ii' Fidiéé^r la'eáang^r e
jmico^l' jneaa^{aa}' e Jmiguí^r quíá^l'r 'ñi-
a^r' do.

¹⁹ Joba^l lanagui, røøb^l ni^y' dsí^{naa}'
lajii^r tú^l íng^{naa}' do, cø^l dsea^l quíá^l'
Fidiéé^r nilíí^{naa}'; jogui lana lafa^l coøb^l
fii^r nilíí^{naa}' lajii^r tú^l íng^{naa}'. Cø^l lanagui
laco^l coøb^l fii^r nisee^{naa}' cóo^l' dsea^l
do, jo laco^l dsea^l sínú^l' quíá^l' Fidiéé^r
nilíí^{naa}' lana. ²⁰ Jo jaléng^l' jneaa^{aa}',
dsea^l líí^{naa}' dsea^l quíá^l' Fidiéé^r, líí^{naa}'
lafa^l coø^l' 'núú^l'. Jo lafa^l tíí^r fii^r
quíá^l' e 'núú^l' do líí^r jnea^l', dsea^l líí^{naa}'
dsea^l apóo[^] quíá^l' Dsea^l Jmáang^r
cóo^l'gui i dsea^l i jmóo^l' ta^l fé^l' cuaiñ^r
quíá^l' Fidiéé^r cajo. Jogui 'nia^l' Dsea^l
Jmáang^r lííí^{naa}' lafa^l e cuiteá^l' la^luíí^r e
dsée^r quíá^l' quiúng^r' e 'núú^l' do. ²¹ Jogui
lajaang^r lajaang^r jneaa^{aa}', dsea^l quíá^l'
Dsea^l Jmáang^r, líí^{naa}' lafa^l cuiteá^l' e
ngóo^l só^l røø[^] quíá^l' e 'núú^l' do la'eáang^r
cóo^l' Dsea^l Jmáang^r cartí^r ni^l'uíí^{naa}'
coø^l' 'núú^l' güeang^l' quíá^l' Fidiéé^r. ²² Jo
'nú^l', dsea^l quíá^l' Dsea^l Jmáang^r nilíng^{na}'
na^l colíng^r cóo^l' jaléng^l' jnea^l', jo ngóo^l
uíng^{na}' laco^lgui ngóo^l uíng^r e 'núú^l'
quíá^l' Fidiéé^r do. Jogui jee^r jaléng^l'
jneaa^{aa}' seem^r Fidiéé^r la'eáang^r cóo^l'
Jmiguí^r quíá^l'r.

**Mí^r caguia^l Paa^r júu[^] quíá^l'
Dsea^l Jmáang^r jee^r dsea^l i
ja^l líng^r dsea^l Israel**

3 Jnea^r Paa^r, jo sijñíñ^{na}' fí^r la lana
dsu^l uíí^r e guíaa^r júu[^] quíá^l' Dsea^l
Jmáang^r jee^r 'nú^l', dsea^l ja^l líng^{na}'
dsea^l Israel. ² Cø^l niñí^{na}' 'nú^l' e eáam^r

guiúng̃ Fidiéé̃ cóo'̃ jneã nañi' fa' ja' catñ̃n, joba' nicacuø'r' jneã e tã la e laco' ni'uíng̃ guiá̃ quí'na'. ³ Dsuo' Fidiéé̃ cajmээр̃ e ñii' jalé' e cali'iiñ̃ e nilinee' jéeng'gui e nijmér' jeẽ jaléng' dseã e ja' mí' ñi' dseã jéeng'gui. Jogui Fidiéé̃ nicacuø'r' jneã e caliñii' lí' laco'gui e nicajmée' e capi' fí' ni' jì' quíe' e e nicasñ̃n quí'na'. ⁴ Jo mí' ni'f'na' e jì' do, joba' niliñ'na' e niñib' jneã lajji' e cali'iing̃ Fidiéé̃ jmér' la'eáang' cóo'̃ Dseã Jmáang̃ e ja' mí' ñi' dseã jéeng'gui. ⁵ Co' lajji' e quía' Fidiéé̃ e ja' mí' caliñi' dseã jéeng'gui do, lanagui nicacuø' Fidiéé̃ jnea', dseã lí'naa' dseã apoo' quía' Dseã Jmáang̃, e ngáng'naa' colíing̃gui cóo'̃ i dseã quía'r' i jmoo' tã fé' cuaiñ̃ quía'r' cajo. Jo cajmээр̃ lajo la'eáang' cóo'̃ Jmigui quía'bre. ⁶ Jo e nab e ja' caliñi' dseã jéeng' do e la'eáang' e já' líng' 'nú' cóo'̃gui jaléng'gui dseã i ja' líng' dseã Israel e júu' quía' Fidiéé̃ e quía' jial laang' dseã jeẽ dseẽ quía'r' la'eáang' cóo'̃ Dseã Jmáang̃, joba' jaléng' 'nú', dseã quía' Fidiéé̃ nilíng'na' laco'gui jnea', dseã lí'naa' dseã Israel. Jogui cóob' 'lé' nilí'naa' lajeẽ lajalé'naa' do, jogui catñ̃m-baa' e ni'fing'naa' conrøø' lajji' e sijeeng'naa' quía' Fidiéé̃ lí' laco'gui jji' júu' e nicacuø' Dseã Jmáang̃ jneaa'aa'.

⁷ Jo có' eáam' guiúng̃ Fidiéé̃ cóo'̃ jneã nañi' fa' ja' catñ̃n, joba' cacuø'r' jneã tã e guiaã e júu' jo. Jogui la'eáang' cóo'̃ e laniing̃ 'gõñ' do, joba' nicuøøm' jmee' e tã jo. ⁸ Jo jneã ja' catñ̃n jji' capi' e ni'fin' n e tã jo jeẽ jaléng' dseã quía' Fidiéé̃. Dsu' la'eáang' e guiú̃m Fidiéé̃ cóo'̃ jneã e jji' ja' catñ̃n, joba' cacuø'r' jneã tã e guiaã júu' quía' Dseã Jmáang̃ jeẽ jaléng' dseã i ja' líng' dseã Israel, jalé' e jlo' niguø' e 'gøng' eáang' quía' Fii'naa' Dseã Jmáang̃ e jji' ja' quí'naa' jmiñ̃ ningáng'naa' jial lí'. ⁹ Jogui ni-

cacuø' Fidiéé̃ jneã cajo e nijmee' e e niliñi' dseã lajji' e cali'iiñ̃ jmér' jeẽ 'nú', lí' lajaléng' 'nú', dseã ja' líng'na' dseã Israel, e ja' mí' ñi' dseã lajji' mali', có' ja' mí' cajmijnéeng' dseã do e jo. Jo íb' dseã cajmээр̃ jalé' e sea' fí' la'úng' fí' jmigüf'. ¹⁰ Jo uii' e nilí'ii' cóo' 'lé' la'ó' jneaa'aa', dseã lí'ii' dseã quía' Dseã Jmáang̃, joba' lanagui jaléng' i quí' jmiñ̃ i quí' ta' fí' guiá' güf cóo'̃gui jaléng' dseã mogui i quí' ta' fí' jo cajo niliñir' e jmiguiü' íim' tí' tiing' Fidiéé̃ jmóor' lí' laco'gui jji' guiá' e guiar'. ¹¹ Jo Fidiéé̃ bing' cajméẽ jalé' e jo lí' laco' i' dsíir' mali' gui eáang' e nijmér', lajji' mí' nú' gui e nitiroø' jmigüf'. Jo e jo caliti' quía' Fidiéé̃ la'eáang' cóo'̃ Fii'naa' Dseã Jmáang̃. ¹² Jo có' dseã quía' Dseã Jmáang̃ nilí'naa', jogui la'eáang' e nicajáang' yee'naa' fí' jaguór', joba' nicuøøm' sii'naa' cóo'̃ Fidiéé̃, jogui nisita' dsi'naa' cajo e dseáng' ninü'bre júu' quí'ii'. ¹³ Joba' mí' i 'nú' e ja' jmitúng̃ oo'na' uii' quía' jalé' iihuñ' e íing' jneã uii' 'nú', dsu' fin' n e iihuñ' la e lí' laco' nidsijée' guiá' quí'na'.

Mi' cami' Paa' Fidiéé̃ uii' quía' dseã seeng' fí' Éfeso

¹⁴ Jo uii' quía' jalé' e jo nisl' i uø' jniñ̃ fí' quini' Tiquí'ii' Fidiéé̃. ¹⁵ Jo íbing' líng' Tiquía' jaléng' dseã jmigüf' cóo'̃gui jaléng' dseã i nineáang' fí' ñiñ'. ¹⁶ Jogui mí' i Tiquí'ii' Fidiéé̃ e la'eáang' cóo'̃ Jmigui quía'r' nicuø'r' 'nú' güea' 'gøng' quía'r' e laco' nijmicóo' quí'na'na', có' jji' íb' dseã i sea' quía' jalé' e jlo' jogui niguø' e jji' ja' too' jmiñ̃ niguiá'. ¹⁷ Jo mí' bí' e contøøng̃ guiing̃ áa'na' Dseã Jmáang̃ la'eáang' e nica-jáang̃ yaang'na' fí' jaguór'. Jo mí' bí' cajo e la'eáang' e eáam' 'neáang' Fidiéé̃ 'nú', joba' 'nú' eáam' nili'neáang'na' dseã do cajo, jo ja' jmitúng̃ áa'na' lajji' fí' niteáang'na'. ¹⁸ Jo mí' bí' ca-jo e ningáng' 'nú' røø' colíing̃ cóo'̃

jaléng'gui jnea', dseá líí'íi' dseá quiá' Dseá Jmáang, jial tíí laniing e 'neáang' Dseá Jmáang jneaa'. ¹⁹ Jo mii' bíí Tiquí'naa' cajo e nilíí'gui' dseáang' røð jial tíí laniing 'neáang' Dseá Jmáang 'nú', nañí' fa' jíí' jaang dseá ja' quíí'r jmií' dseáang' e ningáíí'. Co' song niñí'ba' lajo, joba' seab' la dsíng' quíí'na' laco'gui la dsíng' e sea' quiá' Fidiéé' 'ñia'r'.

²⁰ Jo güilífém' Fíí'naa' Fidiéé, i dseá i tíing' jmóo' e jmiguiú'gui laco'gui jíí' e í' dsí'naa' osi e mii'naa'r é, jo e jo jmóor' la'eáang' cóo' bí quiá'r e jmicóo' jneaa' quiá' jalé' e jmoo'naa' do. ²¹ Jo majmífém'baa' Fidiéé' contøng' jogui lata' jaléng' jneaa', dseá líí'naa' dseá quiá' Dseá Jmáang'.

Jo lajob nilí'.

Dseá quiá' Dseá Jmáang lííí' lafa' jaam dseá lajee' la'ó' rúíí'

4 Jnea' Paa', jo sijníí'n uíí' e guiaa' júú' quiá' Dseá Jmáang jee' 'nú', dseá ja' lííng'na' dseá Israel. Jo mii'í 'nú' e güiliseem'ba' laco' síí' e seeng' dseá i catø' Fidiéé' i ni'uúing' dseá quiá'r líí' laco'gui nicatø'r 'nú' e ca'uúing'na' lajo. ² Jo ja' jmicøng' yaang'na' jee' jaléng' dseá rúng'na', jogui ee'ba' guíú' jee' ír', jogui ja' jmoo'na' guíng'na' cóo'r, jogui jmee'ba' féng' áa'na' la'ó' rúng'na' e 'neáang' rúng'na'. ³ Jo co' juguíú' júú' røðb' niseeng' 'nú' la'ó' 'nú', dseá lííng'na' dseá quiá' Dseá Jmáang, la'eáang' cóo' Jmiguí quiá' Fidiéé, joba' jmi'úung'na' e seeng'gui' lajo. ⁴ Jo cøð' 'lé' nilíí'íi' la'ó' jneaa', dseá líí'íi' dseá quiá' Dseá Jmáang, jogui dseáang' lajíí' Jmiguí quiá' Fidiéé'ba' seeng' jee' jneaa', jogui ca'íim' e guíú' e sijeeng'naa' e nilííí'naa' cøng' cóo' Fidiéé' lata'. ⁵ Jo jaam' Fíí'naa' Dseá Jmáang i seeng', jogui jíí' júú' quiá' dseá í'ba' nijá' líí'naa', jo uíí'

joba' cajgáang'naa' jmií'. ⁶ Jo jaam' Fidiéé' i seeng', jo í'bing' lííng' Tiquíá' lajaang' lajaang' jneaa', dseá líí'íi' dseá quiá'r; jogui í'bi cajo i lííng' Fíí' quiá' lajíí'naa' la'ó' jneaa'; jogui jmiíí' ta' jneaa' e laco' nijmé'naa' lajíí' e iíí' 'ñia'r', jogui seeíí' cóo' jneaa'aa' lajíí'naa' cajo.

⁷ Jo Dseá Jmáang' cacuø'r' jneaa'aa' lajaang' lajaang'naa' lajíí' ta' e sí'í'íi' nijmó'oo' quiá'r líí' laco'gui nicali'íií' e cuø'r' jaléng' dseá quiá'r. ⁸ Joba' fé' í' ní' jí' quiá' Fidiéé' cuaií' quiá' e na e nidsijéé' cóo' Dseá Jmáang' jo fé': Jo cajgóo'bre í' yú' jmigúí' e jéeíí' jaléng' dseá i calí'r, jogui cacuø'r' dseá quiá'r e tííí' lajíí' e sí'í' nicuø'r' dseá do.

⁹ Jo í'e' guøng' e nisór' í' yú' do? Co' guøng' e la'uií' nijjíáíí' í' jmigúí' la cartí' í' ná' uø'. ¹⁰ Jo Dseá Jmáam' i dseá i cajgáang' do, jo í'bi cajo i cangáang' tu cartí' yú'gui líí' niniing'gui eáang' e laco' íb' nilííng' Fíí' quiá' lajalé'. ¹¹ Jo í'bre dseá cacuø'r' jaléng' jneaa', dseá líí'íi' dseá quiá'r, lajíí' e sí'í' nicuø'r'. Jo cacuø'r' e i lííng' jnea' jmoo'naa' ta' ní' júú' quiá' Dseá Jmáang, jogui e i lííng'gui jneaa'aa' jmoo'naa' ta' fé' cuaií' quiá' Fidiéé, jogui e i lííng'gui jmóo' ta' guíá' júú' quiá' jial laang' dseá jee' dsee' quiá'r, jogui e i lííng'gui jmóo' ta' quíé' níí' quiá' ta' quiá' Fidiéé' jogui jmóo'bir ta' e' júú' quiá' dseá do cajo. ¹² Jo lajob caguiéeng' Dseá Jmáang' guíú' jaléng' jneaa'aa', dseá líí'íi' dseá quiá'r, e laco' nijmicóo'naa' dseá rú'naa' laco' catíng, jo lajob nicuø' bí' rú'naa' la'ó' jneaa'aa', dseá nilíí'naa' dseá quiá' Dseá Jmáang. ¹³ Jo lajob 'né' jmó'guíí' cartí' conrøð' nijá' líí'naa' júú' quiá' Dseá Jmáang' jogui conrøð' nilííí'naa' dseá do i lííng' Jóo' Fidiéé, jo lajob nilíí'naa' dseá quiá'

Dsea` Jmáang` i niráang` cartí` ni'lié`
quí`naa' laco'gui dsea` do 'ñia'r'.

¹⁴ Jo lajob` jo` nilí`guí` laco'gui líng`
jaang` jiuung` i lajmináb` jmisíng` jalé`
e i` dsíur` lí` laco'gui cóo` móo` fí` ní`
jmí` e dsée` lí` doñi` jíe` fí` lí` íi`
guí`. Co' i` jiuung` do lajmináb` naaiñ`
e jmitir` lí` doñi` ee` júu` 'míi` cartí`
nilf` e nijmigóong` dsea` ír`, fa' jaléng`
dsea` i` nitíng` jmigóong` dsea` rúng`.

¹⁵ Dsu' guiá`gui e sii`naa' jmang` júu`
jál', jogui e nijmi'neáng` rú'naa' dsea`
lí'íi' dsea` quiá' Fidiée`, jo` lajoba' nid-
sicuáng`gui quí`ii' dseáng` cartí` ni'ee-
naa' laco'gui la`ée` Dsea` Jmáang` 'ñi-
a'r'; co' íb` dsea` líiñ` lafa' mogui` quiá`
jalé'naa', dsea` lí'íi' dsea` quiá'r'. ¹⁶ Jo
jaléng` jneaa`aa', dsea` lí'íi' dsea` quiá`
Dsea` Jmáang`, lí'íi' lafa' cóob` ngúu`
táang`naa' cóo' dsea` do; jo` dsea` íb`
dsea` líiñ` lafa' mogui` quiá` lajii`naa',
dsea` lí'íi' dsea` quiá'r'. Jo` dsea` íb`
cajo` dsea` cacuø'r` jneaa`aa' cóo` ta`
lajaang` lajaang`naa', dsea` lí'íi' dsea`
quiá'r'; joba' mi` guiúb` jmoo`naa' e
ta` jo` e jmi'neáng`naa' dsea` rú'naa',
joba' colíim` dsicuáng` e ee`naa' guiú`
lajii`naa'.

Jial seeng` dsea` la'eáang` cóo' Dsea` Jmáang`

¹⁷ Jo` e lab` fíi`guí` 'nú', dsea` rú'naa',
la'eáang` cóo' júu` quiá' Dsea` Jmáang`,
e jo` guiliseeng`gui` laco'gui la`seeng`
dsea` góo`na' i` ja` cuíng` Fidiée`. Co' i`
dsea` í` seeiñ` e i` dsíur` jmang` jalé` e
ja` ta` íim`, <sup>18</sup> jo` líi` lafa' nuub` dsíur`, co'
dsíng` ja` lí'r` ni'f` dsíur` røø; jo` ja` íñ`
lajíi` e cuø' Fidiée` jaléng` jneaa`aa',
dsea` lí'íi' dsea` quiá'r`, uíi` e ja` iin` e
nilicuíiñ` dsea` do, co' eáam` ue` dsíur`.
¹⁹ Jo` jíi` ja` lí'r` i` líiñ` e cuø' fí` yaaiñ`
e jmóor` jalé` e 'li', jo` dseáng` ja` quie`
íb` jmóor` jalé` e 'li' e tíiñ` jmóor` do.

²⁰ Dsu' 'nú'gui, dsea` cuíng`na' Dsea`
Jmáang`, ja` calicuíng`na' dsea` do e la-

co' nijmée`na' jalé` e 'li' lajo. ²¹ Co'
dseáng` já`ba' nicanúu`na' júu` quiá`
dsea` do, jogui líim` ee` calitíng`na'
quiá'r` jo` lajoba' niñi`na' e jmang` e
jáb` júu` quiá' Dsea` Jmáang`. ²² Joba'
túu`na' jalé` e 'li' e lamí` quí` tíng`-
na' jmoo`na' do, co' cóo' e jo` cajmée`
e eáam` caligóong`na'. ²³ Jogui jmisíng`-
na' jalé` e i` óo`na', jo` íi` áa`na' jmang`
e guiú`. <sup>24</sup> Jogui guiliseeng`na' e ni-
cali'míim`ba' e laco' ni'ee`na' laco'gui la`
ée` Fidiée` 'ñia'r', jogui jmée`na' jmang`
e guiú`, jogui ee`na' røø` laco' sí'f` jee`
jaléng` dsea` rúng`na'.

²⁵ Joba' túu`na' e quie`na' júu` e o' já',
jo` féel`ba' jmang` júu` e já` cóo' dsea`
rúng`na', dsuco' lajii`baa' líi`naa' lafa'
cóo` ngúu` táang`naa' la'ó' jneaa`aa',
dsea` lí'íi' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`.

²⁶ Jo` song` jmiguíng` áa`na', ja` cuø'
fí` yaang`na' e ni'ee`na' dsee`; jogui
jmi'úung`na' e ja` huøø` ee` e guíng`na'
do cajo, ²⁷ jo` lajob` ja` cuø'na' fíi` i` líng`
fí` e nijmigóoiñ` 'nú'.

²⁸ Jogui jaléng` 'nú' i` lamí` jmóo`
íi, quiúum`ba' e jo` jmée`na' lajo, jo`
jmee`ba' ta` guiú` cóo' layaang` guóo`-
na' e laco' seab` e cuø'na' jaléng` dsea`
i` 'né` quiá' lajo.

²⁹ Jo` ja` cá`na' júu` 'lé', co' dseáng` la-
jíi` júu` e guiú` jogui e íng` ta`ba' 'né`
cá`na' e laco' nijmicóo' quiá' jaléng`
dsea` i` ninú` e júu` jo` jial` nidsicuáng`gui
quiá'r` e cuíiñ` Dsea` Jmáang`. ³⁰ Jo` ja`
jmoo`na' e nilíng` fí'f` Jmíguí` quiá`
Fidiée`, co' íbing` seeng` cóo' 'nú' e la-
co' cuø' lí` quíi`na' e nilíng`na' dsea`
silaang` mi` nití` í' e nileáng` Fidiée`
jaléng` dsea` quiá'r` laco' sí'f`.

³¹ Jogui túu`na' jalé` e 'ní' áa`na'
cóo'gui jalé` e guíng`na' quiá' rúng`-
na' cóo'gui jalé` e jíing`na', jogui ja`
fo`na' júu` 'lé' quiá' rúng`na', lí' la-
jalé` e 'li' e jíe'gui é. <sup>32</sup> Jo` ee`ba'
jmang` e guiú` cóo' jaléng` dsea` rúng`-
na', jogui jmee`ba' fí' líng`na' jaléng`

dsea` rúng'na', jogui íing'na' dsee` quíá' dsea` rúng'na' lí' laco'gui la jmóo' Fidiéé' e íiñ` dsee` quíí' 'nú' la'eáang' cóo' Dsea` Jmáang`.

Jial 'né' seeng' dsea` quíá' Dsea` Jmáang`

5 Jo có' 'nú' líng'na' jóo' Fidiéé' í iíñ` eáang', joba' jmi'úung'na' e ni'ee' na' laco' 'nia' dsea` do. ² Jo güiliseem'ba' e jmi'neáang'na' jaléng' dsea` rúng'na' lí' laco'gui Dsea` Jmáang` jmi'neáain` jneaa'aa' jogui cajáng' 'nia'r' e cajúin` fí' dse' crúu' uíi' jneaa'aa'; jo e cajúin` do líí' lafa' cóo' e jmeafíi' jlo' e catíing` Fidiéé'.

³ Jo có' dsea` quíá' Fidiéé' líng' 'nú', joba' jíi' ja' cuøøng` í' óo'na' fa' e siing`na' cóo' dseañu' osi dseamf' í o' quíí'na' é, o'gui e í' óo'na' jalé' e 'li' e jíé'gui cajo, o'gui suung`na' lí' doní' ee'.

⁴ Jo ja' fo'na' júu' 'li' o'gui júu' íi' o'gui júu' ga' e ja' uing` sea, có' ja' catíing` jmée' 'nú' lajo; có' guiú'gui quíí'na' e jmiféng'na' Fidiéé'. ⁵ Jogui güilita' óo'na' cajo e lí' doní' íi' dsea` í 'léé' e güiín` cóo' dsea` í o' quíá'r, osi jmóor' e 'li' e jíé'gui é, osi suuin` lí' doní' ee', joba' í dsea` í ja' quí' jmií' e Dsea` Jmáang` cóo'gui Fidiéé' nicá' nifí' quíá'r. Có' í dsea` í suung` lí' doní' ee' do, joba' líí' e lafa' e job' jmiféin'. <sup>6</sup> Jo ja' cuø' fí' yaang`na' e jíi' jaang` dsea` nijmigóøin` 'nú' cóo' jalé' júu' e ja' íing` ta'. Dsu- có' uii' quíá' jalé' e 'li' e nicafá'a na, joba' cuø' Fidiéé' iihuí' eáang' jaléng' dsea` í ja' nuu' lajíi' júu' quíá'r. <sup>7</sup> Joba' ja' quíng'na' jee` jaléng' í dsea` í jmóo' lajo.

⁸ Dsu' 'nú', lamí' jéeng'gui, fí' lí' nuu' seeng`na'; dsu' lanagui, có' nilíng'na' lafa' jaam` dsea` cóo' Dsea` Jmáang`, joba' fí' lí' jneáb` niseeng`na'. Joba' güiliseem'ba' laco'gui í dsea` í seeng` fí' lí' jneá'. <sup>9</sup> Jo mí' seeng` dsea` fí' lí' jneá', joba' jmang' e guiú' jmóor`

cóo' dsea` rúin', jogui éer` røø` cóo' dsea` do cajo, jogui jmang' júu' jáb' quier'. ¹⁰ Jo fíi'guí' 'nú', jmi'úung'na' e güiliseem'ba' laco' la íaang` dsíi' Fíi'naa' Dsea` Jmáang`. <sup>11</sup> Jo ja' sicøøng` yaang`na' e jmée'na' jalé' e ja' ta' íing` laco'gui la jmóo' dsea` í seeng` fí' lí' nuu'; có' guiú'gui e nifí'na're e ja' dseeng` jalé' e jmóor` do. ¹² Dsuco' lí'i' líim`baa' e lico' fé'bfí' uii' quíá' jalé' e 'li' e jmóo' í dsea' laf' fí' lí' íing`. ¹³ Dsu' mí' nifí'na're e ja' dseeng` jalé' e jmóor` do, joba' cajneáb` niing` jalé' e jo, jo lajoba' nililí' jaléng' dsea' jial líí' jalé' e jmóo' dsea' í ¹⁴ lí' laco'gui e júu' la:

Jmijnéé' a', 'nu' dsea' lafa' güiin' uii' dsee` quíí',
jo güijí'tu' la'eáang' cóo' Dsea` Jmáang`;

jo lajoba' dsea` do nijmér' e niliseen' fí' lí' jneá' jir`.

¹⁵ Jo fíi'guí' 'nú', dsea` rú'naa', ñi- ing` áa'na' jial ni'ee'na' jmang' e guiú', jo ja' güiliseeng`na' e jmoo'na' jalé' e ja' uing` sea, có' lí' lí' 'né' í' áa'na' laco' catíim` cóo' jalé' e jmoo'na' do. <sup>16</sup> Jogui jmi'úung'na' e ee'na' guiú' contøøng` cóo' jaléng' dsea` rúng'na', có' eáam` ga' nijmóo' dsea` lajee` lana. ¹⁷ Jo ja' jmoo'na' jíi' cóo' e ja' mí' ca'fí' áa'na' røø' laco' catíing`, có' 'né' jmi'úung'na' e ningám'ba' lajíi' e iing` Fíi'naa' Fidiéé' e nijmée'na'. ¹⁸ Jogui ja' jmée'na' jmang' ta' í', có' fí' gab` cá' jaléng' dsea` í jmóo' lajo; có' guiú'gui e jíi' Jmiguí' quíá' Fidiéé' nicá' nifí' quíí'na'. ¹⁹ Jogui mí' føng' rúng' 'nú' la'ó' líng'na' dsea` quíá' Dsea` Jmáang`, féeng' rúng'na' cóo' jalé' júu' quíá' Fidiéé' e toø' fí' ní' jí' salmos jogui cóo' jalé' júu' e ø' dsea' quíá' Fidiéé' cajo cóo'gui jalé' júu' e cuø' Jmiguí' quíá' Fidiéé'. La- jobi cajo, mí' ø'na' jogui mí' jmiféng'na' Fíi'naa' Dsea` Jmáang`, jmee'ba' car` ngocáng` óo'na'. <sup>20</sup> Jogui ja' tíuung`na'

e cuø'na' gui'máang' Tiquí'ii' Fidiéé' la'eáang' cóo' Fíi'naa' Dsea' Jmáang' quiá' jalé' e dsingíng'na'.

Jial seeng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' cóo' jaléng' dsea' sinúu' quiá'r

²¹ Jo jmée'na' núu'na' júu' quiá' rúng'na' e íaang' áa'na' e laco' cuø' lí' e jmi'goo'ba' Dsea' Jmáang'.

²² Jo e laba' fíi' 'nú', jaléng' dseamf, jmi'goo'ba' jaléng' dseañu' quíi'na'. Jo song lajob jmoona', joba' núu'ba' júu' quiá' Fíi'naa' Dsea' Jmáang'. ²³ Dsu-co' dseañu'bing' líing' dsea' mogui' quiá' jaléng' dseamf quiá'r laco'gui Dsea' Jmáang' líiin' dsea' mogui' quiá' jaléng' dsea' quiá'r. Jo jaléng' i dsea' quiá'r do lí' lafa' coøb' ngúu' táaiñ cóo' dsea' do. Jo dsea' dob dsea' láaiñ jaléng' dsea' quiá'r jee' dsee' quiáin'.

²⁴ Jo jaléng' dseamf 'né' nú'bre júu' quiá' dseañu' quiá'r e íaang' dsíir' lí' laco'gui jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' 'né' jmér' núu'bre júu' quiá' dsea' do cajo.

²⁵ Jo e laba' fíi' 'nú', jaléng' dseañu', jmi'neáang'na' jaléng' dseamf quíi'na' laco'gui Dsea' Jmáang' jmi'neáaiñ jaléng' jneaa'aa', dsea' líi'naa' dsea' quiá'r, jogui cajáng' 'ñia'r e cajúin' uii' quí'ii' cajo. ²⁶ Jo cajméer' lajo e laco' ca'uíng'naa' dseáng' jíi' dsea' quiá' Fidiéé'. Jogui cajméer' e lafa' cajgíng'naa' cóo' e jmi' e cajgáang'naa' do cóo'gui e júu' quiá'r e caguia'r do cajo. ²⁷ Jo cajáng' 'ñia' dsea' do e cajúin' e laco' nisín' jaléng' jneaa'aa' fí' quini'r laco' jaang' dsea' i sijgíng' jogui i siguíng' fí' quini' dsea' do jogui i jíi' coø' dsee' ja' sea' quiá'. ²⁸ Jo jaléng' dseañu' 'né' 'neáam'bre jaléng' dseamf quiá'r lí' laco'gui la 'neáang' yaaiñ. Co' i dsea' i 'neáang' dseamf quiá', joba' 'neáaiñ' yaaiñ cajo. ²⁹ Dsuco' ja' seeng' dsea' fa' e ja' to' fíing' yaaiñ, co' lí' lí' jmóor' í'

røøb' jogui to' fíiin' cóo' jalé' e 'né' quiá'r. Jo lajob jmóo'gui Dsea' Jmáang' cóo' jaléng' jneaa'aa', dsea' líi'ii' dsea' quiá'r, røøb' to' fíiin' cajo, ³⁰ co' lafa' ngúu' táam'bre líi' jneaa'aa', dsea' líi'ii' dsea' quiá'r. ³¹ Co' lalab fé' fí' ní' jí' quiá' Fidiéé': "Naam' jaléng' dseañu' quiá' tiquíá'r jogui quiá' niquíá'r, jo dsilíin' cóo' dseamf i nicúng' guó' cóo'bre, joba' laji' huáaiñ do ni'uíin' lafa' jaam' dsea'." ³² Jo e júu' quiá' Fidiéé' na' ja' mí' cangáng' dsea' røø' jéeng'gui, dsu' jnea'gui fá'a e júu' la lana cuaiñ quiá' Dsea' Jmáam' colíing'gui cóo' jaléng' jneaa'aa', dsea' líi'ii' dsea' quiá'r. ³³ Jo lajob líi', lajaang' lajaam' 'nú' dseañung'na', 'né' 'neáam'ba' dseamf quíi'na' laco'gui 'neáang'na' yaang'na'; jogui lajobi jaléng' dseamf 'né' jmi'gó'bre dseañu' quiá'r cajo.

6 Jogui e laba' fíi' 'nú', jaléng' jiuung', jmée'na' núu'na' jalé' ta' quiu' tiquíá' niquíá'na', co' lajob iing' Fidiéé' e catíng' nijmée'na'. ² Jogui e lab júu' la'uii' e quiu' ta' quiá' Fidiéé' e song jmiti' dsea' e jo, joba' ni'íin' e nisi'íiin' e nicuø' Fidiéé' ír; jo lalab fé' e júu' do: "Jmi'goo' tiquíá' cóo' niquíá', ³ jo lajoba' niliseen' juguiá' jogui niñin' e huøøb' seen' fí' jmi'gúf'."

⁴ Jogui jaléng' 'nú', dsea' líing'na' teaa', ja' jmoo'na' e niliguíng' jaléng' jóo'na'; co' guiá'gui e jmicuaang'na're e íib' 'goo' quiá'r cóo' jalé' e e'na're laco'gui cóøng' cóo' júu' quiá' Dsea' Jmáang'.

⁵ Jogui lalab fíi' jaléng' 'nú', dsea' si'niing' i jmóo' ta' huí' i ja' 'léeng', jmee'ba' núu'na' jalé' ta' quiu' fíi' quíi'na'. Jogui jmee'ba' jalé' ta' jo e jmi'goo'ba're jogui e ngocáng' óo'na' cajo lí' laco'gui catíng' e 'né' jmée'na' cóo' Dsea' Jmáang' 'ñia'r. ⁶ Jogui jmee'ba' ta' røø' laco' si'í', jo o' jíi' mí' ní' fíi' quíi'na' 'né' jmée'na' ta' e lí'

laco' nijá'na' guiú' cōo'r. Jo co' 'nú' dsea' i jmoo' lajii' e iing' Fii'naa' Dsea' Jmáam' nilíng'na', joba' car' ngocáng' áa'ba' 'né' jmití'na' e ta' do, jo lajoba' iáang' dsíi' Fidiée' cōo' jalé' e jmoo'na' do. ⁷ Jo 'né' jmée'na' e ta' do e iáang' óo'ba' laco'gui catiing' jmée'na' mi' jmoo'na' lajii' e iing' Dsea' Jmáang', jo o' laco' mi' jmoo'na' ta' fi' quini' dsea' jmiúf. ⁸ Co' niñfb' 'nú' e doñi' i' dsea', si dsea' si'niing' i jmoo' ta' huí' e ja' 'léeng' osi o' lajo é, ni'fm'bre lajii' e catiín' e cuo' Fidiée' quíá' jalé' e guiú' e cajméer' do.

⁹ Jogui jaléng' 'nú', dsea' líng'na' fii', ee'ba' røø' cōo' jaléng' dsea' jmoo' ta' quíi'na', jo ja' jmée'na' soo' áa'na' cōo'r. Jogui téé' óo'na' e jaam' Fii'naa' Fidiée' i seeng' i guing' fi' niíf' i quia' ta' quíi'na' cōo'gui dsea' i si'niing' i jmoo' ta' quíi'na' cajo. Co' fi' quini' Fidiée' røøb' líi'naa' lajaang' lajaang'naa'.

Jial jmi'óng' dsea' yaain' jee' i 'ling'

¹⁰ Jogui lana, dsea' rú'naa', cuoø' b'f' yaang'na' lajii' fi' niteáang'na' la'eáang' cōo' e b'f' 'gong' quíá' Fii'naa' Dsea' Jmáang', co' dsea' quíá' dsea' dob nilíng'na'. ¹¹ Jo jmi'óng' yaang'na' cōo' jalé' e cangíng'na' e cacuo' Fidiée' 'nú' e laco' ja' nicá'na' fi' ga' mi' iing' fii' i 'ling' jmi'óng' 'nú', lafa' jaang' 'lée' quie'bre cōo' jalé' e jmi'óng' 'nia'r' mi' dséer' jee' 'nii'. ¹² Co' ja' jmoo'naa' ta' tíng' cōo' dsea' jmi'óng', co' ta' tíng' cōo' jalé' guí' 'li' e eáang' óo' b'f' e íi' fi' guíá' guí'ba' jmoo'naa', co' e guí' jo quie' nif' jogui silíi' jaléng' dsea' fi' la fi' na. ¹³ Joba' jmeáang'na' ta' jalé' e cangíng'na' e cacuo' Fidiée' 'nú' e ni-jmi'óng' yaang'na', jo lajoba' nité'na' cōo' i 'ling' mi' nití' í' e nijmeáin' 'nú' ga'. Joba' mi' calí'na' jalé' e jo, jie' mí' tú'na' lajii' fi' teáang'na' jóng.

¹⁴ Jo jie' mí' tú'na' lajii' fi' niteáang'na' e quie'ba' jmang' júu' já' quíá' Fidiée'; jo e júu' já' na líi' lafa' cōo' lo'núu' tu' e 'núu' teá' tu' jaang' 'lée'. Jogui ee'ba' røø' fi' quini' Fidiée' contøøng'; jo e na líi' lafa' cōo' 'mi'quii' ní' quíá' jaang' 'lée' cōo' e jmi'óni' fi' nid-síir' fi' jee' 'nii'. ¹⁵ Jogui 'né' néeb' guiú' quíi'na' contøøng' e laco' ni'uøng'na' nigúiguiá'na' júu' quíá' Dsea' Jmáang' e quíá' jial seeng' dsea' juguíá' júu' røø' cōo' Fidiée'; jo e na líi' laco'gui mi' jaang' 'lée' guieeng' guiú' 'nia'r' e ni'ø'r' lomiir'. ¹⁶ Jo co' nicajáam' yaang'na' fi' jaguó' Dsea' Jmáang', joba' quíi'ba' jmi' nijmi'óng' yaang'na' jee' jalé' e ga' e iing' fii' i 'ling' nijmeáin' 'nú'; jo e na líi' laco'gui mi' jaang' 'lée' quie'bre cōo' e nijmi'óng' 'nia'r' jee' 'nisu'. ¹⁷ Jo nisilaam'ba' jee' dsee' quíi'na'; jo e na líi' laco'gui cōo' logui' ní' quíi'na' cōo' e jmi'óng'na' moguí'na'. Jogui jmeáam'ba' ta' e júu' quíá' Fidiée' e nicá'íng'na' do e cacuo' Jmi'guí' quíá'r'; jo e júu' na líi' laco'gui cōo' 'nisu' e eáang' dsea' jee' 'nii'. ¹⁸ Jo lajee' jo, ja' tiúung'na' e fong'na' Fidiée' jogui míi'na' dsea' do contøøng' la'eáang' cōo' Jmi'guí' quíá'r' e nijmicōo'r' 'nú'. Jo contøøm' 'né' e niing' áa'na' e ja' nilitúng' óo'na' e míi'na' Fidiée' uii' quíá' lajii'ng' dsea' quíá'r'.

¹⁹ Jogui míi'na' Fidiée' uii' quie' jnea' cajo, e nicuø'r' jnea' e ní'baa' e júu' niguiaa' jee' dsea' e ja' 'gó'o' e laco' niliñi' dsea' júu' quíá' Dsea' Jmáang' e quíá' jial laang' dsea' jee' dsee' quíá'r' e ja' mí' caliñir' lami' jéeng'gui. ²⁰ Co' Fidiée' casíin' jnea' fi' la e laco' niguiaa' júu' quíá' jial laang' dsea' jee' dsee' quíá'r', jo uing' e joba' e sijñin'na' lana. Jo míi'gui' Fidiée' uii' quie' e laco' nifá'a e júu' jo jee' jaléng' dsea' e ja' 'gó'o' jíi' capí'.

Júu[^] guicóo[~] lí[~] cadséng⁻ quiá[~] Paa⁻

²¹ Jo Tíquico líiñ[~] jaang[^] dsea[^] quiá[~] Fidié[~] i[~] 'neáang[^]naa[^] eáang[^] jogui[~] i[~] ée[^] ta[~] røø[^] cóo[~] jalé[^] ta[~] quiá[~] Fidié[~]. Jo dsea[^] íb[^] nicár[^] júu[^] fí[^] na jial seen⁻ jogui jalé[^] e jmóo[^] o fí[^] la cajo. ²² Jo uiing[~] lajoba[^] nisíin[^] nre fí[^] na e laco[^] nijmeá[~] r[~] 'nú[^] júu[^] jial see⁻ naa[^] fí[^] la, jo lajoba[^] nicuø[~] r[~] 'nú[^] bí[^] e laco[^] ja[^] gui líing[^] na[^] fí[^] uí[~] jnea[~].

²³ Jo mǎi[~] i[~] Tiquí[^] naa[^] Fidié[~] cóo[~] gui Fíi[^] naa[^] Dsea[^] Jmáang⁻ e nijmér⁻ e

niliseeng[^] 'nú[^], dsea[^] líing[^] na[^] dsea[^] quiá[~] r[~], juguiú⁻ júu[^] røø[^], jogui e nijmi[^] neáang[^] rúng[^] na[^] la'eáang[^] e nica-jáang[~] yaang[~] na[^] fí[^] jaguó[^] dsea[^] do. ²⁴ Jo mǎi[~] i[~] Fidié[~] e güi[^] hí[^] bre güea[^] quiá[~] r[~] jee[~] jaléng[^] dsea[^] quiá[~] r[~] i[~] 'neáang[^] Fíi[^] naa[^] Dsea[^] Jmáang⁻ contøøng⁻ jogui lata[~].

Jo lanab jíi[~] fé[^] jì[^] quiá[~] Paa⁻ e catíing⁻ jaléng[^] dsea[^] quiá[~] Dsea[^] Jmáang⁻ i[~] seeng[^] fí[^] Éfeso.

Júu e toq̃ fí nĩ jì quíá Paa e catfing dsea seeng fí FILIPOS

1 Jnea Paa cóo Timoteo lí'naa' dsea i jmóo lajii e iing Dsea Jmaang. Jogui lana guiéeng'naa' júu guicóo quí'na', dsea quíá' Fidié i neáang fí na fí Filipos i líing lafa' jaam dsea cóo Dsea Jmaang. Jogui lajobi guiéeng'naa' júu guicóo quíá' jaléng' dsea mogui i quia' ta' jee 'nú' cóo'gui jaléng' i jmicóo'gui quíá'r cajo. ² Jo má'i i Tiquí'naa' Fidié cóo'gui Fí'naa' Dsea Jmaang e ni'f'r gíea' quíá'r jee 'nú' jogui e nicuó'r 'nú' e seeng'na' juguiú júu røø.

Mi caféng' Paa Fidié uii quíá dsea seeng fí Filipos

³ Jo lacoó nées' mi dséng' dsii 'nú', cuøøø gui'maang' Fidié uii quí'na'. ⁴ Jogui lacoó nées' mi fón'n Fidié uii quí'na' lajaléng'na', jmóo o e íaang dsí'baa, ⁵ co' eáam cajmicóo' rú'naa' e guia'naa' júu quíá' Dsea Jmaang jii' ie' lati' mi caneeng' rú'naa' jo cartí jmií na. ⁶ Jo tab' dsii e Fidié bing' i canaang' jmóo jalé' e guiá jee jaléng' 'nú', jogui f'bi cajo i nijmé'gui lajo cartí niteáin' e ta' jo ie' mi nití f' e nigüéeng'tu Dsea Jmaang fí jmigüf la. ⁷ Jo dseáng' lajob catfing e í dsii uii quí'na' lajaléng'na', co' eáam 'neáan'n 'nú' jogui røøb' nica'fing'naa' jalé' e guiá e cuø' Fidié jnea'aa', nañi fa' iuun' sijnñ'n fí dsí' 'nuñi' osi e niguién'n fí quini' dseata' é, e jmi'ø'ø osi jmitaa' dsí' dsea e júu quíá' jial laang' dsea jee jalé' dsee quíá'r. ⁸ Jo Fidié dsea ñir' jial tí' e iin' nimáan'n lajaléng' 'nú' lí' la-co' jii' e cuø' Dsea Jmaang jnea e nijmi'neáan'n 'nú'.

⁹ Jo má'i i Fidié e eáang'gui nid-sicuáng' e jmi'neáang' rúng'na', jogui

e nicuó'guir 'nú' e nilijmá'na' jogui e ningáng'na' ¹⁰ e laco' lí'na' guí'na' contøøng' lajalé' e guiá. Jo lajob quí'na' jmií e seeng'na' e ee'na' guiá e laco' ja' nilisea dsee quí'na' mi nití jmií e nigüéeng'tu Dsea Jmaang fí jmigüf la. ¹¹ Jo ie' jo jaléng' 'nú' ní-jáa'na' júu cuaiñ' quíá' jalé' e guiá e cajmee'na' la'eáang' cóo' Dsea Jmaang e laco' nijmi'goo'na' Fidié jogui nijmigüf'na' dsea do.

Seen fí jmigüf la e jmóo o lajii e iing Dsea Jmaang

¹² Jo jnea iin' n e niliñ' 'nú', dsea rú'naa', e jalé' e nicangongñ'n fí la dseáng' eáam' nicalí'fing' ta' e laco' nini'gui júu quíá' jial laang' dsea jee jalé' dsee quíá'r. ¹³ Co' jaléng' dsea i jmóo ta' fí 'nú' lí' guing' dseata' dsea féng' quíá' dsea romano cóo' jaléng'gui dsea caguaang', guiáb' ñir' e sijnñ'n fí dsí' 'nuñi' dsu' uii' e lín'n dsea quíá' Dsea Jmaang. ¹⁴ Jogui mi caliñi' jaléng' dsea rú'naa' dsea quíá' Dsea Jmaang e sijnñ'n fí la, joba' e jie' ja' lajalém' dsea do eáang'gui nicagua' dsí'r e ni'r júu quíá' Dsea Jmaang, jogui dseáng' ja' 'gó'bre jmóor lajo.

¹⁵ Jo e jáb', i líing' i dsea f' giuar júu quíá' Dsea Jmaang dsu' e dsihuñim'bre osi e ní' ní'bre é, jo dsu' i líing'gui jmóor e ta' jo e guiá dsí'bre. ¹⁶ Jogui i líing' i dsea f' jmóor e ta' jo e ngocáng' dsí'bre co' eáam' 'neáain' Fidié, co' ñi'bre e uing' e iuung' jnea fí la e laco' jmi'ø'n'n júu quíá' Dsea Jmaang; ¹⁷ jo dsu' i líing' i dsea f' giuar júu quíá' Dsea Jmaang e lí' la-co' nijmeáng' quíá'r yaam'bre, jogui ja' jmóor e ngocáng' dsí'r e ta' jo, co' lí-co' iin' e ni'meáang'guir jnea lí' iuun' fí dsí' 'nuñi' la. ¹⁸ Jo dsu' ja' e cuaiñ' quíe e jialco' guia' dsea e júu jo, si e ngocáng' dsí'r osi o' lajo é; co' jmi'íáam'

dsì jnea` dsu' e guia' dsea` júu` quiá' Dsea` Jmáang`.

Jò eáam`bi nili'íáang` dsii', ¹⁹ cò' ñi`baa e nileám`baa lí` iuun` la, cò' jaléng` 'nú'` mhi`'ba' Fidiéé` uii` quié`e, jogui jmicóo`'bi Jmiguí` quiá' Dsea` Jmáang` jnea` cajo. <sup>20</sup> Jò dsu' eáam` iin`n jogui eáam` sijeén` e ja` nicuó` Fidiéé` fí` e nicaa` fí'í', cò' lí` lí` eáang`gui sijeén` e teá` dsii` e guiaa` júu` fí` quini` jaléng` dsea`, jò lajòb` nijmi`-goo` Dsea` Jmáang` e ngocáng` dsii` jò ja` e líí` e seen` osi e júun`n é. <sup>21</sup> Cò' jnea` seen` fí` jmigüí` la e jmóo`o la-jíí` e iing` Dsea` Jmáang`; jogui song júun`n, jòba' guiú`-guib` ni`uíng` quié`e jóng. ²² Jò dsu' song seeng`-guí` fí` jmigüí` la, nili`'bí` jmeé` e ta` e laco' nilifíng`gui dsea` quiá' Dsea` Jmáang`; jòba' ja` ñii` e` niguí`'i, su e seeng`-guí` ofa' e júum`baa é. <sup>23</sup> Cò' huím` líí` quié`e e niguí`'i còo` lajee` e tú` júu` la: ca'íng` e íáang` dsii` e nijúun`n e laco' niní`i còo` Dsea` Jmáang` fí` jmigüí` còo`, cò' lajòba' e eáang`gui nijmeáng` quié`e; <sup>24</sup> jogui e ca'íng`'gui do, eáang`gui la guíng` quií`na' e seem`bí` fí` jmigüí` la. <sup>25</sup> Jò cò' nitab` dsii` e seem`bí` fí` jmigüí` la, jòba' nija`'bí` còo` 'nú' fí` na e laco' nijmicóo`'bí` 'nú' e nidsicuáng`gui quií`-na' còo` júu` quiá' Dsea` Jmáang`, jogui e laco' eáang`gui nili'íáang` óo`na' còo` e júu` e já' nicalíng`na' do. <sup>26</sup> Jò mí` niguiéng`'túu` fí` jee` 'nú', nili'íáang`gui óo`-na' uíí` quiá' jalé' e guiú` e nicajmée` Dsea` Jmáang` còo` jnea`.

²⁷ Jò jmi`'túung`na' e niliseeng`na' røø` laco' cøøng` còo` júu` quiá' Dsea` Jmáang`. Jòba' nañi` fa' e gáa`a ga'ee` e 'nú' osi huíí`'bí` táan`n é, dsu' tab` dsii` e teá` teáang`na' còo` júu` quiá' Dsea` Jmáang` jogui e dseáng`-con-røø` siing`na' lajaléng`na' e cuó`'bí` bí` yaang`na' colíing` e laco' nijá' lííng` dsea` júu` quiá' jial laang` dsea`

jee` jalé' dsee` quiá'r, ²⁸ jogui e ja` føøng`na' jíí` capí` jaléng` dsea` í` 'ní' 'níí` quií`na'. Cò' e na cuø` lí` quiá' jaléng` í` dsea` do e ningolíin` fí` lí` 'lí', jò dsu' quií` 'nú' cuø` lí` e niliseem`ba' lata` còo` Fidiéé`, cò' lajòb` nisi'í` quiá' dsea` do. <sup>29</sup> Cò' dsea` quiá' Dsea` Jmáam` lííng` 'nú', jòba' ngúng`na' e já' lííng`na' júu` quiá'r, jogui ngúim`ba' cajo e nimó`-na' iihuí` dsu' uíí` e nilíng`na' lajò, <sup>30</sup> cò' conrøø` 'ní' nííng` dsea` jnea` aa' lana, jò móob` 'nú' e lajòb` cajmeáng` dsea` jnea` lami` jéeng`gui, jogui ñiñi`'bí` cajo e lajòb`i jmóor` còo` jnea` lati` lana.

Dsea` Jmáang` cajmi`uøng` 'ñia'r` jò ca`uíin` jaang` dsea` niing`

2 Jò teáb` óo`na', dsuco' lafa' jaam` dsea` lííng`na' còo` Dsea` Jmáang`; jogui ja' fí'í` lííng`na', cò' Dsea` Jmáam` 'neáang` 'nú' jogui Jmiguí` quiá'r` seem` røø` colíing` còo` 'nú'; jogui jmi`neáang` rúng`na', jogui fí' lííng` rúng`na' cajo, ² jòba' jmee`'bí` bí` e laco' jmi'íáang`na' dsii` e seeng`na' colíing` juguiú` júu` røø`, jogui 'neáam` rúng`na' lajíing`na', jogui còo`'ba' í` óo`na' lajíí` fí` teáang`na'. <sup>3</sup> Jò jie` mí` jmoo`na' jíí` còo` e móo`na' e jmóo` dsea` rúng`na' dsu' uíí` e 'ní' máang`na'r` osi e jmicøøng` yaang`na' é, cò' lí` lí` 'né' e jmi'uøng` yaang`na' jogui e jmi'goo`na' dsea` rúng`na' eáang`gui laco' yaang`na'. ⁴ Jò dsu' ja` jmée`na' e licò' 'no`na' jial ni`uíng` guiú` quií`na' yaang`na', cò' lajòb` 'né' 'no`na' cajo jial ni`uíng` guiú` quiá' jaléng` dsea` rúng`na'.

⁵ Jò íí` óo`na' røø` lajíí` fí` teáang`na' lí' laco'gui cajmée` Dsea` Jmáang`.

⁶ Cò' ír` røøb` cøøin` còo` Fidiéé`, jò dsu' ja' cajmeáng` 'ñia'r` fa' e røø` cøøin` còo` dsea` do,

⁷ cò' cab' caséer` lajíí` e si'íin` quiá' Fidiéé`,

jo ca'ufiĩn e røøb` cøøiĩn laco' jaang`
dsea` jmigũĩ i jmóo` ta` fĩ quini`
dsea` rúng',

jo caliséiĩn fĩ guóo` uó` e líiĩn` jaang`
dsea` jmigũĩ.

⁸ Jo dsu' lajee` e ca'ufiĩn lajo, ca-
jmi'uóng` 'ñia'r' e ja` cajméer` ta`
quiũ'r' 'ñia'r',

co' lajĩi` ta` quiũ'r' Fidiée`ba' cajméer`
car` carti' í' e catáiĩn` fĩ dse` crúu`
jo fĩ job` cajúĩn`.

⁹ Jo ufiĩ` e lajob` cajméer`, joba' Fidiée`
caseaiĩn` dsea` do yú'gui,
jogui cajméer` e niing` gui dsea` do lajee`
lajalé` jogui lajee` lajaléng` i seeng`
fĩ la'úng` fĩ jmigũĩ.

¹⁰ Jo cajmée` Fidiée` lajo e laco' mi`
ninú' jial tíi` niing` Jesús,
joba' coo` quieeb` nist' dsea` uó` jnir`
doñi' jié` seem`bre, si fĩ jmigũĩ coo`
osi fĩ jmigũĩ la osi fĩ lí` teáng` 'líi`
é,

¹¹ jo nililí` lajjing` dsea` jo nifér` e jáb`
e Dsea` Jmáam` líiĩn` Fii` i quiũ'r' ta`
fĩ la'úng`,

jo lajoba' nijmi'gó` lajjing` dsea` Tiquí'ii`
Fidiée`.

Dsea` quiá' Dsea` Jmáang` líiĩn` dsea` i lafa' sijing` jee` dsea` jmigũĩ

¹² Jo lana, dsea` rú'naa' i iin`n eáang`,
jo lí` laco' nicajmee`na' núu`na' con-
tøøng` júu` quiá' Fidiée` e nicafĩi` 'nú`
lajee` e nicataan`n coo` 'nú', joba'
eáang`gui `né` jmée`na' núu`na' cajo mi`
ja` quijgeaan`n coo` 'nú'. Jo jmi'goo`-
na' e ngocáng` óo`na' lajĩi` e fĩ guiá' lí`
niteáang`na' coo` Dsea` Jmáang`;¹³ co'
Fidiée`bing` i cuø' 'nú' e iing`na' jmée`-
na' jmang` e guiá', jogui dsea` íb` cajo
i jmicóo` 'nú' e laco' nijmée`na' jalé' e
jo lí` laco' e iáang` dsíir` 'ñia'r'.

¹⁴ Jo jmée`na' lajalé` e jmoo`na' e
ja` sée`na' dsee` jogui e ja` jĩing`na',
¹⁵ jo lajoba' jĩi` jaang` dsea` niguiér` jial
ni'núĩn` 'nú' osi nicuø'r` 'nú' dsee` é. Jo

jmiliing` yaang`na' e líing`na' dseáng`
jóo' Fidiée` i ja` si'ling` jee` dsea` jmigũĩ
i seeng` jmiĩ` na. Co' jaléng` i dsea`
seeng` jmiĩ` na eáam` 'líiĩn` jogui ja` í`
dsíir` laco' catíing`. Jo dsu' 'nú' líing`-
na' dsea` i lafa' sijing` jee` jaléng`
dsea` jmigũĩ i seeng` fĩ lí` núu` lí` la-
co'gui jing` jaléng` núu` i sitøøng` yú`
jmigũĩ mi` canuu`. ¹⁶ Jo lajob` líing`-
na', joba' ée`na' jaléng` dsea` e júu`
quiá' jial niliseeng` dsea` cøøng` coo`
Fidiée` lata`. Joba' mi` nitĩ` í' e nijáa`-
tu Dsea` Jmáang` fĩ jmigũĩ la, eáang`gui
nili'iáang` dsii` uii` quiĩ`na', co' ñi`baa e
eáam` nicali'íing` ta` lajĩi` e ta` huíng`
e nicajmé` e jee` 'nú' jogui lajobi lajalé`
iihuú' e nicamó`o jee` 'nú' cajo. ¹⁷ Jo
nañi' fa' nijáang` 'ñiá`a e nijúun`n e la-
co' ni'ie` lajĩi` e cuø' 'nú' Fidiée` ufiĩ`
e já' líing`na' júu` quiá'r', joba' eáam`
nili'iáang` dsii` fĩng song calí` lajo lí` la-
co' nili'iáang` óo' 'nú' cajo. ¹⁸ Jogui la-
jobi 'nú' nijmi'iáam` áa`na' colíing` coo`
jneá`.

Mi` cajmée` Paa` júu` e niguiéiĩn` Timoteo coo` Epafrodito fĩ Filipos

¹⁹ Jo song Fii`naa' Jesús cuø'r` fĩ lajo,
joba' lajmináb` iin`n nisfĩn`n Timoteo e
nidsi'éer` 'nú' fĩ na. Joba' nitĩin`n bĩ
quíe` e mi` ni'fĩn`n júu` quíi`na' e nicóo`
dsea` do e quiá' jial seeng`na'. ²⁰ Jo jo`
i dsea` seeng`gui quíe` e i jiéng`gui la-
co' Timoteo i guíing` dsíi` dseáng` la-
jang` uii` quíi`na'; <sup>21</sup> co' lajalém` dsea`
'nó'r` jmóor` lali` e tí` dsíir` yaam`bre,
jo ja` 'nó'r` jmóor` jalé' e guiá' e iing`
Dsea` Jmáang`. ²² Dsu' niñib` 'nú' jial
tíi` guiá' nica'ée` Timoteo jogui jial nica-
jmó`naa' ta` e guia`naa' júu` quiá' Dsea`
Jmáang`, co' nicajmicóo` jneá` laco`
jaang` jóo` dsea` mi` jmóor` ta` jmicóo`
sejmiir`. <sup>23</sup> Jo í'bing' sijeem` e nisfĩn`n e
dsi'eer` 'nú' fĩ na ladsifĩ` mi` niliĩiĩ` jial
ngóo` quíe` e fĩ la. ²⁴ Jo sijeem`baa ca-
jo e Fii`naa' Dsea` Jmáang` nicuø'r` jneá`

fí e ngóo'baa 'níá'a e ni'ee'e 'nú' fí na lajminá.

²⁵ Jogui lín n e la guím 'né nigu-
iéeng' túu fí na i dsea' rú'naa' dsea'
quíá' Dsea' Jmáang i sii' Epafrodito i
nicajmée' b'f' cóo' jalé' ta' e nicajmé'e
coliing' cóo'r, co' íb' dsea' i casíng'
'nú' fí la e quiá' jmicóo'r' jnea' cóo'
jalé' e 'né' e lí' iuun' sijnfín' n fí la. ²⁶ Jo
i Epafrodito na eáam' ni'íin' e niníin'
'nú', co' fí'íb' líin' dsu' e nicaliín'na'
júu' e calidsée'r' eáang'. ²⁷ Jo e já' e ni-
calidsée'r' jo jie' ja' mí' cajúum'bre; jo
dsu' Fidiée' cal' fí' líim'brein' do, joba'
cajmi'leáam'bre, jo la quie' t' jneab'
cal' fí' líing' Fidiée' cajo cóo' jalé' fí'í'
dsí' seen, co' nilifé' guib' fí'í' quie' e fíng
song' cajúin'. ²⁸ Joba' niguiéem'ba're la-
jminá' fí' na e laco' nili'íáang' áa'na'
mí' nimáang'na'r calé' catú', jogui jnea'
guáa'guijju fí'í' quie' e cajo. ²⁹ Jo mí'
niguieng'tur fí' na, íing'na'r e íáang'
óo'na', co' dsea' quiá' Fíi'naa' Dsea'
Jmáang' líin'. Jogui jmi'goo'ba' jaléng'
dsea' i ée' laco'gui ée' i dsea' na. ³⁰ Jo jie'
ja' mí' cajúum'bre dsu' uíi' e jmóor' ta'
e nicangíin' quiá' Dsea' Jmáang'. Co'
cagua' dsíir' doñi' ee' calím'bre e laco'
cajmée'r' ta' jmicóo'r' jnea' uíi' e 'nú' ja'
dsítíng' quíi'na' jmée'na' lajo.

Jíi' cóo' e quíing'gui eáang' e laco' e licuíng'guí Dsea' Jmáang'

3 Jogui lana, dsea' rú'naa',
jmi'íáang'gui óo'na' uíi' e líng'na'
dsea' quiá' Fíi'naa' Dsea' Jmáang'.

Jo dsu' ja' e 'ní' tén' n jnea' e fí' túu
'nú' calé' catú' e fí' ní' jì' la la-
jíi' e nicafíi' 'nú' lami' jééng'gui,
co' e júu' la eáam' nili'íing' ta' quíi'-
na'. ² Jo jmeáang' í' yaang'na' quiá'
jaléng' i 'ná' dsinóo' i ja' ée' ta' røø'
jogui toq' lí' fí' ngúu' táaiñ. ³ Jo dsu'
jneaa'ab' dsea' líi'naa' i dseáng' la-
jang' dsea' quiá' Fidiée', co' la'eáang'
cóo' Jmiguí' quiá'bre e jmiféng'naa'r

jogui jmi'íáam'bi dsí'naa' cajo dsu' uíi'
e líi'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang',
jogui ja' ta' dsí'naa' e niliguiúng'naa'
fí' quini' Fidiée' cóo' jalé' e jmoo'-
naa' osi' jial' líi'naa' fí' jmigúf' la é. ⁴ Co'
nañi' fa' jnea' seab' uing' e nijmee'e e
ta' dsii' e niliguiún' n fí' quini' Fidiée'
cóo' jalé' e jo, jo dsu' jíi' jaang' dsea'
cuøøng' lí' jmita' gui dsíir' laco'gui jnea'
cóo' jalé' e jo. ⁵ Co' jnea', jñiá' jmi'bi
ngóo'ó' mí' cató' lí' fí' ngúu' táan' n lí'
laco' quí' títng' dsea' Israel; jogui lín' n
siju' dsea' Israel; jogui dsea' quiá' 'líi'
yáa' Míing' líin' n; jogui jmi' hebreo
fá'a jogui lajobi dsea' cóøng' quie' e
cajo; jogui dsea' Israel i líng' fariseob
líin' n cajo, co' cajmi'goo' dseáng' la-
co' sí'í' jalé' júu' quiu' ta' quiá' Moí';
⁶ jogui eáam' caliguiing' dsii' jalé' e
'né' jmitii' cóo' dsea' góo' dsea' Israel,
co' j'gui cajmeáan' n ga' jaléng' dsea'
quíá' Dsea' Jmáang'; jogui cajmé'baa
núu' lajíi' júu' quiu' ta' quiá' Moí',
joba' jíi' cóo' dsee' cuøøng' lí' cuø'
dsea' jnea'. ⁷ Jo dsu' jalé' e cal' dsii'
lami' jééng'gui e eáam' quíing' quie' e,
dsu' lana jo' e quíing' quie' e jíi' cóo'
jalé' e jo, co' lana Dsea' Jmáam'bing'
i nicalicuín' n. ⁸ Jo jnea' í' dsii' e jíi'
cóo' e quíing' e níing'gui eáang' laco'
e quíing' e licuíng'guí Fíi'naa' Dsea'
Jmáang'. Jo jalé' e lami' í' dsii' e eáam'
quíing' quie' e do, dseáng' jo' e ta' íing'
quie' e lana, co' lafa' quib' cal' fí; dsuco'
níing'gui eáang' quie' e e nilicuíng'guí
Fíi'naa' Dsea' Jmáang' ⁹ jogui e nilíin' n
lafa' jaam' dsea' cóo'r'. Dsu' ofa' ni-
jmiguiúng' 'níá'a' fí' quini' Fidiée' uíi'
e jmóo'ó' núu' u e júu' quiu' ta' quiá'
Moí', co' lanagui nilíin' n dsea' guiúng' fí'
quini' Fidiée' dsu' la'eáang' e nicajáang'
'níá'a' fí' jaguó' Dsea' Jmáang'. Co' lí' la-
co' cuøøng' fe' ee', e Fidiée'bing' cajmée'
e caliguiún' n fí' quini' la'eáang' e ca-
jáang' 'níá'a' fí' jaguó'. ¹⁰ Jo dsu' jnea'
iin' n e nijmicuíim'bí Dsea' Jmáang'

jogui e niñín n e bñ 'gøng' quíá' Fidiéé' cõo' e cajmijí' tur Dsea` Jmáang` jee` jaléng' 'líi~, jogui e moo`õ iihuúí' uíi' e líi'n dsea` quíá' Dsea` Jmáang~, jogui cajo ca' guíaa` jalé' e iin`n jmee` e 'ñiá'a, cõ' uíi' e cajmée` Dsea` Jmáang` lajo, joba' cajúin` fí' dse' crúu`; ¹¹ jo lajob jmóo`õ uíi' e nitab` dsii` e nilí'i e nijí' túu` jee` jaléng' 'líi` mĩ` nitf` í' lajo.

Nijmí'úung`guíi e laco' nilí'i lajii' e nisi'íng' Fidiéé` jnea` fí' jmigüü` cõo`

¹² Jo dsu' ofa' fá'a e nilí'i lajalé' e fá'a na, o'gui e dseáng' niguiún`n fí' quini` Fidiéé` cajo; dsu' jmi'úum`bñi e laco' nilí'i e jo, cõ' uii` e joba' catáng' Dsea` Jmáang` jnea` lamí` jéeng`gui. ¹³ Dsea` rú'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang~, dsu' ofa' fá'a e dseáng' nicalí'i 'ñiá'a jalé' e na; dsu' e jáb' dseáng' jo` ee` í'gui dsii` cuaiñ` quíá' jalé' e nicajmé` e lamí` jéeng`gui do, cõ' lí' lí' jmi'úung`guíi e nilí'i jalé' e sñjéé`gui quie` e <sup>14</sup> e laco' niñín`n jalé' e nisi'í' e nicuó' Fidiéé` jneaa`aa' fí' jmigüü` cõo` uíi' e nicató'r` jneaa`aa' e nica'uíing`naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang`.

¹⁵ Jo lajob 'né` f` dsi'naa' jaléng' jneaa`aa', dsea` ningóo` cuíi'naa' jogui jmit'íi' júu` quíá' Dsea` Jmáang`. Jo song sea` e í' óo' 'nú' e jié'gui jíi' laco' e nica'fá'a na, joba' 'ñiab' Fidiéé` dsea` ninear` moguí'na' cuaiñ` quíá' e jo. <sup>16</sup> Jo dsu' lifa' 'né` seé`naa' jialco' cõong` røø` cõo' lajii' e nicalí'naa'.

¹⁷ Dsea` rú'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang~, jmi'úung`na' e seeng`na' røø` laco'gui la seeng` jnea~, jogui jóø`na' røø` quíá' jaléng' dsea` i niseeng` lajii' laco' e nica'ée` jnea' 'nú'. ¹⁸ Jo jmiguiab' ya' nica'fíi' i 'nú', jogui lana fñi` túu` 'nú' carji` quí'baa uíi' e fñim`bing' seeng` i e' e ja` ee` uing` sea` lajii' iihuúí' e ca'íng' Dsea` Jmáang` mĩ` catáin` fí' dse' crúu'. <sup>19</sup> Jo i dsea` la'f` fí' lí' 'lib'

nidsilíin` mĩ` nijúuin~, jo dseáng' lajii' e lí' dsii' yaam`bre jmitir~, jogui lí' lí' jmijlõng' yaaiñ` e lafa' nilí' í' líiin` quíá' jalé' e 'lí' e jmóor` do. Jo lí' guing` dsíir` lajii' e dsijéé` fí' jmigüü` la. ²⁰ Jo dsu' jneaa`aa', dsea` seeng` ñifb` nilí'naa', jogui fí' job cajo nijáa`tu Fíi'naa' Dsea` Jmáang` i nisi`jeeng`naa' do i nicaléang` jneaa`aa' jee` dsee` quí'ii'. <sup>21</sup> Jo nijmísfim`bre ngúu` táang`naa' e ja` bñ sea` quíá' fí' jmigüü` la, jo nicuó'r` jneaa`aa' ngúu` táang`naa' e 'míi` e nigüeang' lí' laco' líi' e ngúu` táaiñ` 'ñia'r'. Jo nijmér` lajo la'eáang` cõo' e bñ 'gøng' quíá'r` cõo' e quíu'r` ta` fí' la'úng`.

Jmi'íáang` óo'na' contøong` uíi' e nilíing`na' dsea` quíá' Dsea` Jmáang`

4 Jo uíi' e lajob líi', dsea` rú'naa' i iin`n eáang', joba' fñi` i 'nú' e güíteáam`bi' teá lajii' e fí' lí' niteáang`na' cõo' Dsea` Jmáang`. Jo eáam` iin`n 'nú' jogui dsíng' iin`n nimáang` túu` 'nú' calé' catú', cõ' jmi'íáam` dsii` cõo' 'nú' uíi' e nicalíng`na' dsea` quíá' Dsea` Jmáang` la'eáang` cõo' ta` e nicajmé` e jee` 'nú'.

² Jogui líuun`n 'nu', dseamf` i sii' Evodia cõo'gui 'nu', dseamf` i sii' Síntique, e nisiim`tu' røø` laco' catíng` e jmóo` dsea` quíá' Dsea` Jmáang`. ³ Jogui 'nu', dsea` i dseáng' i ja` calitúng` dsii' e cajmicõo' jnea` cõo' ta` guía` júu` quíá' Dsea` Jmáang~, joba' mĩ' i 'nu' e nijmicõo' lajii` huáang` i dseamf` na i líing` dsea` quíá' Dsea` Jmáang` e laco' nisíng`tur røø', cõ' lajii` huáam`biñ` na cacuø' bñ yaaiñ` e cajmicõo'r` jnea` lajee` e caguiá'a júu` quíá' jial laang` dsea` jee` jalé' dsee` quíá'r` lí' laco' cajmicõo' jnea` i dseañu' i sii' Clemente cõo'gui jaléng'gui dsea` caguiang` i cajmée` ta` cõlíing` cõo' jnea`. Jo jaléng' i dsea` na nicateáang` Fidiéé` fí' ni` jii` quíá'r` fí' lí'

nitaang` jaléng` dseá` i niliseeng` lata` cóo`r`.

⁴Jo jmi'iaang` óo'na' contøong` uíi` e nilíng'na' dseá` quiá'` Dseá` Jmáang`. Jo fíi` túu` 'nú'` calé'` catú'` e nijmi'iaang` óo'na'. <sup>5</sup>Jo güilicuíng` lajaléng` dseá` 'nú'` e líng'na' dseá` guiá'` dsíi'. Jo ni-jaquíém' e nigüéeng` tú` Fíi'naa' Dseá` Jmáang` fí' jmi'iuung` óo'na' cóo'` doñi'` eé' e líi'` quií'na', có'` lí'` lí'` 'né'` e yejí` føng'na' Fidiéé'` cuaiñ'` quiá'` jalé'` e jo; jogui` mii'na'r` jalé'` e 'né'na', jo ja` tíúung'na' e cuø'na'r` gui'máang'` quiá'` jalé'` e mii'na'r` do. <sup>7</sup>Jo lajoba'` nicuø'` Fidiéé'` 'nú'` e seeng'na'` juguiú'` júu'` røø` e jíi'` jaang` dseá` jmi'güi'` quií'`r` jmií'` e ningáñi'`; jo cóo'` e juguiú'` do Fidiéé'` ni-jmér'` í'` 'nú'` cóo'` jalé'` e í'` óo'na' uíi'` e nilíng'na'` lafa'` jaam` dseá` cóo'` Dseá` Jmáang`.

Íi` áa'na' lali` e guiá`

⁸Jo lí'` ngóo'` cadséng`gui` fíi'` guíi'` 'nú'`, dseá` rú'naa', e í'` óo'na' lali` júu` e já'` jogui` júu` e catíng` jmi'gó'` dseá`, jogui` jmang'` júu` dséeb'` 'né'` cá'na'. Jogui` 'né'` cá'na' cajo jmang'` juguiú'` cóo'`gui` júu` íaang` dsíi'` jogui` júu` niguo'`. Jogui` fí'` áa'na' lali` e guiá'` jogui` jalé'` e catíng` nífé'` dseá` guiá'` uii'` quiá'`.

⁹Jogui` jmití'na' jalé'` e nica'ée' e 'nú'` jogui` jalé'` e júu` e nica'fíi'` i'` 'nú'` jogui` jalé'` e nicanúu'na' e nica'fá'` a jogui` jalé'` e nicañíi'na' e nica'jmé'` e; jo jmeé'ba' la-jo. Jo Fidiéé'` i'` cuø'` e seeng` dseá` juguiú'` júu` røø', íb' dseá` niliseeng` cøøng` cóo'` 'nú'`.

Jalé'` e cajmicóo'` dseá` seeng` fí'` Filipos quiá'` Paa`

¹⁰Jo eáam` jmi'iaang` dsii'` la'eáang` cóo'` Fíi'naa' Dseá` Jmáang` uíi'` e 'nú'` nicadseng'`tú` óo'na' jnea` calé'` catú'`. Dsu'` ofa'` fíi'` i'` 'nú'` cóo'` e júu` na e ni-

ca'íng` óo'na' jnea`, có'` niñib` jnea` e uíi'` e ja'` dsitíng'` quií'`baa' fa' e nica-jmicóo'`na' jnea`. <sup>11</sup>Jo dsu'` ofa'` fíi'` i'` 'nú'` e júu` na uíi'` e ja'` sea'` 'né'`e, có'` ni-calitíim`baa e jmi'iaang` dsii'` cóo'` la-jíi'` e sea'` quié'`e. <sup>12</sup>Có'` nicalitíim`baa jial seen` e tiñf` jogui` lajobi` mi'` eáang` sea'` cajo. Jogui` nicalitíim`baa cajo e jmi'iaang` dsii'` cóo'` doñi'` eé' e ds-ingíin`n, si e røøng` tú'u` osi e jø` tú'u` é. Jogui` nicalitíim`baa cajo e sea'` lalíng` quié'` e osi e ja'` sea'` jíi'` cóo'` é. ¹³Jo Dseá` Jmáam`bing'` i'` cuø'` jnea` bf` quiá'`r` e la-có'` lí'`i'` jmóo'`o` lajalé'` e 'né'` jmeé'`e. <sup>14</sup>Jo dsu'` 'nú'`, eáang` guiá'` cajmicóo'`na' jnea` ie` lamí'` cangongíin`n jalé'` iihuí'`.

¹⁵Jo guiáb'` ñí'` 'nú'`, dseá` líng'na' dseá` quiá'` Dseá` Jmáang` i'` neáang` fí'` na fí'` Filipos, e jíi'` 'nú'`bing'` i'` cajmicóo'` jnea` cóo'` jalé'` e 'né'` e ie` lamí'` canaan` e caguiá'a` júu` quiá'` Dseá` Jmáang` jee` 'nú'`. Có'` jíi'` jaang` dseá` jiéng'` i'` cuiíng` Dseá` Jmáang` cajmicóo'`r` jnea` ie` jo ie` mi'` cajú'u` fí'` Macedonia. ¹⁶Jogui` lajobi` cajo, ie` lamí'` cataan`n fí'` cóo'` fíi'` e sií'` Tesalónica, casíim`ba'` tú'` 'ní'` née'` jalé'` e 'né'`e. ¹⁷Jo dsu'` ofa'` jnea` í'` dsii'` jmang'` e ni'fín'`n, có'` jnea` li-có'` iin`n e nidsicuáng`gui` quií'na' cóo'` jalé'` e nicuø'` Fidiéé'` 'nú'` mi'` nití'` í'` lajo. <sup>18</sup>Jo dsu'` jnea` nica'fím'`baa la-jalé'` e nicacuøø'na' jnea` e casíng`na' cóo'` Epa'frodito, joba'` seab` lalíng` quié'`e náng` có'` jì'gui` cartí'` niseáang`. Jo jalé'` e cacuøø'na' jnea` do líi'` lafa'` cóo'` e jmeafíi'` jlo'` e cacuøø'na' Fidiéé', joba'` dseá` do eáam` tí'` dsíir'` mi'` íñ'`. <sup>19</sup>Jo có'` jíi'` Fidiéé'` quií'baa' dseá` sea'` lajì'` quiá'`r`, joba'` íb' dseá` nicuø'` 'nú'` lajalé'` e 'né'na' e jlo'` e ja'` cøøng` cóo'` la'eáang` cóo'` jalé'` e nica'jméé'` Dseá` Jmáang` cóo'` jneaa'aa'. <sup>20</sup>Jo ma-jmiféng'naa' car` ngongíi'` jmií'` Tiquí'ii' Fidiéé'` dseá` guíng` ñíff'. Jo lajob` 'né'` lí'`.

Júu^ guicóo' quiá' Paa li~ cadséng~

²¹ Jo lana guiéem' n júu^ guicóo' quiá' jaléng' dsea` i seeng` fí' na i nilíng' dsea` quiá' Fidiéé' la'eáang' cóo' Dsea` Jmáang~. Jogui cajo jaléng' dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang~ i taang' cóo' jnea' fí' la guiéem~bre júu^ guicóo' quiá' na'. <sup>22</sup> Jo lajobi cajo lajiing' dsea` i seeng` fí' la i nilíng' dsea` quiá'

Fidiéé' guiéem' bre júu^ guicóo' quiá' na', jo dsu' laniing~gui eáang' guiéng' júu^ guicóo' quiá' na' jaléng' i dsea` i jmóo' ta~ quiá' dseata~ dsea` féng' i quiu' ta' fí' la fí' Roma.

²³ Jo güi'fb^ Fíi'naa' Dsea` Jmáang~ güea'^ quiá'r~ jee~ lajaléng' 'nú'.

Jo lanab jíi' fé' jì' quiá' Paa e catíng~ jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang~ i seeng` fí' Filipos.

Júu e too fí ní jì quiá Paa e catíng dsea seeng fí COLOSAS

1 Jnea Paa, jo línn jaang dsea apóo i jmóo ta ní júu quiá Dsea Jmáang, co' lajob ta e cali'íang dsíi Fidiée e cacuø'r jnea. Jo lana, coliing cõo Timoteo, jaang dsea rú'naa dsea quiá Dsea Jmáang, ²guiéng'naa júu guicõo' quí'na, dsea rú'naa dsea quiá Dsea Jmáang dsea neáng'na fí na fí Colosas, 'nú' dsea teáng'na teá fí guiá cõo' dsea do. Jo mí'i Tiquí'naa Fidiée cõo'gui Fíi'naa Dsea Jmáang e ni'ír gíea' quiá'r jee 'nú' jogui e nicuø'r 'nú' e seeng'na juguí júu røø.

Mí féng' Paa Fidiée uii quiá jaléng dsea quiá Dsea Jmáang

³Jo lacoø née' mí fõng'naa Fidiée i líng Tiquíá' Fíi'naa Dsea Jmáang, sojiéb' cuø'naa'r gui'máang' uii quí'na. ⁴Co' nicaline'baa' jial niteáng'na fí guiá cõo' Fíi'naa Dsea Jmáang, jogui jial 'neáng' rúng'na cõo' jaléng' dsea quiá dsea do i caguiaang'gui cajo. ⁵Jo jmee'ba' e jo uii' e tab' óo'na' e ni'íim'ba' jalé' e sijeeng'na' do e si'má' Fidiée fí ñiff quiá'r. Co' calitab' óo' 'nú' uii' quiá' e jo mí canúu'na' júu quiá' Fidiée e catíng Dsea Jmáang e quiá' jial laang' dsea jee dsee quiá'r. ⁶Jogui e júu nab e caguia' dsea jee 'nú', jo lana nicanib' la'úng' fí jmigúf. Jogui e júu jo eám cali'íng ta e caquí' jíng' yaang' dsea fí quini' Fidiée lí' laco' nicalf' jee 'nú' lají' mí canúu'na' jogui cangáng'na' e eám guiúng' Fidiée cõo' 'nú' nañí' fa' ja' catíng'na. ⁷Jo e júu jo ca'e' i Epafra' 'nú', jaang' dsea i 'neáng'naa eáng' i nicajmee' ta' guia' júu quiá' Dsea Jmáang coliing' cõo' jnea'; jo i dsea í líiñ jaang' dsea i cuøom

lí jmita' óo'na' cõo' i jmóo' lají' e iing' Dsea Jmáang. ⁸Jogui íbre cajo dsea caguéiñ fí la e quier' júu quí'na' quiá' jial 'neáng' rúng'na' la'eáng' cõo' Jmiguí quiá' Fidiée e cangúng'na' do.

⁹Jo uing' lajoba' ja' mí catiuung'naa' e mí'naa' Fidiée uii' quí'na' latí' e jmi' e caline'naa' júu quí'na'. Jogui mí'naa'r e la'eáng' cõo' Jmiguí quiá'r nicuø'r 'nú' e ngáng'na' jogui tíng'na' jo lajoba' niliñ'na' røø e e iing' dsea do e nijmee'na'. ¹⁰Jo jmee'naa' lajo e laco' nilí'na' niliseeng'na' røø laco' catíng' e jmóo' dsea i cuíng' Dsea Jmáang: e jmoo'ba' lají' e íang' dsíi Fidiée, jogui e jmoo'gui' cajo jmang' jalé' e guiá, jogui e licuíng'gui' Fidiée e eáng'gui' cajo. ¹¹Jogui mí' bñi' Fidiée e nicuø'r 'nú' bñi' la'eáng' cõo' e laniing' 'gõiñ' do, jo lajob nilí' 'nú' nité'na' jogui niliféng' óo'na' cõo' jalé' e nidsingúng'na', ¹²jogui nicuø'r'ba' gui'máang' Tiquí'ii' Fidiée e íang' óo'na', co' nicaguieem'bre 'nú' guiá e laco' niñing'na' jalé' e jlo' e catíng'na' e sea' quiá' Fidiée fí ñiff quiá'r e nicuø'r' jaléng' dsea quiá'r. ¹³Co' íbre caleáiñ jneaa'aa' fí lí' nuu' sò' e laco' jo' see'naa' e quia' i 'líng' ta' jneaa'aa', jogui cajáñ' jneaa'aa' fí quini' Jõor' i eáng' iñ, jogui lana íbing' quí' nifi' quí'ii'. ¹⁴Co' la'eáng' e cajáng' 'ñia' i Jõor' do fí dse' crúu', joba' Fidiée caleáiñ jneaa'aa' e ca'íiñ jalé' dsee' quí'ii'.

Jo si'naang'gui dsea cõo' Fidiée

¹⁵Jo ja' quí' jmi' niníng' dsea Fidiée, dsu' mí' níng' dsea Dsea Jmáang' joba' líñir' jial líng' Fidiée dsea guing' ñiff. Jogui i Jõor' Dsea Jmáang' do, íbing' i niing'gui lajee' lajalé' jogui lajaléng', co' niseeiñ lají' nú'gui e nináng' Fidiée' guiar' ui-

ing jmigüf. ¹⁶ Cõ' la'eáang' cõo' Dsea` Jmáang- 'ñaia'bre, Fidiée` cajmée` la-jalé' e sea' fí' yú' jmigüf jogui lajalé' e sea' fí' guóo' uõ, jalé' e jnéeng- tá' jalé' e ja' jnéeng-, jogui lajobi cõo' jaléng' dsea' guí' i' ée' guíá' i' líng' fii' jogui jaléng' i' óo' bñ, jogui jaléng' i' quíu' ta' cajo. Jo lajaléb' e la cajmée` Fidiée` la'eáang' cõo' Dsea` Jmáang-, jogui f'bing' i' catíng- lajalé' e la. ¹⁷ Jo lajii' lati' mali'ba' e niseeng` Dsea` Jmáang-, lajii' e nú'gui e nijmé` Fidiée` lajalé' e sea' fí' jmigüf. Jogui la'eáang' f'bre ca-jo røø` ngóo' laca'íng' ca'íng'. <sup>18</sup> Jogui f'bre líiin' dsea' moguí' i' quíe' nifí' quíá' jaléng' dsea' quíá'r-, jogui i' dsea' quíá'r- do líiin' lafa' cõõb` ngúu' táaiñ` cõo' dsea' do. Jo Dsea` Jmáang- lajii' nú'gui nitiroõ` jmigüf'ba' niseeiñ-, jogui f'bi ca-jo i' la'uii' i' cají'tu jee` jaléng' 'lii' e la-cõ' nicár` nifí' quíá' lajalé'ba' e sea' fí' jmigüf. <sup>19</sup> Cõ' Fidiée` cali'iiñ` e lajalé' e líiin' 'ñaia'r' líing' Dsea` Jmáang- cajo. ²⁰ Jo la'eáang' cõo' Dsea` Jmáang- nica-jmée` Fidiée` e niliseeng`tu juguíá' cõo'r- lajaléng' cõo' lajalé' e sea' fí' la'úng- fí' jmigüf, fa' jalé' e sea' fí' guóo' uõ` jogui jalé' e sea' fí' yú' jmigüf. Jo cajmér- lajo la'eáang' cõo' jmi'øõng` Dsea` Jmáang- e catuu' mĩ' cajúiiñ' fí' dse' crúu' e laco' niliseeng` juguíá' júu' røø` cõo' Fidiée` lajaléng' jogui lajalé' e sea'.

²¹ Jogui 'nú', lami` jéeng'gui, dsea' si'-naang' quíá' Fidiéeb' líing'na', jogui 'ní' máam'bi' dsea' do cajo, cõ' jmang' e 'li' i' óo'na' jogui jmang' e 'li' jmoó'na' cajo. <sup>22</sup> Dsu' lanagui Fidiée` nica-jmée` e niliseeng`tu dsea' juguíá' cõo' dsea' do la'eáang' cõo' jalé' iihuíf' e cangá' Dsea` Jmáang- fí' ngúu' táaiñ` mĩ' cajúiiñ' fí' dse' crúu'. Jo cajmée` lajo e laco' nijáiñ' 'nú' fí' quinir-, dsea' nilíing-na' dseáng' dsea' quíá'r- i' ja' si'líng' jogui i' ja' dsee- táang' jii' cõõ. <sup>23</sup> Dsu' 'né' jmée'na' e ja' tá'na' e já' líing'na' júu`

quíá' Dsea` Jmáang- o'gui tú'na' e júu` ta` dsii' e sijeeng'na' e quíá' jial laang` dsea' jee` dsee- quíá'r- lí' laco' jii' e nica-núu'na' lami` jéeng'gui. Jo e júu` nab nicaní' fí' la'úng- fí' jmigüf, jo jnea` Paa` jmicõo' bñ e niguiá'guí' e júu` na fí' jo.

Jalé' ta' e cangíng` Paa' quíá' Fidiée`

²⁴ Jo fín'n iihuíf' fí' ngúu' táan`n ufi' e guíaa- júu` quíá' Dsea` Jmáang- jee` jaléng' dsea', jo 'nú' nica'íng'na' e júu` jo cajo. Jo dsu' iáang` dsii' e íin'n e iihuíf' na, cõ' cõo' jalé' e jo nica-jmicõo' e nijmi'ie'baa lajii' iihuíf' e 'né' e ni'íng'gui jaléng' dsea' i' jmóo' lajii' ta' quíá' Dsea` Jmáang-. Jo jalé' e iihuíf' e íin'n lana nijmicõo' quíá' jaléng' dsea' quíá' Dsea` Jmáang- i' líing' lafa' ngúu' táaiñ`. <sup>25</sup> Jo Fidiée` nica-jmée` e nilíin'na jaang` dsea' i' jmicõo' jaléng' dsea' quíá'r-. Jo dsea' do nica-cuø'r' jnea` ta' e niguiaa- la'ie' júu` quíá'r-, jo lajob ni'uíing- guíá' quí'na'. ²⁶ Jo laco' cuøõng` fé'naa' e e júu` quíá' Fidiée` do líib` eáang' si'már' quíá' jaléng' dsea', dseáng' mali'gui eáang' laco' nica-gongíng' jii', dsu' lanagui nica-jmijnéem`bre e júu` do jee` jaléng' dsea' quíá'r-. <sup>27</sup> Jo 'niab' Fidiée` cali'iiñ` cacuø'r' jaléng' dsea' quíá'r- e tíiin' ngáiñ' jial tí' jlo' jogui jial tí' quíng' e júu` e lami` si'már' do e catíng- la quíe'gui dsea' i' ja' líing' dsea' Israel cajo. Jo e júu` e lami` si'maang` do, íb' Dsea` Jmáang- i' seeng` cõõng` cõo' 'nú', dsea' i' ja' líing'na' dsea' Israel. Jo i' dsea' do cuø'r' 'nú' e jmitar` óo'na' e ni'íng'na' lajii' e catíng-na' e nicuø' Fidiée` jaléng' dsea' quíá'r-. <sup>28</sup> Jõba' jnea' guía'naa' júu` jee` lajiiing` dsea' jalé' e cajmée` Dsea` Jmáang-, jogui fõng'naa'r jogui ée'naa'r cartí' níngáiñ` røø, jo lajoba' nilíiin' e ni'ie' quíá'r- dseáng' laco' líing' Dsea` Jmáang- 'ni-a'r'. ²⁹ Jo uii' quíá' e la, jngáam' bñ

dsii e jmóobí e ta la, co' eám oo' bí la'eáang' cóo' e laniing' 'gong' quíá' Dsea` Jmáang' e nicacuø'r' jnea`.

2 Jo iin n e ñí'ba' e jngáam' b́í dsii e jmóobí bí uí' quí'na' cóo' gui jaléng' dsea` quíá' Dsea` Jmáang' i seeng' fí Laodicea, lí' lajaléng' dsea` rú'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang' i ja' mí' calicuíng' jnea`. ² Jo jmóobí bí e laco' jaléng' 'nú', dsea' i nilíng'na' dsea` quíá' Dsea` Jmáang', ni'fing' gui' bí e laco' niliseeng'na' cøong' e 'neáang'-na' rúng'na', jo lajoba' ningáng'na' dseáng' laco' sí'f' e júu' e lamí' sí'ma' quíá' Fidié' do. Jo e júu' do, íb' Dsea` Jmáang' 'ña'ra'. <sup>3</sup> Jo jí' íb' dsea` laniing' tíiñ' quí'r' jmi' e cuø'r' dsea' e tíiñ' ngáin' lajì e jlo' e niguu' quíá' Fidié'. ⁴ Joba' fí' 'nú' e júu' na e laco' jí' jaang' ja' i' nijmigøong' 'nú' cóo' jalé' júu' jlo' e o' já'. ⁵ Dsu' nañí' fa' ja' seen' 'ña'a' jee' 'nú' lana, dsu' seem' jmigu' quíe e cóo' 'nú', jogui iáam' dsii e núu' júu' quí'na' e røøb' seeng'na' colíing', jogui e teáb' teáang'-na' cóo' júu' quíá' Dsea` Jmáang' cajo.

La'eáang' cóo' Dsea` Jmáam'ba' uíng' dsea' dsea' 'míng'

⁶ Jo co' 'nú' nica'fím'ba' Dsea` Jmáang' e líiñ' Fí' quí'na', joba' 'né' ni'ee'na' laco'gui la iing' dsea' do, co' dsea` quíá' bre nilíng'na'. ⁷ Jo síng'na' teá' yaang'na' cóo' júu' quíá'r', jogui guiliseem'ba' la'eáang' cóo'r', jogui ja' jmitúng' óo'na' lají' fí' niteáang'na' cóo'r', co' nicajáam' yaang'na' fí' jaguór' lí' laco' jí' júu' e nica'e' dsea' 'nú'. Jogui cuø'ba' gui'máang' Fidié' contøng'.

⁸ Niing' óo'na' jo ja' cuø' fí' yaang'na' e dsea` jíeng' nijmigøoin' 'nú' e laco' nitú'na' lají' fí' niteáang'na' cóo' Dsea` Jmáang'. Co' jaléng' i dsea' la'f' e'r' dsea' jogui féin' dsea' cóo' jalé' júu' quíu' ta' e jmi'uíng' dsea' jmigú'. Jo jalé' e júu'

jo ja' cøong' røø' cóo' júu' quíá' Dsea` Jmáang', co' jalé' e júu' jo jmag' júu' e casé' jaléng' dsea' mí' áang' cóo' jalé' ta' huí' e quí' tíng' dsea' e 'né' jmitir' fí' jmigú' la.

⁹ Jo lajalé' e líng' Fidié', líng' Dsea` Jmáang' 'ña'ra', jo lajob' cajo laje' cateáain' fí' jmigú' la. <sup>10</sup> Jogui 'nú' cøom' seeng'na' cóo' Dsea` Jmáang', joba' dsea' si'ieem' nilíng'na' la'eáang' cóo' dsea' do. Jogui fbre líiñ' dsea' mogui i quíu' ta' quíá' jaléng' dsea' jmigu' i quíe' ní'f' jogui óor' bí e quíu'r' ta' quíá' lí' doní' ee'. ¹¹ Jo co' cøom' seeng'na' cóo' Dsea` Jmáang', joba' jo' quíe' ní'f' quí'na' jalé' e 'lí' e lamí' jmoo'na' do. Jo e la lí' e lafa' nica'fím'ba' e lí' e tíng' dsea' Israel tóor' fí' ngúu' táain', dsu' o' lajo, co' calí' lajo uí' e Dsea` Jmáang' caleáain' 'nú' jee' jalé' dsee' quí'na'. ¹² Jogui mí' cajgáang'na' jmi', joba' lí' lafa' røøb' ca'áng'na' laco'gui ca'áng' Dsea` Jmáang', jogui lafa' røøb' cají'tu' laco'gui cají'tu' dsea' do, co' jáb' calíng'-na' e quíib' Fidié' jmi' e cajmijí'tur Dsea` Jmáang' jee' jaléng' 'lí' la'eáang' cóo' e 'gøin' do. ¹³ Jogui 'nú', lamí' jéeng'gui do líng'na' lafa' síjúum'ba' uí' dsee' quí'na', jogui e job' cajo quíu' ta' quí'na'; jo dsu' lana Fidié' nicacuø'r' 'nú' e lafa' nicají'tu' laco'gui cajmijí'tur Dsea` Jmáang'. Jo la'eáang' cóo' dsea' doba' nica'fíng' Fidié' lajalé' dsee' quí' ii'. ¹⁴ Jo Fidié' cajgiéin' jí' e caráang' e 'níng' jneaa'aa' lí' laco'gui la ta' huí' quíá'r', jo uí' e lafa' cabá' e jí' do fí' dse' crúu' cóo' mí' clavo, lajoba' cajgiéng' jalé' e si'niing'-naa' do. ¹⁵ Jogui la'eáang' e catáng' Dsea` Jmáang' fí' dse' crúu', jo lajoba' Fidié' ca'íñ' jalé' bí quíá' dsea' jmigu' i líng' i quíe' ní'f' jogui óor' bí e quíu'r' ta', jogui cajmí'uøng'nein' do fí' quini' jaléng' dsea' e catør' laco'gui tée' dsea' dsea' 'núng'. Jo lajoba' ca-

jmijnéeng` Fidiée` fí` quini` jaléng` dsea` e nicalí` bre.

**Íi` óo`na' lajii` e sisée`
quia` Fidiée` fí` niff`**

¹⁶ Jo lajob líí, ja` jmiíí`na' mi` éeng` dsea` 'nú' cóo` jalé' e ú' có'na', osi e` jalé' jmií` e jmi'goo`na' laco` jii, osi fíng jmi'goo`na' mi` yuung` si` é, osi jial jmi'goo`na' jalé' jmií` e jmi'íng' dsea`. <sup>17</sup> Co' jalé' e ta` huí' na jii` lico' cuo' lí` quia` jalé' e nidsijéé` cøong`gui, jo líí lafa' i` quia` jaang` dsea` i` ngóo` jéeng`gui laco' ngóor'. Jo dsu' i` dsea` i` líing` lafa' i` dsea` quia` e i` do, íb` Dsea` Jmáang` 'nia'r'. <sup>18</sup> Jogui ja` jmiíí`na' mi` jíng` dsea` e iin` niguír` quí`na' lajii` e nisi'íing`na' quia` Fidiée`, fa' jaléng` dsea` i` tí` dsíí` e jmicaaiñ` e jgiáang` yaaiñ, jogui jmiíí`na' jaléng` ángeles, jogui jiiñ` e ngii`gui quia` jalé' e ja` mi` cangar, jogui jmicøong` yaaiñ cóo` jalé' e í` dsíir` quia` fí` jmigüí` la. ¹⁹ Jo jaléng` i` dsea` í` si'naam`bre cóo` Dsea` Jmáang` i` líing` dsea` mogui` quia` jaléng` dsea` quia`r. Jo Dsea` Jmáang` cuo`bre i` dsea` quia`r` do jalé' e 'néiñ` e laco' cøom` seeiñ` cóo` dsea` do jogui cøom` seeiñ` lajee` la'ó' yaaiñ` cajo lí' laco' la iing` Fidiée`.

²⁰ Jo co' 'nú' lafa' røøb` cajúng`na' cóo` Dsea` Jmáang` fí` dse' crúu, joba' jo` quíu' ta` quí`na' jalé' ta` huí' e quí` tñíng` dsea` e 'né' jmitir` fí` jmigüí` la. Joba' çjalií' seeng`na' e ee`na' laco'gui la ée` dsea` jmigüí` e núu'na' jalé' ta` huí' e jíng` dsea` e 'né' jmée`na', <sup>21</sup> fa' mi` jiiñ': "Ja` güí`na' e la, ja` có'na' e na osi ja` jmó'na' e do" é? ²² Jo jalé' e ta` huí' na jii` lajee` cateá'ba' e íing` ta~, jo coo`b` mi` jo` e ta` íing`, co' jii` dsea` jmigüí` jmóor` jalé' e ta` huí' na. <sup>23</sup> Dsu' e já', jalé' e ta` huí' na cuøom` sea` líí` dsí`naa' e guiáb, dsuco' quíu' ta` dsea` e 'né' lí` e jo` e ngocáng` dsíib` laco'gui ta` quíu' fí` jmigüí` la. Jogui quíu' ta` ca-

jo` e lafa' e jmi'uøng` yaang` dsea` jogui laguidseaam` quíu' ta` yaaiñ` cóo` jalé' e jmóor` fí` ngúu` táaiñ`. Dsu' ja` e ta` íing` e ta` huí' do fa' e nijmicóo` quia`r` e jo` nijmé`guír` jalé' e 'lí' e iin` jmóor` fí` ngúu` táaiñ` do.

3 Jo co' 'nú' lafa' nicajíb`túu' colíing` cóo` Dsea` Jmáang, joba' 'né' jmée`na' e í` óo`na' jii` caníng` e sisée` quí`na' fí` lí` guíá' fí` lí` guíng` Dsea` Jmáang` lí' lí` dsée' cáang` Tiquia`r` Fidiée` fí` niff` quia`r. ² Jo íi` óo`na' lajii` e sisée` quia` Fidiée` fí` niff, jo ja` í` óo`na' jii` cuaiñ` quia` fí` jmigüí` la. <sup>3</sup> Co' líí` lafa' nicajúm`ba', joba' lana Fidiée` nicajmitar` óo`na' e nilíng`na' dsea` 'míng` la'eáang` cóo` Dsea` Jmáang`. <sup>4</sup> Jo jii` Dsea` Jmáam`bing' cuo' 'nú' e nilíng`na' dsea` 'míng`, jogui mi` nijmi-jnéng`tu` 'nia'r` jee` jnea`aa' fí` jmigüí` la, joba' 'nú' nijnéng`na' colíing` cóo`r` jee` jalé' e níing` 'gøng` quia`r`.

**Jial líing` dsea` mi` cangí`
e calicuíñ` Dsea` Jmáang`**

⁵ Joba' jmee`ba' e ní'ím` jalé' e 'lí' e quíu' ta` quí`na' fí` jmigüí` la: fa' mi` 'léé' dsea` e güíiñ` cóo` dseañu` osi dseamf` i` o' quia`r, osi jalé'gui e 'lí' e jíé' e jmoo`na' cóo` ngúu` táang`na', osi jmití`na' jalé' e iing` ngúu` táang`na', osi í` áa`na' e jmée`na' jmang` e 'lí', osi suung`na' lí' doñí` ee' e ja` catíng`na', co' e na líí` lafa' e jmiféng` dsea` diée` i` o' já'. <sup>6</sup> Jo co' jmóob` dsea` jalé' e na, joba' iihuí' eáam` nicuøí` Fidiée` jaléng` i` dsea` la'f` i` ja` núu' júu` quia`r. ⁷ Jogui 'nú', lajob lamí` seeng`na' e jmoo`na' jalé' e 'lí' na. <sup>8</sup> Dsu' lana 'né' tú'ba' jalé' e na: fa' mi` líguíng`na', osi mi` 'ní' óo`na', osi mi` jmoo`na' jalé' e 'lí', osi mi` fó'na' ga` uii` quia` jaléng` dsea` rúng`na', osi mi` fó'na' jalé' júu` e 'lí' e jíé'gui é. ⁹ Jogui ja` fí' rúng`na' júu` e o' já', dsuco' lana nicatúu`ba' e lamí` jmoo`na' e eáang`

be'ang' dsee' yaang' na' cõ' jalé' e ga' e nicasi' nif' quí' na' lamí' jéeng' gui do. ¹⁰ Joba' lana dsea' 'míng' nilíng' na', jo Fidiéeb' dsea' jmóo' e nilí'míng' gui' e laco' ni'ee' na' laco' gui la' ee' dsea' do, jo lajoba' nilicúing' gui' dsea' do dseáng' laco' si'f'. ¹¹ Jo ja' e lingii' fi' quini' Fidiéé' su líng' na' dsea' Israel' osi ja' líng' na' lajo' é, osi tõ' e li' fi' ngúu' táang' na' osi ja' tõ' é, osi líng' na' dsea' i jalíng' tí' lí huí' osi i neáng' tí' lí huí' lí' jié' gui' é, osi líng' na' dsea' si'niing' osi fi' i quíu' ta' é. Co' lajii' Dsea' Jmáam' bing' niing' gui' jee' lajalé' cõ' jee' lajaléng', jogui' bre seein' cõong' cõ' jaléng' dsea' quíá' cajo.

¹² Jo Fidiéé' eám' 'neáiin' 'nú', jogui' nicaguín' 'nú' e laco' nilíng' na' dsea' quíá' r'. Joba' guiliseem' ba' e jmoo' ba' fi' líng' rúng' na', jogui' e guíung' na' cõ' dsea' rúng' na', jogui' e ja' jmicõong' yaang' na' jee' dsea' rúng' na', jogui' e ee' ba' guíu' cõ' jaléng' dsea' rúng' na', jogui' e jmée' na' féng' áa' na' uii' quíá' rúng' na' cajo. ¹³ Jmee' ba' féng' óo' na' quíá' dsea' rúng' na', jogui' íng' na' dsee' quíá' rúng' na' mí' ee' go' léer' quí' na'. Jo laco' gui' Dsea' Jmáang' ca' fim' bre dsee' quí' na', joba' lajob' 'né' jmée' 'nú', 'né' fim' ba' dsee' quíá' jaléng' dsea' rúng' na'. ¹⁴ Dsu' e nif' gui' quíá' jalé' e la e rõb' 'né' nijmi' neáng' rúng' na' lajee' la' ó' yaang' na', co' lajoba' niliseeng' na' cõong' dseáng' laco' si'f'. ¹⁵ Jo co' Dsea' Jmáam' bing' cuõ' 'nú' e seeng' na' juguiú' júu' rõ, 'nú' dsea' líng' na' dsea' quíá' r', joba' seem' bi' la' e' a' ang' cõ' e juguiú' júu' rõ' do, co' uii' lajoba' catõ' Fidiéé' 'nú' e nilíng' na' lafa' cõob' ngúu' táang' na' la' ó' 'nú'. Jo cuõ' ba' Fidiéé' gui' máang' cõ' jalé' e jmoo' cõ' 'nú'.

¹⁶ Jo 'né' quíe' bi' nif' quí' na' júu' quíá' Dsea' Jmáang'. Jogui' ée' rúng' na' jogui' cuõ' b' rúng' na' cõ' jalé'

júu' niguõ' e niñ' na'. Jogui' cuõ' ba' gui' máang' Fidiéé' e ó' na' júu' e tõ' fi' ni' j' salmos cõ' gui' jalé' gui' júu' e ó' dsea' quíá' Fidiéé' cõ' gui' jalé' júu' e cuõ' Jmiguí' quíá' Fidiéé' cajo.

¹⁷ Jogui' jalé' e jmoo' na' jogui' jalé' e fó' na', jmee' ba' la' e' a' ang' cõ' júu' quíá' Dsea' Jmáang' e cuõ' na' gui' máang' Tiquí' i' Fidiéé' la' e' a' ang' cõ' Fii' naa' Dsea' Jmáang'.

Jial' 'né' seeng' dsea' quíá' Dsea' Jmáang' jee' la' ó' rúin'

¹⁸ Jogui' 'nú', jaléng' dseamf, jmi' goo' ba' jaléng' dseañu' quí' na', co' lajob' catíng' e jmóo' dsea' quíá' Dsea' Jmáang'. ¹⁹ Jogui' jaléng' 'nú', dseañung' na', jmi' neáng' na' dseamf quí' na', jogui' ja' jmoo' na' ta' jíng' cõ' r'.

²⁰ Jogui' jaléng' 'nú', jiuung', núu' ba' jalé' ta' quíu' tiquí' níquí' na', co' lajoba' e i' a' ang' dsí' Dsea' Jmáang'. ²¹ Jogui' jaléng' 'nú', dsea' líng' na' se- jmií', ja' jmoo' na' e niliguíng' jiuung' quí' na', jo lajoba' ja' nilitúng' dsí' cõ' jalé' e 'né' jmér'.

²² Jogui' jaléng' 'nú', dsea' i' jmóo' ta' e ja' ee' léeng', jmee' ba' núu' na' jalé' ta' quíu' fi' quí' na' fi' jmigüf' la; dsu' o' jii' mí' nír' 'né' cuõ' áa' na' e laco' nijmiguíung' yaang' na' fi' quinir', co' e ngocáng' óo' ba' 'né' jmée' na' e jmi' goo' na' Fidiéé'. ²³ Jo lajalé' e jmoo' na', 'né' jmée' na' e ngocáng' óo' ba' lí' laco' quíá' 'niab' Fidiéé' e jmoo' na' e jo, jo o' laco' mí' jmoo' na' lajii' e iing' dsea' jmigüf'. ²⁴ Co' niñ' b' 'nú' e seab' guíeé' quí' na' e catíng' na' fi' jmigüf' cõ' e nicuõ' Fidiéé' 'nú'. Dsuo' jaléng' 'nú' jmoo' ba' lajii' e iing' Dsea' Jmáang', jogui' íb' dseáng' i' líng' Fii' quí' na' cajo. ²⁵ Dsu' i' dsea' gui' i' jmóo' ga', joba' Fidiéé' nicuõ' r' iihuí' i' dsea' i' quíá' la- jii' e ga' e jmóoiñ' do, co' ja' jmingí' Fidiéé' e líng' dsea' lajaang' lajaaiñ', co'

røøb` niquidsir' í' quíá' lajii' dsee` sea` quíá' dsea` mi` nití' í' lajo.

4 Jogui jaléng' 'nú', dsea` líng'na' fii', ee`ba' guiá` cóo' jaléng' dsea` i jmóo` ta` quíí'na' i ja` ee` 'lééng', jogui quíéé'na' í' júu` quíí'na' cóo'r'. Jogui téé` óo'na' cajo e seem` jaang` Fii` quíí'na' í' ñíff' i quíé' níff' quíí'na'.

² Jo jaléng' 'nú', dsea` neáang'na' í' Colosas, ja` tiúung'na' e fong'na' Fidiéé, jo lajee` jo 'né' e siñiim` áa'na' cajo, jogui yejí` cuøø'ba' gui'máang' Fidiéé.

³ Jogui féem'ba' Fidiéé` uii` quí'naa' cajo e laco' sea` fí' e guiá'naa' júu` quíá' Dsea` Jmáang` e si'ma` lamí` jééng'gui do, co' uii` e guíaa` e júu` jo, joba' sijñín`n lana. ⁴ Jogui míí'ba' Fidiéé` e ni'e'guíi e júu` la dseáng' laco' si'f' e laco' ningáng' jaléng' dsea, co' lajob catíng` e nijmee`e.

⁵ Jogui ee`ba' røø` cóo' jaléng' dsea` i ja` cuíng` Dsea` Jmáang` lí' laco'gui catíng` e jmóo` dsea` quíá'r, jogui lajee` jo jmi'óo'ba' e fong'na'r júu` quíá' Dsea` Jmáang`. ⁶ Jogui féem'ba'r cóo' j mang' juguíá` e nití` dsíir', jogui 'né` ní'na' jial ningíi'na' quíá' lajaang` lajaang` i dsea` i fong'na' do.

Júu` guicóo' e cadséng` quíá' Paa`

⁷ Jo Tíquico, jaang` dsea` rú'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang` i 'neáang'naa' eáang` i contøøng` nicajmicóo' jnea` jogui coliiim` nicajmó'naa' lajii' e iing` Fii'naa' Dsea` Jmáang`, jo í'bing' nicá` júu` quíé'e fí' na. ⁸ Jo nisín`nre fí' na cóo' 'nú' e laco' niliñí'na' jial see`naa' fí' la jogui e laco' nicuøø'guir 'nú' bí' cajo. ⁹ Jogui cóo' i nab cajo nijang' Onésimo, jaang` dsea` rú'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang` i ta` dsi'naa' cóo' jogui i ii'naa' eáang` jogui i líng` dsea` góo'na' cajo. Jo i dsea` gáng` la ni-jmeá'r` 'nú' júu` jalé' e dsingíi'naa' fí' la.

¹⁰ Jogui Aristarco, jaang` dsea` rú'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang` i iuung` 'nuñí` coliiing` cóo' jnea` fí' la, guiéiñ' júu` guicóo' quíí'na' cajo, jogui lajobi i siñ` Marcos cajo, jaang` rúng' Bernabé. Jogui 'nú', nicanúu'ba' júu` quíá' Marcos; jo song dsi'eer` 'nú', íim'ba'r cóo' e guiá` fí' na. <sup>11</sup> Jogui lajobi Chúi, i si`bí cajo Justo, guiém'bre júu` guicóo' quíí'na' cajo. Jo jíi' e gaang` lab dsea` Israel dsea` quíá' Dsea` Jmáang` i nica-jméé` ta` coliiing` cóo' jnea` cóo' jalé' ta` guíá` júu` quíá' jial quíé' Fidiéé` níff' quíá' jaléng' dsea` jmigúí, jogui nica-jmicóo'bre jnea` e catíi'gui dsii` cajo. <sup>12</sup> Jogui lajobi Epafras, jaang` dsea` góo'na' i jmóo` lajii' e iing` Fii'naa' Jesús, guiéiñ' júu` guicóo' quíí'na'. Jogui contøøm` féiñ' Fidiéé` uii` quíí'na' e ngocáng` dsíir' e laco' teáang`na' teá' lajii' fí' niteáang`na' e dseáng' ni-jáam' yaang`na' e jméé`na' jalé' e iing` Fidiéé` e jméé`na'. <sup>13</sup> Jo niñib' jnea` jial guíing` dsíi' í' uíi' 'nú' jogui uii` quíá' dsea` neáang` fí' Laodicea cóo'gui fí' Hierápolis cajo. ¹⁴ Jogui Lucas, jaang` tímí' i 'neáang'naa' eáang`, guiéiñ' júu` guicóo' quíí'na' coliiing` cóo' jaang` i siñ` Demas.

¹⁵ Jogui 'nú', dsea` neáang`na' fí' Colosas, cuøø'ba' guicóo' jaléng' dsea` quíá' Dsea` Jmáang` i neáang` fí' Laodicea cuaiñ` quíé'e, jogui lajobi Ninfa cóo' lajaléng' dsea` i seáng' i jmiféng' Fidiéé` fí' quíá'r. <sup>16</sup> Jogui mi` ningí' e ni'f' 'nú' e jí' quíé'e la fí' quini` jaléng' dsea, síim'ba' quíá' dsea` quíá' Dsea` Jmáang` i neáang` fí' Laodicea, jo lajob ni'ír` cajo; jogui lajobi 'nú' ni'f'ba' jí' quíé'e e ni'íing'na' e jáa' fí' Laodicea cajo. ¹⁷ Jogui síi'ba' Arquipo cajo cuaiñ` quíé'e e güijmiti`bre røø` lajii' ta` e nicacuøø' Dsea` Jmáang` ír'.

¹⁸ Jnea` Paa` jmo'o e júu` guicóo' quíí'na' la cóo' guóo` 'niá'baa. Jo

jmiguiéng' áa'na' cajo e sijním'baa fi' la.

Jø mí'í Fidiée' e ni'ír' güea' quiá'r' jee' 'nú'. Jø lajob nilf.

Jø lanab jii' fé' jì quiá' Paa' e catíing' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang' i seeng' fi' Colosas.

**Júu[^] e too[~] fi[~] ni[~] ji[~] la'uii[~]
quiá[~] Paa⁻ e catíng⁻ dsea⁻
seeng[~] fi[~] TESALÓNICA**

1 Jnea⁻ Paa⁻, colíing⁻ cóo[~] Silvano jogui Timoteo, jmo[']naa' e ji[~] la e catíng⁻ jaléng['] 'nú['], dsea⁻ rú[']naa' dsea⁻ quiá[~] Dsea⁻ Jmáang⁻ i seeng[~] fi[~] na fi[~] Tesalónica, dsea⁻ nilíng[']na' dsea⁻ quiá[~] Tiquí[']ii' Fidiée[~] cóo[~]gui Fíi[']naa' Dsea⁻ Jmáang⁻. Jo mii[']naa' Fidiée[~] e ni[']fr⁻ güea['] quiá[~]r jee[~] 'nú['] jogui e nicuó[']r 'nú['] e niliseeng[']na' juguiá[~] júu[^] røø.

**Gui'máang['] Fidiée[~] e calicuíng⁻ dsea⁻
seeng[~] fi[~] Tesalónica Dsea⁻ Jmáang⁻**

² Jo lacoø ya['] mi[~] féng[']naa' Fidiée[~], cuøø⁻baa'r gui'máang['] uii[~] quíi⁻ 'nú['] la- jíing[']na', jogui lacoø ya['] mi[~] mii[']naa' Fidiée[~], mii[']baa'r la quié[~] tí[~] uii[~] quíi⁻ 'nú['] cajo. ³ Jogui lacoø ya['] mi[~] féng[']naa' Tiquí[']ii' Fidiée[~], jmiguiéng['] dsi[']naa' lajíi[~] ta[~] quíi⁻na' e jmoø[']na' la'eáang['] e nicajáang['] yaang[']na' fi[~] jaguó['] Dsea⁻ Jmáang⁻; jogui jmiguiéng['] dsi[']naa' uii[~] e ta[~] e nicajmee[']na' e iáang['] óo[']na' la'eáang['] e 'neáang[']na' Dsea⁻ Jmáang⁻; jogui jmiguiéng['] dsi[']naa' cajo jial nicateá[']na' lajíi[~] fi[~] teáang[']na' cóo[~] Dsea⁻ Jmáang⁻ e sijeeng[']na' mi[~] nijáa[']tu dsea⁻ do. ⁴ Dsea⁻ rú[']naa', 'neám['] Fidiée[~] 'nú['], jogui nine[']bíi' e íbre dsea⁻ caguíi['] 'nú['] e nilíng[']na' dsea⁻ quiá[~]r. ⁵ Jo mi[~] caguiá[']naa' júu[^] quiá[~] Dsea⁻ Jmáang⁻ fi[~] jee[~] 'nú['] e quiá[~] jial laang['] dsea⁻ jee[~] dsee⁻ quiá[~]r, ja['] cajmó[']naa' cóo[~] jíi[~] layaang['] júu[^] quíi⁻naa' yee[~]naa', co['] caguiá[']naa' e júu[^] do la'eáang['] cóo[~] e 'gøng['] quiá[~] Jmiguí['] quiá[~] Fidiée[~], jogui e lajam[']ba' ta[~] dsi[']naa' e dseáng['] jáb['] e júu[^] jo cajo. Jogui niíi[']ba' jial nica[']ee[']naa' cóo[~] 'nú['] e laco['] guiáb⁻ ni[']uíng⁻ quíi⁻na'.

⁶ Jo 'nú['], ee[']ba' laco[']gui la ee⁻ jnea['] laco[']gui la ée⁻ Fíi[']naa' Dsea⁻ Jmáang⁻

'niar['] cajo. Jo ja['] e líi['] e cangíng[']na' iihuí['] uii[~] e calíng[']na' e júu[^] quiá[~] Dsea⁻ Jmáang⁻ do, dsu['] iáam['] óo[']na' la'eáang['] cóo[~] Jmiguí['] quiá[~] Fidiée[~]. ⁷ Jo co['] guiáb⁻ ee⁻ 'nú['], joba['] jaléng['] dsea⁻ quiá[~] Dsea⁻ Jmáang⁻ i seeng[~] fi[~] lí[~] se['] Macedonia cóo[~]gui fi[~] lí[~] se['] Acaya niíir['] jial 'né['] ér['] cajo. ⁸ Jo la'eáang['] cóo[~] 'nú['], dsea⁻ seeng[']na' fi[~] Tesalónica, jaléng['] dsea⁻ seeng[~] fi[~] lí[~] se['] Macedonia cóo[~]gui fi[~] lí[~] se['] Acaya nicanúur['] júu[^] quiá[~] Dsea⁻ Jmáang⁻. Jo jaléng['] dsea⁻ seeng[~] doñi['] jíe['] fi[~] lí[~] dsée[']naa' niíir['] e dseáng['] nicajáam['] yaang[']na' fi[~] jaguó['] Fidiée[~]. Jo jíi[~] o['] 'né['] fé[']gui jnea['] e jo uii[~] quíi⁻ 'nú['], ⁹ co['] yaam['] i dsea⁻ í nisí[']r jnea['] jial mi[~] calíng['] 'nú['] júu[^] quiá[~] Dsea⁻ Jmáang⁻ e lée[']naa' mi[~] caguié⁻naa' e cango[']ee[']naa' jaléng['] 'nú['], dsea⁻ seeng[']na' fi[~] na fi[~] Tesalónica. Jogui sír['] jnea['] cajo jial mi[~] catúu[']na' e jmiféng[']na' lí['] doñi['] ee⁻ lafa['] diée[~] i o['] já['], jo lajob canaang[']na' e jmoø[']na' lajíi[~] e iing['] i Fidiée[~] i dseáng['] já['] do. ¹⁰ Jogui fé[']bir cajo e sijeem['] 'nú['] e nijáa[']tu Jesús fi[~] nífi['] i líng['] Jóo['] Fidiée[~] i cajmijí[']tu Fidiée[~] quiá[~]r jee[~] jaléng['] 'líi[']. Jo íb['] dsea⁻ i láang['] jneaa[']aa' cóo[~] jalé['] iihuí['] eáang['] e nijaquiéng['] e ni[']íng['] dsea⁻ uii[~] jalé['] dsee⁻ quiá[~]r e nica[']éer['].

Jalé['] e cajmée['] Paa⁻ fi[~] Tesalónica

2 Jo 'nú['], dsea⁻ rú[']naa', niíi[']ba' guiá⁻ e liim[~] ta[~] cali[']íng['] jalé['] e cajmó[']naa' lajee['] cataang[']naa' cóo[~] 'nú['] fi[~] Tesalónica. ² Co['] niíi[']b['] 'nú['] guiá⁻ e nú[']gui e nidsé[']naa' fi[~] na, lajee['] cataang[']naa' fi[~] coø['] fi[~] e sii['] Filipos, eám['] ga['] cajmeáng['] i dsea⁻ í jnea['], jogui fé[']r ga['] uii[~] quíi⁻naa' uii[~] e guiá⁻naa' júu[^] quiá[~] Dsea⁻ Jmáang⁻. Jo mi[~] caguiá[']naa' e júu[^] jo jee[~] 'nú['], 'ní['] níib⁻ dsea⁻ quíi⁻naa'; dsu['] ja['] e líi['] e jo, co['] Fidiée[~] eáang['] cajmicóo[~] quíi⁻naa' e caliseá['] bí['] quíi⁻naa' e caguiá[']naa' e júu[^] jo. ³ Jo lajíi[~] júu[^] e caguiá[']naa' jee[~]

'nú' do, jmang' júu' jáb', jogui e car' ngocáng' dsì'baa' caguiá'naa' e júu' do cajo. Jo dseáng' ja' í' dsì'baa' fa' e nijmigóong'naa' dseá' cóo' jalé' e júu' e guia'naa' do. ⁴ Jo dseáng' ja' jmoo'baa' lajo, co' Fidiée'bing' i caguíng' jnea' jogui cacuø'r' jnea' ta' e guia'naa' júu' quiá' jial laang' dseá' jee' dsee' quiá'r'; jo co' lajob líí', joba' fé'naa' e júu' jo. Co' ja' 'né'naa' e lico' nijá'naa' guiú' cóo' jjí' dseá' jmiigüf, co' lajjí' e iing' Fidiée'ba' jmoo'naa', co' jjí' íb' dseá' niñir' jogui nicuúf' dsì'naa' lajaang' lajaang'naa'. ⁵ Jo niñib' 'nú' guiú' e jjí' cóo' néel' ja' caféeng'naa' 'nú' cóo' júu' 'goo' e laco' nijmicóong'naa' 'nú' lajee' e ngi'naa' guia'naa' júu' quiá' Dseá' Jmáang', o'gui cajmó'naa' fa' e cajmigóong'naa' 'nú' e lí' laco' nilí'naa' cuu' qui'naa'; lí' Fidiée'bigui'niñir' lajalé' e la. ⁶ Jo dseáng' ja' mí' cajmó'naa' fa' e nijmiféng' dseá' jnea' o'gui 'nú' fa' nijmiféng'na' jnea' o'gui dseá' jiéng' cajo. Co' nañí' fa' cuóom'bre e jmó' jnea' e lí'naa' lafa' dseá' ning' i quiu' ta' jee' 'nú' uí' e lí'naa' dseá' i casíng' Fidiée' i quie' júu' quiá' Dseá' Jmáang' jee' jaléng' dseá', ⁷ dsu' ja' cajmó'naa' lajo. Co' guiú' ca'ee'naa' jee' 'nú' lí' laco' jaang' niquiá' jiuung' jmó'bre í' jóor' jogui to' fíim'bre laco' catíng' co' 'neáam'bre. ⁸ Jo co' eáam' 'neáang'naa' 'nú', joba' ii'naa' e nicuóø'naa' 'nú' e júu' quiá' Fidiée' e quiá' jial laang' dseá' jee' dsee' quiá'r'; dsu' o' dseáng' jjí' júu' jo cajo, co' cartí' jáang' yee'baa' song' 'né' lajo uí' e 'neáang'naa' 'nú'. ⁹ Jogui tóob' áa'na', dseá' rú'naa', jial cacuóø' b' yee'naa' e cajmó'naa' ta' e quiá' lí' jiuu' e 'né'naa' lajee' taang'naa' fí' na. Co' ie' jo cajmó'naa' ta' e lico' cajneá' jogui cartí' canuu' e laco' ja' nicuóø'naa' iihuú' jjí' jaang' 'nú' lajee' e guia'naa' júu' quiá' Fidiée' fí' na.

¹⁰ Jo niñib' 'nú', jogui niñi'bi Fidiée' cajo, e eáam' guiú' nica'ee'naa' jee' 'nú', dseá' líng'na' dseá' quiá' Dseá' Jmáang', jo ja' jmoo'naa' ga' cóo' jjí' jaang' 'nú', jogui lajalé'ba' e nicajmó'naa' dseáng' nicajmó'naa' røø' laco' sí'í' b', jogui jjí' cóo' dsee' ja' cuóong' cuóø' dseá' jnea'. ¹¹⁻¹² Jogui niñi'bi 'nú' guiú' e nicacuóø'baa' 'nú' b' jogui nicajmitii'baa' óo'na' lajaang' lajaang'na' lí' laco'gui la jmóo' jaang' tiquiá' dseá' cóo' jóor'. Jogui sí'naa' 'nú' e ee'ba' røø' laco'gui catíng' e jmóo' dseá' quiá' Fidiée', co' íb' catø'r' 'nú' e nimó'na' jial tí' niing' 'gøiñ' jogui jial quiu'r' ta' fí' la'úng' fí' jmiigüf.

¹³ Jo uí' joba' contøong' cuóø'naa' gui'máang' Fidiée', dsuco' mí' la'uii' canuu' 'nú' e júu' quiá' Dseá' Jmáang' e caguiá' jnea' jee' 'nú', dsifib' ca'íng'na' e júu' jo, co' calilí'ba' e quiá' Fidiée' e júu' jo, jo o' quiá' dseá' jmiigüf. Dsuco' dseáng' lajam'ba' e júu' e caguiá'naa' do lí' júu' quiá' Fidiée'b', jo la'eáang' Fidiée'b' cajo jmóo' ta' e júu' jo fí' áa'na' cóo' jalé' e jmoo'na', 'nú' dseá' já' líng'na' júu' quiá' Dseá' Jmáang'. ¹⁴ Jogui jaléng' 'nú', dseá' rú'naa', mí' ca'íng'na' jalé' iihuú' e cacuø' dseá' góo'na' uí' e líng'na' dseá' quiá' Dseá' Jmáang', røøb' ca'íng'na' e jo laco'gui ca'íng' dseá' quiá' Dseá' Jmáang' i seeng' fí' lí' se' Judea, dsuco' lajob iihuú' cangá' í' cajo e cacuø' dseá' góor' dseá' Israel. ¹⁵ Jo i' líng' i' dseá' Israel cajo, íb' i' cajngang' jaléng' dseá' rúin' i' café' cuaiñ' quiá' Fidiée' mali'gui eáang'. Jo mí' cang'gui e jo, i' líng'gui i' dseá' í' cajngaiñ' Fii'naa' Dseá' Jmáang' i' líng' dseá' góor' cajo. Jogui i' líng'guiiñ' do cajmeáiñ' ga' jnea' cajo, dseá' lí'naa' dseá' quiá' Dseá' Jmáang'. Jo ja' jmóor' laco' tí' dsii' Fidiée', jogui 'ní' níim'bre lajaléng'gui dseá' jmiigüf cajo. ¹⁶ Co' mí' ii'naa' guiá'naa' júu' quiá' Dseá'

Jmáang̃ jeẽ jaléng̃ dseá̃ i ja` líng̃ dseá̃ Israel e laco' jial nileáiñ jeẽ dseẽ quiá̃r̃, dsu' i dseá̃ Israel do ja` cacuø'r̃ jnea' fí lajo, jo lajoba' eáam̃ nica-jmi'máiñ dseẽ quiá̃r̃ uíi' jalé' e nica-jm'éer̃ do. Jøba' lanagui catú̃ í' quiá̃r̃ i dseá̃ do e ni'íñ iihuí' e eáang̃ e jáa' quiá̃r̃ Fidié̃.

Mĩ ca'f̃ dsiĩ Paã e nidsé̃t̃ur̃ fí Tesalónica

¹⁷ Jo fiĩ guíi' 'nú', dseá̃ rú'naa', e mĩ cangohuíng̃ naa' quíi' 'nú' e huøom̃ jiu, nañi' fa' ja` neeng̃ rú'naa' dseáng̃ lana, dsu' contøom̃ guing̃ dsí'naa' uiĩ quíi' na', jo dseáng̃ ií'naa' fa' e dsí'eeb̃ túu' 'nú' fí na calé' catú̃. ¹⁸ Jo cajmó'baa' quijí̃ e nidsé'naa' fí na; jo jneã Paã, eáang̃ gui jmiguiú' ya' cajmé e quijí̃ e ninií túu' fí na, dsu' fiĩ i líng̃ i sií Satanás cajnir̃ fí quí'naa' e ja` cajmó'naa' lajo. ¹⁹ Jo yaam̃ 'nú' dseá̃ cuø'na' jnea' e tab̃ dsí'naa' jogui e iáang̃ dsí'naa' jogui e guiúb̃ fé'naa' uiĩ quíi' na'. Co' dseáng̃ 'nú'bing' i nicuø' jnea' e iáang̃ dsí'naa' mĩ tí lí nitf̃ í' e nijáa'tu Fii'naa' Dseá̃ Jmáang̃ fí jmigú̃ la. ²⁰ Dsu' e jáb' dseáng̃ 'nú'bing' i cuø' jnea' e guiúb̃ fé'naa' uiĩ quíi' na' jogui e nijmi'íáang̃ dsí'naa' uiĩ quíi' na' cajo.

Paã casíiñ Timoteo fí Tesalónica

3 Jo co' eáam̃ cali'iiñ n e ninuu' u júu' quíi' na' calé' catú̃, joba' ca'f̃ dsiĩ e guiú'gui e cajá'baa' 'niá'a' fí la fí Atenas, ² jo casíiñ n fí na jaang̃ dseá̃ rú'naa' dseá̃ quiá̃r̃ Dseá̃ Jmáang̃ i sií Timoteo. Jo i dseá̃ í líiiñ jaang̃ dseá̃ i jmóo' lajíi' e iing̃ Fidié̃, jogui jmóor̃ tã røø' co' jneã e guiá'naa' júu' quiá̃r̃ Dseá̃ Jmáang̃. Jo casíiñ nre fí na e laco' dsí'eer̃ 'nú' jogui tíi' nir̃ jial seeng̃ na' jogui cuø'r̃ 'nú' b̃í e laco' teáang̃ na' teá co' júu' quiá̃r̃ Dseá̃ Jmáang̃. ³ Jo casíiñ nre fí na e laco'

jíi' jaang̃ 'nú', dseá̃ seeng̃ na' fí na fí Tesalónica, nijmitúng̃ oo'na' co' jalé' iihuí' e móo'na' uii' e nilíng̃ na' dseá̃ quiá̃r̃ Dseá̃ Jmáang̃. Dsucø' niñi'bi' e dseáng̃ nisi'í'ba' e nidsingúng̃ naa' iihuí' uii' e líng̃ naa' dseá̃ quiá̃r̃ Dseá̃ Jmáang̃. ⁴ Jo niñib̃ 'nú' guiú' e lajeẽ e taam̃ b̃í fí na co' 'nú', cajmó'baa' 'nú' júu' e dseáng̃ nidsingúng̃ naa' jalé' iihuí' uii' e líi'naa' dseá̃ quiá̃r̃ Dseá̃ Jmáang̃, jo lajob líi' e calí. ⁵ Jo co' lahuím̃ cali'iiñ n caliñií júu' quíi' na', joba' casíiñ n Timoteo fí na e laco' caliñií jial seeng̃ na' lajíi' fí teáang̃ na' co' Dseá̃ Jmáang̃. Co' jmoob̃ jnea' fí' fíng song fiĩ i líng̃ casíiñ 'nú' fí ga'. Dsucø' fíng song lajo, ja' e tã nili'íing̃ lajíi' tã quí'naa' e nica-jmó'naa' jeẽ 'nú' fí na jóng.

Mĩ caguiéng̃ tu Timoteo fí Atenas

⁶ Dsu' lanagui nicagüeam̃ Timoteo e jaiñ' fí na fí Tesalónica, jo quiéer̃ jmang̃ júu' guiúb̃ quíi' na' e teáb̃ teáang̃ na' co' júu' quiá̃r̃ Dseá̃ Jmáang̃ jogui e 'neáam̃ ba' dseá̃ rúng̃ na'. Jogui jing̃ gui Timoteo e contøom̃ dséng̃ oo' 'nú' jnea', co' eáam̃ 'neáang̃ na' jnea', jogui eáam̃ iing̃ na' nimáang̃ tu' jnea' laco' gui jnea' ií'naa' e nineeng̃ túu' 'nú'. ⁷ Jo lajob líi', dseá̃ rú'naa', e jeẽ jalé' iihuí' e íing̃ naa' co' gui e jmáng̃ dseá̃ ga' jnea', jeẽ job̃ quiéeng̃ e jmi'íáang̃ dsí'naa' mĩ caliné'naa' e teá teáang̃ na' co' júu' quiá̃r̃ Dseá̃ Jmáang̃. ⁸ Jo mĩ caliné'naa' e jo, joba' cuø'gui b̃í jnea' lajíi' fí téé'naa' co' Dseá̃ Jmáang̃. ⁹ Joba' í dsiĩ jial cuøøng̃ e nicuøø'naa' Fidié̃ jmiguiú'gui gui'máang̃ uiĩ quíi' 'nú' jogui uiĩ quiá̃r̃ e jmi'íáang̃ dsí' jnea' uiĩ quíi' 'nú' fí quini' 'niá'r̃ cajo. ¹⁰ Jogui uøø' jmíib̃ dseáng̃ míi'naa' Fidié̃ e nijmicø'r̃ jnea' e nineeng̃ tu' rú'naa' fí na calé' catú̃,

jogui e nijmicóo'guíi' 'nú' jial laco' nisíng'gui' teá' cóo' júu' quiá' Dsea' Jmáang' cartí' nilié' quíi'na' laco' sí'í'.

¹¹ Jo mii'naa' Fidié' i líng' Tiquí'ii' do cóo' Fii'naa' Jesús, e nijmicóo'r' jnea' e laco' nilí'naa' nineeng'tu rú'naa' calé' catú' fí' na fí' Tesalónica.

¹² Jogui mii'naa' Fii'naa' Dsea' Jmáang' e nijmicóo'r' 'nú' e nili'neáng'gui' dsea' rúng'na' lí' lajaléng' dsea' laco'gui jnea' eám' 'neáng'naa' jaléng' 'nú' cajo. ¹³ Jogui mii'naa' r' cajo e nijmicóo'r' 'nú' e laco' ja' nilitúng' áa'na' lajii' fí' niteáang'na' cóo' Dsea' Jmáang', jogui e nilíng'gui' dseáng' dsea' quiá' Tiquí'ii' Fidié' i jo' dsee' sea' quiá' fí' quini' dsea' do mí' niti' í' e nigüéeng'tu Fii'naa' Jesús fí' jmigüf' la cóhng' cóo' jaléng' dsea' quiá'r'. Jo lajog' 'né' líti'.

Jial íaang' dsíi' Fidié' cóo' jneaa'aa'

4 Jo lanagui, dsea' rú'naa', nica'ée'baa' 'nú' jial seeng'na' e laco' íaang' dsíi' Fidié' lí' laco'gui seeng'na' lana. Joba' mii'ba' 'nú' jogui síi'ba' 'nú' cajo la'eáang' cóo' Fii'naa' Jesús e güiliseem'ba' laco'gui la íaang' dsíi' Fidié', jo' jmée'bi' lajo cajo.

² Co' 'nú' niñ'ba' guiú' jalé' e nica'ée'naa' 'nú', jo e jo nica'jmo'naa' la'eáang' cóo' Fii'naa' Jesús. ³ Co' lajii' e iing' Fidié' e líng'na' dseáng' dsea' quiáb' dsea' do e ja' jmée'na' jalé' e lí' dsíi' ngúu' táang'na'. ⁴ Co' iing' Fidié' e lajaang' lajaang' 'nú' ní'na' jial 'né' ee'na' rø' cóo' lajii' dseam' quíi'na', jogui jial 'né' e jmi'goo'na're cajo laco' catíng'. ⁵ Co' ja' catíng' e jmée'na' jalé' e ja' dseeng' lajo laco'gui la jmóo' dsea' jmigüf' i ja' cuíng' Fidié' e suuiñ' dsea' i o' quiá'r'. ⁶ Dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', ja' cuøng' e jii' jaang' dseañ' nijmér' jalé' e ja' dseeng' lajo e nijmigüøiñ' jaang'gui dsea' rúñ' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' lí' laco'gui

jii' e nica'fii' 'nú' na. Dsu' iihuí' eám' nicuø' Fidié' jaléng' i dsea' i jmóo' lajo lí' laco'gui 'goo' nica'í'naa' quíi'na' jéeng'gui. ⁷ Dsuo' ja' cató' Fidié' jneaa'aa' fa' e nijmó'naa' jalé' e 'lí', co' cató'r' jneaa'aa' e lí' laco' nilisee'naa' e líi'naa' dseáng' dsea' quiá'bre. ⁸ Jo doñi' ii' dsea' i guia' ca' e júu' quiá' Dsea' Jmáang' e guia' jnea' do, joba' ja' 'né' f' dsíir' e júu' quiá' dsea' jmigüf' e guiar' ca' do, co' júu' quiá' Fidié' e jo. Jo Fidié' cajo i cacuø' jneaa'aa' dseáng' Jmigüf' quiá'r'.

⁹ Jo jo' 'né' fa' jnea'gui nifii' 'nú' e 'né' nijmi'neáng' rúng'na' la'ó' líng'na' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', dsuo' 'ñiab' Fidié' nica'e'r' 'nú' jial nijmi'neáng'na' dsea' rúng'na'.

¹⁰ Jogui lajob' jmoo' 'nú', dsea' rú'naa', co' 'neáng'na' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i seeng' fí' la'úng' lí' se' Macedonia. Jo síi'guíi' 'nú' e güili'neáng'gui rúng'na' laco' jmi' laco' jmi'. ¹¹ Jogui jmi'úung'na' e niliseeng'na' juguiú' júu' rø' cóo' jaléng' dsea', jogui ja' jmoo'na' e quíng'na' lí' ja' catíng'na', jogui jmee'na' ta' cóo' layaang' guóo'na' lí' laco'gui nicasí'naa' 'nú' lami' jéeng'gui do. ¹² Jo lajob' 'né' jmée'na' e laco' nijmi'gó' jaléng' dsea' i ja' cuíng' Dsea' Jmáang' 'nú' jogui e laco' niliseab' jalé' e 'né' quíi'na' cajo.

Mi' nijáa'tu Dsea' Jmáang' fí' jmigüf' la

¹³ Jo e laba' fii'guíi' 'nú', dsea' rú'naa', co' ii' jnea' fa' e 'nú' niliñi'na' jial lí' cóo' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i nica'júng' e laco' ja' cuø' fí'í' yaang'na' laco'gui la jmóo' dsea' i ja' já' líng' e jí'tu jaléng' 'lí'. ¹⁴ Jo co' jáb' líi'naa' e cajúm' Jesús jogui cají'b'tur calé' catú', joba' lajob' já' líi'naa' cajo e Fidié' cóo'gui Jesús nijmér' e ni-

jí' tu jaléng' dseá quiá'r i cajúng e já' líiñ júu^ quiá'r.

¹⁵ Joba' síi' guí' 'nú', dseá rú'naa', lí' laco'gui júu e ca'e Fíi'naa' Dseá Jmáang, e jaléng' jneaa'aa', dseá líi'naa' dseá quiá'r, e seé' bíi' mi' tí' lí' nití' í' e nigüéeng' tur' fí' jmgüüf la calé' catú, ja' nidseá'naa' cóo'r' jéeng'gui laco'gui dseá quiá'r i nicajúng lamí' jéeng'gui. ¹⁶ Jo ie' jo nijgiáang Fíi'naa' Dseá Jmáang fí' lí' guíiñ fí' níif. Jo lajee' jo ninú' luu' Fidiéé e quiu'r ta' fí' yá' jmgüüf, jogui ninú' e guinifé' jaang' ángel i niing gui lajee' lajaléng', jogui ninú' e ni'ii' lúu' trompé' quiá' Fidiéé fí' yá' jmgüüf cajo. Jogui jaléng' dseá quiá' Dseá Jmáang i nicajúng, í'bing' i nijí' tu la'uii' mi' nití' e í' jo. ¹⁷ Jo mi' ningf jo, jaléng' jneaa'aa', dseá i jí'gui, colíim' nidseá'naa' cóo'r' fí' guíá' güf, jo nijí' rú'naa' cóo'r' Fíi'naa' Dseá Jmáang fí' yá' jmgüüf, jo lajob nilisee'naa' cóo'r' lata'. ¹⁸ Joba' fíi' i 'nú' e cuóø' b' rúng'na' cóo'r' lajalé' e júu' na.

5 Joba' fá'guí, dseá rú'naa', ja' 'né' jmeé' e quí'na' e fí' ní' jí' la lana lí' dseáng' nidsijéé' jalé' e fá'a la. ² Co' niñí' b' 'nú' røø e jíi' jaang' dseá ñir' jéeng'gui e jmiñ e nigüéeng' tu Fíi'naa' Dseá Jmáang, lí' laco'gui mi' jaang' dseá ja' ñir' jéeng'gui lí' nigüéé' jaang' íi' i dsi'lee' fí' quiá'r mi' uóø. ³ Jo mi' nijíng' jaléng' dseá i ja' cúing' Dseá Jmáang: "Tiib' í' jogui juguíb' sea", dsu' ie' job dseáng' ni'íñ' iihuí' e jo' tóo' jmiñ nileáiñ' lajee' e ja' ñiing' dsír, lí' laco'gui jaang' dseamf i quiéeng' jiuung' jíi' ja' ñir' lí' dseáng' nináng' e dseá' jmohuí' quiá'r e niliseeng' yuyú quiá'r. Jo ie' jo, jíi' jaang' i dseá í' quí' jmiñ nileáng'guir e ja' ni'íñ' e iihuí' do. ⁴ Dsu' 'nú'gui, dseá rú'naa', jo' seeng'gui' e ja' 'ga' lí' ñí'na' laco'gui la líng' dseá i seeng' fí' lí' nuu, joba' ja' nidsigá' óo'na' mi' tí' lí' nití' í' e

nijáa' tu Dseá Jmáang fí' jmgüüf la laco'gui dsigá' dsíi' jaang' dseá mi' guíéé' jaang' i dsijmée' íi' fí' quiá'r mi' uóø. ⁵ Co' lajalém' 'nú', dseá rú'naa', líng'na' dseá quiá' Dseá Jmáang i jmóo' jmag' e guíá, jo fí' lí' jneáb' seeng'na'. Jo ja' líng'na' dseá i ja' cúing' Dseá Jmáang i jmóo' jalé' e 'lí', co' fí' lí' nuub' seeng' i la'í; ⁶ joba' 'né' e ja' sijlí' jminí'na' laco'gui la líng' dseá i ja' cúing' Dseá Jmáang, dsu' 'né' e sijnéeb' dsí'naa' contøøng' jogui 'né' e í' dsí'naa' dseáng' laco' catíim' cajo. ⁷ Co' jaléng' dseá i ja' cúing' Dseá Jmáang líiñ' la líng' dseá i sijlí' jminí' mi' uóø, jogui jmóo' ta' í' mi' uóø cajo. ⁸ Dsu' jneaa'guí, dseá see'naa' fí' lí' jneá, contøøm' 'né' í' dsí'naa' dseáng' laco' catíim'. Jo co' nicajáam' yee'naa' fí' jaguó' Fidiéé' jogui jmi'neám'bíi' dseá do cajo, joba' e jo lí' lafa' coo' 'mi'qui' ní' cóo' e jmi'óng' yee'naa'. Jo co' nitab' dsí'naa' e dseáng' nileám'baa' jee' dsee' quí'naa', joba' e la lí' lafa' coo' logui' ní' cóo' e lí'óng' moguí'naa'. ⁹ Co' ja' sí'íng'naa' quiá' Fidiéé' e nicuóø'r' jneaa'aa' iihuí', dsu' sí'íim'baa' quiá'r e laco' nileáng'naa' jee' jalé' dsee' quí'naa' la'eáang' cóo'r' Fíi'naa' Dseá Jmáang. ¹⁰ Co' Dseá Jmáang cajúñ' cuaiñ' quí'ii' e laco' nilisee'naa' cøøng' cóo'r' lata', song seé'naa' tá' sa' seé'naa' mi' nijáa' tur. ¹¹ Joba' fíi' guí' 'nú', dseá rú'naa', cuóø' b' rúng'na' jogui jmicóo' rúng'na' e ja' tíuung'na' lajíi' fí' niteáang'na' lí' laco'gui la jmoo'na' lana.

Jalé' e casí' Paa' dseá quiá' Dseá Jmáang

¹² Jo fíi' guí' 'nú', dseá rú'naa', e jmi'goo'ba' dseá quiá' Dseá Jmáang i jmóo' ta' jmicóo' 'nú' e quier' nífi' quí'na' jogui e'r' 'nú' jial laco' catíing' e niliseeng'na', dseá líng'na' dseá quiá' Dseá Jmáang. ¹³ Jo eáam' 'né' ee'na'

guiú⁻ cóo⁻r⁻, jogui 'né⁻ jmi'neáang⁻na're quiá⁻ jalé⁻ e ta⁻ e jmóor⁻ jee⁻ 'nú⁻'. Jo güiliseem⁻ba' juguiú⁻ júu⁻ røø⁻ cóo⁻r⁻ jaléng⁻ dsea⁻ rúng⁻na'.

¹⁴ Jogui sñi⁻guí⁻ 'nú⁻ cajo, dsea⁻ rú⁻naa', e jíing⁻na' jaléng⁻ dsea⁻ i ja⁻ iing⁻ jmé⁻ ta⁻, jogui cuøø⁻na' bñ jaléng⁻ dsea⁻ i litúng⁻ dsí⁻ cóo⁻r⁻ júu⁻ quiá⁻ Fidiée⁻, jogui jmicóo⁻na' jaléng⁻ dsea⁻ i ja⁻ mí⁻ sea⁻ bñ quiá⁻ la'ié⁻ fa' dseáng⁻ nilíiñ⁻ dsea⁻ quiá⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻, jogui jmee⁻na' féng⁻ óo⁻na' cóo⁻r⁻ lajiing⁻ dsea⁻.

¹⁵ Jo ñiing⁻ óo⁻na' e jíi⁻ jaang⁻ dsea⁻ quír⁻ cóo⁻r⁻ e ga⁻ quiá⁻ jaang⁻gui dsea⁻ rúñ⁻ uii⁻ quiá⁻ e ga⁻ e jmóo⁻ í⁻ quiá⁻r⁻. Co⁻ lají⁻ e 'né⁻ jmée⁻na' e jmi'úung⁻na' jmée⁻na' jmag⁻ e guiúb⁻ cóo⁻r⁻ jaléng⁻ dsea⁻ rúng⁻na', lí⁻ lajaléng⁻ dsea⁻ jmigüí⁻.

¹⁶ Jo jmi'íáang⁻ óo⁻na' contøøng⁻. ¹⁷ Jo féeng⁻na' Fidiée⁻ yejí⁻. ¹⁸ Jogui cuøø⁻ba'r gui'máang⁻ quiá⁻ lí⁻ doñí⁻ ee⁻ catíing⁻na', co⁻ lajoba⁻ iñ⁻ e nijmée⁻na' laco⁻gui catíing⁻ e jmóo⁻ dsea⁻ quiá⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻.

¹⁹ Jo ja⁻ jñiing⁻na' lají⁻ e iing⁻ Jmiguí⁻ quiá⁻ Fidiée⁻ e jmér⁻ jee⁻ 'nú⁻'. ²⁰ Jo ja⁻ guiá⁻na' ca⁻ jalé⁻ e fé⁻ i dsea⁻ i fé⁻ cuaiñ⁻ quiá⁻ Fidiée⁻. ²¹ Dsu⁻ quié⁻na' cuente lají⁻ júu⁻ quiá⁻ i dsea⁻ í⁻, su dseeng⁻ òsi ja⁻ dseeng⁻ é, jo 'mea⁻baa' lají⁻ e guiú⁻.

²² Jo 'naang⁻ yaang⁻na' cóo⁻r⁻ jalé⁻ e 'lí⁻ e sea⁻ fí⁻ jmigüí⁻.

²³ Jo míi⁻naa' Fidiée⁻ i cuø⁻ juguiú⁻ júu⁻ røø⁻ e nijmeáiñ⁻ 'nú⁻ dseáng⁻ jíi⁻ dsea⁻ quiá⁻bre. Jogui míi⁻naa'r cajo e nijmér⁻ í⁻ 'nú⁻ lají⁻ fí⁻ niteáang⁻na' cóo⁻r⁻ jalé⁻ e í⁻ áa⁻na', jogui e nijmér⁻ í⁻ 'nú⁻ jial laco⁻ seeng⁻na' fí⁻ ngúu⁻ táang⁻na' e laco⁻ ja⁻ dsee⁻ nilisea⁻ quíi⁻na' jíi⁻ coo⁻ mí⁻ nití⁻ í⁻ e nijáa⁻tu Fíi⁻naa' Dsea⁻ Jmáang⁻ fí⁻ jmigüí⁻ la. ²⁴ Jo Fidiée⁻ dsea⁻ catø⁻r⁻ jnea⁻aa' e laco⁻ ni'uíing⁻naa' dsea⁻ quiá⁻r⁻, jogui dseáng⁻ jmití⁻bre e jo.

Júu⁻ guicóo⁻ quiá⁻ Paa⁻ lí⁻ cadséng⁻

²⁵ Dsea⁻ rú⁻naa' dsea⁻ quiá⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻, féem⁻ba' Fidiée⁻ uii⁻ quí⁻ii'.

²⁶ Jo røøng⁻ rúng⁻na' e ngocáng⁻ óo⁻na' cóo⁻r⁻ jaléng⁻ dsea⁻ quiá⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ i neáang⁻ fí⁻ na.

²⁷ Jo fíi⁻ 'nú⁻, la'eáang⁻ cóo⁻r⁻ Fíi⁻naa' Dsea⁻ Jmáang⁻, e fí⁻na' e jí⁻ la fí⁻ quini⁻ jaléng⁻ dsea⁻ quiá⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ i seeng⁻ fí⁻ na.

²⁸ Güi'íib⁻ Fíi⁻naa' Dsea⁻ Jmáang⁻ güea⁻ quiá⁻r⁻ jee⁻ 'nú⁻'.

Jo lanab jíi⁻ fé⁻ jí⁻ la'uii⁻ quiá⁻ Paa⁻ e catíing⁻ jaléng⁻ dsea⁻ quiá⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ i seeng⁻ fí⁻ Tesalónica.

**Júu[^] e toõ[~] fi' ni[~] jì catî tú⁻
quiá[^] Paa⁻ e catîng⁻ dsea⁻
seeng⁻ fi' TESALÓNICA**

1 Jnea⁻ Paa⁻, colîing⁻ cõo[~] Silvano jogui Timoteo, jmo[']naa' e jì la e catîng⁻ jaléng['] 'nú['], dsea⁻ rú[']naa' dsea⁻ quiá[^] Dsea⁻ Jmáang⁻, dsea⁻ neáang[']na' fi' na fi' Tesalónica, i seeng⁻ cõong⁻ cõo[~] Tiquí[']ii' Fidiée⁻ jogui cõo[~] Fíi[']naa' Dsea⁻ Jmáang⁻. ² Jo mfi[']naa' Tiquí[']ii' Fidiée⁻ cõo[~]gui Fíi[']naa' Dsea⁻ Jmáang⁻ e ni[']fr⁻ gúea['] quiá[^] r⁻ jee⁻ 'nú['] jogui e nicuó[']r⁻ 'nú['] e niliseeng[']na' juguiá⁻ júu[^] røø⁻.

**Fidiéeb⁻ niquidsí['] í['] quiá[^]
jaléng['] dsea⁻ røong⁻ dsee⁻**

³ Dsea⁻ rú[']naa' dsea⁻ quiá[^] Dsea⁻ Jmáang⁻, yejîb⁻ 'né⁻ cuóø[']naa' gui[']máang['] Fidiée⁻ uii⁻ quií['] 'nú['], cõ' lajob catîng⁻ 'né⁻ jmó[']naa', cõ' eáang[']gui já['] líng['] 'nú['] júu[^] quiá[^] Dsea⁻ Jmáang⁻ lacoø⁻ jmií⁻ jogui eáang[']gui jmi[']neáang[']na' dsea⁻ rúng[']na' lacoø⁻ jmií⁻ lacoø⁻ jmií⁻ cajo. ⁴ Jo lajoba' fé[']naa' júu[^] uii⁻ quií[']na' jee⁻ jaléng['] dsea⁻ quiá[^] Dsea⁻ Jmáang⁻ e íaang['] dsí[']baa'; jo fé[']naa' e téb['] 'nú['] lajîí['] fi' teáang[']na' cõo[~] Dsea⁻ Jmáang⁻, jogui já[']bi líng[']na' júu[^] quiá[^] dsea⁻ do cajo jalí['] lí['] móo[']na' jalé['] iihuúí['] cõo[~]gui jalé['] e jmáng['] dsea⁻ ga['] 'nú['] uíí['] e cuíng[']na' Dsea⁻ Jmáang⁻. ⁵ Jo cõo[~] e job cuø['] lí['] e dseáng['] røøb⁻ quidsí['] Fidiée⁻ í['] quiá[^] jaléng['] dsea⁻ jmigüí['], jo la'eáang['] e iihuúí['] e íng[']na' do, lajoba' nitíng[']na' e Fidiée⁻ nicár['] níí['] quií[']na'.

⁶ Cõ' Fidiée⁻ laco['] catîm⁻ jmóor['], joba' nicuó[']r⁻ iihuúí['] jaléng['] dsea⁻ i cuø['] iihuúí['] 'nú[']. ⁷ Jogui 'nú['], dsea⁻ móo[']na' iihuúí['] lana, Fidiéeb⁻ nicuó[']r⁻ 'nú['] e jo⁻ nidsingíng[']na' jîí['] cõo[~] iihuúí['], jogui lajoba' jnea['] cajo, jo⁻ nine[']naa' iihuúí[']. Jo jalé['] e la nidsijée['] mí⁻ nití['] í['] e nigüéeng[']tu Fíi[']naa' Jesús fi' jmigüí['] la colîing⁻ cõo[~]

jaléng['] ángeles i 'gõng['] quiá[^]r⁻, jo nigjáaiñ['] fi' yá['] jmigüí['] e quiíñ['] jee⁻ ning⁻ jì. ⁸ Jo nijáar['] fi' jmigüí['] la e laco['] nicuó[']r⁻ iihuúí['] jaléng['] dsea⁻ i ja['] iing⁻ jmicuíng['] Fidiée⁻ o[']gui jîí['] júu[^] quiá[^] jial niléang['] dsea⁻ jee⁻ jalé['] dsee⁻ quiá[^]r⁻ la'eáang['] cõo[~] Fíi[']naa' Dsea⁻ Jmáang⁻. ⁹ Jo jaléng['] dsea⁻ f'bing['] ni'íng['] iihuúí['] e eáang['] mí⁻ nijúuiñ⁻ e jo⁻ tõo['] jmií⁻ tíiñ['], cõ' huíjîb⁻ eáang['] ni'náiñ['] cõo[~] Fidiée⁻ jogui cõo[~] e laniing['] 'gõng['] dsea⁻ do. ¹⁰ Jo lajob nilí['] mí⁻ nijáa[']tu Fíi[']naa' Dsea⁻ Jmáang⁻. Jo ie['] jo, jaléng['] dsea⁻ quiá[^]r⁻ nijmi[']gó[']bre dsea⁻ do jogui nijmiféiñ['] dsea⁻ do cajo; jogui lajoba' 'nú['] cajo, lajob nijmée[']na', cõ' eáam['] já['] nicalíng[']na' lajalé['] júu[^] e nicaguiá[']naa' jee⁻ 'nú['].

¹¹ Joba' eáam['] féng[']naa' Fidiée⁻ uii⁻ quií[']na', jogui mfi[']naa're e nijmicõo[']r⁻ 'nú['] e niliseeng[']na' røø⁻ lí['] laco['] catîng⁻ e jmé⁻ dsea⁻ i nicatõr['] e ni'uíiñ['] do dsea⁻ quiá[^]r⁻. Jogui mfi[']naa're e nijmicõo[']r⁻ bre 'nú['] cõo[~] e 'gõiñ['] do e laco['] guiú[']b⁻ ni'uííng['] jalé['] e iing⁻ 'nú['] jmée⁻na' cõo[~]gui jalé['] ta['] jmoo[']na' la'eáang['] e cajúang['] yaang[']na' fi' jaguó['] Dsea⁻ Jmáang⁻. ¹² Jo féng[']naa' Fidiée⁻ lana e laco['] eáam['] nijmi[']gó['] dsea⁻ Fíi[']naa' Jesús la'eáang['] cõo[~] 'nú['], jogui Fíi[']naa' Jesús eáam['] nijmi[']gór['] 'nú['] cajo. Jo nilí['] jalé['] e jo dsuco['] eáam['] guiúng['] Fidiée⁻ cõo[~]gui Fíi[']naa' Dsea⁻ Jmáang⁻ cõo[~] 'nú['].

**Júu[^] quiá[^] mí⁻ nijáa[']tu Dsea⁻
Jmáang⁻ fi' jmigüí['] la**

2¹⁻² Jogui lana, dsea⁻ rú[']naa', nííí[']guí['] 'nú['] quiá[^] mí⁻ nijáa[']tu Fíi[']naa' Dsea⁻ Jmáang⁻ fi' jmigüí['] la, jogui mí⁻ nijí['] rú[']naa' cõo[']r⁻ cajo, jaléng['] jnea[']aa', dsea⁻ líí[']naa' dsea⁻ quiá[^]r⁻. Jogui mfi[']naa' 'nú['] e ja['] jmisíng[']na' lajîí['] e í['] óo[']na', o[']gui fõong[']na' mí⁻ nijíng['] dsea⁻ e nicagüém⁻ Dsea⁻ Jmáang⁻ fi' jmigüí['] la. Cõ' seem⁻ dsea⁻ i nijíng['] e fé[']r⁻ cuaiñ['] quiá[^] Fidiée⁻ e júu[^] jo, dsu['] o['] já[']. Jogui

seem`bi dsea` i fé' e quiá' Fidié' e júu` jo, dsu' o' já' e lajo. Jo seem`bi dsea` cajo e jín' e jneab` cajmé'e e fí' ní' jì' quí'e e júu` jo, dsu' o' já' e lajo cajo. <sup>3</sup>Joba' fíi`guí' 'nú', dsea` rú'naa', e ja` jmigóong` yaang`na' jii'` cõo` mî' fé' dsea` e nicagiéng`tu Dsea` Jmáang`. Dsucõ' lajee` nú'gui e jmií' jo, dseáng` cab' niguiéng` dsea` Fidié', jo ie` job cajo nijmijnéeng` 'ña' i dsea` i 'ling' do fí' jmií' la, jo Fidié' dseáng` nibíim`breiñ' do fí' lí' 'li'. <sup>4</sup>Jo i dsea` i 'ling' do dseáng` cab' niguiár` jalé' e jmféng' dsea` laco'gui mî' jmfíiñ' e quiá' Fidié'. Jogui iing` i dsea` i 'ling' do fa' e nijmféng' dsea` ír` cartí' nijmér` e nigüear` lí' sí' ée` quiá' Fidié' fí' dsíi' sinúu` guá', jogui nijmeáng' 'ña'r' e íbre`gõng`guir laco' Fidié'.

⁵Já' tõo` áa' 'nú', dsea` rú'naa', e caffí' i 'nú' jalé' e la ie` lamí` cataang`naa' colíing` cõo' 'nú' fí' na fí' Tesalónica? ⁶Jogui lana niñib' 'nú' e` e nicajníng` quiá' i dsea` i 'ling' do e laco' ja` mî' cajmijnéeng` 'ña'r' jéeng`gui jii'` laco' jmií' e sí'f' e nijmijnéeng` 'ña'a'r'. ⁷Jo lana fíim` dsea` nijmóor` jalé' e 'li', jo jii'` Fidiéeb` dsea` cuõr' jneaa`aa' e ngáng'naa' jiali' jmoó` dsea` jalé' e 'li' do. Jo lico' 'né'gui e ja' i` nijníng` quiá' jalé' e 'li' do e laco' nidsijé' jalé' e nicafá'a na. <sup>8</sup>Jo mî' nijmijnéeng` 'ña'a' i dsea` i 'ling' do jee` jaléng' dsea` jmií'` job mî' nitf' í' e nijáa`tu Fíi'naa' Jesús fí' jmií' la calé' catú` e quiá' nijmigiéiñ' quiá' i 'ling' do la'eáang` cõo' e jiiñ' eéang` do jogui cõo' capí' guí' e nijíuú' fí' mo'oor'. ⁹Jo mî' nijáa' i dsea` i 'ling' do la'eáang` cõo' b'f' quiá' i fii' i 'ling' rúíñ' i sii' Satanás, joba' nijmigóoiñ' dsea` cõo' jalé' e lí' e nijmér` cõo'gui jalé' e quií'r` jmií' la'eáang` cõo' e b'f' quiá' fii' i 'ling' do. ¹⁰Jo nijmigóoiñ' jaléng' dsea` i niteáang` fí' e nidsilíiñ' fí' lí' 'li' cõo' jalé' e 'li' e

quií'r` jmií' jmér`. Jo jaléng' i dsea` í niteáaiñ' e fí' jo, cõ' ja` cali'iiñ' fa' ca'íñ' lajii'` júu` quiá' Dsea` Jmáang` e laco' nileáiñ' jee` jalé' dsee` quiá'r'. ¹¹Jo uing` e ja` calíng' i dsea` do e júu` jo, joba' cuõb' Fidié' fí' e jáb' líng' i dsea` do jalé' e o' já' e nijmigóo' i dsea` i 'ling' do. ¹²Joba' dseeb` nicuõ' Fidié' jaléng' i dsea` í mî' tí' lí' nitf' í' lajo, cõ' cali'iiñ' e cajméer` jalé' e 'li' do jogui ja` cali'iiñ' fa' já' calíñ' lajii'` júu` quiá' Dsea` Jmáang`.

Jial guíng' Fidié' jaléng' dsea` i nileáang` jee` jalé' dsee` quiá'

¹³Dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, eáam` 'neáang` Fidié' 'nú'. Jo jnea', sojié'b' 'né' cuõ'naa' gui'máang' Fidié' cuaiñ' quií' 'nú', dsucõ' Fidié' caguíñ' 'nú' latí' mî' uing` e quiá' nileáang`na' jee` jalé' dsee` quií'na'. Jo cajméer` lajo la'eáang` cõo' e ta` quiá' Jmigiú' quiá'r' e cuõ' e uing`na' dseáng` dsea` quiá'r' jogui la'eáang` e já' nicalíng`na' júu` quiá' Dsea` Jmáang` cajo. <sup>14</sup>Jo uing` e laba' caguíng' Fidié' 'nú' la'eáang` cõo' júu` quiá' Dsea` Jmáang` e guiá' jnea' jee` 'nú' e laco' nilí'na' nilisea` quií'na' fí' lí' niing` 'gõng' Fíi'naa' Dsea` Jmáang`.

¹⁵Joba' fíi'guí' 'nú', dsea` rú'naa', jie` mî' tú'na' lajii'` fí' niteáang`na' cõo' Dsea` Jmáang`, jo ja` tú'na' lajii'` júu` quiá' Dsea` Jmáang` e nica'ée'naa' 'nú' lajee` cataang`naa' colíing` o'gui jalé' e tõo` fí' ní' jì' e nicasiing`naa' quií'na' fí' na cajo. ¹⁶⁻¹⁷Jo cõ' eáam` guíung` Fidié' cõo' jneaa`aa', nañí' fa' ja` catí'naa', dsu' cajmi'neáam`bre jneaa`aa' jogui nicacuõr' jneaa`aa' e tab` dsí'naa' lata` lajii'` fí' tée` cõo' Dsea` Jmáang`, jogui jmang` e guiú'ba' sijeeng`naa' quiá'r' cajo. Joba' míi'naa' Fíi'naa' Dsea` Jmáang` cõo'gui Tiquí'ii' Fidié' e nicuõr' 'nú' b'f' lajii'` fí'

niteáng-na' e jmeé-ba' jmang' e guiú-jogui e fò-na' jmang' júu' guiúb' cajo.

Míi-na' Fidiée' uíi' jnea'

3 Jo lí' ngóo' cadséng-gui fíi' 'nú', dseá' rú'naa', féeng-na' Fidiée' uíi' jnea' e laco' jminá-gui nini' júu' quiá' Dsea' Jmáang- fí' la'úng- fí' jmigüf. Jogui féeng-na' dseá' do cajo e jaléng' dseá' i' ninú' e júu' do ni'ím-bre e ngocáng- dsíi' lí' laco'gui cajmeé' 'nú' mí' canúu'na' júu' quiá' Dsea' Jmáang-. ² Jogui míi'na' Fidiée' cajo e laco' nileáin' jnea' jee' jaléng' dseá' i' 'ling' i' soo' dsíi', co' ja' lajiing' dseá' já' líiin' júu' quiá' Dsea' Jmáang-. ³ Jo dseáng' jmitib' Fidiée' lajii' júu' cuó', jo jmicóo'bir 'nú' e ja' nijmitúng' óo'na' lajii' fí' teáng-na' cóo' Dsea' Jmáang-, jogui nijmi'óin' 'nú' e laco' ja' nijmigóong' fii' i' 'ling' 'nú' cajo. ⁴ Jogui nisita' dsí'naa' e Fii'naa' Dsea' Jmáang- nijmicóo'r' 'nú' e jmoo'ba' jogui e jmée'bí' jalé' e nicasii'naa' 'nú' do. ⁵ Jo míi'naa' Fii'naa' Dsea' Jmáang- e nicuó'r' 'nú' e lí'na' jial tíi' 'neáng' Fidiée' 'nú' jogui e nicuó'r' 'nú' bí' quiá'r' e nité'na' e féng' óo'na' lajii' fí' teáng-na' laco'gui cateá' Dsea' Jmáang- 'nia'r'.

La guíim'ba' 'né' e jmé' dseá' ta'

⁶ Jo síi'guíi' 'nú', dseá' rú'naa' dseá' quiá' Dsea' Jmáang-, la'eáang' cóo' júu' quiá' Fii'naa' Dsea' Jmáang-, e ja' quing' yaang-na' jee' jaléng' dseá' quiá' Dsea' Jmáang- i' ja' iing' jmé' ta', co' i' dseá' f' ja' seein' cøong' cóo' jalé' júu' e casii'naa' 'nú' lami' jééng'gui. ⁷ Co' niñib' 'nú' guiú' jial dseáng' 'né' niliseeng'na' lí' laco'gui nicalisé' jnea' jee' 'nú'; dsuco' jmoob' jnea' ta' lajee' calisé'naa' jee' 'nú', ⁸ jo jii' coo' née' ja' camí'naa' e niquiee'naa' quiá' dseá' e ja' niquí'naa' quiá'r'. Co' lí' lí' cajmi'úung-naa' e cajmó'naa' ta' uóø' jmíib' e laco'

ja' cacuóø'naa' iihuí' jii' jaang' 'nú'. ⁹ Dsu' ofa' ja' catíng-naa' e nimíi'naa' 'nú' e nijmicóo'na' jnea', co' lí' lí' cali'ii'naa' e ni'éé'naa' 'nú' jial dseáng' 'né' jmée'na' tab'. ¹⁰ Co' mí' cataang' jnea' jee' 'nú', cacuóø'baa' 'nú' lajii' e júu' la e fé' lala: Doñi' ii' dseá' i' ja' iing' jmé' ta', ja' cuó'na'r' e nidó'r'. ¹¹ Dsu' lanagui nicalineb' jnea' e seem' 'nú' e fíng'na' jmée'na' ta', jo lico' tí' óo'na' e quíng'na' lí' ja' catíim'ba'. ¹² Jo jaléng' i' dseá' f' nisíi'naa'r, la'eáang' cóo' júu' quiá' Fii'naa' Dsea' Jmáang-, e güijmée'bre ta' laco' catíng-, jo lajoba' nilí'r' jalé' e 'né'r' lajee' e taain' fí' jmigüf la.

¹³ Joba' fii'guíi' 'nú', dseá' rú'naa' dseá' quiá' Dsea' Jmáang-, jie' mí' tú'na' e jmoo'na' e guiú' lí' laco'gui jii' fí' niteáng-na'.

¹⁴ Jogui song seeng' jaang' lajee' 'nú' i' ja' núu' lajii' júu' e fé' jnea' e fí' ní' jii' la, joba' quie'na' cuente røø' i' f' jo jø' sicøong'gui yaang-na' cóo'r', jo lajob i' dseá' f' nilí' i' líiin' quiá' jalé' e jmóor' do. ¹⁵ Dsu' o' uíi' jo 'ní' nimáang-na're cajo, co' lí' lí' 'né' fong'na'r' jial laco' catíng- e niliseem'bre lí' laco'gui la catíng- e fong'na' jaang'gui dseá' rúng'na' dseá' quiá' Dsea' Jmáang-.

Júu' lí' cadséng' quiá' Paa' e catíng- dseá' seeng' fí' Tesalónica

¹⁶ Jo 'nia' Fidiée' i' cuó' juguiú' júu' røø' güijmée'bre lajo cóo' 'nú' contøong' cóo' doñi' eé'go' jmoo'na'; jogui güiliseem' dseá' do contøong' cóo' 'nú' cajo.

¹⁷ Jnea' Paa' jmo'o e júu' guicóo' e catíng' 'nú' la cóo' layaang' guóo'o. Jo jii' lanaba' e tñin' jmóo'o cóo' jalé' jii' quie' e caguiee'gui cajo e laco' líin' dseá' e jneab' dseá' jmo'o. ¹⁸ Jo güi'fíb' Fii'naa' Dsea' Jmáang- güea' quiá'r' fí' jee' 'nú' lajaléng'na'.

Jō lanab jíí' fé' jì tî tú' quiá'
Paa' e catíng' jaléng' dsea` quiá' Dsea`
Jmáang' ì seeng' fí' Tesalónica.

Júu e toq̄ fí nĩ jĩ la'uiĩ quiá' Paa e catíng TIMOTEO

1 Jnea Paa, jo línn jaang dseá apóo i jmóo ta nĩ' júu quiá' Dsea Jmáang. Jo Fidié i láang jneaa'aa' jee dsee quí'ii' cóo'gui Dsea Jmáang i cuo' jneaa'aa' e nita dsi'naa' cóo'r, í'bing' caquiú' ta lajo. ² Jo jmo' o e jĩ la e catíng 'nũ, Timoteo, có' 'nũb' lin' lafa' dseáng' jó'o i dseáng' lajang' ni-cajáng' uo' fĩ jaguó' Dsea Jmáang. Jo mĩ' i Tiquí'ii' Fidié cóo'gui Fii'naa' Dsea Jmáang e ni'fr' güea' quiá'r fĩ lí'táan', jogui e nil' fĩ' líiĩn' 'nũ, jogui ca-jo e nicuór e niliseen' juguiú' júu røø.

Júu fĩ 'goo quiá' jaléng' dsea i jmigøøng dsea cóo' jalé' e er'

³ Jo lí' laco' jii' e nicafii' i 'nũ, Timoteo, ie cangó-o fĩ lí' se' Macedonia, jo fá'túu lana, e dobi nijál' e fĩ fii' Éfeso e laco' niliúun' jaléng' i dsea i e' júu e ja' cóøng' røø cóo' júu quiá' Dsea Jmáang e jo' nijmé'guir lajo. ⁴ Jogui niff're cajo e ja' 'né' car' cuente lajii' júu cuento quiá' dsea mí' áang' quí'naa' o'gui jalé' júu e ja' tóo' jmi' té' cuaiĩ quiá' dsea mí' áang' quí'naa'. Có' cóo' jalé' e júu la lico' uing' e sea jii' ta' jím' jo ja' e jmicóo' e jo fa' nidsicuáng' gui laco' si'f' e júu quiá' Fidié e quiá' jial jál' líng' dsea júu quiá' Dsea Jmáang.

⁵ Dsu' e lab uing' quiá' e júu quiá' Fidié do e 'né' nijmi'neáng'naa' dsea rú'naa' e guiú' dsi'naa', jogui e tíng'naa' gui'naa' jnang' e guiú' e catíng' jmé'naa', jogui cajo e jál' líng'naa' júu quiá' Dsea Jmáang e ngocáng' dsi'naa'. ⁶ Có' seem' i líng' dsea i nicatú' e júu la jo nicár' fĩ' jíe' jo nifé'r' jmag' júu e ja' uing' sea. ⁷ Dsucó' lico' iĩn' jmeáng' yaaiĩ tifa' i e' júu quiú' ta' quiá' dsea

Israel, dsu' ja' ngáiĩn' do e guóng' laco' laco' e júu e er' la úung' do.

⁸ Có' nine'baa' guiú' jalé'naa' e eám' íng' ta' e júu quiú' ta' do e cajme' Mo' do fíng' song' jmáng' dsea ta' dseáng' laco' si'f' quiá'. ⁹ Jogui 'né' e tóo' dsi'naa' cajo e jii' cóo' júu quiú' ta' ja' cal' fa' e catíng' jaang' dsea i jmóo' jmag' e guiú'; dsuco' e júu e quiú' ta' do cal' e catíng' jaléng' dsea' soo' dsi' cóo'gui jaléng' dsea i laang' mí' e'e'go ta' huí', jogui cóo' jaléng' dsea i jmóo' jalé' e 'lí' e laco' jmirøng' dsee yaaiĩn', jogui jaléng' dsea i ja' jmi'gó' Fidié o'gui jmi'gór' júu quiá' dsea do ca-jo, jogui jaléng' dsea i jngang' tiquiá' niquiá', osi lí' doní' iĩ' dsea i jmóo' ta' jngang' dsea rúng', ¹⁰ lí' lajaléng' dsea i 'léé' e güiĩn' cóo' dsea i o' quiá'r, osi dseañu' 'léer' e güiĩn' la'ó' dseañuiĩn', osi dseam' 'léer' e güiĩn' la'ó' dseam' iĩn' é, jogui jaléng' dsea i jmóo' ta' løøng' jogui ta' 'níng' dsea, jogui jaléng' dsea i ngí' ta' quie' jalé' júu adsee, jogui jaléng' dsea i éeng' fii', jo dsu' o' jál' jalé' e fé'r' do. Jo lí' laco' cuøøng' fe'ee', e e júu quiú' ta' do catíng' jaléng' i jmóo' lí' doní' e e ja' cóøng' røø cóo' júu niguó' quiá' Fidié. ¹¹ Jo e júu niguó' do røøb' cóøng' cóo' e júu jlo' quiá' jial laang' dsea jee jalé' dsee quiá'r. Jo i Fidié dsea güeang' nicacuør' jnea ta' e niní' guí' e júu jo.

Gui'máang' Fidié e fii' líiĩn' jnea'

¹² Jo cuøøø' gui'máang' Fii'naa' Dsea Jmáang' car' ngocáng' dsii' e nicacuør' jnea' bĩ' e laco' niní' guí' júu quiá'r, có' eám' nita dsi'f' cóo' jnea', joba' nicacuør' jnea' e ta' jo. ¹³ Jo nañ' fa' jnea' maliĩ' gui eáang' gab' cafá'a uii' quiá' Fii'naa' Dsea Jmáang', jogui gab' cajmeáan' n' jaléng' dsea quiá'r, jogui caløøm' bĩ' jaléng' i dsea í' cajo, dsu' ie' jo eám' cal' fii' líng' Fidié jnea',

co' ja' mi' cuin'n Dsea` Jmaang` ie~
jo, jogui ja' nii~ cajo e~ jalé' e ga' e
jmoo'o do. ¹⁴ Jo dsu' Fii'naa' Fidiée~
eáam' caliguiiun~ cóo' jnea~, jo cajméer`
e nicajáang' 'niá'a fí jaguór` jogui e ni-
jmi'neáan`re cajo e ngocáng` dsii` uui'`
e cóong` se~naa' cóo' Dsea` Jmaang`.

¹⁵ Dsuco' dseáng' e jáb' e júu' la,
jogui dseáng' la guim` 'né` nilf` já'
líng' jaléng' dsea' e júu' la cajo; Fii'naa'
Dsea` Jmaang` cajár` fí` jmigui' la e la-
co' nileáiñ` jaléng' dsea` røong` dsee~,
jo lajee~ lajaléng' dsea` røong` dsee~,
jneá'bing' i eáang`gui líng' lajo. ¹⁶ Jo
uui'` e lajob líí', joba' Fidiée~ eáam' calí`
fíi` líiñ` jnea~; jo cajméer` lajo e la-
co' Fii'naa' Dsea` Jmaang` cajmijnéeiñ`
fí' quini~ jaléng' dsea` jiéng' jial tíi' e
féng' dsíir` uui' quié`e. Jo cajméer` lajo
cóo' jnea~ e laco' cuø lí~ quiá' jaléng'
dsea` i nabi nijáng' yaang~ fí` jaguó`
dsea` do, jo lajoba' niliseeiñ` cóong` cóo'
Fidiée~ lata~. ¹⁷ Joba' majmi'goo`naa'
Fidiée~ jogui majmiféng'naa're cajo, co'
íb` Fidiée~ i quiu' ta' fí` la'úng` fí` jmigui'
lata~, jogui íb` cajo i ja' cuøong` lí` júung`
jogui ja' quí' jmi~ fa' e nineeng`naa're,
jogui jíi' íb` Fidiée~ i já'! Jo lajob líí'.

¹⁸⁻¹⁹ Joba' fíi` guíi' 'nu', Timoteo, 'nu' i
lin' lafa' jóo'o, lí' laco'gui jíi' júu` e ni-
café' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmaang`
lamí` jééng`gui uui' quíi', e la'eáang`
cóo' e júu` jo nijmi'úun' e nijméel' røø`
lajíi' ta~ e nicangfín'. Jo jmée' e ta~ jo
la'eáang` e nisin' teá' fí` guíi' cóo' Dsea`
Jmaang` jogui e nitiin' guíi' e guíi' e
catfín' e nijme'`. Dsu' i líing`gui dsea`
niñi`bre jalé' e guíi' e 'né` jmér` dsu' ja'
cajméer` lajo, joba' ja' té'r' e teáaiñ` teá'
fí' guíi' cóo' Dsea` Jmaang`. ²⁰ Jo lajob
nicalí` cóo' gáng` dseañu', jaang` i sii`
Himeneo jogui jaang`gui i sii` Jaang~, jo
nicajáan`n i dsea` la fí` jaguó` fii' i 'líng'
e laco' nijmitíiñ` e ja' cár` júu` ga' uui'
quiá' Fidiée~.

Jial 'né` nimí' dsea` Fidiée~ uui' quiá' dsea` rúiiñ`

2 Jo e laba' la guíng` e liúun`n jaléng'
dsea` rú'naa', e mi~ féiñ' Fidiée~,
'né` mír` jmi'ee~ uui' quiá' jaléng' dsea`
rúiiñ' e laco' sea` jalé' e 'néiñ~, jogui
e cuø'r` guimáang' Fidiée~ cóo' jalé'
e jmoo' dsea` do. <sup>2</sup> Jogui 'né` bi mí'r`
Fidiée~ cajo uui' quiá' jaléng' dsea`
cóong' i quiu' ta' cóo'gui quiá' lí`
doñi' iñ` dseata~ cajo, e laco' cuøong`
e nilise~naa' juguiá' júu` røø` e ja'
jmoo`naa' ta~ jíng', jogui e jmi'goo`-
naa' Fidiée~ e ngocáng` dsí'naa', jogui
e se~naa' e jmoo`naa' jmang' e guíi'.
³ Co' e joba' guíi~, jogui cajo lajoba' e
iáang` dsíi' Fidiée~ i caleáang` jneaa`a'
jee~ jalé' dsee~ quí'ii', ⁴ co' Fidiée~ iñ`
e lajiim` dsea` nileáiñ` jee~ dsee~ quiá'r`,
jogui iñ` e niliñi' dsea` lajíi' júu` quiá'r`
e catfíng` Dsea` Jmaang`. <sup>5</sup> Dsuco' jo`
seeng`gui Fidiée~ i fíing`gui, co' jaam`
Fidiée~ i seeng`; jogui ja' seeng` fíing`
i quíi' jmi~ i fí' í' uui' quiá' dsea`
jmigui' fí' quini~ Fidiée~, co' jíi' Dsea`
Jmaam`bing' i quíi' jmi~ jmé` lajo. ⁶ Jo
íb` dsea` i cajáng' 'niá' car` cajúiiñ` e la-
co' niquír` cuaiñ` quiá' jalé' dsee~ quiá'
jaléng' dsea` jmigui', jo jalé' e jo ca-
jmijnéem` Fidiée~ mi~ catf' í' lajo. ⁷ Jo
uui' e joba' e ca'náang` Fidiée~ jnea~ e
líin`n jaang` dsea` apóo' i quie' júu` quiá'
Dsea` Jmaang` jogui i ni' júu` quiá'
dsea` do. Jo casfín` jnea~ e laco' ni'ée`e
jaléng' dsea` i ja' líng' dsea` Israel e júu`
sea` contøong` e catfíng` Dsea` Jmaang`
jogui jial nijáng' yaaiñ` fí' jaguó` Fidiée~
cajo. Jo dseáng' já' e júu` e cafá'a na,
co' ja' jmigoo'o.

⁸ Jo lajoba' iing~ jnea~ e jaléng' dsea`
güijmifém'bre Fidiée~ fí' doñi' jíé' fí' lí`
seeiñ` e í' dsíir` jmang' e guíi' jogui e
o' guíiñ` o'gui e jíiñ` cajo. ⁹ Jogui la-
jobi iing~ jnea~ cajo e jaléng' dseamf`
güiquí'bre sí'r` laco' catfíng~, jogui e ja'

'né fa' e cár' 'mi' e 'goo' e toq̃ jalé' e 'mo', o'gui 'né fa' e nijmi'ing̃ 'ñi-a'r' e nijmér' e jlo'gui jñuguir' o'gui 'né e cár' jalé' ñi' e 'mo' eáang' lafa' cunée' osi cuu' e 'mo' eáang' o'gui si'r' e 'mo' eáang' cajo. ¹⁰ Jo dsu' ja' 'né jmér' lajo, co' lí' lí' 'né' e jmér' jmang' e guiúb' laco' catíng' e jmóo' jaléng' dseamf̃ i dseáng' nijáng' yaang' fí jaguó' Fidiée'. ¹¹ Jo lajaléng' dseamf̃ 'né e nú'bre lajalé' e e' dseá' quía' Dseá' Jmáang' e ja' séer' teá' jíi' coo', jogui cajo 'né e nú'bre lajii' e ta' e si'f' e nijmitir'. ¹² Jo o'gui jnea' cuo' fí e jaléng' dseamf̃ ni'er' fí lí' siseáng' dseá' o'gui e nisór' yá'gui laco' dseañu', co' iing̃ jnea' e tiib' nijér' mi' nití lí' siseáng' dseá' quía' e nijmiféin' Fidiée'. ¹³ Dsuco' cuo'ong' Adámbing' i cajméaang' Fidiée', joguiba' cajméaain' i dseamf̃ i si' Eva do. ¹⁴ Jogui o' Adán i caligóng', co' i dseamf̃ i si' Eva do, íb' i caligóng' quía' fii' i 'ling' do ie' jo, jogui mi' caligóin' quía' i 'ling' do, job mi' ca'uíng' dsee' fí jmigüf' la. ¹⁵ Dsu' nileám' jaléng' dseamf̃ jee' dsee' quía'r' song nijmitir' lajii' e jmóo' jaang' niquía' dseá', jogui song e ngocáng' dsír' nijáng' yaain' fí jaguó' Dseá' Jmáang' e ja' litúng' dsír' jogui song nijmi'neáain' jaléng' dseá' rúin', jogui cajo song seein' laco' catíng' e jmóo' dseá' i cuíng' Dseá' Jmáang'.

Jial 'né líng' dseá' i quie' nifí quía' dseá' quía' Dseá' Jmáang'

3 Jo lajob fí'gui' 'nu', Timoteo, jo dseáng' e jáb' e júu' la: song jaang' dseá' iin' e nicár' nifí quía' dseá' quía' Dseá' Jmáang', joba' coo' ta' guiúb' jòor' e iin' nijmér' jóng. ² Co' i dseá' i quie' nifí do 'né jmér' jmang' e guiúb' e laco' ja' cuo'ong' e nicuó' dseá' dsee' ír'. Jogui ja' 'né e seeng' fíng' dseamf̃ quía'r', jogui 'né e íu' dsír' coo' jalé' ta' quía'r' jogui e guing' dsír' coo'

jalé' ta' e nijmér', jogui 'né e nijmi'gó' dseá' ír'. Jogui 'né e sitíin' e cuó'r' lí' doñi' iin' dseá' e nidóin' jogui lí' nijéin' mi' iin' guilíng' fí quía'r'; jogui eáang' 'né tíin' e e'r' jaléng' dseá' cajo; ³ jo ja' cuo'ong' fa' e líiin' jaang' dseá' íng' o'gui e jmóor' ta' tíng' coo' dseá' rúin', co' 'né e líiin' jaang' dseá' i jmicoo' dseá' rúng', jogui e ja' 'noor' mfi'; jogui 'né e líiin' jaang' dseá' i ja' dsináang' cuo' cajo. ⁴ Jo i dseá' í' 'né e tiim'bre quia'r' ta' sinú' quía'r', jogui 'né e quia'r' ta' røø' jaléng' jóor' e laco' nijmitin' røø' jalé' ta' huí'; ⁵ dsuco' song jaang' dseañu' ja' tíin' quia'r' ta' røø' sinú' quía'r', joba' jial nilí'r' e niquia'r' ta' jaléng' dseá' quía' Dseá' Jmáang' jóng? ⁶ Jo lajob líi', co' i dseá' i quie' nifí do ja' cuo'ong' e líiin' jaang' dseá' i tá' caquí' cajíng' 'nia' e ca'uíin' dseá' quía' Dseá' Jmáang', co' jial fíng' cabíng' Fidiée' ír' uii' e cajmijlóng' 'nia'r' lí' laco' calí coo' fii' i 'ling' malii'gui eáang'. ⁷ Jogui 'né e líiin' jaang' dseá' i catíng' e nijmi'gó' i dseá' i ja' líng' dseá' quía' Dseá' Jmáang' do ír', jo lajoba' ja' nicuó' dseá' dsee' ír' o'gui nijmigóong' fii' i 'ling' ír' cajo.

Jial 'né líng' jaléng' i dseá' i née' ni' jaléng' dseá' quía' Dseá' Jmáang'

⁸ Jogui lana iin' n' fá'a quía' jaléng' dseá' i jmóo' ta' née' ni' jaléng' dseá' quía' Dseá' Jmáang'. Jo jaléng' í' 'né líiin' dseañu' i guíing' i jmi'gó' dseá' quía', jogui 'né e quier' jmang' júu' e já', jogui ja' cuo'ong' fa' e nijmér' ta' í' o'gui e jmér' ta' jmigóong' dseá' cajo e laco' nilí'r' cuu'. ⁹ Jogui 'né e dseáng' e jáb' líiin' car' ngocáng' dsír' e júu' quía' Dseá' Jmáang' e já' líi' naa' do, jogui 'né ñi'bre jnang' e guiú' e nijmér'. ¹⁰ Dsu' la'uii' jang' 'né ñiin' coo' ta' jiu' e fí lí' seáng' dseá', jo song guíu' nijmér' e ta' jo, joguiba' nicuó'ong' e nilíin' dseá' i née' ni' dseá' quía' Dseá'

Jmáang. ¹¹ Jogui lajobi jaléng^l dseam^f quiá^l jaléng^l i dseañ^u i née^l ni jaléng^l dsea^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l 'né^l e líiñ^l dseam^f i catíng^l e nijmi'gó^l dsea^l ír, jogui 'né^l e ja^l quier^l jalé^l adsee^l, jogui dseáng^l eáang^l 'né^l e iu^l dsíir^l cóo^l jalé^l ta^l jmóor^l, jogui 'né^l e éer^l laco^l catíng^l cóo^l jalé^l e jo. ¹² Jo i dseañ^u i née^l ni do ja^l cuóong^l fa^l e seeng^l fíing^l dseam^f quiá^l r, jogui 'né^l e tíiñ^l quiá^l r ta^l røø jaléng^l jór^l cóo^l gui jaléng^l dsea^l sinú^u quiá^l r i caguaang^l gui. ¹³ Dsucó^l mi^l jmóo^l jaléng^l i dsea^l i née^l ni do røø jalé^l ta^l quiá^l r, joba^l lí^l bre e jmi'gó^l jaléng^l dsea^l ír jogui e eáang^l gui lita^l dsíir^l e teáiñ^l teá^l fí^l guiá^l cóo^l Dsea^l Jmáang^l.

Júu^l laniing^l e caliñi^l dsea^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l

¹⁴ Jo eáam^l iin^l n e nini^l i fí^l na lajee^l lajmináb^l e nimáang^l túu^l 'nu^l calé^l catú^l; dsu^l lana jmo^l o e ji^l la, ¹⁵ dsucó^l song cacøong^l guíi^l e ja^l mí^l guiéé^l e fí^l na, joba^l niñi^l ba^l jial^l 'né^l ée^l jaléng^l dsea^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l i líing^l laco^l dsea^l sinú^u quiá^l Fidiéé^l i jí^l jogui i seeng^l contøong^l do. Jo jaléng^l i dsea^l íbing^l i se^l teá^l jogui e jmi'ø^l r lají^l e júu^l já^l e cajmée^l Fidiéé^l la'eáang^l cóo^l Dsea^l Jmáang^l. ¹⁶ Jo dseáng^l eáam^l laniing^l 'gøng^l jalé^l e júu^l jo e ja^l cajmijnéeng^l Fidiéé^l lamí^l jéeng^l gui do. Jo lalab líi^l e júu^l jo:
Dsea^l Jmáang^l cajmijnééiñ^l 'nia^l r fí^l jmigü^l la
e líiñ^l jaang^l dsea^l la jneaa^l aa^l,
jo e Jmigü^l quiá^l Fidiéé^l do
cuø^l lí^l e Dsea^l Jmáang^l líiñ^l jaang^l dsea^l
i ja^l røong^l dsee^l jí^l cóo^l.
Jo cangám^l jaléng^l ángeles ír.
Jo eáang^l cani^l júu^l quiá^l r fí^l la'úng^l fí^l jmigü^l,
jogui i fíim^l eáang^l já^l calíng^l júu^l
quiá^l r,
jo cangám^l tur fí^l ñif^l calé^l catú^l.

Jial líi^l cóo^l jaléng^l dsea^l i tú^l e teáiñ^l fí^l guiá^l cóo^l Dsea^l Jmáang^l

4 Jo dseáng^l lí^l laco^l fé^l Jmigü^l quiá^l Fidiéé^l e mí^l tí^l lí^l jaquíéeng^l e ni'íing^l jmigü^l, jo ie^l jo niliseeng^l i líing^l dsea^l i nitá^l e teáiñ^l fí^l guiá^l cóo^l Dsea^l Jmáang^l, co^l nijmér^l núu^l r lají^l júu^l e ni'é^l jalé^l guí^l 'lí^l e jmigóo^l; jo jalé^l e nijmigóo^l do jáa^l quiá^l jaléng^l i 'lim^l. ² Jo jaléng^l i dsea^l i e' jalé^l e júu^l jo líiñ^l dsea^l i jmicaang^l jogui i adsee^l ca-jo, jo lají^l e í^l dsíir^l do ja^l quí^l jmi^l e niliñir^l su guiá^l osi ja^l dseeng^l é, co^l contøom^l jmóor^l jalé^l e ja^l dseeng^l e coøb^l mí^l jáb^l niliñ^l e guiúb^l jalé^l e jmóor^l do. ³ Jo jaléng^l i dsea^l lala quiá^l r ta^l e ja^l cuøong^l nicúing^l dsea^l guóor^l o'gui cuøong^l e nidø^l dsea^l lí^l doñi^l ee^l jmiñi^l; dsu^l Fidiéé^l bing^l i cuø^l fí^l jaléng^l dsea^l i nilíing^l dsea^l quiá^l r i nicuí^l jalé^l júu^l já^l quiá^l r cajo e cuøom^l dóiñ^l do doñi^l ee^l jmiñi^l, lífa^l 'né^l e niñiñ^l gui'máam^l quiá^l jalé^l e jo. ⁴ Dsucó^l guiúb^l lají^l e cajmée^l Fidiéé^l fí^l jmigü^l la, joba^l ja^l cuøong^l fa^l e nifé^l naa^l e ja^l dseeng^l song ni'íing^l naa^l jalé^l e jo e cuøø^l naa^l gui'máang^l Fidiéé^l. ⁵ Co^l la'eáang^l cóo^l e júu^l quiá^l Fidiéé^l e fé^l dsea^l mí^l féiñ^l dsea^l do, ligüeam^l jalé^l e jo.

Jial líing^l jaang^l dsea^l i jmóo^l lají^l e iing^l Dsea^l Jmáang^l

⁶ Jo song ni'é^l jaléng^l dsea^l quiá^l Dsea^l Jmáang^l e júu^l la, jogui eáam^l tí^l o^l e jmitíim^l bi^l e júu^l quiá^l e teáang^l dsea^l teá^l cóo^l Dsea^l Jmáang^l jogui jalé^l e júu^l jlo^l e nicañi^l jmitíim^l, joba^l ni'uúim^l jóng jaang^l dsea^l i jmóo^l guiá^l lají^l e iing^l Dsea^l Jmáang^l. ⁷ Jo dsu^l 'nu^l 'né^l jmée^l e ja^l já^l líin^l jalé^l júu^l e ja^l e uing^l sea^l lí^l laco^l gui la fé^l i líing^l dsea^l áang^l quí^l naa^l; co^l lí^l lí^l 'né^l e nijmi'úun^l e jmi'goo^l bi^l Fidiéé^l car^l ngocáng^l o^l cóo^l jalé^l e jmoo^l jogui cóo^l jalé^l e fó^l, co^l e lajoba^l e íing^l

ta~ quíi'. ⁸ Jo íim`jiu ta~ quiá' dsea` mi` jmóor` e cuø'r bî ngúu` táain~, jo dsu` eáang`gui íing` ta` íing e jmi`gó` dsea` Fidié` car` ngocáng` dsíir, dsuco' e jo eáam` íing` ta~ quiá'r fí` jmigüi` la jogui fí` jmigüi` cõo` cajo. ⁹ Jo lajaléb` e fá'a na dseáng` lajam`'ba' e já', joba' lajim` dsea` 'né` e jáb` nilíin` e júu` jo cajo. <sup>10</sup> Jo uíing` e lajoba' e cuø' bî yee` naa' jogui eáam` íing` naa' iihuí' jee` e ta` la, co' nita` dsí'naa' cõo' i Fidié` i jí' do e f'bing' i láang` dsea` jee` dsee` quiá'r, li-fa' eáang`gui jee` jaléng` dsea` i já' líing` júu` quiá' Dsea` Jmáang`.

¹¹ Jo lajalé' e júu` la 'né` fí` jaléng` dsea` jogui 'né` é're cajo. ¹² Jo jie` mí` cuø' fí` uø' fa' e nijmé` dsea` e ja` já' líiin` júu` quíi' dsu' uíi' e simim`'bi' la-co'gui yaain~. Co' lí' lí' 'né` e nisín' nifi' jee` jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` cõo' lajalé' e fól' jogui cõo' lajalé' e jmoo' jogui cõo' jial 'neáan` dsea` rún'. Jogui 'né` e sin' teá' fí` guiú` cõo' Dsea` Jmáang` jogui e jméel` jmang` e guiú` e laco' ja` ni'ee' dsee`. <sup>13</sup> Jo la-jee` e ja` mí` guié'e fí` na, cuøø` bî uø' e ni'í' jalé' júu` quiá' Fidié` fí` lí` seáng' dsea`, jogui cuøø`'gui' bî jaléng` i dsea` í` cõo' e júu` jo, jogui ée'`guir ca-jo. <sup>14</sup> Jogui jméel` ta` røø` lajíi' e tíin' ngán' e cacuø' Fidié` 'nu` mí` caquidsí` jaléng` yúu' dsea` cõong` quiá' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` guóor` fí` mogui' jo lajee` jo fé'r` júu` quiá' dsea` do.

¹⁵ Jogui quie` cuente røø` cõo' jalé' e na, jo lajoba' cuøøng` e nilíin' dsea` jíéng` jial jmicuáan` e sin' teá' cõo' júu` quiá' Dsea` Jmáang`. <sup>16</sup> Jo tíing` cõo' lajalé' e jmoo' jogui cõo' lajalé' e e' dsea` jíéng` cajo, jogui ja` jmitúng` o' e sin' teá' cõo' júu` quiá' Dsea` Jmáang`. Jo song jmiti`'ba' lajalé' e júu` na, joba' Fidié` niléang` 'nu` jee` jalé' dsee` quíi', jogui lajob nijmér` cajo cõo' jaléng` dsea` i núu` jogui núu' júu` quíi'.

Jial 'né` ée` dsea` cõo' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`

5 Jo fíi` guíi` 'nu`, Timoteo, jie` mí` jmoo' e jíin` jaléng` dsea` cõong`, co' lí' lí' 'né` e cuø're bî cõo' júu` røø` lafa' mí` siin` cõo' tiquíi`'ba'. Jogui 'né` siin` røø` cõo' jaléng` síming` e lafa' siin` cõo' rún' dsea` ngáang` cõo' 'ba'. <sup>2</sup> Jogui 'né` jmi'goo' jaléng` dseamf` i nidseáang` lafa' níqui'`ba', jogui ca-jo 'né` jmi'goo' jaléng` simf` e lafa' rúm'`ba' jo ja` cuøøng` e f' a' e ga` cõo'r`.

³ Jogui cajo jmi'goo' jaléng` dseamf` 'níi` i ja` seeng` i nijmicõo' quiá'r` cõo' jalé' e 'né'r`. <sup>4</sup> Jo song i dseamf` 'níi` do seeng` jóor` osi guieer` é, joba' f'bing' i catíng` i 'né` nijmé` í` ír` e laco' ni-jmitíin` do la'uii` jial e 'né` nijmicõo'r` jaléng` dsea` sinúu` quiá'r` jogui jial e nijmér` lí' laco' cato' fíing` sejiir` ír', dsuco' lajoba' e guiú` jogui cajo lajoba' e íaang` dsíi' Fidié`. <sup>5</sup> Jo i dseamf` i dseáng` já' i 'níing` i ja` i seeng` i nijmé` í` ír', dsu' nitab` dsíir` e Fidié`'bing' i nijmé` í` ír` contøøng`, joba' yejib` féin' dsea` do jogui uøø` jmiib` mí'r` dsea` do jmi'ee' e nijmicõo'`rein'. ⁶ Dsu' i dseamf` 'níi` i suung` la jmang` e jlo' e sea` fí` jmigüi` la líiin` lafa' ni'liim`bre cõo' jalé' e lf` dsfir` do. <sup>7</sup> Jo fíi` guíi` 'nu', Timoteo, fí` 'goo` cõo' jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` e júu` e nicafá'a na e laco' ja` cuøøng` nicuø'` dsea` dsee` ír'. <sup>8</sup> Jo song i dsea` ja` guíing` dsíir` fa' e nijmicõo'r` dsea` rúin'` lí' la quie` cartí` dsea` sinúu` quiá'r` ja` iin` fa' e nijmér` lajo, joba' i dsea` í` nicatú`bre lajíi' e siin' teá' fí` guiú` cõo' Dsea` Jmáang`, jo dseáng` ga`guib` líi' quiá'r` laco'gui jaang` dsea` i ja` mí` já' líing` júu` quiá' dsea` do.

⁹ Jo lajíi' dseamf` 'níi` i nitaang` fí' ní` jí` quiá' e nilicõo'r` cõo' jalé' e 'né'r` 'né` e ngolíin` líi'gui laco' sesenta jíi` jogui e jaam` dseañu' quiá'r` caliséng` la-

jee˘ cateaain˘ fi˘ jmgüü˘ la. ¹⁰ Jo˘ i˘ dseamf˘ 'nñi˘ do˘ 'né˘ e˘ ñib˘ dsea˘ e˘ líiñ˘ jaang˘ dsea˘ i˘ guíung˘ cóo˘ jalé˘ e˘ guiú˘ e˘ nicajméer˘; lafa˘ song˘ nicatö˘ fñiñ˘ røø˘ jaléng˘ jóor˘, jogui˘ song˘ nica'éer˘ e˘ guiú˘ cóo˘ jaléng˘ dsea˘ i˘ guíling˘ fi˘ quía˘r˘, jogui˘ song˘ nicaru˘r˘ tii˘ jaléng˘ dsea˘ quía˘r˘ Dsea˘ Jmáang˘, jogui˘ song˘ nica-jmicóo˘r˘ jaléng˘ dsea˘ i˘ nica'íng˘ iihuú˘, lí˘ lajee˘ laji˘ e˘ guiú˘ e˘ nicacuø˘ b˘ ñia˘r˘ e˘ nicajméer˘.

¹¹ Jogui˘ ja˘ 'né˘ fa˘ e˘ nitáang˘ fi˘ ni˘ jì˘ do˘ jaléng˘ i˘ dseamf˘ 'nñi˘ i˘ ja˘ mí˘ ngolíng˘ sesenta˘ jii˘ e˘ laco˘ nilicóo˘r˘ cóo˘ jalé˘ e˘ 'né˘r˘; dsuco˘ coob˘ mí˘ nili'iñ˘ e˘ nidsihuñiñ˘ cóo˘ júu˘ quía˘r˘ Dsea˘ Jmáang˘, jo˘ iñ˘ e˘ nicúm˘tur guóor˘ calé˘ catú˘, ¹² joba˘ dseb˘ nilisea˘ quía˘r˘ jóng˘ quía˘r˘ e˘ ja˘ nijmitir˘ lajii˘ e˘ si˘' e˘ catñiñ˘ e˘ nijmér˘. ¹³ Jogui˘ cajo˘ jmóor˘ ta˘ ngí˘ la˘ gui˘ 'núu˘ e˘ o˘ e˘ ta˘, jo˘ lajoba˘ e˘ uíng˘ e˘ lifñiñ˘; jogui˘ o˘ jii˘ e˘ lifñiñ˘ do˘ cajo˘, co˘ ngir˘ ta˘ quie˘ adsee˘ lí˘ doñi˘ lacaang˘ jie˘ lí˘ ja˘ catñiñ˘, jogui˘ fé˘r˘ jalé˘ júu˘ e˘ ja˘ catíng˘ nijmér˘ lajo. ¹⁴ Joba˘ iing˘ jnea˘ e˘ nicúm˘tu guoo˘ calé˘ catú˘ jaléng˘ dseamf˘ 'nñi˘ i˘ b˘bi˘ dsíi˘, jogui˘ e˘ niliseeng˘ jóor˘, jogui˘ e˘ niquía˘r˘ bre˘ ta˘ røø˘ sinúu˘ quía˘r˘, jo˘ lajoba˘ jii˘ jaang˘ dsea˘ cuøøng˘ nicuø˘ rein˘ dsee˘. ¹⁵ Dsuco˘ seem˘ i˘ líing˘ dseamf˘ 'nñi˘ i˘ nica'naam˘ yaang˘ fi˘ guiú˘ cóo˘ Dsea˘ Jmáang˘ jo˘ nicanaaiñ˘ e˘ síng˘ yaaiñ˘ fi˘ ga˘ cóo˘ fii˘ i˘ líng˘.

¹⁶ Jo˘ jaléng˘ dsea˘ quía˘r˘ Dsea˘ Jmáang˘ i˘ seeng˘ dseamf˘ 'nñi˘ jee˘ dsea˘ sinúu˘ quía˘r˘, güijmée˘ breiñ˘ í˘, jo˘ lajoba˘ ja˘ 'né˘ e˘ nicá˘ i˘ dsea˘ quía˘r˘ Dsea˘ Jmáang˘ i˘ caguiaang˘ gui˘ do˘ ta˘ e˘ nijmicóo˘ rein˘ cóo˘ jalé˘ e˘ 'néiñ˘.

¹⁷ Jogui˘ jaléng˘ dsea˘ cóøøng˘ i˘ quiu˘r˘ ta˘ røø˘ jee˘ jaléng˘ dsea˘ quía˘r˘ Dsea˘ Jmáang˘ 'né˘ e˘ niquib˘ e˘ 'léeiñ˘ laco˘ catíng˘, dsu˘ eáang˘ gui˘ guíng˘ 'né˘ lí˘ lajo cóo˘ jaléng˘ dsea˘ i˘ jmóo˘ ta˘ guía˘ jogui˘ ta˘ e˘ júu˘ quía˘r˘ Fidiée˘. ¹⁸ Dsu-

co˘ lalab˘ fé˘ fi˘ ni˘ jì˘ quía˘r˘ Fidiée˘: “Ja˘ jñi˘ mo'oo˘ jó˘ núu˘ quíi˘ lajee˘ e˘ ø˘re˘ cui'iee˘.” Jogui˘ fé˘ gui˘ cajo˘: “Jaang˘ dsea˘ i˘ jmóo˘ ta˘ dseáng˘ 'né˘ quib˘ e˘ 'léeiñ˘ laco˘ catíng˘.”

¹⁹ Jogui˘ ja˘ jmiñi˘ cajo˘ fíng˘ song˘ jmóo˘ dsea˘ dsee˘ quía˘r˘ jaang˘ lajee˘ i˘ dsea˘ cóøøng˘ i˘ quie˘ nifí˘ quía˘r˘ dsea˘ quía˘r˘ Dsea˘ Jmáang˘ song˘ ja˘ mí˘ caguíling˘ gáng˘ gaang˘ dsea˘ jíéng˘ i˘ tí˘ ni˘ i˘ nija˘ júu˘ røø˘ cuaiñ˘ quía˘r˘ jalé˘ e˘ jo.

²⁰ Jogui˘ jaléng˘ dsea˘ quía˘r˘ Dsea˘ Jmáang˘ i˘ ja˘ quia˘r˘ dsíi˘ e˘ jmóo˘ bir jalé˘ e˘ 'lí˘, joba˘ 'né˘ fi˘ re˘ fi˘ quini˘ jaléng˘ dsea˘ quía˘r˘ Dsea˘ Jmáang˘ e˘ ja˘ dseeng˘ jalé˘ e˘ jmóor˘ do˘, jo˘ lajoba˘ ni˘'f˘ 'gó quía˘r˘ i˘ caguiaang˘ gui˘ i˘ iing˘ jmé˘ lajo.

²¹ Joba˘ fñi˘ guí˘ 'nu˘, Timoteo, jalé˘ e˘ júu˘ la˘ fi˘ quini˘ Fidiée˘ quí˘ i˘ jogui˘ fi˘ quini˘ Dsea˘ Jmáang˘ cóo˘ gui˘ fi˘ quini˘ jaléng˘ ángeles, e˘ dseáng˘ 'néb˘ e˘ contøøm˘ tóo˘ o˘ jalé˘ e˘ júu˘ e˘ nicafñi˘ 'nu˘ la, jo˘ ja˘ jmo˘' cuente jalé˘ e˘ fé˘ dsea˘, jo˘ coo˘ gui˘'náb˘ 'né˘ i˘' í˘. ²² Jogui˘ jie˘ mí˘ quidsi˘ guoo˘ fi˘ mogui˘ jii˘ jaang˘ dsea˘ lajminá˘ e˘ ja˘ mí˘ ca'íi˘ o˘ røø˘, jo˘ lajoba˘ ja˘ niquin˘ jee˘ dsee˘ quía˘r˘ i˘ dsea˘ í˘, jogui˘ jmi˘'úun˘ e˘ ja˘ nitén˘ fi˘ ni˘ dsee˘.

²³ Jo˘ fñi˘ guí˘ 'nu˘, Timoteo, e˘ mí˘ ja˘ 'goo˘ dseeng˘ tu˘ jo˘ ja˘ u˘ layaang˘ jmi˘, co˘ guiú˘ gui˘ ni˘'u˘ capi˘r˘ jmi˘ mí˘ huíng˘ jó˘ e˘ nicó˘.

²⁴ Jo˘ seab˘ dsee˘ quía˘r˘ i˘ líing˘ dsea˘ e˘ dsifib˘ líñi˘ dsea˘ ná˘ gui˘ e˘ nití˘ fi˘ lí˘ nitidsí˘ í˘ quía˘r˘, dsu˘ sea˘ bi˘ dsee˘ cajo˘ e˘ ja˘ líñi˘ dsea˘ cartí˘ mí˘ niguiée˘ i˘ dsea˘ i˘ óo˘ dsee˘ do˘ fi˘ quini˘ dseata˘. ²⁵ Jo˘ lajoba˘ líi˘ cóo˘ jalé˘ e˘ guiú˘ e˘ cajmée˘ dsea˘, sea˘ ba˘ e˘ dsifib˘ líl'i˘r˘, jo˘ sea˘ bi˘ cajo˘ e˘ ja˘ nilil'i˘r˘ dsifí˘ jo˘ cóøøng˘ gui˘ nilil'i˘r˘, dsuco˘ ja˘ cuøøng˘ fa˘ lí˘ nijé˘ lajo˘ e˘ si˘ maang˘.

6 Jogui˘ jaléng˘ dsea˘ quía˘r˘ Dsea˘ Jmáang˘ i˘ jmóo˘ ta˘ quía˘r˘ dsea˘ 'né˘ e˘ eáam˘ nijmi˘'gór˘ fiir˘ e˘ lí˘ jmóor˘ ta˘ do˘, jo˘ lajoba˘ ja˘ ni˘'uíng˘ e˘ nifé˘ dsea˘ ga˘ uii˘ quía˘r˘ Fidiée˘ jogui˘ uii˘ quía˘r˘ júu˘

quíá'r cajo. ²Jogui song i líng~ dseá' quíá' Dseá' Jmáang~ i jmóo' ta' quíá' dseá' do seeng~ fiir~ i líng' dseá' quíá' Dseá' Jmáang~ cajo, jo jie~ mí' túr~ e jmi'gó'reiñ', dsuco' røøb' teáaiñ' fí' guiá' cóo' Dseá' Jmáang~. Co' lí' lí' 'né' e nijmitir~ røøgui jalé' ta' quíá' i fiir~ do, dsuco' dseá' quíá' Dseá' Jmáang~ i 'neáang' rúng' líng' i dseá' i íng' e ta' e jmóo' i dseá' i jmóo' ta' quíá'r do. Jøba' fíi' guí' 'nù', Timoteo, ée'gui dseá' jalé' e júu' na jogui síi' guir cajo e güijmiti~ bre lajíi' e júu' jo.

Jial líi' mi~ dsináang' dseá' cuu~

³Jo song seeng~ i é' júu' e jié' gui e ja' cøøng~ røø' cóo' jalé' júu' e ca'é' Dseá' Jmáang~ jogui cóo' jalé' júu' quíá' jial niliseeng~ dseá' cøøng~ cóo' Fidiée', ⁴jøba' i dseá' í' líiñ' jaang~ i jlòm' i ja' e tíng' jíi' coo'. Co' dseá' lafa' jmohuí' quíá'r e jmóor' ta' tíng' júu' quíá'r e ja' cuø'r júu' rúin' cóo' lí' doni' e síiñ'; jo fí' job lí' uíng~ jalé' dsihuí' jogui e ja' seeiñ' røø' jogui e jmiguiñ~ dseá' rúin' jogui e ja' sea' júu' ta' dsíi' quíá' rúin', ⁵jogui jmóor' ta' tíng' e ja' guiéng~ jee~ jaléng' dseá' rúin', co' jmang' jalé' e 'lí'ba' i' dsíir, jogui ja' cuíir lajíi' júu' sea' contøng~ e catíng~ Dseá' Jmáang~, jo jmáin' ta' e júu' jo e laco' nili'r cuu'. Jo jie~ mí' jmoo' e niquin' jee~ jaléng' i dseá' í'. ⁶Jo e jáb' dseáng' lajob líi', co' eáam' jlo' jogui eáam' quíng' cajo e júu' quíá' Fidiée' quíá' jial niliseeng' dseá' cøøng~ cóo'r, dsu' líi' lajo jíi' quíá' jaléng' dseá' i jmi'íáang' dsíi' cóo' jíi' e sea' quíá'bre. ⁷Dsuco' jíi' coo' ja' ee' mí' sea' quí' naa' mi' caliséng' naa' fí' jmigúif la, jogui jíi' coo' ja' e cuøøng~ lí' lé'naa' fí' jmigúif la mi' nidseá'naa' fí' jmigúif coo'; ⁸jogui song seab' jalé' e quíee'naa' jogui jalé' sí'naa', jøba' cóo' jíi' e job 'né' e nijmi'íáang' dsí'naa'. ⁹Jo dsu' jaléng' dseá' i eáang' iing~ jmeáng' yaang~ e nilisea' cuu' quíá'r, ja' té'r e

iiñ~ nijmér~ jalé' e ja' dseeng' e laco' nili'r e cuu' do. Jo job lí' uíng~ e nisi' fí' ga' quíá'r e nijmér~ jalé' e ja' uíng~ sea' jogui eáang' léé' quíá'r cajo. Jo mí' jmóo' dseá' jalé' e jo, job lí' uíng~ e íng~ quíá' dseá' jogui e nidsilíiñ' fí' lí' 'lí' mi' nití' oor~ quíá'r. ¹⁰Dsuco' mí' dseáng' eáang' dsináang' dseá' cuu', job lí' uíng~ quíá'r e iiñ~ nijmér~ jalé' e 'lí'; jogui i líng~ dseá' nicatúbre e teáaiñ' fí' guiá' cóo' Dseá' Jmáang~ dsu' uíi' e jmóor' lajo, jøba' lana eáam' ja' juguíá' niseeiñ'.

Júu' laniing~ quíá' Paa' e casí'r Timoteo

¹¹Jo fíi' guí' 'nù', Timoteo, 'nù' i líng' dseá' quíá' Fidiée', jmihuíng' uø' quíá' jalé' e 'lí' na. Jo güiliseem'ba' fí' jmigúif la e ee' jmang' e guiá', jogui contøøm~ 'né' guíng~ o' e jme' jíi' e íáang' dsíi' Fidiée' jogui e sin' teá' cóo' júu' quíá'r jogui e jmi'neáan' dseá' rún' jogui e féng' o' cóo' jalé' iihuí' e íin' jogui e ja' jmijlóng' uø' cóo' dseá' rún'. ¹²Jogui cuøø' bí' uø' e contøøng~ sín' teá' fí' guiá' cóo' Dseá' Jmáang'; jogui jie~ mí' tiun' jalé' e júu' na, jøba' nitin' fí' lí' guiá' mi' nijúun', dsuco' uíng~ e lajøba' e catø' Fidiée' 'nù', jogui uíng~ e jøba' cajo cajmee' 'nù' júu' fí' quini' fíng' dseá' e dseáng' e já'ba' e sin' teá' cóo' Dseá' Jmáang~. ¹³Jogui lana fíi' guí' 'nù', Timoteo, fí' quini' Fidiée' i cuø' e jíi' dseá' fí' jmigúif la, jogui cajo fí' quini' Dseá' Jmáang~ i café' juguíá' quíá' Fidiée' fí' quini' Poncio Pilato, ¹⁴jøba' fíi' guí' 'nù' e jmée'ba' núu' jalé' e niffi' 'nù', jo ja' jmisiñ' jalé' e jo cóo' e jié', jo lajøba' ja' e uíng~ sea' e nijñin'. Jo jmee'bi' lajo cartí' mí' nití' í' e nigüéng~ tú Fíi'naa' Dseá' Jmáang~ fí' jmigúif la. ¹⁵Jo nijmé' Fidiée' lajo mí' nití' e í' jo, dsuco' jíi' íb' dseá' i güeang' jogui i néé' ni' lajalé' cóo' lajaléng' jogui i niing~gui eáang' jee~ jaléng' dseá' mogui~, jogui jíi' íb' Fii'

féng' quiá' jaléng' dsea` quiu' ta` ca-
jo. ¹⁶ Jogui jíí' íb` i ja` tóo` jmií` e ni-
júuiñ, jogui contøom` seeiñ` e guiiñ` lí`
jlo` jneá` jí` e jíí' jaang` dsea` jmií`
cuøøng` lí` dsiquiéeiñ` fí` jo, o'gui jíí'
jaang` dsea` mí` cangáaiñ` dsea` do o'gui
lí'r` fa' e niníiñ` dsea` do cajo. ;Jo ma-
jmifém'`baa're lata~, co' jíí' íb` dsea` i
'gøng'! Jo lajob nilf.

¹⁷ Jo fíi` guíi` 'nu', Timoteo, e júu` la:
Síi' jaléng' dsea` i eáang` sea` cuu` fí`
jmií` la e ja` güijmijløng'` yaaiñ` e
eáang` ta` dsíir` cóo' jalé' cuu` quiá'r,
dsuco' jalé' e jo seab` mí` ja` ee` quíng'
jíí' cóo`. Dsu' ja` 'né` jmér` lajo, co' lí' lí`
'né` jmér` e ta` dsíir` jíí' cóo' Fidiéeb',
co' jíí' í'bing' dseáng' i cuø` jalé' e
'né`naa' quiá' e seé`naa' fí` jmií` la.
¹⁸ Jo síi' jaléng' i dsea` sea` cuu` do e
güijmée`bre jmang' jalé' e guiú', jogui
e eáang` güijmicóo'r` jaléng' dsea` rúiiñ',
jogui e contøøng` guiiñ` dsíir` e ni-

jmicóo'r` cóo' jalé' e sea` quiá'r` jaléng'
dsea` i ja` sea` jalé' e 'né'. ¹⁹ Jogui song
nijmicóo' i dsea` sea` cuu` do jaléng'
dsea` rúiiñ' cóo' jalé' e sea` quiá'r, joba'
sea` uiiñ` quiá'r` e nitíiñ' fí` lí` guiú`
mí` nijúuiñ` e niliseeiñ` juguíá` júu` røø`
lata~.

Júu` lí` cadséng` quiá' Paa`

²⁰ Jo fíi` guíi` 'nu', Timoteo, jie` mí`
jmitúng` o' lajii' ta` e nica'fin' quiá'
Fidiéé'. Jogui jie` mí` já' nuu' jalé' júu`
'lí' e ja` uiiñ` sea, o'gui e jmée' ta`
jíing` cóo' jaléng' dsea` i jing' e tíiñ`
ngáiiñ'. ²¹ Dsuco' i líing` dsea` i já' ni-
calíng` e júu` jmií` do nicatú`bre e já'
líiñ` júu` quiá' Dsea` Jmáang`.

Jo mii' i Fii'naa' Fidiéé' e ni'ír` güea'
quiá'r` fí` lí` seeng`na'. Jo lajob nilf.

Jo lanab jíí' fé' jí' la'uii` quiá' Paa` e
catíing` Timoteo.

**Júu^ˆ e toq̃ fí nî jî catî tú^ˆ
quíá^ˆ Paa^ˆ e catíng^ˆ TIMOTEO**

1 Jnea^ˆ Paa^ˆ, jo jaang^ˆ dsea^ˆ apóo^ˆ i jmóo^ˆ ta^ˆ ni^ˆ júu^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ lín^ˆn, co^ˆ lajob íaang^ˆ dsíi^ˆ Fidiée^ˆ cajmээр^ˆ cóo^ˆ jnea^ˆ. Jo la'eáang^ˆ e niseen^ˆ cøong^ˆ cóo^ˆ Fíi^ˆnaa^ˆ Jesús, joba^ˆ Fidiée^ˆ nicacuø^ˆr jnea^ˆ e niliseen^ˆ cøong^ˆ cóo^ˆr lata^ˆ lí^ˆ laco^ˆ lí^ˆ júu^ˆ quiá^ˆr e nicacuø^ˆr lamí^ˆ jéeng^ˆgui. ²Jo jmo^ˆ'o e jî^ˆ la e catíng^ˆ 'nu^ˆ, Timoteo, co^ˆ lín^ˆ lafa^ˆ jóo^ˆ'o e áang^ˆ iin^ˆn. Jo mfi^ˆ'i Tiquí^ˆnaa^ˆ Fidiée^ˆ jogui Fíi^ˆnaa^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ e ni'ír^ˆ güea^ˆ' quiá^ˆr fí lí^ˆ táan^ˆ' jogui e nilí^ˆ fíi^ˆ líiín^ˆ 'nu^ˆ jogui e nicuø^ˆr 'nu^ˆ e niliseen^ˆ' juguí^ˆ júu^ˆ røø^ˆ.

**'Né^ˆ quiá^ˆ dsea^ˆ júu^ˆ e jalé^ˆ
jmóo^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ cóo^ˆr^ˆ**

³Jo lacoø^ˆ née^ˆ mi^ˆ fón^ˆ'n Fidiée^ˆ, dséng^ˆ dsii^ˆ 'nu^ˆ, Timoteo, jo uøø^ˆ jmíi^ˆb cuøø^ˆø gui'máang^ˆ dsea^ˆ do uii^ˆ quíi^ˆ. Jo dseáng^ˆ lajii^ˆ e iing^ˆ Fidiée^ˆ jmóo^ˆ'o lí^ˆ laco^ˆ'gui la cajmée^ˆ jaléng^ˆ 'lí^ˆ dsea^ˆ áang^ˆ quié^ˆe, jo tab^ˆ dsii^ˆ e guiáb^ˆ jmóo^ˆ'o jalé^ˆ e ta^ˆ jo fí^ˆ quini^ˆ Fidiée^ˆ. ⁴Jo tóø^ˆ dsii^ˆ jial fí^ˆ calín^ˆ mi^ˆ ca'í^ˆ júu^ˆ rú^ˆ-naa^ˆ, joba^ˆ iim^ˆ'baa máang^ˆtúu^ˆ 'nu^ˆ calé^ˆ' catú^ˆ e laco^ˆ nilí^ˆíáang^ˆtú dsii^ˆ. ⁵Jo tóø^ˆ dsii^ˆ cajo e dseáng^ˆ e lajam^ˆ'ba^ˆ teá^ˆ sin^ˆ' cóo^ˆ júu^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ e ngocáng^ˆ o^ˆ. Co^ˆ la'uui^ˆ cajmée^ˆ lajo i niyúng^ˆ quíi^ˆ i sii^ˆ Loida jogui niquíi^ˆ' i sii^ˆ Eunice, jo tab^ˆ dsii^ˆ e lajob nilíng^ˆ 'nu^ˆ cajo.

⁶Joba^ˆ fíi^ˆ-guíi^ˆ 'nu^ˆ, Timoteo, jmeáang^ˆ-gui^ˆ ta^ˆ lajii^ˆ e quíi^ˆ jmi^ˆ e cangíng^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ mi^ˆ caquidsii^ˆ guóo^ˆ'o fí^ˆ yú^ˆ' moguí^ˆ'. ⁷Dsucø^ˆ Fidiée^ˆ ja^ˆ cacuø^ˆr jnea^ˆ-aa^ˆ, dsea^ˆ líi^ˆnaa^ˆ dsea^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ, Jmigú^ˆ quiá^ˆr e laco^ˆ nijmó^ˆnaa^ˆ 'gó^ˆ'naa^ˆ, co^ˆ cacuø^ˆr jnea^ˆ-aa^ˆ Jmigú^ˆ quiá^ˆr e 'gøng^ˆ' e laco^ˆ quíi^ˆ'naa^ˆ jmi^ˆ jogui e nijmi^ˆ'néang^ˆ

rú^ˆ'naa^ˆ jogui e lajang^ˆ í^ˆ dsí^ˆ'naa^ˆ røø^ˆ cóo^ˆ' jalé^ˆ e jmoo^ˆ-naa^ˆ. ⁸Joba^ˆ ja^ˆ jmoo^ˆ' e í^ˆ lín^ˆ e niguiá^ˆ júu^ˆ jalé^ˆ e cajmée^ˆ Fíi^ˆnaa^ˆ Jesús, o^ˆ'gui jmoo^ˆ' í^ˆ lín^ˆ uii^ˆ quié^ˆ e cajo dsu^ˆ uii^ˆ e sijníin^ˆ fí^ˆ dsíi^ˆ 'nuñí^ˆ dsu^ˆ e guiaa^ˆ júu^ˆ quiá^ˆ dsea^ˆ do. Dsu^ˆ lí^ˆ lí^ˆ 'né^ˆ e guiab^ˆ o^ˆ' e ni'fín^ˆ jalé^ˆ iihuí^ˆ lí^ˆ laco^ˆ' la fín^ˆ jnea^ˆ uii^ˆ e guia^ˆ'naa^ˆ júu^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ quiá^ˆ jial laang^ˆ dsea^ˆ jee^ˆ jalé^ˆ dsee^ˆ quiá^ˆr. Jo Fidiée^ˆ'bing^ˆ i jmicóo^ˆ' 'nu^ˆ cóo^ˆ' b^ˆf quiá^ˆr jee^ˆ jalé^ˆ e dsingíin^ˆ do. ⁹Jo Fidiée^ˆ' dsea^ˆ i caleáang^ˆ jnea^ˆ-aa^ˆ jee^ˆ dsee^ˆ quí^ˆ'ii^ˆ jo nicatø^ˆr jnea^ˆ-aa^ˆ e laco^ˆ dseáng^ˆ lajang^ˆ ni'uíing^ˆ-naa^ˆ dsea^ˆ quiá^ˆr i jmóo^ˆ jmang^ˆ e iin^ˆ. Jo lajii^ˆ nú^ˆ'gui e nitiroo^ˆ jmigú^ˆ'ba^ˆ e ca'f^ˆ dsíi^ˆ e nijmér^ˆ lajo; dsu^ˆ ja^ˆ cajmээр^ˆ lajo uii^ˆ e nicajmó^ˆ'oo^ˆ e guié^ˆ, co^ˆ cajmээр^ˆ lajo uii^ˆ e lajob cali^ˆ'iín^ˆ jogui co^ˆ eáam^ˆ guiúin^ˆ cóo^ˆ jnea^ˆ-aa^ˆ la'eáang^ˆ cóo^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ. ¹⁰Jo lana Fidiée^ˆ nicajmilir^ˆ e eáam^ˆ guiúin^ˆ cóo^ˆ jnea^ˆ-aa^ˆ, co^ˆ casíin^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ fí^ˆ jmigú^ˆ la e laco^ˆ nileáin^ˆ jnea^ˆ-aa^ˆ jee^ˆ jalé^ˆ dsee^ˆ quí^ˆ'ii^ˆ jogui e ca'fím^ˆ'bre b^ˆf quiá^ˆ 'mó^ˆ cajo. Jo la'eáang^ˆ cóo^ˆ e júu^ˆ e quiá^ˆ jial laang^ˆ dsea^ˆ jee^ˆ jalé^ˆ dsee^ˆ quiá^ˆr do, cajmijnéeng^ˆ Fidiée^ˆ jee^ˆ jnea^ˆ-aa^ˆ jial e nilisee^ˆ naa^ˆ cøong^ˆ cóo^ˆr lata^ˆ.

¹¹Jo Fidiée^ˆ'bing^ˆ i nica^ˆ'náang^ˆ jnea^ˆ e laco^ˆ niguiaa^ˆ jalé^ˆ e júu^ˆ na, jogui e nicasíin^ˆ jnea^ˆ e lín^ˆ'n jaang^ˆ dsea^ˆ apóo^ˆ jogui e lín^ˆ'n jaang^ˆ tifa^ˆ' i e^ˆ jalé^ˆ e júu^ˆ jo. ¹²Jo uing^ˆ e joba^ˆ e dsingíin^ˆ iihuí^ˆ lana. Dsu^ˆ ja^ˆ jmóo^ˆ'o í^ˆ lín^ˆ cuaiín^ˆ quiá^ˆ jalé^ˆ e jo, dsucø^ˆ dseáng^ˆ lajam^ˆ nicuíin^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ jo fí^ˆ jaguó^ˆ'bre nicajáang^ˆ 'niá^ˆ'a. Jogui eáam^ˆ nita^ˆ dsii^ˆ e quíi^ˆ'bre jmi^ˆ e ni'méin^ˆ jalé^ˆ ta^ˆ e nicangíin^ˆ quiá^ˆ cartí^ˆ mi^ˆ nijáa^ˆ'tur calé^ˆ' catú^ˆ fí^ˆ jmigú^ˆ la.

¹³Jo fíi^ˆ-guíi^ˆ 'nu^ˆ, Timoteo, jmee^ˆ e quie^ˆ nifi^ˆ quíi^ˆ jalé^ˆ e nica^ˆ'ée^ˆ e 'nu^ˆ lamí^ˆ jéeng^ˆgui e quiá^ˆ jial teáang^ˆ dsea^ˆ

teá cōo' júu^ quiá' Dsea` Jmáang- jogui jial jmi'neáng` dsea` rúin'. <sup>14</sup> Jogui la'eáang' cōo' Jmiguí quiá' Fidiéé' e seeng` jee` jnea~aa', jmee- í' lajji' e juguiá' quiá' Dsea` Jmáang- e nicaguiar' fí jaguó'.

¹⁵ Jo niñib` 'nu' guiá' e jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang- i seeng` fí lí' se' Asia catiúum` bre jnea~; jo jee` í' quíng' i dsea` i sii' Figelo cōo' gui Hermógenes.

¹⁶ Jo mñi' i Fí'naa' Dsea` Jmáang- e nilf' fí' líiin- jaléng' dsea` sinúu' quiá' i dseañu' i sii' Onesiforo, dsuco' jmigu- iub' ya' cajmicōo'r` jnea~, co' cajar` e ja- jmití'r` dsii', jogui ja` cajméer' i' líiin- uí' quié' e dsu' uí' e sijniñ'n. ¹⁷ Co' mi' cagúein- fí' la fí' Roma, jo dsifí' la- job canaain` 'naín' jnea~ car` cadséin' jnea~, jo ja` cajmi'ín' jji' capí' lajee` jo.

¹⁸ Joba' mñi' i Fidiéé' uii' quiá' i Onesí- foro do e nilf' fí' líing-nein' mi' nití' jmñi' e nijáa'tu Dsea` Jmáang- fí' jmigüf' la. Jo niñib` 'nu' guiá' e eáam' cajmicōo' i dsea` do jnea~aa' lajee` cataang`naa' fí Éfeso.

'Né e jmó'naa' té'baa' cōo' jalé' iihuí'

2 Jo fñi'guí 'nu', Timoteo i líing' lafa' jóo'o, teá' sin' uo' e fí' nis- in' la'eáang' cōo' e bf' e nicangñin' quiá' Dsea` Jmáang-. <sup>2</sup> Jogui jalé' júu^ e canúu' e nicafá' jnea~ fí' quini' jaléng' dsea` fñing', joba' fñi' 'nu' lana e ni'é' dsea` jiéng' e júu^ jo. Jo 'né' jméé' lajo jji' cōo' dsea` i ta~ o' cōo', lí' lajaléng' dsea` i lí' quíi' jmñi' e ni'é'r' jaléng' dsea` jiéng'.

³ Jogui jmee- té' cōo' jalé' iihuí' e dsingñin' uí' e lin' dsea` quiá' Dsea` Jmáang- lí' laco'gui la jmóo' jaang` 'lée- té'r' cōo' jalé' e dsingñiin-. <sup>4</sup> Dsuco' jji' jaang` 'lée', e lajee` e jmóor` ta~, catíng- e nijmér- núu'r' lajji' ta~ quiu' jaang` dsea` jiéng' i ja` líing' fiir-, co' lajji' fii'bre 'né' e nijmi'íaiñ` dsíin'. ⁵ Jogui

lajobi cajo, fa' jaang` dsea` cōo' bōo', ja` catíng- e ni'ín' lajji' e calí'r' do fñing song ja'gui cajmitir` rōo' laco'gui jji' e si'í' e cōo' dsea`. <sup>6</sup> Jogui lajobi cajo, fa' jaang` dsea` jmóor` ta~ jenuu', catíim`bre e ni'ín' guiéé' quiá'r' la'uii' mi' niró' jalé' e jnir'. <sup>7</sup> Joba' fñi'guí 'nu', Timoteo, íi' o' rōo' lajji' e júu^ e fñi' 'nu' lana, jo lajoba' Fí'naa' Dsea` Jmáang- ni- jmicōo'r' 'nu' e ningán' rōo' lajji' e júu^ na.

⁸ Jo contōong- jmiguién' o' jalé' e cangongñing` Dsea` Jmáang-, i dsea` i ca- jí'tu la'uii' jee` jaléng' 'líi', jogui i líing' dsea` siju' dseata~ dsea` féng' Daví'; jo lanab jji' líi' júu^ e guia' jnea~ quiá' jial laang` dsea` jee` jalé' dsee- quiá'r'.

⁹ Jogui uí' e guiaa- júu^ laba' e fin'n jalé' iihuí', jo jñi'gui e 'núum'baa iuun- fí' dsii' 'nuñi' lafa' jaang` dsea` i nica'lée'; dsu' e júu^ quiá' Dsea` Jmáang- e guiaa- la ja' líi' fa' e ja' cuōong` líni' dsea` dsuco' ja' jé' sijni' quiá'r'. <sup>10</sup> Jo uí' e lajob líi', joba' jmóo'baa té' e cōo' jalé' e iihuí' la e laco' jaléng' dsea` i nicaguing' Fidiéé' i nilíng- dsea` quiá'r' nilí'r' e nileáin` jee` jalé' dsee- quiá'r' jo niliseein` fí' ñiff' lata~ la'eáang' cōo' Fí'naa' Dsea` Jmáang-.

¹¹ Jo dseáng' e jáb' lajji' e júu^ e fñi' 'nu' la:

Song nijjūnaa' uí' e líi'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-, joba' nilisee'baa' cōo'r' lata~ cajo.

¹² Jogui song jmoo'baa' té'naa' cōo' jalé' iihuí' e ngíng'naa', joba' ni'í'baa' í' rōo' cōo'r' fí' jmigüf' cōo'.

Jogui song fé'naa' e ja' cuíng'naa'r, joba' lajob nijñin- cajo e ja' cuíin` jnea~aa' mi' tí' lí' jo.

¹³ Jogui song jmoo'naa' e ja' já' líing- naa' júu^ quiá'r', dsu' ír' contōom- jmitir` jalé' e nicajñin-, co' ja' cuōong' fa' e ja' jmitir` jalé' júu^ quiá'r'.

**Jaang` dsea` i jmóo` ta`
e iáang` dsíi` Fidiée`**

14 Jo fñi`guíi` 'nu', Timoteo, jmiguién' dsíi` jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` jalé' júu` e nifá'`a la, jo liúung` jaléng` í fí` quini` Fidiée` e ja` güiquiñ' e tíing` júu` quiá'r` cóo'` lí'` doñi` ee` júu`. Dsucó'` jalé' e júu` jo ja` e ta` íing` jíi'` coo'; jo lico'` 'léeb' jogui` jmóo` e dsicam'` jaléng` i` dsea` i` núu` jalé' e jo. 15 Jo jmee` quijí` car` ngocáng` o'` e nili'`iáang` dsíi` Fidiée` cóo'` jalé' ta` jmoo', jo la` joba' ja` nilí` i'` líin'` quiá'` jalé' e jo. Jogui` ée'` røø` jaléng` dsea` júu` sea` contøøng` quiá'` Fidiée`. 16 Jogui` jie` mí` jmoo'` fa' e quín'` jee` jaléng` dsea` i` fé'` jalé' júu` e ja` uing` sea'; dsucó'` jaléng` dsea` i` jmóo` lajo, eáang`gui` dsihuúin` quiá'` Fidiée` lacoo` jmií` lacoo` jmií`, 17 jogui` eáam` ni'r` jalé' e júu` 'lí'` e er` do lí'` laco'` líí` coo` jmohuíí` e dsicuáng` jminá`. Jo lajob` cangongíng` i` dseañu'` i` sií` Himeneo cóo'`gui` i` sií` Fileto, 18 co'` i` dsea` gáng` la nicacár` fí` ga` lajee` e cuiñ` Dsea` Jmáang`, jo lana` ningir` fé'r` júu` e nicajíb'tu` jaléng` dsea` i` nica` júng`. Jo cóo'` jalé' e júu` e fé'r` do, nicaligóm` i` liing` dsea` i` já'` líing` e júu` e sea` contøøng` quiá'` Fidiée`. 19 Dsu'` Fidiée` lafa'` catá'r` coo`` tíi` fií` quiá'` 'núu` e té'` huøø` e ja` ni'`íng`, jo e tíi` fií` do líí` la líí` e júu` la e ja` tóo` jmií` ni'`íng`, jo lalab` fé': "Jo nicuíim` Fíi`naa'` Fidiée` jaléng` dsea` i` líing` dsea` quiá'r`"; jogui` fé'`bi` cajo: "Jaléng` dsea` i` jing` e líiñ` dsea` quiá'` Fíi`naa'` Fidiée` 'né` nitú`bre e jo` jmér` jalé' e ja` dseeng` e lami` jmóor` do."

20 Dsucó'` fa'` coo`` dsíi` sinúu` quiá'` jaang` dsea` i` sea` cuu`, o'` laji` e jmáin'` ta` do líí` cóo'` cunée` o'`gui` cóo'` cutee`, co'` seab` cajo e líí` cóo'` 'ma` jogui` cóo'` guóo'. Dsu'` e líing` e jmáin'` ta` do jmáin'` ta` mí` jmóor` jmií` laniing`, jogui` e líing`gui` e do jmáin'` ta` con-

tøøng`. 21 Jo song` jaang` dsea` contøøng` jmi'`uíin` e laco'` ja` nitéin'` fí'` ni` dsee`, joba'` ni'`uíin` jaang` i` si'`íing` jogui` i` íing` ta` quiá'` Fidiée`. Jo Fidiée`bing'` i` ni`jmeáng` ta` ír` e laco'` nijmér` jmang` e guiú'`.

22 Jo fñi`guíi` 'nu'` jie` mí` quín'` jee` jalé' e ja` dseeng` e lííing` jaléng` siming` cóo'` simí' e jmóor`, jo teágui` sin'` uø'` e jmóo` jmang` jalé' e guiú', jo e já'`gui` líin'` júu` quiá'` Dsea` Jmáang`, jogui` e jmi'`neáang`gui'` jaléng` dsea` rún', jogui` e seeng`gui'` juguíú` júu` røø'. Jo jmee` jalé' e jo colíing` cóo'` jaléng` dsea` i` 'náng'` Fidiée` e ngocáng` dsír'. 23 Jogui` jie` mí` quín'` jee` jalé' júu` íí' e ja` uing` sea`, co'` niñ'`ba'` guiú' e jalé' e júu` jo quíee` jíi'` ta` jím`. 24 Jo jaang` dsea` i` jmóo` lajíi'` e iing` Fíi'naa'` Dsea` Jmáang` ja` cuøøng` e ningir` ta` tíing` cóo'` jaléng` dsea`, co'` o'` lajo e catíing` e nijmér`. Co'` líí` lí'` 'né` jmér` jmang` e guiú'` cóo'` líí'` doñi` jíi` dsea`, jogui` 'né` e quíi'`bre jmií` jial` ni'é'r` dsea`, jogui` 'né` e féng'` dsíi'`bre cóo'` jaléng` dsea` rúin', 25 jogui` 'né` e ja` jmiijløng` 'ñia'r` mí` líiúin'` jaléng` dsea` i` ja` jíi'` júu` quiá'` Dsea` Jmáang`; jo la'eáang` cóo'` e jo, jangám` nijmicóo'` Fidiée` quiá'` jaléng` i` dsea` í e laco'` níquí'` jing` yaain` fí` quini` dsea` do, jogui` e nijá'` líiñ` júu` quiá'` Dsea` Jmáang`, 26 jo lajoba'` ni'`fi`-tu` dsír` røø` e laco'` nijmihuíing` yaain` cóo'` fíi` i` 'líng', dsucó'` íbing'` i` lami` 'mé'` quiá'r` e jmóor` líí'` doñi` ee` e iing` í'`.

**Jial` nilíing` dsea` mí` nijaquíeéng` e
tí` lí` ni'`íng` jmiigüi`**

3 Jogui` fñi`guíi` 'nu', Timoteo, 'né` ní'`ba'` e mí` nijaquíeéng` e tí` lí` ni'`íng` jmiigüi', eáam` huíing` nilí'. 2 Dsucó'` jaléng` dsea` i` niliseeng` ie` jo li`-co'` nijmijíin` jíi'` yaam`bre jo jo` jmi`-jíin` jaléng` dsea` jiéng`gui', jogui` eáam` nilí` dsináain` cuu`, jogui` nijmijløng`

yaaĩn, jogui eáang' nijmiráang' yaaĩn' cõo' jalé' e nicajméer. Jogui gab' nifé'r quíá' dsea' jogui quíá' Fidiée' cajo, jogui ja' nijmér' núu'r' cõo' jalé' ta' quíu' sejmiir, jogui ja' nicuó'r' gui'máang' dsea' mi' e'e go ngíiĩn' o'gui nijmi'gór' Dsea' Jmáang' cõo' jalé' júu' quíá' dsea' do cajo. ³Jogui ja' nijmi'neáaiĩn' o'gui nifé'r júu' adsee' e 'nńiĩn' jaléng' dsea', jogui nifé'r júu' adsee' e 'nńiĩn' jaléng' dsea' rúĩn', jogui ja' téeng' yaaĩn' e iĩn' nijmér' lajĩ' e 'li' e lĩ dsíir', jogui eám' nijmér' saang' dsíir' cõo' jaléng' dsea' rúĩn', jogui nijmér' e 'ní' níim'bre lajalé' e guiú' e jmóo' dsea'. ⁴Jogui gab' nifé'r e 'nńiĩn' jaléng' dsea' i seeng' røø' cõo'r', jogui eáang' niliteá' dsíir' e nijmér' jalé' e ga' e lĩ dsíir', jogui eáang' nijmér' e nijmjiløng' yaaĩn' cõo' jalé' e í' dsíir' e tńiĩn', jogui eáang'gui ni'nó'r' jalé' e jmi'iaang' dsíir' e lafa' nijmiféiĩn' Fidiée'. ⁵Jogui cõo' jalé' e jmóo' i dsea' do, eáang' nijmigõøiĩn' jaléng' dsea' e lńiĩn' dsea' quíá' Dsea' Jmáang', dsu' dseáng' ja' já' e lńiĩn' lajo, cõ' ja' jmóor' lacõ' catńing' e jmóo' dsea' quíá' Dsea' Jmáang' i seeng' la'eáang' cõo' e 'gøng' quíá' dsea' do.

Jõba' fńi'guiĩ 'nu', Timoteo, jie' mi' jmoo' fa' e niquĩn' jee' jaléng' i dsea' lana. ⁶Dsuo' i liĩng' i dsea' la'f' lico' jmóor' ta' ngí' quíá' dsea' jo jmigõøiĩn' jaléng' dseamf' i ja' huĩng' tøng' f' ní' dsee'. Jo jaléng' i dseamf' f' eám' røøiĩn' dsee', cõ' lico' jmóor' lajĩ' e ga' e lĩ dsíir' yaam'bre, ⁷jo contøøm' tí' dsíir' jmitńiĩn' mi' e'e go júu' 'mńi' sea', dsu' dseáng' ja' tóo' jmiĩ' e quí'r' jmiĩ' fa' e ningáaiĩn' e júu' já' quíá' Fidiée' e catńing' Dsea' Jmáang'. ⁸Jõba' fńi'guiĩ 'nu' e júu' la, e lĩ' laco' cajmée' i dsea' láang' gáang' i caliséng' maliĩ' do i sii' Janes cõo'gui Jambres ie' lami' cajńiĩn' quíá' Moi', jo lajõb' cajo nijmé' jaléng' i dsea' i seeng' mi' nijaquíéng' e tí' lí'

ni'fing' jmiĩgũf', cõ' nijńim'bre quíá' e júu' já' quíá' Fidiée' e catńing' Dsea' Jmáang'. Jo jaléng' i dsea' f' lńiĩn' dsea' i í' dsíir' jmaang' e 'li' jogui i nicajgiéng' dsíir' e teáaiĩn' teá' f' guiú' cõo' Dsea' Jmáang'. ⁹Jo dsu' ja' huĩ' dsilńiĩn' cõo' e jmiĩgøor' do, cõ' jalém' dsea' niliĩn' guiú' e jaléng' i dsea' la'f' ja' í' dsíir' røø' lí' laco' calf' cõo' i dsea' gáang' i sii' Janes cõo'gui Jambres ie' lami' cajńiĩn' quíá' Moi' do.

Júu' e ca'f'i' Paa' quíá' Timoteo

¹⁰⁻¹¹Dsu' 'nu', Timoteo, guiúb' nińi'ĩn' lajĩ' júu' e ée' e dsea', jogui jial seen' røø' laco' seeng' dsea' quíá' Dsea' Jmáang', jogui nińi'bi' cajo lajĩ' e í' dsii' e nijmee'e, jogui jial já' lńiĩn' e nisín'n' teá' cõo' júu' quíá' Dsea' Jmáang' e car' ngocáang' dsii', jogui jial féng' dsii' cõo' jaléng' dsea' jiéng', jogui jial e 'neáan' jaléng' dsea' rún'n', jogui jial nicateá'a cõo' jalé' iihuĩ' e nica'f'iĩn'. Jogui nińi'bi' cajo e cateá'baa cõo' jalé' e ga' e nicajmeáang' dsea' jnea' f' Antioquía cõo'gui f' Iconio jogui f' Lистра; dsu' cateá'baa, cõ' Fńi'naa' Dsea' Jmáam'bing' i caleáang' jnea' jee' jalé' e jo. ¹²Dsu' dseáng' e jáb' jalé' e la, e jaléng' dsea' i iĩng' seeng' e si' naaiĩn' jee' jalé' e 'li' ufi' e lńiĩn' dsea' quíá' Dsea' Jmáang', jõba' 'né' nidsingĩm'bre iihuĩ' e jmó' dsea' quíá'r'. ¹³Jo dsu' jaléng' dsea' i jmóo' ga' jogui i jmigõøng' jaléng' dsea' rúng', ga'guiib' nidsijée' quíá'r' lacõø' jmiĩ' jogui eám' nijmigõøiĩn' jaléng' dsea' rúĩn' lí' laco' jmigõøiĩn' yaaĩn'.

¹⁴Dsu' fńi'guiĩ 'nu', Timoteo, teá' sing' uø' lí' laco' jmoo' cõo' jalé' e nica-jmitńiĩn', cõ' dseáng' nińi'ba' e dseáng' jáb' jalé' e jo. Jogui nińi'bi' guiú' cajo i dsea' i ca'e' 'nu' jalé' e jo, ¹⁵cõ' e júu' güeang' quíá' Fidiée' e nińi' catĩ' ie' lami' jiuun' do, e jõba' e nili'fing'

ta^ˆ quií^ˆ e niliñí^ˆ jial e nileán^ˆ cóo^ˆ jalé^ˆ dsee^ˆ quií^ˆ la'eáang^ˆ e nicajáang^ˆ uo^ˆ fí^ˆ jaguó^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ. ¹⁶ Jo lajib^ˆ e júu^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ cajme^ˆ dsea^ˆ la'eáang^ˆ cóo^ˆ 'ñiab^ˆ Jmigú^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ; jo jalé^ˆ e júu^ˆ jo eáam^ˆ íing^ˆ ta^ˆ e e^ˆ jneaa^ˆaa^ˆ jmang^ˆ jalé^ˆ e já^ˆ, jogui e jmicóo^ˆ jneaa^ˆaa^ˆ e line^ˆnaa^ˆ mi^ˆ ee^ˆ naa^ˆ dsee^ˆ jogui jial cuóong^ˆ e nisíng^ˆ túu^ˆ teá^ˆ fí^ˆ guiú^ˆ cóo^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ; jogui e^ˆ jneaa^ˆaa^ˆ cajo jial e nijmó^ˆoo^ˆ lajii^ˆ e íing^ˆ dsea^ˆ do. ¹⁷ Jo jalé^ˆ e júu^ˆ jo íing^ˆ ta^ˆ e laco^ˆ jaang^ˆ dsea^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ néé^ˆ guiú^ˆ quiá^ˆ r^ˆ laco^ˆ catíng^ˆ, jo lajoba^ˆ cuóong^ˆ nijmér^ˆ jalé^ˆ e guiú^ˆ.

4 Joba^ˆ fí^ˆ guí^ˆ 'nu^ˆ, Timoteo, fí^ˆ quini^ˆ Fidiée^ˆ jogui fí^ˆ quini^ˆ Fíi^ˆnaa^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ i^ˆ nijáa^ˆtu^ˆ mi^ˆ tí^ˆ lí^ˆ ni'íing^ˆ jmgú^ˆ e laco^ˆ niquidsí^ˆ í^ˆ røø^ˆ jo nicár^ˆ nifí^ˆ quiá^ˆ lajaang^ˆ lajaang^ˆ dsea^ˆ, ja^ˆ e líí^ˆ su seeng^ˆ guir^ˆ osi nijúm^ˆbre é, ² jo fíi^ˆ i^ˆ 'nu^ˆ car^ˆ ngocáng^ˆ dsii^ˆ e niguiá^ˆbi^ˆ júu^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ jee^ˆ jaléng^ˆ dsea^ˆ; jo dseáng^ˆ jmi^ˆúung^ˆ e jme^ˆ lajo mi^ˆ lí^ˆ sea^ˆ fí^ˆ osi mi^ˆ ja^ˆ sea^ˆ é. Jogui 'né^ˆ jmitá^ˆba^ˆ dsii^ˆ jaléng^ˆ dsea^ˆ i^ˆ ja^ˆ 'goo^ˆ já^ˆ líng^ˆ júu^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ, jogui 'né^ˆ íi^ˆba^ˆ 'goo^ˆ mi^ˆ jmóor^ˆ doñí^ˆ ee^ˆ e ja^ˆ dseeng^ˆ, jogui 'né^ˆ cuó^ˆ bir^ˆ bí^ˆ e laco^ˆ nilití^ˆ dsí^ˆr, jo 'né^ˆ é^ˆre lajo dseáng^ˆ e féng^ˆ óo^ˆba^ˆ. ³ Dsuo^ˆ coob^ˆ mi^ˆ nití^ˆ í^ˆ e jo té^ˆ dsea^ˆ e núur^ˆ lajii^ˆ júu^ˆ niguó^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ; dsuo^ˆ ie^ˆ jo lí^ˆ iin^ˆ e nijmití^ˆ lajii^ˆ ta^ˆ quiá^ˆ r^ˆ yaam^ˆbre, jogui nijmér^ˆ quijí^ˆ cabøø^ˆ tifa^ˆ i^ˆ ni'é^ˆ quiá^ˆ r^ˆ lí^ˆ doñí^ˆ ee^ˆ jalé^ˆ e iin^ˆ ninúr^ˆ. ⁴ Jogui jo^ˆ iin^ˆ fa^ˆ e ninúr^ˆ lajii^ˆ e júu^ˆ niguó^ˆ do, co^ˆ lajii^ˆ júu^ˆ cuento quiá^ˆ dsea^ˆ áam^ˆba^ˆ iin^ˆ e ninúr^ˆ. ⁵ Dsu^ˆ e laba^ˆ fíi^ˆ guí^ˆ 'nu^ˆ, Timoteo, jang^ˆ íi^ˆ o^ˆ røø^ˆ mi^ˆ ee^ˆ go^ˆ ni^ˆ jme^ˆ, jogui jmee^ˆ té^ˆbi^ˆ cóo^ˆ jalé^ˆ iihuí^ˆ e dsingí^ˆn, jogui cuóø^ˆbi^ˆ bí^ˆ uo^ˆ e quiá^ˆ niguiá^ˆgui^ˆ júu^ˆ e quiá^ˆ jial laang^ˆ dsea^ˆ jee^ˆ jalé^ˆ dsee^ˆ quiá^ˆ r^ˆ, jogui jmiti^ˆ røø^ˆ jalé^ˆ ta^ˆ e nicangíng^ˆ.

⁶ Jo tí^ˆ lí^ˆ nití^ˆb í^ˆ e nijngáng^ˆ dsea^ˆ jnea^ˆ, co^ˆ nijaquíem^ˆ oor^ˆ quié^ˆ e e tí^ˆ lí^ˆ nijúun^ˆ. ⁷ Jo teáb^ˆ eáang^ˆ nicasín^ˆ n fí^ˆ guiú^ˆ cóo^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ, jogui lana nicatí^ˆb í^ˆ e nicadsín^ˆ cóo^ˆ jalé^ˆ ta^ˆ quié^ˆ e, jo jii^ˆ cateá^ˆ ja^ˆ calitúng^ˆ dsii^ˆ cóo^ˆ júu^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ. ⁸ Jo lana nisijeeng^ˆ jnea^ˆ e ni'fin^ˆ lajii^ˆ e catí^ˆn n. Jo Fidiée^ˆ, i^ˆ dsea^ˆ i^ˆ quidsí^ˆ í^ˆ røø^ˆ, íb^ˆ i^ˆ nicuó^ˆ jnea^ˆ e jo uí^ˆ e nica'ín^ˆ jnea^ˆ e lín^ˆ n jaang^ˆ dsea^ˆ i^ˆ ja^ˆ røøng^ˆ dsee^ˆ fí^ˆ quini^ˆ. Jo o^ˆ jii^ˆ jnea^ˆ ni'fin^ˆ n e jo, co^ˆ lajob^ˆ ni'ing^ˆ cajo jaléng^ˆ dsea^ˆ i^ˆ nigüijeeng^ˆ e íaang^ˆ dsí^ˆr e nijáa^ˆtu^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ calé^ˆ catú^ˆ fí^ˆ jmgú^ˆ la mi^ˆ nití^ˆ í^ˆ lajo.

Júu^ˆ e cajíng^ˆ gui Paa^ˆ casí^ˆ r^ˆ Timoteo

⁹ Jo fíi^ˆ guí^ˆ 'nu^ˆ, Timoteo, e jmee^ˆ úung^ˆ e niñí^ˆba^ˆ lajmináb^ˆ e niñí^ˆee^ˆ jnea^ˆ; ¹⁰ dsu^ˆ i^ˆ dseañu^ˆ i^ˆ sii^ˆ Demas do eáang^ˆgui catí^ˆ dsí^ˆr e nijmér^ˆ jalé^ˆ e jmóo^ˆ dsea^ˆ fí^ˆ jmgú^ˆ la, jo uiiing^ˆ e joba^ˆ nicatiúuiñ^ˆ jnea^ˆ, jogui lana nicangó^ˆ fí^ˆ Tesalónica fí^ˆ lí^ˆ se^ˆ Macedonia. Jo i^ˆ dseañu^ˆ i^ˆ sii^ˆ Crescente nicangó^ˆ fí^ˆ lí^ˆ se^ˆ Galacia, jogui i^ˆ sii^ˆ Tito nicangó^ˆ fí^ˆ lí^ˆ se^ˆ Dalmacia. ¹¹ Jo lajii^ˆ Lucasbing^ˆ i^ˆ táang^ˆ cóo^ˆ jnea^ˆ fí^ˆ la lana. Jogui fíi^ˆ i^ˆ 'nu^ˆ e nigüí^ˆném^ˆba^ˆ Marcos jo nijøom^ˆba^ˆ fí^ˆ la mi^ˆ niñí^ˆ, dsuo^ˆ líim^ˆ ee^ˆ ta^ˆ nili^ˆíñ^ˆ quié^ˆ e cóo^ˆ jalé^ˆ ta^ˆ guiá^ˆ júu^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ e jmóo^ˆ o^ˆ fí^ˆ la. ¹² Jogui nicasín^ˆ n i^ˆ dseañu^ˆ i^ˆ sii^ˆ Tíquico do fí^ˆ na fí^ˆ Éfeso. ¹³ Jo fíi^ˆ i^ˆ 'nu^ˆ, Timoteo, e mi^ˆ niñí^ˆtu^ˆ calé^ˆ catú^ˆ fí^ˆ la, jo cá^ˆgo^ˆ e 'miññ^ˆ iu^ˆ luu^ˆ do quié^ˆ e e case^ˆ e fí^ˆ quiá^ˆ i^ˆ dseañu^ˆ i^ˆ sii^ˆ Carpo i^ˆ seeng^ˆ fí^ˆ Troas; jogui cá^ˆbi^ˆ cajo jalé^ˆ jì^ˆ quié^ˆ e, jo dsu^ˆ e laniing^ˆgui eáang^ˆ e 'né^ˆ cá^ˆ e mají^ˆ e sibéeng^ˆ e lí^ˆ toø^ˆ júu^ˆ quié^ˆ e do.

¹⁴ Jo fíi^ˆ guí^ˆ 'nu^ˆ uii^ˆ quiá^ˆ jaang^ˆ dseañu^ˆ i^ˆ líng^ˆ tíñ^ˆ i^ˆ sii^ˆ Jaang^ˆ e eáam^ˆ ga^ˆ nica'éer^ˆ cóo^ˆ jnea^ˆ; dsu^ˆ Fidiée^ˆbing^ˆ i^ˆ niquí^ˆ laco^ˆ catíng^ˆ quiá^ˆ r^ˆ cóo^ˆ jalé^ˆ e ga^ˆ e nicajméer^ˆ do. ¹⁵ Jo uí^ˆ e joba^ˆ

e fíi' i 'nu' e jmeáng' í' uø' cóo' i dseañu' do, dsuco' eáam' ga' 'ní' níi' júu' quiá' Dsea' Jmáang' e guia'naa'.

¹⁶ Jogui la'uii' née' mi' cangó'o fí' quini' dseata' i quidsi' í' e laco' nijmi'óng' 'niá'a, jii' jaang' dseá' ja' i cajmicóo' jnea' ie' jo, co' lajiim' dseá' catiúuiñ' jnea'. Jo má'i' Fidiée' uii' quiá' jaléng' i dseá' í' e ja' güijme'r' cuente cóo' jalé' e cajméeiñ' do. ¹⁷ Dsu' eáam' cajmicóo' Fii'naa' Dsea' Jmáang' jnea', jogui cacuø'r' jnea' jalé' b'f' quiá'r' e laco' cateá' dsii' e caguiaa' júu' quiá'r' e quiá' jial laang' dseá' jee' jalé' dsee' quiá'r'; jo lajoba' canúu' jaléng' dseá' i ja' líng' dseá' Israel jalé' e júu' jo. Jo Fii'naa' Dsea' Jmáam'bing' i caleáang' jnea' ie' jo jee' jaléng' i dseá' i 'ní' níi' quié' e fa' laco' mi' laang' jaang' dseá' e ja' cu' ie' quiá'r'; ¹⁸ jogui dseá' í' bi cajo' i nileáng' jnea' jee' jalé' e 'li', jogui dseá' í' bi cajo' i nito' fíing' jnea' carti' mi' nitøø'r' jnea' fí' lí' quiá'r' ta' fí' nífi' quiá'r'. ¡Jogui majmifém'baa' dseá' do car' ngongíi' jmií'! Jo lajob' 'né' lí'.

Júu' guicóo' quiá' Paa' lí' cadséng'

¹⁹ Jo lí' ja' quiéeng' niguéng' fíi' guíi' 'nu', Timoteo, e guicóob' i dseamf' i sii' Prisca cóo'gui i dseañu' quiá'r' i sii' Aquila, jogui guicóob' cajo' jaléng' dseá' sinúu' quiá' i dseañu' i sii' Onesíforo. ²⁰ Jo i dseañu' i sii' Erasto do, dob cajer' fí' Corinto, jogui i dseañu' i sii' Trófimo, dob caseaan're e dsée'r' fí' Mileto. ²¹ Jo fíi' i 'nu' e nijmi'úung' quíi' e níi' fí' la ná'gui e nití' jii' güíi'. Jo i dseañu' i sii' Eubulo jogui Pudente jogui Lino cóo'gui i dseamf' i sii' Claudia, lí' lajaléng' dseá' quiá' Dsea' Jmáang' i caguiaang'gui i seeng' fí' la, guiéiñ' júu' guicóo' quíi'.

²² Jo güiliseem' Fii'naa' Dsea' Jmáang' contøøng' cóo' 'nu'. Jogui má'i' Fidiée' e ni'í'r' güea' quiá'r' fí' lí' seeng'-na', dseá' líng'na' dseá' quiá' Dsea' Jmáang'.

Jo lanab' jii' fé' j' catí' tú' quiá' Paa' e catíing' Timoteo.

Júu e too fí ní jì quiá' Paa e catíng TITO

1 Jnea Paa lín n jaang dsea i jmóo lajii e iing Fidiée, jogui lín n ca jo jaang dsea apoo i jmoo ta ni' júu quiá' Dsea Jmaang. Jo oo e ta la e laco ni'ée e jaléng dsea i nicaguíng Fidiée lami jéenggui e quiá' jial ni-jáng' yaaiñ fí jaguó dsea do, jogui jial niliñir lajii e júu e sea contøng quiá' Fidiée e laco' nijmér dseáng' laco' iing dsea do. ² Jo nitab dsi'naa' e niliseem baa' cøng còo' Fidiée lata, co' lajob júu e cacuo' Fidiée lami jéenggui lajii mi nu'gui e nitiroo' jmigüf, jo dsea do dseáng' ja fé'bre júu ta júu. ³ Jo lana nicatib f' e nicacuor' jneaa'aa' e niline'naa' lajii e júu ta dsi' do, jo cajméer lajo la'eáang' còo' e júu quiá' e guiaa, co' lajob ta caquiur' e nijmee e. Jo dsea íb i láang jneaa'aa' jee jalé' dsee quí'ii'.

⁴ Jo jmo'o e jì la e catíng 'nu', Tito, jo lafa' jóo'baa lin', co' lajì gó'baa' já' lí'naa' júu quiá' Dsea Jmaang. Jo mí'f i Tiquí'naa' Fidiée jogui Fí'naa' Dsea Jmaang i láang jneaa'aa' jee jalé' dsee quí'ii' do, e güi'f'bre güea' quiá'r fí lí' seen', jogui e nicuor' 'nu' e niliseen' juguiá júu røø.

Lajii ta e cajmée Tito fí Creta

⁵ Jo caseaan n 'nu' e fí ní guóo' uø e røø fí ní jmiñí' do e si' Creta e laco' nijmité' røø lajii e ta e 'né niliti'gui do, jogui e fí laco' fí ni'nán' dsea cøng i niné ni dsea quiá' Dsea Jmaang lí' laco'gui jii e nicafí' i 'nu' lami jéenggui. ⁶ Jo i dsea i ni'naang' do 'né e røøb seeiñ e lí' laco' ja cuøng fa' e nicuor' dsea dsee ír, jogui ja cuøng fa' e seeng fíng dseamí quiá'r, jogui jaléng' jóor 'né e jáb' líiñ júu quiá' Dsea Jmaang, jogui 'né e ja jméiñ'

do saang dsiir, jogui 'né jmér núu' bre còo' jalé' ta quiu' dsea cøng quiá'r cajo. ⁷ Co' jaléng' i dsea i née ni do, íb dsea i née ni jalé' ta quiá' Fidiée, joba dseáng' la guim' 'né e jmér lajii e guiá e laco' ja cuøng fa' e nicuor' dsea dsee ír. Jogui ja 'né fa' e ráaiñ uii' quiá'r o'gui líiñ dsea i 'ni' dsi', o'gui cuøng fa' e jmér ta f' mée, o'gui fa' e jmér ta jíng ta tíng, o'gui fa' e jmér e dsinaaiñ cuu tá' sea. ⁸ Dsuo' o' lajo e 'né jmér, co' lí' lí' 'né e eám' guíá ni'fñ' jaléng' dsea i guilíng fí quiá'r, jogui 'né e tí dsiir jmóor lajii e guiá, jogui 'né e quier júu røø contøng, jogui 'né e éer røø contøng, jogui 'né e jmér dseáng' lajii e tí dsi' Fidiée jogui contøng ía dsiir e jmitir jalé' e qui' tiiñ jmóor. ⁹ Jo jaléng' i dsea i née ni do eám' teá 'né teaiñ còo' e júu sea contøng quiá' Fidiée lí' laco' jii e nica'ée ere lami jéenggui, jo lajoba' cuøng e nijmiti' dsi' jaléng' dsea jéng' còo' e júu jo, jogui e nisi'r jaléng' dsea i 'ni' níng júu quiá' Dsea Jmaang e ja dseeng laco' jmooiñ' do.

¹⁰ Joba' fí' i 'nu', Tito, jalé' e júu na, dsuo' fíim' dsea seeiñ i ja iing nijmé núu' e júu quiá' Dsea Jmaang do, jogui fé'r jalé' júu e ja oo ni sea e lí' laco' còo' e jo jmóor e jmigøoiñ' jaléng' dsea. Jo jee i dsea f' quíng' jaléng' dsea i jíng' e dseáng' la guim'ba' 'né e niliti' lajii e qui' tíng dsea Israel. ¹¹ Jo jaléng' i dsea í 'né e ni'f ti-ib mo'oor, dsuo' eám' cøoiñ' dsi' dsea jìgui latøng co' sinúu e laco' jmigøøng neiñ, co' e'reiñ jalé' e ja catíng ni'ére e lí' laco' lí'r cuu tá' sea.

¹² Jo malii'gui eáang' caliséng jaang dsea i eáang' tíng fé' e fí Creta na, jo lalab fé'r e éeiñ dsea góor jo jii': "Jaléng' dsea góo' dsea seeng fí Creta contøom quier júu adsee, jogui líiñ'

lafa' jó^h núu^h, co' dsíng^h soo^h dsíir^h jogui dsíng^h cúin^h, jogui eáam^h iin^h e tá^h séin^h cajo." ¹³ Jo dseáng^h e já^h ba' e líng^h i dsea^h seeng^h fí^h na laco' cajíng^h i dsea^h í. Jo uii^h joba' fíi^h i nu^h, Tito, e dseáng^h cóo^h júu^h teáb^h 'né^h liúum^h jaléng^h i dsea^h í, jo lajoba' e nidsicuáng^h gui quiá^h e teáaiñ^h teá^h cóo^h júu^h quiá^h Dsea^h Jmáang^h. ¹⁴ Jo 'né^h liúum^h ba're cajo e laco' ja^h nijmi'gór^h jalé^h júu^h cuento e jmi'uíng^h jaléng^h dsea^h Israel, o'gui jalé^h ta^h quiu^h jaléng^h dsea^h i nicatú^h e teáaiñ^h teá^h cóo^h e júu^h sea^h contøng^h quiá^h Fidié^h.

¹⁵ Jo jaléng^h dsea^h i í dsíi^h j mang^h e guiú^h, joba' lajib^h e nír^h guiúb^h cajo; dsu^h jaléng^h gui dsea^h i ja^h já^h líng^h júu^h quiá^h Dsea^h Jmáang^h jogui í dsíir^h j mang^h e 'lí^h, joba' lajib^h e nír^h do 'lib^h cajo, dsu-co' jíi^h ja^h lír^h gui^h su dseeng^h osi ja^h dseeng^h lajalé^h e 'lí^h e í dsíir^h do. ¹⁶ Jogui fé^h e cuíim^h bre Fidié^h, dsu^h o' já^h e líiñ^h lajo, co' j mang^h jalé^h e ja^h dseem^h ba' jmóor^h; jo ja^h iin^h jmér^h núu^h jalé^h ta^h huí^h, jogui dseáng^h ja^h qui^h bre jmi^h fa' e nijmér^h coo^h e guiú^h.

Jalé^h e 'né^h é^h Tito dsea^h rúin^h'

2 Jo fíi^h guí^h nu^h, Tito, e lajalé^h júu^h e e' dsea^h 'né^h e cóom^h røø^h cóo^h júu^h quiá^h Fidié^h. ² Jo 'né^h é^h jaléng^h dsea^h cóong^h e ja^h 'né^h jmér^h ta^h í^h, jogui e 'né^h é^h røø^h cóo^h jalé^h e jmóor^h, jogui e 'né^h iu^h dsíir^h e jmitir^h cóo^h jalé^h e quí^h tíiñ^h jmóor^h, jogui e 'né^h e jmi'neáiñ^h jaléng^h dsea^h rúin^h, jogui e 'né^h cajo e nicuó^h b^h yaaiñ^h e laco' nijmér^h té^h cóo^h jalé^h iihuí^h e íñ^h. ³ Jo 'né^h é^h bi' cajo jaléng^h dseam^h i nidseáng^h e 'né^h é^h laco' iing^h Fidié^h, jogui 'né^h e ja^h ngír^h ta^h quie^h adsee^h, o'gui 'né^h jmér^h ta^h í^h méé^h cajo. Co' lí^h lí^h 'né^h e ni'é^h dsea^h j mang^h jalé^h e guiúb^h, ⁴ jogui 'né^h é^h ba' jaléng^h dseam^h i lí'eáang^h gui e 'né^h nijmi'neáiñ^h jaléng^h dseañ^h quiá^h cóo^h gui jaléng^h jóor^h; ⁵ jogui 'né^h é^h bir cajo e iu^h dsíir^h

e jmitir^h cóo^h jalé^h e quí^h tíiñ^h jmóor^h, jogui 'né^h e í dsíiñ^h contøng^h j mang^h e guiú^h, jogui 'né^h e iu^h dsíir^h cóo^h jalé^h ta^h sea^h fí^h sinúu^h quiá^h, jogui 'né^h e eáam^h guiúin^h cóo^h dseañ^h quiá^h jogui e nijmér^h núu^h jalé^h ta^h quiu^h dsea^h do cajo, jo lajoba' jíi^h jaang^h dsea^h cuøng^h lí fé^h ga^h uii^h quiá^h júu^h quiá^h Fidié^h.

⁶ Jo fíi^h guí^h nu^h, Tito, e 'né^h liúum^h jaléng^h siming^h, jo fí^h re e jang^h 'né^h ni'f dsíir^h røø^h mi^h ee'go nijmér^h. ⁷ Jogui 'nu^h, Tito, dsea^h 'né^h ee^h røø^h laco' catíng^h fí^h quini^h jaléng^h dsea^h. Jogui mi^h e' dsea^h, 'né^h jmée^h cóo^h j mang^h júu^h røø^h, jogui ja^h fí^h re júu^h e sicáng^h; ⁸ jogui 'né^h é^h re cóo^h júu^h já^h quiá^h Fidié^h e laco' jíi^h jaang^h dsea^h cuøng^h lí fé^h ga^h uii^h quí^h. Jo lajoba' nil^h i' líng^h jaléng^h i dsea^h i 'ni^h ní^h quí^h naa', dsuco^h jo^h nigu- ié^h júu^h ga^h e nifé^h uii^h quiá^h jalé^h júu^h quí^h naa'.

⁹ Jo lajob^h fíi^h guí^h nu^h, Tito, sí^h go jaléng^h dsea^h i jmóo^h ta^h e güijmée^h bre núu^h cóo^h jalé^h ta^h quiu^h fíir^h, jogui e güijmi'úum^h bre e nijmér^h j mang^h e guiú^h cóoiñ^h do, co' ja^h catíng^h e niñír^h júu^h 'ní^h quiáiñ^h do. ¹⁰ Jogui 'né^h fí^h re cajo e ja^h güijmée^h íi^h, jo lajoba' tab^h dsíi^h dsea^h cóo^h contøng^h. Jo mi^h nin^h dsea^h jíéng^h jial seeiñ^h, joba' guiú^h nifé^h dsea^h quiá^h e júu^h jlo^h quiá^h Fidié^h, dsea^h i láang^h jneaa^h aa' jee^h jalé^h dsee^h quí^h ii'.

¹¹ Jo 'né^h se^h naa' lajo, dsuco^h Fidié^h nicajmijnéem^h bre e ja^h cóong^h cóo^h jial tíi^h 'neáiñ^h jneaa^h aa', jo jee^h jo quieéng^h e cuøng^h lí leáiñ^h dsea^h jee^h jalé^h dsee^h quiá^h. ¹² Jo dsuco^h eáam^h 'neáang^h Fidié^h jneaa^h aa', jo uiiing^h e joba' e jo^h ii^h naa' e nijmó^h guí^h jalé^h e 'lí^h cóo^h gui jalé^h e ga^h e jmóo^h dsea^h fí^h jmigüf^h la, co' lí^h lí^h ii^h naa' e se^h naa' fí^h jmigüf^h la e jang^h ni'fí^h dsí^h naa' røø^h mi^h ee'go nijmó^h oo', jogui e se^h naa' e ee^h naa' la- jíi^h e guiú^h, jogui e jmó^h naa' lajíi^h e iing^h Fidié^h. ¹³ Jo lajee^h jo, sijeeng^h naa' e nit^h e jmi^h íaang^h dsíi^h mi^h nijáa^h tu

fí jmigüf la Fíinaa' Dsea` Jmáang` i líng' Fidiée` i láang` jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'ii'. Jo mi` nijáar, joguiba' ni-jnéng` jial dseáng` jlo' e ja` cóong` cóo' líiin'. ¹⁴Jo dsea` íbing' i cajáng` 'ñaia' e cajúin` cuain` quí'ii' e laco' caleáaiin` jneaa`aa' jee` jalé' e 'li'. Jo ca'naaiin` jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'ii' e laco' nilí'naa' dseáng` dsea` quía'r` i iing` Jmé` jmang` e guiú'.

¹⁵Joba' fíi'guí' 'nu', Tito, e é'bi' dsea` e júu` e nica'fá'a na, jogui cuóø'biguir b' cajo, jogui íi' 'goo' laco' catíing` mi` eé'go jmóor` e ja` dseeng`, co' lajob ta` sinú'. Jo song jmoo' lajo, joba' ni-jmi'gób` dsea` jalé' júu` e e' jóng.

Lajíi' e catíing` e nijmé` dsea` quía'r` Dsea` Jmáang`

3 Jo fíi'guí' 'nu', Tito, e jmi'guíeng'-go dsíi' jaléng' dsea` quía'r` Dsea` Jmáang` e ja` güisээр` teá' cóo' jaléng' dseata` osi cóo' jaléng' dsea` quie` nifi' é, jogui e güijmée`bre núu'r` contøong` cóo' lajalé' ta` quiiin', jogui e iu` dsíir` contøong` cóo' lajii' ta` e guiú' e catíing` nijmér'. ²Jogui 'né' fí'bi' jaléng' i dsea` í e ja` güifér` ga` uii' quía'r` lí' doñi' ii' dsea`, jogui ja` güijmээр` ta` jíing`, jogui e güijmée`bre guiúin` cóo' jaléng' dsea` rúin', jogui cajo ja` güijmээр` e jløin' cóo' lí' doñi' ii' dsea`.

³Jo lalab lamí` líi' jneaa`aa' ie` lamí` jéeng`gui do, co' saam` dsí'naa' cóo' júu` quía'r` Fidiée`, jogui ja` núu'naa' e júu` jo cajo, jogui dseáng` jmang` fí' gab` téé'naa', jogui jmoo`naa' lajii' ta` quii' yee`baa' cóo'gui lajalé' e ja` dseeng` e tí' dsí'naa'. Jogui lamí` jmoo`naa' jmang` e ga', jogui e lamí` dsihuíng`naa' cóo' jaléng' dsea`, jogui lamí` ní' neeng`naa' jaléng' dsea` rú'naa' jogui lajob lamí` líng` í cóo' jneaa`aa' ca-jo. <sup>4</sup>Jo ie` lamí` jmoo`naa' jalé' e ja`

dseeng` do, lajee` job mi` cajmijnéeng` Fidiée` i láang` jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'ii' jial tíi' e guiúin` jogui jial tíi' e 'neáaiin` jaléng' dsea`. ⁵Jo uii' e lajob líiin` cóo' jneaa`aa', joba' nicaléaiin` jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'ii', dsu' o-fa' uii' e jneaa`aa' cajmé'naa' coo` e guiú'. Jo cajmээр` lajo cóo' jneaa`aa' la'eáang` e nica'íiin` dsee` quí'ii', joba' lana nilí'naa' lafa' dsea` i nicaliséng`túu calé' catí, jogui cajo la'eáang` cóo' e Jmiguf quía'r` dob e nilí'naa' la-jo. <sup>6</sup>Jo la'eáang` cóo' Fíinaa' Dsea` Jmáang` i caleáang` jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'ii', nicacuøb' Fidiée` jneaa`aa' Jmiguf quía'r` lalíng'. <sup>7</sup>Jo uii' e eáam` 'neáang` Fidiée` jneaa`aa', joba' nica-jmээр` cóo' jneaa`aa' e líi'naa' dsea` i ja` røong` dsee` fí' quini'r, jo nicacuør' jneaa`aa' e nita` dsí'naa' e ni'íing`naa' lajii' e sijeeng`naa' do e nilisee`naa' cóong` cóo'r` lata`.

⁸Jo fíi'guí' 'nu', Tito, dseáng` e jáb' jalé' e júu` e nica'fá'a na, jo uii' joba' iin`n e ja` tú' e fí' dsea` jalé' e jo e laco' jaléng' dsea` i dseáng` lajang' ní-já' líng` e júu` quía'r` Fidiée` 'né' cuø' dsíir` e nijmér` contøong` jalé' e guiú'. Jo eáam` jlo' e júu` jo jogui eáam` íing` ta` cajo quía'r` lí' doñi' ii' dsea`. <sup>9</sup>Jogui e lab iin`n fíi'guí' 'nu', Tito, e jie` mí' quín' jee` jaléng' dsea` i fé' júu` íi' e ja` uíing` sea` jogui jee` jalé' júu` e quí' tíing` jaléng' dsea` áang', jogui jie` mí' jmoo' ta` jíing` ta` tíing` uii' e júu` quii' ta` quía'r` Moi', dsuco' jalé' e jo ja` eé' ta` íing` jii' coo' jogui ja` eé' uíing` sea` cajo.

¹⁰Jogui song jaang` dsea` jmóor` 'niin` lajee` la'ó' dsea` quía'r` Dsea` Jmáang`, joba' tú' 'ní' ya' síi'gor e ja` güijmээр` lajo. Jogui song ja` núu'r` jii' coo` e júu` quii' do, joba' guiiin` jee` 'ná'. <sup>11</sup>Jo cóo' jii' e job nilíin' guiú' e i dsea` í ni-cajgiéem` dsíir` jogui 'ñaia'bre ninaang` beáng' dsee` 'ñaia'r'.

Júu^ quiá' Paā e casí' guir Tito

¹² Jogui mī nisín̄n fí' na i Artemas
osi i Tíquico é, joba' jmeē úung` jóng
e niguó' fí' Nicópolis e nigüi'ee' jneā,
dsuco' fí' job nica'f̄ dsiī e ningiín̄n la-
jee` jii` güíī. ¹³ Jogui i dsea` quidsí' í' i
siī Zenas cóo'gui i Apolos jmicóo'bre
cóo' jalé' e 'né' lí' jíe' jíi' lí' quiá' r̄
jmī e jme', jo lajoba' seab' jalé' e 'né'
e laco' cuøong` e niguilíīn fí' lí' si'f̄ e
ngolíīn. ¹⁴ Jo 'né' e nijmitíng` jaléng'
dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáanḡ
e nijmér̄ jmang' e guiá' jogui e ni-

jmicóo'r̄ jaléng' dsea` i 'né' quiá' la-
jo, jo lajoba' nili'íng` ta` quiá'r̄ lajee`
e taaiñ` fí' jmiçüī la.

Júu^ guicóo' lí' cadséng` quiá' Paā

¹⁵ Jo lajiim` dsea` quiá' Dsea` Jmáanḡ
i taang` cóo' jnea` fí' la guiéiñ' júu^
guicóo' quiá'. Jogui jnea` guiéén' n júu^
guicóo' quiá' jaléng' dsea` quiá' Dsea`
Jmáanḡ i seeng` fí' na cajo.

Jo güi'f̄b` Fidié` güea' quiá'r̄ jee`
jaléng' 'nú'. Jo lajob nilf̄.

Jo lanab jíi' fé' jí' quiá' Paā e
catíng` Tito.

**Júu[^] e too[~] fí[~] ní[~] jí[~] quiá[^]
Paa⁻ e catíng⁻ FILEMÓN**

1 Jnea[~] Paa⁻, jo fí[~] 'nuñb[^] sijññⁿ n dsu[^] uí[~] e guíaa⁻ júu[^] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻. Jo sñnⁿ e jí[~] la colíing[~] cóo[~] jaang[~]gui dsea[~] rú[^]naa[^] dsea[~] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻ í sii[~] Timoteo. Jo fí[~] ní[~] e jí[~] la too[~] júu[^] quié[~] e e catíng⁻ 'nu', Filemón, có[^] lín[^] jaang[~] dsea[~] rú[^]naa[^] dsea[~] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻ í 'neáng[~]naa[^] eáng[~] joguí í jmóo[^] ta[~] colíing[~] cóo[~] jnea[^] jee[~] ta[~] guíá[^] júu[^] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻. ² Joguí catíim⁻ e jí[~] la cajo jaléng[^] dsea[~] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻ í seáng[^] fí[~] quií[~] e jmiféiñ[^] Fidiéé[~], joguí lajobi cajo catíim⁻ í dseam[^] í sii[~] Apia cóo[~] guí í dseañu[^] í sii[~] Arquipo. Jo í dseañu[^] na eám[^] cuø[^] b[^] ñia[^] r[^] jee[~] ta[~] e cangñiñ[^] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻ lí[^] laco[^] guí la jmóo[^] jnea[^]. ³ Jo mñí[^]naa[^] Tiquí[^]ii[^] Fidiéé[~] joguí Fí[^]naa[^] Dsea[~] Jmáang⁻ e ní[^] r[^] güea[^] quiá[^] r[^] jee[~] 'nú[^] joguí e nicuø[^] r[^] 'nú[^] juguíú[^] júu[^] røø[^].

**Jial 'neáng[~] Filemón
jaléng[^] dsea[~] rúñ[^]**

⁴ Jo lacoø[^] ya[^] mí[^] fón[^] n Fí[^] i Fidiéé[~], contøø[~] cuøø[^] ore guí[^] máang[^] uii[~] quií[~], Filemón, ⁵ dsuco[^] nica[^] íim[^] baa júu[^] quiá[^] jial tí[^] e 'neán[^] jaléng[^] dsea[~] rún[^] dsea[~] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻ joguí jial jál[^] lín[^] júu[^] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻ cajo. ⁶ Jo uí[~] e jál[^] lí[^] naa[^] e júu[^] jo, joba[^] mñí[^] i Fidiéé[~] e nicuø[^] r[^] 'nu' e guíú[^] guí ningán[^] jial tí[^] jlo[^] niguo[^] e ngñing[~] naa[^] quiá[^] Fidiéé[~] la'eáng[^] e seé[~] naa[^] cøøng[^] cóo[~] Dsea[~] Jmáang⁻. ⁷ Jo uí[~] e 'neán[^] jaléng[^] dsea[~] rún[^], joba[^] eám[^] íaang[^] dsii[~] joguí nicatíi[^] t[~]u dsii[~] cajo, có[^] la'eáng[^] cóo[~] 'nu[^] b[^] jaléng[^] dsea[~] rú[^]naa[^] dsea[~] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻ nicalitíib[^] t[~]u dsí[~] calé[^] catú[~].

**Mí[~] camí[^] Paa⁻ jmi[^] ee[~]
uui[~] quiá[^] Onésimo**

⁸⁻⁹ Jo có[^] eám[^] 'neán[^] jaléng[^] dsea[~] rún[^] joguí uí[~] e coøb[^] fí[~] tí[^] naa[^] cóo[~] Dsea[~] Jmáang⁻, joba[^] lín[^] e seab[^] fí[~] quié[~] e e nifí[^] i 'nu' coø[^] e 'né[~] jme[^]. Dsu[^] ja[^] iin[^] jmee[~] lajo, có[^] lín[^] e guíú[^] guí e nimñí[^] i 'nu' jmi[^] ee[~] uí[~] e eáng[^] 'neán[^] 'nu'. Joba[^] jnea[~], Paa⁻, mñí[^] i 'nu' coø[^] jmi[^] ee[~], nañí[^] fa[^] jaang[~] dsea[~] fém[^] nilññ[^], jo lana lab iuun[~] sijññⁿ n fí[~] dsí[~] 'nuñí[^] dsu[^] uí[~] e guíaa⁻ júu[^] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻. ¹⁰ Joba[^] mñí[^] i 'nu' e jmi[^] ee[~] jo cuaiñ[^] quiá[^] í dseañu[^] í sii[~] Onésimo, có[^] í dsea[~] la, lajee[~] iuun[~] jnea[~] fí[~] la, jáb[^] nicalíiñ[^] júu[^] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻, joba[^] lana lafa[^] jóø[^] baa nica[^] uíiñ[^].

¹¹ Jo lami[~] jéeng[^] guí í Onésimo la lami[~] líiñ[^] jaang[~] dsea[~] í jmóo[^] ta[~] quií[~] e ja[^] 'léeiñ[^] í ja[^] 'ga[^] lí[^] ta[~] íng[^] quií[~]. Jo dsu[^] lanagui, eám[^] ní[^] íiñ[^] ta[~] quií[~] joguí quié[~] jnea[~] cajo. ¹² Jo niguíeem[^] túure cóo[~] 'nu' calé[^] catú[~] fí[~] na, jo cóo[~] e guíú[^] b[^] 'né[~] iin[^] re lí[^] laco[^] guí la jmoo[^] cóo[~] jnea[~]. ¹³ Jo eám[^] lami[~] iing[~] jnea[~] e nijé[~] guir fí[~] la cóo[~] jnea[~] e laco[^] nijmicóo[^] r[^] jnea[~] cuaiñ[^] quií[~] lajee[~] e iuun[~] e sijññⁿ n fí[~] la uí[~] e guíaa⁻ júu[^] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻. ¹⁴ Dsu[^] ja[^] iing[~] jnea[~] jmee[~] laco[^] tññ[^] n 'niá[^] a fa[^] e nijé[~] guir cóo[~] jnea[~] fí[~] la, có[^] jang[^] iing[~] jnea[~] e nisii[~] naa[^] røø[^], jo lajoba[^] ja[^] cuøøng[^] fo[^] fa[^] e nijmicóo[^] jnea[~] e laguidseaang[^], có[^] iing[~] jnea[~] e nijme[^] jíé[^] jíí[^] e íaang[^] óo[^] ba[^]. ¹⁵ Jo jangám⁻ í Onésimo la ca[^] naaiñ[^] quií[~] e huøøb[^] jññ[^] e lí[^] laco[^] lanagui nitíng[^] t[~]ur jo niliseeiñ[^] cóo[~] 'nu' contøøng[^]. ¹⁶ Dsu[^] jo[^] 'né[~] jmeáan[^] re lafa[^] jaang[~] dsea[~] í jmóo[^] ta[~] quií[~] í ja[^] 'léen[^], có[^] 'né[~] e guíú[^] guib[^] nijmeáan[^] re laco[^] jaang[~] í dsea[~] la[^] f[^], có[^] lana nilññ[^] jaang[~] dsea[~] rú[^]naa[^] dsea[~] quiá[^] Dsea[~] Jmáang⁻ í 'neáng[~]naa[^] eáng[^]. Jo jnea[~], eám[^] 'neán[^] nre, dsu[^] 'nu', eáng[^] guí

nili'neáan're, dsu' o' uíí' e nilíng'tur jaang`dsea` i nijmé` ta` quíí', co' lana nilím'bre cajo jaang`dsea` rú'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang`.

¹⁷ Jo lajob líí', uíí' e líí'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang`, joba' íim' i Onésimo la cóo' e guiú' líí' lafa' mí' fín' jnea`. ¹⁸ Jogui song líing` eé' nica'léer' quíí' osi eé' nicarøøin` quíí' é, joba' jneab` niqú'í cuaiñ` quíá'r. ¹⁹ Jnea` Paa` jmo'o e júu` la cóo' layaang` guóo'o. Jogui dseáng' e jáb', jneab` niqú'í jalé' e nicarøøng` i Onésimo la quíí'. Jo lín`n e ja` ngi'li fa' 'né' e nijmiguíén'n o' e lafa' 'núb` røøn' quíé'e, dsuco' la'eáang` jnea`ba' e calín' dsea` quíá' Dsea` Jmáang`. ²⁰ Jo mí'í' 'nú' lajo uíí' e coob` fí' tí'naa' cóo' Dsea` Jmáang`, joba' jmee-go uíí' diéé` e ni'íim'ba' i Onésimo la cóo' júu` røø` uíí' e lín' dsea` quíá' Dsea` Jmáang`; jo mí' nijme' lajo, joba' eáam' nili'íáang` dsii` jóng.

²¹ Jo guiéen`n e jì' la quíí' e catíin', dsuco' dseáng' nitab` dsii' e nijmití'ba' e jmi'ee` e nicamíí' 'nú', jogui niñ'bíi cajo e jmiguíu'guib` nijméé' laco' jíí' e

nica'fá'a na. ²² Jogui jmee-go uíí' diéé` quíí' e niguiá' guiú' jíé' fí' lí' nijaa` fí' na, dsuco' nitab` dsii' e nijmitib` Fidiéé` lajíí' e nicamíí' na're uíí' quíé' e e nicuó'r` jnea` fí' e ninii`túu' fí' na e ni'ee` e 'nú' calé' catú'.

Júu` guicóo' lí' cadséng` quíá' Paa`

²³ Jo lí' ngóo' cadséng`gui fí'í' 'nú', Filemón, e guiéng' i Epafra la júu` guicóo' quíí', jaang`dsea` rú'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang` i sijníng` colíing` cóo' jnea` fí' la uíí' e guia'naa' júu` quíá' Fíí'naa' Dsea` Jmáang`. <sup>24</sup> Jogui lajobi cajo i dsea` quíá' Dsea` Jmáang` caguiaang`gui i seeng` fí' la i nica-jmicóo' jnea` jee` ta` e guia' júu` quíá' Dsea` Jmáang` guiéiñ' júu` guicóo' quíí'na' cajo; jo jaléng' i dsea` la si-ir` Marcos jogui Aristarco jogui Demas cóo'gui Lucas.

²⁵ Jo mí'naa' Fíí'naa' Dsea` Jmáang` e ni'ír` güea' quíá'r` jee` jaléng' 'nú'. Jo lajob nilí'.

Jo lanab` jíí' fé' jì' quíá' Paa` e catíing` Filemón.

**Coo` jì e catoeing` jaléng`
dsea` Israel i loeing` dsea`
quia` Dsea` Jmáang`**

**Nicacuø` Fidiée` júu` quia`r`
la'eáang` cóo` i Jóor` camíng` do**

1 Lajíi` lamali`gui eáang`, jmiguiub` ya` cangfíng` Fidiée` júu` quia`r` fí` quini` jaléng` dsea` áang` quí`ii' la'eáang` cóo` fíng` dsea` i café` cuaiñ` quia`r`. Jo jalé` e júu` e ca'íng` jaléng` i dsea` do, jmaquíim` líi` jial ca'ín` la-jaang` lajaaiñ`. ² Jo dsu` lanagui, lajee` lí` ngóo` cadséng`, Fidiée` cangíiñ` júu` quia`r` condsee` quí`ii' la'eáang` cóo` i Jóor` camíng` do. Jogui la'eáang` cóo` i Jóor` do cajo cajméer` latøøng` yú` jmigüf` cóo`gui guóo` uø` lati` mi` uing~, jogui nicangíiñ` fí` jaguó` i Jóor` camíng` do dseáng` lajalé`ba' e sea` fí` jo. <sup>3</sup> Jogui i Jóor` camíng` do, íb` i dseáng` jing` güeang` i 'gøng` quia`r`, jogui dseáng` laco` líiñ` 'nia`bre líng` dsea` do cajo; jo íb` i née` ni` lajalé` e sea` cóo` lajaléng` i seeng` la'eáang` cóo` e júu` 'gøng` quia`r`. Jo mi` cangí` e nica-jáng` 'nia`r` e laco` nicaléaiñ` jneaa`aa' jee` jalé` dsee` quí`ii', nicangám`tur fí` ñíff, jo lana dob niguiñ` lí` lí` dsée` cáang` lí` líi` ée` quia`r` Fidiée`.

**'Gøng`gui i Joo` Fidiée` i camíng`
do laco`gui jaléng` ángeles**

⁴ Jo Fidiée` cajméer` e 'gøng`gui i Jóor` camíng` do laco`gui jaléng` ángeles, co' nicangíiñ` quia`r` dsea` do e líiñ` jaang` dsea` i niing`gui laco`gui líng` jaléng` ángeles i líng` jíi` guotiñ` Fidiée`. ⁵ Co' Fidiée` jíi` cóo` ya` ja` ca-jíñ` e sí`r` jíi` jaang` ángel lala: 'Nub` dseáng` lin' Joo`o; jogui jmiñ` na nijmee` e e niliñ` dsea` e jneab` líiñ` Tiquíi`.

Jogui cajo ja` cajíñ` lala e éeiñ` jíi` jaang` ángel:

Jneab` niliñ`n Tiquíi` dsea` do, jogui dsea` do niliñ` Joo`o.

⁶ Jo fé`bi Fidiée` fí` lí` jié` cuaiñ` quia`r` i Jóor` camíng` do ie` mi` cacuøøng`neiñ` do fí` jmigüf` la, jo lalab` cajíñ`:

'Né` nijmifém` jaléng` ángeles quié` e i Joo`o na.

⁷ Jogui cajíng`guir` cajo cuaiñ` quia`r` jaléng` ángeles mi` cajíñ` lala:

Jmóo` e jaléng` ángeles quié` e líiñ` laco` guí,

jogui jmóo` e lajaléiñ` do líiñ` laco` mi` sóng` níng` jí`.

⁸ Jogui dsu` jing`gui Fidiée` uii` quia`r` i Jóor` camíng` do mi` fé`r` lala:

'Nub` líng` Fidiée`, jogui car` ngongíi` jmiñ`ba' e nicá` nifí` quia`r` jaléng` dsea` quíi`,

jogui dseáng` røøb` íi` í` quia`r` jaléng` dsea` do cajo.

⁹ Jogui eáam` tí` a' jalé` e guiú`, jogui eáam` 'ní` man' jalé` e 'lí`;

jo uíi` joba' jnea~, i líng` Fidiée` quíi`, caguíñ`n 'nu`

jo cajmé` e lajo` e laco` nili`iaang`gui o' laco`gui lajaléng` dsea` i seeng` røø cóo` 'nu`.

¹⁰ Jogui jím`bigui Fidiée` cajo cuaiñ` quia`r` i Jóor` do mi` fé`r` lala:

Janú` 'nu`, Fíi`i, 'nub` cajmee` e catiroo` jmigüf` lati` mi` uing~,

jogui 'nu`bi` cajo dsea` cajmee` yú` jmigüf`.

¹¹ Jo jalé` e jo tóob` jmiñ` ni`fíng`, dsu` 'nu`, latab` seen`.

Co' jalé` e jo niguiáb` mi` nití` í` laco`gui la dsea` lí` doñi` ee` 'mi`;

¹² jogui nijmée` laco` tú` ju` jalé` e jo laco`gui mi` júng` dsea` cóo` 'mi',

jogui nijmisíñ` jalé` e jo laco`gui mi` jmisíng` dsea` sí`r`.

Dsu` 'nu`gui, røøb` lin' contøøng`, co' ja` sisíñ` jíi` capí`,

jogui cajo ja` tóo` jmiñ` fa' e ni`fin`.

13 Jo jíi~ coo` née~ ja` cajíng~ Fidiée` fa` sír` jaléng` ángeles quiá~r mi` fé~r lala: Ní lí~ lí` dsée` laco` guini~n, cartí` nijmee` e jaléng` dsea` i` 'ní` níng~ 'nu` nisí~r uó` jnir~ fí` quini` e laco` ni~ jmi`gór` 'nu`.

14 Jo jaléng` ángeles dsea` jmigüf` líiñ` i` jmóo` lajíi~ ta` e iing` Fidiée`, jogui jaléng` íb` cajo i` síng` Fidiée` i` jmicóo~` jaléng` dsea` i` cangíng` e nileáin` jee` jalé` dsee` quiá~r.

Ja` 'né` jmitúng` dsí`naa` e fí` lí` nitée~naa` cóo~` Dsea` Jmáang~

2 Jo co` lajob líí, joba` eáang`gui guíng` 'né` e nicuóø~` bñ` yee~naa` e nijmi`goo~naa` lajíi~ júu` e nicajá~ líi~naa` do e laco` ja` ni`náng`naa` lajíi~ fí` guíu` lí` nitée~naa` cóo~` Dsea` Jmáang~.

2 Jo dseáng~ røøb` íi` í` jalé` e júu` e cacuø` Fidiée` lamí~ jéeng`gui la'eáang` cóo~` jaléng` ángeles, joba` jaléng` dsea` i` ja` cajmi`gó` o`gui cajméer` núu~r jalé` e júu` jo, dseáng~ iihuíf` ca'ín` laco` catíng~.

3 Jo dseáng~ ja` nileáng`naa` jee` jalé` iihuíf` e catí~naa` do song jmitúm`bí dsí`naa` e júu` e cacuø` i` Jóor` camíng~ do e quiá~r jial laang` dsea` jee` jalé` dsee` quiá~r. Co` 'ñiab` Fíi~naa` dseáng~ cacuø` e júu` jo la'uii~, jo mi` cangf`gui lajo, cajme` jneaa`aa` júu` jaléng` dsea` i` canúu` e júu` jo, jo casí~r jneaa`aa` e dseáng~ lajob cango~jee`. 4 Jo lajobi Fidiée` cajo cajméer` e calita` dsí`naa` e dseáng~ jáb~ e júu` jo la'eáang` cóo~` jalé` e lí` e cajméer` colíing`gui cóo~` jalé` e 'gøng` e dsigá` dsíi` dsea` e quíi~ jmi~ jmóor~, jogui cajmée`bir cajo e ta` dsí`naa` e lajo, co` cacuø~r jneaa`aa` Jmigüf` quiá~r la~jaang` lajaang`naa` jmaquíng` líi` laco` la iáang` dsíi~ 'ñia`r.

Mí` calíng` Dsea` Jmáang~ jaang` dsea` jmigüf`

5 Jo ja` cacuø~r Fidiée` jaléng` ángeles quiá~r ta` fa` e niné~ niñ~ lajalé` e sea` fí` jmigüf` líi` laco`gui jíi~ e sií~naa` lana.

6 Dsu` o` lajo, co` lalab fé~ fí` ní` jì` quiá~r lí` fé~ jaang` cuaiñ~ quiá~r dsea` jmigüf` Fidiée~, ¿e` líing` dsea` jmigüf` e laco` eáang` iin~ e nijmicóo~`re?, jogui ¿e` líing` dsea` dsee` dsea` quí` e laco` niné` ní~re?

7 Jo lajee` cateá`ba` cajmée~ e ja`gui niing` dsea` jmigüf` laco` jaléng` ángeles; jo mi` cangf` jo, cacuøø~`re coo` ta` e jlo` e niing~, jogui cajmée~ e cajmi`gó` dsea` ír,

8 jo cacuøø~`re ta` e cané` nir~ lajalé` e sea` fí` jmigüf`.

Jo mi` cacuø` Fidiée` e née` ní` dsea` jmigüf` jalé` e jo, jíi~ coo` ja` e caséer` ca` fa` e ja` cané` niñ~. Dsu` doní` fa` e cajméer` lajo, dsu` ja` mí` ne`bñi` fa` e ninéé` ní` dsea` dseáng~ laco` síi~.

9 Dsu` e já~, nine`baa` e Fidiée`bing` cajmeáang` Jesús ja`gui fa` dseáng~ niñ~ laco`gui jaléng` ángeles lajee` e calíiñ` dsea` jmigüf`. Jo co` eáam` 'neáang` Fidiée` jneaa`aa`, joba` cajméer` e cajúng` Jesús cuaiñ` quí`ii'. Jo la'eáang` cóo~` e iihuíf` e cangíng` Jesús mi` cajúin~ do, joba` lana nine`naa` e nica~jmée` Fidiée` e dsea` do ca'uiñ~ jaang` dsea` 'gøng` i` 'né` nijmi`gó` jaléng` dsea` jmigüf` jogui i` 'né` nijmiféng` dsea` cajo.

10 Jo Fidiéeb` dsea` cajméer` lajalé` e sea` fí` latøøng` jmigüf`, jogui la'eáang` cóo~` íbre cajo e sea`bí jalé` e sea`. Jo co` iin~ e lajaléng` dsea` i` nilíng` dsea` quiá~r niliseeng` cøøng` cóo~r lata` fí` ñíff` fí` lí` niing` 'gøiñ~, joba` la'eáang` cóo~` e iihuíf` e cangíng` Dsea` Jmáang~ mi` cajúin~, Fidiée` cajméer` e ca'uíng` dsea` do dseáng~ laco` síi~. Jo lajoba` ca'uíng` Dsea` Jmáang~ jaang` i` íing~

dsee` quiá' jaléng' dsea` quiá'r. ¹¹ Jo cajmée` i Jóor` camíng` do e nilí'naa' dsea` i jo` røng`gui dsee` fí` quini` Fidiée` lí' la líiñ` 'ñia'r'; joba' colíng` cóo' i Jóor` do cajmée` Fidiée` e nilí'naa' lafa' coob` sinúu` cóo'r, co' jaam` Tiquí'naa' niseeng`. Jo uii` joba' ja` e i' líng` i Jóo' Fidiée` do jíi' coo` e s'í'r` jaléng' dsea` quiá'r, rú'u, ¹² co' lalab fé'r` fí` ni` jì` quiá' Fidiée`:

Niffi` jaléng' rún`n jial líng' 'nu',
jogui ni'øø` quiá' e jmfén`n 'nu` jee`
jaléng' dsea` i seáng' e jmfíni`
'nu`.

¹³ Jo lalab cajíng`guir cajo:
Dseáng` fí` jaguó` Fidiéeb` seen, co' íb`
dsea` i quié` niffi` quié` e.
Jogui jími`biguir cajo lala:
Lab seen` colíng` cóo' jaléng' dsea`
quié` e i líng' jóo` i nicacuøng`
Fidiée` jnea`.

¹⁴ Jo jaléng' jneaa`aa', dsea` lí'naa`
dsea` jmigüf, røøb` sea` ngúu` táang`naa`
cóo'gui jmi'øøng`naa'. Jo lajob` cajo mi`
cájá` Jesús fí` jmigüf` la, seab` ngúu`
táaiñ` cóo'gui jmi'øøiñ` lí' laco'gui la
líng' dsea` jmigüf. Jo dsea` do ca'uíñ`
lajo e laco' la'eáang` cóo' e cajúñ`
e líiñ` jaang` dsea` jmigüf, ca'íñ` b'f`
quiá' fii` i 'ling' i líng' fii` quiá' 'mó`.

¹⁵ Jo la'eáang` e nica'fing` Jesús b'f` quiá'`
i fii` i 'ling' do, joba' nicaleáam`bre
jaléng' dsea` jmigüf i lí' jó' jmi` táang`
fí` jmigüf e 'gó'r` nijúuñ`. <sup>16</sup> Co' dseáng`
e jáb' e ja` cájá` Jesús fí` jmigüf` la e la-
co' nijmicóo'r` jaléng' ángeles, dsu' ca-
já`bre e laco' nijmicóo'r` jaléng' dsea` i
líng' sijú` 'líi` yúu` Abraham. ¹⁷ Jo e la-
co' nijmicóo'r` Jesús jaléng' i dsea` rúñ`
dsea` jmigüf` do, joba' la guíim` 'né`
e ca'uíñ` røøb` laco' dsea` do. Jo uíi`
lajoba' ca'uíñ` fí` quini` Fidiée` jaang`
jmidsea` i laniing`gui eáang` i ée` røø`
lata` jogui i eáang` fíi` líng` i dsea` rúñ`
dsea` jmigüf` do, jogui cajáng' 'ñia'r` e
cajúñ` fí` dse' crúu` e laco' ni'fing` jalé'

dsee` quiá' dsea` jmigüf. ¹⁸ Jo lí' laco`
cangíng` Jesús jee` jalé' iihuñ` e laco`
nitéiñ` fí` ni` dsee, dsu' ja` calf` lajo,
joba' lana dsea` do nicuøøm` nijmicóo'r`
jneaa`aa' mi` ngíng`naa' jee` jalé' e jo` e
laco' ja` nijjú'naa' fí` ni` dsee`.

'Gøng'gui Jesús laco' Moi`

3 Jo co' lajob` líi', dsea` rú'naa`
dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i nicatø`
Fidiée` e laco' ni'uíng`na' dsea` quiá'r,
joba' 'né` jmiguiém'` áa`na' car` ngocáng`
óo`na' e Jesús i casíng` Fidiée` fí` jmigüf`
la cuaiñ` quiá'r, ca'uíñ` jaang` jmid-
sea` i laniing`gui jee` jaléng' jmidsea` e
laco' nifér` fí` quini` Fidiée` dsea` gui-
ing` fí` ñiff` uii` qu'ii', dsea` já' lí'naa`
júu` quiá'r. <sup>2</sup> Jo dseáng` eáam` røø` ée`
Jesús jalé' ta` e cangíñ` quiá' Tiquiá'r`
Fidiée`, jogui røø` ca'ée` Moi` cajo lajíi`
ta` e cajmээр` jee` jaléng' dsea` quiá`
Fidiée`. <sup>3</sup> Dsu' eáang`gui catíng` e ni-
jmi'gó` dsea` Jesús laco'gui Moi` lí' la-
co'gui la líi` quiá' jaang` dsea` i néé`
ni` coo` sinúu` eáang`gui catíng` e ni-
jmi'gó` dsea` i dsea` í laco'gui e 'núu` do
'ñia'. ⁴ Jo dsea` jmigüf`bing' jmo' jalé`
'núu', jo dsu' Fidiée`bing' i cajmée` la-
jalé' e sea` fí` la'úng`. <sup>5</sup> Jo dseáng` røøb`
dseáng` ca'ée` Moi` lajíi` ta` e ca'íñ`
quiá' Fidiée` jee` jaléng' dsea` quiá`
dsea` do; jo jalé' ta` e cajmээр` do quiá`
e fé'r` fí` quini` jaléng' dsea` jalé' e ni-
jmé` Fidiée` cøøng`gui. <sup>6</sup> Jo dsu' Dsea`
Jmáang` dseáng` røøb` éer` ta` quiá'r` e
líiñ` Jóo' Fidiée` e néé` nir` dsea` quiá`
Tiquiá'r`. Jo jnea`bi dsea` lí'naa' i dsea`
quiá' dsea` do song` já'bi lí'naa' júu`
quiá'r` car` ngocáng` dsi'naa', jogui song`
sijeeng`naa' e nita` dsi'naa' e niñíng`-
naa' lajíi` e catíng`naa' mi` nitf` í' lajo.

**Jial niñíng` dsea` e jmi'íñ`
cóo' Fidiée` laco' ngóo' jmi`**

⁷ Jo lí' laco' fé' fí` ni` jì` quiá' Fidiée`
lí` fé' Jmigüf` quiá'r` lala:

Jō song lana ninúuˆna' lajiiˆ' júuˆ quiá'ˆ Fidiéeˆ,

8 joba' ja` jmooˆna' saang` áaˆna' laco'gui cajmée` dsea` áang` quíiˆna', dsea` Israel, miˆ cajméer` saang` dsíir` cóo'ˆ Fidiéeˆ ieˆ lamiˆ cangir' fí jeeˆ uóˆ quiúˆˆ, miˆ cali'iiñ` caliñir' jial tíi' féng'ˆ dsíi' Fidiéeˆ cóo'ˆ jaléng'ˆ dsea' do.

9 Jō féˆbi Fidiéeˆ:

Jō ieˆ jō jaléng'ˆ 'liiˆ dsea` áang` quíiˆna' contømˆ cajméer` e cali'iiñ` e caliñir' e su dseáng'ˆ já'ba' e quií'ˆ i jmiíˆ e nijmicóo'ˆ ore, doñiˆ fa' lajeeˆ e cangi' jaléng'ˆ i dsea` do fí jeeˆ uóˆ quiúˆˆ cangá bre jalé' e quiúˆˆ e quií'ˆ i jmiíˆ e cajméˆ e cóo'rˆ lajeeˆ tulóˆ jiiˆˆ.

10 Joba' ieˆ jō eáam' caliguíinˆn cóo'ˆ jaléng'ˆ i dsea` í jō caffí ire lala:

“Contømˆ i dsea` quíeˆ e la ja` miˆ ca'íñ'ˆ e jneaˆ quiççˆ nifiˆ quiá'rˆ o'gui iinˆ e nijmitirˆ jalé' júuˆ quiéˆ e.”

11 Jō có' eáam' siguíinˆn quiá'ˆ jaléng'ˆ i dsea` quíeˆ e do,

joba' cacuøø júuˆ quiéˆ e quiá'ˆ i dsea` do lala:

“Dseáng'ˆ ja` niñíinˆ e nijmi'íñ'ˆ e seeiñ` cøøng` cóo'ˆ jneaˆ laco' ngóo' jmiíˆˆ.”

12 Joba' fíi guíi 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá'ˆ Dsea` Jmáangˆ, jmiñiingˆ óoˆna' e laco' jiiˆˆ jaang' 'nú' ja` nijméeˆna' saang` áaˆna' cóo'ˆ Fidiéeˆ e laco' nijmitúngˆ áaˆna' fí liˆ niteáangˆna' cóo'rˆ, có' jiiˆˆ dsea` íb` i já' i cuø' e seçˆnaa' fí jmigüü la. 13 Có' lajeeˆ lana, lajeeˆ e fémiˆbi dsíi' Fidiéeˆ, lí' lí' 'néˆ e cuø'gui bí rúm'ba' lacoøˆ jmiíˆ lacoøˆ jmiíˆ e laco' jiiˆˆ jaang' 'nú' ja` nijmigøøngˆ yaangˆna' e niténgˆna' fí niˆ dseeˆ, có' fíng song cajmeeˆna' lajo, joba' ni'uúingˆna' e saamˆtu óoˆna' cóo'ˆ Fidiéeˆ jóng.

14 Jō lataˆ niliseçˆnaa' cøøng` cóo'ˆ Dsea` Jmáangˆ song teá'bi téçˆnaa' lajiiˆˆ fí quiúˆˆ líˆ nitéçˆnaa' cóo'rˆ lataˆ seçˆnaa'

fí jmigüü la lí' laco'gui nicajméeˆnaa' latíˆ miˆ uúingˆ.

15 Jō lalab fé'gui fí niˆ jì quiá'ˆ Fidiéeˆ líˆ fé' lala:

Jō song lana ninúuˆna' júuˆ quiá'ˆ Fidiéeˆ,

joba' ja` jmooˆna' saang` áaˆna' laco'gui cajmée` dsea` áang` quíiˆna' dsea` Israel maliiˆgui eáang` miˆ cajméer` saang` dsíir` cóo'ˆ Fidiéeˆ lajeeˆ cangir' fí jeeˆ uóˆ quiúˆˆ.

16 Jō çíˆ i dsea` i cajméeˆ saang` dsíi' cóo'ˆ Fidiéeˆ miˆ cangf e canúurˆ júuˆ quiá'ˆ dsea` do? Có' jaléng'ˆ dsea` Israel i ca'uøøngˆ Moíˆ fí Egipto, dsea` íbing' i cajméeˆ saang` dsíi' cóo'ˆ Fidiéeˆ.

17 Jogui çíˆ cóo'ˆ jaléng'ˆ dsea` cajméeˆ Fidiéeˆ guíiñˆ lajeeˆ tulóˆ jiiˆˆ? Cóo'ˆ jaléng'ˆ i dsea` íb`, có' íbing' i cabeáng'ˆ dseeˆ yaangˆ ieˆ jō, joba' cajúinˆ tá' jáiñˆ fí jeeˆ uóˆ quiúˆˆ cartí cadsémˆbre.

18 Jogui çíˆ cóo'ˆ jaléng'ˆ dsea` i cacuø' Fidiéeˆ júuˆ quiá'rˆ e ja` nijmi'íñ'ˆ e seeiñ` cøøng` cóo'ˆ dsea` do? Cóo'ˆ jaléng'ˆ íb` cajo, có' ja` cajméerˆ núu'rˆ júuˆ quiá'ˆ dsea` do. 19 Jō lajob calilíˆnaa' e ja` calí' jaléng'ˆ i dsea` do fa' e nijmi'íñ'ˆ e seeiñ` cøøng` cóo'ˆ Fidiéeˆ, có' ja` já' calíiñˆ júuˆ quiá'ˆ dsea` do.

4 Joba' fíi guíi 'nú', dsea` rú'naa', e lajeeˆ e seaˆbi fí quí'ii' e jmi'íngˆnaa' e seçˆnaa' cøøng` cóo'ˆ Fidiéeˆ, joba' lajeeˆ jō 'néˆ e nijmiñiimˆ dsí'naa' e laco' jiiˆˆ jaangˆ jneaaˆaa' ni'nángˆnaa' fa' e ja` ni'íngˆnaa' e jō. 2 Có' nicaguiaibˆ dsea` júuˆ fí jeeˆ jneaaˆaa' quiá'ˆ jial láangˆ Fidiéeˆ dsea` jeeˆ jalé' dseeˆ quiá'rˆ lí' laco' jiiˆˆ júuˆ e canúuˆ jaléng'ˆ i dsea` i cangi' fí jeeˆ uóˆ quiúˆˆ do maliiˆgui eáangˆ. Dsu' ja` e taˆ cali'íngˆ jiiˆˆ cóo'ˆ e jō quiá'ˆ i dsea` í, có' ja` já' calíiñˆ e júuˆ e canúurˆ do o'gui calinúu'rˆ cajo. 3 Jō dsu' jneaaˆguíi, dsea` nijá' lí'ii' júuˆ quiá'rˆ, niñiimˆbaa' e nijmi'íngˆnaa' e seçˆnaa' cøøng` cóo'ˆ Fidiéeˆ, jō o' laco'

i dsea` i éeng` Fidiée` fí` ní` jì` quiá'r` mi` fé'r` lala:

Jò` cò'` eáam` siguíñ`n` quiá'` jaléng'` i dsea` i saang` dsíi'` do, joba'` cacuø` júu` quié`e` quiá'` i dsea` do lala, e dseáng'` ja` niñiñ` e nijmi'`fñ'` e seeiñ` cøong` còo'` jnea` la-cò'` ngóo'` jmiñ`.

Jò` cajíng'` Fidiée` lajo` nañi'` fa'` carti'` mi` canaang` uiiñ` jmiñ'`ba'` catáñi'` jalé'` ta` quiá'r` e cajméer` latøong` jmiñ'`. 4 Cò'` nine`'baa'` e lajalé'`ba'` ninée'` guiá'` quiá'` Fidiée` lamí` uing` lí'` laco'` la fé'` fí` ní` jì` quiá'r` lí'` fé'` lala:

Jò` lajee` jñáú` jmiñ` catób'` jalé'` ta` quiá'` Fidiée`, joba'` cajmi'`ím'`bre` mi` catí` e jmiñ` guié` do.

5 Jò` lalab` cajíng'`gui` Fidiée` cajo` fí` ní` jì` quiá'r` cuaiñ` quiá'` jaléng'` i dsea` i cajmée` saang` dsíi'` còo'`r` do:

Ja` niñíng` i dsea` na` e nijmi'`fñ'` e seeiñ` cøong` còo'` jnea` laco'` ngóo'` jmiñ`.

6 Jò` jaléng'` i dsea` i canúu` lamí` jéeng'`gui` júu` quiá'` Fidiée` e quiá'` jial` laang` dsea` jee` jalé'` dsee` quiá'r`, dsu'` ja` cangáñiñ` e seeiñ` cøong` còo'` Fidiée`, cò'` saam` dsíir` cajméer` còo'` dsea` do. Dsu'` lati'` lana` tí'`bi` e ni'`fng'` dsea` e jò, cò'` cuø`'bi` Fidiée` fí` e nijmi'`fng'` dsea` còo'`r`. 7 Jò` cò'` lajòb` líi', joba'` Fidiée` nicatéer` còo'`gui` jmiñ` lí` lí'` dsea` e ni'`fñ'` e seeiñ` cøong` còo'` dsea` do, jò` e jmiñ` jòb` líi'` lana. Cò'` Fidiée` nicasí'r` jneaa`aa'` la'eáang` còo'` júu` quiá'r` e cajme'` dseata` Davi'` fí` ní` jì` ie` lamí` casúung` jmiñ'` jii'` e cajmée` dsea` Israel` saang` dsíir` còo'` Fidiée`:

Jò` song` lana` ninúu`na'` lajii'` júu` quiá'` Fidiée`, joba'` ja` jmoo`na'` saang` áa`na'` còo'` dsea` do.

8 Cò'` facò'` 'lii` yáú` Josué` cacuø'r` dsea` góor` dsea` Israel` fí` e nijmi'`fñ'` ie` jò` lí'` laco'`gui` cajíng'` Fidiée` lamí` jéeng'`gui` e nicuø`reñi', joba'` ja` ee` ta` café'` Fidiée`

e nilisea` còo'`gui` jmiñ` e nijmi'`fng'` dsea` lana` facò'` lajo. 9 Jò` cò'` lajòb` líi', joba'` sea`'bi` fí` e niñíng` i dsea` i nijá'` líng` júu` quiá'` Fidiée` e nijmi'`fñ'` e seeiñ` cøong` còo'` dsea` do. 10 Cò'` jaléng'` dsea` i ngíng` e nijmi'`fñ'` e seeiñ` cøong` còo'` Fidiée`, joba'` nijmi'`fñ'` e nicatáñi'` jalé'` e 'né` jmér` lí'` laco'`gui` cajmi'`fng'` Fidiée` mi` cangf` e catáñi'` ta` quiá'r` e cajméer` latøong` jmiñ'`. 11 Joba'` 'né` e nicuøø`'bi` bf` yee`naa'` e laco'` niñíng`naa'` e nijmi'`fng'`naa'` e see`naa'` cøong` còo'` Fidiée` e laco'` jii'` jaang` jneaa`aa'` ja` nijmó`oo'` laco'`gui` cajmée` i dsea` Israel` do ie` maliñ`gui` do mi` ja` já'` calíñ` júu` quiá'` Fidiée` o'`gui` calinúu'r` e júu` quiá'` dsea` do cajo.

12 Cò'` eáam` 'gøng'` júu` quiá'` Fidiée` jogui` cuø` e seeng` dsea`. Jò` eáang'`gui` jlo'` bí` quiá'` jogui` íng`gui` ta` cajo` laco'`gui` còo'` ñisú'` e 'mé` laji'` tú` taang`, jogui` cuø` e ngáng'` dsea` jial` laco'` catíng` e í` dsíir` fí` dsíir` jogui` jial` e í` dsíir` còo'` jmiñ'` quiá'r'; jogui` cuø` e líñi'` dsea` su` guiá'` osi` ja` dseeng` jalé'` e í` dsíir` jogui` su` guiá'` osi` ja` dseeng` jalé'` e iñ` nijmér`. 13 Jò` jii'` còo'` e sea` fí` la'úng` fí` jmiñ'` lí'` meá'` dsea` e ja` ñi'` Fidiée` osi` e ja` jøø` é, cò'` jalé'b'` e jmoo`naa'` niñir` jogui` nijøø` cajo, jogui` dseáng'` fí` quini`bre` cajo` lí'` ní'`f` í'` røø` quí`ii'` mi` nitf` í'` lajo.

Jesús líiñ` jmidsea` dsea` féng'` i` laniing`gui`

14 Jò` cò'` Jesús` dsea` líiñ` Jòo'` Fidiée` i` camíng` do, jogui` íb` cajo` i` jmidsea` dsea` féng'` i` laniing`gui` do quí`ii', jò` íb` dsea` i` nicangáng`tu` fí` ñiff` fí` lí'` guiing` Tiquiá'r` Fidiée`, joba'` 'né` e tée`naa'` teá'` fí` guiá'` lí'` nitée`naa'` e já'` líi`naa'` júu` quiá'` dsea` do. 15 Jò` i` jmidsea` dsea` féng'` i` laniing`gui` quí`ii'` do quí'`bre` jmiñ` e nilí'` fíi'` líiñ` jneaa`aa', dsuco'` niñi`bre` jial` dseáng'` huíng` see`naa'` fí` jmiñ'` la` e ja` nité'`naa'` fí` ní`

dsee. Co' dsea` í cajo cangím`bre jee` jalé' iihuí' lajee` cateaain` fí jmigúf` la, lifa' ír` jíi` coo` dsee` ja` ca'éer`. ¹⁶Jo uíi` e lajob líí, joba' nita` dsì'naa' e nid-siquiéeng`naa' fí quini` ée` lí` guing` Fidiée` e laco' nilí` fíi` líiín` jneaa`aa' jogui e laco' nijmicóo'r` jneaa`aa' mi` dseáng` 'né` quí`ii' lajo; dsuco' í dsea` í eáang` 'neáaiñ` jneaa`aa' jogui dsing` eáang` guíiín` cóo'` jneaa`aa' cajo.

5 Jo jee` jaléng` dsea` jmigúf` lí` 'náang` dsea` jaléng` jmidsea` lani-ing` e laco' ni'é`r` ta` quie` júu` quiá' jaléng` dsea` do fí quini` Fidiée`, jogui e niguiár` guíu` jalé' feá' e nicuó'r` Fidiée`, jogui e nijngáin` jaléng` jó' í catíng` dsea` do e laco' ni'fing` dsee` quiá' jaléng` í dsea` do. <sup>2</sup>Jo co' jaléng` í jmidsea` do ñi`bre jial huíng` e ja` niténg` dsea` fí ni` dsee, joba' tím`bre e nilí` fíi` líiín` jaléng` í dsea` í ja` ñi` e dseeb` éer` cóo'` jalé' e jmóor` do; <sup>3</sup>jo co' dsea` dsee` dsea` quib` líing` jaléng` í jmidsea` do, joba' 'né` líing` e feá' nijí'r` fí quini` Fidiée` e laco' ni'fing` dsee` quiá'r` yaaiñ` jogui jalé' dsee` quiá' jaléng` dsea` caguiaang`gui cajo.

⁴Jo jíi'` jaang` dsea` cuóong` lí` jmeáng` 'ñaia'r` e ni'é`r` e ta` 'goo` la e ni'uíiñ` jaang` jmidsea` laniing`, co' Fidiée`bing' 'náang` dsea` e laco' ni'é`r` e ta` 'goo` jo lí' laco'gui cajmée` Fidiée` cóo'` í jmidsea` la'uii` í caliséng` malií`gui eáang` í calisf` Aarón. <sup>5</sup>Jo lajob líí cajo cóo'` Dsea` Jmáang`, co' o'` ñia'r` dsea` ca'náng` 'ñaia'r` e ni'é`r` e ta` 'goo` jo e ca'uíiñ` jmidsea` dsea` féng' í lani-ing`gui, dsuco' Fidiée`bing' í ca'náang` ír` e ni'é`r` e ta` 'goo` jo car` ngongíi` jmíi, co' 'ñiab' Fidiée` dsea` cajfín` lala malií`gui eáang`:

'Nub` dseáng` lin' Joo`o;
jogui jmií` na jneab` dseáng` lín`n Tiquíi' cajo.

⁶Jo cajím`biguir cajo fí ni` jí` quiá'r` mi` cajín` casí'r` í Joo'r` Dsea` Jmáang` do lala:

Jo car` ngongíi` jmíib` óo'` ta` e lin' jmid-sea` dsea` féng' í laniing`gui, lí' laco' calíng` í jmidsea` í sii` Melquisedec ie` malií`gui do.

⁷Jo lajee` cateáang` Dsea` Jmáang` fí jmigúf` la, eáam` teá` caféiín` Fidiée` jogui camí'r` dsea` do e ngocáng` dsírf` carjí` qui`bre e quíi` dsea` do jmií` e nileáng`neín' fí ni` 'mó'; jo uíi' e ca-jmiti` Dsea` Jmáang` car` ngocáng` dsírf` lajíi' e iing` Fidiée`, joba' jáb' canúu` dsea` do lajíi' júu` quiá'r`. ⁸Jo doñi' fa' e Dsea` Jmáang` líiín` dseáng` í Joo' Fidiée` camíng` do, dsu' dseáng` 'né`ba' e cangongíiín` jalé' e iihuí' do e laco' calilí'r` jial 'né` jmér` núu'r` mi` quiu' Tiquiá'r` ta` lajo. ⁹Jo mi` ca'uíiñ` dseáng` laco' jíi' e si'íiñ` quiá' Tiquiá'r` Fidiée`, joba' nicuóong` leáiñ` lata` jee` jalé' dsee` jaléng` í dsea` í jmóo' lajíi' e iing` dsea` do. <sup>10</sup>Joba' Fidiée` ca'náaiñ` dsea` do e óor` ta` 'goo` e líiín` jmid-sea` dsea` féng' í laniing`gui lí' laco'gui calíng` í jmidsea` í sii` Melquisedec ie` malií`gui do.

Jial dseáng` e nilítung` dsíi' dsea` cóo'` júu` quiá'` Dsea` Jmáang`

¹¹Jo jmiguiá'bi jalé' e ií'naa' e nisíi'`guíi' 'nú' uii` quiá' jalé' júu` e nicasií'naa' na, lifa' huíim`jiu` quí-naa' e ni'éé'naa' 'nú' e júu` jo, co' eáam` tá' jiu` ngáng' 'nú' e júu` jo. <sup>12</sup>Jo ningóob' eáang` e ca'fing` 'nú' júu` quiá'` Dsea` Jmáang`, joba' lana nidsi' í' e nilíing`na' tifab' quiá' e júu` jo; dsu' lí' riquib' líí` quíi' 'nú' lana, co' 'nú' ni'neáng`tu' jaang` tifab' í ni'é`-tu' 'nú' jalé' júu` quiá'` Fidiée` e nicanúu`na' lami` jéeng`gui. Co' lanagui eáam` jo` teá` teáang`na' cóo'` júu` quiá'` Dsea` Jmáang`, co' nilíing`na' lafa' yuu` pí' e jmang' fib' iing`na' u'na', jo ja`

iing`na' cø`na' laco' gø' dsea` cøong`.
 13 Jo jaléng` dsea` i líng` lafa' yuu` pí' i
 í' jmang` fi', lajob líng` jaléng` dsea` i
 ja lí' gui' su guiú` osi ja` dseeng` jalé'
 e jmóor` do. 14 Dsu' jaléng` i líng` laco'
 dsea` cøong`, lafa' jmiñib` tting` í gø'r,
 cø' íbing` nitíing` gui' e` e guiú` jogui e`
 e ja` dseeng`, jo nisitíim`bre e jmóor` jii`
 e guiú`.

6 Jo' fii`guí' 'nú', dsea` rú'naa'
 dsea` quiá' Dsea` Jmáang`,
 matéé`guí' fi' guiú` lí` nitée`naa' cartí'
 ni'uúing`naa' dseáng` laco' si'f' fi'
 quini` Fidiée`. Jo ja` jmití'`tú' lajii`
 jú` tí' fii' quiá' Dsea` Jmáang` e
 canú`naa' la'uii` do quiá' jial qui`
 jing` yaang` dsea` fi' quini` Fidiée`
 jogui quiá' jial mi` tú` dsea` jalé' e
 'lí' e si' jii` fi' 'mó', jogui jial já'
 líng` dsea` jú` quiá' Fidiée`, 2 osi
 jial mi` saang` dsea` jmií, osi e` uiing`
 mi` quidsi' dsea` guóor` fi' yá' mogui`
 jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang`,
 osi jial lí' mi` nijí'tu jaléng` dsea`
 quiá' Dsea` Jmáang` i nicajúng`, osi jial
 mi` niquidsi' Fidiée` í' quiá' jaléng`
 dsea` cøo` jalé' dsee` e nica'éer`. 3 Jo
 majmó`guí' bí e ni'uúing`naa' dsea`
 quiá' Dsea` Jmáang` dseáng` laco' si'f',
 lí' jialcø' iing` Fidiée` e nilí'naa'.

4 Jo jaléng` i dsea` i cangfing` quiá'
 Fidiée` e nijá' calíin` jú` quiá' Dsea`
 Jmáang`, jogui e nicajmi'íáang` dsíir`
 cøo`r, jogui e nica'ín' lajii` e cuø`
 Jmiguf` quiá' dsea` do, 5 jogui e niñi`bre
 jial tí' dseáng` guiú` e jú` quiá' Fidiée`
 jogui jial tí' 'gøng` e jmigú' 'mí' e
 nilisea` ie` jo, 6 jo jaléng` i dsea` i ca'íng`
 jalé' e na, jo dsu' mi` cangf` jo, catú'tur
 lajii` e nica'ín' do, joba' jo` quií' jmií`
 jóng e niquí' jing`tu yaaiñ` fi' quini`
 Fidiée`, cø' fíng song jmóor` lajo, joba'
 lí' lafa' e íbre niteáng`tur i Jóo` Fidiée`
 camíng` do fi' dse' crúu` calé' catú',

cø' fíng song jmóor` lajo, joba' niløong`-
 tur dsea` do jóng. 7 Jo jaléng` dsea` i
 ca'íng` jú` quiá' Dsea` Jmáang` do, jo
 mi` cangf` jo catú'tur fi' teáaiñ`, joba'
 i dsea` í líiñ` la lí' cøo` guóo` uø` e
 ca'íng` jalé' jmií e tuu`; jo mi` niró`
 jalé' e cangojneá` e fi' ni` guóo` uø` do,
 joguib` nili'íing` ta` quiá' i dsea` i ca-
 jni` do; 8 jo dsu' song e fi' ni` guóo` uø`
 do ca'íáang` lajii` 'matøø` cøo`'gui jalé'
 onuu` guí', joba' ja' e ta' íng` jii` cøo` e
 uø` do jóng; joba' lí' lafa' e tí' lí' nijéb`
 Fidiée` e güeang` quiá'r` e cata'r` e fi' ni`
 guóo` uø` do, jo ni'íim` cartí' nicò`.

**E lab e júu` e cuø' ta` dsii' e tée`naa'
 teá' fi' guiú` cøo` Dsea` Jmáang`**

9 Dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea`
 Jmáang` i 'neáan` eáang`, dsu' doñi`
 fa' e nica'fí' 'nú' cøo` e jú` jo, dsu'
 ofa' nica'fá'a uii` quií'na', cø' eáam`
 nita` dsii` e dseáng` teáb` teáang`-
 na' fi' guiú` cøo` Dsea` Jmáang` e
 nileáng`na' jee` jalé' dsee` quií'na'. 10 Jo
 dseáng` eáam` guiúng` Fidiée`, joba' ja`
 qui' jmií` fa' e ni'íng` dsíir` jalé' e
 guiú` e nicajmee` 'nú' e nicajmicøo`-
 na' jaléng` dsea` rúng`na' dsea` quiá'
 Dsea` Jmáang` jogui e nicajmi'neáang`-
 na' jaléng` í cajo lí' laco'gui la jmoo`na'
 lana. 11 Jo ii`naa' e lajaang` lajaang` 'nú'
 jmée`bí' e íáang` óo`na' e jmicøo` rúng`-
 na' lata` seeng`na', jo lajoba' niñíng`-
 na' lajii` e nisijeeng`na' e catíng`na'
 e nicuø` Fidiée` 'nú' mi` nití' í' lajo.
 12 Jo ja` ii`naa' e 'nú' nijmée`na' fíng`-
 na' e fi' guiú` lí' niteáang`na' cøo` Dsea`
 Jmáang`, cø' lí' lí' 'né' e 'nú' nijmée`-
 na' laco'gui la jmoo` jaléng` i dsea` i
 já' líng` jú` quiá' Dsea` Jmáang` e ja`
 litúng` dsíir` doñi` ee` dsijée` fi' lí' ni-
 casíng` yaaiñ`, jo la'eáang` e joba' e nid-
 sijée` guiú` quiá'r` e ninaaiñ` íñ' lajii` e
 catíin` e nicajíng` Fidiée` e nicuø` reiñ`
 lami` jéeng`gui.

Lajjii' júu' e cacuø' Fidiée' jaléng' dsea' quiá'r'

13 Jo ie~ malii~gui eáang' Fidiée' cacuø'r' 'lii' yá'u' Abraham júu' quiá'r', jo e jo dseáng' cajmitir' 'ña'r', co' ja' ii' seeng' i' 'gøng' gui laco' ír' i' nicuø'r' júu' quiá'r' 'ña'r'. 14 Jo e lab júu' e cacuø'r' dsea' do ie~ jo mi' cajjii' lala: "E jáb", jneab' nijmigüean' n' nu' jogui nijmee' e e niliseeng' i' 'leáang' dsea' sijjú'." 15 Jo mi' ca'íng' 'lii' yá'u' Abraham e júu' jo, joba' cajéem'bre e féng' dsíir' e nijmiti' Fidiée' lajjii' e nicajjii'; jo mi' cangf' jo, ca'ím' 'lii' yá'u' Abraham lajjii' e nicajjii' Fidiée' e nicuø'r' reiñ' lami' jéeng'gui do. 16 Co' mi' cuø' doñi' ii' dsea' júu' quiá'r' e liing' e nijmitir', joba' e jo jmóor' fi' quini' jaang'gui dsea' i' niing~gui laco' ír'. Jo mi' cuø' dsea' júu' quiá'r' fi' quini' jaang' dsea' i' niing~gui, joba' la gufim' 'né' nijmitir' e júu' quiá'r' do. 17 Jo co' Fidiée' cali'iiñ' e cacuø'r' júu' quiá'r' condséeb' fi' quini' jaléng' i' dsea' i' nisi'íng' e ni'íng' jalé' e nicajjii' lami' jéeng'gui e nicuø'r' reiñ' do, joba' cacuø'r' júu' quiá'r' fi' quini' 'ña'r' e ja' quí' jmiñ' fa' e nijgiéeng~gui lajjii' e nicajjii' lami' jéeng'gui e nicuø'r' jaléng' dsea', jogui dseáng' 'né' e guiáb' dsíir' e nijmitir' jalé' e jo e ja' jmisíiñ' jii' coø'. 18 Jo la'eáang' coø' e tú' íng' júu' na e cacuø' Fidiée' e ja' jmisíiñ' jii' coø' jogui e já' lí' cajo, co' dseáng' ja' quie'bre júu' adsee', joba' la'eáang' coø' e tú' íng' júu' na nitab' dsí'naa' e íbre nitø' fíiñ' jneaa'aa', jogui nisítav' dsí'naa' cajo e ni'íng'naa' lajjii' e catí'naa' e sijeeng'naa' e nicuø'r' jneaa'aa' lí' laco'gui jii' júu' e nicacuø'r' jneaa'aa' lami' jéeng'gui. 19 Jo la'eáang' coø' e júu' ta' dsí' na nitée'naa' teá' fi' guíú' coø' Dsea' Jmáang' jogui nitab' dsí'naa' coø' dsea' do cajo; jo e jo lí' lafa' 'lo' ñ' quiá' coø' móo' e quíng'

dsea' teá' fi' 'ni' jmiñi' e laco' nijé' tii' e móo' do. Jo nitab' dsí'naa' coø' Jesús, jo íb' dsea' i' nicangíng' fi' lafa' 'mi' e íi', jogui lana dob guíiñ' fi' lí' laniing' 'gøng' quiá' Fidiée' fi' ñiff'. 20 Co' job e fi' e caneaa' Jesús lami' jéeng'gui e laco' cuøøng' e niguié'naa' dseáng' fi' quini' ée' lí' guíng' Fidiée', jo lajoba' cangíiñ' e óor' ta' 'gøo' e ca'uíiñ' i' jmidsea' dsea' féng' i' laniing' gui quí'ii' car' ngongfii' jmiñ' lí' laco'gui calíng' i' jmidsea' i' sií' Melquisedec ie~ malii' gui do.

Jesús líiñ' i' jmidsea' dsea' féng' i' laniing' gui lí' laco'gui la calíng' Melquisedec

7 Jo i' Melquisedec na calíiñ' dseata' dsea' féng' fi' coø' fiñ' e calisí' Salem ie~ lami' jéeng'gui eáang', jogui calíiñ' cajo jmidsea' laniing' quiá' Fidiée' dsea' guíng' ñiff'. Jo ie~ jo i' 'lii' yá'u' quí'ii' Abraham do ni'uuíiñ' fi' e jaiñ' fi' lí' cangór' fi' jee' 'nií' fi' lí' calí'r' jaléng' dseata' dsea' féng' i' seeng' fi' fiñ' lí' jíé'; jo lajee' job cangó' Melquisedec e cangojmíjng'neiñ' jo cajmigüeam'bre cajo; 2jo mi' cangf' e jo, i' yá'u' Abraham do cacuø'r' i' Melquisedec do coø' lajee' guí' íng' jalé' e calí'r' jee' e 'nií' do. Jo i' Melquisedec la guóng' "jaang' dseata' dsea' féng' i' fi' í' laco' catíng'"; jogui co' líiñ' dseata' dsea' féng' quiá' e fiñ' do e sií' Salem e guóng' "juguíú' júu' røø", joba' cajo si' í'bre "jaang' dseata' dsea' féng' i' quie' juguíú' júu' røø". 3 Jo jii' coø' ja' e ñi' dsea' quiá' i' Melquisedec do fa' i' calíng' niquíá'r' jogui i' calíng' tiquíá'r' jogui i' jaléng' 'lii' dsea' cøøng' quiá'r' caguiaang'gui cajo; ø'gui ñi' dsea' lí' cangáang' i' Melquisedec do ø'gui lí' ca'júiñ'. Jo latab' líiñ' jmidsea' laniing' lí' laco'gui la líng' i' Jóø' Fidiée' camíng' do e latab' líiñ' jmidsea' dsea' féng' i' laniing'gui.

⁴Jo lana quie`na' cuante, dsea` rú'naa', jial tíi' laniing` calíng` i Melquisedec do e jì'gui 'lii` yúu` quí'ii' Abraham cacuø'r` dsea` do coo` lajee` guí` íng'` quíá'` lajalé'` e calí'r` jee` 'nii` mí` catíiñ` cóo'` jaléng'` dseata` dsea` féng'`. ⁵Jo lí' laco'gui la fé' e júu` quiu'` ta` e casée' Moí` malii`gui eáang` e lajii'` dsea` i teáang'` jee` 'lé' dsea` Israel i sií' Levíbing' cuøøng` líng' jmidsea`, jo lajii'` dsea` f'bing' i sea` fí' quíá'` i ni'íng'` quíá'` jaléng'` dsea` góor` coo` lajee` guí` íng'` lajalé'` e sea` quíaiñ'`, doñi' fa' e jaléng'` i dsea` do líiñ'` dsea` siju` 'lii` yúu'` Abraham lí' laco'gui la líiñ'` yaaiñ` cajo. ⁶Jo dsu' i Melquisedec do ja` líiñ'` dsea` siju` 'lii` yúu'` Leví, dsu' ca'ím'bre coo` lajee` guí` íng'` quíá'` lajalé'` e calí'r` 'lii` yúu'` Abraham, jogui cajmigüeam'bre cajo. Jogui tée' óo'na' cajo e i 'lii` yúu'` Abraham dobing' i ca'íng'` jalé'` júu` lajii'` e cajíng'` Fidiée' e nicuø'`reíñ'. <sup>7</sup>Jo jii'` jaang` ja` cuøøng` jíng'` e o' lajo e júu` la: Niing`gui jaang` dsea` i jmigüeang'` jaang` dsea` rúng'` laco'gui i dsea` i jmigüeang'` ír` do. <sup>8</sup>Jo jaléng'` jmidsea` quíá'` dsea` Israel líiñ'` siju` quíá'` 'lii` yúu'` Leví, jo ím'bre quíá'` dsea` góor` coo` lajee` guí` íng'` quíá'` lajalé'`; jo dsu' mí` nit'` í' e nijúuiñ`, joba' júum'bre jóng` lí' laco'gui doñi'` i dsea` jmigüf; jo dsu' lí' laco' fé' fí' ní' jì' quíá'` Fidiée' e lafa' seem`bi i Melquisedec do lati'` lana. ⁹Joba' laco' cuøøng` fe`ee' e jaléng'` jmidsea` i líng'` dsea` siju` Leví, dsea` f'bing'` íng'` lana lajii'` e coo` lajee` guí` íng'` e catíiñ'` do, jo líi' lafa' e caquiíb' jaléng'` i jmidsea` do e jo e catíng'` i Melquisedec do ie` lami` caquíi'` yúu'` Abraham quíá'` dsea` do. <sup>10</sup>Jo e jáb'`, ja` mí' calisém'bi i Leví do ie` jo ie` lami` cacuø'r` Abraham i Melquisedec do coo` lajee` guí` íng'` lajii'` e catíiñ'` do; dsu' cuøøng` fe`ee' e jobi lafa' niquie`

Abraham mijú'` quíá'` jaléng'` dsea` siju` i niliseeng` coøøng'gui, co' i Leví do líiñ'` jaang` dsea` siju` dsea` do.

¹¹Jo jaléng'` dsea` Israel cangíiñ'` jalé'` e júu` quiu'` ta` quíá'` Fidiée' la'eáang'` cóo'` jaléng'` jmidsea` i líng'` dsea` siju` Aarón i líng'` siju` yúu'` Leví do cajo. Jo faco' e ta` e cajmée' jaléng'` i jmidsea` do íng'` ta` e íng'` dsee` e laco' liguíuúng` dsea` fí' quini'` Fidiée', joba' ja` 'neáang' jmidsea` i jiéng'`gui faco' lajo; dsu' dseáang'` la guíim` 'neáang'` jaang'gui jmidsea` lí' laco' calíng` Melquisedec, jo o' laco' líng' i jmidsea` siju` Aarón do. ¹²Co' mí' jmisíng'` dsea` lajii'` ta` óo' jmidsea`, joba' 'né' jmisíim`bre cajo lajii'` e júu` quiu'` ta` quíá'r'. ¹³Jo uii` quíá'` Fii'naa' fé' fí' ní' jì' quíá'` Fidiée' e dsea` í' líiñ'` siju` quíá'` coo'gui 'lé' dsea` quíá'` dsea` Israel; jo jii'` jaang` dsea` ja` i mí' calíng'` jmidsea` fí' jee` e 'lé' jo lami` jéeng'gui. ¹⁴Jo nitab` dsí'naa' e Fii'naa' Dsea` Jmáang` cajár' fí' jee` 'lé' dsea` Israel i sii' Judá, jo ja` cajár' fí' jee` 'lé' dsea` Israel i sii' Leví; jogui nine`bí' røø` cajo e Moí` ja` cajíñ'` jii'` coo' uii` quíá'` e 'lé' dsea` Judá do ie` lami` café'r` uii` quíá'` jaléng'` jmidsea`.

¹⁵Jo eáang'gui nita` dsí'naa' røø` lana cóo'` jalé'` e nicafá'a na, co' nicagüem` i jmidsea` dsea` féng'` i laniing`gui do i coøøng` laco' i jmidsea` Melquisedec do, jogui i quíing'` jee` 'lé' lí' jié' laco'gui jee` 'lé' dsea` Leví. <sup>16</sup>Jo Fii'naa' calíiñ'` jmidsea` dsea` féng'` i laniing`gui dsu' o' uii' laco' ta` huí'` e 'né' güi'íir' jee` dsea` siju` quíá'` dsea` Leví, co' calím`bre jmidsea` dsea` féng'` i laniing`gui dsu' la'eáang'` cóo'` e 'gøøng'` quíá'` e seeiñ` do e ja` tóo'` jmií' ni'ííng'`. ¹⁷Co' lalab` fé' Fidiée' fí' ní' jì' quíá'r` e éeiñ` dsea` do: Jo car` ngongíi'` jmiib` oo'` ta` e lin'` jmidsea` dsea` féng'` i laniing`gui lí' laco' calíng` i jmidsea` i sii' Melquisedec ie` malii`gui do.

18 Jo Fidiéé cab' caguiar' jalé' e júu' quiu' ta~ e cacuø'r Moí, co' e júu' jo jo` ta` íng` jogui jo` bî sea` quiá' ca-jo fa' e nijmé- e nileáng` dsea` jee` jalé' dsee` quiá'r. 19 Jo jalé' e júu' quiu' ta~ e ca'íng' Moí ie~ lami~ jéeng'gui do ja` caquíi' jmií fa' e cajmée` e caliséng` dsea` cøng` cøo' Fidiéé` dseáng' la-co' sí'r. Jo dsu' lana nisea` coo` e nita` dsí'naa' e 'gøng'gui e laco' nijmicøo' jneaa'aa' e niñíng'na' e nilisee`naa' cøng` cøo' Fidiéé`.

20 Jogui cajo Fidiéé` cacuø'r júu` ta` dsí' quiá' e júu` jo la'eáang` cøo' júu` quiá'r e cacuø'r 'ñia'r ie~ lami` cajín' e Jesús ni'ufiín` jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui. Dsu' i jmidsea` caguiaang`gui do ja` cacuø'r Fidiéé` júu` quiá'r 'ñia'r e ni'ufiín' do lajo. 21 Jo Fíi'naa' Jesús ca'ufiín` jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui uíi' e cacuø' Fidiéé` júu` quiá'r 'ñia'r lí' laco' la fé' fí ni` jì quiá'r lí' fé' lala: Fíi'naa' cacuø'r júu` quiá'r 'ñia'r e 'né` niliti` jo ja` quí' jmií fa' e nijjiéeng`gui e júu` jo.

Co' lalab fé' cuaiñ` quiá' i Jóor` camíng' do: "Car` ngongíi` jmiib` líng` 'nu` jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui lí' laco' la líng' i Melquisedec do."

22 Jo co' Fidiéé` cacuø'r e júu` quiá'r 'ñia'r do, joba' nita` dsí'naa' e Jesús tíi` nir` e júu` tigua` catf` tú` do e 'gøng'gui laco'gui júu` e cacuø' Fidiéé` lami` jéeng'gui do. 23 Jo jaléng' i jmidsea` caguiaang`gui do cajúm`bre mí` catf` oor` quiá'r, joba' i jiém' caguá` ée` quiá'r. 24 Jo dsu' Jesús latab` seeiñ, joba' latab` líiín` jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui, jo uíi' joba' jo` 'neáng`gui jmidsea` i jiéng'gui i ni'íng` ée` quiá'r. 25 Jo co' lajob` líng` Jesús, joba' la'eáang` íbre cuøng` e leaiñ` jaléng' dsea` jee` jalé' dsee` quiáin' lata` e laco' niliseeiñ` cøng` cøo' Fidiéé`, co' car` ngongíi`

jmiib` seeiñ` e laco' mi'r' Fidiéé` cuaiñ` quiá' jaléng' dsea`.

26 Joba' Jesús líiín` dseáng' i jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui do i 'neáng`naa' do, co' íbre dsea` caneáar` fí' e laco' cuøng` nilisee`naa' cøng` cøo' Fidiéé`. Jo dseáng' dsea` güeam' líng' dsea` do fí` quini' Fidiéé`, jo jíi' coo` dsee` ja` táaiñ, jogui ja` líiín' laco' la líng' dsea` dsee` dsea` quí'. Jo lana dob` niguiiñ` fí` níff` lí' lí' dsée` ée` laco' guíng` Tiquiá'r' Fidiéé`. 27 Jo Jesús ja` líiín' laco'gui i jmidsea` caguiaang`gui i caliséng` lami` jéeng'gui do, co' jaléng' jmidsea` í lacoo' jmií lacoo' jmiib` 'né` jngáiñ' jaléng' jó' e quiá' nicuøiñ' Fidiéé`, jo lajoba' ni'íng` dsee` quiá'r la'uii, jo mi` ningf` jo, 'né` nijmé`guir e laco' ni'íng` dsee` quiá' jaléng' dsea` rúin'. Dsu' Jesús coo` née'ba' 'né` e ca-jáng' 'ñia'r e laco' ni'íng` dsee` quiá' dsea` jmigüf` lata`. 28 Jo jalé' e júu` quiu' ta~ e ca'íng' Moí do dsea` dsee` dsea` quí'bing' guíng' i i ni'uíng` jmidsea` laniing`; jo e júu` e cacuø' Fidiéé` 'ñia'r do e café'r mi` cangf` e cacuø'r Moí jalé' e júu` quiu' ta~ do lami` jéeng'gui, jo dsu' cøo' e júu` e café' Fidiéé` doba' ca'náaiñ` i Jóor` camíng' do e laco' ni'ufiín` jmidsea` dsea` féng' i dseáng' laniing`gui i dseáng' lata` ée` ta` røø` cøo' lajalé' e cangíiín` quiá' Tiquiá'r' Fidiéé`.

Jesús ca'ufiín` jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui quí'ii'

8 Joba' fíi`guíi` 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang~, e lab e uíng` e niing`gui eáang` quiá' lajíi' e júu` e síi'naa' 'nú', e Jesúsbing' líng' i jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui quí'ii', jogui íb` cajo i niguiing` lana fí` níff` lí' lí' dsée' laco' guíng` Fidiéé` dsea` laniing` 'gøiñ'. 2 Jo guíiñ` fí` jo e éer` ta` e líiín' jmidsea` dsea` féng' i laniing`gui, co' fí` job` dseáng' lí' lí' ée` já' quiá'

Fidiée' fí lí' cajméer' 'ñia'r' jò' o' fí' lí' cajmée' dsea' jmigüf'.

³Jo jaléng' jmidsea' laniing' si'neaañ' e nicuór' lajii' feá' e catíng' Fidiée' jogui e nijngáñ' jaléng' jó' e laco' nicuóñ' dsea' do; jò' lajob lí' cóo' Ffi'naa' Dsea' Jmaang', co' la guúm'ba' 'né' líng' ee' nicacuór' fí' quini' Fidiée' uú' dsee' quía' jaléng' dsea' jmigüf'. ⁴Jogui faco' ír' táam'bir fí' jmigüf' la, joba' ja' quí' jmiñ' jóng e líiñ' jmidsea' faco' lajò, co' fí' jmigüf' la niseem' jmidsea' i' cuóong' lí' cuó' feá' fí' quini' Fidiée' lí' laco'gui e ta' e caqui' Fidiée' e cajme' Moí' fí' ní' jì' quía'r'. ⁵Co' jalé' ta' e cajmée' jaléng' i' jmidsea' do fí' jmigüf' la, rúm' jiu' lí' laco'gui la lí' fí' ñiff', co' cajméer' lajò fí' jmigüf' la e lí' laco' cuó' lí' e quía' jial dseáng' lí' fí' ñiff'. Jo nine'baa' røø' e jalé' e la e lico' cuó' lib'; dsuco' ie' malii'gui do, ie' lami' caqui' Fidiée' ta' quía' Moí' e nijmeín' coo' 'núu' 'mi' fí' lí' jmiféng' jaléng' dsea' Israel Fidiée', jò' ie' jò' casí'r' Moí' lala: "Moí', quie' cuente røø', jò' jmée' e 'núu' jò' lí' laco'gui jii' e nica'é'e 'nu' e fí' yá' mó' Sinaí do." ⁶Jo dsu' Jesús i' líng' jmidsea' dsea' féng' i' laniing'gui quí'ii' do, íb' dsea' i' nica'íng' e ta' e 'gøng'gui eáang' laco'gui e ta' quía' jaléng' jmidsea' i' seeng' fí' jmigüf' la; co' dsea' íb' i' caneaá' fí' e laco' cuóong' e dseáng' niliseeng' dsea' jmigüf' cøong' cóo' Fidiée' lata'. Jo cajméer' lajò la'eáang' cóo' e júu' e cajmirø' Fidiée' cøong'gui do, co' e jò' 'gøng'gui laco'gui e júu' tigua' e cacuø'r' Moí' lami' jéeng'gui do. Jo e júu' e cajmirør' cøong'gui do lí' cóo' júu' tíi' fii' e guíú'gui, co' eáang'gui cuø' e ta' dsí' dsea'.

⁷Jo faco' cali'íng' ta' dseáng' laco' si'í' e júu' tigua' la'uii' e cacuø' Fidiée' malii'gui do, joba' jò' cali'né'gui jóng e júu' tigua' e cacuø' Fidiée' cøong'gui do

faco' lajò. ⁸Jo dsu' mi' calilí' Fidiée' e ja' jii' jaléng' i' dsea' quía'r' do e júu' tigua' la'uii' quía'r' do, joba' ca-jmiquím' dsíir' cóoñ' do, jò' lalab ca-jjñ' fí' ní' jì' quía'r':

Lalab fá'a: Niguiéeb' jmiñ' mi' nicuøøø' jaléng' dsea' Judá cóo'gui jaléng' dsea' Israel caguiaang'gui coo'gui júu' tigua' e 'mí'.

⁹Jo e júu' tigua' e 'mí' e nicuøøø' i' dsea' í'

e jiéb' lí' laco' e júu' tigua' la'uii' do e cacuøøø' jaléng' dsea' áang' quía'r' mi' cacá'a nifí' quía'r' e ca'uøøn' re fí' ní' guóo' uø' quía' dsea' Egipto; jò' dsuco' jaléng' i' dsea' áang' quía'r' do ja' calinúu'r' lajii' júu' tigua' e cacuøøø're do,

joba' ca'náam' 'ñiá'a' quía'r' jóng.

¹⁰Jo e lab e júu' tigua' e 'mí' e nicuøøø' dsea' Israel mi' niguié'e e jmiñ' jò:

Nicuøøø' jaléng' i' dsea' í' e laco' ní'f' dsíir' røø' lajii' júu' quiu' ta' quie' e jogui e ní'ín' car' ngocáng' dsíir' jalé' e júu' jò' cajo.

Jogui dsea' do nijmiféñ' jnea', co' jii' jneab' nilíin' Fidiée' quía'r', jogui jii' íb' nilíing' dsea' quie' e cajo.

¹¹Joba' ie' jò' jo' 'né'gui fa' e nijmeá'gui dsea' júu' rúñ' jial laco' nijmicuñ' jnea',

co' lajii'm' dsea' nilicuñ' jnea' ie' jò, nañ' fa' líiñ' dsea' niing' osi' ja' líiñ' lajò é.

¹²Jo ie' jò' ní'ím'baa' dsee' quía'r' uii' quía' jalé' e ga' e nica'jmée'r', jò' jò' nijmiguiéng'gui dsii' jalé' dsee' e nica'éer' lami' jéeng'gui.

¹³Jo mi' fé' Fidiée' e nicuør' e júu' tigua' e 'mí' do, joba' cuó' lí' jóng e nicadseáb' bí' quía' e júu' tigua' e la'uii' do e cacuø' lami' jéeng'gui do; jogui jalé' e niyúu' jogui e jò' ta' íng', capí'ba' 'né'gui quía' e tí' lí' nilíing' congua'.

Jial líí fí lí jmféng' dsea` Fidiée`

9 Jogui lanagui fíí guíí 'nú', dsea` rú'-naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-, e mi` cacuø` Fidiée` e júu` tigua` quiá'r lamí` jéeng'gui do, jo cacuø` e júu` jo e laco' jial 'né` jmé` dsea` mi` jmféin' Fidiée`, jo jalé' e jo 'né` jmer` fí` coo` dsíí 'núu` 'mi' e cajme' yaang` dsea` jmigüf. <sup>2</sup> Jo e 'núu` 'mi' do quiéeng` tú` jníng'`, jo e jníng'` la'uii` do, fí` job lí` si' e ní` cunée` e fí` lí` téé' candíí` e coo` do; jo fí` job cajo fí` lí` si' coo` mes` fí` lí` néé` iníí` güeang'` e catíng` Fidiée`. Jo e jníng'` la'uii` la sií` Éé` lí` Güeang'` quiá' Fidiée`. ³ Jo e jníng'` e catí` tú` quiá' e 'núu` do líí` cóo' coo` 'mi' fé' e niguo' e íí` e fí` dsíí` 'núu` do, jo e fí` dsíí` job lí` sií` Éé` e Laniing` Güeang'` quiá' Fidiée`. ⁴ Jo e fí` jo sea` coo` nife' e líí` cóo' layaang` cunée`, jo fí` job lí` jír` sù; jo fí` quiá' job cajo si' e guóo' e fí` lí` téé' júu` tigua` quiá' Fidiée` e caráain` lamí` jéeng'gui do, jo e guóo' jo sibé' dse' cóo' layaang` cunée`. Jo e fí` dsíí` guóo' do iü` coo` dsuü` e líí` cóo' layaang` cunée`; jo e fí` dsíí` job lí` si' ma` capí' e maná e cacuø' Fidiée` jaléng' dsea` Israel mi` cangiin` do fí` ní` guóo' uø` quiú. Jo fí` dsíí` guóo' job cajo fí` lí` si' ma` e 'ma'u` quiá' 'líí` yúu' Aarón e ca'íéé` tú` má' quiá' calé' catú; jogui e fí` dsíí` guóo' job cajo lí` iü` e cuu` e lí` too` júu` tigua` quiá' Fidiée` e cacuø` malií` gui do. <sup>5</sup> Jo e fí` ní` e guóo' e sibé' cunée` do teáng` gáng` i` dsí` cueé', jo e fí` nú' lí` dsí` cuein' do cuø` lí` e dob seeng` Fidiée`, jogui e fí` nú' job cajo fí` lí` íing` dsee` quiá' dsea`. Jo dsu' lana jo` ngii` lí` fa' 'né` gui e nííí` guíí` 'nú' dseáng' la'uiing` cuain` quiá' jalé' e jo. <sup>6</sup> Jo mi` tí` lí` cató' e guia` dsea` guíú` lajalé' e ni' né` e fí` dsíí` 'núu` 'mi' do, joba' jaléng' jmidsea` nicuøøm` dsitáain' jóng lacoø` jmíí` lacoø` jmíí` e fí` e jníng'` la'uii` quiá' e 'núu`

'mi' do e laco' niguiár` guíú` lajji' e feá' e catíng` nicuø'r` Fidiée'. ⁷ Jogui e jníng'` lí` catí` tú` quiá' e 'núu` 'mi' do dseáng' lajji' jmidsea` laniim`bing' i` cuøøng` lí` í` e fí` dsíí` jo coo` néé' la-coo` jii; joba' mi` tí` lí` nití` í' e ni' ír` e fí` jo, 'né` e niquier` feá' e líí` cóo' jmi` jó' núu` e laco' nicuø'r` Fidiée`, jo lajoba' dsea` do ni'fiin` jalé' dsee` quiá' i` jmidsea` do 'nia'r` cóo' gui jalé' dsee` quiá' jaléng' dsea` góor` caguiaang` gui mi` éein' dsee` e ja` lílír` lajo. ⁸ Jo cóo' jalé' e na, la'eáang` cóo' Jmigüf quiá' Fidiée` ba' jmicóo' jneaa` aa' e laco' line` naa' e ja` mí` sea` fí` e ngíng` dsea` e catí` dsíí` Éé` lí` Laniing` Güeang' do lajee` e jmáang` ta` e fí` lí` líí` jníng'` la'uii` do. <sup>9</sup> Jo lajaléb' e la cuø' coo` lí` quiá' jial líí` lana; dsuco' jalé' e calí` e fí` dsíí` 'núu` 'mi' do; fa' jaléng' jó' i` cajíng' jmidsea` fí` quini` Fidiée` cóo' gui jalé' e feá' e jíé' gui e cacuø'r` Fidiée`, jo dsu' jalé' e jo ja` quíí` jmíí` fa' e niliguiú` dsíí` dsea` i` jmféng' Fidiée` cóo' jalé' e feá' do dseáng' laco' si' í' fí` quini` dsea` do. ¹⁰ Co' jalé' e qui' tíng` dsea` fí` quini` Fidiée` la'eáang` e júu` tigua` la'uii` do e cacuø' dsea` do lamí` jéeng'gui do, dsu' e jo quiu' ta` jii' quiá' jalé' e jmóob` dsea', fa' jalé' e gø' dsea` cóo' gui jalé' e í' dsea` osi jalé' e jíé' gui é, e laco' niliguiú` dsíí` dsea` laco' si' í' fí` quini` Fidiée`; jo dsu' jalé' e jo íing` ta` jii' cartí` mi` nicuø` Fidiée` e júu` tigua` e 'míí` do.

¹¹ Jo dsu' lana nicagüém` Dsea` Jmáang` e nilííí` i` jmidsea` dsea` féng' i` laniing` gui e laco' nijmicóo'r` jneaa` aa' e niííng` naa' jalé' e guíú` e si'fií` naa' quiá' Fidiée`. Jo e fí` lí` éer` e ta` 'goo` e cangiin` do, fí` job lí` 'gøng' gui jogui niing` gui cajo, co' o' dsea` jmigüf i` cajme', o' gui cajme'r` cóo' e sea` fí` jmigüf cajo. <sup>12</sup> Dsu' lanagui nicangíim` Dsea` Jmáang`, joba' dob niguiin` e fí` Éé` lí` Laniing` Güeang' do dsu' o' uíí`

e cacuør' fí' quini' Fidié' jmi'øøng- jo'chí' osi jmi'øøng- güitá' jiuung- é, co' cangüim'bre fí' jo dsu' la'eáang' e cacuør' jmi'øøin' 'nia'bre, jo lajoba' calí'r- e nileáang'naa' jee- dsee- quí'ii' lata'. ¹³ Dsu' e jáb'r, e lajee' e jmáang' ta- e júu' tigua' la'uui- e cacuør' Fidié' lami' jéeng'gui do, ie' lami' jmáang' ta- jalé' jmi'øøng- güitá' jiuung- cõo'gui jo'chí' colliing'gui cõo' fa' quia'r- jaang' güitá' iee' mi' ningf' e cáng'ne' fí' nife', joba' cõo' jalé' e jo seab'jiu capi' b'f e laco' nijlíib- Fidié' dsee- quia'r dsea', jo lajoba' niliguiüin- lajee' cateá' fí' quini' dsea' do. ¹⁴ Jo e já'r, e jalé' e jmi'øøng- jó' do óob'jiu b'f, jo dsu' e jmi'øøng- Dsea' Jmáang- 'nia'r do dseáng' eáang'gui laniing- 'gøng' jogui eáang'gui óo' b'f cajo, co' dseáng' conguiab' íing- dsee- quí'ii' fí' quini' Fidié' lata'. Co' la'eáang' cõo' Jmiguí' quia'r Fidié' e sea' lata' do, Dsea' Jmáang-, dsea' ja' dsee- røøin' jii' cõo', cajáng' 'nia'r e cajüin- jogui cacuør' jmi'øøin-. Jogui la'eáang' e jmi'øøin- do calilí'naa' e jo' 'né' nijmó'guí' jii' cõo' e lami' quí' tting'naa' jmoo'naa' do e sí' jii' fí' 'mó', jo lajoba' cuøøng' nijmó'oo' dseáng' laco' iing' Fidié' i dsea' i seeng' car' ngongfi' jmi'.

¹⁵ Jo la'eáang' e cajáng' 'nia' Dsea' Jmáang- e cajüin- fí' dse' crúu', joba' niseab' fí' quí'ii' e nilisee'naa' cøøng' cõo' Fidié' la'eáang' cõo' e júu' tigua' e 'mí' do, jo lajoba' ni'íing- e iihuí' e catí'naa' do uí' jalé' dsee- quí'ii' lí' laco' la fé' fí' ní' e júu' tigua' la'uui- do. Jo la'eáang' cõo' e cajúng- Dsea' Jmáang- do, joba' jalém' dsea' i nicaguíng' Fidié' i ni'uúing- dsea' quia'r- cuøøng' e nilí'r' e ni'ín' jalé' e guiá' e catíin- lí' laco'gui jii' júu' e nicacuør' Fidié' lami' jéeng'gui do. ¹⁶ Jo faco' jaang' dsea' iin- ningfiin- jalé' e sea' quia'r- fí' jaguó' jaang'gui dsea' mi' ningf' e nijüüin-, dsu' ja' cuøøng' e

ni'íng' i dsea' í jalé' e jo lajee' e seem'bi i dsea' i nicuø' do, co' jang' 'né' líta- dsí' song nicajúng- i dsea' i nicuø' e do, joguiba' nicuøøng' e ningíng- fí' jaguó' i dsea' i catíing- do. ¹⁷ Co' ja' b'f sea' e ningíng- fí' jaguó' i dsea' i catíing- jalé' e jo lajee' e seem'bi i dsea' i nicuø' do, dsu' mi' ningf' e nijúum- i dsea' i nicuø' do, joguiba' nisea' fí' e ni'íng' i dsea' i catíing- do. ¹⁸ Jo co' lajob lí', joba' e júu' tigua' e cacuør' Fidié' dsea' lami' jéeng'gui do la guíim' 'né' jmi'øøng- jó' núu' e laco' sea' b'f quia'r fí' quini' Fidié'. ¹⁹ Jo ie' mali' do Moí' cajme'r júu' jaléng' dsea' góor' dsea' Israel jalé' júu' quia' ta' quia'r Fidié' e 'né' nijmitíin- do fí' quini' Fidié'; jo mi' cangf' e café'r e júu' jo, joba' cacár' cõo' síi- e silíng' e 'núu' ní' yúu-, jo cajgiéer- jmi' jó' núu' e niscang' cõo' jmi' fí' ní' lí' toq- júu' quia'r Fidié' e cajme'r do, jogui cajgiéer-bre quia'r lajiing- dsea' do cajo. ²⁰ Jo mi' cató' e jo, lalab cajíng' Moí' casí'r- jaléng' i dsea' góor' dsea' Israel do: "E jmi'øøng- la cuø' e tí' ní' e júu' quia'r Fidié' e cacuør' jneaa'aa' e dseáng' 'né' e nijmití'baa'." ²¹ Jogui ca'éé'bi Moí' e jmi'øøng- do cajo fí' dsí' e 'núu' 'mi' güeang' lí' jmiféng' dsea' Fidié' cõo'gui fí' ní' jalé' e jmáang' ta- e fí' dsí' 'núu' do. ²² Jo lí' laco' la fé' júu' quia' ta' quia'r Fidié' e cajme'r Moí', e cõo' lajii' jmi'ba' ligüeang' lí' doñi' ee'; jogui cajo ja' quí' jmi' ni'íing- Fidié' dsee- song ja' catuu' jmi'øøng'.

La'eáang' e cajúng- Dsea' Jmáang- fí' dse' crúu', joba' laang'naa' jee- dsee- quí'ii'

²³ Jo e 'núu' 'mi' güeang' lí' jmiféng' dsea' Fidié' cõo' jalé' e jmáang' ta' fí' dsí' jo lí' lafa' rúm'jiu cõo' jalé' e sea' fí' níff' fí' lí' guiing- Fidié', jo jalé' e sea' e fí' dsí' 'núu' do ligüeang' cõo' jmi'øøng- jó' núu'; jo dsu' jalé'gui e sea' fí' níff' quia'r Fidié' dseáng' lajib-

nigüeang^l, joba^l 'né^l jmi^l e 'gøng^lgui laco^l jmi^l jó^l núu^l. ²⁴Jo dsu^l Fii'naa^l Dsea^l Jmáang^l ja^l ca'ír^l fí^l Êé^l Laniing^l Güeang^l quíá^l e 'núu^l 'mi^l e cajme^l dsea^l jmigüf^l, co^l e 'núu^l jo líí^l jíí^l lafa^l coo^l e lí^l e sea^l fí^l ñiff^l fí^l lí^l Laniing^l Güeang^l quíá^l Fidiée^l. Co^l Dsea^l Jmáang^l dseáng^l fí^l ñiff^l lí^l cagüeiñ^l, jo lana dob nigüiñ^l coo^l Fidiée^l e mi^lr dsea^l do uii^l quí^l i^l. ²⁵Jo laco^l jíí^l laco^l jíí^l jaléng^l jmidsea^l laniing^l quíá^l dsea^l Israel 'né^l e dsitáañ^l e fí^l Êé^l lí^l Laniing^l Güeang^l quíá^l e 'núu^l 'mi^l do e dsi-jíí^l r^l jmi^l jó^l núu^l fí^l quini^l Fidiée^l. Jo dsu^l ja^l cajmée^l Dsea^l Jmáang^l laco^lgui cajmée^l i^l jmidsea^l í^l, co^l coo^l ya^lba^l ca^lt dsea^l do fí^l Êé^l lí^l nigüeang^lgui fí^l ñiff^l e cacuø^l r^l jmi^løøiñ^l, jo ja^l ca'ír^l jmguiú^l ya^l. ²⁶Co^l faco^l lajob líí^l, joba^l jmguiub^l ya^l catí^l jóng e cajúng^l Dsea^l Jmáang^l ie^l lami^l catiroo^l jmigüf^l faco^l lajo; dsu^l lajee^l lana jo cartí^l mi^l niguiá^l jmigüf^l, coo^l née^lba^l dseáng^l cagüéng^l dsea^l do fí^l jmigüf^l la, jogui coo^l néeb^l cajo e cajáng^l 'ñia^lr e cajúñ^l e laco^l ni'íing^l conguiá^l jalé^l dsee^l quíá^l dsea^l jmigüf^l. ²⁷Jo co^l coo^l née^lba^l e júung^l jaléng^l dsea^l, jo mi^l ningí^l jo, niguilíñ^l fí^l quini^l Fidiée^l e laco^l nitidsí^l í^l quíá^l r^l uii^l quíá^l jalé^l e nicajméer^l lajee^l ie^l lami^l seeng^lguir fí^l jmigüf^l la, ²⁸jo lajob Fii'naa^l Dsea^l Jmáang^l coo^l née^lba^l si'íñ^l quíá^l Tiquiá^l r^l Fidiée^l e cajáng^l 'ñia^lr e cajúñ^l e laco^l conguiá^l ca'íñ^l jalé^l dsee^l quíá^l i^l fíng^l dsea^l jmigüf^l. Jo mi^l nijáa^l tur fí^l jmigüf^l la calé^l catú^l, jo^l nijáar^l fa^l e nijúung^l tur uii^l dsee^l quíá^l dsea^l jmigüf^l, co^l nijáa^l bre dsu^l e jaleaaiñ^l jaléng^l dsea^l quíá^l r^l i^l nisi-jeeng^l í^l i^l nisita^l dsíí^l e nigüéeng^l tur calé^l catú^l.

10 Jo e júu^l quiú^l ta^l quíá^l Fidiée^l e cajme^l Moí^l do cuø^l lí^l e laco^l líñ^l jiu dsea^l jalé^l e guiá^l e nidsijé^l cøøng^lgui, dsu^l o^l dseáng^l jial laco^l líí^l e jo. Joba^l jalé^l e feá^l e cuø^l jaléng^l i

jmidsea^l do laco^l jíí^l laco^l jíí^l ja^l quíí^l r^l jmií^l fa^l dseáng^l e niliguiú^l dsíí^l dsea^l dseáng^l laco^l si'í^l fí^l quini^l Fidiée^l. ²Co^l faco^l e júu^l quiú^l ta^l quíá^l Fidiée^l do dseáng^l e já^l quíí^l r^l jmií^l e ni'íing^l jalé^l dsee^l quíá^l dsea^l, joba^l jo^l fí^l dsíí^l dsea^l jóng e líñ^l dsea^l óo^l dsee^l, jogui nitá^l bre cajo e nicuø^l r^l jmi^l jó^l núu^l uii^l dsee^l quíá^l r^l faco^l lajo. ³Jo uing^l e dsicar^l e jmi^l jó^l núu^l do fí^l quini^l Fidiée^l laco^l jíí^l laco^l jíí^l e lí^l laco^l jmguiéng^l dsíí^l laco^l jíí^l e líñ^l bir dsea^l óo^l dsee^l. ⁴Co^l dseáng^l e jáb^l, e jmi^l güitá^l jiuung^l do coo^l gui jmi^l jaléng^l jo'chí^l dseáng^l ja^l quíí^l r^l jmií^l fa^l e ni'íing^l jalé^l dsee^l quíá^l dsea^l jmigüf^l.

⁵Jo co^l ja^l quíí^l r^l jmií^l yaang^l e jmi'øøng^l jó^l do e ni'íing^l dsee^l quíá^l dsea^l, joba^l mi^l cagüéng^l Fii'naa^l Dsea^l Jmáang^l fí^l jmigüf^l la, lalab casí^l r^l Tiquiá^l r^l Fidiée^l:

Jo co^l ja^l tí^l óo^l 'nu^l e jíí^l dsea^l jmi'øøng^l jó^l 'líí^l fí^l quini^l o'gui e jíí^l dsea^l lí^l doñí^l ee^l feá^l e laco^l jmféiñ^l 'nu^l, joba^l 'nu^l nicacuø^l jnea^l ngúu^l táan^l n coo^l gui jmi'øøñ^l e laco^l nijmitii^l lajíí^l e iing^l 'nu^l, Fíí^l i^l Fidiée^l.

⁶Jo co^l ja^l tí^l óo^l 'nu^l mi^l jíng^l dsea^l jó^l núu^l i^l nicacáang^l fí^l nife^l o^lsi jalé^l feá^l e jié^l gui e cuø^l dsea^l 'nu^l e laco^l ni'íñ^l dsee^l quíá^l r^l,

⁷joba^l lalab ca'í^l a: “Lab cagüén^l fí^l jmigüf^l la e laco^l nijmitii^l jíí^l laco^l iing^l 'nu^l, Fíí^l i^l Fidiée^l, lí^l laco^lgui la fé^l fí^l ni^l jí^l quíí^l lí^l fé^l cuaiñ^l quíé^l e.”

⁸Jo nicajíng^l Dsea^l Jmáang^l e ja^l iing^l Fidiée^l o'gui tí^l dsíí^l e jíí^l dsea^l jmi'øøng^l jó^l núu^l fí^l quini^l o'gui jalé^l feá^l quíá^l jaléng^l jó^l i^l nicacáang^l fí^l nife^l e laco^l ni'íing^l dsea^l do dsee^l quíá^l dsea^l. Jo cajíñ^l lajo doñí^l fa^l e lajob ta^l quiú^l fí^l ni^l jí^l quíá^l Fidiée^l e cacuø^l r^l Moí^l ie^l malií^l gui do, e dseáng^l lajob guíng^l

'né jmé dsea` jmiǵiũf. <sup>9</sup> Jo cajím<sup>l</sup> bigui Dsea` Jmáang` cajo e casí<sup>r</sup> Tiquiá<sup>r</sup> Fidiée` lala: “Teaa` , lana lab nicagüén` n fí jmiǵiũf la e laco' nijmee` e dseáng<sup>l</sup> jíi<sup>l</sup> laco' e iing` 'nu.” Jo laco' cuóøng` fe`ee' e mi` cagüéng` Dsea` Jmáang` fí jmiǵiũf la, caséer` coø` e guiú^l gui jogui e 'gøng^l gui eáang` cajo, jogui cab<sup>l</sup> ca-naang` e feá^l e lami` quí<sup>l</sup> tñing` dsea` jmóor` lami` jéeng` gui do. ¹⁰ Jo uí^l e Dsea` Jmáang` nicajmitir` lajii<sup>l</sup> e iing` Fidiée` e cajáng<sup>l</sup> 'ñia<sup>r</sup> coø` née^l e cajúin` fí dse<sup>l</sup> crúu` e laco' ni'fing` dsee` quí^l ii' lata` , joba' uí<sup>l</sup> e jo Fidiée` nicajméer` e nilí<sup>l</sup> naa' dsea` guiúng` fí quínir`.

¹¹ Jo lajalém^l jmidsea` quiá<sup>l</sup> dsea` Israel quí^l tñiin` e dsijíin` jó^l fí quini` Fidiée` lacoø` jmi` lacoø` jmi` ; jo jmóor` lajo, co' lajob júu` tigua` e cacuø<sup>r</sup> Fidiée` ír` lami` jéeng` gui. Dsu<sup>l</sup> jalé<sup>l</sup> e jmóor` do, ja` quí<sup>l</sup> jmi` fa' e ni'fing` jalé<sup>l</sup> dsee` e røøng` dsea` jmiǵiũf. ¹² Jo dsu^l Dsea` Jmáang` gui cajáng^l 'ñia^r e cajúin` coø` née^l 'ñiab^l carta` róø` jmiǵiũf, jo e jo íng` ta` e ni'fing` dsee` quí^l ii' lata`. Jo mi` cangf` e cajméer` e jo, cangám^l bre jóng jo cangogüear` lí<sup>l</sup> lí dsée<sup>l</sup> laco' guing` Tiquiá^r Fidiée` fí ñiff. <sup>13</sup> Jo fí job niguiin` lana e sijeein` e Tiquiá<sup>r</sup> Fidiée` nijmé` e nijmi'gó` jaléng^l dsea` i` 'ní^l ní` quiá<sup>r</sup> jogui e nisí<sup>l</sup> jaléng<sup>l</sup> dsea` do uø` jnir` fí quiniñ^l e laco' nijmiféng` neiñ. <sup>14</sup> Jo coø` née^l 'ñia^r ba' cajáng^l 'ñia^r e cajúin` e laco' ca'fiiñ dsee` quiá^l jaléng^l dsea` jmiǵiũf, jo lajoba' cajmigüeang<sup>l</sup> neiñ laco' sí<sup>l</sup> fí quini` Fidiée` car` ngongíi` jmi`. ¹⁵ Jo lalab tíi` ní` Jmiǵiũf quiá^l Fidiée` e jáb<sup>l</sup> e júu` la mi` fé^l lala:

¹⁶ Jo lalab jing^l Fíi^l naa' Fidiée` :
Jo e lab e júu` tigua` e 'míi` e nijmirøø` coø^l jaléng^l dsea` Israel mi` nigu-íée` e jmi` jo:

Nicuóøø` jaléng<sup>l</sup> dsea` quíe` e niliñir` jalé^l júu` quiu<sup>l</sup> ta` quíe` ,

jogui nijmee` e e nijmér` núu^l bre jalé^l e júu` jo laco' sí^l.

¹⁷ Jo dseáng^l jo` nijmiguiéng<sup>l</sup> dsii` jalé^l dsee` e nica'éer` fí quini` coø<sup>l</sup> gui jalé<sup>l</sup> dsee` e nica'éer` coø<sup>l</sup> jaléng<sup>l</sup> dsea` rúin` ,
co' dseáng^l latab` ni'fin` jalé^l e dsee` jo.

¹⁸ Jo co' dseáng^l conguiab` nica'fing` Fidiée` jalé<sup>l</sup> dsee` , joba' dseáng^l jo` 'né fa' ee` liing` feá<sup>l</sup> ni'ji<sup>l</sup> gui dsea` fí quini` dsea` do e laco' ni'fiiñ` jalé<sup>l</sup> dsee` .

Nicuóøøng` e ningiing` naa' fí Ée` Laniing` Güeang^l quiá^l Fidiée`

¹⁹ Jogui lana fii` guíi` 'nú^l , dsea` rú<sup>l</sup> naa' dsea` quiá^l Dsea` Jmáang` , e coø^l e jmi'øøng` Dsea` Jmáang` e catuu` fí dse^l crúu` mi` cajúin` cuaiñ` quí^l ii' , la'eáang` coø<sup>l</sup> e joba' lana nisea` fí quí^l ii' e nicuóøøng` e ningiing` naa' e ja` 'gó<sup>l</sup> naa' jíi<sup>l</sup> capí<sup>l</sup> fí Ée` lí` Laniing` Güeang^l fí lí` guing` Fidiée` fí ñiff. <sup>20</sup> Co' la'eáang` e cajáng^l 'ñia^r Dsea` Jmáang` e cajúin` fí dse<sup>l</sup> crúu` uii` quí<sup>l</sup> ii' , joba' nicaneáa` bre coø` fí 'míi` e laco' cuóøøng` e ningiing` naa' fí lí` guing` Fidiée` , co' cajéb<sup>l</sup> e lafa' 'mi' e sijni` fí jo. ²¹ Jo co' Jesús ca'ufiiñ` i` jmidsea` dsea` féng^l i` laniing` gui quí^l ii' i` ni'quie` nifi` quiá<sup>l</sup> lajaléng<sup>l</sup> dsea` quiá^l Fidiée` , <sup>22</sup> joba' madsiquiéeng` naa' coø^l Fidiée` car` ngocáng` dsí` naa' jogui e nita` dsí` naa' e dseáng^l nijmitib` dsea` do jalé^l júu` quiá<sup>r</sup> . Jo madsiquiéeng` naa' coø^l Fidiée` cajo e jo` røø` naa' dsee` jogui e nilí^l naa' lafa' dsea` sijgíng` coø^l jmi`. <sup>23</sup> Jo dseáng<sup>l</sup> teáb` 'né` tée` naa' fí guíu` lí` nitée` naa' coø<sup>l</sup> Dsea` Jmáang` , e dseáng<sup>l</sup> ta` dsí` naa' e jáb<sup>l</sup> júu` quiá^l dsea` do, co' dseáng<sup>l</sup> nijmitib` Fidiée` lajii<sup>l</sup> júu` quiá^r e nicacuø^r jneaa` aa' lami` jéeng` gui do. <sup>24</sup> Jo 'né` nijmi'úum` bíi` jial e nijmicóø^l naa' jaléng^l dsea` rú<sup>l</sup> naa' e nijmi'neaañ` rúin` jogui jial e nijmér`

jmang^l e guiú^l. ²⁵ Jo fíi^l guíi^l 'nú^l', dseá^l rú^l'naa^l dseá^l quiá^l Dseá^l Jmáang^l, e ja^l dseeng^l fa^l e nijmi^l'naang^l yee^l ee^l e ja^l seáang^l rú^l'naa^l lí^l laco^l jmóo^l i líing^l dseá^l, co^l o^l lajo e 'né^l jmó^l jneaa^l'aa^l; co^l lí^l lí^l 'né^l e nicuó^l'gui bí^l rú^l'baa^l e laco^l ja^l nitú^l fí^l lí^l nitée^l'naa^l cóo^l Dseá^l Jmáang^l, jo eáang^l gui 'né^l jmi^l'úung^l-naa^l e jo lana, co^l ninee^l jó^l'baa^l e ni-jaquiém^l e tí^l lí^l nigüéeng^l tu Fíi^l'naa^l Dseá^l Jmáang^l fí^l jmigüí^l la calé^l catú^l.

²⁶ Jogui fón^l'n 'nú^l', dseá^l rú^l'naa^l, e song la ee^l bíi^l dsee^l e guita^l dsi^l'naa^l mí^l cangí^l e nicalicuíng^l'naa^l Dseá^l Jmáang^l, joba^l jo^l sea^l feá^l jóng e laco^l cuó^long^l e ni^l'fing^l-gui jalé^l e dsee^l jo^l fíng song jmoo^l-naa^l lajo. ²⁷ Co^l song la ee^l bíi^l dsee^l, joba^l eáam^l nisijée^l quí^l'ii^l lajíi^l' iihuúí^l e nicuó^l Fidiée^l mí^l tí^l lí^l niquid-sir^l í^l quiá^l lajaang^l lajaang^l dseá^l mí^l nibíiñ^l jaléng^l i dseá^l i 'ní^l ní^l quiá^l'r fí^l lí^l coo^l jí^l e ja^l tóo^l jmií^l yu^l. ²⁸ Jogui nine^l'baa^l e mí^l jaang^l dseá^l ja^l jmitir^l la-co^l catíng^l e júu^l quiú^l' ta^l quiá^l Fidiée^l e cajme^l Moi^l, jogui song seeng^l gáng^l si gaang^l dseá^l i tíi^l ní^l quiá^l lajíi^l' e dsee^l e ca'ée^l i dseá^l do, joba^l dseáng^l ja^l mhi^l seab^l jóng, co^l dseáng^l ja^l fi^l'b^l 'né^l júung^l i dseá^l do uí^l e dsee^l e ni-ca'éer^l do. ²⁹ Jo dsu^l iihuúí^l eáang^l guib ni^l'ng^l jaléng^l i dseá^l i jmóo^l ta^l 'ní^l níng^l i Jóo^l Fidiée^l camíng^l do cóo^l'gui jaléng^l i dseá^l i ja^l jmi^l'gó e jmi^l'óong^l dseá^l do cóo^l'gui jaléng^l i dseá^l i fé^l ga^l uii^l quiá^l Jmigüí^l quiá^l Fidiée^l e 'neáang^l jneaa^l'aa^l do cajo. Co^l la'eáang^l cóo^l' e jmi^l'óong^l dseá^l dob e jmita^l dsi^l-naa^l e júu^l tigua^l e 'mhi^l e cacuó^l Fidiée^l, jogui la'eáang^l cóo^l' e jmi^l'óong^l dseá^l dob cajo e caligüeang^l'naa^l fí^l quini^l Fidiée^l. ³⁰ Jogui nine^l'baa^l e lalab ca-jíng^l Fíi^l'naa^l: "Jneab^l dseá^l catíin^l n e ni^l'hi^l i í^l laco^l catíng^l jogui e niqúí^l táa^l lí^l jialco^l ée^l dseá^l." Jogui cajím^l'biguir cajo: "Níá^l'baa dseá^l niquidsii^l í^l quiá^l jaléng^l dseá^l jmigüí^l." ³¹ Jo dseáng^l

eáam^l ga^l ni^l'f fò^l quiá^l jaléng^l i dseá^l røong^l dsee^l mí^l ni^l'f Fidiée^l i seeng^l car^l ngongí^l jmií^l í^l quiá^l'r!

³² Jogui jmigüiéng^l áa^l'na^l cajo e ie^l mí^l tá^l já^l calíng^l'na^l júu^l quiá^l Dseá^l Jmáang^l, jmigüiú^l íng^l iihuúí^l ca'íng^l'na^l, lifa^l cajmee^l'ba^l té^l'na^l cóo^l' jalé^l e jo, jo ja^l calitúng^l óo^l'na^l lajíi^l' fí^l lí^l niteáang^l'na^l cóo^l' Dseá^l Jmáang^l.

³³ Jo ie^l jo, i líing^l 'nú^l' gab^l café^l dseá^l uii^l quí^l'na^l jogui gab^l cajmeáng^l dseá^l 'nú^l' fí^l quini^l' fí^l cajo. Jo mí^l cangá^l dseá^l quiá^l Dseá^l Jmáang^l i caguiaang^l gui e dsingíng^l'na^l lajo, joba^l caquim^l'bre cajo e ca'íñ^l iihuúí^l. ³⁴ Jogui eáam^l calí^l fí^l líng^l'na^l jaléng^l dseá^l rúng^l'na^l dseá^l quiá^l Dseá^l Jmáang^l i cajníng^l fí^l dsií^l 'nuñí^l ie^l jo, jogui ja^l calíng^l'na^l fi^l'r mí^l cajmée^l dseá^l i jalé^l e sea^l quií^l'na^l, co^l niñí^l'ba^l guiú^l e fí^l ñifí^l nisijée^l jalé^l e jlo^l quií^l'na^l e ja^l quí^l' jmií^l fa^l e ni^l'fing^l. ³⁵ Joba^l fí^l i 'nú^l' lana e teá^l'gui síng^l' yaang^l'na^l e ja^l jmitúng^l óo^l'na^l lajíi^l' fí^l niteáang^l-na^l, dsuco^l la'eáang^l cóo^l' e joba^l e ni^l'fing^l'na^l jalé^l e jlo^l e nicuó^l Fidiée^l 'nú^l' mí^l nití^l í^l lajo. ³⁶ Jogui fí^l guí^l 'nú^l' e la guíim^l'ba^l 'né^l e cóo^l' e féng^l' óo^l'ba^l 'né^l nijmití^l'na^l lajíi^l' e iing^l Fidiée^l e ni-jmée^l'na^l, jo lajoba^l cuó^long^l e ni^l'fing^l'na^l lajíi^l' e nijín^l e nicuó^l'r 'nú^l' lamí^l jéeng^l'gui. ³⁷ Co^l lalab fé^l'r fí^l ni^l jí^l quiá^l'r:

Jo dseáng^l lajee^l lajminá^l nijáa^l tu fí^l jmigüí^l la i sí^l' níjáa^l, jo jo^l fa^l dseáng^l lí^l'íng^l guir eáang^l.

³⁸ Jo doñí^l i^l dseá^l i jmóo^l lajíi^l' e iing^l jnea^l, joba^l niliseeíñ^l la'eáang^l e já^l líiñ^l júu^l quié^l e; jo dsu^l song i^l dseá^l ni'náng^l 'ñia^l'r lajíi^l' fí^l lí^l nisiñ^l cóo^l' jnea^l, joba^l jnea^l, Fidiée^l, ja^l íaang^l dsii^l cóo^l' i dseá^l í^l jóng.

³⁹ Jo dsu^l jneaa^l'aa^l ja^l lí^l'naa^l dseá^l i jmi^l'náng^l yaang^l e fí^l guiú^l lí^l nitée^l-

naa' cōo' Dsea` Jmáang` e laco' nibíing` Fidiée` jneaa`aa' fí' lí' 'lí'; dsuco' jneaa`aa' nilí'naa' dsea` i nita` dsí' cōo' Fidiée`, joba' dsea` do nileáin` jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'ii' la'eáang` e já' lí' naa' júu` quiá'r`.

**Jial lí' mi` dseáng'` já' líing`
dsea` júu` quiá' Fidiée`**

11 Jo e laba' fí' guí' 'nú', dsea` rú' - naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, e mi` jaang` dsea` dseáng'` já' líiin` júu` quiá' Fidiée`, joba' dseáng'` nitab` dsíir` jóng e nijmitib` dsea` do jalé' júu` e sí'reiñ', jogui dseáng'` lafa' nica'ím`bre lajii` e nicamir` do nañ' fa' ja` mi` nírer. <sup>2</sup> Jo eáam` cali'íang` dsí' Fidiée` cōo' jaléng'` 'lí' dsea` áang` quí'naa' uú' e jáb' calíng` jaléng'` dsea` do júu` quiá' dsea` do.

³ Jo uú' e já' lí'naa' júu` quiá' Fidiée`, joba' nitab` dsí'naa' e la'eáang` cōo' júu` quiá'bre cajméer` lajalé' e sea` fí' la'úng` fí' jmigüi', jo lí' la-co' cuõng` fe'ee' e lajalé' e ne'naa' lana ca'uúing` cōo' jalé' e ja` cuõng` ne'naa'.

⁴ Jo i dseañu` i calis` Abel i caliséng` malií`gui eáang`, la'eáang` e jáb' calíin` júu` quiá' Fidiée`, joba' cacuø'bre dsea` do cōo' feá' e guiú`gui laco'gui e feá' e cacuø' i rúin` i calis` Caín do, jo ca'ím' Fidiée` i Abel do e liin' jaang` dsea` i ja` røong` dsee`, jogui ca'ím'bir lajii` e cacuøin' do cajo. Jo ja` e lí' e maliib` eáang` nicajúng` i Abel do, dsu' sea`bi júu` quiá'r` latí' lana la'eáang` e jáb' calíin` júu` quiá' Fidiée`.

⁵ Jogui la'eáang` e jáb' calíng` júu` quiá' Fidiée` i dsea` i calis` Enoc i caliséng` malií`gui eáang`, joba' cond-sée' catø' Fidiée` dsea` do fí' ñiff` e jii` ja` cajúin`. Jo co' condseeb` cangáin` fí' ñiff`, joba' jo` ii` cangá'gui quiá'r` mi` cangí' jo. Jo lí' laco' la fé' fí' ní' jii` quiá' Fidiée`, e lajee` e nú'gui nitøø`

dsea` do ír` fí' ñiff`, jmag' e cali'íang` dsí' Fidiée` cajméer`. ⁶ Jogui ja` quí' jmií` e nijmó'oo' e nilí'íang` dsí' Fidiée` song ja` já' lí'naa' júu` quiá'r`, co' doñi` ii` dsea` i iing` nijáng'` yaang` fí' jaguó` Fidiée`, jang'` 'né` e jáb' niliín` e dseáng'` seem` dsea` do, jogui e cuø'bre jmag' e guiú` jaléng'` i dsea` i cuø' bfi yaang` i iing` nijmicuíng` ír`.

⁷ Jo lajob cajo i 'lí' yúu` i calis` Noé, la'eáang` e jáb' calíin` júu` quiá' Fidiée`, joba' jáb' calíin` mi` cajíng' Fidiée` e nidsijée' jalé' e iihuí' e nijaquíéng` e jii` ja` mí' ñi' dsea` jééng'gui, jo Noé cajmée`bre núu'r` la-jii` júu` quiá' Fidiée` ie` jo, jo cajméer` cōo' móo' dsée` e ni'fí' fí' ní' jmií' lí' laco'gui la ta` e caquiú' Fidiée` e nijmér`, jo cōo' e job nilí'r` nileáin` jaléng'` dsea` sinúu` quiá'r` mi` tí' lí' nitú` e jmií' dsing` do. Jo co' jáb' calíng` Noé júu` quiá' Fidiée`, joba' dsea` ja` røom` dsee` ca'uiín` fí' quini` dsea` do, jo dsu' jaléng'` dsea` jmigüi' caguiaang`gui ca'naam`bre quiá' Fidiée` lata`.

⁸ Jogui 'lí' yúu` Abraham la'eáang` e jáb' calíin` júu` quiá' Fidiée`, joba' cajmée`bre núu'r` mi` cajíng'` dsea` do e 'né` nitúr` góor` jo nidsér` nidsigüear` fí' guóo' uø` fí' lí' huí' fí' lí' nicajíng' Fidiée` e nicuø'reiñ' lamí` jééng'gui. Joba' cagüi'fí'bre e fí' góor` do colíing` cōo' jaléng'` dsea` sinúu` quiá'r` cōo'gui jalé' e sea` quiá'r` e jii` ja` ñir` jie` fí' lí' ngóor`. <sup>9</sup> Jo la'eáang` e jáb' calíin` júu` quiá' Fidiée`, joba' cangó`bre cangogüear` e fí' guóo' uø` fí' lí' cajíng'` dsea` do lamí` jééng'gui e nicuø'reiñ' e nigüear` lafa' dsea` i jáa' fí' lí' jie'. Jo 'núu'`mib' cajme'r` e caguár`, jogui lajob calí' 'nu` i jóor` i sii' Isáa' do jogui i guieer` i sii' Jacóo` do cajo, jo laji` huáang` i dseañu` na ca'ím'bre la-jii` e cajíng' Fidiée` e nicuø'reiñ' lamí` jééng'gui lí' laco' calíng'` dsea` cøong' quiá'r` cajo. <sup>10</sup> Jo i 'lí' yúu` Abraham

do dseáng¹ lami[~] sijeem[~] bre e nigüear[~] e fí[~] fii[~] 'mii[~] e ja[~] tóo[~] jmi[~] ni'íng[~] e cajíng¹ Fidiée[~] e nicuø¹r[~] dsea[~] do. Jo ñi-ab¹ Fidiée[~] dsea[~] caguiar[~] guiú[~] jogui ca-jme¹r[~] e fii[~] jo.

¹¹ Jo la'eáang[~] e já¹ calíng[~] Abraham júu[~] quiá¹ Fidiée[~], joba¹ caquí¹ bre jmi[~] e caliséng[~] jóor[~] cóo¹ dseam[~] quiá¹r[~] i sii[~] Sara, nañi[~] fa¹ eáam[~] nidseáañ[~] laji[~] huáañ[~] do. Jo lajob[~] calí[~], co¹ dseáng¹ jáb¹ calíñ[~] e nijmitib[~] Fidiée[~] lajii¹ júu[~] e nicacuø¹reiñ[~] lami[~] jéeng[~] gui. ¹² Jo ja[~] e líi[~] e eáam[~] nidseáang[~] 'lii[~] yáu[~] Abraham mi[~] tí[~] lí[~] canaang[~] e liseeng[~] jóor[~], dsu¹ mi[~] cang[~] gui lajo, i 'leáam[~] dsea[~] sijur[~] caliséng[~] lí[~] laco¹gui la fíng[~] núu[~] i sitóng¹ fí[~] yú[~] jmigüi[~] mi[~] canu[~], osi lí[~] laco¹ la jmiguiú[~] tóo[~] e neé[~] 'ni[~] jmiñi[~] e jii¹ ja[~] qui[~] dsea[~] jmi[~] nijmi[~]r[~].

¹³ Jo jalém[~] i dsea[~] í[~] cajúm[~] bre mi[~] catí[~] í[~] lajo quiá¹ lajaang[~] lajaañ[~], jo jii¹ ja[~] mi[~] ca'ím[~] bir lajii¹ e cajíng¹ Fidiée[~] e nicuø¹reiñ[~] do lami[~] jéeng[~] gui. Jo co¹ jaléng[~] i dsea[~] do jáb¹ calíñ[~] júu[~] quiá¹ Fidiée[~], joba¹ líi[~] e lafa¹ ca'ím[~] bre jalé[~] e jo; jo cóo¹ jalé[~] e jo cajmé[~] e iáam[~] dsíir[~], co¹ calilí[~] bre e o¹ dseáng¹ góor[~] fí[~] jmigüi[~] la, co¹ lí[~] cateá[~]ba[~] ngíng[~] tear fí[~] jmigüi[~] la lafa¹ jaang[~] dsea[~] i iuung[~] fí[~].

¹⁴ Jo jaléng[~] dsea[~] i í[~] dsíi[~] e o¹ dseáng¹ góor[~] fí[~] jmigüi[~] la, joba¹ cuø[~] lí[~] quiá¹r[~] e sijeem[~] bre e nidsilíñ[~] e fí[~] fii[~] 'mii[~] quiá¹ Fidiée[~]. ¹⁵ Co¹ faco¹ jaléng[~] i dsea[~] do guim[~] bi[~] dsíir[~] uii[~] quiá¹ e fí[~] lí[~] ca'uøñ[~] do, joba¹ caquim[~] tur jóng e fí[~] jo faco¹ mi[~] cajméer[~] lajo. ¹⁶ Dsu¹ jaléng[~] i dsea[~] í[~] eáang[~] guib cali[~]iñ[~] e nidsigüear[~] e fí[~] fii[~] 'mii[~] e jlo[~] eáang[~] quiá¹ Fidiée[~] e sea[~] fí[~] ñiff[~]. Jo uiing[~] e joba¹ Fidiée[~] ja[~] jáa[~] e í[~] líiñ[~] e líiñ[~] Fidiée[~] quiá¹ i dsea[~] do, co¹ nicagua[~] bre guiú[~] e fii[~] 'mii[~] jo fí[~] lí[~] nidsigüea[~] i dsea[~] quiá¹ do lata[~].

¹⁷ Jogui la'eáang[~] e jáb¹ calíng[~] Abraham júu[~] quiá¹ Fidiée[~], joba¹ calinúu[~] bre lajii¹ e camí[~] Fidiée[~] ír[~] mi[~] cali[~]iing[~] dsea[~] do e ñir[~] su dseáng¹

nijmiti[~] Abraham lajii¹ e nicajíng¹ dsea[~] do e nijngáñ[~] i jóor[~] Isáa[~] do e laco¹ nicuøñ[~] dsea[~] do. Joba¹ ie[~] jo dseáng¹ ni'íi[~] ñijlii[~] quiá¹r[~] e si'í[~] nijngám[~] bre i jóor[~] do, jo ja[~] e líi[~] e Fidiée[~] nicacuø[~] júu[~] quiá¹r[~] lami[~] jéeng[~] gui mi[~] cajíñ[~] lala: ¹⁸ "La'eáang[~] cóo¹ i jóo[~] Isáa[~] nab niliseeng[~] i fíng[~] dsea[~] sijú[~] lí[~] laco¹ júu[~] quie[~] e e cacuøø[~] 'nu[~] lami[~] jéeng[~] gui." ¹⁹ Jo co¹ niñib[~] 'lii[~] yáu[~] Abraham ie[~] jo e quíib[~] Fidiée[~] jmi[~] nijmér[~] doñi[~] ee[~] jiguí[~] e nijmijí[~] r[~] jaléng[~] 'lii[~], joba¹ lajob cuøng[~] lí[~] fe'ee[~] quiá¹ i jóor[~] Isáa[~] do e lafa¹ cajíb[~] tuiñ[~] do, co¹ ja[~] cajúñ[~] ie[~] jo, jo e jo líi[~] coo[~] lí[~] e nidsijée[~] coøng[~] gui.

²⁰ Jogui la'eáang[~] e jáb¹ calíng[~] i Isáa[~] do júu[~] quiá¹ Fidiée[~], joba¹ cacuø[~] bre júu[~] quiá¹r[~] i jóor[~] gáng[~] do i sii[~] Jacóo[~] jogui i sii[~] Esaú e guiúb[~] nidsijée[~] quiáñ[~] do.

²¹ Jogui la'eáang[~] e jáb¹ calíng[~] i Jacóo[~] do júu[~] quiá¹ Fidiée[~], joba¹ lajee[~] e tí[~] lí[~] nijúuiñ[~], cajmigüeam[~] bre lajaang[~] lajaang[~] i guieer[~] i líng[~] jóo[~] Sé[~] do, jo lajee[~] jo cajmiféiñ[~] Fidiée[~] e siñúuiñ[~] e cuø[~] 'ma'u[~] quiá¹r[~] do.

²² Jogui la'eáang[~] e jáb¹ calíng[~] i Sé[~] í[~] júu[~] quiá¹ Fidiée[~], joba¹ cajíñ[~] casí[~]r[~] jaléng[~] dsea[~] sinúu[~] quiá¹r[~] lajee[~] e niráañ[~] e tí[~] lí[~] nijúuiñ[~] e fí[~] Egipto do e ni'uøm[~] jaléng[~] dsea[~] góor[~] dsea[~] Israel mi[~] ningóo[~] gui jii[~] lajo, jo nidsilíñ[~] fí[~] guoo[~] uø[~] lí[~] nicajíng¹ Fidiée[~] e nicuø¹reiñ[~] lami[~] jéeng[~] gui. Jogui casí[~]gui Sé[~] jaléng[~] i dsea[~] sinúu[~] quiá¹r[~] do e nicoo[~] biñ[~] do e móo[~] teáañ[~] fí[~] coo[~] dsíi[~] guoo[~] mi[~] tí[~] lí[~] nitaiñ[~] fí[~] e nidsilíñ[~] e fí[~] jo, co¹ jo[~] seeng[~] i Sé[~] do mi[~] nití[~] e í[~] jo.

²³ Jogui la'eáang[~] e jáb¹ calíng[~] sejmii[~] Moi[~] júu[~] quiá¹ Fidiée[~], joba¹ ca'méem[~] bre i yuu[~] Moi[~] do quiá¹r[~] lajee[~] gaang[~] si[~] mi[~] cang[~] e caliséiñ[~] do; co¹ calilí[~] bre e Fidiée[~] caguíng[~] i yuu[~] do quiá¹r[~], jogui ja[~] cajmi[~]gór[~] lajii¹ ta[~]

caquiú' dseata dseá féng' ie jò e 'né nijúung jaléng' yuy siñuu' quiá' dseá Israel.

²⁴ Jogui la'eáang' e jáb' calíng' i Moí do júu' quiá' Fidiéé, joba' mi' tí lí cacuáin, ja' cali'iin' fa' e nifé' dseá e calí niquiá'r' i dseamf' i líng' jóo' dseata dseá féng' do, i dseamf' i cajmicuóo' quiá'r' jí' ie' latí' mi' cad-séng' neiñ' do e fi' 'ni' gua' Nilo. ²⁵ Jo ja' cali'iin' fa' e calíin' dseá sinúu' quiá' i dseata dseá féng' quiá' Egipto do, jo cóo' dseá góor' dseá Israel cangotáain, co' eáang'gui cali'iin' e ni'ín' iihuí' lí' laco' la íng' dseá góor' e lafa' e caliséin' juguiú' e nijmi'óo'r' cateá' jalé' e ja' dseeng' e sea' fi' jmigúif' la. ²⁶ Co' ie' jò ca'f' dsíi' i Moí do e guiú'guib ni'uúing' quiá'r' e ni'ín' iihuí' uí' e sijeein' i dseá i nisíng' Fidiéé i nileáang' ír' cóo'gui jaléng' i dseá góor' dseá Israel e lafa' e niliseein' juguiú' e nijmi'óo'r' jalé' e jlo' e sea' fi' quiá' i dseata dseá féng' quiá' Egipto do; jo ja' cajméer' lajo, co' nitab' dsíir' e ni'ím'bre lají' e catíin' e nicuó' Fidiéé ír'.

²⁷ Jogui la'eáang' e jáb' calíng' i Moí do júu' quiá' Fidiéé, joba' cagii'í'bre cóo' jaléng' dseá góor' e fi' Egipto do e jí' ja' lí'r' 'gó'r' doñi' fa' dsíng' caligúing' i dseata dseá féng' do; jo ja' caquiúin' tucaín' fi' lí' nisiñ', co' núu'bre cajméer' laco' si'f' júu' quiá' Fidiéé lí' laco' cuóong' fe'ee' e fa' dseáang' lanab níin' i Fidiéé i seeng' car' ngongí' jmií'. ²⁸ Jogui la'eáang' e jáb' calíin' júu' quiá' Fidiéé ie' jò, joba' cóo' jmií' nú'gui e ni'uóin' cóo' jaléng' dseá góor' e fi' Egipto do, cajmées'bre núu'r' júu' quiá' Fidiéé mi' caquiú' dseá do ta' quiá' lajaléng' dseá Israel e nisúuin' capí' jmi' jó' núu' fi' dse' jnf' quiá'r' lajaang' lajaain, jo joba' ja' nijúung' i jiuung' siñuu' la'uui' quiá'r' do mi' tí lí' níngíng' i dseá mojí' i nijngáng' jaléng' i jiuung' siñuu'

la'uui' quiá' dseá Egipto lí' laco'gui la ta' caquiú' Fidiéé lami' jéeng'gui.

²⁹ Jogui la'eáang' e jáb' calíng' dseá Israel júu' quiá' Fidiéé, joba' mi' tí lí' ca'uóoin' fi' Egipto e cangotáain' fi', jo lajee' teáain' fi' cacuo'r' e jmiín' e sií' mar Rojo lí' lafa' mi' ngír' fi' ní' guóo' uó' quiú'; jo co' ngolíng' dseá Egipto e óom'bre dseá do, jo dsu' mi' tí lí' caguilíng' i dseá Egipto e nicuá'r' e jmií' jò, jo lajee' e ningolíin' guiá' jóob' jmiín' mi' cajgó'r' jmií, joba' conguiab' cajúin' lajiiin' jóng.

³⁰ Jogui la'eáang' e jáb' calíng' dseá Israel júu' quiá' Fidiéé, joba' cangir' cóo' ya' laco' jmií' lajee' guié' jmií' fi' lacúng' lajiiing' e iá' cuu' e níi' eáang' e si' lacúng' e fi' Jericó. Jo mi' catf' e jmií' guié' do, job mi' caqui' e iá' cuu' do. ³¹ Jogui la'eáang' e jáb' calíng' i dseamf' i calisf' Rahab do júu' quiá' Fidiéé, joba' ja' cajúin' colíing' cóo' i dseá góor' i seeng' fi' Jericó do mi' tí lí' calíng' e fi' jo; co' i dseamf' do guiúb' ca'ín' coo' tú' máng' dseá Israel i caguilíng' fi' quiá'r' lami' jéeng'gui i cangoquie' cuente jial lí' e fi' jò. Jo i Rahab do lami' jmóor' ta' 'níng' 'nia'.

³² Jo jmiguiú'bi sea' e 'né' fi' i 'nú' fa-co' dsitíng' quié' e lajo: fa' jalé' júu' quiá' jaléng' i dseá la i já' calíng' júu' quiá' Fidiéé ie' malí' gui eáang' do lí' lajaléng' i dseañu' la: jaang' i calisf' Gedeón cóo'gui jaang' i calisf' Barac jogui jaang' i calisf' Sansón cóo'gui jaang' i calisf' Jefté jogui jaang' i calisf' dseata Davi' cóo'gui jaang' i calisf' Samuel, jogui jaléng' dseá i café' cuain' quiá' Fidiéé cajo. ³³ Jo la'eáang' e jáb' calíng' jaléng' i dseá na júu' quiá' Fidiéé, joba' calí'bre jalé' 'nii' e catíin' cóo' dseá jéng', jogui ca'í'bre í' røø' jee' jaléng' dseá, jogui ca'ím'bre jalé' e guiú' e cajíng' Fidiéé e nicuó' rein' lami' jéeng'gui, jogui caqui'bre jmií' e caláain' e ja' cajmeáang' ie' ír' jí' coo'

mi~ cangotáaiñ~ fi' jee~ i jó' í. ³⁴ Jogui calisém`bi cajo i liing~ dsea` i caquíi~ jmiñ` i cayu' jì jo ja` cacáaiñ` cóo~ e jì do, jogui calisém`bi i caquíi~ jmiñ` i caleáang` yaang~ e ja` cajúiiñ` cóo~ ñisú!`, jogui calisém`bi dsea` i caguá` fong'!, joba' dsea` laniim` ca'ufiñ` quiá' jalé' jee` 'niñ` jogui calí`bre jaléng' dsea` i 'ni' ní` quiá'r` cajo. <sup>35</sup> Jo calisém`bi jaléng' dseamf` ie` jo e la'eáang` e jáb` calfiñ` júu` quiá' Fidiée~, joba' cangáb`-tur e cají'tu jaléng' dsea` sináú` quiá'r` mi~ cangf` e nicajúiiñ`.

Jogui i liing~gui i dsea` i já' calíng` júu` quiá' Fidiée~ do ca'ím`bre iihuí' e eáang` cartí` cajúiiñ`, co' cajmeáang`gui quiá'r` e cajúiiñ` e laco'gui e nileáiñ` ni` 'mó` fíng` catár` júu` quiá' Dsea` Jmáang~, co' calilí`bre e guiú`guib` nid-sijée' quiá'r` mi~ nijí'tur` calé' catú` fi' ñiff`. ³⁶ Jogui i liing~ i dsea` do eáam` ga` ca'ée` dsea` cóo'r` co' cartí` cabóong`neiñ` jogui calóong`neiñ` cajo, jogui i liing~gui ca'ñung` cóo~ ñí` cadena, jogui i liing~gui cajo cangotáang` fi' dsíi` 'nuñí'. <sup>37</sup> Jogui i liing~gui i dsea` i já' calíng` júu` quiá' Fidiée~ do cangab' dsea` quiá'r` cóo~ layaang` cuu~ osi cajméer` tú` 'náang` dsea` do cóo~ ñí' sieer` é, osi cajúiiñ` e ca'ieíñ` ñisú!` é. Jogui calisém`bi i dsea` í cajo i ja` 'ga' lí` caliseá` jalé' e 'né', jogui cangir` fi' la fi' na e jíi' loo~ jó'ba' líi` sí'r`, jogui eáam` ga` cajmeáang` jaléng' dsea` ír', jogui cacuø'reiñ` iihuí' e eáang` cajo. <sup>38</sup> Jo jaléng' i dsea` í jíi' ja` catíiñ` e nidsingíiñ` jalé' e iihuí' do e fi' jmiçúf` la fi' lí` seeng` dsea` dsee` dsea` qui', jo dsu' jaléng' i dsea` í eáam` ca'íñ` iihuí' e ngir` fi' la fi' na fi' jee` mó' jogui fi' ni` guóo' uø` quiú', jogui e jar' fi' nú' lí` sitá' 'loo` cuu~ fi' lí` íi` quiá' osi lacaang` lí` sitá' quiá' fi' 'náang' uø` é.

³⁹ Jo nañi' fa' ca'ím` Fidiée~ jaléng' i dsea` do e líiñ` dsea` i ja` røong` dsee` fi' quinir` uú' e jáb` calíiñ` júu`

quiá' dsea` do, dsu' jíi' jaang` i dsea` do lajee` taaiñ` fi' jmiçúf` la ca'íñ` la jíi' e nicajíng` Fidiée~ e nicuø'reiñ` lami` jéeng`gui quiá' e nisín` jaang` i nileáang` ír` jee` jalé' dsee` quiá'r`; ⁴⁰ dsuco' Fidiée~ nicagui'r` e guiú`gui qui' jneaa`aa', joba' jaléng' i dsea` i cajúng` lami` jéeng`gui do ja` mí' ca'íñ` la jíi' e nicajíng` Fidiée~ lami` jéeng`gui e nicuø'reiñ` cartí' mi` niñiing`naa' lajalé'naa' e nicajíng` Fidiée~ e nicuø'r` jneaa`aa' lami` jéeng`gui.

Jesúsbíng' i 'né` quié' nifi' qui'ii'

12 Jo co' fíim` jaléng' dsea` quiá' Fidiée~ i nicaliséng` ie` mali' do tíi' nir` fi' quini`naa' lana jial dseáng` já' calíiñ` júu` quiá' Fidiée~ e car` ngocáng` dsír', joba' jneaa`aa' lanagui 'né` e nisée`naa' cab' jalé' e ja` dseeng` e jmóo` jíi' qui'ii' jogui jalé' dsee` e jníng` qui'ii' e ja` cuø' fi' e nijmó`naa' e guiú`, jogui 'né` e nijmi'úung`naa' e teá'gui nisíng`naa' lajíi' fi' guiú` lí` nitée`naa' lí' laco' catíng` e nijmé` jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang~. ² Joba' fíi' 'nú', dsea` rú'naa', e lí' laco' ca'ée` Jesús, lajob 'né` quié`naa' cuente e ni'ee`naa' cajo, co' la'eáang` dsea` dobing' canaang` e já' líi'naa' júu` quiá' Fidiée~, jogui la'eáang` íb` cajo i jmi'ie' e laco' síi' e já' líi'naa' do. Jo Jesús ja' caquíiñ` tucaiñ` mi` ca'íñ` jalé' iihuí' lajee` e catáiñ` fi' dse' crúu` nañi' fa' e eáam` ga` fi'i' quiá' jaléng' dsea` i júung` fi' jo. Co' niñi`bre e mi` ningf` e ni'íñ` e iihuí' jo, eáam` guiú` ni'uíng` quiá'r'; jo e jáb`, lajob calí, co' lana dob niguiiñ` fi' ñiff` lí' lí' dsée' laco' guíng` Tiquiá'r` Fidiée~.

³ Jo uú' joba' íi` óo`na' jalé' e guiú` e cajmée` Jesús lajee` e ga` cajmeáang` jaléng' dsea` dsee` dsea` qui' ír', jo uú' joba' ja' 'né` fa' e nijmiçíng` yaang`na' o'gui fa' e nijmitúng` áa`na' e teáang`na' fi' guiú` cóo'r`. ⁴ Co' 'nú' ja` mí

calíng'na' fa' e nicajúng'na' uí' e cuø'na' bî yaang'na' e ja` nijiúng'na' fí' ní' dsee'. ⁵Jogui 'né' e tóob' áa'na' cajo jalé' e cajíng' Fidiée' fí' ní' jì' quiá'r' e sí'r' jaléng' 'nú', dsea' líng'na' jóor', co' lalab fé'r' fí' ní' e jì' jo:

Jóo'o, ja` jmoo' laan' mî' fî' 'goo` quí' , o'gui jmitúng' o' cajo mî' jîin`n 'nu`.

⁶Co' fîb' jnea' 'goo' quiá' i dsea` i 'neáan`n,

jogui røøb' quidsii' í' cajo quiá' i dsea` i líng' jóo'o.

⁷Joba' fî' 'nú' e ni'fim'ba' lajî' e 'goo' e fî' Fidiée', jo lajoba' dsea' do nito' fîim'bre 'nú' e líng'na' jóor'; co' ja` jîé' lî' seeng' jaang' jóo' dsea' i ja` fî' tiquiá' 'goo'. ⁸Co' song Fidiée' ja` fîr' 'goo' quí'na' mî' 'né' lajo lí' laco' jmóor' cóo' jaléng' jóor', joba' cuøøng' fe'ee' jóng e jaléng' 'nú' ja` líng'na' dseáng' jóo' Fidiée' jóng. ⁹Co' ie' lamî' jiuung'naa' do, fîb' tiquí'ii' 'goo' quí'ii' laco' catíng', joba' jmi'goo'baa're. Jo eáang'guib' 'né' e nijmi'goo'naa' Tiquí'ii' Fidiée' dsea' guing' nîfî' mî' fîr' 'goo' quí'ii', jo lajoba' nilí'naa' e nilisee'naa' cøøng' cóo'r' lata'. ¹⁰Jo lajee' e seeng'teáa' fí' jmgüü' la, fîb' tiquí'ii' 'goo' cajo lí' laco' jîi' e í' dsír' e guíú'gui quí'ii'. Dsu' Fidiée'gui fî'bre 'goo' quí'ii' e lí' laco' nili'fíng' ta' quí'ii' car` ngongfî' jmiî', jo lajoba' ni'ufíng'naa' dseáng' dsea' guíúng' lí' laco' líiî' 'nia'r'. <sup>11</sup>Dsu' e já', ja` cuø' e íaang' dsí'naa' dseáng' ladsifî' mî' fî' Fidiée' 'goo' quí'ii', co' huíim'jiu lí' lajee' jo; jo dsu' song ni'fíng'naa' e jo e ja` séel'naa' dsee', joba' guíú'b' ni'ufíng' quí'ii' jóng, co' lajoba' e niííng'naa' e nilisee'naa' juguíú' cóo' Fidiée' e jmoo'naa' lajî' e iing' dsea' do.

Dseám' mî' ja` iing' dsea` núr' júu' quiá' Fidiée'

¹²Jo fî'guí' 'nú', dsea` rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', cuøø'gui bî

yaang'na' e laco' ja` nilitúng' áa'na' mî' í' óo'na' e eáam' huíng' lajî' e fí' guíú' lî' niteáang'na', <sup>13</sup>jogui jmi'úung'na' e teá'gui nisíng'na' e fí' jo, jo lajoba' cuøøng' e nijmicóo'na' jaléng' i dsea' rúng'na' i ja` 'goo' teáang' teá' e fí' guíú' jo e laco' teá'gui nisí' fí' jo.

¹⁴Jo jmi'úung'na' e seeng'na' juguíú' júu' røø' cóo' jaléng' dsea' rúng'na', jogui jmi'úung'na' cajo e laco' ja` nijiúng'na' fí' ní' dsee', co' jîi' jaang' dsea' cuøøng' liseeî' cøøng' cóo' Fidiée' song ja` ni'náng' 'nia'r' jee' jalé' dsee' quiá'r'. ¹⁵Jo jmi'úung'na' lajaléng'na' e laco' ja` nitá'na' lajî' e guíú' e ngíng'na' quiá' Fidiée'. Jo ja` cuø' fí' yaang'na' cajo fa' e nijmée'na' guíng'na' uii' quiá' jaléng' dsea' rúng'na', co' e jo lí' lafa' e nilíng'na' coo' onuu' e guí' ; co' fíng' líng'na' lajo, joba' dseáam' e ni'lee'na' quiá' jaléng' dsea' rúng'na' jogui e nid-sicuáng'gui dsee' quí'na' cóo' jaléng' dsea' caguiaang'gui. ¹⁶Jo jîi' jaang' 'nú' jie' mî' 'lee'na' e nigúíng'na' cóo' dsea' i o' quí'na', jogui jie' mî' jmoo'na' e ja` nijmi'goo'na' lajî' ta' quiú' Fidiée' lí' laco' cajmée' jaang' dseañu' i calis' Esaú ie' maliî'gui eáang' mî' ja' cajmî'gór' lajî' e catíiî' quiá' Fidiée'; co' i dseañu' í' líiî' síñu' la'uii' quiá' tiquiá'r', jo dsu' catú'bre e líiî' lajo ie' lamî' casiúî' coo' huí' e a' jmiî'.

¹⁷Jo nîb' 'nú' guíú' e mî' cangf'gui lajo, mî' cali'íing' tiquiá'r' e nicuø'reî' lajî' e catíiî' do dsu' uí' e líiî' jóor' la'uii', dsu' ja` caquí' jmiî' fa' e ca'íng'guir e jo, co' catú'bre e líiî' lajo lajî' lamî' jééng'gui; jo nañi' fa' eáam' camir' jmi'ee' cartí' caqui'r' ie' jo, dsu' jo' e mî' caliseá' quiá' lajî' e cajmée'r' do.

¹⁸Jo fî'guí' 'nú', dsea` rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', e ja` caguíquíéng'na' fí' quini' Fidiée' laco'gui cajmée' dsea' áang' quí'naa' dsea' Israel ie' lamî' cangoquíéî' e

fí tiī mó' Sinai iē lamī cangíīn̄ e júū quiá' tā quiá' Fidiéé; cõ' iē jo e fí jeē mó' do uøø̄ ninḡ jì jogui sibé' jnī e nuū sò' jogui e eáang' fí guí jogui e quie' gúiīniá' cajo; ¹⁹jogui canúur' cajo jial tiī teá' ca'iī lúu' trompé' jogui canúur' jial tiī teá' canú' luu' Fidiéé. Jo jaléng' dseā i canúu' luu' Fidiéé iē jo camir' jmi'ee' e niquiúm' dseā do lajiī' e fé'r' do, ²⁰cõ' iē jo dseáng' eám' cafõng' jaléng' i dseā do mī canúur' e caquiá' Fidiéé' tā lala: "Doñī ī dseā i nisi' tiī e fí mó' la 'né' nijúum̄ bre cõo' layaanḡ cuȳ osi cõo' nisú' é, jo ja' e líí doní fa' jaang' jó', lajob 'né' líinḡ-ne' cajo." ²¹Jo dseáng' eám' cafõng' jaléng' dseā áang' quí'naa' mī cangár' jalé' e jo, cõ' jìgui cartí' Moī cajfñ' iē jo e 'gór' cartí' jléeīn̄.

²²Jo dsu' jaléng' 'nú' ja' calínḡ-na' la-jo, cõ' niseab' fí quí'na' e nigüiquiéenḡ-na' dseáng' condsee' e fí yú' mó' Sión fí dseáng' lí' guinḡ Fidiéé i seenḡ car' ngongí' jmī, jo e fí job lí' sií Jerusalén 'mí' e sea' fí ñif' fí lí' siseáng' i 'leáang' ángeles i jmiféng' Fidiéé. ²³Jogui lana niseab' fí quí'na' e niseáng'na' colíinḡ cõo' jaléng' dseā quiá' Dseā Jmáanḡ i caliséng' iē malī gui do jo i nitaang' fí nī jì quiá' Fidiéé fí ñif'. Jogui cajo niseab' fí quí'na' e nigüiquiéenḡna' fí quinī Fidiéé i quidsi' í' laco' catíinḡ quiá' jaléng' dseā jmigúf; jogui niseab' fí quí'na' e niseáng'na' colíinḡ fí ñif' cõo' jalé' jmigúf quiá' jaléng' dseā i nicaláanḡ jeē jalé' dsee' quiá', jo lana nilíīn̄ dseáng' laco' iinḡ Fidiéé e líīn̄. ²⁴Jo niseab' fí quí'na' cajo e cuøønḡ e niguilíinḡna' dseáng' condsee' fí quinī Fidiéé fí lí' niguiinḡ Jesús lana, i dseā i caneáa' e fí jo. Jogui íb' dseā cajo i cacuø' jmi'øønḡ e laco' sea' fí quiá' jaléng' dseā lana e niliseeīn̄ cøønḡ cõo' Fidiéé la'eáang'

cõo' e júū tigua' e 'mí' e cacuø' Fidiéé; cõ' e jmi'øønḡ Jesús do eáang'gui laniinḡ laco'gui e jmi'øønḡ Abel i caliséng' iē malī gui do.

²⁵Joba' fíi' 'nú', dseā rú'naa' dseā quiá' Dseā Jmáanḡ, e contøøm̄ 'né' ñiinḡ óo'na' e nijmée'na' núu'na' la-jíi' júu' e sí' Fidiéé jneaa'aa', dsuco' ne' baa' e iē malī gui do jaléng' i dseā i ja' calinúu' júu' quiá'r' ja' caláain̄ jee' jalé' iihuí. Jogui jneaa'aa' eáang'guib ja' quí'naa' jmī fa' e nileáang'naa' jee' jalé' iihuí' e catí'naa' song nijmó-naa' laang'naa' lajiī' e júu' e sí' Fidiéé jneaa'aa' e cangíīn̄ cõo' Jõor' Jesús fí jmigúf la e jáa' tí ñiff'. ²⁶Jo iē malī do e luu' Fidiéé do cajmée' e cajlé' guóo' uø' fí mó' Sinai, dsu' lanagui jíng' Fidiéé e o' jiī' guóo' uø' nijmér' e nilé-tu, cõ' la quie' tí yá' jmigúf b' nijmér' e nijlé. ²⁷Jo mī fé' Fidiéé e nijmér' e jo calé' catú', joba' niñi' dseā e ni'fim̄ dseā do jalé' e cajmée'r mī cagua' uiīn̄ jmigúf, jo nisé'guir fí jmigúf la lajiī' e ja' quí' jmī e ni'íinḡ. ²⁸Jo ja' quí' jmī fa' e ni'íinḡ e Fidiéé quier' nif' quiá' jaléng' dseā quiá'r', joba' lana 'né' nicuøø'baa' gui'máang' dseā do jogui e nijmiféng'naa'r e ngocáng' dsi-naa' jogui e nijmi'goo'naa'r e nijmó'oo' jmang' jalé' e tí dsír. ²⁹Joba' majmé-naa' lajo, cõ' Fidiéé quí'ii' líīn̄ lafa' cõo' jì e ínḡ congua' lajalé'.

Jalé' e iáang' dsíi' Fidiéé'ba' 'né' jmó'oo'

13 Jo lalab fíi'guí 'nú', dseā rú'naa' dseā quiá' Dseā Jmáanḡ, ja' tíuunḡna' e jmi'neáanḡna' jaléng' dseā rúng'na' lí' laco' catíinḡ e jmóo' jaléng' dseā quiá' Dseā Jmáanḡ. ²Jogui íinḡna' e iáang' óo'na' jaléng' dseā i guilíinḡ fí quí'na' i jaliinḡ fí lí' jíé', cõ' mī cajmée' dseā lajo lamī jéeng'gui, i líinḡ i dseā i caguilíinḡ fí

quia'r do líiĩn' ángeles e jíi' ja` calilí'r e líiĩn' do lajo.

³ Jogui jmicóo'na' jaléng' dsea` i sijníng' fí' dsí' 'nuñí' lí' laco' iing'na' e nijmé' dsea` cóo' 'nú' fa' mi' 'nú' sijníng'na'. Jogui jmicóo'na' cajo jaléng' dsea` i nicajmé' dsea` ga` quia'r lí' laco'gui iing'na' e ni'é' dsea` guíá' cóo' 'nú' song cajmeáng' dsea` 'nú' lajo.

⁴ Jo lajaléng' 'nú' eám' 'né' e nijmi'goo'na' quia'r e cung' guoo' dsea', jogui jie' mí' 'lee'na' e güiing'na' cóo' dseañu' osi dseamf i o' quí'na'; co' Fidiée' niquidsí' í' laco' catíng' quia'r jaléng' i dsea` i güiing' cóo' dseañu' osi dseamf mi' nú'gui e nicúng' guór' osi jaléng' i dsea` i jmoo' lajo cóo' dsea` i o' quia'r mi' níngf e nicúng' guór'.

⁵ Jo ja' jmoo'na' e eáang' suung'na' jalé' cuu, co' lí' lí' 'né' e nijmi'íáang' óo'na' cóo' lajíi' capí' e sea' quí'ba', co' lalab fé' Fidiée' fí' ní' jí' quia'r: "Ja' quí' jmi' fa' e nijmihuíng' 'níá'a cóo' 'nu' o'gui fa' e nitiúun' 'nu' cajo."

⁶ Joba' lalab cuøong' fé'naa' e dseáng' ta' dsí'naa':

Fí'i Fidiéeb' dsea` i jmicóo' jnea`;
joba' ja' 'gó'o jíi' capí' ee' iing' dsea` jmi'güi' nijmér' cóo' jnea`.

⁷ Jogui jmi'guiéng' áa'na' cajo quia'r jaléng' dsea` rúng'na' dsea' quia'r Dsea` Jmáang' i nicajmicóo' 'nú' lamí' uii' quia'r jial já' calíng'na' júu' quia'r Fidiée'; jogui íi' óo'na' jial caliséiñ' cøong' cóo' Fidiée' cartí' catí' í' e cajúin', joba' teá'gui síng' yaang'na' cóo' júu' quia'r Dsea` Jmáang' lí' laco'gui cajmée' i dsea` í' cóo' júu' quia'r dsea' do.

⁸ Jo ja' sisíng' jíi' capí' Fíi'naa' Dsea` Jmáang', co' røøb' lííng' dsea' do latí' lajíi' lamí' nú'gui e nitíroo' jmi'güi' jogui lana lí' car' ngongüi' jmi' lajob lííng' dsea' do. <sup>9</sup> Jo ja' cuø' fí' yaang'na' fa' e nijmi'goo'na' jalé' júu' e ja' cóøng' røø' cóo' júu' quia'r Dsea` Jmáang'. Co'

eáang'gui quíng' e téé'naa' teá' fí' guíá' cóo' Dsea` Jmáang' la'eáang' e 'neáang' Fidiée' jneaa'aa' e lafa' e jmití'naa' júu' cuaiñ' quia'r jalé' e cuøøng' osi e ja' cuøøng' dól' dsea' é; co' jalé' e jo ja' ee' ta' íing' jíi' cóo' fa' e nijmicóo' quí'ii' fí' lí' nitée'naa'.

¹⁰ Jogui jneaa'aa', dsea' líí'naa' dsea' quia'r Dsea` Jmáang', seab' lafa' feá' quí'ii' e jíi'naa' fí' quini' Fidiée' mi' jmi'féng'naa're. Jo dsu' ja' fí' sea' quia'r jaléng' jmidsea' i lamí' jí' jalé' feá' fí' quini' Fidiée' lamí' jéeng'gui fa' e nidø'r e lafa' feá' quí'ii' do. ¹¹ Co' ie' lamí' jéeng'gui do, e ta' quia'r jmidsea' laniing' quia'r dsea' Israel quia'r e nidsicar' jíi' jmi' jó' catí' Éé' lí' Laníng' Güeang' quia'r e 'núu' 'mi' e lí' jmi'féng' jaléng' dsea' do Fidiée', jo cuø'r Fidiée' e jo e laco' la'uii' ni'íing' dsee' quia'r 'nía'r, jogui mi' níngf jo, ni'íing' dsee' quia'r jaléng' dsea' góor'; jo dsu' i jó' i ca'uøø' jmi'øøng' do, cartí' caluu' fiib' dsíjiiñ' í. ¹² Jo lajob calí' cóo' Jesús cajo, fí' caluu' fií' Jerusalén cajúin' e laco' cóo' e jmi'øøin' e catuu' do cajmээр' cóo' jaléng' dsea' quia'r e jo røøng'guiiñ' dsee'. ¹³ Joba' fií' 'nú', dsea' rú'naa' dsea' quia'r Dsea` Jmáang', 'né' e lafa' e nidsé'naa' cóo' dsea' do fí' caluu' fií' e ja' í' líí'naa' fa' jialgui la fé' dsea' ga' uii' quí'ii' lí' laco'gui cajmée' dsea' cóo' dsea' do. ¹⁴ Co' ja' sea' quí'ii' fí' jmi'güi' la lí' seé'naa' lata', dsu' sijeem'baa' e niliseé'naa' e fí' fií' 'mí' quia'r Fidiée' e née' fí' níff' quia'r, co' e job' fií' e sea' lata'. ¹⁵ Jo uíi' e joba' contøøm' 'né' jmi'féng'naa' Fidiée' la'eáang' cóo' Fíi'naa' Dsea` Jmáang', jo e lab líí' lafa' e feá' e 'né' e ní' jíi'naa' fí' quini' Fidiée'. Jo contøøm' 'né' e nijmi'féng'naa're cóo' lajalé' e fé'naa'! ¹⁶ Jo e laba' 'né' cajo e contøøng' 'né' jmée'na' e ni'ee'na' guíá' cóo' jaléng' dsea' rúng'na' jogui e nijmicóo'na'r cóo' jalé' e sea' quí'na';

dsu' jalé' e naba' líí lafa' e feá' e ni-jíí'na' fí' quini' Fidiéé' e laco' cuø' e íáang' dsíir'.

¹⁷ Jo 'nú', jmee'ba' núu'na' cóo' jaléng' dsea' quie' nifí' quí'na' jogui jmi'goo'na' dsea' do cajo, co' íb' dsea' í néé' ní' 'nú' contøøng'; co' niñib' í dsea' do guiú' e fí' quini' Fidiéeb' nigu-iéer' cuente jalé' e jmóor' cóo' 'nú'. Jogui cuøø' bí' yaang'na' e guiú' ta' nijméé'na' fí' quini' í dsea' do, jo ja' jmeáang' yaang'na' e nijméé'na' laguid-seaang' doñí' ee' jmoo'na', co' fíng song jmoo'na' lajo, joba' ja' e ta' nilí'fíng' quí'na' jíí' cóo' jalé' e jo.

¹⁸ Joba' síí'naa' 'nú', dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', e nimíí'na' Fidiéé' uii' quí'naa'. Jo nitab' dsí'naa' e Dsea' Jmáam'bing' í nica'fíng' congua' jalé' dsee' quí'naa', jo uíí' joba' íí'naa' e contøøm' ni'ee'naa' e guiú' cóo' lí' doñí' ee' jalé' e jmoo'naa'. ¹⁹ Jogui la guím' mí'í' 'nú' cajo e nifóng'na' Fidiéé' uii' quie' e laco' dsea' do nicuø'r' jnea' fí' e lajee' lajminá' niliseeng' túu' cóo' 'nú' calé' catú'.

Júu' lí' ngóo' cadséng' e catíing' dsea' Israel

²⁰ Jo mí'í' Fidiéé' í cuø' e see'naa' juguiú' júu' røø', jogui í cajméé' e cají' tu Fí'naa' Jesús jee' jaléng' 'líí', jogui

í jmóo' í' jneaa'aa', dsea' líí'naa' lafa' jo'se' quiá'r'; joba' mí'í' í la'eáang' cóo' jmi'øøng' Dsea' Jmáang' e catuu' fí' dse' crúu' e tíí' ní' lata' e júu' tigua' e 'mí' e cajméé' Fidiéé' cóo' jneaa'aa', ²¹ joba' mí'í' ire e la'eáang' cóo' e job nijmér' e ni'uíng'na' dsea' guiúng' í ee' røø' e laco' sí'f', jo lajoba' cuøøng' e jmée'na' dseáang' lajíí' e íiñ'; jogui mí'í' dsea' do e nijmér' lajíí' e íiñ' cóo' jneaa'aa' e íáang' dsíir' la'eáang' cóo' í Jóor' Dsea' Jmáang'. Jo majmífém'baa' Dsea' Jmáang' lata'! Jo lajob 'né' lí'.

²² Jo mí'í' 'nú', dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', e ni'íim'ba' e féng' óo'na' lajíí' capí' júu' cuø' bí' e nica'fí' 'nú' e fí' ní' jí' quie' e la.

²³ Jogui jmóo' 'nú' júu' cajo e í dsea' rú'uu' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' í síí' Timoteo nicagüí'í'bre fí' dsíí' 'nuñí'; jo song cagüéiñ' fí' la lajminá', joba' ni-jøøm'baare fí' na mí' ninií' ni'ee' e 'nú' jóng.

²⁴ Jogui guicóob' jaléng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' í quie' nifí' quí'na' fí' na, lí' lajaléng' dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' caguiaang' gui í seeng' fí' na. Jogui guicóo'baa' jíng' jaléng' dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' í neáang' fí' la fí' lí' se' Italia.

²⁵ Jo güí'fíb' Fidiéé' güea' quiá'r' fí' jee' 'nú' lajaléng'na'. Jo lajob nilí'.

Jì e cajme' TIÁA~

1 Jnea~ sii~ Tiáa~, jaang` dsea` i jmoó` lajii~ e iing~ Fidiée~ cóo~gui Fii'naa' Dsea` Jmáang~, jo jmo'`o e jì la e catíng~ lajì guítu' 'lé' dsea` Israel i líng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang~ i sisoo~ sijóng` fí la'úng` fí jmigüf. Guicóo~'baa' lajaang` lajaang`na'.

Fidiée~bing' i jmicóo~ dsea` e ñir` e nijmér`

²Dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang~, güili'íáang` óo'na' mĩ fíng`na' lí' doñi' ee' e huíng', <sup>3</sup>dsuco' niñfb` 'nú' guiú~ e mĩ móo~na' jalé' e huíng` do, joba' eáang`gui sea` bñ quiú'na' e té'na' fí guiú~ lí niteáang`na' cóo~ Dsea` Jmáang~. <sup>4</sup>Jo có' jmi'úum`ba' e dseáng` té'ba' e nisíng`na' teá'gui e fí guiú~ do cóo~ jalé' e dsingfíng`na' do, joba' niliguiúng`na' laco' sí'fí fí quini~ Fidiée~.

⁵Jo song jaang` dsea` lajee` la'ó' 'nú' ja` ñir` e~ nijmér` quiá' lí' doñi' ee', joba' 'né' e nimí' Fidiée~ e nijmicóo~ quiá'r` e ni'f` dsí' e~ jalé' e nijmér` quiá' jalé' e camir` do; có' fbing' cuø' jaléng` dsea` lalíng` jogui e íáang` dsí' mĩ mĩ' dsea` ír` e jmicóo~iñ` do quiá'r`, jogui ja` e 'gaañ` jii~ cóo` quiá' jalé' e jo cajo. <sup>6</sup>Dsu' mĩ nimí'r` Fidiée~ lajo, 'né' e jáb` niliñ` e nijmicóob` dsea` do quiá'r`, jogui ja` í' dsí' jii~ cóo` fa' e dsea` do ja` nijmicóo'r` cóo~ e jo; có' song ii~ dsea` ja` óor` júu` ta` dsí' e nijmicóo~ Fidiée~ quiá'r`, joba' i dsea` í líiñ` lafa' jmiñ` mĩ dsiguíng` cóo~ guí fí la fí na. ⁷Jo i dsea` i líng` lajo ja` güi'f` dsí' fa' líng` ee' nijmicóo~ Fidiée~ quiá'r`, có' ja` niñiñ` jii~ cóo` e jo quiá' dsea` do. ⁸Có' i dsea` la'f, lana í dsí' cóo` jogui dsa'ó' e jiéb' ni'f` dsí' jogui ja` iu~ dsí' cóo~ jalé' e jmóor` do cajo.

⁹Jo fñ-guú' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang~, e ii~ lajee` la'ó'

'nú' i ja` 'ga' lí sea` quiá' fí jmigüf la, joba' 'né' e nijmi'íáam` dsí' i dsea` la'f, có' Fidiée~bing' i niseáng' i dsea` do yá' mĩ nití oor` quiá'r`. <sup>10</sup>Jogui lajobi cajo ii~ lajee` la'ó' 'nú' i sea` cuu~, 'né' e nijmi'íáam` dsí' dsea` do fíng` cajmée` Fidiée~ e nijgiáañ` dsea` do, có' i dsea` sea` cuu` do líiñ` lafa' cóo` lí' quiá' lí' doñi' ee' onuu~, có' ja` huøø` té' e jí'. ¹¹Có' mĩ niligui' iee', dsifí lajob lífng` lí' quiá' e onuu` do, jo dsifí ladob nité' fí ni' uø~, jogui íim` lajii~ e ia' do. Jo lajob líi' cóo~ i dsea` sea` cuu~, có' mĩ nití oor` quiá'r` e nidséiñ` fí jmigüf cóo~, catú`bre lajalé' e sea` quiá'r` fí jmigüf la.

Mi~ dsingfíng` dsea` jalé' e huíng`

¹²Joguiú` jiu` quiá' jaléng` dsea` i jmoó` té' cóo~ jalé' huíng` e dsingfíñ` uii~ e ja` jmóor` jalé' e ja` dseeng`, dsuco' mĩ ningf` e cajmээр` e jo, joguiba' ni'íñ` lajii~ e guiú~ e catíiñ` e niliseeñ` cóong` cóo~ Fidiée~ lata~, có' lajob júu` cacuo' Fidiée~ lamí` jéeng`gui quiá' jaléng` dsea` i jmi'neáang` ír`.

¹³Jogui mĩ iing~ jaang` dsea` e nijmér` e ja` dseeng`, jo ja` güi'f` dsí' e Fidiée~bing' i jmoó` e iñ` e nijmér` lajo, có' Fidiée~ ja` catíiñ` jii~ capí' fa' e nijmér` e ja` dseeng`, o'gui jmóor` fa' e lajob nijmé` dsea` jiéng` cajo. <sup>14</sup>Dsu' ja` líi' lajo, có' lí' lí' yaam` dsea` í' dsí' ga', jogui yaam`bre cajo iñ` e nijmér` jalé' e ja` dseeng`, có' job liquiéé' quiá'r` e niligøøiñ` e nijmér` jalé' e ja` dseeng` do. ¹⁵Jo cóo~ jalé' e ga' e í' dsí' do, e joba' jmóo` e jmiróng` dsee` yaaiñ`. Jogui mĩ ni'mfíng` eáang` e dsee` do, joba' i dsea` í ni'nám`bre cóo~ Fidiée~ lata` jóng.

¹⁶Joba' fñ-guú' 'nú', dsea` rú'naa' i 'neáan`n eáang`, ja` jmigøøng` yaang`na' cóo~ jalé' e jo. ¹⁷Jo Fidiée~bing' i cuø' jneaa`aa' jalé' e guiú~ jogui jalé' e niguo', jo íb` cajo i cajmeáang` jaléng` i jmiñeá` jì i seeng` fí yá' jmigüf e la-

cɔ' sea' jmiĩ~ jogui sea' uøø. Jogui 'ñi-
a' Fidiée' ja' tóo' jmiĩ~ fa' e nilisíĩĩ~ la-
cɔ'gui lisíĩĩng~ jalé' jĩ~ i seeng' fí' yú'
jmiĩũf, cɔ' ja' quí' jmiĩ~ e nilí' la-
jo, cɔ' dseáng' røøb' líĩng' dsea' do
lata'. ¹⁸ Jo cɔ' Fidiée' 'ñia'bre cali'liĩ~
jɔba' cacuør' e nilisee'naa' cøøng' cɔo'r'
la'eáang' cɔo' e já' lí'naa' júu' quiá'
Dsea' Jmáang~. Jo cajméer' lajo e la-
cɔ' jaléng' jneaa'aa', dsea' lí'naa' dsea'
quíá'r', nisíng'naa' fí' quini'gui jee'
jaléng' dsea' i nijmé' Fidiée' i nilíĩng'
dsea' quiá'r'.

Jial lí' mi' dseáng' e já' e licuíng' dsea' Dsea' Jmáang~

¹⁹ Jo tée' óo'na' jalé' e júu' la, dsea'
rú'naa' i 'neáan'n eáang', e lajiĩm' 'nú'
'né' guiéeng~ guiú' yaang~na' e ninúu'-
na' røøb'; dsu' ja' 'né' fo'na' ladsifí' e
ja' mi' ca'li' óo'na' røø, o'gui cuó' fí'
yaang~na' e jmée'na' guíng~na' quiá'
doñí' ee' e jmóo' dsea' cɔo' 'nú'. ²⁰ Dsu-
cɔ' mi' jmiguíng~ dsea' rúĩn', jɔba' ja'
éer' røø' laco' catíĩng~ e jmóo' dsea'
quíá' Dsea' Jmáang~, cɔ' ja' jmóor' la-
cɔ' iáang' dsí' Fidiée' e nilí'. ²¹ Jɔba' fí' i
'nú' e 'né' tú'ba' jalé' e ja' dseeng' e
jmoo'na' fí' jmiĩũf la, jogui ca' 'naang-
na' cajo jalé' e 'li' e sea' fí' jmiĩũf la,
jo íĩng'na' e ngocáng' óo'na' lajii' júu'
quíá' Dsea' Jmáang~ e nicanúu'na', dsu-
cɔ' e júu' jɔba' e quí' jmiĩ~ e nileáng'na'
jee' jalé' dsee' quií'na'.

²² Jo dsu' ja' e ta' íĩng' quií'na' li-
cɔ' nuu'na' e júu' jo song ja'gui jmití'-
na'. Dsucɔ' song ja' jmití'na' e jo, jɔba'
lí' jmiĩøøng' yaam'ba' jóng e líĩng'na'
dsea' quiá' Dsea' Jmáang~. ²³ Jo jaléng'
i dsea' i lico' núu' e júu' jo dsu' ja'gui
jmitir' laco' catíĩng~, jɔba' i dsea' í' líĩĩ'
lafa' jaang' dsea' mi' jøøng' 'ñia'r' dsí'
sí' jo jnéem' jial laco' íir'; ²⁴ jo dsu' dsifí'
mi' cangí' e cangáng' 'ñia'r' dsí' e sí'
do, ca'ím~ dsíir' jialcɔ' líĩĩ' ladsifí' lado
jong. ²⁵ Jo dsu' i dsea' i ja' íĩng' dsí'

jalé' e júu' quiá' Dsea' Jmáang~ e núur'
do, jogui núu'bir e ngocáng' dsíir' e jo,
jɔba' dsea' í'bing' i contøøm~ tóo' dsí' e
nileáĩn' jee' jalé' dsee' quiá'r' la'eáang'
cɔo' júu' quiá' Dsea' Jmáang~, jogui íb'
cajo i niliseeng' juguíú' cɔo' Fidiée'.

²⁶ Jogui song jaang' dsea' í' dsíir' e
líĩĩ' dsea' quiá' Dsea' Jmáang~ jo dsu'
mi' 'noo'bi fé'r' júu' e ja' dseeng', jɔba'
i dsea' í'bing' i jmiĩøøng' yaang' e líĩĩ'
dsea' quiá' dsea' do, jo dseáng' ja' ee'
ta' íĩng' jii' cɔo' quiá'r' cɔo' lajii' e fé'r'
do e cuíĩn' Dsea' Jmáang~.

²⁷ Jo lajii' dsea' i ja' beáng' dsee'
yaang~ cɔo' jalé' e 'li' e sea' fí' jmiĩũf
la, jogui jmicɔo'r' jaléng' jiuung~ 'nii'
jogui jaléng' dseamí' i 'nii' cɔo' jalé'
fí'f' dsí' e sea' quiáĩn' do, jo lajii' dsea'
í'bing' i dseáng' lajang' líĩng' dsea'
quíá' Dsea' Jmáang~, jogui ja' ee' si'liĩĩ'
jii' cɔo' fí' quini' Fidiée' cajo.

'Né' ée' dsea' røøb' cɔo' jaléng' dsea' rúĩn'

2 Jogui fí'gui' 'nú', dsea' rú'naa'
dsea' quiá' Dsea' Jmáang~, cɔ' 'nú'
líĩng'na' dsea' quiá' Dsea' Jmáang~ i
dsea' i laniing~ 'gøng' do, jɔba' 'né' e
ee'na' røøb' cɔo' jaléng' dsea' jmiĩũf.
²⁻³ Cɔfa' lí' lí' lala: e cɔo' lí' siseáng'-
na' fíĩng'na' colíĩng~, jo lajee' e siseáng'-
na' do niguíée' jaang' dsea' i sea' cuu'
i qui' 'mi' e jlo' jogui quier' ní' iĩ'
niguoo' e 'mo' eáang', jo jɔba' eáam'
guiú' ni'fíng'na're, jogui jaang' 'ná'
nifí'na're lala: "Ní' e fí' lí' jlo'gui la."
Dsu' lajee' jɔba' cajo niguíée' jaang' dsea'
tíĩĩng~ e fí' lí' siseáng'na' do i qui'
'mi' e sito', jo jaang' 'nú' nifí'na're
lala: "Do güĩnoo'tea 'nu' lí' doguíjiiu",
osi "Güĩguieeng~tea uøø' lí' ní' uøø' lí'
do." ⁴ Jo song lajɔbi fó'na', jɔba' gab' lí'
quí'na', cɔ' nijmoo'na' e niguíĩm'ba're
jóng uí' e ni'í' óo'na' e dsea' sea' cu-
u'bing' i niing~gui, dsu' o' lajo.

⁵ Jo núu~na' jalé' e niffí'guíí 'nú' la, dsea`rú'naa' dsea`quíá' Dsea`Jmáang~: 'Né` nicá~ 'nú' cuente e Fidiée~bing' nicaguíng' jaléng' dsea`tiñíng~ fí' quini' jaléng' dsea`jmigiúf e laco' ni'uúin~ do dsea` i lajang~ teáng~ teá' fí' guiá' cóo' Dsea`Jmáang~ laco' si'f', jogui lajoba' e ni'fng' i dsea` f e Fidiée~ quie' nifi' quiá'r lí' laco' jí' e nica-jíng' dsea` do lami' jééng'gui e nicuó'r jaléng' dsea` i 'neáang' ír'. <sup>6</sup> Jo dsu' 'nú' lí' lí' jmi'uóng^na' jaléng' dsea`tiñíng~, có' ja' jmi'goo'na're. Jo çja` ça'na' cuente e jaléng' dsea` sea` cuu'bing' i jmáng' 'nú' ga, jogui í'bing' cajo i dsijeáang~ 'nú' laguidseaang^ fí' quini' dseata'? <sup>7</sup> Jo téé' óo'na' cajo e i dsea` sea` cuu'bing' i fé' júu` lí' quiá' Dsea`Jmáang~ cóo' jaléng' dsea`quíá'r~.

⁸ Jo e guiá'ba' jmoó' 'nú' song dseáng' e lajang~ núu~na' lajii' júu` e laniing~ eáang' lí' laco'gui la fé' fí' ní' jì' quiá' Fidiée~ lí' fé' lala: "Jmi'neáang~ jaléng' dsea`rún' lí' laco'gui jmi'neáan' uó'." ⁹ Dsu' fíng song ja` røø` jmoó'na' cóo' lajaang~ lajaang~ dsea`rúng'na', joba' nilíí' e nibeáang'na' dsee~ yaam~ba' jóng, jogui ni'oo'ba' dsee~, có' ja' cajmití'na' júu` quiá' ta' quiá' Fidiée~. ¹⁰ Jo fa' núu~ jaang~ dsea` jalé' e júu` quiá' Fidiée~ do dsu' ja' jmitir~ fa' coob` e júu` do, joba' dseáng' óo'bre dsee~ jóng, có' ja' jmitir~ dseáng' lajalé' e júu` quiá' dsea` do. ¹¹ Co' 'niab' Fidiée~ dsea` cajín' lala cajo: "Ja' lee' e gúin' cóo' dseañu' osi dseamf i o' quií'." Jogui cajím'biguir cajo: "Ja' nngan^ dsea`rún'." Joba' jia' fíng ja' mí' cajmée` dsea` e güüin~ cóo' dsea` i o' quiá'r, jo dsu' song nicajngam'bre dsea`rúin', joba' nicabeám~ dsee~ 'niar' jóng, có' ja' mí' calinúu'r dseáng' lajalé' júu` quiá' Fidiée~. <sup>12</sup> Jo lí' doñí' ee' e nifo'na' osi lí' doñí' ee' e nijmée'na', 'né' ni'ee'na' røø` laco' catíng~ e

jmóo` dsea`quíá' Dsea`Jmáang~, có' Fidiée~bing' i niquidsí' í' quií'na' cóo' e júu` e nileáang'naa' jee~ jalé' dsee~ quí'ii' do. ¹³ Jo jaléng' dsea` i ja' mí' fíí' calíng~ jaléng' dsea`rúng', joba' lajob nijmé' Fidiée~ cóo' ír' cajo mí' tí' lí' nití' í' quiá'r; jo dsu' jaléng'gui dsea` i nicalf fíí' lííng~ jaléng' dsea`rúng', guiáb~ nidsijée' quiá'r mí' nití' oor~ e niquidsí' Fidiée~ í' quiá' jaléng' dsea` jmigiúf.

'Né' e jmitib~ dsea` o' lico' fé'r'

¹⁴ Jo lajoba' fíí'guíí 'nú', dsea`rú'naa' dsea`quíá' Dsea`Jmáang~, dseáng' ja' ee' ta' íng' quií'na' e fó'na' e já' lííng'na' júu` quiá' Dsea`Jmáang~ song ja'gui jmití'na' lajii' júu` quiá' dsea` do. Co' i dsea` i fé' e já' lííin~ júu` quiá' Dsea`Jmáang~ jo dsu' ja' núu'r e fa' jmitir~ e júu` jo, joba' dseáng' ja' nileám~bre jee~ jalé' dsee~ quiá'r. <sup>15-16</sup> Fa' majmée' duu' cuente e jaang~ dseamf osi jaang~ dseañu' i lííng' dsea` quiá' Dsea`Jmáang~ i ja' sea' jalé' e 'né', fa' la si'r osi jalé' e dó'r e lalíng~ laco' jmi~ laco' jmi~, jogui jaang~ lajee~ 'nú' niffí'na're lala: "Guóng' cóo' e guiá' guiá' fí', jo ja' güülf güüquín', jogui quie' la tí' e já' o'." Jo dsu' fíng song i dsea` i cajíng' do ja' ee' cuø'r jíí' cóo' i dsea` f lajii' e 'né' quiá'r e táain~ fí' jmigiúf la, joba' dseáng' ja' ee' ta' íng' e jo jíí' coo' quiá'r fíng song lajobi jmoór'. <sup>17</sup> Jo lajob líí' mí' jíng' dsea` e já' lííin~ júu` quiá' Dsea`Jmáang~, dsu' fíng song ja'gui núu~ dsea` dseáng' lajalé' e júu` quiá' dsea` do, joba' ja' ee' ta' íng' quiá'r e jíin' e já' lííin~ e júu` jo. Co' song ja' eer' laco' si'f' cóo' e júu` e já' lííin~ do, joba' ja' ee' ta' íng' quiá'r jíí' coo'.

¹⁸ Jo jialfa' i lííng~ dsea` nifér': "Nu' fó' e já' líin~ júu` quiá' Dsea`Jmáang~, jogui jnea~ fál'a e núu'baa e júu` jo." Joba' fíí' i 'nú', ee' du' jnea~ e já' líin~

júu^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ nañí^ˆ fa^ˆ e ja^ˆ núu^ˆ e júu^ˆ jo, jogui jnea^ˆgui ni^ˆée^ˆduu^ˆ 'nu^ˆ e dseáng^ˆ e jáb^ˆ líi^ˆn júu^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ, co^ˆ dseáng^ˆ núu^ˆbaa e júu^ˆ jo.

¹⁹ Jogui 'nu^ˆ nijá^ˆ nilí^ˆn e seem^ˆ Fidiée^ˆ, jo guiáb^ˆ jmóo^ˆ song lajob i^ˆ o^ˆ, co^ˆ e já^ˆ e júu^ˆ jo. Dsu^ˆ 'né^ˆ e tóo^ˆ o^ˆ cajo e la quie^ˆ tí jaléng^ˆ i^ˆ 'lim^ˆ já^ˆ líi^ˆn e jo, joba^ˆ dsíng^ˆ jléei^ˆn dsu^ˆ uí^ˆ e 'gõñ^ˆ Fidiée^ˆ. ²⁰ Jo jie^ˆ mi^ˆ jmicaan^ˆ melé^ˆ, co^ˆ ja^ˆ ee^ˆ ta^ˆ íng^ˆ jí^ˆ coo^ˆ quí^ˆ e já^ˆ líi^ˆn júu^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ song ja^ˆgui núu^ˆ e júu^ˆ jo. ²¹ Co^ˆ 'né^ˆ e tóob^ˆ o^ˆ cajo e ca^ˆím^ˆ Fidiée^ˆ i^ˆ 'lii^ˆ yúu^ˆ quí^ˆ i^ˆ i^ˆ sií Abraham do e líi^ˆn jaang^ˆ dsea^ˆ guiú^ˆm fí^ˆ quini^ˆ, co^ˆ cajmée^ˆbre núu^ˆ júu^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ mi^ˆ cacuõñ^ˆ i^ˆ jóor^ˆ i^ˆ sií Isáa^ˆ do e si^ˆf^ˆ nijngáñ^ˆ do fí^ˆ quini^ˆ dsea^ˆ do. ²² Joba^ˆ niñí^ˆbi e i^ˆ 'lii^ˆ yúu^ˆ Abraham do cajmilir^ˆ e já^ˆ líi^ˆn júu^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ uí^ˆ coo^ˆ jalé^ˆ e cajméer^ˆ do. Jo la^ˆeáang^ˆ coo^ˆ e jo, joba^ˆ cuo^ˆ lí e ca^ˆlié^ˆ e dseáng^ˆ e jáb^ˆ líi^ˆn júu^ˆ quiá^ˆ dsea^ˆ do laco^ˆ si^ˆf^ˆ. ²³ Jo lajoba^ˆ caliti^ˆ jalé^ˆ e fé^ˆ fí^ˆ ni^ˆ jí^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ lí fé^ˆ lala: “I^ˆ 'lii^ˆ yúu^ˆ Abraham do jáb^ˆ calíi^ˆn júu^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ, joba^ˆ Fidiée^ˆ ca^ˆíñ^ˆ dsea^ˆ do e líi^ˆn jaang^ˆ dsea^ˆ i^ˆ ja^ˆ carøong^ˆ dsee^ˆ.” Joba^ˆ calisí^ˆ i^ˆ 'lii^ˆ yúu^ˆ Abraham do jaang^ˆ dsea^ˆ i^ˆ eáang^ˆ iing^ˆ rúng^ˆ coo^ˆ Fidiée^ˆ.

²⁴ Jo niñí^ˆbi 'nú^ˆ guiá^ˆ cajo e ím^ˆ Fidiée^ˆ dsea^ˆ e líi^ˆn dsea^ˆ i^ˆ ja^ˆ røong^ˆ dsee^ˆ jaléng^ˆ i^ˆ núu^ˆ jalé^ˆ júu^ˆ quiá^ˆr, jo o^ˆ i^ˆ dsea^ˆ i^ˆ jí^ˆ lico^ˆ fé^ˆ e já^ˆ líi^ˆn júu^ˆ quiá^ˆ dsea^ˆ do.

²⁵ Jo lajob calí^ˆ cajo coo^ˆ jaang^ˆ dseam^ˆ i^ˆ sií Rahab i^ˆ caliséng^ˆ malií^ˆgui eáang^ˆ i^ˆ cajmée^ˆ ta^ˆ 'náng^ˆ 'ña^ˆ. Co^ˆ ie^ˆ jo Fidiée^ˆ ca^ˆím^ˆbreiñ^ˆ do e líi^ˆn jaang^ˆ dsea^ˆ i^ˆ ja^ˆ røong^ˆ dsee^ˆ fí^ˆ quini^ˆ uí^ˆ e cajméer^ˆ e cacuør^ˆ lí nijé^ˆ dsea^ˆ Israel i^ˆ casíng^ˆ dsea^ˆ góo^ˆ Josué ná^ˆgui e ningíng^ˆ jaléng^ˆ dsea^ˆ Israel do fí^ˆ lí se^ˆ Canaán. Jo i^ˆ dseam^ˆ la cajmicoo^ˆbre i^ˆ

dsea^ˆ do e caguiéng^ˆneiñ^ˆ fí^ˆ lí jíé^ˆ e laco^ˆ caláiñ^ˆ do coo^ˆ jaléng^ˆ dsea^ˆ i^ˆ 'ní^ˆ ní^ˆ quiá^ˆr. ²⁶ Jo lajob líí^ˆ, fa^ˆ mi^ˆ cango^ˆ jmiguí^ˆ quiá^ˆ jaang^ˆ dsea^ˆ jo júum^ˆbre, joba^ˆ jo^ˆ ee^ˆ ta^ˆ íng^ˆ jí^ˆ coo^ˆ e ngúu^ˆ táaiñ^ˆ do jóng. Jo lajob líí^ˆ cajo, ja^ˆ ee^ˆ ta^ˆ íng^ˆ mi^ˆ fé^ˆ dsea^ˆ e já^ˆ líi^ˆn júu^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ song ja^ˆgui núu^ˆr fa^ˆ e nijmitir^ˆ e júu^ˆ quiá^ˆ dsea^ˆ do.

'Né e quie^ˆ í^ˆba^ˆ jalé^ˆ e fé^ˆ dsea^ˆ

3 Dsea^ˆ rú^ˆnaa^ˆ dsea^ˆ quiá^ˆ Dsea^ˆ Jmáang^ˆ, ja^ˆ f^ˆ óo^ˆna^ˆ fa^ˆ e ja^ˆ huíng^ˆ e líng^ˆna^ˆ tífa^ˆ i^ˆ e júu^ˆ quiá^ˆ Fidiée^ˆ, co^ˆ nine^ˆba^ˆ guiá^ˆ e eáang^ˆgui ni^ˆf^ˆ Fidiée^ˆ í^ˆ quí^ˆii^ˆ jaléng^ˆ jnea^ˆaa^ˆ dsea^ˆ líí^ˆnaa^ˆ tífa^ˆ mi^ˆ ja^ˆ núu^ˆnaa^ˆ e júu^ˆ jo laco^ˆgui i^ˆ dsea^ˆ caguaaang^ˆgui i^ˆ ja^ˆ e^ˆ e júu^ˆ jo. ² Jo e jáb^ˆ, e lajií^ˆbaa^ˆ dsea^ˆ líí^ˆnaa^ˆ dsea^ˆ jmiguí^ˆ ee^ˆnaa^ˆ dsee^ˆ. Jo dsu^ˆ song seeng^ˆ jaang^ˆ dsea^ˆ i^ˆ ja^ˆ røong^ˆ jí^ˆ coo^ˆ dsee^ˆ coo^ˆ jalé^ˆ e fé^ˆr, jo i^ˆ dsea^ˆ fbing^ˆ i^ˆ guiúng^ˆ laco^ˆ si^ˆf^ˆ fí^ˆ quini^ˆ Fidiée^ˆ, jogui íb^ˆ cajo i^ˆ lí^ˆ jmé^ˆ e ja^ˆ nitéiñ^ˆ fí^ˆ ni^ˆ dsee^ˆ coo^ˆ lí^ˆ doñí^ˆ ee^ˆ e lí^ˆ dsí^ˆ ngúu^ˆ táaiñ^ˆ do cajo.

³ Fa^ˆ laco^ˆ mi^ˆ iing^ˆ jaang^ˆ dsea^ˆ e nilinúu^ˆ cuea^ˆ quiá^ˆr lají^ˆ ta^ˆ quiu^ˆr, joba^ˆ ta^ˆr coo^ˆ ñí^ˆ freno fí^ˆ mo^ˆoo^ˆ i^ˆ cuea^ˆ do e laco^ˆ nilinúu^ˆre^ˆ lají^ˆ ta^ˆ quiu^ˆ fí^ˆre^ˆ. Jo coo^ˆ jí^ˆ e ñí^ˆ dob e jmóo^ˆ dsea^ˆ e núu^ˆ i^ˆ cuea^ˆ do mi^ˆ ee^ˆgo iing^ˆ dsea^ˆ e nijmé^ˆre^ˆ. ⁴ Jogui lajobi líí^ˆ cajo coo^ˆ jalé^ˆ móo^ˆ, e nañí^ˆ fa^ˆ jialgui la tí^ˆ coo^ˆ, jogui 'lea^ˆ guí^ˆ e huíng^ˆ eáang^ˆ e móo^ˆ do e laco^ˆ ningí^ˆ, dsu^ˆ coo^ˆ coo^ˆ ñí^ˆjiuba^ˆ e sií timón e e^ˆ fí^ˆ jíé^ˆ fí^ˆ lí iing^ˆ i^ˆ dsea^ˆ i^ˆ quie^ˆ do e nidsé^ˆ e móo^ˆ do.

⁵ Jo lajob líí^ˆ coo^ˆ nisí^ˆnaa^ˆ cajo, co^ˆ coo^ˆ e pí^ˆgui líí^ˆ jee^ˆ lajalé^ˆ guotií^ˆnaa^ˆ, dsu^ˆ coo^ˆ e jo dseáng^ˆ jmiguiú^ˆba^ˆ e cuøong^ˆ fé^ˆ dsea^ˆ e guiá^ˆ jogui e ja^ˆ dseeng^ˆ. Jogui lajobi cajo coo^ˆ capí^ˆ 'ma^ˆ jí^ˆ cuøom^ˆ e nijmé^ˆ e nicó^ˆ mó^ˆ e fe^ˆ eáang^ˆ, ¿já^ˆ já^ˆ? ⁶ Jo e nisí^ˆnaa^ˆ do líí^ˆ lafa^ˆ jib^ˆ; jogui cajo líí^ˆ lafa^ˆ coo^ˆ e lí^ˆ

e 'lee' mi' fé' dsea' e ja' dseeng'. Jo mi' litíng' e fé' dsea' lajo, gab' úfing' quiá'r' jóng lajee' e seein' fí' jmgüü' la, jo jalé' e 'li' e fé'r' do jáa' fí' lí' 'li'.

⁷Jogui seem' i liing' dsea' i tiing' e' jaléng' jó' i laco' nilinúu'r'e', fa' jaléng' jó' i ngí' jee' mó' jogui jaléng' ta' jogui jaléng' jó' i dsijñúung' uó' cóo' jaléng' jó' teáng' jmií'. ⁸Dsu' jji' jaang' dsea' jmgüü' quí'r' jmií' e ni'é'r' nisí'r' e laco' nilinúu', co' e nisí'r' do lí' lafa' nó' mi', co' contøom' fí' jleng' e 'lee' cóo' jalé' e fé' dsea'.

⁹Jo cóo' nisí'baa' jmféng'naa' Tiqu'ii' Fidié' dsea' guing' ñif, jogui cóo' e job cajo 'lee'naa' mi' ee'go fé'naa' ga' uii' quiá' jaléng' dsea' rú'naa' i cajmeáng' Fidié' lí' laco' líiñ' 'nia'r'. ¹⁰Jo lajob lí', dsea' rú'naa', dsuco' fí' mo'oo' jaang' dsea' cuøom' lí' uó' júu' e jmféin' Fidié' jogui júu' e fé'r' ga' quiá' dsea' rúin' cajo, jo dseáng' ja' dseeng' e nijmé' dsea' lajo. ¹¹Jo lajob lí', dsea' rú'naa', co' ja' cuøong' e fa' coo' ojmí' nicuø' tú' 'lé' jmií, ca'fing' e ráang' jogui ca'fing' e ñii'. ¹²Jogui lajobi cajo fa' coo' 'ma' güiñí', ja' cuøong' fa' nicuø' ofii' e jie', co' jji' güiñí'ba' e cuøong' ni'f' yá'; o'gui huiñg' güiing' jó' cuøong' fa' e nicuø' güiñí' yá', o'gui coo' ojmí' ñii' cuøong' cuø' jmií' e ráang', co' jji' lajob lí', ¿já' já'?

Jial líng' dsea' mi' dseáng' já' e cangüiñ' e tíiñ' ngáiñ'

¹³Jo lajob fí'guí' 'nú', dsea' rú'naa', song seeng' i liing' lajee' la'ó' 'nú' i dseáng' lajang' e ngüiñ' e tíiñ' jogui e ngáiñ', joba' 'né' e nijmilib' i dsea' do e líiñ' lajo la'eáng' e éer' røø' jee' la'ó' dsea' rúin' jogui la'eáng' e jmicóo'r' dsea' rúin' cajo, dsu' ja' tíng' e jmicøong' yaaiñ'. ¹⁴Jogui song ii' 'nú' i' óo'na' e tíng'na' ngáng'na' dsu' contøom' guíng'na' dsea' rúng'-

na' jogui jmoona' jløng'na' cóo'r', jogui lajii' e jmoona' do lí' jji' e líng'na' yaam'ba', joba' gab' lí' song jmoona' lajo, co' júu' ta' júu' e líng'na' jaang' dsea' i cangíng' e tíng' ngáng' song jmoona' lajo. ¹⁵Dsu' mi' líng'na' lajo, o' e cacuø' Fidié' e tíng'na' do, co' laji' e na' jji' e jmoo' dsea' dsee' dsea' qui' fí' jmgüü' lab e núu'r' lajii' ta' quiu' 'nia' fii' i 'lim'. ¹⁶Co' mi' seeng' dsea' i dsihuíng' quiá' rúng' osi jmjlong' yaaiñ' é, jo job lí' úing' e có' ga' quiá' i dsea' la'f, jogui uiiing' quiá' e jmoo'guir jalé' e 'li' e jie'gui e sea' fí' jmgüü' la cajo. ¹⁷Dsu' jaléng'gui dsea' i dseáng' lajang' cangíng' quiá' Fidié' e tíiñ' ngáiñ', joba' jmang' e guiú'ba' jmoo'r, jogui juguiú' júu' røø' seein', jogui guiúb' dsí'r, jogui fém'bi dsí'r cóo' jaléng' dsea' rúin', jogui eáam'bi fí' líiñ' jaléng' dsea' rúin' jogui jmicóo'bre jaléng' í' cajo, jogui jmang' júu' jáb' fé'r'. ¹⁸Co' jaléng' dsea' i cuø' bí' yaang' e seein' røø' cóo' jaléng' dsea' rúin' jogui e jmicóo'biguir jaléng' dsea' rúin' cajo e laco' lajii'm'bre niliseeñ' lajo, joba' i dsea' í' nilí'r' e líiñ' dsea' guíng' fí' quini' Fidié'.

Güiliseem'ba' cóo' Fidié'

4 Jo lalab fí'guí' 'nú', dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáng': ¿Jie' fí' lí' naang' uiiing' jalé' e jmiquíng' óo'na' jogui jalé' má' e jmoona' la'ó' rúng'na'? Jo jmoona' lajo co' contøom' suung'na' jalé' e lí' óo'na' fí' jmgüü' la, jogui jmang' e gab' í' óo'na', ¿já' já'? ²Co' mi' ee'go iing'na' e sea' fí' jmgüü', jo mi' lí'na' e ja' cuøong' nilí'na' e jo, joba' jie' ja' nijngám'ba' dsea' rúng'na' jóng. Jogui eáam' dsihuíng'na' mi' ee'go sea' quiá' dsea' rúng'na', jo dsuco' ja' lí'gui' e jo, joba' eáam' jmoona' 'nii' cóo'r', ¿já' já'? Dsu' ja' mi' cali'na' jalé' e iing'na' do co' ja' mi' camí'na' Fidié' e nicuø'r' 'nú' e jo. ³Jo dsu' mi'

míi'na're eè'gò iing'na', ja`nicuø'r`'nú' jalé' e míi'na're do, dsuco' míi'na'r la-jíi' e ja`dseeng` e lico' jmi'iaang` óo'na' yaam'ba'.

4 Dsea` 'ling' 'nú', co' líng'na' dsea` i tú` í'! ¿Já` ñi` 'nú' e mi` iing'na' e jmi'iaang` óo'na' cóo' lajii' e sea` fi' jmigüf` la, joba' 'ní' máam'ba' Fidiée` jóng dsea` guiiñ` ñiff`? Cofa' lí' doñi' ii' dsea` i iing` e nijmi'iaang` dsír` cóo' lajii' e sea` fi' jmigüf` la, joba' ni'ufiñ` jóng jaang` dsea` i 'ní' níng` Fidiée`. 5 Co' e líng` uim'ba' e tóo' fi' ni` ji' quía' Fidiée` lala: "Fidiée` dseáng' e lajam'ba' eáang` 'neáaiñ` jneaa'aa', co' f'bing' cacuø' lajaang` lajaang` jneaa'aa' e jmiguf` cóo' e see'naa'." 6 Dsu' eáam' jmicóo' dsea` do jneaa'aa', co' dsíng' guíuiñ` cóo' jneaa'aa', dsea` ja` catfi'naa' lajo, co' lalab fé' fi' ni` ji' quía'r: "Dseáng' teáb` sée` Fidiée` quía' jaléng' dsea` i jmicøng' yaang~, dsu' eáam' guíu' jmicóo'r` jaléng' dsea` i ja` jmoo` lajo co' ñi'bre e 'né` e nijmicóo' Fidiée` quía'r."

7 Joba' jáang' yaang'na' fi' jaguó` Fidiée`, jogui ja` cuø'na' fi' yaang'na' e jmijíing'na' i fií` i 'ling', jo lajoba' i do nidsihuíiñ` fi' lí` seeng'na'.

8 Güi'quíéeng'gui' fi' quini' Fidiée`, jo dsea` do nijaquíéeng'guir` fi' quini'na' cajo. Jogui jaléng' 'nú', dsea` dsee` dsea` quí', túu'na' jalé' e ja` dseeng` e jmoo`na', jo jmisiíng'na' jalé' e ga` e í' óo`na', co' jaléng' 'nú' líng'na' dsea` i tú` neáang` dsíi', dsuco' iing'na' teáang`na' fi' guíu' cóo' Dsea` Jmáang` jogui iim'bi' cajo e jmée'na' jalé' e ga` e sea` fi' jmigüf` la. 9 Quíi'na', jogui jmée'na' e líng'na' fi'f' quía' jalé' dsee` e nica'ee'na' do. Jogui ja` dseeng` fíng song` níngíi'na' uii' quía' jalé' e dsee` jo, co' 'né` e qui'ba' uii' quía' e dsee` quíi'na' do. Jogui fíng song` e íaang` óo'na' cóo' jalé' dsee` quíi'na' e nicarøng`na' do, joba' 'né` e nííng'na' e fi'lb`

jóng uii' quía' jalé' e jo. 10 Jogui mi' lí'na' e røøng'na' dsee`, joba' 'né` e ja` nijmiráang` yaang'na' fi' quini' Fidiée`, jo lajoba' dsea` do nijmicóo'r` 'nú' e seeng'na' cøøng` cóo'r`.

Ja` cuø'na' dsee` jaléng' dsea` rúng'na'

11 Dsea` rú'naa' dsea` quía' Dsea` Jmáang`, ja` fó'na' ga` uii' quía' jaléng' dsea` rúng'na'. Dsuco' i dsea` i fé' ga` uii' quía' dsea` rúng' osi cuø'reiñ` dsee` é, joba' líi' laco' e fé'r` ga` uii' quía' júu` quía' Fidiée` jóng, jo o'gui jmitir` la-jíi' e júu` quía' dsea` do. Co' jaléng' i dsea` i ja` jmi'gó` jalé' e júu` do, joba' líi' laco' gab` nífé'r` uii' quía' e júu` jo e lafa' e nijmér` núu'r` e jo laco' si'f'.

12 Jo jaam` dsea` féng' seeng`, jo íb` i cacuø' e júu` do. Jogui íbi cajo i tíing` quidsí' í' røø` quía' dsea`, jo lajii' íbi cajo dsea` i tíing` láang` dsea` jmigüf` jee` jalé' dsee` quíiñ` osi cuø'r` dsea` iihuí' laco' catíng` é uii' quía' jalé' e jo. Jogui 'nu', ¿i' líin' e lin' e sea` fi' e nicuø' dsea` rúng' dsee`?

Ja` ne'naa' e` nidsijée' dsa'ó` íée'

13 Jogui lana, dsea` rú'naa' dsea` quía' Dsea` Jmáang`, núu'na' jalé' e níff'i 'nú' la, jaléng' 'nú', dsea` jmicøøng' yaang'na' e fó'na' lala: "Dsa'ó` íée' nidsé'naa' fi' fií' la osi fi' fií' do é, jo fi' job` nitaang'naa' coo` jii' e jmó'naa' ta` lí' cuu'." 14 Jo ¿jali' i' óo`na' lajo?, co' jii' ja` mí' ní'bi' e` nidsingíng'na' lí' dsa'ó` lí' íée'. Co' 'nú' líng'na' lafa' jni' tii', co' e joba' e jnéeng` jii' lajee` cateá' jo ni'fim` jóng. 15 Joba' ja` dseeng` e fo'na' lajo, dsu' lalaba' e catíng` e nifo'na': "Song cuø' Fidiée` fi' lajo e see`guíi' fi' jmigüf` la, joba' nilf` jalé' e 'né` lí' jóng." 16 Dsu' 'nú'gui lí' riquib' i' óo'na', joba' eáam' jmicøøng' yaang'na' cóo' jalé' e fó'na' e nijmée'na'. ¿Su ja` ñi'na' e mi` jmoo`

na' e jmicóøng' yaang~na' lajo, gab' líí'?
17 Jo 'né e tóo' óo'na' e la cajo: Song ñib'
jaang` dsea` jalé' e guiú' e 'né' jmér~, jo
dsu' song ja'gui jmitir` jalé' e jo, joba'
jmiróm` dsee` ñia'r` jóng.

**Júu` ñi` 'goo` quiá`
jaléng` dsea` sea` cuu`**

5 Jogui fñi` guíi' 'nú', jaléng' dsea` rú'-
naa' dsea` i sea` cuu~, núu'na' jalé'
e júu` e niffi` i 'nú' la: Quíi'na' jogui
oo'na' quiá' e fi'f' e nilíng'na' cóo'~
jalé' iihuú' e nabi nidsingíng'na' mi'
niquidsi' Fidiéé' í' quiá' dsee` quíi'na'.
2 Co' ni'fim` lajalé' e 'mo' e nisi'mó'-
na', jo jo` e ta` nili'fíng` jíi'~ cóo` quíi'-
na'; jogui jalé' sñi'~ quíi'na' cajo ni'fim`
e nidó'~ jaléng' j'ó' fi'. 3 Jogui jalé' cu-
tee` cóo'~ cunée' e si'mál'na' nisó' 'lee',
jo jo` ee` ta` nili'fíng`gui quíi'na' jóng. Jo
e 'lee' e só' dob nicuø' lí' quiá' jalé'
e ja` dseeng` e jmoo'na' e cajmi'óo'na'
yaang~na' jalé' e sea' fi' jmigüf' la, jo e
jo líí' lafa' nicáng` 'nú' cóo'~ jí, co' eáam'
nicajmi'óo'na' jalé' e jo lajee` lana e ni-
jaquiéeng` e tí lí' nilíng` jmigüf'.

4 Núu'na' e jaléng' i dsea` i cajmée`
ta` quíi'na' i ja` caquí'na' e 'léeciñ' laco'
catíng~, joba' lana mñb'~ nitáng' i dsea`
do 'nú', dsu' nicanúub` ñia' Fidiéé`
dsea` 'gøng' i guíng` fi' ñiff` jalé' e júu`
e nicafé' teá' jaléng' i dsea` f. 5 Jogui
lajee` e taang` 'nú' fi' jmigüf' la, ni-
caliséng'na' lí' laco' jaang` dsea` 'goo`
eáang` e jmoo'na' la tíi' e já' óo'na', jogui
e sea' jalé' e iing'na' e laco' jmi'íáang`
óo'na' laco' jaang` j'ó' i jmi'úng' dsea`
quíá' e nijngáñi'. 6 Jo dsu' lana nicatf' í'
quíi'na'! 6 Jo 'nú', eáam' nicacuøø'na'
dsee` jaléng' dsea` i ja` dsee` røøng` carti'
nicajngam'baa're, jo ja` ee` teá' casée` i
dsea` do cóo'~ 'nú' jíi' capí'.

'Né` jmó'oo' féng'` dsí'baa'

7 Jo fñi` guíi' 'nú', dsea` rú'naa' dsea`
quíá' Dsea` Jmáang~, jmée'na' féng'

óo'na' cóo'~ jalé' e dsingíng'na' carti'
mi` nigüéeng`tu Fíi'naa' fi' jmigüf' la.
Jo 'né' jmée'na' e jo laco' jaang` dsea`
i jmóo` ta` jenuu` e sijeem`bre lajíi'~ e
niró' fi' guóo'~ uø` quiá'r` car` mi` nití'
jíi' jmíi', co' lajoguiba' e nicuáng` laco'
si'f' lajalé' e cajnír` do. 8 Jo e laco' e
féng' dsí' i dsea` f, lajobi 'né' e féng' óo`
'nú' cajo, jogui cuøø'gui' fi' yaang~na'
e teáang`gui' teá' fi' guiú' cóo'~ Dsea`
Jmáang~, co' lajee` lajmanáb` nigüéeng`-
tu Fíi'naa' fi' jmigüf' la calé' catú'.

9 Jo lajob fñi` guíi' 'nú', dsea` rú'naa':
Ja` jmoo'na' e jmiquíng' óo'na' la'ó'
rúng'na', co' lajoba' ja' nicuø' Fidiéé`
'nú' dsee~; co' nijaquiéem` e nigüéeng`tu
Fidiéé` fi' jmigüf' la calé' catú' e niquid-
sir' í' quiá' dsea` jmigüf'.

10 Jo lajob líí', dsea` rú'naa', jmigu-
iéng' óo'na' jalé' e cajmée` jaléng`
i dsea` i café' cuaiñ` quiá' Fidiéé`
malii'gui eáang` mi` cangár` jalé' iihuú',
co' cajméeb` dsea` do e féng' dsíir` cóo'~
jalé' e jo. 11 Jo fé'naa' e juguiú` jiu`
quíá' jaléng' i dsea` i cajmée` té' cóo'~
jalé' e iihuú' e ca'íñ' do. Jo nicanúub`
'nú' cajo jalé' júu` e café' dsea` quiá'
jaang` dseañu' i calisf` Job i caliséng`
malii'gui eáang', co' ie` jo i dsea` f
eáam' califéng' dsíir` cóo'~ jalé' iihuú'
e cangár`. Jogui ñí'bi 'nú' guiú' cajo
jial cajmicóo'~ Fíi'naa' Fidiéé` e ni'uíng`
guiú' quiá'r` mi` cangf` jalé' e jo; co'
eáam' guíung` Fidiéé` cóo'~ jaléng' dsea`
jogui eáam' fi' líiñ` cajo. 12 Jo lí' la-
jee` lajalé' e níng`gui, dsea` rú'naa', e
lab e jo; mi` cuø'na' júu` quíi'na', ja`
éeng'na' fii' quiá' lí' doñi' ee': ja` éeng`-
na' fii' ñiff` o'gui éeng'na' fii' guóo'~
uø` o'gui quiá' lí' doñi' jíé' é. Dsu'
mi` cuø'na' júu` quíi'na' e jmée'na' lí'
doñi' ee', jo dseáng' 'né' e jmiti'ba' jóng;
jogui mi` cuø'na' júu` quíi'na' e ja` jmée`-
na' lí' doñi' ee', joba' dseáng' 'né' e
ja` jmée'ba' jóng. Jo fíng` song jmiti'na'

jalé' e júu' quí'na' do, joba' ja`nicuó' Fidié' 'nú' dsee' quíá' jalé' e jo.

Dsíng' íing' ta' e féng' dsea` Fidié'

¹³ Jo fí' guí' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang-, fíng song íi' la'ó' 'nú' móo'na' iihuí', joba' i dsea` í' né' m'í'r Fidié' e nijmicóo' dsea` do quíá' jalé' e jo. Jogui fíng song íi' la'ó' 'nú' e íaang` óo'na', joba' 'né' e ó'bre quíá' e jmfíeín' Fidié'. ¹⁴ Jogui song jaang` dsea' la'ó' 'nú' ráaiñ` dsée'r-, joba' 'né' e nitó'r` jaléng' dsea` i quíe' nifí' quíá' dsea' quíá' Dsea` Jmáang- e laco' i dsea` í' nimí'r- Fidié' uii' quíá' i dsea` dsée' do e ni'leám`biñ' do, jo la'eáang` cóo' júu' quíá' Dsea` Jmáang- nisúur- capí' noo' fí' guiaquí' i dsea` dsée' do, jo lajoba' ni'leáiñ' do. <sup>15</sup> Jogui mi' já' líiñ' e Fidié' niñír- lajii' e m'í' reiñ' do, joba' ni'leám- i dsea` dsée' do jóng, jo la'eáang` cóo' Fíi'baa' e nitíng' tur calé' catú'. Jogui fíng song nica'ée' i dsea` i lamí' dsée' do dsee-, joba' ni'fím- Fíi'naa' dsee- quíá'r- jóng. ¹⁶ Jo fí' guí' 'nú', dsea` rú'naa', jméel'na' júu' la'ó' rúng'na' quíá' jalé' dsee- e nicarøng-na', jo m'í'na' Fidié' uii' quíá' rúng'na' cajo e laco' nitíng'na'. Co' mí' jaang` dsea` sing' teá' fí' guí' cóo' Dsea` Jmáang- jo féng' i dsea` do Fidié' dseáng' e caniiing' í' dsí'r-, joba' eám'

íing' ta' e 'gøng' e júu' jo fí' quini' Fíi'naa'.

¹⁷ Jo jmiguiéng' óo'na' quíá' e calí' ie' maliñ' do ie' cateáang` jaang` dsea` i café' cuaiñ' quíá' Fidié' fí' jmgíu' la i calisí' Líi'. Jo i dseañu' í' líiñ' jaang` dsea' jmgíu' laco' líng' jnea'aa', dsu' mi' camí' dsea` do Fidié' la'eáang` cóo' Jmgíu' quíá' dsea` do e niquíung' e tuu' jmí', jo lajob calí'. Joba' lajee' 'ni' jii' dsí' ca'ná' ja' catuu' jmí' fí' e guóo' uó' jo. ¹⁸ Jo mi' cangí' jo, i Líi' do camí'- tur Fidié' e nitú'tu jmí', joba' lajob calí', catuub'tu jmí', jogui canaam'tu cuó' jalé' e jni' dsea' fí' guóo' uó'.

¹⁹ Jo fí' guí' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quíá' Dsea` Jmáang-, e song jaang` la'ó' 'nú' i casíng' fí' guí' cóo' Dsea` Jmáang-, jo dsu' lajee' jo ninaang` i dsea` do e nilítung- dsí'r cóo' júu' quíá' dsea` do, jo song jaang`gui dsea' la'ó' 'nú' ca- jméer` e calinéu' tu i dsea` do júu' quíá' Dsea` Jmáang-, ²⁰ joba' güiliñ'na' guí', dsea` rú'naa', e doñi' i dsea` i niquí' ni- jíng' jaang`gui dsea` rúng' i ngóo' fí' ga, joba' i dsea` í' jmóor` e ni'fím- jalé' dsee- e nirøng` i dsea` do, jogui nileám` i dsea` do e ja` nidséiñ' fí' lí' 'li' mi' nití' oor' quíá'r- e nidséiñ' fí' jmgíu' cóo'.

Jo lajob nilí'.

Jo jíi' lanab fé' jì' quíá' Tiáa'.

Ji` la'uui~ e cajme' TÚ SIMÓN

Júu` guicóo~ e catíng~ dsea` quíá~ Dsea` Jmáang~

1 Jnea` sii` Tú, jogui lín`n jaang` dsea` i casíng` Fíi'naa' Dsea` Jmáang~ e quiá~ niní~ i júu` quiá~r, jo jmo'o e ji` la e catíng~ jaléng` 'nú', dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~, i neáang` sisoo` sijóng` fí caluu` fii` góo'na', i neáang` fí lí` se' Ponto cóo~gui fí lí` se' Galacia jogui fí lí` se' Capadocia cóo~gui fí lí` se' Asia jogui fí lí` se' Bitinia. <sup>2</sup>Jo Tiquí'ii' Fidiéé` nicaguíng` jaléng` 'nú' lamí` jéeng`gui e laco' nilíng~na' dseáng~ dsea` quiá~r lí' laco' jíi~ e nica'f dsíir; jo e jo nicajméer` la'eáang` cóo~ 'ni-a' Jmiguí` quiá~bre e laco' nijméé`na' núu'na' júu` quiá~r. Jo la'eáang` cóo~ jmi'øøng~ Dsea` Jmáang~ e catuu` fí dse' crúu`ba' nica'íng~ jalé' dsee` quíi'na'.

Jo güi'íim`ba' güea'^ quiá~r lalíng` e laco' niliseeng`na' juguiú` júu` røø`.

Nítab~ dsí`naa' e seë`naa' cøøng` cóo~ Fidiéé`

³Jo majmifém`baa' Fidiéé`, Tiquiá~ Fíi'naa' Dsea` Jmáang~, dsuco' la'eáang` e eám` guiúúin~ cóo~ jneaa`aa', joba' nicajméer` e lafa' nicangáang~naa' calé' catú~ la'eáang` e cají~tu Dsea` Jmáang~ mí` cangí` e cajúúin~. Jo e jo nicuø` júu` ta` dsíib` quí`naa' e seë`naa' cøøng` cóo~ Fidiéé` <sup>4</sup>lajee` e sijeeng`naa' e nilíng~naa' lajíi~ jalé' e niguo' e catíi~naa' do e nicuø' Fidiéé` jneaa`aa' e nisi'má'r` fí` níff` quiá~r. Jo jalé' e sijeeng`naa' do ja` tóo` jmií` fa' e nilíng~ o'gui tóo` jmií` fa' e nili'li' o'gui fa' e nilíng~ laco'gui cóo` lí'. <sup>5</sup>Jo có' jáb~ líng` 'nú' lajíi~ júu` quiá~ Fidiéé`, joba' dsea` íbing' jmóo` í` 'nú' la'eáang` cóo~ e eáang` 'gøiín' do; jo lajoba' nilí'na' e nileáng`na' jee` jalé' iihuí' e catíng~

jaléng` dsea` dsee` dsea` quí` cartí` mí` tí` lí` nití` í' e Fidiéé` nileáiín~ lajaléng` jogui lajalé' e sea`.

⁶Jo la'eáang` e joba' iáang` óo` 'nú' lalíng~, nañi` fa' lajee` cateá~ jangám~ dsingíng~na' jmiguíub` jalé' e huíng` fí jmigúí` la. ⁷Jo e uíng~ e dsingíng~na' lajo e laco' cuø` lí~ e ne`duu' su dseáng~ já' líng~na' júu` quiá~ Dsea` Jmáang~. Có' e já' líng~na' e júu` quiá~ Dsea` Jmáang~ do líi` lafa' cunéé': có' song iíng~ dsea` nilita` dsíir` su dseáng~ já' cunéé` e do osi` o' lajo é, joba' jang~ 'né` nisigui' do ní` jib~, joguíba' nililí. Jo eáang`gui quíng` laco' cunéé` e já' líng~na' júu` quiá~ Dsea` Jmáang~ mí` eé`go huíng` dsingíng~na'. Jo nañi` fa' e cunéé` do cuøøng` lí` íng~, dsu' e júu` quiá~ Dsea` Jmáang~ ja` líi` lajo, có' seab` lata~. Joba' song ja` nilitúng~ óo'na' e já' líng~na' e júu` jo, joba' nilíim` Fidiéé` 'nú' e guiúum`ba', jogui e yúb` niseáiín` 'nú' mí` nití` í' e nigüéeng~tu Fíi'naa' Dsea` Jmáang~ fí jmigúí` la calé' catú~.

⁸Jo 'nú'gui, nañi` fa' ja` mí` cañíng~na' Fíi'naa' Dsea` Jmáang~, dsu' eám` iíng~na'r; jogui lana dseáng~ jáb~ líng~na' júu` quiá~r, nañi` fa' ja` mí` cañíng~na' dsea` do. Jogui dseáng~ laniim~ eám` iáang` óo'na' la'ié' e jíi~ ja` sea` júu` jial nifo'na' uii~ quiá~r, <sup>9</sup>có' la'eáang` íbre e caláang~na' jee` jalé' dsee` quíi'na'; có' lajoba' e íng~na' mí` já' calíng~na' júu` quiá~ dsea` do.

¹⁰Jo lajíi~ mali`gui eáang` jaléng` dsea` i café' cuaiín~ quiá~ Fidiéé` cajmitíiín~ jogui ca'no'r` e quiá~ jial nileáng` dsea` jee` jalé' dsee` quiá~r, jo cajím`biguir quiá~ jial guiúng~ Fidiéé` nijmér~ cóo~ 'nú'. ¹¹Jo cajmeab` Jmiguí` quiá~ Dsea` Jmáang~ júu` jaléng` i dsea` i café' cuaiín~ quiá~ Fidiéé` mali`gui eáang` do lajíi~ e iihuí' e 'né` nidsingíng~ Dsea` Jmáang~ jogui jial nili'gøiín' mí` níngf` jo; jogui jaléng` i dsea` í` cajméer` quijí` i` i

dsea` i nijáa` do, jogui e` jmiĩ e` jing` e` Jmiguĩ quia` Fidiée` do e nijáa` i dsea` do. ¹² Dsu` Fidiée` cajmea`bre i dsea` i júu` e lajii` júu` e guiaĩn` do o` e quiaĩn` do yaaĩn`, co` e jmicoo`r` 'núb` e júu` do cajo. Jogui lanagui e lab e júu` jo e canúu`na' e nicaguiá` yaam` i dsea` i caguiá` júu` quia` jial nileang` dsea` jee` dsee` quia`r` la'eéang` cóo`r` Jmiguĩ quia` Fidiée` e jáa` fi` niif` quia`r`. Jo lajalé` e la yaam` ángeles i líing` guotii` Fidiée` cali`iĩn` cangár` jogui cangáĩn` cajo.

Fidiée` iĩn` e ni'náng`naa` jee` dsee` quí`naa`

¹³ Jo fi`guíi` 'nú', dsea` rú`naa` dsea` quia`r` Dsea` Jmáang`, guieeng` guíu` yaang`na' jogui iĩ` óo`na' røø` lajii` e nijmée`na' dseáng` e ngocáng` óo`ba', jogui güiliseeng`na' e ta` óo`na' e ni'fing`na' lajii` e iáang` dsii` Fidiée` e nicuó`r` 'nú' mi` nitf` í' e nijáa`tu` Dsea` Jmáang` calé` catú`. <sup>14</sup> Jo co` lanagui nilíing`na' dsea` i núu` júu` quia`r` Dsea` Jmáang`, joba` jo` jmée`na' lajii` e 'li' e lf` áa`na' yaang`na' laco`gui lamí` jmoo`na' ie` nú`gui e nilicuíng`na' Fidiée`. ¹⁵ Co` 'né` niliseeng`na' laco`jaang` dsea` güeang` e ni'naang`na' jee` jalé` dsee` quí`na', dsuco` Fidiée`bing` i cató`r` 'nú' e ca'uíng`na' dsea` quia`r`, jo` fb` dsea` i líing` jaang` i güeang` i ja` dsee` røøng` jii` coo`'; ¹⁶ co` lajob` fé' fi` ni` jii` quia`r` Fidiée`: "Güi'naang`na' jee` jalé` dsee` quí`na' e laco` nilíing`na' dsea` güean`, dsuco` jnea` lín`n` jaang` i güeang` i ja` dsee` røøng` jii` coo`."

¹⁷ Jo niĩb` 'nú' e røøb` ée` Fidiée` cóo`r` lajaléng`na' dsea`, jo` quidsir` í' quia`r` lajaang` lajaang` dsea` lí` jialco` líi` dsee` quia`r` dsea`, jogui ja` jmoo`r` ta` guíng`na' dsea` cajo. Jo` song` 'nú' fó`na' Teaa` fi`na' Fidiée`, joba` contøøm` 'né` e nijmiféng`na'r` carjó` jmiĩ e ngúing`na' taang`na' fi` jmiigüf` la. ¹⁸ Jo co` ca'íeé`

na' laco` líing` dsea` cóøng` quí`na' e seeng`na' e ja` uing` sea, joba` Fidiéeb` nicaléaaiñ` 'nú' jee` dsee` quí`na'. Jo dsu` 'nú' niĩ`ba' guíu` e ja` caquf` e caláang`na' jee` dsee` quí`na' do cóo`r` jalé` e tóo` jmiĩ` ni'fing`, fa' cunée` osi` cutee` é, ¹⁹ dsu` caláam`ba' jee` jalé` dsee` quí`na' la'eéang` cóo`r` jmi'øøng` Fii`naa` Dsea` Jmáang` e niing` eéang` e catu` mi` catáĩn` fi` dse` crúu`. Jo dsea` do, i líing` Jo'se` Jiuung` i guíung` i ja` si'ling`na' jii` coo`, cajúĩn` uíi` dsee` quí`na'. <sup>20</sup> Dsuco` lajii` malí`ba' nisi'fing`na' Dsea` Jmáang` e nidsing`iĩn` lajo, lajii` mi` nú`gui e nitiroo` jmiigüf`, dsu` lanagui nicatfb` í', joba' nicaguéem`bre fi` jmiigüf` la e laco` nijmér` lajii` ta` e si'fiiñ` e laco` nijmicoo`r` 'nú'. <sup>21</sup> Jo la'eéang` cóo`r` Fii`naa' Dsea` Jmáang`, 'nú' nica`jáang`na' yaang`na' fi` jaguó` Fidiée`; jo` i dsea` í`bing` i cajmée` e cajj`tu` Fii`naa' Dsea` Jmáang`, jogui cajmээр` e casáng`na' dsea` do yá'; joba' 'nú' jáb` nicalíng`na' júu` quia`r` Fidiée` jogui nisita`bi` óo`na' cóo`r` dsea` do cajo.

²² Jogui 'nú', la'eéang` e nicalinúu`ba' júu` quia`r` Fii`naa' Dsea` Jmáang`, joba` lana nilíing`na' dsea` i jo` beáng`gui dsee` yaang` jogui i 'neéang` rúng` la'ó' dsea` quia`r` Dsea` Jmáang`; jo` lajob` 'né` cajo e nijmi'neéam`bi` dsea` rúng`na' dseáng` e ngocáng` óo`na' jogui cóo`r` jalé` bf` quí`na'. <sup>23</sup> Co` 'nú' lanagui nilíing`na' lafa' e nicangáang`tu` calé` catú, dsu` o' e laco` nicangáang`tu` fi` jmiigüf` la e seeng` tiquíi` niquíi`na' i cuøøng` lijúung`; co` la'eéang` cóo`r` e júu` quia`r` Fidiée` e ca'fing`na' do, cóo`r` e joba` nicalf` lajo. Jo` e júu` jo` ja` tóo` jmiĩ` ni'fing`, co` latab` sea. <sup>24</sup> Co` lalab` fé' fi` ni` jii` quia`r` Fidiée`:

Co` lajiiim` dsea` jmiigüf` líiĩn` lafa' onuu`; jogui e 'gøiĩn` do líi` lafa' lí' quia`r` e onuu` do.

Cò' e onu` do cateáb` té', cò' niliquiub`;

jogui e lí` quiá' do nijíub` cajo.

²⁵ Jò dsu' e júu` quiá' Fidié` do ja` tóo` jmí` ni'fing`, cò' latab` sea`.

Jò e lab júu` e quiá' jial laang` dsea` jee` dsee` quiá' e nicagua' dsea` jee` 'nú'.

2 Joba' fíi guí' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, táu-na' jalé' e 'li` e qui' jmoo'na' fí` jmigüf` la, fa' mí` jmigóong'na' jaléng` dsea` rúng'na', jogui mí` jmicaang'na' cóo' jalé' júu` e fo'na', jogui mí` jmoo'na' e dsihuíng'na' quiá' jaléng` dsea` rúng'na', jogui mí` quié'na' júu` adsee` cajo. ² Jmeáang` yaang`na' lacò'gui jiuung` i tá` cangáang` e 'nó'r` yaang` fi' quiá' niquiá'r` e ni'f'r, cò' la'eáang` cóo' e joba' e cuaiñ`; jò lajobi 'nú' cajo, cuóø' fí` yaang`na' e ni'fing'na' layaang` júu` quiá' Fidié` la'eáang` cóo' Jmiguí` quiá'r` e lacò' nidsicuáng`gui quií'na' cóo' jalé' e júu` jò, jò lajoba' niléang'na' jee` jalé' dsee` quií'na'. ³ Cò' lana lajam'ba' eáang` já' nicalilí'na' e dsím'ba' guiúng` Fíi'naa' Dsea` Jmáang`.

Dsea` Jmáam`bing' i caguíng` Fidié`

⁴ Joba' fíi guí' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, jmée'na' e nilicuíng`gui' Fíi'naa' Dsea` Jmáang`, cò' doñí' fa' ja` jíi` dsea` jmigüf` i dsea` do, dsu' f'bing' i caguíng` Fidié` e lacò' líiñ` lafa' e cuu` e nisiguó' jogui e quíng` eáang`. ⁵ Jò lajoba' 'nú' cajo, Fidié` cajméer` e nilíng`na' lafa' cuu` e quíng`, joba' cuóø' fí` yaang`na' e Fidié` nijmeáñ` 'nú' ta` e lafa' nilíi` cóo` guá' güeang` quiá' Fidié`, jogui e nilíng`na' lafa' jmidsea` quiá' Fidié` i jmóo` lajii` e iing` dsea` do, cò' la'eáang` cóo' Fíi'naa' Dsea` Jmáang` cuó'na' Fidié` jalé' e catíiñ` e lacò' iáang` dsíir'. <sup>6</sup> Cò' e lajoba' fé' fí` ní` jí`

quiá' Fidié` mí` fé' cuaiñ` quiá' Dsea` Jmáang` lala:

Jnea` niquiee` e cóo` cuu` quiá' tíi` fíi` quiá' 'ñúú' fí` Sión

jogui e cuu` job e nisiguó' quié` e jogui eáam` quíng` cajo;

jò dsu' jaléng` dsea` i já' líng` júu` quiá' Dsea` Jmáang`,

ja` niligóøiñ` cóo' e jò, cò' Dsea` Jmáam`bing' líng` lafa' e cuu` do.

⁷ Jò jaléng` 'nú', dsea` i já' líng'na' júu` quiá' Dsea` Jmáang`, eáam` quíng` e cuu` do quií'na'; jò dsu' quií' 'nú', dsea`

i ja` já' líng'na' e jò, joba' nilitib` lacò' fé' fí` ní` jí` quiá' Fidié` lí` fé' lala:

E cuu` e ja` calijíi' dsea` jmigüf` quiá' tíi` fíi` quiá' 'nur`,

lanagui dseáng` cuu` laniim` nica'uíng` quiá' 'núú'.

⁸ Jogui litib` cajo lacò' fé'gui fí` ní` jí` quiá' Fidié`:

Jò cóo' e cuu` jò

seem` dsea` i niquiung`.

Jò cò' uúí' e ja` jíi' i dsea` do júu` quiá' Dsea` Jmáang`, joba' caquiuiñ`, dsuco' lajob dseáng` si'fíiñ`.

⁹ Dsu' 'nú'gui nilíng'na' dsea` i nicaguíng` Fidié` e lacò' nilíng`na' dsea` quiá'r, jogui nilíng'na' lafa' jmidsea` i jmóo` lajii` e iing` Fidié`, jogui nilíng'na' lafa' cóo` fíi` güeang` quiá'r. Jò lajob líi' e lacò' niguiá'na' júu` quiá' jalé' e guíú` e cajméé` Fíi'naa' Dsea` Jmáang` cóo' 'nú', cò' f'bre dsea` cató'r` 'nú' e lacò' nilíng`na' dsea` quiá'r i seeng` fí` lí` jneá' jir` e lacò' jò` seeng`na' fí` lí` nuu` sò' fí` lí` jmoo'na' ta` quiu` i 'ling`.

¹⁰ Jò 'nú', lami` jéeng`gui, dseáng` ja` líim'ba' dsea` fíi` quiá' Fidié`, dsu' lanagui dsea` fíi` quiá' dsea` dob nilíng'na'; jogui lami` jéeng`gui ja` mí` catíng`na' e fíi` líng` Fidié` 'nú', dsu' lanagui nicatíim`ba' lajo.

**'Né liseeng`na' e jmoo`na'
lajíi` e iing` Fidiée`**

¹¹ Jo fíi guíi 'nú', dseá` rú`naa' dseá` quiá' Dseá` Jmáang` i iin`n eáang`, dseá` i seeng`na' fí jmiǵiú` la e sisoo` sǵjóng`-na' fí caluu` fíi` góo`na', joba' fíi` i 'nú' e ja` cuø' fí` yaang`na' e nijmée`na' jalé' e ga` e iing` ngúu` táang`na', co' mǵ` jmoo`-na' lajo, joba' ni'fing` quíi`na' yaam`ba' jóng. <sup>12</sup> Jo ee`na' guiú` jee` jaléng` dseá` i ja` mǵ` cuíng` Fidiée`, co' nañi` fa' lana gab` fé' i dseá` f` uii` quíi`na' e lafa' 'nú' líng`na' dseá` i jmoo` ta` 'léé', dsu' mǵ` nitf` í' e nijáa`tu Dseá` Jmáang` calé' catú` fí` jmiǵiú` la, joba' i dseá` f` ni-jmifém`bre Fidiée` cajo co' nililí`bre la-jíi` e guiú` e jmoo` 'nú' fí` jmiǵiú` la.

¹³ Jo la'eáang` Fíi`naa' Dseá` Jmáang` jmi'goo`na' jogui` jmití`na' jalé' ta` quiú' jaléng` dseata` quíi`na': fa' jaléng` dseata` dseá` mogui` quiá' latøøng` góo`na', <sup>14</sup> jogui` i dseá` i casíng` i dseata` dseá` mogui` do e laco' dseá` do ni-quidsir` í' quíi`na' jogui` e nicuø'r` iihuif` jaléng` dseá` i jmoo` ta` 'léé' jogui` e ni-jmi'gór` cajo jaléng` dseá` i jmoo` jalé' e guiú'. ¹⁵ Dsuco' iing` Fidiée` e ni'ee`-na' røø` laco' si'f', jo lajoba' nitá` dseá` e fé'r` ga` uii` quíi`na', jo i dseá` i 'léé' ja` mǵ` cangáin` røø` jalé' e jmoo`r` do.

¹⁶ Jo güiliseeng`na' e jo` quie`gui` nifi` quíi`na' jalé' dsee`. Jo dsu' lajee` e seeng`na' lajo, ja` cuø' fí` yaang`na' e sí' nifi` e nijmée`na' e ga`. Joba' fíi` i 'nú' e ee`na' guiú` laco'gui` ee` dseá` i jmoo` la-jíi` e iing` Fidiée`. <sup>17</sup> Jogui` jmi'goo`na' jaléng` dseá` dseáang` laco' si'f', jogui` jmi'neáang`na' jaléng` dseá` rúng`na' dseá` quiá' Dseá` Jmáang` laco' catíng`, jogui` jmi'féng`na' Fidiée`, jogui` lajoba' jmi'goo`na' dseata` dseá` féng' quiá' latøøng` góo`na' cajo.

E` uing` e cacá` Dseá` Jmáang` iihuif`

¹⁸ Joba' fíi` guíi` jaléng` 'nú', dseá` rú`naa' i líng` dseá` 'léeng` quiá' dseá`, e jmi'goo`ba' jaléng` fíi` quíi`na' jogui` jmití`na' jalé' júu` quiá'r', dsu' o' dseáang` jíi` còo' fíi`na' i féng' dsíi` còo' 'nú' 'né` jmée`na' lajo, dsu' lajob` 'né` jmée`na' còo' i fíi`na' i soo` dsíi` cajo. ¹⁹ Co' guiú` guib` fing` song` jaang` dseá`, la'eáang` e iin` jmér` lajíi` e iing` Fidiée`, nijmér` té'r` còo' jalé' e huíng` e cangíiñ` e ja` catíiñ`. ²⁰ Co' song` cangóngíng`na' e huíng` dsu' uíi' e nica-jmée`na' e ga`, joba' ja` ee` ta` íng` quíi`-na' jíi` còo' e nijmée`na' féng' áa`na' quiá' e huíng` do jóng. Jo song` 'nú' cangíng`na' e huíng` dsu' uíi' e nica-jmée`na' e guiú`, jogui` e jmoo`ba' té'na' còo' jalé' e huíng` do, joba' e jo eáang`gui` quíng` fí` quini` Fidiée`. ²¹ Co' uii` e lajoba' e catø' Fidiée` 'nú', co' mǵ` ca'íng` Dseá` Jmáang` iihuif` uii` quíi`-na', ca'e'r` 'nú' jial` e 'né` té'na' còo' jalé' e huíng` lí' laco'gui` cajmээр` 'ñi-a'r` mǵ` ca'íñ` iihuif`. <sup>22</sup> Jo Fíi`naa' Dseá` Jmáang` ja` ca'éer` jíi` còo` dsee` o'gui` cajmigøøiñ` jíi` jaang` dseá` còo' jalé' e fé'r'. ²³ Jo mǵ` casí' dseá` júu` 'lé' dseá` do, dsu' ja` cañíir` còo' júu` 'lé' dseá` fí; jogui` mǵ` cacuø' dseá` jalé' iihuif` dseá` do, dsu' ja` cañíir` e cuø'r` dsee` i dseá` f, dsuco' lí' lí' e ca-jáng' 'ñia'r` fí` jaguó` Fidiée`, co' niñir` e quidsí` dseá` do í' quiá' lajíing` dseá` laco' catíim`.

²⁴ Jo cacó` Dseá` Jmáang` jalé' dsee` quí`naa' mǵ` cacár` jalé' iihuif` fí` dse' crúu` e laco' jneaa`aa' lafa' ni-cajúm`baa', co' jo` quiu`gui` ta` quí`ii' jalé' dsee`, jogui` e laco' nisee`naa' e ee`naa' røø` laco' catíng`. Dsuco' Fíi`-naa' Dseá` Jmáang` calihuíiñ` e catáiñ` fí` dse' crúu` e lí' laco' 'nú' nilí'na' e niliseeng`na' røø` laco' si'f'. ²⁵ Dsuco' 'nú' lami` jéeng`gui` ngi`na' laco'

ngí jo'se' ì sì'ím ì ja' seeng` fii~, dsu' lanagui nicaquí' jíim' yaang`na' e nica-jmicuíng'na' Dsea` Jmáang~, jogui lana íb` dsea` ì ninée' ní` 'nú' jogui ì nijmóo` í` 'nú' laco'gui jaang` dsea` ì jmóo` í` guiú` jo'se' quiá' contøng`.

Jial 'né` seeng` jaléng` dsea` sicúng` guó`

3 Joba' fíi`guí' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang~, jaléng` 'nú' dseamf` 'né` nijmi'goo`ba' jaléng` dseañu` quií'na'. Co' song ìi` lajee` la'ó' dseañu` ja` já' mí` caliín` júu` quiá' Fíi'naa' Dsea` Jmáang~, dsu' song guiúb` ee`na' cóo'r~, jangám` já' nilíin` e júu` jo doñí' fa' ja` mí` casíi`na'r` jíi'` camí'` júu` quiá' dsea` do. <sup>2</sup>Co' mí` niní' jaléng` ì dseañu` do e eáam` guiú` jalé' e jmoo`na' jogui e eáam` jmi'goo` rúng`na' cajo, joba' jangám` ní'ín' e júu` do jóng. ³Dsu' o' jíi'` e jmáang` guiú` yaang`na' lí'` caluu', fa' jalé' e si'náang'` guí'na' e jlo'` osi quié'na' jalé'` ní'` cunée` é osi jalé'` mí'núung'` e niguó'`. <sup>4</sup>Co' guiú'gui jogui niing`gui fí` quini` Fidiée` e jial guiú` jmáang` yaang`na' cóo'` jalé' e í` óo'na', jogui e ja` jmicøng'` yaang`na' cóo'` dsea` rúng`na', jogui e seeng`na' juguiú` júu` røø, co' lajíi'` e naba' e eáang`gui quíng` fí` quini` Fidiée`. <sup>5</sup>Jo lajob líng` jaléng` dseamf` ì caliséng` malíi` ì calicuíng` Fidiée`, co' jaléng` ì dseamf` í` cajáng'` yaaiñ` fí` jaguó` Fidiée` jogui cajmi'gó`bir dseañu` quiá'r` cajo. <sup>6</sup>Jo lajob cajmée` jaang` dseamf` ì caliséng` malíi` ì calisí` Sara, cajmée`bre núu'r` júu` quiá' dseañu` quiá'r` ì calisí` Abraham jo eáam` cajmi'gór` í`. Jogui 'nú', dseamf`, lafa' jóo' ì Sara dob líng`na' song jmoo`na' jmang'` e guiú` jogui e ja` 'gó'na' jíi'` coo` e jmoo`na' jalé' e jo.

⁷Jogui jaléng` 'nú', dsea` líng`na' dseañu', jmee`na' féng'` áa'na' cóo'` jaléng` dseamf` quií'na'. Jmi'goo`na'r`

dseáng'` laco' sí'í' e jmi'gó` dsea` jaang` dseamf`, jo o' uíi'` lajíi'` e dseamf` dseáng'`guir laco' dseañu` e 'né` jmée`na' lajo, dsu' lajob 'né` jmée`na' cajo uíi'` e røøb` íng'` Fidiée` jnea`aa' e se`naa' cøøng` cóo'r` lata~, doñí' fa' dseañu` osi dseamf` é. Joba' jmee`ba' lajo e laco' ja` ee` jníng` quiá' júu` quií'na' mí` føng`na' Fidiée`.

Jaléng` ì íng'` iihuíi'` uíi'` e jmóor` jalé' e guiú`

⁸Joba' fíi`guí' 'nú', dsea` rú'naa', e güiliseem`ba' e guiú` la'ó' rúng`na', jogui e siing`na' røø, jogui e iing` rúng`na' laco' catíng` e jmóo` dsea` quiá' Dsea` Jmáang~. Jogui jmée`na' e guiúng`na' cóo'` jaléng` dsea` jogui e ja` jmiyløng'` yaang`na' cajo. ⁹Jogui song ì líng` dsea` éer` ga` cóo'` 'nú', joba' ja` jmée`na' qui'` táa' lajo cóo'r~, jogui song sí'r` 'nú' 'leáang~, dsu' 'nú'gui ja` 'né` e ngíi`na' lajo quiá'r~, dsuco' o' lajo e 'né` jmée`na'. Co' lí'` lí' 'né` míi'na' Fidiée` uii` quiáb' ì dsea` la'í' e laco' nijmigüeang'`neiñ', co' Fidiée`bing' ì nicató' 'nú' e ní'íng'na' güea' quiá'r`.

¹⁰Dsuco' lalab fé' fí` ní` jì quiá' Fidiée`: ìi` dsea` iing` e niliseeng` guiú` fí` jmiigiú' la

jogui e seeiñ` juguiú` lacoø` jmíi~, 'né` nijmeaiñ' í` nisíi`bre e laco' ja` nífé'r` ga`, jo lajobi losuúr` cajo e laco' ja` nífé'r` júu` adsee`.

¹¹Jo 'né` e nitá'na' e jmoo`na' jalé' e ga`, jo 'né` nijmée`na' jmang'` e guiú` jogui 'né` nijmi'úung`na' e seeng`na' juguiú` júu` røø cóo'` dsea` rúng`na'.

¹²Co' Fíi'naa' jmóo`bre í` jaléng` dsea` quiá'r` ì jmóo` jalé' e guiú`, jogui jáb'` núur` jalé'` júu` quiá' dsea` í` mí` ee`go mí'r` dsea` do, dsu' 'ní'` níim`bre jaléng` ì dsea` ì jmóo` ga`.

¹³Co' jii' jaang` dsea` cu0ong` li' jmeaiin' 'nu' ga' song jmi'uuung'na' e jmoona' jmang' e guiu'. ¹⁴Dsu' car' jii' e ee'na' e guiu' do ni'fii'ba' e huuing', dsu' eeam' juguii' quii' 'nu' song la-jo. Joba' ja' f0ong'na' quia' i dsea' i jming' 'nu' ga', o'gui jmoona' 'go'na' cajo. ¹⁵Co' li' li' 'ne' e nijmi'goo'na' Fii'naa' Dsea' Jmaang' e car' ngocang' oo'ba', jogui 'ne' e neeb' guiu' quii'na' cont0ong' e ningii'na' quia' jaleng' dsea' i iing' niliini' cuaiin' quia' lajii' e nisita' oona' e nicu0' Fidiée' 'nu'. ¹⁶Dsu' mi' ngii'na' quia' i dsea' f, 'ne' jmee'na' e jmi'goo'ba're jogui 'ne' e ja' jmiylong' yaang'na' coo'r', jogui lajobi 'ne' ee'na' guiu' e jo' f' aa'na' jalé' e ga' e lami' jmoona' lami' jeeng'gui, jo lajoba' jaleng' i dsea' i fé' ga' uii' quia' jalé' e guiu' e jmoona' do nil' i' liim-bre quia'r' yaaiin' coo' lajii' e fé'r' do.

¹⁷Co' guiu'gui e ni'uing'naa' iihuui' uii' e jmoona' e guiu' song lajo iing' Fidiée', dsu' ga'guib' lii' e ni'uing'naa' iihuui' uii' e jmoona' jalé' e ga'. ¹⁸Co' 'niab' Fii'naa' Dsea' Jmaang' cacar' iihuui' carti' cajuiin' uii' dsee' quinaa', co' lajo nisi'ib' e nidsinguiin' coo' ya' lata' roo' jmigui'. Dsucu' ir' liiin' jaang' i ee' r00' i ja' dsee' r0ong', dsu' cajám' 'nia'r' e cacar' iihuui' uii' quia' jaleng' jneaa'aa', dsea' liing'naa' dsea' dsee' dsea' quii', e laco' nit00r' jneaa'aa' fi' quini' Fidiée'. Jo' ir' cajnga' dsea' quia'r' lafa' jaang' dsea' jmiguib', dsu' cajib'tur' la'eéang' coo' Jmigui' quia' Fidiée'. ¹⁹Jo' la'eéang' coo' e Jmigui' quia' Fidiée' do e jmicoo' quia'r' do cangór' e cangoguiar' juu' quia' Fidiée' jee' jaleng' 'lii' i sijning' carti' mi' nit' i' e Fidiée' quidi' i' quia'r'. ²⁰Jo' jaleng' i dsea' f laam'bre cajmeer' ie' malii'gui do, ie' lami' seeng'gui Noé, ie' lami' cajéeng' Fidiée' e féng' dsii'r' coo' ir' do lajee' e li' e móo' dsée' do e fi' li' calaang' jning' dsea' sinuu' quia'r'

Noé la'eéang' fi' dsii' e móo' do mi' ca'á' jmi' fi' jmigui' la. ²¹Co' e jmi' jo guong' lafa' jmi' coo' e saang' dseab', dsuco' la'eéang' coo' e joba' e cuo' li' e calaang'naa' jee' dsee' quii'. Dsu' e saang' dsea' jmi' do ofa' guong' e jgiing' nguu' táang' dsea', co' li' li' guong' e 'ne' mii'naa' Fidiée' e ni'fii' dsee' quii' e laco' jo' lii'guui' dsea' dsee'. Jo' dsu' jo' lii'naa' lajo, co' nicaing'naa' jmi' uii' e cajl'tu' Fii'naa' Dsea' Jmaang' mi' cangf' e cajuiin'. ²²Jo' mi' cangf' e cajl'r' do, cangám'tur' fi' niif', jo' lana' dob' niguiin' li' li' dsée' laco' guing' Tiquia'r' Fidiée', jo' fi' job' quier' nifi' quia' jaleng' ángeles i liing' guotiir' coo'gui jaleng'gui dsea' gui' i 'gong' jogui jaleng' i oo' ta' cajo.

**Majmicoo'naa' dsea' rú'naa'
li' laco' e cangüing'naa' e
cacu0' Fidiée' jneaa'aa'**

4 Joba' fii'guui' 'nu', dsea' rú'naa' dsea' quia' Dsea' Jmaang', e li' laco'gui cangongüing' Dsea' Jmaang' iihuui' lajee' táaiin' fi' jmigui' la, joba' lajob' 'nu' cajo 'ne' e jmee'na' té'ba' jogui e féng' oona' mi' ningüing'na' e huuing'. Jo' doni' ii' dsea' quia' Dsea' Jmaang' i ngüing' e huuing' fi' jmigui' la, nica'ím' b' quia' dsee' quia' i dsea' f. ²Jo' co' lajob' lii', joba' jo' 'ne' jmer' lajii' e iing' nguu' táaiin' laco'gui la jmoo' dsea' i si'niiim'bi' coo' dsee' quia', dsu' lana' 'ne' nijmitir' lajii' e iing' Fidiée' lata' seein'. ³Dsu' té' jii' lana' e jmoona' laco'gui la jmoo' dsea' i ja' cuing' Fidiée'; co' 'nu', ie' nu'gui e calicüing'na' dsea' do, cajmee'na' jalé' e ga' e ja' dseeng', fa' mi' suung'na' jalé' e sea' fi' jmigui', jogui jmoona' ta' güing' coo' dseañu' osi' dseamf' i o' quii'na', jogui jmoona' ta' f', jogui jmoona' ta' go' cüing', jogui eéang' ta'na' mii' fi' li' née' juu', jogui jmi'féng'na' jaleng' diée' i o' já'. ⁴Jo' laco' 'nu' nicatuu'ba' lana' e

jmoo`na' jalé` e ga` do, joba' eáam` dsigá` dsíi` jaléng` i dsea` i jmoo`bi e 'li` do cóo` 'nú', jogui gab` nífé`r` uii` quíi`-na' cajo. ⁵ Jo dsu' jaléng` i dsea` í` nigu-íéeb` jmií` mi` niguiéer` cuente quiá'r` fí` quini` Fidiéé`, dsea` ninéé` guiá` quiá'r` e niquidsir` í` quiá'r` jaléng` dsea` jmigüf` i seeng` gui cóo` gui jaléng` dsea` i nica-júng` cajo. ⁶ Jo dsu' uii` e lajob líí', joba' nicaguiá' dsea` júu` quiá'r` Dsea` Jmáang` jee` jaléng` i dsea` i nicajúng` do e laco' e caliséin` fí` quini` Fidiéé` e cajmicóo` Jmigüf` quiá'r` Fidiéé` quiá'r`, nañi` fa' nicaatidsib` í` quiá'r` lajee` e seein` fí` jmigüf` la.

⁷ Jo jo` huøø` róo` gui jmigüf` e nid-sijéé` lajii` e si'f` quiá'r` Fidiéé` e nid-sijéé`. Joba' fíi` i 'nú', dsea` rú`naa', íi` óo`na' laco' catíng`, jogui ñiim`bi óo`na' e laco' lí`na' e fong`na' Fidiéé` e ngocáng` óo`na' mi` eé`go` mii`na'r. <sup>8</sup> Dsu' niing`gui eáang` e nijmi`neáang`-na' dsea` rúng`na' e ngocáng` óo`na', dsuco' mi` jmi`neáang`na' rúng`na', joba' nilíb` niliféng` óo`na' quiá'r` rúng`na' doñi` fa' sea` jmiguiú` dsee` quiá'r`. <sup>9</sup> Jogui íim`ba' e íáang` óo`na' jaléng` dsea` cóo` júu` røø` mi` ií` guilíng` fí` quíi`na'. ¹⁰ Jogui 'né` jmicóo` rúng`na' laco' si'f`, dseáng` lí` laco' jii` e catíng` e cangfíng`na' quiá'r` Fidiéé` lajaang` lajaang`na'. <sup>11</sup> Jogui song` ií` 'nú' cangfíng`na' e guiá`na' júu` quiá'r` Fidiéé`, 'né` fo`na' e júu` jo` laco' iing` Fidiéé` e fo`na'. Jogui mi` ií` jaang` 'nú' ngíng`na' e jmoo`na' cóo` ta` e jmoo`na' lajii` e iing` Fidiéé`, 'né` jmée`-na' e jo` dseáng` la'eáang` cóo` bí` e cuø' dsea` do 'nú'. Jo lajaléb` e jmoo`na', jmee`ba' dseáng` laco' nijmiféng`-na' Fidiéé` la'eáang` cóo` Fíi`naa' Dsea` Jmáang`, co' íb` dsea` i féng` jogui i` 'gøng` lata`. Jo lajob` 'né` niliti`.

Mí` íng` dsea` quiá'r` Dsea` Jmáang` jalé` iihuúí`

¹² Jo lalab` fíi` túu` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quiá'r` Dsea` Jmáang`, ja` jmoo`-na' e dsí'gó` óo`na' mi` ngíng`na' jee` jalé` iihuúí` uii` e líng`na' dsea` quiá'r` dsea` do, jogui ja` f` áa`na' e jii` 'nú' ds-ingfíng`na' lajo. ¹³ Dsuco' o' lajo e 'né` jmée`na', co' lí` lí` 'né` e cuø' bí` rúng`-na' e jmi'íáang` óo`ba' lajii` e iihuúí` do, co' lajob` e cangongíng` Dsea` Jmáang` fí` jmigüf` la, jo` lajoba' nili'íáang` óo`na' mi` nimó`na' e nijáa`tu` Dsea` Jmáang` fí` jmigüf` la cóo` e laniing` 'gøin` do. <sup>14</sup> Jo juguiá` quíi`na' song` ií` dsea` i sí` 'nú' júu` 'li` uii` e líng`na' dsea` quiá'r` Dsea` Jmáang`, co' contøøm` seeng` cóo` 'nú' e Jmigüf` jlo` niing` quiá'r` Fidiéé` do. <sup>15</sup> Jogui song` ií` 'nú' móo`na' iihuúí`, dsu' gab` líí` song` e iihuúí` do ca'íng`na' uii` quiá'r` e cajngang`na' dsea, `osi` quiá'r` e jmoo`na' ií, `osi` quiá'r` e nica`lee`na' é, `osi` quiá'r` e quíng`na' jee` jalé` e ja` e cuaiñ` quíi`na'. <sup>16</sup> Jo dsu' song` e iihuúí` e móo`-na' do ca'íng`na' uii` quiá'r` e líng`na' dsea` quiá'r` Dsea` Jmáang`, joba' ja` 'né` jmée`na' e i' líng`na', co' lí` lí` 'né` e jmiféng`gui' Fidiééeb` uii` quiá'r` e jo.

¹⁷ Jo lanagui nicaatí`b` í` e Fidiéé` niq-uidsir` í` quiá'r` jaléng` dsea` jmigüf`, jogui nináng` lajee` la'ó' jneaa`aa', dsea` líi`naa' dsea` quiá'r`. Jo co' lajob` líí', joba' çjialgui tíí` ga` iihuúí` nidsingíng` jaléng` dsea` i ja` núu' júu` quiá'r` Fidiéé`? ¹⁸ Jogui laco' fé' fí` ní` jii` quiá'r` Fidiéé` lala: "Song` jaléng` i dsea` i guíung` laco' si'f` huúim` nileáin` jee` dsee` quiá'r`, joba' çjialgui tíí` ga` nid-sijéé` cóo` jaléng` dsea` i` 'líng` jogui cóo` i beáng` dsee` yaang`?" <sup>19</sup> Jo song` cuø' Fidiéé` fí` e íng` jaléng` dsea` quiá'r` Dsea` Jmáang` iihuúí', joba' jaléng` i dsea` í` 'né` jmé` bir` jmang` e guiá`, jogui nijáng` yaaiñ` car` ngocáng` dsíir`

fí quini Fidiéé i cajmeáang` ír` do, cõ dseáang` jmitib` Fidiéé` jalé` júu` quiá`r`.

**Júu` fí` 'goo` e catíng` jaléng`
dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang`**

5 Jo lanagui iin`n nifón`n jaléng` dsea` cóong` i quie` nifi` quí`na` jee` la`ó` 'nú`, dsea` líng`na` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang`, cõ` jnea` líin`n jaang` i quie` nifi` laco` í`bre cajo, jogui camó`bí` jalé` iihuí` e cangongíng` Dsea` Jmáang` fí` dse` crúu`, jogui nitím`baa cajo laco` i dsea` í` e nimoo`o e laniing` 'gong` quiá`r` Dsea` Jmáang` mí` nijáá`tur fí` jmigüf` la. ² Joba` fíi` i 'nú', dsea` líng`na` dsea` cóong` i quie` nifi`, jmee`na` í` jaléng` dsea` i cangíng`na` i nicane` ní`na` i nicacuong` Fidiéé` 'nú', cõ` i dsea` í` líiin` lafa` jo`se` quiá`r` Fidiéé`. Jogui jmee`ba` e jo` e ngocáng` óo`na` laco`gui iing` Fidiéé`, jo` ja` jmée`na` e laguidseaang` o`gui e laco` dsináang`na` cuu` cajo. Dsu` jmee`ba` jalé` e jo` e íaang` óo`na`; ³ jo` ja` 'né` jmée`na` lafa` dsea` fíi` i laguidseaang` quiu` ta` quiá`r` jaléng` dsea` quiá`r`, dsu` lí` lí` 'né` e nijmi`úung`na` e ni`ee`na` røø, jo` lajoba` cuøøng` nijøø` i dsea` quí`na` do e nijmér` laco` sí`f` cajo. ⁴ Joba` mí` tí` lí` nijáá`tu` Dsea` Jmáang`, i dsea` i laniing` do i jmóo` lafa` ta` ní` jo`se`, joba` 'nú` ni`fíng`na` lajíi` e sí`fíng`na` quiá`r` Fidiéé` e jlo` eáang` e ja` tõe` jmi` fa` e ni`fíng`.

⁵ Jogui lajobi` 'nú` cajo, jaléng` siming`, 'né` jmée`na` núu`na` jogui e jmi`-goo`na` jaléng` dsea` cóong`. Jo` lajiing` 'nú` ja` 'né` jmée`na` jløng`na` quiá`r` rúng`na`, dsuco` lalab` fé` fí` ní` jì` quiá`r` Fidiéé` lí` fé` lala:

Dseáang` teá` sée` Fidiéé` quiá`r` jaléng` dsea` i jmicøøng` yaang`, dsu` eám` guiú` jmicøø`r` jaléng` dsea` i ja` jmóo` lajo` dsu` ní`bre e 'né` e nijmicøø` Fidiéé` quiá`r`.

⁶ Joba` cuøø` fí` yaang`na` e Fidiéé` nicár` nifi` quí`na`, cõ` íb` dsea` laniing` 'gøng` cajo, jo` lajoba` niseáin` 'nú` yú` mí` nití` í` quií`na`. <sup>7</sup> Joba` fíi` i 'nú', dsea` rú`naa` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang`, 'naang`na` ca` jalé` fí`f` dsí` e seeng`na` fí` jmigüf` la jo` guiá`na` jalé` e jo` fí` jaguó` Fidiéé`, dsuco` dsea` dobing` i eáang` to` fíing` 'nú` contøøng`.

⁸ Jogui 'né` e f` áa`na` røø, jogui cajo`né` e síniing` áa`na` contøøng` e laco` ja` nijmigøøng` fíi` i 'ling` 'nú', dsuco` í` dseáang` 'ní` níim`bre jneaa`aa` e ngir` fí` la fí` na lafa` jaang`ie` e 'náng`ne` líing` i nisáng`ne'. ⁹ Dseáang` ja` cuø`na` fí` e fíi` i 'ling` do nijmér` e nijmigøøin` 'nú` lajo, jogui jie` mí` tíuung`na` e já` líing`na` júu` quiá`r` Dsea` Jmáang`, cõ` níin`na` e jaléng` rúng` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` la`úng` fí` jmigüf` røøb` ngíin` iihuí` laco` 'nú'. ¹⁰ Dsu` mí` ning` e nica`íng` 'nú` jalé` iihuí` lajee` cateá, job` mí` nijmé` Fidiéé` e ni`uíng`na` dsea` guiúng` dseáang` laco` sí`f, jogui nijmér` e nisíng`na` teá`gui fí` guiú` cóo` Dsea` Jmáang`, jogui e nita` óo`na` e Fidiéé` dsea` nicá` nifi` quí`na`. Dsuco` dsea` dobing` i eáang` 'neáang` jneaa`aa', jo` nicatø`r` jneaa`aa` cajo e laco` ni`uíng`na` dsea` i seeng` cøøng` cóo`r` lata` colíing` cóo`r` Jøø` Dsea` Jmáang`. ¹¹ Jo` eáang` laniing` 'gøng` dsea` do lata` jee` jalé` e seá` fí` jmigüf`. Jo` lajob` 'né` nilití`.

Júu` guicøø` e lidséng`

¹² Jo` la`eáang` cóo`r` Silvano, jaang` dsea` rú`naa` i dseáang` i lajang` líng` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang`, nicajmee`e e jì`jiu` la e laco` nifón`n 'nú` jogui e nicuøøø` 'nú` bí` e laco` nijmitaa` óo`na` e lajalé` e güea` e nica`íng`na` do cuø` lí` dseáang` e lajam`ba` 'neáang` Fidiéé` 'nú'. Joba` fíi` i 'nú` e lajob` 'né` jmée`na` e teám`bí` teá` fí` lí` niteáang`na` cóo`r` Dsea` Jmáang`. ¹³ Jogui jaléng` dsea` quiá`r` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Ba-

bilonia i nicaguíng' Fidié' do lacogui
 nicaguíñ' 'nú', guiéiñ' júu^ guicóo'
 quíi'na' cajo, jogui lajobi i jóo`o i siñ
 Marcos. ¹⁴Jogui se'na' guoo` rúng'na'
 mĩ jíng' rúng'na' uii' e 'neáang` rúng'-
 na'. Jogui güiliseem`ba' juguíú` júu^ røø`

lajiiing`na' dsea` líng'na' dsea` quiá' Fíi`-
 naa' Dsea` Jmáang`.

Jo jíi'~ job quiá' lana.

Jo lanab jíi'~ fé'` ji' la'uii' quiá' Tú`
 Simón.

Ji` e catí tû` e cajme' TÛ` SIMÓN

1 Jnea` Tú` Simón, jaang` dsea` i jmóo` lajii` e iing` Fii`naa' Dsea` Jmáang` jogui i siiiñ` cuaiñ` quia'r, jmo'o e ji` la e catíng` 'nú', dsea` i røø` nicangíng`-na' e já` líng`na' júu` quia'r Fii`naa' Dsea` Jmáang` laco`gui nicangíng` jnea` e já` lí`naa' júu` quia'r dsea` do cajo, co' eáang` guiúng` Fidiée` cóo` jneaa`aa' e nicaléaiñ` jneaa`aa' jee` dsee` quí`ii' la'eáang` cóo` Fii`naa' Dsea` Jmáang`. <sup>2</sup> Jogui ím`ba' lalíng` e güea` quia'r Fii`naa' Dsea` Jmáang`, jogui güiliseeng`-na' juguiá` júu` røø` la'eáang` e nicuíng`-na' Fidiée` cóo`gui 'nia' Dsea` Jmáang` cajo.

Jial líng` dsea` quia'r Dsea` Jmáang`

³ Jo lalab` fii` i 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quia'r Dsea` Jmáang`, e la'eáang` cóo` güea` 'gøng` quia'r Fidiée`ba' nicangíng`naa' jalé` e 'né`naa' e quia'r jial nilisee`naa' laco' catíng` e seeng` dsea` quia'r Dsea` Jmáang`, co' nicatø` i dsea` do jneaa`aa' la'eáang` cóo` güea` quia'r jogui la'eáang` cóo` e eáam` guiúñ` e laco' nilicuíng`naa'r. ⁴ Joba' la'eáang` cóo` jalé` e nicangíng`naa' do, nicacuøb` Fidiée` júu` quia'r e niñíng`naa' jalé` e jlo` niguø` quia'r, jo jalé` e júu` e nicacuø` Fidiée` do eáam` 'gøng` jogui eáam` quíng` cajo, co' la'eáang` cóo` e júu` joba' e nicangíng`na' e nica`naam`ba' jee` jalé` e 'li`, fa' jalé` e lí` dsíi` yaang` dsea` e sea` fí` jmigüf` la, jogui nicangíng`na' e nilíng`na' dsea` i seeng` cøøng` cóo` dsea` do. <sup>5</sup> Jo uii` e cajmee` Fidiée` jalé` e jo quí`na', joba' 'né` e jmi`úung`na' e jmicuáam`bi' e já` líng`na' júu` quia'r Dsea` Jmáang`; jo cóo` e jo 'né` jmée`bi' lajii` e guiú` cóo` dsea` rúng`na' laco' catíng`; jo cóo` e jo 'né` nijmee`bi'

quijí` jial e laco' nilicuíng`gui' Fidiée`; <sup>6</sup> jo cóo` e jo 'né` jmée`na' jialco' ja` lí` áa`na' yaang`na'; jo cóo` e jo 'né` cuø` bi` yaang`na' e féng` áa`na' nañi` fa' e ngíng`na' iihuí; jo cóo` e jo 'né` e dseáng` lajang` nijáang` yaang`na' fí` jaguó` Fidiée` e nijmee`na' lajii` e iing` dsea` do; ⁷ jo cóo` e jo 'né` jmée`bi' quijí` e nijmicóo` rúng`na'; jo cóo` e jo 'né` jmée`na' e nijmi`neáang`na' dsea` rúng`na'.

⁸ Joba' song` 'nú' jmi`úung`na' e jmoo`-na' jalé` e la, jogui jmoo`bi' jalé` e jo laco' si'f, joba' ím` ta` quí`na' e nilicuíng`gui' Fii`naa' Dsea` Jmáang` jogui cajo seab` uing` quia'r jalé` e jmoo`na' do. ⁹ Jo dsu' jaléng`gui dsea` i ja` jmóo` jalé` e júu` la líiñ` lafa' jaang` dsea` tiuum` osi jaang` dsea` i jo` jné` røø` é, co' nica`ím` dsíir` e Fidiée`bing' ca`íng` jalé` dsee` quia'r e laco' ca`uíng` dsea` do jaang` dsea` guiúng` mi` calf` já` líiñ` júu` quia'r dsea` do.

¹⁰ Joba' fii`guí` 'nú', dsea` rú`naa' dsea` quia'r Dsea` Jmáang`, e 'né` jmi`úung`na' e niliseeng`na' e laco' cuø` li` e dseáng` nicatø` Fidiée` 'nú' jogui e nicaguñ` 'nú' cajo. Jo song` jmoo`ba' la-jo, joba' ja` dseáang` quí`na' e nijíung`-na' fí` ni` dsee`. ¹¹ Jogui song` jmée`-na' jalé` e jo cajo, jo lajjoba' nilita` óo`na' e Fidiée`bing' ni`íng` 'nú' cóo` e guiú` fí` jmigüf` coø` fí` lí` guiing` Fii`naa' Dsea` Jmáang` quia'r ta` lata`, i dsea` i caleáang` jneaa`aa' jee` jalé` dsee` quí`ii'.

¹² Joba' dseáng` nijmee`bí e nijmigu-íem`bí áa`na' jalé` e júu` na contøøng`, nañi` fa' lajam` e niñi`na' e júu` jo jogui e niteáang`na' teá` fí` guiú` cóo` dsea` do lí` laco' jii` e nica`e' dsea` 'nú'. <sup>13</sup> Dsu' jnea`gui lajee` e seen` fí` jmigüf` la lín`n e catíim`baa e niliúun`n 'nú' e niguiéng` áa`na' jalé` e júu` na. <sup>14</sup> Dsu' lanagui Fii`naa' Dsea` Jmáang` nicajmea'r` jnea`

júu[^] e jo[^] huóø⁻ seeng⁻guíí fí jmigüü[^] la,
15 joba' dseáng[^] nijmee⁻bíí bí e nigu-
iém[^]bi áa[^]na' e júu[^] la mi[^] ningí[^] e
ningán[^]n fí jmigüü[^] coo[^].

**Mi[^] cangá[^] dsea[^] jial
tíí[^] 'gøng[^]' Dsea[^] Jmáang[^]**

16 Jo nica[^]é[^]'naa' 'nú[^]', dsea[^] rú[^]'naa',
quíá[^] jial tíí[^] 'gøng[^]' Fíí'naa' Dsea[^]
Jmáang[^] jogui jial líí[^] mi[^] nijáa[^]tur fí
jmigüü[^] la calé[^] catü[^], jo dseáng[^] la-
jang[^] e júu[^] jo, jo o[^] júu[^] e cuóøng[^] ni-
jmi[^]uíng[^] dsea[^] e nijmé[^]r e ja[^] mi[^] can-
gar[^], co[^] dseáng[^] e já[^] e cane[^]naa' cóo[^]
jmini[^]'naa' yee[^]baa' jial tíí[^] 'gøng[^]' Fíí-
naa' Dsea[^] Jmáang[^]. 17 Co[^] cane[^]baa' mi[^]
ca[^]e' Tiquí[^]'ii' Fidiée[^] jnea[^] jial lííng[^]
Dsea[^] Jmáang[^] cóo[^] jalé[^] e niing[^] 'gøiñ[^]'
do, jogui ie[^] job canú[^]'naa' mi[^] café[^]
Fidiée[^] catí[^] ñíí[^] quiá[^]r lala cuaiñ[^] quiá[^]
Dsea[^] Jmáang[^]: "Í lab JÓÓÓ[^] i[^] neáan[^]
eáang[^], jo dsíng[^] iáang[^] dsii[^] cóo[^]r."
18 Jo jneab[^] dsea[^] canú[^]'naa' e júu[^] jo e
jáa[^] tí[^] yú[^] jmigüü[^], co[^] taam[^]baa' cóo[^]
Fíí'naa' Dsea[^] Jmáang[^] e fí[^] yú[^] mó[^] e
güeang[^] do ie[^] jo.

19 Jo e jo dseáng[^] e líta[^]gui dsí[^]'naa'
e já[^] e júu[^] e caguía[^] jaléng[^] i dsea[^]
i café[^] cuaiñ[^] quiá[^] Fidiée[^] malií[^]gui
eáang[^], jo e júu[^] job dseáng[^] 'né[^] e jmi-
goo[^] 'nú[^] cajo, co[^] e júu[^] jo líí[^] lafa' coo[^]
jí[^] quiá[^] candíí[^], jo e joba' jmáng[^] dsea[^]
ta[^] mi[^] canuu[^]. Jo e jo jneá[^] cartí[^] nijneá[^]
e jmií[^] e nití[^] mi[^] nijáa[^]tü Dsea[^] Jmáang[^]
fí[^] jmigüü[^] la e líiñ[^] lafa' i núu[^] ée[^] i
camíng[^] i jnéeng[^] fí[^] yú[^] jmigüü[^] mi[^]
la'ee[^]. Jo ie[^] jo jaléng[^] 'nú[^]', dsea[^] lííng[^]-
na' dsea[^] quiá[^]r, jo niliseeng[^]gui[^] lafa'
fí[^] lí[^] nuu[^], co[^] ni'uíng[^]na' dseáng[^] laco'
la lííng[^] dsea[^] do 'ñia[^]r. 20 Jo dsu[^] e júu[^]
laba' iin[^] e nilíñ[^]'na', e jíí[^] coo[^] júu[^] e
cajme[^] jaléng[^] dsea[^] i café[^] cuaiñ[^] quiá[^]
Fidiée[^] fí[^] ni[^] jí[^] quiá[^]r dseáng[^] ja[^] café[^]r
o[^]gui cajméer[^] júu[^] e guóng[^] e júu[^] jo
dseáng[^] laco' iin[^] yaaiñ[^]. 21 Co[^] jaléng[^]
i dsea[^] i café[^] cuaiñ[^] quiá[^] Fidiée[^] do

ja[^] café[^]r júu[^] dseáng[^] laco' i[^] dsíí[^]
yaaiñ[^], co[^] lí[^] lí[^] café[^] jaléng[^] i dsea[^]
do la'eáang[^] cóo[^] 'ñia[^] Jmigüü[^] quiá[^]
Fidiée[^].

**Jaléng[^] dsea[^] i e[^] júu[^] e o[^] já[^]
(Judas 4-13)**

2 Jo lala fíí[^]guíí 'nú[^]', dsea[^] rú[^]'naa'
dsea[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[^], e lamí[^]
jéeng[^]gui calisém[^] dsea[^] jee[^] dsea[^] Is-
rael i cajmicaang[^] e café[^]r cuaiñ[^] quiá[^]
Fidiée[^], dsu[^] o[^] já[^], co[^] e júu[^] e caguia[^]
do jmag[^] júu[^] e o[^] já[^]; jogui lajee[^]
lanab cajo niliseeng[^] dsea[^] i nijmicaang[^]
e líiñ[^] tifa[^] i e[^] júu[^] quiá[^] Fidiée[^], dsu[^]
júu[^] e o[^] já[^]'ba' ni'é[^]r jee[^] 'nú[^]', dsea[^]
lííng[^]'na' dsea[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[^]. Jo
jaléng[^] i dsea[^] la[^]f e iim[^] ni'é[^]r e júu[^]
e 'léé[^] do e o[^] já[^], jogui nífé[^]r ga[^] uii[^]
quíá[^] Fíí'naa' Dsea[^] Jmáang[^], jogui i
dsea[^] la[^]f fé[^]r e ja[^] cuíñ[^] i dsea[^] i caquíí[^]
jalé[^] dsee[^] quiá[^] dsea[^] jmigüü[^]. Joba'
lajmináb[^] niquidsí[^] Fidiée[^] í[^] quiá[^] i
dsea[^] la[^]f, jogui nicuó[^]'reñ[^] iihuí[^] ca-
jo e catíñ[^] uíí[^] quiá[^] jalé[^] e nica-
jméer[^] jogui e mi[^] 'noo[^]'bi jmóor[^]. 2 Jo
fíim[^] dsea[^] niligøøiñ[^] cóo[^] e júu[^] e o[^] já[^]
do, jo nisíng[^]'tü yaaiñ[^] e fí[^] ga[^] do, jo uíí[^]
jaléng[^] i dsea[^] la[^]f gab[^] nífé[^] dsea[^] uii[^]
quíá[^] fí[^] guíá[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[^]. 3 Jo
uíí[^] e lí[^] dsíí[^] jaléng[^] i dsea[^] i e[^] jalé[^] e
'lí[^] do cuub[^], joba' nilí[^]r e nijmigøøiñ[^]
'nú[^] cajo cóo[^] jalé[^] e júu[^] e o[^] já[^] e er[^]
do. Jo dsu[^] nisijéeb[^] e fí[^] lí[^] 'lí[^] do quiá[^]r
fí[^] lí[^] jo[^] mí[^] sea[^]gui, dsuco[^] tí[^] nití[^] í[^] e
Fidiée[^] niquidsí[^] í[^] quiá[^]r.

4 Jo nine[^]naa' guíá[^] e ja[^] ca'íing[^]
Fidiée[^] dsee[^] quiá[^] jaléng[^] ángeles i
ca'éé[^] dsee[^], dsu[^] lí[^] lí[^] cangojééiñ[^] fí[^]
lí[^] 'lí[^]b[^] jaléng[^] í[^] jo fí[^] lí[^] nuu[^] sób[^]
caseáang[^]neñ[^] do e si[^]'núúuiñ[^] do cóo[^]
ñí[^] cadena cartí[^] mi[^] niquidsí[^] Fidiée[^]
í[^] quiáñ[^] do. 5 Jogui lajobí[^] nine[^]naa'
guíá[^] e ja[^] ca'íing[^] Fidiée[^] dsee[^] quiá[^]
jaléng[^] dsea[^] dsee[^] dsea[^] qui[^] i caliséng[^]
malí[^], co[^] ie[^] jo Fidiée[^] cacuó[^]'reñ[^] do

iihuíf e cajmээр` e ca'á jmií fí la'úng` fí jmigüf e quiá' cajúm` lajím` dsea` i soo` dsíi` i cajmée` ga` do. Jo dseáng` lajii` Noébing' i caseáng`gui, co' jii` f'bing' i ca'ée` e guiá` laco' catíng` fí quini` Fidiée`, jo lajob cajo caseám`bi guiáng`gui dsea` sinúu` quiá'r` ie` jo. ⁶ Jogui lajob cajo ca'fim` Fidiée` jaléng` dsea` i seeng` fí fii` Sodoma cóo`gui fí fii` Gomorra e cacóo` eáang` fí jo carti` cajé` yaang` fa` e laco' niliñi` jaléng` dsea` i niliseeng` cøong`gui e lajob iihuíf ni'fng` jaléng` dsea` i jmóo` ga` i 'ni' níng` Fidiée`. ⁷ Dsu' ie` jo caleám`bre jaang` dseañu` i sii` Lot, co' jaang` dsea` guiuú` líng` f, jogui eám` oor` fi'f' cóo` jalé` e 'li' e nír` e jmóo` jaléng` i dsea` i seeng` fí lí` táaiñ` do.

⁸ Jo laco` jmiib` i dsea` guiúng` i sii` Lot do seeiñ` e eám` oor` fi'f' cóo` i dsea` i soo` dsíi` do uíi` e nír` jogui e núur` jalé` e 'li' e jmóo` i dsea` 'ling` do. <sup>9</sup> Jo co' já' jalé` e la, joba' nine`naa' guiuú` e ja` huíng` quiá' Fii'naa' Fidiée` e láaiñ` jaléng` dsea` jee` jalé` iihuíf. Jo nine`naa' cajo jial cuø' Fidiée` iihuíf jaléng` i dsea` i jmóo` ga` carti` mi` niq`uidsír' í' 'ñia'r' quiá' i dsea` la'f. ¹⁰ Jo lajee` lajaléng` dsea`, eáang`gui nicuø' Fidiée` iihuíf quiá' jaléng` dsea` i lf` dsíi` e jmóor` jalé` e 'li' lajee` la'ó' yaiñ` jogui i ja` iing` e Fii'naa' Fidiée` quier` nifi` quiá'r`. Jo jaléng` i dsea` la'f fib` líiñ, jogui teáb` dsír` jmér` lí' doní` ee` e 'li', jogui ja` 'gór' e fé'r` ga` uii` quiá' jaléng` i 'gøng` i ja` jnéng` i seeng` fí yá' jmigüf. ¹¹ Jo jaléng` ángeles i líng` guotii` quiá' Fidiée`, nañi` fa' f'bing' dseáng` e sea`gui bf` quiá' laco' i dsea` i e' júu` e o' já' do, jogui nañi` fa' sea`gui fí quiá'r` cajo laco'gui i dsea` f, dsu' niñi`bre e ja` dseeng` fa' e nifé'r` ga` fí quini` Fii'naa' Fidiée` uii` quiá' jaléng` i 'gøng` do i ja` jnéng` i seeng` fí yá' jmigüf.

¹² Jo dsu' jaléng` i dsea` i e' júu` e o' já' do líiñ` lafa' jó' núub` co' ja` e ngáiñ` jii` coø, co' lí' seeiñ` lajob; co' jó' núu`bing' i líng` e lico' ngáang`ne' e sáang` dsea` f're' jo ngáiñ', joba' lajob líng` jaléng` i dsea` la'f, co' fé'r` ga` uii` quiá' jalé` e ja` ngáiñ` do. Dsu' lajob nidsing`iiñ` e ni'fim` quiá'r` cajo mi` nitf` í' quiá'r` laco'gui júung` jaléng` i jó' f, ¹³ jo røøb` ni'fng` i dsea` la'f iihuíf` laco'gui nicajmeáiñ` jaléng` dsea` rúiiñ` i jiéng`gui. Jo dseáng` ja` i' líng` jaléng` i dsea` f e jmóor` lajo mi` jmií, co' lico' í' dsír' e eám` juguiú` seeiñ` e lf` dsír' jalé` e sea` fí jmigüf la; dsu' dseáng` gab` líi` e seeng` jaléng` i dsea` la'f jee` 'nú' i tá' mii` lajee` ee`go jmií` jmoo`na', jo i dsea` la'f lico' jmi'iaang` dsír' lajii` e lf` dsír' yaam`bre fí jmigüf la mi` ee`go jmigøoiñ` dsea`.

¹⁴ Jo jaléng` i dsea` la'f ja` lf` níiñ` jaang` dseamf` e fa' ja` suuiñ; jo dseáng` ja` fim`bre e beáng` dsee` yaiñ. Jogui eám` jmóor` ta` jmi'óo` e cøoiñ` dsíi` jaléng` dsea` i ja` mi` teáang` teá cóo` júu` quiá' Dsea` Jmáang`, jogui dseáng` tí i dsináang` cuub` líiñ. Jo uíi` quiá' jalé` e 'li' e jmóo` i dsea` la'f, joba' dseáng` 'ñiab' Fidiée` nibíiñ` jaléng` i dsea` f. ¹⁵ Jo si'fim` dsea` do lana, co' nicatá`bre e teáiñ` fí guiá` cóo` Dsea` Jmáang`. Jo nicajmээр` laco' cajmée` jaang` dsea` i si'f` café' cuaiñ` quiá' Fidiée` mali`gui i calisf` Balaam, jóo' jaang` dseañu` i calisf` Beor, co' i dsea` f lí' lí' cajmээр` lí' doní` ee` e ga` e laco' nili'r` cuub` lamí` líiñ, ¹⁶ jo dsu' i dsea` f cajjim`bre uíi` e dsee` e ca'éer` do, co' cajjim` bú' quiá'r` ír, co' i bú' do café're' laco' fé' dseab, jo job mi` cajniing`ne' lajii` e lf` dsíi` i dsea` do.

¹⁷ Jo jaléng` i dsea` f i e' júu` e o' já' do líiñ` laco' dsea` i ja` ta` íng, co' líiñ` lafa' coø` ojmí` lí` ja` a` jmií, osi` lafa' jnií` e dsiguíng` cóo`gui e ja` quie` jmií` é; jo Fidiée`bing' cacuø` e nisi'fng`

i dseà do dseáng' e nidsilíin' fí lí nua' só' lata'. ¹⁸ Co' yaam~bre guiar' júu' e róo' jogui júu' e ja' uing' sea', jo cóo' e ga' e sitiin' jmóor' do jogui cóo' jalé' e lí dsíir' yaaiñ' do cóo'in' dsíi' jaléng' dseà i nabi 'lé' já' líng' júu' quiá' Dseà Jmáang' jogui e nabi nicanaaiñ' e 'naaiñ' yaaiñ' jee' jaléng' i dseà dsee' dseà qui' do. ¹⁹ Co' i dseà i e' júu' e o' já' do sí'r' jaléng' i dseà do e cuóom' lí jméin' jalé' e iin', jogui ja' 'né' jmitiñ' júu' quiá' Fidiée', dsu' o' já' e júu' e ca'er' do, co' yaam~bir líiin' lafa' dseà i si'niing' cóo' jalé' e 'li' e sea' fí' jmigüf' la; co' niñ' dseà e lí' doñi' i dseà i nicajáng' 'nia' e nijmér' jalé' e 'li' e sea' fí' jmigüf' la líiin' lafa' i dseà i nicalí' e quiu' ta' quiá'r' jalé' e 'li' e jmóor' do. ²⁰ Jo dsu' jaléng' dseà i nicalicuíng' Fíi'naa' Dseà Jmáang' i láang' dseà jee' jalé' dsee' quiá'r', jo la'eáang' cóo' e joba' nica'naang' yaaiñ' jee' jalé' e 'li' e jmóo' dseà fí' jmigüf' la, jo dsu' song caquing'tu i dseà do e fí' ga' do jo cajmée'tur jalé' e 'li', jogui niquiú'tu ta' quiá'r' jalé' e jo, joba' eáang'gui ga' ni'uíng' quiá'r' laco'gui lamí' jéeng'gui ie' lamí' nú'gui e nilicuíin' Dseà Jmáang'. ²¹ Joba' guiá'gui quiá' jaléng' i dseà la'f' fa' e ja' mí' canaaiñ' e teáaiñ' fí' guiá' cóo' Dseà Jmáang' laco'gui catú'tur jalé' e nicangfiin' do mí' nicalicuíin' dseà do jogui e nicasíin' yaaiñ' fí' guiá' cóo'in' do. ²² Co' nicalitib' cóo' jaléng' i dseà la'f' lajii' júu' e róo' e fé' lala: "Yaam' dsii' gø'ture' ñu' quiáa're' e ñú're' do"; jogui "Jaang' cú' i dseáng' lal' calá' nitáang'tu 'nia're' jee' jmijii'".

**Mí' nijáa'tu Fíi'naa' Dseà
Jmáang' fí' jmigüf' la**

3 Joba' fii'guí' 'nú', dseà rú'naa' dseà quiá' Dseà Jmáang' i iin' eáang', la catí' túb' e ji' la e jmo'o e catíing'na'. Jo e ji' la cóo'gui e lamí'

jéeng'gui do jmo'o e laco' ni'f' áa'na' rø' jogui e ni'ee'na' guiú' laco' catíing' e jmóo' dseà quiá' Dseà Jmáang'. ² Jogui iin' e jmiguiéng' áa'na' jalé' e júu' e casée' jaléng' i dseà i café' cuaiñ' quiá' Fidiée' mali'gui eáang', jogui cajo iin' e nitó' óo'na' lajii' júu' quiá' Fíi'naa' Dseà Jmáang' i láang' jneaa'aa' jee' dsee' quí'ii'; jo jaléng' i dseà apóo'bing' i ca'e' jneaa'aa' jalé' e júu' jo.

³ Jo e lab e niing'gui e 'né' e nitó' áa'na' nif' quiá' e júu' la, e mí' tí' lí' nijaquiéng' e ni'íng' jmigüf', nijalíng' jaléng' dseà e lí' niliseeiñ' e jmóor' lajii' e ga' e lí' dsíir' yaam~bre, jogui jaléng' i dseà la'f' nijmér' ta' lóø' cóo' jalé' júu' güeang' quiá' Fidiée' jogui cóo' dseà quiá'r' cajo, ⁴ jo nijmér' ta' jmíngfi' lala cóo' júu' e lóø': "¿E'gui calí' cóo' lajii' júu' e sisée' e quiá' sí'f' e nijáa'tu Dseà Jmáang' calé' catú' fí' jmigüf' la? Dsu' níngoo'jiu jii' e ca-júng' Dseà Jmáang' do, jo ja' e lí' e nigüéng'tu dseà do fí' la, dsuco' ja' e'e' sisíng' jii' cóo' jalé' e sea' fí' jmigüf' la, co' røøb' lí' laco' lí' lamí' uing' do lí' lana cajo." ⁵ Jo dsu' o' já' e laco' fé' i dseà do, co' 'né' e ñí' 'nú' e jaléng' i dseà la'f' ja' iin' fa' e nicár' cuente e latí' lajii' mali'ba' nisea' latøng' yú' jmigüf' la'eáang' cóo' júu' quiá' Fidiée', jo la'eáang' cóo' ta' e caquiú' Fidiée'ba' cajo e cagüi'fí' guóo' uø' fí' é' jmií, jogui la'eáang' cóo' jmií'ba' cajméer' e jo cajo. ⁶ Jo ie' mali' do ca'ím' jaléng' dseà jmigüf' la'eáang' cóo' jmií' cajo, co' ca'á' jmií' fí' ní' la'úng' guóo' uø'. ⁷ Jo dsu' latøng' jmigüf' cóo'gui guóo' uø' e sea' lana nisisée' e quiá' e nicób', co' lajob' ta' e caquiú' Fidiée' e nilí. Jo cóo' e ji' job' nicáng' dseà mí' tí' lí' nití' í' e niquidsí' Fidiée' í' quiá' la-jaang' lajaang' dseà jmigüf', jo ie' job' mí' ni'íng' jaléng' dseà i ja' calinúu' jalé' júu' quiá' Fidiée'.

⁸ Jogui fñi bñi 'nú' e la, dsea` rú'naa' i iin`n eáang', jie` mí' íing` áa'na' e la: Røøb` tíi' quiá' Fñi'naa' Dsea` Jmáang` e coo` jmñi` osi coo` mil jii` é, co' líng` dsea` do e lafa' coo` jmñi` quiá'r` e coo` mil jii` do, jogui e coo` mil jii` do líiñ` lafa' coo` jmñi` tøm`⁹. Jo ofa' jmi'iing` Fñi'naa' Dsea` Jmáang` e nijmitir` lajii` júu` e nicacuø`r` lami` jéeng`gui laco'gui i` dsí' i líng` dsea', dsu' o' lajo, co' e eáang` féng' dsí'b` dsea` do, co' ja` iin` fa' lí' e nidsilíng` jii` jaang` dsea` lajo fí lí` 'li', dsu' iing` dsea` do e lajiim` dsea` niquí' níjng` yaaiñ` fí quini` Fidiée`, jo lajoba' ni'nang` dsea` jee` jalé' dsee` quiá'r`.

¹⁰ Dsu' dseáng` jáb` e nijaquiéem` e jmñi` e nijáa'tu Fñi'naa' Dsea` Jmáang` calé' catú` fí jmigüf` la, jo jii` ja` ii` nilíli', co' nijáar` lajee` ja` ñiñ` dsí' dsea` laco' mi` ngí` jaang` dsea` i jmóo` ii` mi` uøø. Jo ie` job` mi` ni'ii` eáang` car` niféng` dsea` mi` ninga' la'úng` fí yú' jmigüf`, jogui ni'íim` jaléng` i seeng` fí yú' do cajo, co' nicám`bre coo` jì, jogui lajobi guóo` uø` coo` jalé' e sea` fí jo, nicób` coo` jì cajo.

¹¹ Jo co' lajib` e sea` fí latøng` jmigüf` nicó` cartí` ni'íing`, joba' 'né` e nijmiñíng` áa'na' e ni'naang` yaang`na' jee` jalé' dsee` quí'na', jogui contøom` 'né` jmée'na' lajii` e iing` Fidiée` car` ngocáng` óo'na'. ¹² Jo jmée'na' jalé' e jo lajee` e nisijeem`ba' e jmñi` e nijáa`-tu Fidiée` fí jmigüf` la, jo jmi'uum`ba' e nigüea` lajminá` e jmñi` jo. Jo mi` nitf` e jmñi` jo, ni'íim` la'úng` jmigüf` co' nicób`, jogui jaléng` i seeng` fí yú' jmigüf` nijmíim`bre coo` e ning` jì do cajo. <sup>13</sup> Dsu' jneaa`guí', dsea` líi'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang`, sijeeng`naa' jmigüf` e 'mñi` coo`gui guóo` uø` e 'mñi` cajo lí' laco' lajii` júu` e nicacuø`r` Fidiée` lami` jéeng`gui e nicacuø`r` jneaa`aa', jo lajalém` i niliseeng` e fí jmigüf` 'mñi` do líiñ` i

guiúng` i jmóo` lajii` e iing` dsea` do jogui i güeang`.

¹⁴ Joba' fñi`guí' 'nú', dsea` rú'naa' i iin`n eáang`, e lajee` e sijeeng`na' jalé' e jo, jmee`ba' úung` quí'na' e nijmée`na' jmang` e guiá` e laco' mi` nigüéeng`-tu Fidiée` fí jmigüf` la calé' catú`, e nigüéiñ' 'nú' e seem`ba' juguiú` júu` røø` e ja` si'ling`na' fí quini` jogui e ja` dsee` røøng`na' jii` coo`. ¹⁵ Jogui téé` áa'na' e contøom` féng' dsí' Fñi'naa' Dsea` Jmáang` e laco' tí'bi niquí' níjng` yaang`na' fí quini` dsea` do e laco' nilí'na' nileáang`na' jee` jalé' dsee` quí'na'. Jo quiá' lajobi cajo, jaang` dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i ii`naa' eáang` i sii` Paa` nicajme'r` jalé' jì e quiá' jial laang` dsea` jee` dsee` quiá'r` lí' laco' jii` e cacuø` Fidiée` quiá'r` e tñiñ` ngáin`. ¹⁶ Jo fí ni` jalé' e jì e nicajme'r` dsea` do, røø` nicaféin' 'nú' cuaiñ` quiá' laji` e júu` e quiá' jial laang` dsea` jee` dsee` quiá'r`, nañi' fa' jee` e jì jo sea`bi e huíng` e ningáng` jaléng` i dsea` i ja` ngáng` e júu` jo coo`gui jaléng` dsea` i ja` mí` teáang` teá` coo` jalé' e júu` jo cajo, co' jaléng` i dsea` la'f` lí' riquib` fé'r` e` guøng` e júu` e er` do, jogui jmisím`bre cajo e` guøng` e júu` quiá' Fidiée` caguiee`gui do, dsu' mi` jmóor` lajo lico' guiéng` yaaiñ` fí lí` 'li' latab`.

¹⁷ Joba' fñi`guí' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i iin`n eáang`, co' 'nú' dseáng` niñi'ba' guiá` jial líi` e júu` la, joba' fñi` 'nú' e jmeáang`na' í` yaang`na' e laco' ja` nijmigøøng` dsea` 'nú' e laco' fa' e nilí'r` e nitiúung`na' Fñi'naa' Dsea` Jmáang`. ¹⁸ Dsu' 'nú' lí' lí' 'né` e nijmicuíim`bi' eáang`gui Fñi'naa' Dsea` Jmáang`, co' íb` dsea` láang` jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'ii', jogui 'né` e nilíne`guí' jial tíi' 'neáang` dsea` do jneaa`aa', dsea` i ja` catíng` lajo. i Joba' majmifém`baa' dsea` do contøøng` jogui lajob` lata`!

Jō lajōb nilí.

Jō lanab jíí' fé' jí' e catí tú' quíá' Tá'
Simón.

Ji' la'uii' e cajme' JUAN

E' uing' e calf' e ji' la

1 Lalab ffi' i 'nú' e fi' ni' ji' la cuaiñ' quíá' jaang' i niseeng' la-
jii' mi' nú'gui nitiroo' jmigüf. Jo
dsea' í dseáng' nicanú'baa' jial fé'r,
jogui nicanem'baa'r dseáng' quini-
naa' lana, jogui nicalé'naa' cuente e
dsea' la jneaa'aab' líiñ', co' quíá' lanab
nicalisé'naa' cóo'r' la'ó' jnea', dsea'
oo'naa' ta' quíá' Fidié'. Jo dsea' íb'
Dsea' Jmáang' i cuo' e ee' dsea' lata'
cóo' Fidié'. ²Jo i dsea' i cuo' e jo
dseáng' nicaléem' 'nia'r' fi' jmigüf la, jo
nicaneem'baa'r, joba' nicaní'naa' júu'
quíá' jalé' e nicané'naa' quíá'r'; jogui
lana guí'naa' júu' jee' 'nú' quíá' i dsea'
i cuo' e ee' dsea' lata' cóo' Fidié' do,
jo dsea' íb' cajo i caguá' fi' ñiff' lami'
jéeng'gui cóo' Tiquíá'r', jogui i Tiquíá'r'
do nicaléem'bre dsea' do jee' jneaa'aa'
fi' jmigüf la. ³Jo lajob júu' e guí-
naa' jee' 'nú' quíá' lajii' e nicané'naa'
jogui lajii' e nicanú'naa' quíá' dsea'
í, co' i'naa' e 'nú' seeng'na' cøom'
cóo' jnea' laco'gui jnea' cøom' seé'naa'
cóo' Tiquí'ii' Fidié' dsea' guing' ñiff'
coliiing'gui cóo' Joor' Dsea' Jmáang'.
⁴Joba' jmo'naa' jalé' e júu' la quí'na'
e laco' nicuó' e íaang' dsí'naa' laco' sí'f'.

Fidié' líiñ' jaang' i jing' jlo'

⁵Jo e lab e júu' e ca'e' Dsea' Jmáang'
jnea', jo e job e ée'naa' 'nú' lana,
e Fidié' líiñ' jaang' i jing' jlo', jo
jii' capí' e nuu' só' ja' sea' quíá'r'.
⁶Jo mi' fé'naa' e cøom' seé'naa' cóo'
Fidié', jogui dsu' lajee' jo beáam' dsee'
yee'naa' laco'gui la jmoo' i dsea' i seeng'
fi' lí' nuu' só', joba' jmigøom' yee'naa'
cóo' e fé'naa' do jóng, co' ja' jmoo'-
naa' laco'gui la iing' Fidié' e nijmó'oo'.
⁷Dsu' song seé'naa' cøong' cóo' Fidié' i

jing' jlo' do, joba' cøom' seé'naa' lajee'
la'ó' rú'naa', dsea' líi'naa' dsea' quíá'
Dsea' Jmáang', jogui nileám'baa' jee'
dsee' quí'ii' la'eáang' cóo' jmi'øong'
Jesús i líing' Joor' Fidié' e catuu' mi'
cajúiñ'.

⁸Jo mi' fé'naa' e ja' dsee' røø'naa'
jii' cóo', joba' lí' lí' jmigøong' yee'baa'
jóng, co' ja' léé'ee' júu' j' quíá' Fidié'.
⁹Jo dsu' song jmoo'baa' júu' røø' uii'
quíá' jalé' dsee' quí'ii' fi' quini' Fidié',
joba' dseáng' nisita' dsí'naa' e guí'ú' ée'
Fidié' cóo' jneaa'aa', jogui jmiti'bre
júu' quíá'r' e íim'bre jalé' dsee' quí'ii'
jogui láaiñ' jneaa'aa' jee' jalé' e ga' e
jmoo'naa'. ¹⁰Jo dsu' song fé'naa' e ja'
dsee' mi' ca'ee'naa' jii' cóo', joba' lí' e
lafa' fé'naa' e adseaam' Fidié' song la-
jo; jo ja' léé'ee' dseáng' lajang' júu' j' j'
quíá' dsea' do song lajob fé'ee'.

Dsea' Jmáam'bing' mi' Fidié' cuaiñ' quí'ii'

2 Dsea' rú'naa' i 'neáan'n' eáang',
jmo'o' e júu' la e catíng'na' e laco'
ja' ee'na' dsee'. Jo nañi' fa' sea'bre mi'
jiúng'na' ni' dsee', dsu' seem' jaang' i
jmico'o' jneaa'aa' i mi' Tiquí'ii' dsea'
guing' ñiff' cuaiñ' quí'ii', jo íb' Dsea'
Jmáang' i ée' guí'ú' do. ²Jogui dsea' íb'
i cajúng' fi' dse' crúu' e laco' ca'íng'
lajii' dsee' quí'ii' e røø'naa' fi' quini'
Fidié'. Dsu' o' jii' dsee' quí'ii' yee'ee'
dsea' lí'ii' dsea' quíá' Dsea' Jmáang' e
ca'íiñ', co' lajob ca'íiñ' dsee' quíá' la-
jiiing' dsea' jmigüf cajo.

³Jo song núu'baa' jalé' júu' quíá'
Fidié', joba' nisita' dsí'naa' e ni-
calicuíim'baa're jóng. ⁴Jo song seeng'
dsea' jín' e cuíim'bre Fidié' jo dsu' ja'
núu'r' lajii' júu' quíá' dsea' do, joba' i
dsea' í líiñ' jaang' i adseaang', co' ja'
quier' júu' j' quíá' Fidié'. ⁵Jo dsu'
song seeng'gui dsea' i contøom' nuu'
júu' j' quíá' dsea' do, joba' líta' dsí-
naa' e dsea' í 'neáam'bre Fidié' la-

co' si'í; jo song jmoo'baa' lajo, joba' líne'naa' e cøøm' seē'naa' cøo' Fidiée'.⁶ Jo song seeng' dsea' i jing' e cøøm' seeiñ' cøo' Fidiée', joba' 'né' ni'é'r' la-co'gui ca'ée' 'ña' Dsea' Jmáang' fí' jmigüf' la.

Júu' 'né' liti' e nisea' lati' mi' uing'

⁷Dsea' rú'naa' i 'neáan'n eáang', ja' lí' laco' cøo' júu' 'má' e júu' e 'né' liti' quiá' Fidiée' e jmo'o' la e catíng'na', co' e lab cajo e ca'íng' 'nú' lati' mi' calicuíng'na' Dsea' Jmáang'. Jo e júu' e 'né' liti' do ja' sisíng' cøo' e júu' e ca'íng' 'nú' lamí' jéeng'gui do. ⁸Jogui dsu' e júu' e 'né' liti' e jmo'o' la quií'na' lana laco' cøo' júu' 'má' lí'; jo dseáng' jáb' e júu' jo, jo cajmitib' Dsea' Jmáang' laco'gui jmití' 'nú' cajo, co' nicango'fím' e nuu' sò' do, jo lana nicanaang' jing' i jing' jlo' do.

⁹Jo song seeng' dsea' i jing' e cøøm' seeiñ' cøo' i jing' jlo' do jo dsu' 'ní' níim'bre dsea' rúin', joba' i dsea' í' fí' lí' nuu' sò'bi seeiñ'. ¹⁰Jogui i dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i jmi'neáang' rúng', cøøm' seeiñ' cøo' i jing' jlo' jo ja' e uing' sea' quiá'r' e nitéin' fí' ní' dsee'. ¹¹Jo dsu' i dsea' i 'ní' níng' rúng' do, seem'bir e jmóor' laco'gui la jmóo' dsea' i seeng' fí' lí' nuu' sò'; jo jí' ja' ñir' jie' fí' lí' ngóor', co' fí' lí' nuu' sò' dob seeiñ', joba' lí' lafa' tiuum'bre.

¹²Dsea' rú'naa' i lafa' jóo'o, jmo'o' e júu' la e catíng' 'nú' quiá' e jmiguiéng' áa'na' e nica'fím' Fidiée' dsee' quií'na' la'eáang' cøo' jalé' e calíng' Dsea' Jmáang' fí' dse' crúu'. ¹³Jogui jmo'guí' e júu' la quií' 'nú', dsea' líng'na' dsea' cøong' jee' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', quiá' e jmiguiéng' áa'na' e nicuíim'ba' i niseeng' lají' mi' ná'gui nitiroo' jmigüf' do. Jogui jmo'guí' e júu' la quií' 'nú', dsea' i ni'lé' cuíng'na' Dsea' Jmáang', quiá' e jmiguiéng' áa'

na' e nicalí'ba' e jo' lí' fii' i 'líng' jmigüoiñ' 'nú'.

¹⁴Dsea' rú'naa' i lafa' jóo'o, nab nicajmée' e quií'na' e laco' nijmiguiéng' áa'na' e nicalicuíim'ba' Tiquí'ii' Fidiée'. Jogui nicajmée'baa' quií'na' cajo jaléng' 'nú', dsea' líng'na' dsea' cøong' jee' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', e jmiguiéng' áa'na' e nicuíim'ba' i niseeng' lají' mi' ná'gui nitiroo' jmigüf' do. Jogui nicajmée'bfí' quií' 'nú', dsea' i ni'lé' cuíng'na' Dsea' Jmáang', e jmiguiéng' áa'na' e nica'fím'ba' júu' quiá' Fidiée' car' ngocáng' óo'na', jo ja' mí' catiúung'na' jí' capí', jo nicalí'ba' e jo' lí' fii' i 'líng' jmigüoiñ' 'nú'.

¹⁵Joba' fí'guí' jaléng' 'nú' e ja' síng' yaang'na' fí' ga', o'gui jmoo'na' dsináang'na' jalé' e 'lí' e sea' fí' jmigüf'; jo song seeng' dsea' i jmóo' lajo, joba' i dsea' í' ja' 'neáaiñ' Tiquí'ii' Fidiée'. ¹⁶Co' jalé' e 'lí' e í' dsíi' dsea' fí' jmigüf' la ja' jáa' quiá' Tiquí'ii' Fidiée', co' quiá' i 'lí' lí' jáa' do cofa' jalé' e la: mi' í' dsíi' dsea' jalé' e íng' ngúu' táaiñ' fí' jmigüf' la, jogui mi' dsináaiñ' lí' doní' eé' 'lí' cangár' fí' jmigüf' la, jogui mi' iin' e í'bre silí'r' jalé' e jlo' e sea' fí' jmigüf' la e laco' jmiféng' dsea' ír'. ¹⁷Dsu' cøob' mi' nití' í' e ni'fíng' la jí' b' e sea' quiá' i 'líng' fí' jmigüf' la colíng' cøo' jalé' e 'lí' e dsináang' jaléng' dsea' jmigüf'. Jogui jaléng' i dsea' i jmóo' jí' e íng' Fidiée', latab' niliseeñ' cøong' cøo' dsea' do.

Jial ní' dsea' jnang' júu' e já' jogui jnang' júu' e o' já'

¹⁸Dsea' rú'naa' i 'neáan'n eáang', lana nijaquíéng' e tí' lí' ní'fím' jmigüf'. Jogui nicanáb' 'nú' e ná'guijia e jo, nijáa' jaang' dsea' i 'líng' i 'ní' ní' quiá' Dsea' Jmáang'. Jo nicalí'baa' røø' e téeb' røo'gui jmigüf', co' lati' lanab nicanaang' ngí' fíng' dsea' i 'ní' ní' quiá'

Dsea` Jmáang̃. <sup>19</sup> Jo jaléng' i dsea` í cangotáam' bre jee` jneaa`aa' lamí` jééng'gui, dsea` líí'ii' dsea` quiá' Dsea` Jmáang̃, dsu' catiúum` tur jneaa`aa'; co-fa' mí` ja` cajméer` lajo, joba' quíim` bir jee` jneaa`aa' latí` lana jóng, dsu' catiúum` bre jneaa`aa'. Jo calí` lajo e la-co' calíni' dsea` røø` e jíí' jaang` i dsea` do lííni' laco' jneaa`aa', dsea` líí'ii' dsea` quiá' Dsea` Jmáang̃.

²⁰ Dsea` rú'naa', Dsea` Jmáang̃ nicaguíni' jneaa`aa', dsea` líí'naa' dsea` quiá'r, e nicangíng'naa' Jmiguf` quiá'r, jo lajoba' niné'naa' jnang` dseáng' júu` já'. ²¹ Jo uíing` joba' jmo'o e jí` la e catíng` 'nú', dsu' ofa' uii` e ja` mí` cuí'na' jnang` júu` já'; co' 'nú', dseáng' røøb` niñ'na' e jo. Jogui` ní'bi 'nú' cajo e jíí' coo` júu` já' ja` cuøøng` nigüééng' jee` júu` e o' já'. ²² Joba' fá' jnea: ¿í i dsea` adseaang` do? Co' íb` i dsea` i fé' e o' já' e Jesús lííni' Dsea` Jmáang̃. Jo íb` i dsea` i 'ní' níi` quiá' dsea` do, dsuco' mí` 'ní' níni` Jóo' Fidiéé` joba' 'ní' níim`bre la quie' Tiquiá'^ dsea` do cajo. ²³ Jo doñí` ii` i 'ní' níing` Jóo' Fidiéé`, lajob` 'ní' níni` Tiquiá'^ dsea` do cajo; dsu' i dsea`gui i fé' e jáb' e Dsea` Jmáang̃ cagüéiñ` e lííni' jaang` dsea` jmigüf, joba' dsea` do e já'ba' cuíni' Dsea` Jmáang̃ jóng, jogui` nicuíim`bre la quie' Tiquiá'^ dsea` do cajo.

²⁴ Jo fíi`guíi' 'nú', jie` mí` tú'na' e júu` já' quiá' Dsea` Jmáang̃ e canúu'na' latí` mí` uíing` do. Jo song` ja` catiúung`-na' e júu` jo, joba' cøøm` niliseéng`-na' coo' Jóo' Fidiéé` jogui` lajobi` coo' Tiquiá'^ dsea` do cajo. ²⁵ Jo e lab e júu` e dseáng' nicacuø' Dsea` Jmáang̃ jneaa`aa', e niliseé`-naa' cøøng` coo' Fidiéé` lata. ²⁶ Jo nicajméé' e júu` la quí'na' e laco' nilíni'na' quiá' jaléng' dsea` i íing` nijmigøøng` 'nú' e nisíni' 'nú' fí` ga. <sup>27</sup> Jo dsu' la'eáang` e seem` Jmiguf` quiá' Fidiéé` cøøng` coo' 'nú'

e cangíng'na' cacuø' Dsea` Jmáang̃ do, joba' ja` 'neáng'na' e dsea` jíéng' ní'é' 'nú' laco'gui jíí' e niñ'na', co' 'niab' Jmiguf` quiá' Fidiéé` e e' 'nú' jalé' e 'né` nilíni'na'. Jo jalé' e er` do jmag` júu` jáb', jo jíí' coo' fa' líí` júu` e o' já'. Joba' fíi' 'nú', jie` mí` tú'na' e seeng`-na' cøøng` coo' Dsea` Jmáang̃ laco'gui nica'e' Jmiguf` quiá' Fidiéé` 'nú'.

²⁸ Joba' fá'guíi' dsea` rú'naa' i 'neáan`n eáang', jie` mí` tiúung'na' e seeng`na' cøøng` coo' Dsea` Jmáang̃, jo lajoba' nisita` dsí'naa' e jo` 'gó'naa' o'gui` i' líing`naa' fí` quini' mí` nigüééng` tur fí` jmigüf` la. ²⁹ Co' niñ'nb` 'nú' guíu' e Dsea` Jmáam`bing' i dseáng' ée` guíu', jogui` niñ'bi 'nú' cajo e doñí' ii` dsea` i ée' guíu' contøøng`, dsea` íb` dseáng' i líing` jóo' Fidiéé`.

Jial líí` mí` uíing` dsea` jóo' Fidiéé`

3 Joba' fíi`guíi' 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang̃ i 'neáan`n eáang', níi'na' jial tíi' 'neáang` Tiquí'ii' Fidiéé` jneaa`aa', co' í'bing' nicacuø' jneaa`aa' e líí'ii' laco' jóo'bre. Co' e já', dseáng' jóo'bre líí'ii'. Jo uíi' e lajob` líí'naa', joba' jaléng' i dsea` i ja` mí` calicuíng' Fidiéé` ja` cuíni' jneaa`aa' cajo. ² Jogui` lana, dseáng' jóo' Fidiéé` nilí'ii'; dsu' ja` ne'ee' røø` ee' e nidsi-jée` quí'ii' cøøng`gui, lifa' nisitab` dsí'naa' e mí` nigüééng` tu Dsea` Jmáang̃ fí` jmigüf` la, joba' ie` jo nilí'naa' laco'gui la líing' Fidiéé` 'niia'r, dsuco' niline`baa' jial dseáng' líing' dsea` do. ³ Jo doñí' ii` dsea` i nita` dsíi' e nilíni' laco'gui Fidiéé` mí` nijáa` tu Dsea` Jmáang̃, joba' nijmi'úuiñ` e ni'é'r` guíu' laco'gui dsea` do 'niia'r'.

⁴ Dsu' doñí' ii` dsea` i beáng' dsee` yaang`, joba' jmóor` laco'gui dsea` i 'líng' i 'ní' níing` Fidiéé`, dsuco' dseeb` mí` 'ní' níing` dsea` Fidiéé`. <sup>5</sup> Jo 'núb` niñ'na' guíu' e cajá' Dsea` Jmáang̃ fí`

jmigüüf la e caja'íiñ dsee quí'baa', jo dsea íb dsea i ja` røong` jíi' cøø` dsee`. ⁶Jogui doñi' ii i contøom` seeng` cøong` cøø' Dsea` Jmáang-, joba' ja` beáng' dsee` yaaiñ. Jogui doñi' ii i beáng' dsee` yaang-, joba' dseáng' ja` mí` cangáaiñ` dsea` do o'gui cuiñ` dsea` do cajo. <sup>7</sup>Joba' fñi-guúí` 'nú', dsea` rú'naa' i 'neáan`n eáang`, ja` cuø' fí` yaang`na' e nijmigøøng` dsea` 'nú'; co' song jaang` dsea` éer` guiá' laco' catfing` e jmóo` jaang` dsea` quiá' Dsea` Jmáang-, joba' dsea` guíum` líiñ, co' guiáb` éer` laco'gui` 'ñaia' dsea` do. ⁸Jogui song seeng` dsea` i ja` tú` e beáng' dsee` 'ñaia'r, joba' dsea` quiá' fii` i 'lim' líiñ, dsu-co' f'bing' i beáng' dsee` 'ñaia' latí` mí` uing-. Jo uing- joba' cajá` Jóo' Fidiéé` fí` jmigüüf la e laco' ni'íiñ` jalé' ta` quiá' fii` i 'ling` do.

⁹Jo jíi' jaang` dsea` i líng` jóo' Fidiéé` jmóor` ta` jmirøng`gui dsee` 'ñaia', dsu-co' i dsea` í` seeiñ` la'eáang` cøø' Jmigüüf quiá' Fidiéé`; joba' jo` catíiñ` fa' ni'é`guir dsee-, co' jóo' Fidiéé` nilíiñ`.

¹⁰Co' nine`baa' røø` i i líng` jóo' Fidiéé` jogui i i líng` jóo' fii` i 'ling` cajo, co' doñi' ii dsea` i ja` ée` guiá' fí` quini` Fidiéé` o'gui jmi'neáaiñ` dsea` rúin', joba' i dsea` í` ja` já' e líiñ` jóo' Fidiéé`.

'Né` nijmi'neáam`baa' dsea` rú'naa'

¹¹Jo latí` mí` uim` nicanúu` 'nú' e 'né` jmi'neáang`naa' dsea` rú'naa'. <sup>12</sup>Jo ja` güijmeáang` yee`naa' laco' Caín, dsea` cali'íiñ` e calíiñ` dsea` quiá' fii` i 'ling'; jo uíi' e lajoba' cajngaiñ` jaang` rúin' dsea` ngáang` cøø'r, co' jmang` e guiáb` ca'éé` i 'líi` rúin' do, jogui 'ñaia'r` jmang` e gab` ca'éer`.

¹³Joba' fñi-guúí` 'nú', dsea` rú'naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-, ja` güid-sigá` óo'na' e 'ní' níng` jaléng` dsea` jmigüüf i ja` cuíng` Dsea` Jmáang` 'nú'. <sup>14</sup>Jo nine`baa' e jo` líi'guúí` lafa'

'líng`naa' uíi' dsee` quí'ii', co' lanagui cøøm` nisee`naa' cøø' Fidiéé`. Jo guiáb` nine`ee' e jo, co' jmi'neáam` rú'naa' la'ó' jneaa`aa', dsea` líi'ii' dsea` quiá' Dsea` Jmáang-. Jogui i dsea` i ja` jmi'neáang` dsea` rúng', lafa' 'líim`bir líiñ` uíi' dsee` quiá'r'. <sup>15</sup>Jogui doñi' ii dsea` i jmóo` ta` 'ní' níng` rúng` líiñ` laco' jaang` dsea` i jmóo` ta` jn-gang` rúng'. Jogui 'núb` níñi'na' cajo e jíi' jaang` dsea` i jmóo` ta` jn-gang` rúng` cuøøng` liseeiñ` cøøng` cøø' Fidiéé` lata-. <sup>16</sup>Jo nicuíi'baa' jial líi' e jmi'neáang` dsea` rúin' do, co' la-job cajméé` Dsea` Jmáang` e 'neáaiñ` jneaa`baa' mí` cajáng` 'ñaia'r` e cajúin` fí` dse' crúu` uíi' dsee` quí'ii'. Jo la-job 'né` jmó` jneaa`aa' cajo e nijáang` yee`naa' e nijmicøø' rú'naa', jo lajoba' cuø' líi` e jmi'neáam` rú'naa'. ¹⁷Facø' jaang` dsea` i seab` jalé' e 'né`, jogui ní`bre cajo e seem` dsea` dseáng` lani-ing` 'né` e licøø'r, jo dsu` jíi' cøø` ja` e jmicøø'r i dsea` í, joba' ja` 'neáang` i dsea` do Fidiéé`, co' ja` jmicøø'r i dsea` rúin' do.

¹⁸Joba' fñi-guúí` 'nú', dsea` rú'naa' i lafa' jóo'o, ja` cá'na' júu` ta` júu` e fó'-na' e jmi'neáang`na' dsea` rúng`na'; co' la tíi' la líi'b` júu` 'né` cá'na', jo lajoba' nilili` e dseáng` jmi'neáam` rúng`na'.

Jial ta` dsíi' e see`naa' cøø' Fidiéé`

¹⁹Jo song jmi'neáam` rú'naa', joba' dseáng` nitab` dsí'naa' e líi'ii' dsea` quiá' Fidiéé`, jo lajoba' nine`naa' røø` e jo` i' líi`naa' mí` nití` fí` quini` dsea` do, co' jmi'neáam` rú'naa'. <sup>20</sup>Jo song i' líim`baa' fí` quini` Fidiéé` uíi' e jmoo`naa' jalé' e ja` catfing` do, joba' güigüiéng` dsí'naa' e dseáng` dsea` féng' líiñ` jogui níñir` lajalé'. <sup>21</sup>Joba' fñi-guúí` 'nú' dsea` rú'naa' i 'neáan`n eáang`, song ta` dsí'naa' e ja` i' líng`naa' fí` quini` Fidiéé`, joba' nitab` dsí'naa' e ja` 'né` jmó'o' 'gó'naa' fí` quini` mí`

féeng'naa'r jóng. ²²Joba' mi' mii'naa' Fidié' lí' doñi' ee, núu'bre júu' quí'ii' jo lajoba' ngim'baa', co' núu'baa' júu' quíá'r e 'né' lití' do, jogui jmoo'baa' jalé' e íáang' dsíir' cajo. ²³Jo e lab e júu' quíá' Fidié' e 'né' lití' do, e ni-jáang' yee'naa' fi' jaguó' Fíi'naa' Dsea' Jmáang', jogui e nijmi'neáang'na' dsea' rú'naa' laco' ta' quiu' Fidié'. ²⁴Jo doñi' ii' dsea' i' núu' jalé' júu' e 'né' lití' quíá' Fidié', joba' cøøm' seeiñ' cóo' Fidié', jogui dsea' do seem'bre cøøng' cóoñ' do cajo. Jo ne'baa' e seem' Fidié' cóo' jneaa'aa' la'eáang' cóo' Jmiguí' quíá'r e nicangíng'naa' do.

**Jial líi' Jmiguí' quíá' Fidié' jogui
jial líi' bí' quíá' dsea' i' ling'**

4 Joba' fii'guíi' 'nú', dsea' rú'naa' i' 'neáan'n eáang', ja' já' güüliing'na' quíá' jaléng' dsea' i' fé' e la'eáang' cóo' Jmiguí' quíá' Fidié'ba' guiar' e júu' quíá'r do, co' la'uui' jang' cá'na' cuante su e júu' e guía' i' dsea' do guiar' la'eáang' cóo' Jmiguí' quíá' Fidié' osi la'eáang' cóo' bí' quíá' i' dsea' i' ling' dob é. Co' fíim' dsea' niseeiñ' lana e jmigóor' e fé'r' cuaiñ' quíá' Fidié', dsu' o' já' e lajo. ²Jo niliñ'fb' 'nú' i' i' guía' júu' la'eáang' cóo' Jmiguí' quíá' Fidié': co' doñi' ii' i' jing' e já'ba' cagüéng' Dsea' Jmáang' fi' jmigüí' e líiñ' jaang' dsea' la jneaa'aa', dsea' líi'ii' dsea' jmigüí', joba' dsea' íb' i' guía' júu' la'eáang' cóo' Jmiguí' quíá' Fidié'. ³Jo doñi' ii' i' fé' e ja' já' e Jesús cagüéiñ' lajo, joba' i' dsea' í ja' fé'r' la'eáang' cóo' Jmiguí' quíá' Fidié', dsuco' fé'r' la'eáang' cóo' jmiguí' quíá' i' ling' i' ní' ní' quíá' Dsea' Jmáang'. Co' ninúub' 'nú' lamí' jéeng'gui e dseáng' nisi'í' quijgeaam' bí' quíá' i' dsea' i' ling' do jee' dsea' jmigüí', jo lati' lana, lab niquijgeaaiñ' fi' jmigüí' la.

⁴Dsea' rú'naa' i' lafa' jóo'o, 'nú' seeng'na' la'eáang' cóo' Jmiguí' quíá'

Fidié', joba' ja' mi' cali' i' dsea' i' ngí' ta' jmigóo' do fa' nicajmigóoñ' 'nú'; dsuco' 'gøng'gui Jmiguí' quíá' Fidié' e seeng' jee' 'nú' laco'gui bí' quíá' i' dsea' i' ling' i' quijgeaang' jee' dsea' i' ja' cuíng' Fidié'. ⁵Jo jaléng' i' dsea' i' ngí' ta' jmigóo' do líiñ' dsea' i' ja' cuíng' Fidié', jogui fé'r' quíá' lajii' e ia' e ligøøng' dsea' e sea' fi' jmigüí' la, joba' jaléng'gui dsea' i' ja' cuíng' Fidié' tib' dsíir' núur' e júu' jo. ⁶Dsu' jneaa'guíi', dsea' quíá' Fidié' líi'ii', joba' doñi' ii' dsea' i' cuíng' Fidié' tib' dsíir' núur' júu' quí'ii'. Jogui i' dsea' i' ja' cuíng' Fidié' ja' jii'r' júu' quí'ii'. Jo job lí' line'naa' i' i' dsea' i' fé' la'eáang' cóo' Jmiguí' quíá' Fidié' jogui i' i' fé' la'eáang' cóo' bí' quíá' i' dsea' i' ling' do.

Jaang' i' neéb' líing' Fidié'

⁷Jo fii'guíi' 'nú', dsea' rú'naa' i' 'neáan'n eáang', e dseáng' 'né' e nijmi'neáang'naa' dsea' rú'naa', dsuco' lajob cangíng'naa' cacuø' Fidié' jneaa'aa'. Jo jalém' dsea' i' jmi'neáang' rúng', dseáng' já'ba' nicuíim'bre Fidié', joba' jóo' dsea' dob nilíiñ'. ⁸Co' doñi' ii' i' ja' jmi'neáang' rúng', joba' ja' mí' calicuíñ' Fidié', co' jii' dsea' íb' dsea' líiñ' jaang' i' 'né'. ⁹Jogui laco' nililí'naa' jial tíi' 'neáaiñ' jneaa'aa', joba' Fidié' casíñ' i' Jóor' camíng' do fi' jmigüí' la e laco' la'eáang' ír', cøøm' nilisee'naa' cóo' Fidié' lata'. ¹⁰Jo lajob line'naa' jial tíi' 'neáang' Fidié' jneaa'aa'; dsu' jneaa'aa' ja' cajmi'neáang'naa' dsea' do la'uui', co' íbre dsea' cajmi'neáaiñ' jneaa'aa' la'uui', jo uíing' lajoba' casíñ' i' Jóor' i' cajúng' fi' dse' crúu' do e laco' ca'íng' dsee' quí'ii'.

¹¹Joba' fón'túu' 'nú', dsea' rú'naa' i' 'neáan'n eáang', e laco' nicajmi'neáang' Fidié' jneaa'aa', lajob cajo jneaa'aa' 'né' nijmi'neáang'naa' dsea' rú'naa'. ¹²Dsu' e já', jii' jaang' dsea' ja' quí'r'

jmiī n̄iĩn̄ Fidiéẽ dseángʼ lana, jo dsuʼ song jmi'neáng'naa' rú'naa', joba' seem̄ Fidiéẽ cóoʼ jneaa'aa' contønḡ, jogui dseaʼ do jmi'neám'bre jneaa'aa' lacoʼ si'í. ¹³Jo ne'baa' røð e cøøm̄ seēnaa' cóoʼ Fidiéẽ jogui dseaʼ do cøøm̄ seeĩn̄ cóoʼ jneaa'aa' contønḡ la'eáang' cóoʼ Jmiguf̄ quiá'r e ni-cangfiing'naa'. ¹⁴Jo coʼ jneaʼ dseángʼ nicané'baa', joba' cuøøng' fe'ee' e jáʼ e Tiquí'ii' Fidiéẽ casfiĩn̄ Jóor̄ Dseaʼ Jmáanḡ fí jmigüf̄ la e lacoʼ nileáiĩn̄ dseaʼ jmigüf̄ jee' dsee' quiáiĩn̄. ¹⁵Jogui doñi' iĩ i jábʼ línḡ jogui fé'r e já'ba' e Jesús líiĩn̄ i Joo' Fidiéẽ camfiinḡ i cagüénḡ fí jmigüf̄ la, joba' i dseaʼ í cøøm̄ seeĩn̄ cóoʼ Fidiéẽ, jogui Fidiéẽ cøøm̄ seeĩn̄ cóoʼ dseaʼ do cajo.

¹⁶Jo coʼ lajob líí, joba' dseángʼ nicaline'baa' jogui jábʼ líí' cajo, e eáam' jmi'neáng' Fidiéẽ jneaa'aa'. Jogui coʼ jábʼ e dseaʼ do líiĩn̄ jaang' i 'né' quí'ii', joba' doñi' iĩ dseaʼ i seeng' i jmi'neáng' rúng', seem'bre cøøng' cóoʼ Fidiéẽ jogui Fidiéẽ seem'bre cøøng' cóoʼ dseaʼ do cajo. ¹⁷Jo coʼ nisitab' dsí'naa' e jmi'neám' Fidiéẽ jneaa'aa' lacoʼ si'í, joba' jo 'né' jmó'naa' 'gó'naa' mĩ nitf̄ í' e niquidsí' Fidiéẽ í' quiáʼ jalé' dsee' quiáʼ dseaʼ, coʼ la-co'gui líing' Dseaʼ Jmáanḡ 'nia'r, lajob líí jneaa'aa' fí jmigüf̄ la cajo. ¹⁸Jo song seē'baa' e Fidiéẽ jmi'neáiĩn̄ jneaa'aa', joba' ja 'gó'naa' fí quini' dseaʼ do mĩ niquidsí' í' quí'ii'. Jo coʼ dseángʼ lacoʼ si'í' jmi'neáng' dseaʼ do jneaa'aa', joba' jgiéem̄ e 'gó'naa' do. Jo song iĩ jneaa'aa' jáa' quí'ii' e 'gó'naa', dsu' e jo líí uii' quiáʼ jalé' dsee' e 'né' quí'baa'. Joba' song eáang' lí'naa' e 'gó'naa', joba' ja mĩ calita' dsí'naa' e 'neám' Fidiéẽ jneaa'aa' dseángʼ lacoʼ si'í.

¹⁹Jo coʼ Fidiéeb' dseaʼ la'uii' cajmi'neáiĩn̄ jneaa'aa', joba' jmi'neám'baa' dseaʼ rú'naa' jogui jmi'neám'baa' Fidiéẽ cajo. ²⁰Jo song

seeng' dseaʼ i jingʼ e já'ba' 'neáiĩn̄ Fidiéẽ, jo dsu' lajee' jo ta' 'ní' níinḡ jaléng' dseaʼ rúm' jmóor̄, joba' i dseaʼ í líiĩn̄ jaang' i adseam̄. Coʼ song jaang' dseaʼ ja' jmi'neáiĩn̄ dseaʼ rúin̄ i n̄iĩn̄ contønḡ, joba' ja' quí'r̄ jmi'nijmi'neáiĩn̄ Fidiéẽ, coʼ dseaʼ dogui ja' mĩ cangáiĩn̄ jí' coo' née'. ²¹Jo 'niab' Dseaʼ Jmáanḡ cajfiĩ' e júu' quiáʼ Fidiéẽ e 'né' liti' na: "Doñi' iĩ dseaʼ i jmi'neáng' Fidiéẽ, lajob 'né' jmi'neáiĩn̄ dseaʼ rúin̄' cajo."

Jial lí'naa' e ja' ligøøng'naa' cóoʼ jalé' e 'li' e sea' fí jmigüf̄

5 Jo doñi' iĩ 'nú' e dseángʼ jábʼ líing'na' e Jesús líiĩn̄ Dseaʼ Jmáanḡ i casfiing' Fidiéẽ fí jmigüf̄ la, joba' i dseaʼ í joo' Fidiéeb' líiĩn̄; cøfa' jneaa'aa' jmi'neám'baa' jaléng' tiquí'ii', joba' la quie' tí jaléng' rúm'baa' jmi'neáng'naa' jóng. ²Jo nitab' dsí'naa' e dseángʼ jmi'neám'baa' jaléng' dseaʼ i líing' joo' Fidiéẽ mĩ jmi'neám'bí' Fidiéẽ 'ni-a'r jogui núu'bí' dseángʼ lacoʼ catfiinḡ jalé' júu' 'né' liti' quiá'r. ³Jo song jmi'neám'baa' Fidiéẽ, joba' núu'baa' e júu' quiá'r do; jo o' júu' iĩ e jo fa' ja' quí' jmi'nijmitf̄'ii'. ⁴Jo jaléng' dseaʼ i líing' joo' Fidiéẽ, lí'bre e ja' ligøøin̄ cóoʼ jalé' e 'li' e sea' fí jmigüf̄. Jogui la'eáang' e jábʼ líí'naa' e Jesús líiĩn̄ Dseaʼ Jmáanḡ, joba' calí'baa' e ja' caligøøng'naa' cóoʼ jalé' e 'li' e sea' fí jmigüf̄. ⁵Jo jí' i dseaʼ i já' líing' e Jesús líiĩn̄ Joo' Fidiéẽ, jí' f'bing' lí' e ja' ligøøng' cóoʼ jalé' e 'li' e sea' fí jmigüf̄.

Júu' e cacuo' Fidiéẽ quiá' Joor' Dseaʼ Jmáanḡ

⁶Jo i Jesús i líing' Fíi'naa' Dseaʼ Jmáanḡ, dseaʼ íb' i cagüénḡ fí jmigüf̄ la jo cajgáiĩn̄ jmi' jogui catuü' jmi'øøin̄ mĩ cajúin̄ e lacoʼ cuø' lí' quiáʼ jalé' ta' quiá'r e cajajméer' fí jmigüf̄ la. Dsu' o' jí' e cajgáiĩn̄ jmi'

do, co' 'né' laji' túb' coliing~, e cajgáaiñ~ jmiñ do cóo'gui jmi'øøiñ~ e catuu' mi' cajúñ. Jo e Jmiguí' quíá' Fidiée' do tíi' ni' jogui cuø' júu' quíá' jalé' e jo, jogui jmang' júu' jáb' cuø' e Jmiguí' quíá' Fidiée' do. ⁷ Jo líí' laco' 'ni' íing' e tíi' ni' do jogui cuø' júu' quíá' e jo: ⁸ jo ca'fing' do Jmiguí' quíá' Fidiée', jo ca'fing'gui e cajgáang' Dsea' Jmáang' jmiñ, jogui e ca'fing'gui do e jmi'øøng' e catuu' quíá' Dsea' Jmáang' mi' cajúñ, jo røøb' júu' quíá' laca'fing' do. ⁹ Jogui jáb' líí'naa' lajii' júu' e cuø' dsea' jmigüí' quíá' lajii' e cangár, dsu' e júu' e cuø'gui Fidiée' eáang'gui 'né' já' nilí'naa', co' laniing'gui líí', dsuco' Fidiée' cuø' júu' uii' quíá' Jóor' Dsea' Jmáam. ¹⁰ Jo ii' i' já' líing' e júu' e cacuø' Fidiée' quíá' Jóor', joba' dseáng' ím'bre e júu' jo car' ngocáng' dsiir'. Jogui ii' i' ja' já' líing' lajii' e júu' e cacuø' Fidiée' do, joba' líí' lafa' fé'r e Fidiée' líiñ' jaang' i' adsee, co' ja' já' líiñ' lajii' júu' e cacuø' dsea' do uii' quíá' Jóor' Dsea' Jmáang'. ¹¹ Jo e lab júu' e cacuø' Fidiée' jneaa'aa' e cuøøng' see'naa' cuøng' cóo'r' lata~, jo e jo cacuø'r' jneaa'aa' la'eáang' cóo'r' Jóor' Dsea' Jmáang'. ¹² Jo doñi' ii' i' seeng' cuøng' cóo'r' i' Jóor' Fidiée' do, joba' seem'bre cuøng' cóo'r' Fidiée' lata~; jogui ii' i' ja' seeng' cuøng' cóo'r' i' Jóor' Fidiée' do, joba' ja' seeiñ' cuøng' cóo'r' dsea' do lata' cajo.

Júu' lí' cadséng' e lú' Juan

¹³ Joba' jmo'o' jalé' júu' e too' fí' ni' jì' la e catíng' jaléng' 'nú' e laco' niliñ'na' e seeng'na' cuøng' cóo'r' Fidiée' lata~, 'nú' dsea' jáb' líing'na' e Jesús dseáng' já' líiñ' Jóor' Fidiée'.

¹⁴ Jogui nitab' dsi'naa' mi' líing' ee' mii'naa' Fidiée' e cuøng' cóo'r' lajii' e iñ' 'ñia'r', joba' núu'bre júu' quí'ii'.

¹⁵ Jo mi' dseáng' nine'baa' røø' e jáb' núu' Fidiée' jalé' júu' quí'ii', lajoba' nita' dsi'naa' e dseáng' nicang'ím'baa' lajii' e nicamii'naa're do.

¹⁶ Jo song jaang' dsea' nír' e jaang'gui dsea' rúñ' eer' dsee~, jo song e dsee~ jo ja' jmóo' e 'naang' dsea' cóo'r' Fidiée' lata~, joba' 'né' nimí'r' Fidiée' uii' quíá' i' dsea' í' e laco' nitáñ' do e jo, jo lajoba' Fidiée' nicuø'r' e niliseem'biñ' do cuøng' cóo'r' song e dsee~ e sea' quíá' dsea' do ja' líí' quíá' cóo' dsee~ e jmóo' e 'naang' dsea' cóo'r' Fidiée' lata~. Dsu' e já', seab' dsee~ cajo e jmóo' e 'naang' dsea' cóo'r' Fidiée' lata~, jo ja' fá'a e 'né' mii'naa' Fidiée' uii' quíá' e dsee~ jo. ¹⁷ Dsu' jaléb' e ga' e jmóo' dsea', dseeb' líí' fí' quini' Fidiée'; dsu' seab' e dsee~ do e ja' jmóo' e 'naang' dsea' cóo'r' Fidiée' lata~.

¹⁸ Jo nine'baa' røø' e jaléng' dsea' i' fé' e já'ba' Fidiée' dseáng' líing' Tiquiár', joba' jo' beáng'gui dsee~ yaaiñ, dsuco' 'ñia' i' Jóor' Fidiée' dob nijmóo' í' ír', jo lajoba' jo' dsiquiéng' fii' i' 'ling' cáaiñ e nijmeáng'neiñ' ga'.

¹⁹ Jogui nine'baa' røø' e jóor' Fidiée' lí'ii', jogui lajiing' dsea' i' ja' jii' Fidiée', fii' i' 'lim'bing' quie' nifi' quíá'r'.

²⁰ Jogui nine'bh' cajo e nicagüem' 'ñia' Jóor' Fidiée' do fí' jmigüí' la e laco' cacuø'r' jneaa'aa' e nilicuíng'naa' dseáng' i' Fidiée' i' já' do. Jo lana cuøm' nisee'naa' cóo'r' i' Fidiée' i' já' do jogui cóo'r' i' Jóor' Dsea' Jmáang' do cajo. Jo í'bing' líing' dseáng' i' Fidiée' i' já' do, jo la'eáang' cóo'r' íb' cajo ngíng'naa' e see'naa' cuøng' cóo'r' Fidiée' lata~.

²¹ Joba' liúung'guí' 'nú', dsea' rú'naa' i' lafa' jóo'o, jmee' í' yaang'na', jo ja' güiligøøng'na' e nijmiféng'na' diée' i' o' já'.

Jo lajob nilí'.

Jo lanab jii' fé' jì' la'uui' quíá' Juan.

Ji` e catf` tú` e cajme` JUAN

**Jial` 'neáng` dsea` rúin` la'eáng` e
já` líiin` júu` quiá` Dsea` Jmáang`**

1 Jnea` sii` Juan, jo` lín`n jaang` dsea` féng` i` quie` nif` jee` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`, jo` jmo`o e` jì` la e` catfing` 'nú', dsea` i` nicaguíng` Fidié` e` ca'uíng`na' dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. Jo` dseáng` lajam`'ba' e` 'neáng` jnea` 'nú', jo` o' jíi` jnea` cajo, co' lajob jaléng`gui dsea` i` nica'íng` júu` quiá` i` Fidié` i` já` do. ² Jo` dseáng` 'neám`baa` 'nú', co' seem` fí` dsí`naa' e` júu` quiá` i` Fidié` i` já` do, jo` dseáng` contøom` nilisea` e` júu` jo` fí` dsí`naa'. <sup>3</sup> Jo` mái`i` Tiquí`ii' Fidié` colíing`gui cóo` Jóor` Dsea` Jmáang` e` nijmigüeaín` 'nú' jogui e` nil` fíi` líiin` 'nú' jogui e` nicuó`r` 'nú' juguiá` júu` røø. Jo` jalé`b' e` na` nicuó`r` 'nú', dsea` jáb` líing`na' júu` quiá` i` Fidié` i` já` do jogui jmi`neám`bi` rúng`na' cajo.

⁴ Jo` eám` cali`iáang` dsii` mi` calicuíng` rú`naa' cóo` coo` tú` máng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáng` fí` na e` seem`bir` cøong` cóo` júu` quiá` i` Fidié` i` já` do, co' lajob` júu` e` 'né` lití` e` nica'íng`naa' quiá` dsea` do. <sup>5</sup> Jo` lana` fíi` guíi` 'nú', dsea` rú`uu', e` 'né` nijmi`neám`ba' dsea` rú`naa'. Jo` lajalé`b' e` júu` e` jmo`o na` quíi`na' ja` líi` coo` júu` e` 'né` lití` e` 'máí`, co' e` job` cajo e` ca'uíng`naa' latí` mí` uíing` do. <sup>6</sup> Jo` song` se` naa' e` jmi`neám`baa' Fidié` cóo`gui jaléng` dsea` rú`naa', lajoba' núu`naa' jalé` júu` e` 'né` lití` quiá` Fidié`. Jo` e` lab e` júu` e` 'né` lití` e` canú`naa' latí` mí` uíing` do e` quiá` nilisee`naa' e` jmi`neám`baa' Fidié` cóo`gui jaléng` dsea` rú`naa'.

Jial` líing` dsea` i` ngí` ta` jmigóo`

⁷ Jo` fíi` i` 'nú' cajo e` fíim` dsea` ngir` ta` fé` e` o' já` e` caguéng` Fíi`naa' Dsea` Jmáang` fí` jmigüf` la e` líiin` jaang` dsea` jmigüf`. Jo` jaléng` i` dsea` íb` ngí` ta` jmigóo` jogui` 'ní' níim`bre Dsea` Jmáang` cajo. <sup>8</sup> Jo` níing` áa`na' jo` ja` güiligøøng`na' quiá` i` jmigóo` do, co' song` lajo, joba' ja` uíing` nilisea` lajji` ta` quíi`na'. Jo` níing` áa`na' cajo` jie` mí` tú`na' lajji` guíe` quíi`na' e` nisi`í` Fidié` e` nicuó`r` 'nú', dsea` líing`na' dsea` quiá`r. ⁹ Jo` doní` i` dsea` i` ja` núu` o'gui seein` cøong` cóo` jalé` júu` e` e' Dsea` Jmáang`, joba' i` dsea` f` ja` seein` cøong` cóo` Fidié`; jo` dsu' i` dsea`gui i` seeng` cøong` cóo` e` júu` e` e' Dsea` Jmáang` do, joba' seem`bre` cøong` cóo` Tiquí`ii' Fidié` colíing`gui cóo` i` Jóo` dsea` do. ¹⁰ Jo` song` i` dsea` jalíing` i` iing` ni`é` 'nú' júu` e` ja` cøong` cóo` e` júu` quiá` Dsea` Jmáang` do, joba' ja` ni`íing`na're` fí` sinú` quíi`na' o'gui føng`na're, <sup>11</sup> dsuco' song` ca'uíng`na're, joba' líi` lafa' røøb` cøong`na' cóo`r` jogui cóo` jalé` e` jmóor` do.

Júu` lí` cadséng` quiá` Juan

¹² Jo` jmigui`bi` sea` jalé` e` 'né` níifí`i` 'nú' lí` ja` 'goo' tí` dsii` e` nijmée` e` jalé` e` jo` fí` ní` jì` la; co' eáng`gui` iin`n e` níi`baa` ni`ee` e` 'nú' fí` na e` laco' cuøøng` síi`naa' dseáng` quini`naa' lana, jo` la` joba' nili`iáang` dsí`naa' dseáng` laco' sí`f`.

¹³ Jo` jaléng` dsea` i` nicaguíng` Fidié` i` líing` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáng` fí` la` guíeín` júu` guicoo` quíi`na', dsea` neáng`na' fí` na.

Jo` lanab` jíi` fé` jì` e` catf` tú` quiá` Juan.

Ji' e catf' 'ni' e cajme' JUAN

Júu' e catfing' jaang' dseañu' i sii' Gayo

1 Jnea' sii' Juan, jo lín'n jaang' dseañ' féng' i quie' nif' jee' dseañ' quía' Dseañ' Jmáang-, jo jmo'o e ji' la e catfing' 'nu', Gayo, jaang' dseañu' rún'n i 'neáan'n eáang'.

²Nu' Gayo lín'n' jaang' dseañ' rún'n i 'neáan'n eáang', jo mii'i Fidié' e guíu' bi nidsijé' quíi' lí' lajii' fí' nisin' cóo' Dseañ' Jmáang-, jogui e guíum' ba' contøng- cajo. ³Jo eáam' lí' iáang' dsii' mĩ' güüling' tu i lĩng' dseañ' rú'naa' dseañ' quía' Dseañ' Jmáang- fí' la e jma'r' jnea' júu' e sim' ba' fí' guíu' cóo' Dseañ' Jmáang- jogui e seem' ba' cøng' cóo' e júu' quía' i Fidié' i já' do. ⁴Jo ja' sea' quie' e i áang' guí' dsii' laco' guí' e i áang' dsii' mĩ' lĩni' e dseañ' quía' Dseañ' Jmáang- i lĩng' lafa' jóo' seem' bre cøng' cóo' e júu' quía' i Fidié' i já' do.

⁵Jo fii' guí' 'nu', rú' u i 'neáan'n eáang', iáam' dsii' e guíu' ee' e jmicóo' jaléng' dseañ' rú'naa' dseañ' quía' Dseañ' Jmáang-, jo ja' e lí' e i dseañ' i cajmicóo' do ja' mĩ' cuín' re jéng' guí. ⁶Jo mĩ' cagüiling' i dseañ' do fí' jee' jaléng' dseañ' quía' Dseañ' Jmáang- fí' la, nicasfiiñ' jial' tíi' 'neáang' 'nu' dseañ' do mĩ' cajmicóo' re. Jóa' fii' i 'nu', jgié' o' e jmicóo' bire cóo' jalé' e 'né' quía' r' e laco' cuøng' ning' guir' ta' guía' júu' quía' Dseañ' Jmáang-, co' lajob' iáang' dsii' Fidié'. ⁷Jo jaléng' i dseañ' í, huíim' nicangir' e jmóor' ta' guía' júu' quía' Dseañ' Jmáang-, jo ja' mĩ' camir' fa' e dseañ' i ja' cuíng' Dseañ' Jmáang- nijmicóo' quía' r'. ⁸Jóa' jneaa' aa', dseañ' lí' i' dseañ' quía' Dseañ' Jmáang-, 'né' nijmicóo' baa' i dseañ' i guía' júu' quía' Dseañ' Jmáang- do e la-

co' conrøø' niníi' guíi' júu' quía' Fidié' i já' do.

Jalé' e ga' e cajmée' Diótrefes

⁹Jnea' nicajmée' e cóo' ji' e catfing' dseañ' quía' Dseañ' Jmáang- i seeng' fí' na, dsu' i dseañu' i sii' Diótrefes do jnám' bre quie' e jo ja' ín' jalé' e júu' quie' e do, co' 'nia' bre iin' cár' nif' quía' jaléng' dseañ' quía' Dseañ' Jmáang- i neáang' fí' na. ¹⁰Jóa' mĩ' niguiéng' jnea' fí' na, niffi' baa' i Diótrefes do fí' quini' na' jiali' jmóor' lajo, co' ngir' ta' quie' júu' ga' jogui júu' adsee' e éeín' jnea'. Jo o' jii' e jo e jmóor' cajo, co' ja' ín' jaléng' dseañ' quía' Dseañ' Jmáang- i dsilíng' dsii' ee' ír' fí' quía' r-, jogui jnám' bir' quía' jaléng' dseañ' i iing' jmé' lajo, jogui øøm' bre congua' fí' jee' dseañ' quía' Dseañ' Jmáang- jaléng' i dseañ' i jmóo' lajo.

¹¹Dseañ' rún'n i 'neáan'n eáang', ja' jmoo' laco' jmóo' i dseañ' ga' do, dsu' jmee' laco' jmóo' jaang' dseañ' guíung-. Co' jaléng' dseañ' i jmóo' lajii' e guíu', jóa' dseañ' quía' Fidiéeb' líiñ'; dsu' jaléng' guí' dseañ' i jmóo' e ga', jóa' dseañ' í ja' mĩ' calicuíñ' Fidié'.

¹²Jo lajiim' dseañ' fé' r' guíu' uii' quía' i dseañu' i sii' Demetrio do, jo la quie' guí' jalé' e jmóor' do fé' guíu' uii' quía' r-. Jogui lajiib' jnea' fé' naa' guíu' uii' quía' i dseañ' í cajo, jogui 'nu' ní' ba' e jmang' júu' jáb' fé' naa' contøng'.

Júu' lí' cadséng' quía' Juan

¹³Jo jmiguiub' jalé' e sea' e 'né' niffi' i 'nu', dsu' ja' ga' lí' tí' dsii' e jalé' e jo nitoo' o' fí' ní' ji', ¹⁴dsuco' lajmináb' ní' iin' n' máan' n' 'nu', jo joguiba' nisii' naa' jalé' júu' quí' ii' dseáng' quini' naa' lana.

¹⁵Jo güüli seem' ba' juguiú' júu' røø'. Jo guicóo' ba' jing' jaléng' dseañ' quía' Dseañ' Jmáang- i cuíng' na' fí' la. Jogui

guicóob' lajaléng' dsea`rú`uu' i cuíng`-
naa' fi' na e fá' jnea~.

Jō lanab jíi' fé' ji' e catî 'ni' quiá'
Juan.

Ji' e cajme' JUDAS

Júu' guicóo' e catíng' dsea' quiá' Dsea' Jmáang'

1 Jo jnea' sii' Judas, jogui lín'n jaang' dsea' ngáang' cóo' Tiáa', jogui lajji' e iing' Fíi'naa' Dsea' Jmáang' jmó'o. Jo jmo'o e ji' la e catíng' jaléng' 'nú', dsea' i nicató' Tiquí'ii' Fidié' e laco' ni'uíng'na' dsea' quiá'r, jo Fidié'bing' i 'neáang' 'nú' jogui Fíi'naa' Dsea' Jmáang'bing' i jmóo' 'nú' í cajo. ²Jo fíi' 'nú' lana e ni'íng'na' lalíng' e fíi' líng' Fidié' 'nú' jogui e nicuó'r' 'nú' e seeng'na' juguíú' júu' røø' jogui e jmi'neáain' 'nú' cajo.

E' uing' e calí' e ji' la

(2 Pedro 2:1-7)

³Dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang', eáang' nicalí'iin' e nijmée' e ji' e catíng'na' lí' fé' cuaiñ' quiá' e júu' quiá' jial nicaláang'naa' jee' jalé' dsee' quí'ii'; jo dsu' lanagui nicalí'í' e dseáng' la guíim' 'né' nijmée' e ji' quí'na' lí' fíi' 'nú' e dseáng' nijmi'úung'na' e cuó' óo'na' e jmi'ø'na' e júu' quiá' Dsea' Jmáang' e nicacuø' Fidié' jaléng' dsea' quiá'r latí' mī' uing'. ⁴Co' i líng' dsea' i jmgíoo' nicaquiin' jee' 'nú' lí' laco' la fé' fí' ní' jī' quiá' Fidié' latí' mī' uing' lí' fé' e nisi'íng' jaléng' i dsea' la'f e nidsilíin' fí' lí' 'li'; jo jaléng' i dsea' í eáam' éer' ga', co' jmi'óo'r' jial tí' guíing' Fidié' e laco' jmóor' lí' doñí' eé' 'li' lí' dsíir', jogui cajo ja' jmi'gór' Fíi'naa' Dsea' Jmáang', jo jíi' dsea' íb' i quíe' níff' quí' jneaa'aa'.

⁵Jo niñí' 'nú' jial calí' malíi', jo dsu' lana iin' nijmiguién'na' óo'na' calé' catú' e doñí' fa' caleáam' Fíi'naa' Fidié' jaléng' dsea' Israel e fí' Egipto do, jo dsu' mī' cangf' jo, jaléng' i dsea' í i ja' calinúu' júu' quiá'r ie' jo dseáng'

ca'íim'breiñ' do congua'. ⁶Jo lajōb calí' cajo cóo' jaléng' ángeles i ja' caguá' fa' cajmée'r' ta' quiá'r laco' sí' lí' lajji' lí' catíin', jo dsu' fí' lí' nuu' sób' caseáang' Fidié' jaléng' í, jogui fí' job nijér' e 'núuin' cóo' ní' cadena cartí' mī' nití' í' e nitidsí' í' quiá'r' cuaiñ' quiá' lajji' e dsee' e ca'éer' do. ⁷Jogui lí' laco' ja' calinúu' i ángeles na, lajōb cajo cajmée' jaléng' dsea' seeng' fí' Sodoma cóo' gui' fí' Gomorra cóo' gui' fí' jalé' fíi' e néé' lacúng' lajjiing'; jo jaléng' i dsea' í cajmée'r' jalé' e 'li' cóo' dseañu' jogui cóo' dseamf' i o' quiá'r, jogui cajmée'bre cajo jalé' e 'li' e jíe'gui e lí' dsíi' ngúu' táaiñ' fí' jmgíuf' la. Jo uíi' e lajōb cajmée' jaléng' i dsea' í, joba' cacár' iihuú' e cacáaiñ' fí' ní' jī' e ja' tōo' jmi' yu'. Jo e jo cajmée' Fidié' e laco' nililí' jaléng' dsea' i jalíng' cøong'gui quiá' jial laniing' 'né' nijmi'gó' dsea' Fidié'.

⁸Jo lí' la líi' jalé' e 'li' e cajmée' jaléng' i dsea' na, lajōb líi' cajo jalé' e jmóo' jaléng' i dsea' i jmóo' ta' jmgíoo' do, co' lí' tí' dsíir' fé'r' jalé' e nir' lafa' mī' quir', jo dsu' o' já' jalé' e fé'r' do; jogui jmi'ling' yaaiñ' cóo' jalé' e tí' dsíir' jmóor' fí' ngúu' táaiñ', jogui gab' fé'r' quiá' jaléng' i güeang' quiá' Fidié' i seeng' fí' níff'. ⁹Jogui i fíi' féng' quiá' jaléng' ángeles quiá' Fidié' i síi' Yé' do, doñí' fa' eáang' 'gøiñ' jogui sea' bí' quiá'r, jo dsu' ja' cajmée'r' fa' cabíin' i fíi' i 'líng' do cóo' júu' 'li' mī' catíin' ngúu' táang' Moí', co' jíi' júu' laba' casí'reiñ' do: "íFíi' Fidié' dsea' ni'gaiñ' quíi'!" ¹⁰Jo jaléng' i dsea' i jmóo' ta' jmgíoo' do lí' jmine'r' lajji' e ja' ní'bre; jo dsu' jalé' e níir' lí' fé'r' jial líiñ' yaam'bre lí' laco' líng' jaléng' jó', co' jaléng' í ja' í' dsíi'rel'; jo dsu' cóo' jalé' e fé' jaléng' i dsea' do, cóo' e job nidsijéng' yaaiñ' fí' lí' 'li' car' ngongíi' jmi'.

¹¹ Jo e ngi[~] fii[^] jaléng[^] i dsea[^] i jmi^góo[^] do, co[^] nicasing[^] yaai[~] fi[^] ga[^] lí[^] la-co[^] cajmée[^] jaang[^] dsea^ñu[^] i calis[^] Cain ie[~] mali[^] do, jogui laco[^] cajmée[^] jaang[^] i calis[^] Balaam i cajmée[^] lí[^] doñi[^] ee[^] e ja[^] dseeng[^] e lí[^] laco[^] calí[^]r[^] cuu[^]. Jo jaléng[^] i dsea[^] i jmi^góo[^] do nidsingíi[~] lí[^] la-co[^] cangongíing[~] jaang[^] dsea[^] i calis[^] Coré ie[~] mali[^] do, co[^] i dsea[^] í ja[^] ca-jméer[^] núu[^]r[^] júu[^] quiá[^] Fidiée[^]. ¹² Jogui jaléng[^] i dsea[^] i jmi^góo[^] do jmi[^]li[^]bre fi[^] lí[^] jmoo[^] 'ná' jmi[^] lí[^] seáng[^] rúng[^]na' e có[^]na' ína' coliing[~]. Co[^] lí[^] tí dsiír[^] e teáiñ[^] ta[^] jmi[^]láang[^] dsií[^] e í[^] gø[^]r[^], jogui ja[^] ee[^] jmi[^]gór[^] jii[^] capí[^] lajee[^] e jmoo[^] 'ná' e jmi[^] do. Jogui i dsea[^] i jmi^góo[^] do líiñ[^] lafa' dsea[^] i n[^] jo'se[^] i eáang[^]gui jmoo[^] í 'ñia' e lafa' nijmér[~] í jo'se[^] quiá[^]r[^]; jogui líiñ[^] cajo lí[^] la-co[^] líí jnií e dsiguíing[~] cóo[^] guí lajo, jo jii[^] ja[^] tuu[^] jmi[^]; osi líiñ[^] lafa' 'ma' ofii[^] e ja[^] cuø[^] ofii[^] mi[^] nití jii[^] quiá[^]. Jo co[^] lajob líing[^]gui i dsea[^] do, joba' lana líiñ[^] lafa' 'ma' ofii[^] e nicagüütø[^] catí jmo[^] quiá[^], jo ninée[^] guiá[^] e nidsitoo[^] fi[^] ni[^] jii[^] e ja[^] tóo[^] jmi[^] yu[^]. ¹³ Jogui jaléng[^] i dsea[^] i jmi^góo[^] do líiñ[^] la lí[^] ja[^] e róo[^] fi[^] 'ni' jmiñ[^] mi[^] íí guí teá, co[^] jnéeng[~] jøø[^]baa' jalé[^] e ga[^] e jmóor[^]. Jogui líiñ[^] cajo lafa' núu[^] i nica[^]íng[~] lajii[^] ée[^] quiá[^], jogui lana niteáiñ[^] fi[^] e nidsilíñ[^] fi[^] lí[^] nuu[^] sø[^] car[^] ngongíi[^] jmi[^].

¹⁴ Jo i dsea[^] i calis[^] Enoc i caliséng[^] ie[~] mali[^] do mi[^] catí guié[^] 'lé' dsea[^] mi[^] cangí e cajmeáang[^] Fidiée[^] i Adán do, jo i Enoc do cafér[^] cuaiñ[^] quiá[^] Fidiée[^] e éeiñ[^] jaléng[^] i dsea[^] i jmi^góo[^] do mi[^] cajíng[^] lala: "Nicamám[^]baa Fii[^]naa' e nijáar[^] cóo[^] i 'leáang[^] ángeles quiá[^]r[^] ¹⁵ e niqidsir[^] í[^] quiá[^] lajaang[^] lajaang[^] dsea[^] jmi^güñ jogui mifíing[^] nicuø[^]r[^] iihuíí jaléng[^] dsea[^] soo[^] dsií[^] uii[^] quiá[^] jalé[^] e ga[^] e nicajméer[^] jogui uii[^] quiá[^] jalé[^] júu[^] 'lí' e nicafér[^] uii[^] quiá[^] Fidiée[^]." ¹⁶ Jo jaléng[^] i dsea[^] soo[^] dsií[^] do con-tøøm[^] jmóor[^] ta[^] jíing[^] cóo[^] dsea[^] rúñ[^],

jogui jmóor[^] ta[^] ééng[^] jaléng[^] í cajo, jogui lí[^] jmitir[~] lajii[^] e lí[^] dsií[^] ngúu[^] táam[^]bre. Jo eáam[^] jmicøøng[^] yaaiñ[^] jogui fé[^]r[^] jalé[^] júu[^] róo[^] e laco[^] lí[^]r[^] cóøiñ[^] dsií[^] dsea[^] rúñ[^], jo lajoba' lí[^]r[^] jalé[^] e iñ[^] quiá[^] i dsea[^] rúñ[^] do.

Júu[^] íí 'goo[^] e catíing[~] dsea[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[~]

¹⁷ Jo dsu[^] fii[^]guíí 'ná', dsea[^] rú[^]naa' dsea[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[~], e téé[^] óo[^]na' lajii[^] e júu[^] e nicafér[^] jaléng[^] i dsea[^] i síing[^] Fii[^]naa' Dsea[^] Jmáang[~] cuaiñ[^] quiá[^]r[^] ¹⁸ie[~] mi[^] casí[^]r[^] 'ná' lala: "Mí[^] tí lí[^] nijaquiéeng[^] e ni[^]íing[~] jmi^güñ nigüeam[^] dsea[^] i nijmine[^] jalé[^] e güeang[^] quiá[^] Fidiée[^], jo lí[^] nijmitir[~] lajii[^] e 'lí' e lí[^] dsiír[^] yaam[^]bre." ¹⁹ Jo jaléng[^] i dsea[^] la[^]í[^]b[^] jmoo[^] ta[^] 'naang[^] dsea[^] quiá[^] rúñ[^], jogui caniing[~] jmóor[^] lajii[^] e lí[^] dsií[^] ngúu[^] táam[^]bre, jogui ja[^] seeng[^] Jmiguí quiá[^] Fidiée[^] cóo[^]r[^] cajo.

²⁰ Joba' fii[^]guíí 'nú', dsea[^] rú[^]naa' dsea[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[~] i iin[^] eáang[^], e cuøø[^]gui bí rúng[^]na' e laco[^] nidsicuáng[^]gui quí[^]na' cóo[^] júu[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[~] lí[^] lajii[^] e fi[^] güeang[^] lí[^] niteáang[~]na' cóo[^]r[^]. Jogui féeng[^]na' Fidiée[^] la'eáang[^] cóo[^] Jmiguí quiá[^]r[^].

²¹ Jogui contøøng[~] jmi^guiéng[^] óo[^]na' jial tí[^] 'neáang[^] Fidiée[^] jnea[^]aa' jogui jeeng[^]na' e nití e jmi[^] e niñíng[~]na' quiá[^] Fii[^]naa' Dsea[^] Jmáang[~] e niliseeng[^]na' cøøng[^] cóo[^] Fidiée[^] lata[^] uí[^] e fii[^] líiñ[^] jnea[^]aa'. ²² Jogui jmee[~]na' úung[^] e laco[^] ningáng[^] jaléng[^] dsea[^] i ja[^]gui mí[^] ngáng[^] røø[^] laco[^] sí[^] júu[^] quiá[^] Dsea[^] Jmáang[~]. ²³ Jogui jmicóo[^]na' cajo jaléng[^] dsea[^] e laco[^] nileáiñ[^] jee[^] jalé[^] dsee[^] quiá[^]r[^], jo lajoba' ja[^] nidsilíñ[^] fi[^] lí[^] 'lí' fi[^] lí[^] cóo[^] jii[^] e ja[^] tóo[^] jmi[^] yu[^]. Jogui jmee[~]na' fii[^] líing[~]na' jaléng[^] dsea[^] cajo, jo dsu[^] 'né[^] ñiim[~] óo[^]na' jie[~] mí[^] síng[^] yaang[^]na' fi[^] ga[^] lí[^] teáang[^] jaléng[^] i dsea[^] i jmi^góo[^] do, jogui jie[~] mí[^] jmée[^]na' e jmeáang[^]na' ta[^] jalé[^]

sɿ'r̄, cō' jì'gui cartí' jalé' e jō 'lì' uí' e jmóor` jalé' e ja` dseeng`.

Júu' lí' cadséng` quiá' e jmiféng' dsea` Fidié`

²⁴ Jō dsu' jaam` Fidié` i seeng`, jogui íb` i nicaleáang` jneaa`aa' jee` jalé' dsee` quí'ii', jogui íb` i jmóo` í' jneaa`aa' cajo e laco' ja` niji'á'naa' fí' ní' dsee`, cō' eáam' 'gøiñ', jō jmóor` lajō e laco' niguiéiñ' jneaa`aa' fí' quinir` e ja` si'ling'naa' cōo' jjí' cōo` dsee`. Jōba' eáang' íáang`

dsi'naa' mi` nití' fí' lí' jlo' niiiñ` fí' ñiff` quiá'r̄. <sup>25</sup> Jō jjí' íb` dsea` catíing` ni-jmiféng' dsea`, cō' jjí' íb` dsea` líing' Fíi'naa' dsea` féng' dsea` ñíing' fí' la'úng`, jogui dsea` íb` dsea` cuóøng` lí' jmér` lí' doñí' ee`, jogui jjí' íb` dsea` óor` ta` e quiu'r̄ ta` fí' la'úng` la'eáang` cōo' Fíi'naa' Dsea` Jmáang`, jō lajōb` jmóor` la-jjí' ná'gui e nitiroo` jmigüf, jogui lajōb` jmóor` lana jogui tí' lí' dsé`gui cajo lí' dseáng' car` ngongfi` jmií'. Jō lajōb` nilí'.
 Jō lanab` jjí' fé' jí' quiá' Judas.

Lajíi' júu' e cajíng' Dsea' Jmáang' e nidsijéé'

1 Jalé' júu' e fé' e fí' ní' jì' la líí' júu' e cacuø' Fíi'naa' Dsea' Jmáang' e ca'íin' quiá' Fidiéé' e ja' mí' ca-
mijnéng' dsea' do lamí' jéeng'guí'. Jo Fidiéé' cacuø'r' dsea' do jalé' e júu' la e laco' ni'é' dsea' do jaléng' dsea' quiá'r' e jalé' e nidsijéé' lajee' lajmináb' jiu fí' jmigüf' la. Jo Dsea' Jmáang' casíin' jaang' ángel' quiá'r' e laco' cajméein' do júu' fí' quini' jaang' dsea' quiá'r' i sií' Juan. ² Jo i dsea' í'gui' guiar' jalé' e júu' quiá' Fidiéé' do jee' jaléng' dsea' jmigüf' cuaiñ' quiá' jalé' e cangár' do lafa' mí' quir', jogui' tíib' nir' cajo lajii' e júu' e cacuø' Fidiéé' e caliti' la'eáang' cóo' Dsea' Jmáang'.

³ Jo juguiú' o' quiá' i dsea' i f' jalé' e júu' la jogui' juguiú' o' cajo quiá' jaléng' i dsea' i jmoo' nūu' mí' nūur' jalé' e júu' e silii' e fí' ní' jì' la, co' jalé' e júu' la líí' júu' e jáa' quiá' 'ñiab' Fidiéé', dsu' nijaquiéem' e jmií' e niliti' lajii' e júu' e fé' e fí' ní' jì' la.

Júu' e cajme' Juan e catíng' lajii' guié' 'lé' dsea' quiá' Dsea' Jmáang'

⁴ Jnea' sií' Juan, jo jmo'o' e jì' la e catíng' lajii' guié' 'lé' dsea' rú'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i neáang' fí' lí' se' Asia. Íing'na' güea' quiá' Fidiéé' jogui' güiliseeng'na' juguiú' júu' røø' la'eáang' cóo' dsea' do, co' lajii' íb' dsea' i seeng' lajii' lati' mí' uing' jogui' lati' lana jogui' i nijáa'tu calé' catü'. Jogui' lajobi' cajo íim'ba' güea' quiá' lajii' guiáng' jmigüf' i seeng' fí' quini' lí' líí' éé' laniing' fí' lí' guing' Fidiéé' quiá'r' ta'. ⁵ Jogui' cajo íim'ba' güea' quiá' Dsea' Jmáang', co' íb' dsea' i dseáng' tíi' ní' røø' jalé' e júu' la, jogui' íbi' dsea' i la'uii' ca-
jí'tu jee' jaléng' 'líi', jogui' íb' dsea' niing' i quie' nifi' jee' jaléng' dsea' i

óo' ta' i seeng' fí' la'úng' fí' jmigüf'. Jogui' cajo íb' i eáang' 'neáang' jnea'aa', jogui' cajáng' 'ñia'r' e cajúin' e laco' caleáain' jnea'aa' jee' jalé' dsee' quí'ii' la'eáang' cóo' e jmi'øøiin' e catü' do. ⁶ Jogui' nicajméer' e jaléng' jnea'aa', dsea' líi'naa' dsea' quiá'r', nilí'naa' cóo' 'lé' dsea' i líing' lafa' jmidsea' i jmoo' lajii' e iing' Tiquiá'r' Fidiéé'. Jo ma-
jmi'goo'baa' jogui' majmifém'baa' dsea' do, co' íb' dsea' i eáang' 'gøng' jogui' i güeang' car' ngongíi' jmií' Jo lajob nilí'.

⁷ Joøø'na' jogui' quie'na' cuente!
Dob nijáa' Dsea' Jmáang' fí' jee' cabøø' jnií',

jo lajiim' dsea' niníin' dsea' do, jo jii'gui' jaléng' i dsea' i líing' ee' ca'íéiin' dsea' do niníng'neiñ';

jo ie' job mí' niquí' jogui' nilijiu' dsíi' jaléng' dsea' i seeng' latøøng' fí' jmigüf' uii' dsea' do, jo e jáb' e jo.

Jo lajob nilí'.

⁸ Jo lalab jíng' Fíi'naa' Fidiéé':
"Jneab' i la'uii' do jogui' jnea'bi' i lí' cadséng' do cajo, co' jneab' Fidiéé' i 'gøng' i quí' jmií' jmé' lí' doñí' ee', jogui' jnea'bi' cajo i seeng' lajii' lati' mí' uing' jogui' lati' lana jogui' i nijáa'tu calé' catü'."

Mí' cangá' Juan jial' tíi' jlo' jnéeng' Dsea' Jmáang'

⁹ Jnea' sií' Juan, jogui' la'ó' rú'baa' líi'naa' uii' e nilí'naa' dsea' quiá' Dsea' Jmáang'. Jo røøb' íing'naa' iihuí' dsu' uii' e líi'naa' dsea' quiá' dsea' do, jogui' røøb' cajo catí'naa' e quie' Fidiéé' nifi' quí'ii', jogui' røøb' jmoo'naa' té'naa' cóo' jalé' iihuí' e dsingíng'naa' do. Jo uii' e guiaa' júu' quiá' Fidiéé' e caliti' la'eáang' cóo' Dsea' Jmáang', joba' casíng' dsea' do jnea' fí' cóo' guóo' uø' jiu e sií' Patmos e née' fí' ní' jmií'na'. ¹⁰ Jo cangojéé' e lajee' e jmií' domiing' e jmiféng' dsea' Fidiéé' cajá'a

jee Jmiguí quíá^l dsea^o do jo canú^u lí^o calú^u u coo^o luu^o e fé^o teá^o eáang^o lí^o la- co^o mi^o ii^o coo^o lúu^o trompé^o, jo lalab ca- jing^o sí^o jnea^o:

¹¹—Jo fíi^o i 'nu^o, Juan, e nijméel^o fí^o coo^o ni^o jì^o lajalé^o e móo^o la jmií^o na, jo mi^o ningí^o jo, nisín^o jalé^o e jì^o jo quíá^l lajì^o guié^o 'lé^o dsea^o quíe^o e i neáang^o fí^o e fíi^o e sii^o Éfeso, jogui e fíi^o e sii^o Esmirna, jogui e fíi^o e sii^o Pérgamo, jogui e fíi^o e sii^o Tiatira, jogui e fíi^o e sii^o Sardis, jogui e fíi^o e sii^o Filadelfia, jogui e fíi^o e sii^o Laodicea; jo lajì^o guié^o e fíi^o na née^o fí^o lí^o se^o Asia.

¹²Jo mi^o cangí^o e canú^u e luu^o do, joba^o cajjí^o i nií^o lí^o calú^u u e laco^o nicaá^o cuente i^o gui^o i tó^o jnea^o do; jo job mi^o camó^o o guié^o candeléer^o e jì^o e líí^o cóo^o layaang^o cunée^o. ¹³Jo jeeng^o e guié^o candeléer^o e jì^o do camán^o n jaang^o i jnéeng^o dseáng^o laco^o jaang^o dsea^o jmigüí^o i qui^o coo^o 'mi^o e cuee^o e tíí^o cartí^o uii^o tíir^o, jogui níúú^o ná^o dsíir^o coo^o e líí^o cóo^o layaang^o cunée^o, ¹⁴jogui tee^o jñuguir^o lí^o laco^o tee^o 'moo^o osi^o joo^o é, jogui jminir^o líí^o lafa^o sóng^o jì^o, ¹⁵jogui tíir^o líí^o dseáng^o lafa^o coo^o ní^o e sii^o bronce e dseáng^o jíing^o jì^o lafa^o mi^o iú^o fí^o ni^o jì^o, jogui júu^o quíá^l ná^o lí^o laco^o ii^o coo^o lóo^o e fé^o eáang^o. ¹⁶Jogui e fí^o jaguór^o dsée^o do teáang^o guiáng^o núú^o, jogui fí^o mo'oor^o güí^o fí^o coo^o nüsü^o e dsíng^o 'mé^o lajì^o tú^o taang^o. Jogui nir^o dseáng^o jíing^o jì^o lí^o laco^o jnéeng^o iee^o mi^o íiñ^o guieñí^o joo^o.

¹⁷Jo mi^o camán^o n i dsea^o do, joba^o dseáng^o caquím^o baa^o fí^o uii^o tíir^o lafa^o jaang^o 'líí^o. Jo dsu^o ír^o caquidsir^o guoor^o dsée^o fí^o yú^o moguií^o jo casí^o r jnea^o lala:

—Ja^o fóon^o jíí^o coo^o; co^o jneab^o dsea^o i la'uii^o jogui jnea^o bí^o dsea^o i tí^o lí^o cadséng^o do cajo, ¹⁸jo jnea^o bí^o cajo i dsea^o i seeng^o lana; jogui e já^o ba^o e cajún^o cateá^o, dsu^o cajíb^o túu^o calé^o catú^o, jo dsu^o car^o ngongíí^o jmií^o seen^o náng^o; jogui jneab^o dsea^o quiee^o joñí^o quíá^l 'mó^o jogui joñí^o quíá^l fí^o lí^o 'lí^o cajo. ¹⁹Joba^o lana nijméel^o fí^o ni^o jì^o lajjí^o e nicañí^o jogui

jalé^o e móo^o jmií^o na cóo^o gui jalé^o e nimó^o gui^o cøong^o gui. ²⁰Jo lalab guóng^o i guiáng^o núú^o i nicañín^o fí^o jaguóo^o dsée^o la, jogui lalab guóng^o cajo lajì^o guié^o candeléer^o e jì^o e líí^o cóo^o layaang^o cunée^o do: i guiáng^o núú^o do guóng^o quíá^l jaléng^o dsea^o i quie^o nifi^o quíá^l dsea^o quíe^o e i seeng^o fí^o lajì^o guié^o fíi^o e née^o fí^o lí^o se^o Asia, jogui laco^o e candeléer^o e tíí^o guié^o do guóng^o i guié^o 'lé^o dsea^o quíe^o e i seeng^o fí^o laco^o e fíi^o jo.

Júu^o e catíng^o dsea^o quíá^l Dsea^o Jmáang^o i neáang^o fí^o Éfeso

2 Jo fíi^o guíi^o 'nu^o, Juan, e nijméel^o coo^o jì^o e catíng^o i dsea^o i quie^o nifi^o quíá^l dsea^o quíe^o e i neáang^o fí^o fíi^o Éfeso, jo lalab jméel^o: “Lalab jing^o i dsea^o i teáang^o lajì^o guiáng^o núú^o fí^o jaguór^o dsée^o jogui i ngí^o fí^o jee^o lajì^o guié^o candeléer^o e jì^o e líí^o cóo^o layaang^o cunée^o do: ²Jo lalab fíi^o i 'nu^o e guiú^o níi^o lajalé^o e jmoo^o lafa^o jalé^o e la; e eáam^o cuo^o b^o uo^o e jmoo^o ta^o jogui e eáam^o iú^o ní^o cóo^o jalé^o e jo cajo, jogui ní^o baa^o cajo e ja^o cuo^o fí^o e nijmé^o dsea^o jalé^o e ja^o dseeng^o lí^o eé^o já^o dsíir^o. Jogui ní^o baa^o guié^o e nicajóo^o su já^o laco^o fé^o jaléng^o i dsea^o i jing^o e líiñ^o dsea^o apóo^o i ni^o júu^o quíe^o e, jo dsu^o o^o já^o e líiñ^o lajo, jo 'nu^o nicalilí^o ba^o e jaléng^o i dsea^o í^o jman^o i adseam^o. ³Jogui eáam^o nicajmee^o féng^o a^o jogui nicateá^o lí^o bí^o cóo^o jalé^o iihuí^o e nica'fín^o uí^o jnea^o, jo dseáng^o ja^o mí^o calitúng^o o^o e sin^o teá^o fí^o guiú^o cóo^o jnea^o. ⁴Jo dsu^o seab^o coo^o júu^o e ni'lee^o quíí^o lana, jo e lab e jo: jo quíe^o e 'neáan^o jnea^o o^o gui dsea^o rún^o laco^o gui lami^o uing^o do ie^o lami^o canaan^o e cuín^o jnea^o. ⁵Joba^o fíi^o i 'nu^o e ni'fí^o du o^o jie^o lí^o nica'lee^o quíí^o lana, jo quíí^o jíing^o tu^o uo^o calé^o catú^o fí^o quini^o Fidiée^o, jogui jmee^o tu^o lajalé^o lí^o laco^o gui lami^o quí^o tñín^o e jmoo^o lati^o mi^o uing^o do. Jo song ja^o nijméel^o lajo, joba^o lajmináb^o nigáa^o fí^o na jo nijé^o baa^o eé^o quíá^l e candeléer^o do quíí^o, jo dsu^o ja^o níí^o lajo

song niquí¹ jíng¹ tu uø¹ fí¹ quini¹ Fidiée¹.
 6 Jo dsu¹ e laba¹ guiá¹ e jmicóo¹ quí¹, e
 'nib¹ man¹ jalé¹ e jmoo¹ i dsea¹ nicolaíta
 lí¹ laco¹gui jnea¹ 'nib¹ máan¹ nre cajo.
 7 Joba¹ fá¹: lí jaléng¹ dsea¹ dsi¹ logua¹,
 guinú¹ bre lají¹ júu¹ e jíng¹ Jmiguí¹
 quía¹ Fidiée¹ e catíng¹ lají¹ guié¹ 'lé¹
 dsea¹ quíe¹: Jaléng¹ i dsea¹ i nité¹ lí¹
 cóo¹ jalé¹ iihuí¹ jogui ja¹ nitiúuiñ¹ jnea¹,
 joba¹ nicuøø¹ baare e nidø¹ lají¹ e sea¹
 quía¹ e 'ma¹ e cuø¹ e seeng¹ dsea¹ lata¹ e
 si¹ fí¹ ñiff¹ quía¹ Fidiée¹."

Júu¹ e catíng¹ dsea¹ quía¹ Dsea¹ Jmáang¹ i neáang¹ fí¹ Esmirna

8 Jo fí¹ guí¹ 'nu¹, Juan, e nijmée¹ cóo¹
 jí¹ e catíng¹ i dsea¹ i quíe¹ niff¹ quía¹
 dsea¹ quíe¹ e i neáang¹ fí¹ fí¹ Esmirna, jo
 lalab jmée¹: "Lalab fé¹ i dsea¹ la'uuiñ¹ do
 jogui i dsea¹ tí¹ lí¹ dséng¹ gui do, i dsea¹
 i cajúng¹ do jogui i cají¹ tu mí¹ catí¹ 'ní¹
 jmí¹ lajo: 9 Jo lalab fí¹ 'nu¹ e guiúb¹
 ñii¹ lají¹ iihuí¹ e íin¹ jogui jial tíñín¹
 cajo, nañí¹ fa¹ eáam¹ bre jmicóo¹ Fidiée¹
 'nu¹ cóo¹ jalé¹ e lí¹ quí¹. Jogui ñi¹ bí¹
 guiú¹ cajo jial fé¹ dsea¹ ga¹ uii¹ quí¹,
 fa¹ jaléng¹ i dsea¹ i jíng¹ e lííñ¹ dsea¹ Is-
 rael, jo dsu¹ o¹ jál¹ e lííng¹ i dsea¹ í¹ lajo,
 có¹ i dsea¹ í¹ lico¹ lííñ¹ dsea¹ i jmiféng¹
 fí¹ i 'lim¹. 10 Jo fí¹ 'nu¹ e ja¹ fóøn¹ la-
 jí¹ iihuí¹ e tí¹ lí¹ ni¹ íin¹; có¹ fí¹ i 'ling¹
 nijmér¹ e i lííng¹ 'nú¹ nigúitáang¹ na¹
 fí¹ dsí¹ 'nuñí¹ e laco¹ nijmér¹ quijí¹ jial
 nitá¹ na¹ e teáang¹ na¹ teá¹ fí¹ guiá¹ cóo¹
 jnea¹; jo e iihuí¹ jo ni¹ íing¹ na¹ lajee¹
 guí¹ jmí¹. Jo dsu¹ fí¹ 'nu¹ dseáng¹ jie¹
 mí¹ lítúng¹ o¹ e sin¹ teá¹ fí¹ guiá¹ cóo¹
 jnea¹, doñí¹ fa¹ ííng¹ dsea¹ jngain¹ 'nu¹
 uii¹ e jo, joba¹ jneab¹ nicuøø¹ 'nu¹ lají¹
 e catíñ¹ e niliseen¹ cøøng¹ cóo¹ jnea¹
 car¹ ngongí¹ jmí¹. 11 Jo jaléng¹ 'nú¹,
 dsea¹ dsi¹ loguá¹ na¹, núu¹ na¹ lají¹ e júu¹
 e jíng¹ Jmiguí¹ quía¹ Fidiée¹ e catíng¹
 lají¹ guié¹ 'lé¹ dsea¹ quíe¹: Jo jaléng¹
 dsea¹ i ja¹ nilítúng¹ dsí¹ e teáain¹ teá¹ fí¹
 guiá¹ cóo¹ jnea¹, joba¹ i dsea¹ í¹ jo¹ tóo¹

jmí¹ fa¹ e nitiñ¹ fí¹ lí¹ 'lí¹ mí¹ nití¹ fí¹ fí¹
 cóo¹."

Júu¹ e catíng¹ dsea¹ quía¹ Dsea¹ Jmáang¹ i neáang¹ fí¹ Pérgamo

12 Jo fí¹ guí¹ 'nu¹, Juan, e nijmée¹ cóo¹
 jí¹ e catíng¹ i dsea¹ i quíe¹ niff¹ quía¹
 dsea¹ quíe¹ e i neáang¹ fí¹ fí¹ Pérgamo, jo
 lalab jmée¹: "Lalab fé¹ i dsea¹ i quíe¹ e
 ñisú¹ e 'mé¹ lají¹ tú¹ taang¹ do: 13 Jo lalab
 fí¹ 'nu¹, e guiúb¹ ñii¹ lajaléb¹ e jmoo¹,
 jogui ñi¹ baa cajo e seen¹ fí¹ lí¹ quíu¹ fí¹ i
 'líng¹ ta¹, dsu¹ ja¹ mí¹ catíuñ¹ e dseáng¹
 jál¹ líñ¹ lají¹ júu¹ quíe¹. Jogui ja¹ mí¹
 catíuñ¹ jnea¹ fa¹ e ja¹ mí¹ jmití¹ lají¹
 ta¹ quíu¹, o¹ gui mí¹ catíuñ¹ jnea¹ íe¹
 mí¹ cajngang¹ dsea¹ i dsea¹ quíe¹ e i sii¹
 Antipas i cajmítí¹ júu¹ quíe¹ e fí¹ fí¹ e
 fí¹ lí¹ quíu¹ fí¹ i 'líng¹ i sii¹ Satanás ta¹
 do. 14 Dsu¹ fí¹ guí¹ 'nu¹ e seab¹ cóo¹ tú¹
 ííng¹ e 'léé¹ quíí¹, jo e lab e jo: ja¹ mí¹
 cajniñ¹ quía¹ cóo¹ tú¹ mííng¹ dsea¹ i
 seeng¹ fí¹ na¹ i ja¹ mí¹ catú¹ e jmitíñ¹ la-
 jí¹ júu¹ 'lí¹ e caguía¹ Balaam, có¹ i dsea¹
 na ca'e¹ jaang¹ gui dsea¹ i sii¹ Balac, jo
 i dsea¹ í¹ guib i cajmigøøng¹ jaléng¹ dsea¹
 Israel e laco¹ éein¹ dsee¹ e gø¹ ngu¹ jó¹
 i nicacuññ¹ diée¹ i o¹ jál¹ jogui e 'léer¹
 e güññ¹ cóo¹ dseañu¹ osi dseamf i o¹
 quía¹. 15 Jo lajobi cajo seem¹ bi cóo¹ tú¹
 mííng¹ dsea¹ la'ó¹ 'nú¹ i neáang¹ fí¹ na¹
 i ja¹ mí¹ catá¹ jalé¹ e 'lí¹ e quí¹ tííng¹
 e jmoo¹ jaléng¹ dsea¹ nicolaíta. 16 Joba¹
 fí¹ 'nu¹ lana e quí¹ jííng¹ uø¹ fí¹ quini¹
 Fidiée¹; jo dsu¹ song ja¹ nijme¹ lajo,
 joba¹ lajmináb¹ nigáa¹ fí¹ lí¹ guin¹ e
 nitiñ¹ n cóo¹ jaléng¹ i dsea¹ í¹ cóo¹ e
 ñisú¹ e íu¹ fí¹ mo'óo¹. 17 Jo jaléng¹ 'nú¹,
 dsea¹ dsi¹ loguá¹ na¹, núu¹ na¹ lají¹ júu¹ e
 jíng¹ Jmiguí¹ quía¹ Fidiée¹ e catíng¹ la-
 jí¹ guié¹ 'lé¹ dsea¹ quíe¹: Jo i dsea¹ i ja¹
 nilítúng¹ dsí¹ e núu¹ júu¹ quíe¹, joba¹
 nicuøø¹ baare cóo¹ e lafa¹ íñí¹ e catíññ¹
 e si¹ ma¹ fí¹ ñiff¹; jogui nicuøø¹ baare cajo
 cóo¹ cuu¹ e tee¹, jo e fí¹ ni¹ e cuu¹ do ni-
 jé¹ cóo¹ júu¹ e 'mí¹ laco¹ sii¹ i dsea¹ do,

jo dsu' jíí' jaang` dsea` jiéng' ja` niliñí' e júu` jo, co' jíí' i dsea` i ni'ing' do, jíí' í'bing' i niliñí' e júu` jo."

**Júu` quiá' Fidié` e catíng`
dsea` quiá' Dsea` Jmáang`
i neáang' fí Tiatira**

18 Jo fíí' guíí' 'nu', Juan, e nijmée' coo` jí' e catíng` i dsea` i quie` nifí' quiá' dsea` quie` e i neáang' fí' fíí' Tiatira, jo lalab jmée': "Lalab jíng' i Jóó' Fidié` camíng' do i quie` jmini` e líí' lafa' sóng' jí' jogui tíir` jnéeng` lafa' ní' e jííng' jí' jlo' e sii' bronce: 19 Jo lalab fíí' i 'nu', e guíáb` níi' lajaléb' e jmoo', jogui e eáam` 'neáan' dsea` rún', jogui e teáb` sin' fí' guíú` cóo' jnea~, jogui eáam` la'úung` nicajmee' lajíí' ta` e iin`n, jo ja` mí' cajmitúng` o' lajíí' e ta` jo, co' dseáng' nicateá'ba', jo ní'baa guíú` e eáang'gui nicuø' bí' uø' lana e røø'gui nijmoo' ta` laco'gui lamí' jmoo' lamí' uíing` do. 20 Lí' jíí' e laba' e 'lée' quíí' e ga: ja` mí' cajniín' quiá' i dseamf` i sii' Jezabel e sí' 'ñia'r' e líiín' jaang` dseamf` i fé' cuain` quiá' Fidié`, jo dsu' i dseamf` í' lí' jmiøøiín` jaléng' dsea` quie` e cóo' jalé' e e'r' do, co' iin` e nisíng' tu jaléng' dsea` quie` e fí' gab` e jmé` tur ta` 'lée' cóo' jaléng' dseañu' osi dseamf` i o' quiá'r', jogui e jmé` tur ta` gø' jalé' e nicuø'r' diéé` i o' já'. 21 Jo huøøb` nicacuøø` øre fí' fa' e niquí' jíng' 'ñia'r' fí' quinií' e laco' jo` nijmér` e ga` lajo, jo dsu' ja` mí' cali' iin` fa' e nicajmээр` lajo e jo` nibeáng'gui 'ñia'r' dsee, co' ja` iin` fa' nicateúr' jalé' e 'li' e jmóor` do. 22 Jo dsu' lalab fá'a uii` quiá' jaléng' i dsea` i jmoo` ta` 'lée' cóo' i dseamf` í', e song ja` niliúng` yaaiñ` e jmóor` jalé' e jo, joba' nijmee` e e nilidsée' bre lajaléiín' do, co' eáam` nicár` iihuíí', jogui huíim` nidsijéé' quiá'r'. Jo jalé' e iihuíí' nab nidsingíiín` song ja` niquí' jíng' yaaiñ` uii` quiá' jalé' e dsee` e nica'éer` do. 23 Jogui ni-

jngám' baa jaléng' jóó' i dsea` í' e laco' jaléng' dsea` i lííng' dsea` quie` e niliñir` e jneab` dsea` móo'o jogui cuíí' i jial líí' dsíí' dsea` lajaang` lajaañ'; jo jneab` dsea` catíin`n e nicuøø` 'nú' la-jíí' e catíng`na' lajaang` lajaang`na' uii` quiá' lajíí' ta` e nicajmee`na' fí' jmiøúí' na. 24 Jo fíí' jaléng' 'nú' caguaang`gui dsea` i seeng` fí' na fí' Tiatira; ii` i ja` mí' casing' yaang` fí' ga` cóo' i dseamf` ga` do o'gui mí' cajmitir` lajíí' e fé' dsea` e líí' júu` nuu` quiá' fíí' i 'ling' i sii' Satanás, joba' lalab fíí' 'nú' e jo` nicuøø` guíí' 'nú' ta` ii` e jíé' gui. 25 Joba' líí' jie` mí' tú'na' lajíí' e guíú` e jmoo`-na' na cartí' mí' nití' í' e ninií' túu calé' catú' fí' jmiøúí' na. 26 Jo jaléng' dsea` i nigüeáng' e jmitir` lajíí' e iing` jnea` e nijmér`, joba' nicuøø` baare ta` e niquiúr` ta` fí' jalé' fíí' e sea` fí' jmiøúí' na; 27 jogui dseáng' lí' laco'gui nicacuø' Tiquié` e jnea` fí' e niquiúr` ta` quiá' jaléng' dsea` jmiøúí', lajob` i dsea` í' cajo niñiín` lafa' 'ma'u` quiá' dseata~, jo cóo' e job` niquiúr' ta` fí' jalé' fíí' cartí' nijmér` jmiøúí' cuíí' laco'gui mí' fíing` coo' tu'. 28 Jogui cajo nicuøøm`baa 'nú' i nuu` i jnéeng` mí' la'ee'. 29 Jogui fíí' 'nú', ii` 'nú' dsea` dsí' loguá'na', nuu` na' lajíí' júu` e jíng' Jmiøúí' quiá' Fidié` e catíng` laji' quie` 'lé' dsea` quie` e."

**Júu` quiá' Fidié` e
catíng` dsea` quiá' Dsea`
Jmáang` i neáang' fí' Sardis**

3 Jo fíí' guíí' 'nu', Juan, e nijmée' coo` jí' e catíng` i dsea` i quie` nifí' quiá' jaléng' dsea` quie` e i neáang' fí' fíí' Sardis, jo lalab jmée': "Lalab jíng' i dsea` i quie` laji' guie` jmiøúí' quiá' Fidié` jogui i teáang' guiáng` nuu` fí' jaguór': Lalab fá'a e dseáng' ní'baa guíú' lajalé' e jmoo', jo fíim' dsea` í' dsíir` e dseáng' lajam' e lin' jaang` dsea` i seeng` cøøng` cóo' jnea~, jo dsu'

o' já' e lin' lajo, co' ñi'baa guiá' e lin' jaang` dsea` lafa' i sijúung` i si'naang` cóo' jnea`. <sup>2</sup> Joba' fñi' i 'nu' e fi' a' røð` jogui cuøø' bñ' uø' e nijmee' laco' si'í' lajji' e sisée' e 'né' jmée'gui'; jo song ja` nijme' lajo, joba' dseáam' seen' e ni'íing` congua' quí' e; co' lí' lajji' e móo'o e jmoo' na dseáng' ja` dseem` lí' fi' quini' Fidiée'. ³ Jo tée' a' lajji' júu' quié' e nica'ín' jogui e nicanáa'; jo jmeé' lajji' e jo, jogui quí' jing' uø' fi' quini' Fidiée'. Co' song ja` nijmee' lajalé' e fñi' i 'nu' na, joba' niguiéeb' jmií' mi' niguié' e fi' quini' lajee' e ja` ñiing` o', lafa' mi' ngí' jaang` i' e dsijmeér` i' quiá' dsea' e jji' ja` ñiing` dsí' i dsea' do lí' niguiéin' do. <sup>4</sup> Jo dsu' e fi' fñi' Sardis na seem`bi cóo' tú' mñing` dsea' i la'ó' røð` cuíng`na' jnea~, jo i dsea' í' ja' mí' cajmi'ling' yaain' fi' quini' Fidiée', joba' i dsea' í' catíim`bre e ningír` cóo' jnea~, co' ja' si'liin' jji' capí'. <sup>5</sup> Jo jaléng' dsea' i nité' lí' e já' líiin' jalé' júu' quié' e, joba' niqui'bre si'r' e tee' e laco' cuø' lí' e niguiúim`bre fi' quini' Fidiée', jogui ja' tóo' jmií' fa' e ni'uøng`guir lí' niteáain' fi' ni' jì' lí' nitaang` jaléng' dsea' quié' e, jogui nijmee' e júu' fi' quini' Tiquié' e dsea' guíing` ñiff' jogui fi' quini' jaléng' ángeles quiá'r' e jaléng' i dsea' í' dsea' quié'baa nilíiin'. <sup>6</sup> Joba' fñi' i 'nú', i' 'nú' dsea' dsí' loguá'na', núu'na' lajji' e jing' Jmiguí' quiá' Fidiée' e catíing` laji' guié' 'lé' dsea' quié' e."

Júu' quiá' Fidiée' e catíing` dsea' quiá' Dsea' Jmáang' i neáang' fi' Filadelfia

⁷ Jo lalab fñi' guí' 'nu', Juan, e nijmee' cóo' jì' e catíing` i dsea' i quié' nifi' quiá' jaléng' dsea' quié' e i neáang' fi' fñi' Filadelfia, jo lalab jmée': "Lalab jing' i dsea' güeang' jogui i fé' jmang' júu'

já' contøong` jogui i quié' joñí' quiá' dseata` dsea' féng' Daví'; jo mi' náa' i dsea' i quié' e joñí' do, joba' jji' jaang` dsea' jo` i' nilí' fa' e nijnir'; jogui mi' jnár', joba' jji' jaang` dsea' ja' i' nilí' fa' e nineár'. <sup>8</sup> Jo jnea` ñi'baa guiá' lajalé' e jmoo'. Jogui lana lafa' nicanáa' cóo' jn' fi' quini' e jji' jaang` ja' i' quí' jmií' fa' nijnir' tu, jo nañi' fa' ja' 'leáang` bñ' quí' sea', dsu' nicajmee' ba' núu' lajji' júu' quié' e, jo ja' mí' cajmee' fa' e ja' jmicuín' jnea'. ⁹ Jogui jnea' nijmee' e e jaléng' i dsea' i teáang' jee' 'lé' quiá' Satanás, jaléng' i adsee' i fé' e líiin' dsea' Israel jo dsu' o' já' e líiin' lajo, jo nijmee' e e nisí' jaléng' i dsea' í' uø' jnir' fi' quini', jo lajob' nilíinir' e eáam' 'neáang` jnea' 'nu'. <sup>10</sup> Jo co' contøom` nicateá' e jmoo' núu' lajji' júu' quié' e e ja' mí' calitúng` o' e júu' jo, jo uíi' e joba', jnea' nijmee' e í' 'nu' mi' nijaquiéeng' e niní' dsea' iihuú' fi' latøong` jmiigúf, co' ie' job' mi' nijøø' jial líing` lajaang` lajaang` dsea' seeng' fi' ni' guóo' uø' na, jo ne' duu' su teáain' teá' fi' guiá' cóo' jnea' osi' o' lajo é. <sup>11</sup> Jo lajee' lajmináb` nigáa'túu' fi' jmiigúf na, lí' jie' mi' té' lajji' e jmoo', jo lajoba' jji' jaang` ja' i' cuøøng` niguí' quí' lajji' e catíin' quiá' Fidiée'. ¹² Jo jnea' nijmee' e e i' i' nité' lí' jogui e ja' nitár' júu' quié' e, íb' dsea' i nilí' e nilíin' jaang` i ñiing` i niliseeng` colíing` cóo' jnea' fi' lí' guíing` Tiquié' e Fidiée', jo jo' quí' jmií' fa' e nidsihuíng`guir fi' jo; jogui jnea' nijmee' e e jaléng' i dsea' í' nilíin' dsea' quié' e jogui e nilíin' dsea' góo' Tiquié' e fi' fñi' lí' sii' Jerusalén e 'mí' e jáa' fi' ñiff' quiá' Fidiée', jogui nijmee' e e nilíin' jaléng' i dsea' do e júu' 'mí' e nilisii' ie' jo. ¹³ Jo fñi' i 'nú', i' 'nú' dsea' dsí' loguá'na', núu'na' lajji' júu' e jing' Jmiguí' quiá' Fidiée' e catíing` laji' guié' 'lé' dsea' quié' e."

**Júu[^] quiá⁻ Fidié[~] e catíng⁻
jaléng⁻ dsea[^] quiá⁻ Dsea[^]
Jmáang⁻ i neáang[^] fí⁻ Laodicea**

14 Jō fíi⁻ guíi⁻ 'nu', Juan, e nijmée⁻ cōo⁻ jì⁻ e catíng⁻ i dsea[^] i quie⁻ nifi⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea[^] quie⁻ e i neáang[^] fí⁻ fíi⁻ Laodicea, jō lalab⁻ jmée⁻: “Lalab⁻ jíng⁻ i dsea[^] i lííng⁻ dseáng⁻ lajang⁻ Fíi⁻ naa⁻ Fidié[~], jogui⁻ i dseáng⁻ tíi⁻ nì⁻ røø⁻ i fé⁻ jmang⁻ júu[^] já⁻, jogui⁻ cajo⁻ la'eáang[^] cōo⁻ íb⁻ cajmée⁻ Fidié[~] lajalé⁻ e sea⁻ fí⁻ jmigüf⁻: 15 Jō lalab⁻ fá⁻ a e niñí⁻ jnea[~] guíi⁻ lajalé⁻ e jmoo⁻, jōba⁻ ñi⁻ baa⁻ e ja⁻ mí⁻ 'naan⁻ cōo⁻ jnea[~] o⁻ gui⁻ cuø⁻ b⁻í⁻ uø⁻ fa⁻ e nisíng⁻ gui⁻ teá⁻ cōo⁻ jnea[~]. Dsu⁻ e laba⁻ fíi⁻ i 'nu' e 'né⁻ e ni⁻ f⁻ o⁻ røø⁻ jnang⁻ fí⁻ e iin⁻ e nicá⁻; su e nisín⁻ teá⁻ cōo⁻ jnea[~], òsi e 'ní⁻ man⁻ jnea[~] é. 16 Jō dsuco⁻ lí⁻ í⁻ o⁻ e ja⁻ ee⁻ líí⁻ quíi⁻ jíé⁻ fí⁻ sin⁻, uíi⁻ jōba⁻ e nibíi⁻ n 'nu' fí⁻ caluu⁻. 17 Cō⁻ 'nu' fó⁻ e lin⁻ jaang⁻ dsea[^] sea⁻ cuu⁻, jogui⁻ guíi⁻ b⁻ nicangojée⁻ quíi⁻, jō jò⁻ e 'né⁻ quíi⁻ jíi⁻ cōo⁻; dsu⁻ ja⁻ cã⁻ cuente uø⁻ fa⁻ e huíim⁻ líí⁻ quíi⁻ cōo⁻ jalé⁻ e í⁻ o⁻, jō dseáng⁻ fíi⁻ ba⁻ cō⁻ lafa⁻ tíñíim⁻ ba⁻ lin⁻, jogui⁻ lafa⁻ fí⁻ í⁻, jogui⁻ lafa⁻ tiuun⁻, jogui⁻ lafa⁻ ringúum⁻ ba⁻ cajo. 18 Jō uíi⁻ e jōba⁻ liúun⁻ n 'nu' e lál⁻ cunée⁻ quie⁻ e e nicaguo⁻ jlo⁻ fí⁻ ní⁻ jí⁻, jō lajōba⁻ e nilíin⁻ lafa⁻ jaang⁻ dsea[^] sea⁻ cuu⁻; jogui⁻ la'eáang[^] jneab⁻ cajo e lafa⁻ nilá⁻ sí⁻ e jlo⁻ e tee⁻ e niquí⁻, jō lajōba⁻ ja⁻ nilí⁻ i⁻ lin⁻ e ngí⁻ lafa⁻ ringun⁻; jō lajōb⁻ cajo lafa⁻ nilí⁻ mí⁻ quiá⁻ jminí⁻ e laco⁻ cuøøng⁻ e nilijné⁻ røø. 19 Jō jnea[~] liúum⁻ baa⁻ jogui⁻ fí⁻ baa⁻ 'goo⁻ quiá⁻ jaléng⁻ dsea[^] i neáan⁻. Jōba⁻ fíi⁻ i 'nu' e cuøø⁻ b⁻í⁻ uø⁻ e ngocáng⁻ o⁻ laco⁻ catíng⁻, jogui⁻ quíi⁻ jííng⁻ uø⁻ fí⁻ quini⁻ Fidié[~]. 20 Janú⁻! Núu⁻ e júu[^] la: jnea[~] tóø⁻ dsea[^] catí⁻ o'nú⁻; jō ií⁻ dsea[^] i ninú⁻ júu[^] quie⁻ e jogui⁻ nineár⁻ jní⁻ e laco⁻ ni'íin⁻ e júu[^] do quie⁻ e mí⁻ nitóø⁻ øre, jōba⁻ ni'ú⁻ baa⁻ fí⁻ dsíi⁻ sinúu⁻ quiá⁻ r, jō colíim⁻ niquiee⁻ naa⁻ i'naa⁻ cōo⁻ i dsea[^]

do. 21 Jō ií⁻ dsea[^] i nité⁻ lí⁻ e já⁻ líi⁻ jalé⁻ júu[^] quie⁻ e, jōba⁻ nicuøø⁻ baare fí⁻ lí⁻ nigüear⁻ colíing⁻ cōo⁻ jnea[~] fí⁻ ñíí⁻ lí⁻ laco⁻ nicalí⁻ jnea[~] e guíi⁻ n cōo⁻ Tiquié⁻ e fí⁻ ñíí⁻ quiá⁻ r fí⁻ lí⁻ quiu⁻ r ta⁻. 22 Jō fíi⁻ i 'nú⁻, ií⁻ 'nú⁻ dsea[^] dsí⁻ loguá⁻ na⁻, núu⁻ na⁻ lajíi⁻ júu[^] e jíng⁻ Jmigui⁻ quiá⁻ Fidié[~] e catíng⁻ lajì⁻ guié⁻ 'lé⁻ dsea[^] quie⁻ e.”

**Jial líí⁻ lí⁻ jmiféng⁻
dsea[^] Fidié[~] fí⁻ ñíí⁻**

4 Jō mí⁻ cangí⁻ e jō, lalab⁻ jíng⁻ gui Juan e cangár⁻: Jō camó⁻ o e óob⁻ cōo⁻ jní⁻ quiá⁻ ñíí⁻, jō canú⁻ u e guica⁻ líí⁻ fí⁻ yú⁻ jmigüf⁻ cōo⁻ luu⁻ e ií⁻ lafa⁻ cōo⁻ lúu⁻ trompé⁻ lí⁻ laco⁻ canú⁻ u lamí⁻ uii⁻ do, jō lalab⁻ casí⁻ jnea[~]:

—Ñiquiéng⁻ fí⁻ la, jō nijmée⁻ e 'nu' júu[^] lajíi⁻ e 'né⁻ nidsijée⁻ lajee⁻ mí⁻ ningíing⁻ e la.

2 Jō ladsifí⁻ lajōb⁻ cajá⁻ a jee⁻ Jmigui⁻ quiá⁻ Fidié[~], jō lajee⁻ jō camán⁻ n jaang⁻ dsea[^] fí⁻ ñíí⁻; jō i dsea[^] í⁻ guíi⁻ ñ e fí⁻ ée⁻ e lí⁻ gua⁻ dsea[^] i laniing⁻ i quíu⁻ r ta⁻. 3 Jō camán⁻ nre e jnééng⁻ nir⁻ laco⁻ gui la líí⁻ cōo⁻ cuu⁻ jlo⁻ e jíi⁻ eáang⁻ e sií⁻ cornalina, jogui⁻ jnééi⁻ n cajo laco⁻ cōo⁻ cuu⁻ e sií⁻ jasje e jííng⁻ jí⁻; jogui⁻ lacúng⁻ lajííng⁻ e lí⁻ guíing⁻ i dsea[^] 'nía⁻ do camó⁻ o e lafa⁻ sí⁻ cōo⁻ cuu⁻ e jnéng⁻ mí⁻ dsée⁻ jmigui⁻ e tíi⁻ ié⁻, jō e jō jííng⁻ jíi⁻ jlo⁻ laco⁻ cōo⁻ cuu⁻ røø⁻ e sií⁻ esmeralda. 4 Jō fí⁻ jōb⁻ camó⁻ guíi⁻ cajo jíé⁻ gui guiequíu⁻ guí⁻ ée⁻ fí⁻ lacúng⁻ lajííng⁻ e lí⁻ guíing⁻ i dsea[^] laniing⁻ do, jō fí⁻ jōb⁻ camán⁻ n guiequíu⁻ yúu⁻ dsea[^] cøøng⁻ e neáai⁻ fí⁻ jō, jō lajííng⁻ i dsea[^] í⁻ qui⁻ r 'mí⁻ té, jogui⁻ téé⁻ fí⁻ moguir⁻ lajaang⁻ lajaai⁻ n jmá⁻ cō⁻ lí⁻ corona e líí⁻ cōo⁻ layaang⁻ cunée⁻. 5 Jō e fí⁻ lí⁻ guíing⁻ i dsea[^] laniing⁻ do jnééng⁻ lafa⁻ mí⁻ líjì⁻ guíi⁻ níá⁻, jogui⁻ núb⁻ mí⁻ nii⁻ cajo, jō dseáng⁻ e eám⁻ téé⁻ mí⁻; jogui⁻ e fí⁻ quini⁻ lí⁻ guíing⁻ i dsea[^] laniing⁻ do jnééng⁻ cōo⁻ guie⁻ bøø⁻ jí⁻, jō e jō guóng⁻ quiá⁻ lajì⁻ guíang⁻ jmigui⁻ quiá⁻ Fidié[~].

⁶ Jo e fi' quini~ e li~ guing~ i dsea` do, fi' job jnéeng~ cajo laco' la jnéeng~ fi' ni~ jmiñi~, jo jnéeng~ ta' jmf lafa' coo` sí' ji'. Jo dseáng~ guiá' joo` jogui lacúng' lajíng` e fi' li~ guing~ i dsea` laniing~ do, neáang` quiúung~ i jí' i dsi~ jmiguiú' jmini~ lí' quini~ jogui lajobi lí' caluu~ cajo. ⁷ Jo i jí' i la'uii~ do jnéeiñ~ lafa' jaang` ie', jogui i jí' i catf tú~ do jnéeiñ~ lafa' jaang` güitá^, jogui i jí' i catf 'ni' do, f'bing' liing~ laco' jaang` dsea' jmigüf la jneaa'aa', jogui i jí' i li~ catf quiú` do jnéeiñ~ lafa' jaang` mií' i íing' guiá' güf. <sup>8</sup> Jo lajaang` lajaang` i quiúung~ do dsi~ jñúu~ cuéer', jogui dsi~ jmiguiú' jminir~ lí' lí' ni~ jogui lí' lí' ná' cajo; jo dseáng~ uoø` jmíib` ja` tár` e fé'r` lala:

Dseáng~ ja` cøøng` cóob~ güeang~ Fíi'ii', Fidiée~ dsea` guing~ ñiff~.

Dseáng~ dsea` güeam~ dsea` do, dseáng~ dsea` guiúum~ dsea` do, jo íb` dsea` 'gøng', jogui tíiñ` jmér' lí' doñi' ee'.

Jo íb` Fidiée~ i seeng` lajii~ lati' malí~gui, lajii~ nú'gui e nitiroo~ jmigüf jogui lati' lana jogui cajo i nijáa'tu calé' catú~, i seeng` car` ngongfi~ jmií'.

⁹ Jo lacoø` née~ mi~ jmiféng' i quiúung~ do Fidiée~ e cuø'r` dsea` do gui'máang', jogui mi~ jmi'gór` dsea` do dsea` guing~ fi' ñiff, dsea` i seeng` car` ngongfi~ jmií', <sup>10</sup> jo mi~ jmóor` lajo, joba' fi' quini~ i dsea` i guing~ fi' lí' niing~ do, laji` guiequiúung` i dsea` cøøng' do jmiféñ' dsea` do e téé~ uø` jnir~, jogui uø'r` e lí' corona cunée~ e téé~ fi' moguir~ lajaang` lajaaiñ~, jo guiar' fi' quini~ dsea` do jo fé'r` lala:

¹¹ Fíi'naa' Fidiée~, 'nub` dseáng~ dsea` féng' dsea` ñíng' fi' la'úng~ fi' jmigüf,

joba' 'nub` dsea` catíng~ e nijmiféng' dsea` 'nu',

jogui e nijmi'gó` dsea` 'nu',

jogui e nifé' dsea` e eáam` 'gøñ' cajo,

co' 'nub` dsea` cajmee' lajalé' e sea` fi' jmigüf,

jo jaléb' e cajmee' 'nu' caliseá` dseáng~ laco' la iin~ uø'.

Ji' quiá' Fidiée~ e roø` fi' ñiff

5 Jogui camó~ guí' cajo e fi' jaguó` dsée` quiá' i dsea` i guing~ fi' lí' niing~ do e iu~ coø` ji' e sibéeng` e silií~ lí' lí' dsí' jogui lí' caluu~ cajo, jogui sijni' røø` cóo'~ guié` sello e laco' ja` sea` fi' e nineá` lí' doñi' ii'. ² Jo camám~ bíi cajo jaang` ángel i 'gøng' eáang` quiá' Fidiée~, jo jmíngfi~ cóo'~ luu~ teá' lala:

—¿I' dsea` i catíng~ i nineá~ e ji' do jogui e niffñ~ laji' guié~ e sello quiá' e ja` cuøøng` nineá' do?

³ Jo dsu' ja` jie' lí' seeng` jaang` i catíng~ i nijme~ lajo, o'gui fi' yú' jmigüf o'gui fi' guóo'~ uø` o'gui fi' nú'~ uø` cajo fa' seeng` jaang` i catíng~ i nineá~ e ji' do o'gui e ír~ cajo. <sup>4</sup> Jogui jnea~, Juan, dob sín'n qui' i jii~ ja` ñii' ee' nijmee~ e, co' ja` mí' caliséng` jii~ jaang` fa' i catíng~ i nineá~ e ji' do o'gui e nijøø'r` o'gui e ni'í'r~ cajo. ⁵ Dsu' jaang` lajee~ i dsea` cøøng' i tíi' guiequiúung~ do casí'r` jnea~ lala:

—Jo` qui'gui, co' ja` ee' fi'í' sea, co' i do i líng~ i le' i iuung~ jee~ 'le' quiá' dsea` quiá' Judá jogui i líng' dsea` siju~ dseata~ dsea` féng' Davi~, íb` i nicalí', joba' lana nicuøøm` niffñ~ laji' guié~ e sello do, jo lajoba' nilí'r` nineár~ e ji' do.

⁶ Jo mi~ cangf e café' i dsea` do, joba' camán~ n i Jo'se' Jiuung~ i sing' fi' guiá' joo` e fi' lí' guing~ i dsea` laniing~ do cóo'~gui e lí' neáang~ i quiúung~ do jogui e fi' guiá' joo` e fi' lí' neáang` i guiequiúung~ dsea` cøøng' do. Jo i Jo'se' Jiuung~ do líng'ne' lafa' jaang` i nicajúng~ i nicajnga' dsea` quiá'. Jogui dsi~ guié~ fi're' jogui guié~ jmini're' cajo; jo e job líí' lafa' laji' guiáng~ jmigüf quiá' Fidiée~ e casíñ` fi' la'úng~ fi' jmigüf. <sup>7</sup> Jo i Jo'se' í cangó're' jo catíng~ne' casá're' e ji' e iu~ fi' jaguó`

dsée' quiá' i dsea' féng' i guing~ fí lí' niing~ do. ⁸ Jo dsifí' mi~ catíng~ne' e jí' do, i quiúung~ do jogui lajì' guiequiúung~ i dsea' cóong' do casing' yaaiñ~ e téé~ uó' jnir' fí' quini~ i Jo'se' Jiuung~ do. Jo lajaang' lajaañ' do quier' coo' lúu' e sii' arpa, jogui quier' úu' e líí' cóo' layaang~ cunée' e téé' sū' e coo', jo e joba' líí' jalé' e júu' quiá' dsea' quiá' Dsea' Jmáang~ mi' jmiféiñ' Fidiée'. ⁹ Jogui ør' júu' e 'míi' e ngóo' lala:

'Nub' dseáng' i catíng~ i nisó' e jí' do, jogui i nifing~ jalé' e sello quiá' do, co' cajngang' dsea' 'nu', jo cóo' e jmi'øon' e catuu' do íng' ta' quiá' jaléng' dsea' e laco' ni'uiiñ~ dsea' quiá' Fidiée';

jo jee' i dsea' do quíng' jmaquíng' 'lé' dsea',

jogui jmaquíng' íng' jmií' e fé'r', jo jaléng' i dsea' í jalíiñ~ fí' jmaquíng' fii' e sea' fí' la'úng~ fí' jmigüf.

¹⁰ Jo cajmee' cóo' lajaléng' i dsea' í e 'nub' dsea' quie' nifí' quiá'r~ lajaang' lajaañ'.

Jogui cajmee' cajo e jaléng' i dsea' í líiñ~ lajii' jmidsea' quiá' Fidiée'.

Jogui coob' mi' niguiée' jmií' e niquiá'r' ta' fí' latøng~ jmigüf.

¹¹ Jo mi' cangf' e jo, jo cajø' ø jo canú' u luu' dseáng' i 'leáang~ eáang' ángeles i teáang' lacúng' lajíng' e lí' guing~ i dsea' niing~ quiu' ta' do jogui lacúng' lajíng' e lí' neáang' i quiúung~ do jogui i dsea' cóong' i tíí' guiequiúung~ do, ¹² jo guicanú' e guicaféiñ' do lala cóo' júu' teá' eáang':

I Jo'se' Jiuung~ i cajúng~ do dseáng' catíim~ bre'

e ni'íng'ne' jalé' e 'gøng' jogui jalé' e jlo' e sea' fí' la'úng~ fí' jmigüf

jogui e tíing~ne' eáang',

jogui catíim~ bre' e íng'ne' jalé' bî' cajo,

jogui e nijmi'gó' dsea' íre',

jogui e nijmi'íáang' dsíí' dsea' cóo' re',

jogui e nijmiféng' dsea' íre' contøng~ cajo.

¹³ Jo mi' cangf' jo, canú' biguí' cajo — jíng' Juan— e lajib' e cateáa' Fidiée' fí' yá' jmigüf jogui fí' ni' guóo' uó' la jogui fí' lí' nú' uó' jo lajobi fí' lí' nú' jmiñí' cajo, jo lalab guicajíng':

I dsea' quie' nifí' i guing~ fí' lí' niing~ quiu' ta' do, jogui i Jo'se' Jiuung~ do cajo,

í'bing' i catíng~ i nijmiféng' dsea' jogui i nijmi'gó' dsea' cajo,

co' dsea' íb' dsea' i 'gøng' i tíing' jmé' lí' doñí' ee',

joba' dseáng' catíim~ bre e nijmér~ lajii' e íáang' dsíir' lata' róo' jmigüf.

¹⁴ Jogui i quiúung~ do cañír' lala:

—iE jáb', lajob líí'!

Jogui lajì' guiequiúung~ i dsea' cóong' do casí'r' uó' jnir~ jogui ja' quiuiñ' e jmiféiñ' dsea' do.

Mi' capping~ lajì' guié' sello

6 Jo mi' cangf' jo, camó' guíi' —jín' Juan— jial i Jo'se' Jiuung~ do capping~ne' la'uii' e guié' sello do. Jo mi' calf' jo, jo canú' u e guicafé' jaang' lajee' i quiúung~ do, jo dseáng' canú' lafa' e líing~ ee' coo' guicaniib' dseáng' e teá' eáang' jo cajíñ':

—iNea' jo jóø' e la!

² Joba' cajøø' jnea~ ladsifí' lana, jo camán' n jaang' cuea' teaang', jo i dsea' i guing~ fí' mocóo're' do se'r' coo' 'lí'. Jo i dsea' í cangíiñ~ coo' e líí' corona e nitó'r' fí' moguir~ jo líiñ~ jaang' dsea' i calí' jogui i nilí' bi cajo.

³ Jo mi' tí' lí' capping~ i Jo'se' Jiuung~ do e sello e catf' tú' do, joba' canú' u e guicajíng' i catf' tú' do lajee' i quiúung~ do, jo lalab cajíñ' do:

—iNea' jo jóø' e la!

⁴ Joba' cajøø' jnea~ ladsifí' lana, jo camán' n jaang' cuea' i yúung~, jo i dsea' i guing~ fí' mocóo're' do cangíiñ~ e tíiñ~ e ni'nór~ 'nií' quiá' dsea' e laco'

niliseeng` dsea` mǎi` fí` jmǐgüüf` la, jogui e nijmér` e nijngáng` rúng` dsea` la- jee` la'ó` rúin`; jo miffing` cangǎiin` cōo` nǐsü` e niguó` quíá` jee` nǐi`.

⁵ Jo mi` tí` lí` caffing` i Jo'se` Jiuung` do e sello e catf` 'nǐ` do, joba' canú` u e guicajíng` i catf` 'nǐ` lajee` i quiúung` do, jo lalab cajǐn` do:

—iNea` jo jǒø` e la!

Joba' cajǒø` jnea` ladsifí` lana, jo camán` n jaang` cuea` i úng`r, jo i dsea` i guing` fí` mocóo`re' do se'r` cōo` cue'fí`.

⁶ Jo jee` laco' neáng` i quiúung` do canú` u lafa' luu` dsea` jo guicajíng` lala:

—Dseáng` cōob` kiil` micui'iee` jǐi` e tǐng` dsea` quíá` e 'léeiñ` cōo` jmǐi` ta~, jogui jǐi` 'nǐ` kiil` micuíf` cebadaba' e 'léeiñ` quíá` cōo` jmǐi` ta` cajo; dsu' ja` cuøøng` e lí` nidsi'fí` lajo e aceite o'gui e jmí` mí` huíng` jǒ` cajo.

⁷ Jo mi` tí` lí` caffing` i Jo'se` Jiuung` do e sello e catf` quiü` do, joba' canú` u e guicajíng` i catf` quiü` do lajee` i quiúung` do, jo lalab cajǐn` do:

—iNea` jo jǒø` e la!

⁸ Joba' cajǒø` jnea` ladsifí` lana, jo camán` n jaang` cuea` i iuung` i rǒ` uaang~, jo i dsea` i guing` fí` mocóo`re' do siir` 'mó`. Jo caluu` i dsea` í` jáa` jaang`gui i líng` fii` quíá` 'mó`; jo cangǎiin` e tǐiin` e quiu'r` ta` latøøng` caquiúung` fí` jmǐgüüf` e nijngáin` dsea` cōo` jalé` nǐsü`, jogui niseáin` dsea` e jo sea` dóin`, jogui nitó'r` jalé` jmohuíf`, jogui nitáin` jaléng` jǒ` nuu` e laco' ni- jngáng`ne' dsea`.

⁹ Jo mi` caffing` i Jo'se` Jiuung` do e sello e catf` 'nǐá` do, joba' camán` n fí` nú` nife` jaléng` i dsea` i cajúng` i cajng- ga' dsea` quíá` ufí` e caní'r` júu` quíá` Fidiéé`. ¹⁰ Jo fé' jaléng` i dsea` í` cōo` júu` e teá` eáang~, jo lalab jǐn` do:

—Fíi'naa', 'nub` dsea` i güean` i ja` dsee` røøng` jǐi` cōo` jogui dseáng` i jmiti` júu` quíá` contøøng`. Jo çlí` catí`

niquidsi` í` quíá` jaléng` dsea` jmǐgüüf` jogui nicuó`re` iihuíf` uii` quíá` e cajng- aiñ` jnea`?

¹¹ Jo lajaang` lajaang` i dsea` do cangǎiin` si'r` e tee` jlo`, jogui canúur` e 'né` nijmi'im` bir cateá` lajo, cō' 'né` e nijém` bir jaléng`gui dsea` caguiaang`gui quíá` Dsea` Jmáang` i jmóo` ta` quíá`r` e nijúuin` lí` laco' cajúng` jaléng` ír` cajo, jo lajoguiba' nidsíng` i si'íng` lajo.

¹² Jo dob` sín` n jǒø` ø` mi` tí` lí` caffing` i Jo'se` Jiuung` do e sello e catf` jññ` do. Jo lajee` job` mi` cajǒ` uø` dseáng` e eáang`. Jo iee` dseáng` caliniúm`bre dseáng` lafa' cōo` 'ná` 'mi` uí` e quí` dsea` mi` líiin` fí'fí'; jogui si` dseáng` caliyúuin` lafa' jmi', ¹³ jogui jaléng` núu` i sitóng` fí` yá' jmǐgüüf` cajiúm`bre' fí` ní` uø` lí` laco'gui sijiá' güiñí` sí' fí` yá' 'ma` quíá` mi` íí` guí` e teá` eáang`.

¹⁴ Jogui yá' jmǐgüüf` calím` e casitíng` yaang` laco'gui mi` béeng` cōo` mají, jogui lajalé' mó' cōo`gui jalé' guóo` uø` jiu` e née` ní` jmiñí` calisím` ée` quíá` laco` laco`. <sup>15</sup> Jo jaléng` dseata` dsea` féng` cōo`gui jaléng` dsea` lani- ing` i quiu` ta` fí` jmǐgüüf` na, jogui jaléng` 'lée` laniing` i quie` nifí, cōo`gui jaléng` dsea` sea` cuu~, jogui jaléng` dsea` laniing` i quie` nifí jogui jaléng` dsea` i silaang~, cōo`gui jaléng` dsea` i si'niing` i jmóo` ta~, jo jaléng` dsea` íb` i canaang` 'méeng` fí` dsíi` tó` jogui la- caang` jee` jáa` fí` jee` mó' cajo, <sup>16</sup> jogui canaain` sí'r` jalé' e mó' do cōo`gui jalé' e jáa` do:

—Jlíng` jnea` jo 'meeng` jnea` quíá` i dsea` i laniing` i guing` quiu` ta` do jogui quíá` i Jo'se` Jiuung` do cajo, cō' eáam` niquíin` quí'naa' joba' iihuíf` eáam` nicuó`r` lana.

¹⁷ Dsucō' lanab cadsíng` jmǐi` e nid- sijéé` iihuíf` e eáang~, joba' çí` nité' lí' cōo` e jo?

Lajíi' dsea` quiá' Fidié` i nisi'íing`

7 Jo mi` cangf` e jo, camán`n — jing` Juan— quiúung` ángeles i teáang` laji` quiú` quiúung` ni` guóo` uó` jmiüüf` e se'r` laji` quiú` quiúung` jmiüüf` e laco' jo` ni'f`gui guí` fí` ni` guóo` uó` o'gui fí` ni` jmiñí'` o'gui fí` jee` 'ma` cajo. <sup>2</sup> Jo camám`biguí` cajo jaang`gui ángel i jáa' fí` lí' lí' guo'` iee`, jo jáar` se'r` e sello quiá' Fidié` i seeng` car` ngongfí` jmiü` do. Jo i ángel do cóo` júu` teáb` eáang` cató'r` laji` quiúung` i ángeles i cangfing` e tiiñ` quiá' e ni'lér` fí` ni` guóo` uó` jogui fí` ni` jmiñí'` cajo. <sup>3</sup> Jo i ángel i jáa' fí` lí' lí' guo'` iee` do casí'r` i ángeles i quiúung` do jo lalab cajín`:

—Ja` 'lee`na' jii'` cóo` fí` ni` guóo` uó` osi ni` jmiñí'` osi jalé' 'ma` é cartí` mi` nité`naa' e sello quiá' Fidié` quí`ii' fí` guiaquí' lajaang` lajaang` dsea` i jmóo` lajii'` e iing` Fidié`.

⁴ Jogui canú` bí` cajo jíe'` jii'` tíi' i dsea` i ni'fing` e sello quiá' Fidié` do, jo i dsea` f` tíir` ciento cuarenta y cuatro mil jee` jaléng` 'lé' dsea` Israel. <sup>5</sup> Jo jaléng` i dsea` f` quíng` guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Judá, jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Rubén, jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Gad, <sup>6</sup> jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Aser, jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Neftalí, jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Manasés, <sup>7</sup> jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Simeón, jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Leví, jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Isacar, <sup>8</sup> jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Zabulón, jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea`

siju` Sé', jogui guitu` mil dsea` i teáang` jee` 'lé' quiá' dsea` siju` Míing`.

Jaléng` dsea` i nitee` si'

⁹ Jo mi` cangf` e jo —jing`gui Juan— camán`n dsea` i dseáng` i 'leáang` eáang`, jo jii'` jaang` dsea` ja` ii` quíi'` jmiü` fa' e nijmi'fñ` jóng'` i dsea` do tíir`. Jo jee` i dsea` do quíng` dsea` i seeng` fí` lajalé' fíi', jogui laca'fing` ca'fing` dsea`, jogui laca'fing` fíi' e sea` fí` jmiüüf`, jogui lajalé' jmiü` e fé' dsea` e sea` fí` jmiüüf`. Jo lajiiñ` do, dob teáaiñ` fí` quini` e ée` e lí` guíng` i dsea` laniing` do jogui fí` quini'` i Jo'se'` Jiuung` do cajo. Jo lajiim`bre qui'r` si'r` e tee` jogui se'r` guo'` moo` quíee` lajaang` lajaaiñ`.

¹⁰ Jo lalab féiñ` do cóo` júu` e teá:

i nab Fidié` quí`naa' colíng` cóo'` i Jo'se'` Jiuung` do i nicalí'` cacuó'r` jnea' e nicaláang`naa' jee` jalé' iihuüf` e catíng`naa' uúí' jalé' dsee` quí`naa',
co' i nab dsea` i guíng` e fí` lí` níng` do fí` lí` quiu'r` ta`!

¹¹ Jo lajiim` ángeles teáaiñ` lacúng` lajiiing` e lí` guíng` i dsea` laniing` quiu'` ta` do jogui lacúng` lajiiing` e lí` neáang` jaléng` dsea` cóong` jogui e lí` neáang` i quiúung` do; jo lajiing` i ángeles do catúuiñ` cartí` cajnúu` dsequír` e fí` quini` e lí` guíng` i dsea` níng` do e jmiféng`neiñ` lala:

¹² ¡Lajob nilf`!

Jo catíim` Fidié` quí`ii' e nijmiféng`naa'r,
jo catíim`bre e ni'fñ` dseáng` lajii' e 'gøng',
jogui f`bi dsea` i tíing` ngáng',
jogui catíim`bre e nicuóø'naa're guí`máang`
jogui e nijmi'goo`baa're cajo jo tíim`bre jmér` lí' doñi' ee',
jogui seab` bí` quiá'r` cajo car` ngongfí` jmiü`.

¡Jo lajob nilf`!

13 Jo jaang` lajee` guiequiúung` i dsea` c00ng` do cajmingi`r` jnea` lala jo cajni`:

—¿I` jaléng` i dsea` i qui` 'mi` té` na? ¿Jo jie` fi` li` cajalni` na?

14 Joba' lalab cangi` jnea` quiá'r`:

—Éé`, 'nub` dsea` ni`.

Joba' cañi`tur quié` e lala:

—I nab jaléng` dsea` i nicangíng` jee` jalé` iihuí`, jogui nicaru`bre si`r` jo teeb` nicaséer` la'eáang` c00` jmi'00ng` i Jo'se' Jiuung` do.

15 Jo uíi` joba' teáaiñ` fi` quini` laco' li` guing` Fidiée` quiu`r` ta`.

Jo u00` jmi`b` jmic00`r` fi` sinúu` guá' quiá' Fidiée`, jo nijméb` i dsea` i guing` fi` laniing` do í` jaléng` i dsea` í`.

16 Jo ja` t00` jmi` fa' niguiá' jmi'aaiñ` o'gui jmiymiiñ` calé' catú`,

o'gui nilf` guí'r` iee`

o'gui e guiné'r` cajo,

17 co' i Jo'se' Jiuung` i guing` dseáng` fi` quini` e li` guing` i dsea` niing` quiu`r` ta` do,

ib` i nilíng` dsea` i jm00` í` jaléng` i dsea` í` lafa' jaang` dsea` i jm00` í` jo'se' quiá'r`,

jo íb` i nijé` quiá'r` cajo fi` li` sea` lafa' jmi` jlo` e jm00` e seeng` dsea` c00ng` c00` Fidiée` lata`;

jo Fidiée` nijmér` e jo` niqui`li jaléng` i dsea` í`.

Mi` caffing` e sello e catf` guié` do

8 Jo mi` cangf` jo, jo cam0o` mi` tí` li` caffing` i Jo'se' Jiuung` do e sello e catf` guié` quiá' e jì` do, jo dsifi` mi` calf` lajo dseáng` tiib` ca'fi` fi` yú' jmigüi` lajee` ca'ná' oor`. 2 Jo lajee` job, camán`n laji` guiáng` ángeles e teáaiñ` fi` quini` Fidiée`, jo cangíiñ` do lajaang` lajaañ` jmac0` lúu' trompé'. 3 Jo mi` cangf` jo, cajnéng` jaang`gui ángel, jo casín` do 'niá'r` fi` nife' jo quier` co0` úu` e líi` c00` layaang` cunée`, jo r00m`

tée' s0` e silíng`. Jo jmiguiab` e s0` do cangíiñ`, jo cacang` niung` c00` jalé` júu` e jmiféng` dsea` Fidiée` quiá' jaléng` dsea` i nilíng` dsea` quiá' dsea` do. Jo jalé` e jo, fi` dob cajé` fi` nife' e li` silií` c00` layaang` cunée` e si' fi` quini` e li` líi` éé` e li` guing` i dsea` laniing` i quiu`r` ta` do. 4 Jo mi` cac0o` e s0` e silíng` do e tée' e fi` dsíi` úu` quiá' s0` do e se' i ángel do, joba' e jmiñi` quiá' do canaang` soo` fi` quini` Fidiée` colíng` c00` jalé` júu` e fé' dsea` mi` féiñ` Fidiée`. 5 Jo mi` cangf` jo, i ángel do cajmir00iñ` e úu` do c00` mi'` jito` quiá' nife', jo ngf` jo co0` cafeá'bre fi` ni` gu00` u0` ; jo job mi` canú' e gab` canii` jogui catá' mii` eáang` jogui caquie'` güi`niá' jo caj0' u0` e eáang` cajo.

Mi` ca'ii` jalé' lúu' trompé'

6 Jo mi` cangf` jo, laji` guiáng` ángeles i quie` jmac0` lúu' trompé' caguiéng` guíu` yaaiñ` e nijíuu`bre.

7 Joba' i ángel la'uii` do cajiúur` lúu' trompé' quiá'r`, jo dsifi' lajob canaang` cabi` fi` ni` gu00` u0` jalé` dsíi` c00` jì` e sicáng` c00` jmi'. Jo cac0ob` jie` ja` ca'ná' fi` lat00ng` gu00` u0`, jogui lajobi jalé' 'ma` cac0ob` jie` ja` condseá', lí' lajalé' onuu` r0` e sea` lajob calf`.

8 Jo i ángel i catf` gáang` do cajiúur` e lúu' trompé' quiá'r`, jo dsifi' lajob cam0o` —jíng' Juan— co0` e líi` la líi` co0` mó' e fé' e iu` jì` eáang`, jo e jo fi` dob cabi` fi` ni` jmiñi', jogui jie` ja` condseá' jmiñi' ca'uíng` jmi'. 9 Jogui cajo jie` ja` condseá' jaléng` j0' teáang` é' jmiñi' cajúm`bre!, jogui ca'ím` cajo jie` ja` condseá' jalé' e móo' e ngí` fi` ni` jmiñi'.

10 Jo i ángel i catf` gaang` do cajiúur` lúu' trompé' quiá'r`, jo dsifi' lajob cat0ng` jaang` núu` féng' i íing` fi` yú' jmigüi` i caang` lafa' co0` b0ji`. Jo i la cat0iñ` jie` ja` condseá' fi` ni` lajalé' gua` jogui lacaang` fi` li` níng' jmi` ca-

jo. ¹¹Jo gab'jiu nú' júu[^] jíí' laco' e sii' i núu' do, co' siir' Coo' e Gui'; jogui jie' ja' condseá' lajee' lajalé' jmií' cali'lib' e caliguí', jo i fíim' jaléng' dseá' cajúng' dsu' e ca'í'r' e jmií' e cacáng' lafa' oguií' do.

¹²Jo mi' cangí jo, i ángel i catí quiúung' do cajiúur' lúu' trompé' quiá'r', jo dsifí lajob jie' ja' condseá' iee' jogui jie' ja' condseá' si' jogui jie' ja' condseá' lajee' lajaléng' núu' ca'lébl' quiá'r', lí' jie' ja' condseá' tøong' laca'íng' ca'fíin' do, jo jo' e jir' caliseá'gui jíí' capí'. Joba' jie' ja' ca'ná' jmií' jogui jie' ja' ca'ná' uø' jo' ee' jì caliseá' jíí' capí'.

¹³Jo ngí jo, camán'n jaang' jó' i jnéeng' lafa' mií' e cangíng'ne' íng'ne' fí' guiá' güí'. Jo lalab cajíng'ne' cóo' júu' teá':

—iE ngí' fíib' jaléng' dseá' i seeng'gui fí' ní' guóo' uø' jmigüí' mi' tí' lí' nití' í' e ni'íi' lúu' trompé' e nabi nijiúu' i gaang'gui ángeles do!

9 Jo mi' cangí jo, i ángel i catí 'níing' do cajiúur' lúu' trompé' quiá'r', joba' camán'n ladsifí' lado jaang' núu' i íng' fí' yá' jmigüí' jo catóin' fí' ní' guóo' uø'; jogui cangíin' do e joñí' quiá' too' lí' nuu' sò'. ²Jo mi' cana' e too' jo, dseáng' ca'uøø' jmiñi' 'ñuu' lafa' jmiñi' e uøø' fí' dsíí' too' hornob dseáng'; jogui e jmiñi' e ca'uøø' e fí' too' nuu' sò' do cajméé' e caliná', co' caquiáam' iee' cóo' e jmiñi' do. ³Jo i leáang' 'miñí' ca'uøøng' jee' e jmiñi' do jo caning'ne' fí' ní' guóo' uø'; jo cangíng' i jó' do e ca'uúing'ne' jó' i guíim' jogui e í're' lafa' tacúb'. ⁴Jo cahuí' ta' quiá' i jó' do e ja' ni'lé're' jíí' cóo' onuu', dseáng' jíí' ca'íng' onuu' rø' o'gui jalé' 'ma'. Jo dseáng' lajíí' dseá' i ja' tóo' sello quiá' Fidiée' fí' guiaquí', lajíí' íbing' i ni'íng' i jó' do. ⁵Jo dsu' jaléng' i 'miñí' do ja' cangíng'ne' fí' fa' dseáng' e ni-

jngáng'ne' jaléng' dseá', co' lajíí' fí' e cangíng'ne' e líco' nicuø're' dseá' iihuí' eáam' lajee' 'níing' si'; jo e lí' ni'í're' do cu' laco'gui cu' lí' í' jaang' tacú' guíng'. ⁶Jo ie' jmií' jo jaléng' dseá' ni-jmé-bre quijí' jial nijúuiñ, jo dsu' ja' niguié'r' e' uúing' e nijngáng' yaaiñ; co' iim-bre e nijúuiñ, dsu' ja' 'mó' nilisea' quiá'r'.

⁷Jo i 'miñí' do jnéeng'ne' laco' cuea' i nilíing' guiá' quiá' e nidsilíng'ne' fí' jee' 'nií'; jo téel' moguí're' lajaang' lajaang'ne' lí' corona e líí' cóo' layaang' cunée', jogui ní're' líib'jiu laco' líí' ní' dseá' jmigüí'. ⁸Jogui jñú're' líib'jiu laco' líí' jñuguí' dseamf, jogui maja're' líí' la líí' maja' ie'. ⁹Jogui lacaang' nidsí're' sibé' layaang' ní' e laco' jmi'øng' yaang'ne', jogui lajíí' e mii' e ta' cuée're' do laco' íng'ne' nú' lafa' mi' ií' jalí' bøø' carreta e jñu' cuea' e ningolí' fí' jee' 'nií'. ¹⁰Jogui nicú're' líí' laco' líí' nicú' tacú', jo cóo' e job í're'. Jo cangíng'ne' e líng'ne' jó' guíng' e laco' ni'íng'ne' jaléng' dseá' lajee' 'níing' si'. ¹¹Jo seem' jaang' i quie' nifi' quiá' jaléng' i 'miñí' do i quiu' ta' quiáa're', jo íb' i ángel i 'líng' laniing' do i née' ní' e fí' too' nuu' sò' do. Jo Abadón siir' cóo' jmií' hebreo, jogui Apolión siir' cóo' jmií' griego, jo e jo guøng' jaang' i 'lée'.

¹²Jo lanab cadséng' la'uii' cóo' 'lé' e iihuí' do; dsu' lí' uúim' bi' jóng, co' nabi jalí' tú' 'lé'gui iihuí' e eáang'gui.

¹³Jo mi' tí' lí' cajiúu' i ángel i catí jñúung' do lúu' trompé' quiá'r', jo dsifí' lajob canú' u luu' dseá' e guicajá' e fí' lí' téel' lají' quiú' fí' fí' lají' quiú' quiúung' quiá' nife' e lí' líí' cóo' layaang' cunée' do e si' fí' quini' Fidiée'. ¹⁴Jo e luu' jo casí' lala i ángel i catí jñúung' do i quie' lúu' trompé' jo cajíñ':

—Leaang' lají' quiúung' i ángeles i 'núung' cóo' ní' cadena do e fí' gua' fé' e sii' Éufrates.

¹⁵ Jo caláam̄ i ángeles i quiúunḡ do e laco' nijngáin̄ j̄ie ja' condseá' t̄oonḡ jaléng' dseá i seeng' fí j̄migüf̄, co' j̄eem' nicané guíá quiáin̄ do e oor' jogui e j̄m̄h̄ jogui e si' jogui e j̄j̄i e nijméin̄ do lajo. ¹⁶ Jo i 'lée i neáng' cuea' do canú'baa e tíir' doscientos millones.

¹⁷ Jo lajoba' camó'o lajji' e iinḡ Fidié' e nimoo' o do e camán n jaléng' i cuea' do, jo jaléng' i dseá i neáng' fí mocóo're' do quier' fí ni' dsír' chalé' e líí' cóo' n̄i' e laco' j̄m̄i'óng' yaain̄. Jo e jo j̄néenḡ laco' j̄néenḡ j̄i jogui azul lí' laco' líí' coo' c̄uū e si' jacinto, jogui e née laco'gui líí' azufre. Jogui mogui jaléng' i cuea' do líí' laco' líí' mogui' ie', jogui fí mo'oo're' uo' j̄i jogui j̄miñi' jogui azufre cajo. ¹⁸ Jo jie' ja' condseá' t̄oonḡ laj̄iinḡ dseá j̄migüf̄ cajúin̄ cóo' e j̄i do cóo'gui e j̄miñi' do jogui cóo' e azufre do e uo' fí mo'oo' i jó' do. ¹⁹ Dsucó' e oo' i cuea' do e quí' re' j̄m̄h̄ fí mo'oo're' cóo'gui fí nicú'ure', co' nicú'ure' líí' laco' líí' mogui' mi', jo cóo' e job e cú' re' car' j̄ngang' ne' dseá.

²⁰ Jo jaléng' dseá i ja' cajúnḡ cóo' jalé' e iihuí' e caliseá' do, dsu' ja' catú'bir e jmóor' jalé' e 'li' e tá' jmóor', o'gui catúr' e j̄miféin̄' jaléng' i 'ling', o'gui catúr' e j̄miféin̄' jaléng' dié' i o' já' i líng' cóo' layaanḡ cunée' osi cóo' c̄utee' osi cóo' n̄i' bronce osi cóo' jalé' c̄uū osi cóo' jalé' 'ma' é; jo j̄j̄i' jaang' i dié' i o' já' do cuóong' lí j̄o'or' o'gui cuóong' lí núr' o'gui cuóong' lí ngír' cajo. ²¹ Jo dseáng' ja' cali'inḡ i dseá do fa' catúr' e jmóo'bir jalé' ta' j̄ngang' jaléng' dseá rúng' jogui jalé' ta' dseá láang' jogui jalé' ta' 'lée cóo' dseañu' osi dseam̄f̄ i o' quiá'r' jogui jalé' ta' jmóo' h̄ cajo.

Jaang' ángel cóo' coo' j̄i'j̄iu

10 Jo mi' cangf̄ jo —j̄ing' Juan— camáng-guá jaang' ángel i 'gøng' i jajgiáang' fí yá' j̄migüf̄ i quíng' jee'

cabøø' j̄nií', jo e fí lacúng' moguir' si' coo' c̄uū e j̄néenḡ mi' dsé' j̄migui' jogui e tíi' iee'. Jogui nir' j̄j̄ing' j̄i' la-co' j̄i' iee', jogui tíir' líí' laco' mi' sòng' niinḡ j̄i' e cuee'. ² Jogui se'r' coo' j̄i'j̄iu e sina', jo casí' i ángel do tíir' dsé' fí ni' j̄miñi', jogui e tíir' tuunḡ do casí'r' fí ni' guóo' uó'. ³ Jo teá' eáang' ca'óor' lí' laco'gui mi' oo' jaang' ie'; jo mi' tí' lí' ca'óor', e luur' do canú' lafa' e caquie' guí'niá' guié' ya'. ⁴ Jo mi' cangf̄ e canii' e guié' ya' do, j̄nea' lamí' si'f̄ ni-jmée'baa jalé' e jo fí ni' j̄i'; dsu' lajee' job mi' tí' lí' canú' u coo' luu' e jáa' fí yá' j̄migüf̄ jo casí' j̄nea' lala:

—Juan, lico' 'meenḡ fí dsí' mogui' lajalé' júu' e canúu' quiá' e guié' ya' e nicanii' do, jo jie' mí' í' a' fa' e nijmée'.

⁵ Jo i ángel i camán n do i casí' tíi' e dsé' fí ni' j̄miñi' jogui tíir' e tuunḡ fí ni' guóo' uó', caséer' guóor' dsé' fí yá' j̄migüf̄ ⁶ jo cacuør' júu' quiá'r' uii' quiá' i dseá i seeng' car' ngongh̄ j̄m̄h̄ do, i dseá i cajmée' yá' j̄migüf̄ jogui jaléng' i seeng' fí jo, cóo'gui guóo' uó' cóo' jalé' e sea' fí jo jogui jalé' j̄miñi' lí' lajaléng' i seeng' fí la'úng' fí j̄migüf̄, jo lalab cajj̄n̄:

—Jo 'né' fa' e nili'ii'gui e niliti' jalé' e na; ⁷ co' mi' tí' lí' nitf̄ í' e i ángel i catf̄ guiánḡ do nináin̄ nijj̄iur' lúu' trompé' quiá'r', jo ie' job mi' nilili' la-jj̄i' e si'má' Fidié' e 'né' niliti' e ja' n̄i' dseá' jéeng'gui, lí' laco' j̄j̄i' júu' e casí'r' jaléng' dseá quiá'r' i café' cuain̄ quiá'r' malh̄gui eáang'.

⁸ Jo lajji' e luu' e canú' u la'uii' do e jáa' fí yá' j̄migüf̄, caléb' catú' caféng' tu j̄nea' jo casí' j̄nea' lala:

—Juan, gua' jo quie' e j̄i'j̄iu e sina' do e iu' fí jaguó' i ángel i si'ø' fí ni' j̄miñi' jogui fí ni' guóo' uó'.

⁹ Joba' cangób' j̄nea' fí lí' sing' i ángel do, jo camh̄i'ire e j̄i'j̄iu e oo' do, jo lalab cañir' quie' e:

—Jó^o jo quíe'. Jo lifa' fí mo'oo' níliróob^o laco'gui la róo' ta', jo dsu' fí dsí' tú' niliguí^b'.

¹⁰ Jo mi^o cangí e jo, catíim^o baa' e jì jiu do e fí lí^o se' i ángel do jo cagó' baa; jo já' ba' e fí mo'óo' o jlob' róo^o e do, lifa' mi^o catí fí dsí' tú' u, gab' guí' e do.

¹¹ Joba' guicaná' coo' luu^o e guicajíng' casí' jnea^o lala:

—Nu' 'né niguiá^o tu calé' catí^o jalé' júu^o e jíng' Fidié^o cuaiñ^o quíá' jaléng' dsea^o i seeng' fí jalé' fí jogui laco^o sinú^o jogui laca'íng' jmi' e fé' dsea^o jogui fí quini' jaléng' dseata^o dsea^o cõong' i quíe' nifí cajo.

Gáng^o dsea^o i tíi^o ni^o

11 Jo mi^o cangí jo —jíng' gui Juan— cangíin^o coo' sií^o e quíá' guíá' í' e líí lafa' coo' cuíñí', jo canú^o u e líing^o i^o casí' jnea^o lala:

—Ráan' jo quíe' e sií^o guíá' í' na quíí' jo quíe^o í' jíe' jíí' tíí' e guá' quíá' Fidié^o jogui jíe' jíí' tíí' e fí nifé' quíá' r' cajo, jogui nijmi' ím' ba' cajo jaléng' i dsea^o i dsilíng' fí jo e dsi-jmiféin' Fidié^o. ² Dsu' lifa' jie' mí guíá' í' fí siguí quíá' e guá' do, co' e fí jo nicangíng' jaléng' dsea^o i ja' mí cuíng' Fidié^o e laco' dsea^o íb' i niso'õng' fí jee' fí güeang' quíá' Fidié^o lajee' 'ní jíí' dsí ca'ná'. ³ Jo jnea^o, Fidié^o, nisín' n gáng^o lajee' dsea^o quíe' e i tíí' ni^o, jo i dsea^o í quí' r' 'mi' e quí' dsea^o mí lííin' fíí', jo jneab^o cajo nicuó^o ðore e nifé' r' cuaiñ^o quíe' e lajee' mil doscientos sesenta jmií'.

⁴ Jo i dsea^o gáng^o i tíí' ni^o do lííin' lafa' lajì títí' e 'ma' olivo cóo' gui lajì títí' e candeléer^o do e téé' fí quini' Fíí' naa' dsea^o néé' nir' fí la'úng' fí ní guóo' uó' jmigüí'. ⁵ Jo doñí' i^o dsea^o i iing^o nijmeáng' ga^o i dsea^o gáng^o do, joba' i gáng^o do uó^o jì fí mo'oor^o jo cóo' e job jííin' dseáng' congúia' jaléng' dsea^o i 'ní' ní quíá' r', jo lajob nijúung^o doñí'

i^o dsea^o i iing^o nijmeáiñ' do ga'. ⁶ Jo i dsea^o gáng^o i tíí' ni^o do ngím^o bre fí e laco' quíí' r' jmií' e jmér^o e nijní^o yá' jmigüí' e laco' jo nitú' gui jmií' lajee' e taaiñ^o e jmóor^o ta' e fé' r' cuaiñ^o quíá' Fidié^o, jogui cajo seab' fí quíá' r' e lí' r' e nijmi' uíin' jmi' jalé' jmií', jogui seab' fí quíá' r' cajo e nicuó' r' lajiiing' dsea^o jmigüí' lí' doñí' ee' iihuí' lí' jótí' yá' e cali' iin' lajo. ⁷ Jo dsu' mí tí' lí' cató' ta' quíá' i dsea^o gáng^o do e nicafé' r' cuaiñ^o quíá' Fidié^o, joba' i jótí' 'ling' i dsée' i nigüí' fí fí too' nuu' só' do, íb' i nitíng^o cóo' r' jogui íb' i nilí' í' jogui nijnga' bing' do quíá' r'. ⁸ Jo i 'líí' gáng^o do fí dob nirisaiñ^o fí jee' 'nuu' quíá' e fíí' fé' e lí' catáng^o Fiir' fí dse' crúu'. Jo e fíí' jo líí' lafa' fíí' Sodoma osi líí' lafa' Egipto é. ⁹ Jo lajee' 'ní' jmií' dsí condseá' niní' lajiiing' dsea^o i seeng' fí fíí' pí' osi fí fíí' cóo' é, jo laco^o laco^o sinú^o jogui laca'íng' laca'íng' jmií' e fé' dsea^o, e dob risaang^o i dsea^o gáng^o i ní' líing^o do fí jee' 'nuu'. Jo jaléng' i dsea^o do ja' nicuó' r' fí fa' e ní' áng^o i dsea^o i teng' 'líing^o do. ¹⁰ Jo ie' jo jaléng' dsea^o i seeng' fí ní' guóo' uó' eáam' nilí' íáng' dsíir' dsu' e nicajúng^o i dsea^o gáng^o do, jo jmiib^o nidsitáiñ' e laco' cuó' lí' e eáam' íáng' dsíir', jo nicuó' r' rúin' jalé' e íáng' dsíir' la'ótí' ír'. Jo nijmér^o lajo uíí' e i dsea^o gáng^o do eáam' jmiguií' jalé' iihuí' cacuó' r' jaléng' dsea^o seeng' fí jmigüí'.

¹¹ Jo dsu' mí cangí e 'ní' jmií' dsí condseá' do, Fidié^o cajmér^o e cají' b' tu i dsea^o gáng^o i tíí' ni^o do, jo caráam' tuíñ' do calé' catí^o; jo jaléng' dsea^o i cangá' e cají' tuíñ' do, dsíng' cafóin'. ¹² Jo i dsea^o gáng^o do canúur^o coo' luu^o teá' e jáa' fí yá' jmigüí' jo lalab guicajíng' e luu^o do: —Huí' na' fí la!

Joba' lajob cajméin' do, cajgóo' bre e quíin' jee' cabó^o jnií', jo jaléng' dsea^o i 'ní' ní quíá' r' cangá' bre jalé' e jo. ¹³ Jo ladsifí' lajob cajótí' uó' e eáang', jo

cóo^l e job cajleng^l guóo^l uó^l jo ca'im^l caquiúung^l jiu e fi^l jo, co^l caquib^l jalé^l 'núu^l jo guié^l mil dsea^l cajúng^l. Jogui la-
jii^l i ja^l cajúng^l cóo^l e jo, eáam^l cafóin^l,
jo joguib^l mi^l canaaín^l e jmfieín^l Fidiée^l
dsea^l guing^l ñiff^l.

¹⁴ Jo casúum^l jiu e iihuí^l e catf^l tú^l do;
dsu^l jo huó^l dsé^l gui e nijáa^l e iihuí^l e
catf^l ni^l do.

Mi ca'ii^l lúu^l trompé^l e catf^l guié^l do

¹⁵ Jo coob^l mi^l cajiúu^l i ángel i catf^l
guiáng^l do lúu^l trompé^l quia^lr, jo
job mi^l tí lí caná^l jmguiú^l luu^l e
teá eáang^l fi^l yá^l jmgüf^l jo lalab nú^l
guicajíng^l:

Lanab catf^l í^l e Fii'naa^l Fidiée^l,
colliing^l cóo^l i jóor^l Dsea^l Jmáang^l i
casíin^l do,

niquié^lr ta^l fi^l latóong^l fi^l ni^l guóo^l uó^l
jmgüf^l, jo car^l ngongfi^l jmi^l nijmér^l
lajo.

¹⁶ Jogui laji^l guiequiúung^l i yá^l dsea^l
cóong^l i neáang^l ée^l quia^l fi^l quini^l la-
co^l guing^l Fidiée^l 'nia^lr, lajim^l i dsea^l
cóong^l do catúuin^l cartí^l cajnúu^l nir^l fi^l
ni^l uó^l, jo lajob cajmfieín^l Fidiée^l ¹⁷ jo
fé^lr:

Cuó^l naa^l 'nu^l gui'máang^l, Fii'naa^l
Fidiée^l,

'nu^l dsea^l féng^l dsea^l ñin^l i quí^l jmi^l
jmé^l lí^l doñí^l eé^l,

jo 'nu^l dsea^l i seeng^l lajii^l lati^l mali^l la-
jii^l ná^lgui e nitíroo^l jmgüf^l jogui
cajo cartí^l lana,

jogui i nijáa^l tu calé^l catú^l,
dsuco^l 'nu^l nicangim^l ba^l e tiin^l e quí^l
jmi^l lí^l doñí^l eé^l,

jogui lati^l lanab nicanaan^l e quia^l ta^l.

¹⁸ Jo lajalém^l dsea^l seeng^l fi^l jmgüf^l
eáam^l nicaliguiín^l quí^l;

jo dsu^l lanab catf^l í^l e nijmiguíng^l uó^l
uú^l quia^lr cajo,

jogui lanab cajo catf^l í^l e niquidsi^l í^l
quia^l jaléng^l dsea^l i nicajúng^l;

jogui lanab catf^l í^l e nicuó^l guíee^l quia^l
jaléng^l i dsea^l i cajmée^l ta^l quí^l i
café^l cuaiñ^l quí^l

colliing^l cóo^l jaléng^l dsea^l i calíng^l dsea^l
quí^l i cajmi^lgó^l 'nu^l, nañí^l su dsea^l
i niing^l osi ja^l niín^l é.

Jogui lanab catf^l í^l cajo e ni'ím^l ba^l
jaléng^l i nica^llée^l,
jaléng^l i nicacuó^l jalé^l iihuí^l fi^l ni^l
guóo^l uó^l jmgüf^l.

¹⁹ Jo ngf^l jo, joguib^l cana^l e guá^l quia^l
Fidiée^l e si^l fi^l ñiff^l, jogui fi^l dsí^l job
si^l e guóo^l e siliing^l e lí^l si^l ma^l lajii^l
júu^l tigua^l quia^l Fidiée^l. Jo lajee^l jo
dsíng^l liji^l gui'niá^l, jogui dsíng^l ni^l, jo
téel^l mii^l eáang^l cajo, jogui cajó^l uó^l, jo
dseáng^l dsí^l e cóob^l cajiú^l fi^l ni^l guóo^l
uó^l cajo.

**Jaang^l dseam^l cóo^l
jaang^l jó^l guié^l mogui^l**

12 Jo mi^l cangf^l e jo —jíng^l Juan—
coo^lgui e lí^l e dsigá^l dsí^l naa^l
eáang^l cajnéng^l fi^l yá^l jmgüf^l: jo ca-
jnéng^l jaang^l dseam^l i quíng^l iee^l lafa^l
e quil^l sî^lr, jo lí^l uú^l tíir^l do íng^l sí^l
jogui iu^l moguir^l coo^l lí^l corona e taang^l
guitúung^l núu^l. ² Jogui yuu^l bi niquiéng^l
i dseam^l do cajo, jo dseáng^l teá eáang^l
óor^l, co^l tí lí^l niliseem^l i yuu^l do quia^lr.

³ Jo mi^l cangf^l e jo, coo^lgui lí^l e cajnéng^l
fi^l yá^l jmgüf^l: jo cajnéng^l jaang^l jó^l
'ling^l, jo i jó^l do latóom^l bre^l yúung^l ne^l,
jo guié^l mogui^l re^l tí^l jogui guí^l fi^l re^l ca-
jo, jo laco^l e mogui^l re^l do téel^l jmacó^l
lí^l corona. ⁴ Jo cóo^l nicúub^l i jó^l 'ling^l
do ca'íng^l ne^l jie^l ja^l condeá^l tóong^l
lajaléng^l núu^l i sitóng^l fi^l yá^l jmgüf^l
jo cabíng^l ne^l fi^l ni^l guóo^l uó^l. Jo i
jó^l 'ling^l do casíng^l 'nia^l re^l fi^l quini^l i
dseam^l i tí^l lí^l niliseeng^l yuu^l quia^l do;
jo i jó^l do nisijeeng^l ne^l e nijngám^l bre^l
i yuu^l quia^l i dseam^l do e nicúng^l ne^l
ladsif^l mi^l niliseeín^l do. ⁵ Jo coob^l mi^l
tí^l lí^l catf^l í^l e cangáam^l i yuu^l quia^l
i dseam^l do, jo jaang^l jiuung^l siñuu^l

caliséng, jo íb̄ ī niquiú¹ ta² fí³ la'úng⁴
 fí⁵ jmigüf, jo nijmeáin⁶ ta⁷ e 'ma'u⁸ e líí⁹
 cóo¹⁰ layaang¹¹ n̄í. Jo dsu¹² ī jiuung¹³ do
 condsee¹⁴ cangáin¹⁵ fí¹⁶ lí¹⁷ guing¹⁸ Fidiée¹⁹ e
 fí²⁰ lí²¹ líí²² éé²³ lí²⁴ niing²⁵ do; ⁶jo ī dseam²⁶ do
 cacuí²⁷ bre cangór²⁸ fí²⁹ ní³⁰ guóo³¹ uó³² quiú³³,
 có³⁴ fí³⁵ jo caguia³⁶ Fidiée³⁷ guiú³⁸ e nilíin³⁹ do
 í⁴⁰ lajee⁴¹ mil doscientos sesenta jmií⁴².

Mí caliseá 'nii fí yá' jmigüf

⁷Jo mí casúung¹ e jo, canaang² 'nii'
 fí yá' jmigüf. Jo ī ángel ī eáang'
 'gøng'³ ī sií⁴ Yé⁵ cóo⁶ jaléng'⁷ ángeles
 quiá'r⁸ catíin⁹ cóo¹⁰ ī jó¹¹ 'ling'¹² ī guié
 moguí¹³ do colíing¹⁴ cóo¹⁵ jaléng'¹⁶ ángeles
 ī 'ling'¹⁷ quiá'¹⁸ ī jó¹⁹ do. ⁸Jo dsu²⁰ ī
 jó²¹ 'ling'²² do cóo²³ gui jaléng'²⁴ ángeles ī
 'ling'²⁵ quiáa²⁶ re' ja²⁷ sea²⁸ b̄í quiáa²⁹ re' fa'³⁰
 e calí³¹ re' e 'nii'³² do. Jöba³³ jo³⁴ caliseá³⁵ gui
 éé³⁶ quiáa³⁷ re' fí³⁸ n̄íff³⁹ fa' e nigüeá⁴⁰ re' fí⁴¹
 jo. ⁹Jo lajoba⁴² catóm⁴³ ī jó⁴⁴ guié⁴⁵ moguí⁴⁶
 do, jo í⁴⁷ bing⁴⁸ líng⁴⁹ fii⁵⁰ ī 'ling'⁵¹, jo sií⁵² bire'⁵³
 Satanás cajo, jo íb̄ ī jmóo⁵⁴ ta⁵⁵ jmigóøng⁵⁶
 jaléng'⁵⁷ dsea⁵⁸ seeng⁵⁹ fí⁶⁰ la'úng⁶¹ fí⁶² jmigüf.
 Jo tí⁶³ yá' jmigüf⁶⁴ cabiing⁶⁵ ne' cartí⁶⁶ ní⁶⁷
 guóo⁶⁸ uó⁶⁹ colíing⁷⁰ cóo⁷¹ jaléng'⁷² ángeles
 ī 'ling'⁷³ quiáa⁷⁴ re'.

¹⁰Jo job mí tí lí¹ canú² túu³ cóo⁴ luu⁵
 e teá⁶ eáang⁷ fí⁸ yá' jmigüf⁹ e guicajíng¹⁰
 lala:

Jo lanab¹ nicatf² í' e Fidiéeb³ nileáin⁴
 jaléng'⁵ dsea⁶ jmigüf,
 jo nicár⁷ nifi⁸ quiá'⁹ dsea¹⁰ la'eáang¹¹ cóo¹²
 e 'gøin¹³ do.
 Jogui¹⁴ ī Jóor¹⁵ Dsea¹⁶ Jmáang¹⁷ ī casíing¹⁸
 Fidiée¹⁹ do
 lana niquiú²⁰ r̄ ta²¹ røø²² quiá'²³ jaléng'²⁴ dsea²⁵
 jmigüf,
 có²⁶ nicabiim²⁷ ī lamí²⁸ 'nning²⁹ jaléng'³⁰ dsea³¹
 rú³² naa' dsea³³ quiá'³⁴ Dsea³⁵ Jmáang³⁶
 ī lamí³⁷ 'nning³⁸ jaléng'³⁹ í⁴⁰ fí⁴¹ quini⁴² Fidiée⁴³
 e uóø⁴⁴ jmíí⁴⁵.

¹¹Jo jaléng'¹ ī dsea² rú³ naa' dsea⁴ quiá'⁵
 Dsea⁶ Jmáang⁷ do nicalí⁸ bre ī do
 la'eáang⁹ cóo¹⁰ e jmi¹¹ øøng¹² ī Jo¹³ se'¹⁴
 Jiuung¹⁵ do e catuü¹⁶ fí¹⁷ dse'¹⁸ crúu¹⁹

jogui¹ la'eáang² cóo³ jalé'⁴ júu⁵ quiá'⁶
 Fidiée⁷ e nicaguiar⁸,
 jo ja⁹ cafóin¹⁰ fa' e nijúuin¹¹,
 có¹² caguia¹³ dsír¹⁴ e doñí¹⁵ ee¹⁶ calfb¹⁷.

¹²Jo ufi¹ jöba² güili³ íáam⁴ dsíí⁵ fí⁶ niff⁷,
 jogui⁸ jaléng'⁹ 'nú'¹⁰, dsea¹¹ nineáang¹² na' fí¹³
 jo, güili¹⁴ íáam¹⁵ óo¹⁶ na' cajo!

ī Jo dsu¹ e ngí² fñb³ jaléng'⁴ ī seeng⁵ fí⁶ ní⁷
 guóo⁸ uó⁹ jmigüf¹⁰ cóo¹¹ gui jaléng'¹² ī
 seeng¹³ fí¹⁴ ní¹⁵ jmiñí¹⁶,

dsuco¹ nicajgáng² fii³ ī 'ling'⁴ fí⁵ jee⁶ 'nú'⁷
 e eáang⁸ nisigüin⁹ quí¹⁰ na',
 có¹¹ guiáb¹² niñír¹³ e si'f¹⁴ jmií¹⁵ ba' seeng¹⁶ guir
 fí¹⁷ jmigüf¹⁸ na!

¹³Jo mí calíí¹ ī jó² guié³ moguí⁴
 do e cabiing⁵ ne' fí⁶ ní⁷ guóo⁸ uó⁹, jöba'¹⁰
 canaang¹¹ ne' ngí¹² re' 'nám¹³ bre' ī dseam¹⁴
 ī cangoquieeng¹⁵ ī yuu¹⁶ siñuu¹⁷ do. ¹⁴Jo
 dsu¹⁸ ī dseam¹⁹ do cangñin²⁰ quiá'²¹ Fidiée²²
 e sea²³ tú²⁴ cuéer²⁵ e fe', jo e jo líí²⁶ la-
 có²⁷ líí²⁸ cuéé²⁹ jaang³⁰ mií³¹, jo cóo³² e jo
 nilí³³ r̄ ni'ñin³⁴ jo nidsér³⁵ fí³⁶ quiá'³⁷ r̄ e fí³⁸ ní³⁹
 guóo⁴⁰ uó⁴¹ quiú⁴² do, jo lajoba⁴³ niliseeí⁴⁴
 huí⁴⁵ gui laco⁴⁶ seeng⁴⁷ ī jó⁴⁸ guié⁴⁹ moguí⁵⁰
 do, jo fí⁵¹ guóo⁵² uó⁵³ job⁵⁴ cangñin⁵⁵ jalé'⁵⁶
 e 'nér⁵⁷ lajee⁵⁸ 'ní⁵⁹ jii⁶⁰ dsí⁶¹ ca'ná'⁶². ¹⁵Jo ī
 jó⁶³ guié⁶⁴ moguí⁶⁵ do canaang⁶⁶ ne' n̄ú⁶⁷ re'
 jmiguiú⁶⁸ jmií⁶⁹ e fí⁷⁰ lí⁷¹ taang⁷² ī dseam⁷³
 do e lí⁷⁴ laco⁷⁵ nijúung⁷⁶ ī dseam⁷⁷ do e
 nijgiér⁷⁸ jmií⁷⁹; ¹⁶jo dsu⁸⁰ 'ñia'⁸¹ guóo⁸² uó⁸³
 cajmicóob⁸⁴ ī dseam⁸⁵ do có⁸⁶ canab⁸⁷ lafa'⁸⁸
 mo'oo⁸⁹, jo fí⁹⁰ guóo⁹¹ uó⁹² b̄ canaang⁹³ ya'⁹⁴ e
 jmií⁹⁵ quiá'⁹⁶ e gua⁹⁷ do e catuü⁹⁸ fí⁹⁹ mo'oo¹⁰⁰ ī
 jó¹⁰¹ 'ling'¹⁰² do. ¹⁷Jo dsu¹⁰³ cóo¹⁰⁴ e jo ī jó¹⁰⁵
 'ling'¹⁰⁶ do dseáng¹⁰⁷ eáam¹⁰⁸ caligüing¹⁰⁹ ne'
 quiá'¹¹⁰ ī dseam¹¹¹ do, jogui¹¹² cangó¹¹³ bre' e
 cangotíng¹¹⁴ ne' cóo¹¹⁵ jaléng'¹¹⁶ dsea¹¹⁷ siju¹¹⁸
 ī dseam¹¹⁹ do ī seeng¹²⁰ gui fí¹²¹ guóo¹²² uó¹²³,
 jaléng'¹²⁴ ī dsea¹²⁵ ī jmití¹²⁶ jalé'¹²⁷ júu¹²⁸ quiá'¹²⁹
 Fidiée¹³⁰ jogui¹³¹ ī teáang¹³² teá¹³³ fí¹³⁴ guiú¹³⁵ cóo¹³⁶
 Jesús cajo. ¹⁸Jo ī jó¹³⁷ guié¹³⁸ moguí¹³⁹ do fí¹⁴⁰
 dob¹⁴¹ cajé¹⁴² re' fí¹⁴³ 'ní¹⁴⁴ jmiñí¹⁴⁵.

Gáng¹ gui jó² dsée³ ī 'ling'⁴

13 Jo mí cangí¹ e jo —jíng²
 Juan— camó³ guí⁴ e cagüí⁵ fí⁶

jee` é` jmiñí` jaang` jó` dsée, jo guié`
mogui`re' tí' jogui dsi` guí` fí`re' cajo.
Jo laco` laco` e fí`re' do téé` jmacó`
lí` corona, jogui e fí` laco` mogui`re'
do tóo` júu` e ga` e jmineang` Fidiée`.
2 Jo i jó` dsée` i camán`n do jnéem`bre'
la jnéeng` jaang` ie` i sii` leopardo;
jogui tí`re' líb`jiu la lí` tí` jó` i sii` oso,
jogui mo'oo`re' lí` la lí` mo'oo` ie`. Jo
i jó` guié` mogui` la'uii` do cacuø`bre' i
jó` dsée` do lajii` e bñ` quiáa`re' jogui
lajii` éé` lí` guing`ne', jogui cacuø`re'
fí` e quiuñ` do ta`. 3 Jo coo` mogui` i
jó` dsée` do jnéeng` lafa' e sicuí` e jo`
tóo` jmiñ` nijíng` mii`; jo dsu' ca'lóob`
e lí` sicuí` quiáa`re' do, joba' lajii`
dsea` jmiñ` eáam` cangogá` dsíir` jo
lajii` dsea` casíñ` uii` quiáa` i jó` dsée`
do. 4 Jo cajmifém` dsea` i jó` guié`
mogui` la'uii` do dsuco' cacuø`bre' i
jó` dsée` do fí` e quiuñ` do ta`, jo
cajmifém`bi dsea` i jó` dsée` do cajo, jo
lalab casí`reñ`:

—Jo` jíe` lí` seeng` jaang`gui laco' i jó`
dsée` la, jo jíi` jaang` ja` ii` quíi` jmiñ` e
nilí` i jó` dsée` do mi` ii` nitíng` cóo`re'.

5 Jogui cangíim`bi i jó` dsée` do fí`
e nifé`re' júu` róo` jogui jalé` júu`
ga` uii` e 'ní` níng`ne' Fidiée`, jogui
cangíing`bire' fí` cajo e niquiá`re' ta` la-
jee` tuló` dsi` gáng` si`. 6 Jo lajob ca-
jmée`re'; café`bre' júu` ga` uii` quiáa`
Fidiée` cóo`gui fí` lí` guing` dsea` do, jo
café`bire' júu` ga` cajo uii` quiáa` jaléng`
i neáng` fí` níff`. 7 Jogui cangíim`bre' fí`
cajo e nijmé`re' 'nií` cóo` jaléng` dsea` i
líng` dsea` quiáa` Fidiée` cartí` nilí`bre'
jaléng` i dsea` fí; jo dseáng` i jó` dsée`
dobiñg` i quiu` ta` lí` doñí` ii` dsea` i
seeng` fí` fii` cóo` osi fí` fii` pí` é` osi lí`
doñí` ee` jmií` e fé` dsea` é. 8 Jo i fíim`
dsea` i seeng` fí` ní` guóo` uó` jmiñ` ni-
jmiféñ` i jó` dsée` do, dsu' nijmé` lajo
lajaléng` i dsea` i ja` sijnéeng` fí` ní` jí`
latí` mi` catiroo` jmiñ` e fí` lí` taang`

jaléng` dsea` i nisiguáng` quiáa` i Jo'se`
Jiuung` do i cajúng` fí` dse` crúu`.

9 Jo ii` 'nú` sea` loguá`na', joba' núu`-
na' jalé` e júu` na:

10 Jo jaléng` dsea` i nisi'íng` quiáa`
Fidiée` e nidsilíñ` fí` 'nuñí`,

joba' fí` 'nuñí` nidsilíñ`;

jogui jaléng` dsea` i nisi'íng` quiáa` dsea`
do e nijnga` dsea` quiáa`r,

jo lajob nijmé` Fidiée` e nijúuñ` do ca-
jo lí` laco'gui cóo` e jngang` dsea`
rúuñ`.

Jo uii` cóo` jalé` e na, joba' jaléng`
dsea` i nilíng` dsea` quiáa` Dsea`
Jmáang` 'né` teáaiñ` teá` cóo` júu`
quiáa` Fidiée` jogui e ja` nilitúng`
dsíir` cóo` e júu` jo.

11 Jo mi` cangí` e jo —jíng` Juan—
camán`n jaang`gui jó` dsée` i 'ling`,
jo i jó` fí` cagüi`fí`re' fí` guóo` uó`. Jo
dsi` tú` fí`re' e lí`jiu la lí` fí` jaang`
jo'se` jiuung`, dsu' fé`re' laco' fé` i
jó` guié` mogui` la'uii` do. 12 Jo i jó`
dsée` la i cagüi`fí` fí` ní` guóo` uó`
seab` fí` quiáa`re' fí` quini` i jó` dsée`
la'uii` do e quiu`re' ta`, jo cajmée`re'
e lajii` dsea` seeng` fí` ní` guóo` uó`
jmiñ` cajmiféñ` i jó` dsée` i la'uii` do i
lami` jnéeng` dseáng` e sicuíng`ne' e la
huíng` e jo` nijíng` mii`, dsu' ca'láam`-
ture'. 13 Jo i jó` dsée` do i cagüi`fí`
fí` guóo` uó` quíi`bre' jmiñ` e jmóo`re'
jalé` e lí` e dsigá` dsíi` dsea', có' lí`bre'
e nijmé`re' e nijíu` jì` fí` yá` jmiñ` jo
nisojiá` fí` ní` guóo` uó` dseáng` laco'
la ní` dsea` lana. 14 Jo cóo` jalé` e lí` e
jmóo`re' do fí` quini` i jó` dsée` la'uii`
do cajmigøøng`ne' jaléng` dsea` seeng` fí`
ní` guóo` uó`, jo caquiú`re' ta` e calíng`
jaang` diée` dsea` guóo` quiáa` i jó`
dsée` la'uii` do i sicuíng` lahuíng` cóo`
ñisú` e ja` mii` nijíng` quiáa`re', dsu'
ca'láam`bre'. 15 Jo i jó` dsée` i cagüi`fí` fí`
ní` guóo` uó` do cangíng`ne' e quíi`re'
jmiñ` e nijmé`re' e jíi` i diée` dsea` guóo`
quiáa` i jó` dsée` i la'uii` do e laco' i diée`

do lí'bre' e nifé'r' jogui e nijmér̄ e nijúunḡ jaléng' dseá̄ i ja' nijmiféng' ír̄. ¹⁶Lajobi cajo cajméer̄ e coō gui'náb' nité̄ dseá̄ coō e lí' fí' guóor̄ dséē osi fí' guiaquíir̄ é, na i le'eáanḡ jogui na i cóong'̄, na i tiñínḡ jogui na i seā cuū, na jaléng' dseá̄ i silaanḡ jogui na jaléng' dseá̄ i si'niinḡ i jmóo' ta' tá' jmóo' quiá' dseá̄. ¹⁷Jo jíi' jaang' dseá̄ cuóonḡ ee' lí' lár̄ o'gui ee' lí' nír̄ song ja' quier̄ e lí' do o'gui táaiñ e júu' quiá' i jó' dséē la'uii' do osi e número quiá' jial siin' do é.

¹⁸Jo 'né' dseáng' e tiim' dseá̄ e laco' ningáin' e júu' la; jo i dseá̄ i ngáng' do, áam'bre í' e número quiá' i jó' dséē la'uii' do, jo e job número quiá' dseá̄ jmigüf, jo e número jo líi' seiscientos sesenta y seis.

Lajíi' e ca'ø' i dseá̄ i tíi' ciento cuarenta y cuatro mil

14 Jo mi' cangf̄gui e jo —jíngr̄ Juan— camáng-túu i Jo'se' Jiuunḡ do e sing'ne' si'ø're' fí' yá' mó' Sión. Jo dob teáanḡ colíinḡ cóo' i Jo'se' Jiuunḡ do ciento cuarenta y cuatro mil dseá̄ quiá'r̄ i tóo' e lí' quiá'r̄ fí' guiaquíi' jial sii' i Jo'se' Jiuunḡ do jogui jial sii' Tiquiáa're' cajo. ²Jo mi' cangf̄ jo, canú'u coō e guica'ii e jáa' fí' yá' jmigüf, jo e jo nú' laco' nú' lí' íi' coō lóo' e fé' jogui canú' ca'ii laco'gui la nú' mi' quie' güi'niá' e teá eáang', jo nú'bi cajo laco' la nú' fa' mi' teáang' dseá̄ fíing' i bó' jalé' lúu' quiá'r̄ e sii' arpa. ³Jo jaléng' i dseá̄ do ø' coō e ø' e 'míi' fí' quini' e lí' líi' ée' e lí' guinḡ i dseá̄ niinḡ do jogui fí' quini' i quiúunḡ do jogui fí' quini' jaléng' i yá'u' dseá̄ cóong' do cajo. Jo jíi' jaang' dseá̄ ja' niquíir̄ jmiñ' fa' e nilitiin' e ø' do, co' dseáng' lajíi' i dseá̄ fíing' i tíi' ciento cuarenta y cuatro mil dob jíi' i quíi' jmiñ' nilitiinḡ, co' jíi' íbing' i caláanḡ jee' jalé' dseē

quíá' lajee' lajaléng' dseá̄ i seeng' fí' ni' guóo' uó' jmigüf. ⁴Jo jaléng' i dseá̄ nab i ja' cajmeáng' yaang' fa' e ca'leer̄ cóo' dseamf, jo jaléng' i dseá̄ nab i teáanḡ uui' quiá' i Jo'se' Jiuunḡ do jogui dseá̄ quiá' íb' líiñ' jogui contøm̄ seein' cóo' dseá̄ do. Jo jaléng' i dseá̄ nabing' i caláanḡ jee' jalé' dseē quiá' lajee' lajaléng' dseá̄ jmigüf, jo e jo guóng' lafa' coō e cacuo' la'uii' e catíng' Fidiéē cóo'gui i Jo'se' Jiuunḡ do. ⁵Jo jaléng' i dseá̄ f' jíi' coō júu' e o' já' ca'uøø' fí' mo'oor̄, joba' dseáng' ja' e si'liin' jíi' coō fí' quini' Fidiéē.

Lajíi' júu' e quie' i ángeles i gaang' do

⁶Jo mi' cangf̄ jo —jíngr̄ Juan— camáng-guñ jaang'gui ángel i ngáng' íing' fí' guia' joo' yá' jmigüf. Jo i ángel do quier̄ júu' quiá' Fidiéē e ja' tóo' jmiñ' ni'finḡ e quiá' nidsiguiar̄ jee' jaléng' dseá̄ i seeng' fí' ni' guóo' uó' jmigüf lí' laco' laco' fii' e pí' osi e cóo' é, jogui laca'fing' ca'fing' dseá̄, jogui laca'fing' ca'fing' jmií' e fé' dseá̄ cajo. ⁷Jo lalab fé'r̄ cóo' júu' teá:

—Jmi'goo'na' Fidiéē dseá̄ guinḡ ñiff̄ jogui jmiféng'na'r, co' lanáb catf í' e niquidsir̄ í' quiá' lajaang' lajaang' dseá̄ jmigüf. Jo jmiféng'na' i dseá̄ f, co' íbing' i cajmée' yá' jmigüf cóo' guóo' uó' jogui jmiñ' lí' lacaang' lí' níng' jmiñ'.

⁸Jo mi' cangf̄ jo, jaang'gui ángel cajín' cóo' júu' teá lala:

—¡Lanáb catf í'! ¡Lanáb catf í' e dseáng' ni'finḡ e fii' fé' e sii' Babilonia, co' jaléng' i dseá̄ i seeng' fí' jo nica-jmi'liin' jaléng' dseá̄ i seeng' fí' la'úng' fí' jmigüf e jmóor̄ lí' doñi' ee' e lí' dsíi' ngúu' táaiñ!

⁹Jo mi' cangf̄ jo, cangoquíeeng' jaang'gui ángel, jo cóo' i la catf gaaiñ, jo lala cajín' do cóo' júu' teá:

—Song ii' i jmiféng' i jó' dséē la'uii' do cóo'gui i diéē guóo' quiáa're' do,

jogui e ni'ín' e nitó e li' quíaa-re' fi' guiaquíir' osi fi' guóor' é,¹⁰ joba' jaléng' i dsea' í' né' e ni'im'bre e guíng' Fidiée' e jo' té'guir uíi' e dsee' e jmiróng' yaaiñ do, jo e jo lafa' nica'jmiñúin' fi' dsíi' cóo' quíar', co' eáam' nisiguíin' quíar' jaléng' i dsea' í; joba' iihuí' e eáam' ni'ín' do e nidsitáaiñ' fi' ni' jì e quiéng' azufre li' coo' e ja' tóo' jmií' yu', jo e jo nilf' fi' quini' jaléng' ángeles i güeang' quíar' Fidiée' jogui fi' quini' i Jo'se' Jiuung' do cajo. ¹¹ Jo e jmiñi' quíar' e li' coo' e li' teáng' i dsea' íng' iihuí' do jo' tóo' jmií' fa' e niquiúng' gui, jogui ja' tóo' jmií' sí' e jmí' osi e uóo' fa' e nijmi'íng' gui jaléng' i jmféng' i jó' dsée' la'uii' do cóo' gui i diée' guóo' quíaa-re' do jogui jaléng' i nica'íng' la-jíi' e li' quíaa-re' do cajo. ¹² Jo jaléng' i dsea' i líng' dsea' quíar' Fidiée' i núu' jalé' júu' quíar' jogui teáaiñ' teá' fi' guíu' cóo' Jesús, jo jaléng' i dsea' í'bing' i 'né' cuó' b'í' yaang' e ja' nitár' lajii' e fi' niteáaiñ' do.

¹³ Jo mi' cangf' e jo, canú-u coo'gui luu' fi' yá' jmigüf' e cajíng' lala:

—Juan, jmée' e júu' la: “Juguiá' jiu latí' jmií' na jogui li' dsé'gui quíar' jaléng' i dsea' i júung' uíi' Fíi'naa' Dsea' Jmáang'.”

—Lajob líi' —cajíng' Jmigüf' quíar' Fidiée'— lana nijmi'ím' jaléng' i dsea' í' uíi' jalé' ta' e nica'jmée', co' e job cuó' li' fi' quini' Fidiée' e guíu' jalé' e jo.

Lajii' e sitíng' dsea' fi' ni' guóo' uó'

¹⁴ Jo cajóo'guíi' jóng —jíng' Juan— jo camó'o cabøø' jnií' e tee'; jo fi' ni' e jnií' do camó'o e guíng' jaang' i jnéem' jiu la jnéeng' jaang' dsea' la jneaa'aa'. Jo iu' fi' moguir' coo' lí' corona e líi' cóo' layaang' cunée' jogui se'r' coo' ní' hoz e 'mé'. ¹⁵ Jo cagüi'fi' jaang'gui ángel fi' dsíi' sinúu' guá' e si' fi' níff', jo i ángel do óor' teá' lala e áiñ' i dsea' i guíng' fi' ni' e jnií' do, jo casí' rein' do lala:

—Jmée' ta' e ní' hoz na quíi', jo sitíng' lajii' e nicaroo', co' lanab catf' í', jogui lajii' e lafa' e cajni' dsea' fi' ni' guóo' uó', lanab nicaroo'!

¹⁶ Joba' i dsea' i guíng' e fi' ni' jnií' do cangím'bre e ní' hoz do quíar' fi' ni' guóo' uó', jo casití'bre lajii' e líi' e lafa' e caroo' fi' jo.

¹⁷ Jo mi' cangf' jo, cagüi'fi' jaang'gui ángel fi' dsíi' sinúu' guá' e si' fi' níff', jo í' quíe'bre cajo coo' ní' hoz e 'mé'. ¹⁸ Jo e fi' nife' do cagüi'fi' jaang'gui ángel i quíi' jmií' nijmé' e nicó', jo cató'r' cóo' júu' teá' i ángel i quíe' e ní' hoz e 'mé' do, jo casí' rein' do lala:

—Jmée' ta' e ní' hoz e 'mé' na quíi', jo quíuu' jalé' guáng' huiíng' jó' e sea' fi' ni' guóo' uó', dsuco' nicatfb' í' quíar' e nilf' lajo, co' nifíib' mí' huiíng' jó' quíar'!

¹⁹ Jo i ángel do caqui'bre e huiíng' jó' do cóo' e ní' hoz e 'mé' do, jo cató'r' coo' li' cató'r', jo fi' job li' niyé' do, jo e la guóng' lajii' e iihuí' sóong' e nicuó' Fidiée' jaléng' dsea' jmigüf'. ²⁰ Jo e mí' huiíng' jó' do fi' lí' caluu' fiib' cangolf' e cayée', jo e fi' li' cangotóo' e niyé' do jmib' ca'íéng', jo e jmi' jo cad-sí' cartí' mo'oo' cuea' li' iu' e ní' e sií' freno quíaa-re', jo cani' e jmi' do líi'bijiu la trescientos kilómetros.

Laji' guíe' iihuí' li' cadséng'

15 Jo mi' cangf' jo, camó'guíi' fi' yá' jmigüf' coo'gui e li' e dsigá' dsíi' dsea' eáang', jo camán'n guíang' ángeles i quíe' jíe'gui guíe'gui íng' iihuí' e cartí' li' dséng', jo cóo' e job e niguiá' féng' dsíi' Fidiée' quíar' lajii' e nisiguíin' do.

² Jogui camó'bíi' cajo coo' li' jnéeng' laco' la jnéeng' jmiñi' e jnéeng' laco' jnéeng' sší' e sicáang' cóo' jì; jo quíar' e jmiñi' e jnéeng' la jnéeng' sší' do teáng' lajii'ng' dsea' i calí' e ja' caqui' ta' quíar' i jó' dsée' la'uii' do cóo'gui

ī diéē guóo^l quiáa^l re' do, jogui e ja^l ca'íñ^l cajo e li^l quiá^l ī jó^l do o'gui lajii^l e número e siire' do cajo. Jogui quier^l lúu^l e sii^l arpa e cangáiiñ^l e cacuø^l Fidiée^l. ³ Jo ī dseá^l f^l ør^l coo^l e ca'ø^l Moi^l, jaang^l dseá^l ī cajmée^l lajii^l ta^l e iing^l Fidiée^l, jogui ca'ø^l cajo coo^l e ca'ø^l ī Jo'se^l Jiuung^l do, jo lalab ngóo^l e jo:

Eám^l jlo^l jogui niguø^l laji^l e nicajmee^l 'nu^l, Fii'ii',
 co' 'nu^l b' Fidiée^l dseá^l féng^l dseá^l ñíng^l ī 'gøng^l fí jmigüf^l ī quíi^l jmií^l jmé^l lí^l doní^l ee^l;

jo jmang^l júu^l jáb^l quíe^l 'nu^l,
 jogui jmang^l fí røøb^l sin^l cajo,
 co' 'nu^l b' lin^l Fii^l féng^l fí la'úng^l fí jmigüf^l.

⁴ Jo lajiiñ^l dseá^l 'né^l nijmi'gór^l 'nu^l,
 Fii'ii',

jo lajiiñ^l dseá^l 'né^l nijmiféiñ^l 'nu^l cajo. Co' dseáng^l lajii^l 'nu^l b' dseá^l güeang^l; jo lajiiñ^l dseá^l seeng^l fí la'úng^l fí jmigüf^l nijaliñ^l e nijajmiféiñ^l 'nu^l, co' nicajmilí^l ba' e dseáng^l røøb^l quid-si^l í^l quiá^l lajaang^l lajaang^l dseá^l jmigüf^l.

⁵ Jo mi^l cangí^l e jo, camó^l guí^l e caná^l fí yá^l jmigüf^l, jo camó^l fí ñiff^l fí lí^l lí^l e 'núu^l güeang^l quiá^l Fidiée^l fí lí^l si'ma^l e lí^l tóo^l júu^l tigua^l quiá^l Fidiée^l coo^l dseá^l jmigüf^l. ⁶ Jo e fí dsí^l sinúu^l do, fí job lí^l ca'uøøng^l ī ángeles ī guiáng^l do ī quíe^l laji^l guíe^l íng^l iihuí^l lí^l cadséng^l do. Jo lajiiñ^l bre qui^l r' 'mi^l e tee^l jlo^l e niguø^l e jlo^l jíing^l jii^l, jogui cajo 'núu^l nú^l dsí^l coo^l e lí^l coo^l layaang^l cunée^l. ⁷ Jo jaang^l lajee^l ī quiúung^l do cacuø^l lajaang^l lajaang^l ī ángeles ī guiáng^l do jmacø^l cóo^l e lí^l coo^l layaang^l cunée^l, jo fí dsí^l job lí^l sirøøng^l e iihuí^l quiá^l e guíng^l Fidiée^l ī seeng^l car^l ngongí^l jmií^l do. ⁸ Jo e fí dsí^l sinúu^l güeang^l do dseáng^l carøm^l e téel^l jmiñ^l, jo e jo calí^l la'eáang^l coo^l güea^l e 'gøng^l quiá^l Fidiée^l, jo jii^l jaang^l ja^l ií^l quíi^l jmií^l fa' e ni'ír^l e fí

jo lajee^l e nú^l gui e nitel^l lajii^l e guíe^l iihuí^l do e quíe^l ī ángeles ī guiáng^l do.

Lajii^l cóo^l e sirøøng^l iihuí^l

16 Jo mi^l cangí^l jo, canú^l u coo^l gui luu^l teá^l e jáa^l fí dsí^l sinúu^l güeang^l do quiá^l Fidiée^l, jo lalab jíng^l sí^l laji^l guiáng^l ī ángeles do:

—Güillíng^l na' fí^l ni^l guóo^l uø^l jmigüf^l, jo fí job nigüí^l íng^l na' e cóo^l e lí^l a^l e iihuí^l quiá^l e eáang^l guíng^l Fidiée^l coo^l jaléng^l dseá^l jmigüf^l.

² Jo dsí^l lajob cangó^l ī ángel la'uui^l do, jo cangojiim^l bre e cóo^l quiá^l r^l do fí ni^l guóo^l uø^l, jo lajiiñ^l dseá^l ī quíe^l e lí^l quiá^l ī jó^l dsée^l la'uui^l do jogui ī cajmiféng^l ī diéé^l guóo^l quiáa^l re' do, lajalém^l ī dseá^l f^l ca'ieeiñ^l coo^l íng^l 'mi^l e 'lí^l e dseáng^l eáang^l ga^l cu^l.

³ Jo mi^l cangí^l jo, ī ángel ī catí^l gáng^l do cangojiim^l bre e cóo^l quiá^l r^l do fí ni^l jmiñ^l, jo ladsifí^l lanab ca'uúing^l jmi^l e jmií^l do laco^l gui la lí^l jmi^l quiá^l jaang^l dseá^l cajnga^l dseá^l quiá^l, jo coo^l gui'náb^l cajúng^l jaléng^l ī seeng^l fí dsí^l e jmiñ^l do.

⁴ Jo mi^l cangí^l jo, ī ángel ī catí^l gaang^l do cangojiim^l bre e cóo^l quiá^l r^l do fí lacaang^l gua^l jogui lacaang^l lí^l níng^l jmií^l, jo ladsifí^l lanab ca'uúing^l jmi^l e jmií^l do.

⁵ Jo mi^l cangí^l jo, canú^l u e cajíng^l ī ángel ī jmóo^l f^l jalé^l jmií^l do lala: Fidiée^l quí^l ii', ja^l dsee^l røøñ^l jii^l coo^l; co' nicaquidsf^l ba' í^l laco^l catíng^l, jo 'nu^l b' ī seeng^l jogui niseem^l ba' cajo lajii^l nú^l gui e nitiroo^l jmigüf^l, ⁶ co' jaléng^l ī dseá^l f^l nicajngaiñ^l jaléng^l dseá^l quí^l coo^l gui jaléng^l dseá^l áang^l ī café^l cuaiñ^l quí^l malii^l gui eáang^l,

joba^l 'nu^l lana nicacuø^l ba're e ni'í^l r' jmi'øøng^l e laco^l ni'íñ^l lajii^l e catíiñ^l.

⁷ Jo mi^l cangí^l jo, canú^l guí^l coo^l gui luu^l e jáa^l fí nife^l e jíng^l lala:

—Jáb¹, lajob líí, Fíi'naa' Fidiée², 'nub³ dsea⁴ i quí⁵ jmií⁶ jmé⁷ lí⁸ doñí⁹ ee¹⁰, co¹¹ nicaquidsí¹² ba¹³ í¹⁴ laco¹⁵ catíng¹⁶ jogui laco¹⁷ sí¹⁸ cajo.

⁸ Jo mí¹ cangí² jo, i ángel i catí³ quiúung⁴ do cangojiín⁵ cóo⁶ quiá⁷ r⁸ fí⁹ lí¹⁰ íng¹¹ iee¹², jo iee¹³ cangíiín¹⁴ e quí¹⁵ r¹⁶ jmií¹⁷ e cóo¹⁸ e jí¹⁹ e jmijneár²⁰ do nijíiín²¹ jaléng²² dsea²³ seeng²⁴ fí²⁵ jmigúf²⁶. ⁹ Joba¹ dseáng² coo³ gui'náb⁴ eáang⁵ cacáng⁶ dsea⁷; dsu⁸ car⁹ jíi¹⁰ jo ja¹¹ caquí¹² jím¹³ bi¹⁴ yaaiín¹⁵ fí¹⁶ quini¹⁷ Fidiée¹⁸ o'gui cajmifeíi¹⁹ dsea²⁰ do cajo, co²¹ lí²² lí²³ jmang²⁴ júu²⁵ ga²⁶ guib café²⁷ r²⁸ uii²⁹ quiá³⁰ dsea³¹ do ie³² jo, doñí³³ fa³⁴ quí³⁵ b³⁶ Fidiée³⁷ jmií³⁸ e nijmi-huíi³⁹ jalé⁴⁰ e iihuí⁴¹ do faco⁴² mí⁴³ caquí⁴⁴ jíng⁴⁵ yaang⁴⁶ i dsea⁴⁷ do.

¹⁰ Jo mí¹ cangí² jo, i ángel i catí³ 'níing⁴ do cajíiín⁵ cóo⁶ quiá⁷ r⁸ fí⁹ lí¹⁰ líí¹¹ ée¹² lí¹³ gui-ing¹⁴ i jó¹⁵ dsée¹⁶ la'uii¹⁷ do, jo ladsifí¹⁸ lanab cango'íng¹⁹ lajíi²⁰ e quí²¹ i jó²² do jmií²³ e quiú²⁴ re²⁵ ta²⁶, jo nuu²⁷ sób²⁸ ca'uíng²⁹ fí³⁰ la'úng³¹ fí³² lí³³ lami³⁴ quiú³⁵ re³⁶ ta³⁷. Joba³⁸ la-jaléng³⁹ dsea⁴⁰ canaaín⁴¹ cu⁴² r⁴³ nisí⁴⁴ r⁴⁵ uii⁴⁶ e iihuí⁴⁷ eáang⁴⁸ e cangíiín⁴⁹ do; ¹¹ jo dsu¹ car² jíi³ jo ja⁴ catú⁵ bir e jmóor⁶ jalé⁷ e ga⁸, co⁹ lí¹⁰ lí¹¹ eáang¹² gui caliguíim¹³ bre quiá¹⁴ Fidiée¹⁵ dsea¹⁶ guing¹⁷ níif¹⁸, jogui fé¹⁹ bir jmang²⁰ jalé²¹ júu²² ga²³ quiá²⁴ dsea²⁵ do uii²⁶ e ca'íi²⁷ jalé²⁸ e iihuí²⁹ do cóo³⁰ gui jalé³¹ e 'mi³² e ca'ieei³³ do.

¹² Jo mí¹ cangí² jo, i ángel i catí³ jnúung⁴ do cajíiín⁵ e cóo⁶ quiá⁷ do fí⁸ lí⁹ iu¹⁰ gua¹¹ laniing¹² e sií¹³ Éufrates, jo ladsifí¹⁴ lanab caliquí¹⁵ jmií¹⁶ e sea¹⁷ e fí¹⁸ gua¹⁹ jo, jo lajoba²⁰ caliseá²¹ fí²² e cangíng²³ jaléng²⁴ dseata²⁵ dsea²⁶ féng²⁷ i neáang²⁸ lí²⁹ lí³⁰ 'ngóo³¹ lí³² guo³³ iee³⁴.

¹³ Jo mí¹ tí² lí³ cangí⁴ e jo, camán⁵ n gaang⁶ i 'ling⁷ i jnéem⁸ jiu la jnéeng⁹ tee¹⁰, jo ca'uøøng¹¹ ne¹² tá¹³ jáng¹⁴ ne¹⁵ fí¹⁶ mo'oo¹⁷ i jó¹⁸ guié¹⁹ mogui²⁰ do cóo²¹ gui fí²² mo'oo²³ i jó²⁴ dsée²⁵ la'uii²⁶ do cóo²⁷ gui fí²⁸ mo'oo²⁹ i jó³⁰ dsée³¹ i catí³² tú³³ i jmicaang³⁴ i fé³⁵ cuaiín³⁶ quiá³⁷ Fidiée³⁸. ¹⁴ Jo jaléng¹ i 'ling² do i jnéem³ jiu la jnéeng⁴ tee⁵

quí⁶ bre⁷ jmií⁸ e jmóore⁹ jalé¹⁰ e lí¹¹ e dsigá¹² dsí¹³ dsea¹⁴, jo jaléng¹⁵ i 'ling¹⁶ í¹⁷ uøøng¹⁸ ne¹⁹ e seáang²⁰ ne²¹ lajíng²² dseata²³ dsea²⁴ féng²⁵ i quiú²⁶ ta²⁷ fí²⁸ la'úng²⁹ fí³⁰ jmigúf³¹, jo jmóore³² lajo e laco³³ nitíi³⁴ do jee³⁵ coo³⁶ 'nií³⁷, jo job mí³⁸ nití³⁹ e jmií⁴⁰ e nisi⁴¹ í⁴² quiá⁴³ Fidiée⁴⁴ dsea⁴⁵ féng⁴⁶ dsea⁴⁷ níing⁴⁸ i quí⁴⁹ jmií⁵⁰ jmé⁵¹ lí⁵² doñí⁵³ ee⁵⁴ e niquidsir⁵⁵ í⁵⁶.

¹⁵ Jo lalab cajíng¹ Dsea² Jmáang³: “Quié⁴ na⁵ cuente e jíi⁶ ja⁷ níing⁸ dsí⁹ dsea¹⁰ jmigúf¹¹ mí¹² nigáá¹³ túu¹⁴ calé¹⁵ catú¹⁶ fí¹⁷ jmigúf¹⁸ na, lí¹⁹ laco²⁰ líí²¹ mí²² guiée²³ jaang²⁴ í²⁵ i jmóo²⁶ í²⁷. Joba²⁸ fá²⁹ a: juguíá³⁰ jiu quiá³¹ i dsea³² i sijnéé³³ dsí³⁴ ie³⁵ jo jogui néé³⁶ guiú³⁷ quiá³⁸ r³⁹ e qui⁴⁰ bre⁴¹ sí⁴² r⁴³ e laco⁴⁴ ja⁴⁵ nilí⁴⁶ í⁴⁷ líiín⁴⁸ uíi⁴⁹ e ja⁵⁰ néé⁵¹ guiú⁵² quiá⁵³ r⁵⁴ mí⁵⁵ niguiée⁵⁶ e jmií⁵⁷ jo.”

¹⁶ Jo ie¹ jo, jaléng² i 'ling³ do i jnéeng⁴ la jnéeng⁵ tee⁶ caseáng⁷ ne⁸ la-jíng⁹ dseata¹⁰ dsea¹¹ féng¹² i quiú¹³ ta¹⁴ fí¹⁵ la'úng¹⁶ fí¹⁷ jmigúf¹⁸ e laco¹⁹ nitíi²⁰ e fí²¹ lí²² sii²³ Armagedón cóo²⁴ jmií²⁵ hebreo.

¹⁷ Jo mí¹ cangí² e jo, i ángel i catí³ guiáng⁴ do cajmijøbre⁵ e cóo⁶ quiá⁷ do fí⁸ guiá⁹ gúf¹⁰; jo tí¹¹ dsí¹² sináu¹³ güeang¹⁴ e sí¹⁵ fí¹⁶ níif¹⁷ guicanú¹⁸ coo¹⁹ luu²⁰ e teá²¹ e jáa²² e fí²³ lí²⁴ líí²⁵ ée²⁶ e lí²⁷ guing²⁸ i dsea²⁹ níing³⁰ i quiú³¹ ta³² do jo fé³³ lala:

—¡Lanab nicatí¹ í² e nicató³ lajalé⁴!

¹⁸ Joba¹ ladsifí² lanab canaang³ quie⁴ güi'niá⁵ e teá⁶ eáang⁷, jogui líji⁸ re⁹ cajo, jogui eáang¹⁰ tée¹¹ mái¹², jogui cajó¹³ uó¹⁴ dseáng¹⁵ e teá¹⁶ eáang¹⁷ e jíi¹⁸ coo¹⁹ née²⁰ ja²¹ mí²² cajó²³ lajo lajíi²⁴ tí²⁵ mí²⁶ caliséng²⁷ dsea²⁸ fí²⁹ jmigúf³⁰. ¹⁹ Jogui e fií³¹ fé³² laniing³³ do 'ní³⁴ dseá³⁵ ca'uíng³⁶, jogui lajalé³⁷ gui fií³⁸ e sea³⁹ fí⁴⁰ jmigúf⁴¹ sii⁴² cangolí⁴³ lí⁴⁴ néé⁴⁵; joguib mí⁴⁶ tí⁴⁷ lí⁴⁸ cadse⁴⁹ dsí⁵⁰ Fidiée⁵¹ e fií⁵² lani-ing⁵³ e sii⁵⁴ Babilonia do e laco⁵⁵ nicuó⁵⁶ r⁵⁷ jaléng⁵⁸ i dsea⁵⁹ seeng⁶⁰ fí⁶¹ jo e méé⁶² do e ni'íiín⁶³ do laguidseang⁶⁴ e guóng⁶⁵ jalé⁶⁶ iihuí⁶⁷ e casiing⁶⁸ Fidiée⁶⁹ quiá⁷⁰ jaléng⁷¹ i dsea⁷² í⁷³ uíi⁷⁴ e eám⁷⁵ nisiguíiín⁷⁶ quiáiín⁷⁷ do. ²⁰ Jo ie⁷⁸ jo cango'íim⁷⁹ lajalé⁸⁰ uó⁸¹ jiu e néé⁸² lacaang⁸³ ní⁸⁴ jmiíi⁸⁵ cóo⁸⁶ gui jalé⁸⁷

mól'. ²¹Jogui cajiá' fí ní guóo' uó' dsíí' e cóo' eáang' e ií líí'gui cuarenta kiil' lacoó'. Joba' café' jaléng' dseá' jmgang' júu' ga' uii' quiá' Fidiée' uii' e ca'íñ' e iihuúí' e cajiá' e dsíí' cóo' do, dsuco' coó' iihuúí' e huúim' eáam' dseáng' cangár'.

Mi' cangúing' iihuúí' i dseamf' i ca'ée' dsee' do

17 Jo jaang' lajee' i ángeles i guiáng' do i quie' guié' e cóo' do cajar' fí lí' sín'n jo casí'r' jnea' lala:

—Juan, nea' fí' la! Jo lab ni'ée'e 'nu' lajii' iihuúí' e catíng' ni'ing' i dseamf' i jmóo' ta' 'nning' 'ñia' i guing' fí' lacaang' ni' jmií' e sea' fí' la'úng' fí' jmgüf'. ²Jo i fíim' dseata' dseá' féng' i quiu' ta' fí' jmgüf' dseeb' nica'éer' cóo' i dseamf' í' cóo' jalé' e lí' dsíí' ngúu' táaiñ'. Jo i fíim' dseá' jmgüf' cajo lafa' nicadseá' íim'bre cóo' jalé' e 'li' e jmóo' i dseamf' do.

³Jogui jnea' —jín' Juan— dseáng' lafa' dseá' quib' dseáng' camó'guí' e ca'já'guí' jee' Jmiguí' quiá' Fidiée', jo i ángel do cangojéeiñ' jnea' fí' coó' lí' líí' jee' guóo' uó' quiú', jo fí' job camán'n jaang' dseamf' i guing' fí' mocóo' jaang' jó' dsée' i yúung' i sea' guié' mogui' jogui guí' fí're'. Jo fí' latøøng' i jó' do tóo' jmgang' júu' e gab' e jmineang' Fidiée'. ⁴Jo i dseamf' i jmóo' ta' 'nning' 'ñia' do qui'r' si'r' e ia' í' ná' cóo' e yúu', jogui quier' jalé' cunée' cóo' gui jalé' cuu' jii' e jíe' e 'mo' eáang'. Jo ngóor' se'r' coó' cóo' e líí' cóo' layaang' cunée', jo fí' dsíí' jo sirøøng' jmgang' júu' e 'ní' ní' cóo' gui jalé' dsee' e éer' quiá' e jmóor' ta' 'nning' 'ñia'r' do; ⁵jogui quie'bre cajo coó' júu' e tóo' fí' guiaquír', jo liim' ee' guóng' do quiá'r' lifa' ja' ii' ní' lí' lajii' 'ñia'bre dseá' ñir', jo lalab tóo': “Eáam' fé' niing' jogui 'gøng' fii' fé' e sii' Babilonia, co' e joba' e líí' lafa' niquiá' lajaléng' dseamf' i ée' dsee' e

jmóor' ta' 'nning' yaang', jogui e job cajo líí' lafa' niquiá' lí' lajalé' e 'li' e sea' fí' jmgüf' la.” ⁶Job mi' calilí'i jóng —jín' Juan— e íim' i dseamf' do cóo' jmi' jaléng' dseá' i líing' dseá' quiá' Fidiée' jogui cóo' jmi' jaléng'gui dseá' i cajúng' uii' e guiar' júu' quiá' jalé' e cajmée' Jesús.

Jo mi' camó'o jalé' e jo, eáam' cangogá' dsii'. ⁷Joba' cajín'g' i ángel do casí'r' jnea' lala:

—Juan, ¿jali' dsigá' o'? Lab ni'jmée' duu 'nu' júu' e' guóng' lajii' e tóo' fí' guiaquí' i dseamf' do, jogui e uing' e guiiñ' fí' mocóo' i jó' dsée' i yúung' i sea' guié' mogui' do jogui guí' fí're' cajo. ⁸Jo i jó' dsée' i niñin' i seeng' lajii' latí' malib' na, dsu' lana jo' seeng'ne'; jo dsu' lifa' nigüi'fí'bre' e fí' lí' 'li' lí' líí' too' nuu' só' nú'gui e ni'íing'ne' congua'. Jo jaléng' dseá' i seeng' fí' ní' guóo' uó' jmgüf' i ja' mí' taang' fí' ní' jii' quiá' Fidiée' lajii' mi' canaang' uing' jmgüf' fí' lí' nitaang' jaléng' dseá' quiá'r' i nitøør' mi' nití' í' lajo, jo jaléng' íb' i eáang' nidsigá' dsíí' mi' tí' lí' niñiñ' i jó' dsée' i guié' mogui' i lami' seeng' do jogui lana jo' seeng'ne', dsu' lifa' nijáab'ture' mi' tí' lí' nití' í' lajo.

⁹Jo lalab nililí' i dseá' i quí' jmi' ningáng': E mogui're' e guié' do guóng' guié' mól', jo e fí' ní' job guing' i dseamf' do; jo guóm'bi cajo e guié' mogui're' do guiáng' dseata' dseá' féng' i quiu' ta'. ¹⁰Jo 'níing' lajee' i dseata' dseá' féng' do nicajúm'bre, jo jaang' lajee' ír' quiu'bir ta' latí' lana, jo i jaang'gui do ja' mí' catí' í' fa' mí' güeéiñ'. Jo dsu' mi' nití' í' e nigüéeng' i lí' cadséng' lajee' ír' do, ja' huøø' nigüéar' niquiá'r' ta'. ¹¹Jogui i jó' dsée' i yúung' i seeng' lami' jéeng' do jogui e lana jo' seeng'ne', íb' i dseata' dseá' féng' i lí' catí' jín'g' do; jo iuum'bir cajo jee' i

guiáng do, jo lifa' ningóor' dseáng' e ni'fím bre congrua'.

¹²Jogui lajii' guí' fí're' e cañií' do guóng' guíng' dseata' dsea' féng' i ja mí' canaang' quiá' ta'; jo dsu' jii' lajee' coo' oor' niñiñ' fí' e niquiúr' ta' coliing' cóo' i jó' dsée' i yúung' do, jo nilisea' fí' quiá' r' e niquiúr' ta' laco' jaang' dseata' dsea' fém'. ¹³Jo lajee' laji' guíng' i dseata' dsea' féng' la røøb' sñiñ, jogui cuø' bre i jó' dsée' i yúung' do lajii' bí' quiá' r' jogui e tñiñ' quiúr' ta'. ¹⁴Jo nitím' bre cóo' i Jo'se' Jiuung' do; dsu' lifa' i Jo'se' Jiuung' dob nilí' ír' coliing' cóo' jaléng' dsea' i nicaguíng' Fidiée' i dseáng' lajang' eáang' teáang' teá' cóo' júu' quiá' dsea' do; dsuco' i Jo'se' Jiuung' do Fii' quiá' jaléng' fiib' líing' ne' jogui Dseata' Dsea' Féng' quiá' jaléng' dseata' dsea' fém' líing' ne' cajo.

¹⁵Jo cajím' bigui i ángel do casí' r' jnea' lala cajo:

—Lajii' e jmií' e cañií' do e fí' lí' guíng' i dseam' i jmóo' ta' 'nñing' 'ñia' do, e jo guóng' jalé' fii' pí' osi jalé' fii' cóo' é jogui laca'íng' ca'íng' dsea' jogui laca'íng' ca'íng' jmií' e fé' dsea' cajo. ¹⁶Jogui lajii' guí' fí' e cañií' quiá' i jó' yúung' do 'nfb' niníng' i dseam' i jmóo' ta' 'nñing' 'ñia' do, jogui cab' nijmi'náng' neiñ' do, jogui nijmér' ringúuiñ' do; jogui nidø' r' ngúu' táaiñ', jogui cajo nijím' bre cóo' jì' mí' ningf' jo.

¹⁷Jo Fidiéeb' nicuø' jial ni'f' dsí' jaléng' i dseata' dsea' féng' do e laco' nijmitir' lajii' e iing' Fidiée' e nijméiñ' do, jo røøb' nisíng' jaléng' i dseata' dsea' féng' do e laco' nija' r' i jó' dsée' do lajii' ta' óor' cartí' nilliti' lajii' júu' e nica-jíng' Fidiée'. ¹⁸Jogui i dseam' i cañin' do, f'bing' líing' lafa' e fii' fé' e laniing' e quí' jmií' quiúr' ta' jaléng' dseata' dsea' féng' i quiúr' ta' fí' ni' guóo' uø' jmigüf'.

Mi' ca'íng' fii' Babilonia

18 Jo mí' cangí' e jo —jíng' Juan— camán' n jaang' gui ángel i ja-jgiáang' fí' yá' jmigüf'. Jo eáam' 'gøng' i ángel do e quiúr' ta'; jo mí' tí' lí' catisñiñ' fí' ni' guóo' uø', dseáng' jlo' cajneá' cóo' lajii' e jiiñ' do. ²Jo café' r' cóo' júu' teá' lala:

¡Lanab catf' í'! ¡Lanab catf' í' e dseáng' ni'fíng' e fii' fé' e 'gøng' eáang' e sii' Babilonia!

¡Co' jmang' jaléng' i 'lim' bing' i seeng' do jmií' na,

jo jmang' jalé' e 'li' ba' jmóor', jogui lí' lafa' 'núu' fí' lí' seáng' jaléng' i 'ling';

jo e fii' jo lí' cajo lafa' sii' jaléng' i 'ní' ní' i jmóo' jmang' e ja' dseeng'!

³Co' lajiim' dsea' i seeng' fí' la'úng' fí' jmigüf' nicadseá' íim' bre cóo' e lafa' méé' e jmóo' e ée' dsea' dsee' e 'léer' cóo' dseañu' dseam' i o' quiá' r'; jogui jaléng' dseata' dsea' féng' i quiúr' ta' fí' jmigüf' nica'ée' bre dsee' cajo cóo' i dseam' i 'ling' do.

Jogui jaléng' dsea' i seeng' fí' ni' guóo' uø' jmigüf' i jmóo' ta' 'nñi' jogui ta' láa', eáam' nicaliseá' cuu' quiá' r' la'eáang' cóo' jalé' e nicalí' r' lajee' e nicajméer' jalé' ta' e 'léé' do.

⁴Jo ngí' jo canú' u coo' gui luu' e jáa' fí' yá' jmigüf', jo lalab cajíng' e do:

Uøøng' na' e fí' jee' fii' na, 'nú' dsea' líing' na' dsea' quié' e,

jo lajoba' ja' nibeáang' dsee' yaang' na' e nijmée' na' ta' 'léé',

jo lajobi cajo ja' nitíng' na' jalé' iihuí' e catíng' jaléng' i dsea' seeng' e fí' fii' jo.

⁵Dsuco' lajii' dsee' e nica'ée' jaléng' i dsea' í,

dseáng' e ñiib' eáang' e tí' cartí' yá' jmigüf'.

Jo nitóob' dsí' Fidiée' jalé' dsee' e nica'éeiñ' do,

joba' lana ninéeb' guiú' quíá' Fidiée' e nicuø'reiñ' do iihuú' uí' quíá' jalé' e jo.

⁶ Jo qui'na' quíá' jaléng' i dsea' do laco'gui ír' nicajméer' cóo' dsea' jiéng',

jo cuø'na'r tû' 'lé'gui iihuú' laco'gui jíi' e nicajméer';

jo cáang'na' fi' dsí' cué' huú' tû' ya'gui iihuú' e lí' lafa' méé' guí',

jo cuø'na'r e jo lí' laco' jíi' e nicacuø'r' dsea' jiéng' lamí' jéeng'gui.

⁷ Jo jmeáang'na'r ga' jogui cuø'na'r jalé' iihuú',

dsuco' lajob cali'iin' 'nia'r e cateáaiñ' juguí' fi' jmigú' e cajméer' ta' 'nning' 'nia' jogui e jmféng' 'nia'r; co' lalab fé'r e jmiyløng' 'nia'r:

“Fí lab guing' jnea' dseáng' laco' guing' jaang' dseamf' niing' i quiu' ta';

co' ja líng' jnea' jaang' dseamf' i 'nii', jo dseáng' ja' e fi' níj' níj' quíe' e jíi' cóo'.”

⁸ Jo uii' quíá' jalé' e jo, joba' eáam' huíng' nidsijéé' quíá' lajee' ta' jiu;

co' eáam' ni'fín' iihuú' e cu' jnga' jogui ninír' oo'

jogui eáam' nilíin' fi' r'

jogui nicám'bre cóo' jì' mî' nitf' í' lajo,

dsuco' 'nia' Fíi'naa' Fidiée' dsea' 'gøng' dsea' níng' fi' la'úng' fi' jmigú',

íb' dsea' nicajíng' e nidsingíng' i dseamf' do lajo uí' jalé' dsee' e nica'éer'.

⁹ Jo mî' cangf'gui lajo, jaléng' dseata' dsea' féng' i quiu' ta' i cajméé' ta'

'léé' cóo' i dseamf' do jogui eáang' cajmi'iaang' dsíur' cóo' jalé' e 'li' e sea' quíáin' do, eáam' nijmér' fi' r' jogui ta'

quí' mî' tí' lí' ninír' jalé' jmiñi' quíá' mî' nicáin' do. ¹⁰ Jo dsu' huíim' ni'náng' yaain' quíá' i dseamf' do, co' 'gø'bre e ninír' lajíi' iihuú' e catíiñ' do. Jogui yaam' bi' jaléng' i dseata' dsea' féng' do fé'r' lala:

¡E ngí' fiib' 'na'! ¡E ngí' fiib' 'na', fií' fé' e laniing' 'gøng' e sii' Babilonia!

Dsuco' cóo' lajee' jalí' lanab cagüéá' iihuú' quíi'.

¹¹ Jogui jaléng' dsea' i seeng' fi' ní' guóo' uø' jmigú' i jmóo' ta' láa' jogui ta' 'nii', eáam' fi' lí' nilíin' co' carjí' niquí'bre, dsuco' jo' jíé' lí' seeng'gui i nijmé' ta' láa' jalé' e iin' e nidsi'nii' quíá'r do. ¹² Dsuco' lamí' jéeng'gui eáang' cajméer' ta' 'nii' cunéé' cóo'gui cuteé' lí' lajalé' cuu' jí' e jlo' e 'mo' eáang', jogui 'nii' jalé' 'mi' jlo' e niguø' eáang' jogui 'mi' e niung' cóo'gui 'mi' e yúu' e lí' cóo' layaang' ní' e 'mo' eáang', jo langíng' íim' jalé' 'ma' e jmeafii', jogui 'nii' bir cajo jalé' e tí' dsíi' dsea' e lí' cóo' yaang' majá' jaléng' jó', jo 'nii' bir cajo jalé' e jmiíiñ' cóo' yaang' jalé' 'ma' e quíng' cuu' eáang', jo 'nii' bir cajo jalé' ní' bronce lí' langíng' íing' cuu' e quíng' cuu'. ¹³ Jogui jmóor' ta' 'nii' langíng' íing' jalé' oo' quíá' jmiñi' jogui jalé' jmiñi' jmeafii', jo 'nii' bir cajo langíng' íing' jalé' méé' cóo'gui jalé' aceite jogui fi' cui'iee', lí' langíng' íing' jalé' fi'. Jo 'nii' bir cajo jaléng' jó' i cá' lee' cóo'gui jaléng' jo'se' jogui jaléng' cuea' cóo'gui jalé' carreta e jñu're', jo cajméé' bir cajo ta' 'nii' la quíe'gui jaléng' dsea' i jmóo' ta' tá' jmóo' e ja' ee' 'lééin' jíi' capí'. ¹⁴ Jo jaléng' i dsea' í, lalab nisi'r e fií' fé' do:

Lají' e jlo' e lamí' sea' quíi' do, lají' e jo nisi'íim' quíi' lana.

Jogui lají' cuu' quíi' cóo'gui jalé' e si' r' óo' fi' jmigú' nisi'íim' quíi' cajo.

Jo jo' tóo' jmiñi' fa' e nitíng' tu' jalé' e jo.

¹⁵ Jo jaléng' dsea' i cajméé' ta' 'nii' jogui ta' láa' jalé' e jo, jogui e ca'uíin' dsea' sea' cuu' la'eáang' e fií' fé' do, jaléng' íb' i nijmihuíng' yaang' dsu' uí' e 'gø'r' lajíi' iihuú' e jóø'r' do. Jo

ie~ job eáam' nijmér~ ta~ qui' jogui ta~
jmijiuung~ dsíí, ¹⁶jo lalab nifé'r` ie~ jo:
¡E ngi~ fñib^ 'nu', e ngi~ fñib^ 'nu', fií fé'
laniing~ 'gøng' e sií Babilonia!

Co' lami~ jéeng'gui lin' lafa' jaang`
dseamf i qui' 'mi' niguo' e jlo'
eáang',

jogui i qui' cajo 'mi' e niung' jogui e
yáú~ jogui i síng' 'ña' jlo' e quier'
jalé' cunée~ cóo'~gui jalé' cuu~ jíing`
ji' jlo' e quíng' cuu~ eáang'.

¹⁷¡Dsu! cóo~ lajee~ jali~ lanab ca'íng~ la-
jalé' e sea` quíí'!

Jo jaléng' i dsea` i jmóo` ta~ quie' jalé'
móo' cóo'~gui jaléng' dsea` i jmóo` ta~
cóo'~ e móo' do colíing~ cóo'~ jaléng'
dsea` i teáang' dsíí móo' do cajo i ngi'
fi' la fi' na cóo'~gui jaléng' dsea` i jmóo`
ta~ caguiee~gui fi' ni~ jmiñí'^, jaléng' í
ca'naám~ yaain~ quiá' e fií jo. ¹⁸Jo mi~
tí lí cangár~ jmiñí~ quiá' e nicoo' e fií
do, jo lalab canaain` fé'r` e teá' eáang':

—Jíí' cóo~ ya' ja' mi' caliseá' cóo~ fií
e laniing~ 'gøng' e cóøng` røø` cóo'~ e fií
Babilonia do.

¹⁹Jo canaain` jgiéer~ 'lee' fi' moguir~,
jo canaain` qui'r` dseáng' e lijjiuung~
dsíir' jo lalab fé'r':

¡E ngi~ fñib^ 'nu', e ngi~ fñib^ 'nu', fií fé'
e laniing~ 'gøng'!

Co' fi' nab lí ca'uíng~ dsea` sea` cuu~
jaléng' dsea` i líng' fií jalé' móo'.

¡Dsu! lanagui náng cóo~ lajee~ jalib` ni-
ca'íng~ laji e jo!

²⁰Jo jaléng' 'nú', dsea` seeng`na' fi'
ñíff, eáang' jmi'iaang` óo'na'
colíing~ cóo'~ jaléng' dsea` i café'
cuaiñ` quiá' Fidiée~ malií~gui
eáang'

jogui colíing~ cóo'~ jaléng' dsea` quiá'
Fidiée~

jogui cóo'~ jaléng' dsea` apóo^ i si'íing`
e ni' júu^ quiá' Dsea` Jmáang~;

jo jmi'iaang` óo'na' jóng uii~ e nicacuø'
Fidiée~ iihuí' laco' catíng~ jaléng' i

dsea` seeng` e fi' fií fé' do i eáang'
cajmeáng' 'nú' ga`.

²¹Jo mi~ cangf jo, jaang` ángel i
'gøng' eáang' caséer~ cóo~ cuu~ 'loo' e líí
laco'gui la líí e cuu~ tóo~ quiá' lí dsir'
micui'iee', jo e cuu~ 'loo' do cabír' fi' dsíí
jmiñí', jo lalab cajíñ' mi~ cabí're' do:

Jo 'nu', fií fé' e laniing~ 'gøng' e sií Ba-
bilonia, lanab nibíin' é' jmií' cajo
lí' laco'gui cabí e cuu~ 'loo' do,
jo jo tóo~ jmií' fa' e ií` niníng~gui 'nu'.

²²Jogui jalé' lúu' e bó' jaléng' dsea` fi'
jee' fií na,

fa' jalé' lúu' e sií arpa
cóo'~gui jalé' lúu' tá
jogui jalé' lúu' trompé',
jo` tóo~ jmií' fa' e ninú'gui e ni'ii~ jalé'
e jo.

Jo ie~ jo jo` nijnéng'gui jíí' camfíng'
dsea` i jmóo` ta~,

o'gui e ii~ e cuu~ 'loo' do ninú'gui fi'
quini' cajo.

²³Jogui jo` nilijneá'gui jíí' cóo~ jí' fi'
quíí',

o'gui ninú'gui cajo jalé' juguiú~ júu^
jlo' quiá' jial mi~ cúng' dsea`
guóor' fi' quini'.

Jo jaléng' dsea` i caliséng' fi' na i cajmée`
ta~ láa' jogui ta` 'nái',

íb` dsea` i lami~ líng' i laniing~ eáang' fi'
jmigúf.

Jo 'nub` dsea` i cajmée` ta~
jmigóøng` jaléng' dsea` jmigúf e
cajmigóøng`re cóo'~ jalé' ta` dsea`
láang' quíí'.

²⁴Jogui e fi' fií nab cajo lí nicajnéng~
jmi'øøng~ jaléng' yáú~ dsea` cóøng'~
i café' cuaiñ` quiá' Fidiée~ malií~gui
eáang', lí' lajaléng' i líng' dsea` quiá'
Fidiée~ jogui lí' lajaléng' dsea` i cajúng~
i cajnga' dsea` quiá' fi' ni~ guóo' uø'
jmigúf.

Jial jmféng' dsea` Fidiée~ fi' ñíff

19 Jo mi~ cangf jalé' e la —jíng'
Juan— jo canú~túu cóo~ luu~ e

teá lî^ laco'gui la nú^ luu~ i 'leáng-
dsea, jo e jo canú-u e jáa' fî' ñiff', jo lalab
fé' do:

Majmiféng'naa' Fidiée' quí'ii', co' íb'
dsea láaiñ' jneaa'aa'

e laco' ja' ni'íng'naa' iihuíf' uúí' quía'~
dsee' quí'ii';

jo majmi'goo'naa'r,
dsuco' íb' dsea' féng' dsea` i ñíng' i
'gøng' fî' jmigüf,

² dsuco' f'bing' i tíng' fî' í' laco' catíng-,
co' nisi'í'bre jial tí' iihuíf' e catíng- la-
jaang' lajaang' dsea;

jogui f'bre cajo dsea' nicacuø'r iihuíf'
jaléng' dsea` i seeng' fî' e fî' e líí'
lafa' i dseamf' i cajmée' ta' 'níng'
'ña' do,

co' cóo' jalé' e 'lí' e nicajméer` do
calié'r' ta' e laco' cajmi'ling' yaang'
jaléng' dsea' jmigüf;

jo uii' joba' Fidiée' nicacuø'r iihuíf'
jaléng' i dsea` i cajngang' jaléng'
dsea' quía'r

i jmoo' lajíí' ta' e iing' Fidiée' 'ña'r.

³ Jo mi' cangf' jo, canú-túu e guicafé'-
tu calé' catú- i dsea' 'leáng- do, jo
cajñ'':

¡Majmiféng'naa' Fidiée' quí'ii'!
Co' e jmiñi' quía' e caang' i dseamf' do
ja' tōo' jmi' fa' e niquiúng'gui.

⁴ Jogui lají' guiequiúung' i yúu' dsea'
cøng' do cóo'gui i quiúung- do
catúuiñ' cartí' ni' uø' e cajmiféiñ'
Fidiée' dsea' guíng' e fî' ée' lí' niing-
lí' quia'r ta' do, jo lalab café'r': "¡Lajob
nilf' ¡Majmifém'baa' Fíi'naa' Fidiée'!"

⁵ Jo cartí' e lí' líí' ée' quía' Fidiée' e fî'
lí' niing- guíiñ' quia'r ta' do guicanú'
cóo' luu~ dsea' jo guicajíng' lala:

¡Jmiféng'na' Fidiée' quí'ii' lajíing' 'nú',
dsea' jmoo'na' jíí' laco' iing' dsea' do
'ña'r jogui núu'na' jalé' ta' quia'r
cajo, nañi' su líng'na' dsea' niing-
osi ja' líng'na' lajo é!

Jmi' e cung' guó' i Jo'se' Jiuung' do

⁶ Jo canú'bíi' cajo —jíng' Juan—
cóo'gui luu~ mi' cangf' e jo e nú' laco'
luu~ dsea` i fíing', jo íi' laco' íi' cóo' lóo'~
e fé' e fî' jmi', jogui íi' cajo lafa' mi'
quie' güi'ña' e teá' eáang', jo lalab fé'
e luu' do:

¡Majmifém'baa' Fíi'naa' Fidiée' dsea'
féng',

dsea' 'gøng' i quíi' jmi' jmé- lí' doñi'
ee'!

Co' lanab nicatf' í' e dsea' do nináin'
niquiá'r' ta' fî' jee' dsea' jmigüf.

⁷ Jo 'né' e nijmi'iaang' dsi'baa', jogui
e nilisee'naa' juguiú' jogui e ni-
jmiféng'naa'r cajo,

co' lanab catf' í' e nicúng' guó' i Jo'se'
Jiuung' do.

Jo 'ñiab' i nilí' dseamf' quíaa're' do
nicaguiar' guíú' quía'r;

⁸ jo lana i dseamf' do nicangíim'bre fî'
e niqui'r' sî'r' e jlo' jogui e 'mo'
eáang' jogui e tee' e jíing' jí' jlo'
eáang' cajo.

Jo e 'mi' e niguó' do cuø' lí' e jaléng'
i dsea` i líng' dsea' quía' Fidiée'
teáaiñ' teá' fî' guíú' cóo' dsea' do.

⁹ Jo mi' cangf' jo, i ángel do casí'r'
jneá' lala:

—Juan, jmée' e júu' la: "Juguiú' jiu
quíá' jaléng' dsea` i nisimíng' quía' e
nidsilíiñ' jmi' lí' nicúng' guó' i Jo'se'
Jiuung' do."

Jo cajíng'guir:
—Jo e lab júu' já' quía' Fidiée'.

¹⁰ Joba' casí'i uø' jni' fî' uii' tíi' i
ángel do e laco' nijmifén'nre, dsu' ír'
cañfir' quie' e lala:

—Juan, ja' jmoo' lana; co' jnea' jaang'
i jmoo' ta' quía' Fidiée'b' líiñ'na' cajo, co'
røøb' líi'naa' cóo' 'nu' cóo'gui jaléng'
dsea' rún' i teáang' teá' i jmiti' dseáng'
lajang' júu' quía' Jesús. Jo fíi' 'nú' e
lajíí' Fidiée'bing' i 'né' nijmifén'.

Jogui lajji¹ e júu² já³ e guia⁴ dsea⁵ quía⁶ Jesús, e job cajo e cagua⁷ jaléng⁸ i⁹ 'lii¹⁰ yuu¹¹ i¹² café¹³ cuaiñ¹⁴ quía¹⁵ Fidiée¹⁶ malí¹⁷ gui eáang¹⁸.

**Jaang¹ i² guing³
fi⁴ mocóo⁵ cuea⁶ teaang⁷**

¹¹ Jo ng¹ jo, camó² o e óo³ fi⁴ ñiff⁵; jo fi⁶ job cajnéng⁷ jaang⁸ cuea⁹ teaang¹⁰, jogui i¹¹ dsea¹² i¹³ guing¹⁴ fi¹⁵ mocóo¹⁶ re¹⁷ do líiñ¹⁸ jaang¹⁹ dsea²⁰ i²¹ dseáng²² lajang²³ jmiti²⁴ jalé²⁵ júu²⁶ quía²⁷ r²⁸ jogui jmang²⁹ júu³⁰ já³¹ ba³² fé³³ r³⁴ cajo, dsuco³⁵ lajji³⁶ ta³⁷ e quiu³⁸ r³⁹ jogui jalé⁴⁰ 'ni⁴¹ e guiar⁴², dseáng⁴³ r⁴⁴ røb⁴⁵ jmóor⁴⁶ dseáng⁴⁷ lí⁴⁸ laco⁴⁹ sí⁵⁰ f⁵¹. ¹² Jogui jminir⁵² dsing⁵³ jing⁵⁴ j⁵⁵ c⁵⁶ u⁵⁷ ø⁵⁸ niing⁵⁹ j⁶⁰, jogui fi⁶¹ moguir⁶² té⁶³ e⁶⁴ jmiguiú⁶⁵ lí⁶⁶ corona, jo fi⁶⁷ dse⁶⁸ jo silii⁶⁹ c⁷⁰ júu⁷¹ e jji⁷² 'ña⁷³ bre dsea⁷⁴ ngáin⁷⁵ e⁷⁶ guóng⁷⁷ e do. ¹³ Jo ngóor⁷⁸ qui⁷⁹ r⁸⁰ sí⁸¹ r⁸² e síñi⁸³ jmi⁸⁴ øong⁸⁵ dsea⁸⁶, jogui siir⁸⁷ lajji⁸⁸ Júu⁸⁹ quía⁹⁰ Fidiée⁹¹. ¹⁴ Jo i⁹² fñim⁹³ 'lée⁹⁴ i⁹⁵ neáang⁹⁶ fi⁹⁷ ñiff⁹⁸ ti⁹⁹ leáang¹⁰⁰ laco¹⁰¹ ngóor¹⁰², jo lajñim¹⁰³ biñ¹⁰⁴ do qui¹⁰⁵ r¹⁰⁶ 'mi¹⁰⁷ e niguo¹⁰⁸ e jlo¹⁰⁹ te¹¹⁰, jo lajñim¹¹¹ bre neáain¹¹² fi¹¹³ mocóo¹¹⁴ jaléng¹¹⁵ cuea¹¹⁶ teaang¹¹⁷ cajo. ¹⁵ Jogui fi¹¹⁸ mo¹¹⁹ oo¹²⁰ i¹²¹ dsea¹²² quie¹²³ nif¹²⁴ do güi¹²⁵ hí¹²⁶ c¹²⁷ ñisü¹²⁸ e 'mé¹²⁹ jlo¹³⁰ e laco¹³¹ nijmihuiñ¹³² jaléng¹³³ dsea¹³⁴ seeng¹³⁵ fi¹³⁶ la¹³⁷ úng¹³⁸ fi¹³⁹ jmigüü¹⁴⁰ c¹⁴¹ ñ¹⁴² jo. Jo í¹⁴³ bre niquiú¹⁴⁴ r¹⁴⁵ ta¹⁴⁶ jee¹⁴⁷ i¹⁴⁸ dsea¹⁴⁹ í¹⁵⁰ e jmeáin¹⁵¹ ta¹⁵² 'ma¹⁵³ u¹⁵⁴ quía¹⁵⁵ dseata¹⁵⁶ e lí¹⁵⁷ c¹⁵⁸ ñ¹⁵⁹. Jogui niquidsir¹⁶⁰ í¹⁶¹ quía¹⁶² lajaang¹⁶³ lajaang¹⁶⁴ dsea¹⁶⁵ lafa¹⁶⁶ mi¹⁶⁷ ngí¹⁶⁸ dsea¹⁶⁹ jee¹⁷⁰ lí¹⁷¹ sea¹⁷² mí¹⁷³ huíng¹⁷⁴ j¹⁷⁵ lí¹⁷⁶ jmi¹⁷⁷ uñiñ¹⁷⁸ méé¹⁷⁹ guí¹⁸⁰. Jo e méé¹⁸¹ guí¹⁸² do lí¹⁸³ lafa¹⁸⁴ iihuí¹⁸⁵ e jáa¹⁸⁶ quía¹⁸⁷ Fidiée¹⁸⁸ i¹⁸⁹ 'gøng¹⁹⁰ i¹⁹¹ qui¹⁹² i¹⁹³ jmi¹⁹⁴ jmé¹⁹⁵ lí¹⁹⁶ doñi¹⁹⁷ eé¹⁹⁸, jogui e iihuí¹⁹⁹ do catíng²⁰⁰ jaléng²⁰¹ i²⁰² dsea²⁰³ í²⁰⁴ uii²⁰⁵ e eáang²⁰⁶ niguíng²⁰⁷ Fidiée²⁰⁸ quía²⁰⁹ r²¹⁰. ¹⁶ Jo fi²¹¹ ni²¹² 'mi²¹³ qui²¹⁴ r²¹⁵ jogui fi²¹⁶ dse²¹⁷ quiu²¹⁸ r²¹⁹, fi²²⁰ job lí²²¹ silii²²² e júu²²³ la: “i²²⁴ Dseata²²⁵ Dsea²²⁶ Féng²²⁷ quía²²⁸ jaléng²²⁹ dseata²³⁰ dsea²³¹ féng²³², jogui Fii²³³ quía²³⁴ jaléng²³⁵ fii²³⁶!”

¹⁷ Jo mi¹ canfi² jo, camán³ n jaang⁴ gui ángel i⁵ sing⁶ sí⁷ ø⁸ fi⁹ lí¹⁰ íng¹¹ iee¹² i¹³ ca¹⁴ áng¹⁵

teá¹ eáang² jaléng³ mi⁴ i⁵ ngí⁶ fi⁷ guía⁸ güf⁹, jo lalab casí¹⁰ rein¹¹ do:

—Seáang¹ yaang² na³ jo ñilíng⁴ na⁵ fi⁶ la, c⁷ fi⁸ lab nicat⁹ Fidiée¹⁰ 'nú¹¹ e niñiquié¹² na¹³ í¹⁴ na¹⁵. ¹⁸ Ñilíng¹⁶ na¹⁷ jo niñiquié¹⁸ na¹⁹ ngu²⁰ jaléng²¹ dseata²² dsea²³ féng²⁴, c²⁵ ñ²⁶ gui ngu²⁷ jaléng²⁸ fii²⁹ quía³⁰ 'lée³¹, c³² ñ³³ gui ngu³⁴ jaléng³⁵ dsea³⁶ i³⁷ teá táang³⁸ dsí³⁹, c⁴⁰ ñ⁴¹ gui jalé⁴² ngu⁴³ cuea⁴⁴ c⁴⁵ ñ⁴⁶ gui ngu⁴⁷ jaléng⁴⁸ i⁴⁹ gua⁵⁰ fi⁵¹ mocóo⁵² re⁵³ do cajo, jogui ngu⁵⁴ jaléng⁵⁵ dsea⁵⁶ lí⁵⁷ c⁵⁸ ñ⁵⁹ gui ná⁶⁰, na⁶¹ i⁶² niing⁶³ osi⁶⁴ na⁶⁵ i⁶⁶ ja⁶⁷ niing⁶⁸ é, na⁶⁹ i⁷⁰ líng⁷¹ dsea⁷² silaang⁷³ jogui na⁷⁴ i⁷⁵ líng⁷⁶ dsea⁷⁷ sí⁷⁸ niing⁷⁹ i⁸⁰ jmóo⁸¹ ta⁸² tá⁸³ jmóo⁸⁴ e ja⁸⁵ 'lée⁸⁶ ñ⁸⁷ jji⁸⁸ capi⁸⁹.”

¹⁹ Jo mi¹ canfi² gui lajo, camán³ n i⁴ j⁵ ó⁶ dsée⁷ i⁸ la⁹ uii¹⁰ do c¹¹ ñ¹² gui jaléng¹³ dseata¹⁴ dsea¹⁵ féng¹⁶ i¹⁷ seeng¹⁸ fi¹⁹ jmigüü²⁰ colíng²¹ c²² ñ²³ jaléng²⁴ 'lée²⁵ quía²⁶ r²⁷. Jo nicaseáin²⁸ yaain²⁹ e laco³⁰ nitíñ³¹ c³² ñ³³ i³⁴ guing³⁵ fi³⁶ mocóo³⁷ i³⁸ cuea³⁹ teaang⁴⁰ do c⁴¹ ñ⁴² gui jaléng⁴³ 'lée⁴⁴ quía⁴⁵ ñ⁴⁶ do cajo. ²⁰ Jo job catáng⁴⁷ i⁴⁸ j⁴⁹ ó⁵⁰ dsée⁵¹ la⁵² uii⁵³ do colíng⁵⁴ c⁵⁵ ñ⁵⁶ i⁵⁷ j⁵⁸ ó⁵⁹ dsée⁶⁰ catí⁶¹ tú⁶² do i⁶³ cajmícaang⁶⁴ i⁶⁵ café⁶⁶ cuaiñ⁶⁷ quía⁶⁸ Fidiée⁶⁹, c⁷⁰ i⁷¹ j⁷² ó⁷³ lab i⁷⁴ cajmíée⁷⁵ jalé⁷⁶ e qui⁷⁷ r⁷⁸ e jmi⁷⁹ dseáng⁸⁰ fi⁸¹ quini⁸² i⁸³ j⁸⁴ ó⁸⁵ dsée⁸⁶ la⁸⁷ uii⁸⁸ do. Jo la⁸⁹ eáang⁹⁰ c⁹¹ ñ⁹² jalé⁹³ e lí⁹⁴ e cajmíée⁹⁵ re⁹⁶ do, c⁹⁷ ñ⁹⁸ e job cajmígøng⁹⁹ ne¹⁰⁰ jaléng¹⁰¹ i¹⁰² cacuøng¹⁰³ yaang¹⁰⁴ e catáin¹⁰⁵ e lí¹⁰⁶ quía¹⁰⁷ i¹⁰⁸ j¹⁰⁹ ó¹¹⁰ dsée¹¹¹ do e laco¹¹² liiñ¹¹³ e líiñ¹¹⁴ dsea¹¹⁵ quía¹¹⁶ i¹¹⁷ j¹¹⁸ ó¹¹⁹ dsée¹²⁰ la¹²¹ uii¹²² do. Jogui cajo jaléng¹²³ í¹²⁴ cajmífem¹²⁵ bre i¹²⁶ díée¹²⁷ guóo¹²⁸ quía¹²⁹ ñ¹³⁰ do cajo. Jo fi¹³¹ ni¹³² j¹³³ lí¹³⁴ coo¹³⁵ j¹³⁶ e quíéng¹³⁷ azufre e jo¹³⁸ t¹³⁹ o¹⁴⁰ jmi¹⁴¹ yu¹⁴² cabiing¹⁴³ ne¹⁴⁴ laco¹⁴⁵ j¹⁴⁶ í¹⁴⁷ bre¹⁴⁸ i¹⁴⁹ j¹⁵⁰ ó¹⁵¹ dsée¹⁵² la¹⁵³ uii¹⁵⁴ do colíng¹⁵⁵ c¹⁵⁶ ñ¹⁵⁷ i¹⁵⁸ j¹⁵⁹ ó¹⁶⁰ dsée¹⁶¹ catí¹⁶² tú¹⁶³ do i¹⁶⁴ cajmícaang¹⁶⁵ e líng¹⁶⁶ ne¹⁶⁷ dsea¹⁶⁸ i¹⁶⁹ café¹⁷⁰ cuaiñ¹⁷¹ quía¹⁷² Fidiée¹⁷³. ²¹ Jogui i¹⁷⁴ dsea¹⁷⁵ caguaang¹⁷⁶ gui do cajúm¹⁷⁷ bre c¹⁷⁸ ñ¹⁷⁹ e ñisü¹⁸⁰ e iu¹⁸¹ fi¹⁸² mo¹⁸³ oo¹⁸⁴ i¹⁸⁵ dsea¹⁸⁶ i¹⁸⁷ guing¹⁸⁸ fi¹⁸⁹ mocóo¹⁹⁰ i¹⁹¹ cuea¹⁹² teaang¹⁹³ do, jo lajñim¹⁹⁴ tusí¹⁹⁵ c¹⁹⁶ ñ¹⁹⁷ gui jaléng¹⁹⁸ tujlí¹⁹⁹ cajmí²⁰⁰ óo²⁰¹ re²⁰² dseáng²⁰³ la guiúm²⁰⁴ jalé²⁰⁵ nguú²⁰⁶ táain²⁰⁷ do.

Lajee` coo` mil jii`

20 Jo mi` cangf`gui lajo —cajing`
 i jajgiaang` fi` yu` jmiguf` jo quier` joñi`
 quia` e fi` li` 'li` fi` li` li` too` nuu`
 so`', jogui se'r` coo` ni` cadena e fe`. ² Jo
 i angel la ca'nuuin` i jo` guié` mogui`
 do i lling` jo` 'ling` i ningoo` seeng`, jo
 ib` i lling` fii` i 'ling` i sii` Satanás, jo
 ca'nung`neiñ' do coo` ni` cadena lajee`
 mil jii`. <sup>3</sup> Jo fi` dob cabíng`neiñ' do e
 fi` li` li` too` nuu` so`' do, jo fi` job ca-
 jniin` do lajee` coo` mil jii`, jo catéer`
 coo` sello fi` dse` jnf` e laco' jo` qui` jmi`
 fa' e nijmigoo`ng`guiin` do dsea` jmiguf`
 carti` ninging` e coo` mil jii` do. Jo mi`
 ningf` jo, joguiba' e nicuoo`ng` nileaiñ`
 do catea`.

⁴ Jo mi` cangf` jo, camo`-guif` ee` li` gua`
 jaléng` dsea` i nicangíng` fi` e quidsir` í`
 quia` dsea` jmiguf`. Jo dob camo` o-
 jo ni` jaléng` 'lii` i nicajúng` e caquiur`
 dsea` moguir` uii` e teaaiñ` tea` coo` e
 juu` e casée` Jesús jogui coo` jalé` e fe`
 juu` quia` Fidiée`. Jo jaléng` i dsea` í`
 ja` cajmifeiñ` i jo` dsée` la'uii` do o'gui
 cajmi'gór` i diée` guoo` quiañ` do cajo
 o'gui cacuoo`ng` yaaiñ` fa' e cataiñ` la-
 jii` e li` quia` i 'ling` do fi` guiaquír`
 osi fi` guoor` é. Jo camo` o e cajib`tu
 jaléng` i dsea` í` calé` cati`, jo røøb`
 caquiur` ta` colíng` coo` Dsea` Jmaang`
 lajee` coo` mil jii`. <sup>5</sup> Jo dsu' e naguib` e
 la'uii` e jí`tu dsea` jee` jaléng` 'lii`. Co'
 jaléng`gui i 'lii` i caguiaang`gui do ja`
 cajl`tur carti` mi` cangf` e coo` mil jii`
 do. ⁶ i Juguiú`jiu quia` jaléng` dsea` i
 nitíng` mi` nití` í` e nijl`tu dsea` la'uii`
 jee` jaléng` 'lii`, dsuco' jaléng` i dsea`
 íb` dseáng` dsea` quia` Fidiéeb` nilíiñ`!
 Jo ja` ee` bf` sea` quia` e 'mó` e catí` tú`
 ya' fa' e nitíng`gui jaléng` i dsea` í, co'
 jaléng` í` ni'uiñ` jmidsea` quia` Fidiée`
 jogui quia` Dsea` Jmaang`, jo colíim`

niquiur` ta` coo` dsea` do lajee` coo` mil
 jii`.

Mi` cacá` quia` fii`
 i 'ling` dseáng` congua`

⁷ Jo mi` tí` li` casuung` e coo` mil jii`
 do, job mi` catí` í` e nileáng` i fii` i
 'ling` do fi` li` sijñíiñ`. ⁸ Jo job mi` tí`
 li` ningír` e nijmigoo`iñ` jaléng` dsea` i
 seeng` fi` la'ung` fi` jmiguf`, jo jaléng`
 íb` i sii` Gog coo`gui Magog, jo lajiim`
 í niseaiñ` ie` jo e quia` niser` 'nií`. Jo
 dsea` 'leáam`bing` niseáng` e jmiñ` jo lí`
 laco' tíi` too` e néé` 'ni` jmiñ`.

⁹ Jo jaléng` i dsea` í` la'úm` fi` ni`
 guoo` uo` jmiguf` niniñ` mi` nití`
 í` lajo, jogui cajo lacúng` lajiing` li`
 neaang` jaléng` dsea` quia` Fidiée`,
 jogui lacúng` lajínng` e fii` e li` iing`
 Fidiée`. Jo dsu' lajee` job canaang` jia`
 ji` fi` yu` jmiguf`, jo lajiim` i dsea` í`
 cacaiñ` ie` jo dseáng` congua`. ¹⁰ Jogui
 i fii` i 'ling` i cajmigoo`ng` jaléng` dsea`
 jmiguf` lamí` jéeng`gui do, fi` dob cabíñ`
 fi` é' guiée` li` coo` ji` e tee` azufre e
 jo` too` jmiñ` niyu', jogui fi` job cajo li`
 cabíng` i jo` dsée` la'uii` do coo`gui
 i jo` dsée` catí` tú` do i cajmicaang`
 e café` cuaiñ` quia` Fidiée`. Jo fi` job
 li` nicá` jaléng` í` iihuí` e uoø` jmiñ`
 dseáng` car` ngongfi` jmiñ`.

Jial mi` ni'ing` iihuí` jaléng`
 dsea` i røøng` dsee`

¹¹ Jo mi` cangf` jo —jínng` Juan—
 camo` coo` ee` e jlo` teé`, jo fi` jo gui-
 ing` i dsea` i quidsi` í`. Jo fi` quini` i dsea`
 í` camo` o e dseáng` congua`b` ca'íng`
 guoo` uo` coo`gui yu` jmiguf`, jo jo`
 jie` li` cajnéng`gui jíi` coo`. ¹² Jogui
 camán`n lajiing` 'lii` e teaaiñ` fi` quini`
 e ee` do, na i niing` jogui na i ja` niing`;
 jogui canab` jalé` ji, jo mi` cangf` jo,
 jie`gui coo` ji` cana` cajo, jo e ji` job e li`
 nitáang` jaléng` dsea` quia` Fidiée`. Jo
 joguib` mi` tí` li` catidsi` í` quia` jaléng`

ĩ 'liĩ do lí^ˆ laco^ˆ jii^ˆ e cajmeer^ˆ ie^ˆ lami^ˆ seeĩn^ˆ fi^ˆ jmigũf^ˆ lí^ˆ laco^ˆgui jii^ˆ la fé^ˆ e fi^ˆ ni^ˆ jalé^ˆ e ji^ˆ quia^ˆ Fidiée^ˆ do. ¹³Jo camó^ˆo e cajang^ˆ jmiĩn^ˆ jaléng^ˆ 'liĩ i catiĩg^ˆ, jogui i fiĩ e li^ˆ teáang^ˆ jaléng^ˆ 'liĩ cajam^ˆ'bre lajii^ˆ i 'liĩ i catiĩĩ ca-jo. Jo lajaang^ˆ lajaang^ˆ i dsea^ˆ i catid-sĩ í^ˆ quia^ˆr lí^ˆ laco^ˆ jii^ˆ e cajmeer^ˆ ie^ˆ lami^ˆ seeĩn^ˆ fi^ˆ jmigũf^ˆ. ¹⁴Joguĩb e 'mó^ˆ cóo^ˆgui e fi^ˆ lí^ˆ teáang^ˆ jaléng^ˆ 'liĩ do, fi^ˆ dob cabiĩĩ e fi^ˆ é^ˆ guiée^ˆ fi^ˆ lí^ˆ coo^ˆ ji^ˆ e téel^ˆ azufre e ja^ˆ tóo^ˆ jmiĩ^ˆ niyu^ˆ. Jo e guiée^ˆ do, e job e guóng^ˆ 'mó^ˆ e catf tú^ˆ do. ¹⁵Jo jaléng^ˆ dsea^ˆ i ja^ˆ sijnéeng^ˆ e fi^ˆ ni^ˆ ji^ˆ lí^ˆ taang^ˆ jaléng^ˆ dsea^ˆ quia^ˆ Fidiée^ˆ, fi^ˆ dob biĩĩ cajo e fi^ˆ é^ˆ guiée^ˆ e fi^ˆ lí^ˆ iu^ˆ ji^ˆ e quieeng^ˆ azufre e ja^ˆ tóo^ˆ jmiĩ^ˆ niyu^ˆ.

Yú^ˆ jmigũf^ˆ 'mĩĩ cóo^ˆgui guóo^ˆ uó^ˆ 'mĩĩ

21 Jo mi^ˆ cangf jo —jĩng^ˆ Juan— camó^ˆo cóo^ˆ yú^ˆ jmigũf^ˆ e 'mĩĩ cóo^ˆgui cóo^ˆ guóo^ˆ uó^ˆ e 'mĩĩ cajo; dsu-co^ˆ e yú^ˆ jmigũf^ˆ e la'uii^ˆ do cóo^ˆgui e guóo^ˆ uó^ˆ e la'uii^ˆ do nica^ˆĩm^ˆ, jo lajobi jalé^ˆ jmiĩn^ˆ cajo nica^ˆĩm^ˆ. ²Jo camó^ˆbĩ e fiĩ e güeang^ˆ quia^ˆ Fidiée^ˆ do e siĩ Jerusalén 'mĩĩ e cajgó^ˆ fi^ˆ yú^ˆ jmigũf^ˆ e fi^ˆ lí^ˆ guing^ˆ dsea^ˆ do. Jo dseáng^ˆ eám^ˆ jlo^ˆ siliĩ e fiĩ do lí^ˆ laco^ˆgui la líĩng^ˆ jaang^ˆ simf^ˆ ie^ˆ jmiĩ e nicung^ˆ guór^ˆ. ³Jo miffĩng^ˆ canú^ˆ u cóo^ˆ luu^ˆ e jáa^ˆ fi^ˆ lí^ˆ líĩ éé^ˆ e fi^ˆ lí^ˆ guing^ˆ i laniing^ˆ quiu^ˆ ta^ˆ do, jo lalab cajĩng^ˆ cóo^ˆ júu^ˆ e teá^ˆ eáang^ˆ:

—Lana Fidiée^ˆ niseeĩn^ˆ jee^ˆ jaléng^ˆ dsea^ˆ jmigũf^ˆ, jo contøøm^ˆ niliseeĩn^ˆ cóo^ˆ dsea^ˆ do, jo jaléng^ˆ dsea^ˆ íb^ˆ ni'uíĩng^ˆ dsea^ˆ quia^ˆr, jogui 'niab^ˆ Fidiée^ˆ niliseeĩn^ˆ cóo^ˆĩn^ˆ do, jogui jii^ˆ íb^ˆ ni'uíĩng^ˆ Fidiée^ˆ quia^ˆr cajo. ⁴Joguĩ Fidiée^ˆ cajo dsea^ˆ nijmiquiũr^ˆ jmiĩ fi^ˆ jmini^ˆ lajaang^ˆ lajaang^ˆ dsea^ˆ, jogui jo tóo^ˆ jmiĩ fa^ˆ e nilisea^ˆgui 'mó^ˆ quia^ˆr, o^ˆgui jalé^ˆ fi^ˆĩ, o^ˆgui jalé^ˆ ta^ˆ jmiquíng^ˆ dsíĩ, o^ˆgui jalé^ˆ e cu^ˆ jnga^ˆĩ; dsuco^ˆ la-

jib^ˆ e lami^ˆ sea^ˆ fi^ˆ jmigũf^ˆ, caquium^ˆ e sea^ˆ jalé^ˆ e jo.

⁵Jo i dsea^ˆ i guing^ˆ e fi^ˆ lí^ˆ líĩ éé^ˆ e fi^ˆ lí^ˆ niing^ˆ quiu^ˆr ta^ˆ do cajĩn^ˆ lala:

—Jnea^ˆ jmóo^ˆo e 'mĩĩ lajalé^ˆ e sea^ˆ fi^ˆ latøøng^ˆ jmigũf^ˆ.

Joguĩ cajĩm^ˆ biguir cajo:

—Juan, jmée^ˆ lajaléb^ˆ e júu^ˆ la, co^ˆ lajalé^ˆba^ˆ la líĩ júu^ˆ dseáng^ˆ e laniing^ˆ e já^ˆ, jogui dseáng^ˆ catfĩm^ˆ e nili^ˆgoo^ˆ cajo.

⁶Jo mi^ˆ cangf, jo casĩ^ˆ tur jnea^ˆ lala:

—Lajib^ˆ nicaliti^ˆ. Jo jneab^ˆ líĩn^ˆ i la'uii^ˆ do jogui jnea^ˆ bi^ˆ líĩn^ˆ i tí^ˆ lí^ˆ cad-séng^ˆ do cajo. Jo lí^ˆ doĩĩ iĩ^ˆ dsea^ˆ i jmiĩmĩng^ˆ, jneab^ˆ nicuøøre e jmiĩ e jmóo^ˆ e seeng^ˆ dsea^ˆ cøøng^ˆ cóo^ˆ Fidiée^ˆ lata^ˆ, jo e jmiĩ jo ja^ˆ e quíĩng^ˆ jii^ˆ cóo^ˆ 'niĩá^ˆ quia^ˆ i dsea^ˆ i iing^ˆ ni^ˆĩ^ˆ e jo. ⁷Jo iĩ^ˆ dsea^ˆ i nigüeáng^ˆ i nité^ˆ lí^ˆ e siĩ^ˆ teá^ˆ cóo^ˆ júu^ˆ quie^ˆ e, ni^ˆĩm^ˆ'bre lajalé^ˆ e la; jo jneab^ˆ nilíĩn^ˆ Fidiée^ˆ quia^ˆr, jogui íbre nilíĩn^ˆ jóo^ˆ cajo. ⁸Jo dsu^ˆ jaléng^ˆgui dsea^ˆ i 'gó^ˆ fi^ˆ quini^ˆ dsea^ˆ jiéng^ˆ uí^ˆ júu^ˆ quie^ˆ e, jogui jaléng^ˆgui dsea^ˆ i ja^ˆ já^ˆ líĩng^ˆ júu^ˆ quie^ˆ e naĩĩ fa^ˆ nicaliĩn^ˆ'bre, cóo^ˆgui jaléng^ˆ dsea^ˆ i 'nĩ^ˆ níĩng^ˆ rúĩng^ˆ, cóo^ˆgui jaléng^ˆ dsea^ˆ i jmóo^ˆ ta^ˆ jngang^ˆ dsea^ˆ rúĩng^ˆ, cóo^ˆgui jaléng^ˆ dsea^ˆ i 'léé^ˆ cóo^ˆ ngúu^ˆ táaiĩn^ˆ, cóo^ˆgui jaléng^ˆ dsea^ˆ i jmóo^ˆ ta^ˆ dsea^ˆ láang^ˆ, cóo^ˆgui jaléng^ˆ dsea^ˆ i jmiféng^ˆ diée^ˆ i o^ˆ já^ˆ, jogui lajobi jaléng^ˆ dsea^ˆ i jmóo^ˆ ta^ˆ quie^ˆ júu^ˆ e o^ˆ já^ˆ cajo, fi^ˆ dob nibíĩn^ˆ e fi^ˆ é^ˆ guiée^ˆ lí^ˆ coo^ˆ ji^ˆ e téel^ˆ azufre e ja^ˆ tóo^ˆ jmiĩ^ˆ yu^ˆ. Jo e lab e 'mó^ˆ e catf tú^ˆ do.

Jerusalén e 'mĩĩ

⁹Jo mi^ˆ cangf jo, camán^ˆ n jaang^ˆ la-jeé^ˆ i guíang^ˆ ángeles i lami^ˆ quie^ˆ e guie^ˆ cóo^ˆ do e lami^ˆ sirøøng^ˆ guie^ˆ íĩng^ˆ iihuĩ^ˆ e lí^ˆ cadséng^ˆ do, jo cangoquieĩn^ˆ fi^ˆ lí^ˆ sín^ˆ n, jo cóo^ˆ júu^ˆ lalab casĩr^ˆ jnea^ˆ:

—Juan, nea' fí' la, jo lab ni'éen^n 'nu' i simí' i nicúng' guó' cóo' i Jo'se' Jiuung' do.

¹⁰ Jo lajee' job —jíngr' Juan— e Jmiguí' quiá' Fidiée' cajmée' e camó'o e i ángel do cangojéein' jnea' fí' coo' yá' mó' e fé' jogui e níí', jo fí' job ca'e'r' jnea' e fií' laniing' e güeang' e sií' Jerusalén e nijgó' fí' nííff' fí' lí' guing' Fidiée'. ¹¹ Jo dseáng' eáam' jlo' jíing' jì' e fií' do la'eáang' cóo' güea' niing' jì' quiá' Fidiée', jo jnéeng' lajo lí' laco' la líí' coo' cuu' e jì' e sií' jaspe, jogui cajo líí' laco' líí' coo' síí' e ta' jmf'.

¹² Jogui lacúng' lajíngr' e fií' do sijnib' cóo' coo' iá' cuu' fé' e níí' eáang', jo e iá' do sea' guitú' jnf' quiá' lí' cuóong' dsitáang' dsea', jo lacoo' lacoo' e jnf' do seeng' jaang' ángel i jmóo' í'; jogui e fí' lacoo' dse' jnf' do tóo' jial sií' ca'lé' jee' lajì' guitú' 'lé' dsea' seeng' fí' Israel.

¹³ Jo 'ní' e jnf' do jóo' lí' lí' guo' iee', jogui 'ní' jóo' lí' lí' níí', jogui 'ní' gui jóo' lí' lí' uóo', jogui 'ní' lí' lí' dsea' iee'. ¹⁴ Jo e iá' cuu' e si' fí' lacúng' e fií' do téé' guitú' cuu' e lafa' quiá' tíí' fií', jo fí' lacoo' e cuu' do tóo' jmacó' jial sií' lajaang' lajaang' lajee' guitúung' i dsea' apóo' i sí'fing' i cajmée' ta' ní' júu' quiá' i Jo'se' Jiuung' do.

¹⁵ Jo i ángel i síng' cóo' jnea' do quier' coo' sií' e líí' cóo' layaang' cunée' e laco' niguiár' í' e jee' fií' fé' do cóo' gui jalé' jnf' quiá' jogui e iá' cuu' do cajo. ¹⁶ Jo e fií' fé' do quiúum' líí', jo røøb' í' óo' líí' lí' cuee' cóo' gui líí' lí' ú'. Jo i ángel do caguiár' í' e fií' do cóo' e sií' cunée' e quier' do; jo mí' caguiár' í', jo óo' tú' mil la dsí' tú' ciento kilómetro; jo røøb' óo' líí' lí' cuee' jogui líí' lí' ú' jogui røøb' cajo líí' lí' níí'. ¹⁷ Jo mí' cangí' jo, caguiár' í' e iá' cuu' do, jo lalab í' óo' e jo: óo' sesenta y cinco metros. Jo i ángel do cacór' í' líí' laco' jjí' í' quiá' dsea' jmigüí' e jmáin' ta'.

¹⁸ Jo e iá' cuu' do líí' cóo' jmang' cuu' jì' e sií' jaspe, jogui e fií' do líí' cóo' jmang' cunée' yaang' e líí' lafa' síí' e jlo' hui'. ¹⁹ Jo jalé' cuu' tíí' fií' quiá' e iá' cuu' do jlo' sílí' cóo' jalé' cuu' e jlo'; jo e la'uui' do líí' cóo' cuu' e jì' e sií' jaspe; jogui e catf' tú' do líí' cóo' cuu' jlo' e íu' í' azul e sií' zafiro; jogui e catf' 'ní' do líí' cóo' cuu' e jlo' e íu' í' teá langíing' e sií' ágata; jogui e cuu' e catf' quiú' do líí' cóo' cuu' jlo' e íu' í' rø' e sií' esmeralda; ²⁰ jogui e cuu' lí' catf' 'níá' do líí' cóo' cuu' e sií' ónice; jogui e cuu' lí' catf' jnúu' do líí' cóo' cuu' e yúu' e sií' cornalina; jogui e cuu' lí' catf' guié' do líí' cóo' cuu' e sií' crisólito; jogui e cuu' e lí' catf' jníá' do líí' cóo' cuu' e sií' berilo; jogui e cuu' e catf' nú' do líí' cóo' cuu' ue' e jing' e neáang' e sií' topacio; jogui e cuu' lí' catf' guí' do líí' cóo' cuu' e sií' crisoprasa; jogui e cuu' lí' catf' guicó' do líí' cóo' cuu' e sií' jacinto; jogui e cuu' e lí' catf' guitú' do líí' cóo' cuu' e sií' amatista. ²¹ Jo lajì' guitú' e jnf' do líí' cóo' coo' cuu' e jì' jlo' e sií' perla. Jogui e fí' laniing' e ngóo' jee' 'núu' e sea' e fí' jee' fií' fé' do líí' cóo' layaang' jmang' cunée', jogui dseáng' jlob' ta' jmf' líí' laco' gui la líí' coo' síí'.

²² Jo ja' camó'o jjí' coo' guá' e fí' jee' fií' do, co' Fíí'naa' Fidiée' dsea' féng' dsea' níing' fí' jmigüí' i quíí' jmií' jmé' líí' doñí' ee' cóo' gui i Jo'se' Jiuung' do, í'bing' líing' laco' guá' quiá' e fií' do. ²³ Jo ja' ngíí' lí' fa' dseáng' 'né' jì' iee' e fí' jee' fií' do osi' jì' sí' é e laco' nijnea', dsuco' lajjí' e güea' quiá' Fidiée' do, e joba' jmóo' e jnea' jlo', jo i Jo'se' Jiuung' dobing' líing' e jì' quiá' e fií' do. ²⁴ Jo jaléng' dsea' seeng' fí' ní' guóo' uó' jmigüí' cóo' e jì' job' ningír', jogui jaléng' dseata' dsea' féng' i seeng' fí' jmigüí', fí' dob' nijar' jalé' bí' quiá'r' fí' quini' Fíí'naa' Fidiée' e laco' e nijmiféin' dsea' do jogui nijmí'gó' rein' cajo. ²⁵ Jogui jalé' e o'nú' quiá' e fií' do

jo` nijñí`gui lajee` jmíí, jogui cajo jo` nilisea`gui uóø` e fí jo. ²⁶Jo job nijá` dsea` jmigüí` jalé` e niguo` e sea` quiá`r` cóo`gui lajalé` e jlo` e sea` fí` jmigüí`;
²⁷jo dsu` ja` quí`r` jmíí` fa` e ni`f` fí` jo jjí` coo` e `li` o`gui jjí` jaang` i` ée` dsi-huá` osi jaléng` i` jmigóo` é. Co` dseáng` lajjí` dsea` i` nitaang` e fí` ni` jì` quiá`r` i` Jo`se` Jiuung` do li` nitaang` jaléng` dsea` i` si`fing` seeng` lata~, jo jjí` f`bing` cuóøng` nidsitáang` fí` jo.

**Coo` tú`gui júu` quiá`r` fíí`
 Jerusalén e `míí` do**

22 Jo mi` cangf`gui lajo, i` ángel do ca`e`r` jnea` coo` gua` fí` lí` sea` jmíí` e jmóo` e seeng` dsea` cøøng` cóo`r` Fidiée` lata~. Jo e jmíí` jo dseáng` jlo` jì`, co` líí` dseáng`r` laco` líí` coo` síí` e ta` jmf`. Jo e fí` nú` e lí` líí` ée` e fí` lí` niing` lí` guing` Fidiée` quié`r` ta` colíing` cóo`r` i` Jo`se` Jiuung` do, fí` job fí` lí` níng`r` e jmíí` do. <sup>2</sup>Jo guíá`r` jóo` e fí` guíá`r` fí` laniing` quiá`r` e fíí` do jogui lacataang` cataang` e gua` do, fí` job lí` cuaang` e `ma` e jmóo` e seeng` dsea` cøøng` cóo`r` Fidiée` lata~. Jo e `ma` jo cuø` guitu` íng`r` ofíí` la-coo` jjí, coo` íng`r` ofíí` lajaang` si`. Jogui mamó` quiá`r` e `ma` ofíí` do íng` ta` e jmi`leáang` jaléng` dsea` jmigüí`. ³Jo jjí` coo` jo` e nilisea`gui e fí` jee` fíí` do e ja` dseeng` e nijmé` e ni`é` dsea` dsee`. Jo fí` job nijé` e ée` lí` niing` lí` guing` Fidiée` cóo`r`gui i` Jo`se` Jiuung` do, jogui jaléng` i` dsea` i` jmóo` lajjí` e iing` dsea` do caniing` jjí` ta` jmiféng`r` dsea` do-bing`r` nijmér`. <sup>4</sup>Jo fí` joguib` lí` niníing` rúng`r` Fidiée` fí` quini` lana cóo`r` jaléng` dsea` quiá`r`, jo fí` guiaquí` jaléng` i` dsea` í` nitó` jialco`r` sii` dsea` do. <sup>5</sup>Jo e fí` jo jo` nilisea`gui uóø`; jo jaléng` i` dsea` i` nigüea` fí` jo, jo` nili`né` guir` jì` o`gui jì` iee`, co` contøøm` Fíí`naa` Fidiée` nicuø`r` jir~, jo jaléng` i` dsea`

í` contøøm` niquiú`r` ta` car` ngongíí` jmíí`.

Lajmináb` nijáa`tu Dsea` Jmáang`

⁶Jo mi` cangf` jo, cajíng`r`gui i` ángel do casí`r` jnea` lala:

—Juan, lajjí` e júu` la dseáng`r` laniim` e já`r` jogui dseáng`r` catfím` e nili`goo` cajo. Jo Fíí`naa` Fidiée`bing` i` cacuo`r` júu` jaléng` dsea` i` café` cuaiñ` quiá`r` malíí`gui eáang`, joba` lana nicasííñ` jaang` ángel quiá`r` e laco`r` niliñi` jaléng` dsea` i` jmóo` ta` quiá`r` lajjí` e nidsijé` lajee` lajminá`.

⁷Jo cajíng`r` Fíí`naa` Dsea` Jmáang`:

—Núu` na`! Lajee` lajminá` nigáa`túu. Jo juguiú` jiu` quiá`r` jaléng` dsea` i` jmíí` lajjí` e fé` e fí` ni` jì` la!

⁸Jo jnea~, Juan, nicanú`u jogui nicamó`o lajalé` e la. Jo mi` cangf` jalé` e la, casí`r` uó` jnií` fí` uii` tíí` i` ángel i` ca`e`r` jnea` jalé` e jo e laco` e nijmifén`nre si`f`. ⁹Jo dsu` cajíñ`r` casí`r` jnea` lala:

—Juan, ja` jmoo`r` lana, co` jnea` líñ`n jaang` i` jmóo` ta` quiá`r` Fidiée`b` cajo, jo røøb` líí`naa` cóo`r` `nu` colíing` cóo`r`gui jaléng` dsea` rún` i` café` cuaiñ` quiá`r` Fidiée` malíí`gui eáang` lí`r` lajaléng` i` jmíí` jalé` e júu` e fé` e fí` ni` jì` la. Jo fíí` i` `nu` e lajjí`r` Fidiée`bing` i` `né` nijmifén`r`.

¹⁰Jogui casí`r`gui i` ángel do jnea` lala:

—Juan, jie` mí` jmoo`r` e ja` nijmi-jnéen` e ni`meá`r` e íing` lajjí` e júu` quiá`r` Fidiée` e fé` e fí` ni` jì` la, dsu-co` lajee` lajminá` nidsijéé` lajalé` e la.

¹¹Joba` fíí` guíí` `nu` e jaléng` dsea` i` í` dsíí` jalé` e ga`, güijmée`bre lajjí`r` e `li` rúññ` e iin` jmér`; jogui jaléng` dsea` i` teáang` fí` ga`, güiteáam`bir fí` jo; jo dsu` jaléng` dsea` i` seeng` røø` cóo`r` Fidiée`, güijmée`bre lajjí`r` e guíú` e jmóor` do; jogui jaléng` dsea` i` jmóo` lajjí`r` e iing` Fidiée`, güijmée`bre lajo` cajo.

¹²Jo lalab` cajíng`r`gui Dsea` Jmáang`:

—¡Núu-na! Lajee˘ lajminá˘ nigáa˘túy; jo joguib nigáa˘ a quiee˘ lajii˘ e catíng˘ jaléng˘ dsea˘ lí˘ jialco˘ jii˘ lí˘ e nica-jméer lami˘ jéeng˘gui. ¹³ Jo jneab˘ dsea˘ i la˘uii˘ do jogui jnea˘bi i tí˘ lí˘ cad-séng˘ do cajo, jo jneab˘ i seeng˘ ie˘ lajii˘ mi˘ catiroo˘ jmigüüf, jogui jnea˘bi cajo i seeng˘ carti˘ mi˘ ni˘fing˘ jmigüüf.

¹⁴ Jo juguiú˘ jiu˘ quia˘ jaléng˘ dsea˘ i lafa˘ ru˘ jalé˘ si˘ e laco˘ nilisea˘ fi˘ quia˘ e nidsitáaiñ˘ e fi˘ lí˘ lí˘ o˘nú˘ quia˘ e jee˘ fi˘ quia˘ Fidiée˘ do, co˘ lajoba˘ nilisea˘ fi˘ quia˘r e nidó˘r e ofii˘ quia˘ e 'ma˘ e cuo˘ e seeng˘ dsea˘ cøong˘ cóo˘ Fidiée˘ lata˘. ¹⁵ Jo dsu˘ fi˘ lí˘ caluu˘ e fi˘ do nijé˘ jaléng˘ i jmóo˘ jalé˘ e 'li˘, lafa˘ jaléng˘ dsea˘ i jmóo˘ jalé˘ ta˘ dsea˘ láang˘, jogui jaléng˘ dsea˘ i ée˘ dsee˘ e 'léer˘ cóo˘ jalé˘ e lf˘ dsii˘ ngúu˘ táaiñ˘, jogui jaléng˘ i jmóo˘ ta˘ jngang˘ jaléng˘ dsea˘ rúng˘, jogui jaléng˘ dsea˘ i jmóo˘ ta˘ jmiféng˘ jaléng˘ diée˘ i o˘ já˘, jogui jaléng˘ dsea˘ i tí˘ dsii˘ jmóo˘ ta˘ jmigóo˘.

¹⁶ Jo mi˘ cangf˘ jo, lalab cajíng˘ Jesús:

—Jneab˘ dsea˘ nicasiiñ˘ n ángel quie˘ e fi˘ quini˘ e quier˘ jalé˘ e júu˘ la e catíng˘ jaléng˘ i líng˘ dsea˘ quie˘ e. Jo jneab˘ líñ˘ n dsea˘ siju˘ dseata˘ dsea˘ féng˘ Daví˘, jogui jnea˘bi cajo líñ˘ n lafa˘ i núu˘ jing˘ i jnéeng˘ jlo˘ mi˘ la˘ee˘.

¹⁷ Jo Jmiguü˘ quia˘ Fidiée˘ jogui i líng˘ lafa˘ dseamf˘ quia˘ i Jo˘se˘ Jiuung˘ do lalab fé˘r˘ jo jíñ˘:

—¡Nea˘ fi˘ la!

Jo lajob nijíng˘ jaléng˘ i ninú˘ cajo:

—¡Nea˘ fi˘ la!

Jo doñi˘ ii˘ dsea˘ i jmijmiing˘, güi-jalíim˘ bre jo güija˘i˘r e jmi˘ e jmóo˘ e seeng˘ dsea˘ cøong˘ cóo˘ Fidiée˘ lata˘, jo e jmi˘ jo jii˘ coo˘ ja˘ ee˘ quíng˘ quia˘r.

¹⁸ Jo jaléng˘ dsea˘ i núu˘ e júu˘ quia˘ Fidiée˘ e tóo˘ e fi˘ ni˘ ji˘ la, joba˘ jmiñi-im˘ baa dsíur˘ lala: Song i líng˘ iñ˘ ni-jmingii˘ guir lajii˘ e júu˘ e dseáng˘ fé˘ e fi˘ ni˘ ji˘ la, joba˘ Fidiée˘ nijmingii˘ bre cajo jalé˘ i iihuü˘ quia˘ i dsea˘ f˘ lí˘ laco˘ la fé˘ e fi˘ ni˘ ji˘ la. ¹⁹ Jogui song i líng˘ dsea˘ iñ˘ e nijé˘ guir fa˘ camí˘ e júu˘ e fé˘ e fi˘ ni˘ ji˘ la, joba˘ Fidiée˘ nijé˘ bre cajo quia˘ i dsea˘ f˘ lajii˘ e 'ma˘ e jmóo˘ e seeng˘ dsea˘ cøong˘ cóo˘ Fidiée˘ lata˘, jogui cajo ja˘ nitíñ˘ e nigüear˘ e fi˘ fi˘ güeang˘ quia˘ Fidiée˘ e fé˘ e fi˘ ni˘ ji˘ la.

²⁰ Jo i dsea˘ i jmita˘ dsii˘ jalé˘ e júu˘ la jíñ˘ lala:

—Dseáng˘ e jáb˘, lajee˘ lajminá˘ nigáa˘.

Jo lalab jíng˘ dsea˘ quia˘ Dsea˘ Jmaang˘:

—Lajob nilf˘. ¡Nea˘ fi˘ la, Fii˘naa˘ Jesús!

²¹ Jo güi˘fb˘ Fii˘naa˘ Jesús güea˘ quia˘r fi˘ jee˘ jneaa˘aa˘ lajalé˘naa˘.

¡Jo lajob nilf˘!

Jo jii˘ lanab jii˘ fé˘ ji˘ e cajme˘ Juan.